

Wosoci G̃aasɩbaba Daa

Bissa 2000 Edition

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Matiyee.....	4
Marki.....	30
Likki.....	46
Zaan.....	74
Zibəəzannɔ Ci	93
Rɔm zannɔ.....	117
1 Korɛntɩ zannɔ	129
2 Korɛntɩ zannɔ	142
Galasii zannɔ.....	151
Efɛɛzɩ zannɔ	156
Filipii zannɔ	161
Kolɔɔsɩ zannɔ	165
1 Tesaloniki zannɔ	168
2 Tesaloniki zannɔ.....	171
1 Timote	173
2 Timote	177
Tiitɩ.....	180
Filemɔn.....	182
Ebree gɔɔɔ	183
Zakkɩ.....	193
1 Pɩɩyɛɛr.....	197
2 Pɩɩyɛɛr.....	201
1 Zaan.....	204
2 Zaan.....	207
3 Zaan.....	208
Ziidi	209
Hɩnkare Ci	211

Matiyee

Yeezuu Krista lemim nyunta kɔ Matiye a gɔrsura ba bi

gasɔɔɛ

Yeezuu Krista karɔndanyi Matiye ɛ ci naa do ba. Nyunta a muɔɔa ɔ yawɔrsir, Yeezuu n a bir k'an zu a ɔ. Marki kan Likki kɛ y'a birle η ɔ Levii. Zɔfɔɔ do gɔaa m.

Ci bi ba Matiye ɔ zɔfɔɔ kɔ η y'a ba kristagɔɔ kɔɔ tɔ ma. K'a hɔnka η nɛ a ɔ, gɔaaɔbabaa gusire lerbɔɔɔɔ kɔɔ kɔ yɛ Yeezuu Krista tɔ ma, bi, a m cir kɔ Woso ɔ k'a nyɔɔ Israyel gɔɔ kɔɔ ma biisi tee... bi. (Matiyee 4.17).

A y'a hɔnkam cB i bi nɔ ɔ a ɔ, Yeezuu m bɔmbɔɔɔɔ kɔ Woso a ler kɔ bi. (Matiyee 1.21). A y'a hɔnkam sɔ a ɔ, Zɛ Woso Nyɛ n Yeezuu m, bi, a ba n nɛ kan kɔ kɛ dɔmɔm haay amba a tɔ Emanuwɛl bi n n'a hɔnkam bi m. (Matiyee 1.23). A y'a hɔnkam sɔ a ɔ, Yeezuu a karɔndanyɔnɔ haay nyɔɔ durnya gɔɔ kɔɔ haay ma kɔ η nɛ lemim nyunta pa da. (Matiyee 28.20). Bala, Yeezuu ɛ bɔr Woso cirbɛɛ m, kɔ gɔaa k'a nɛ sɔra kan ɔ bi n gasɔ ɔ.

Yeezuu yaabɔɔ

(Likki 3.23-38)

1 Yeezuu yaabɔɔ kɔɔ ba n nɛ: Yeezuu ɛ yɛɛ ɛ ɔ, cir *David Nyɛ m, Abraham do gɔaa m sɔ.

² Abraham n Izakki yɛ,

Izakki n Zakɔɔ yɛ,

Zakɔɔ n Ziida kan a dannɔ kɛ yɛ,

³ Ziida n Farɛɛs kan Zaaraa kɛ yɛ,

η da m Tamaa m,

Farɛɛs n Esɔɔm yɛ,

Esɔɔm n Aram yɛ,

⁴ Aram n Aminadaab yɛ,

Aminadaab n Naasɔɔm yɛ,

Naasɔɔm n Salmɔɔm yɛ,

⁵ Salmɔɔm n Boozɛ yɛ,

a da m Rahab m,

Boozɛ n Zobɛɛd yɛ,

a da m Rutɛ m,

Zobɛɛd n Yeseɛ yɛ,

⁶ Yeseɛ n cir David yɛ,

David n Salomɔɔm yɛ,

a da nyunta Iirii ɔ,

⁷ Salomɔɔm n Roboam yɛ,

Roboam n Abɛya yɛ,

Abɛya n Azaa yɛ,

⁸ Azaa n Zozafat yɛ,

Zozafat n Zooram yɛ,

Zooram n Ozɛyas yɛ,

⁹ Ozɛyas n Zowatan yɛ,

Zowatan n Akaazɛ yɛ,

Akaazɛ n Ezekɛyas yɛ,

¹⁰ Ezekɛyas n Manase yɛ,

Manase n Amɔɔm yɛ,

Amɔɔm n Zozɛyas yɛ,

¹¹ Zozɛyas n Zekonɛyas kan a dannɔ kɛ yɛ.

A n a ga kɔ ɔ kan *Babilɔnɔnɔ lɔmbaa tare dɔmɔm bi kɛ.

¹² Babilɔnɔnɔ lɔmbaa bi je ɔ bi,

Zekonɛyas Salatɛyɛl yɛ,

Salatɛyɛl n Zorobabel yɛ,

¹³ Zorobabel n Abiyud yɛ,

Abiyud n Eliyakim yɛ,

Eliyakim n Azɔɔm yɛ,

¹⁴ Azɔɔm n Sadɔk yɛ,

Sadɔk n Akim yɛ,

Akim n Eliyud yɛ,

¹⁵ Eliyud n Eleyazaar yɛ,

Eleyazaar n Matan yɛ,

Matan n Zakɔɔm yɛ,

¹⁶ Zakɔɔm n Maarii zim Zozef yɛ,

Maarii bi do ɛ Yeezuu yɛ n n'a birm Krista.

¹⁷ Yaabɔɔ kɔɔ haay ɛ a zɛ kɔ ra bueeresi-si. A n a sa Abraham ma an ta m David ra bueeresi, an a sa David ma an ta m Babilɔnɔnɔ lɔmbaa ma bueeresi, an a sa Babilɔnɔnɔ lɔmbaa ma an ta m Krista ra bueeresi.

Yeezuu yɛɛ

(Likki 2.1-7)

¹⁸ Yeezuu yɛɛ bi zaa ba n nɛ: A da Maarii bi, nyunta a ɔ Zozef jaan, bi, an ɛɛ ka kɔ Maarii n a ba Zozef ɔ bi, *Sent-Espri a ka Maarii n jɛɛ sa. ¹⁹ A jaan Zozef bi kɔ gɔaa muɔɔa m bi, a n a ηsa k'a a da nyannɔ ɔ y. A n a hɔnka da k'a kɔ saa kɔ gɔɔ b'a dɔ y. ²⁰ K'a n'a hɔnka dare nɔnɔnaa bi, Zuuba Maleɛka bɔr zi nunnare kɔ ɔ, an a hu m, a ɔ: «Zozef, David do gɔaa, ɛ bi nyi ba k'ɛ Maarii sa ɛ ba ɛ ɔ y, bala, Sent-Espri paɔɔa y'a ka, an nɛ jɛɛ bi m, ²¹ a nyɛ yɛm yar, k'ɛ tɔ ka Yeezuu, bala, a m n'a do bi bɔmbɔɔɔ a mimbɔɔyaara kɔ ɔ.» ²² Naa do woo... naa, ba ɔ kɔ meerbaa kɔ Woso a ba kan a ɛsinɔɔsɔrazaa ɛ kɛ bi n kɔ yɛ.

²³ A ba n nɛ: nyɛmbɔɔɔɔ k'a n yar dɔ bi jɛɛ sim, an nyɛ yɛ yar, n y'a tɔ kare Emanɔwɛl,

a ju le taa k'a hi, a σ: Woso i kan wɔkɔ ki.
²⁴ Zozef k'a bi gu hinceem ma bi, a hɔ kɔ Zuuba maleɛka b'a hi m bi ba: A Maarii gaa, an a ba a iɔ, ²⁵ bi, a n a dɔ iɔ y, an ta an aa dɔmum k'a nyiyar bi yi σ bi ku, an a tɔ ka Yeezuu.

Hɔdonno bɔr k'a bi dɔga Yeezuu ma

2 Yeezuu bi, yi a σ Betelehem σ Zidee kɔ σ, cir Hirɔkɔ dɔmum σ, bi hɔdonno a tɔ dɔjɔr σ, ηnɔ bɔr Zerizalem σ, ² ηnɔ laaka da: «Zufɔrɔ cir k'a yi b'i ka? Wɔkɔ monyaa yi dɔjɔr σ bi y'a ka, wɔkɔ n bɔr k'σ b'a da σ.» ³ Hirɔkɔ k'a naa ma bi, a da bɔ σ kan Zerizalem zannɔ ki haay. ⁴ A n wosocemannubanno jɔtannɔ wɔkɔ so kɔ ma kan wosocikarɔnsaambɔ wɔkɔ ki, an laaka da η han kɔ niηηə kɔ Krista bi n nɔ yɔ η σ bi ma. ⁵ Bɔkɔ n a nɔ bɔ σ, η σ: Betelehem σ Zidee kɔ σ, bala, hɔ kɔ wosolesinnɔsorazaa b'a hi bi n naa do.

⁶ B'ibɔ Betelehem, Zidee kɔ, ibɔ bɛ m poore Zidee kɔrɔ kɔtɔ wɔkɔ barla y. Bala, cir bɔr ibɔ bireyaa σ, an ka Israyel wɔkɔ gɔtɔ wɔkɔ lɛɛ.

⁷ A m bi, Hirɔkɔ n hɔdonno wɔkɔ bir sɛɛrɛ, an laaka da η han dɔmum kɔ monyaa bi bɔ σ bi ma. ⁸ A n η nyɔk Betelehem σ, an n'a hɔr η nɔ, a σ: «K'a ta a laaka da nɔ bi mim ma mɔηηə, k'a nɔ bi yi, k'a a wusigə a b'a hi wɔkɔ m, kɔ m ta m aa da σ bɔ.» ⁹ Cir bi k'a naa hi bi, η y'a hɔr, ta kɔ η nawɔm bi, monyaa kɔ η lɛɛ ka ηn'a yi dɔjɔr b'i tare η lɛɛ, an ta an aa jɔm lɛɛ kɔ nɔ bi n ta σ bi burə σ. ¹⁰ Monyaa bi kɔ η y'a yi bi, η heer yi nyɔnta gɔta. ¹¹ N gasɔ cɛ b'σ, ηn'aa nɔ bi yi kan a da Maarii ki, ηnɔ kukurə zɛ a taa, ηnɔ yaa da m, bi jɛ σ, ηn'a mɔdɔr wɔkɔ hɔr, ηnɔ gan wɔ ma: Sarma m kan tidəər nyisi ki, *mɔr ki. ¹² Bi Woso a hi η nɔ nunnarɛ kɔ σ, a σ: η b'a ya, ηnɔ bɔ Hirɔkɔ zi y. Naa minto bi, bɔkɔ zaa vanta sa ηnɔ doo a kɔ σ.

Ezipti kɔ tare

¹³ A hɔr kɔ η y'a σ bi, Zuuba maleɛka a hɔnka Zozef m nunnarɛ kɔ σ, an a hi m, a σ: «Wuti i nɔ bi gaa kan a da bi ki, i i si, i ta Ezipti σ, nyɔnta b'σ k'an ta an aa dɔmum kɔ wɔkɔ n nɔ m yare m meer ba kan ibɔ ki bi ku, bala, Hirɔkɔ y'a kam nɔ bi ma, k'a zɛ.» ¹⁴ Zozef n wuti, an nɔ bi kan a da bi ki gaa gunuu σ, an a hɔr an ta Ezipti σ. ¹⁵ A gɔkɔ b'σ an ta, an Hirɔkɔ gare ku, kɔ Woso meerbaa k'a ba kan a lɛsinnɔsorazaa lɛ ki bi n kɔ yi.

Mɔkɔ m Nɔ bi bir, k'an bɔ Ezipti σ.

Betelehem nyɔnta poorero zunzɛrɛ

¹⁶ Hirɔkɔ k'a b'a dɔ a σ, hɔdonno wɔkɔ a yamba a m bi, a wuti mɔmaa gandaara m. A n gɔtɔ nyɔk Betelehem σ kan kɔrɔ vantɔ k'a a so η σ kɔ wɔkɔ ki σ, kɔ η n'aa nyɔnta poorero yaarɔ kɔ η dɔkɔraa hɔya gɛɛ η n a ku rɔ wɔkɔ zunzɛ. Amba hɔdonno wɔkɔ a hi m, nyɔnta k'a σ, an laaka da k'a nɔ bi yɔrɛ dɔmum dɔ bi ma. ¹⁷ Naa ma bi, hɔ kɔ wosolesinnɔsorazaa Zeremii a hi bi kɔ yi, a σ:

¹⁸ N zɛdarɛ ma Ramaa σ,

nyikərə kan heerzarlɛ gɔta ki:
 Rasel nɔ nyi karɛ a nyɔnta minto,
 a lɛ baa kɔ n n'a wɔ zunzɛ a nɔ y, nyɔnta wɔkɔ kɔ η gunga bi tɔ ma.

Zozef bɔ Ezipti σ

¹⁹ Hirɔkɔ gare jɛ σ bi, Zuuba maleɛka a hɔnka Zozef m nunnarɛ kɔ σ Ezipti σ. ²⁰ A n meer ba kan ki, a σ: «Wuti, i nɔ bi kan a da bi ki gaa i i wusigə, i ta Israyel tara ra. Bala, gɔkɔ kɔ η n'a kam ma k'a nɔ bi meeyaa bɔ σ rɔ wɔkɔ gunga.» ²¹ Zozef n wuti, an nɔ bi kan a da bi ki gaa, an ta Israyel σ. ²² Bi, Zozef k'a a ma, n σ, Arkelayus nɔ cirbəə m Zidee σ a zɔ Hirɔkɔ bɔncɛ σ bi, nyibəə a nyasɔ k'an ta b'σ bi ki, bi Woso meer ba kan ki nunnarɛ kɔ σ, an ta Galilee kɔ σ. ²³ A n aa nyɔnta kɔ kɔ n n'a hɔm ma Nazaretɔ σ b'σ, k'an bur yɔrɛ i σ hɔ kɔ wosolesinnɔsorazannɔ wɔkɔ a hi bi n kɔ yi, η σ: N y'a birm Nazaretɔ gɔaa.

Zaan-Batiisi i Woso lemim pa dam

(Marki 1.1-8; Likki 3.1-18; Zaan 1.19-28)

3 Dɔmum wɔkɔ duro σ bi, Zaan-Batiisi bɔr Zidee poo kɔ σ, an nɔ Woso lemim pa dam. ² A n n'a hɔr, a σ: «K'a a bɔ a taam, k'a sugur yɛ, bala, Woso cirbəə b'a zɔ.» ³ A mɔηηə wosolesinnɔsorazaa Ezayii a hi ma, a σ:

Gɔaa leer nɔ bɔm poo kɔ σ:
 k'a Zuuba zaa banka,
 k'a zaa fɔrɔrɔ wɔkɔ bumbanka
 kɔ η nɔ yi tɔrga.

⁴ Zaan bi, yoonde ka huu a a du a ma, an kɔmbar sa an a so a σ, bɔntɔ kan zɔkɔ ki n a hɔbɔrɛ. ⁵ A m naa, Zerizalem, Zidee kɔ bi haay, kɔ k'a tɔ m Zɔrdɛn kɔrɔ wɔkɔ haay nɔ tam zi, ⁶ η n'a mimbɔnyaarɔ hɔrɛ, Zaan nɔ batem karɛ η σ Zɔrdɛn kɔ σ.

⁷ K'a farizɛnɔ kan sadisɛnɔ ki yi ηn'i zem gɔta batem sire bɔncɛ σ bi, a a hi η nɔ, a σ: «Mum kɔsɔrɔ do, nka y'a hi awɔkɔ m, a σ, a a si Woso mɔmaa gɔta k'a nɔ zem bi lɛɛ? ⁸ K'a zibəə k'a n'a hɔnkare a σ, awɔkɔ heer-lɔrlɛ yi bi ba. ⁹ B'a b'a hɔkɔ da a σ, awɔkɔ zɔ m Abraham nɔ y. Bala, wɔkɔ y'a hɔr awɔkɔ m, Woso a da ma an jaarɔ hɔkɔ duro wusigə an η ba Abraham nyɔnta. ¹⁰ Bi dɔntaa naa, n sɔga banka k'an gɔrɔ zunzɛ ra η məsi ma, gɔ niηηə k'a bur nɔ mɔηηə dare y, n y'a zem la, n n a da sɛ σ.»

Hi batem kan sɛ batem ki

¹¹ «Mɔkɔ i batem karɛ awɔkɔ σ hi σ a heer k'awɔkɔ lɔr bi minto. Bi, an nɔ zem wɔkɔ jɛ σ bi paηηə lɛ da wɔkɔ ra, wɔkɔ n m ga m, m a kɔsɔrɔ waa a gannɔ σ y, a batem karɛ awɔkɔ σ *Sent-Espri kan sɛ ki kɔ σ. ¹² A y'a gɔr m a wɔ σ, a y'a tɔyaa waarɛ an a hɔyaa gɔr an a zar si σ, bi, a sɛ k'a bur lihim bi nyam puur b'σ.»

Yeezuu batem si
(Marki 1.9-11; Likki 3.21-22)

¹³ A m bi, Yeezuu n a to Galilee σ, an b̄or Z̄orden σ Za-an zi, k'a bi batem si. ¹⁴ Bi, Zaan a gu an n'a hure, a σ: «lbu y'l ga m, i batem ka m̄k̄ σ, b'ibu i ya, i ni zem m̄k̄ zi!» ¹⁵ Yeezuu n a hi m, a σ: «A to k'an yi ncunaas naa ma, bala, naa n'a kare, k̄k̄ n h̄o haay k'an turga Woso ma bi ba.» Zaan n ye keere. ¹⁶ Yeezuu k'a batem bi si bi, a b̄o hi b'σ. A m bi, brama n a ḡσ, an Woso Espri yi an ni zerle, am cirp̄σ̄re h̄o bi m an bi zer la. ¹⁷ Leer n a to mim σ an n'a hure, a σ: «Ba m̄k̄ Nyl m na. M̄k̄ η̄sa ḡsta. A m̄k̄ n̄o yi paan....»

S̄otaana a gunga Yeezuu ma

k'an mimb̄onyaa ba
(Marki 1.12-13; Likki 4.1-13)

4 Bi je σ bi, Sent-Espri bi ta Yeezuu m poo n̄o σ, k̄σ S̄otaana n a gunga ma. ² K'a a l̄e k̄s̄i d̄m̄m̄ busi sinuu σ kan a gunuu σ ki bi, n̄o b'a nyas̄. ³ S̄otaana n a z̄o ma, an a hi m, a σ: «K̄σ Woso Nyl n'ibu m, k'l ka k̄σ jaar̄ k̄n̄o duro n a ba h̄ob̄re.» ⁴ Bi, Yeezuu a nyl b̄o n̄σ, a σ: «N y'a ḡrs̄ra ba Wosoci σ, n σ: H̄ob̄re b̄e ḡs̄a n'a b̄m bala k'a m̄s̄rbaa ba y, bi lemim haay k'a ni b̄m Woso l̄e σ bi m.» ⁵ S̄otaana n a gaa an ta m Zerizalem σ, an a der Wosoc̄e bi mim σ. ⁶ A n a hi m, a σ: «K̄σ Woso Nyl n'ibu m k'l h̄r i i da tara σ, bala, n y'a ḡrs̄ra ba, n σ: A l̄er̄o kare a mal̄ekar̄ σ, k̄σ η̄ n'ibu busu a w̄k̄ σ k'ibu b'l ḡm z̄e y.» ⁷ Yeezuu n a hi m, a σ: «N y'a ḡrs̄ra ba s̄k̄, n σ: I bi da Zuuba i Woso l̄e σ y.» ⁸ S̄otaana n a ya, an ta m ci ḡsta mim σ, an durnya cir-b̄æro k̄r̄o hunka m kan η̄ pān̄a ki, ⁹ an a hi, a σ: «K'ibu kukur̄e z̄e m̄k̄ taa, i m̄k̄ da σ, m̄k̄ naa haay kare i bu σ.» ¹⁰ Yeezuu a nyl b̄o n̄σ, a σ: «I je b̄o m̄k̄ j̄r σ, S̄otaana! Bala, n y'a ḡrs̄ra ba, n σ: Zuuba Woso y'a deem i bu ni yaa dam ni, i da σ.» ¹¹ Bi je σ bi, S̄otaana n a b̄o a je σ, l̄em bi mal̄ekar̄ n b̄or, η̄n̄o bi h̄ob̄re ka σ.

Yeezuu i tam Galilee σ
(Marki 1.14-15; Likki 4.14-15)

¹² Yeezuu k'a a ma, n σ, n Zaan du l̄n̄n̄c̄e σ bi, a a h̄r, an ta Galilee σ. ¹³ A n ḡk̄k̄ Nazaret̄i σ y. A h̄r a σ, an aa nyunta Kapernawum σ. K̄σ m bi, an ni Galilee hiḡsta l̄e ra Zabul̄n kan Neftalii ki k̄r̄o k̄k̄ barla. ¹⁴ Yi a σ ncunaas̄ k̄σ wosolesinn̄isorazaa Ezayii meerbaar̄o k̄n̄o duro n k̄σ yi. ¹⁵ Zabul̄n tara, Neftalii tara, hiḡsta zaa, k̄r̄o k̄σ η̄ ni Z̄orden k̄σ ḡm la kan doro vant̄k̄ k̄σ η̄ ni Galilee σ k̄σ k̄k̄ ki. ¹⁶ Do k'a ni monsiḡ σ bi l̄eḡure gandaara yi, ḡs̄k̄ k̄σ η̄ ni z̄e k̄σ σ kan z̄e hinn̄i ki k̄σ k̄k̄, l̄eḡure b̄or br̄k̄ minto.

¹⁷ A n a sa naa ma bi, Yeezuu a s̄n̄n̄ida sa, an ni Woso lemim pa dare, an n'a hure, a σ: «K'a b̄o a taam k'a sugur ye: Woso cirb̄æ b'a z̄k̄.»

L̄ekare karundanyl̄n̄o
(Marki 1.16-20; Likki 5.1-11)

¹⁸ Yeezuu k'a ni Galilee hiḡsta l̄e ra an ni tam bi, a ḡs̄k̄ yi h̄ya: S̄m̄k̄n̄o k̄σ n n'a birm Piȳer kan a dan-zaa Andir ki, η̄n' l̄ z̄ān̄a zom hiḡsta b'σ, bala, z̄k̄b̄n̄no m. ¹⁹ A n a hi η̄ ni, a σ: «K'a b̄or a zu m̄k̄ σ, m̄k̄ y'aw̄k̄ bam ḡs̄k̄ kama zann̄k̄.» ²⁰ L̄em bi, η̄ y'a z̄ān̄a k̄k̄ to, η̄n' l̄ zum Yeezuu σ. ²¹ K'a ta l̄e bi, a Zakki yi kan a danzaa Zaan ki, Zebedee nȳl̄n̄o m η̄n' l̄ k̄k̄l̄σ σ kan a z̄i Zebedee bi ki, η̄n'a z̄ān̄a bankam. A n η̄ bir. ²² N̄n̄ a b̄o a z̄i b'σ kan k̄k̄l̄σ bi ki l̄em, η̄n' l̄ zure a je σ.

Yeezuu kan ḡs̄k̄ ciiro ki

²³ Yeezuu gas̄ Galilee k̄σ b'σ haay, an ni bumb̄m, an ni h̄o d̄ndam ḡs̄k̄ m z̄l̄f̄r̄o sok̄mac̄er̄o k̄k̄ σ, an ni Woso cirb̄æ lemim nȳl̄n̄a bi pa dam, an ni yaaba do haay waam kan k̄s̄i do haay ki zamaa bi bire σ. ²⁴ A b̄o k̄ l̄e haay σ, an ta kan Siirii k̄σ ki haay, a m naa, n ni zem ḡs̄k̄ k̄σ η̄ ni cicir bam yaaba do haay kan k̄s̄i do haay n̄o σ k̄σ k̄ ki m: Ḡs̄k̄ k̄σ zin̄æro n ta η̄ ni, parparl̄zann̄o, megarezann̄o ki an η̄ waa. ²⁵ Zamaa cir ḡsta ni zure a je σ, a to η̄ y'a σ Galilee σ, Taraburo σ, Zerizalem kan Zidee ki, kan Z̄orden k̄σ ḡm la ki.

Yeezuu i Woso lemim d̄ndam

ci bur̄e σ
(Likki 6.20-23)

5 Yeezuu k'a zamaa bi yi bi, a der ci bur̄e σ, an nȳl̄n̄a. A karundanyl̄n̄o k̄k̄ n a z̄o ma. ² A n a s̄n̄n̄ida sa, an ni h̄o d̄ndare η̄ ni, an n'a hure, a σ: ³ «Mimbirenyuntazann̄o m m̄n̄n̄az̄erleazann̄o m: N̄n̄ h̄o m Woso cirb̄æ bi m. ⁴ Mimbirenyuntazann̄o m ḡs̄k̄ b̄s̄ḡ-b̄s̄ḡs̄k̄ k̄k̄ m: N̄n̄ y'a h̄j̄rle ȳm durnya σ. ⁵ Mimbirenyuntazann̄o m nyik̄erezann̄o m: Woso bra bare η̄ ni. ⁶ Mimbirenyuntazann̄o m ḡs̄k̄ k̄σ turgabaa n̄o ni η̄ zem kan m̄s̄ ki k̄σ k̄k̄ m: H̄o yi η̄ kam. ⁷ Mimbirenyuntazann̄o m cicirz̄erezann̄o m: Woso yi η̄ cicir z̄ere. ⁸ Mimbirenyuntazann̄o m heerhuzann̄o m: N̄n̄ Woso ȳre. ⁹ Mimbirenyuntazann̄o m ḡs̄k̄ k̄σ η̄ n'a kam k̄m̄are ma k̄σ k̄k̄ m: Woso yi η̄ birle a nȳl̄n̄o. ¹⁰ Mimbirenyuntazann̄o m ḡs̄k̄ k̄σ η̄ ni cicir bam turgabaa k̄σ ma k̄σ k̄k̄ m: N̄n̄ h̄o m Woso cirb̄æ bi m. ¹¹ Mimbirenyuntazann̄o n'aw̄k̄ m, k̄σ n y'aw̄k̄ s̄n̄s̄o w̄s̄re, n ni cicir kare aw̄k̄ ma, n ni η̄s̄aar do haay kare aw̄k̄ ra m̄k̄ minto, ¹² k'a heer nȳk̄ heern̄ȳk̄ ḡsta m,

bala, awk ganwore gōta yim arzana ō. A ba n y'a ō nclnaaō wosolesinnisorazannō kō ŋ lēē ka awk m nō kō m.»

Durnya ye, durnya lēegure

(Marki 9.50; Likki 14.34-35)

¹³ «Durnya ye n'awk m. Bi, kō ye nyintabaa kō, n y'a bam lō, k'a a ya, a nyintabaa ka ō? A zibāē ba ō dō y, a lo n nawōm garga ra, gōkō nū tōntōm la.»

¹⁴ «Durnya lēegure n'awk m, kō k'a nū zigi burē ō bi b'a dam ma, an a nyaakōm da y. ¹⁵ Kō gōaa sē nya future ō a bir a cūtam kasī taa y, a cūta a tūr a ō hō burē ō an cē bi gu gōkō kō ŋ nū b'ō haay rō kō daahan minto. ¹⁶ Bi, k'awk lēegure n yō nclnaaō gōkō mōm ō, kō ŋ n'a lēē kō kō Zī k'a nū arzana ō b'ō, awk zibāēro mōŋŋ kō ŋ yī ŋ yī rō kō minto.»

Yeezuu kan Moyiisi lē ki

¹⁷ «A b'a hōkō da a ō, bōr kō ō kō m bi Moyiisi lē, gēē, wosolesinnisorazannō kō n a hū rō kō zar y. Mōkō n bōr kō m bi ŋ zar y, bōr kō ō kō ŋ nū kō y. ¹⁸ Sura kō n'a hūre awk m, an lēē ka kō tara kan brama kī n cem bi, Woso lē bi nyī deem bi bi cenle y, a jū deem bi cenim sō y, kō nawōnō haay n bōkare an kō y. ¹⁹ Naa minto bi, kō gōaa bōlō ka Woso lē bi poore deem taan... ma an a dūnda gōkō m kō ŋ n'a ba maam sō, a zaa bi do bir n nawōm gōkō kō haay poore Woso cirbāē b'ō. Bi gōaa k'a zu lē rō kō ō, an a dūnda gōkō m ŋ n'a ba maam sō bi, bi zaa nyīntam gōta Woso cirbāē b'ō. ²⁰ Kō m sūra hū awk m. K'awk turgabaa n cem wosocikarīnsaambō kō kan farizēn rō kō turgabaa kī han, awk bi gasōm Woso cirbāē ō y.»

Heerbusu mim

²¹ «Awk ma n n a hū kō yaabōkō m, n ō: «l bi gōr zē y», kō gōaa a mim meeyaa kō ō, a a ga m, kō n n ta m dōdōkōnno taa. ²² Bi kō y'a hūre awk m: Kō gōaa kō maa ba kan a mim kī, a a ga m, kō n n ta a zaa m dōdōkōnno taa. Kō gōaa a hū a mim m, a ō: «Hōkō-warzaa», a a ga m, kō n n ta a zaa m dōdōkōnno jūtan-kō taa. Kō gōaa a hū a mim m, a ō: «hōkō», a ga a ō m k'an ta sehar ō. ²³ Naa minto bi, k'ūbū ta Wosoce ō k'ū yaa ganwore ka Woso ō, l kōkare l tō da l kō ō, l ō, l ō zar l mim ma, ²⁴ k'ū ganwore bi tō Wosoce ō b'ō, l ta l yaa n'ū zē kō ra kan l mim bi kī, k'ū kōkare l l wusigē l bōr, l b'ū ganwore bi ka Woso ō. ²⁵ K'ūbū jūm l tare l m dōdōkōre buncē ō, k'ū tō ō, a kō ma zaa ra. K'a n yī nclnaaō y, a y'ū kam dōdōkōr ō, dōdōkōr bi n l ka hōkō-mazannō ō, ŋŋ'ū du hōkōce ō. ²⁶ Sura kō n'a hūre lū m: lū bi kō m b'ō k'ūbū n l zūm bi ka haay y, bi tanka deem taan... bi bōkōre y.»

Jaandare mim

²⁷ «Awk ma, n ō: «l bi jaan da y.» ²⁸ Bi kō y'a hūre awk m: Kō gōaa dūga lō ma a hōkō n ta zi, a jaan da kan kī a heer ō.»

²⁹ «K'ū bōlō mūnyaa bi y'ū dam mimbōnyaa bare ma, k'ū kō ō, l zō laaō l ma. Bala, a jura k'ū mē vōŋŋē deem n a zaar ba, k'ū mē bi haay bi ta sehar ō y. ³⁰ Bi, k'ū bōlō wō bi y'ū dam mimbōnyaa bare ma, k'ū zē ra l zō laaō l ma. A jura k'ū mē vōŋŋē deem n a zaar ba, k'ū mē bi haay bi ta sehar ō y.»

La a lō ra mim

(Matiyee 19.9; Marki 10.11-12; Likki 16.18)

³¹ «N y'a ya, n n a hū sō, n ō: «Kō gōaa la a lō ra k'an wōsaalōmaci ka ō.» ³² Bi kō y'a hūre awk m: Kō gōaa la a lō ra, bi jaan bēē a a da y, lō bi da an nawōm jaandare ma. Bi, kō gōaa lō k'a gō a zīm ma sa, jaan a da.»

Wersire mim

³³ «Awk ma, n n a hū kō yaabōkō m, n ō: «l bi l lerbōrē tō y, b'a ka kō hō k'ūbū ler kō Zuuba m l l wer si bi n kō yū.» ³⁴ Bi kō y'a hūre awk m, a b'a wer si fūga y: A b'a wer si brama tō nū y, bala, Woso cirbāēduu m bi. ³⁵ A b'a wer si tara tō nū y, bala, a gam cūtarahō m bi, a b'a wer si Zerizalem tō nū y, bala, cir gōta bi kō m bi. ³⁶ l b'ū wer si l mim tō nū y, bala tūbū b'ū dam ma l ka minkō deem n a ba kunkūm gēē fū y. ³⁷ K'awk l meer bare, kō un... m, k'a hū, a ō: un... m. Kō ayy... m, k'a hū, a ō: ayy... m. Meerbaa k'a n'a nam ma bi, a tō a ō a Bōnyaabarezaa † bi zi.»

Zumbōkōma mim

(Likki 6.29-30)

³⁸ «Awk ma, n n a hū, n ō: «Mūnyaa nū sompim mūnyaa buncē ō, sō nū sompim sō buncē ō.» ³⁹ Bi kō y'a hūre awk m, kō gōaa a ba awk m bōnyaa, a b'a bōnyaa ba m sō y. Bi, kō gōaa a wō ta l bōlō paasī rē, k'ū l jūsa paasī bi ka ō k'an a ta rē. ⁴⁰ Kō gōaa ō, k'a dōdō ka kan l kī, k'a l huudaara yō l m, k'ū tō k'an l huukuurē sa sō. ⁴¹ Kō gōaa paŋŋa ba l ma, k'a l da tare ma ganjūbōrē tīsī kan a kī, k'ū ta ganjūbōrē tīsī hūya kan kī. ⁴² Kō gōaa hō yē l han, k'ū ka ō. Kō gōaa ō, k'a zīm sa l zi, l bi l gu han y.»

Jūnō kōŋare

(Likki 6.27-28,32-36)

⁴³ «Awk ma, n n a hū, n ō: «K'ū l gōaa ŋŋa, k'ū sō l jūm m.» ⁴⁴ Bi kō y'a hūre awk m: K'a a jūnō kōŋa, k'a yaa da Woso m gōkō ō ŋ nū fur kare awk ma rō kō tō ma. ⁴⁵ Nclnaaō bi, awk yim awk Zī k'a nū arzana ō bi nyōnō paan...rō. Bala, a a ka woso nū gum gōkō bōnyaa rō kō ra kan gōkō mōŋŋē kō kō kī. A a ka sō, la nū bam gōkō mōŋŋē ra kan gōkō bōnyaa rō kō kī. ⁴⁶ Bi, k'awk l kōkō ō ŋ n'a awk ŋŋam kō kō ŋŋare, a nyōkō l ka? Bala, yawōrsinnō kō y'a bare nclnaaō sō. ⁴⁷ Bi, k'awk l yaa dare a danyōnō m bala, kō awk n'a bam, an nū yūre a hō? Kīfūrō kō bur a bare nclnaaō sō ra? ⁴⁸ K'a maam, k'a yū mōŋŋa paan... amba awk Zī k'a nū arzana ō n mōŋŋa paan... bi m.»

† Bōnyaabarezaa: a lē taa k'a hū a ō: «Sūtaana».

Ganwore kare

6 «A b'a ka k'a a zibæro muḡḡ ba, k'u g'uḡ n d'iga a ma y. K'awḡ ḡ ba k'u ḡ nu d'iga a ma, awḡḡ bi ganwore yim awḡḡ Zi k'a nu arzana ḡ bi zi y. ² K'ubu u hu kam cicirzaa ḡ, u bi hu ba k'u g'aa haay n a d'u, ḡ ḡ, ubu u hu kam g'aa ḡ, amba zambuzannu k'u ḡ n'a bam sokomacero ḡ kan zaa birero ḡ ki, k'u g'uḡ n a le bu a ḡ r'u k'u y. K'u y'a hure awḡḡ m, ḡ y'a ganwore y. ³ B'ubu, k'l u gan wore, k'l jusa wu bu hu k'l busu wu n'a bam bi d'u y. ⁴ K'l ganwore bi nyaakom da u ka, u Zi k'a nu hu nyaakondare yim bi ganwore kare u ḡ.»

Yaadare
(Likki 11.2-4)

⁵ «K'awḡ u yaa dare, a bi yu am zambuzannu hu bi nu y. K'u ḡ le n taa k'u g'uḡ n a yu bi, jum ḡ tir a ḡ sokomacero k'u ḡ, kan zaaru zekuraju ki ḡ, ḡn'l bur yaa dare. K'u y'a hure awḡḡ m, sira m, ḡ y'a ganwore y. ⁶ B'ubu, k'l le taa ki yaa da, gasu u ce ḡ u le ta, u yaa da u Zi Woso k'a nu b'u bi m, b'ubu Zi k'a nu le k'a nyaakom da bi yim bi, a y'ubu zibæ k'ubu nyaakom da bi ganwore kare u ḡ. ⁷ K'awḡ u yaa dare, a bi meer ba g'uta am kifuru hu bi nu y. A huḡ ḡn'a dare, ḡ ḡ, k'a meer ba g'uta, Woso y'a yaadare mam. ⁸ A b'a ba am ḡ hu bi nu y. Bala, awḡḡ Zi Woso bi le ka an hu k'awḡ le n taa bi d'u, awḡḡ n bukare, an n'a yem han.»

⁹ «K'awḡ k'a yaa da, k'a da ncinnaaḡ:
K'u Zi k'a nu arzana ḡ,
k'l u hu lebuḡ yu,
¹⁰ k'l cirbæ n bu,
k'l huḡ hu n ba tara buræ ḡ,
amba an nu bam arzana ḡ bi m.
¹¹ K'u her huḡ ka k'u ḡ.
¹² K'u k'urmaro sugur ka k'u ḡ,
amba k'u n'u muno k'urmaro sugur kare ḡ ḡ bi m.
¹³ K'u k'u ma k'u bu ye ḡ ḡ do makra buḡyaa hu ḡ y,
bu k'u yu Buḡyaaabarezaa bi hu ḡ.
[Bala, ubu y'l so cirbæ ḡ kan paḡḡ ki, lebuḡ ki d'urraa k'a nyare ba ḡ hu ḡ.]
¹⁴ «K'u sira nu, k'awḡ g'uḡ k'urmaro sugur ka ḡ ḡ, awḡḡ Zi k'a nu arzana ḡ bi sugur kare awḡḡ ḡ ḡ. ¹⁵ Bi, k'awḡ bur sugur kam g'uḡ ḡ, awḡḡ Zi k'a nu arzana ḡ bi b'awḡ k'urmaro sugur kare awḡḡ ḡ ḡ y.»

Lekosure

¹⁶ «K'awḡ y'a le kusure, a bi tir a meer zinzar k'u ḡ, am zambuzannu hu bi nu y. A meer ḡ tir a zinzar k'u ḡ, k'u g'uḡ n a d'u, ḡ ḡ, a a le kusu. Sira huḡ n'a hure awḡḡ m: ḡ y'a ganwore y. ¹⁷ K'ubu y'l le kusure, k'l hi da u meer ḡ, u tidæḡ ze u mim ma, ¹⁸ k'u g'uḡ n b'a d'u, ḡ ḡ, u le u kusu y. Bi, k'l Zi k'a nu le k'a nyaakom da ḡ bi n a d'u a deem. B'a y'l ganwore kare u ḡ.»

Arzaka k'a nu arzana ḡ
(Likki 12.33-34)

¹⁹ «A b'a ka arzaka ma durnya buræ ḡ naa ḡ y. Bala, beḡ kan muku ki y'a zarm, konno u ceḡ yarm, ḡn'a sare. ²⁰ Bi k'l ka arzana arzaka ma. Bala, muku kan beḡ ki ba b'u k'a zar y, konno ba b'u k'a ceḡ yar, k'a sa y. ²¹ Bala, leḡ k'l arzaka n ta ḡ b'l heer n ta ḡ ḡ.»

(Likki 11.34-36)

²² «Mesim fiture m munyaa m. K'l munyaa muḡḡ ubu me bi haay u leḡure ḡ. ²³ Bi k'l munyaa bi muḡḡ y, ubu me bi haay nyuntam monsigæ ḡ. K'a u yure u ḡ, leḡure k'ubu n ta m bi monsigæ nu, monsigæ bi do yim g'uta bidæ.»

Woso geḡ busoo
(Likki 16.13)

²⁴ «G'aa ba ḡ an b'a dam ma, an zuubḡ huḡḡ zi ba y. A deem ḡtam, an ḡ deem m, geḡ, an a ze k'u ra kan deem ki, an kaanm deem m. Awḡḡ b'a dam ma, a zu Woso ḡ, k'a a ya, a zu busoo ḡ y.»

(Likki 12.22-31)

²⁵ «Bi y'a ka, huḡ n'a hure awḡḡ m: a b'a heer huḡ a m'urbaa bi huḡ mim ma y. B'a b'a heer huḡ huu mim ma ḡ y. M'urbaa n le da huḡ m na? Mesim bi n le da huu m na? ²⁶ K'a d'iga benḡ ma: ḡ bur huḡ duure y, bi ḡ bur huḡ dare y, ḡ bur huḡ zarm si ḡ y, b'awḡ Zi k'a nu arzana ḡ bi yu ḡ t'orm! Awḡḡ n le da ḡ nu gallem huḡ ra? ²⁷ Nka n'a dam ma, an a m'urbaa da ra poore tokke a huḡ k'a n'a dam ma g'uta minto? ²⁸ Bu y'a ka, awḡḡ n'a heer huḡ huu mim ma? K'a d'iga pooyaa huḡvuro ma, ḡ yu mam, bi ḡ bur zi bare, bi ḡ bur huu bare y. ²⁹ Bi huḡ m a huḡ awḡḡ m, Salomhuḡ muḡḡ, b'a kan a cirbæ bi ki, a n huu du a ma, am ḡ deem huḡ bi nu y. ³⁰ Bi, k'u Woso u huu dum pooyaa bur ma ncinnaaḡ, bi ta an a ḡ her k'u se n b'a bi booti m, a bi huu dure awḡḡ ma an le da huḡ m na? Strakare poore zannu! ³¹ K'a maam, a b'a heer huḡ a bur a hure, a ḡ: Bu k'u n'a bure? Bu k'u n'a mire? Bu k'u n'a dure ḡ ma? ³² Naa do haay kifuru huḡ k'u n'a kare ḡ ma kusu-kusu, b'awḡ Zi k'a nu arzana ḡ b'a d'u, a ḡ, awḡḡ le taa ḡ ma. ³³ K'a le ka a ka Woso cirbæ bi ma, kan a turgabaa ki. Maam bi, Woso huḡ k'a g'ukta bi kare awḡḡ ḡ. ³⁴ Naa minto bi, a b'a heer huḡ booti mim ma y. Booti d'igare a muḡḡ mim ma. Dumum biyæ y'a muḡḡ mim m.»

K'u d'ud'yarle
(Likki 6.37-38,41-42)

7 «A bi g'aa d'ud' yar y, k'u Woso b'a d'ud' yar y. ² K'awḡ g'aa d'ud' yar luḡ, awḡḡ d'ud' yar n nawom maam ḡ, huḡ ganhuḡ k'awḡ n ta m g'uḡ minto bi, bi nu nyuntam huḡ ganhuḡ awḡḡ minto ḡ. ³ A huḡ ubu nu bur k'a n'l mim mum ḡ bi yure, an bukare kusæ n'ubu mum ḡ, b'l bur a yure? ⁴ Ubu y'a bam huḡ, u huḡ danyl m, u ḡ, jum k'u m bur huḡ u mum ḡ, an bukare kusæ n'ubu mum ḡ! ⁵ Zambuzaa, kusæ bi huḡ u mum ḡ cuna, k'l d'u u le yu muḡḡ, u bur bi huḡ u danyl bi mum ḡ.

⁶ A bi ho muḥḥa ka jino ṣ y, kṣ n bæ m, ḥ y'a bōre, ḥn'awka bi. A bi ho wuṣi sa a ka kurkuuro ṣ y, kṣ n bæ m, ḥ tuṣṣi la.

Ḥyere Woso han
(Likki 11.9-13)

⁷ K'a ho ye, n y'a kare awka ṣ. K'awka a ka ma, awka y'a yim. K'awka cele ze, n y'a gure awka m. ⁸ Bala, kṣ gṣaa ho ye, a y'a yim. K'a a ka ma, a y'a yim. Kṣ gṣaa cele ze, n y'a gṣam ni. ⁹ Gṣaa y'awka bire ṣ a nyl ni bur yem han, an jaa ka ṣ ra? ¹⁰ Ge, k'a zo ye han, a mim kan ṣ ra? ¹¹ Awka k'an bṣnyaa nclnaaṣ a bōkare a ho muḥḥa ka a nynta ṣ d, awka Zi k'a ni arzana ṣ bi bæ le da ra? A ho muḥḥa kam gṣa kṣ ḥ n'a yem han ṣ.

¹² Nclnaaṣ bi, ho k'awka le n taa haay kṣ gṣa n a ba awka m bi, k'a ba ḥ ni ṣ. Moyiisi lera kṣ haay kan wosolesinnisorazann kṣ ciro kṣ ki a hi.

Zaa poore
(Likki 13.24)

¹³ K'a gasṣ cele fōre bi m, bala, cele gṣta bi kan zaa zanta bi ki bi, ta ḥ nawṣm nyaanle bunce ṣ. Gṣa gṣta y ḥ sam. ¹⁴ Bi, cele fōre bi kan zaa kṣi bi ki bi, ta ḥ nawṣm mṣrbaa bunce ṣ. Gṣa kṣ ḥ ni ḥ yim ho kṣ bi gṣta y.

Go do n nawṣre a nyl ma
(Likki 6.43-44)

¹⁵ K'a dundo a zi kan ḥṣaarlesinnisorazann kṣ ki, bṣ ḥ tir a ṣ awka zi, am seero ho bi m, an bōkare poojino kṣ m. ¹⁶ N zibæro awka ni ḥ doḥ ma. N bur tṣg nyi hoḥ laa go ra y, n bur ṣṣṣ nyi hoḥ laazankṣre ra y. ¹⁷ Go muḥḥa bi, nyi muḥḥa an n'a dam, go bṣnyaa bi, nyi bṣnyaa an n'a dam ṣ. ¹⁸ Go muḥḥa b'a dam ma an nyi bṣnyaa da y, go bṣnyaa b'a dam ma, an nyi muḥḥa da ṣ y. ¹⁹ Go haay k'a bur nyi muḥḥa dam bi, a ze n nawṣm la, n n'a dam se ṣ. ²⁰ Nclnaaṣ bi ḥ zibæro awka ni ḥ doḥ ma.

Karṣndanynta paan...ṣ
(Likki 13.25-27)

²¹ Gṣaa haay k'a n'a ḥm kṣ ma: «Zuuba, Zuuba» bi bæ ni gasṣm Woso cirbæ ṣ y. Bi, gṣa kṣ ḥ ni kṣ Zi k'a ni arzana ṣ bi ḥḥḥ bam ho kṣ m. ²² Dṣṣkare hinni ṣ, gṣa gṣta y'a hure: «Zuuba, Zuuba, lbu ṣ minto, kṣ Woso le si ṣ so ra. lbu ṣ ma kṣ la zinæro ra. kṣ hoserlo ba gṣta lbu ṣ minto.» ²³ Bi kṣ y'a hure ḥ ni, kṣ ṣ: «Kṣ n awka do fuga y. K'a a ḥṣ kṣ jir ṣ, mimbṣnyaabanno!»

Ce jir k'an muḥḥa
(Likki 6.47-49)

²⁴ Nclnaaṣ bi, gṣaa k'a ni kṣ meerbaa kṣ kṣ ba naa mam bi, an ni zi bam ni bi, ho a ṣ kṣ kan gṣaa k'a ḥḥḥ n ta ṣ, an a ce do ci buræ ṣ ki. ²⁵ La n ba, hi n yar, ḥnher n ḥḥḥ kan paḥḥa ki, an a mom ce b'ṣ, a n a

da y. Bala, a jir bi da n y'a ṣ ci buræ ṣ. ²⁶ Bi gṣaa k'a ni kṣ meerbaa kṣ kṣ ba naa mam b'a bur zi bam ni bi, gṣaa bi do ho a ṣ kṣ kan gṣaa yarma k'a ce do nynta buræ ṣ ki. ²⁷ La n ba, hi n yar, ḥnher n ḥḥḥ kan paḥḥa ki, an a mom ce b'ṣ, ce bi n wurgæ, a hoṣi n gṣta y.»

²⁸ Yeezoo k'a ho dunda nclnaaṣ an a nya bi, gṣa cir gṣta kṣ ḥ ni b'ṣ ṣ kṣ ze kæḋa a ḥḋndare bi minto. ²⁹ Bala, Yeezoo bur ho dundare am ḥ wosocikarṣnaam kṣ kṣ ho bi ni y. Woso paḥḥa an ni ho bi dundam ni.

Kusimæ waare
(Marki 1.40-45; Likki 5.12-16)

8 Yeezoo k'a a to ci bi mim ṣ bi, gṣa cir gṣta zu a je ṣ. ² Kusimæ n b'a zo ma, an kukuræ ze a taa, an a hi m, a ṣ: «Zuuba, k'le taa, l l da ma, l kṣ waa, l dintim naa do gṣ kṣ ma.» ³ Yeezoo n a ho ḥṣ, an a da ma, an a hi, a ṣ: «Mṣ le taa, l waa. Kṣ dintim bi n gṣ l ma.» Leem bi, a kusimæbaa bi nya ma. ⁴ A m bi, Yeezoo n a hi m, a ṣ: «l b'a hi gṣi ni y, bi ta l yaa n'li ḥnka wosocemannlber bi m, k'li ganwṣre kṣ Moyiisi le ka kṣ n n a ba bi ka, k'an nynta lbu waare bi kaseti gṣaa haay minto.»

Yeezoo kan Kapernawum

sṣrdaa kṣ cir ki
(Likki 7.1-10)

⁵ Yeezoo k'a ni gasṣm Kapernawum ṣ bi, sṣrdaarṣ cir bṣ zi, an a hi m, a ṣ: ⁶ «Zuuba, kṣ zibænyl ni wṣtam har ṣ, a me n ga, an ni fir yim gṣta.» ⁷ Yeezoo n a hi m, a ṣ: «Mṣ tam, m aa a waa.» ⁸ Bi sṣrdaarṣ cir b'a nyl ho ṣ, a ṣ: «Zuuba, kṣ n m ga m, k'libu n gasṣ kṣ har ṣ y, meerbaanyl ba deem bala, kṣ zibænyl bi y'a waam!» ⁹ Leezannṣ y'a so kṣ muḥḥa ṣ, kṣ ni m so sṣrdaarṣ ṣ. Kṣ kṣ hi deem m, kṣ ṣ: «Ta!», b'a ta. Kṣ kṣ hi a vanta m, kṣ ṣ: «Bṣr!», b'a bṣr. Kṣ kṣ m ya, m a hi m zibænyl m, kṣ ṣ: «Naa bal!», b'a a ba.» ¹⁰ Yeezoo k'a naa ma bi, a dḡa gṣaa bi ma, an ze kæḋa, an a hi gṣa kṣ ḥ ni zum kṣ kan ki ṣ kṣ m, a ṣ: «Sṣra kṣ n'a hure awka m, kṣ n sṣrakare naa do ho y ḥ Israyel gṣaa zi y. ¹¹ A hi kṣ n nawṣre awka m, gṣa y'a tom gṣta doḥ ṣ kan meer ki ḥni bi nynta kan Abraham ki Izakki ki, Zakṣb ki, ḥni ho bi Woso cirbæ b'ṣ. ¹² Gṣa kṣ n le ka n ḥ ho ṣ Woso cirbæ bi minto ṣ kṣ, n kṣ nykṣm garga ra monsigæ ṣ. Nyikære kan ṣṣṣre ki nyntam b'ṣ.» ¹³ Meerbaa naa do je ṣ, Yeezoo a hi sṣrdaarṣ cir bi m, a ṣ: «Doo har ṣ, k'an ba lbu m, amba lbu sṣra ka kṣ ṣ bi m.» Wakati bi do ṣ leem bi, zibænyl b'a waa.

Plyeer dindæ waare
(Marki 1.29-34; Likki 4.38-41)

¹⁴ Yeezoo k'a gasṣ Plyeer har ṣ bi, a Plyeer dindæ y ḥ ni wṣtam memare m. ¹⁵ A n a ho da a ho ma me-mare bi n ho a me ṣ, an wuti an nyasṣ Yeezoo m.

Yaabazannoo waare

¹⁶ Yirbæe k'a da bi, n bür gıcc m gıta zinæro n ta η ni. Yeezuu meer ba bala an la zinæro k'aa ra, an yaabazan-
k'aa waa haay. ¹⁷ Yi a ş ncnaaş, k'aa k'aa wosolesin-
nisorazaa Ezayii a hi bi n k'aa yi. A a hi, a ş:
A i k'aa haay k'a ni fir kam k'aa mesim ma bi sa,
an k'aa yaabar gıcc waa ma.

Ğıcc k'aa η n'a ηşam k'a zu Yeezuu ş
(Likki 9.57-62)

¹⁸ Yeezuu k'a gıcc cir gıta yi, ηni bir a ma bi, a le ka
a ş, k'a ta higıta bi gım deem la. ¹⁹ Wosocikarunsaam-
ba deem n a zı ma, an a hi m, a ş: «Karunsaamba, k'aa
zure ubu je ş le haay k'ubı ni ta η ş b'ş.» ²⁰ Yeezuu n a
hi m, a ş: «Şeşınır i yaar m, bennı i celıηıar m, bi
Ğıaanyı bi ba bınce m k'a a mim cıta ş y.» ²¹ Karun-
danyı vanta n a hi m, a ş: «Zuuba, zaa ka m ş, k'aa m aa
ni m zi gır bir, k'aa m a dı m bür.» ²² Bi, Yeezuu a hi m,
a ş: «Zu k'aa ş, k'ı gæno to k'aa η n'a gæno bir.»

(Markı 4.35-41; Likki 8.22-25)

²³ Yeezuu gası k'aa ş, a karındanyı n zu a je ş.
²⁴ Leem bi, hınher gıta wuti hi bi buræ ş, an a ηş a k'a
ka k'aa hi m k'aa ş bi mom. Yeezuu n b'aa, an ni
hinceem bam. ²⁵ Karındanyı k'aa n a zı ma, ηn'a gu,
ηn'a hi m, η ş: «Zuuba, k'aa k'ı! K'aa m bæ m k'aa
gungam!» ²⁶ A n a hi η ni, a ş: «Bı m, a k'aa ni nyi bare,
şrakare poore zannı!» A n wuti an jum, an hæş si hın-
her bi ma kan higıta bi ki. Leem bi n ze ş... ²⁷ N n ze
kædæ, ηn'a hıre, η ş: «Bı ğıaa bi kara n naa, baa hınher
kan hi ki n n'a le sire?»

Ğıcc k'aa zinæro n ta η ni waare
(Markı 5.1-20; Likki 8.26-39)

²⁸ Yeezuu k'a lee ku higıta bi tır deem ş Gadara zan-
nı k'aa ş b'ş bi, a m bi, gıcc k'aa k'aa ş zinæro n ta η ni n
k'aa gænoyaar ş, ηni b'a ze ş. Ğıcc k'aa duro nyıta
bınyaa gıta. Naa minto bi, gıcc b'a dam ma, an cem
leem bi do ş y. ²⁹ N n a şıηııda ba, ηn'ı zee dam, η ş: «Bı
ubu le n taa k'ı ba k'aa ni Woso Nyı? Bür ubu ş k'ı bi fir
ka k'aa ma, bi k'aa fıryıre dımum bi n a ku cına ra?» ³⁰ A
n b'aa, kurkuuro cir gıta i nyıta laaş b'ş, ηn'ı k'aa
bıre. ³¹ Zinæro k'aa n'a yem Yeezuu han gıta, η ş: «K'ı la
k'aa ra, k'ı k'aa nyı kurkuuro k'aa me ş.» ³² Yeezuu n a
hi η ni, a ş: «K'a ta!» N ni k'aa gıcc k'aa me ş, ηni gası
kurkuuro k'aa me ş. A m bi, kurkuuro cir gıta bi n bra
si, ηni zer, ηn'a zar higıta b'ş, ηni gınga. ³³ Kurkuuro
dundonno k'aa n bra si, ηn'aa k'aa ba bi hi k'aa ş
b'ş, kan k'aa ba gıcc k'aa zinæro n ta η ni k'aa n bi
ki. ³⁴ A m bi, gıcc k'aa η ni k'aa ş b'ş haay k'aa n k'aa,
ηn'ı tam k'a yaa Yeezuu ze ş. A yi k'aa η y'a ş bi, η y'a ye
han gıta k'an k'aa a k'aa b'ş.

Megarezaa waare
(Markı 2.1-12; Likki 5.17-26)

9 Naa je ş bi, Yeezuu gası k'aa ş, an a wusigæ, an
higıta bi ze ra an ta a k'aa ş. ² N n megarezaa busu
wıtarahı ra, n ni bür m Yeezuu zi. K'a gıcc k'aa ş bür m

nı k'aa şrakare yi bi, a a hi megarezaa bi m, a ş: «M
nyıno, i k'aa ş, i i mimbınyaaar k'aa sugur yi.» ³ Woso-
cikarunsaamba gıcc k'aa nyıta b'ş, ηn'a hıre a heer ş,
η ş: «Ğıaa naa do i Woso şınır şıre!» ⁴ Yeezuu k'a k'aa
k'a ni η heer ş bi dı bi, a a hi η ni, a ş: «Bı minto,
a k'aa n'a k'aa dare ncnaaş?» ⁵ Kara m zanta? k'aa n b'a
hum lıgı bi m, k'aa ş: i i mimbınyaaar sugur yi bi m
ge, ge, i wuti i i wıtarahı bi gır, i ta bi ni? ⁶ Bi keere
bi, a k'aa y'a dıre, a ş: Ğıaanyı b'ı le m tara buræ ş, k'a
gıcc mimbınyaaar sugur ka η ş.» A n a hi lıgı bi m, a
ş: «Wuti, i i wıtarahı bi gır i doo!» ⁷ Ğıaa bi n wuti an
doo. ⁸ Ğıcc cir gıta k'aa η naa yi bi, η da k'aa ş, ηn'a le k'aa
Woso ş, k'a paηıa naa do ka gıcc ş bi minto.

Matiyee har hıburæ
(Markı 2.13-17; Likki 5.27-32)

⁹ Yeezuu k'a ni tam bi, a a to, an ğıaa yi an ni nyı-
tam yawırsire bınce b'ş, a to m Matiyee, an a hi m, a
ş: «Zu k'aa ş!» A n wuti an zu a je ş. ¹⁰ K'aa Yeezuu ni
nyıtam Matiyee har ş b'ş k'a k'aa bi bi, yawırsınno kan
mimbınyaaabænno ki nyıta b'ş gıta kan ki, kan a
karındanyı k'aa ki. ¹¹ Farizeenır k'aa ş η naa yi bi, η
y'a hıre a karındanyı k'aa m, η ş: «A k'aa, a k'aa karun-
saamba bi ni hıburæ bı m kan yawırsınno ki, mim-
bınyaaabænno ki?» ¹² Yeezuu k'a naa ma bi, a a hi, a ş:
«Laafızannı le baa k'aa ma y, yaabazannı le n taa
k'aa ma. ¹³ K'a ta, a yaa a ka meerbaa naa do jı ma:
<Cızirere k'aa le n taa, manı bare bæ y>. M'aa n bür k'aa
m bi gıcc k'aa ş bir y. Bür k'aa ş k'aa m bi mim-
bınyaaabænno bir.»

Hı daa kan hı gısure ki

bür zum k'aa ş y
(Markı 2.18-22; Likki 5.33-39)

¹⁴ Zaan karındanyı a zı Yeezuu ma, ηni laaka da
han, η ş: «Bı minto m, k'aa kan farizeenır k'aa ki, k'aa
n'ı le k'aa ş, b'ıbu k'aa k'aa bür a k'aa ş?» ¹⁵ Yeezuu n a
nyı k'aa ş, a ş: «K'aa ğıaa i lısaare cibsa bare, lı bi zim
bi ni gıcc k'aa bıreyaa ş, gıcc k'aa y'a dam ma, ηni
heerzarı ba ra? Bi dımum niηı ş, n zem bi lı bi zim
bi gı η ma, η y'a le k'aa ş dımum bi do ş. ¹⁶ Ğıaa ba ş,
an ni pæra daa k'aa sam, an n'a tam hı gısure re y.
Bala, pæra daa k'aa bi hı gısure bi gaam an a kaansı,
an le da bııı ra. ¹⁷ Ğıaa ba ş, an ni dıven daa sam k'a
tı hibıcc k'aa gısinno ş y. K'aa m bæ m, hibıcc k'aa hın-
haanm, dıven bi n a lo hibıcc k'aa n a zaar ba. Bi
dıven daa bi tı n tur a ş hibıcc k'aa daar ş, dıven bi kan
hibıcc k'aa k'aa ki b'a zaarbare y.»

**Zıfıro sokımaçe cir nyımbıere waare, kan lı k'a wı
da Yeezuu hı ma ki**
(Markı 5.21-43; Likki 8.40-56)

¹⁸ K'a ni meer bare ncnaaş kan gıcc k'aa ki bi,
zıfıro sokımaçe cir deem n a zı ma, an şınta a taa,
an n'a hum ni, a ş: «M'aa nyımbıere i ga, a n maısure
ba cına y. Bi, bür i k'aa a mim la, k'an a mım k'aa ş.»

¹⁹ Yeezuu n wuti kan a karundanyu kɩ, ŋɩ zu a jɛ ɔ.
²⁰ Bi, lɔ n ta ɔ, ma n'a dam zi a dɔɔraa buerehɩya hɔ m naa, an a zɔ Yeezuu ma jɛ ɔ, an a wɔ da Yeezuu huu lɛ ma.
²¹ Bala, lɔ bi y'a hɩɛ a heer ɔ, a ɔ: «Kɔ kɔ m wɔ da a huu lɛ ma tɔkɛ, kɔ yɩ m waam.»
²² Bi, Yeezuu a bɔ an dɩga a jɛ ɔ, an lɔ bi yɩ an a hɩ m, a ɔ: «Mɔ nyɩnɩ, ɩ heer ba kookoo, ɩ sɩrakare y'ɩ bɔmbɔ». Lɛɛm bi, lɔ b'a waa wakati bi do ɔ.
²³ Yeezuu k'a lee ku zuɩɔɔ sokɔmacɛ cir bi har ɔ bi, k'a hirpenno kɔ yɩ kan gɔaa cir bi bɔgɔɔr bare kɩ bi, a a hɩ ŋ nɩ, a ɔ: ²⁴ «K'a kɔ, nyɩmbɔɛɛɛ bi n ga y. Hinceem a a ba.» Gɔɔ kɔ kɔ nɩ yaa wɔm ma.
²⁵ Kɔ n kɔ gɔɔ kɔ m bi, a gasɔ zi, an nyɩ bi sa a wɔ ma, a m bi, nyɩmbɔɛɛɛ bi n wuti.
²⁶ Mim naa do n ta lɛ haay ɔ kɔ bi do ɔ.

Bɔɔɔɔ hɩya kɔ waare

²⁷ Yeezuu k'a hɔr b'ɔ bi, bɔɔɔɔ hɩya kɔ b'a zɛ ɔ, ŋɩ zu a jɛ ɔ, ŋɩ'ɩ baa dam, ŋɩ'a hɩɛ, ŋ ɔ: «Wɔ cicir zɛ *David Nyɩ!»
²⁸ Yeezuu k'a lee ku har ɔ bi, bɔɔɔɔ kɔ a zɔ ma, an ŋ lar, a ɔ: «Awɔ sɩra ka a ɔ, kɔ yɩ m dam ma, m naa ba ra?»
 N ŋ a nyɩ kɔ ɔ, ŋ ɔ: «lɩ..., Zuuba.»
²⁹ A m naa, Yeezuu n a wɔ da ŋ mɩnyaar kɔ ma, an a hɩ, a ɔ: «Hɔ k'awɔ sɩra ka k'a yɩ bi, k'a yɩ maam.»
³⁰ N mɩnyaar kɔ n gɔ. Yeezuu n lɛ ka ŋ ɔ paŋŋa m, a ɔ: «K'a dundo a zi! A b'a ka gɔaa n a dɔ y!»
³¹ Bi kɔ kɔ kɔ ŋ kɔ bi, ŋ y'a sɩŋŋɩda sa lɛɛm, ŋɩ'a mim dɩdam kɔ b'ɔ haay.

Yeezuu bɔɔtir waa

³² Yeezuu k'a n'a hɔrm bi, n bɔr gɔaa m zinɔ n ta m, an a ba bɔɔtir.
³³ Yeezuu k'a la zinɔ bi ra bi, bɔɔtir b'a sɩŋŋɩda sa, an nɩ meer bam. Gɔɔ cir gɔta bi zɛ kɔdɔ.
 N ŋ n'a hɩɛ, ŋ ɔ: «Hɔ naa do kɔ n ba cɩna Israyel kɔ naa ɔ y!»
³⁴ Bi farizɛɛnɔ kɔ y'a hɩɛ, ŋ ɔ: «Zinɔro jɩtaare bi nɩ paŋŋa kan ɔ, an nɩ lam zinɔro kɔ ra.»

Yeezuu ɩ gɔɔ cir gɔta cicir zɛm

³⁵ Yeezuu ɩ bɩrm kɔ kɔ kɔ kɔ kan kɔlɛɛmarɔ kɔ kɔ kɩ, an nɩ hɔ dɩndare ŋ sokɔmacɛr kɔ kɔ ɔ, an nɩ Woso cirbɔɔ lemim nyɩnta pa dam kɔ, an nɩ yaaba do haay waam kan kɔsɩ do haay kɩ.
³⁶ K'a gɔɔ cir gɔta bi yɩ bi, ŋ cicir a nyasɔ, bala, gɔɔ kɔ kɔ ɩ heerzarle kɔ ɔ kan kɔɛ kɩ, amba hɔbɔsɩrɔ kɔ ŋ ba dundor m bi m.
³⁷ A n a hɩ a karundanyu kɔ kɔ m, a ɔ: «Mɔsa zibɔɔ bi gɔta, bi zibɔɔnyɩ kɔ kɔ bi gɔta y.
³⁸ Naa minto bi, k'a yɛ Wu-tuzaa bi han k'an zibɔɔnyɩ kɔ kɔ a mɔsa zibɔɔ bi ta ma.»

Kristazibɔɔzannɔ buerehɩya kɔ kɔ
(Marki 3.13-19; Likki 6.12-16)

10 Yeezuu a karundanyu kɔ buerehɩya kɔ kɔ bir, an paŋŋa ka ŋ ɔ, kɔ ŋ n'a da zinɔro kɔ ma, kɔ ŋ nɩ la ŋ la, kɔ ŋ nɩ yaaba do haay waa, kan kɔsɩ do haay kɩ.
² Kristazibɔɔzannɔ buerehɩya kɔ kɔ kɔ ba n nɩ: Lɛɛkare zaa bi ta m, Sɩmɔkɩ, n n'a hɩm ma Pɩyɛɛr, kan a danzaa Andɩr kɩ, Zebedee nyɩnta Zakki kan a danzaa Zaan kɩ.
³ Filipi kan Bartelemii kɩ, Toma kan yawɔr-

sirezaa Matiyee kɩ, Alfee nyɩ Zakki kan Tade kɩ.
⁴ Sɩmɔkɩ *Zelɔti, kan Zidas Iskarɩyɔti kɩ, b'ɩ Yeezuu da jɩnta kɔ ɔ bi.

(Marki 6.7-13; Likki 9.1-6)

⁵ Yeezuu buerehɩya kɔ kɔ duro nyɩnta, an lɛ ka ŋ ɔ, a ɔ: «A bi kɩfɩrɩ zaa sa y, b'a bi gasɔ Samarii zannɔ kɔ ɔ y.
⁶ Bi k'a ta Israyel do zi, gɔɔ kɔ ŋ kɔ kɔ kɔ kan hɔbɔsɩrɔ kɔ ŋ nyaam kɔ kɔ kɩ zi.
⁷ K'awɔ ɩ tam k'a bur a pa dare, a ɔ: Woso cirbɔɔ b'a kɔ.
⁸ K'a yaabazannɔ waa, k'a gɔɔnɔ mɩm kɔ ɔ, k'a kusimɔro waa, a dintim gɔ ŋ ma, k'a la zinɔro ra. A ka n y'a ɔ awɔ ɔ vam, k'a ka vam kɔ.
⁹ A bi sarma sa, b'a bi busoo sa kɔ y. A bi kɔkɔgɔ zar a mɔr ɔ kɔ y.
¹⁰ A bi hura sa zaa bi sare minto, b'a bi huu sa hɩya y. A bi kɔsɩ kan bara kɩ sa y, bala, zibɔɔzaa b'a ga m, an hɔbɩɛ yɩ.
¹¹ K'awɔ gasɔ kɔ poore ɔ gɛɛ kɔ gɔta ɔ, k'a laaka da, kɔ gɔaa ta ɔ a lɛ n taa k'awɔ si a har ɔ, k'a kɔkɔ b'ɔ k'an ta an awɔ hɔrle kɩ.
¹² K'awɔ ta k'a gasɔ har b'ɔ, k'a hɩ, a ɔ: «Laafu n bur kan awɔ kɩ.»
¹³ Kɔ har bi do a ga m, k'awɔ laafu n nyɩnta kan kɩ. Bi, k'a n a ga m, k'awɔ laafu n a wusigɔ awɔ zi.
¹⁴ Har bi do kɔ ɔ kɔ ŋ n kɔ si, kɔ ŋ n a tɔr ka awɔ meerbaa bi ma, ŋɩ'a si kɔ, k'a ɩ kɔm har bi do ɔ, gɛɛ kɔ bi do ɔ, k'a taanyisi gɔ a gannɔ ma.
¹⁵ Sɩra kɔ n'a hɩɛ awɔ m: dɔɔkare hinnɩ ɔ, kɔ naa do fɩryɩɛ yɩm gɔta an lɛ da Sodɔm kan Gomkɩ kɩ kɔ ra.»

Fɩryɩɛ k'a nɩ zɛm bi mim
(Marki 13.9-13; Likki 21.12-17)

¹⁶ «K'a tɔr ka mɩŋŋa, awɔ kɔ nyɩnta kɔ nawɔm am seero hɔ bi m poojino bireyaa ɔ. Bi minto bi, k'a kɔkɩ ka mɩŋŋa, am mɩnta hɔ bi m. K'a yɩ kɔ kɔ kɔ ŋ mim ba ɔ y, am cirbɔɔ kɔ hɔ bi m.
¹⁷ K'a dundo a zi kan kɔ kɩ, bala, ŋ y'awɔ gɔrm, ŋ nɩ ta awɔ m dɔɔkɔkɔnno zi. N y'awɔ zɛm madɩrɩ m a sokɔmacɛr ɔ.
¹⁸ N tare awɔ m kɔ kɔ lɛzannɔ kan cinno kɩ taa kɔ kɔ ma. Naa nɩ nyɩntam kasetɩ ŋ mɩŋŋa kan kɩfɩrɩ kɔ kɩ lɛɛ.
¹⁹ Kɔ ŋ bi ta awɔ m kɔ lɛɛ, a b'a kɔkɩ da k'awɔ meer bam lɔlɔ, gɛɛ, kɔ awɔ n n'a hɩɛ y. Hɔ k'awɔ n'a hɩm bi, n y'a kare awɔ ɔ mɩm bi do ɔ.
²⁰ Bala, awɔ bɛɛ n nɩ meer bare a zim y, awɔ Zɩ Sent-Espri n nɩ meer k'awɔ n n'a bam bi dare awɔ lɛ ɔ.
²¹ Danyu kɔ kam zɛ ma. Zɩ y'a nyɩ kare, n n'a zɛ. Nyɩnta wutire ŋ nɩ jɩm kan a zɩrɩ kɩ, ŋ nɩ ŋ ka, ŋ nɩ ŋ zɩnzɛ.
²² Gɔaa haay kɔ awɔ m kɔ kɔ ma. Bi gɔaa k'a jɩm kɔkɩ an ta an fɩryɩɛ bi nyare ku bi bɔmbɔɛ yɩm.
²³ Kɔ ŋ fɩr ka awɔ ma kɔ nɩŋŋɔ ɔ, k'a a si a ta kɔ vanta ɔ. Sɩra kɔ n'a hɩɛ awɔ m, awɔ bi Israyel kɔ kɔ nyare gɔaanyɩ bi m kɔkare, an bɔr y.
²⁴ Karundanyɩ bi n lɛ da a karunsaamba ra y, zibɔɔnyɩ bi n lɛ da a zuuba ra kɔ y.
²⁵ Karundanyɩ a ga m, an yɩ am a karunsaamba m. Zibɔɔnyɩ a ga m, an yɩ am a zuuba m. Kɔ n har bi zaa bi ba zinɔro jɩtaare, awɔ kɔ kɔ n naa, n b'a bam har bi nyɩnta kɔ m nɩ-naa ɔ ra?»

(Likki 12.2-7)

²⁶ Nɩnaa ɔ bi, a bi nyɩ ba kɔ kɔ nɩ y. Bala, hɔ ba ɔ, an a nyaakɔm da, n ba yɩɛ y. Mim ba ɔ, an a nyaakɔm da, n b'a dɔɔɛ y.
²⁷ Hɔ kɔ kɔ n'a hɩɛ awɔ m monsigɔ ɔ bi, k'a hɩ garga ra, hɔ k'awɔ n'a mam kɔ awɔ y'a minto

בי, k'a pa da k'w g'aa haay n a ma. 28 A bi nyi ba g'aa k'w n' n' mesim z'em g'ar, bi n' b'a dam ma, n' n' g'aa nyi z'e n' k'w n' y. K'a nyi ba Woso m. Bi y'a da ma, an mesim kan nyi k' zaar ba sehar t. 29 N bur b'enn h'eenm h'uya wacur la? A n b'okare deem taan... bur gam k'aw'aa Zi b'ee zaa ka y. 30 B'aw'aa, n' y'aw'aa mink'ab' bi l'e d. 31 K'a maam, a bi nyi ba y. Aw'aa gore ta t, an l'e da b'enn haay ra.

(Likki 12.8-9)

32 K'w g'aa a h' g'aa l'ee, a t, a m'aa k'w, k'w y'a h'ure m Zi k'a n' arzana t bi m, m'aa t, m'aa zaa d' k'w. 33 Bi, k'w g'aa b'is' ka m'aa ma g'aa l'ee, m'aa b'is' kare a zaa ma k'w Zi k'a n' arzana t bi l'ee.

Laafu b'ee b'ur y, yarbare m

(Likki 12.51-53; 14.26-27)

34 A b'a h'aa da, a t, b'ur k'w t k'w laafu n nyunta t tara bur' t y. M'aa n b'ur k'w laafu n nyunta t y. B'ur m'aa t zoobare m. 35 B'ur k'w t, k'w m'aa g'aa a zi ma, k'w m' nyumb'ee'ee' g'aa da ma, k'w m' t' g'aa a nyar ma. 36 G'aa har g'aa n' n' y'ure a j'unn.

37 K'w g'aa a zi n'aa g'ee a da an l'e da m'aa m, g'aa bi do n a ga m, an y' g'aa k'w y. K'w g'aa a nylyar g'ee a nyumb'ee'ee' n'aa an l'e da m'aa m, g'aa bi do n a ga m, an y' k'w g'aa k'w y. 38 K'w g'aa n a g'adark'ura busu an zu k'w t, a n a ga m, an y' k'w g'aa y. 39 K'w g'aa l'e taa k'a a meeyaa b'umb'aa, a b'a meeyaa b'umb'ore y'ure y. Bi g'aa k'a y'e z'e ma m'aa t' ma bi b'umb'ore y'um.»

Ganw'ore y'ure

(Marki 9.41)

40 «K'w g'aa aw'aa si, m'aa a m si. M'aa si k'a t bi, b'zaa t k'w k'w b'a a si. 41 K'w g'aa wosolesinn'osorazaa si k'an wosolesinn'osorazaa bi minto, a wosolesinn'osorazaa ganw'ore y'um. K'w g'aa g'aa turga si a turgabaa t ma, a g'aa turga ganw'ore y'um. 42 S'ra m'aa n'a h'ure aw'aa m, k'w g'aa hi ka h'unn' t t'kke nyunta poorero n'aa duro deem t, k'w m'aa karundany' m bi t' ma, g'aa bi do bi k'w'aa ganw'ore ma y.»

Zaan-Batiisi g'aa k'w Yeezuu zi

(Likki 7.18-35)

11 Yeezuu k'a h' d'unda a karundany' bueere-h'uy' k'w m' an a nya bi, a a h'ur l'ee bi do t k'a yaa Woso lemim pa da, k'a h' d'unda k'w k'w n' n' b'ur k'w k'w t. 2 Zaan k'a n' n' n'aa t' b'a to an Krista zib'ero k'w mim ma, an a karundany' g'aa k'w n' n' n'aa, 3 k'w n' n' aa laaka da han, n' t: «l'bi n' n' d'ore t zere ma bi g'ee, g'aa vanta n'?» 4 Yeezuu n a ny' k'w n' n' t, a t: «K'a ta a yaa h' k'aw'aa n'a mam, an n'a y'um naa d'unda Zaan m: 5 B'ur k'w m' l'ee y'um, k'w t' tam, kusimoo y'a waam, dintim n' g'ore n' ma, tikkiro t meerbaa mam, g'ee y'a m'um k'w t, lemim nyunta t h'um n'azann m. 6 Mim-birenyuntazaa m' g'aa k'a n a surakare to m'aa minto bi m.»

7 Zaan karundany' k'w k'w n' y'a h'ur bi, Yeezuu a s'ur'ida ba, an n'a h'um zamaa bi m, a t: «Nka aw'aa ta a yaa d'iga a pooh'aa t' H'nh' aw'aa y'ur, an n' niig'aa g'w

y'eh'eh' g'e? 8 B' aw'aa ta a yaa d'iga a paan...? G'aa m, an h'uu w'ur da a ra g'e? G'aa k'w n' n' h'uu w'ur dare a ra k'w k'w t cinno har' t. 9 Nka aw'aa ta a yaa d'iga a? Wosolesinn'osorazaa m' g'e? l'nn..., k'w y'a h' aw'aa m, a l'e da wosolesinn'osorazaa ra. 10 Zaan mim n' y'a g'ur'ura ba Wosoci k'w t, n' t: «M'aa n' m zib'ee'aa ny'ee' l'bi l'ee, k'an l'bi zaa banka.» 11 S'ra m'aa n'a h'ure aw'aa m, l'ann' nyunta barla g'aa ba t an l'e da Zaan-Batiisi ra y. A n' b'okare g'aa k'an poore Woso cirb'ee' k'w t bi l'e da m.

12 A n a s'ur'ida sa Zaan-Batiisi Woso lemim padare d'om' t, an l'ee ku d'utaa naa ma bi, arzana bi g'aa n' naw' t' s'ur'ida m, t'nt'ezann' n'a s'ur' t.

13 Wosolesinn'osorazann' k'w haay kan Moyiisi l'ee k'w k'w bi mim d'unda, an ta an Zaan d'om' ku.

14 K'a d' m'ur'aa a t, *Elii n'eh'ee' k'w n' t a z'em bi m' Zaan m. 15 G'aa k'a n' t' m' k'an a ma! 16 K'w m' her g'aa k'w n' makra ba kan k'w? B' n' y'a t k'w t kan nyunta k'w n' yaa nyunta daas'aa t, n' n'a to, n' n' k'w bimb'irm, n' t:

17 K'w hir h'e aw'aa m,
b'aw'aa n' sar ba y!
W'aa zelaa k'w aw'aa m,
b'aw'aa n' nyi ka y!

18 Bala, Zaan k'a b'ur bi, a bur h' b'ure y, a bur d'iven mim k'w y. N n a h'ure, n' t: zin' n' ta m. 19 G'aa ny' bi b'ur, an n' h' h'um, an n' h' mim, n' n'a h'um ma, n' t: Naa do naa, k'w zaa m, bi, b'ee'mir m' k'w. Yaw'orsinno kan mim-b'ony'aa b'anno k'w h'ann' m. Bi, g'aa k'w n' n' y'em Woso Mind'ore bi ma k'w a d' n' t, Woso Mind'ore bi turga.»

(Likki 10.13-15)

20 A m' naa, Yeezuu n a s'ur'ida sa, an n' nyaa bam kan k'w k'a h'oserlo ba t g'aa bi n' a k'w a taam k'w k'w k'w. 21 «Korazen, l'bi k'w y'um! Bets'idaa, l'bi k'w y'um k'w! Bala, h'oserlo k'w ba aw'aa bireyaa t k'w k'w, k'w ba n' y'a t Tiir k'w t kan Sid'aa k'w k'w, k'an naa b'ur k'w h'uu y'iro g'ur' n' n' ka a ra n' suu lo a ra, k'a h'unka a t, a l'e taa k'a a k'w a taam. 22 Bi y'a ka, m'aa n'a h'ure aw'aa m: d'ad'akare h'inni t, aw'aa f'ur'ure nyuntam k'w, an l'e da Tiir kan Sid'aa k'w m.

23 B'l'bi, Kapernawum, l'bi y'ur busure t l'ee ku brama ra?

l'bi zerm t g'aa g'ee'ok' t!

Bala, k'w h'oserlo k'w ba l'bi zi k'w k'w, k'w ba n' y'a t Sod'aa k'w t, k'an naa a g'aa an ta t her d'om' m'.

24 Naa y'a ka, m'aa n'a h'ure aw'aa m: d'ad'akare d'om' m' t, l'bi f'ur'ure y'um k'w an l'e da Sod'aa h' ra.»

Zi kan Nyi k'w

(Likki 10.21-22)

25 D'om' m' bi do t bi, Yeezuu meer ba, a t: «Zi k'a a so tara t kan brama k'w, k'w t yaa dare l'bi m' barka, k'l'bi k'w k'w duro nyaak'um da g'aa k'w n' n' m' kan h'od'onna k'w m, t b'okare, t n' h'unka nyunta poorero m' bi minto. 26 l'nn..., Zi, l'bi y'a n'aa t ba n' n'aa.»

27 K'w Zi h' haay ka k'w t. Zi bi y'a deem t Nyi bi d'w. Nyi bi y'a deem t Zi bi d'w kan g'aa k'a l'e n' taa k'a h'unka n' n' k'w k'w k'w bala.

28 K'a b'ur k'w zi, k'w haay k'aw'aa m' gore'aa busu an n'a k'w k'w k'w, k'w hoonsire kare aw'aa t. 29 K'a zu

bi gɔɔtam maam sɔ tara noom ɔ dɔmum kaakɔ, sinuu ɔ kan a gunuu ɔ ki. ⁴¹ Dɔɔɔkare hinni ɔ, Niniivi gɔɔɔ wutire, ŋɛ her gɔɔɔ kɔɔ da le ɔ, ŋɛ ŋ gumə war bi hunka ŋ ni. Bala, Niniivi gɔɔɔ kɔɔ a bɔ a taam ŋɛ sug-ur ye Zonas Woso lemim padare ma. Bi naa ɔ bi, gɔaa ta ɔ an le da Zonas ra. ⁴² Dɔɔɔkare hinni ɔ, lɔ cir k'a a to jisadɔpaasi ma an bɔr k'a b'a tɔr ka Salomkɔɔ mindɔre meerbaa ma bi, a zamaana naa do gumə war bi hunkare ŋ ni. Bala, a to a ɔ kɔ laatore ɔ, an bɔr k'a b'a tɔr ka ma, an bɔkare, gɔaa l naa ɔ an le da Salomkɔɔ ra.»

Zinə k'a a ya, an ni zem gɔaa zi
(Likki 11.24-26)

⁴³ «Kɔ zinə bɔ gɔaa me ɔ, a da an nawɔm lee gəəro zi, k'a a ka hoonsire bunce ma, bi k'a bur a yure, ⁴⁴ b'a hi a heer ɔ, a ɔ: «Mɔ yɛ m wusigəre m bunce gusire ɔ.» K'a yaa leeku bi, a yaa dɔga a gɔɔɔ n a so ce b'ɔ, bi dintim ba b'ɔ sɔ y. Hɔ haay l ce b'ɔ, a buncerɔ ɔ mɔŋŋa. ⁴⁵ K'a yɛ ncɔnaaɔ, b'a ta an aa zinəro vantɔɔ gaa saanhuna, ŋ bɔnyaabaa n le da a mɔŋŋa ra, ŋɛ bi gasɔ, ŋn'a so gɔaa bi do ɔ. Gɔaa bi do mim bi bɔnyaabaa le dam bi-isi hɔ ra. Zamaana naa do k'an bɔnya naa, a mim yure ncɔnaaɔ sɔ.»

Yeezuu danyɔnɔ mim
(Marki 3.31-35; Likki 8.19-21)

⁴⁶ Yeezuu k'a ni meer bam kan gɔɔɔ cir bi ki bi, a da kan a danyɔnɔ ki bɔr, ŋɛ jum garga ra, ŋn'a ŋɔam k'a meer ba kan ki. [⁴⁷ Gɔaa n a hi Yeezuu m, a ɔ: «l da kan l danyɔnɔ ki l garga ra, ŋ le n taa k'a meer ba kan l ki.»] ⁴⁸ Yeezuu n a nyɛ bɔ gɔaa bi nɔ, a ɔ: «Nka m kɔɔ da? Nka m kɔɔ danyɔnɔ?» ⁴⁹ A n bɔkare, an a wɔ nyɛ a karɔndanyɔnɔ kɔɔ ma, an a hi, a ɔ: «Mɔ da bi ba n ni, kan kɔɔ danyɔnɔ kɔɔ ki. ⁵⁰ Gɔaa niŋŋə k'a ni kɔɔ Zi k'a ni arzana ɔ bi hɔkɔ hɔkɔ bam bi, kɔɔ danyɛ m, kɔɔ danlɔ m, kɔɔ da m.»

Hɔduure hɔkɔkɔɔrenoom dare
(Marki 4.1-9; Likki 8.4-8)

13 Hinni bi dɔ ɔ bi, Yeezuu bɔ har ɔ, an aa nyɛnta higɔta bi le ra, ² zamaa cir gɔta a so kɔ ma a jɔr ɔ. A m bi, Yeezuu n kɔ, an aa nyɛnta kɔɔɔ ɔ, zamaa bi haay n ni junum hi bi le ra. ³ A hɔ dɔnda ŋ ni gɔta hɔkɔkɔɔrenoom dare kɔ ɔ, an a hi, a ɔ: «Gɔaa l kɔ, k'a hɔ duu. ⁴ A duu k'a nawɔm bi, gɔɔɔnɔ n a lo zaa gɔr ma, bennɔ n bɔr, ŋɛ b'a bi haay. ⁵ Gɔɔɔnɔ n a lo jaars buncɔ ɔ, taa n nyɛnta b'ɔ gɔta y. Hɔyaa bi n bɔ leem, kɔ taa ba b'ɔ gɔta bi minto. ⁶ Woso k'a der bi, a na hɔka bi ma, an ga, k'a məsi ba ɔ bi tɔ ma. ⁷ Gɔɔɔnɔ n a zar laa gaa ɔ, laa bi n haan, an ŋ zunɛ. ⁸ Gɔɔɔnɔ n a lo lee mɔŋŋa ɔ, ŋɛ haan, ŋɛ ma, ŋɛ nyɛ da. A yaa deem yaa ka zɔkɔ, deem busɔrdɔ, deem bukərku. ⁹ Gɔaa k'a ni tɔr m bi, k'an a tɔr ka ma.»

Bɔ minto m, Yeezuu n tɔr meer ba hɔkɔkɔɔrenoom dare ni?

(Marki 4.10-12; Likki 8.9-10)

¹⁰ Karɔndanyɔnɔ kɔɔ a zɔ Yeezuu ma, ŋn'a hi m, ŋ ɔ: «Bɔ m, lɔu n tɔr meer ba kan ŋ ki hɔkɔkɔɔrenoom ni?» ¹¹ A n a nyɛ bɔ ɔ, a ɔ: «Woso a ka k'awɔ n Woso cirbəə bi minno kɔ ŋ y'a nyaakɔm da rɔ kɔɔ dɔ, b'a n a ka nawɔnɔ ɔ y. ¹² Bala, gɔaa k'an ta hɔ m bi, n y'a yare n n a ka ɔ, a hɔ n yɛ gɔta, bi gɔaa k'a ba m bi, baa hɔ k'an ta m bi, n bi kɔm ni. ¹³ Naa y'a ka kɔɔ ni meer bam kan ŋ ki hɔkɔkɔɔrenoom m. Bala, ŋ yɛ dɔgam, bi ŋ bur lee yure y. N y'a tɔr kam, bi ŋ bur a mare, ŋ bur a jɔ mam sɔ y. ¹⁴ Kɔ hɔ kɔ Ezayii a hi bi n kɔ yɛ ŋ minto. A ɔ:

Awɔkɔ mim mam gɔta,
b'awɔkɔ b'a jɔ mare y.
Awɔkɔ dɔgam mɔŋŋa,
b'awɔkɔ bi lee yure y.
¹⁵ Bala, do naa do heer a ta.
N tɔr bur mim mare y,
ŋ y'a mɔnyaarɔ tɔnta,
k'a bi lee yɛ, k'a bi mim ma y,
k'a heer bi mim jɔ ma y,
k'a bi sugur ye, a a bɔ a taam kɔ kɔɔ n a waa y!

¹⁶ B'awɔkɔ, awɔkɔ jɔra: awɔkɔ mɔnyaarɔ l lee yɛm, awɔkɔ tɔɔrɔ l mim mam! ¹⁷ Sɔra kɔɔ n'a hure awɔkɔ m, wosolesinnɔsorazannɔ gɔta kan gɔɔɔ tɔrgɔɔ gɔta ki a ŋɔta, k'a hɔ k'awɔkɔ n'a yɛm naa yɛ, bi ŋ n a yɛ y. K'a hɔ k'awɔkɔ n'a mam naa ma, bi ŋ n a ma y.»

Hɔduure hɔkɔkɔɔrenoom bi jɔ hure
(Marki 4.13-20; Likki 8.11-15)

¹⁸ «K'a tɔr ka hɔduure hɔkɔkɔɔrenoom bi jɔ ma. ¹⁹ Hɔyaa k'a ni zaa lezi bi, gɔɔɔ kɔ ŋ ni Woso cirbəə lemim bi mam, bi ŋ bur a jɔ mam kɔ kɔɔ m. Bala, leeem bi, Sɔtaana lemim kɔ n y'a duu ŋ heer ɔ bi si ŋ han. ²⁰ Hɔyaa k'a ni jaars buncɔ ɔ bi, gɔɔɔ kɔ ŋ ni Woso lemim bi mare, ŋn'a sim leeem kan heernyɔnɔ ki rɔ kɔɔ m bɔrɔ m. ²¹ Bi, ŋ mɔŋŋa məsi ba ɔ y, hindeem gɔɔɔ m. Kɔ heerzar gɛe furyure bɔr Woso lemim bi tɔ ma, bi ŋ y'a do leeem. ²² Hɔyaa k'a ni laars bireyaa ɔ bi, gɔɔɔ m, ŋɛ Woso lemim bi ma, durnya hɔkɔndama kan a arza-ka letaama ki ŋ lemim bi zɛ, a bur nyɛ dare y. ²³ Hɔyaa k'a ni lee mɔŋŋa ɔ bi, gɔɔɔ kɔ ŋ Woso lemim bi ma, ŋn'a jɔ ma rɔ kɔɔ m: N n'ɛ nyɛ dam. A yaa deem l nyɛ dam zɔkɔ, deem busɔrdɔ, deem bukərku.»

²⁴ Yeezuu a ya, an hɔkɔkɔɔrenoom vanta da, a ɔ: «Woso cirbəə kɔ kɔ ɔ kan gɔaa k'a hɔdo mɔŋŋa duu a hɔsɔra ɔ bi ki. ²⁵ Gum k'a bi da gɔɔɔ ni hinceem bam bi, gɔaa bi jum deem n bɔr, an bi sɔr duu hɔyaa bi bar-la, an a hɔr. ²⁶ Hɔyaa bi k'a bi kɔ, an ma, an yaa ka bi, sɔr bi n kɔ sɔ. ²⁷ Hɔsɔrazaa bi zibəənyɔnɔ n b'a hi m, ŋ ɔ: «Zuuba, hɔdo mɔŋŋa bɛe lɔu duu l hɔsɔra b'ɔ ra? A a ba lɔ keere sɔr n bɔr, an ta ɔ?» ²⁸ A n a nyɛ bɔ ŋ nɔ, a ɔ: «Jum deem l hɔ naa do ba». A m naa, zibəənyɔnɔ kɔɔ n a lar, ŋ ɔ: «lɔu le taa k'ɔ ta, ɔ aa sɔr bi wɔnɔwɔr la?» A n a nyɛ bɔ ɔ, a ɔ: ²⁹ «Ayy... Bala, k'awɔkɔ k'a sɔr bi wɔnɔwɔr, awɔkɔ cenle a hɔka bi wɔnɔwɔr sɔ. ³⁰ K'a ŋ to kɔ ŋ ni ma

kan kʊ kl, k'an ta, an aa hɔdare dɔmum ku. Hɔdare dɔmum ɔ bi, mɔk y'a hum zibənnɔ mɔk m, mɔk ɔ: K'a lɛ ka a sɔr bi gɔr, a kɔsi, a da sɛ ɔ, k'a bɔkare a hɔyaa bi gɔr a zar m si ɔ.»

(Marki 4.30-32; Likki 13.18-19)

³¹ Yeezuu a ya, an hɔbɔkɔrɛnoom vanta da η ni, a ɔ: «Woso cirbæ bi bɔ kɔ ɔ kan hɔ kɔ n n'a hum ma mutardi yaa, kɔ gɔaa n'a sam, an n'a duum a hɔsɪra ɔ bi kl. ³² A m hɔdo haay rɔ wɔk poore. Bi, kɔ n y'a duu an bɔ, ma an nawɔm, an ni lɛ dam hɔyaa haay ra: a ba an nawɔm gɔ gɔta, bɛnnɔ n b'a dam ma, ηni cɛ kɪnka a vɛŋjɛro ma.»

Nyɔnyɔ hɔbɔkɔrɛnoom dare

(Likki 13.20-21)

³³ A a ya an hɔbɔkɔrɛnoom da η ni, a ɔ: «Woso cirbæ bi bɔ kɔ rɛ kan nyɔnyɔ kl. Lɔ n a sa, an a tɔntɔ kan nyisi kl mɔr gɔta lɛ ma kaakɔ. Nyisi bi n ta an der.»

Bɔ m, Yeezuu ni hɔbɔkɔrɛnoom dare

(Marki 4.33-34)

³⁴ Minno kɔkɔ duro haay hi Yeezuu n nawɔrɛ η ni hɔbɔkɔrɛnoom m. A bir hɔsi hum gɔkɔ cir bi m, k'a hi bɛɛ a nawɔm hɔbɔkɔrɛnoom ni y. ³⁵ Kɔ hɔ kɔ wosolɛsinnɪsorazaa b'a hi bi n kɔ y. A a hi, a ɔ: Mɔk y. m lɛ gɔrɛ, m hɔbɔkɔrɛnoom da η ni, m hɔ k'a nyaakɔm da durnya sɪŋjɪda ɔ tee... bi hi η ni.

Yeezuu ɪ sɔr hɔbɔkɔrɛnoom bi

ji hɪrɛ

³⁶ Yeezuu k'a zamaa cir bi to, an doo bi, a karɪndanyɪnɔ kɔkɔ a zɔ ma, ηni a hi m, η ɔ: «Sɔr hɔbɔkɔrɛnoom bi ji dɪnda kɔkɔ m.» ³⁷ A n a nyl bɔ η nɔ, a ɔ: «Gɔaa k'a ni hɔ mɪŋjɪ do duum bi, Gɔaanyɪ bi m. ³⁸ Hɔsɪra bi, durnya m. Hɔdo mɪŋjɪ bi, Woso cirbæ nyɪnɔ kɔkɔ m. Sɔr bi, Sɔtaana nyɪnɔ m. ³⁹ Jum k'a sɔr bi duu bi, Sɔtaana m. Hɔdare bi, durnya nyare m. Hɔdɛnno kɔkɔ, malɛkarɔ m. ⁴⁰ Amba kɔ η ni sɔr gɔrm ηni a dam sɛ ɔ bi, yɪ a nawɔrɛ nɔlɪnaas durnya nyare hinni ɔ: ⁴¹ Gɔaanyɪ bi y'a malɛkarɔ nyɔkɔrɛ, ηni hɔ haay k'a ni gɔkɔ gɔm Woso ma rɔ kɔkɔ gɔr Woso cirbæ bi nɔ ɔ. N mimbɔnyaa bɛnnɔ kɔkɔ gɔrm sɔ, ηni bɔ η ni, ⁴² ηni a η zar sehar ɔ. N nyi kam b'ɔ, ηni a sɔ sɔ. ⁴³ Bi, gɔkɔ tɪrgarɔ kɔkɔ gure am wosogure hɔ bi m, η Zɪ bi cirbæ nɔ ɔ b'ɔ. Gɔaa k'a ni tɔr m, k'a n'a tɔr ka ma.»

Arzaka k'a a nyaakɔm da

⁴⁴ «Woso cirbæ bi bɔ kɔ rɛ kan arzaka gɔta kɔ n y'a nyaakɔm da hɔsɪra ɔ bi kl, gɔaa n sɔr la: a n so ra, an a nyaakɔm da. K'a heer nyɔkɔ bi, an a hɔr, an aa hɔ haay k'an ta m nɔ kɔkɔ hɛɛ, an hɔsɪra bi do si m.»

⁴⁵ «Woso cirbæ b'a ya an bɔ kɔ rɛ kan terbarezaa k'a n'a kam nyɛnyaa rɔ mɪŋjɪ ma kl. ⁴⁶ K'a nyɛnyaa wɪsɪ

yɪ, a busoo ni yɪm gɔta bi, an ta, an aa hɔ haay k'an ta m nɔ kɔkɔ hɛɛ, an b'a si m.»

Zarŋa hɔbɔkɔrɛnoom

⁴⁷ «Woso cirbæ b'a ya, an bɔ kɔ rɛ kan zarŋa kɔ η n'a zom hi ɔ, an ni zɔ do haay gɔrɪɛ an ni bɔkɔ ni bi kl.

⁴⁸ Kɔ kɔkɔ a han bi n y'a gaa, n n bɔ m hi bi lɛ ra. N n bɔkare, ηni nyunta, ηni kɔkɔ mɪŋjɪ kɔkɔ nyɔkɔ ɔ, ηni η zar mɔr ɔ, ηni kɔkɔ bɔnyaa rɔ kɔkɔ lo. ⁴⁹ Yɪ a nawɔrɛ nɔlɪnaas durnya nyare hinni ɔ. Malɛkarɔ zem bi gɔkɔ bɔnyaa rɔ kɔkɔ gɔ gɔkɔ tɪrgarɔ kɔkɔ ma, ⁵⁰ ηni η zar sehar ɔ. N nyi kam b'ɔ, ηni a sɔ sɔ.»

⁵¹ Yeezuu n a karɪndanyɪnɔ kɔkɔ lar, a ɔ: «Awɔkɔ naa haay woo... ma mɪŋjɪ ra?» N ɔ: «lɪn...» ⁵² A n a hi η ni, a ɔ: «Nɔlɪnaas bi, wosocikarɪnsaamba biyæ k'a n'a bam Woso cirbæ kɔ bi karɪndanyɪ bi, bɔ a ɔ kɔ rɛ kan harzaa k'a ni hɔ gusire kan hɔ daa kl bɔrɛ a arzaka ɔ bi kl.»

Nazareti gɔkɔ n sɪra ka Yeezuu ɔ y

(Marki 6.1-6; Likki 4.16-24)

⁵³ Yeezuu k'a hɔbɔkɔrɛnoonno kɔkɔ duro da an η nya bi, a a hɔr lɛɛ bi do ɔ, ⁵⁴ an doo kɔ k'a tɔr ɔ b'ɔ. A n a sɪŋjɪda sa, an ni hɔ dɪndam kɔ bi do sokɔmɛɛ b'ɔ, zamaa bi n zɛ kɛdɛ a hɔdɪndare bi tɔ ma. N n'a hɪrɛ, η ɔ: «Awɔkɔ a tɔ mindɔrɛ naa do m ka? A a ba lɔ, an ni hoserlo bare? ⁵⁵ Gɔkwurezaa bi nyl bɛɛ n'awɔkɔ m na? Maarii nyl bɛɛ n'awɔkɔ m na? Zakki, Zozɛf, Sɪmɔkɔn, Ziidi, a danyɪnɔ bɛɛ m nawɔkɔn ra? ⁵⁶ Awɔkɔ danɔrɔ ba kɔkɔ bire ɔ naa ɔ ra? A a ba lɔ kɛrɛ, an n'a dam naa do haay bare ma?» ⁵⁷ Naa do a ka, η n kaanm Yeezuu m. A m naa, Yeezuu n a hi η ni, a ɔ: «Wosolɛsinnɪsorazaa ɪ daɔrɛ yɪm bɪncɛ haay ɔ, b'a bir a yɪm a kɔ ɔ, a bir a yɪm a har ɔ sɔ y.» ⁵⁸ Yeezuu n hoser ba b'ɔ gɔta y, η sɪrakarɛwar bi tɔ ma.

Zaan-Batiisi zɛ

(Marki 6.14-29; Likki 9.7-9)

14 Dɔmum bi do ɔ bi, cir Hɪrɔkɔdi Yeezuu mim ma, bala a tɔ bɔ lɛɛ haay ɔ. ² A n n'a hɪrɛ a zibænyɪnɔ m, a ɔ: «Gɔaa naa do, Zaan-Batiisi m! K'a a mɪm bɔ ɔ gæno bire ɔ bi y'a ka, an paŋjɪ yɪ, an ni hoserlo bare.» ³ Kɔ sɪra ni, Hɪrɔkɔdi a ka, ηni Zaan nyasɔ, ηni a sur, ηni a du lɔnɔkɔ ɔ, a dam Filipi lɔ k'an ta m, a tɔ m Hɪrɔkɔdiyaadi bi minto. ⁴ Bala, Zaan a hi Hɪrɔkɔdi m, a ɔ: «A n a ga m k'ɪbɪ n a ba ɪ lɔ y!» ⁵ Hɪrɔkɔdi a ηsa k'a Zaan zɛ gɛr, b'a ɪ nyi bam gɔkɔ kɔkɔ m. Bala, bɔkɔ haay ɪ dɪgam Zaan ma, η ɔ: Wosolɛsinnɪsorazaa m. ⁶ Bi, Hɪrɔkɔdi yɪrɛ dɔmum cɪbsa hinni ɔ, Hɪrɔkɔdiyaadi nyɪmbɔsɛrɛ sar ba gɔkɔ kɔ n yɪ η bir cɪbsa ma rɔ kɔkɔ lɛɛ, an Hɪrɔkɔdi nɔ yɪ. ⁷ Hɪrɔkɔdi n a wer si, a ɔ: hɔ k'a lɛ n taa haay bi, a y'a kaŋ ɔ. ⁸ Nyɪmbɔsɛrɛ bi da bi n a nyɔnyɔkɔkɔta, a ɔ: «A n Zaan-Batiisi mim yɛ laaga burɛ ɔ.» Nyɪmbɔsɛrɛ bi n a yɛ maam sɔ. ⁹ Cir bi heer n a zar, b'a b'a dam ma, an a gu y, k'a wer si hɔbɔrɛbinno kɔkɔ bire ɔ bi minto. A m bi, an lɛ ka kɔ n n'a ka ɔ. ¹⁰ A n gɔaa deem nyɔkɔ, an aa Zaan mim gɔ ma lɔnɔkɔ ɔ b'ɔ, ¹¹ an

bʊr m laaga ʊ, an b'a ka nyumbʊere b'ʊ, an a si, an aa a ka a da ʊ. ¹²Zaan karundanylno kʊk n bʊr, ɣnɔ bɪ Zaan gər bɪ sa, ɣn'a bir, ɣnɔ kʊkare ɣn'a k'a a ba bɪ hɪ Yeezuu m.

Yeezuu gʊtʊyaarɔ tʊr tisi soor
(Markɪ 6.30-44; Likki 9.10-17; Zaan 6.1-14)

¹³Yeezuu k'a mim naa do ma bɪ, a a hʊr lɛɛ bɪ do ʊ, an da kʊkʊtʊ ʊ k'a ta toore ma a deem. Gʊtʊ cir kʊ ɣ naa yɪ bɪ, ɣ y'a hʊr a kʊr ʊ a gam ma, k'a zu a jɛ ʊ. ¹⁴Yeezuu k'a kʊ kʊkʊtʊ b'ʊ bɪ, a gʊaa cir yɪ gʊta, gʊtʊ kʊk cikir n a nyasʊ, an a sɣnɣɪda sa, an nɪ ɣ yaabazan- no waare. ¹⁵Yirbæ k'a da bɪ, a karundanylno kʊk a zʊ ma, ɣn'a hɪ m, ɣ ʊ: «Gum da, bɪ pooyaa m naa, gʊtʊ kʊk da zaa ra kʊ ɣ nɪ ta kʊr kʊk ʊ, ɣn'a hɔbʊre si, ɣn'a bɪ!» ¹⁶Bɪ, Yeezuu a nɪ kʊ ʊ, a ʊ: «A n a ga m, ɣn'a hʊr y. K'a hɔbʊre ka ɣ ʊ a zim.» ¹⁷A m bɪ, ɣn'a hɪ m, ɣ ʊ: «Bur soor kan zʊk kɪ hɪya kʊk n ta m naa ʊ.» ¹⁸Yeezuu n a hɪ ɣ nɪ, a ʊ: «K'a ɣ ka m ʊ naa ʊ.» ¹⁹A n lɛ ka, kʊ gʊtʊ kʊk n nyɪnta bur bɪ ra, an bur soor kʊk sɪ kan zʊ hɪya bɪ kɪ a kʊ ʊ, an dɪga brama, an barka da Woso m. A n buuro kʊk zɪnzɛ ra, an a ka a karɪn- danylno kʊk ʊ, kʊ ɣ n'a ka zamaa b'ʊ. ²⁰Gʊtʊ kʊk haay a bɪ, an ɣ ka. Karundanylno kʊk bur kan zʊ kɪ kuuro kʊ ɣ gʊtʊ kʊk kʊk gʊr kasɪ lɛ ma buerehɪya. ²¹Gʊtʊ kʊ ɣ hɔ bɪ bɪ kʊ kʊk, yaar kʊk lɛ a zʊ tisi soor ma. N n lannɔ kan nyɪnta kɪ lɛ sa y.

Yeezuu ɪ tam hi burə ʊ
(Markɪ 6.45-52; Zaan 6.15-21)

²²Lɛɛm bɪ, Yeezuu a ka karundanylno kʊk n da kʊkʊtʊ b'ʊ, kʊ ɣ nɪ bra higʊta bɪ gəm deem la, k'a gʊkta a zamaa bɪ da zaa ra. ²³K'a zamaa bɪ da zaa ra an a nya bɪ, a a hʊr a deem, an ta ci ra, k'a yaa da. Yirbæ k'a da bɪ, a gʊkta b'ʊ a deem. ²⁴Kʊkʊtʊ bɪ n a gʊ hi bɪ lɛ bɪ ma, an ta laatʊ hi bɪ bire ʊ. Bala, hɪnher y'a nyam kʊkʊtʊ bɪ zi, hikurero kʊk n'a monum kʊkʊtʊ b'ʊ ²⁵Dʊ k'a bʊr an nɪ mɛm bɪ, a wuti an tʊ hi bɪ ra, an nɪ tare ɣ zi. ²⁶Kʊ karundanylno kʊk a yɪ an nɪ tam hi bɪ ra bɪ, nyibæ gasʊ ɣ ʊ, ɣn'a hɪre, ɣ ʊ: «Toor m!» N n'ɪ zee dam. ²⁷Lɛɛm bɪ, Yeezuu meer ba kan ɣ kɪ, a ʊ: «K'a sɪra ka, kʊk m, a da bɪ kʊ ʊ y!» ²⁸Pɪyɛɛr n a hɪ m, a ʊ: «Zuuba, k'ɪbɪ m paan... K'ɪ lɛ ka kʊ m bʊr ɪ zi hi bɪ burə ʊ.» ²⁹Yeezuu n a hɪ m, a ʊ: «Bʊr.» Pɪyɛɛr n kʊ kʊkʊtʊ b'ʊ, an nɪ tʊm hi bɪ ra k'a ta Yeezuu zi. ³⁰K'a hɪnher bɪ yɪ an nɪ hɔnm kan paɣnɣa kɪ bɪ, a da kʊ ʊ, hi bɪ n'a monum, an zee da, a ʊ: «Zuuba, m kʊ lɛ m!» ³¹Lɛɛm bɪ, Yeezuu a kʊ nyɪnta an a nyasʊ, an a hɪ m, a ʊ: «bɪ sɪrakare poore! A kʊ bɪ n sunsum ka?» ³²N n'a da kʊ ʊ, ɣnɔ gasʊ kʊkʊtʊ b'ʊ hɪnher bɪ n jum. ³³Gʊtʊ kʊ ɣ nɪ kʊkʊtʊ b'ʊ kʊ kʊk kukurə zɛ a taa, ɣn'a hɪre, ɣ ʊ: «Woso Nyɪ n'ɪbɪ m paan....»

Zenezareti yaabazanno waare
(Markɪ 6.53-56)

³⁴Kʊ ɣ higʊta bɪ zɛ ra bɪ, ɣ yaa lee ku Zenezareti ʊ. ³⁵Kʊ bɪ do gʊtʊ kʊk kʊk ʊ ɣ Yeezuu yɪ, ɣn'a dʊ bɪ, ɣ yaa a hɪ kʊ b'ʊ haay kan kʊr jɪnɣɛnno kʊ kɪ, ɣ ʊ, a bʊr. N n

bʊr yaabazanno kʊk m haay Yeezuu zi. ³⁶N n a yɛ han, k'a a kʊ da a huu lɛ tʊkʊe ma. Bɪ, gʊtʊ kʊ ɣ y'a kʊ da ma kʊ kʊk waare yɪ haay.

Woso lɛrɔ kan yɪnɪbayɪ kɪ
(Markɪ 7.1-13)

¹⁵Farizeenɔ kan wosocikarɪnsaambo kʊkʊtʊ kɪ a to Zerizalem ʊ, ɣnɔ bʊr Yeezuu zi, ɣnɔ b'a hɪ m, ɣ ʊ: ²«Kʊ m, bɪ karundanylno kʊk bɪr zum kʊk yaabanno yɪnɪbayɪ kʊk ʊ? N n'ɪ kʊ bɪm, bɪ ɣ n a kʊ hir y. A n a ga nɪ y.» ³Yeezuu n a hɪ ɣ nɪ, a ʊ: «B'awak, a kʊ awak bɪr zum Woso lɛrɔ kʊk ʊ, a kʊkare, an nɪ zum a yɪn- nɪbayɪ kʊk ʊ? ⁴Woso a hɪ, a ʊ: «ɪ zɪ kan ɪ da kɪ da ʊ. Bɪ gʊaa k'a zɪ kʊ ʊ gɛɛ a da a kʊ ʊ, pakra m, kʊ n n a zɛ gər.» ⁵B'awak ʊ, kʊ gʊaa a hɪ a zɪ m, gɛɛ a da m, a ʊ: «Daahan kʊ kʊk m ga m, m a ka bɪ ʊ bɪ, Woso kʊ nɪ.» ⁶Pakra bɛɛ m kʊ gʊaa bɪ do m a da a zɪ kan a da kɪ han y. Woso lemim bɪ zar awak nawʊre nɔnnaaʊ a yɪn- nɪbayɪ kʊk minto. ⁷Zambʊzanno, Ezayii gumə ta ʊ, an awak mim hɪ, a ʊ: ⁸Gʊtʊ kʊk duro, kʊk da ɣ nawʊn ʊ a lɛ m, bɪ ɣ heer laatʊ kʊk ma. ⁹Daʊre kʊ ɣ n'a kam kʊk ʊ bɪ, vam m. Bala, durnya mim ɣn'a dundam gʊtʊ kʊ m, ɪ ʊ Woso kʊ m.»

Hɔ k'a nɪ dintim kam gʊaa ma
(Markɪ 7.14-23)

¹⁰Bɪ jɛ ʊ bɪ, Yeezuu zamaa bɪ bir, an a hɪ ɣ nɪ, a ʊ: «K'a tʊr ka mɣnɣa k'a jɪ ma! ¹¹Hɔ k'a nɪ gasʊm gʊaa lɛ ʊ an ta a kʊ ʊ bɪ bɛɛ nɪ dintim kam ma y, bɪ kʊ k'a nɪ kʊm gʊaa lɛ ʊ bɪ nɪ dintim kam ma.» ¹²A m naa, karun- danylno kʊk n a zʊ ma, ɣn'a hɪ m, ɣ ʊ: «Farizeenɔ kʊk kʊ ɣ naa ma bɪ, bɪ dʊ ɪ ʊ, a busu ɣ ma ra?» ¹³A n a nɪ kʊ ʊ, a ʊ: «Hɔ haay kʊ kʊk zɪ k'a nɪ arzana ʊ bɪ n a sʊk bɪ, n y'a wʊrm. ¹⁴K'a ɣ to, bʊr nɪ bʊr gaam. Bɪ, kʊ bʊr bʊr, an nɪ bʊr gaare, ɣ gʊaa hɪya haay y'a zarm yaa ʊ!» ¹⁵Pɪyɛɛr n a hɪ m, a ʊ: «Hɔkʊkʊtʊrenoom naa do jɪ hɪ ʊ m.» ¹⁶Yeezuu n a hɪ, a ʊ: «Awak gʊkta, awak n a jɪ dʊ ra? ¹⁷Awak n a dʊ, a ʊ, kʊ haay k'a nɪ gasʊm gʊaa lɛ ʊ, an nɪ tare a kʊ ʊ bɪ, ta an nawʊm, an nɪ kʊm garga ra ra? ¹⁸Bɪ, kʊ k'a nɪ kʊm gʊaa lɛ ʊ bɪ, a to a nawʊm gʊaa heer ʊ, bɪ nɪ dintim kam ma. ¹⁹Bala, gʊaa heer hɔndare bʊnyaar kʊk nɪ kʊ ʊ: gərzɛɛ, jaandare, koorbare, gʊtʊ kʊ zarlɛ, kan sʊnsʊwʊre kɪ. ²⁰Nawʊn nɪ dintim kam gʊaa ma, bɪ hɔbʊre bɪ, ɪ n ɪ kʊ hir bɪ bɪr dintim kam gʊaa ma y.»

Yeezuu kʊ Zidee kʊ ʊ
(Markɪ 7.24-30)

²¹Yeezuu k'a cem b'ʊ bɪ, a ta Tiir kan Sidon kɪ kʊr kʊk ʊ. ²²Lʊ nɪ b'ʊ an ta Yeezuu zi, zɪfʊ bɛɛ nɪ y, Kanaan do nɪ m, an a hɪ Yeezuu m, a ʊ: «M cikir zɛ Zu- uba, *David Nyɪ, kʊk nyumbʊere zinə n ta m, an nɪ fur kam ma gʊta.» ²³Yeezuu n a nɪ kʊ nɪ y. A karun- danylno kʊk n a zʊ ma, ɣn'a yɛ han, ɣ ʊ: «La ʊ naa do ra, bala, a ɪ kʊ kʊm kan a zeedare kɪ.» ²⁴Yeezuu n a nɪ kʊ ʊ, a ʊ: «Mʊ nyɪ kʊ n y'a ʊ Israyel gʊtʊ kʊ ɣ kʊ kʊ

σ kan seero kσ η nyaam κη κω κι zi.»²⁵ Bi, lσ b'a gu an bi kukurə zε a taa, an a hi m, a σ: «Zuuba, bσr ι da κω han!»²⁶ Yeezuu n a nyi κη σ, a σ: «A n a ga m, n ni nyi κη κω bε sa, n n a ka jinnyi κη σ y.»²⁷ Lσ bi n a nyi κη σ, a σ: «Sira m, Zuuba, baa jinnyi κη κω ι κω bε bσtσ k'a a lo η zuubar κω κω taa bi gσrε, ηn'a bε.»²⁸ A m naa Yeezuu n a nyi κη σ, a σ: «Lσ, ι sarakε gandaa σ! ι κη k'ι lε n taa bi yim!» Lεem bi, a nyumbεεε b'a waa wakati bi do σ.

Yeezuu yaabazann κω waa gσta

²⁹ Yeezuu a hσr b'σ, an ta Galilee higσta lε ra, an aa der ci ra, an nyi nta.³⁰ Gσκ cir gσta bσr zi, lσgκ m, bσr κ m, gandeenzann κ m, bεatinno kan yaabazann κ vant κ m, ηn bi η nyi nta Yeezuu taa, an η waa.³¹ Gσκ κω κ n zε κadə, κ bεatinno ni meer bare, gandeenzann κ n a gann κ y, lσgκ ni tam mιηηa, bσr κ ni lε yim bi minto. N y'a lε κ Israyel Woso σ.

Yeezuu gσκκyaar κ tσr tisi si
(Marki 8.1-10)

³² Yeezuu a karundanyi κ κ bir an a hi η ni, a σ: «Zamaa bi cicir ι κω zεm, bala, a dκm κaakσ κ m naa, η ni kan κ κ κ, κ κ ba η σ, ηn'a bε y. κ κ lε baa κ m η da zaa ra kan κ κ y. κ n bε ni, η y'a dundom zaa ra.»³³ Karundanyi κ κ n a hi m, η σ: «K'σ bur yι ka pooyaa σ naa σ, σ a ka gσκ cir naa σ, k'an η ka?»³⁴ Yeezuu n η lar, a σ: «Bur κ κ n ta a κ κ σ?» N n a nyi κη σ, η σ: «Saanhιna kan z κ poorenyi κ κ.»³⁵ A n lε ka κ zamaa bi n nyi nta tara σ.³⁶ A n bur saanhιna bi sa kan κ κ κ κ an yaa da Woso m bar-ka, an n'a zinzεm la, an n'a kam a karundanyi κ κ σ, ηn'a kam, zamaa b'σ.³⁷ N n a bi, an η ka, an a κ, ηn'a kuuro gσr kasι lε ma saanhιna.³⁸ Zamaa bi gσκκyaar κ a z κ tisi si ma, n n lann κ kan nyi κ κ lε sa y.³⁹ Bi jε σ bi, Yeezuu η da zaa ra, an da κ κ κ b'σ an ta Magadaan σ.

Hoser yεε

(Marki 8.11-13; Likki 12.54-56)

16 Farizeen κ kan sadiseen κ κ a z κ Yeezuu ma, ηn hoser yε han, k'a makra ba.² Yeezuu n a nyi κη η nσ, a σ: «Kσ woso lε a zo, b'aw κ σ, lε yim mιηηa, bala, brama bi piin....³ Dκgta m, b'aw κ σ la bam her, bala, brama bi piin... b'a kundə κ. Aw κ κ brama mim dκ, b'aw κ b'a dam ma a κ κ κ η ni bam dutaa κ κ κ jι dκ y.⁴ Her gσκ κ bσnyaar κ κ η bur Woso lε sim κ κ κ ι hoser yεε, bi η bi hoser vanta yεε κ Zonas κ κ bi bε y.» A n a gσ η ma, an cem.

Farizeen κ kan sadiseen κ κ nyi κ κ
(Marki 8.14-21)

⁵ A hσr κ Yeezuu σ kan a karundanyi κ κ κ κ ηn bra higσta bi gεm deem bi ra bi, bur κ κ κ karundanyi κ κ κ κ σ.⁶ Yeezuu n a hi η ni, a σ: «K'a dundo a zi, k'a a ba laatσ farizeen κ kan sadiseen κ κ nyi κ κ bi ma.»⁷ N n κ κ κ, ηn'a hum κ m, η σ: «Kσ κ κ n bur

sa bi y'a ka an naa hi.»⁸ Yeezuu n a dκ, an a hi η ni, a σ: «A κ aw κ n'a hum κ m, a σ: κ κ κ n bur sa bi minto ni? Aw κ κ sarakε bi gσta y!»⁹ Aw κ κ κ a bur naa jι dκ na? Kσ κ κ bur soor zinzε ra, m a ka gσκκyaar κ tisi soor σ bi, a κ b'aw κ κ κ κ ra? Aw κ κ kuuro gσr kasι lε ma κ κ κ? ¹⁰ Bi, κ κ κ bur saanhιna zinzε ra m a ka gσaa tisi si σ bi, kasι lε ma κ κ κ aw κ κ kuuro gσr σ? A κ b'aw κ κ κ κ κ ra? ¹¹ A a ba κ aw κ κ n a jι ma, a σ, bur bε κ κ κ n'a hum ma? K'a dundo a zi kan farizeen κ, sadiseen κ nyi κ κ κ bi κ κ.»¹² A m naa, karundanyi κ κ κ κ κ κ, ηn'a jι ma, ηn'a dκ η σ, bur bare nyi κ κ κ bε an n'a hum ma y. Farizeen κ kan sadiseen κ κ κ hκdndare an n'a hum ma.

Plyeer kaseti kare

(Marki 8.27-30; Likki 9.18-21)

¹³ N yaa lee ku κ κ κ n n'a hum ma, η σ: Filipi-Sezaaree κ κ κ σ. Yeezuu laaka da a karundanyi κ κ κ han, a σ: «Gσκ κ κ y'a hιε, η σ: nka m Gσaanyι bi ni?»¹⁴ N n a nyi κη σ, η σ: «Gσκ κ κ y'a hιε, η σ: Zaan-Batiisi m, naw κ κ κ σ: *Elii m, gσκ κ κ a ya, η σ: Zeremii m, gεε, wosolesinnιsorazann κ κ κ deem m.»¹⁵ A n η lar, a σ: «B'aw κ κ, aw κ κ y'a hιε, a σ: nka m κ κ κ ni?»¹⁶ Plyeer n meerbaa bi si, an a nyi κη σ, a σ: «Krista bi n'lbι m, Woso k'an mιsr bi nyι.»¹⁷ Yeezuu n a hi m, a σ: «Mimbirenyintazaa n'lbι m, Sιm κ κ, Zonas nyi κ κ, bala, gσaa bε sira naa do hιnka lbι ni y. κ κ Zι k'a ni arzana σ bi m.¹⁸ Bi, κ κ y'a hιε lbι m, Plyeer † n'lbι m, bi ci naa do κ κ κ n ni sokσma bi dκε a burə σ. Zε kan a paηηa κ bi bσrm la y.¹⁹ κ κ Woso cirbεθ cenyι κ κ kare lbι σ, κ haay k'lbι n n'a κ σ m tara burə σ bi, n y'a κ σ m arzana σ, κ haay k'lbι n n'a hσrm tara burə σ bi, n y'a hσrm arzana σ.»²⁰ Naa do jε σ, a lε ka η σ mιηηa, a σ: η b'a hi gσκ m, η σ, Krista n'aw κ κ ni y.

Yeezuu fuyiε mim

(Marki 8.31-9.1; Likki 9.22-27)

²¹ A n a sa wakati bi do ma, Yeezuu a sιηηιda sa, an ni κ κ dndare a karundanyi κ κ κ m, a σ: «Pakra m, κ m ta Zerizalem σ κ m aa fur yι gσta gσκκgusinno kan wosocemannιbanno jιtann κ, wosocikarιnsaam κ κ κ κ σ. N κ κ zεm gσr. B'a dκm κaakσ hinni σ, Woso κ κ m κ κ κ σ.»²² Plyeer n Yeezuu gaa, an κ m toore ma, an ni nyaa bam kan κ, a σ. «Woso dκε ι ma kan naa κ Zuuba, mim naa do b'ι b'ι yιε y.»²³ Bi, Yeezuu a κ, an a hi Plyeer m, a σ: «l jε κ κ κ jιr σ! Sιtaana, κ κ makra lbι n'a bam, lbι hκ κ dndare bi n κ κ κ σ kan Woso κ κ κ y. Gσκ κ κ dndare m.»

Yeezuu zaa zure

²⁴ Bi kur bi, Yeezuu a hi a karundanyi κ κ κ m, a σ: «Kσ gσaa lε taa k'a zu κ κ σ, k'an κ a mιηηa m, k'an a gσdarkσra busu, an zu κ κ σ.²⁵ Bala, κ gσaa lε taa k'a a meeyaa bσmbκ, a b'a meeyaa bσmbκε yιε y. Bi, κ gσaa ga κ κ κ ma a y'a meeyaa bσmbκε yιε.²⁶ Bi, κ

† Plyeer, a lε taa k'a hi, a σ: «ci».

gɔaa a so durnya hɔ haay ɔ, an bɔkare an kɔrɔ mɔsɔrbaa k'a nyare ba ɔ bi ma, a nyɔɔɔɔ ɔ ka? Gɛe gɔaa y'a mɔsɔrbaa lɔrm kan bɔ kl? ²⁷ Bala, Gɔaanyi bi zere a Zi lɛbɔsɔre nɔ ɔ kan a malekara kl. Dɔmum bi do ɔ bi, a gɔaa biyɛə zibɛə nyɔɔɔɔ kan ɔ.» ²⁸ Yeezuu a ya, an a hi η nɔ, a ɔ: «Sɔra mɔ n'a hɔre awɔɔ m, gɔɔɔ kɔ η nɔ naa ɔ naa, gɔsɔnɔ zɛ b'a kure, kɔ η n Gɔaanyi bi yɔ an bɔr a cirbɛə nɔ ɔ y.»

Yeezuu lɔrle
(Marki 9.2-13; Likki 9.28-36)

17 Dɔmum sɔrdɔ kur bi, Yeezuu Pɔyɛɛr gaa, kan Zakkɔ kl a danzaa Zaan kl, an bɔ η nɔ toore ma a minto, ci jintɛ mim ɔ. ² A n a lɔr η mɔm ɔ. A meer nɔ yɔm am wosogure hɔ bi m, a huuro wɔɔ nɔ nyaki bɔm, ηn'a ba fu furr.... ³ *Elii n a hunka η nɔ kan Moyiisi kl, ηn'l meer bam kan Yeezuu kl. ⁴ Pɔyɛɛr n a hi Yeezuu m, a ɔ: «Zuuba, kɔ wɔɔ ɔ naa ɔ, a mɔnɔnɔ. K'l lɛ taa, kɔ m bur ba kaakɔ: ɔbɔ hɔ deem, Moyiisi hɔ deem, Elii hɔ deem.» ⁵ K'a nɔ meer bare nɔcɔnaaɔ bi, warkɔ k'a nɔ yɔm bɔr an b'a ku η la. Meerbaa n a to warkɔ bi nɔ ɔ, a ɔ: «Ba mɔ Nyl m na. Mɔɔ ηsɔ gɔta. A mɔɔ nɔ yɔ paan.... K'a a tɔr ka ma.» ⁶ Karundanyɔnɔ wɔɔ kɔ η nɔ naa ma bi, η y'a dundo, ηn'a meer kunku tara ma, dabɔɔ gɔta k'a η nyasɔ bi minto. ⁷ Yeezuu n a zɔ η ma, an a wɔ da η ma, an a hi, a ɔ: «K'a wuti, a da bi bɔ ɔ y!» ⁸ Kɔ η y'a bɔ ηnɔ dɔga bi, η n gɔsɔ yɔ dɔ, kɔ Yeezuu y'a deem bɛɛ y. ⁹ Kɔ η n'l zerm ci bi ra bi, a lɛ ka η ɔ, a ɔ: «Hɔ k'awɔɔ yɔ naa, a b'a hi gɔsɔ nɔ y, k'an ta, an Gɔaanyi bi mɔmbɔsɔre ku gɛəno bire ɔ.»

N Yeezuu lar Elii mim ma

¹⁰ A karundanyɔnɔ wɔɔ n a lar, η ɔ: «Bɔ m wosocikarɔn-saamba wɔɔ ɔ, Elii lɛɛkare an bɔr?» ¹¹ Yeezuu n a nyl bɔ ɔ, a ɔ: «Sɔra m, Elii nɔ lɛɛkare an bɔr k'a bi hɔ haay banka. ¹² Sɔra mɔ n'a hɔre awɔɔ m, Elii bɔr kara, bi η n a dɔ y, a hɔɔnɔ η y'a ba m. Gɔaanyi bi fir yɔre η wɔ ɔ maam sɔ.»

(Marki 9.14-29; Likki 9.37-43a)

¹³ A m naa, karundanyɔnɔ wɔɔ n a dɔ, η ɔ, Zaan-Batiisi an n'a hum ma.

Yeezuu zinɛ bɔ nyl mɛ ɔ

¹⁴ Kɔ η lee ku zamaa cir gɔta bi zi bi, gɔaa a zɔ Yeezuu ma, an kukurɛ zɛ a taa, an a hi m, a ɔ: ¹⁵ «Karɔnsaamba, m nyɔnɔ cikir zɛ, wɔɔ n'a zɛm, an nɔ fur yɔm gɔta, a tɔr a da sɛ ɔ, gɛɛ hi ɔ. ¹⁶ Mɔɔ n bɔr m ɔ karundanyɔnɔ wɔɔ zi, bi, η n a da ma, ηn'a waa y.» ¹⁷ Yeezuu n meerbaa bi sa, a ɔ: «Zamaana sɔrakarewar zannɔ, gɔɔ bɔnyaarɔ, mɔɔ dɔmum bam karɔ kan awɔɔ kl? Dɔmum karɔ wɔɔ nɔ m yare, m ye kɔre ma awɔɔ minto? K'a bɔr m wɔɔ zi.» ¹⁸ Yeezuu n hɛən si zinɛ bi ma, an bɔ nyl bi mɛ ɔ, nyl bi n laafu yɔ wakati bi do ɔ. ¹⁹ Karundanyɔnɔ wɔɔ n a zɔ Yeezuu ma, ηn'a lar a deem, η ɔ: «Bɔ y'a ka wɔɔ n ɔ da ma, ɔ la zinɛ bi ra?» ²⁰ A n a hi η nɔ, a ɔ: «Awɔɔ sɔrakare k'an poore bi m. Bala, sɔra mɔ n'a hɔre awɔɔ m, k'awɔɔ sɔrakare bɔ kɔ ɔ kan mu-

tardɔ yaa kl, awɔɔ y'a hum ci naa do m, a ɔ: wuti, ɔ ta lɛɛ naa do ɔ! A wutire an ta, awɔɔ bi juram hɔsɔ bare ra y. [²¹ Bi, zinɛ nɔcɔnaaɔ bi, hɔ ba ɔ an b'a dam ma an a ka, an bɔ, kɔ yaadare bɛɛ kan lɛkɔsɔre kl y.]»

Yeezuu a ya, an n'a zɛ mim dɔndam
(Marki 9.30-32; Likki 9.43b-45)

²² Hindeem ɔ, karundanyɔnɔ wɔɔ kɔ η y'a so kɔ ma haay Galilee ɔ bi, Yeezuu a hi η nɔ, a ɔ: «N Gɔaanyi bi dam gɔɔ wɔ ɔ. ²³ N y'a zɛm, b'a dɔmum kaakɔ hinnɔ ɔ, Woso y'a mɔm bɔn ɔ.» Meerbaa naa do η heer zar gɔta.

Yawɔr kare

²⁴ Kɔ Yeezuu kan a karundanyɔnɔ wɔɔ kl lee ku Kapernawum ɔ bi, Wosocɛ yawɔrsinno a zɔ Pɔyɛɛr ma, ηn'a lar, η ɔ: «Awɔɔ karɔnsaamba bi bur Wosocɛ yawɔr kam na?» ²⁵ Pɔyɛɛr n a nyl bɔ ɔ, a ɔ: «A y'a kam.» Pɔyɛɛr k'a lee ku har ɔ bi, Yeezuu lɛɛ ka m an a lar, a ɔ: «Sɔmɔɔn, kan ɔbɔ kl, nɔɔ durnya cɔnno wɔɔ nɔ yawɔr sire η han? N nyɔnɔ m gɛɛ, saanɔ nɔ?» ²⁶ Pɔyɛɛr n a nyl bɔ ɔ, a ɔ: «Saanɔ m.» Yeezuu n a hi m, a ɔ: «K'a maam η nyɔnɔ wɔɔ ba η barla y. ²⁷ Bi k'ɔ lɛ baa kɔ η n'a hi, η ɔ, ɔ zar a ma bi, ta higɔta b'ɔ, ɔ yaa ka zo hi b'ɔ. Zɔ nɔnɔnɔ k'a nɔ lɛɛ kam an ka bi mom bi, bɔ zɔ bi do m, ɔ lɛ gɔ, ɔbɔ busoo yɔre a lɛ b'ɔ, an nɔ wɔɔ kan ɔbɔ kl yawɔr kare wɔɔ. K'l bɔ ɔ, ɔ b'a ka yawɔrsinno wɔɔ ɔ.»

Nka m jɔtaare?
(Marki 9.33-37; Likki 9.46-48)

18 Wakati bi do ɔ bi, karundanyɔnɔ wɔɔ a zɔ Yeezuu ma, ηn'a lar, η ɔ: «Nka m jɔtaare Woso cirbɛə bi nɔ ɔ?» ² Yeezuu n nyl poore bir an a jum η bire ɔ, ³ an bɔkare, an a hi η nɔ, a ɔ: «Sɔra mɔ n'a hɔre awɔɔ m, k'awɔɔ n a lɔr a a ba, am nyl poore hɔ bi nɔ, awɔɔ bi gasɔm Woso cirbɛə b'ɔ y. ⁴ Gɔaa k'a n'a mɔnɔnɔ zerm am nyl hɔ bi m bi, bi zaa n jɔtaare Woso cirbɛə b'ɔ. ⁵ Gɔaa k'a nyl poore si mɔɔ zɔ ma am nyl naa do m bi, mɔɔ mɔnɔnɔ a yɔ m si.»

Dundoazi mim
(Marki 9.42-48; Likki 17.1-2)

⁶ «Bi, kɔ gɔaa a ka nyɔnɔ kɔ η sɔra ka mɔɔ nɔ wɔɔ duro gɔaa deem n a do mimbɔnyaa nɔ ɔ, kɔ n jenlajaa gɔta kɔsɔ a wer ma, n n a da higɔta ɔ, a jura. ⁷ Kɔsɔ nɔ kan durnya kl, kɔ minno n ta ɔ, ηn'l gɔɔɔ dom mimbɔnyaa nɔ ɔ bi minto. Minno wɔɔ duro bi nyam durnya nɔ ɔ y, bi kɔsɔ ɔ kan gɔaa k'a ka ηn'l zɛm bi kl. ⁸ K'l wɔ gɛɛ, ɔ gam y'l dam mimbɔnyaa bare ma, k'l zɛ ra, ɔ zo laaɔ ɔ ma k'l gasɔ mɔsɔrbaa k'a nyare ba ɔ b'ɔ, ɔ wɔ deem m, gɛɛ ɔ gam deem m, bi jura, gasɔ k'ɔbɔ nawɔre ɔ wɔ hɔya m, gɛɛ ɔ gam hɔya m sehar k'a lihɔre ba ɔ bi nɔ ɔ bi m. ⁹ K'l munyaa y'l dam mimbɔnyaa bare ma, k'l bɔ ɔ ɔ zo laaɔ ɔ ma, k'l gasɔ ɔ munyaa deem m mɔsɔrbaa k'a nyare ba ɔ bi nɔ ɔ, bi jura, gasɔ k'ɔbɔ nawɔre ɔ mɔm hɔya m sehar ɔ bi m.

Ser k'a nyaam hɔbɔkɔɔrenoom dare

(Likki 15.3-7)

¹⁰ K'a dundo a zi, a b'a ka a nyɔnɔn kɔnɔn duro gɔaa deem kɔ ɔ y. Bala, sɔra mɔnɔn n'a hure awɔnɔn m, arzana ɔ bi, η maleɛkarɔ ɔ kɔnɔn Zɔ k'a nɔ arzana ɔ bi mɛ yɔm wakatu haay. [¹¹ Bala Gɔaanyɔ bi, bɔr a ɔ, k'a gɔnɔn kɔnɔn nyaam kɔ kɔnɔn bɔmbɔn.] ¹² Awɔnɔn y'a hɔnɔn dam lɔnɔn? Kɔ gɔaa ɔ seero m zɔkɔ, deem n a kɔ ɔ an nyaam, a bi bunɛɛhɔ a yaa nɛɛhɔ kɔ kɔnɔn tom zigi ra, an ta an aa a ka deem k'a nyaam bi ma ra? ¹³ K'a ser bi yɔ, a heer yɔm nyɔnta kan kɔ an lɛ da bunɛɛhɔ a yaa nɛɛhɔ kɔ kɔnɔn nyaam kɔ kɔnɔn ra. ¹⁴ Awɔnɔn Zɔ k'a nɔ arzana ɔ bi lɛ baa sɔ kɔ nyɔnɔn kɔnɔn duro gɔaa deem n nyaam y.

Kɔ kɔ zaa ɔ mim

¹⁵ K'l danyɔ a zar ɔ ma, k'l ta zi, ɔ yaa hɔ k'a ba ɔ bu m bi hi m, ɔ bu kan kɔ a hɔya. K'a ɔ bu mim bi si, k'l dɔ ɔ ɔ, awɔnɔn a zɛ kɔ ra. ¹⁶ Bi, k'a n a tɔr ka ɔ ma, k'l gɔaa na ɔ ma deem gɛɛ hɔya, amba Wosoci a hi, a ɔ: «Gɔaa hɔya gɛɛ kaakɔ y'a ga mim kasetɔ bare m.» ¹⁷ Kɔ gɔaa bi lɛ baa k'a tɔr ka bɔnɔn ma sɔ, k'l hi kristagɔnɔn sokɔma bi m. K'a ɔ a b'a tɔr kam kristagɔnɔn sokɔma bi ma, k'l dɔ-ga ma kɔfur gɛɛ, yawɔrsirezaa. ¹⁸ Sɔra mɔnɔn n'a hure awɔnɔn m: hɔ haay, k'awɔnɔn n'a gum ma tara burɔ ɔ naa ɔ, n y'a gum ma sɔ Woso cirbɛɛ kɔ ɔ. Hɔ haay k'awɔnɔn nɔ yem ma tara burɔ ɔ, n yem ma sɔ Woso cirbɛɛ kɔ ɔ. ¹⁹ Mɔnɔn m ya, m n'a hure awɔnɔn m sɔ: K'awɔnɔn gɔaa hɔya a zɛ kɔ ra tara burɔ ɔ naa ɔ, k'a hɔ niŋŋɔ haay ye yaadare kɔ ɔ, mɔnɔn Zɔ k'a nɔ arzana ɔ bi hɔ bi do kare η ɔ. ²⁰ Bala, lɛɛ kɔ gɔnɔn a sɔ kɔ ma ɔ hɔya gɛɛ kaakɔ kɔnɔn tɔ ma bi, mɔnɔn yɔ η bireyaa ɔ.»

Sugur ka kɔ ɔ mim

²¹ Pɔyɛɛr n a zɔ Yeezuu ma, an a hi m, a ɔ: «Zuuba, kɔ mɔnɔn danyɔ a zar mɔnɔn ma, gallem karɔ kɔnɔn nɔ sugur kan ɔ? Gallem saanhuna gɛɛ?» ²² Yeezuu n a hi m, a ɔ: «Mɔnɔn n a hi ɔ bu m, mɔnɔn ɔ gallem saanhuna y, bi, gallem busaanhuna a gallem saanhuna.»

Zibɛɛnyɔ k'a n ye sugur ma hɔbɔkɔɔrenoom

²³ «Naa do minto bi, Woso cirbɛɛ bi kɔ kɔ rɛ kan cir k'a wuti k'a a zibɛɛnyɔnɔn lar η zibɛɛ ma. ²⁴ A sɔŋŋɔda k'a k'a ba bi, bɔr n y'a ɔ zibɛɛnyɔnɔn deem m, an ta talan † waa bu zɔm m. ²⁵ Bi, gɔaa bi ba hɔnɔn m an b'a zɔm bi kare y. A m bi, cir bi n lɛ ka, kɔ n nɔ gɔaa bi hɛɛ kan a ɔ kl, a nyɔnɔn kl, kan hɔ niŋŋɔ k'an ta m haay kl, k'a cɔn-ta zɔm bi bunɔn ɔ. ²⁶ A m naa, zibɛɛnyɔnɔn bi n kukurɔ zɛ cir bi taa, an cicir ba a lɛ ra, a ɔ: «M cicir zɛ, mɔnɔn yɔ m zɔm bi kam haay!» ²⁷ Gɔaa bi cicir n cir bi nyasɔ, an zɔm bi to m, an a da zaa ra. ²⁸ Zibɛɛnyɔnɔn bi n kɔ, an a muno kɔnɔn deem zɛ ɔ zaa ra, a zɔm n ta ra *deniyee zɔkɔ, an a wɔ so a bɔkɔ ɔ, an n'a ηɔam k'a hoonsi ta rɛ, an n'a hum nɔ, a ɔ: «M zɔm bi ka m ɔ.» ²⁹ A mim bi n kukurɔ zɛ a taa, an cicir ba a lɛ ra, a ɔ: «M cicir zɛ, mɔnɔn yɔ m zɔm bi kam.» ³⁰ Bi, gɔaa b'a gu, an ta, an aa a ka, n n a du lɔn-

† Talan deem: Dɔɔraa buhura zibɛɛ busoo m.

nɔnɔn ɔ, k'an tolle ba, an zɔm bi ka, an a nya. ³¹ Zibɛɛnyɔnɔn mɔnɔn kɔnɔn kɔnɔn η naa yɔ bi, η heer a zar gɔta, ηnɔ ta, ηn'aa hɔ haay woo... k'a ba bi hi cir bi m. ³² Cir bi n zibɛɛnyɔnɔn bi bir an a hi m, a ɔ: «Zibɛɛnyɔnɔn bɔnyaa, mɔnɔn ɔ zɔm bi to ɔ bu m haay, k'ɔ bu cicir ba mɔnɔn lɛ ra bi minto. ³³ ɔ bu n ɔ da ma sɔ, ɔ lɛ mim bi cicir zɛ, amba mɔnɔn ɔ bu n na?» ³⁴ Cir bi kɔ n ma ɔ gɔta, an gɔaa bi du lɔnɔnɔn ɔ k'an fur yɔ, k'an zɔm bi ka haay.» ³⁵ Yeezuu n a ya, an a na ma, a ɔ: «Mɔnɔn Zɔ k'a nɔ arzana ɔ bi y'a bare awɔnɔn m nɔnɔnɔn, k'awɔnɔn bur sugur kam kɔ ɔ kan a heer kl haay y.»

La a lɔ ra mim

(Markl 10.1-12)

19 Yeezuu k'a naa do dɔnda haay bi, a a hɔr Galilee ɔ, an ta Zidee ɔ, Zɔrdɛn kur. ² Zamaa cir gɔta zu a jɛ ɔ, an η yaabazannɔn waa b'ɔ. ³ Farizeenɔn n a zɔ ma, k'a nyasɔ meerbaa kɔ ɔ, ηnɔ laaka da han, η ɔ: «Gɔaa a da ma, an la a lɔ ra, baa kɔ mim kara m na?» ⁴ A n a nyɔnɔn kɔ ɔ, a ɔ: «Awɔnɔn n a karɔnda ba Wosoci b'ɔ ra? A ɔ: «A sɔŋŋɔda ɔ bi, Woso gɔaa da kan lɔ kl.» ⁵ A n a hi η nɔ, a ɔ: «Bi y'a ka: gɔaa y'a gɔrɛ a zɔ kan a da kl ma, an a zɛ kɔ ra kan a lɔ kl, η gɔaa hɔya bi n a ba deem.» ⁶ Nɔnɔnɔn ɔ bi, η bi hɔya dɔ y, η deem. Bi, gɔaa bi hɔ kɔ Woso a zɛ kɔ ra bi gɔngɔm kɔ ma y.» ⁷ Farizeenɔn kɔnɔn n a lar, η ɔ: «Kɔ m Moyiisi ɔ, n nɔ harcɔntare kaansɔrɛ ci ba, kɔ n nɔ bɔkare n nɔ la lɔ ra?» ⁸ Yeezuu n a nyɔnɔn kɔ ɔ, a ɔ: «Awɔnɔn heer kare minto y'a ka Moyiisi n lɛ ka k'awɔnɔn n la a lannɔn ra. Bi, durnya sɔŋŋɔda ɔ bi, nɔnɔnɔn bɛɛ y. ⁹ Sɔra mɔnɔn n'a hure awɔnɔn m: kɔ gɔaa la a lɔ ra, bi lɔ bi n jaan da y, an lɔ vanta sa, gɔaa bi do, jaandarezaa m.» ¹⁰ Karɔndanyɔnɔn kɔnɔn n a hi m, η ɔ: «Kɔ gɔaa kan a lɔ kl mim b'l yɔrɛ nɔnɔnɔn, kɔ gɔaa n lɔ sa y, a jɔra.» ¹¹ Yeezuu n a nyɔnɔn kɔ η nɔ, a ɔ: «Gɔaa haay bɛɛ nɔ hɔndɔndare naa do sire y, bi kɔnɔn kɔ Woso paŋŋa ka η ɔ kɔ η n'a si kɔ kɔnɔn, kɔnɔn y'a sim. ¹² Minno y'a hɔnɔn y'a kare gɔnɔn bur lɔ sire y: Gɔnɔn ta ɔ, yɔ kɔ η y'a ɔ bi, η b'a dam ma ηnɔ lɔ si y, gɔnɔn ta ɔ, gɔnɔn y'a ba η nɔ, gɔnɔn n ta ɔ, η bur lɔ sire y Woso cirbɛɛ bi minto. Gɔaa k'a n'a dam ma, an meerbaa naa do si bi, k'an a si.»

Nyɔnɔn poorero barkadaɔrɛ

(Markl 10.13-16; Likki 18.15-17)

¹³ Gɔnɔn bɔr nyɔnɔn poorero m Yeezuu zi, k'an a wɔ ka η mim la, an yaa da η tɔ ma, bi karɔndanyɔnɔn kɔnɔn n ye gɔnɔn kɔnɔn nɔ y, ηn'a bam kan η kl. ¹⁴ Yeezuu k'a naa yɔ bi, a a hi η nɔ, a ɔ: «K'a nyɔnɔn poorero kɔnɔn to, ηnɔ bɔr mɔnɔn zi, a b'a ta η nɔ tolle y. Bala, gɔnɔn kɔnɔn η kɔ kɔ kan nawnɔn kl kɔ kɔnɔn, η hɔ m Woso cirbɛɛ bi m.» ¹⁵ A n a wɔ ka nyɔnɔn kɔnɔn mim la, an a hɔr lɛɛ bi do ɔ.

Yeezuu kan arzakazaa kl

(Markl 10.17-31; Likki 18.18-30)

¹⁶ Bi kur bi, gɔaa a zɔ Yeezuu ma, an a lar, a ɔ: «Karɔnsaamba, kɔ mɔnɔn kɔnɔn n'a bare m mɔnɔnɔnɔn k'a nyare ba ɔ bi yɔ?» ¹⁷ Yeezuu n a nyɔnɔn kɔ ɔ, a ɔ: «Kɔ m, ɔ bu nɔ kɔnɔn larm hɔ mɔnɔn mim ma? Gɔaa mɔnɔn ba ɔ

ku Woso deem bee y. K'ibu le taa k'i gasu musirbaa k'a nyare ba u bu nu u, k'i zu Woso lero k'aa u.»¹⁸ G'aa bu n laaka da Yeezuu han, a u: «K'aa m Woso lero k'aa bar-la?» Yeezuu n a nyi ku u, a u: «l bu gar ze y, u bu jaan da y, u bu koor ba y, u bu kaseti n'jaar ba u ka u mim la y,¹⁹ u zu kan u da ku da u, u u mim n'jaar amba u u mu'ja n'jaar bu m.»²⁰ Nyukumbueere bu n a hu m, a u: «M'aa zu lero k'aa duro haay u, ku u d'g'aa k'aa n'a bare?»²¹ Yeezuu n a hu m, a u: «K'ibu le taa k'i yu mu'ja n'jaar... k'i ta u yaa ku k'a n'ibu u haay bu hee, u busoo bu ka n'jaarann u. Maam bu, bu arzaka yim arzana u. K'i bu, u bu zum k'aa u.»²² Bu, nyukumbueere bu k'a naa ma bu, a heer a zar g'aa, an a hu kan heerzar ku, bala, arzakazaa g'aa m.

²³ A m naa, Yeezuu n a hu a karundanyu k'aa m, a u: «Sira k'aa n'a hure aw'aa m: a wer ta u ku arzakazaa n gasu Woso cirbae ku u.»²⁴ M'aa m ya, m n'a hure: Yoonde gasu huuka yaa u zanta, an le da arzakazaa gasu Woso cirbae bu ku u m.»²⁵ Karundanyu k'aa n ze kaed' meerebaa naa do minto, n'a hure, n u: «Bu nka n'a dam ma keere an b'om'ore yu?»²⁶ Yeezuu n d'ga n ma, an a hu n u, a u: «G'aa b'a dam ma y, bu, Woso a da ku haay ma.»

²⁷ P'yee n meerebaa bu sa, a u: «D'ga, k'aa ku haay to k'u zu bu u, a nyuntam k'aa ma ku?»²⁸ Yeezuu n a hu m, a u: «Sira k'aa n'a hure aw'aa m: ku G'aa nyi bu bu an nyuntam a cirbaedu pa'ja'zaa bu ra durnya daa b'u, aw'aa buerehu'ku k'a zu k'aa u naa, aw'aa nyuntam ku duuro ra kan k'aa ku k'u Israyel do buerehu'ku k'aa d'aa ka.»²⁹ Bu, g'aa haay k'a g'aa a har'ku ma, g'ee a danyu ma, a dan'ku ma g'ee a zu kan a da ku ma, a nyu ma, a h'aa'ra ma k'aa ku ma bu, a naw'ann haay yim gallem k'aa kan musirbaa k'a nyare ba u bu ku.³⁰ Bu, leekare'ann g'aa nyuntam jezann, jezann g'aa n nyunta leekare'ann.»

Divensura zibae'ann

20 «Woso cirbae bu ku ku re kan g'aa k'a wuti d'g'aa mu'ja m, k'a g'aa sa a divensura zibae ma bu ku.² A n le sa kan zibae'ann k'aa ku k'a *deniyee deem ka n u hindeem zibae busoo. A n n'ny'aa a h'aa'ra b'u.³ A n a ya, an a ku d'g'aa wakati nee'u ma an g'aa g'aa nyu, n'ny'aa junum daas'ya u, bu n ba zibae nu y.⁴ A n a hu n u, a u: «K'a ta k'aa h'aa'ra b'u u, k'aa y'aw'aa zibae busoo k'a a ga m kare aw'aa u.»⁵ N n ta h'aa'ra b'u. A n a ya, an ku sinsebir u kan yirbae wakati kaaku ku ma, an a ya, an a ba maam ku.⁶ Yirbae wakati soor k'a a ku bu, a a ya, an ku, an g'aa vant'ku yu n'ny'aa junum daas'ya b'u, an a hu n u, a u: «Ku m, k'aa n g'aa'aa naa u d'g'aa m saa..., b'aw'aa ba zibae nu y?»⁷ G'aa k'aa n a hu m, n u: «G'aa n k'aa sa zibae ma y.» A n a hu n u, a u: «K'a ta k'aa h'aa'ra b'u u a yaa zi ba.»⁸ Le k'a bu k'a lihi bu, divensura zaa b'a hu a zibae'd'gamazaa bu m, a u: «Zibae'ann k'aa bir, u n busoo ka n u. A su'ny'aa ba g'aa ku n'ny'aa je u ku k'aa ma, k'i nyamb'u leekare'ann k'aa ma.»⁹ G'aa ku n'ny'aa yirbae wakati soor ma ku k'aa a ku, n nu deniyee deem-deem ka n u. ¹⁰ Leekare'ann k'aa ku n'ny'aa ku, n'ny'aa h'aa'ra dae n u, a y'aa y'aa an le

da. Bu, deniyee deem-deem n'ny'aa ka n u ku.¹¹ Busoo bu ku n'ny'aa sim bu, n'ny'aa kukur bam h'aa'ra'aa bu ma.¹² N u: «G'aa k'aa duro, bu n'ny'aa je u, n n zi ba wakati deem taan..., bu n k'aa, u busoo ka n u hindeem kan k'aa ku, bu zi k'aa ba, u ku d'g'aa m tee... woso n k'aa u, am se ku bu m!»¹³ H'aa'ra'aa bu n a hu n g'aa deem m, a u: «M'aa, k'aa n tu ta bu re y, bu n le sa kan k'aa ku k'aa deniyee deem ka u u hindeem zibae busoo ra?»¹⁴ l zibae busoo si k'i hu. K'aa le taa ku m busoo ka g'aa k'a bu je u naa u, amba k'aa le n taa ku m a ka bu u naa m.¹⁵ M'aa ba le m ku m m h'aa'ra'aa ba m busoo m na? G'ee h'aa'ra'aa n ta bu m ku k'aa m mu'ja bu minto ra!»¹⁶ Yeezuu n a ya, an a hu, a u: «N'ny'aa bu, jezann yim leekare'ann, leekare'ann n yu jezann.»

Yeezuu a ya, an n'a ze kan a mumb'ore ku mim d'ndam
(Markl 10.32-34; Likki 18.31-34)

¹⁷ Yeezuu a hu, an nu tam Zerizalem u. A n karundanyu buerehu'ku k'aa g'aa a ku, n'ny'aa tare, an n'a hure n u, a u: ¹⁸ «K'a tu ka, ta ku k'aa naw'om Zerizalem u naa, bu n nu zem bu G'aa nyi bu nyasu u, n n a ka wosocemann'ann j'ann k'aa u kan wosocikaru-saamb'ku k'aa ku. Bu n a ka ze ma.»¹⁹ N'ny'aa kam k'aa'ra u, bu n yaa u ma, n'ny'aa ze mad'u m, n'ny'aa ku g'aa'ra ma, b'a k'aa'ra hinni u, Woso y'aa mu'ny'aa ku g'aa'ra u.»

Zaku kan Zaan ku da ku yere
(Markl 10.35-45)

²⁰ Zebede nyu da a ku Yeezuu ma kan a nyu k'aa ku, an kukure ze a taa, k'a ku ye han.²¹ Yeezuu n a lar, a u: «Ku u le n taa?» A n a nyi ku u, a u: «Le ka ku k'aa nyu h'aa'ra k'aa n bu nyunta bu cirbae bu ku u. Deem u bu, deem u j'aa.»²² Yeezuu n a hu n u, a u: «Aw'aa n ku k'a n'a yem bu ku y. Aw'aa y'aa dam ma, a f'yu'ra ku k'aa n n'a yu bu yu ra?» N n a nyi ku u, n u: «W'aa da ma.»²³ Yeezuu n a hu n u, a u: «F'yu'ra ku k'aa n n'a yu bu, aw'aa y'aa y'aa. Bu, k'a g'aa'aa k'aa kan k'aa bu bu nyuntare nu, k'aa n m da ma, m zaa ka y, bala, k'aa n m so n u y. N zem bu n ka g'aa'aa k'aa ku Z'aa'ra k'aa banka n minto ku k'aa u.»²⁴ Karundanyu buro ku n g'aa'aa ku k'aa ku n'ny'aa ma bu, n ku ma u kan danyu h'aa'ra k'aa ku.²⁵ Yeezuu n n'ny'aa bir, an a hu n u, a u: «Aw'aa ku, a u: g'aa'aa k'aa'aa nu d'g'aa'aa n ka k'aa'aa, n cinno u pa'ja'ra bare n ma, pa'ja'ra'ann n n'a h'aa'ra'aa bam g'aa'aa k'aa ma ku.²⁶ B'a n a ga m, an yu n'ny'aa'aa k'aa'aa bire u y. Bu, ku g'aa'aa le taa k'a yu j'aa'aa k'aa'aa bire u, k'an a ba k'aa'aa zibae'nyu.²⁷ Bu, ku g'aa'aa le taa k'a yu leekare'aa k'aa'aa bire u, k'an a ba k'aa'aa ku.²⁸ Bala, G'aa nyi bu n bu ku g'aa'aa n'a h'aa'ra'aa ba y, bu a u k'a b'a ba g'aa'aa zibae'nyu, k'a ga, ku g'aa'aa g'aa'aa n b'om'ore yu.»

Zeriko bu'aa'aa h'aa'ra'aa waare
(Markl 10.46-52; Likki 18.35-43)

²⁹ Ku ku n'ny'aa u Zeriko u bu, g'aa'aa cir g'aa'aa zu Yeezuu je u.³⁰ Bu'aa'aa nyunta h'aa'ra zaa bu lezi. Ku n'ny'aa ma, n u: Yeezuu n nu cenim bu, n'ny'aa su'ny'aa ba n'ny'aa zee dam, n

nyakkoo bi jir. A n a h̄or, an ta k̄o ō. ³⁴ D̄iven m̄osa k'a ku bi, an a zib̄aenȳl̄o nȳo k̄h̄sura bi zib̄anno k̄o zi, k̄o ŋ n'a a h̄o si, ŋn̄i b'a ka a ō. ³⁵ Zib̄aenȳl̄o k̄o n ŋ nyas̄o, ŋn̄i deem dundu, ŋn̄i deem z̄e ḡar, ŋn̄i deem bumba jaar̄o m, ŋn'a z̄e, an ga. ³⁶ H̄os̄urazaa bi n a ya, an zib̄aenȳl̄o k̄o ḡota an l̄e da biisi bi m. Bi, zib̄anno k̄o a ya ŋn̄i h̄o k̄o ŋ y'a ba l̄e k̄are zann̄o k̄o m bi ba naw̄on̄o m s̄o. ³⁷ A nyare ma bi, a nylyar a nȳo, an n'a h̄o k̄o dare, a ō, k̄o k̄o nyi m naa, ŋ y'a daŋ ō. ³⁸ Bi, zib̄anno k̄o k̄o ŋ y'a to ŋn̄i nyi bi yi bi, ŋn'a d̄undam kan k̄o ki, ŋ ō: «Naa n̄i z̄em b'a so a zi arzaka b'ō. K'a b̄or, k'ō a z̄e, k'ō ō so arzaka b'ō!» ³⁹ N̄i n a nyas̄o, ŋn̄i k̄o m h̄sura b'ō, ŋn'a z̄e ḡar.» ⁴⁰ Yeez̄uu n laaka da ŋ han, a ō: «K̄o d̄ivensurazaa bi b̄or, k̄o an n'a bam zib̄anno k̄o n̄i?» ⁴¹ N̄i n a nyi k̄o ō, ŋ ō: «A ḡo k̄o b̄onyaa r̄o k̄o duro z̄nz̄em, a bi ŋ c̄icir z̄ere y, an h̄sura bi ka ḡo k̄o vant̄o ō ŋn'a zi ba, ŋn'a h̄o ka ō a d̄om̄um ō.» ⁴² Yeez̄uu n a hi ŋ n̄i, a ō: «A w̄o k̄o h̄o k̄o Wosoci b'a hi bi kar̄unda ba ra? A a hi, a ō:

Jaa k̄o cedonno k̄o a zo bi
y'a ba c̄e bi jur jaa paŋŋazaa.
H̄o k̄o Zuuba a ba bi n naa do,
k̄o n̄i d̄igam ma h̄o muŋŋa ḡota.

⁴³ Bi y'a ka, k̄o n'a h̄ure aw̄o k̄o m, k̄o ō, n Woso cirb̄a bi ȳre aw̄o k̄o m, n n a ka do vanta ō an cirb̄a bi zib̄a k'a a ga m bi ba. [⁴⁴ K̄o ḡoaa a do jaa naa do ra, a h̄sura dam, bi k̄o jaa b'a da ḡoaa ra a ḡoaa bi do h̄o k̄o s̄ur̄e.]» ⁴⁵ Wosocem̄ann̄ub̄anno j̄utann̄o kan farizeen̄o k̄o k̄o k̄o ŋ Yeez̄uu h̄o k̄o k̄o ren̄o k̄o k̄o duro ma bi, ŋ y'a do ŋ ō, a hi a naw̄ore a ma. ⁴⁶ N̄i n'a kam ma k'a nyas̄o, bi, ŋ yi nyi bam zamaa bi m, bala, zamaa b'i d̄igam Yeez̄uu ma wosolesinn̄isorazaa.

Harcintare cibs̄a h̄ob̄ure ḡota h̄o k̄o k̄o ren̄o
(Likki 14.15-24)

22 Yeez̄uu a ya, an h̄o k̄o k̄o ren̄o da ŋ n̄i, a ō: ² «Woso cirb̄a k̄o k̄o re kan cir k'a a nȳon̄i l̄osare cibs̄a ba ki. ³ A n a zib̄aenȳl̄o k̄o k̄o k̄o ō ŋ n'a ḡo k̄o k'a hi ŋ n̄i k̄o ŋ n̄i bi cibs̄a bi r̄o k̄o bir, ŋn̄i h̄o k̄o ŋ ō, a bi z̄ere y. ⁴ A n a ya, an zib̄aenȳl̄o vant̄o k̄o an a hi ŋ n̄i, a ō: «K'a yaa hi ḡo k̄o k̄o ŋ bir cibs̄a bi ma r̄o k̄o m, a ō: k̄o k̄o cibs̄a bi banka m a nya, k̄o m dono z̄nz̄e kan m h̄o k̄o ḡo k̄o ki, h̄o haay banka, k'a b̄or cibs̄a bi ma k̄ere.» ⁵ Bi, ḡo k̄o n̄i d̄iga cibs̄a birle bi ma h̄o y, ŋn'a h̄or ŋn̄i ta a zib̄aenȳl̄o ō, naa n ta h̄sura ō, naa n ta daas̄i ō h̄eji ō. ⁶ N̄i n ḡo k̄o k̄o n zib̄aenȳl̄o k̄o nyas̄o, ŋn̄i nyann̄i da ŋ ma, ŋn̄i h̄o k̄o ŋn̄i ŋ z̄nz̄e. ⁷ Cir bi k̄o n ma ō, an s̄or daar̄o k̄o ŋn'a ḡarzen̄o k̄o k̄o duro z̄nz̄e, ŋn̄i s̄e da ŋ k̄o bi ma. ⁸ A m naa, an a hi a zib̄aenȳl̄o m, a ō: «Cibs̄a bi h̄ob̄ure bi bankare nya, bi ḡo k̄o k̄o hi ŋ n̄i r̄o k̄o n a ga k̄o ō ba y. ⁹ K'a ta zaaz̄ek̄or̄o k̄o ra, k̄o nka aw̄o y, k'a hi m k'an b̄or cibs̄a bi ma.» ¹⁰ A zib̄aenȳl̄o k̄o n a h̄or, ŋn̄i zaar̄o sa ŋn̄i k̄o ō ŋ yi ŋ yi r̄o k̄o k̄o ō k̄o ma, ḡo k̄o k̄o k̄o k̄o k̄o k̄o ki. Ḡo k̄o n c̄e k̄o n̄i cibs̄a bi baŋ ō bi han. ¹¹ Cir bi gas̄o k'a d̄iga ḡo k̄o ō ŋ b̄or cibs̄a bi ma r̄o k̄o ma, an a to, an ḡoaa yi, ḡoaa bi do n harcintare cibs̄a huu du a ma y. ¹² A n

a hi m, a ō: «l̄bi ba l̄o l̄ gas̄o naa ō, b' l̄bi ba harcintare cibs̄a huu n̄i?» Bi ḡoaa bi n a nyi k̄o ō y. ¹³ A m bi, cir bi n a hi zib̄aenȳl̄o k̄o k̄o m, a ō: «K'a gann̄o kan a k̄o k̄o ki k̄o a zo garga ra, monsiḡo ō. L̄e bi do an n̄i nyi kan ō, an a ō s̄o.» ¹⁴ Yeez̄uu n a ya, an a hi, a ō: «N̄i ḡo k̄o bir ḡota, bi, n̄i ŋ nȳo k̄o r̄o k̄o k̄o poore.»

R̄om cir yaw̄or sire mim
(Markl 12.13-17; Likki 20.20-26)

¹⁵ Naa j̄e ō bi, farizeen̄o ta, ŋn'a a so k̄o ma, k'a a ka zaa k'a n̄i Yeez̄uu nyas̄o ma a meerbaa k̄o ō bi do. ¹⁶ N̄i n a kar̄undanȳl̄o kan H̄i r̄o k̄o j̄ezann̄o ki nȳo Yeez̄uu zi, k̄o ŋ n'a hi m, ŋ ō: «Kar̄unsaamba, k̄o do k̄o ō s̄ura l̄bi n'a hum, Woso zaa l̄bi n'a d̄undam s̄ura b̄nce ō, l̄bi b̄r nyi bam ḡo k̄o n̄i y, b' l̄bi b̄r ḡo k̄o nȳo k̄o ō y. ¹⁷ Bi minto bi, l̄bi h̄o k̄o hi k̄o k̄o m, k̄o l̄e bi zaa ka k'ō R̄om cir yaw̄or ka ō ḡe, ō b'a ka ō ḡe?» ¹⁸ Bi, k̄o Yeez̄uu ŋ zamb̄o bi do bi, a a hi ŋ n̄i, a ō: «Zamb̄ozann̄o! K̄o m, aw̄o n̄i k̄o makra bare? ¹⁹ K'a busoo k̄o n̄i R̄om cir yaw̄or kam n̄i bi hunka m m.» N̄i n deniyee deem hunka m. ²⁰ Yeez̄uu n ŋ lar, a ō: «Ḡoaa mim k̄o n̄i y'a da ō naa kan ḡorsura naa do ki, nka h̄o k̄o n̄i?» ²¹ N̄i ō: «R̄om cir k̄o m.» A n a hi ŋ n̄i, a ō: «K'a maam k'a h̄o k̄o R̄om cir h̄o m bi ka ō, k'a h̄o k̄o Woso h̄o m bi ka ō s̄o.» ²² Meerbaa naa do a ka ŋ n̄i z̄e k̄e d̄e, ŋn'a h̄or, ŋn̄i Yeez̄uu to.

Ḡaeno mumb̄ore mim
(Markl 12.18-27; Likki 20.27-40)

²³ Hinni bi do ō bi, sadiseen̄o ḡo k̄o k̄o b̄or Yeez̄uu zi. Bala, sadiseen̄o k̄o ḡaeno mumb̄ore b'a ō y. N̄i n laaka da Yeez̄uu han, ŋ ō: ²⁴ «Kar̄unsaamba, Moyiisi a ḡorsura ba an a ka k̄o ō, a ō, k̄o ḡoaa c̄emba ta ō, an ga an a l̄o to, b'a nyi ba ō y, k'a dam n̄i l̄o bi si, k'an nyi yi kan ki a c̄emba bi minto. ²⁵ A n h̄o k̄o, danȳl̄o l̄ nyinta saanhuna k̄o bire ō, l̄e k̄are zaa bi n̄i l̄o sa an ga, b'a n̄i nyi yi kan l̄o bi ki y. ²⁶ A h̄ȳya h̄o bi n̄i l̄o bi si, an ga, an l̄o bi to b'a n̄i nyi yi kan ki y. A kaak̄o h̄o bi maam s̄o, saanhun̄ar̄o k̄o haay ŋ gunga bi ŋ n̄i nyi yi kan l̄o bi ki y. ²⁷ N̄i haay kur bi, l̄o bi n ga s̄o. ²⁸ Ḡaeno mumb̄ore d̄om̄um ō, k̄o ŋ y'a m̄um k̄o ō, nka y'a so l̄o b'ō ŋ bireyaa ō? Bala, ḡo k̄o saanhun̄ar̄o k̄o haay l̄o bi si.» ²⁹ Yeez̄uu n a nyi k̄o ō, a ō: «K'aw̄o n̄i ḡorsura muŋŋa k̄o do kan Woso paŋŋa ki bi y'a ka aw̄o n'a nȳon̄nȳo k̄o m. ³⁰ Bala, ḡaeno mumb̄ore d̄om̄um ō, yar b̄r l̄o sare y, l̄o b̄r yar sare y, k̄o ŋ y'a ō k̄o ō kan mal̄eekar̄o k̄o ŋ n̄i brama r̄o k̄o ki. ³¹ Bi, k̄o ḡaeno mumb̄ore mim n̄i, aw̄o n̄i k̄o Woso a hi aw̄o m bi kar̄unda ba ra? A a hi, a ō: ³² «Abraham kan Izakki ki, Zak̄o k̄o Woso m̄um k̄o m.» ³³ Yeez̄uu h̄o d̄undare naa do c̄em zamaa bi h̄o k̄o dare han.

L̄e k'a l̄e da l̄o k̄o m haay
(Markl 12.28-34; Likki 10.25-28)

³⁴ Farizeen̄o k̄o k̄o ŋ y'a ma, ŋ ō, Yeez̄uu a ka sadiseen̄o k̄o b'a dam ma ŋn'a ya ŋn̄i meer ba bi, ŋ y'a so k̄o ma. ³⁵ N̄i ḡoaa deem k̄o wosocikar̄unsaamba ḡota m bi laaka da Yeez̄uu han, k'a makra ba. ³⁶ A ō: «Kar̄un-

לחנחכ ט, אכאכ m טר כככ zi b'ט. 37 Meerbaa naa do je ט, גטא turgr כככ y'a hure, η ט: <Zuuba, כככ יל כככ כככ n'טל זרע, ט חככ ka טל ט, גע מוט n'ט זרע, ט hi ka ט? 38 כככ יל כככ saana, ט טל si ט har ט, גע טל n digl, ט huu du ט ma? 39 W כככ יל כככ ט n'ט yaaba m, גע טל לחנחכ ט, ט ta, ט aa diga ט ma?> 40 Cir טל y'a hure, a ט: <Sura כככ n'a hure אכככ m, כככ כככ duro k'אכככ n'ט bam גטט כככ poorero כככ g'aa deem m ט, ט η n'ט כככ danyl כככ ט, a ba אכככ naw'טמ כככ m.> 41 Naa je ט, a y'a hum j'isa ra זכככ כככ m, a ט: <K'a j'ט כככ ma a ta laa'ט, אכככ ט Woso lerb'טre טnyaa n'a je ט, k'a ta se k'a lihire ba ט, n n a banka S'טaana kan a male'טkar ט minto b'ט. 42 Bala, כככ זע, b'אכככ n חכככ ka כככ ט y, מוט כככ זע, b'אכככ n hi ka כככ ט y, 43 כככ nyunta saana, אכככ n כככ si a har ט y, כככ nyun- ta digl, אכככ n huu du כככ ma y, כככ n nyunta laafu y, אכככ n טל diga כככ ma ט y.> 44 כככ y'a hum ט, η ט: <Zuuba, כככ טל יל כככ n'ט זרע, מוט n'ט זרע, גע saana, ט n digl, ט n'ט yaaba m, ט לחנחכ ט, כככ n diga טל ma, k'ט da ט han?> 45 Cir טל y'a hure η ט, a ט: <Sura כככ n'a hure אכככ m, k'אכככ n a ba גטט כככ poorero כככ duro g'aa deem m ט, אכככ n a ba כככ m ט y.> 46 Ncuna'ט ט, η y'a h'טrle η ט ta ט'ט'טrle k'a nyare ba ט ט כ ט, טל כככ turgr כככ tam m'טurb'aa k'a nyare ba ט ט כ ט.>

L'ezann' y'a kam Yeezuu nyas'ure ma
(Marku 14.1-2; Likki 22.1-2; Zaan 11.45-53)

26 Yeezuu k'a meerba'ar כככ duro ba haay ט, a a ח'ט a karundanyl כככ m, a ט: <A'כככ d'ט ט pakki cibsa n zizer. 2 N G'aa'nyl ט nyas'ure, n n a זע g'odark- טra ma.> 3 A m naa, wosocem'ann'ub'anno j'itann', kan ט טל g'usinn'oo כככ ט n a so ט ט ma wosocem'ann'ub'ar j'itaare *Kayiif'ט har ט. 4 N n ט ט ma k'a Yeezuu nyas'ט חכככare m, a זע g'ar. 5 N n'a hure, η ט: <U' b'a nyas'ט cibsa ט bire ט y, ט m b'ee זek'טma nyuntam za- maa ט bire ט.>

L'otid'ar זע Yeezuu ma Betanii ט
(Marku 14.3-9; Zaan 12.1-8)

6 Yeezuu k'a ta S'טמככ ט n'ט birm kusim'ט ט har ט, Betanii ט ט, 7 Yeezuu k'a nyunta an ט חככ ט ט ט, ט n a זככ ma tid'ar k'a le n ט'ט m albatur jaa gedre ט, an a burgu Yeezuu mim la. 8 Karundanyl כככ ט η n'ט y'ט ט, η ט: <כככ noonkah'טma n naa? 9 N y'a da ma, n ט tid'ar naa do h'ee busoo g'ota ma, n n a ka η'טazann'ט.> 10 Yeezuu k'a a d'ט ט, η y'ט meer bare ncuna'ט ט, a a ח'ט η ט, a ט: <כככ m, אכככ n'ט naa do h'ee k'are? Zib'aa מ'ט'ט'ט a a ba כככ m naa. 11 N'טazann'oo g'ot'are η ט bur kan אכככ ט tee..., ט כככ ba kan אכככ ט tee... y. 12 Tid'ar naa do k'a a burgu כככ ra naa, כככ g'ar birl'ט a a banka. 13 Sura כככ n'a hure אכככ m, le'ee haay ט ט כככ n ט lemim nyunta naa do dunda'ט ט durnya le'ee haay ט ט, η ט naa do zi k'a a ba ט ט d'are a ט ט, η'ט'ט dunda.>

Zidas le taa k'a Yeezuu nyas'ט a ka
(Marku 14.10-11; Likki 22.3-6)

14 B'ט kur ט, Zidas Iskari'ט'ט karundanyl כככ bueere- ח'ט'ט כככ g'aa deem ט ta wosocem'ann'ub'anno j'itan- כככ zi. 15 A n a a ח'ט η ט, a ט, אכככ: <כככ כככ n n'a kam כככ ט, ט כככ Yeezuu nyas'ט m a ka a ט?> כככ n wanzurfu busooyaa le sa buk'arku, η'ט'ט ka ט. 16 כככ m ט do tekka ט, Zidas y'a kam toore מ'ט'ט'ט ma k'a Yeezuu nyas'ט a ka η ט.

Yeezuu ט pakki חכככ טm kan a karundanyl כככ ט
(Marku 14.12-21; Likki 22.7-14,21-23; Zaan 13.21-30)

17 Bur ט n ט ny'ט'ט'ט da ט cibsa le'ekare כככ m ma ט, karundanyl כככ ט ט Yeezuu zi, η'ט'ט lar, η ט: <טל le n taa ט aa pakki חכככre banka le'ee kara ט טל minto?> 18 Yeezuu n a ח'ט כככ η ט, a ט: <K'a ta כככ ט b'ט n'ט'ט'ט'aa naa zi, a ח'ט m, a ט: Karunsaamba ט, כככ כככ m a זככ, טל har כככ n ט pakki ט ט ט kan η karundanyl כככ ט.> 19 Karundanyl כככ חככ ט Yeezuu a ח'ט η ט ט ba, η ט pakki חכככre ט banka. 20 Yirb'aa k'a da ט, Yeezuu nyunta k'a חככ ט kan bueere'ט'ט'ט כככ ט. 21 חכככre ט ט η n'a ט ט, Yeezuu n a ח'ט, a ט: <Sura כככ n'a hure אכככ m, אכככ g'aa deem כככ nyas'ure, an כככ ka.> 22 Karundanyl כככ heer n a zar, η'ט'ט laaka dam han deem-deem, η ט: <Y'ט a naw'טמ כככ ra, Zuuba?> 23 Yeezuu n a ח'ט כככ ט, a ט: <G'aa k'a a כככ כככ laaga b'ט kan כככ ט, ט m. 24 G'aa'nyl ט gare amba חככ ט η y'a g'ors'ura ba a ט ma ט ט, ט g'aa k'a n'ט G'aa'nyl ט nyas'טm k'a ka ט ט'ט y'ט. ט g'aa ט do ט ט, a j'ra m.> 25 Zidas k'a n'ט zem b'a nyas'ט an a ka ט n a lar, a ט: <מככ m גע karun- saamba?> Yeezuu n a ח'ט כככ ט, a ט: <טל y'a ח'ט זi m.>

Yeezuu חכככre j'ezaa
(Marku 14.22-26; Likki 22.15-20; 1 Korentu zann'oo 11.23-25)

26 חכככre ט ט η n'a ט ט, Yeezuu bur sa an barka da Woso m, an a z'טze ra, an כככare an a ka a karun- danyl כככ ט, an a ח'ט η ט, a ט: <K'a si a ט, naa do naa כככ m m.> 27 B'ט kur ט, an חככ'ט sa, an barka da Woso m, an כככare an a ka a karundanyl כככ ט, an a ח'ט, a ט: <A'כככ haay k'a mi. 28 Bala, כככ ma n naa, g'aa'as'babaa ma m, an a lo טט כככ ciiro minto, mim- טnyaa'ar sugur y'טre minto. 29 A ח'ט כככ naw'טre אכככ m, כככ ט m yare m diven daa mi ט'ט'ט y, an ta an כככ m ט כככ n a mim kan אכככ ט m ז'ט cirb'aa כככ ט ט ט.> 30 ט η cibsa ט laar'ט כככ η'ט'ט nya ט, η y'a ח'ט η ט ta Oliviye'ט ci ra.

Yeezuu ט P'lyeer ט'ט'ט'ט mim ח'ט
(Marku 14.27-31; Likki 22.31-34; Zaan 13.36-38)

31 B'ט kur ט, Yeezuu a ח'ט a karundanyl כככ m, a ט: <Gum naa do ט bala, אכככ haay y'a s'urakare tom כככ minto, bala, n y'a g'ors'ura ba Wosoci כככ ט, n ט: <מככ seero dundor ט zem, seero כככ n ח'ט'ט da.> 32 B'ט kur ט כככ ט m m ט כככ ט, כככ le'ekare אכככ le'ee Galilee ט.> 33 P'lyeer n meerbaa ט sa, an a ח'ט m, a ט: <Baa ט naw'ט'ט'ט haay a s'urakare to, כככ ט m s'urakare tore y.>

³⁴ Yeezuu n a nyl kɔ ɔ, a ɔ: «Sɪra kɔkɔ n'a hɪrɛ ɪbɪ m: Gum naa do ɔ bala, an lɛɛ ka koo baadare m, ɪbɪ bɪsɪ kam kɔkɔ ma galle m kaakɔ ɪ ɔ, ɪ n kɔkɔ dɔ y.» ³⁵ Pɪyɛɛr n a hɪ m, a ɔ: «Baa kɔ ga kɔkɔ nawɔm kan ɪbɪ kl, bɪ m. Mɔkɔ bɪ bɪsɪ kare ɪbɪ ma y.» A muno kɔkɔ haay n a hɪ maam sɔ.

Yeezuu yaadare Getsemanee ɔ
(Markɪ 14.32-42; Likki 22.39-46)

³⁶ Bɪ kur bɪ, Yeezuu ta kan a karɪndanyɪnɔ kɔkɔ kl lɛɛ kɔ n n'a birm Getsemanee ɔ b'ɔ, an a hɪ ɪ nɪ, a ɔ: «K'a nyɪnta naa ɔ, kɔ m aa yaa da lɛɛ naa do ɔ kɔ m bɔr.» ³⁷ A n Pɪyɛɛr gaa kan Zebedee nyɪnɔ hɪyɔ kɔkɔ kl. Heerzar kan dabɔɔ kl gasɔ ɔ. ³⁸ A n a hɪ ɪ nɪ, a ɔ: «Mɔkɔ heer a zar an a zɔ zɛ ma, k'a gɔkɔta naa ɔ, a bɪ hinceem ba y.» ³⁹ A n ta lɛɛ poore, an a do an a meer ku tara ma, an nɪ yaa dare, an n'a hɪrɛ, a ɔ: «M Zɪ, kɔ furyɪrɛ naa do y'a dam ma an a gɔ kɔkɔ ma, k'l gɔ m ma. Kan naa kl haay ɪ bɪ kɔkɔ hɔkɔ ba y, ɪ hɔkɔ ba.» ⁴⁰ A n a wusigə, an bɔr karɪndanyɪnɔ kaakɔrɔ kɔkɔ zi, a bɪ dɪga a ɪ hinceem ba. A n a hɪ Pɪyɛɛr m, a ɔ: «Ncɪnaaɔ bɪ, awɔkɔ n a da a mɪŋŋa ma a jum wakati deem kɔ ɔ tɔkɛ kan kɔkɔ kl y! ⁴¹ K'a yaa da, a bɪ hinceem ba y, a yaa n a do makra kɔ ɔ. Gɔaa heer lɛ taa, b'a mɛsim paŋŋa ba ɔ y.» ⁴² A n a ya, an a kɔ a hɪyɔ kɔ ma, an yaa da, a ɔ: «M Zɪ, kɔ pakra m kɔ furyɪrɛ naa do n kɔkɔ yɪ, k'an yɪ maam, k'l hɔkɔ n kɔ yɪ.» ⁴³ A n a ya, an a kɔ an bɔr karɪndanyɪnɔ kɔkɔ zi, an bɪ ɪ yɪ ɪ n'ɪ hinceem bare, hinceem k'a nɪ ɪ zem bɪ minto m. ⁴⁴ Yeezuu n a ya, an a gɔ ɪ ma a kaakɔ kɔ ma, an aa so a yaadare bɪ ra. ⁴⁵ A n a kɔ an bɔr karɪndanyɪnɔ kɔkɔ zi, an a hɪ ɪ nɪ, a ɔ: «Awɔkɔ gɔkɔta an nɪ hinceem bam, an nɪ hoon sim na? K'a dɪga a wakati a ku, n Gɔaanyɪ bɪ nyasɔrɛ, n n a ka mimbɔnyaabənnɔ ɔ. ⁴⁶ K'a wuti! K'ɔ ɔ hɔr! Gɔaa k'a nɪ kɔkɔ nyasɔm k'a kɔkɔ ka bɪ lee ku.»

Yeezuu nyasɔrɛ
(Markɪ 14.43-50; Likki 22.47-53; Zaan 18.3-12)

⁴⁷ K'a gɔkɔta an nɪ meer bam bɪ, karɪndanyɪnɔ buere-hɪyɔ kɔkɔ gɔaa deem Zidas bɪ lee ku. Bɔr a ɔ kan za-maa cir gɔta kl, ɪ n'ɪ kargɔrɔ m kan bənkənnɔ kl. Wosocemannɪbənnɔ jɪtannɔ kan zɪfɔrɔ gɔkɔgusinnɔ kɔkɔ kl yɪ ɪ nɪ kɔkɔ. ⁴⁸ Zidas bɪ lɛɛ ka an kɔ k'a n'a bam ɪ nɪ Yeezuu dɔ ɪ n'a nyasɔ bɪ makra hɪnka ɪ nɪ, a ɔ: «Gɔaa kɔ kɔkɔ n nɪ yaa dam nɪ kan daɔrɛ kl bɪ, gɔaa bɪ do m, k'a nyasɔ.» ⁴⁹ Zidas n a zɔ Yeezuu ma lɛɛm, an a hɪ m, a ɔ: «Karɪnsaamba, kɔkɔ ɪ yaa dare ɪbɪ m!» A n bɔkare, an yaa da m. ⁵⁰ Yeezuu n a hɪ m, a ɔ: «M gɔaaɪba, kɔ k'l bɔr, kl b'a ba bɪ ba.» A m naa, gɔkɔ kɔkɔ n a zɔ Yeezuu ma, ɪ n'a nyasɔ. ⁵¹ Bɪ, gɔkɔ kɔ ɪ nɪ kan Yeezuu kl kɔ kɔ gɔaa deem a kargɔ gaa ɔ, an wosocemannɪbənnɔ jɪtaare bɪ zibəənyɪlɔ deem sakɔ, an a tɔr gɔ ma. ⁵² Yeezuu n a hɪ m, a ɔ: «l kargɔ bɪ du a caan ɔ, bala, gɔaa nɪŋŋə k'a nɪ yar bam kargɔ m bɪ, kargɔ n n'a zem gər. ⁵³ ɪbɪ n a dɔ ɪ ɔ, kɔkɔ n da ma, m m Zɪ bir, an malɛkarkɔ tisi bam hɔka-hɔka nyɔkɔ kɔkɔ m lɛɛm na? ⁵⁴ Bɪ k'a yɪ ncɪnaaɔ, Wosoci bɪ meerbaa y'a bam ɪ, an kɔ yɪ? Bala, a a hɪ, a ɔ: Pakra m k'an yɪ ncɪnaaɔ.»

⁵⁵ Yeezuu n a ya, an a hɪ gɔaa cir bɪ m, a ɔ: «Bɔr awɔkɔ ɔ kargɔrɔ m kan bannɔ kl k'a bɪ kɔkɔ nyasɔ, ɪ ɔ, dazaa-mazaa m kɔkɔ nɪ! Mɔkɔ nyɪnta Wosocɛ ɔ b'ɔ dɔmum haay, m nɪ kɔ dɪndam, b'awɔkɔ n kɔkɔ nyasɔ y. ⁵⁶ Bɪ naa do haay naa, ba a ɔ kɔ wosolesinnɪsorazannɔ kɔkɔ meerbaa kɔ ɪ nɪ Wosoci b'ɔ kɔ kɔkɔ n kɔ yɪ.» A m naa, karɪndanyɪnɔ kɔkɔ haay n a si, ɪ n'a kɔ Yeezuu ɔ.

N ta Yeezuu m dɔdɔkənnɔ taa
(Markɪ 14.53-65; Likki 22.54-55,63-71; Zaan 18.13-14,19-24)

⁵⁷ Gɔkɔ kɔ ɪ Yeezuu nyasɔ kɔ kɔkɔ ta m wosocemannɪbənnɔ jɪtaare *Kayiifɔ har ɔ. Lɛɛ bɪ do wosocikarɪnsaambɔ kɔkɔ a so kɔ ma ɔ, kan gɔkɔgusinnɔ kɔkɔ kl. ⁵⁸ Pɪyɛɛr n zu Yeezuu jɛ ɔ laaɔ, an ta an aa lee ku wosocemannɪbənnɔ jɪtaare bɪ har ɔ. A n gasɔ har b'ɔ, an aa nyɪnta kan halledɔmazannɔ kɔkɔ kl, k'a dɪga mim bɪ nyambɔrɪ ma. ⁵⁹ Wosocemannɪbənnɔ jɪtannɔ kɔkɔ kan dɔdɔkənnɔ kɔkɔ haay kl y'a kam mim ma k'a ka Yeezuu ra, k'a ku a dɔdɔ yar, a ka kɔ n n a zɛ gər. ⁶⁰ Bɪ, ɪ bir mim yɪrɛ y, baa kɔ gɔkɔ bɔr gɔta ɪ nɪ ɪ sɔar ba k'a ka ra bɪ, ɪ n a da ma, ɪ nɪ hɔkɔ yɪ k'a ka ra y. Gɔkɔ hɪyɔ ɪ bɔkare ɪ nɪ bɔr. ⁶¹ ɪ n a hɪ, ɪ ɔ: «Gɔaa naa do a hɪ, a ɔ: Mɔkɔ m da ma, m Wosocɛ bɪ wurgə, m m ya, m a dɔ dɔmum kaakɔ kɔ ɔ.» ⁶² Wosocemannɪbənnɔ jɪtaare bɪ n wuti, an a hɪ Yeezuu m, a ɔ: «ɪbɪ bir a nyl kɔ ɔ ra? Bɔ mim gɔkɔ kɔkɔ duro n a hɪrɛ ɪbɪ minto na?» ⁶³ Bɪ, Yeezuu bɪ hɔkɔ hɪrɛ y. Wosocemannɪbənnɔ jɪtaare bɪ n a ya, an lɛ ka ɔ, a ɔ: «l wer si Woso k'an mɪsɪr bɪ tɔ ma, sɪra hɪ kɔkɔ m, ɪbɪ m Krista Woso Nyl bɪ gɛ?» ⁶⁴ Yeezuu n a nyl kɔ ɔ, a ɔ: «ɪbɪ n'a hɪrɛ, bɪ kɔkɔ y'a hɪrɛ awɔkɔ m, an a sɪŋŋɪda sa naa ma keere bɪ, awɔkɔ Gɔaanyɪ bɪ yɪrɛ an nyɪnta Woso paŋŋazaa bɪ bɪsɪ ra, awɔkɔ y'a yɪm sɔ, an bɪr zem warkɔ mim ɔ.» ⁶⁵ A m naa, wosocemannɪbənnɔ jɪtaare bɪ kɔ n ma ɔ, an a huuro kɪnkaansɔ, an a hɪ, a ɔ: «Woso sɔnsɔ a a wɔ, kasɛtɪzannɔ zibəə a ya an ta kɔkɔ ma ra? Awɔkɔ Woso sɔnsɔ k'a wɔ bɪ ma. ⁶⁶ Awɔkɔ y'a hɔkɔ dam ɪ keere?» ɪ n n a nyl kɔ ɔ, ɪ ɔ: «A a ga zɛ m.» ⁶⁷ ɪ n ɪ lihi da a meer ma, ɪ n'a kɔkɔ hunhɪŋŋu ɪ n'a zɛrɛ, gɔsɔnɔ n n'a kɔ tɪntam lɛ, ɪ n'a hɪrɛ, ɪ ɔ: ⁶⁸ «Wosolesinnɪsorazaa zi ba, ɪ hɪ kɔkɔ m, Krista, nka y'l zɛ?»

Pɪyɛɛr bɪsɪ kare
(Markɪ 14.66-72; Likki 22.56-62; Zaan 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Kɔ Pɪyɛɛr nɪ nyɪntam tɪnsara b'ɔ bɪ, wosocemannɪbənnɔ jɪtaare bɪ zibəənyɪlɔ kɔkɔ gɔaa deem a zɔ ma, an a hɪ m, a ɔ: «ɪbɪ ɪ kan Galilee gɔaa Yeezuu bɪ kl kɔ!» ⁷⁰ Pɪyɛɛr n bɪsɪ ka gɔaa haay lɛɛ, an n'a hɪrɛ, a ɔ: «Mɔkɔ n kɔ k'l ɪbɪ ɔ k'l hɪ naa jɪ dɔ y.» ⁷¹ A n a bɔr b'ɔ, an nɪ tam har bɪ lɛ ma, zibəənyɪlɔ vanta n a yɪ, an a hɪ gɔkɔ kɔ ɪ nɪ b'ɔ kɔ kɔkɔ m, a ɔ: «Gɔaa naa do nyɪnta kan Nazaretɪ Yeezuu bɪ kl.» ⁷² Pɪyɛɛr n a ya, an bɪsɪ ka Yeezuu ma, an n'a hɪrɛ, a ɔ: «Mɔkɔ m wer si, kɔkɔ n gɔaa naa do dɔ y.» ⁷³ Kɔ maasure ba poore bɪ, gɔkɔ kɔ ɪ nɪ b'ɔ kɔ kɔkɔ a zɔ Pɪyɛɛr ma, ɪ n'a hɪ m, ɪ ɔ: «Kɔ sɪra m, ɪ gɔaa n'ɪbɪ m sɔ, ɪbɪ meerbaa y'l tojɪ hɪnkare.» ⁷⁴ Pɪyɛɛr n a sɪŋŋɪda ba, an n'a wer sim, an n'a tare a rɛ, a ɔ: «Mɔkɔ n gɔaa naa do dɔ y!» Lɛɛm bɪ, koo n baa da.

⁷⁵ Pityeer n mim kʊ Yeezuu a hi m bi tɔ da a nɔ ɔ: «lbu busi kam mɔ ma gallem kaakʊ koo n bɔkare, an baa da.» A n bɔ, an ni nyi kam kan heer zar gʊta ki.

N ta Yeezuu m Pilati taa
(Marki 15.1; Likki 23.1-2; Zaan 18.28-32)

27 Dɔ k'a me dɔgta muŋŋa m bi, wosocemannibənno jɪtannɔ kɔ kan tara bi gʊɔɔgusinno ki lɛ sa k'a Yeezuu ka zɛ ma. ² N n a sur, ŋni ta m, ŋn'aa ka Rɔm lɛzɛaa Pilati b'ɔ.

Zidas Iskarıyotı kʊ gʊaa bi gare
(Zibæzannɔ Ci 1.18-19)

³ Zidas Yeezuu nyasɔ an a ka, bi, k'a b'a yi ŋni Yeezuu dʊdɔ yar k'a zɛ gər bi, a kɔrkɔr da, an a bɔ an a wanzurfu busooyaa bukərku rɔ kɔ ka wosocemannibənno jɪtannɔ kɔ kan gʊɔɔgusinno kɔ ki ɔ. ⁴ A n a hi ŋ ni, a ɔ: «Gʊaa k'a n hɔsi ba naa kʊ mɔ ka ŋn'a zɛ naa, mimbɔnyaa mɔ ba.» Bi bɔkɔ a nyi kɔ nɔ, ŋ ɔ: «Kara ɪ pakra ba kɔ ma? lbu mim m!» ⁵ A n aa busoo bi lo Wosoce b'ɔ, an a hɔr, an ta an aa bar da a ma. ⁶ Wosocemannibənno kɔ n busoo bi gʊr, ŋn'a hi, ŋ ɔ: «Kɔ lɛr kɔ kɔ nɔ ɔ, a n a ga m, kʊ kɔ n busoo naa do zar Wosoce bi busoo ra y, bala, gərzɛrɛ busoo m.» ⁷ N ni kʊ ma, ŋni busoo bi sa ŋni mɔrdor hɔsɪra si m, k'an yi saannɔ gəənoyaa. ⁸ Bi y'a ka, n n hɔsɪra bi do tɔ ka, n ɔ: «Ma sɪra,» an ta, an her dɔmɪm ku. ⁹⁻¹⁰ A m naa, wosolɛsinnisorazaa Zeremii meerbaa k'a ba bi n kʊ yi: «N wanzurfu bukərku bi sa, ŋni mɔrdor bi hɔsɪra bi si m, amba Zuuba a hi mɔ m bi m. Gʊaa kʊ Israyel nyɪnɔ kʊ ma, ŋn'a ter ba bi busoo m.»

Pilati ɪ Yeezuu larm
(Marki 15.2-5; Likki 23.3-5; Zaan 18.33-38)

¹¹ Bi, Yeezuu yaa jum lɛzɛaa Pilati lɛɛ. Bi n a lar, a ɔ: «Zɪfɔrɔ cir n'lbɪ m gɛ?» Yeezuu n a nyi kɔ ɔ, a ɔ: «lbu hi ɪ zim.» ¹² Bi, wosocemannibənno jɪtannɔ kɔ kan gʊɔɔgusinno kɔ ki ɪ mim kam Yeezuu ra, b'a n hɔsi nyi kɔ ɔ y. ¹³ Pilati n a hi m, a ɔ: «lbu bir minno kʊ ŋ ni ŋ kare ɪ ra bi mam na?» ¹⁴ Bi, Yeezuu n deem taan... nyi kɔ ɔ y, naa do a ka cir bi n zɛ kədə.

(Marki 15.6-15; Likki 23.13-25; Zaan 18.39-19.16)

¹⁵ Pakki cibsa biyæə ma, lɛzɛaa Pilati bi tur ɔ kʊ za-maa bi lɛ n taa bi kɔ, an a ka ŋ ɔ. ¹⁶ A n bɔkare ɔ deem ɪ nyɪnta b'ɔ, ɔ wɪsɪ, a tɔ m Barabas. ¹⁷ Pilati n laaka da gʊaa cir k'a so kʊ ma b'ɔ bi han, a ɔ: «Nka awkɔ lɛ n taa kʊ mɔ n kɔ saa ma, Barabas gɛɛ, Yeezuu kʊ n n'a birm Krista bi ni?» ¹⁸ Bala, Pilati a dɔ muŋŋa a ɔ Yeezuu nyasɔ ŋ y'a ɔ ŋn'a ka a ɔ jumbaa minto. ¹⁹ Pilati k'a ni nyɪntam dʊdɔkare buncɛ ɔ bi, a laare nyɔɔ da ma, kʊ n n a hi m, n ɔ: «l bi gasɔ gʊaa turga naa do mim ɔ y. Bala, gunuu ɔ bi, mɔ fir yi nunnare nɔ ɔ a minto.»

²⁰ Wosocemannibənno jɪtannɔ kɔ kan gʊɔɔgusinno kɔ k'ɪ gʊaa cir bi nyɪnnɔkɔm, kʊ ŋ ni Barabas bɔrɛ ye, kʊ ŋ ni Yeezuu gare ye. ²¹ Lɛzɛaa Pilati bi n a ya, an ŋ lar, a ɔ: «N gʊaa huɪya bi barla bi, kara awkɔ lɛ n taa kʊ m bɔ m a ka a ɔ?» N n a hi, ŋ ɔ: «Barabas.» ²² Pilati n laaka da ŋ han, a ɔ: «Bi kɔ kɔ n'a bam Yeezuu kʊ n

n'a birm Krista bi ni?» N haay n a nyi kɔ ɔ, ŋ ɔ: «A wɔ gɔdarkɔra ma!» ²³ Pilati n laaka da, a ɔ: «Mimbɔnyaa kara a a ba?» N n zee da kan paŋŋa ki, ŋ ɔ: «A wɔ gɔ-darkɔra ma!» ²⁴ Pilati k'a n'a yiɛ, a ɔ, awkɔ b'a dam mim bi bankare ma bi, bi zamaa bi y'a ŋsɔm k'a lɛ zɛ kʊ ma bi, a hi kusi, an a wɔ hir m zamaa bi lɛɛ, an a hi, a ɔ: «Mɔ ba gʊaa naa do zɛrɛ barla y, awkɔ mim m!» ²⁵ Zamaa bi haay n a nyi kɔ ɔ: «K'a zɛrɛ mim n kɔ yɪ, kan ɔ nyɪnɔ ki.» ²⁶ A m naa do, Pilati n Barabas kɔ, an a ka ŋni Yeezuu zɛ madɪr m, an a ka kʊ n n a wɔ gɔdark-ɔra ma.

Sɔrdaarɔ ɪ yaa wɔm Yeezuu ma
(Marki 15.16-20; Zaan 19.2-3)

²⁷ Pilati sɔrdaarɔ kɔ n ta Yeezuu m lɛzɛaa bi har ɔ b'ɔ, sɔrdaarɔ kɔ haay n a so kʊ ma ŋni bir Yeezuu ma, ²⁸ ŋn'a huuro kɔ ma, ŋni zaba piinə du ma, ²⁹ ŋni laa waa ŋn'a ku a mim ma, ŋ ɔ, cinno firgə m, ŋni bənkə da a busi kɔ ɔ, ŋni kukurə zɛ a taa ŋn'ɪ yaa wɔm ma, ŋn'a huɛ, ŋ ɔ: «Wɔ ɪ yaa dare lbɪ m zɪfɔrɔ cir!» ³⁰ N n'ɪ lihi dundam ma, ŋn'ɪ bənkə bi sare ŋn'a zɛm ni a mim ma. ³¹ Kʊ ŋ yaa wɔ ma ŋn'a nya bi, ŋ zaba bi kɔ ma, ŋn'a huuro kɔ du ma, ŋn'a hɔr m k'a yaa wɔ gɔ-darkɔra ma.

N Yeezuu wɔ gɔdarkɔra ma
(Marki 15.21-32; Likki 23.26-43; Zaan 19.17-27)

³² Kʊ kʊ ŋ y'a ɔ kʊ b'ɔ bi, ŋ Sirennɪ gʊaa kʊ n n'a birm Sɪmɔn bi zɛ ɔ, sɔrdaarɔ kɔ n paŋŋa ba ma, an Yeezuu gɔdarkɔra bi busu. ³³ N n lee ku lɛɛ kʊ ŋ n'a birm Golgotaa b'ɔ, a jɪ ɔ k'a hi a ɔ, «Minkorgo buncɛ.» ³⁴ N n dɪvɛn war kʊ ma kan hɔ hɛɛnr ki, ŋn'a ka ɔ, k'an a mi. K'a da a lɛ ma bi, a n a ŋsɔ an a mi y. ³⁵ N n a wɔ gɔdarkɔra ma, ŋni pɔsɛga da a huuro kɔ ma ŋni ŋ jir. ³⁶ N n a gaa, ŋni nyɪnta b'ɔ, ŋn'ɪ dɔm ma. ³⁷ N n Yeezuu zɛ bi jɪ gʊrsɪra ba warga ma, Yeezuu mim la gɔdarkɔra bi ma, ŋ ɔ: «Yeezuu m naa, zɪfɔrɔ cir m.» ³⁸ N konno wɔ huɪya gɔdarkɔra ma Yeezuu jɪr ɔ, deem a busi, deem a jusa. ³⁹ Gʊɔ kʊ ŋ ni cenim b'ɔ rɔ kɔ kɔ n'a mim zukə zɛrɛ, ŋn'a sɔnsɔ wɔrɛ. ⁴⁰ N n'a hum Yeezuu m, ŋ ɔ: «lbu k'ɪ n'ɪ dam ma, ɪ Wosoce bi wurgə, ɪ ya, ɪ dɔ dɔmɪm kaakʊ kɔ ɔ bi, ɪ bɔmbɔ ɪ zim kʊ Woso Nyɪ n'lbɪ m, k'ɪ zer gɔdarkɔra bi ma!» ⁴¹ Wosocemannibənno jɪtannɔ kɔ kan wosocikarɪnsaambɔ kɔ ki, gʊɔɔgusinno kɔ ki ɪ yaa wɔm ma kɔ, ŋn'a huɛ, ŋ ɔ: ⁴² «A gʊɔɔ vantɔ bɔmbɔ, b'a b'a dam ma, an a muŋŋa bɔmbɔ y. Kʊ Is-rayel cir ni, k'an zer gɔdarkɔra bi ra kɛɛrɛ, k'ɔ sɪra ka ɔ. ⁴³ A sɪra ka Woso ɔ, an a hi a ɔ, Woso Nyɪ n'a mi, kɛɛrɛ bi, kʊ Woso y'a ŋsɔrɛ, k'a n a yɔ wa.» ⁴⁴ Konno kʊ ŋ yi ŋ wɔ gɔdarkɔra ma a jɪr ɔ rɔ kɔ y'a sɔnsɔ wɔm kɔ.

Yeezuu zɛ
(Marki 15.33-41; Likki 23.44-49; Zaan 19.28-30)

⁴⁵ Sinsebir k'a da bi, monsigə gʊta zɛ tara burə ɔ, an ta an wakati kaakʊ ku yirbæəre m. ⁴⁶ Yirbæə wakati kaakʊ zeezi bi, Yeezuu zee gʊta da, a ɔ: «Eloyii, Eloyii, lama sabaktaani?» A lɛ taa k'a hi, a ɔ: «Mɔ Woso, mɔ Woso, kɔ m, ɪ ɪ kɔ kɔ ɔ?» ⁴⁷ Gʊɔ kʊ gʊɔkɔnɔ kʊ ŋ nyɪnta

Yaabazannɔ waare
(Matiyee 8.14-17; Likki 4.38-41)

²⁹ Kɔ η ɔɔ sokɔmace ɔ lɛem bi, η ta Sɔmɔɔn kan Andir ki har ɔ, kan Zakki ki Zaan ki. ³⁰ Bi ma bi, Sɔmɔɔn dindɔ l wɔtam kan memare ki. Lɛem bi, n yaabazaa bi mim hi Yeezuu m. ³¹ Yeezuu a zɔ, an a wɔ nyasɔ, an a ka an wuti. Memare bi n ɔɔ a mɛ ɔ, an wuti, an nyasɔ η nɔ. ³² Yirbæere m bi, woso lezore dɔmɔm ɔ bi, n bɔr yaabazannɔ m kan hɔɔzannɔ ki m haay Yeezuu zi. ³³ Kɔ bi zannɔ haay a so kɔ ma har bi lɛ ma. ³⁴ A yaabazannɔ kɔ η nɔ cicir bam yaaba do haay m nɔ ɔ kɔ waa gɔ-ta, an la zinæro ra gɔta gɔɔɔ mɛ ɔ. Yeezuu n zinæro wɔɔ to ηn'l meer bare y, kɔ η y'a dɔ bi minto.

Yeezuu l lemim nyunta pa dam Galilee ɔ
(Likki 4.42-44)

³⁵ Dɔgta mɔŋŋa m, Yeezuu wuti, an ɔɔ, an ta poohɔɔn ɔ, an nɔ yaa dam b'ɔ. ³⁶ Sɔmɔɔn wuti kan a muno ki, ηn'a dundaŋ ɔ, ³⁷ ηn'aa yɔ, ηn'a hi m, η ɔ: «Gɔɔɔ kɔɔ haay y'a kare ubu ma!» ³⁸ Bi, Yeezuu a nɔ ɔɔ, a ɔ: «U ta kɔɔ kɔ η nɔ lezima ɔ kɔ ɔ ɔ, kɔ m aa Woso lemim nyunta dunda η nɔ. Bala, bɔr kɔɔ ɔ bi minto.» ³⁹ A a da Galilee kɔɔ kɔ zi haay, an nɔ hɔ dundare η nɔ η sokɔ-macɛrɔ kɔɔ ɔ, an nɔ lam zinæro ra.

Yeezuu laafu ka kusimɔ ɔ
(Matiyee 8.1-4; Likki 5.12-16)

⁴⁰ Kusimɔ deem n b'a zɔ Yeezuu ma, an sɔnta, an a zuutɔ a taa, an n'a yem han, a ɔ: «K'ubu lɛ taa, ubu l da ma, l kɔɔ waa.» ⁴¹ Yeezuu a cicir zɛ, an a wɔ hɔr, an a da ma, an a hi m, a ɔ: «Mɔ lɛ taa ma k'l laafu yɔ.» ⁴² Lɛem bi, yaaba bi ɔɔ kusimɔ bi mɛ ɔ, an a ba mɔŋŋa. ⁴³ Bi jɛ ɔ bi, Yeezuu a nɔɔ, an lɛ ka ɔ, ⁴⁴ an n'a hure, a ɔ: «Dundo l zi, l b'a ka l hi gɔɔ nɔ y. Ta l yaa l hunka wosocemannɔbɔr bi m, *hubɔre mannɔ kɔ Moyiisi lɛ ka awɔɔ ɔ k'a ba bi, k'l bi ba, kɔ gɔaa biyæ n a dɔ, a ɔ, ubu laafu yɔ.» ⁴⁵ Bi, gɔaa bi ɔɔ, an a hɔr, an a sɔŋŋida sa, an nɔ mim bi dundam gɔɔ m lɛ haay ɔ. Naa do minto ma, Yeezuu b'a dam ma, an a hunka, an gasɔ kɔɔ ɔ y. Gɔɔɔ a tɔr a ɔ bɔlɛmarɔ ɔ. Bi, gɔɔɔ a to lɛ haay ɔ, ηn'l zem Yeezuu zi.

Megarezaa waare
(Matiyee 9.1-8; Likki 5.17-26)

2 Dɔmɔm kɔ η cem nɔ kɔɔ nɔ ɔ, Yeezuu a wusigɔ, an bɔr Kapernawum kɔɔ ɔ, bi gɔɔ a ma η ɔ, a lee ku an nɔ har ɔ. ² Gɔɔɔ cir gɔta bɔr, ηnɔ b'a so kɔ ma b'ɔ, lɛ ba b'ɔ y, baa ceɛ ma bi, lɛ ba ɔ ɔ y. Yeezuu nɔ Woso lemim dundam gɔɔ kɔɔ m. ³ Gɔɔɔ gɔɔnɔ bɔr zi megarezaa m, ηn'a busu gɔaa si. ⁴ Kɔ η n a da ma, ηn'l tam nɔ Yeezuu zi bi, zamaa bi minto m, η n ce mim bi hɔn ra, bɔnce kɔ Yeezuu n ta ɔ b'ɔ, ηnɔ megarezaa bi busu kan a wɔtarahɔ bi ki, ηn'a zer ce bi yaa bi m. ⁵ Kɔ Yeezuu η sɔrakare bi yɔ bi, a a hi megarezaa bi m, a ɔ: «M nyunnɔ, l l mimbɔnyaarɔ kɔɔ sugur y!» ⁶ Woso-cikarunsaambɔ gɔɔnɔ nɔ b'ɔ, ηn'l nyuntam, ηn'a hɔn dare a heer ɔ, η ɔ: ⁷ «Bɔ m, gɔaa naa do nɔ meer naa

do bare? Woso sɔnɔɔ a n'a wɔm! Nka y'a da ma, an gɔaa mimbɔnyaarɔ sugur ka ɔ, kɔ Woso deem bɛɛ?» ⁸ Zɔɔ-bala, hɔ kɔ η n'a hɔn dam ma a heer ɔ bi, Yeezuu a dɔ a zim, an η lar, a ɔ: «Bɔ minto m awɔɔ n'a hɔn dare nɔnɔnɔ?» ⁹ Kara m naanaa? Mɔɔ n b'a hum megarezaa bi m, kɔɔ ɔ: l l mimbɔnyaarɔ sugur yɔ bi m gɛɛ, l wuti, l l wɔtarahɔ bi gɔr, l ta bi nɔ? ¹⁰ Bi, awɔɔ y'a dɔre, a ɔ: Gɔaa nɔ b'a da ma, an gɔɔ mimbɔnyaarɔ sugur ka η ɔ, tara burɔ ɔ naa ɔ.» ¹¹ A n a hi megarezaa bi m, a ɔ: «lɔ, kɔ n'a hure ubu m, l wuti, l l wɔtarahɔ bi gɔr, l doo l har ɔ!» ¹² Lɛem bi, a wuti, an a wɔtarahɔ bi gɔr, an ɔ m, gɔaa biyæ mɔm m. Gɔɔ kɔɔ n zɛ kɔdɔ, ηn'a lɛ ɔ Woso ɔ, η ɔ: «Wɔɔ n mim naa do kɔ yɔ deem y.»

Yeezuu Levii bir
(Matiyee 9.9-13; Likki 5.27-32)

¹³ Yeezuu a ya, an ta Galilee higɔta lɛ ra. Gɔɔ kɔɔ haay bɔr zi, an nɔ Woso lemim dundare η nɔ. ¹⁴ K'a nɔ cenim bi, a Alfee nyunnɔ Levii yɔ. A n nɔ nyuntare a yawɔrsire bɔnce ɔ b'ɔ. Yeezuu n a hi m, a ɔ: «Zu kɔɔ ɔ!» Levii bi n wuti, an nɔ zum kɔ ɔ kan ki. ¹⁵ Kɔ Yeezuu nɔ nyuntam Levii har ɔ b'ɔ k'a hɔ bi bi, yawɔrsinno kan mimbɔnyaabɔnno ki gɔta nyunta kan ki, kan a karɔndanyɔnɔ kɔɔ ki. Bala, gɔɔ gɔta zu kɔ ɔ kan Yeezuu ki. ¹⁶ Zekɔrazannɔ n ta ɔ, ηn'l η birm farizeenɔ. Kɔ farizeenɔ kɔɔ kan wosocikarunsaambɔ kɔɔ ki a yɔ, an nɔ hɔɔre bum kan yawɔrsinno kɔɔ ki, mimbɔnyaabɔnno kɔɔ ki bi, η y'a hi a karɔndanyɔnɔ kɔɔ m, η ɔ: «A lɔ, an nɔ hɔɔre bum kan yawɔrsinno kɔɔ ki, mimbɔnyaabɔnno kɔɔ ki?» ¹⁷ Yeezuu k'a mim bi ma bi, a a hi η nɔ, a ɔ: «Laafuzannɔ lɛ baa ɔɔɔ ma y, bi yaabazannɔ lɛ n taa ɔɔɔ ma. Mɔ n bɔr kɔ m bi gɔɔ mɔŋŋa bir y, bɔr kɔɔ ɔ, kɔ m bi mimbɔnyaabɔnno bir.»

Hɔ daa kan hɔ gusire ki

bir zum kɔ ɔ y
(Matiyee 9.14-17; Likki 5.33-39)

¹⁸ Dɔmɔm bi do ɔ bi, Zaan karɔndanyɔnɔ kan farizeenɔ karɔndanyɔnɔ ki y'a lɛ kɔsɔm. N bɔr, ηnɔ bi Yeezuu lar, η ɔ: «Bɔ minto nɔ, Zaan karɔndanyɔnɔ kɔɔ kan farizeenɔ kɔ kɔɔ ki n'a lɛ kɔsɔm, b'ubu kɔ kɔɔ bir a lɛ kɔsɔre?» ¹⁹ Yeezuu n a nɔ ɔ, hɔɔkɔɔrenoom dare m, a ɔ: «Kɔ gɔaa l lɔsare cibsa bare, lɔ bi zim bi n gɔ-ta, an nɔ gɔɔ kɔɔ bire ɔ, η y'a lɛ kɔsɔm na? Kɔ lɔ bi zim bi nɔ b'ɔ bi, η b'a dam ma ηn'a lɛ kɔsɔ y. ²⁰ Dɔmɔnɔ nɔŋŋoo zem bi nyunta ɔ, kɔ n bi lɔ bi zim bi gɔ η ma, η y'a lɛ kɔsɔm dɔmɔm bi do ɔ.» ²¹ A n a ya, an a hi, a ɔ: «Gɔaa ba ɔ, an nɔ pɛera daa kɔr sam, an a sɔnsar kan huu gusire ki y. Pɛera daa kɔr bi n nɔ huu gusire hɔ bi gaam, an n'a kaansɔm, an nɔ cenim biisi han.» ²² A n a ya, an a vanta hi η nɔ, a ɔ: «Gɔaa ba ɔ, an nɔ *dɔven daa sam k'a tɔ hibɔnɔnɔ gusinno ɔ y. Kɔ n bɛɛ m, dɔven bi hibɔnɔnɔ kɔɔ hɔnhaanm. Dɔven bi kan hibɔnɔnɔ kɔɔ

ki, η y'a zaar bam. Bi, k'a dūven daa tō hibcōncōn daaro
ū.»

Sabaa hinni busikare
(Matiyee 12.1-8; Likki 6.1-5)

²³ Hindeem ō, *sabaa hinni ō, Yeezūu bō hōsīraro ō. A karundanylōnō kōkō ō η zaa sa ηn'ī tam bi, η y'a sūhēda ba, ηn'ī hōyaa gōyir yūnyarm. ²⁴ Farizēenrō kōkō n a hī η nū, η ō: «Dīga, hō kō η n'a bam sabaa hinni ō! A n a ga m, ηn'a ba a hinni ō y.» ²⁵ Yeezūu n a hī η nū, a ō: «Mim k'a pakra ba Davīd m kan a gōcōkō bi bō dōmum ō, hō nīhēā k'a a ba, nō k'a η nyasō bi, ²⁶ gasō k'a ō Wosocē ō kan a gōcōkō kōkō ki, wosocēmannūbār jūtaare Abiyataar dōmum ō, an bur kō η y'a cūnta Woso m bi gōr, an a bi kan a gōcōkō kōkō ki, awkō n a karūnda ba ra? Bi, η n a ga m, ηn'a bi, kō wosocēmannūbēnno kōkō bēē m bala y.» ²⁷ Yeezūu a ya, an a hī η nū, a ō: «Hoonsire dōmum bi ba Woso ō, gōaa minto, bi, a n gōaa ba hoonsire dōmum minto y. ²⁸ Bi y'a ka, Gōaanyī bi m sabaa hinni bi minzaa.»

Sabaa hinni wōgərzaa waare
(Matiyee 12.9-14; Likki 6.6-11)

3 Sabaa vanta hinni ō, Yeezūu a ya, an gasō zūfōrō sokōmacē ō. B'ō bi, gōaa deem n ta ō, a wō n ga. ² Gōcōkō kō η bōr b'ō rō kōkō ī dīgām Yeezūu ma, hō k'a n'a bam *sabaa hinni ō, k'a gōaa bi waam k'a yī. A ka bōcō nawōm ma, k'a mim ka Yeezūu ra, mim naa do jē ō. ³ Yeezūu n a hī wōgərzaa bi m, a ō: «Wuti, ī bōr bireyaa ō naa ō!» ⁴ B'a a hī gōcōkō kōkō m, a ō: «Sabaa hinni ō, bō bare n mōhēā? Zibēā mōhēā bare m gēē, zibēā bōnyaa bare nū? Gōaa meeyaa bōmbōrē m gēē, gōaa zēē nū?» Bi η bur a nyl bōhē ō y. ⁵ A ī dīgare η ma a jūr ō kan nōmaa ki, a heer n a zar η heerkare bi minto. A n a hī gōaa bi m, a ō: «l wō bi hōr!» B'a a hōr, a wō bi n a banka. ⁶ Farizēenrō kōkō ō η bō sokōmacē b'ō bi, η y'a zē kō ra kan Hūrōdō gōcōkō kōkō ki, ηn'a hōcōn dam hō k'a n'a bam, k'a Yeezūu ku a zē bi ma.

Zamaa ī zēm Yeezūu zi

⁷ Yeezūu ta kan a karundanylōnō kōkō ki Galilee hīgōta lē ra. Zamaa gōta n zu a jē ō. Zamaa bi, a to η y'a ō Galilee ō, Zīdēē ō, ⁸ Zerizalēm ō, Idumee ō, kan Zōrdēn kō kur zannō ki, Tiir kō kan Sidōn kō zannō ki. Gōcōkō gōta n bōr zi, hō haay k'a a ba bi minto. ⁹ A a hī a karundanylōnō kōkō m, a ō, k'a a zō kōcōkō bi m kōkō jūr ō, kō zamaa bi b'a da ma, ηn'a so kōkō ō y. ¹⁰ Yeezūu k'a gōcōkō waa gōta bi minto y'a ka, yaabazannō kōkō haay lē n taa k'a lēē ka a a zō ma, a a wō da ma. ¹¹ Zīnāro kōkō ō η y'a yī bi, η kukurā zē, ηn'ī zēē dam, η ō: «Woso Nyl n'ūbū m!» ¹² A hēān si η ma kan pāhēā ki, a ō, η b'a ka n n'a dō y.

Yeezūu a zībēāzannō nyōkō ō bueerehūya
(Matiyee 10.1-4; Likki 6.12-16)

¹³ Yeezūu der ci ra, an nū gōcōkō k'a lē n taa η ma rō kōkō bīrm. Bōcō η bōr zi. ¹⁴ A n η nyōkō ō gōaa bueerehūya,

kō η nū gōcōkō kan a ki, k'a bur η nyōcōm, kō η nū bur Woso lemim nyūnta bi dūdam, ¹⁵ kō η n pāhēā yī, ηnū wō ō, ηnū la zīnāro ra. ¹⁶ Bueerehūyō kōkō kō Yeezūu η bīr lō kōkō ba n nū: Sūmōcōn kō n n'a hum ma Pīyēer ta ō, ¹⁷ Zebēdēē nyl Zakkī ta ō, kan a danzaa Zaan ki. Yeezūu tō vanta ka bōcō ma, a ō: Bōanergēs, a lē taa k'a hī: bramahēānsire nyūntō. ¹⁸ Andūr ta ō ō, kan Filipi ki, Bartēlemii ki, Matiyēē ki, Toma ki, kan Alfee nyl Zakkī ki, Tade ki, Sūmōcōn *Zēlōtī ki ō, ¹⁹ kan Iskarīyōtī kō gōaa Zīdas, k'a Yeezūu zambō zē bi ki.

Minno kō η n'a hum Yeezūu ma

²⁰ Yeezūu a wusīgē, an bōr har ō, zamaa bi n a ya, an a so kō ma. Bi minto nū, Yeezūu kan a karundanylōnō kōkō ki ba toore m k'a hō bi y. ²¹ Bi k'a danylōnō kōkō a ma bi, η bōr, k'a b'a gaa, bala η y'a hōcōndare, η ō: «A mim n'a wusīgēm!»

(Matiyee 12.22-32; Likki 11.14-23; 12.10)

²² Wosocikarūnsaambō kō η y'a tō Zerizalēm nō ō rō kōkō, η y'a hī, η ō: «Bēlzebul nū kan ki!» N y'a hī ō, η ō: «Zīnāro cir daahan minto y'a ka, an wō ō, an nū lam zīnāro ra.» ²³ Yeezūu n η bīr, an hōcōkōrēnōom da η nū, a ō: «Sōtaana y'a bam lō, an zōo ba kan a mōhēā ki? ²⁴ Kō k'a gōcōkō bur kō mam bi y'a dare. ²⁵ Kō har gōcōkō a gōngō, har bi do b'a dam ma, an ta lēē y. ²⁶ Kō Sōtaana bōr, an nū yar bam kan a mōhēā ki, kō gōngōrē ta ō, a b'a dam ma, an jūm mim ō dōntō y, bi, a cīrbēā bi nyam. ²⁷ Gōaa ba ō, an b'a dam ma, an gasō gōaa pāhēāzāa har ō, k'a mōrōlō gōr, k'a n ser ka, an bōr la an a sūr y. K'a sūr an a nya, b'a bōkare an gasō, an mōrōlō kōkō gōr. ²⁸ Sūrā kōkō n'a hūrē awkō m: Woso mim-bōnyāarō haay kan sōnsōrō haay ki sugur kam gōcōkō ō. ²⁹ Bi gōaa biyēā k'a nū *Sēnt-Espri sōnsōrō wōm bi, a b'a sugur yūm fūga y. A mimbōnyāa bi gōcōtare a mim ō dōmum k'a nyare ba ō bi nō ō.» ³⁰ Yeezūu naa do hī, kō η ō: Sōtaana nū kan ki bi minto.

Yeezūu kan a har gōcōkō ki mim
(Matiyee 12.46-50; Likki 8.19-21)

³¹ Bi jē ō bi, Yeezūu da kan Yeezūu danylōnō ki bōr, ηnū jūm garga ra, η n nyōcō da kō η n Yeezūu bīr. ³² Zamaa bi nyūnta, n nū bur ma, n n'a hum nū, n ō: «Gaafra, ūbū da kan ūbū danylōnō ki y'ūbū bīrm garga ra.» ³³ Yeezūu n a nyl bō ō η ō, a ō: «Nka m kōkō da? Nkō m kōkō danylōnō?» ³⁴ A n bōkare, an a bō, an nū dīgām gōcōkō ō η nyūnta ηnū bur ma rō kōkō ma, an n'a hūrē, a ō: «Mōkō da bi ba n nū, kan kōkō danylōnō kōkō ki! ³⁵ Gōaa nōhēā k'a nū Woso hōcōnō bam bi, kōkō danylō m, kōkō danlō m, kōkō da m.»

Hōduure hōcōkōrēnōom
(Matiyee 13.1-9; Likki 8.4-8)

4 Yeezūu a ya, an nū hō dūdam Galilee hīgōta lē ra. Zamaa a so kō ma gōta ηnū bur ma, an wuti, an aa nyūnta kōcōkōrō kōkō deem ō hī bi nō ō. Zamaa bi haay n nyūnta tara ō hī bi lē ra. ² A hōcōkōrēnōom dare nō ō, a hō dūnda η nū gōta. A hōdūndare nō ō, a a hī η nū, a ō: ³ «K'a tōr ka: gōaa ī bō k'a hō duu, a duure nō ō bi, a

hıstga an nawsum. ⁴ K'a n'a duum bi, gwsunno n a lo zaa gsr ma. Benno n bsr, rhu b'a bi. ⁵ Gwsunno n a lo jaaro buncε σ, taa n nynta b'σ gsta y. Hcyaa bi n lεε ka an bε, kσ taa ba σ gsta b'σ bi minto. ⁶ Woso k'a der bi, an na hka bi ma, an ga, kσ η mēsi ba σ bi minto. ⁷ Gwsunno a zar laa buncε σ, laa bi n haan, an a ta η mee, η n nyl da y. ⁸ Gwsunno n a lo lεε mtrha σ, rhu haan, rhu ma, rhu nyl da. A yaa deem yaa ka bukarku, deem busrdrı, deem zrkε.» ⁹ Yeezuu a hi, a σ: «Gσaa k'a lε n taa k'a jı ma, k'an a tσr ka ma mtrha.»

(Matiyee 13.10-17; Likki 8.9-10)

¹⁰ Kσ zamaa b'a hsr bi, gσkε kσ η gkta kan Yeezuu ki, a karındanynto buerehıyε kε ki bi, η nynta ηn'a larm a hεbεkσrenoonno kε jı ma. ¹¹ A n n'a hıre η nı, a σ: «Awkε Woso cirbēē mim k'a nyaakσm da bi yı, bi gσkε kσ η bır a kam ma k'a yı rε kε, a hi n nawσre η nı hεbεkσrenoom dare m. ¹² Bi minto y'a ka gσkε kε nı dıgam, bi η bır lεε yıre y, ηn'a tσr kam, bi η bır hıst jı mare kσ η b'a da ma ηn'a bε a taam kσ Woso n sugur ka η σ y.»

(Matiyee 13.18-23; Likki 8.11-15)

¹³ Yeezuu n'a hıre η nı, a σ: «Awkε n hεbεkσrenoom naa do jı dε ra? Bi, awkε y'a bam ı, a hεbεkσrenoonno haay jı dε?»

Yeezuu ı hεduure hεbεkσrenoom bi jı dıdam

¹⁴ Hεduurezaa bi, Woso lemim a n n'a duum. ¹⁵ Hcyaa k'a a lo zaa lezi bi, bε η y'a σ kσ σ kan gσkε ki. Brkε Woso lemim bi ma, lεem bi Sutaana lemim kσ n y'a duu η heer σ bi si η han. ¹⁶ B'a hεdeem kan gσkε kσ η bε kσ σ kan hcyaa k'a a lo jaaro buncεrε σ rε kε ki, brkε nı Woso lemim bi mare, ηn'a sim lεem kan heernyε ki. ¹⁷ Bi, η mtrha kε mēsi ba σ y, hindeem gσkε m. Kσ cicir gεε furyıre bsr Woso lemim bi minto, bi η y'a to. ¹⁸ Gσkε vantkε bε kσ σ kan hcyaa k'a a lo laa bireyaa σ rε kε ki. Brkε nı Woso lemim bi mam. ¹⁹ Kan durnya hεkndama bi ki, braba a mtrha m arzaka kama ki, kan hεkε vantkε letaama ki gasσ η σ, ηn'l Woso lemim bi zarm, a bır nyl dare y. ²⁰ A nyambσrle ma bi, gσkε vantkε n ta σ, rhu bε kσ σ kan hcyaa k'a a lo buncε mtrha σ rε kε ki. Brkε nı Woso lemim bi mare, ηn'l yem ma, ηn'l nyl dam. A yaa deem nı nyl dam bukarku, deem busrdrı, deem zrkε.

Fitre hεbεkσrenoom

(Likki 8.16-18)

²¹ A a ya, an a hi η nı, a σ: «N bır sε dam fitre σ, n n'a cıntam kası gεε gargσ taa y, gεε ı? A cınta n nawσm hε burε σ. ²² Bala, mim haay kσ gσkε b'a dam ma ηn'a dε naa ma bi, η zem b'a dε. Hε ba σ n n'a nyaakσm da a dε n mı y. ²³ Gσaa k'a lε n taa k'a jı ma, k'an a tσr ka ma mtrha.» ²⁴ Yeezuu a vanta hi η nı, a σ: «K'a dundo a zi kan hε k'awkε n'a mam bi ki. Awkε makra bare hε bi, n zem b'a sa, n nı ganwσre makra bam, n n'a ka awkε σ. N y'a lεrha dam sε. ²⁵ Bala, n hε kam gσaa k'an ta m b'σ; Gσaa k'a ba m bi, baa k'a ta m poore, n y'a ycm nı.»

Hcyaa haanre hεbεkσrenoom

²⁶ A a ya, an a hi η nı, a σ: «Woso cirbēē bi, bε a kσ σ kan gσaa k'a nı hε duum tara σ bi ki. ²⁷ Kσ hinceem a n'a bare gεε, jum a nawσre, sinuu σ kan a gunuu σ ki, hcyaa bi, haan a nawσm, an nı mam, b'a n a dε kσ ba a nawσm ıstnı y. ²⁸ Tara bi n'a zi bare, hcyaa bi n nı lεekare an nı haanm, an nı gσ dam, an nı jıstı sim, a nyambσrle ma bi, an nı nyl dam. ²⁹ Hcyaa bi k'a ma bi, a da n nawσm, k'a dεmum a ku bi minto.»

Mutardi yaa hεbεkσrenoom

(Matiyee 13.31-32,34; Likki 13.18-19)

³⁰ Yeezuu a ya, an a hi, a σ: «K'σ Woso cirbēē makra ba ıstnı kan bε ki? ³¹ Bε a kσ σ kan hε kσ n n'a hum ma mutardi bi yaa ki; A m hcyaa haay k'a nı durnya hε σ rε kε poore, n n'a duum. ³² Kσ n y'a duu, ma a nawσm, an nı gσ dam an lε da hcyaa haay ra, an nı haanm gσta, a vηrha n ta σ, benno n b'a dam ma ηnı cε kunka ma.»

Woso lemim dıdam hεbεkσrenoom

³³ Yeezuu ı Woso lemim nynta dıdam gσkε kε m kan makrarε kσ η bε kσ σ ki gsta, kσ η n'a da ma ηn'a jı ma. ³⁴ Hεbεkσrenoom an n'a dam gσkε kε m bala, bi k'a karındanynto kε nı, a y'a jı hıre η nı haay.

Yeezuu hunher gsta da jum σ

(Matiyee 8.23-27; Likki 8.22-25)

³⁵ Hinni bi do yırbēē m bi, Yeezuu a hi a karındanynto kε m, a σ: «U bra gεm deem bi ra.» ³⁶ Kσ Yeezuu a gσ zamaa bi ma bi, a zu kσ σ kan a karındanynto kε ki, ηn'aa gasσ kεkε σ. Kεkεkε vantkε nynta b'σ sε kan ki. ³⁷ Lεem bi, hunher gsta wuti an nı hεnm. Hi kurε bi n'a tεm kεkε b'σ, an a han lεem. ³⁸ Bi ma bi, Yeezuu a mim ka minkarahε ra an nı hinceem bam kεkε bε kσ σ jε σ, ηn'a gu, ηn'a hi m, η σ: «Karınsaamba, kε gıngare bır hıstı bare ıbu m na?» ³⁹ K'a gu bi, an hēen si hunher bi ma, an a hi hıgσta bi m, a σ: «l tσr ka ı zε sıı...» Hunher bi n jum, lεε bi n zε sıı... ⁴⁰ Yeezuu n a hi a karındanynto kε m, a σ: «Bε m, awkε nı nı bare nınaaσ? Awkε ba sırakare nı?» ⁴¹ Nyıbēē gsta n gasσ η σ, ηn'a hum kσ m, η σ: «Bi, gσaa bi kara n naa, hunher kan hi ki n'a lε sire?»

Gσaa kσ zinεro n ta m waare

(Matiyee 8.28-34; Likki 8.26-39)

5 N yaa lee ku hıgσta tσr σ, Gerazaa zannε kσ σ. ² Kσ Yeezuu nı zerm kεkε b'σ bi, gσaa kσ zinεro n ta m bε gēenoyaa ra, an b'a zε σ. ³ A wσtajı m gēenoyaa ra bi m. Baa kan pcyaaar ki, gσaa parhazaa ba σ, an b'a dam ma, an a nyasσ y. ⁴ Bala, dεmum bıyēē bi, η pcyaa da a gam σ, ηn'a kε kσsı pcyaaar m, an a cencer haay. Gσaa ba σ an nı bσrm ma y. ⁵ Sinuu σ kan a gunuu σ ki, gēenoyaar an nı wσtarη σ kan cıro kε burε ki, zee an n'a dam, an nı yaaba dare a mtrha ma jaarε m. ⁶ K'a a to an Yeezuu yı laato

bi, a bra si, an aa sɔnta a taa, ⁷ an ni zee dare, a ɔ: «Yeezuu, Woso k'a le da haay Nyi, ɔɔ ɔɔ le n taa k'i ba ɔɔ ni? ɔɔ y'a yere ɔɔ han Woso tɔ ma gɔta: ɔɔ bi zibɔnyaa ba ɔɔ ni y!» ⁸ Bala, Yeezuu y'a hum zinɔ bi m, a ɔ: «Bɔ gɔaa bi mɛ ɔ!» ⁹ Yeezuu n a lar, a ɔ: «ɔɔ tɔ m ɔɔ?» A n a nyi ɔɔ ɔ, a ɔ: «ɔɔ tɔ m Leziyɔn, † bala ɔɔ gɔta.» ¹⁰ A n a ye Yeezuu han kan a heer ki haay, a ɔ: «A bi la a ra tara bi ɔɔ y!»

¹¹ Dɔmɔm bi do ɔ bi, kurkuuro cir gɔta ni ci bi zeezi, ɔɔ ni hɔ bi m. ¹² Zinɔro ɔɔ n n'a hure, ɔɔ ɔ: «A ka k'ɔ gasɔ kurkuuro ɔɔ mɛ ɔ!» ¹³ A n zaa ka ɔ ɔ. Zinɔro ɔɔ n ɔɔ, ɔɔ ni gasɔ kurkuuro ɔɔ ɔ. Kurkuuro ɔɔ haay n'a tɔ ci bi ma, ɔɔ ni bra si, ɔɔ ni zer, ɔɔ ni aa a zar higɔta b'ɔ, ɔɔ ni gunga haay. Kurkuuro ɔɔ a zɔ tisi hɔya ma. ¹⁴ Kurkuuro dundonno ɔɔ n bra si, ɔɔ ni aa hɔ k'a ba bi hɔ taranzannɔ ɔɔ m, kan lezimazannɔ ɔɔ ki m. Gɔɔ ɔɔ n ɔɔ, ɔɔ ni bi dɔga hɔ k'a nyinta an ba bi ma, ¹⁵ ɔɔ ni bɔr Yeezuu jur ɔ, ɔɔ ni bi gɔaa kɔ zinɔro Leziyɔn n ta m bi y, an huu du a ma, an ni nyintam kan laafu ki. Dabɔɔ n ɔ nyasɔ. ¹⁶ Gɔɔ kɔ ɔ nyinta, ɔɔ ni hɔ k'a nyinta an ba gɔaa kɔ zinɔro n ta m bi m, kan kurkuuro ɔɔ ki m bi dunda gɔɔ ɔɔ m. ¹⁷ N n a da a ra, ɔɔ ni a yem Yeezuu han k'an a hɔr a tara bi ra. ¹⁸ Kɔ Yeezuu bɔr an ni dam kɔɔ b'ɔ bi, gɔaa kɔ zinɔro n ta m bi k'a waa b'a ye han k'a bur kan ki. ¹⁹ Bi Yeezuu n zaa ka ɔ y, b'a a hɔ m, a ɔ: «Doo ɔ yaa a hɔ ɔ har zannɔ m. K'i hɔ kɔ Zuuba a ba ɔɔ m a ciczere minto bi hɔ ɔ ni.» ²⁰ Gɔaa bi n a hɔr, an aa hɔ kɔ Yeezuu a ba a m haay bi dunda Taraburo ɔɔ gɔɔ ɔɔ m. Gɔaa haay n zɛ kɔdɔ.

Zayur nyumbɔɔɔɔ waare kan ɔ k'a ɔ da Yeezuu huu ma ki

(Matiyee 9.18-26; Likki 8.40-56)

²¹ Kɔ Yeezuu a wusigɔ kɔɔ bi m an higɔta bi zɛ ra an lee ku tɔr deem bi ra b'ɔ bi, zamaa cir gɔta a zɛ kɔ ra, ɔɔ ni bɔr zi. Nyinta Yeezuu b'ɔ higɔta bi le ra. ²² Zɔɔ sokɔmace cir deem n bɔr, a tɔ m Zayur. K'a Yeezuu y, a kukurɔ zɛ a taa, ²³ an a ye han kan a heer ki haay, a ɔ: «ɔɔ nyumbɔɔɔɔ poore a zɔ zɛ ma, bɔr ɔ bi ɔ wɔ ka nyi bi mim la, k'an a waa, k'an la ɔ.» ²⁴ Yeezuu n cem kan ki, zamaa gɔta n zu kɔ ɔ kan ki, ɔɔ ni so ɔ, ɔɔ ni tɔntɔm kɔ ra. ²⁵ Lɔ n ta ɔ, ma n'a dam zi a dɔɔraa buerehɔya hɔ m naa. ²⁶ A a yɔ gɔta nyisibɔno ɔ ɔ, a nyisibare ɔ ɔ. A a wɔhɔ zar haay a tar la, b'a n a waa y. Yaaba bi n'a dam la. ²⁷ Lɔ bi k'a Yeezuu mim ma bi, a bɔr a kur zamaa gaa ɔ b'ɔ, an a wɔ da a huu ma. ²⁸ Bala, ɔ b'a hɔ a mɔnɔ m, a ɔ: «Kɔ ɔ m wɔ da a huu kɔ mɔ ma, ɔɔ ni m waam.» ²⁹ Lɛem bi, ɔ bi yaaba b'a da jum ɔ. A n a dɔ a ɔ, yaaba bi ɔ a mɛ ɔ, b'a a waa. ³⁰ Lɛem bi, Yeezuu a dɔ a ɔ, paɔnɔ ɔ a mɛ ɔ poore, an a wusigɔ zamaa bi bire ɔ, an laaka da, a ɔ: «Nka y'a ɔ da ɔ huu ma?» ³¹ A karɔndanyɔn ɔ ɔ n a hɔ m, ɔ ɔ: «ɔɔ y, zamaa bi n'ɔɔ nyɔntam, ɔ ɔ ya, ɔ ni laaka dare, ɔ ɔ, nka y'a ɔ da ɔ ma gɔ?» ³² Yeezuu ni dundigare a jur ɔ, k'a zaa y. ³³ Kɛɛɛ bi, ɔ b'ɔ nyi bam a mɛ n ni hinkɔm, k'a hɔ k'a ba a m bi dɔ bi, a bi kukurɔ

† Leziyɔn: ɔɔ zannɔ zi, sɔrdaarɔ zekɔra gɔta m. N n le a zɔ 4000 gɛɛ 6000 ma.

zɛ Yeezuu taa, an a sɔra hɔ m haay. ³⁴ Yeezuu n a hɔ m, a ɔ: «Mɔ nyɔntɔ, ɔ sɔrakare ɔ bɔmɔ, ta kan laafu ki, bi, ɔ ɔ waa ɔ yaaba bi minto.» ³⁵ K'a ni meer bam bi, gɔɔ a tɔ zɔɔ sokɔmace cir bi har ɔ b'ɔ, ɔ ni b'a hɔ, ɔ ɔ: «ɔ nyumbɔɔɔɔ bi ga. K'i ɔ ya, ɔ Zuuba da kɔɛ ma ɔɔ gɔ?» ³⁶ Bi, Yeezuu n a tɔr ka mim bi ma y. A n a hɔ zɔɔ sokɔmace cir bi m, a ɔ: «ɔ da bi ɔ ɔ y, sɔra ka bala.» ³⁷ A n ye kɔ gɔɔ n zu kɔ ɔ kan a ki y. Pɔyɛɛ a gaa bala, Zakki kan a danzaa Zaan ki. ³⁸ Kɔ ɔ yaa lee ku zɔɔ sokɔmace cir bi har ɔ bi, Yeezuu gɔɔ y, ɔ ni tɔtɔr bare, ɔ ni baa dare, ɔ ni zee dam. ³⁹ A n gasɔ, an a hɔ ɔ ni, a ɔ: «ɔ tɔtɔr kan baadare ki ni? Nyi bi n ga y, hinceem a ba.» ⁴⁰ Gɔɔ ɔɔ ni yaa wɔm Yeezuu ma. A n la gɔɔ ɔɔ ra, ɔ ni ɔ, an nyi bi zɔ kan a da ki to, a karɔndanyɔn ɔ ki, ɔ ni gasɔ nyi bi bɔnce ɔ b'ɔ. ⁴¹ K'a nyi bi wɔ sa bi, a a hɔ m, a ɔ: «Taliita kum» A le taa k'a hɔ, a ɔ: «M nyɔntɔ, ɔ y'a hɔ ɔ ni m, wuti!» ⁴² Lɛem bi nyumbɔɔɔɔ bi wuti, an ni tam. Bala, nyi bi dɔɔraa buerehɔya. A m bi, zamaa bi n zɛ kɔdɔ. ⁴³ Yeezuu le ka gɔɔ ɔɔ ɔ, a ɔ: «N b'a hɔ gɔɔ ni y.» A n a hɔ ɔ ni, a ɔ: «K'a hɔɔɔ ka nyi b'ɔ, k'an a bi!»

Yeezuu kan Nazareti gɔɔ ki

(Matiyee 13.53-58; Likki 4.16-30)

6 Yeezuu a hɔr lɛɛ bi do ɔ, kan a karɔndanyɔn ɔ ki, an ta kɔ k'a tɔr ɔ b'ɔ. ² *Sabaa hinni k'a a ku bi, Yeezuu hɔ dunda gɔɔ m zɔɔ sokɔmace ɔ. Zamaa bi n zɛ kɔdɔ a hɔɔndare bi tɔ ma. Gɔɔ kɔ ɔ nyinta b'ɔ ɔ ɔ ɔ gɔta y'a hum kɔ m, ɔ ɔ: «A wɔɔ a tɔ mindɔɔ naa do m ka? A tɔ wɔɔ ɔ hɔ naa do m ka, an a da ma, an ni hoserlo bare a wɔ ni? ³ Awɔɔ bɛɛ m Maarii nyi, an ni gɔ wum bi ra? Zakki, Zozes, Ziidi kan Sɔmɔn ki danyɔ bɛɛ ra? Awɔɔ danɔɔ ba wɔɔ bire ɔ naa ɔ ra?» Naa do a ka ɔ n kaanm Yeezuu m. ⁴ Yeezuu n a hɔ ɔ ni, a ɔ: «Wosolesinnɔsɔrazaa bi dɔɔɔ yɔɔ a zɔ kɔ ɔ kan a yɔɔɔ ki, a har gɔɔ ki bire ɔ y.» ⁵ Yeezuu n hoser ba b'ɔ y, kɔ gɔɔ k'a wɔ ka ɔ mim la, an ɔ waa ɔ ɔ bɛɛ y. ⁶ Yeezuu zɛ kɔdɔ ɔ sɔrakare war bi tɔ ma.

(Matiyee 10.5-15; Likki 9.1-6)

Yeezuu cem an ni hɔ dundam kɔɔ junjɛnɔ ɔ ɔ ɔ.

Yeezuu a karɔndanyɔn

bueerehɔyɔ ɔ ɔ nyɔ

⁷ Bi jɛ ɔ bi, Yeezuu n buerehɔyɔ ɔ ɔ bir, an a sɔnɔda ba, an ni ɔ nyɔnɔ hɔya-hɔya, an le ka ɔ ɔ ɔ ni la zinɔro ra. ⁸ A a hɔ ɔ ni, a ɔ: «N bi hɔɔ sa a wɔ ɔ zaa sare minto y. Bur, hera, busoo, a b'a sa y, k'a maam bara m. ⁹ Bi, k'a kɔɔ da ɔ, k'a huu sa deem.» ¹⁰ A a ya, an a hɔ ɔ ni, a ɔ: «K'a lee ku ɔ ɔ, k'a gɔɔ har kɔ n y'awɔɔ si ɔ b'ɔ, an ta, an awɔɔ hɔɔɔ dɔmɔm ku.

¹¹ K'awɔɔ ta kɔ ɔ, ɔ ni kaanm awɔɔ m, kɔ ɔ n a tɔr ka awɔɔ mim ma, k'a ɔ doom, k'a kɔ bi taanyisi gɔngɔ a gam ma, k'an nyinta kaseti.» ¹² Bueerehɔyɔ ɔ ɔ a hɔr ɔ ni hɔm gɔɔ m, ɔ ɔ: «K'a a ɔ a taam, k'a sugur ye.» ¹³ N la zinɔro ra gɔta, ɔ nyɔnɔ ɔ yaabazannɔ gɔta ma, ɔ ni ɔ waa.

Zaan-Batiisi ze
(Matiyee 14.1-12; Likki 9.7-9)

14 Cir Hirɔɔɔdi Yeezuu mim ma, bala, a tɔ bɔ lɛɛ woo...
ɔ. Gɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ n'a hure, η ɔ: «Zaan-Batiisi a mim bɔ ɔ
gəəno bire ɔ. Bi y'a ka, an paŋŋa yi, an ni hoserlo
bam.» 15 Nawɔɔɔɔɔɔɔɔɔ ɔ: «*Elii m.» Gɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ ɔ: «Wosolesin-
nisorazannɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ deem m am biisi kɔɔɔɔɔɔ m.»

16 Hirɔɔɔɔɔdi k'a hɔ kɔ Yeezuu a ba bi ma bi, a a hi, a ɔ:
«Zaan-Batiisi m! Mɔɔɔ n a ka, n n a mim gɔɔ ma bi y'a a
ya, an a mim bɔ ɔ!»

17 A yi sira, Hirɔɔɔɔɔdi a ka, n ni Zaan nyasɔ, n n'a sur, n
n'a du loɔɔɔɔɔɔɔɔɔ ɔ. Hirɔɔɔɔɔdi bi, naa ba a ɔ: a dam Filipi lɔ
k'a yɔ m a tɔ m Hirɔɔɔɔɔdiyaadi bi minto. 18 Bala, Zaan a hi
Hirɔɔɔɔɔdi m, a ɔ: «A n a ga m, k'lbɔ m l dam lɔ yɔm y!»
19 Hirɔɔɔɔɔdiyaadi nyunta an ɔɔ Zaan m, a lɛ n taa k'a ka kɔ
n n a zɛ, b'a b'a dam ma y. 20 Hirɔɔɔɔɔdi l nyi bam Zaan m,
an ni kum la, bala, a a dɔ, a ɔ: Zaan bi, gɔaa turga ni,
gɔaa muŋŋa m ɔ. K'a a tɔr ka Zaan meerbaa bi ma bi,
a n a dɔ kɔ bɔ an n'a hum Zaan ni y, b'a a meerbaa bi
ŋɔa, an n'a tɔr kam ma.

21 Kɛɛɛ bi, toore a ka Hirɔɔɔɔɔdiyaadi ɔ. Hirɔɔɔɔɔdi a kɔ
lɛzannɔ, yarbanno jɔtannɔ, kan Galilee gɔɔɔ gɔɔɔ kɔ
bir a yɛ cibsɔ hɔbɛɛ ma. 22 Hirɔɔɔɔɔdiyaadi nyumbɛɛɛɛɛ
gasɔ hɔbɛɛɛ bɛɛ ɔ ɔ b'ɔ, an sar ba zamaa bi bire ɔ; a
Hirɔɔɔɔɔdi nɔ yi kan hɔbɛɛbinno kɔ kɔ. Cir Hirɔɔɔɔɔdi n a hi
nyumbɛɛɛɛɛ bi m, a ɔ: «Hɔ k'lbɔ lɛ n taa bi yɛ kɔɔ han,
kɔ m a ka l ɔ.» 23 Hirɔɔɔɔɔdi n a wer si bi m, a ɔ: «Hɔ k'lbɔ
lɛ n taa bi, kɔɔ y'a kare ɔ, baa kɔ kɔɔ cirbɛɛ tara bi
zekumbir m.» 24 Nyumbɛɛɛɛɛ bi n bɔ, an aa a hi a da m,
a ɔ: «M bɔ yɛ?» A n a nyi bɔ ɔ, a ɔ: «Zaan-Batiisi mim
yɛ.» 25 Nyumbɛɛɛɛɛ bi n ta zɔɔ-zɔɔ, an aa a hi cir Hirɔɔɔɔɔdi
m, a ɔ: «Mɔɔ lɛ n taa duɔaa, k'l Zaan-Batiisi mim da laa-
ga ɔ, l ka m ɔ.» 26 Cir Hirɔɔɔɔɔdi heer a zar, bi, a b'a dam
ma, an a gu ma y, k'a a wer si hɔbɛɛbinno kɔɔ bire ɔ
bi minto. 27 Lɛɛm bi, cir Hirɔɔɔɔɔdi lɛ ka a dɔmazaa deem
ɔ, k'an bɔr Zaan mim m. A dɔmazaa bi n ta loɔɔɔɔɔɔ ɔ
b'ɔ, an aa Zaan mim gɔɔ ma, 28 an bɔr m laaga ɔ, an b'a
ka nyumbɛɛɛɛɛ b'ɔ, an a si, an a ka a da ɔ. 29 Zaan
karundanyunɔ kɔɔ kɔ η naa ma bi, η bɔr, η ni bi Zaan
gər bi sa, η n'a bir.

Yeezuu gɔaa tisi soor tɔrle
(Matiyee 14.13-21; Likki 9.10-17; Zaan 6.1-14)

30 Yeezuu zibɛɛzannɔ kɔɔ a bɔ, η ni bɔr zi, η ni hɔ
haay kɔ η y'a ba bi hi Yeezuu m, kan hɔ haay kɔ η y'a
dunda gɔɔ kɔɔ m bi kɔ. 31 Yeezuu kan a karundanyunɔ
kɔɔ kɔ n toore yi k'a hɔ bi gɔɔ gɔɔta kɔ η n zɛm, η n'a
wusigəm bi minto. Bi minto y'a ka, a ɔ: «K'a bɔr k'ɔ bɔ
toore ma, bɔnce kɔ gɔɔ ba ɔ b'ɔ, k'a hoon si poore.»
32 η yaa da kɔɔɔɔɔ ɔ, η ni ta toore ma bɔnce kɔ gɔɔ ba ɔ
b'ɔ. 33 Bi gɔɔ gɔɔta η cenle yi, η ni η dɔ, η ni bra si a
gam ma, η ni lɛ ka Yeezuu m kan a karundanyunɔ kɔɔ
kɔ lɛɛ bi dɔ ɔ. 34 Kɔ Yeezuu kɔɔ kɔɔ b'ɔ bi, a zamaa cir
gɔɔta yi. Gɔɔ kɔɔ cikir n a nyasɔ, bala, kɔ η y'a ɔ kɔ ɔ
kan hɔbɔl cir kɔ η dɔmazaa ba ɔ bi kɔ. A a sɔŋŋida ba,
an ni hɔ gɔɔta dundare η ni.

35 Gum k'a bɔr an ni dam bi, Yeezuu karundanyunɔ
wɔɔ a zɔ ma, η n'a hi m, η ɔ: «Gum da, bi pooyaa m
naa, 36 gɔɔ kɔɔ da zaa ra kɔ η ni ta kɔɔ jɔnɛɛnɔ kɔɔ
ɔ, η n'a hɔbɛɛ si, η n'a bi!» 37 Yeezuu n a nyi bɔ ɔ, a ɔ:
«K'a hɔbɛɛ ka η ɔ, η n'a bi!» η n a lar, η ɔ: «lbu lɛ n taa
k'ɔ aa bur si *deniyee zɔɔhura k'ɔ b'a ka η ɔ gɛ?»

38 Yeezuu n a hi η ni, a ɔ: «K'a yaa dɔga a, bur karɔ n ta
awɔɔɔ?» Kɔ η yaa dɔga a bi, η b'a hi, η ɔ: «Bur soor n
ta ɔ kan zɔ kɔ hɔya.» 39 A n lɛ ka η ɔ, kɔ η n zamaa bi
nyunta bur butur bi ra. 40 η ni nyunyuɔta zɔɔ-zɔɔ, bu-
soor-busoor. 41 Yeezuu bur soor bi si kan zɔ hɔya bi kɔ
a wɔ ɔ, an dɔga brama, an a barka da ɔ, an η zɔnzɛra,
an a ka a karundanyunɔ kɔɔ ɔ, kɔ η n a ka zamaa b'ɔ. A
zɔ hɔya bi jir zamaa bi m ɔ. 42 Gɔɔ kɔɔ haay a bi, an
η ka. 43 η bur kan zɔ kɔ kuuro gɔr kasɔ lɛ ma bueere-
hɔya. 44 Bur bi binno kɔɔ barla, yar tisi soor l nyunta ɔ.

Yeezuu l tam hi burɔ ɔ
(Matiyee 14.22-33; Zaan 6.15-21)

45 Lɛɛm bi, Yeezuu a hi a karundanyunɔ kɔɔ m, a ɔ:
«K'a da kɔɔɔɔ ɔ, k'a bra gəm la Betsayidaa zeezi.» A
muŋŋa n gɔɔta k'a zamaa bi da zaa ra. 46 K'a η da zaa
ra, an a nya bi, a a hɔr, an ta ci ra k'a yaa da. 47 Yirbɛɛ
k'a da bi, kɔɔɔɔ bi hi bireyaa ku, a muŋŋa ni gəm la.
48 K'a yi hunher n a nya η lɛ, η n'a yɔm kan kɔɔɔɔ bi bɔrɛ
kɔ bi, dɔ k'a bɔr an ni mɛm bi, a wuti an tɔ hi ra, an ni
tare η zi, an a yo k'a cem η han. 49 Kɔ η y'a yi an ni tam
hi ra bi, η yi dɔgam ma, η ɔ: «Toor m,» η n' l zee dam.
50 Bala, η haay a yi, nyibɛɛ n η nyasɔ. Lɛɛm bi, Yeezuu
meer ba kan η kɔ, a ɔ: «K'a sira ka, kɔɔ m, a da bi bɔ ɔ
y!» 51 A n da kɔɔɔɔ b'ɔ kan η kɔ, hunher bi n jum. η n zɛ
kəɔ, η n a so a ɔ y. 52 Baa kɔ η bur bi jirle yi bi, η n
hɔɔ jɔ ma η n'a dɔ η ɔ, Yeezuu a da hɔ haay ma y.

Zenezareti yaabazannɔ waare
(Matiyee 14.34-36)

53 Kɔ η higɔta bi zɛ ra bi, η yaa lee ku Zenezareti gəm
la, η n'a kɔɔɔɔ bi kɔɔ. 54 Kɔ η zer lɛɛm bi, gɔɔ kɔɔ
Yeezuu dɔ. 55 η n a si, η ni ta kɔɔ haay ɔ, η n'a
yaabazannɔ busu a gɔrŋŋarɔ m, η ni bɔr η ni bɔnce kɔ
Yeezuu n ta ɔ b'ɔ. 56 Bɔnce k'a ni taŋ ɔ, kɔɔ gɔɔɔ ɔ,
kɔɔ poorero ɔ, kɔɔɔɔɔ ɔ, zɛ n nawɔm yaabazannɔ
m daasɔ ɔ, η n'a yɛm han, k'an yɛ kɔ η n'a wɔ da a
huu lɛ ma bala. Bi gɔɔ kɔ η y'a wɔ da ma ɔ kɔɔ waare
yi haay.

Woso lɛrɔ kan yunɔbayɔr kɔ
(Matiyee 15.1-9)

7 Farizeenɔ kan wosocikarunsaambɔɔ gɔɔɔnɔ kɔ
y'a to Zerizalem ɔ, η n'a zɛ kɔ ra, η ni bɔr Yeezuu zi,
2 η ni Yeezuu karundanyunɔ gɔɔɔnɔ yi, η n' l hɔ bɔm kan
dintim kɔ, a lɛ taa k'a hi, a ɔ: η n a wɔ hir y. 3 Kɔ sira ni,
farizeenɔ kan zɔɔɔ kɔ haay hɔbɛɛ bɛɛ bi, a wɔ η n'a
hirm muŋŋa, amba η yaabɔɔ yunɔbayɔ m. 4 Kɔ η y'a to
daasɔ ɔ, η ni bɔr, η bur hɔ bɔm kɔ η n dintim gɔ a ma y.
η yunɔbayɔr vantɔɔ ta ɔ gɔta, amba herɔ sɔrgɔrɛ,
gərlo kan hɔbɛɛ mɔɔr kɔ. 5 Farizeenɔ kan woso-
cikarunsaambɔɔ kɔɔ kɔ laaka da Yeezuu han, η ɔ: «Bɔ

m, lbu karundanylno ڪڪ bur zum ڪڪ yaabڪڪ yln-
nubayl b'v, nlu ڪڪare n'n' ڪڪ bum, bl n n hi nyasv?»
6 Yeezuu n a hl n n, a v: «Zambuzannو, Ezayii gumə ta
v, Woso le k'a a si an so ra, an awڪڪ mim hl bl ڪڪ v,
bala, a a gursura ba ncuuaav, a v:

6 Guro ڪڪڪ duro, ڪڪ da n nawv n v a le m,
bl n heer laav ڪڪ ma,
7 bl ڪڪ daure bl vam m.

Durnya mim n'a dundam gv ڪڪ m, Woso ڪڪ beə y.
8 Woso ler ڪڪ awڪڪ to, an n zum gv ڪڪ ylnubaylv
v.» 9 Yeezuu n a hl n n, a v: «Woso ler ڪڪ ڪ awڪڪ v
a je m, an n zum a ylnubaylv v. 10 Bala, Moyiisi a hl, a
v: «l zl kan l da kl da v,» bl, «Guaa k'a zl ڪڪ v kan a da
kl, kv n a ze gar.» 11 B'awڪڪ, awڪڪ y'a hl, a v: Kv
gva a hl a zl m ge a da m, a v: ڪ kv ڪڪ m ga m, m
m dam lbu han bl «krcbaan m» a le taa k'a hl, a v:
«Woso mannl ڪڪ m.» 12 A n a ga m, k'an a da a zl han
ge a da han kv y. 13 A ba awڪڪ nawvm ncuuaav an n
Woso lemim bl zaar bam a ylnubaylv ڪڪ m. Ziro
ncuuaav ڪڪ ڪڪ awڪڪ n n n bam gvta.»

ڪ k'a n dntim kam gvaa ma

(Matiyee 15.10-20)

14 Bl je v bl, Yeezuu zamaa bl bir, an a hl n n, a v:
«K'a tv ka ڪڪ ma, k'a da a heer v. 15 ڪ ba v, an n'a
tom garga ra, an gasv gvaa ڪڪ v k'a dntim ka ma y. B
n'a tom gvaa ڪڪ v bl n dntim kam ma. [16 Gva k'a n
tv m bl, k'an a tv ka ma.]» 17 K'a a gv zamaa bl ma,
an gasv har v bl, a karundanylno ڪڪ a lar
ڪڪڪvrenoom naa do jl ma. 18 A n a nyl ڪ kv n v, a v:
«Awڪڪ ڪ, awڪڪ n naa do jl kv ra? Awڪڪ n a kv, a v: ڪ
k'a n'a tore, an n gasvm gvaa ڪڪ v bl b'a dam ma, an
dntim ka ma ra? 19 Bala, a ڪ an n gasv n v, an ta, an
n ڪ m garga ra, a bur gasv a heer v y.» Ncuuaav bl,
Yeezuu y'a hunkare, a v: «ڪkvre haay m n n.» 20 A a ya,
an a hl, a v: «ڪ n ڪ m gvaa ڪڪ v bl n dntim kam
ma. 21 Bala, gvaa heer ڪڪndare bonyaa bl n n kv n v:
so a m n n v, koorbare, garzere, 22 jaandare, gvaa ڪ
n v, zibonyaa do haay bare, bra ba gvaa m, msvr-
baa bonyaa bare, jum bare, gvaa kv zarle, m n n
busure kan yarmabaa kl. 23 ڪ bonyaar ڪڪ duro
haay, kv n nawvm gvaa heer v, n'n' dntim kam ma.»

Grekkv kv svrakare mim

(Matiyee 15.21-28)

24 Yeezuu k'a cem b'v bl, a ta Tiir kv v, an aa gasv har
v, a le baa kv n a ylv y. Bl, a n a da ma, an a nyaakvm
da y. 25 Bala, lv n nyumbvare m, zinə n kan kl. Bl, lv
bl Yeezuu mim ma, an bra si, an bl kukurə ze Yeezuu
taa. 26 Lv bl, grekkv do m, ylv a v Siirii kv Fenisii v. A n a
ye Yeezuu han k'an la zinə bl ra nyumbvare bl me v.
27 Yeezuu n a hl m, a v: «A to kv nylno ڪ kv bl, an n
ka. A n a ga m, n n nylno ڪ kv sa, n'a ka jinnylno v
y.» 28 Lv bl n a nyl ڪ kv v, a v: «Sura m, Zuuba, bl, jin-
nylno ڪ kv tur kvre kuuro kv n y'a lunlo taabr bl taa
bl gv, n'a bl.» Yeezuu n a hl m, a v: 29 «Meerbaa naa
do minto, doo, zinə bl kv l nyumbvare bl me v.» 30 Lv

bl n a hv, an doo, an aa a nyl bl ylv, an n wv tam
gargv burə v. Zinə bl n kv a me v.

Tikki waare

31 Yeezuu a hv Tiir kv v, an a kv, an kv Sidn v kan
Taraburo ڪ kv kv v, an ta Galilee higvta zeezi. 32 N
bv tikki m Yeezuu zi. Tikki bl, bekk m kv. N n a ye han
k'an a kv ka a mim la, k'an a waa. 33 Yeezuu n a gaa za-
maa bl jr v, an kv m toore ma, an a nyvkvnylno dun-
du tikki bl tv v, an lihi da, a nyvkv ma, an a kv a
nev ma, 34 an a kvta an dga brama, an hoonsi kv a
re, an a hl m, a v: «Efata!» 35 A le taa k'a hl, a v: «l gv!»
A tvkv ڪ kv n a gv leem, a nev bl n a kv kv zi, an n
meer bam m n n. 36 Yeezuu n a hl n n, a v: «K'a b'a hl
kv n y.» Yeezuu k'a le ka n v, a v: n b'a hl bl, n y'a pa
da, an le da biisi ra. 37 Guro ڪ kv ze kvə, n'a hv, n v:
«A l kv haay bam m n n; A l tikkiro tv gv, a a ka
bətinno n meer bam!»

Yeezuu gvaa tisi si tvre

(Matiyee 15.32-39)

8 ڪ kvno ڪ kv duro v bl, zamaa gvta a ya, an ta v,
bl kvre ba v kv n a bl y. Yeezuu n a karnd-
anylno ڪ kv bir, an a hl n n, a v: 2 «Zamaa bl cicir l
ڪ kv zem, bala, n kv m ka kv ڪ kv zi, bl, kvre ba n v
y. 3 Kv ڪ kv n da zaa ra kan kv kl, n y'a dundom zaa ra,
bl kvsvno a to laav.» 4 Karundanylno ڪ kv n a nyl kv
kv, n v: «K'v bur ylv ka poovkv v naa v, v a ka n v, n'a
bl k'an n kv?» 5 Yeezuu n n lar, a v: «Bur kv n ta awڪڪ
v?» N n a nyl kv v, n v: «Saanhvna» 6 A n le ka, a v, n
nylnta tara v. A n bur saanhvna ڪ kv gv, an a barka
da v, an n'a zlv ra, an n'a kam a karundanylno ڪ kv v,
n'a kam zamaa b'v. 7 Kvnylno nylnta n v kv. Yeezuu n
n barka da v, a v: n n a ka n v kv. 8 N n a bl, an n ka. N
n a kuuro gv kv le ma saanhvna. 9 Guro ڪ kv nylnta,
n'a kv tisi si ma. Bl je v bl, Yeezuu n da zaa ra. 10 Leem
bl, a da kvkv b'v kan a karundanylno ڪ kv kl, n'n' tam
Dalmanutaa zeezi.

Hoser yere

(Matiyee 16.1-4)

11 Farizeen kv bv, n'a sv n n ba, n'n' bl kam kan
Yeezuu kl, n'a ye han, k'an hoser kv Woso a ka v bl
ba, k'a dga a, a y'a dam ma, an a ba ge. 12 Yeezuu
hoon gvta si, an n'a hv, a v: «ڪ minto her zamaana
naa n hoser yere? Sura ڪ kv n'a hv awڪڪ m, hoser ba
v kv n n'a bam awڪڪ zamaana naa do minto y.» 13 A n
a gv farizeen kv ڪ kv ma, an aa da kvkv b'v, an bra
gv m deem bl ra.

Farizeenkv nyvnykv

(Matiyee 16.5-12)

14 Hinni bl do v bl, bur sare kv kv karundanylno ڪ kv kv
v. Bur deem bala n n v kvkv kv kv v. 15 Yeezuu le ka n
v, a v: «K'a dundo a zi, k'a ba laav farizeenkv nyvnykv
bl ma, kan kvkv kv kv ma kv.» 16 N n kvkv, n'n'
bl kam kan kv kv, kv bur ba n v bl minto. 17 Yeezuu n

a ma, an n'a hure η ni, a σ: «Bɔ bɪsɪ awɔk n'a kare? Bur k'a ba awɔk σ bi minto m ge? Awɔk hɔkɔ hɔkɔta a n gu k'a ju dɔ ra? Awɔk heer ɪ ka ge? 18 Awɔk minyaarɔ kɔ η ni ta σ bi, η bur lɛɛ yɪm na? Awɔk tɔstɔ kɔ η ni ta σ bi, η bur mim mam na? 19 Kɔ mɔk bur soor zunze ra, m a ka gɔaa tisi soor σ bi, a tɔ ba awɔk nɔ ra? Awɔk kuuro gɔr kast lɛ ma karɔ?» N η a nyl bɔ σ, η σ: «Bueere-hɪya.» 20 «Bɪ kɔ mɔk bur saanhɪna zunze ra m a ka gɔaa tisi si σ bi, kast lɛ ma karɔ awɔk kuuro gɔr σ?» N η a nyl bɔ σ, η σ: «Saanhɪna.» 21 A n a hɪ η ni, a σ: «Awɔk hɔkɔta a n a dɔ, a σ, bur mim bɛɛ mɔk n'a hum ma ra?»

Bɔsɔ waare

22 N η lee ku Betsayɪdaa σ, n n bɔr bɔsɔ m Yeezuu zi, n n a ye han, k'an a wɔ da bɔsɔ bi ma, k'an lɛɛ yl. 23 A n bɔsɔ bi gaa a wɔ ma, an bɔ m bɔlɛɛma, an lihi da a mum ma, an a wɔ ka a mim la, an n'a larm, a σ: «lbu ɪ hɔsɪ yɪm na?» 24 K'a mum bi gɔ σ bi, a a hɪ, a σ: «Mɔk ɪ gɔkɔ yɪm, ɪ σ, kɔkɔ m, ηn'l tare.» 25 Bɪ, Yeezuu a ya, an a wɔ ka gɔaa bi minyaarɔ kɔkɔ ra. Gɔaa bi ni dɪgam ma sɪ..., an a waa, an ni lɛɛ yɪm mɪηηa. 26 Yeezuu n a da a har zaa ra, a σ: «l b'a ka ɪ gasɔ kɔstɔ b'σ y!»

Nka m Yeezuu ni?

(Matiyee 16.13-20; Likki 9.18-21)

27 Yeezuu ɪ tam kan a karundanyɪnɔ kɔkɔ ki Filipi-Sezaaree kɔrɔ junjɛennɔ kɔkɔ σ. Zaa ra bi, a a karundanyɪnɔ kɔkɔ lar, a σ: «Gɔstɔ kɔkɔ y'a hɪm, η σ, nka m kɔkɔ ni?» 28 N η a nyl bɔ σ, η σ: «Gɔstɔnɔ σ: Zaan-Batiisi m, nawɔkɔnɔ σ: *Elii m, gɔstɔnɔ σ: wosolesinnɔsorazaa deem m.» 29 Yeezuu n η lar, a σ: «B'awɔk, awɔk y'a hure, a σ: Nka m kɔkɔ ni?» Pɪyɛɛr n meerbaa bi sa, an a nyl bɔ σ, a σ: «Krista n'ɪbu m.» 30 A n lɛ ka η σ mɪηηa, a σ: η b'awɔk mim bi hɪ gɔsɪ ni y.

(Matiyee 16.21-28; Likki 9.22-27)

31 Kɛɛɛɛ bi, a n a sɪηηɪda ba, an n'a dɪndare η ni, a σ: pakra m, kɔ Gɔaanyɪ bi n cicir ba gɔta. Bɪ, gɔstɔkɔgusinno kan wosocemannɪbɔnnɔ jɪtanɔ ki, kan wosocikarunsaambɔ ki kaanɪm ni, an ta kan a zɛɛ ki, k'an a mum bɔ σ dɔmɪm kaakɔ hinni σ. 32 A n minno kɔkɔ duro nyaakɔm da an n'a hure y. Pɪyɛɛr n a gaa an bɔ m toore ma, an ni nyaa bam kan Yeezuu ki, a σ: a n a ga m, an naa hɪ y. 33 Bɪ, Yeezuu k'a wusigə an dɪga a karundanyɪnɔ kɔkɔ ma bi, a hɛən si Pɪyɛɛr ma, a σ: «l je bɔ kɔkɔ jɪr σ! Sɔtaana, ɪbu hɔkɔndare bi n bɔ kɔ σ kan Woso hɔ ki y. Gɔstɔ hɔkɔndare m.»

Yeezuu zaa zuure

34 Yeezuu n bɔkare, an a karundanyɪnɔ bir kan zamaa bi ki, an a hɪ η ni, a σ: «Kɔ gɔaa lɛ taa k'a zu kɔkɔ σ, k'an a mɪηηa letaamarɔ to, k'an a gɔdarkɔra busu, an zu kɔkɔ σ. 35 Bala, gɔaa k'a a lɛ n taa k'a meeyaa bɔmbɔ bi, a b'a meeyaa bɔmbɔɛ yure y. Bɪ, kɔ gɔaa ga kɔkɔ tɔ ma, kan lemim nyɪnta bi ki tɔ ma, a y'a meeyaa bɔmbɔɛ yure. 36 Bɪ, kɔ gɔaa a so durnya hɔ haay σ, an bɔkare, an ga, a nyɔkɔkɔ ɪ ka? 37 Bɔ gɔaa bi n n'a sam, k'a mɪsɪrbaa k'a nyare ba σ bi yl ni? 38 Bala, gɔaa k'a ni

nyannu zɛm mɔk tɔ ma kan mɔk lemim nyɪnta bi ki tɔ ma, her zamaana jaandənnɔ kɔkɔ duro kan mim-bɔnyaabənnɔ kɔkɔ ki bireyaa σ, Gɔaanyɪ bi b'a zaa nyannu zɛm, dɔmɪm k'a ni zɛη σ, kan mɛlɛkarɔ mɪηηa ki, Woso lɛbɔstɛ nɔ σ ki b'σ y.»

9 Yeezuu a ya, an a hɪ η ni, a σ: «Sɪra mɔk n'a hure awɔk m: gɔstɔ kɔ η ni ta σ naa σ kɔkɔ, gɔstɔnɔ zɛ hinni b'a kure y, ηn'l Woso cirbəə bi zɛɛ yɪm kan paηηa gɔta ki.»

Karundanyɪnɔ kaakɔ Yeezuu lɛbɔstɛ yl

(Matiyee 17.1-13; Likki 9.28-36)

2 Dɔmɪm sɔrdɪ kur bi, Yeezuu Pɪyɛɛr, Zakki kan Zaan ki gaa, an bɔ η ni toore ma a minto ci jintə mim σ, an a lɔr η mɪm σ. 3 A huuro kɔkɔ ni nyaki mɔk, gɔaa ba σ an b'a nyaki bɔkɛ bi makra bare y. 4 *Elii n a hunka η ni kan Moyiisi ki, ηn'l meer bam kan Yeezuu ki. 5 Pɪyɛɛr n a hɪ Yeezuu m, a σ: «Karunsaamba, kɔ kɔkɔ ɪ naa σ, a mɪηηa. K'σ bur ba kaakɔ: ɪbu hɔ deem, Moyiisi hɔ deem, Elii hɔ deem.» 6 Dabɔkɔ η haay nyasɔ. Bɪ y'a ka, Pɪyɛɛr n a dɔ kɔ bɔ an n'a hure y. 7 Warkɔ bɔr an b'a ku η la, meerbaa n a to warkɔ bi nɔ σ, a σ: «Mɔk Nyɪ kɔ kɔkɔ ηstɔ bi n naa do, k'a tɔr ka ma.» 8 Lɛɛm bi, a bɔ kɔ η y'a σ, ηnɪ dɪga a jɪr σ bi, η n gɔsɪ yl kɔ Yeezuu bɛɛ m a deem kan η ki y.

9 Kɔ η n'l zerm ci bi ra bi, a lɛ ka η σ, a σ: «hɔ kɔ kɔkɔ n a yl bi, η b'a hɪ gɔsɪ ni y, k'an ta, an Gɔaanyɪ bi mɪm-bɔstɛ dɔmɪm ku gəəno bire σ. 10 N η lɛ naa do si, bi, η y'a mɪηηa larm: «Mɪmbɔstɛ gəəno bire σ bi mim bi ma.»

11 A karundanyɪnɔ kɔkɔ n a lar, η σ: «Bɔ minto wosocikarunsaambɔ kɔkɔ σ, kɔ Elii n lɛɛ ka an bɔr Krista m ge?» 12 Yeezuu n a nyl bɔ σ, a σ: «Sɪra m, Elii ni lɛɛ kare an bɔr k'a bi hɔ haay banka. Bɪ, kɛɛɛɛ bi, a m kɔ, ηn'a gɔrsɪra ba η σ: Gɔaanyɪ bi bɔstɛ yɪm b'a fir yɪm gɔta ge? 13 Sɪra mɔk n'a hure awɔk m, Elii bɔr, bi η y'a hɔkɔnhɔ ba m, amba hɔ kɔ η y'a gɔrsɪra ba a minto bi m.»

Yeezuu la zinə ra, an bɔ nyl mɛ σ

(Matiyee 17.14-21; Likki 9.37-43a)

14 Kɔ Yeezuu a wusigə kan karundanyɪnɔ kaakɔ kɔkɔ ki, ηn'l tam karundanyɪnɔ gɔstɔnɔ kɔkɔ zi bi, η zamaa cir gɔta yl kan wosocikarunsaambɔ ki, ηn'l bɪsɪ kam kan η ki. 15 Zamaa bi k'a Yeezuu yl bi, η zɛ kəðə, ηnɪ bra si, ηn'l tam k'a yaa dɔstɛ yaa da m. 16 A n karundanyɪnɔ kɔkɔ lar, a σ: «Bɔ bɪsɪ awɔk n'a kam kan η ki?» 17 Gɔaa n a to zamaa bi bire σ, an a nyl bɔ σ, a σ: karunsaamba, bɔr kɔkɔ σ, m nyl m ɪbu zi, zinə n ta m, an a ba bəətir. 18 K'a wuti ma buncɛ bi do σ, a do an nawɔm b'σ, an lihɪhur ta a lɛ rɛ, an n'a sɔ stɛɛ, a mɛ bi n a ba taηηɪ-taηηɪ. Mɔk n a ye ɪbu karundanyɪnɔ kɔkɔ han kɔ η ni la zinə bi ra, bi η n a da ma y. 19 Yeezuu n a nyl bɔ σ, a σ: «Do surakare war zannɔ, kɔkɔ dɔmɪm karɔ bam kan awɔk ki? Kɔ m nyasɔ awɔk m dɔmɪm karɔ? K'a nyl bi gaa, a bɔr m kɔkɔ zi.» 20 N η n a gaa, ηnɪ ta m. Nyɪ bi k'a Yeezuu yl lɛɛm bi, zinə bi n a hinkə, an a do tara σ, an ni pur kam, an ni lihi bɔkɛ a rɛ. 21 Yeezuu n a zi bi lar, a σ: «Yaaba b'a sɪηηɪda ba bɔkɔ an ni nyl bi ma?» A σ: «A nyɪbaa ma. 22 Dɔmɪm niηηoo σ, a a zɛ, an a da sɛ σ, gɛɛ

hi t k'an ga. Bi, k'ibuu y'l dam hosi ma, k'l da wɔɔ han, i cicirzere minto.»²³ Yeezuu n a hi m, a t: «Bɔ minto i n'a hure, i t: k'l y'l dam ma! Hɔ woo... a da ma an ba srakarezaa m.»²⁴ Lɛem bi, nyl bi zi bi n zee da, a t: «Mɔɔ sɔra ka, mɔɔ cicir zɛ, m srakare war bi minto!»²⁵ Yeezuu k'a zamaa bi yi n'n' l zem gɔta bi, a hɛen si zinɛ bi ma, a t: «Zinɛ, lɛu n ni gɔaa bam bɛtir, i n n'a bam tikki, kɔ nyl naa do mɛ t, bi, i b'l ya i gasɔ y!»²⁶ Zinɛ bi n nyl bi hinkɛ kan paɲɲa ki, an kɔ a mɛ t kan zee ki. Nyl bi n gɔɔta am gɔr hɔ bi m. Gɔɔ n'a hure, n t: «Ga a t.»²⁷ Bi, Yeezuu a sa a wɔɔ ma, an a busu, an a jum brama.

²⁸ Kɔ Yeezuu gasɔ har t bi, a karundanyɔnɔ wɔɔ a lar a deem, n t: «Bɔ minto y'a ka wɔɔ n t da ma, t la zinɛ bi ra?»²⁹ A n a nyl kɔ t, a t: «Zinɛ nɔlɛnaaɔ do bi, hɔ ba t, an b'a dam ma an a ka, an kɔ, kɔ yaadare bɛɛ y.»

Yeezuu a ya, an a zɛ mim dɔnda
(Matiyee 17.22-23; Likki 9.43b-45)

³⁰ Yeezuu k'a cem kan a karundanyɔnɔ ki b't bi, n bra Galilee t, Yeezuu n a n'ɔa kɔ n n a dɔ y.³¹ Bala, a nyɔnta an ni hɔ dɔndam a karundanyɔnɔ wɔɔ m, a t: «N Gɔaa nyl bi nyasɔm, n'a ka gɔɔ t, n'a zɛ, b'a zɛ bi kur bi dɔmum kaakɔ hinnɔ t, a y'a mɔm kɔn t.»³² Bi, a karundanyɔnɔ wɔɔ n nyɔnta n'a jɔ dɔre y, b'a larle ny-ibɛ t a n.

Nka m jɔtaare?
(Matiyee 18.1-5; Likki 9.46-48)

³³ N yaa lee ku Kapernawum t. Gasɔ kɔ n y'a t har t bi, Yeezuu n lar, a t: «Bɔ bɔlɛ awɔɔ n'a kam zaa ra bi?»³⁴ N n zɛ pi, bala, zaa ra bi, n bɔgɔr ba kɔ ma jɔtambaa minto.³⁵ Yeezuu n nyɔnta, an gɔaa bueerehɔya bi bir, an a hi n, a t: «Kɔ gɔaa lɛ taa k'a bur jɔtaare, k'an bur gɔaa haay jɛzaa, k'an bur gɔaa haay zibɛɛnyɔ.»³⁶ A n nyl gaa, an a jum n bire t, an a wɔɔ burgu ma, an a hi n, a t: ³⁷ «Gɔaa k'a nyɔnɔnɔ mɔm gɔaa deem da t bi, a ba a t mɔm. Bi gɔaa k'a mɔm da t bi, a n mɔm da t m deem y, Zi k'a mɔm kɔn b'a da t kɔ.»

Gɔaa k'a bur jum bam kan Yeezuu ki y, a gɔaa m
(Likki 9.49-50)

³⁸ Zaan n a hi Yeezuu m, a t: «Karɔnsaamba, wɔɔ gɔaa yi, an ni lam zinɛro ra lɛu kɔ m, kɔ k'ɔ a gɔ ma k'a bur zum kɔ t kan kɔ ki bi minto.»³⁹ Yeezuu n a hi n, a t: «A b'a gɔ ma y, bala, gɔaa ba t, an ni lam zinɛro ra mɔm kɔ m, an a ya, an mɔm kɔ zar y.»⁴⁰ Gɔaa k'a bur jum bam kan kɔ ki y, wɔɔ gɔaa m.⁴¹ Sɔra mɔm n'a hure awɔɔ m, gɔaa k'a hi ka awɔɔ t poore a mi, kɔ mɔm gɔɔ n'awɔɔ m bi minto, a zaa bi kɔmɔm a ganwɔre ma y.

(Matiyee 18.6-9; Likki 17.1-2)

⁴² Kɔ gɔaa a ka nyɔnɔnɔ kɔ n sɔra ka mɔm kɔ mɔm duro gɔaa deem n'a do mimbɔnyaa kɔ t, kɔ n jenlajaa gɔta kɔsɔ a wer ma, n n a da higɔta t, a jura.⁴³ K'l wɔ y'l dam mimbɔnyaa bare ma, k'l zɛ ra, k'l gasɔ i wɔ deem m mɔsɔrbaa k'a nyare ba t b't, bi jura, gasɔ k'ibuu nawɔm i wɔ hɔya m sehar k'a lihɔre ba t bi kɔ t bi m.

⁴⁴ K'l gam y'l dam mimbɔnyaa bare ma, k'l zɛ ra, k'l gasɔ i gam deem m mɔsɔrbaa k'a nyare ba t b't, bi jura, gasɔ k'ibuu nawɔm i gam hɔya m sehar t bi m.
⁴⁷ K'l mɔnyaa y'l dam mimbɔnyaa bare ma, k'l kɔ t, k'l gasɔ i mɔnyaa deem m, Woso cirbɛ b't, bi jura, k'l gasɔ i mɔm hɔya m sehar t bi m,⁴⁸ bɔnce kɔ mukuno bur gungar t, sɛ bur lihɔ t kɔ y.⁴⁹ Bala, n sɛ sam, n ni ye da gɔaa haay ma.⁵⁰ Ye naa, hɔ mɔnɲa m. Bi kɔ ye b'a nyɔntabaa ni y, k'a banka kɔ ni? K'a ka kɔ ye n bur ta a ma, k'a nyɔnta kan kɔ ki laaftɔ.»

Harcuntare mindundare
(Matiyee 19.1-12; Likki 16.18)

10 Yeezuu a hɔr b't, an ta Zidee t, Zɔrdɛn kur, zamaa n a ya, an a sɔ kɔ ma a jɔr t, an a ya, an ni hɔ dundare n, am dɔmum haay hɔ bi m.² Farizɛnɔn a zɔ k'a nyasɔ meerbaa kɔ t. Bi minto y'a ka, n'a larle, n t: «Yar a da ma an la a lɔ ra gɛ?»³ A n a nyl kɔ t, a t: «Bɔ Moyiisi a gɔrsɔra ba awɔɔ ni?»⁴ N n a nyl kɔ t, n t: «Moyiisi t, n n harcuntare kaansɔre ci ba, kɔ n n kɔkare, n n la lɔ ra.»⁵ Yeezuu n a hi n, a t: «Awɔɔ heerkare minto y'a ka, an lɛ naa do gɔrsɔra ba.⁶ Durnya sɔnɲɔda ma bi, Woso yar da kan lɔ ki.⁷ Bi minto y'a ka, yar n n'a gɔm a zi ma kan a da ki, k'a nyɔnta kan a lɔ ki.⁸ Bi, n gɔaa hɔya bi y'a bam mesim deem. Nɔlɛnaaɔ bi, n bi gɔaa hɔya dɔ y, mesim deem zannɔ m.⁹ Hɔ kɔ Woso a zɛ kɔ ra bi, a b'a ka gɔaa n a gɔngɔ kɔ ma y.»

¹⁰ Kɔ n y'a kɔ, n ni doo har t bi, karundanyɔnɔ wɔɔ a ya, n'a lar mim naa do jɔ ma.¹¹ A n a hi n, a t: «Gɔaa k'a la a lɔ ra, an a vanta sa bi, jaan an n'a dam kan bi ki.¹² Bi, kɔ lɔ a gɔ a zim ma, an a vanta sa, jaan an n'a dam kan bi ki kɔ.»

Nyɔnɔnɔ poorero barkadaɔre
(Matiyee 19.13-15; Likki 18.15-17)

¹³ Gɔɔ bɔr nyɔnɔnɔ poorero m Yeezuu zi, n'a ye han k'an a wɔ da n ma, b'a karundanyɔnɔ wɔɔ n ye gɔɔ kɔ n y.¹⁴ Yeezuu k'a naa yi bi, a kɔ ma t, an a hi n, a t: «K'a nyɔnɔnɔ kɔ t n n'ɔ bɔr mɔm zi, a b'a ta n ni tolle y, bala, gɔɔ kɔ n kɔ t kan nawɔnɔnɔ ki kɔ kɔ, n hɔ m Woso cirbɛ bi m.¹⁵ Sɔra mɔm n'a hure awɔɔ m, gɔaa k'a n Woso cirbɛ bi si am nyl poore hɔ bi m bi, a bi gasɔn t y.»¹⁶ Bi kur bi, a a wɔ burgu n ma, an a wɔ ka n mim la, an ni n barka dan t.

Yeezuu kan arzakazaa ki
(Matiyee 19.16-30; Likki 18.18-30)

¹⁷ Kɔ Yeezuu kan a karundanyɔnɔ wɔɔ ki zaa sa, n'n' l tam bi, gɔaa n a si, an bi kukurɛ zɛ a taa, an a ye han, a t: «Karɔnsaamba mɔnɲa, kɔ mɔm ga m, m a ba, kɔ m mɔsɔrbaa k'a nyare ba t bi y!»¹⁸ Yeezuu n a hi m, a t: «Bɔ minto, i n ni mɔm birm mɔnɲa? Gɔaa mɔnɲa ba t kɔ Woso deem bɛɛ y.¹⁹ lɛu Woso lɛr kɔ kɔ dɔ. l bi gɔaa zɛ y, l bi jaan da y, l bi koor ba y, l bi n'ɔaar ba y, l

† Ci gɔɔnɔnɔ i naa dan t: bɔnce kɔ mukuno bur gungar t, sɛ bur lihɔ t kɔ y. †† Ci gɔɔnɔnɔ i naa dan t: bɔnce kɔ mukuno bur gungar t, sɛ bur lihɔ t kɔ y.

b'l hokh da g'aa h' ma k'an y' l h' y, l z' kan l da k' da t. »²⁰ G'aa b' n a h' m, a t: «Karunsaamba, m' naa haay siyijida sa m nyibaa ma, m n'a bare.»²¹ Yeezuu n d'ga g'aa b' ma, an a h' t, an a h' m, a t: «H' deem l j'ra l'bu ma: ta, h' k'a n' l'bu t b' h' e haay, l j'ir h' azan- no m. l'bu yaa arzaka y' Woso zi, k' l' b' r l' zu m' t.»²² Yeezuu k'a naa h' b' l, g'aa b' heer a zar g' t, an a h' r kan heerzarle k' l, bala, a arzaka ny'nta t g' t. ²³ Yeezuu k'a d'ga a j' r t b' l, a a h' l a karundany'nto k' m, a t: «Woso cirb' e gas' t' re ny'ntam arzakazanno ma ka' h' j'ida!»²⁴ A karundany'nto k' z' e k' d' e a meer naa do bare minto. Yeezuu n a ya, an so ra, a t: «M dany'nto, Woso cirb' e gas' t' re k' a k' a. »²⁵ Yoonde gas' t huuka yaa m ny'ntam zanta an l' e da arzakazaa gas' t Woso cirb' e t m.»²⁶ Karundany'nto k' a ya h' n' z' e k' d' e an l' e da, h' n' a h' m k' t m, h' t: «Nka n' n' k' m l' e n' t?»²⁷ Yeezuu n d'ga h' ma, a t: «G'aa b' a dam ma, an a m' h' a b' m' b' y, b' l Woso y' a da h' haay ma.»²⁸ P' y' e' e' r n a h' m, a t: «D'ga, k' a h' haay to, k' t' zu l' b' u t.»²⁹ Yeezuu n a h' l P' y' e' e' r m, a t: «S' r a m' k' n' a h' i' re aw' k' m, k' t' g' aa a g' t a har, kan a z' l k' l, a da k' l, a dakumbonno k' l, a dan' l' o' r k' l, a ny'nto k' l, a tara k' l ma m' k' minto kan lemim ny'nta b' l minto k' l, ³⁰ a zaa har, kan da k' l, dakumbonno k' l, dan' l' o' r k' l, ny'nto k' l, tara k' l y' m gallem k' z' k' m' n' t' o' k' k' duro t, kan fury' re k' l. Durnya k' a n' l' zem b' l t' o' t, a m' s' r' b' a a k' a ny' a' re ba t' b' l y' m s' c. ³¹ L' e' k' a' r' e' z' a' n' n' o' g' t' a ny'ntam jezanno, jezanno ny'ntam l' e' k' a' r' e' z' a' n' n' o' .»

Yeezuu z' e mindundare kaak' t' h' o
(Matiyee 20.17-19; Likki 18.31-34)

³² N' y' a h' r, h' n' l' zaa sa h' n' l' tam Zerizalem t. Yeezuu n' t' a' re h' l' e' e. Dab' t' a karundany'nto k' k' nyas' t, nyib' e' e' g' t' k' t' t' h' z' u k' t' t' kan h' k' l' k' k' k' nyas' t. Yeezuu a ya, an buereh' l' y' k' k' k' bir a j' r t, an n' l' mim k' a n' l' zem k' a b' l' ba m b' l' h' i' re h' n' l, a t: ³³ «K' a d' ga, ta k' t' k' k' naw' s' o' m Zerizalem t naa, n' yaa G' s' a' n' y' l' b' l' nyas' t n' a ka wosocemant' b' e' n' o' j' u' t' a' n' n' o' t' kan wosocikarunsaam- b' k' k' l' t. N' y' a d' s' t' y' a' r' l' e' k' a z' e g' e' r, h' n' a da do vant' k' k' g' t' k' w' t. ³⁴ N' yaa w' s' m ma, h' l' i' h' i' dam ma, h' y' a z' e' m mad' u' r' m, h' y' a z' e' r' e' an ga, b' l, d' o' m' u' m kaak' t' h' i' n' n' i' t, a y' a m' u' m k' o' t' t. »

(Matiyee 20.20-28)

³⁵ Zebedee ny'nto Zakki kan Zaan k' l a z' o Yeezuu ma, h' n' a h' l' m, h' t: «Karunsaamba, h' k' t' k' k' n' a y' e' r' e' l' b' u han naa ma b' l, l' b' l' z' e' k' k' m' ma y. »³⁶ A n a h' l' h' n' l, a t: «K' a aw' k' l' e' n' taa k' t' k' k' n' a ba aw' k' k' minto?»³⁷ N' n' a h' l' m, h' t: «K' t' a y' e' l' b' u han, l' b' u cirb' e' e' b' u' n' c' e' t, k' l' ka k' t' k' k' g' t' a' d' e' e' m n' ny'nta l' b' u b' l' s' t, deem l' b' u j' s' a.»³⁸ Yeezuu n a h' l' h' n' l, a t: «Aw' k' k' n' h' k' a' n' a' y' e' m b' l' d' o' y. Aw' k' k' a da ma, a h' k' t' k' k' n' n' a' m' i' m laaga t b' l' m' i' r' a? G' e' e' aw' k' k' a da ma a fury' r' e' k' t' k' k' n' n' a' y' l' m b' l' y' l' r' a?»³⁹ N' n' a h' l' t' o' t, h' t: «K' k' t' da ma.» Yeezuu n a h' l' h' n' l, a t: «Laaga h' k' t' k' k' n' n' a' m' i' m b' l, aw' k' k' y' a' m' i' m, f' u' r' k' t' k' k' n' n' a' y' l' m b' l, aw' k' k' y' a' y' l' m s' c, ⁴⁰ b' l, k' a g' k' o' t' a k' k' j' s' a kan k' k' b' l' s' t b' l' k' l' ny'ntare' n' l, k' k' n' m da ma m zaa ka y, bala, k' k' n' m s' o' t' y. B' u' n' c' e' b' l' bank' a Woso t' h' z' a' n' n' o' minto.»⁴¹ Karundany'nto buro k' k' t' h' t

naa ma b' l, h' n' k' ma t' kan Zakki k' l, Zaan k' l. ⁴² Yeezuu n h' bir, an a h' l' h' n' l, a t: «Aw' k' k' d' o, a t: g' t' k' k' k' a' w' k' k' n' l' d' i- g' a' r' e' h' ma cinno k' k' k' b' r' k' n' l' p' a' n' h' a' b' a' r' e' a k' t' o' r' ma, p' a' n' h' a' z' a' n' n' o' n' a' h' o' k' h' o' b' a' r' e' a g' t' o' t' ma. ⁴³ B' a b' l' ny'nt- t' a' r' e' n' c' u' n' a' a' s' aw' k' k' b' i' r' e' t' y. B' l, k' t' g' t' a' a' l' e' t' a' a' k' a' b' i' r' j' u- t' a' a' r' e' aw' k' k' b' i' r' e' t' y, k' a' n' a' b' a' z' i' b' e' a' n' y' l. ⁴⁴ B' l, k' t' g' t' a' a' l' e' t' a' a' k' a' b' i' r' l' e' e' k' a' r' e' z' a' a' aw' k' k' b' i' r' e' t' y, k' a' n' a' b' a' aw' k' k' h' a' a' y l' o. ⁴⁵ Bala, G' s' a' a' n' y' l' b' l' n' b' s' r' k' t' g' t' o' t' n' b' a' h' o' k' h' o' b' a' y, b' s' r' a' t' k' a' b' a' da g' t' o' t' h' a' n, k' a' a' m' u' s' r' b' a' a' k' a' g' t' o' t' g' t' a' b' s' m' b' o' r' e' minto.»

Bartimee waare
(Matiyee 20.29-34; Likki 18.35-43)

⁴⁶ Yeezuu kan a karundany'nto k' k' k' l, zamaa b' l' k' l' yaa lee ku Zeriko t. K' t' h' n' l' k' o' m' k' t' o' t' t' b' t' b' l, b' s' t' l' ny'nta zaa lezi b' t' y, a t' o' m Bartimee, Time ny' l' m, an n' l' h' o' y' l' n' y' e' m. ⁴⁷ K' a' a' m' a' h' t: Nazareti Yeezuu m b' l, an n' l' zee dar' e, a t: «*Dav' l' d' N' y' l, k' k' k' c' i' c' i' r' z' e' l' e!»⁴⁸ G' t' o' t' k' k' k' n' l' b' s' t' o' r' b' a' m' ma, h' t, an a t' o' r' ka, b' a' a' bank' a, an a da ra: «*Dav' l' d' N' y' l, k' k' k' c' i' c' i' r' z' e' l' e!»⁴⁹ Yeezuu n j' l' m, an a h' l, a t: «K' a' b' i' r!» N' n' a' b' i' r, n' n' a' h' l' m, n' t: «l' t' o' t' w' u' t' i, a y' l' b' i' r' m.»⁵⁰ B' s' t' b' l' n' a' g' o' b' g' a' k' o' r' a, an a z' o, an w' u' t' i kan bra k' l, an b' s' r' Yeezuu z' i. ⁵¹ Yeezuu n a lar, a t: «l' b' u l' e' n' taa k' t' m' k' o' b' a' l' n' l' t?» B' s' t' b' l' n' a' n' y' l' k' o' t' t, a t: «Karunsaamba, a ka k' t' m' m' y' a, m' l' e' e' y' l.»⁵² Yeezuu n a h' l' m, a t: «Ta, l' s' r' a' k' a' r' e' l' b' s' m' b' o' r' e.» L' e' e' m' b' l, a' m' u' n' y' a' a' l' l' e' e' y' l' m, an z' u' Yeezuu t, an n' l' tam.

Yeezuu Zerizalem gas' t' o' r' e
(Matiyee 21.1-11; Likki 19.28-40; Zaan 12.12-19)

11 K' t' h' n' a' z' o' m Zerizalem ma, Betfaze'e kan Betanii k' l' j' r' t, c' i' k' t' n' n' a' b' i' r' m' O' l' i' v' i' y' e' e' c' i' b' l' z' e' e' z' i' b' l, Yeezuu a karundany'nto n' y' o' k' h' u' y' a, ² an a h' l' h' n' l, a t: «K' a' t' a' k' t' k' a' n' a' w' k' k' l' e' e' n' a' a' t. B' l, k' a' w' k' k' y' a' a' g' a' s' t' b' t' l' e' e' m' n' l, aw' k' k' b' r' a' p' o' o' y' l' m, n' n' a' k' u' s' t' l, b' l' g' t' a' a' n' d' a' t' o' c' i- n' a' y. K' a' h' s' r' a' b' s' r' m. ³ K' t' g' t' a' a' aw' k' k' l' a' r, a t: k' o' minto m' aw' k' k' n' l' naa bare, k' a' h' l' m, a t: Zuuba l' e' n' taa, a' y' a' t' o' r' e' aw' k' k' m' b' s' r' m' l' e' e' m.»⁴ Karundany'nto k' k' n' ta, h' n' n' a' a' b' r' a' p' o' o' y' l, n' n' a' k' u' s' t' l' t' u' n' s' a' r' a' h' a' r' l' e' m' a' z' a' a' l' e' z' i, karundany'nto k' k' n' a' h' s' r. ⁵ G' t' o' t' k' t' h' n' y' n' t' a' b' t' o' t' k' k' k' o' g' t' s' u' n' n' o' h' l' a' r, h' t: «K' o' m, aw' k' k' n' n' l' b' r' a' p' o' o' b' l' h' o' r' l' e' t?»⁶ N' n' a' n' y' l' k' o' t' t, amba Yeezuu a h' l' b' l' m, g' t' o' t' k' k' k' n' h' t, h' n' a' h' s' r. ⁷ N' n' ta b' r' a' p' o' o' b' l' m' Yeezuu z' i, h' n' a' h' u' u' r' o' k' a' b' r' a' p' o' o' b' l' r' a, Yeezuu n' d' a' t. ⁸ G' t' o' t' g' t' a' n' a' h' u' u' r' o' k' a' z' a' a' b' l' r' a, g' o' t' s' u' n' n' o' n' g' o' l' e' e' y' n' y' a' r' h' o' s' i' r' a' r' o' t, h' n' a' k' a' r' a. ⁹ K' k' n' l' Yeezuu l' e' e, kan k' k' n' a' k' u' r' k' o' k' k' k' l' l' z' e' e' dam, h' t: «*H' o' z' a' a' n' a! K' t' g' t' a' a' k' a' n' l' zem Zuuba t' o' m' a' b' l' n' b' a' r' k' a' y' l! ¹⁰ K' t' c' i' r' b' e' e' k' a' n' l' zem naa n' b' a' r' k' a' y' l, am' k' k' y' a' a' b' a' Dav' l' d' h' k' b' l' m. *H' o' z' a' a' n' a! K' l' t' o' n' l' e' b' o' t' e' r' e' y' l' b' r' a' m' a.»¹¹ A' n' g' a' s' t' Zerizalem t, Wosoc' e' t. K' a' d' ga' h' o' h' a' a' y' m' a' b' l, a' a' h' s' r' an' t' a' B' e' t' a' n' i' i' t' kan buereh' l' y' k' k' k' k' k' l, k' t' g' u' m' da' b' l' minto.

S' o' k' k' a' n' y' l' b' a' t' y
(Matiyee 21.18-19)

¹² A' d' o' k' a' m' e' h' n' l' k' o' m' B' e' t' a' n' i' i' t' b' l, k' o' Yeezuu nyas' t. ¹³ A' n' a' t' o, an s' o' k' k' y' l' l' a' a' t' o' t' a' l' e' e' n' t' a' t' o' t, an' t' a' kan a karundany'nto k' k' k' l, k' a' y' a' a' d' i' g' a' a' h' o' s' i' ny'nta' h' t' g' e.

bi ga. ²³ Gæno mumbɔɔrɛ dɔmum ɔ, kɔ ɲ y'a mim bɔ ɔ, ɲ haay bireyaa ɔ, nka y'a so lɔ b'ɔ? Bala, gɔɔɔ saanhi-narɔ kɔɔ haay lɔ bi si.» ²⁴ Yeezuu n a hi ɲ ni, a ɔ: «K'awɔɔ n gɔɔɔrɔrɔ mɔɲɲɔ kan Woso paɲɲa ki dɔ bi, bi y'a ka awɔɔ ni nyɔɔɔnyɔɔrɛ kɔ ɔ. ²⁵ Bala, kɔ gæno b'a mim bɔ ɔ, yar bir lɔ sare y, lɔ bir yar sare y. Bɔ ɲ y'a ɔ kɔ ɔ kan malɛkarɔ kɔ ɲ ni brama rɔ kɔɔ ki. ²⁶ Bi kɔ gæno mumbɔɔrɛ bi mim ni, awɔɔ n a karɔnda ba Moyiisi ci bi kɔ ɔ ra, dɔmum kɔ Woso meer ba kan Moyiisi ki tutugu kɔ ɔ bi, a ɔ: «Abraham kan Izakki ki, Zakɔɔ ki Woso m kɔɔ m.» ²⁷ Gæno Woso bɛɛ y, mɔsɔrɔ Woso m. Awɔɔ l nyɔɔɔnyɔɔrɛ kɔ ɔ gɔta.»

Lɛ lɛkare

(Matiyee 22.34-40; Likki 10.25-28)

²⁸ Wosocikarɔnsaamba deem ɲ bɔɔkare bi ma, a a yi, Yeezuu a nyi bɔ ɔ mɔɲɲa, an a zɔ, an Yeezuu lar, a ɔ: «Lɛrɔ kɔɔ haay bire ɔ kara l lɛ da?» ²⁹ Yeezuu n a nyi bɔ ɔ, a ɔ: «Lɛ lɛkare kɔ bi n naa do: «K'a tɔr ka Israyɛl zannɔ, Zuuba k'a m kɔɔ Woso bi, a y'a deem m Zuuba. ³⁰ K'l Zuuba l Woso bi ɲɔa kan l heer ki haay, kan l nyi ki haay, kan l hɔɔndare ki haay, kan l paɲɲa ki haay.» ³¹ A hɔya hɔ bi ba n ni: «K'l mim ɲɔa amba l mɔɲɲa m.» Lɛ vanta ba ɔ an lɛ da nawɔɔɔ ra y.» ³² Wosocikarɔnsaamba bi n a hi m, a ɔ: «Sira lɔu hi, karɔnsaamba, a mɔɲɲa gɔta: «Woso y'a deem m, bi a vanta ba ɔ, an a na ma y. ³³ l Woso ɲɔa kan l heer ki haay, l hɔɔn ki haay, l paɲɲa ki haay, k'l mim ɲɔa amba l mɔɲɲa m,» bi jura manni haay kɔ n ni sɛ nyaɲ ɔ bi m, kan gan-wɔrɛrɔ k'awɔɔ ni ɲ kam Woso ɔ rɔ kɔɔ ki.» ³⁴ Yeezuu k'a yi gɔaa b'a nyi bɔ ɔ mɔɲɲa bi, a a hi, a ɔ: «lɔu bi laaɔ Woso cirbæ bi ma y.» Bi kur bi, gɔaa biyæ l nyi bam Yeezuu larlɛ m.

Krista bi, nka nyi ni?

(Matiyee 22.41-46; Likki 20.41-44)

³⁵ Yeezuu k'a ni hɔ dɔndam Zerizalem Wosocɛ ɔ bi, a a hi, a ɔ: «Bɔ minto m wosocikarɔnsaamba kɔɔ kɔɔ: *David Nyi m Krista bi m gɛ? ³⁶ *Sent-Espri a ka David n a hi, a ɔ: Zuuba Woso a hi kɔɔ Zuuba m: nyɔnta kɔɔ bɔɔ ɔ, kɔ m b'a ka k'l jɔnɔ kɔɔ n nyɔnta l gam taa. ³⁷ David mɔɲɲa y'a birm Zuuba. Kɔ Zuuba n a ba lɔ, an nyɔnta *David Nyi gɛ?» Zamaa bi n'a tɔr kam ma kan heernyɔnta ki.

Yeezuu dɔndɔ kare

(Matiyee 23.1-36; Likki 20.45-47)

³⁸ Yeezuu y'a hɔrɛ ɲ ni a hɔɔndare kɔ ɔ, a ɔ: «K'a dundo a zi kan wosocikarɔnsaamba kɔ ɲ ni bumbɔrɔm zabarɔ m, ɲn'a kam daɔrɛ ma zamaa gɔta bire ɔ rɔ kɔɔ ki, ³⁹ ɲn'a kam lɛkare bɔncɛ ma hɔbɔrɛ bɔncɛ ɔ, kan sokɔma bɔncɛ ki. ⁴⁰ ɲ n'l zonnɔ hɔ yɔrɛ ɲ ni, ɲn'a mɔɲɲaba hunkam kan yaadarɔrɔ jintoo ki. ɲ hɔnhɔrɛ yim maam-maam.»

Zoro ganwɔrɛ kare

(Likki 21.1-4)

⁴¹ Yeezuu nyɔnta an a meer nya busoo daɔrɛ bɔncɛ bi rɛ, an ni dɔgam gɔɔɔ kɔɔ busoo bi daɔrɛ ma. Arza-kazannɔ kɔɔ barla gɔɔɔɔ y'a daɲ ɔ gɔta. ⁴² Zoro n bi tanka hɔya zar ɔ. ⁴³ Yeezuu n a karɔndanyɔnɔ kɔɔ bir, an a hi ɲ ni, a ɔ: «Sira kɔɔ n'a hɔrɛ awɔɔ m, zoro ɲɔzaa naa do busoo bi zar ɔ gɔta, an lɛ da gɔaa haay k'a n'a daɲ ɔ bi ra. ⁴⁴ Bala, ɲ haay busoo k'a zibæ ba ɲ ma bi, ɲ y'a da ɔ. Bi zoro bi kan a cicir bi ki, a a mɔsɔr-baa hɔ sa haay, an a da ɔ.»

Yeezuu l Wosocɛ bi wurgɔrɛ mim dɔndam

(Matiyee 24.1-2; Likki 21.5-6)

13 Yeezuu k'a bɔ Wosocɛ b'ɔ bi, a karɔndanyɔnɔ kɔɔ gɔaa deem a hi m, a ɔ: «Karɔnsaamba, dɔga cɛ bi jaarɔ kɔɔ gɔrɛ ma kan a dɔrɛ ki!» ² Yeezuu n a hi m, a ɔ: «Dɔga lɔu nawɔm cɛrɔ kɔɔ dɔrɛ gɔtabaa ma ra? Jaa deem bi gɔɔtare a mim burɔ ɔ y. ɲ haay zem bi wurgɔrɛ.»

(Matiyee 24.3-14; Likki 21.7-19)

³ Yeezuu yaa nyɔnta Oliviyee ci bi ra, an a meer nya Wosocɛ bi rɛ. Dɔmum bi do ɔ bi, Piyɛr kan Zakki ki, Zaan ki, Andɔr ki kɔ ɲ y'a dɔ, ɲ ɔ, gɔɔ ba b'ɔ bi, ɲ laaka naa do da Yeezuu han, ɲ ɔ: «Naa do bam brɔ? ⁴ A hi kɔɔ m, makra kara n ni nawɔɔɔ nyare bi hunkam kɔɔ ni?»

Durnya nyare makrarɔ

⁵ Yeezuu n'a hɔrɛ ɲ ni, a ɔ: «K'a dundo a zi kɔ gɔɔ bi awɔɔ nyɔɔnyɔɔrɛ y. ⁶ Gɔɔ gɔta zem, ɲni bi meer ba mɔɔ kɔ m, ɲ ɔ: «Krista n a mɔ,» bi ɲ gɔɔ gɔta nyɔɔnyɔɔrɛ. ⁷ K'awɔɔ bi yar mim ma kan yar k'a n'a dam ma, an bi wuti bi ki, a bi dabɔɔ ba y, bala, pakra m kɔ naa haay n ba. Bi, durnya nyare bɛɛ m naa cɔna y. ⁸ Do deem gɔɔ wutim ɲni yar ba kan dorɔ vantɔ ki. Tara deem zannɔ wutim ɲni yar ba kan tara vanta zannɔ ki. Bɔncɛrɔ gɔɔɔɔ tara nyiɲɲam. Nɔ nyɔnta ɔ, dɔmum bi do ɔ bi, k'a dɔ, a ɔ: furyɔrɛ sɔɲɲɔda a zɔ. ⁹ K'a dundo a mɔɲɲa zi, ɲ y'awɔɔ gɔrɔm, ɲni ta awɔɔ m dɔɔɔkænnɔ zi, ɲ y'awɔɔ zem madɔrɔ m sokɔmacɛrɔ ɔ. ɲ tare awɔɔ m tara lɛzannɔ kan cinno ki taa kɔɔ minto. Nawɔɔɔ y'awɔɔ yum kɔɔ minto, an nyɔnta kaseti bɔɔ minto. ¹⁰ Bi pakra m kɔ ɲ ni lɛɛ ka, ɲni lemim nyɔnta pa da durnya haay kɔ ɔ, kɔ durnya nyare n bɔkare, an a ku. ¹¹ Kɔ ɲ b'awɔɔ nyasɔ, ɲn'l tare awɔɔ m dɔɔɔkænnɔ bɔncɛ ɔ b'ɔ, a bi lɛɛ ka a a hɔɔn da hɔ k'awɔɔ n aa a hi bi ma y. Mim k'a ni zem bi bɔr awɔɔ hɔɔn ɔ dɔmum bi do ɔ bi, b'awɔɔ n n'a hum. Bala, awɔɔ bɛɛ n ni meer bam dɔmum bi do ɔ y, Sent-Espri n ni meer bi bare awɔɔ bɔncɛ ɔ. ¹² Danyɔnɔ kɔ kam zɛ ma. Zi y'a nyi kare n n a zɛ. Nyɔnɔ wutim nyaam kan a zɔrɔ ki, ɲn'a ka, ɲni ɲ zunzɛ. ¹³ Gɔaa haay kɔrɛ awɔɔ m kɔɔ kɔ ma, bi gɔaa k'a nyasɔ a sɔrakare m kɔɔ an ta an furyɔrɛ bi nyare ku, bi zaa bɔmbɔrɛ yum.»

Heerzar gōta

(Matiyee 24.15-28; Likki 21.20-24)

¹⁴ «K'aww bi <Gōaa kō hōzaarbarezaa bōnyaa m bi yī an ni buncē niḡḡā ṡ, b'a n'a ga m, an nyūnta buncē bi do ṡ, gōaa niḡḡā k'a n'a karūnda bam bi ma bi, k'an a jī ma. Gōaa kō ḡ ni nyūntam Zidee ṡ bi, kō ḡ n'a si ḡni ta ciro ṡ. ¹⁵ Gōaa k'a n'a cē mim ṡ bi, a b'a ka ma k'a zer a gasṡ a cē ṡ, k'a hōsi sa dōmum bi do ṡ y. ¹⁶ Gōaa k'a n'a hōsura ṡ dōmum bi do ṡ, a b'a bō an doo k'a yaa a hu sa y! ¹⁷ Dōmum kōw duro ṡ, mim pakra bam lannō jūszannō m, kan kōw n ni nyc kare a nyūnta ṡ kōw kōw kī. ¹⁸ K'a yaa da, kō naa do bi lee ku la dōmum ṡ y. ¹⁹ Bala, a nyūntam fūryūre dōmum k'an nyūnta ṡ halli durnya kō Woso a da bi sḡḡḡida ma, an ta an naa ma ku, bi, ṡ b'ṡ yare, ṡ a do yī fūga y. ²⁰ Kō Woso bēe dōmum kōw duro bōre, gōaa ba ṡ an b'a dam ma, an a meeyaa bōmbō y. Bi gōaa k'an ḡ nyōkō ṡ kōw kōw minto, a dōmum kōw duro bōre. ²¹ Kō gōaa a hī, a ṡ: Krista i naa ṡ, gēe, a i bra ṡ, a b'a si y. ²² Nḡaarzannō kō ḡ Krista tō sa ḡḡā ka a ma kōw kōw, kan ḡṡaarlesinnūso-razannō kī nyūntaḡ ṡ gōta. Nḡ makrarō bam gōta kan hoserlo kī k'a a da ma, a gōaa kō Woso ḡ nyōkō ṡ kōw kōw nyōntnyō. ²³ Bi k'aww m, k'a dundo a zi kan hō kōw kōw lēe ka m a hī haay aww m, b'a n'a ku cūna bi kī.»

Gōaanyī bi zere

(Matiyee 24.29-31; Likki 21.25-28)

²⁴ «Bi kō fūryūre dōmum kōw bi cem, dōmum kōw duro kō ṡ, woso b'a yare an gu y, mom b'a yare an gu ṡ y. ²⁵ Monyaarō surm, brama paḡḡa haay y'a zem kō ma. ²⁶ Dōmum bi do ṡ bi, n Gōaanyī bi yūre an a tō warkō kō ṡ an bur zem kan paḡḡa kī, cirbāe gōta kī. ²⁷ A n bōkare, an malēekarō nyō lēe haay ṡ, ḡḡā gōaa kō Woso ḡ nyōkō ṡ kōw kōw so kōw ma, an a sa dōjūr ma an ta kan meer kī.

(Matiyee 24.32-35; Likki 21.29-33)

²⁸ K'a kōw makra bi sa. K'aww b'a yī, an lēe daa da, an ni kum, aww dō a ṡ siire a zō. ²⁹ A maam ṡ kan aww kī. K'aww bi minno kōw duro yī, ḡḡā zere, k'a dō a ṡ Gōaanyī bi zere dōmum a zō. ³⁰ Sura kōw n'a hūre aww m: zamaana naa do bi cenim, kō nawōkōw haay bēe ba y. ³¹ Brama kan tara kī cenim, bi kōw meerbaarō kōw bi cenle y.

(Matiyee 24.36-44)

³² Bi, dōmum bi do kan wakati bi do kī, gōaa ba ṡ an b'a dōre y. Baa malēekarō kō ḡ ni brama kōw kōw n a dō y. Gōaanyī bi n a dō ṡ y. K'a maam, Zi bi y'a deem y'a dō. ³³ K'a dundo a zi, a bi hinceem ba y. Bala, aww n dōmum bi do zere dō y. ³⁴ Bō a kō ṡ kan gōaa k'a ni tam kō ṡ bi kī, an a har tō a zibāonyūntō m, an lēe ka ḡ ṡ, an zibāe ka gōaa biyāe ṡ k'an a ba. A n a hī hardōmazaa bi m, a ṡ: a bi hinceem ba y. ³⁵ K'a b'a zu a ṡ y. Bala, aww n har bi zaa bi zere dōmum dō y. Kō dōbsir ni, kō wuti gōta ni, kō koo baadare dōmum ni, kō dōmure ni, aww n a dō y. ³⁶ Dōmum niḡḡā k'a ni zem bi bōr ṡ bi, a b'a ka, an bi dōga a aww hinceem ba y. ³⁷ Hō kōw kōw

n'a hum bi, aww haay kōw hī a m. K'a bi hinceem ba y.»

Yeezuu zambō zere mim

(Matiyee 26.1-5; Likki 22.1-2; Zaan 11.45-53)

14 *Pakki cibsa kan bur kō n n nyōntnyō da ma *cibsa kī gōkōta dōmum hūya. Wosocemannūbēnno jūtanō kan wosocikarūnsaambōw kī y'a kam zaa k'a n'a sam k'a Yeezuu ku a nyasṡ a mim ka ra, kō n n'a zē bi ma. ² N y'a hum kō m, ḡ ṡ: «Ṫ b'a ba cibsa hinni ṡ y. Kō n bēe ni, zamaa bi wutim yar m kan kōw kī a minto.»

Lō tidāer zē Yeezuu ma Betanii ṡ

(Matiyee 26.6-13; Zaan 12.1-8)

³ Yeezuu nyūnta Betanii ṡ, gōaa deem kō n n'a birm Sūmōw kusimā bi har ṡ. K'a ni hōbūre bum bi, lō deem bōr har ṡ b'ṡ kan gedre kī, n n a ba albatūr jaa m, tidāer n a han. A jī n nyūnta, a lēe m kōsi, an tidāer gedre bi yī, an tidāer bi lo Yeezuu ra. ⁴ Bi, naa do gōaa gōta heer zar, ḡḡā hūm kō m, ḡ ṡ: «Bō tō ma m, n n tidāer naa do zaar bare? ⁵ N y'a da ma, n n tidāer naa do hēe, a busoo n cem *deniyee kōw kōw kōw han, n n a ka ḡṡazannō ṡ.» Bi, ḡ nyūnta, ḡḡā kukur bam lō bi ma. ⁶ Yeezuu n a hī ḡ ni, a ṡ: «K'a lō bi tō zenyy... Bō tō ma m, aww n'a heer zarlē? Zibāe niḡḡa a ba kōw tō ma. ⁷ Nḡazannō nyūntare aww bire ṡ dōmum haay. Aww y'a dam ma a hō niḡḡa ba ḡ ni dōmum k'aww lēe n taa ṡ. Bi kōw, kōw bi nyūntam kan aww kī dōmum haay y. ⁸ Lō naa do, hō k'a a da ma b'a a ba. K'a tidāer kōw kōw mē ma bi, lēe a ka, an kōw mesim banka kōw birle minto. ⁹ Sura kōw n'a hūre aww m: durnya kō ṡ, buncē kō n ni lemim nyūnta pa daḡ ṡ haay bi, n y'a tō dare a kō ṡ, n n lō naa do hō k'a a ba bi hī ṡ.»

Zidas zambō mim

(Matiyee 26.14-16; Likki 22.3-6)

¹⁰ Bi kur bi, Zidas Iskarūtī, karūndanyūntō bueere-hūyōw kōw gōaa deem bi ta, an aa wosocemannūbēnno jūtanō kōw yī, k'a Yeezuu nyasṡ a ka ḡ ṡ. ¹¹ Kō ḡ naa ma bi, ḡ heer nyōkō gōta, ḡḡā ler kō m, ḡ ṡ: «K'a busoo ka ṡ.» Zidas n yē, an n'a kam dōmum k'a n'a dam ma a Yeezuu nyasṡ a ka ḡ ṡ bi ma.

Yeezuu hōbūre jezaa bankare

(Matiyee 26.17-25; Likki 22.7-14,21-23; Zaan 13.21-30)

¹² Bur kō n n nyōntnyō da ma lēekarē dōmum ma bi, n ni pakki sinnyēem mannū baḡ ṡ bi, Yeezuu karūndanyūntō kōw a hī m, ḡ ṡ: «lū lēe n taa kō aa pakki hōbūre bi ba ka, lū minto?» ¹³ A n a karūndanyūntō nyō hūya, an a hī ḡ ni, a ṡ: «K'a ta tara kō ṡ, aww gōaa zēḡ ṡ, an hī busu gōr ṡ, k'a zu kō ṡ kan kī, ¹⁴ a gasṡ buncē k'a ni gasṡ ṡ b'ṡ. B'ṡ bi, k'a hī har bi zaa m, a ṡ: «Zuu-ba i laaka dam: buncē kara aww n ni pakki hōbūre bi bōr ṡ kan a karūndanyūntō kī?» ¹⁵ A cē gōta hūnkare aww m mim ṡ, ḡḡā banka haay. Buncē bi do ṡ aww n ni pakki hōbūre bi baḡ ṡ.» ¹⁶ Karūndanyūntō kōw n a hōr,

⁶² Yeezuu n a nyi kɔ ɔ, a ɔ: «Mɔk mɔŋŋa m. B'awɔk Gɔaanyi bi yim an aa nyunta Woso paŋŋazaa bisi ɔ, an a to brama warkɔ kɔ ɔ, an bur zɛm.» ⁶³ Dɔmum bi do ɔ bi, wosocemannɔbər jɪtaare bi kɔ ma ɔ, an a mɔŋŋa huuro kɪnkaansɔ, an n'a hɪrɛ, a ɔ: «Kasetɪzannɔ zibəə a ya, an ta kɔ ma ra?» ⁶⁴ Awɔk ma an Woso sɔnsɔ wɔ. Awɔk y'a hɔkɔ dam kɔ?» Nj haay n a hi, ŋ ɔ: «A a ga zɛ m.» ⁶⁵ Gɔkɔ gɔkɔnɔ n a sɔŋŋɪda ba, ŋn'l lihi dundam ma, ŋnɔ pɛera ku a meer ma, ŋn'a zɛm, ŋ ɔ: «Kɔ nka nɪ zɛrɛ k'l dɔ l hu!» Halledɔmazannɔ kɔ n'a zɛm.

Plyeer bɪsɪkare

(Matiyee 26.69-75; Likki 22.56-62; Zaan 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Kɔ Plyeer nɪ hallu b'ɔ bi, wosocemannɔbər jɪtaare bi zibəənyɪlɔ kɔ gɔaa deem bi bɔr b'ɔ. ⁶⁷ A n bi Plyeer yɪ, an nɪ nyɪ kam sɛ ma, an dɪga a meer ma, an n'a hum nɪ, a ɔ: «Lbɪ nyɪnta kan Yeezuu Nazareti gɔaa bi kɪ kɔ.» ⁶⁸ Plyeer n bisi ka, an n'a hɪrɛ, a ɔ: «Mɔk n a dɔ y. Hɔ k'lɪbɪ lɛ n taa k'l hi naa, mɔk n a jɪ ma y.» A n kɔ, an ta zaŋŋɔ ɔ. ⁶⁹ Zibəənyɪlɔ bi k'a a ya an a yɪ bi, a a hi gɔkɔ kɔ ŋ nɪ b'ɔ kɔ kɔ m, a ɔ: «Naa do naa ŋ gɔaa deem m.» ⁷⁰ Plyeer n a ya, an bisi ka. Bi kur bi, kɔ maasɪrɛ ba poore bi, gɔkɔ kɔ ŋ nɪ b'ɔ kɔ kɔ haay a ya, ŋn'a hi Plyeer m, ŋ ɔ: «Kɔ sɪra m, lbɪ, ŋ gɔaa n'lbɪ m sɔ. Bala, Galilee gɔaa n'lbɪ m.» ⁷¹ Plyeer n a sɔŋŋɪda ba, an n'a wer sire, a ɔ: «Mɔk n gɔaa k'awɔk n'a mim dundam naa dɔ y.» ⁷² Dɔmum bi do ɔ bi, koo baa da galɛm hɪya hɔ ma. Plyeer bɔkare, an mim kɔ Yeezuu a hi m bi dɔ da a kɔ ɔ: «Koo bi baa dam galɛm hɪya y, lbɪ n bisi ka mɔk ma galɛm kaakɔ.» A n kɔ kɔ-kɔ, an nɪ nyi kare.

N ta Yeezuu m Pilati taa

(Matiyee 27.1-2,11-14; Likki 23.1-5; Zaan 18.28-38)

15 Wutigɔta m bi, wosocemannɔbənno jɪtannɔ kan gɔkɔgusinnɔ kɪ, wosocikarɪnsaambɔ kɪ, kan dɔdɔkənnɔ kɔ kɪ a zɛ kɔ ra, k'a dɪga hɔ k'a n'a bam bi ma. Nj y'a ka, ŋnɔ Yeezuu kɔkɔ sur, ŋnɔ ta m, ŋn'aa ka Pilati ɔ. ² Pilati n a lar, a ɔ: «Zɪfɔrɔ cir n'lbɪ m gɛ?» Yeezuu n a nyi kɔ ɔ, a ɔ: «Lbɪ hi.» ³ Wosocemannɔbənno jɪtannɔ kɔ ŋɔaar ba ŋn'a kam la kan ŋɔaarbaa do haay kɪ. ⁴ Pilati n a ya, an a lar, a ɔ: «Lbɪ b'a nyi kɔ ŋ ra? Dɪga mim haay kɔ ŋ n'a kare lbɪ ra bi ma.» ⁵ Bi Yeezuu n a ya, an hɔsɪ nyi kɔ ɔ Pilati n ɔ y. Pilati n zɛ kədə.

(Matiyee 27.15-26; Likki 23.13-25; Zaan 18.39-19.16)

⁶ Kɔ zɪfɔrɔ kɔ bɔr ŋn'l cɪbsa gɔta bare, Pilati bi, lɔ kɔ ŋ y'a yɛ bi, an n'a bɔrɛ, an wɔ saa. ⁷ Bala, gɔaa kɔ n n'a birm Barabas bi nyɪnta lɔnɔkɔ ɔ kan gɔkɔ kɔ ŋ yar ba tara kɔ ɔ ŋnɔ gər zɛ kɔ kɔ kɪ. ⁸ Zamaa bi n ta Pilati zi, ŋn'aa hɔ k'a n'a kare ŋ ɔ biisi bi yɛ. ⁹ Pilati n ŋ lar, a ɔ: «Awɔk lɛ n taa kɔ m zɪfɔrɔ cir bi kɔ, m wɔ saa gɛ?» ¹⁰ Bala, a a dɔ a ɔ, wosocemannɔbənno jɪtannɔ kɔ kɔ nɪ tam Yeezuu ma, kɔ gɔkɔ kɔ a ŋɔa bi mintɔ. ¹¹ Bi, wosocemannɔbənno jɪtannɔ kɔ zamaa bi nyɔnnyɔk, kɔ Pilati m Barabas kɔ an wɔ saa. ¹² Pilati n a ya, an zamaa bi lar, a ɔ: «Bɔ awɔk lɛ n taa kɔ m a ba gɔaa k'awɔk n'a birm zɪfɔrɔ cir bi nɪ?» ¹³ Nj n zee da, ŋ ɔ:

«K'a wɔ gɔdarkɔra ma!» ¹⁴ Pilati n a hi ŋ nɪ, a ɔ: «Bɔ a a ba an bɔnyaa?» Nj n a ya, ŋnɔ zee da, an lɛ da biisi ra: «K'a wɔ gɔdarkɔra ma!» ¹⁵ Pilati k'a lɛ n taa k'a zamaa bi heer nyɔk bi, a Barabas kɔ an wɔ saa, an a ka, ŋnɔ Yeezuu zɛ madɪrɔ m, an a ka ŋ ɔ, kɔ ŋ n'a wɔ gɔdarkɔra ma.

Yarbənno y'a hɔkɔkɔ bam Yeezuu m

(Matiyee 27.27-31; Zaan 19.2-3)

¹⁶ Yarbənno Yeezuu gaa ŋnɔ ta m hallu ɔ, bɪncɛ kɔ n n'a hum ma Pretɔaar b'ɔ, kan yarbənno kɔ ŋ gɔkɔ kɔ kɔ kɪ. ¹⁷ Bi kur bi, ŋnɔ cinno huɔ kɔ n y'a ba pɛera pi-inə m da Yeezuu ra, ŋnɔ laa waa, ŋn'a ku a mim ma. ¹⁸ Nj n'l yaa dam nɪ, ŋn'a hɪrɛ, ŋ ɔ: «Zɪfɔrɔ cir, kɔ l yaa dare lbɪ m.» ¹⁹ Nj n'a zɛrɛ a mim ma bara m, ŋn'l lihi dundam ma. Nj n sɔnta a taa, ŋn'l yaa dam nɪ. ²⁰ Kɔ ŋ y'a hɔkɔkɔ ba Yeezuu m ŋn'a nya bi, ŋ cinno huɔ bi kɔ ma ŋn'a huuro kɔ du ma, ŋn'l tam nɪ k'a yaa a wɔ gɔdarkɔra ma.

Nj Yeezuu wɔ gɔdarkɔra ma

(Matiyee 27.32-44; Likki 23.26-43; Zaan 19.17-27)

²¹ Sirɛnnɔ gɔaa deem kɔ n n'a birm Sɪmɔkɔ b'a to a har ɔ, an nɪ tam kɔnɔ ɔ. Alesandɪr kan Rifis kɪ baaba m. Yarbənno kɔ n paŋŋa ba ma k'an Yeezuu gɔdarkɔra bi busu. ²² Nj n ta Yeezuu m bɪncɛ kɔ n n'a birm Golgotaa b'ɔ. A lɛ taa k'a hi, a ɔ: «Minkorgo bɪncɛ.» ²³ Nj n dɪvɛn war kɔ ma kan *mɪr kɪ ŋn'a ka Yeezuu ɔ, b'a n a mi y. ²⁴ Nj n a wɔ gɔdarkɔra ma, ŋnɔ pɛɛga da a huuro kɔ ma ŋnɔ ŋ jir. Gɔaa biyəə kan a hɔ kɪ. ²⁵ Nj Yeezuu wɔ gɔdarkɔra ma ŋn'a nya dɔgta m wakati nɛɛhɔ ma. ²⁶ Nj n Yeezuu zɛ bi jɪ gɔrsɪra ba nɔnaaɔ warga ma Yeezuu mim la gɔdarkɔra bi ma: «Zɪfɔrɔ cir m.» ²⁷ Nj konno wɔ hɪya gɔdarkɔrarɔ ma bɪncɛ deem ɔ kan Yeezuu kɪ. Deem a jɪsa, deem a bisi. [²⁸ Hɔ kɔ n nyɪnta, n n a da Wosoci kɔ ɔ bi kɔ yɪ: «N y'a lɛ sa n n a da mimbɔnyaabənno barla.»] ²⁹ Cenlezannɔ kɔ ŋ nɪ cenim b'ɔ kɔ kɔ y'a sɔnsɔ wɔm, ŋn'a mim zɛm zukə-zukə, ŋn'a hɪrɛ, ŋ ɔ: «Haya! lbɪ k'l l da ma, l Wosocɛ wurgə, l l kɔ, l dɔ dɔmum kaakɔ kɔ ɔ bi, ³⁰ l mɔŋŋa bɔmbɔ, k'l zer gɔdarkɔra bi ma.» ³¹ Wosocemannɔbənno kɔ kɔ kan wosocikarɪnsaambɔ kɔ kɪ y'a dundam kan kɔ kɪ, ŋn'l yaa wɔm Yeezuu ma, ŋ ɔ: «A a muno bɔmbɔ, an bɔkare, a b'a dam ma an a mɔŋŋa bɔmbɔ y.» ³² Kɔ Krista, Israyel cir bi n zer gɔdarkɔra ma kɛrɛ, k'ɔ a yɪ, k'ɔ sɪra ka. Gɔkɔ kɔ ŋ yɪ ŋ wɔ gɔdarkɔra ma kɔ kɔ wɔ y'a sɔnsɔ wɔm sɔ.

Yeezuu zɛ

(Matiyee 27.45-56; Likki 23.44-49; Zaan 19.28-30)

³³ Sinsebir k'a bi da bi, monsigə gɔta zɛ tara burə ɔ an ta an wakati kaakɔ ku yirbəərə m. ³⁴ Wakati kaakɔ bi ma bi, Yeezuu zee gɔta da, a ɔ: «Eloyii, Eloyii, lama sabaktaani?» A lɛ taa k'a hi, a ɔ: «Mɔk Woso, mɔk Woso, kɔ nɪ, l l kɔ kɔ ɔ?» ³⁵ Gɔkɔ kɔ ŋ nyɪnta b'ɔ kɔ kɔ naa ma, ŋ ɔ: «K'a tɔr ka, a l *Elii birm k'an b'a da a han.» ³⁶ Nj deem n bra si an aa hɔ mafɔ-mafɔda sa, an a nyɔk hɔ hɛnr ma, an a du bənkə ma, an a ka Yeezuu

σ k'an a mi, an n'a hure, a σ: «K'a to, k'σ dıga a Elii zem b'a zer ge.»³⁷ Yeezuu n zee gıta da, an ga.³⁸ Wosoce bi peera † bi n kaansu a bire σ, an a sa mim σ an b'a ze tara ma.³⁹ Yarbanno cir bi n jum, an a nya Yeezuu re. K'a yu an ga maam bi, a a hi, a σ: «Sıra m, gıaa naa do nynta Woso Nyi paan....»

⁴⁰ Lannu nynta b'σ, ηnı jum laato ηn'l dıgam. Magdala Maarii nynta η bire σ, kan Salomee ki, Zozee kan Zakkı poore da Maarii ki.⁴¹ Yeezuu k'a nynta Galilee σ bi, lannu kankı duro nynta ηnı zu kσ σ kan ki, ηn'a dam han. Lannu gısunnu zu kσ σ kan ki, ηnı bσr Zerizalem σ.

Yeezuu birle

(Matiyee 27.57-61; Likki 23.50-56; Zaan 19.38-42)

⁴² Woso le ter. *Sabaa bankare wakati m, a le taa k'a hi a σ, hoonsire dımm n bir booti m.⁴³ Keere bi, Arimatee kσ gıaa deem k'a tσ m Zozef bi lee ku. Nynta a σ gıaa gıta dıdkanno kankı bire σ. A nynta, an nı dımm Woso cirbæ bi zere ma. A n a heer ba kooda, an ta Pilati zi, k'a yaa Yeezuu gær bi ye han.⁴⁴ Yeezuu k'a ga leem ncınaas bi, Pilati ze kæda, an yarbanno cir bi bir, an a lar kσ Yeezuu gare bi maasire ba ge.⁴⁵ K'a hı kσ yarbanno cir b'a hi bi ma bi, a Yeezuu gær bi ka Zozef σ.⁴⁶ Zozef n peera feuda si, an a ka, n n Yeezuu gær bi zer godarkora bi ma, an peera feuda bi burgu ma, an aa wota yaa kσ n y'a hıci σ b'σ. A n jaa gıta gærgu, an a ta yaa bi le re.⁴⁷ Magdala Maarii kan Zakkı da Maarii ki nynta b'σ, ηn'l dıgam bınce kσ n nı Yeezuu gær bi wotaη σ bi ma.

Yeezuu mumbore

(Matiyee 28.1-8; Likki 24.1-12; Zaan 20.1-10)

16 *Sabaa hinni bi k'a cem bi, Magdala Maarii kan Salomee ki, Maarii Zakkı da ki tidæer si k'a yaa da Yeezuu ma.² Hatσ hinni k'an leekare dımm bi wutigota m bi, η bσr yaa ra b'σ, bi ma bi, woso n haan y.³ N n'a hum kσ m, η σ: «Nka n nı jaa bi gımm kankı m yaa bi le re?»⁴ Kσ η y'a kankı ηnı dıga bi, η jaa k'a nynta gıta bi yu, n n a gærgu, n n a gσ yaa bi le re.⁵ N n gasσ yaa b'σ, ηn'aa nyukumbueere yu, an nı nyntam bısi σ, an zaba fu du a ma. N da n bσ σ gıta.⁶ A n a hi η nı, a σ: «A da bi kσ σ y. Mankı dı kankı σ, Nazaretı

† Peera kσ n n'a hum ma bi, peera bi do i Wosoce bi ze kumbir hıya: leekare bınce bi m bınce mıηηa, a hıya hı bi n bınce mıηηa paan....

Yeezuu kσ n y'a kσ godarkora ma b'awo k'a kam ma. A a mum kσ σ, a ba naa σ dı y. Ba bınce kσ n y'a wota σ bi n na.»⁷ Bi, k'a yaa a hi Pıyeer m, kan a karındanyıno gısunnu kankı ki, a σ: «A leekare awo le Galilee σ. Bınce bi do awo n n'a yuη σ, amba a hi awo m bi m.»⁸ N n kσ yaa b'σ, ηnı bra si kan mehinkæ ki, η n a so a σ y. Kan dabσσ k'an ta η nı bi ki, η n ye, η n a hi gısi nı y.

Yeezuu hunkare

(Matiyee 28.9-10; Zaan 20.11-18)

[⁹ Yeezuu k'a mum kσ σ hatσ hinni k'an leekare dımm bi wutigota m bi, a le ka an a hıka Magdala Maarii m. A n nynta an la zinæro ra saanhına a me σ bi m.

¹⁰ Magdala Maarii n ta, an aa hı k'a yu bi hi gıkkı kσ η nynta kan Yeezuu ki kσ kankı m. Brkkı haay heer nynta an a zar, ηn'l nyi kare.¹¹ Kσ η y'a tσr ka Magdala Maarii meerbaa bi ma an n'a hıre a σ, a a mum kσ σ, b'awo yu bi, η n a si nı y.

(Likki 24.13-35)

¹² Bi kur bi, Yeezuu a hıka makra do vanta m karındanyıno hıyokı m, ηn'l kım tara kσ σ.¹³ N n a wusıgæ, ηnı b'a hi a muno karındanyıno kankı m, bi brkkı n a si σ y.

(Matiyee 28.16-20; Likki 24.36-49; Zaan 20.19-23; Zibæzannı Ci 1.6-8)

¹⁴ A nyare ma bi, a a hıka karındanyıno bueere-deem kσ kankı m, ηnı nynta, ηn'l hıbıre bım. Yeezuu n η sırakare war kan η heerkare bi ki hi η nı. Kσ η n gıkkı kσ η y'a yu, an a mum kσ σ kım si bi minto.¹⁵ A n kankı, an a hi η nı, a σ: «K'a ta durnya haay kσ σ, a yaa lemim nynta bi pa da gıkkı m.¹⁶ Gıaa k'a sıra ka, an ye an batem si σ bi, bi zaa n nı bımbore yım. Bi gıaa k'a bi sıra kam bi, a zaa bi bımbore yıre y.¹⁷ Ba makrakı kσ sırakarezannı a da ma, ηnı η ba bi n na: N lam zinæro ra kankı ma, η lemim daarkı hıre.¹⁸ Kσ n cem ηnı mıno gσr a kσ σ gæ, ηnı nyısi da hı σ, ηn'a ka η σ, a bi hısi bare η nı y. N y'a kσ kam yaabazannı ra, bi brkkı y'a waam.»

(Likki 24.50-53; Zibæzannı Ci 1.9-11)

¹⁹ Kσ Zuuba Yeezuu meer ba kan η ki an a nya bi, a der, an ta arzana σ, an aa nynta Woso bısi σ.²⁰ Karındanyıno kankı n ta, ηn'aa lemim nynta bi pa da le haay σ. Zuuba bi y'a dare η han, an nı lemim nynta bi paηηa dan σ kan hoserlo bare ki.] ††

†† *Cıro gısinno kankı kσ σ bınce kankı duro ba σ y, an a sa 9 ra, an ta m 20 ra.*

Likki

Yeezuu Krista lemim nyunta kɔ Likki a gɔrsura ba bi

gasɔrɛ

Likki bi, do vanta gɔaa m, zufo bɛɛ y. Gɔsi n hɔ dɔ a mim nɔ ɔ gɔta y. Bi wɔɔ dɔ ɔ ɔ, Pol zibæakɔɔ m, a m ɔɔɔɔ. Bi a n'a deem sɔ do vanta gɔaa an ni ciro m Wosoci bi nɔ ɔ.

Ci naa do ba a ɔ a gɔaasiba Teofil ma, do vantɔɔ gɔɔ mɔsɔrɔ kɔ η n'a kam Woso ma ɔ wɔɔ tɔ ma m sɔ. Laakarɔ a η dɔnda an Yeezuu mɔsɔrbaa kan a zibæ kɔ mim gɔr k'a dɔnda m.

A y'a hunkarɛ a ɔ, durnya gɔɔ haay tɔ ma m lemim nyunta bi n ta ɔ k'a η bɔmbɔ. Yeezuu hɔɔɔɔɔɔ gɔta ɔ ci b'ɔ an lɛ da lemim nyunta ciro mɔsɔrɔ wɔɔ ra.

Gasɔrɛ

¹ Jɔtaarɛ Teofil, gɔɔ gɔta a tɔntɔ ɔ, ηnɔ minno kɔ η ba wɔɔ bire ɔ ηnɔ cem nɔ wɔɔ gɔrsura ba.

² Kasetizannɔ kɔ η minno wɔɔ yɔ a sɔtɔɔɔ ma kan a nyarɛ kɔ, ηn'a ba Woso lemim nyunta padɔnno wɔɔ ɔ b'a dɔnda wɔɔ m amba η y'a yɔ bi m. ³ Mɔɔ mɔtɔɔ sɔ, mɔɔ laaka dɔnda mɔtɔɔ. Jɔtaarɛ Teofil, a ta mɔɔ ma mɔtɔɔ, kɔ m mim haay sa a sɔtɔɔ ma an ta kan a nyarɛ kɔ, m a gɔrsura ba ɔɔ ma, ⁴ k'ɔɔ n a dɔ, ɔ ɔ, hɔ kɔ n y'a dɔnda ɔɔ m bi, sɔra m.

Malɛɛka lɛɛ ka an Zaan-Batiisi

yɔrɛ hɔ

⁵ Zidee cir Hɔɔɔɔ dɔmɔm ɔ bi, wosocemannɔbɛr deem ɔ nyunta ɔ, a tɔ m Zakarii. Abɔya hargɔaa m, a m wosocemannɔbɛr sɔ. A ɔ bi tɔ m Elizabeti, wosocemannɔbɛr jɔtaarɛ Aarɔn yarɔɔ m sɔ. ⁶ Nɔ hɔya haay nyunta gɔɔ mɔtɔɔ Woso taa. Nɔ nyunta, ηn'ɔ hɔ kɔ Zuuba Woso lɛ n taa bi bam mɔtɔɔ. ⁷ Nɔ n nyɔ yɔ y, bala, Elizabeti bi cɔna m, η hɔya haay gusi.

⁸ Hindeem ɔ, Zakarii y'a wosocemannɔbɛrbaa zi bam Woso taa. Hinni bi do ɔ bi, Abɔya wosocemannɔbɛnno wɔɔ zibæ hinni m. ⁹ Amba wosocemannɔbɛnno wɔɔ tɔr a ba bi m bi, pɔɛɛga bi, a da a ɔ Zakarii mim la hinni bi do ɔ, k'an sɛ nya tidæɔr nyisi ɔ, an gasɔ m Wosoɛ ɔ, bɔncɛ mɔtɔɔ b'ɔ. ¹⁰ Zamaa bi jum garga ra, ηn'ɔ yaa dam tidæɔr nyisi bi sɛ nyaɔrɛ dɔmɔm ɔ.

¹¹ Zuuba Woso malɛɛka deem a hunka Zakarii m, an jum brama tidæɔr nyisi bi sɛnyaɔrɛ hɔ bi bɔsɔ ɔ. ¹² Zakarii k'a a yɔ bi, a nyi wer ma, nyibæ n gasɔ ɔ. ¹³ Malɛɛka bi n a hɔ m, a ɔ: «Zakarii, ɔ da bi wɔɔ ɔ y, bala, Woso ɔɔ yaa si. ɔɔ ɔ Elizabeti bi nyɔ yɔrɛ an a ka ɔɔ ɔ. B'ɔɔ y'a birm Zaan. ¹⁴ B'a nyuntam heernyunta kan heernyɔɔ zee kɔ ɔɔ minto. Bi, gɔɔ gɔta y'a heer nyɔɔm a yɔrɛ minto. ¹⁵ A nyuntam gɔaa gɔta Zuuba Woso taa. A bi dɔvɛn mire y, a bi bɛɛ kɔsɔ vanta mim sɔ

y. K'a bɔr an a da nɔ ɔ, *Sɛnt-Espri y'a heer hanm. ¹⁶ A bɔm Israyel gɔɔ lɛɛ, an bɔr η nɔ η Zuuba Woso zi. ¹⁷ A lɛɛ kam Zuuba lɛɛ, wosolesinnɔsɔrazaa *Elii hɔɔ kan a parɔɔ kɔ m, k'a bi «zɔrɔ zɛ kɔ ra kan a nyɔɔ kɔ, kɔ bayɛɛzannɔ wɔɔ n hɔɔ yɔ an gɔɔ tɔrɔ wɔɔ m. K'an zamaa banka mɔtɔɔ, kɔ η nɔ dɔ Zuuba ma.»

¹⁸ Zakarii n malɛɛka bi lar, a ɔ: «Mɔɔ y'a bam kɔ, m a dɔ wɔɔ ɔ sɔra nɔ? Mɔɔ gusi, mɔɔ ɔ bi gusi sɔ.» ¹⁹ Malɛɛka bi n a hɔ, a ɔ: «Gabriyel m mɔɔ m, m nɔ Woso lɛɛ. Mɔɔ nyɔɔ a ɔ, kɔ m bi meer ba kan ɔɔ kɔ, kɔ m bi lemim nyunta hɔ ɔɔ m. ²⁰ Bi, ɔɔ y'ɔ bam bæɔtir, ɔɔ b'ɔ dam ma ɔ meer ba dɔ y, an ta an minno hɔɔ duro nyarɛ dɔmɔm ku. Bala, ɔɔ n sɔra ka mɔɔ meerbaa k'a nɔ zem bi kɔ yɔ dɔmɔm kɔ Woso a cɔnta b'ɔ y.»

²¹ Dɔmɔm bi do ɔ bi, zamaa b'ɔ dɔm Zakarii ma. Nɔ zɛ kædæ, k'a maasɔrɛ ba Wosoɛ bɔncɛ mɔtɔɔ b'ɔ bi minto. ²² K'a wɔ bi, a n a da ma an nɔ hɔɔ hɔrɛ η nɔ y. Bi minto y'a ka ηn'a dɔ, η ɔ, Woso makra a yɔ Wosoɛ ɔ b'ɔ. A n hɔɔɔ bɔmba a wɔ ma, k'a hunka, a ɔ, a b'a dam ma a meer ba dɔ y. A n gɔɔ bæɔtir.

²³ Kɔ Zakarii a zi bi ba an a nya, a dɔmɔm n a ku bi, a a hɔr an doo. ²⁴ K'a yɔ poore bi kur bi, a ɔ Elizabeti jɔsɔ si. A n a mɔtɔɔ nyaakɔm da mom soor, an n'a hɔrɛ, a ɔ: ²⁵ «Ba hɔ kɔ Zuuba Woso a ba mɔɔ m bi n na. A dɔga mɔɔ ma, an mɔɔ wɔ nyannɔ ɔ gɔɔ bire ɔ.»

Yeezuu yɔrɛ mindindæ

²⁶ Elizabeti jɔsɔ mom sɔrɔ hɔ ma bi, Woso malɛɛka Gabriyel nyɔɔ Galilee tara nɔ kɔ n n'a birm Nazaretɔ b'ɔ, ²⁷ nyumbɔɛrɛ deem zi. A ler n y'a wɔ gɔaa m. A jaan bi tɔ m Zozef. Cir David do gɔaa m. Nyumbɔɛrɛ bi tɔ m Maarii.

²⁸ Malɛɛka bi n gasɔ zi, an a hɔ m, a ɔ: «Mɔɔ ɔ yaa darɛ ɔɔ m Maarii, ɔɔ kɔ Woso barka ka ɔ ɔ gɔta, Zuuba Woso ɔ kan ɔɔ kɔ.» ²⁹ Maarii k'a meerbaa bi ma bi, a da wɔ ɔ. A n n'a hɔɔ dam yaadare bi jɔ ma. ³⁰ Malɛɛka bi n a hɔ m, a ɔ: «ɔ da bi wɔ ɔ y Maarii, bala, ɔɔ barka yɔ Woso zi. ³¹ ɔɔ jɔsɔ sim, ɔ nyɔ yɔ yar, b'ɔɔ y'a birm

Yeezuu. ³² A nyintam g̃saa g̃s̃ta, bi n y'a birm Woso k'a le da haay Nyl. Zuuba Woso y'a yaaba David cirbæ buncε kan σ, ³³ a cirbæ b̃m Zak̃k̃b do k̃ σ d̃m̃m haay, b'a cirbæ bi nyare ba σ y.»

³⁴ Maarii n a hi malεka bi m, a σ: «Bi naa y'a bam lo an k̃ ỹ, k̃ m̃ n yar d̃ naa?» ³⁵ Malεka bi n a hi m, a σ: «Sent-Espri zerle ubu mim σ, Woso k'a le da haay paŋŋa y'a kure ubu ra, am hinni k̃ bi m. Bi y'a ka, nyl k'a ni zem k'a bi ỹ bi, n y'a birm Woso Nyl muŋŋa.

³⁶ Ubu danyl Elizabethi, k̃ n n'a birm cuna b'li juσ m s̃, a mom s̃rdi k̃ m naa. A nylar ỹm a gusimbaa k̃ σ.

³⁷ Bala, «k̃ ba σ, Woso n a da ma y.»

³⁸ Maarii n a hi, a σ: «Zuuba zibæzaa m m̃ m, k'an ba m̃ m amba ubu hi bi m.» Malεka bi n a h̃r, an a g̃ ma.

Maarii ta k'a yaa d̃ga Elizabethi ma

³⁹ D̃m̃m bi do σ bi, Maarii wuti z̃k̃-z̃k̃, an zaa sa, an k̃ k̃r̃ k̃ ciro n ta σ k̃ k̃ σ, an ta Zidee k̃ deem k̃ σ. ⁴⁰ A n aa gas̃ Zakarii har σ, an yaa da Elizabethi m.

⁴¹ Elizabethi k'a Maarii yaadare bi ma bi, nyl k'a n'a k̃ σ bi heer ba. Sent-Espri n Elizabethi heer han. ⁴² A n zee da kan paŋŋa k̃, a σ: «Woso ubu barka da σ an le da lanñ haay ra, bi barka bi zer an naw̃m nyl k'ubu n ni zem b'a ỹ bi ra. ⁴³ Nka m m̃ n, k̃ m̃ Zuuba da n bi d̃ga m̃ ma? ⁴⁴ Bala, k'ubu yaadare bi gas̃ m̃ t̃r σ bi, nyl bi heer ba m̃ k̃ σ kan heerny k̃. ⁴⁵ Mim-birenyuntazaa n'ubu m, ubu s̃ra ka, i σ, meerbaa k̃ n y'a hi ubu m Zuuba Woso t̃ ma bi k̃ ỹm.»

Maarii laa

⁴⁶ Bi, Maarii a hi, a σ:

«M̃ nyi y'a le k̃ m̃ Zuuba Woso σ.

⁴⁷ Bi, heerny k̃ m̃ heer han,

bala Woso m̃ m̃ b̃mb̃rezaa.

⁴⁸ Bala, a zerga an d̃ga a zibæzaa cicirzaa bi ma.

Naa ma k̃εεε bi, do haay y'a hum m̃ ma mim-birenyuntazaa.

⁴⁹ Paŋŋazaa Woso minno g̃t̃-g̃t̃ ba m̃ m̃ minto.

A t̃ bi, t̃ muŋŋa m.

⁵⁰ A cicirzere i g̃t̃ k̃ η ni nyi bam ni r̃ k̃ m̃ mim σ d̃m̃m haay.

⁵¹ A zibæro g̃t̃ ba a w̃ paŋŋa m.

A g̃t̃ k̃ η n'a muŋŋa busum k̃ k̃ h̃s̃ga.

⁵² A paŋŋazanñ bra a cirbæduuro ra an η dundo.

A n g̃t̃ ηs̃azanñ k̃ busu brama.

⁵³ A gan σ g̃t̃ k̃ η ni zem k̃ k̃ ma, an arzakazanñ da zaa ra a w̃ n tu.

⁵⁴ A b'a da a zibænyl Israyel han, an a cicirzere bi t̃ da a k̃ σ.

⁵⁵ Ler k'a b̃ Abraham m, kan a yaŋŋa k̃ m a nyare ba σ bi minto.»

⁵⁶ Maarii g̃t̃a kan Elizabethi k̃ an a z̃ mom kaak̃ ma, an b̃kare, an doo.

Zaan-Batiisi yure

⁵⁷ Elizabethi nyl yure a ku. A nyl bi ỹ yar. ⁵⁸ A c̃s̃k̃ñ kan a dog̃t̃ k̃ a ma η σ, Zuuba a cicir zε, ηn'a zε k̃ ra kan k̃, ηn'a heer nyk̃m. ⁵⁹ Nyl bi k'a d̃m̃m sinnyæ ba bi, η b̃r̃ k'a b'a gas̃ baŋŋa σ. N y'a ηs̃a k'a t̃ ka Zakarii, am a zi bi k̃ bi m. ⁶⁰ A da bi n a hi, a σ: «Ayy..., a t̃ m Zaan.» ⁶¹ N n a hi m, η σ: «Ubu do bi k̃ σ, g̃s̃a ba σ, n n a t̃ ka ncunaas̃ y.» ⁶² N n makra ba a w̃ m, ηn'a zi bi lar, k̃ n y'a birm l̃ñl̃ g̃? ⁶³ Zakarii n warga yε, an g̃s̃r̃s̃r̃ k̃ñ duro ba ma: «A t̃ m Zaan.» N haay n zε k̃d̃. ⁶⁴ Lεem bi, Zakarii le a g̃, a nεem n a k̃ k̃ zi, an ni meer bare, an n'a le k̃m Woso σ. ⁶⁵ Nyibæ gas̃ a c̃s̃k̃ñ k̃ σ haay, an ta k̃r̃ k̃ η ni cigæzi r̃ k̃ σ, Zidee g̃rga haay jilli, s̃s̃ra n'a bam mim naa do ma. ⁶⁶ G̃t̃ k̃ η mim naa do ma r̃ k̃ y'a k̃ñ dam, ηn'a muŋŋa larm, η σ: «Nyl naa do zem bi nyunta lo?» S̃ra m, Zuuba Woso w̃ nyunta nyl bi ra.

Zakarii laa

⁶⁷ Sent-Espri nyunta an nyl bi zi Zakarii heer han, an ni wosolesinñsora meer bare, a σ:

⁶⁸ «Zuuba, Israyel Woso n l̃b̃s̃re ỹ, bala, a bi d̃ga a do ma, an a b̃mb̃.

⁶⁹ A k̃ b̃mb̃rezaa paŋŋazaa m m̃ minto, a zibænyl David do k̃ σ.

⁷⁰ Naa a l̃ε ka an a hi a l̃sinñsorazanñ muŋŋa le m biisi.

⁷¹ A σ, a k̃ k̃ m̃ k̃ j̃ñ k̃ σ, kan g̃s̃a haay k'a s̃ k̃ m̃ bi k̃.

⁷² A k̃ yaab̃k̃ cicir zε, a a g̃s̃as̃babaa muŋŋa t̃ da a k̃ σ.

⁷³ A l̃rb̃re k'a k̃ k̃ yaaba Abraham m bi ba n ni:

⁷⁴ K'a k̃ b̃mb̃ j̃ñ k̃ σ an nya, a zaa kam k̃ σ k̃ σ a zi ba kan heerkood̃baa k̃,

⁷⁵ muŋŋabaa kan t̃rgabaa k̃ k̃ σ, Woso taa d̃m̃m haay kan σ m̃s̃r̃baa nyare k̃.

⁷⁶ B'ubu, m nyuñ, η y'ubu birm Woso k'a le da haay l̃sinñsorazaa.

Bala, ubu kam Zuuba l̃ε k'l̃ zaar̃ banka,

⁷⁷ k'l̃ ka, k'a dog̃t̃ n b̃mb̃re d̃, η mim̃b̃nyaar̃ sugur kare k̃ σ.

⁷⁸ Bala, k̃ Woso bi cicirzere g̃ta.

Naa minto bi, l̃εgure y'a tom brama, an gu k̃ m, amba woso haanre k̃ bi m,

⁷⁹ k'a bi l̃ε gu g̃t̃ k̃ η ni monsig̃ σ, ηn'li nyi bam zε m k̃ k̃ m, k'a bi laafu zaa hunka k̃ m.»

Zaan-Batiisi nyukumbombaa

⁸⁰ K̃ nyl bi ni, a i mam, a heerkood̃baa n'a dam la. A g̃t̃a zaŋŋa σ, an ta an d̃m̃m k'a a hunka σ Israyel zamaa l̃ε bi d̃m̃m ku.

taʊre meerbaa nyɔɔɔre tɔ ma. ⁴⁸ K'a zɔrɔ kɔɔ a yɔ bɛ, ɛ zɛ kɛdɛ, a da bɛ n a hɛ m, a ɔ: «M nyɔɔɔ, kɔ m ɔbɛ m naa do ba kɔɔ nɔ? Dɔga a, ɛ zɛ kan kɔɔ kɛ da kɔ ɔ, ɔ n'ɔ kare ɔbɛ ma.» ⁴⁹ A n a nyɔ kɔ ɛ nɔ, a ɔ: «Kɔ m an n'a kam kɔ ma? Awkɔ n a dɔ a ɔ, kɔ m ga m, m bɛr m Zɛ har ɔ ra?» ⁵⁰ Bɛ, k'a hɛ nɔ bɛ, ɛ n a jɛ ma y. ⁵¹ Yeezuu n a wusigɛ kan ɛ kɛ Nazareti ɔ. A n nɔ ɛ sire. A da bɛ minno kɔɔ duro da a heer ɔ.

⁵² Yeezuu nɔ mare, a mindɔre n'a dam la. A Woso kɔ yɔ, an gɔɔ kɔ yɔ.

Wosolesinnisorazaa Zaan-Batiisi

(Matiyee 3.1-12; Marki 1.1-8; Zaan 1.19-28)

3 Rɔm cir Tibɛɛr cirbɛɛ bɛre dɔɔraa bueresoor hɔ ma bɛ, Pɔns Pilati nyɔnta an a so Zidee gɔrga ɔ, cir Hirɔɔdi n a so Galilee ɔ, a danyɔ cir Filipi n a so Itiree kɔ ɔ kan Trakoniti kɔ kɛ, cir Lizaniyas n a so Ablennu kɔ ɔ. ² Hannu kan *Kayiifɔ k'ɛ nyɔnta wosocemannɔbɛnno jɛtannɔ. Dɔmɔm bɛ do ɔ bɛ, Woso a lemim ka Zakarii nyɔ Zaan ɔ poohkɔɔ ɔ. ³ Bɛ Zaan ta Zɔrden gɔrga haay ɔ, an nɔ heerɔrɛ kan batem kɛ mim pa dam gɔɔ m, ɛ mimbɔnyaarɔ sugur yɛre minto, ⁴ amba n y'a gɔrsɔra ba wosolesinnisorazaa Ezayii ci nɔ ɔ bɛ m:

Gɔɔa leer nɔ kɔm poohkɔɔ ɔ:

K'a Zuuba zaa banka, k'a zaafɔrɔrɔ kɔɔ bumbanka kɔ ɛ nɔ yɔ tɔrga.

⁵ K'a kɔ zar toko haay ɔ, k'a ciro kan dimbirɔ kɛ zɛ a wɔta, k'a zaarɔ kɔ ɛ y'a tɔntɔ kɔ hɔshɔr, kɔ ɛ bɛ mɔɔɔ kɔ kɔ, k'a ɛ banka a ɛ lɔntɔ.

⁶ Bɔmbɔrezaa k'a a to Woso zi bɛ, a gɔɔ bɔmbɔm do haay kɔ ɔ.

⁷ Zamaa gɔta nɔ zem Zaan zi, k'a bɛ batem si. A n n'a hɛre ɛ nɔ, a ɔ: «Awkɔ naa, cirka do n'awɔ m. Nka y'a hɛ awkɔ m, a ɔ, a a si a kɔ lem Woso heerbusu k'a nɔ zem booti m bɛ lɛɛ?» ⁸ K'a zi mɔɔɔ ba amba gɔ nɔ nyɔ dam bɛ m, k'an zu kɔ ɔ kan awkɔ heerɔrɛ bɛ kɛ, b'a b'a hɔɔ da a ɔ, awkɔ yaaba m Abraham nɔ y. Bala, kɔ y'a hɛre awkɔ m, kɔ ɔ, Woso a da ma, an jaarɔ kɔɔ duro wusigɛ an ɛ ba Abraham nyɔnta. ⁹ Bala, n sɔga banka an nɔ cuntam k'an gɔɔ zɔnɛ ra ɛ mɛsi ma. Gɔ nɔɔ k'a bɛr nyɔ mɔɔɔ dam bɛ, n y'a zem la, n a da sɛ ɔ.»

¹⁰ Zamaa bɛ barla gɔɔ kɔɔ nɔ laaka da, ɛ ɔ: «K'a maam, k'ɔ a ba kɔ?» ¹¹ A n a nyɔ kɔ ɛ nɔ, a ɔ: «Kɔ gɔɔa ɛ huu m hɛya, k'an a jir kan gɔɔa k'a ba m bɛ kɛ. Gɔɔa k'an ta hɔɔre m bɛ, k'an a ba maam kɔ.» ¹² Yawɔrsinno n bɔr kɔ k'a bɛ batem si, ɛ nɔ laaka da Zaan han, ɛ ɔ: «Karunsaamba, kɔ kɔ ɔ ga m, ɔ a ba?» ¹³ A n a hɛ ɛ nɔ, a ɔ: «A bɛ busoo si an lɛ da lɛ kɔ n y'a ka bɛ ra y.»

¹⁴ Yarbɛnno n a lar kɔ, ɛ ɔ: «Bɛ kɔ kɔ, kɔ kɔ ɔ ga m, ɔ a ba?» A n a nyɔ kɔ ɛ nɔ, a ɔ: «A bɛ paɔɔ ba gɔɔa ma y, b'a bɛ nɔɔ ba a ka gɔɔa lɛ m k'a busoo yɔ y. Bɛ k'a zerga a yawɔra bɛ rɛ.»

¹⁵ Zamaa bɛ nɔ dɔm kɔ k'a nɔ zem bɛ nyɔnta ɔ bɛ ma. N n'a hɔɔ dam. N nɔ laaka dare a mɔɔɔ han a heer ɔ, ɛ ɔ: «Krista bɛɛ m Zaan bɛ m na?» ¹⁶ Zaan n a hɛ ɛ haay m, a ɔ: «Mɔ naa, batem kɔ n'a kare awkɔ ɔ hi ɔ. Bɛ, gɔɔa ɛ zem, a paɔɔ n lɛ da kɔ ra, bɛ kɔ n m ga m, m a kɔɔ bar tɔkɛ hɔr y. A batem kare awkɔ ɔ Sent-

Esprɛ m kan sɛ kɛ m. ¹⁷ A gɔr sa a wɔ ɔ, k'a tɔyaa kɔnkɔ m, k'a hɔyaa zɔ m. A hɔyaa bɛ zarɛ a sɛ ɔ, a sɛ k'a bɛr lihim bɛ nyam puur b'ɔ.» ¹⁸ Ncɔnaa bɛ, Zaan a ya, an minno kɔɔ nɔ hɛ gɔɔ kɔ kɔ m, an nɔ lemim nyɔnta bɛ hum Israyel gɔɔ kɔ kɔ m.

¹⁹ Bɛ kur bɛ, Zaan nyaa ba kan cir Hirɔɔdi kɛ, a cɛmba ɔ Hirɔɔdiyaadi k'a yɔm, kan a hɔbaa bɔnyaarɔ vantɔ kɔ haay kɛ minto. ²⁰ Kɛre bɛ, Hirɔɔdi a ya, an mimbɔnyaarɔ ba an a na ma: a a ka n nɔ Zaan du lɔnkɔɔ ɔ.

Yeezuu batem sire

(Matiyee 3.13-17; Marki 1.9-11)

²¹ Dɔmɔm kɔ zamaa bɛ haay nɔ batem siɔ bɛ, Yeezuu batem si kɔ. K'a nɔ yaa dam bɛ, brama a gɔ, ²² *Sent-Esprɛ n cirpɔre mɛ sa, an zer a mim ɔ. Leer n a to brama an n'a hɛre, a ɔ: «Mɔ Nyɔ n'ɔbɛ m, kɔ ɔbɛ nɔ gɔta, m kɔ kɔ yɔ ɔbɛ ra.»

Yeezuu yaabɔ

(Matiyee 1.1-17)

²³ Yeezuu dɔɔraa bɛ, a ga kɔ ɔ a ba kan bukɔrku kɛ, an bɔkare an a zibɛ sa. N y'a hɔɔ dare, ɛ ɔ Zozef nyɔ m.

Zozef zɛ m Helii m,

²⁴ Helii zɛ m Mataat m,

Mataat zɛ m Levii m,

Levii zɛ m Melkii m,

Melkii zɛ m Yanayɔ m,

Yanayɔ zɛ m Zozef m,

²⁵ Zozef zɛ m Matatɔyas m,

Matatɔyas zɛ m Amɔs m,

Amɔs zɛ m Nahum m,

Nahum zɛ m Hɛslii m,

Hɛslii zɛ m Nagayɔ m,

²⁶ Nagayɔ zɛ m Maati m,

Maati zɛ m Matatɔyas m,

Matatɔyas zɛ m Semeyini m,

Semeyini zɛ m Yoseki m,

Yoseki zɛ m Yooda m,

²⁷ Yooda zɛ m Yohanam m,

Yohanam zɛ m Reeza m,

Reeza zɛ m Zorobabel m,

Zorobabel zɛ m Salatɔyɛl m,

Salatɔyɛl zɛ m Neerii m,

²⁸ Neerii zɛ m Melkii m,

Melkii zɛ m Adii m,

Adii zɛ m Kozam m,

Kozam zɛ m Elmadam m,

Elmadam zɛ m Eɛr m,

²⁹ Eɛr zɛ m Yeezuu m,

Yeezuu zɛ m Eliyezɛɛr m,

Eliyezɛɛr zɛ m Yoorim m,

Yoorim zɛ m Mataat m,

Mataat zɛ m Levii m,

³⁰ Levii zɛ m Sumunɔɔ m,

Sumunɔɔ zɛ m Ziida m,

Ziida zɛ m Zozef m,

Zozef zɛ m Yoonam m,

Yoonam zɛ m Eliyakim m,

Yeezuu y'a paŋŋa hunkam
(Marki 1.21-28)

³¹ Yeezuu ta Galilee gɔrga deem Kapernawum σ, an nu hɔ dɪndam gɔɔ m *sabaa hinni σ. ³² N zε kədə a hɔɔndarε tɔ ma, bala, a meer bi ba an nawσm lε k'an ta m bi m. ³³ Gɔaa deem l nyɪnta sokσmacε σ b'σ, zinə nu kan kl. A n zee da kan paŋŋa kl a σ: ³⁴ «Hey! Nazareti Yeezuu, lɛu kɔ nu kɔɔ zi? Bσr lɛu σ k'i bi kɔɔ zɪnzε gε? Kσ nka n'lɛu m, mɔɔ dɔ mɔŋŋa, gɔaa mɔŋŋa kσ Woso a nyɔɔ bi n'lɛu m.» ³⁵ Yeezuu n zinə bi da jɪm σ a meerbaa m, an n'a hɪrε, a σ: «Zε hi, k'i kɔ gɔaa bi mε σ.» Zinə bi n gɔaa bi do tara σ zamaa bi lεε, an bɔ a mε σ, b'a n yaaba da ma y. ³⁶ N haay zε kədə, ŋn'a hum kσ m, ŋ σ: «Bɔ meerbaa m naa! A n nu lε kam zinəro σ kan paŋŋa kl ŋn'l kɔrε!» ³⁷ N nu Yeezuu mim dɪndam lεε haay σ, gɔrga bi do kɔ σ.

Yeezuu yaabazannɔ waarε
(Matiyee 8.14-17; Marki 1.29-34)

³⁸ Yeezuu k'a bɔ sokσmacε σ b'σ bi, a ta gɔaa kσ n n'a birm Sɪmɔɔn har σ. A n aa dɪga a, Sɪmɔɔn dɪndə l yaaba m. N n a yε Yeezuu han k'an a waa. ³⁹ Yeezuu n a zɔ ma, an zerga a burə σ, an həən si yaaba bi ma, an bɔ a mε σ. A n wuti lεem an nyasσ ŋ nu. ⁴⁰ Kσ woso lε a da bi, gɔɔ kσ ŋ nu yaabazannɔ m, ŋnu yaaba do haay m bi, ŋ bσr ŋ nu Yeezuu zi. Bi n a wɔ ka ŋ gɔaa deem-deem la, an ŋ waa. ⁴¹ Zinəro bɔ yaabazannɔ gɔta mε σ, kan zee kl, ŋ σ: «Woso Nyɪ n'lɛu m!» Bi, Yeezuu l həən sire ŋ ma, a bur yem kσ ŋ nu meer ba y. Bala, zinəro wɔɔ a dɔ, ŋ σ Krista m.

Yeezuu lemim nyɪnta padarε
(Marki 1.35-39)

⁴² Dɔ k'a mε bi, Yeezuu bɔ, an ta poohɔɔn σ, gɔɔ kσ gɔta n'a kam ma. Kσ ŋ y'a yɪ bi, ŋ y'a ŋsa kσ Yeezuu n gɔɔta kan a kl. ⁴³ Bi, Yeezuu a hɪ ŋ nu, a σ: «Pakra m, kσ m aa Woso cirbəə bi pa da tara gɔɔɔn ra, bala, mɔɔ nyɔɔ n y'a σ bi minto.» ⁴⁴ A n nu hɔ dɪndam gɔɔ m Zidee sokσmacεrɔ σ.

Lεεkarε karɪndanyɪnta si
(Matiyee 4.18-22; Marki 1.16-20)

5 Hindeem σ, Yeezuu l jɪnɪm *Zenezareti hɪgɔta lε ra, zamaa bi nu kσ nyɔnnyɔɔtam a jɪr σ k'a tσr ka Woso lemim ma. ² A kɔɔɔ yɪ hɪya hɪgɔta bi lε ra. Zɔbənno kɔɔ n bra, ŋn'a zanŋarɔ sɔrgɔm. ³ Yeezuu n da kɔɔɔ bi deem σ. Nyɪnta a σ Sɪmɔɔn hɔ. A n a ye han k'an a gaa hɪgɔta bi lε ma poore. Yeezuu n nyɪnta, an a tɔ kɔɔɔ bi kɔ σ, an nu hɔ dɪndam zamaa bi m. ⁴ K'a meer bi ba an a nya bi, a a hɪ Sɪmɔɔn m, a σ: «l zɔ hi bi kɔ σ, k'a a zanŋarɔ kɔɔ zɔ, k'a zɔ gσr.» ⁵ Sɪmɔɔn n a nyɪ kɔ σ, a σ: «Karɪnsaamba, wɔɔ zi ba gunuu σ tee... bi kɔɔ n hɔɔ nyasσ y. Bi k'lɛu hɪ bi, mɔɔ yɪ ŋ zom.» ⁶ Kσ ŋ zanŋarɔ kɔɔ zɔ bi, ŋ zɔ gσr gɔta, ŋ zanŋarɔ kɔɔ nu kɪnkansɔrε. ⁷ N n a tɔ, ŋn'a wɔ zɔ a zibəəkɔɔn kσ ŋ nu kɔɔɔ deem bi kɔ σ kɔ kɔ m, kσ ŋ nu b'a da a han. Bɔɔ n bσr, ŋnu b'a da ŋ han ŋn'a waa σ, ŋn'a zar

kɔɔɔ hɪya kɔɔ σ, an a han, ŋn'a yɔ k'a nyoo ba. ⁸ Sɪmɔɔn Pɪyεr k'a naa yɪ bi, a kukurə zε Yeezuu taa, an n'a hɪrε, a σ: «Zuuba, l ba mɔɔ ma laatσ, bala, mim-bɔnyaa bər m kɔɔ m.» ⁹ Dabɔɔ gɔta y'a nyasσ kan a muno kɔɔ kl, zɔ gɔta kσ ŋ y'a gσr bi tɔ ma. ¹⁰ Dabɔɔ Zebedee nyɪnta Zakki kan Zaan kl kσ ŋ nu Sɪmɔɔn zibəəkɔɔn kɔɔ nyasσ sɔ. Yeezuu n a hɪ Sɪmɔɔn m, a σ: «l da bi kɔ σ y, naa ma kεrε bi, lɛu kɔɔ gσr biisi, lɛu y'l bam gɔɔkamazaa kεrε.» ¹¹ N n a bɔ, ŋnu bσr kɔɔɔ kɔɔ m hɪgɔta lε ra b'σ, ŋnu hɔ haay bi tɔ, ŋnu zɔ kσ σ kan kl.

Kusimə waarε
(Matiyee 8.1-4; Marki 1.40-45)

¹² Yeezuu k'a yaa lee ku tara deem la bi, gɔaa nu b'σ kusiməbaa n ta ma jilli. K'a Yeezuu yɪ bi, a sɔnta, an a meer zuutə tara σ, an yaa da m, a σ: «Zuuba, k'l lε taa ma, l l da ma l mɔɔ waa, k'l dintim gσ mɔɔ ma.» ¹³ Yeezuu n a wɔ hσr, an a da ma, a σ: «Mɔɔ lε taa, l waa.» Lεem bi, a kusiməbaa bi nya ma. ¹⁴ Yeezuu n lε ka σ, a σ, a b'a hɪ gɔaa nu y. Bi, a a hɪ, a σ: «Ta l yaa n'l hunka wosocemannɔ bər m, k'l ganwσrε ka amba wosolesinnɔsɔrazaa Moyiisi lε ka bi m, l dintim gσ l ma minto, k'an nyɪnta kaseti gɔaa haay lεε.» ¹⁵ Bi y'a ka Yeezuu tɔ n bɔ an n'a dam la. Zamaa gɔta n tɪr a zεm kσ ra, k'a tσr ka a lemim ma, k'a ka kσ Yeezuu n a waa a yaabarɔ minto. ¹⁶ Bi, kσ Yeezuu nu, ta a tɪr a σ a deem bɔlεmarɔ σ, an bur yaa darε.

Mεgarezaa waarε
(Matiyee 9.1-8; Marki 2.1-12)

¹⁷ Hindeem σ, Yeezuu nyɪnta an nu hɔ dɪndam. Farizeenɔ kan wosocikarɪnsaambɔ kl nyɪnta b'σ. A tɔ ŋ y'a σ Galilee kan Zidee kl Zerizalem kl kσr σ, ŋnu bσr. Zuuba paŋŋa nyɪnta kan Yeezuu kl, an a ka, an nu yaabazannɔ waam. ¹⁸ Gɔɔ n lee ku mεgarezaa m wσtarahɔ σ, ŋn'a kam ma k'a gasσ m har σ b'σ, a wɔta Yeezuu taa. ¹⁹ Zamaa bi minto bi ŋ n a dɔ kσ gasσ awɔɔ n nawσm nu lɔnɔ y. N nu der cε bi ra, ŋnu cε bi mim hɔn ra, ŋn'a nyɔɔ, ŋn'a zer kan a wσtarahɔ bi kl Yeezuu taa zamaa bi lεε. ²⁰ Yeezuu k'a ŋ sɪrakarε bi yɪ bi, a a hɪ yaabazaa bi m, a σ: «Gɔaa, l l mimbɔnyaarɔ sugur yɪ.» ²¹ Farizeenɔ kan wosocikarɪnsaambɔ kl y'a mɔŋŋa larm a heer σ, ŋ σ: «Gɔaa bi kara n naa, an nu Woso sɔnɔɔ wσrε? Nka y'a da ma an mimbɔnyaarɔ sugur ka kσ Woso deem bεε?» ²² Bi Yeezuu k'a ŋ hɔɔndarε bi yɪ bi, a a hɪ ŋ nu, a σ: «Bɔ m, awɔɔ n'a hɔɔn darε nɔnaasσ? ²³ Kara n naanaa? M a hɪ, m σ: l l mimbɔnyaarɔ sugur yɪ bi m gε, l wuti l ta bi nu?» ²⁴ Bi k'awɔɔ n a dɔ a σ, Gɔaanyɪ b'l lε m k'a mimbɔnyaarɔ sugur ka tara burə σ bi, an a hɪ mεgarezaa bi m, a σ: «Mɔɔ y'a hɪ lɛu m, wuti, l l wσtarahɔ bi sa l doo.» ²⁵ Bi n wuti lεem, ŋ mɪnyaa m, an a wσtarahɔ bi sa, an doo, an n'a lε kɔm Woso σ. ²⁶ N haay zε kədə, ŋn'a lε kɔm Woso σ. Dabɔɔ n ŋ nyasσ, ŋn'a hɪrε, ŋ σ: «Wɔɔ mim daa yɪ her.»

Levii har hɔbure

(Matiyee 9.9-13; Marki 2.13-17)

²⁷ Bi kur bi, a bɔ an yawɔrsir yi, a tɔ m Levii, an ni nyuntare a zibæ buncɛ ɔ. Yeezuu n a hi m, a ɔ: «Zu mɔɔ ɔ.» ²⁸ Levii n wuti, an a gɔ hɔ haay ma, an zu Yeezuu ɔ. ²⁹ Levii n cibsaa gɔta ba a har ɔ, an hɔbure ba Yeezuu minto. Yawɔrsinno gɔta bɔr, kan gɔta vantɔɔ ki, ŋɔ b'a zɛ kɔ ra, ŋɔ'ɔ hɔ bɔm kan ŋ ki. ³⁰ Farizeenɔ kan a wosocikarunsaambɔɔ ki n bɔr, ŋɔ'ɔ kukur bam karundanyɔɔ kɔɔ ma, ŋ ɔ: «Bɔ minto, awɔɔ n ni hɔ bɔm, an ni hɔ mim kan yawɔrsinno ki, mimbɔnyaabɛnno ki?» ³¹ Yeezuu n a hi ŋ ni, a ɔ: «Laafuzannɔ bur a kam kɔɔ ma y, yaabazannɔ n n'a kam ma. ³² Mɔɔ n bɔr kɔ m bi gɔta turgɔɔ bir y, bɔr mɔɔ ɔ mimbɔnyaabɛnno minto, kɔ ŋ n'a mɔsɔbaa ɔr.»

Hɔ daa kan hɔ gusire ki n kɔ yɔ y

(Matiyee 9.14-17; Marki 2.18-22)

³³ Gɔɔ n a hi Yeezuu m, ŋ ɔ: «Gallɛm gɔta Zaan karundanyɔɔ kan farizeenɔ karundanyɔɔ ki y'a lɛ kɔsɔm, lɛu kɔɔ kɔɔ n bɔkare, ŋɔ'ɔ hɔ bɔrɛ, ŋɔ'ɔ hɔ mire?» ³⁴ Yeezuu n a hi ŋ ni, a ɔ: «Awɔɔ y'a dam ma, a ka lɔ daa zim gɔaasɔɔ n a lɛ kɔsɔ, kɔ lɔ daa bi zim b'ɔ kan ŋ ki ra? ³⁵ Dɔmɔm zɛm, n ni zɛm bi lɔ daa zim bi bɔ ŋ bire ɔ. Dɔmɔm bi do ɔ bi, ŋ y'a lɛ kɔsɔm.»

³⁶ A n a ya, an hɔbɔkɔɔrenoom vanta da ŋ ni, a ɔ: «Gɔaa ba ɔ, an ni pɛera daa kur sam, an a sunsar kan huu gusire ki y. Bala, pɛera daa bi b'a gam kɔ ɔ kan a gusire bi ki y. Pɛera daa bi y'a gusire bi kaansɔm. ³⁷ Gɔaa b'a dam ma, an divɛn daa tɔ hibɔkɔɔ gusinno ɔ y, kɔ bi bɛɛ ni, divɛn bi yi ŋ hinhaanm, an a lo, bi hibɔkɔɔ kɔɔ nyuntam kɔm. ³⁸ Bi, a ga a wɔm, ŋɔ'ɔ divɛn daa tɔ hibɔkɔɔ daara ɔ. ³⁹ Bala, gɔaa k'a ni divɛn gusire mim bi, a lɛ baa divɛn daa ma y. Bala, a hi a nawɔrɛ, a ɔ, divɛn gusire bi m mɔŋŋa.»

Yeezuu lɛ da sabaa hinni ra

(Matiyee 12.1-8; Marki 2.23-28)

6 Hindeem ɔ, *sabaa hinni ɔ, Yeezuu bra hɔsɔrɔɔ ɔ kan a karundanyɔɔ ki. A karundanyɔɔ kɔɔ m hɔyaa bi yɔnyar, ŋɔ'ɔ tiŋŋɔ, ŋɔ'ɔ sɔrɛ. ² Farizeenɔ gɔsɔkɔɔ n a hi ŋ ni, ŋ ɔ: «Bɔ minto, awɔɔ ni naa bare? Bi n n lɛ ka kɔ n naa ba sabaa hinni ɔ?» ³ Yeezuu n a nyi kɔ ɔ, a ɔ: «Nɔ k'a Daviɔ nyasɔ kan a muno ki an hɔ niŋŋɔ ba bi, ⁴ an gasɔ Wosocɛ ɔ, an bur kɔ n y'a ka Woso ɔ bi sa, an a bi kan a muno kɔɔ ki, bi n ni lɛ ka kɔ n a bi kɔ wosocemannɔbɛnno bɛɛ bala bi, awɔɔ n a karunda ba ra?» ⁵ A n n'a hire ŋ ni, a ɔ: «Gɔaanyɔ bi m sabaa hinni bi minzaa.»

Wɔgarezaa waare

(Matiyee 12.9-14; Marki 3.1-6)

⁶ Sabaa hinni vanta ɔ, Yeezuu gasɔ sokɔmace ɔ, an ni hɔ dɔndam. Gɔaa ni b'ɔ, a bɔsɔ ra kɔ n ga. ⁷ Wosocikarunsaambɔɔ kan farizeenɔ ki nyɔnta, ŋɔ'ɔ dundom Yeezuu zi, k'a dɔga a, a yaabazaa bi waam sabaa hinni ɔ gɛ, k'a ku a mim ka ra. ⁸ Bi, Yeezuu ŋ hɔkɔndare bi dɔ.

A n a hi wɔgarezaa bi m, a ɔ: «Wuti lɛ jum naa ɔ, zamaa bi bire ɔ.» Gɔaa bi n wuti an jum b'ɔ. ⁹ Yeezuu n a hi ŋ ni, a ɔ: «Mɔɔ kɔ m awɔɔ lar: zaa ta ɔ sabaa hinni ɔ, kɔ n ni zi mɔŋŋa ba gɛɛ, kɔ n ni zi bɔnyaa ba? Zaa ta ɔ kɔ n ni gɔaa meeyaa bɔmbɔ gɛɛ, kɔ n n'a zar?» ¹⁰ A n dɔga ŋ ma a jir ɔ, an a hi gɔaa bi m, a ɔ: «lɔ kɔ hɔr.» Gɔaa bi n a kɔ hɔr, a kɔ bi n a waa. ¹¹ Bi, gɔɔ kɔ ŋ ɔ, k'a mim ka ra kɔ kɔ ma ɔ gɔta, ŋɔ'ɔ dundam kan kɔ ki, k'a dɔga hɔ k'a n'a bam Yeezuu m bi ma.

Yeezuu karundanyɔɔ kɔɔ

(Matiyee 10.1-4; Marki 3.13-19)

¹² Dɔmɔm bi do ɔ bi, Yeezuu ta ci mim ɔ, k'a yaa yaa da. B'a yaa bi da Woso m gunuu ɔ b'ɔ kan dɔmɔrɛ ki. ¹³ Dɔ k'a mɔ bi, a a karundanyɔɔ bir, an ŋ kɔ ɔ bueere-hɔya, an tɔ ka ŋ ɔ, kristazibæzannɔ. ¹⁴ Sɔmɔn k'a tɔ ka Pɔyɛɛr, a danzaa Andɔr, Zakki, Zaan, Filipi, Bartelemii, ¹⁵ Matiyee, Toma, Alfee nyi Zakki, Sɔmɔn kɔ n n'a birm *Zelɔtɔ, ¹⁶ Zakki nyi Zidas, kan Iskariyɔtɔ Zidas k'a a ba zambɔzaa bi ki.

Yeezuu gɔta waa gɔta

(Matiyee 4.23-25)

¹⁷ Yeezuu a to ci mim ɔ kan ŋ ki, an zer, an aa jum buncɛ fapida ɔ. B'ɔ bi, a karundanyɔɔ gɔta gɔta b'ɔ. Zamaa gɔta nyɔnta b'ɔ sɔ. A to ŋ y'a ɔ Zidee ɔ, Zerizalem ɔ, kan kɔrɔ kɔ ŋ ni higɔta lɛ ra kɔ kɔ ki ɔ, Tiir kan Sidɔn ki jir ɔ. ¹⁸ Bɔr ŋ y'a ɔ, k'a b'a tɔr ka ma, k'an a waa a yaabarɔ minto. Gɔɔ kɔ zinɔrɔ ni kan ŋ ki kɔ kɔ, ŋ y'a waam sɔ. ¹⁹ Zamaa bi haay y'a kam ma k'a a wɔ da ma. Bala, paŋŋa nyɔnta an ni bɔrɛ a mɛ ɔ, an ni ŋ haay waare.

Mimbirenyɔntazannɔ paan...rɔ

(Matiyee 5.1-12)

²⁰ Yeezuu n dɔga a karundanyɔɔ kɔɔ ma kɛrɛɛ, an a hi ŋ ni, a ɔ:

«Mimbirenyɔntazannɔ n'awɔɔ m, awɔɔ k'a m ŋɔzannɔ,

Woso cirbæɔ bi, awɔɔ y'a sɔ ɔ.

²¹ Mimbirenyɔntazannɔ n'awɔɔ m, awɔɔ kɔ kɔ n'awɔɔ zɛm naa ma,

hɔbure y'awɔɔ kɔm.

Mimbirenyɔntazannɔ n'awɔɔ m, awɔɔ k'a ni baa dam naa ma,

awɔɔ yaa wɔm.

²² Mimbirenyɔntazannɔ n'awɔɔ m, kɔ n sɔ awɔɔ m, kɔ n kaanm awɔɔ m, kɔ n y'awɔɔ sɔsɔsɔ wɔ, ŋɔ'ɔ bɔnyaa hi awɔɔ ma Gɔaanyɔ bi tɔ ma.

²³ K'a heernyɔɔ gɔta ba hinni bi do ɔ. Bala, Woso lɛ gan-wɔrɛ gɔta bankam awɔɔ minto arzana ɔ. ŋ yaabɔɔ kɔ, nyɔnta ŋ y'a ɔ, ŋɔ'ɔ ba nɔnaasɔ wosolesinnɔsɔrazannɔ m biisi.

²⁴ A pakra bare awɔɔ m, awɔɔ arzakazannɔ.

Bala, awɔɔ a heernyɔɔ yi biisi.

²⁵ A pakra bare awɔɔ m, awɔɔ k'a hɔ bi an a ka her bi, kɔ y'awɔɔ zɛm.

A pakra bare awɔɔ m, awɔɔ k'a ni yaa wɔm naa ma bi,

awka heer y'a zarm, a baa da.
 26 Awka kɔ gɔaa haay n n'awka muɲɲabaa hum bi, a pakra bare awka m. N yaabkɔ, a ba ŋ y'a ɔ nɔnaaɔ biisi lesinnɔsorazannɔ ŋɔaarzannɔ kɔ m.»
 (Matiyee 5.38-48; 7.12a)

27 «B'awka k'a n'a tɔr kam kɔ ma bi, kɔ y'a hure awka m, k'a a kɔɲɔ, k'a hɔ muɲɲa ba gɔɔ kɔ ŋ sɔ awka m kɔ kɔ m. 28 Gɔɔ kɔ ŋ nɔ ler bɔnyaa bɔre awka m bi, k'a bɔrka barka da ɔ. K'a yaa da gɔɔ kɔ ŋ ŋɔaar ba ŋn'a kare awka le m kɔ kɔ minto. 29 Kɔ gɔaa a wɔ ta ɔ paasi deem le, k'l deem bi ka ɔ k'an a tare. Kɔ gɔaa ɔ gɔbga kɔ ɔ m, k'l to k'an ɔ huuduama sa. 30 Kɔ gɔaa hɔ ye ɔ han, k'l ka ɔ. Gɔaa k'a ɔ bi, ɔ b'a laaka da han y. 31 Hɔ k'awka le n taa kɔ kɔ n'a ba awka m bi, k'a ba ŋ nɔ maam sɔ. 32 K'awka ɔ kɔ ŋ n'awka ŋɔam kɔ kɔ ŋɔam bala, a nyɔkɔ ɔ ka? Bala mimbɔnyaabɛnno kɔ kɔ ɔ ŋ nɔ ŋɔam kɔ kɔ ŋɔam. 33 K'awka ɔ hɔ muɲɲa bam gɔɔ kɔ ŋ n'a bare awka n kɔ kɔ nɔ, a nyɔkɔ ɔ ka? Mimbɔnyaabɛnno kɔ y'a bam maam sɔ. 34 K'awka zɔm sa gɔɔ k'awka dɔ a ɔ, ŋ y'a kare awka kɔ kɔ nɔ, a nyɔkɔ ɔ ka? Bala, mimbɔnyaabɛnno kɔ ɔ zɔm sam sɔ m, k'a b'a si a le ma. 35 Bi, k'a a kɔɲɔ, k'a zi muɲɲa ba ŋ nɔ, k'a zɔm sa ŋ nɔ, b'a b'a hɔkɔ da a sire ma y. Maam bi, awka ganwɔre yɔm gɔta, awka nyɔntam Woso k'a le da haay nyɔntam. Bala, Woso muɲɲa ɔ kan gɔɔ kɔ ŋ n'awka dare dɔ kɔ kɔ kɔ, a muɲɲa ɔ kan gɔɔ kɔ bɔnyaa kɔ kɔ kɔ. 36 K'a cicirzere zi ba, amba awka Zɔ m cicirzerezaa bi m.

Bur kan kusɔ ki
 (Matiyee 7.1-5)

37 A b'a muno dɔdɔ ka y. Maam bi, Woso b'awka dɔdɔ kare y. A b'a muno dɔdɔ yar y. Maam bi, Woso b'awka dɔdɔ yarle y. K'a sugur ka a muno ɔ, maam bi, Woso sugur kare awka ɔ. 38 K'a hɔ ka a muno ɔ. Maam bi, Woso y'a kare awka ɔ sɔ. N hɔgammɔr muɲɲa sam, n nɔ hɔ zar m awka mɔr ɔ, an a han, n n'a yɔga-yɔga ze, an bur a lom. Bala, hɔgammɔr k'awka n ta m gɔɔ kɔ minto bi, bi n nɔ nyɔntam hɔgammɔr awka minto sɔ.»

39 Yeezuu n a ya, an hɔkɔkɔreɲoom da ŋ nɔ, a ɔ: «Bɔɔ y'a dam ma an bɔɔ gaa ra? N hɔya haay b'a zarm yaa deem ɔ ra? 40 Karɔndanyɔ n le da a karɔnsaamba ra y, bi karɔndanyɔ haay, k'a bankare yɔ muɲɲa, a nyɔntam am a karɔnsaamba hɔ bi m. 41 Kɔ nɔ, ɔ nɔ bur k'a n'l mim muɲɲa ɔ bi yɔre, an bɔkare kusɔ k'a n'ɔbi muɲɲa ɔ bi, ɔbi bur a yɔre? 42 ɔbi y'a bam kɔ ɔ hɔ ɔ danyɔ m, ɔ ɔ: Jum kɔ m bur kɔ ɔ muɲɲa ɔ, ɔbi n bɔkare, ɔbi bur kusɔ k'a n'ɔbi muɲɲa ɔ bi yɔre? Zambɔzaa, kusɔ bi kɔ ɔ muɲɲa ɔ cɔ-na, keere bi, ɔbi muɲɲa le yɔm, k'l bur bi kɔ ɔ mim bi muɲɲa ɔ.»

Gɔ kan a nyɔ ki
 (Matiyee 7.16-20; 12.33-35)

43 «Gɔ muɲɲa ba ɔ, an nɔ nyɔ bɔnyaa dare y, gɔ bɔnyaa ba ɔ, an nɔ nyɔ muɲɲa dam sɔ y. 44 N gɔ biyɔe dɔ kan a nyɔ ki. N bur sɔkɔ nyɔ mɔm laa gɔ ra y. N bur tɔgɔ nyɔ mɔm laazankɔre ra y. 45 Gɔaa muɲɲa k'a n'a muɲɲabaa m bi, kɔ an nawɔm mim muɲɲa m a heer ɔ

sɔ. Gɔaa bɔnyaa k'a n'a bɔnyaaaba m bi, kɔ an nawɔm mim bɔnyaa m a heer ɔ. Bala, hɔ k'a ɔbi heer han bi, b'l le n'a hum.»

(Matiyee 7.24-27)

46 «Bɔ minto m, awka nɔ kɔ birm Zuuba, Zuuba, b'awka bur hɔ kɔ kɔ n'a hum bi bare? 47 Gɔaa k'a nɔ zem kɔ zi, an n'a tɔr kam kɔ meerbaa ma, an nɔ zi bam nɔ bi, kɔ m a bɔkɔre hɔnka a m. 48 Bɔ a kɔ ɔ kan gɔaa k'a nɔ ce dɔm, an yaa hɔn zukudɔ, an a jɔr bi cɔnta ci burɔ ɔ bi ki. La gɔta bɔr, hi n yar kan hɔnher ki an a mom ce b'ɔ, b'a n a da ma, an a wurgɔ y, bala a dɔre yɔ muɲɲa. 49 Gɔaa k'a n'a mam, b'a bur zi bam nɔ, kɔ a kɔ ɔ kan gɔaa k'a ce dɔ tara ɔ, b'a na jɔr cɔnta y. La gɔta bɔr, hi n yar kan hɔnher ki an a mom ce b'ɔ, an wurgɔ leem. Bi ce bi wurgɔre kur, a hɔsɔ n gɔta y.»

Yeezuu kan Kapernawum sɔrdaa kɔ cir ki
 (Matiyee 8.5-13)

7 Yeezuu k'a meer bi ba kan gɔɔ kɔ kɔ an a nya bi, a wuti an ta Kapernawum ɔ. 2 Sɔrdaa kɔ cir deem n ta kɔ m, an a ŋɔa maam-maam, an yaaba ze, an a zɔ ze ma. 3 K'a Yeezuu mim ma bi, a zɔfɔrɔ *gɔɔgusinno nyɔ zi, kɔ ŋ n'a a ye han, k'an b'a kɔ bi waa. 4 Kɔ ŋ yaa lee ku Yeezuu zi bi, ŋ y'a ye han, ŋnɔ so ra, ŋn'a hure, ŋ ɔ: «Gɔaa naa do a ga m k'ɔbi n ɔ da han, 5 bala, a kɔ do bi ŋɔa, a sokɔmace dɔ an a ka kɔ ɔ.» 6 Yeezuu n ta kan ŋ ki. Kɔ ŋ y'a zɔ har bi ma bi, sɔrdaa kɔ cir b'a gɔaa sɔkɔ kɔ, ŋn'a hum, ŋ ɔ: «Zuuba, ɔbi ɔ muɲɲa da kɔre ma, bala, kɔ n m ga m, k'ɔbi n gasɔ kɔ har ɔ y. 7 Kɔ m hɔkɔ da kɔ ɔ, kɔ poore kɔ m bɔr ɔbi zi, bi k'ɔbi meer ba deem bala, kɔ kɔ bi y'a waam. 8 Leezannɔ y'a so kɔ muɲɲa ɔ, kɔ nɔ m so sɔrdaa ɔ. Kɔ kɔ hɔ deem m, an ta, a tam. Kɔ kɔ hɔ a vanta m, an bɔr, a zem. Kɔ kɔ hɔ zibɛnyɔ m, an naa ba, a y'a bam.» 9 Yeezuu k'a naa ma bi, a ze kɔdɔ sɔrdaa kɔ cir bi kɔ ma, an a kɔ an dɔga zamaa k'a zu a je ɔ bi ma, a ɔ: «Mɔ y'a hure awka m, baa Israyel kɔ ɔ, kɔ n sɔrakare yɔ nɔnaa ɔ y.» 10 Kɔ kɔ ŋ yɔ ŋ nyɔ kɔ kɔ kɔ ŋ doo sɔrdaa kɔ cir bi har ɔ bi, ŋ yaa dɔga a bi b'a waa.

Nayin nyukumbueere mumbɔre

11 Bi kur bi, Yeezuu ta tara deem kɔ n n'a birm Nayin bi kɔ ɔ. A karɔndanyɔ kɔ kɔ n zu kɔ ɔ kan ki kan zamaa gɔta ki. 12 K'a n'a zɔm tara bi le ma bi, n gɔr busu, n nɔ tam nɔ yaa ra. Zoro nyɔ m, b'a m nyɔar a deem a da han. Tara bi gɔɔ kɔ gɔta ɔ bi da zaa ɔ. 13 Zuuba k'a ɔ bi yɔ bi, ɔ bi cicir gasɔ ɔ, an a hɔ m, a ɔ: «L b'l ya ɔ nyi ka y.» 14 A n a zɔ, an a wɔ da gɔraŋŋa bi ma. Gɔ kɔ ŋ y'a busu kɔ kɔ n jum. Yeezuu n a hɔ, a ɔ: «Nyukumbueere, kɔ le ka, wuti.» 15 Gɔr bi n wuti an nyɔnta, an nɔ meer bam. Yeezuu n nyɔ bi gaa, an a ka a da ɔ. 16 Dabɔ gɔta ŋ haay nyasɔ, ŋn'a le bɔm Woso ɔ, ŋ ɔ: «Wosolesinnɔsorazaa gɔta a hunka kɔ bire ɔ. Bi Woso bi dɔga a do ma.» 17 Hɔ kɔ Yeezuu a ba bi ta Zidee haay ɔ kan a gɔgarɔ ki ɔ.

Zaan-Batiisi a karundanyu כּוּכּוּ Yeezuu zi (Matiyee 11.2-19)

¹⁸ Zaan-Batiisi karundanyu yaa hɔ haay k'a ba bi hi m. Zaan nu η gɔaa huɣa bir, ¹⁹ an η nɔɔ Zuuba zi kɔ η n'aa a lar: «Lbu n nu dɔre ɪ zere ma bi gɛɛ, gɔaa vanta nu?» ²⁰ Kɔ η yaa lee ku Yeezuu zi bi, η y'a hi, η ɔ: «Zaan-Batiisi ɪ kɔɔ nɔɔ lbu ma, k'ɔ bi laaka da lbu han: lbu n gɔaa k'a a ga m an bɔr bi gɛɛ, gɔaa vanta nu?» ²¹ Dɔmum bi do ɔ bi, Yeezuu yaabazannɔ waa gɔta, an gɔɔ waa a yaabarɔ do haay nɔ ɔ, kan zinərozannɔ ki, a bɔɔ mɔm gɔ ɔ. ²² A n bɔkare, an a hi gɔɔ kɔ Zaan-Batiisi η nɔɔ nɔ kɔ m, a ɔ: «K'a ta, a yaa hɔ k'awɔ yɪ, a ma ɔ bi hi Zaan m: bɔɔ mɔm ɪ lɛɛ yɪm, lɔgɔɔ ɪ tam, kusimoo laafu yɪ, tikkiro tɔr a gɔ, gəəno a mɔm ɔ ɔ, lemim nyɪnta ɪ hum cicirzannɔ m. ²³ Mimbirenyɪntazaa m gɔaa k'a n a surakare to kɔ minto bi m.»

Yeezuu hɔɔndare Zaan-Batiisi minto

²⁴ Gɔɔ kɔ Zaan-Batiisi η nɔɔ nɔ kɔ kɔ η y'a hɔr bi, Yeezuu a hi zamaa bi m, a ɔ: «Nka awɔ ta a yaa dɪga a poohɔɔ ɔ? Hunher awɔ yɪ an nu niigəgɔ yəŋŋəm gɛ? ²⁵ Bɔ awɔ ta a yaa dɪga a paan...? Gɔaa m, an huu wɪs da a ra gɛ? Gɔɔ kɔ η huu wɪsɔ da a ra, ηŋ'ɪ mɪsrbaa bam mɪŋŋa bi, cinno har bɔɔ n ta ɔ. ²⁶ Nka awɔ ta a yaa dɪga a? Wosolesinnɔsorazaa m gɛ? lɪn... kɔ y'a hi awɔ m, a lɛ da wosolesinnɔsorazaa ra. ²⁷ Bala, Zaan bi mim n y'a gɔrsɪra ba Wosoci nɔ ɔ bi, n ɔ: «Ba kɔ nu m zibəəzaa nɔɔre lbu lɛɛ, k'a n'lbu zaarɔ bɪmbanka na.» ²⁸ Mɔɔ y'a hɔre awɔ m, lannɔ nyɪntɔ bire ɔ, gɔaa ba ɔ an lɛ da Zaan-Batiisi ra y. Bi gɔaa k'an poore Woso cirbəə nɔ ɔ bi, a lɛ da m.»

²⁹ Zamaa bi haay kan yawɔrsinno kɔ kɪ a tɔr ka Zaan ma, ηŋ'a dɔ, η ɔ Woso tɪrga, ηŋ'a ka an batem ka a ɔ. ³⁰ Bi farizeenɔ kan wosocikarɪnsaambɔ kɔ kɪ kaanm hɔ kɔ Woso lɛ n taa η minto bi m, kaanm kɔ η y'a ɔ Zaan batem bi m bi tɔ ma.

³¹ Yeezuu n a hi η nu, a ɔ: «Kɔ m her gɔɔ kɔ makra ba kan ɔ kɪ? Bɔ η y'a ɔ kɔ kɪ? ³² Bɔ η y'a ɔ kɔ ɔ kan nyɪntɔ kɔ η yaa nyɪnta daasi ɔ, ηŋ'a to ηŋ'ɪ kɔ bimbirm nɔ kɔ kɪ, η ɔ: «Wɔ hir hɛ awɔ m, b'awɔ n sar ba y! kɔ zɛ laa lɔ b'awɔ n nyi ka y? ³³ Bala, Zaan-Batiisi bɔr, a bur bur bɪre y, a bur dɪven mire y, awɔ n'a hɔre, a ɔ: Zinə nu kan kɪ. ³⁴ Bi Gɔaanyɪ bi bɔr, an nu hɔ bɪm, an nu hɔ mim, awɔ ɔ: Naa do naa, nɔɔ m bi dɪvenmir m ɔ, yawɔrsinno kan mimbɔnyaabəno kɪ hannɪ m. ³⁵ Gɔɔ kɔ η nu yem Woso Mindɔre bi ma ɔ kɔ a dɔ η ɔ, Woso Mindɔre bi tɪrga.»

Yeezuu kan lɔ mimbɔnyaabər kɪ

³⁶ Farizen deem Yeezuu bir k'an bi hɔ bi kan a kɪ. Yeezuu n gasɔ a har ɔ, ηŋ'a sɪŋŋɪda sa, ηŋ'ɪ hɔ bɪre. ³⁷ Lɔ n nu tara nɔ ɔ b'ɔ, mimbɔnyaabər m. A n a ma η ɔ, Yeezuu ɪ hɔ bɪm farizen har ɔ b'ɔ. A n bɔr gedre m, n n'a ba albatɪr jaa m, tidəər n a han, ³⁸ an bi sɔnta a kur a gannɔ ma, an nu nyi kare. A mɔm hi n ɔ, an n'a lom Yeezuu gannɔ ra. A n a minkə gaa, an a sɔntɔ ma,

an a wɔ barka η la, an tidəər bi sa, an a lo η la.

³⁹ Farizen k'a Yeezuu bir bi k'a naa yɪ bi, a y'a hɔre a mɪŋŋa m, a ɔ: «Kɔ wosolesinnɔsorazaa m gɔaa naa do nu, a lɔ k'a n'a wɔ kɔre awɔ ma naa dɔm, kɔ nka m ɔ: mimbɔnyaabər naa.» ⁴⁰ Yeezuu n a hi m, a ɔ: «Sɪmɔkɔ, kɔ ɪ mim m kɔ m a hi lbu m.» A n a nyi kɔ ɔ, a ɔ: «Meer ba, karɪnsaamba.» ⁴¹ «Gɔaa ɪ nyɪnta ɔ, gɔaa huɣa n n'a zum m. Deem nu dɔmum zɔrsoor zibəə bu-soo m, deem bi n ta dɔmum busoor zibəə busoo m. ⁴² Kɔ η ba busoo m k'a zum bi kam bi, busoo bi zaa b'a hi η nu, a ɔ: ηŋ'a to. Nka nu busoozaa bi ηɔare an lɛ da?» ⁴³ Sɪmɔkɔ n a hi, a ɔ: «Mɔ y'a hum, kɔ ɔ, gɔaa k'a zum lɛ da a mim la bi m.» Yeezuu n a hi, a ɔ: «l sɪra hi.» ⁴⁴ Yeezuu n a bɔ an dɪga lɔ bi ma, an a hi Sɪmɔkɔ m, a ɔ: «Lbu lɔ naa do yɪ ra? Mɔ gasɔ lbu har ɔ, lbu n hi lo kɔ gannɔ ra y, bi, a nyi ka, a mɔm hi n a lo kɔ gannɔ ra, an a gɔngɔ ma a minkə m. ⁴⁵ Lbu n kɔ n nyaasi ka kan daɔre kɪ y. Bi lɔ bi kɔ nyaasi ka an a wɔ barka kɔ gannɔ ra, b'a bir a tore y. ⁴⁶ Lbu n nɔɔ kɔ kɔ mim ma y, bi, a tidəər nɔ kɔ gannɔ ma. ⁴⁷ Bi y'a ka kɔ n'a hɔre lbu m, kɔ ɔ: a a mimbɔnyaarɔ k'a η ba gɔta ɔ kɔ sugur yɪ, bi tɔ ma m, an ηɔare gɔta zi naa ba. Gɔaa k'a mimbɔnyaarɔ m poore n nu sugur ka ɔ bi, a ɪ ηɔare m poore ɔ.» ⁴⁸ Yeezuu n a hi lɔ bi m, a ɔ: «l ɪ mimbɔnyaarɔ sugur yɪ.» ⁴⁹ Gɔɔ kɔ η nyɪnta ηŋ'ɪ hɔbɔre bɪm kan kɪ ɔ kɔ y'a hɔre a heer ɔ, η ɔ: «Nka m gɔaa naa do nu? A n ye an nu mimbɔnyaarɔ sugur kare?» ⁵⁰ Yeezuu n a hi lɔ bi m, a ɔ: «l sɪrakare ɪ bɔmbɔ. Ta kan laafu kɪ.»

Lannɔ kɔ η zu kɔ ɔ kan Yeezuu kɪ

8 Bi kur bi, Yeezuu zaa sa an ɔ kɔ kɔ gɔɔ kan kɔrɔ poorero kɪ nɔ ɔ, an nu Woso cirbəə bi lemim nyɪnta pa dare. Karundanyu bueerehuɣɔ kɔ nyɪnta kan kɪ, ² kan lannɔ gɔsɔnɔ k'a η waa zinəro kan yaabarɔ kɪ minto ɔ kɔ kɪ: Magdalaa Maarii kɔ zinəro ɔ a mɛ ɔ saanhɪna, ³ Hirɔdɪ har dɪgamazaa Kuzaa lɔ Zannɪ kɪ, Sɔzannɪ kan lannɔ gɔsɔnɔ kɪ gɔta, kɔ η y'a da η han a hɔnɔ m nɔ kɔ kɪ.

Hɔduure hɔbɔkɔrenoom

(Matiyee 13.1-9; Markɪ 4.1-9)

⁴ Zamaa a to kɔrɔ haay ɔ, ηŋ'ɪ bɔr Yeezuu zi. Kɔ η y'a zɛ kɔ ra bi, Yeezuu hɔbɔkɔrenoom naa do da. ⁵ «Gɔaa ɪ kɔ k'a hɔ duu. K'a n'a duum bi, a hɪsɪga an nawɔm. A yaa gɔsɔnɔ n a lo zaa bire ɔ. N n tɔntɔ ra, brama ben-nɔ n a bi. ⁶ Gɔsɔnɔ n a lo jaarɔ ra. Nj haan, ηŋ'ɪ gunga kɔ taa butur ba ɔ bi minto. ⁷ Gɔsɔnɔ n a zar laa ɔ. Nj kɔ, laa bi n a ta η mee, ηŋ'ɪ gunga. ⁸ Gɔsɔnɔ n a lo lɛɛ mɪŋŋa ɔ. Nj kɔ, ηŋ'ɪ nyɪ da zɔkɔ-zɔkɔ.» Yeezuu n a ya, an a hi, an so ra kan paŋŋa kɪ, a ɔ: «Gɔaa k'a tɔr n ta ɔ, k'an a ma!»

Hɔbɔkɔrenoom naa do jɪ m ɔ nu

(Matiyee 13.10-17; Markɪ 4.10-12)

⁹ Yeezuu karundanyu kɔ n a lar hɔbɔkɔrenoom naa do jɪ ma. ¹⁰ A n a hi, a ɔ: «Woso zaa ka awɔ n hɔ k'a

nyaakom da Woso cirbæə nɔ ɔ bi dɔ, bi, kɔkɔ ɪ gɔkɔta rɔ kɔkɔ, hɔkɔkɔrɛnoom n n'a dare ŋ nɪ, kɔ ɔŋnɪ dɪga, bi ŋ b'a yɪ y, kɔ ŋ n'a tɔr ka, bi ŋ b'a ma y.»

Hɔkɔduure bi hɔkɔkɔrɛnoom bi jɪ dɪndare
(Matiyee 13.18-23; Marki 4.13-20)

¹¹ «Ba hɔkɔkɔrɛnoom bi jɪ n na. Hɔkɔduure bi, Woso lemim m. ¹² Kɔkɔ nɪ zaa bɪrɛ ɔ rɔ kɔkɔ, gɔkɔkɔ m, ŋn'a mam, sɔtaana k'a lee ku bi, an nɪ hɔ k'a nɪ ŋ heer ɔ bi yɔrɛ ŋ nɪ, kɔ ŋ b'a da ma, ŋn'a si, ŋnɪ bɔmbɔrɛ yɪ nɪ y. ¹³ Kɔkɔ nɪ jaarɔ burɔ ɔ rɔ kɔkɔ, gɔkɔkɔ m, kɔ ŋ Woso lemim bi ma, a si ŋ nawɔm kan heernyɔkɔ kɪ, bi ŋ mɛsi ba ɔ y. A si ŋ nawɔm, bi k'a yɪ poore, makra dɔkɔm ɔ, ŋnɪ kɔ saa. ¹⁴ Kɔkɔ y'a zar laa ɔ rɔ kɔkɔ, gɔkɔkɔ m, ŋn'a mam, bi kan hɔkɔndarɛrɔ kɔkɔ kɪ, durnya arzakarɔ kɔkɔ kɪ, durnya heernyɔkɔkɔ kɔkɔ kɪ, gɔkɔta ŋ nawɔm jɛ ɔ, ŋ b'a dam ma, ŋnɪ nɪ da mɔŋŋa y. ¹⁵ Kɔkɔ y'a lo lɛ mɔŋŋa ɔ rɔ kɔkɔ, gɔkɔkɔ m, ŋn'a tɔr kam lemim bi ma, ŋn'a sim mɔŋŋa kan heer tɔrgabaa kɪ. Nɪ bɪr a tɔ bɔrɛ a nɔ ɔ y, ŋ bɪr a tom sɔ y, ŋnɪ bɔkɔrɛ ŋn'a nɪ dam.»

Lɛɛgure gɔaa haay minto
(Marki 4.21-25)

¹⁶ «Gɔaa bi sɛ dam fitɪrɛ ɔ, an mɔr sa an a ku ma, gɛɛ an a sa, an a nyɔkɔ gargɔ ta y. A cɪnta n nawɔrɛ a bɪncɛ ɔ, gɔkɔkɔ kɔ ŋ nɪ gasɔm nɔ kɔkɔ n bɪr lɛɛ gure bi yɪm. ¹⁷ Bala, mim haay kɔ gɔkɔ b'a dam ma ŋn'a dɔ naa ma bi, ŋ zɛm b'a dɔ. Mim ba ɔ n n a nyaakom da a dɔ n mɪ y. ¹⁸ K'a dundo a zi kan a tɔr k'awɔ k'a kam ma lɔnɔ bi kɪ. Bala, gɔaa k'a nɪ hɔ m bi, n y'a dam la. Bɔ ɪ bi hɔkɔ nɪ, bi, a hɔkɔ k'a a da a ɔ, a ta m poore bi, n y'a yɔm nɪ.»

Yeezuu da kan a danyɔnɔ kɪ
(Matiyee 12.46-50; Marki 3.31-35)

¹⁹ Yeezuu da kan a danyɔnɔ kɪ bɔr zi, bi ŋ b'a dam ma ŋn'a zɔ ma y, zamaa minto. ²⁰ N n'a hɪ m, ŋ ɔ: «lɔ da kan ɪ danyɔnɔ kɪ ɪ garga ra, ŋ lɛ n taa lɔ ma.» ²¹ A n a nɪ kɔ ŋ nɪ, a ɔ: «Mɔkɔ da kan kɔkɔ danyɔnɔ kɪ m gɔkɔ kɔ ŋ n'a tɔr kam Woso lemim ma, ŋn'a zi bam nɔ kɔkɔ m.»

Yeezuu hɪnhɛr da jum ɔ
(Matiyee 8.23-27; Marki 4.35-41)

²² Hindeem ɔ, Yeezuu da kɔkɔsɔ ɔ kan a karɪndanyɔnɔ kɪ. A n a hɪ ŋ nɪ, a ɔ: «Ū ta hɪgɔta bi gɛm deem bi ra», ŋnɪ cem. ²³ Kɔ ŋ y'a hɔr, ŋn'a tam bi, Yeezuu hinceem ba. Hɪnhɛr gɔta n yar hɪgɔta bi ra. Hi n'a tɔm kɔkɔsɔ b'ɔ, an n'a ŋɔam k'a nyoo zɛ. ²⁴ N n'a zɔ, ŋn'a gu, ŋ ɔ: «Karɪnsaamba, karɪnsaamba, ɔ ɪ gungam!» A n wuti, an hɛɛn si hɪnhɛr bi ma kan hikurero kɔkɔ kɪ, ŋn'a da zenyy..., lɛ n zɛ sɪl... ²⁵ A n bɔkɔrɛ, an a hɪ ŋ nɪ, a ɔ: «Awɔkɔ surakɔrɛ b'ɪ ka?» Dabɔkɔ nɪ ŋ nyasɔ, ŋ n zɛ kɛdɔ, ŋn'a hum kɔ m, ŋ ɔ: «Nka m gɔaa naa do nɪ? A n nɪ lɛ kam hɪnhɛr ɔ kan hi kɪ, ŋn'a lɛ sire!»

Hɔkɔzaa waarɛ kɪfɔrɔ kɔ ɔ
(Matiyee 8.28-34; Marki 5.1-20)

²⁶ N yaa lee ku Gergezaa zannɔ kɔ ɔ. Kɔ bi, a nya a ɔ Galilee kɔ bi rɛ. ²⁷ Yeezuu k'a zer tara ɔ bi, tara bi gɔaa deem a zɛ ɔ, zinɛro nɪ kan kɪ. A dɔkɔm laaɔ, a n a ya, an nɪ huu dare a ra y, b'a n a ya, an nɪ wɔtam har ɔ y. Wɔta a nawɔm gɛɛnoyaarɔ nɔ ɔ. ²⁸⁻²⁹ Gallem gɔta zinɛ bi tɪr gasɔ gɔaa b'ɔ an maasɪrɛ ba. N n a wɔkɔ sur banŋarɔ m, n n kɔyaarɔ da a gam ɔ k'a dɔ ma. Bi, a tɪr ŋ yɪnyar, zinɛ bi n a gaa, an ta m zanŋa ɔ. Yeezuu n lɛ ka zinɛ b'ɔ k'an bɔ gɔaa bi mɛ ɔ. K'a Yeezuu yɪ bi, a zee da, an sɔnta a taa, an n'a hum kan panŋa kɪ, a ɔ: «Bɔ lɔ ɔ k'ɪ ba kɔkɔ nɪ, Yeezuu, Woso k'a lɛ da haay Nyl? Mɔkɔ y'a yɛrɛ lɔ han, ɪ bi fɪr ka mɔkɔ ma y.» ³⁰ Yeezuu n a lar, a ɔ: «lɔ nɔ m kɔ?» A ɔ: «Leziyɔkɔ» A jɪ k'a hɪ, a ɔ: Gɔta maam-maam, bala, zinɛro gɔta ɪ gasɔ gɔaa bi mɛ ɔ. ³¹ Zinɛro kɔkɔ n a yɛ Yeezuu han k'a bi lɛ ka a ɔ, k'a gasɔ yaa gɔta ɔ fɪryɪrɛ nɔ ɔ y. ³² Kurkuuro ɪ nyɪnta b'ɔ gɔta, ŋn'a hɔ bɪm ci bi ra. Zinɛro kɔkɔ n a yɛ Yeezuu han, k'an zaa ka a ɔ, k'a gasɔ kurkuuro kɔkɔ ɔ. A n zaa ka ŋ ɔ. ³³ Zinɛro kɔkɔ n bɔ gɔaa bi mɛ ɔ, ŋnɪ gasɔ kurkuuro kɔkɔ ɔ. Kurkuuro kɔkɔ n bra si ci bi mim ɔ, ŋnɪ zer, ŋn'a zar hɪgɔta b'ɔ, ŋnɪ gunga. ³⁴ Kurkuuro dɔ-mazannɔ kɔkɔ kɔ ŋ hɔ k'a ba bi yɪ bi, ŋ bra si, ŋn'a hɪ tara nɔ ɔ, kan bɔlɛmarɔ kɔkɔ kɪ ɔ. ³⁵ Gɔkɔ kɔkɔ n bɔr k'a bi dɪga hɔ k'a ba bi ma. Nɪ lee ku Yeezuu zi, ŋnɪ gɔaa kɔ zinɛro bɔ a mɛ ɔ bi yɪ, an nɪ nyɪntam Yeezuu jɪr ɔ, an huu da a ra, an a ba gɔaa mɔŋŋa, gɔkɔkɔ kɔkɔ da n bɔ ɔ. ³⁶ Kɔkɔ ɪ hɔ k'a ba bi yɪ rɔ kɔkɔ zinɛro zaa bi waarɛ jɪ dunda gɔkɔkɔ kɔ ŋ bɔr lɔ kɔkɔ m. ³⁷ Kɛrɛ bi, Gergezaa zannɔ kɔkɔ n a yɛ Yeezuu han k'an a hɔr a tara ra. Bala, nyibæə gɔta gasɔ ŋ ɔ. Yeezuu n a bɔ, an da kɔkɔsɔ b'ɔ, an a wusigɔ. ³⁸ Gɔaa kɔ zinɛro bɔ a mɛ ɔ b'a yɛ Yeezuu han k'a zu kɔ ɔ kan kɪ. Yeezuu n a da zaa ra, a ɔ: ³⁹ «Doo ɪ har ɔ, k'ɪ yaa hɔ kɔ Woso a ba lɔ minto bi hɪ.» Gɔaa bi n a hɔr, an aa hɔ kɔ Yeezuu a ba a m bi hɪ tara bi nɔ ɔ jilli.

Zayirus nyumbɔɛrɛ mumbɔrɛ
(Matiyee 9.18-26; Marki 5.21-43)

⁴⁰ Yeezuu k'a a bɔ, an bi lee ku bi, zamaa bi b'a zɛ ɔ, ŋn'a si. Bala, ŋ nyɪnta, ŋn'a dɔkɔ ma. ⁴¹ Gɔaa n bɔr b'ɔ, a tɔ m Zayirus, sokɔmɛrɛ cir m. A n bi sɔnta Yeezuu taa, an a yɛ han, k'an bɔr a har ɔ, ⁴² bala, a nyumbɔɛrɛ n ta ɔ deem bala, a dɔkɔraa a zɔ bueerehɪya ma, an n'a bam k'a ga. Kɔ Yeezuu nɪ tam bi, zamaa b'a so ɔ. ⁴³ Lɔ ɪ nyɪnta b'ɔ, ma n'a dam zi dɔkɔraa bueerehɪya. [A n a hɔkɔ zar kɔkɔkɔ zi,] bi, gɔaa ba ɔ an a da ma, an a waa y. ⁴⁴ A n a zɔ Yeezuu ma a kur, an a wɔ da a huu lɛ ma. Lɛem bi, a ma b'a da jum ɔ. ⁴⁵ Yeezuu n laa-ka da, a ɔ: «Nka y'a wɔ da mɔkɔ ma?» Nɪ haay n bɪsɪ ka. Pɪyɛr n a hɪ, a ɔ: «Karɪnsaamba, gɔkɔ kɔ ŋ y'a so lɔ ɔ, ŋn'a hɔ nyɪnta nyɔnnɔkɔtam nɔ kɔkɔ m.» ⁴⁶ Yeezuu n a hɪ, a ɔ: «Gɔaa a wɔ da mɔkɔ ma, bala panŋa bɔ kɔkɔ mɛ ɔ, mɔkɔ n a dɔ.» ⁴⁷ Lɔ bi k'a a dɔ a ɔ, ŋ sɔr a ra bi, a bɔr kan mehinkɔ kɪ, an bi kukurɔ zɛ Yeezuu taa. Hɔ niŋŋɔ k'a ka, an a wɔ da ma, an a waa lɛem bi, an a jɪ sa, an a

bi, warkɔ bɔr an b'a ku ŋ la. Karundanyɔnɔ kɔk kɔ ŋ warkɔ bi yɛ an n'a kure a ra bi, ŋ da kɔ ɔ gɔta. ³⁵ Meerbaa n a to warkɔ bi kɔ ɔ an n'a hure, a ɔ: «Mɔk Nyl m naa, mɔk n'a kɔ ɔ. K'a a tɔr ka ma.» ³⁶ Meerbaa bi jɛ ɔ bi, karundanyɔnɔ kɔk n gɔsi yɛ, kɔ Yeezuu deem bɛɛ y. Ŋ n hɔ kɔ ŋ y'a yɛ bi hi gɔsi m dɔmɔnɔnɔ kɔk duro ɔ y, ŋ zɛ pi.

Nyl kɔ zinɛro ni fur kam ma
(Matiyee 17.14-18; Marki 9.14-27)

³⁷ Bi dɔ k'a mi bi, ŋ zer ci bi ra, zamaa n bɔr, an bi Yeezuu zɛ ɔ. ³⁸ Gɔaa deem ni zamaa bi bire ɔ, an zee da, a ɔ: «Karɔnsaamba, mɔk y'a yɛɛ lɛu han, dɔga mɔk nyɔyar bi mim ma, an mɔk nyl a deem bala. ³⁹ Zinɛ deem ɛ gasɔ ɔ, an tɔr a da zeedare ma, an a hinkɛ. A n bir lihigur tare a lɛ rɛ, an bir a dam kɔrɛ ma, a bir bɔrɛ a mɛ ɔ naanaa y. ⁴⁰ Mɔk yɛ lɛu karundanyɔnɔ kɔk han kɔ ŋ ni la ra, bi ŋ n a da ma y.» ⁴¹ Yeezuu n a hi, a ɔ: «Strakare warzannɔ kan gɔkɔ bɔnyaarɔ ki do n'awɔk m. Mɔk yɛ m yare m dɔmɔm karɔ ba, kɔ m bɔraama zi ba kan awɔk ki? Bɔr ɛ nyl bi m naa ɔ.» ⁴² Nyl bi k'a bɔr an n'a zɔm bi, zinɛ b'a zɛ an a zo tara ɔ, an a hinkɛ. Yeezuu n hɛn si zinɛ bi ma, an nyl bi waa, an a ka a zi ɔ. ⁴³ Ŋ haay n zɛ kɛdɛ Woso gɔtabaa bi minto.

Yeezuu a ya, an n'a zɛ mim dɔndare
(Matiyee 17.22-23; Marki 9.30-32)

Hɔ haay kɔ Yeezuu a ba bi a ka gɔaa biyɛɛ heer n nyɔnta. A a hi a karundanyɔnɔ kɔk m, a ɔ: ⁴⁴ «K'a tɔr ka hɔ kɔ mɔk n'a hum bi ma muŋŋa: N Gɔaanyɛ bi nyasɔm, n n'a da gɔkɔ kɔ ɔ.» ⁴⁵ Bi, karundanyɔnɔ kɔk bir a meerbaa bi jɛ mare y. A jɛ b'a nyaakɔm da ŋ ni, kɔ ŋ b'a da ma, ŋn'a dɔ y, ŋn'l nyl bam Yeezuu larle m mim naa do minto.

Nka m jɔtaare?
(Matiyee 18.1-5; Marki 9.33-37)

⁴⁶ Laakadare deem bɔr ŋ hɔkɔ ɔ, ŋnɛ bɔsi kam kɔ ma, ŋ ɔ: nka y'a da ma an yɛ jɔtaare a bire ɔ. ⁴⁷ Yeezuu k'a ŋ laaka bi dare jɛ dɔ bi, a nyl gaa, an a jum a jur ɔ, ⁴⁸ an n'a hure ŋ ni, a ɔ: «Gɔaa k'a nyl naa do si mɔk tɔ ma, mɔk a yɛ m si. Gɔaa k'a mɔk si bi, gɔaa k'a mɔk nyɔnɔ b'a a si. Bala, gɔaa k'an poore awɔk haay barla bi, bi n'awɔk jɔtaare.»

Gɔaa k'a bi bɔnyaa kan awɔk ki bi, awɔk gɔaa m
(Marki 9.38-40)

⁴⁹ Zaan meerbaa bi sa, a ɔ: «Karɔnsaamba, mɔk gɔaa yɛ an ni lam zinɛro ra lɛu tɔ m, mɔk n a gɔ ma, k'a ba kan mɔk ki bi tɔ ma.» ⁵⁰ Yeezuu n a hi, a ɔ: «A b'a gɔ ma y, bala, gɔaa k'a bi bɔnyaa kan awɔk ki bi, awɔk gɔaa m.»

YEEZUU ZERIZALEM ZAA SA

N kaanm Yeezuu m Samarii ɔ

⁵¹ Dɔmɔm k'a a ga m kɔ Woso n Yeezuu kɔ durnya ɔ bi k'a n'a zɔm bi, a a cɔnta k'a ta Zerizalem ɔ. ⁵² A gɔkɔ nyɔnɔ kɔ ŋ ni lɛɛ ka a m. Brɔk n zaa sa, ŋn'aa gasɔ Samarii kɔ deem ɔ, k'a leekure bi banka. ⁵³ Bi, ŋ n a si y, k'a zaa sa an ni tam Zerizalem ɔ bi tɔ ma. ⁵⁴ Karundanyɔnɔ Zaan kan Zakki ki kɔ ŋ naa yɛ bi, ŋ y'a hi, ŋ ɔ: «Zuuba, lɛu lɛ taa k'ɔ lɛ ka, kɔ sɛ n a to brama an zer, an nawɔnɔnɔ bi gɛ?» ⁵⁵ Yeezuu n a kɔ an dɔga ŋ ma, an nyaa ba kan ŋ ki, [a ɔ: «Nyl k'an ta awɔk m bi, awɔk n a dɔ y. Gɔaanyɛ bi n bɔr k'a bi gɔkɔ zɔnɛ y, bɔr a ɔ k'a bi ŋ bɔmbɔk.»] ⁵⁶ Ŋ n'a hɔr, ŋnɛ ta tara vanta ra.

Yeezuu zuure ɛ lɛ da haay
(Matiyee 8.19-22)

⁵⁷ Kɔ ŋ zaa sa ŋn'l tam bi, gɔaa deem a hi Yeezuu m, a ɔ: «Mɔk zum kɔ ɔ kan lɛu ki, m ta bɔnce haay k'ɛlɛu n ni tarɔ ɔ.» ⁵⁸ Yeezuu n a hi m, a ɔ: «Sɛɛnɔnɔnɔ yaarɔ ta ɔ, bi bɛnɔnɔ y'a cɛrɔ m. Bi, Gɔaanyɛ bi ba bɔnce m k'a mim cɔnta ɔ y.» ⁵⁹ A n a hi gɔaa vanta m, a ɔ: «Zu mɔk ɔ.» Bi n a nyl kɔ ɔ, a ɔ: «Zuuba, zaa ka m ɔ, kɔ m dɔ m zi birle ma.» ⁶⁰ Yeezuu n a hi m, a ɔ: «Gɛnɔnɔ kɔk to kɔ ŋ n a gɛnɔnɔ bir. B'ɛlɛu, ta ɛ yaa Woso cirbɛɛ pa da.» ⁶¹ Gɔaa vanta n a hi, a ɔ: «Mɔk zure lɛu ɔ karɔnsaamba, bi zaa ka m ɔ, kɔ m m leer so m harzannɔ m.» ⁶² Yeezuu n a hi m, a ɔ: «Kɔ gɔaa donokaan sa k'a dam wɔ, an a kɔ an ni dɔgare a kur, a zaa b'a dam ma an Woso cirbɛɛ zi ba y.»

Yeezuu ɛ busaanhɔna a yaa hɔyɔ kɔk nyɔnɔ

10 Bi kur bi, Zuuba karundanyɔnɔ kɔkɔnɔnɔ kɔ bɔ busaanhɔna a yaa hɔyɔ, an ŋ nyɔnɔ hɔyɔ-hɔyɔ, kɔrɔ kan bɔnce haay k'a a ga m an ta ɔ b'ɔ, ŋnɛ lɛɛ ka a lɛɛ. ² A n a hi ŋ ni, a ɔ: «Hɔdare bi gɔta, b'a darezannɔ ba ɔ gɔta y. K'a yaa da wutu zaa bi m, k'a yɛ han, k'an zibɛnno nyɔnɔ hɔdare bi minto. ³ K'a ta! Awɔk nyɔnɔ mɔk nawɔm am sinnyɛnnyɔnɔnɔ hɔ bi m tamparɔ bire ɔ. ⁴ A bi busoo sa y, a bi hera sa y, a bi kɔkɔ sa ɔ y. A bi jum a yaa da gɔaa m zaa ra y. ⁵ K'a lɛɛ ka a hi har k'awɔk n ni gasɔnɔ ɔ b'ɔ, a ɔ: Kɔ laafu n bir har naa do mim la. ⁶ Kɔ laafu zaa ɛ b'ɔ deem, awɔk laafu bi zerm la. Kɔ bi bɛɛ y, a y'a kɔm an bɔr awɔk zi. ⁷ K'a gɔkɔta har bi do ɔ. Hɔ kɔ n n'a kare awɔk ɔ bi, a bir a bire, a bir a mire. Bala, zibɛɛzaa b'a ga a busoo m. A bi har lɔnɔr y. ⁸ K'awɔk yaa gasɔ tara niŋŋɛ kɔ ɔ, n n'awɔk si, k'a hɔ kɔ n y'a ka awɔk ɔ bi. ⁹ K'a yaabazannɔ kɔ ŋ ni b'ɔr kɔ kɔk waa. K'a hi gɔkɔ kɔk m, a ɔ: Woso cirbɛɛ b'a zɔ awɔk ma. ¹⁰ K'awɔk yaa gasɔ kɔ niŋŋɛ ɔ, bi ŋ n awɔk si, k'a kɔ a hi gɔkɔ gaa ɔ, a ɔ: ¹¹ Baa k'awɔk kɔ bi taanyisi k'a naasɔ kɔk gannɔ ma bi, mɔk y'a gɔngɔm ma, ɔ a to awɔk m. Bi, k'a dɔ a ɔ, Woso cirbɛɛ b'a zɔ awɔk ma.

12 Sira ככ n'a hure awככ m: Woso dɔdɔkare hinni σ, Sodɔm hɔnhɔrle bi nyɔntam gɔta, an kɔ bi do ku y.»
(Matiyee 11.20-24)

13 «A nyɔntare awככ ma bɔnyaa, Korazen zannɔ! A nyɔntare awככ ma bɔnyaa, Betsayɔdaa zannɔ! Bala, hoserlo kɔ η ba awככ bire σ ככ, kɔ ba η y'a σ Tiir σ kan Sidɔn ki, nɔnaaσ naa η yɔrgɔy da a ra, ηnɔ suu lo a mim la, k'a hunka a σ, a a mɔsrbaa lɔr, a dɔmɔm laaɔ. 14 Bi minto bi, dɔdɔkare hinni σ, Tiir kan Sidɔn ki hɔnhɔrle bi nyɔntam gɔta, an awככ hɔ bi ku y. 15 B'ɔbu Kapernawum, ɔ hɔkɔ ɔbu n n'a dare ɔ σ, n y'ɔbu busum ɔ ta arzana σ ra? N y'ɔbu zerm yaa gɔta σ, fryɔre bɔnce σ.»

16 Yeezuu a ya, an a hi η nɔ, a σ: «Bɔzaa n n'a tɔr kare awככ ma bi, a tɔr an n'a kam ככ ma. Bɔzaa ɔ kaanm awככ m bi, kaanm a σ ככ m כ. Bi bɔzaa ɔ kaanm ככ m bi, kaanm a σ gɔaa k'a ככ nyכ bi m.»

Karɔndanyɔnto busaanhuna a yaa huɔyככ wusigɔre

17 Karɔndanyɔnto busaanhuna a yaa huɔyככ a wusigɔ, ηnɔ bɔr kan heernyככ ki, η σ: «Zuuba, baa zinɔro ככ ɔ si ɔbu tɔ ma.» 18 Yeezuu n a hi η nɔ, a σ: «ככ Sɔtaana yi, an a to brama an a da, am brama nyaku hɔ bi m. 19 Ba n nɔ: ככ paηηa ka awככ σ k'a tɔ mɔntɔ ra kan ככ ki kan jɔntɔ paηηa ki haay, bi hɔkɔ bi bare awככ nɔ y. 20 Bi, a b'a hɔkɔ nyכ zinɔro kɔ η y'awככ ɔ si ככ minto y. K'a heer nyכ, kɔ Woso awככ ככ gɔrsɔra ba arzana σ bi minto.»

Yeezuu y'a heer nyככ
(Matiyee 11.25-27; 13.16-17)

21 Lɛem bi, *Sent-Espri a ka heernyככ gɔta n gasɔ Yeezuu σ, a σ: «M Zi, ככ yi m ɔ bɔre ɔbu σ, brama kan tara ki Zuuba, ɔbu k'l mim naa do nyaakɔm da hɔkɔ-zannɔ, kan hɔdonno ki m, ɔ b'a hunka gɔtɔ poorero m. Sira m, m Zi, ɔbu y'a ησa k'an nyɔnta nɔnaaσ.»

22 «ככ Zi hɔ haay sa, an a ka ככ σ, bi gɔaa ba σ an Nyɔ bi dɔ kɔ Zi bi bɛɛ bala y. Bi, gɔaa ba σ an Zi bi dɔ kɔ Nyɔ bi kan ככ σ Nyɔ bi ɔ n taa k'a hunka η nɔ ככ ki bɛɛ bala y.» 23 A n a כ, an dɔga karɔndanyɔnto ככ ma, an a hi η nɔ a minto, a σ: «Mimbirenyɔntazan-ko m, gɔtɔ kɔ η nɔ hɔ k'awככ n'a yɔm ככ yɔm.

24 Bala, Sira ככ n'a hure awככ m, wosolesinnɔsorazan-ko gɔta kan cinno ki a ησa k'a hɔ k'awככ n'a yɔm bi yi, bi η n a yi y, k'a hɔ k'awככ n'a mam bi ma, bi η n a ma y.»

Muno ησare, Samarii gɔaa hɔkɔkɔreɔnoom

25 Wosocikarɔnsaamba deem wuti an laaka da Yeezuu han, k'a nyasɔ meerbaa כ σ, a σ: «Karɔnsaamba, כ ככ m ga m a ba, kɔ m mɔsrbaa k'a nyare ba σ bi yi?» 26 Yeezuu n a hi m, a σ: «Moyiisi ɔ ci bi כ σ, כ n y'a gɔrsɔra ba? ɔbu y'a karɔnda bam kɔ?» 27 A n a nyɔ kɔ nɔ, a σ: «K'l Zuuba ɔ Woso ησa kan ɔ heer ki haay, kan ɔ nyi ki haay, kan ɔ paηηa ki haay, kan ɔ hɔkɔndare ki haay. K'l mim ησa amba ɔ mɔηηa m.» 28 Yeezuu n a hi

m, a σ: «l nyɔ kɔ σ mɔηηa. A ba nɔnaaσ, ɔ mɔsrbaa bi yɔm.»

29 Bi, wosocikarɔnsaamba bi k'a ɔ n taa k'a gumɔ ka a mɔηηa σ bi, a Yeezuu lar, a σ: «Nka m ככ mim nɔ?»

30 Yeezuu n a nyɔ kɔ nɔ, a σ: «Gɔaa ɔ nyɔnta an a to Zerizalem σ, an nɔ tam Zeriko σ. Konno n aa da ma, ηn'a huuro yכ m, ηn'a zɛ bannɔ m, ηnɔ yaaba da ma, ηn'a gɔ ma, an n'a bam k'a ga. 31 Wosocemannɔbɔr deem a to b'ɔ σ, an bɔr an nɔ cenim zaa bi do ra. A n gɔaa bi yi, an bur ma, an cem. 32 Wosocɛ zibɛɛzaa deem a to Zerizalem σ כ, an nɔ cenim b'ɔ. Levii do gɔaa m. A n gɔaa bi yi, an bur ma, an cem. 33 Bi, Samarii gɔaa deem y'a to zaa ra, an bi lee ku gɔaa bi zi. K'a a yi bi, a cicir a nyasɔ. 34 A n a כ ma, an a nyinno ככ sɔrgɔ dɔven m, an nyכ כ η ma, an pɛera burgu ma, an a busu, an a da a sisi σ, an ta m zaasɔnnoɛ σ, an aa nyɔbi ba m. 35 Dɔ k'a mɔ bi, a busoo kɔ σ kɔkɔgɔ huɔya, n n a ba wanzur m, an a ka zaasɔnnoɛ zaa b'ɔ, an a hi m, a σ: Dɔga a mim ma, bi k'l busoo zar a kur, kɔ ככ m wusigɔ, kɔ m b'a sompi a yaa σ. 36 ɔbu hɔkɔndare כ σ, gɔaa kaakɔ naa bireyaa σ, nka m gɔaa kɔ konno a zɛ bi mim nɔ?» 37 Wosocikarɔnsaamba bi n a nyɔ kɔ σ, a σ: «כ ɔ mɔηηabaa ba kan ki bi m.» Yeezuu n a hi m, a σ: «B'ɔbu כ, ta, ɔ ba maam כ.»

Martɔ kan Maarii ki har σ

38 Kɔ Yeezuu kan a karɔndanyɔnto ki zaa sa ηn'l tam bi, η yaa gasɔ kɔ deem σ. Lɔ kɔ n n'a birm Martɔ bi η si a har σ. 39 A dam n ta σ, a tɔ m Maarii, b'l nyɔnta Zuuba bi taa, an n'a tɔr kare a meerbaa ma. 40 Martɔ nyɔnta an n'a tɔntɔ σ kan hɔbɔre bare ki, zibɛɛ gɔsɔntɔ ki כ. A n bɔr, an b'a hi, a σ: «Zuuba, ככ dam bi k'a ככ to m deem, m nɔ ziro ככ bam bi, a bur hɔkɔ bare ɔbu n na? A hi m k'an b'a da m han.» 41 Zuuba n a nyɔ kɔ σ, a σ: «Martɔ, Martɔ, hɔ gɔta y'ɔbu hɔkɔ σ, an n'ɔbu kɔm. 42 Deem bala m pakra. Maarii hɔ k'an mɔηηa bi כ σ, bi, gɔaa b'a yɔm nɔ y.»

Yaadare

(Matiyee 6.9-13; 7.7-11)

11 Hindeem σ, Yeezuu nyɔnta an nɔ yaa dam bɔnce niηηɔ σ. K'a yaa bi da an a nya bi, karɔndanyɔnto deem a hi m, a σ: «Zuuba, yaadare dɔnda σ m, amba Zaan a dɔnda a karɔndanyɔnto ככ m bi m.» 2 A n a hi η nɔ, a σ: «K'a ɔ yaa dam, k'a hi, a σ:

Zɔ,
a ka kɔ n n'ɔbu mɔηηa dɔ Woso a deem,
k'l cirbɛɛ n bɔr.

3 ככ dɔmɔm biyɛɛ hɔbɔre ka ככ σ,

4 k'l ככ mimbɔnyaarɔ sugur ka ככ σ, amba ככ mɔηηɔ y'a sugur kam ככ ɔ kɔkɔma kan ככ ki ככ σ bi m.

ɔ b'a ka, σ σ do makra כ σ y.»

5 Yeezuu a ya, an a hi, a σ: «Gɔaa bi kara hannyi n ta σ, an ta an aa hi m dibsir ma, a σ: «M hannyi, bur zɔm sa m m kaakɔ, 6 ככ hannyi deem y'a to zaa ra an bɔr ככ zi, bi hɔkɔ ba ככ σ kɔ m a ka σ y.» 7 כ n nɔ ɛ σ b'ɔ bi n a nyɔ kɔ σ, a σ: «l bi ככ kɔ y. ככ ɛ ɔ ta. Mɔk

kan m nyuntam ki l wotam. מִכַּן בִּי מִדָּם מָא, מִוּטִי, מִבֹּר קָא לְבֵי טַי. 8 מִכַּן יָא הִירֵ אַוֹכֵ מ: baa k'a b'a dam ma, an wuti an a ka ט a hannylbaa bi minto, a wutire an hō haay k'a lē n taa bi ka ט, k'a lē baa k'an a kō bi tō ma.»

9 «Sira מִכַּן נ'א הִירֵ אַוֹכֵ מ: K'a hō yē, n y'a kare אַוֹכֵ ט. K'a ka, אַוֹכֵ י'א יֻמ. K'a cēle zē, n y'a gōre אַוֹכֵ מ. 10 Bala, gōaa k'a hō yē, n y'a kaḥ ט, gōaa k'a ka, a y'a yim, gōaa k'a cēle zē, n y'a gōre a zaa m. 11 זִל בִּי קָאָרָא נ'אֹוֹכֵ בִירֵ ט נָאָ ט, a nyl n zō yē han an mīm sa an a ka ט? 12 גֵּעֵ א n a ya, an jir yē, bi n kōkō sa an a ka ט? 13 K'awōkō n gōkō bōnyārō kōkō, אַוֹכֵ חֵ מִתְּחֵלָה קָאָרָא נ'אֹוֹכֵ ט דֹ. Bi זִל Woso k'a nī arzana ט bi, a bi Sent-Espri kam gōkō kō ḥ n'a yem han rō kōkō ט an lē da ra?»

Yeezoo paḥḥa b'a to ka?
(Matiyee 12.22-30; Marki 3.22-27)

14 Yeezoo l lam zinō k'a gōaa ba bəätir bi la. Bi, zinō bi k'a kō bi, bəätir b'l meer bam, zamaa bi n zē kədō. 15 Bi, gōkōkō a hī, ḥ ט, la Yeezoo n nawōm zinəro kōkō ra, zinəro cir Belzebul paḥḥa m. 16 Gōkōkō lē n taa k'a Yeezoo makra ba a dīga a, ḥḥa yem han k'an a ka kō makra n a to arzana ט k'a yl. 17 Bi Yeezoo ḥ kōkōndare bi yl, an a hī ḥ nī, a ט: «Kō cirbəə deem zannō wuti ḥḥa yar bam kan kō ki, a da an nawōm, a cērō kōkō n a dūda kō ra sō. 18 K'awōkō ט, Belzebul paḥḥa minto y'a ka kōkō nī lam zinəro ra bi, kō Sūtaana a kō an nī yar bam kan a mīḥḥa ki sō, a cirbəə bi nyuntam lō? 19 Kō Belzebul minto y'a ka kōkō nī lam zinəro ra, אַוֹכֵ karundanylō kōkō, la ḥ nawōre ḥ la, nka tō ma? אַוֹכֵ gōkō kōkō n n'awōkō dōkō yarm. 20 Bi kō la kōkō nawōm zinəro kōkō ra kan Woso kō paḥḥa ki, k'a dō a ט: Woso cirbəə b'l lee ku אַוֹכֵ zī. 21 Kō gōaa paḥḥazaa l dōre a har ma kan a yarbāa kōkō ki, hōkō bi bam hō k'an ta m bi nī y. 22 Bi kō paḥḥazaa vanta bōr a paḥḥa n lē da ra, an b'a nyasō an a da ra, an a yarbāa kōkō k'a ḥ ka a ma rō kōkō yō nī, hō k'an ta m bi gōr an nawōm an a jir. 23 Gōaa k'a ba kan kōkō ki bi, kōkō jīm m. Gōaa k'a bīr a dam kōkō han an a sō kō ma bi, a hīslga an nawōm.»

(Matiyee 12.43-45)

24 «Kō zinō kō gōaa mē ט, bumbir an nawōm zāḥḥa ט an n'a kam menyōkō dare bōnce ma. K'a n a yl y, a y'a hīre a mīḥḥa m, a ט: מִכַּן יֻל מִוּסִיגָם, מִתָּא מִהַר גֻסִירֵ ט, bōnce kō kōkō m kō ט bi. 25 K'a a wusigō bi, a yaa dīga a, n y'a waa, n n'a banka mīḥḥa. 26 A n a kō an ta, an aa zinəro gaa saanhūna, ḥ bōnyāabaa n lē da ra, ḥḥa bi gasō, ḥḥa nyunta b'ō. Bi gōaa bi dō bōnyāabaa lē da m biisi ra.»

27 Yeezoo k'a meer ba ncūnaas bi, lō deem a leer busu an meer ba zamaa bi bire ט, a ט: «Mimbirenyuntazaa m lō k'a lbi yl durnya ט, an nyc ka lbi ט bi m.»

28 Yeezoo n a nyl kō ט, a ט: «Mimbirenyuntazannō m gōkō kō ḥ n'a tōr kam Woso lemim ma, ḥḥa lē sim hō kōkō m.»

Zamaa makra yere
(Matiyee 12.38-42)

29 Zamaa bi k'a a sō kō ma bi, Yeezoo y'a hīre ḥ nī, a ט: «Her naa ט gōkō kōkō, gōkō bōnyārō m, makra ḥḥa kam ma. Bi kō makra bi nī, ḥ bi makra vanta yim kō Zonas makra bi bēe y. 30 Bala, Zonas k'a nyunta makra Niniivl gōkō mīm ט bi, Gōaanyl bi nyuntam makra sō her naa ט gōkō kōkō minto. 31 Woso dōdōkare hinnī ט, lōcir k'a a tō jlsadōpaasī ט bi wutim kan her naa ט gōkō kōkō m ki an ḥ dōdō yar, bala, a tō a ט durnya lē cūnta jē ט, k'a b'a tōr ka mindor Salomōkō lemim ma. Bi, kō lē da Salomōkō m b'l naa ט. 32 Dōdōkare hinnī ט, Niniivl gōkō wutim kan her gōkō kōkō m ki, ḥḥa ḥ dōdō yar, bala, kō ḥ y'a tōr ka hō kō Zonas a hī bi ma bi, ḥ y'a kō a taam. Bō lē da Zonas ra b'l naa ט.»

Sirakare lēegure
(Matiyee 5.15; 6.22-23)

33 «Gōaa ba ט an nī sē dam fitire ט, an a nyaakōm da y, gēe, an a nycō kasi taa y. A cūnta n nawōm hō burō ט, kō gōkō kō ḥ nī gasōm hō kōkō n lēegure bi yl. 34 lbi mesim fitire bi, mīnyaa m. K'lbi mīnyaa mīḥḥa, lbi mesim bi haay b'l lēegure ט. Bi, k'lbi mīnyaa bi mīḥḥa y, lbi mesim b'l monsigō ט sō. 35 Dundo l zi kan lēegure k'a n'lbi ט bi ki, l b'a ka, an a ba monsigō y. 36 K'lbi mesim haay l lēegure ט, bi monsigō poore ba ט tōkōe, a haay nyuntam lēegure ט amba fitire k'a nī lēe bōre a ט, an nī lēegure kam bi m.»

Yeezoo y'a bam kan farizeenrō ki wosocikarūnsaambōkō ki
(Matiyee 23.1-36; Marki 12.38-40)

37 Yeezoo k'a nī meer bam bi, farizen deem a bir a har ט k'an bi hōbure bi. A n gasō, k'a hō bi. 38 Farizen bi k'a Yeezoo yl an nī hōbure bōnce ט b'a n a kō hir amba n tūr a ba bi, a zē kədō. 39 Zuuba bi n a hī m, a ט: «Dīga, אַוֹכֵ farizeenrō kōkō, hē kan laaga ki kur אַוֹכֵ n'a sōrgōm, koorbaa n kōkare an אַוֹכֵ heer han kan kōsīrabaa ki. 40 Hōkōkōwarzannō n'awōkō m! Gōaa k'a kur bi ba bi, a bēe y'a hō bi ba sō ra? 41 Bi, k'a hō ka cirzannō ט, אַוֹכֵ n n'a bam kēere bi haay yim mīḥḥa אַוֹכֵ ma.»

42 A pakra bare אַוֹכֵ m, farizeenrō ra! Bala, ganwōre bu hō אַוֹכֵ n'a kam kan mantī, poobur ki, kan hō haay k'a nī haanm brikəro ט bi ki. A kōkare a kaanm Woso turgabaa bi m kan a ḥsare bi ki m. Bi, אַוֹכֵ a ga m, a ba, a kōkō l gōkō rō kōkō ba sō.

43 A pakra bare אַוֹכֵ m, farizeenrō ra! אַוֹכֵ l lēekare bōnce rō kōkō ḥḥa sokōmacerō ט, אַוֹכֵ gōkō yaadarerō ḥḥa daasrō ט. 44 A pakra bare אַוֹכֵ m, אַוֹכֵ kō kō ט kan gəənoyaarō ki, ḥḥa lōre ḥ la, bi ḥ bīr a dōre y.»

45 Wosocikarūnsaambōkō kōkō deem a hī Yeezoo m, a ט: «Karūnsaamba, k'lbi nī meer bare ncūnaas bi, kōkō sōkōsō lbi n'a mōm sō.» 46 A n a nyl kō ט, a ט: «אַוֹכֵ sō wosocikarūnsaambōkō ra, a pakra bare אַוֹכֵ m, אַוֹכֵ nī kōkō rō gorezannō kam gōkō ra, b'awōkō kōkare, אַוֹכֵ mīḥḥa bīr a nyōtōr deem taan... dam kōkō kōkō duro

ma y. ⁴⁷ A pakra bare awk m, awk k'a ni wosolesinnu-sorazannk waa yaar dcm bi minto, b'awk zru yu n zuz. ⁴⁸ Ncnaas bi, awk y'a zru waa kaseti kare a s, awk ye n zibaa bi ma. Bala, n yu wosolesinnu-sorazannk waa zuz, awk m bur an ni n yaar bumbankam. ⁴⁹ Bi y'a ka Woso n a hi a mindre n s, a s: Maa wosolesinnu-sorazannk kan m zibaa zannk ki nykre n ni, n gsu gsu zuzere n barla, nu zibaa bonyaa ba gsu m. ⁵⁰ Bi minto bi, n her gsu waa hshorm, wosolesinnu-sorazannk haay s n yu n zuz halli durnya dare ma r waa ma lore minto. ⁵¹ A n a sa Abel ma lore ma, an ta m Zakarii k'a ga Woso s, manujaa bi kan bunce muha bi ki bire s. Sira waa n'a hre awk m, n her naa s gsu waa duro hshorm minno waa duro minto. ⁵² A pakra bare awk m, wosocikarunsaambk ra, awk hkre celeni sa a nyaakum da. Awk n gasu a zim y, a bakare an n'a nyam gsu s n le taa k'a gasu s r waa s.»

⁵³ Yeezuu k'a b' s bi, wosocikarunsaambk waa kan farizeenr waa ki wuti n' tator bam kan waa ki, n' laakar do haay dundam han. ⁵⁴ N n' dundom zi k'a ku a nyas, a meerbaa deem n s.

Yeezuu dndrers ka a karundanyu s
(Matiyee 10.26-31)

12 Dmum bi do s bi, gsu s n le dre ba s a ze s ra, halli n' tontom s ra. Yeezuu n a sa, an n'a dundam a karundanyu m, a s: «A n le da haay bi, k'a dundo a zi kan farizeenr nyonyu s zamb m bi ki. ² H ba s, an a nyaakum da, n b'a yre y. Mim ba s, an a nyaakum da, n b'a dre y. ³ H k'aww hi monsig s bi, n y'a mam laegure s. Awk n a hi s s ce s bi, n waa garga ra n'a hi.»

⁴ «A hi waa nawre awk m, m hannyu: A bi nyi ba gsu s n ni mesim zem gar, bi, n b'a dam hsi ma n'a ba bi je s r waa ni y. ⁵ H k'aww a ga m a nyi ba m bi, s m a hunka a m: K'a nyi ba Woso k'a a da ma an gar ze, bi je s an a da ma, an i gasu sehar s bi m. Sira waa n'a hre awk m, bi, awk a ga m a nyi ba m. ⁶ N bur bennk nyu hennm soor, k'a tanka huya yu ra? Bi deem taan... k' bur waa Woso n s y. ⁷ B'aww, awk mink bi, n y'a le sa haay. A da bi waa y, awk jura bennk nyu m jilli.»

(Matiyee 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ «A hi waa nawre awk m: K' gaa kaseti ka gsu taa, a s, waa gaa n'a m, Gaaanyi bi y'a kaseti kam Woso malakar taa s. ⁹ Bi k' gaa bisi ka waa ma gsu taa, waa bisi kam ma Woso malakar taa s. ¹⁰ Gaa k'a meerbaa bonyaa ba Gaaanyi bi ma, a y'a sugur yu. Bi, gaa k'a meerbaa bonyaa ba Sent-Espri ma, a b'a sugur yre y. ¹¹ K' n bur, n' tare awk m yaadareer s, gae cinno taa, gae taralezannk taa, a b'a heer k' kan h k'aww n n'a hum k'a muha bumbk bi ki y. ¹² Bala, Sent-Espri y'a hre awk m, a hre dmum s.»

Durnya arzaka

¹³ Gaa i nyunta zamaa bi bire s, an a hi Yeezuu m, a s: «Karunsaamba, a hi waa danyi bi m k'an waa zi arzaka n' n' k'a a to bi jir kan waa ki.» ¹⁴ Yeezuu n a hi m, a s: «Nka i le ka s waa n nyunta awk dndkarezaa gae awk h'jirlezaa?» ¹⁵ A n a hi n, a s: «K'a dundo a zi kan arzaka hare ki. Bala, gaa m'urbaa bi bur zum k' s kan a arzaka ki y, baa k' arzakaa m.»

Arzakaa k'a hkn ba s hknkurenom

¹⁶ A n hknkurenom naa do da n, a s: «Arzakaa deem i nyunta s, a hkn n h ba muha. ¹⁷ A n n'a hkn dare a heer s, a s: Maa y'a bam k' Bala, bunce ba waa s, m ni m hkyaa bi zar n y. ¹⁸ A n n'a hi a muha m, a s: H s waa n'a bam bi ba n ni: s m m s r waa z haay, m n banka m n d' gta-gta, m m hkyaa bi zar s kan m arzaka bi ki. ¹⁹ Waa y'a hre m muha m, waa s: Ba i n ni arzaka gta m na, d'kraa hka-hka minto. Meny da, h bi, i h mi, k' heer nyu. ²⁰ Bi, Woso a hi m, a s: «Hknwarzaa ra, leu gam gum naa s. H k'leu banka haay bi, nka n n'a sare?» ²¹ Ncnaas m kan gaa k'a arzaka s an n'a kuntare a muha k' ma, an bakare hntazaa be m Woso m s y.»

Heerkre mim
(Matiyee 6.25-34)

²² Yeezuu a hi a karundanyu m, a s: «Naa minto y'a ka waa n'a hre awk m: a b'a heer k' kan h k'aww n'a bum k'a m'urbaa ba bi mim ki y, a b'a heer k' kan huu k'aww n n'a dure a ma bi mim ki s y. ²³ Bala, m'urbaa le da hkre m, mesim n le da huu m. ²⁴ K'a diga kaakar ma, n bur h duure y, bi n bur a dare y. N ba hkre kuntaji ni y, n ba s m s y. Bi Woso yu n sorm. Awk jura bennk m gallem hka! ²⁵ Gaa bi kara n'aww bire s, an n'a dam ma, an a m'urbaa nyu le poore a heerkre minto? ²⁶ K'aww b'a dam a poore bi bare ma bi, waa minto m, awk n n'a heer waa kan k' i hkre haay bi ki? ²⁷ K'a diga burvuro s n ni haanm hknra s r waa ma, n bur lannk hkre, n bur huu bare y, bi waa y'a hre awk m: Salomkn kan a cirbae bi ki, a n huuro gserer yu an burvuro waa duro deem ni y. ²⁸ K' Woso i bur gserer dam ma ncnaas her, booti m s se n a bi, a bi digare awk mim ma gta an le da ra, srakare poore zannk ra? ²⁹ B'aww, a b'a muha da kre ma a a ka h k'aww n n'a bum, kan h k'aww n n'a mim bi ki ma y. ³⁰ Naa haay naa, durnya gsu s n bur yaa dam waa waa n'a kare n ma. B'aww Zi Woso a d' a s, a zibaa ta awk ma. ³¹ Bi, k'a ka Woso cirbae bi ma. A n ni waa i hkre bi dare awk m la.»

(Matiyee 6.19-21)

³² «Awk k'a k' s s kan hknk' cir poore ki bi, a da bi waa s y. Bala, a awk Zi bi waa yu, k'a a cirbae bi ka awk s.»

Arzana no arzaka

³³ «K'a ho k'an ta awoko o bi hee, a ka cicirzanno o. K'a a ka busoohera k'a bur zarm bi ma, kan arzaka k'a nyare ba o arzana o bi ki. B'o bi, n nyaanle ba o y. Konno b'a dam ma n'a sa, bee b'a dam ma an a bi y. ³⁴ Bala, bunce k'awoko arzaka bi n ta o bi, awoko heer bi, b'an ta o so.»

K'a a banka k'a wo o a zi ba

³⁵ «K'a hokoaso sa, a so a o, k'a se da a future o. ³⁶ K'a a ba amba zibeenyulo ko n nyunta n'u dom a harzaa k'a ta harcintare cibsma ma ko k'o m. Ko harzaa b'a ko an ni zere, k'a bi lee ku an cele ze, k'a go m. ³⁷ Mimbirenyuntazanno m zibeenyulo k'o duro m, ko n harzaa bi bo, an bi daga a n n hinceem ba y. Sura k'o n'a hure awoko m: a y'a hokoaso sare, an a so a o an n nyunta hokure bure bunce o, an hokure sa a zim an b'a ka n o. ³⁸ Mimbirenyuntazanno m zibeenyulo k'o m, k'a ko an bo dibsir ma gee domure m, a n a ya, an bi daga a n n hinceem ba y. ³⁹ K'a mim naa do ju ma muha. Ko harzaa bi, ko koor zere domum a do, a b'a tom an gaso a ce o y. ⁴⁰ Awoko so, k'a a banka muha. Bala, Gsaanyu bi zem bi bo domum niha k'awoko bur a hoko dam ma b'o.»

(Matiyee 24.45-51)

⁴¹ Piyee n a lar, a o: «Zuuba, k'o minto bu ni hokokorenoom naa do dam gee, gsa haay minto ni?» ⁴² Zuuba n a nyi ko no, a o: «Nka m zibeenyulo muha, a hoko n ta o? Ko harzaa le ka o k'an daga a har bi mim ma, k'an hokure ka a muno k'o o domum niha k'a a ga m b'o bi m. ⁴³ Mimbirenyuntazaa m zibeenyulo bi do m, ko harzaa a wusiga, an bo a har o, an bi daga a y'a zibee le ra. ⁴⁴ Sura paan... k'o n'a hure awoko m, harzaa bi y'a dom a arzaka bi haay ma. ⁴⁵ Bi ko zibeenyulo bi do a hi a heer o, a o: Moko harzaa bi bur zem ko y, an wuti an n'a zibeenyulo ko n goko ko k'o zere, kan zibeenyulo ko k'o ki, an ni ko bure an ni ko mire a mum ni durgare. ⁴⁶ Zibeenyulo bi do harzaa bi zem bi bo niha k'a n a hoko da ma b'o, kan wakatu k'a n a do a o a zem bi ki o. A lam la, an fur ka ma muha, an a da goko ko n bur zum Woso o ko k'o barla. ⁴⁷ Zibeenyulo k'a ko k'a harzaa le n taa bi do bi, b'a bur a muha bankam, b'a bur bi hoko bare, a zere yulo muha. ⁴⁸ Bi ko ni ko k'a harzaa le n taa bi do an bokare an ni zi k'a a ga zere m bam bi, a bi zere yulo gosa y. Bi ko n y'a ka o gosa bi, n y'a laaka dam han gosa. Ko n y'a ka o gosa k'an do ma bi, n y'a sim han gosa so.»

Yeezuu zuure i zem gongokoma m
(Matiyee 10.34-36)

⁴⁹ «Bo k'o o se m tara bure o. A n'a k'o nawom paan... k'an yo. ⁵⁰ Fyure n ta o an ni ko yulo. A gore ta o kan ko ki, b'a ko ku an nya. ⁵¹ A hoko awoko n'a dare a o laafu ko bo m tara bure o ra? Ayy..., a hi ko nawom awoko m, bo k'o o gongoko ma m. ⁵² Bala, naa ma keere naa, ko gsa soor i har deem o, n

y'a gongoko ko ma, gsa kaako y'a go gsa huya ma, gsa huya n a go gsa kaako ma. ⁵³ Zi y'a gure a nyi ma, nyi n a go a zi ma. Da y'a gure a nyumbere ma, nyumbere n a go a da ma. Da y'a gure a nyar ma, nyar y'a gure a da ma.»

Woso minno dore muha
(Matiyee 16.2-3)

⁵⁴ A n a ya, an a hi zamaa bi m, a o: «K'awoko warko yu an jum meer o, b'awoko hi leem a o: la n ni zem, b'a ko yulo maam. ⁵⁵ K'awoko hiner yu an a to jasadpaasu an ni hoko, b'awoko le ma m, b'a ko yulo maam. ⁵⁶ Zambozanno ra, awoko ba ko a brama kan tara ki minno do, a bokare a n domum k'an ta o dutaa naa mim do?»

Ko mare kan a jum ki
(Matiyee 5.25-26)

⁵⁷ «Ko m ko b'awoko bur ko k'an muha bi do ko kare a zim ni y? ⁵⁸ K'ibu jum i tare i m dokoare bunce o, k'i i to o a ko ma zaa ra, k'a bi ta i m dokoare taa y, ko dokoare bi b'ibu ka hokohokomazanno o, n'ibu du hoko o y. ⁵⁹ Sura k'o n'a hure bu m: N'ibu ko hoko b'o k'ibu n zum bi ka haay i nya y. Baa tanka deem bi goko y.»

K'a a ko a taam

13 Domum bi do o bi, goko goko bo, ni bi Galilee goko ko Pulatu a ka ni n zunze n manubare domum o bi mim hi Yeezuu m. ² Yeezuu n a hi ni, a o: «Awoko y'a hoko dare a o, Galilee zanno ko n yu n zunze naa mimbonyaabanno goko m ni le da Galilee goko goko ko ra ge? ³ Ayy..., a hi ko nawom awoko m, k'awoko n a ko a taam y, gunga awoko nawom ncunaaso so. ⁴ Bi, gsa bueresinyo ko Silowee cejinta a da n la, an n zunze ko k'o, awoko y'a hoko dare a o, mimbonyaabanno m an le da Zerizalem goko goko ko ra ge? ⁵ Ayy..., a hi ko nawom awoko m, k'awoko n a ko a taam y, gunga awoko nawom haay am ko ko bi m.»

Soko k'a nyi ba o hokokorenoom

⁶ Bi kur bi, Yeezuu hokokorenoom naa do da n ni, a o: «Gsa i nyunta o, a hoko n ta o a divensura o. A n bo k'a b'a ko, b'a n bi hoko yu y. ⁷ A n a hi hokura zibeezaa bi m, a o: A do ko kaako ko m naa, ko n tur bo ko m b'a ko, bi ko n tur a nyi yu y. A da! Ko m an tara si an a so o b'a zibee ba o y? ⁸ Bi n a nyi ko o, a o: Karunsaamba, i i ya, i to do ko ko deem, ko m yaa hoko, m a bur ma, ko m buundi da ma. ⁹ A a da ma, an bi nyi da do ko m, k'a bo a n nyi da y, k'i ka ko n n'a da.»

Lo ko yaaba a muha

¹⁰ Yeezuu nyunta an ni ko dundam sokomace o *saba hinni o. ¹¹ Lo i nyunta b'o zin n a ka, an a muha a do ko bueresinyo ko m naa. A b'a dam ma an jum brama turga y. ¹² Yeezuu k'a a yu bi, a a bir, an a hi m, a o: «Lo, i i waa, i yaaba bi nya.» ¹³ A n a ko ka a mim la. Leem bi, lo b'a ba turga, an n'a le ko Woso o.

¹⁴ Sokomace cir bi k'a a yi Yeezuu n lɔ bi waa sabaa hinni ɔ bi, a nɔ ma ɔ. A meerbaa bi si, an a hi zamaa bi m, a ɔ: «Dɔmum sɔrdi n ta ɔ, gɔɔ n a da ma, ŋɔ zi ba. Dɔmum kɔɔ duro awɔɔ a ga m, a bɔr, ŋɔ'a waa, sabaa hinni ɔ bɛɛ y.» ¹⁵ Zuuba n a nyl bɔ nɔ, a ɔ: «Zam-bɔzannɔ ra! Awɔɔ gɔaa biyɔɔ bir a der zarm, gɛɛ, a bra, k'a yaa ka hi ma sabaa hinni ɔ ra? ¹⁶ Bi lɔ naa do Abraham yaŋŋa m, zinɔ n yaaba da ma a dɔɔraa bueresinnɔ hɔ m naa, sabaa hinni bɛɛ a a ga m, n n a bɔ bar ma ra?» ¹⁷ K'a naa hi bi, nyannu a jɔnɔ kɔɔ haay nyasɔ. Zamaa bi n'a heer nyɔɔm kan zibɔɔ gɔɔ haay k'a n'a bam bi kl.

Mutardi yaa kan nyɔɔnɔ ki hɔɔkɔɔrenoom
(Matiyee 13.31-32; Marki 4.30-32)

¹⁸ A a ya, an a hi, a ɔ: «Woso cirbɔɔ bi, bɔ a kɔ ɔ kan bɔ kl? A makra kɔɔ n'a bam kan bɔ kl? ¹⁹ Bɔ a kɔ ɔ kan mutardi yaa kɔ gɔaa n'a sam, an n'a duum a brikɔ ɔ bi kl. A n haan, an a ba gɔ gɔta, bennɔ ni cɛ kɔnkɔɔ a vɔŋŋɔ ma.»

(Matiyee 13.33)

²⁰ A n a ya, an a hi, a ɔ: «Woso cirbɔɔ bi makra kɔɔ n'a bam kan bɔ kl? ²¹ A makra kɔɔ n'a bam kan nyɔɔnɔ kɔ lɔ n'a sam, an n'a warm kɔ ma kan kɔŋŋo kaakɔ nyisi kl, an ni derm haay.»

Israyel gɔɔ haay n ni gasum cirbɔɔ nɔ ra?
(Matiyee 7.13-14,21-23)

²² Yeezuu bɔ kɔɔ ɔ kan bɔɔɔmarɔ ki ɔ, an ni hɔ dɔndam, an ni tam Zerizalem zeezi. ²³ Gɔaa deem n a lar, a ɔ: «Zuuba, gɔɔ kɔ ŋ ni bɔmbɔɔɔ yɔm nɔ kɔɔ, ŋ bi gɔta ni?» ²⁴ A n a hi ŋ ni, a ɔ: «K'a a tɔ ɔ k'a gasum halle poore bi m. Bala, a hi kɔɔ nawɔɔɔ awɔɔ m, gɔɔ gɔta y'a kam ma k'a gasum, bi ŋ b'a dam ma y. ²⁵ Kɔ harzaa bi bi wuti, an halle bi ta, awɔɔ gɔɔtɔm garga ra, awɔɔ ba n bir cɛɛ zɛɛ, a bir a hure, a ɔ: Zuuba, cɛɛ gɔ kɔɔ m. A y'a nyl bɔɔ awɔɔ nɔ, a ɔ: Awɔɔ, kɔɔ n awɔɔ toji dɔ y. ²⁶ Awɔɔ y'a hum ni, a ɔ: Wɔɔ kɔ bi, ɔ hɔ mi kan lɔ bi kl. lɔ bi hɔ dunda gɔɔ m, ɔ daasɔɔ ɔ. ²⁷ B'a y'a hure awɔɔ m, a ɔ: Mɔɔ n awɔɔ toji dɔ y. Awɔɔ, k'a a gaa kɔɔ ma, awɔɔ haay k'a ni mimbɔnyaaɔ bam bi. ²⁸ K'awɔɔ bi Abraham kan Izakki, Zakɔɔ ki yi Woso cirbɔɔ nɔ ɔ, kan wosolesinnɔsorazannɔ kɔɔ haay kl awɔɔ n ni garga ra, a nyuntare awɔɔ ma baadare kan sɔɔ sɔɔ kl. ²⁹ Gɔɔ y'a tom dɔjɔr kan meer kl ɔ, jɔsa kan bɔɔ kl ɔ, ŋɔ bi nyunta ŋɔ hɔ bi Woso cirbɔɔ nɔ ɔ. ³⁰ Kɛɛɛ bi, jezannɔ nyuntam lɛɛkarezannɔ, lɛɛkarezannɔ n nyunta jezannɔ.»

Yeezuu i tam Zerizalem ɔ
(Matiyee 23.37-39)

³¹ Dɔmum bi do ɔ bi, farizeenɔ gɔɔnɔ b'a zɔ Yeezuu ma, ŋɔ'a hi m, ŋ ɔ: «Ta buncɛ vanta ɔ. Hɔɔɔ y'a kam ma k'a lɔɔ zɛɛ.» ³² A n a hi ŋ ni, a ɔ: «K'a yaa hi pooji naa do m: kɔɔ i lam zinɔɔ ra, m ni gɔɔ waam, her kan booti kl zizer kl, an nya. ³³ Bi pakra m kɔ m ta lɛɛ her, kan booti kl zizer kl. Bala wosolesinnɔsorazaa b'a dam ma an ga buncɛ vanta ɔ kɔ Zerizalem nɔ bɛɛ y.»

³⁴ «Zerizalem, Zerizalem, lɔ bi k'i ni wosolesinnɔsorazannɔ zunzɛm, i ni gɔɔ kɔ ŋ yi ŋ nyɔɔ lɔ bi ma kɔ kɔ bumbam jaarɔ m bi. Gallem karɔ, kɔɔ ŋɔa kɔ m i nyuntɔ so kɔ ma, amba kɔɔ tur a nyuntɔ so kɔ ma a za taa bi m, b'lbɔ n yɛ? ³⁵ Dɔga! Woso y'a bɔɔ lɔ bi ɔ. Bi, kɔɔ y'a hure awɔɔ m: Awɔɔ b'a yare a kɔɔ yi y, an ta an dɔmum k'awɔɔ ni zem b'a hi, a ɔ: «Gɔaa k'a ni zem Zuuba Woso tɔ ma bi n barka yi.» »

Me hunhanrezaa waare

14 Yeezuu gasum farizeenɔ jɔtaare deem har ɔ, *sabaa hinni ɔ, k'a hɔɔɔ bi. Farizeenɔ kɔɔ ni dundom zi. ² Gɔaa deem i bi jum Yeezuu lɛɛ, a me n hunhanɛ. ³ Yeezuu n a hi wosocikarɔnsaambɔ kɔɔ m kan farizeenɔ kɔɔ kl, a ɔ: «Zaa ta ɔ k'ɔ yaabazaa waa sabaa hinni ɔ gɛɛ, zaa ba ɔ y?» ⁴ Ŋ ni zɛ pi. Kɛɛɛ bi, Yeezuu n yaabazaa bi gaa, an a waa, an a da zaa ra. ⁵ Bi kur bi, an a hi ŋ ni, a ɔ: «Gɔaa bi kara n'awɔɔ bire ɔ naa ɔ, a nyl, gɛɛ, a der n a da hiyɔɔ ɔ sabaa hinni ɔ, a bi bra sire, an a bɔ ɔ lɛɛm ni?» ⁶ Bi ŋ n a da ma ŋɔ'a nyl bɔ ɔ y.

A b'a ka lɛɛkare buncɔɔ ma y

⁷ Yeezuu k'a gɔɔ kɔ ŋ yi ŋ bir hɔɔɔ ma kɔ kɔ yi, ŋɔ'l lɛɛkare buncɔɔ bɔmbɔɔ ɔ bi, a hɔɔkɔɔrenoom naa do da ŋ ni, a ɔ: ⁸ «Kɔ gɔaa lɔ bi bir harɔntare cibsɔ ma, i b'aa nyunta lɛɛkare buncɔɔ y. Bala, a a da ma, a gɔaa vanta bir, an lɛ da lɔ ra. ⁹ Gɔaa k'awɔɔ bir bi, a b'a ka, an b'a hi awɔɔ gɔaa hɔɔa bi m, a ɔ: toore ka i mim b'ɔ y. lɔ bi zem bi wuti kan nyannu kl, i ta je buncɔɔ ɔ. ¹⁰ Bi kɔ n y'lbɔ bir hɔɔɔ ma, k'i yaa nyunta je buncɔɔ ɔ, gɔaa k'a lɔ bi bir bi, k'a bi bɔr, a y'a hure lɔ bi m, a ɔ: M hannyl, i zɔ lɛɛ buncɔɔ b'ɔ. A nyuntare lɔ bi busure gɔaa haay kɔ ŋ ni hɔ bɔɔ kan lɔ bi kl lɛɛ. ¹¹ Bala, gɔaa k'a n'a mɔŋŋa busum bi, n y'a zerm, kɔ n'a mɔŋŋa zerm bi, n y'a busum.»

ɔ b'ɔ ka ganwɔɔ ma tara burɔ ɔ y

¹² A n a hi gɔaa k'a a bir bi m sɔ, a ɔ: «K'lbɔ sinuu hɔɔɔ ba gɛɛ gunuu hɔ, i b'l hannyl, gɛɛ, i dogɔɔ, gɛɛ i kɔɔ arzakazannɔ kl bir y. Kɔ n bɛɛ, ŋ y'lbɔ birm sɔ a zum ma, ŋɔ'a so a yaa ɔ. ¹³ Bi, k'i cibsɔ hɔɔɔ ba, k'l cicirzannɔ, paŋŋawarzannɔ, lɔɔɔ, bɔɔɔ kl bir, ¹⁴ b'a nyuntam mimbirenyunta kan lɔ bi kl, bala, ŋ b'a dam ma ŋ n a ba, ŋ n a so a yaa ɔ y. Bala, Woso naa sompire lɔ bi m, gɔɔ turgɔɔ mumbɔɔɔ dɔmum ɔ.»

Cibsɔ gɔta hɔɔkɔɔrenoom
(Matiyee 22.1-10)

¹⁵ Gɔaa deem k'a nyunta b'ɔ an naa haay ma bi, a a hi Yeezuu m, a ɔ: «Mimbirenyuntazaa m gɔaa k'a ni zem bi hɔɔɔ bi Woso cirbɔɔ nɔ ɔ bi m.» ¹⁶ Yeezuu n a hi m, a ɔ: «Gɔaa deem i nyunta an cibsɔ gɔta hɔɔɔ ba. A n zamaa bir gɔta kɔ ŋ ni b'a bi. ¹⁷ Hɔɔɔ bi dɔmum k'a ku bi, a a zibɔnyɔ nyɔɔ kɔɔ k'a ŋ bir hɔɔɔ bi ma kɔ kɔ zi, a ɔ: K'a bɔr kɛɛɛ, n hɔ haay banka, an nya. ¹⁸ Ŋ haay n a lɛ ba deem, ŋ ɔ: a b'a dam ma y.»

Lɛɛkare zaa bi n a hi zibəənyɪ bi m, a ɔ: hɔksɪra mɔɔ si, pakra m kɔ m ta, m aa dɪga a. Mɔɔ y'a yere ɪbu han, k'ɪ sugur ba m ma. ¹⁹ A vanta n a hi, a ɔ: Dono mɔɔ n si bu, kɔ m aa ni η makra ba η dɪga a. Mɔɔ y'a yere ɪbu han k'ɪ sugur ba m ma. ²⁰ A vanta n a ya, an a hi, a ɔ: tɔ mɔɔ sa daa, bi y'a ka mɔɔ bi m dam ma, m bɔr y. ²¹ Zibəənyɪ bi k'a a wusigə bi, a yaa naa hi a harzaa bi m. Harzaa bi nɔ n ma ɔ, an a hi, a ɔ: ta zɔɔ-zɔɔ kɔ bi daasɪrɔ ɔ, kan kɔ bi zaa bire rɔ ki, ɪ cicirzannɔ gaa kan paŋŋawarzannɔ ki, ɪɔsɔrɔ ki, bɔsɔrɔ ki ɪ bɔr η ni naa ɔ. ²² Zibəənyɪ bi n ta an a bɔ an bɔr an b'a hi, a ɔ: harzaa, ɔ lɛ k'ɪbu ka bi ba, bi lɛ gɔɔta. ²³ Harzaa bi n a hi zibəənyɪ bi m, a ɔ: ta zaa poorerɔ mɔɔ ra kan brikəro ki, ɪ ɪ ka gɔɔ mɔɔ ma ɪ gasɔ η ni, kɔ lɛ bi gɔɔta mɔɔ har b'ɔ y. ²⁴ Bala, a hi mɔɔ nawɔre awɔ m, gɔɔ kɔ mɔɔ n bir ɔ mɔɔ, gɔaa deem taan... ba ɔ an ni mɔɔ hɔbɪre bi dare a lɛ ɔ y.»

Yeezuu karundanyi paan...
(Matiyee 10.37-38)

²⁵ Bi je ɔ, gɔɔ cir gɔta zu Yeezuu ɔ. A n a bɔ an a hi η ni, a ɔ: ²⁶ «Kɔ gɔaa bɔr mɔɔ zi, a n mɔɔ ηsa an lɛ da a zi ra, kan a da ki, a lɔ ki, a nyɪnɔ ki, a cɛmbɔ ki, a dan-lɔrɔ ki, baa kan a mɔŋŋa mɪsɪrbaa ki, a b'a dam ma an nyɪnta mɔɔ karundanyi y. ²⁷ Gɔaa k'a bir a gɔdarkɔra busure an ni zum mɔɔ je ɔ, a b'a dam ma an nyɪnta mɔɔ karundanyi y.

²⁸ Kɔ sɪra ni, gɔaa bi kara n'awɔ bire ɔ a lɛ n taa k'a cɛ gɔta dɔ, a n lɛ ka an nyɪnta, an busoo k'a n'a bɪm bi lɛ zɛ, an a dɔ, k'a cɛ bi dɔm gɛ ra? ²⁹ Kɔ bi bɛɛ, k'a lɛ ka an a jɪr cɪnta b'a b'a dam ma an a nyambɔr y, gɔɔ haay kɔ η n'a yɪm bi, η yaa wɔm ma, ³⁰ ηni bir a hɪrɛ, η ɔ: Ba gɔaa cɛ dɔre sɪŋŋɪda sa na, b'a n a nyambɔr na.

³¹ Gɛɛ cir bɔ n ta ɔ, k'a ɪ tam k'a yaa yar ba kan cir vanta ki, a n lɛ ka an nyɪnta an dɪga, k'a y'a dam ma kan gɔaa tisi bu ki, a yar ba kan gɔaa k'a ni gɔaa m tisi buhɪra bi ki gɛ? ³² Kɔ bi bɛɛ, cir deem bi k'a gɔɔta an laaɔ bi, a gɔaa deem nyɔ n zi, an aa laafɪ mim dɪnda kan ki.

³³ Nɔɪnaaɔ sɔ bi, awɔ bire ɔ kɔ gɔaa lɛ baa k'a wɔ saa hɔ k'an ta m bi ma, a b'a dam ma an nyɪnta mɔɔ karundanyi y.»

(Matiyee 5.13; Markɪ 9.50)

³⁴ «Sɪra m, ye k'an naa, hɔ mɔŋŋa m. Bi kɔ ye nyɪntabaa bi bɔ, bɔ n'a yarɛ an bɔr a nyɪntabaa bi ni? ³⁵ A bi mɔŋŋa tara minto, b'a bi yɪm buundi sɔ y. A lo n nawɔm garga ra. Gɔaa k'a ni tɔr m k'an a ma.»

Yeezuu kan mimbɔnyaabənno ki
(Matiyee 18.12-14)

15 Yawɔrsinno kan mimbɔnyaabənno ki haay a zɔ Yeezuu ma, k'a a tɔr ka ma. ² Farizɛnɔ kan wosocikarɪnsaambɔ ki ni kukur bare, η ɔ: «Gɔaa naa do ɪ mimbɔnyaabənno sim, an ni hɔ bɪm kan η ki.»

Ser k'a nyaam hɔbɔkɔreɔnoom dare

³ Bi Yeezuu hɔbɔkɔreɔnoom naa do da η ni, a ɔ:
⁴ «Gɔaa bi kara n'awɔ bire ɔ, a seero n ta ɔ zɔɔ, deem

n nyaam, a bi bunɛɛhɔ a yaa n nɛɛhɔ rɔ mɔɔ tom a hɔbɔɪ ɔ, an ta an aa a ka deem bi ma, an tolle ba an a yi? ⁵ Bi, k'a a yi, a busu an nawɔm kan heernyɪnta ki a mɔɔ ra. ⁶ K'a lee ku har ɔ, an a hannyɪnta so kɔ ma kan a cɪsɔnɔ ki an a hi η ni, a ɔ: k'a heer nyɔ kan mɔɔ ki, bala mɔɔ m ser k'a nyaam bi yi. ⁷ A hi mɔɔ nawɔre awɔ m, heernyɔ nyɪnta η gɔta arzana ɔ, mim-bɔnyaabɔr deem k'a a bɔ a taam bi tɔ ma, an lɛ da gɔɔta tɪrɔgɔ bunɛɛhɔ a yaa nɛɛhɔ rɔ mɔɔ kɔ heerlɔrɪ zibəə ba η ma rɔ mɔɔ ra.»

Wanzurfu deem nyaanlɛ hɔbɔkɔreɔnoom

⁸ «Gɛɛ lɔ bi kara n ta ɔ, a wanzurfu m bu, deem n nyaam, a bi sɛ dam fitrɛ ɔ, an cɛ bi waa, an a ka ma mɔŋŋa an tolle ba an a yi? ⁹ Bi k'a a yi, a y'a hannyɪnta som kɔ ma, kan a cɪsɔnɔ ki an a hi η ni, a ɔ: K'a heernyɔ kan mɔɔ ki, bala mɔɔ m wanzurfu k'a nyaam bi yi. ¹⁰ A hi mɔɔ nawɔre awɔ m, heernyɔ ta ɔ Woso malɛkarɔ zi mimbɔnyaabɔr deem k'a n'a bɔre a taam tɔ ma.»

Nyi k'a nyaam, n n a yi hɔbɔkɔreɔnoom

¹¹ Yeezuu n a ya, an a hi, a ɔ: «Gɔaa ɪ nyɪnta ɔ, a nyɪnta hɪya. ¹² A poore bi n a hi a zi m, a ɔ: M zi, arzaka k'ɪbu n ta m bi, a jir, k'ɪ m hɔ ka m ɔ. Nj zi bi n arzaka k'an ta m bi jir η ni. ¹³ A dɔmɔm k'a yi poore bi, nyɪ poore b'a hɔ bi gɔr an a hɛɛ, an ta zaa ra, kɔ laaɔre ɔ. B'ɔ bi, a yaa a arzaka bi zar zibəəro bɔnyaarɔ nɔ ɔ. ¹⁴ K'a a zar an a nya bi, nɔ gɔta a da kɔ b'ɔ, cicir n a nyasɔ. ¹⁵ A n ta, an ni zi bam kan tara bi gɔaa deem ki, bi n a nyɔ kurkuuro dɔ ma ɔ a hɔksɪra ɔ. ¹⁶ A mɔŋŋa a ηsa k'a hɔbɪre kɔ kurkuuro mɔɔ n'a bɪm bi bi, k'an a ka. Bi gɔsɔ bir a kan ɔ y. ¹⁷ A n bi, an nyɪnta an a hɔnɔ da, a ɔ: Mɔɔ zi zibəəzannɔ gɔta, ηn'ɪ hɔbɪre bɪrɛ a mɪsɪ ni gɔɔtam, mɔɔ n bɔr kɛɛrɛ, m ni gam nɔ ma naa ɔ. ¹⁸ Mɔɔ tare m zi zi, m aa a hi m, mɔɔ m zar Woso kan ɪbu ki ma. ¹⁹ Mɔɔ n m ga m, ɪbu n ɪ ya, ɪ mɔɔ bir ɪ nyɪ y. Mɔɔ ba am ɪ zibəəzannɔ gɔaa deem hɔ bi m. ²⁰ A n a bɔ an ni doore a zi bi zi. K'a gɔɔta an laaɔ bi, a zi bi n a to an a yi, a cicir n a nyasɔ. A n bra si, an aa a wɔ burgu ma, an a lɛ dɔre. ²¹ A nyɪ bi n a hi m, a ɔ: M zi, mɔɔ mim zar Woso kan ɪbu ki ma, mɔɔ n m ga m, k'ɪ ɪ ya, ɪ mɔɔ bir ɪ nyɪ y. ²² B'a zi b'a hi a zibəənyɪnta mɔɔ m, a ɔ: K'a ba zɔɔ, a bɔr huu k'a gɔrɛ lɛ da bi m, a b'a du ma. K'a bɔr tolleŋŋa m a da a nyɔkɔm ma, k'a kɔsɔrɔ da a gam ɔ. ²³ K'a bɔr dinnyɛem ka mɛ ka bi m, a zɛ k'ɔ a bi, k'ɔ ɔ heer nyɔ, ²⁴ bala, mɔɔ nyɪ k'a nyɪnta an ga bi, a a mɔm bɔ ɔ, a nyɪnta an nyaam, ɔ ɔ ya, ɔ a yi. Nj n a sɪŋŋɪda sa, ηn'ɪ cɪbsa bare.

²⁵ A nyɪ jɪtaare bi nyɪnta pooyaa ɔ. K'a a bɔ, an ni zem an a zɔ har ma bi, a bi kɔnnɔrɔ kan bintiɔro ki nyɪ ma, kan sarbaa ki. ²⁶ A n zibəənyɪ deem bir an laaka da a jɪ ma. ²⁷ Zibəənyɪ bi n'a nyɪ bɔ ɔ, a ɔ: ɪbu dam bi y'a bɔ an bɔr, ɪbu zi bi n dinnyɛem k'ɔ mɔɔ tɔr bi zɛ, k'a a nyɪ bi yi kan laafɪ ki bi minto. ²⁸ Nyɪ jɪtaare bi nɔ n ma ɔ, a ɔ: A bi gasɔm har ɔ y. A zi bi n bɔ k'a yaa bir k'an bi gasɔ. ²⁹ A n a hi m, a ɔ: Dɪga a, a dɔɔraa gɔta mɔɔ

n'lbū zi bam, makk n kaanm lbū lē m deem nū y. B'lbū n binnyeem ka makk ō cūna m a zē, m cibsā ba m kan m hannynū kī y. ³⁰ B'lbū nyl k'a lbū arzaka gūr, an aa a zar kan lannōmūḡaheenko kī an a bō an bōr naa, lbū dinnyeem k'a mē ka bī zē a minto. ³¹ A zī bī n a hī m, a ō: M nylūnū, lbū l kan makk kī dōmūm haay, hō haay k'a nū makk ō bī, lbū y'ū sō ō. ³² Bala, a a gā m k'ō cibsā ba, k'ō ō heer nyakk. lbū dam bī k'a nyunta an gā, an a mūm bō ō bī minto. Nyaam a ō, ō ō ya, ō a yū.»

Zibānyū hōnkare hōbōkōrenoom

16 Yeezū n a hī a karūndanyūnū makk m, a ō: «Arzakazaa deem l nyunta ō, a zibānyū n ta ō, an nū dīgare a hōnyū mim mā. Gōkk n b'a hī arzazazaa bī m, ḡ ō: Awakk zibānyū bī y'awakk arzaka bī zarm. ² A n a bir, an a hī m, a ō: bō minto m n n'lbū mim dundam makk m, nclūnaas? l hōcūntare ciro ka m ō, bala lbū b'ū yare, l makk zī bī ba y. ³ Zibānyū bī n'a mūḡa larm, a ō: Kū m a ba k'a? Kū makk zuuba makk bō zibā b'ō bī? Makk paḡḡa ba ō k'ō m dam wō ra? Hōyūnyere nyannū l makk zem. ⁴ Hō k'ō makk n n'a bam bī makk dō, k'ō m bī bō zibā b'ō, k'ō gōkk n m si a har ō. ⁵ A n gōkk k'ō zuuba bī zūnū ta ḡ lē rō makk bir deem-deem, an lēkarezaa bī lar, a ō: lbū ta makk zuuba bī zūm m karō? ⁶ Bī n a nyl bō ō, a ō: Nyakk gōr kōkō. A n'a hī bī m, a ō: Ba l sūraci m na, a si, l nyunta makk-makk l gōrsūra ba busoor. ⁷ A n a ya, an a vanta lar, a ō: B'lbū, l ta m karō? A ō: Hōyaa yōrkō kōkō. Zibānyū bī n a hī m, a ō: Ba lbū sūraci n na, a gōrsūra ba businnū. ⁸ Zuuba bī n a lē bō zibānyū b'ō, zī k'a ba nclūnaas bī tō mā. Her naa ō gōkk makk hōnkā ka kan k'ō kī, an lē da lēgurezannō makk ra.»

Hō k'awakk n'a bam busoo m bī n'awakk Woso ḡṣare hunkam

⁹ «Sūra makk n'a hīre awakk m, k'a durnya arzaka bī sa a gūaasūbabāa da m gōkk mā. Dōmūm nīḡḡā k'a bōr a b'awakk ō bī, Woso y'awakk sire a har ō. ¹⁰ Gūaa k'a sūra ba kan hō poore kī, a sūra bare a gōta m sō. Bī gūaa k'a n sūra ba hō poore m, a bī sūra bam hō gōta m sō y. ¹¹ Bī minto bī, k'awakk n sūra ba kan durnya naa arzakarō kī y, nka nū hōnyū paan... bī kare awakk ō? ¹² Bī k'awakk n sūra ba gūaa hō m, nka n n'awakk mūḡaḡḡā hō bī kare awakk ō? ¹³ Zibānyū ba ō a n n'a dam mā, an zuubbō hūyōkk zī ba y. A deem ḡṣare, an sō deem m. Gē an bīr kan deem kī, an kaanm deem m. Awakk b'a dam mā a Woso ḡṣa, a busoo ḡṣa sō y.»

Lērk kan Woso cirbā kī
(Matiyee 11.12-13; 5.31-32; Markū 10.11-12)

¹⁴ Farizeenrō busoo ḡṣannō makk y'a tōr kam naa haay mā, ḡḡ'ū yaa wōre a meerbaa bī mā. ¹⁵ Yeezū n a hī ḡ nū, a ō: «A ka awakk nawōm mā k'a bīr tūrga gōkk mūm ō. Bī Woso awakk heer dō, bala, hō nīḡḡā k'ō gōkk n'a lē bōḡ ō bī, hō vōm m bī Woso mūm ō. ¹⁶ Lērk kan wosolēsinnūsorazannō makk kī ta an Zaan dōmūm kū. N y'a sūḡḡīda ba dōmūm bī dō ō, n nū Woso

cirbā lēmim nyunta pa dam, gūaa haay n'a tōḡ ō k'a gasō ō kan paḡḡa kī. ¹⁷ Brama kan tara kī cenle naanaa an lē da lē minnyū deem taan... k'a nū gōkkam bī ra.

¹⁸ Bī y'a ka, gūaa biyā k'a nū lare a lō ra, an n'a vanta sam bī, jaandōr m. Bī gūaa k'a lō k'a zim la ra bī sa, jaandōr m sō.»

Arzakazaa kan ḡṣazaa kī hōbōkōrenoom

¹⁹ «Arzakazaa deem l nyunta ō, an nū hūu wōsūrō k'ō ḡ lē ḡ kōsū dure a mā, an nū hōbōre mūḡa bīre dōmūm haay, an nū mōsūrbāa nyunta bam. ²⁰ Cīcirzāa deem k'a tō m Lazaar bī nū wōtam arzazazaa bī celē mā, a mē haay bī, nyinnō m. ²¹ A l hōbōre kuuro k'ō ḡ n'a lom arzazazaa bī hōbōre gō bī ra bī ḡṣam k'a bī, b'a bīr a yūre y. Kan naa kī haay, jīno bōr ḡḡ'a nyinnō mūm-mēesōm.

²² Cīcirzāa bī n bī gā. Malēekarō n a busū ḡḡū ta m Abraham jūr ō. Arzakazaa bī m bī gā sō, n n a bir. ²³ Gāəno bōnce ō b'ō bī, arzazazaa b'ū fūr yūm gōta. A n a mūm busū brama an a tō an Abraham yū laatos, Lazaar n'a jūr ō. ²⁴ A n zee da, a ō: M zī Abraham, makk cīcīr zē, k'ū Lazaar nyakk k'an a nyōkōm nyakk hī mā k'an b'a tōkō m nēem la, k'an bīsa, bala, makk l fūr yūm gōta sē naa dō kō ō. ²⁵ Abraham n a nyl bō ō, a ō: M nylūnū, a tō da l kō ō, l ō, lbū nyunta mūḡa l mōsūrbāa kō ō, Lazaar n a bōnyaa yū. Naa mā bī, a heernyōkk yū naa ō, lbū nū fūr kō ō. ²⁶ Bī, yaa gōta y'awakk kan makk kī bīre ō k'ō gōkk k'ō ḡ n'a tom makk zeezī naa ō k'a ta awakk zī rō makk b'a da mā, ḡḡū cem y, awakk zeezī sō, k'ō ḡ b'a da mā ḡḡū bōr naa ō y.

²⁷ Arzakazaa bī n a hī, a ō: M zī, makk y'a yere lbū han, k'ū Lazaar nyakk makk zī har ō, ²⁸ bala, makk dānzannō ta sōor, k'an aa a hī ḡ nū, k'ō bōrō bī bōr fūr yūre bōnce naa dō ō sō y. ²⁹ Abraham n a hī m, a ō: Nḡ yū Moyiisi ciro m kan wosolēsinnūsorazannō makk kī, ḡḡ'a tōr ka ḡ lēmim mā. ³⁰ Arzakazaa bī n a hī, a ō: Ayy..., m zī Abraham, k'ō gūaa a tō gāəno zī naa ō an ta b'ō, ḡ y'a bōre a taam. ³¹ Abraham n a hī, a ō: K'ō ḡ n a tōr ka Moyiisi mā kan wosolēsinnūsorazannō makk kī, baa k'ō gūaa a mūm bō ō gāəno bīre ō, ḡ b'a sire y.»

Mimbōnyaa

(Matiyee 18.6-7,21-22; Markū 9.42)

17 Yeezū n a hī karūndanyūnū makk m, a ō: «Mīm k'a a da mā an gūaa dō bī b'a dam mā, a n nylūnū ō y. Bī, a pakra bam gūaa k'a nū zem nū bī m. ² K'ō n bār da jēnlajaa mā, n n'a da a wer, n n'a da hīgōta ō jūra, nylūnū poorero makk duro deem k'a n'a dam mim ō bī m. ³ K'a dundo a zī mūḡa! K'ū danyū a zar l mā, k'ū dōndō, k'a a bō a taam, k'ū sugur ka ō. ⁴ Bī k'a zar lbū mā gallem saanhūna hīndeem ō, an tūr a bō an bōr lbū zī an b'a hī, a ō: Makk m bō m taam, sugur ka m ō, k'ū sugur ka ō.» ⁵ Kristazibāzannō makk n a hī Zuuba m, ḡ ō: «Wakk sūrakare da ra.» ⁶ Zuuba n a hī, a ō: «Awakk sūrakare bī, k'ō mutardī yaa a kū, awakk y'a hūm gō naa dō m, a ō: l bōkō, l yaa l makk hīgōta ō, b'a y'awakk lē sim.»

A b'a ka ma k'o n a barka da y

7 «G'aa bi kara n'aw'aa bire o naa o, a zibaanyi n ta o, an ni dam w'o'm, gee, an ni do'm h'obu'i ma. K'a a to poo o, an bo'r, an a hi m, a o: A ba z'ka i bo'r, i nyinta i h'obure bi? 8 A hi bee an naw'o're, a o: H'obure ba gum naa o, k'i huuro da i ra, i sa i ba ka m o k'o m a bi, k'o m a mi, k'i b'okare i bi, i mi ra? 9 A yaa dam zibaanyi bi m barka ra? K'a a le si an a zi bi ba bi minto ra? M'ka n a si a yaa dam ni barka y. 10 A maam so kan aw'aa ki. K'aw'aa h'o haay k'o Woso le ka aw'aa o k'a ba bi ba, k'a hi, a o: Zibaanyi n' m w'ka m bala, w'ka o ziba'e k'a a ga m bi ba.»

Kusimero bu waare

11 K'o Yeezuu zaa sa an ni tam Zerizalem zeezi bi, bo a o Galilee kan Samarii ki bire o. 12 K'a ni gas'o'm tara deem o bi, kusimero bu b'a ze o, ni jum laato, 13 ni'a leer busu, ni o: «Yeezuu, kar'nsaamba! W'ka cicir ze!» 14 Yeezuu k'a ni y'i bi, a a hi ni ni, a o: «K'a yaa a hunka wosocemann'obanno m.» K'o ni y'a h'o'r ni'a tam bi, ni yaa a waa zaa ra, dintim n g'o ni ma. 15 Ni g'aa deem k'a y'i a laafu y'i bi, a a wusiga an bo'r, an a leer busu, an n'a le bo'm Woso o. 16 A n s'onta Yeezuu taa, an a meer zuuta tara o, an ni barka dam ni. G'aa bi, Samarii g'aa m. 17 Yeezuu n a hi, a o: «G'aa bu haay bee y'a waa dintim n g'o ni ma ra? Bi ne'e'ho' r'ka w'ka be? 18 G'o'i n a bo ni bire o k'a b'a le bo Woso o, k'o saana naa do bee y.» 19 A n a hi m, a o: «Wuti i ta, i s'arakare i b'o'mbo.»

Woso cirba'e zere
(Matiye 24.23-28,37-41)

20 Farizeen'ka w'ka n Yeezuu lar, ni o: «Woso cirba'e bi ze an naw'o'm bo'ka?» A n a nyi bo ni ni, a o: «Woso cirba'e bi bur zere, an ni yure y. 21 N b'a hure, ni o: Woso cirba'e bi ba n ni, gee, a i naa o y!» A n a hi ni ni keere, a o: «K'a di'ga a, Woso cirba'e bi y'aw'aa bire o.»

G'aaanyi bi wusigere hinni

22 A n b'okare, an a hi kar'ndanyu n' m, a o: «Do'm'no ta o ni'a zem, aw'aa n n'a ni'am k'a G'aaanyi bi y'i hin-deem o bala, b'aw'aa ba yure y. 23 N y'a hure aw'aa m, ni o: A ba n ni, gee, a i naa o! A bi ta y, a b'a si a ta y. 24 Bala, G'aaanyi bi zere do'mum bi, ze an naw'o'm amba brama tu' nyaki bo do'ju' o an ta meer o bi m. 25 Bi, a le'ekare an fu' y'i g'ota, her g'oo'ka n'ka n kaanm m.

26 Ho k'a nyunta an ba Nowee do'mum o bi, a zem bi nyunta maam G'aaanyi bi do'mum o: 27 Ni nyunta ni'a ho bu m, ni'a ho mim, ni'a ho sam, ni'a ho zim sam an ta an do'mum k'o Nowee gas'o' o k'ok'o' o bi ku. Bi, Woso a ka la g'ota n ba an ni bi haay. 28 Gee, am ho k'a nyunta an ba L'otti do'mum o bi ho bi m: Ni y'i ho bu m, ni'a ho mim, ni'a ho sim, ni'a ho heenm, ni'a ho duum, ni'a ce do'm. 29 Bi, do'mum k'o L'otti bo o Sod'o'm o bi, Woso a ka se n a to brama, an ba am la ho bi m, an ni z'nze haay.

30 G'aaanyi bi hunkare hinni o, a nyuntam maam so.

31 Hinni bi do o bi, g'aa k'a ni ce mim o a m'ok'o ni ce o bi, a bi zer an gas'o' an ni g'o'r y. A maam so kan g'aa k'a ta poo o bi ki, a b'a bo an bo'r har o y. 32 K'a L'otti o bi mim to da a bo o. 33 G'aa k'a le n taa k'a a meeyaa b'o'mbo bi, a b'a yure y. Bi g'aa k'a ye ze ma w'ka to ma bi, a y'a meeyaa b'o'mbo're yu m. 34 A hi w'ka naw'o're aw'aa m, gum bi do o, g'aa huya y'a zem k'o ra, ni w'o'ta garg'o' deem la. N deem gaare, n n deem to. 35 Lanno y'a zem k'o ra huya, ni'a bur jaa ko m. N deem gaare, n n deem to.» [36 K'o g'aa huya i h'os'ra o: N deem gaam, n ni deem to.]

37 Kar'ndanyu n' w'ka n a lar, ni o: «Zuuba, a nyuntam ka?» A n a nyi bo ni, a o: «B'nce k'o sim n ni nyuntan o bi, b'nce bi do g'o'bu'g'o' n n'a som k'o ma o.»

D'od'okar b'o'nyaa h'ob'ok'o'renoom

18 Yeezuu h'ob'ok'o'renoom da ni k'a hunka a o, a a ga m k'o ni yaa da do'mum haay, bi ni bo kan yaadare bi ki y. 2 A a hi ni ni, a o: «D'od'okar i nyunta tara deem bo o, a bur nyi bam Woso ni y, a bur g'oo'ka dan o so y. 3 Zoro ni tara bi do bo o, an ni zem tee... an n'a hure, a o: Gum'ka m o mim k'o w'ka jum bi n ta m kan w'ka ki bo bo o. 4 D'od'okar bi n a gu, gallem h'oka. Bi kur bi, a n n'a hure a mu'ni'a m, a o: Baa k'o w'ka bur nyi bam Woso m, bi w'ka bur g'oo'ka dan o so, 5 lo naa do k'a bo'r an ni w'ka w'ka bi, w'ka y'a d'od'okar kare, m gum'ka o, k'a bi bo'r w'ka zi do do'mum haay, an bur w'ka k'o're y.»

6 Zuuba n a ya, an a hi, a o: «K'a to'r ka, ho k'o d'od'okar b'o'nyaa b'a hi bi ma mu'ni'a. 7 Bi, Woso b'a dare a g'oo'ka k'a ni ny'ok'o' o ni'a zee dam zi sinuu o kan a gunuu o ki r'ka w'ka han ra? A maas're bam, an b'okare an a da ni han ra? 8 A hi w'ka naw'o're aw'aa m, a y'a dare ni han w'ka-w'ka. Bi k'o G'aaanyi bi bo bo'r, a zem bi s'arakare y'i tara bur'o' o ra?»

Farizen kan yaw'o'sir ki h'ob'ok'o'renoom

9 Yeezuu h'ob'ok'o'renoom da g'oo'ka k'o ni'a h'ok'o dare ni o, g'oo'ka mu'ni'a n'a mu, ni'a b'okare, ni'a muno bo'ni o r'ka w'ka m, a o: 10 «G'oo'ka h'uy'ka i gas'o' Wosoc'e o k'a yaa da. G'aa deem bi farizen m, deem bi yaw'o'sirezaa m.

11 Farizen bi n jum brama an ni yaa dare a heer o ni-naas'o: Woso, w'ka i yaa dare bu m barka k'o w'ka n bo k'o o kan g'oo'ka g'o'sun'ko k'o ni konno, mimb'o'nyaaab'anno, jaand'anno, gee yaw'o'sir naa do ki minto. 12 W'ka y'i m le k'o'sum gallem huya do'mum saan'huna bo o, w'ka h'onyi haay bo o w'ka y'a bu ho kare bu o. 13 Yaw'o'sir bi ni jum laato, a le baa k'a a mum busu brama y, an n'a ci zere k'a a heerzar hunka, a o: Woso, w'ka cicir ze, bala, mimb'o'nyaaab'er m w'ka m. 14 A hi w'ka naw'o're aw'aa m, a turgabaa y'i Woso mum o, an a bo an doo, deem bi n a y'i y. Bala, g'aa k'a n'a busum bi, n y'a zerm tara o, bi g'aa k'a a mu'ni'a zer bi n y'a busum.»

Ny'unko poorero barka da'o're
(Matiye 19.13-15; Marki 10.13-16)

15 G'oo'ka bo'r ny'unko poorero m Yeezuu zi k'an a w'o ka ni mim la. Kar'ndanyu n' w'ka k'o ni naa y'i bi, ni nyaa ba

kan η kl. ¹⁶ Yeezuu n a ka ηnl b̄sr nyln̄n k̄w̄ m, an n'a h̄r̄e, a σ: «K'a nyln̄n k̄w̄ t̄o ηnl b̄sr k̄w̄ zi, a b'a ta η nl toore y, bala, ḡs̄k̄ k̄s̄ η k̄s̄ σ kan η kl r̄o k̄w̄ y'a so Woso cirb̄æ b'σ. ¹⁷ Sira k̄w̄ n'a h̄r̄e aw̄k̄ m, ḡs̄aa k'a n Woso cirb̄æ b̄l si am nyl poore h̄c b̄l m b̄l, a b̄l gas̄t̄ η σ y.»

K'a kaanm arzaka m, k'a gas̄t̄ Woso cirb̄æ k̄s̄ σ
(Matiyee 19.16-30; Marki 10.17-31)

¹⁸ Cir deem Yeezuu lar, a σ: «Karunsaamba m̄t̄ηηa, b̄o k̄w̄ n'a bare k̄s̄ m m̄s̄r̄baa k'a nyare ba σ b̄l yl?»
¹⁹ Yeezuu n a h̄l m, a σ: «B̄o m, lb̄u nl k̄w̄ birm m̄t̄ηηa? Ḡs̄aa m̄t̄ηηa ba σ k̄s̄ Woso y'a deem b̄e y. ²⁰ lb̄u l̄er̄o k̄w̄ d̄o ra? l̄ b̄l jaan da y, l̄ b̄l ḡar z̄e y, l̄ b̄l koor ba y, l̄ b̄l η̄s̄aar kaseti ka y, l̄ z̄l kan l̄ da kl da σ.» ²¹ Ḡs̄aa b̄l n a nyl k̄s̄ σ, a σ: «M̄k̄ naa haay ba m nylbaa ma tee....»
²² Yeezuu k'a naa ma b̄l, a a h̄l m, a σ: «H̄c deem l̄ k̄w̄k̄ lb̄u ma k'l̄ ba: H̄c k'a n'lb̄u σ b̄l h̄e haay l̄ jinjir η̄s̄azan- k̄ m, k'l̄ b̄sr l̄ zu k̄w̄ σ, lb̄u arzaka ylm̄ arzana σ.»
²³ K̄s̄ ḡs̄aa b̄l naa ma b̄l, a heer a zar, bala, a arzaka b̄l ḡs̄ta.
²⁴ Yeezuu k'a a heerzar̄l̄e b̄l yl b̄l, a a h̄l, a σ: «Arza- kazann̄ Woso cirb̄æ gas̄t̄r̄e ylm̄ k̄w̄k̄. ²⁵ Sira m, yoonde huuka yaa gas̄t̄r̄e nyln̄tam naanaa, an l̄e da arzaka Woso cirb̄æ gas̄t̄r̄e m.» ²⁶ Ḡs̄k̄ k̄s̄ η n'a t̄sr̄ kam ma r̄o k̄w̄ a h̄l, η σ: «N̄c̄naaσ b̄l, nka m nl b̄s̄mb̄k̄r̄e ylr̄e?» ²⁷ Yeezuu n a nyl k̄s̄ σ, a σ: «H̄c k̄s̄ ḡs̄aa b'a dam ma an a ba b̄l, a naanaa Woso ma.»
²⁸ P̄lȳer̄ n a h̄l, a σ: «D̄lga, k̄w̄ h̄c haay t̄o, σ zu lb̄u σ.» ²⁹ A n a nyl k̄s̄ η n̄s̄, a σ: «Sira k̄w̄ n'a h̄r̄e aw̄k̄ m, ḡs̄aa k'a a har t̄o, kan a l̄s̄ kl, a danyln̄ kl, a z̄l̄r̄ kl, a nyln̄n kl Woso cirb̄æ minto, ³⁰ a naa haay ylm̄ ḡs̄ta an l̄e da durnya naa do k̄s̄ σ, b'a m̄s̄r̄baa k'a nyare ba σ b̄l ylm̄ durnya k'a nl z̄em b̄l k̄s̄ σ.»

Yeezuu a ya, an n'a z̄e mim d̄undam a kaak̄s̄ h̄c ma
(Matiyee 20.17-19; Marki 10.32-34)

³¹ Yeezuu buereh̄l̄ȳ k̄w̄ k̄w̄ bir, an a h̄l η nl, a σ: «Ba k̄w̄ nl tam Zerizalem σ na, b̄l, h̄c haay k̄s̄ wosolesinn̄- sorazann̄ k̄w̄ a ḡs̄sira ba Ḡs̄aanyl b̄l minto b̄l k̄s̄ ylm̄. ³² N y'a nyas̄m, n n'a ka kl̄f̄l̄r̄ σ k̄s̄ η nl yaa w̄s̄ ma, k̄s̄ η n'a s̄t̄n̄s̄ w̄s̄, k̄s̄ η nl lihi d̄unda ma, ³³ k̄s̄ η n'a z̄e mad̄l̄r̄ m, k̄s̄ η nl k̄w̄k̄r̄e ηn'a z̄e ḡar, b'a y'a m̄m k̄s̄ η σ d̄m̄m kaak̄s̄ hinn̄i σ.» ³⁴ B̄l, kar̄ndanyln̄n k̄w̄ k̄s̄ η nl h̄c k̄s̄ Yeezuu a h̄l b̄l j̄l d̄o y.

Zeriko b̄s̄t̄ waare
(Matiyee 20.29-34; Marki 10.46-52)

³⁵ K'a ta, an n'a z̄m Zeriko ma b̄l, b̄s̄t̄ deem l̄ nyln̄ta zaa lezi b'σ, an nl h̄c yln̄yem. ³⁶ Zamaa k'a b̄sr an nl cenim an a ma b̄l, a laaka da k̄s̄ k̄s̄ m ḡe. ³⁷ N n a h̄l m, n σ: «Nazaret̄i Yeezuu nl cenim.» ³⁸ A n z̄e da, a σ: «*David̄ Nyl, Yeezuu, m cicir z̄e!» ³⁹ Ḡs̄k̄ k̄s̄ η nyln̄ta l̄e r̄o k̄w̄ nl nyaa bam kan kl η σ, an z̄e p̄i. A n a banka an z̄e da an l̄e da biisi ra, a σ: «David̄ Nyl, k̄w̄ cicir z̄e!»
⁴⁰ Yeezuu n j̄m, an l̄e ka k̄s̄ η n'a gaa, ηn'l̄ b̄sr m. K'a a z̄o b̄l, Yeezuu a lar, a σ: ⁴¹ «B̄o lb̄u σ k̄s̄ k̄w̄ n a ba lb̄u

minto?» A n a nyl k̄s̄ σ, a σ: «Zuuba, a ka k̄s̄ m m̄m n a ya an l̄e yl.» ⁴² Yeezuu n a h̄l m, a σ: «K'l̄ m̄m n a ya an l̄e yl! l̄ s̄rakare l̄ b̄s̄mb̄k̄.» ⁴³ L̄eem b̄l, a m̄m a ḡs̄, an nl l̄e ylm̄, an zu Yeezuu j̄e σ, an n'a l̄e k̄w̄m Woso σ. Zamaa b̄l k̄s̄ η naa yl b̄l, ηn'a l̄e k̄w̄m Woso σ s̄o.

Yeezuu gas̄t̄ Zasee har σ

19 Yeezuu gas̄t̄ Zeriko σ, an nl k̄s̄ b̄l z̄em la. ² Ḡs̄aa nl b'σ a t̄o m Zasee, yaw̄sr̄sinno cir m, arzaka zaa m s̄o. ³ A n n'a kam Yeezuu ma k'a yl, k̄s̄ nka m, k'a a d̄o. Zamaa b̄l minto, k̄s̄ ḡs̄aa kutiim m b̄l, a b'a dam ma, a n a yl y. ⁴ A n bra si an ta l̄e, an aa der ḡo ra, k̄s̄ Yeezuu b̄sr an nl cenim b'σ, k'a yl. ⁵ K̄s̄ Yeezuu lee ku b̄nc̄e b̄l do σ b̄l, a a k̄w̄k̄ an a h̄l m, a σ: «Zasee, a ba k̄w̄ l̄ zer, bala, k̄w̄ c̄l̄nta k̄s̄ m zer lb̄u har σ her.» ⁶ Zasee n zer k̄w̄-k̄w̄, an a si kan heernȳ k̄l. ⁷ K̄s̄ zamaa b̄l naa yl b̄l, ηn'l̄ kukur bare, η σ: «Zer a σ mim- b̄s̄nyaa b̄sr har σ.» ⁸ Zasee n a z̄o Zuuba ma an a h̄l m, a σ: «D̄lga, Zuuba, k̄w̄ yl m arzaka b̄l haay, zekumbir sam, m a ka cicirzann̄ σ, b̄l, k̄s̄ k̄w̄ mim zu σ ḡs̄aa ma, k̄w̄ y'a sompim n̄s̄ gallem si.» ⁹ Yeezuu n a h̄l, a σ: «B̄s̄mb̄k̄r̄e gas̄t̄ har naa do σ her, bala, ḡs̄aa naa do Abraham̄ yan̄ηa m s̄o. ¹⁰ Bala, Ḡs̄aanyl b̄l b̄sr a σ, an b'a ka ḡs̄k̄ k̄s̄ η nyaam k̄s̄ k̄w̄ ma, an η b̄s̄mb̄k̄.»

Cir nyl cirb̄æ b̄r̄e h̄c k̄w̄k̄r̄enoom
(Matiyee 25.14-30)

¹¹ K̄s̄ η ḡk̄ta ηn'a t̄sr̄ kam a meerbaa k̄w̄ k̄w̄ ma b̄l, Yeezuu a ya, an h̄c k̄w̄k̄r̄enoom naa do da η nl. Bala, a a z̄o Zerizalem ma. B̄l, ḡs̄k̄ k̄w̄ l̄ d̄lgam ma, η σ, Woso cirb̄æ b̄l y'a h̄nkare a m b'σ l̄eem. ¹² B̄l y'a ka Yeezuu n a h̄l, a σ: «Cir nyl deem l̄ ta k̄s̄ laa t̄o σ k'a yaa cirb̄æ b̄l, k'a k̄s̄ a b̄sr. ¹³ A n a zib̄ænyln̄n bir bu, an busoo jir η nl minn̄l † deem-deem, an a h̄l η nl, a σ: «K'a zi ba m, k'an ta an k̄w̄ wusiḡare d̄m̄m ku.» ¹⁴ B'a ḡs̄gazann̄ k̄w̄ k̄s̄ m, ηnl̄ ḡs̄k̄ nȳk̄ a j̄e σ k̄s̄ η n'a a h̄l cirb̄æ karezaa b̄l m, η σ: «W̄k̄ l̄e baa k'an a so k̄w̄ σ y.» ¹⁵ K'a yaa cirb̄æ b̄l b̄l an b̄sr b̄l, a a ka ηnl̄ zib̄ænyln̄n k'a busoo jin- jir η nl r̄o k̄w̄ bir a taa, k'a d̄lga a k̄s̄ k̄s̄ zi η y'a ba m ḡe. ¹⁶ L̄eekarezaa b̄l n b̄sr, a σ: «Zuuba, minn̄l deem k'l̄lb̄u ka k̄w̄ σ b̄l, minn̄l bu y'a da ra.» ¹⁷ A n a h̄l m, a σ: «Zib̄ænyl̄ m̄t̄ηηa n'lb̄u m, bala, lb̄u noonhubaa h̄n- ka h̄c poorero k̄s̄ σ, k̄w̄ cirb̄æ kare lb̄u σ, k'l̄ l̄ so tara bu σ.» ¹⁸ A h̄l̄ya h̄c b̄l n b'a h̄l, a σ: «Zuuba, lb̄u busoo b̄l nyl da minn̄l soor. ¹⁹ A n a h̄l b̄l m s̄o, a σ: l̄ so tara soor σ.» ²⁰ A vanta n b̄sr, a σ: «Zuuba, ba lb̄u busoo b̄l n na, p̄era k̄w̄ burgu ma, m a nyaak̄s̄m da.» ²¹ K̄w̄ l̄ nyl bare lb̄u m, lb̄u heer k̄s̄r̄baa b̄l minto. H̄c k'l̄lb̄u n a c̄l̄nta b̄l lb̄u n n'a sam. H̄c k'l̄lb̄u n a duu b̄l, lb̄u n n'a dam. ²² A n a h̄l m, a σ: lb̄u m̄t̄ηηa meerbaa b̄l k̄w̄ n n'lb̄u d̄s̄d̄s̄ yarm ma, zib̄ænyl̄ b̄s̄nyaa. «lb̄u d̄o, l̄ σ: ḡs̄aa k̄s̄l̄ m k̄w̄ m, k̄w̄ nl h̄c k̄s̄ k̄w̄ n a c̄l̄nta b̄l sam, m nl h̄c k̄s̄ k̄w̄ n a duu b̄l dam. ²³ B̄o minto, lb̄u n k̄w̄ busoo b̄l c̄l̄nta busoo c̄e σ y? K̄s̄ k̄w̄ m k̄s̄ m b̄sr k̄s̄ m b̄l nȳk̄k̄σ yl?» ²⁴ A n a h̄l ḡs̄k̄ k̄s̄ η nl b'σ r̄o k̄w̄ m, a σ: «K'a busoo b̄l k̄ȳ m, a ka ḡs̄aa k'an ta m bu b'σ.»

† Minn̄l̄ = deniyee k̄w̄ = mom kaak̄s̄ zib̄æ busoo m.

²⁵ N n a hi m, η σ: «Zuuba, a lɛɛ ka an a yi bu.» ²⁶ A hi mawɔrɛ awɔk m, gɔaa biyɛə k'an ta hɔ m bi, n y'a kan σ, gɔaa k'a ba m bi, baa k'a ta m poore bi, n y'a yɔm nu. ²⁷ Mɔk jɔnɔn kɔ η nu mɔk ηɔa kan cirbɛə ki rɔ wɔk, k'a bɔr η nu mɔk taa naa σ, a η zɔnzɛ.»

²⁸ Yeezuu k'a naa hi bi, a ka η lɛɛ an ni tam Zerizalem σ.

Yeezuu ɪ gasɔm Zerizalem σ

(Matiyee 21.1-11; Marki 11.1-11; Zaan 12.12-19)

²⁹ K'a ta an n'a zɔm Betfaze ma kan Betanii ki, Oliviyee ci bi zeezi bi, a a karundanyɔnɔ nyɔkɔ hɔya. ³⁰ A n a hi η nu, a σ: «K'a ta kɔ k'a ni lɛɛ naa σ. K'awɔk ta an ni gasɔm, awɔk brapoo yɔm n n'a kɔsi, bi gɔsi n da σ cɔna y. K'a hɔr a bɔr m. ³¹ Bi kɔ gɔaa awɔk lar, a σ: Bɔ m awɔk n'a hɔrlɛ? K'a hi m, a σ: Zuuba lɛ n taa.»

³² Gɔk k'a η nyɔ rɔ wɔk, kɔ η ta bi, η yaa hɔ haay bi yi amba Yeezuu a hi bi m. ³³ Kɔ ηn'i brapoo bi hɔrm bi, a zannɔ wɔk n a hi η nu, η σ: «Bɔ minto m, awɔk n'a hɔrlɛ?» ³⁴ N n'a nyl kɔ σ, η σ: «Zuuba lɛ n taa.» ³⁵ N n' brapoo bi gaa, ηn' ta m Yeezuu zi, ηn'a huuro ka ra, ηn'a ka Yeezuu n da σ. ³⁶ K'a ni tam bi, gɔk wɔk n'a huuro kam zaa bi ra. ³⁷ K'a a zɔ Oliviyee ci bi zerji bi ma bi, heernyɔk gasɔ karundanyɔnɔ wɔk σ, zamaa bi haay, ηn'a leer busu, ηn'a lɛ kɔm Woso σ hoserlo haay kɔ η y'a yi bi minto. ³⁸ N σ:

«Cir k'a ni zem Zuuba Woso tɔ ma bi n barka yi.

Kɔ laafu n nyɔnta arzana σ,

kɔ lɛbɔrɛ n nyɔnta brama.»

³⁹ Farizɛɛnɔ gɔsɔnɔ a hi Yeezuu m zamaa bi bire σ, η σ: «Karɔnsaamba, a ka k'i karundanyɔnɔ wɔk n zɛ pi.»

⁴⁰ A n a nyl kɔ σ, a σ: «A hi mɔk nawɔrɛ awɔk m: Kɔ η zɛ pi, jaarɔ n ni zee dam.»

Yeezuu ɪ nyi kam Zerizalem tɔ ma

⁴¹ K'a a zɔ Zerizalem kɔnɔ bi ma, an a to an a yi bi, a nyi ka a minto. ⁴² A n n'a hɔrɛ, a σ: «lɛɛ sɔ, k'a dɔ lɛɛ σ her, kɔ nka n ni laafu kare lɛɛ σ! Bi naa ma bi, a a nyaakɔm da lɛɛ, lɛɛ b'i dam ma, ɪ yi y. ⁴³ Sɔra m, dɔmɔnɔ ɪ zɛrɛ lɛɛ minto, lɛɛ jɔnɔn wɔk tee kɔnkare lɛɛ pɛrɛnɔ bi ma, η bɔrlɛ lɛɛ ma, k'a lɛɛ da, ηn'a so bɔnce haay σ. ⁴⁴ N y' lɛɛ wurgɛm haay, lɛɛ kan ɪ zamaa ki. N bi jaa deem taan... tore, an bɔr a mim burɛ σ y, bala, lɛɛ n dɔmɔm kɔ Woso bɔr k'a b'a da ɪ han bi dɔ y.»

Yeezuu gasɔ Wosoce σ, an n'a cirbɛə zi bam

(Matiyee 21.12-17; Marki 11.15-19; Zaan 2.13-22)

⁴⁵ Yeezuu gasɔ Wosoce σ, an ni lam hɔheeno wɔk ra.

⁴⁶ A n a hi η nu, a σ: «N y'a gɔrsɔra ba, η σ: «Mɔk cɛ bi nyɔntam yaadare cɛ.» B'awɔk, awɔk sa a ba konno bɔnce.»

⁴⁷ Yeezuu ɪ hɔ dɔndam dɔmɔm haay Wosoce σ b'i. Wosocemannɔbɛnno jɔtannɔ kan wosocikarɔnsaamba ki, tara cinno ki y'a kare a zɛrɛ zaa ma. ⁴⁸ Bi hɔ kɔ η y'a cɔnta k'a ba bi, ηn'a zaa yi y, bala, zamaa bi haay y'a tɔr kare a meerbaa ma kan bɔraama gɔta ki.

Yeezuu lɛ a to ka?

(Matiyee 21.23-27; Marki 11.27-33)

20 Dɔmɔnɔ wɔk duro σ hindeem σ, Yeezuu k'a ni hɔ dɔndam zamaa bi m Wosoce σ, an ni Woso lemim nyɔnta pa dam bi, wosocemannɔbɛnno jɔtannɔ kan wosocikarɔnsaamba ki, kan *gɔkɔgusinnɔ ki bɔr zi. ² N n a hi, η σ: «Lɛ kara lɛɛ n ta m ɪ ni naa bam ni, gɛɛ, kɔ a σ, nka lɛ σ, k'i hi wɔk m?» ³ A n a nyl kɔ σ η nɔ, a σ: «Mɔk mɔrɛnɔ sɔ, mɔk laaka dare awɔk han, k'a hi mɔk m: ⁴ Zaan batɛm bi, a to a σ brama gɛɛ gɔk zi?» ⁵ N n'a hɔkɔ dam kan kɔ ki, η σ: «Kɔ wɔk σ: A to a σ brama, a y'a hɔrɛ, a σ: Bɔ minto m awɔk n a mim si gɛ? ⁶ Bi, kɔ wɔk σ: A to a σ gɔk zi, zamaa bi haay wɔk gɔngɔɛnɔm jaarɔ m, bala, η sɔra ka, η σ Zaan bi nyɔnta wosolesinnɔsorazaa.» ⁷ N n a nyl kɔ σ, η σ: «Wɔk n a dɔ k'a to a σ ka y.» ⁸ Yeezuu n a hi η nu, a σ: «Mɔk sɔ, mɔk b'a hɔrɛ awɔk m, kɔ nka ɪ lɛ ka wɔk σ, mɔk ni naa bare y.»

Dɔvensɔra zibɛnno hɔkɔkɔrɛnoom

(Matiyee 21.33-46; Marki 12.1-12)

⁹ A n ni hɔkɔkɔrɛnoom naa do dam zamaa bi m, a σ: «Gɔaa ɪ dɔvensɔra da σ, an a ka a zibɛnno σ, kɔ η n'a zi ba, an ta zaa jintɔ ra. ¹⁰ K'a dɔmɔm a ku bi, a a zibɛnyɔl deem nyɔkɔ dɔvensɔra zibɛnno wɔk zi, k'an aa a hɔ si an b'a ka a σ. Bi, dɔvensɔra zibɛnno wɔk a nyasɔ ηn'a zɛ, ηn'a ka an doo a wɔ m tu. ¹¹ A n a ya, an a zibɛnyɔl vanta nyɔkɔ, ηn'a bi nyasɔ ηn'a zɛ sɔ, ηn'a sɔnsɔ wɔ, ηn'a ka an doo a wɔ m tu. ¹² A n a ya, an a vanta nyɔkɔ a kaakɔ hɔ ma, ηn' bi zɛ, ηn' yaaba da ma, ηn' la ra. ¹³ Dɔvensɔrazaa bi n a hi a mɔrɛnɔ m, a σ: Kɔ m a ba kɔ? Mɔk yi m nyl ηɔrɛ bi nyɔkɔm. N bi dan σ barem. ¹⁴ Kɔ η y'a nyl bi yi bi, dɔvensɔra zibɛnno wɔk n a dɔnda kan kɔ ki, η σ: Naa do n ni zem b'a so σ. Ɔ a nyasɔ σ a zɛ gɔr k'i σ so arzaka b'i. ¹⁵ N n a nyasɔ, ηn' kɔ m dɔvensɔra σ b'i toore ma, ηn'a zɛ gɔr. Bɔ dɔvensɔrazaa bi n n'a bare η ni? ¹⁶ A zem bi bɔr, an b'a ka ηn' dɔvensɔra zibɛnno wɔk zɔnzɛ, an dɔvensɔra bi ka a vantɔk σ.» Kɔ η naa ma bi, η σ: «Ayy..., kɔ naa bi ba y!» ¹⁷ Yeezuu n a nya η lɛ an dɔga η ma, an a hi η nu, a σ: «Wosoci bi gɔrsɔra naa do jɔ m kɔ ni?»

Jaa kɔ cɛdonno a bɔ σ ηn'a zo bi, bi y'a ba cɛ bi jaa wɔlɔ.

¹⁸ Kɔ gɔaa a do jaa bi do ra, hɔlɔga a zaa nawɔm. Bi, kɔ jaa bi do a da gɔaa ra, a hɔkɔnɔ an nawɔm.»

¹⁹ Wosocikarɔnsaamba kan wosocemannɔbɛnno jɔtannɔ ki y'a kare a nyasɔrɛ ma b'i lɛɛm, bi η yi nyi bam zamaa bi m. N y'a jɔ ma mɔrɛnɔ, ηn'a dɔ η σ, hɔkɔkɔrɛnoom naa do da a σ wɔk tɔ ma.

Rɔm cir yawɔr kare mim

(Matiyee 22.15-22; Marki 12.13-17)

²⁰ N ni nyɔnta, ηn' dɔndam Yeezuu zi, ηn' gɔkɔ nyɔkɔ zi, ηn' turgabaa ka a ra. K'a ku a nyasɔ a meerbaa kɔ σ, a ka tara lɛzannɔ σ kan kɔzaa bi ki σ. ²¹ N laaka naa do da han: «Karɔnsaamba, wɔk dɔ σ σ, lɛɛ ɪ meer bam, ɪ ni hɔ dɔndam kan sɔra ki, ɪ bɔr nyi bam gɔsi ni y, ɪ ni

Woso zaa hɔ dundam kan a sira ki. ²² A a ga m k'ɔ Rɔm cir yawɔr ka gɛɛ, a n a ga ni?» ²³ Yeezuu k'a η zambɔ bi dɔ bi, a ɔ: ²⁴ «K'a busoo ka m ɔ deem naa ɔ. Nka meer kan a tɔ ki ni busoo bi burə ɔ naa?» N η n'a nyl kɔ ɔ, η ɔ: «Rɔm cir hɔ m.» ²⁵ A n a hi η ni, a ɔ: «K'a Rɔm cir tɔ hɔ ka ɔ, k'a hɔ kɔ Woso a so ɔ bi ka ɔ sɔ.» ²⁶ N η a da ma, η ni Yeezuu nyasɔ a meerbaa kɔ ɔ zamaa bi lɛɛ y. A nyibɔrɛ bi k'a a ka η n zɛ kədə bi, η zɛ pi.

Sadisɛɛnrɔ laakadare gəəno mumbɔrɛ minto
(Matiyee 22.23-33; Marki 12.18-27)

²⁷ Sadisɛɛnrɔ kɔ η ni bisi kam gəəno mumbɔrɛ ma bi, η gɔsɔnɔ a zɔ Yeezuu ma, η n'a lar, η ɔ: ²⁸ «Karunsaamba, Moyiisi a gɔrsura ba wɔk minto, a ɔ: «Kɔ gɔaa ga an a gɔ a lɔ ma b'a n nyl y kan ki y, k'a danyl n a si an nylɔn y kan ki a minto.» ²⁹ Gɔaa i nyunta, a nyunɔ saanhuna: Lɛɛkarezaa bi n lɔ sa an ga an a gɔ ma b'a n nyl y kan ki y. ³⁰ A hiya hɔ bi n lɔ bi si, ³¹ a kaakɔ hɔ bi maam sɔ, an ta an nyunɔ saanhuna rɔ wɔk ku. N η haay gunga bi η ni nyl y kan lɔ bi ki y. ³² A nyare ma bi, lɔ bi ga sɔ. ³³ Bi, lɔ naa do, gəəno mumbɔrɛ dɔmum ɔ, nka hɔ m lɔ bi ni? Kɔ η haay lɔ bi si bi?»

³⁴ Yeezuu n a hi η ni, a ɔ: «Zamaa naa do gɔsɔnɔ wɔk i lannɔ gɛɛ yaarɔ sam. ³⁵ Bi, gɔsɔnɔ kɔ η y'a ga mumbɔrɛ m Woso mɔm ɔ, η ni zɛm bi mɔsɔrbaa ba durnya k'a ni zɛm bi kɔ ɔ rɔ wɔk, η bi lɔ gɛɛ yar sam b'ɔ y. ³⁶ N b'a dam ma η ni ga dɔ y, bala, η wɔk kɔ ɔ kan malɛɛkarɔ ki. Woso nyunɔ m, kɔ η y'a mɔm kɔ ɔ gəəno bire ɔ bi minto. ³⁷ Moyiisi gəəno mumbɔrɛ bi hunka mɔnɔ, buncɛ niηɔ kɔ Wosoci ni tutugu mim dundaɔ ɔ b'ɔ, an ni Zuuba Woso birm Abraham Woso, Izakki Woso, Zakɔkɔ Woso. ³⁸ Bi Woso bi, gəəno Woso bɛɛ y, mɔsɔrɔ Woso m, bala, hɔ haay mɔsɔr a minto.» ³⁹ Wosocikarunsaamba wɔkɔnɔ meerbaa bi si, η ɔ: «Karunsaamba, i meer ba mɔnɔ.» ⁴⁰ N bir yem dɔ k'a laaka da han mim si ma y.

N y'a ba lɔ, n n'a hure n ɔ, Krista bi David Nyl ni?
(Matiyee 22.41-46; Marki 12.35-37)

⁴¹ Yeezuu n a hi η ni, a ɔ: «Wɔk y'a bam lɔ, ɔ a hi, ɔ ɔ: «Krista bi, *David Nyl ni?» ⁴² Kɔ David mɔnɔ n'a hum laarɔ ci kɔ ɔ, a ɔ:

Mɔk Zuuba Woso a hi wɔk Zuuba m:
nyunta wɔk ɔ,

⁴³ an ta an dɔmum kɔ wɔk n'ɔlɔnɔ junnɔ wɔk bam gankarah,
k'l gam ka η la bi ku.

⁴⁴ Naa y'a hunkare a ɔ, David y'a birm «Zuuba». A nyunni m lɔn kɛɛrɛ?»

Yeezuu i wosocikarunsaamba wɔk mim dundam
(Matiyee 23.1-36; Marki 12.38-40)

⁴⁵ Kɔ zamaa bi haay n'a tɔr kam bi, Yeezuu a hi karundanyunɔ wɔk m, a ɔ: ⁴⁶ «K'a dundo a zi kan wosocikarunsaamba kɔ η ni bumbɔr zabarɔ m wɔk ki. N η gɔsɔnɔ yaadare η ɔa daasɔrɔ bire ɔ. N lɛɛkare buncerɔ η ɔa yaadarecerɔ ɔ, η lɛɛkare buncerɔ η ɔa sɔ hɔbɔrɛ buncɛ ɔ.

⁴⁷ N η ni zonnɔ hɔ yɔrɛ η ni, η n'l yaa jintoo dam, kɔ η n'a y. N y. η dɔdɔ yarm, η ni hɔnhɔrɛ y. gɔta an lɛ da.»

Zoro ganwɔrɛ
(Marki 12.41-44)

21 Yeezuu k'a a mɔm busu bi, a arzakazannɔ y, η n'l busoo dam ganwɔrɛ mɔr ɔ. ² A n zoro y. sɔ cicirzaa m, an tamma hiya da ɔ. ³ A n a hi, a ɔ: «Sira mɔk n'a hure awɔk m, zoro cicirzaa naa do a da ɔ an lɛ da η ni haay. ⁴ Bala, nawɔnnɔ haay busoo k'an ta η ɔ gɔta bi η y'a kɔ ɔ η n'a da ganwɔrɛ mɔr b'ɔ, bi zoro bi busoo k'a n'a wɔ ɔ b'a ka haay.»

Wosocɛ wurgərə mindində kan durnya nyare mim ki
(Matiyee 24.1-2; Marki 13.1-2)

⁵ Gɔsɔnɔ kɔ η ni Wosocɛ bi mim dundam, η n'a lɛ kɔrɛ a gɔrɛ ɔ, a jaarɔ wɔk mɔnɔbaa ɔ, kan ganwɔrɛ kɔ η y'a bankam bi ki bi, Yeezuu a hi η ni, a ɔ: ⁶ «Dɔmum ta ɔ an ni zɛm, hɔ k'awɔk n n'a yum naa, jaarɔ wɔk bi wɔkɔtam kɔ burə ɔ y, η haay wurgəm.»

(Matiyee 24.3-14; Marki 13.3-13)

⁷ N η a lar, η ɔ: «Karunsaamba, naa zɛm bɔrɔ? Bi makra kara n ni naa dɔmum hunkare?» ⁸ A n a hi, a ɔ: «K'a dundo a zi, a b'a ka η ni braba a ni y, bala, gɔsɔnɔ gɔta zɛm b'a hi wɔk tɔ m, η ɔ: Awɔk m Krista, gɛɛ: Dɔmum a ku. A bi zu η ɔ y. ⁹ K'awɔk bi yar bare mim ma, tara wɔk n wuti kan a cinno ki, a da bi kɔ ɔ y. Bala, pakra m kɔ bi n lɛɛ ka an bɔr, b'a nyare bɛɛ m bi lɛɛm y.» ¹⁰ A a ya, an a hi η ni, a ɔ: «Tararɔ wutim kan kɔ ki yar m, tara cinno n wuti kan kɔ ki. ¹¹ Tara hinkərə gɔta zɛm bi nyunta ɔ, yaaba bɔnyaarɔ kan kɔ ki zɛm bi nyunta ɔ buncɛ-buncɛ. Hɔkɔ bam η ni nyibəə gɔta da gɔkɔ ma, kan makrarɔ gɔsɔnɔ kɔ η y'a to brama ki.»

ɔ jum wɔkɔkɔ fɔrɔrɛ dɔmum ɔ

¹² «Bi, an ni lɛɛ kam naa haay lɛɛ bi, n y'awɔk gɔrɔm, n ni fɔr ka wɔk ma, n y'a kare, n n'awɔk dɔdɔ ka sokɔ-macɛrɔ ɔ, n n'awɔk du kɔnnɔ ɔ, n tare awɔk m cinno kan lɛɛzannɔ ki taa wɔk tɔ ma. ¹³ Bi n ni nyuntare awɔk kaseti kare dɔmum wɔk minto. ¹⁴ Bi, a bi lɛɛ ka a a hɔkɔ da minno hɔkɔ duro nyibɔrɛ ma y. ¹⁵ Bala, wɔk meerbaa dɔrɛ kan hɔkɔ ki kare awɔk ɔ, b'awɔk kɔnnɔ wɔk gɔaa deem b'a dam ma an awɔk meerbaa nyl kɔ ɔ, gɛɛ, an bɔsɔ ka ma y. ¹⁶ Awɔk kɔnnɔ zɔrɔ kan a wɔk ki, awɔk danyunɔ ki, awɔk dogɔsɔnɔ ki, awɔk gɔaasɔnɔ ki, n n'awɔk nyasɔrɛ, bi, η y'awɔk wɔkɔnɔ zɔnnɔ. ¹⁷ Gɔaa haay wɔk awɔk m wɔk tɔ ma. ¹⁸ Bi, awɔk minkə deem taan... bi nyaanum awɔk mim ɔ y. ¹⁹ Awɔk tɔntɔrɛ n ni mɔsɔrbaa kare awɔk ɔ.»

Zerizalem zaarbare
(Matiyee 24.15-21; Marki 13.14-19)

²⁰ «K'awɔk bi Zerizalem y. yarbənno n bur ma, k'a dɔ a ɔ, a wurgərə dɔmum a zɔ. ²¹ Kɔ wɔk kɔ η ni Zidee ɔ rɔ wɔk n a si, η ni ta ciro ɔ, gɔsɔnɔ kɔ η ni tara kɔ ɔ rɔ wɔk n kɔ, gɔsɔnɔ kɔ η ni wɔk lɛɛmarɔ ɔ rɔ wɔk, η bi gasɔ tara kɔ ɔ y! ²² Woso heerbusu dɔmum m dɔmum wɔk duro m, bi hɔ haay kɔ n y'a gɔrsura ba Wosoci ɔ bi n ni kɔ y. η ɔ.»

N ta Yeezuu m Pulati taa

(Matiyee 27.1-2,11-14; Marki 15.1-5; Zaan 18.28-38)

23 Bi soksuma zannk wuti, ηnu Yeezuu gaa, ηnu ta m *Pulati taa. ² Nη nu bɔkare, ηn'a sɔŋŋida sa, ηnu mim ka ra, η σ: «Wɔk sɔr gɔaa naa do ra, an nu wɔk tara gɔk nyɔŋnyɔkɔre, an n'a tare η nu tolle, a σ: η bi Rɔm cir yawɔr ka y. A n a ya, an n'a hure, a σ: Awɔk m Krista, cir n'awɔk m.» ³ Pulati n a lar, a σ: «Zɔfɔrɔ cir n'ɛbu m nu?» Yeezuu n a hi, a σ: «ɛbu mɔŋŋa y'a hi.» ⁴ Pulati n a hi wosocemannɛbɛnno jɛtannk wɔk m kan zamaa bi ki, a σ: «Mɔk n gɔaa naa do sɔkma yi y.» ⁵ Bi, η so ra, η n'a hi, η σ: «A mɔŋŋa nu gɔk wɔk nyɔŋnyɔkɔre a hɔkɔndare kɔ σ. A sɔŋŋida a sa Galilee σ, an bɔ Zidee σ, an bɔkare an lee ku naa σ.»

N ta Yeezuu m Hirɔkɔdi zi

⁶ Pulati k'a naa ma bi, a laaka da, a σ: «Gɔaa bi Galilee gɔaa m ge?» ⁷ K'a a dɔ a σ, *Hirɔkɔdi gɔrga gɔaa m bi, a a nyɔk Hirɔkɔdi zi. Bi nyɔnta Zerizalem σ dɔmum bi do σ. ⁸ Hirɔkɔdi k'a Yeezuu yi bi, a heer nyɔk gɔta, bala, a a ηsa k'a yi a dɔmum laatu. Bala, a a mim ma, an n'a hɔkɔ dam k'an hoser ba k'a yi. ⁹ A hɔ gɔta laaka da han, bi Yeezuu n a nyi kɔ σ y. ¹⁰ Wosocemannɛbɛnno jɛtannk kan wosocikarɛnsaambɔk wɔk ki nyɔnta b'σ, ηnu ηsaar ba, ηn'a kare a le m kan a paŋŋa jire ki. ¹¹ Bi, Hirɔkɔdi a zε kɔ ra kan a dɔmazannk wɔk ki, ηnu Yeezuu zε, ηnu yaa wɔ ma, ηnu cicir ka ma, ηnu cinno huu du ma. Hirɔkɔdi n a ka, ηn'a wusigam ηnu ta m Pulati zi. ¹² Hinni bi do σ bi, Pulati kan Hirɔkɔdi ki kɔ η nyɔnta kɔ jɛtannk wɔk, η gɔaaɛbabaa da kɔ ma.

N Yeezuu dɔkɔdɔ yar, n σ, a a ga zε m

(Matiyee 27.15-26; Marki 15.6-15; Zaan 18.39-19.16)

¹³ Bi kur bi, Pulati wosocemannɛbɛnno jɛtannk wɔk bir, kan cinno vantɔk wɔk ki, gɔkɔk wɔk ki, ¹⁴ an a hi η nu, a σ: «Awɔk gɔaa naa do gaa a b'a ka wɔk σ, a σ: gɔkɔk an nu η nyɔŋnyɔkɔm. Bi wɔk lar awɔk taa naa σ, bi wɔk n hɔkɔ yi, an a ba, an bɔɔnyaa amba awɔk hi bi nu y. ¹⁵ Hirɔkɔdi n hɔkɔ yi kɔ y, an a wusigam wɔk zi. Gɔaa bi n hɔkɔ ba an a ga zε nu y. ¹⁶ Bi k'a yi ncunaas, wɔk y'a kam ηn'a hɔŋhɔr mɔŋŋa, m bɔkare, m a to.» [¹⁷ Pakki cibsaa haay, pakra m kɔ Pulati n η hɔkɔkɔ lɔ deem kɔ an a ka η σ.] ¹⁸ Bi y'a ka, gɔkɔk wɔk n a zε kɔ ra haay, ηn'u zee dam: «K'a gɔaa naa do zε, k'a Barabas kɔ a ka wɔk σ.» ¹⁹ Barabas bi nyasɔ η y'a σ, ηn'a du lɔhɔkɔce σ, nyaa k'a zε an a da tara kɔ σ, an gɔr zε bi minto. ²⁰ Pulati n a ya, an meer ba kan gɔkɔk wɔk ki k'a Yeezuu to. ²¹ Nη haay n zee da, η σ: «K'a wɔk gɔdarkɔra ma! K'a wɔk gɔdarkɔra ma!» ²² Pulati a ya, an η lar a gallem kaakɔ hɔ ma, a σ: «Kɔ a ba an bɔɔnyaa? Kɔ wɔk m, wɔk n hɔkɔ yi an a ba, an a ga zε nu y. K'a maam nu, wɔk y'a kam, ηn'a hɔŋhɔr, m bɔkare m a to.» ²³ Nη n a gu, ηn'a hi ηn'u som la kan zee ki, η σ: «K'a wɔk gɔdarkɔra ma!» Gɔkɔk wɔk haay kɔ η bɔgɔr bi n maam-maam bi, η bɔr Pulati la. ²⁴ Pulati n

dɔkɔdɔ bi yar amba η le n taa bi m. ²⁵ Bi, a gɔaa niŋŋa k'a yar ba, an gɔr zε, ηn'a nyasɔ, ηn'a du bi to, amba η y'a yε bi m. A n bɔkare an Yeezuu to yarbɛnno m, kɔ η n'a hɔkɔmim ba m.

N yi tam Yeezuu m a zεre bɛnce σ

(Matiyee 27.32-44; Marki 15.21-32; Zaan 19.17-27)

²⁶ Kɔ yarbɛnno wɔk Yeezuu nyasɔ, ηn'u tam nu bi, η Sirennu gɔaa deem kɔ n n'a birm Sɔmɔkɔk bi zε σ, an a to pɔo σ an nu zem, ηn'a nyasɔ, ηn'a da gɔdarkɔra bi busure σ k'an zu Yeezuu jε σ. ²⁷ Zamaa gɔta zu a jε σ kan lannk ki. Lannk wɔk n zenyi da σ Yeezuu kɔ ma. ²⁸ Yeezuu n a bɔ, an a hi η nu, a σ: «Zerizalem lannk, a bi nyi ka wɔk kɔ ma y. K'a nyi ka a mɔŋŋa kɔ ma an le da, kan a nyɔk ki. ²⁹ Bala, dɔmum ta σ an nu zem, n nu zem b'a hi, η σ: mimbirenyuntazannk m lannk kɔ cɔnaro m, kan lannk kɔ η bur nyɔk yɔm cɔna kɔ wɔk ki m, kan wɔk lɔ nu nyi ka nyɔk σ kɔ wɔk ki. ³⁰ Dɔmum bi do σ bi, n y'a hum ciro m: K'a da wɔk ra, ηn'a hi dimbirlɔ m: K'a ku wɔk ra. ³¹ Bala, kɔ n y'a bam gɔ butur m ncunaas, a zem bi nyɔnta gɔ gɔr ma kɔ?» ³² Nη bibiuro gaa hɔya k'a yaa nu η zε kan ki.

N Yeezuu wɔk gɔdarkɔra ma

³³ Kɔ η yaa lee ku bɛnce kɔ n n'a hum ma: «Minkorgo» bi, yarbɛnno yaa a wɔk gɔdarkɔra ma b'σ kan bibiuro hɔyɔk wɔk ki. Deem a bɛst, deem a jɛsa. ³⁴ Yeezuu n a hi, a σ: «M Zi, sugur ka η σ, bala hɔ kɔ η n'a bam bi, η n a jɛ dɔ y.» Bi jε σ bi, η n pɔɛɛga da a huuro wɔk ma, ηnu η jir kan kɔ ki. ³⁵ Zamaa bi n jum b'σ, an nu dɔgam. Tara cinno wɔk nu yaa wɔm ma, ηn'a hure, η σ: «A gɔsɔnno bɔmbɔ. Kɔ Krista kɔ Woso a bɔ σ bi n'awɔk nu, k'an a mɔŋŋa bɔmbɔ a zim.» ³⁶ Yarbɛnno wɔk nu yaa wɔm ma kɔ. Nη y'a zɔ, ηnu bεε hεɛnr ka σ, ηn'a hi, η σ: ³⁷ «Kɔ zɔfɔrɔ cir n'ɛbu m, k'u lɔ mɔŋŋa bɔmbɔ lɔ zim.» ³⁸ Nη nu warga deem zεŋŋa a mim la, ηn'a gɔrsura ba ncunaas, η σ: «Zɔfɔrɔ cir m naa.» ³⁹ Bibii deem k'a nu zεŋŋam gɔdarkɔra ma kan ki bi y'a sɔnsɔ wɔm, a σ: «Krista bεε n'ɛbu m na? l mɔŋŋa bɔmbɔ, k'u wɔk bɔmbɔ kɔ.» ⁴⁰ Deem bi n nyaa ba kan ki, a σ: «ɛbu bur nyi bam Woso m na? ɛbu l hɔŋhɔrle nɔ σ am a hɔ bi m. ⁴¹ Kɔ wɔk hɔ bi nu, a a ga m, k'σ hɔŋhɔrle yi an a ga wɔk mim bare m, bi kɔ naa zaa nu, a mim ba σ y.» ⁴² A n bɔkare, an a hi, a σ: «Yeezuu, k'u yaa lee ku l cirbɛa bɛnce σ, k'u wɔk kɔ da l kɔ σ.» ⁴³ Yeezuu n a hi m, a σ: «Sura wɔk n'a hure ɛbu m: her naa σ, ɛbu nyɔntam kan wɔk ki arzana σ.»

Yeezuu zε

(Matiyee 27.45-56; Marki 15.33-41; Zaan 19.28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Dɔmum bi do σ bi sinsebir da, monsigam gɔta n zε tara burə σ jilli, woso n ter, lεε n'a ba bimm... an ta an wakati kaakɔ ku. Wosocε pεera bi n kaansɔ a bire σ. ⁴⁶ Yeezuu n zee da kan paŋŋa ki, a σ: «M Zi, wɔk yi m nyi dare ɛbu wɔk σ.» K'a naa hi bi, a ga. ⁴⁷ Yarbɛnno zɔkɔ cir bi k'a hɔ k'a ba bi yi bi, a y'a le kɔm Woso σ, a σ: «Sura m, gɔaa naa do nyɔnta gɔaa turga.»

⁴⁸ גטס ככ כט ך ן בטר ק'א בל דיגא א בל, כט ן חכ האַי ק'א בא בל יל בל, ן י'א wusigə ןן'ל doom kan heerzar kl. ⁴⁹ בל Yeezoo דרער ככ האַי, kan lannכ ט ן זױ כט ן kan kl halli Galilee ן saa... כ ככ האַי jum laatט ןן'ל digare.

Yeezoo birle

(Matiyee 27.57-61; Markl 15.42-47; Zaan 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ גטא ל נַינטא ן, א תױ מ Zozef. זױפּױר כט דעם כט ן n'a birm Arimatee כט בל גטאא m. גטאא בל do נַינטא מױןן, א נַינטא גטאא turga. A נַינטא, an נל דױם Woso cirbæ בל זערע ma. A נַינטא דױדכאַננו ככ גטאא דעם, b'a n ye חכ כט דױדכאַננו ככ א cunta, ןן'א בא naa ma y. ⁵² A n ta Pilat zi, an aa Yeezoo gər בל ye han. ⁵³ A n a zer godarkטרא בל ma, an pæera מױןןן ku ra, an aa wota yaa דעם כט ן y'a חכ ci ן, בל n נל gər bir ן ci-na בל כ ן. ⁵⁴ Pakkl cibsא hinni m, בל *sabaa y'a bam ק'א sױןןןןן sa כ. ⁵⁵ Lannכ ט ן y'a to Galilee ן ןן'ל בטר kan Yeezoo kl כ ככ Zozef da zaa ן, ןן'ל בל דיגא yaa בל ma, כט ן Yeezoo bir לױלס גע. ⁵⁶ ן n a wusigə ק'א yaa tidæər hi banka kan נַינטא kl. בל, kan בל kl, sabaa hinni ן בל, ן hoon si amba Woso לֵא ka בל m.

Yeezoo mumbכּױרע

(Matiyee 28.1-10; Markl 16.1-8; Zaan 20.1-10)

24 Hatט hinni ן wutigטא m, lannכ ככ ta yaa ra ב'ט kan tidæər נַינטא כט ן y'a banka בל kl. ² כט ן lee ku ב'ט בל, ן yaa דיגא a jaa כט ן y'a ta yaa בל לֵא רֵע בל, n y'a gərgu ן n a גט רֵע, n n ta m laatט, n n yaa בל לֵא בל to. ³ Gasט כט ן y'a ן בל, ן n Yeezoo gər בל יל y. ⁴ ן n a דױ ק'א חכ an n'a dam לױ mim naa do ma y. Læem בל, גטככאַרױס חלל y'a hunka ן נל, ן huuro נל כױמ. ⁵ ן da כט ן, ןן'א meer zuutə. Yaarכ ככ n a היל ן נל, ן ט: «כױ minto אככ n'a kam גטאא ק'אן מױסר בל ma גæəno bire ן? ⁶ A ba naa ן y. A a mum כט ן. K'a חכ ןױןן ק'א היל אככ m, an bur Galilee ן בל תױ da a כט ן.» ⁷ A n n'a הירֵע, a ט: «Pakra m, כט ן n גטאַנל בל nyasט n a ka mim-bטןיאבאַננו ן, כט ן n'a כױ godarkטרא ma, בל k'an a mum כט ן דױמױם kaakט hinni ן.» ⁸ Dױמױם בל do ן בל, lannכ ככ Yeezoo mim בל תױ da a כט ן. ⁹ Lannכ ככ n a חטר yaa ra ב'ט, ןן'א wusigə, ןן'א naa haay היל karundanyנטו bueredeenno ככ m kan גטככ vantככ kl m. ¹⁰ Nynta a ט: Magdalaa Maarii, kan Zannl kl, kan Zakkl da Maarii kl. Lannכ גטככ כט ן nynta kan ן kl כ ככ mim naa do היל kristazibæzannכ ככ m כ. ¹¹ בל, kristazibæzannכ ככ n a תױר ka lannכ ככ mim בל ma, ן n a si y, ן ט: «Para-para ן n'a dundam.» ¹² Plyער n wuti an bra si, an ta yaa ra ב'ט. בל, k'a yaa zerga an דיגא yaa בל כט ן בל, pæera b'a a yil, an נל cuntam. A n a wusigə, an doo. A n זֵע kədə חכ ק'א ba בל תױ ma.

Emayuus karundanyנטו

(Markl 16.12-13)

¹³ Hinni בל do ן, karundanyנטו חלל ל tam כט כט ן n'a birm Emayuus ב'ט. Tara בל, a ga כט ן a ba cilo buere-deem kan Zerizalem kl. ¹⁴ ן nynta, ןן'ל mim ק'א ba בל dundam kan כט kl. ¹⁵ כט ן נל mim בל dundam, ןן'ל בל kam kan כט kl בל, Yeezoo בל ן ku, an נל zum כט ן kan ן

kl. ¹⁶ כױ a כט ן, ל ט: חכ y'a ka ן mum la, ן n a דױ כט nka נל y.

¹⁷ Yeezoo n ן ן lar, a ט: «כױ בל אככ ka an נל tare?» ן n a gaa, ןן'ל jum kan heerzarלֵא kl. ¹⁸ ן גטאא דעם כט ן n'a birm Kleopas b'a נַינטא כט ן, a ט: «לבל י'ל דעם ל גכטא Zerizalem כט ן naa ן, לבל n mim ק'א ba דױמױם ככ ככ duro ן בל דױ ra?» ¹⁹ Yeezoo n ן ן lar, a ט: «כױ ל ba?» ן n a נַינטא כט ן, ן ט: «Nazaretl Yeezoo ק'א nynta wosolesinnisorazaa, a zibæə pאןןן nynta ן kan a meerbaa kl Woso taa בל, kan גטאא haay kl taa כט בל, ²⁰ wosocemannubənnno jittannכ kan ככ cinno kl y'a nyasט, ןן'א דױדכא, ן ט: A a ga זֵע m. ן n a כױ godark-טרא ma. ²¹ ככ y'ט חככ dam, ן ט: A n נל זֵע ק'א בל Is-rayel בטמכ. בל, an לֵא da בל, minno חככ duro ba ן y'a ן, a דױמױם kaakט חכ m her. ²² Sira m, lannכ גטככ כט ן ן נל ככ barla כ ככ a ka ככ n זֵע kədə. Ta ן y'a ן yaa ra ב'ט wutigטא m, ²³ ן n aa a gər בל יל y, ןן'א כט ןן'ל b'a היל, ן ט: Malæekarכ y'a hunka אככ m, ןן'א היל, ן ט, Yeezoo מױסר. ²⁴ ככ גטככ גטככ ta yaa ra ב'ט, ןן'א חכ haay בל יל amba lannכ ככ a היל בל m, בל ן n a מױןןן יל y.»

²⁵ בל Yeezoo a היל, a ט: «חככ poore zannכ n'אככ m, אככ bur yem an נל חכ כט wosolesinnisorazannכ a היל אככ m haay בל mim sim ככ y. ²⁶ Pakra m kan Krista kl, k'an fir יל ncunaט, k'an בככרֵע an gasט a lebכּױרע כט ן.»

²⁷ A n a sױןןןן sa, an נל חכ כט Wosoci a היל a minto בל jil hure ן נל. A n a sa Moyiisi ma kan wosolesinnisorazan-כ haay כט ן y'a mim gertsira ba כ ככ kl.

²⁸ כט ן y'a כױ tara כט ן נל tan ט בל ma בל, Yeezoo n a חכ ba ל ט, a היל a ט k'a cem ן han. ²⁹ ן n yu ra, ן ט: «כככ-ta kan ככ kl, woso לֵא y'a zom.» Yeezoo n gasט k'a כככ-ta kan ן kl. ³⁰ K'a nynta an נל חכ בל kan ן kl בל, a bur sa an a barka da ט an בככרֵע an a zunze ra, an a ka ן ט.

³¹ בל ma בל, ן mum zer, ןן'ל Yeezoo דױ, בל Yeezoo nyaam ן לֵא. ³² ן n'a hum כט m, ן ט: «Sira m, דױמױם ןױןן ק'א nynta an נל Wosoci בטמככ ככ m כט zi, ן נל tam בל, ככ heer יל nynta גטא.»

³³ ן n a כױ læem, ןן'ל ta Zerizalem ט, ןן'א karundanyנטו bueredeenno ככ יל, ןן'א so כט ma kan a muno kl. ³⁴ Karundanyנטו ככ duro n'a הירֵע ן נל, ן ט: «Sira m, Zuuba a mum כט ן! A a hunka Sױמככ m.»

³⁵ גטככ חלל כככ n חכ ק'א ba zaa bire ט בל היל, ןן'א היל כט, ן ט: «Yeezoo ק'א בטר an נל bur בל zunzem la בל דױמױם ט כככ b'a דױ ma, ט ט, a מױןןן m.»

Yeezoo a hunka a karundanyנטו m

(Matiyee 28.16-20; Markl 16.14-18; Zaan 20.19-23; Zibæzannכ Ci 1.6-8)

³⁶ כט ן גככ, ןן'ל meer bam kan כט kl בל, Yeezoo בטר ן bire ט, an a היל ן נל, a ט: «Laafu n bur kan אככ kl.»

³⁷ ן da n כט ן, nyibæə גטא n gasט ן ט. ן חככ ט בל, zinə אככ יל naa. ³⁸ A n a היל ן נל, a ט: «כױ da כט ן n ta אככ נל? כױ חככndare n ta אככ heer ט? ³⁹ K'a דיגא כככ כככ ma kan כככ gannכ kl. Mככ מױןןן m bala! K'a ככ da כככ ma, a דיגא a. Zinə mesim ba ט, b'a yaa ba ט, amba אכככ כככ יל כככ m ta m naa נל y.» ⁴⁰ K'a naa היל בל, a a כככ hunka kan a gannכ kl. ⁴¹ Heernyככ גטא nynta ן ט, ן n זֵע kədə. בל y'a ka ן b'a dam ma ןן'א si

y. Yeezuu n a hi η nu: «Hɔbɔrɛ y'awɔɔ ɔ naa ɔ ra?»⁴² N n zɔɔɔɔɔɔ sa, ηn'a ka ɔ.⁴³ A n a si, an a sɔ η mɔnyaa m.
⁴⁴ A n bɔkare, an a hi η nu, a ɔ: «Kɔ mɔ nyɔnta kan awɔɔ ki bi, hɔ kɔ mɔ hi awɔɔ m bi ba n na: Pakra m kɔ hɔ haay kɔ n y'a gɔrsɔra ba mɔ minto, Moyiisi lɛrɔ ci nɔ ɔ kan wosolɛsinnɔsorazannɔ ciro ki nɔ ɔ, kan laarɔ ki nɔ ɔ bi n kɔ yɔ.»⁴⁵ Bi kur bi, Yeezuu n η hɔn gu, kɔ η nu Wosoci bi jɔ dɔ.⁴⁶ A n a hi η nu, a ɔ: «Ba hɔ kɔ n y'a gɔrsɔra ba bi n na: Pakra m kɔ Krista n fir yɔ, k'an a mɔm nɔ ɔ gəəno bire ɔ a dɔmɔm kaakɔ hinni ɔ.⁴⁷ Bi, a tɔ ma bi, a a ga m kɔ n n'a pa da durnya gɔɔ m, kɔ n n'a mɔsɔrbaa lɔr, kɔ n n'a mimbɔnyaarɔ sugur yɔ, bi a sɔrɔɔɔda an n'a sam Zerizalɛm ma.⁴⁸ Mɔ kasetɔzannɔ n'awɔɔ m.⁴⁹ Bi, mɔ ganwɔrɛ kɔ mɔ Zɔ a lɛr bɔ bi

nyɔɔrɛ awɔɔ m. B'awɔɔ, k'a gɔɔta tara nɔ ɔ naa ɔ, an ta an dɔmɔm kɔ paŋŋa k'a n'a tom brama, an zer awɔɔ mim ɔ bi ku.»

Yeezuu l derm arzana ɔ

(Marki 16.19-20; Zibəəzannɔ Ci 1.9-11)

⁵⁰ Bi Yeezuu η gaa, an bɔ η nu tara bi nɔ ɔ, an ta η nu Betanii zeezi. B'ɔ bi, a a wɔ busu, an η barka da ɔ.
⁵¹ K'a nu η barka daŋ ɔ bi, a a gɔ η ma, an der arzana ɔ.
⁵² Karɔndanyɔnɔ kɔ n Yeezuu da ɔ, ηnɔ bɔkare ηn'a wusigə Zerizalɛm ɔ kan heernyɔɔ gɔta ki.⁵³ Bi η tur ta Wosoce ɔ dɔmɔm haay ηnɔ bir a lɛ bɔm Woso ɔ.

מכאן: א לֵא דא מִכּוּמ, אַן נִלְזֵמ מִכּוּמ יֵעֵשׂ, בַּלָּא, א לֵעֵ קא מִכּוּמ, אַן תַּא עֵשׂ. ³¹ מִכּוּמ מִתְּהַבְּרָא, מִכּוּמ נִנְיֻנְתָּא מִא דְכּוּמ, כְּשֵׁי הָא נִ'א דְכּוּמ *Israyel עֵבֵר מִינְתּוּ י'א קא, מִכּוּמ נִלְזֵמ *batem kam hi עֵשׂ. ³² Zaan א קאסֵטִי קא, אַן נִ'א הִירֵעֵ, א עֵשׂ: «מִכּוּמ *Sent-Espri יֵל, אַן כְּשֵׁי עֵבֵר קאן צִירְפֻסְרֵעֵ קִל, אַן א תּוֹ בְּרַמָּא, אַן בִּלְזֵר א מִימ עֵשׂ. ³³ בִּלְ, מִכּוּמ נִנְיֻנְתָּא מִא דְכּוּמ. בִּלְ, Woso לִמְכּוּמ נִכְכּוּ אַן א הִלְ מִכּוּמ, א עֵשׂ: כְּשֵׁי מִבִּלְזֵמ קא הִי עֵשׂ. גֻּסָּא נִיחְתָּהּ כְּשֵׁי Sent-Espri נִלְזֵרֵלֵ א מִימ לֵא בִלְזֵר נִלְזֵמ בִּלְזֵמ קא Sent-Espri כֹּחֵ עֵשׂ. ³⁴ מִכּוּמ מִתְּהַבְּרָא יֵל, מִנִּ'א קאסֵטִי קאמ, מִכּוּמ עֵשׂ, א מִ Woso נִילְ.»

Lækkare karundanylun

³⁵ דִּכְּ כ'א מֵעֵ בִלְ, Zaan א יֵא, אַן תַּא בִּנְעֵ בִלְ דוֹ עֵשׂ קאן א *karundanylun קִלְ הִילְיָא. ³⁶ K'a Yeezuu יֵל, אַן נִלְזֵמ צֵנִימ בִּלְ, א א הִלְ, א עֵשׂ: «Woso sinnyæem בִּלְ בַּא נִלְ.» ³⁷ כְּשֵׁי קאַר־דאַנְיֻנְתּוּ הִילְיָא כְּכַא א מַא, אַן נִ'א הִירֵעֵ נְצִינְאָאֻשׂ בִּלְ, הִי זִי Yeezuu עֵשׂ. ³⁸ Yeezuu נִא כְּשֵׁי אַן דִּלְגָא א קִיר, ק'א הִי יֵל הִינְ'ל זִירֵעֵ א יֵעֵשׂ בִּלְ, א הִי לֵר, א עֵשׂ: «בִּלְזֵמ אַכְכּוּ נִ'א קאמ מַא?» נִי נִא נִילְזֵמ כְּשֵׁי, הִי עֵשׂ: «Rabi, - א לֵעֵ תַּא ק'א הִלְ, א עֵשׂ: karinsaamba - lbu har לְ קא?» ³⁹ א נִא הִלְ הִינְ, א עֵשׂ: «K'a בְּשֵׁר א דִּלְגָא א.» נִי תַא, הִינְ בִּנְעֵ בִלְ דִּכְּ, הִינְזֵמ קאן קִלְ הִינְיִ בִלְ דוֹ עֵשׂ. נִילְנְתָּא א עֵשׂ יֵרִבְבְּהָ וַאֲקַטִּי סִי מַא.

⁴⁰ סִמְכֻכִּן פִּלְיֵעֵר דאַנְזַא אַנְדִּיר נִילְנְתָּא הִי גֻסְכֵּי הִילְיָא כְּכַא גֻסָּא דֵעֵמ, הִינְ'א תֻרֵר קא Zaan meerbaa בִּלְ מַא, הִינְזִי זִי Yeezuu עֵשׂ. ⁴¹ לֵעֵמ בִּלְ, א תַּא, אַן אַא א דאַנְיֻלְ סִמְכֻכִּן בִּלְ יֵל, אַן א הִלְ מִ, א עֵשׂ: «כְּכַא *Mesii בִּלְ יֵל!» - בִּלְ לֵעֵ תַּא ק'א הִלְ, א עֵשׂ: *Krista. - ⁴² א נִא גַא, אַן תַּא מִ Yeezuu זִי. Yeezuu נִ דִּלְגָא א סִלְ... אַן א הִלְ מִ, א עֵשׂ: «לְבִלְ מִ סִמְכֻכִּן, Zaan נִילְזֵמ נִ'לְבִלְ מִ; נִ'יֵלְבִלְ בִּרְמִ סֵפַסֵּא.» בִּלְ לֵעֵ תַּא ק'א הִלְ, א עֵשׂ: פִּלְיֵעֵר. †

⁴³ בִּלְ דִּכְּ כ'א מֵעֵ בִלְ, Yeezuu א הִלְ א עֵשׂ, ק'א תַא Galilee עֵשׂ. א נִא אַא פִּלִּיפִי יֵל, אַן א הִלְ מִ, א עֵשׂ: «Zu מִכּוּמ עֵשׂ.» ⁴⁴ פִּלִּיפִי בִלְ, Bet-sayidaa גֻסָּא מִ, אַנְדִּיר קאן פִּלְיֵעֵר קִלְ כְּשֵׁי עֵשׂ. ⁴⁵ פִּלִּיפִי נִא אַא נַאטאַנְיֵל יֵל, אַן א הִלְ מִ, א עֵשׂ: «גֻסָּא כְּשֵׁי נִ'א מִימ דִּנְדַא *Moyiisi צִירֵ כֹּחֵ עֵשׂ קאן *wosolesinnisorazann כְּכַא כְּכַא קִלְ מִ בִּלְ, כְּכַא יֵל. Zozef נִילְ Yeezuu, Nazaretu גֻסָּא בִּלְ מִ.» ⁴⁶ נַאטאַנְיֵל נִא הִלְ מִ, א עֵשׂ: «כֹּחֵ מִתְּהַבְּרָא דוֹ כְּכַא נַאזַרֵטִי עֵר א?» פִּלִּיפִי נִא הִלְ מִ, א עֵשׂ: «בְּשֵׁר לְ דִלְגָא א.»

⁴⁷ Yeezuu נִא נַאטאַנְיֵל יֵל, אַן נִלְזֵמ זִי, אַן א מִימ דִּנְדַא, א עֵשׂ: «Ba Israyel גֻסָּא פַאן... נִנְא, א זאַמְבֻשׂ בַּא עֵשׂ י.» ⁴⁸ נַאטאַנְיֵל נִא הִלְ מִ, א עֵשׂ: «לְבִלְ מִכּוּמ דִּכְּ קא?» Yeezuu נִא נִילְזֵמ כְּשֵׁי, א עֵשׂ: «נִילְנְתָּא ק'לְבִלְ עֵבֵר כְּכַא בִּלְ תַּא בִּלְ, מִכּוּמ לְבִלְ יֵל, בִּלְ מַא בִּלְ, פִּלִּיפִי נִלְבִלְ בִּרְ י.» ⁴⁹ נַאטאַנְיֵל נִא הִלְ, א עֵשׂ: «Karinsaamba, Woso נִילְזֵמ נִ'לְבִלְ מִ, לְבִלְ מִ *Israyel צִיר.» ⁵⁰ Yeezuu נִא נִילְזֵמ כְּשֵׁי, א עֵשׂ: «כְּשֵׁי מִכּוּמ הִלְ, מִכּוּמ עֵשׂ, מִכּוּמ לְבִלְ יֵל כְּכַא בִּלְ תַּא בִּלְ, בִּלְ י'א קא, לְבִלְ נִ סִירָא קא רַא? לְבִלְ כֹּחֵ גֻסְתַּא יֵרֵעֵ, אַן לֵעֵ דַא נַא מִ.» ⁵¹ א נִא יֵא, אַן נִ'א הִירֵעֵ, א עֵשׂ: «Sura פַאן... מִכּוּמ נִ'א הִירֵעֵ אַכְכּוּ מִ: אַכְכּוּ בְּרַמָּא יֵרֵעֵ אַן א גֻסְ, Woso מַלְאַעֵקַרֵכֵר נִ בִּרְ דֵרְמִ, הִינְ'לְ בִּרְ זֵרְמִ *Gosaany בִּלְ בִּרְ עֵשׂ.»

Lækkare hoser bare

2 א דִּכְּ מִמִּם קאַקֻשׂ הִינְיִ עֵבֵר, לִסְרַע צִיבְסַא לְ נִילְנְתָּא עֵר גַּלִּילֵעֵ קֻשׂ קאַנַא עֵשׂ. Yeezuu דַא נִילְנְתָּא ב'עֵשׂ. ² N Yeezuu בִּרְ לִסְרַע צִיבְסַא בִּלְ מַא כֹּחֵ קאן א *karundanylun קִלְ. ³ Diven בִּלְ ק'א בִּלְ נִיָּא בִלְ, Yeezuu דַא א הִלְ מִ, א עֵשׂ:

† פִּלְיֵעֵר, א לֵעֵ תַּא ק'א הִלְ, א עֵשׂ: «ci».

«Diven בא הִי עֵבֵר דִּכְּ י.» ⁴ Yeezuu נִא נִילְזֵמ כְּשֵׁי, א עֵשׂ: «M naa, kara y'lbil ku? מִכּוּמ wakati נִא קֻשׂ צִינַא י.» ⁵ A דַא בִּלְ נִא א הִלְ zibænylun מִכּוּמ, א עֵשׂ: «K'a כֹּחֵ ק'א נִ'א הִירֵעֵ אַכְכּוּ מִ הַאֵי בִלְ בַּא.» ⁶ Sipiro לְ נִילְנְתָּא ב'עֵר סִירְדִי, הִינְזִי תִיר הִי תֻנְתֻרֵ עֵשׂ, זִילְפֻסְרֵ מִכּוּמ *hubore minto, amba הִי תִיר א בַּא Woso zaa zuure כֹּחֵ עֵבֵר מִ. בִּלְ sipi deem א דַא מַא, אַן גֵּרֵר סִי סִי. ⁷ Yeezuu נִא א הִלְ zibænylun מִכּוּמ, א עֵשׂ: «K'a הִי תֻנְתֻרֵ sipiro מִכּוּמ דִּירֵעֵ עֵשׂ, ק'אַן הִי הִנְחַן.» נִי נִא הִי בִלְ תֻנְתֻרֵ הִי עֵשׂ, אַן הִי הִנְחַן קאן א לֵעֵ קִלְ. ⁸ Yeezuu נִא א הִלְ הִינְ, א עֵשׂ: «K'a kusi כֵּעֵרֵעֵ, א קא hujirlezaa ב'עֵשׂ.» נִי נִא קֻשִׁי, הִינְ'אַא א קא עֵשׂ. ⁹ K'a הִי ק'א לִסְרֵר דִּיבֵנֵ בִלְ דַא א לֵעֵ מַא בִּלְ, א נִא דִּכְּ ק'א תּוֹ א עֵשׂ קא י. בִּלְ, zibænylun כְּשֵׁי הִי י'א קֻשִׁי כֹּחֵ כְּכַא א דִּכְּ. א לִסְרֵר בִּלְ זִימִ בִּרְ, ¹⁰ אַן א הִלְ מִ, א עֵשׂ: «Gosa biyæe naa, diven nynta א תִיר לֵעֵ קא, אַן א קא גֻסְכֵּי עֵשׂ. כְּשֵׁי הִי ב'א מִי, אַן הִי קא, אַן בִּכְּקַרֵעֵ, אַן כְּשֵׁי לְבִלְ נִילְנְתָּא בִּלְ קא הִי עֵשׂ. לְבִלְ נִ בִּכְּקַרֵעֵ לְ דִיבֵנֵ נִילְנְתָּא בִּלְ תּוֹ, אַן וַאֲקַטִּי נַא דוֹ קֻשׂ!» ¹¹ Yeezuu lækare hoser נִא נַא, אַן א בַּא Kanaa עֵשׂ, Galilee כְּשֵׁי עֵשׂ. א א צִירְבְּבְּהָ בִּלְ הִנְקַא, א קאַר־דאַנְיֻנְתּוּ מִכּוּמ נִ סִירָא קא עֵשׂ.

¹² בִּלְ יֵעֵשׂ בִלְ, א תַא Kapernawum עֵשׂ קאן א דַא קִלְ, א דאַנְיֻנְתּוּ קִלְ, א קאַר־דאַנְיֻנְתּוּ קִלְ. נִי יֵא נִילְנְתָּא ב'עֵשׂ, בִּלְ, הִי נִ מַאסֵרֵעֵ בַּא י.

Yeezuu la hcheenno ra Wosoce ע

(Matiyee 21.12-13; Marki 11.15-17; Likki 19.45-46)

¹³ זִילְפֻסְרֵ *pakki cibsa א זִכְּ, Yeezuu נִא תַא Zerizalem עֵשׂ. ¹⁴ א נִא אַא דִּלְגָא א, הִי יֵל הִיטְאַנְחֵמ הֵעֵנִם *Wosoce hallu עֵשׂ ב'עֵשׂ, קאן seero קִלְ, צִירְפֻסְרֵ קִלְ, busoolerlezann nylnta ב'עֵשׂ כֹּחֵ. ¹⁵ א נִא בַר סַא, אַן א בַּא madir, אַן לַא הִי לַא הַאֵי Wosoce hallu עֵשׂ ב'עֵשׂ קאן seero מִכּוּמ קִלְ, dono מִכּוּמ קִלְ. א busoolerlezann מִכּוּמ כְּכַא לְטֻגְטֻבֵ בִלְ הִילְטִיגָא, אַן הִי מִכְּ-דרִכֻּנְתֵרֵהֵכֵכֵ מִכּוּמ הִנְחִיטִיגָא. ¹⁶ א נִא א הִלְ צִירְפֻסְרֵ הֵעֵרֵעֵ זאַנְחֵ מִכּוּמ, א עֵשׂ: «K'a כֹּחֵ נַאכְכּוּכֵ הַאֵי מִ נַא עֵשׂ, א בִּלְ מִכּוּמ זִלְ צֵעֵ בִלְ סַא א בַּא daast y.»

¹⁷ Karundanylun מִכּוּמ נִא כֹּחֵ כְּשֵׁי נִ'א גֻרְסִירָא בַּא בִּלְ תֹכֵ דַא א כֹּחֵ עֵשׂ: «לְבִלְ har בִּלְ הִיטְאַרֵעֵ א סוֹ מִכּוּמ עֵשׂ הַאֵי.»

¹⁸ זִילְפֻסְרֵ jutann מִכּוּמ נִא מֵעֵרֵבַא בִּלְ סַא, הִי עֵשׂ: «K'lbil ba nclnaas naa, כֹּחֵ *makra lbu נִא נִ'א hunkam מִכּוּמ נִלְ?»

¹⁹ Yeezuu נִא נִילְזֵמ כְּשֵׁי הִינְ, א עֵשׂ: «K'a Wosoce naa do wurgæ, מִכּוּמ יֵל מִ כְּכַא מִ א דִּכְּ דִּכְּ מִמִּם קאַקֻשׂ כֹּחֵ עֵשׂ.» ²⁰ נִי נִא א הִלְ מִ, הִי עֵשׂ: «כִּדְכֵרֵא busi א יֵא סִירְדִי מִכּוּמ Wosoce naa do עֵשׂ, עֵשׂ א נִיָּא מַא. לְבִלְ נִ בִּכְּקַרֵעֵ, לְ עֵשׂ, ק'לְ דִּכְּ דִּכְּ מִמִּם קאַקֻשׂ כֹּחֵ עֵשׂ.» ²¹ Bala, Wosoce ק'א נִא מִימ הִימ בִּלְ, א מִתְּהַבְּרָא מֵעֵ מִ. ²² בִּלְ minto y'a ka, Yeezuu ק'א ב'א מִימ כֹּחֵ עֵשׂ גֵּאֵנִסֵ בִירֵעֵ עֵבֵר, א קאַר־דאַנְיֻנְתּוּ מִכּוּמ א תֹכֵ דַא א כֹּחֵ עֵשׂ, הִי עֵשׂ, א נִילְנְתָּא אַן א הִלְ נְצִינְאָאֻשׂ, הִינְזִי סִירָא קא *Wosoci בִּלְ lemmim עֵשׂ קאן meerbaa ק'א בַּא בִּלְ קִלְ.

²³ Yeezuu ק'א נִלְזֵמ Zerizalem עֵשׂ *pakki cibsa דִּכְּ מִמִּם עֵבֵר, גֻסְכֵּי גֻסְתַּא סִירָא קא Yeezuu תֹכֵ עֵשׂ makrar ק'א הִי בַּא הִינְ'א יֵל כֹּחֵ מִינְתּוּ. ²⁴ בִּלְ, Yeezuu נִא יֵעֵ, אַן סִירָא קא הִי עֵשׂ י. Bala, א הִי דִּכְּ הַאֵי, ²⁵ א לֵעֵ בַּא כְּשֵׁי נִא גֻסָּא קאסֵטִי קא עֵשׂ י. Bala, א כֹּחֵ ק'א נִלְ גֻסָּא הֵעֵר עֵבֵר דִּכְּ.

Yeezuu kan Nikodem kl sora

3 זִילְפֻסְרֵ jtaare deem לְ נִילְנְתָּא farizeen מִכּוּמ barla, א תֹכֵ מִ נִקֹדֵעֵם. ² א נִא בְּשֵׁר גֻנֻשׁ Yeezuu זִי, אַן ב'א הִלְ מִ, א עֵשׂ: «*Rabi, מִכּוּמ דִּכְּ מִכּוּמ עֵשׂ karinsaamba נִ'לְבִלְ מִ, לְ תּוֹ Woso זִי. Bala, מִכּוּמ דִּכְּ מִכּוּמ עֵשׂ, גֻסָּא ב'א דַאמֵ מַא, אַן

makraro k'lbui nu η bam כח כחכ ba, kō Woso ba kan a zaa ki y.»

³ Yeezuu n a nyl ככ נש, a σ: «Sura paan... ככ n'a hure lbui m: kō gōaa n a ככ an yi, a bi *Woso cirbæ bi yure y.» ⁴ Nikodem n a hi m, a σ: «Kō gōaa gusi, a y'a bam lo k'a a ya, a yi ge? A y'a kōre, an gasō a da ככ σ a huya ho ma k'a yi ra?»

⁵ Yeezuu n a hi m, a σ: «Sura paan... ככ n'a hure lbui m: Kō gōaa n yi hi ככ σ kan *Sent-Espri ki, a b'a dam ma, an gasō Woso cirbæ ככ σ y. ⁶ Hō k'a yi mesim ככ σ bi, mesim m. Hō k'a yi Sent-Espri ככ σ bi, espri m. ⁷ Kō ככ hi lbui m, ככ σ, i yi, i so i ra i yi bi, i bi zē kədə y. ⁸ Hunher bi, hō an nawōm bunce k'a ηsa σ, lbui n'a bōgōr mare, b'lbui n a dō k'a to a σ ka, an ni tam ka y. A maam so kan gōaa k'a ni yim Sent-Espri ככ σ bi ki.»

⁹ Nikodem n a hi m, a σ: «Naa y'a dam ma, an ba lo?»

¹⁰ Yeezuu n a nyl ככ σ, a σ: «Israyel karūsaamba n'lbui m, b'lbui n ככ כח duro dō y! ¹¹ Sura paan... ככ n'a hure lbui m, hō kō ככ dō kō n n'a hum, hō kō ככ yi bi ככ n'a kaseti kam, awככ n bōkare, awככ bur ככ kaseti bi sire y. ¹² Kō ככ i tara buræ minno hure b'awככ bur η sire, kō ככ bi brama mim hi, awככ y'a bam lo k'a si? ¹³ Bala, gōsi n ta arzana σ y, kō n maam *Gōaanyi k'a a to arzana σ, an bōr bi m. ¹⁴ Amba *Moyiisi k'a mum busu brama poohככ σ bi, pakra m kō n n Gōaanyi bi busu so. ¹⁵ Kō gōaa k'a sura ka σ bi n *mōsrbaa k'a nyare ba σ bi yi.

¹⁶ Sura m, Woso durnya ηsa paan..., halli an a Nyl deem bi sa an a ka, kō gōaa k'a ni sura kaη σ bi mōsrbaa b'a zar y, k'an mōsrbaa k'a nyare ba σ bi yi. ¹⁷ Bala, Woso n a Nyl bi nyככ durnya σ k'an bi durnya dōdō ka y. A nyככ a σ, k'an bi durnya bōmbō. ¹⁸ N bi gōaa k'a sura ka σ bi dōdō kare y. Bō i ni sura ka σ bi, n lē ka, n n a dōdō ka. Bala, a n sura ka Woso Nyl a deem b'σ y. ¹⁹ Ba dōdō bi n na: lēegure bōr durnya σ, gōככ n bōkare ηni monsigē ηsa an lē da lēegure m, bala, η zibæro ככ nynta bōnyaa. ²⁰ Gōaa k'a n'a bōnyaa bam bi, a so lēegure m, an ni nyi bare, a lē baa k'a bōr lēegure σ y, a zibæro bōnyaarō ככ y'a n a hinka. ²¹ Gōaa k'a ni sura zi bam bi, zē bi nawōm lēegure σ, kō η n'a zibæro ככ dō, bala, η ba a σ Woso tō ma.»

Zaan kan Yeezuu ki

²² Bi je σ bi, Yeezuu ta kan a *karūdanylno ki Zidee kō σ. A gōkō b'σ kan η ki, an ni *batem kam. ²³ Zaan i batem kam so Enככ kō σ, Salim kō jr σ. Bala, hi i b'σ gōta. Gōככ ככ n bōr, ηn' i batem sire. ²⁴ Bi ma bi, n n Zaan du loככ σ y.

²⁵ Bōstakare wuti Zaan karūdanylno ככ bire σ kan zulfō deem ki zulfōrō *hubōre minto. ²⁶ N n bōr Zaan zi, ηni b'a hi, η σ: «Karūsaamba, gōaa k'a nynta kan lbui ki Zōrden kō zeezi bi, lbui n a kaseti ka bi, a i batem kam keere so, gōaa haay ni tam zi.»

²⁷ Zaan n a nyl ככ η nō, a σ: «Gōaa b'a dam ma, an hō yi, kō Woso bæe y'a ka σ y. ²⁸ Awככ ככ m kasetizannō kan hō kō ככ hi bi ki: ככ σ *Krista bæe m ככ ni y, bi ככ n yi m nyככ kō m lē ka a lēe.

²⁹ Gōaa k'a ni σ bi m bi, bi n a zim. Lōzaa bi gōaasiba

bi, jum an nawōm b'σ, an n'a tōr kare. Heernyככ n a heer han lōzaa bi leer k'a n'a mam bi minto. Mōככ heernyככ bi n naa, a mōηηa paan.... ³⁰ Pakra m k'a wōsrabaa n bur a dam la, kō ככ n bur m ככ m lē.»

³¹ Gōaa k'a a to brama an bōr bi lē da hō haay ra. Bō y'a to tara σ bi, tara buræ gōaa m, an ni tara buræ mim dundam. Gōaa k'a a to brama bi, ³² hō k'a yi, an a ma so bi kaseti an n'a kam. Bi gōsi bur a kaseti bi sire y.

³³ Gōaa k'a n'a kaseti bi sim bi, a sura ka an n'a hure, a σ: Woso bi sūrazaa m. ³⁴ Sura m, gōaa kō Woso a nyככ bi, Woso lemim an n'a hum. Bala, Woso *Sent-Espri ka σ, b'a jire ba σ y. ³⁵ Zi Woso a Nyl ηsa, an hō haay sa, an a zar a kō σ. ³⁶ Gōaa k'a ni sura kam Nyl b'σ, a i *mōsrbaa k'a nyare ba σ bi m. Gōaa k'a kaanm Nyl bi ni, a bi mōsrbaa yure y, bi Woso heerbusu gōkōtare a mim σ.

Yeezuu sōsura kan Samarii kō σ ki

4 Kō Yeezuu b'a dō a σ, farizeenō ככ a ma, ηn'a dūndare η σ, a i *karūdanylno yim gōta, an ni *batem kare an lē da Zaan ra bi, ²⁻³ a a hōr Zidee kō σ, an a ככ, an ta Galilee kō σ. Kō sura ni, Yeezuu mōηηa bur batem kare y, a karūdanylno ככ n'a kam. ⁴ Bi pakra m, k'an aa ככ Samarii σ.

⁵ A yi nclnaas, ηn'aa lee ku Samarii kō deem kō n n'a birm Sikaar bi ככ σ. A bi laato tara kō Zakככ a ka a nyl Zozef σ biisi bi ma y. ⁶ Bunce bi do Zakככ hiyæ bi n ta σ. Yeezuu k'a ta, an kō bi, a nynta hiyæ bi lē ra. Nynta a σ sinsebir σ.

⁷ Samarii kō σ deem n bōr k'a bi hi kusi. Yeezuu n a hi m, a σ: «Hi bi kusi, i ka m σ, kō m a mi!» ⁸ Bi ma bi, a karūdanylno ככ ta tara ככ σ, k'a yaa hōbōre si.

⁹ Samarii kō σ bi n a hi m, a σ: «A ba a σ lo, lbui k' i m zulfō, lbui ni hi yem ככ han k' i mi, bi Samarii kō σ n ככ ni?» Kō sura ni, zulfōrō ככ bur kō mam kan Samarii zannō ככ ki y. ¹⁰ Yeezuu n a nyl ככ nō, a σ: «Kō Woso ganwōre lbui dō, kan gōaa k'a n'a hure lbui m, a σ: i hi kusi, i ka m σ kō m a mi naa ki, lbui y' i ga m, i ye han, an hi k'a ni mōsrbaa kam bi ka i σ.»

¹¹ Lō bi n a hi m, a σ: «M Zuuba, poko ba lbui σ, i n bi hi bi kusim ni y. Bi hiyæ bi ככ ta so. Lbui i hi mōηηa bi do m ka? ¹² Lē lbui da ככ yaaba Zakככ k'a hiyæ naa do ka ככ σ bi n na? A mōηηa bæe y'a mi kan a nynto ki, a hōbōrō ki ra?» ¹³ Yeezuu n a nyl ככ nō, a σ: «Gōaa k'a ni hi naa do mire, mōsi y'a yare an a zē. ¹⁴ Bi, gōaa niηηæ k'a ni hi kō ככ n n'a kaη σ bi mim bi, mōsi b'a yare an gōaa bi do zē fuga y. Hi kō ככ n n'a kaη σ bi y'a bam hi mōnyaa a mōsrbaa ככ σ, an bur surm, an *mōsrbaa k'a nyare ba σ bi ka σ.» ¹⁵ Lō bi n a hi m, a σ: «Zuuba, hi bi do ka m σ, kō mōsi b'a ya, an m zē y, kō m bi m ya, m bi hi kusi naa σ y.»

¹⁶ Yeezuu n a hi m, a σ: «Ta i yaa i zim bi bir, k' i i ככ i bōr naa σ.» ¹⁷ Lō bi n a nyl ככ nō, a σ: «Mōככ zim ba σ y.»

¹⁸ Yeezuu n a hi m, a σ: «i gumæ ta σ, i σ, i zim ba σ y. Lbui zino nynta σ soor, bi gōaa k' lbui ni kan ki naa ma bi, lbui zim bæe y. Bi ככ σ bi, i sura hi.»

¹⁹ Lō bi n a hi m, a σ: «Zuuba, ככ dō keere, ככ σ: *wosolesinnōsorazaa n'lbui m. ²⁰ Wōככ yaabככ Woso da σ

ci naa do mim σ, awok n bokare a hi, a σ, Woso daure buncε bi m Zerizalem m.»²¹ Yeezuu n a hi m, a σ: «Sira ka kock σ, lσ, wakati i zem, awok b'a yare a Zi Woso da σ ci naa do mim σ, bi Zerizalem ni y.»²² Hock k'awok n a dσ b'awok n'a dan σ. Hock kσ kock dσ bi kock n'a dan σ. Bσm-bokrezaa bi, a to an nawσm zulfσrσ barla.²³ Bi dσmum i zem, b'a lee ku keere. Zi Woso daure zannok paan...rσ kock Zi bi dan σ a heer σ kan sira ki. Gσok ncunaσ rσ kock Zi Woso lε n taa η ma.²⁴ Woso naa, Espri m, bi minto y'a ka, gσok kσ η n'a dan σ rσ kock a ga m, ηn'a da σ a heer σ kan sira kl.»

²⁵ Lσ bi n a hi m, a σ: «Mok dσ kock σ, *Mesii kσ n n'a birm *Krista bi zem. K'a bi bσr, a hock haay hum kock m.»²⁶ Yeezuu n a hi m, a σ: «A m kock m, kock ni meer bam kan lbu kl naa.»

²⁷ Lεem bi, karundanyok kock lee ku. N η n zε kədσ, kσ η Yeezuu y, an ni meer bam kan lσ kl bi minto. Bi, gσok n a lar, a σ: «Bσ i n'l kam ma gε?» gεε «Bσ minto i ni meer bam kan kl gε?»²⁸ Lσ bi n a gσ a gσr bi ma, an ta tara kock σ, an aa a hi gσok m, a σ: «K'a bσr a diga gσaa k'a hock kσ kock ba haay bi hi kock m. *Krista bεε m barem na?»³⁰ Gσok kock n kock tara kock σ b'σ, ηnι ta zi.

³¹ Dσmum bi do σ bi, a karundanyok kock i mam ma, η σ: «Karusaamba, hokbure bi bl.»³² A n a hi η ni, a σ: «Hokbure niηη n ta σ kock ni m ga m, m a bi, b'awok n a dσ y.»³³ Karundanyok kock n a hi kσ m, η σ: «Gσaa i hokbure ka σ, an a bi gε?»³⁴ Yeezuu n a hi η ni, a σ: «Mok hokbure bi ba n ni: Woso kock nyok kσ m b'a hockhock ba, kan a zibεθ kl, m a nya.³⁵ Awok n a hi a zim a σ, a gσok mom si moka n n'a kum na? Bi kock y'a hure awok m, k'a a bocka a diga: Wuturo kock a ba fu moka minto.

³⁶ Zibεθzaa b'a zibεθ nyokkσ yl, an n'a hocknyl bi som kσ ma *mσsrbaa k'a nyare ba σ bi minto. Bi y'a ka, gσaa k'a ni hock duum kan gσaa k'a ni hock som kσ ma bi kl y'a heer nyokkσ kan kσ kl.³⁷ Bi y'a ka, hock kσ kock naa do a hi bi sira m, a σ: gσaa deem i hock duure, gσaa vanta n ni zem b'a da.³⁸ Mok awok nyok k'a yaa hock k'awok n a zi ba bi da. Gσok kockre yl a kock σ. Awok n bσr an n'a nyokkσ bure.»

³⁹ Kσ bi do kock σ, Samarii gσok gσta sira ka σ, lσ bi kasetikare naa do minto. «A hock haay kσ kock ba bi hi kock m.»⁴⁰ Kσ η yaa lee ku zi kock bi, Samarii zannok kock, η y'a ye han k'an gσok kan a kl. A n gσok b'σ dσmum huya.⁴¹ Gσok kσ η y'a ya, ηnι sira ka σ a mηηηa meerbaa bi minto bi, η gσta ηnι lε da biisi ra.⁴² N n'a hum lσ bi m, η σ: lbu n a hi bi minto bala bεε y'a ka kock n sira ka σ y. Wok mηηη kock a lε meerbaa ma, bi kock dσ kock, sira m, durnya bσmbokrezaa bi m.

Hoser huya hock Kanaa σ

⁴³ Dσmum huya k'a cem bi, Yeezuu a hσr buncε bi do σ, an ta Galilee σ.⁴⁴ Bala, a mηηηa nyunta an a hi, a σ, *wosolesinnσsorazaa bσr daure yum mηηηa a kσ σ y.

⁴⁵ Bi, k'a lee ku Galilee σ bi, Galilee zannok kock a si mηηηa. Nyunta η y'a σ, ηnι ta Zerizalem σ cibsα bi minto. N mηηη kock hock kσ Yeezuu a ba haay bi yl kock.

⁴⁶ Yeezuu n a kock, an bσr Kanaa σ Galilee kσ σ. Buncε bi do a hi ba σ dσven bi. *Rσm cir zibεθzaa jitaare

deem i nyunta Kapernawum σ, a nyl bi laafu y.⁴⁷ K'a a ma, η σ, Yeezuu a to Zidee σ, an bσr Galilee σ bi, a bσr an b'a yl, an a ye han, k'an b'a nyl k'a n'a bam k'a ga bi waa.⁴⁸ Yeezuu n a hi m, a σ: «K'awok n *makraro yl kan hoserlo kl, awok bi sira kam fulga ra!»⁴⁹ Zibεθzaa jitaare bi n a hi m, a σ: «Zuuba, bσr kσ n bεε m, kock nyl bi gam.»⁵⁰ Yeezuu n a hi m, a σ: «Ta, i nyl bi mσsr.» Gσaa bi do sira ka Yeezuu meerbaa b'σ, an a wusigε.⁵¹ K'a ni doom bi, a zibεθnyok b'a zε σ, ηn'a hi, η σ: «l nyl bi mσsr!»⁵² A n η lar, a σ, wakati kara a waa ma gε? N η n a nyl kock nσ, η σ: «Jim sinuu wakati deem ma memare bi zer ma.»⁵³ Nyl bi zi bi diga a kock wakati bi do Yeezuu a hi a m, a σ: «l nyl bi mσsr.» Dσmum bi do tekka ma, a sira ka Yeezuu σ, a mηηηa kan a har gσok kl haay.

⁵⁴ Yeezuu hoser k'a ba a huya hock ma, a to k'a σ Zidee σ an ta Galilee σ bi n naa do.

Yeezuu megarezaa waa

sabaa hinni σ

5 Bi jε σ bi, Yeezuu ta Zerizalem σ, zulfσr kock cibsα deem ma.² Zerizalem σ b'σ bi, lεε ni b'σ hi m ta σ, seero cε lε jr σ, ηn'a birm *ebree lemim m Betzata. A gasσjrσr soor gσta-gσta, n n a dσ jaarσ m.³ Buncε bi do gσok yaabazannok ni wσtare a taa, bσrσr, lσgσr kan megarezannok kl. [⁴Bala, Zuuba Maleεka deem i tur zer dσmum niηηησ σ hi b'σ, an heer ba ma. Yaabazaa k'a lεε ka, an gasσ hi bi heerbare jε σ bi, laafu an n'a yure, baa k'a yaaba bi lσnlσ.]

⁵ Gσaa i nyunta b'σ, an ni yaaba m, a yaaba bi dσkraa bukσrku a yaa sinnyε.⁶ Yeezuu n a yl, an ni wσtam, bi k'a a ma η σ, a yaaba bi maasire ba bi, a a lar, a σ: «l lε taa k'l waa gε?»⁷ Yaabazaa bi n a nyl kock nσ, a σ: «Zuuba, kock ba gσaa m, an ni kock gasσm hi b'σ, a heer bare dσmum σ y. Kσ kock kσ m gasσ, gσaa ni lεε kam kock lεε.»⁸ Yeezuu n a hi m, a σ: «Wuti, i l wσtarahock bi sa, i ta.»⁹ Lεem bi, gσaa b'a waa, an a wσtarahock bi sa, an ni tare.

Hinni bi do σ bi, *sabaa hinni m.

¹⁰ Zulfσrσr jutannok kock n a hi gσaa k'a waa bi m, η σ: «Sabaa hinni m, a n a ga m, lbu n i wσtarahock bi busu y.»¹¹ Gσaa bi n a nyl kock η nσ, a σ: «Gσaa k'a laafu ka kock σ bi y'a hi kock m, a σ: i wσtarahock bi sa, i ta.»¹² N n a lar, η σ: «Gσaa bi kara i naa hi lbu ni, a σ, i l wσtarahock bi sa, i ta?»¹³ Bi, gσaa k'a laafu yl bi n a dσ kσ nka i laafu bi ka a σ y. Bala, Yeezuu a gσ gσok kσ η nyunta b'σ rσ kock ma laatσ.

¹⁴ Bi jε σ bi, Yeezuu b'a yl *Wosocε σ, an a hi m, a σ: «Ba lbu laafu yl keere na. l b'l ya, i mimbσnyaa ba y, mim y'a i yl, an lε da biisi hock naa ra.»¹⁵ Gσaa bi n ta an aa a dunda zulfσrσr jutannok kock m, a σ, Yeezuu y'awok waa bi.¹⁶ Bi y'a ka, jutannok kock ni nyaa m kan Yeezuu kl k'a naa ba sabaa hinni b'σ bi minto.¹⁷ Yeezuu n a nyl kock η nσ, a σ: «Mok Zi gσok an ni zi bam, kock y'a bam kock.»¹⁸ Bi y'a ka, bσr kock n'a kam ma, k'a zε gσr, k'a ni

zi bam sabaa hinni t bi beε bala y, k'a ni Woso birm a Zl, an a muḡḡa sa, an a ga kʊ t kan ki bi minto m sɔ.

Paḡḡa kʊ Woso Nyl bi n ta m

¹⁹ Yeezuu meerbaa bi sa, an a hi, a t: «Sura paan... m n'a hure awk m: Woso Nyl bi b'a dam ma, an hɔsɔ ba a muḡḡa paḡḡa ni y. K'a Zl Woso bi yi, an hɔ niḡḡa ba, b'a ba. Bala, hɔ kʊ Zl n'a bam bi, bi Nyl n'a bam sɔ. ²⁰ Kʊ Zl a Nyl ḡsa bi, a hɔ k'a n'a bam bi hunkam ni haay. A zibəə ḡta hunkam ni, an lɛ da nawɔɔɔ ra, awk m zε kədə. ²¹ Kʊ Zl bi ni gəəno mum bɔḡ t an ni mʊsrbaa kare ḡ t bi, Nyl bi, ḡsaa k'a lɛ n taa b'a ni mʊsrbaa kaḡ t sɔ. ²² Zl bi bur ḡsaa dʊdɔ kare y. A dʊdɔkare haay sa an a ka a Nyl b't, ²³ kʊ ḡsaa haay n a da ma, an Nyl bi da t amba ḡn'l Zl bi daḡ t bi m. ḡsaa k'a bur Nyl bi daḡ t bi, a bur Zl k'a Nyl bi nyɔ bi daḡ t sɔ y.

²⁴ Sura paan... m n'a hure awk m, ḡsaa k'a n'a tʊr kam m lemim ma, an ni Zl k'a m nyɔ bi mim sire, a t *mʊsrbaa k'a nyare ba t bi m. N b'a dʊdɔ kare y. B a t zε kɔ t, an ta mʊsrbaa kɔ t. ²⁵ Sura paan... m n'a hure awk m, wakati t zem, b'a lee ku keere. ḡsaa kʊ ḡ gungu kɔ kɔ Woso Nyl bi leer mam, bi kʊ t sɔ ḡ y'a ma kɔ kɔ y'a mʊm bɔḡ t. ²⁶ Bala, kʊ Zl b'a so mʊsrbaa t bi, a a ka, k'a Nyl bi n nynta mʊsrbaasʊrezaa sɔ. ²⁷ Woso paḡḡa ka t k'an dʊdɔ ka, k'a m *ḡsaanyt bi minto. ²⁸ A bi zε kədə naa haay t ma y! Wakati t zem gəəno kɔ y'a leer mam. ²⁹ ḡsaa kʊ ḡ y'a muḡḡa ba kɔ kɔ y'a mʊm bɔḡ t, ḡnɔ mʊsrbaa y. ḡsaa kʊ ḡ y'a bʊnyaa ba kɔ kɔ, ḡ y'a mʊm bɔḡ t, ḡnɔ ḡ dʊdɔ ka. ³⁰ M m dam ma, m hɔsɔ ba, m muḡḡa paḡḡa ni y. Hɔ kʊ m n'a mam bi m n'a dʊdɔ kam, bi m dʊdɔkare bi turga, bala, m bur m kare m muḡḡa hɔ hɔ ma y. Zl k'a m nyɔ bi m hɔ hɔ m n ni m kam ma.

³¹ Kʊ m muḡḡa kaseti m n'a kare, n bi m kaseti bi sire y. ³² Woso ni m kaseti kam, bi m kaseti kaseti niḡḡa k'a n'a kam minto bi, sura m. ³³ Awk ḡsaa kʊ kʊ Zaan zi, b'a sura kaseti ka. ³⁴ M bur m kam ḡsaa kaseti ma y. Meer bi ba m nawɔɔɔ nɔnnaa, k'a bʊm-bʊre y. ³⁵ Zaan nynta amba future kʊ n ni se nyar t, an ni m bi m. Bi, awk ḡsa muḡḡa k'a a heer nyɔ dʊmɔm poore t, a lɛgure b't. ³⁶ M t kaseti m, a ḡstaba n lɛ da Zaan hɔ bi ra. Zibəəro kʊ Zl a ka m t sɔ m ḡ ba kɔ kɔ m. M y t ḡ bam, bi bʊr ni m kaseti kare, ḡ t, Zl b't kʊ kʊ. ³⁷ Zl k'a m nyɔ bi m kaseti kam. B'awk n a leer ma, b'awk n a meer y t sɔ y. ³⁸ Woso lemim bur ḡkʊtare awk heer t y, bala, awk n sura ka ḡsaa k'a nyɔ bi t y. ³⁹ *Wosoci karɔnda awk n'a bam, an n'a hɔ hɔ dare, a t, bi m awk n ni *mʊsrbaa k'a nyare ba t bi y t. Bi, bi m kaseti kam. ⁴⁰ Awk lɛ baa k'a bʊr m zi k'a mʊsrbaa k'a nyare ba t bi y t.

⁴¹ M bur m kam lɛbʊre ma kʊ zɔ y. ⁴² Bi m awk dʊ, awk n Woso ḡsa y. ⁴³ Bʊr m t, m Zl t ma, b'awk kaanm m. Kʊ ḡsaa vanta t bʊr a muḡḡa t ra, awk y'a sim. ⁴⁴ Awk y'a bam lɔ a si, awk k'a n'a kam daʊre ma a muno zi, a bur a kam daʊre k'a a to Woso y'a deem bi zi bi ma? ⁴⁵ A b'a hɔ hɔ da, a t, m n

ni mim kare awk ra m Zl taa y. Hɔ k'a ni mim kare awk ra bi Moyiisi *lɛr k'awk ni yure ḡ ma kɔ kɔ m. ⁴⁶ Kʊ nynta awk t a Moyiisi mim si, awk m mim sim sɔ. Bala, a ḡrsura ba a t minto. ⁴⁷ K'awk n hɔ k'a ḡrsura ba bi si, awk y'a bam lɔ k'a hɔ kʊ m n'a hum bi si?»

ḡsaa cir tʊrle

(Matiyee 14.13-21; Marki 6.30-44; Likki 9.10-17)

6 Bi jε t bi, Yeezuu bra Galilee hiḡḡa kʊ n n'a birm sɔ Tiberiyaadi hiḡḡa bi ḡm deem la. ² ḡsaa cir ḡḡa zu a jε t, bala, ḡsaa kʊ hoserlo k'a ni ḡ bam, an ni yaabazann waam kɔ kɔ y. ³ ḡsaa cir bi minto y'a ka, Yeezuu n der ci ra, an nynta b't kan a karɔndanylɔ ki. ⁴ Bi ma bi, *pakki k'a m zɔfɔr kɔ kɔ cibsa b'a sɔ.

⁵ Kʊ Yeezuu a bʊr an dɔga bi, a ḡsaa cir ḡḡa y, an ni zem zi. A n a hi Filipi m, a t: «K't bur y ka, t a si, kʊ ḡ n'a bi?» ⁶ Meer bi ba a t, nɔnnaa k'a dɔga a. Hɔ k'a muḡḡa t k'a ba bi, a a dɔ. ⁷ Filipi n a hi m, a t: «Kʊ kʊ bur si *deniyee zɔhura ni, a bi bʊr kʊre y, bala, ḡsaa biyəə b'a kur ym poore y.» ⁸ A *karɔndanylɔ kʊ deem Sɔmɔm Pɔyɛr danzaa Andir a hi m, a t: ⁹ «Nyl-yar t naa t, an ni bur m soor, kan kɔ ki hɔya. Bi, kɔ naa n n'a bam ḡsaa cir naa ni?»

¹⁰ Yeezuu n a hi, a t: «K'a ka kʊ ḡ ni nynta.» Lɛ bi do t bi, bur m jilli. N n nynta. ḡsaa cir bi ḡsaa kʊ kʊ lɛ a zɔ tisi soor ma. ¹¹ Yeezuu n bur bi si, an a bar-ka da t, an a ka ḡsaa kʊ t. A n a ba maam sɔ kɔ kɔ m. A n a ka ḡ t amba ḡ lɛ taa bi m. ¹² Kʊ ḡ y'a bi, an ḡ ka bi, Yeezuu a hi a karɔndanylɔ kʊ m, a t: «K'a ku-uro kʊ ḡ kɔ kɔ so kʊ ma, a b'a ka deem m nyaam ni y.» ¹³ N n bur soor kʊ ḡ y'a bi kɔ kɔ kuuro so kʊ ma, ḡn'a zar kasɔ t bueerehɔya.

¹⁴ Kʊ kʊ kʊ hoser k'a ba bi y t, ḡ y'a hi, ḡ t: «*Wosolesinnɔsorazaa paan... k'a a ga m, an bʊr durnya t bi m naa.» ¹⁵ Bi, Yeezuu k'a a dɔ a t, n zem b'a nyasɔ, n n'a ba cir bi, a a hʊr a deem, an ta ci ra.

Yeezuu t tam hi burə t

(Matiyee 14.22-33; Marki 6.45-52)

¹⁶ Yirbəə k'a da bi, karɔndanylɔ kʊ ta hiḡḡa lɛ ra. ¹⁷ N n da sɔsɔ t, ḡn'l tam Kapernawum zeezi, ḡm deem bi ra. Bi ma bi, gum da, bi Yeezuu n ḡ ku cɔna y. ¹⁸ Hunher ḡḡa ni hɔ hɔ, an ni hi bi wunwusigəm. ¹⁹ Kʊ ḡ ta, cilo soor ḡɛ sɔrdɔ bi, ḡ Yeezuu y, an ni tam hi burə t, an n'a zɔ sɔsɔ bi ma. Nyibəə n ḡsaa ḡ t. ²⁰ Yeezuu n a hi ḡ ni, a t: «A da bi kʊ t y, m!» ²¹ N y'a ḡsa k'a busu sɔsɔ bi m. Lɛm bi, sɔsɔ bi bɔnce kʊ ḡ ni taḡ t bi ḡm ku.

Yeezuu m mʊsrbaa hɔbʊre

²² D k'a mɛ bi, ḡsaa kʊ ḡ kʊ kʊ lɛ ra kɔ kɔ kʊ sɔsɔ deem y b't. Bi, Yeezuu n zu kʊ t kan a karɔndanylɔ kʊ lɛ ḡ sɔsɔ deem bi kɔ t y. Ta bʊr t a minto. ²³ Sɔsɔ y'a to Tiberiyaadi t, ḡnɔ bʊr bɔnce kʊ Yeezuu bur bi barka da t, ḡn'a bi bi jur t. ²⁴ Kʊ kʊ

ככ a yI Yeezuu ba b'ט, bi karundanylככ ba b'ט ככ bi, גטכ da ככככככ ככ ככ ט, ηnI ta Kapernawum ט k'a yaa a ka Yeezuu ma.

²⁵ Kט η yaa yI higטta bi gəm deem la bi, η y'a hI m, η ט: «Karunsaamba, lbu lee ku naa ט brכ?» ²⁶ Yeezuu n a nyl ככ η ט, a ט: «Sura paan... כככ n'a hure, awככ bur a kam כככ ma k'awככ hoserlo yI bi minto y, k'awככ hכbure bi an a ka bi minto m. ²⁷ A bi zi ba hכbure k'a n'a zarm bi minto y, k'a zi ba, a a ka hכbure k'a nI גככtam an nI *mIsurbaa k'a nyare ba ט bi kam bi minto. Hכbure bi do, *GטaaanyI bi n nI zem b'a ka awככ ט, bala, a mIηηa ZI k'a m Woso b'a mIηηa jI da ט.» ²⁸ N η n a hI m, η ט: «ככ כככ n'a bam, k'ט Woso zi ba?» ²⁹ Yeezuu n a nyl ככ ט, a ט: «Woso zibəə bi, k'I sura ka gטaa k'a nyככ b'ט.» ³⁰ N η n a hI m, η ט: «NcI naaט bi, hoser kara lbu n'a bam ט a yI, k'ט sura ka lbu ט? lbu zibəə bi n kara? ³¹ Wככ zIככ hכbure kט n'a birm *mann bi bi poohככ ט, amba n y'a gטrsura ba bi m: «Bur a to arzana ט, an a ka η ט, ηη'a bi.» »

³² Yeezuu n a hI η nI, a ט: «Sura paan... כככ n'a hure awככ m, *Moyiisi bεε arzana bur bi ka awככ ט y. כככ ZI I arzana bur paan... bi ka awככ ט. ³³ Bala, Woso bur bi m gטaa k'a a to arzana ט an ט, an nI *mIsurbaa kam durnya ט bi m.» ³⁴ N η n a hI m, η ט: «Zuuba, bur bi do ka כככ ט כככ m haay!»

³⁵ Yeezuu n a hI η nI, a ט: «כככ m mIsurbaa bur bi. Gטaa k'a טכככ zi, ככ b'a zaa zεε y. Gטaa k'a sura ka כככ ט, mIsI b'a yare an a zaa zε y. ³⁶ Bi כככ hI awככ m: Awכככ yI, b'awכככ n sura ka כככ ט y. ³⁷ Gטaa haay kט כככ ZI n'a kam כככ ט bi, η zem כככ zi, bi gטaa k'a nI zem כככ zi bi, כככ bi kaanm nI y. ³⁸ Bala, m to כככ ט arzana ט kט m bi ZI k'a כככ nyכככ bi ככככ ba, כככ hI bεε y. ³⁹ ZI k'a כככ nyכככ bi ככככ bi, a lε baa kט כככ k'a η ka כככ ט כככ deem m nyaam nI y, kט m η mI ככ ט durnya nyare hinni ט. ⁴⁰ כככ ZI ככככ bi n naa: Gטaa haay k'a Nyl bi yI, an sura ka ט bi, k'an mIsurbaa k'a nyare ba ט bi yI. Bi כככ y'a mI כככ ט durnya nyare hinni ט.»

⁴¹ Bi tekka ma, zIככככככ a sa ma, ηη'I kukur bare a minto. K'a a hI, a ט, a mIηηa m bur k'a a to arzana ט a ט bi minto m. ⁴² N η n a ya, ηη'a hI, η ט: «Yeezuu bεε ra, Zozef nyl bi? כככ n a zI כככ kan a da kI ra? A a ba lε kεε, an a hI, a ט, a to a ט arzana ט?»

⁴³ Yeezuu n a ככ, an meerbaa bi sa, a ט: «K'a kukur bare bi to kan kט kI! ⁴⁴ Gטaa b'a dam ma, an טכככ zi kט כככ ZI k'a כככ nyכככ bi n a gaa y. Bi, כככ y'a mI כככ ט durnya nyare hinni ט. ⁴⁵ N y'a gטrsura ba *wosolesinnI sorazannככ ciro ט, n ט: «N haay hככdundare yI m Woso zi.» Gטaa nIηηə k'a Woso lemim ma, an n'a hככdundare sim bi, zε an nawטכככ zi. ⁴⁶ Gטaa ba ט an ZI yI y. Gטaa k'a a to Woso zi an טכככ bi y'a yI bala.

⁴⁷ Sura paan... כככ n'a hure awכככ m, gטaa k'a nI sura kam bi, a I mIsurbaa k'a nyare ba ט bi m. ⁴⁸ כככ n bur k'a nI mIsurbaa kam. ⁴⁹ Awכככ zIכככ *mann bi poohכככ ט, bi η gunga. ⁵⁰ Bur k'a a to arzana ט bi n naa. Gטaa k'a bi a bi gare y. ⁵¹ כככ m bur mIsI, m m to arzana ט. Gטaa k'a bur bi do bi bi, a zaa bi gam fuga y. Bur kט

כככ n n'a kam bi, m mIηηa mεsim m, m n n'a kam kט durnya n mIsurbaa yI.»

⁵² Naa do y'a ka, zIככככככ η wuti bטgט m kan kט kI, η ט: «Naa y'a bam lכ k'a mεsim ka כככ ט, k'ט a ט?»

⁵³ Yeezuu n a hI η nI, a ט: «Sura paan... כככ n'a hure awכככ m, k'awכככ n *GטaaanyI bi sim ט, k'awכככ n a ma mi, awכככ bi mIsurbaa yI y. ⁵⁴ Gטaa k'a כככ sim ט, an כככ ma mi b'I mIsurbaa k'a nyare ba ט bi m, bi כככ y'a mI כככ ט durnya nyare hinni ט. ⁵⁵ Bala, כככ mεsim bi, hכbure paan... m, כככ ma bi, hככ mI paan... m ככ. ⁵⁶ Gטaa k'a כככ sim ט, an כככ ma mi, a zaa I kan כככ kI, כככ nI kan a zaa kI. ⁵⁷ Kט ZI k'an mIsI bi כככ nyככ bi, bi mIsurbaa ba כככ nawטכככ ZI bi minto bi, gטaa k'a nI כככ ט bi, כככ y'a kam an mIsurbaa ba ככ. ⁵⁸ Bur k'a a to arzana ט bi n naa. A bi hככdeem kan awכככ zIככ כככ n a bi bi kI y. N gunga, bi gטaa k'a bur naa do bi, a zaa bi gare y.»

⁵⁹ Minno ככככ duro Yeezuu a dunda gטככ m Kapernawum sokטככ ט.

MIsurbaa k'a nyare ba ט meerbaa

⁶⁰ Karundanylככ gטta kט η naa ma bi, η y'a hure, η ט: «Meerbaa naa do kaηηIda! Nka n'a dam ma, an a si?»

⁶¹ Yeezuu k'a a ככ a zim, a ט, a karundanylכככ kI kukur bam mim naa do minto bi, a a hI η nI, a ט: «Busu a ט awכככ ma ra? ⁶² Bi, k'awככככ kare a bi *GטaaanyI bi yI an nI tam bIככ k'a nyI nI ta ט biisi b'ט? ⁶³ *Espri nI mIsurbaa kam, mεsim bi zibəə ba ט y. Meerbaaככ kט כככ hI awכככ m bi, Espri m kan *mIsurbaa kI. ⁶⁴ Bi gטכככ y'awכככ bire ט, η n sura ka y.» Yeezuu lεε ka, an כככ ט η n sura ka כככ כככ, kan gטaa k'a nI zem b'a nyasט an a ka bi kI. ⁶⁵ A a ya, an a hI, a ט: «Bi minto y'a ka, כככ n a hI awכככ m, כככ ט, gטaa b'a dam ma, an טכככ zi kט ZI bεε y'a bir y.»

⁶⁶ ככככ bi do tekka ma bi, *karundanylכככ gטta a bט a jε ט, η n a ya, ηη'I zum kט ט kan kI y.

⁶⁷ Yeezuu n a hI bueerehIככככ כככ m, a ט: «B'awכככ, awכככ b'a טככככ ma ככ ra?» ⁶⁸ SImככככ Piyεε n a nyl ככ ט, a ט: «Zuuba, k'ט ta nka zi? lbu I mIsurbaa k'a nyare ba ט bi meerbaaכככ m. ⁶⁹ Bi כככ si, ט a כככ ט ט, lbu m Krista, Woso Nyl mIηηa.» ⁷⁰ Yeezuu n a nyl ככ ט, a ט: «Mכככ bεε y'awככככ gטaa bueerehIya bi ככ ט ra? Bi, Sטaaana y'a so awככככ gטaa deem ט!» ⁷¹ IskarIכככ kט gטaa SImככככ nyl Zidas b'a n'a hum ma. Bala, a m bueerehIככככככ כככ gטaa deem, an nI Yeezuu nyasט, an a ka.

Yeezuu danylכככ n sura ka ט y

7 Bi jε ט bi, Yeezuu cem, an nI bImI m Galilee kט ט, a n a ηט k'a ta Zidee ט y, bala, zIככככככ jIככככככ כככ y'a kam ma k'a zε gər.

² Bi ma bi, zIככככככ cibsא kט n n'a birm *buuro cibsא b'a ככ. ³ A danylככככ כככ n a hI m, η ט: «Ta Zidee ט, k'I karundanylככככככ n'I zibəəro k'lbI nI η bam ככ כככ yI ככ. ⁴ Kט gטaa lε taa kט n n'a ככ, a bur a zibəə bi nyaakט dare y. K'lbI nI zibəəro bare nI naaט bi, I hunka durnyazannככ m.» ⁵ Yeezuu danylככככככ כככ mIηηככ

n sira ka t y. ⁶ Yeezuu n a hi n u, a t: «M wakati n a ku cina y. B'aw wakati m dōmum haay m. ⁷ Durnya bi sōre awok n u y, bi, a i kom kōm m, bala, kō kō n'a zibāē bi kaseti kam, kō t, a bōnyaa bi mintō. ⁸ K'a ta cibsā bi ma, kō bi tare y. Bala, kō wakati n a ku cina y.»

⁹ K'a meer bi ba ncinaat bi, a gōkta Galilee t. ¹⁰ K'a danyin kōk ta cibsā bi ma bi, a zaa sa sō, an a nyaakōm da, an ni tam, a lē baa kō n a dō y.

Yeezuu ta buuro cibsā bi ma

¹¹ Cibsā bi dōmum t, zulfōrō jūtanō kōk y'a kam Yeezuu ma, n u laaka da, n t: «A i ka?» ¹² Gōtō kōk bire t, n y'a mim dundare: Gōsūnō y'a hure, n t: «Gōaa m u n n a m.» Gōsūnō t: «Nōaarzaa m, bra an n'a bam gōtō m.» ¹³ Bi, gōaa ba t, an ni yere, an n'a mim hum garga ra y. Bala, n y i nyi bare a jūtanō kōk m.

¹⁴ Kō *buuro cibsā bi bireyaa a ku bi, Yeezuu ta *Wosōce t, an ni hō dundam gōtō m. ¹⁵ Zulfōrō kōk zē kādē, n'a hure, n t: «A a ba lō an hō dō, b'a n karūnda ba?» ¹⁶ Yeezuu n a n y i kō n t, a t: «M wakati dundare bi n a tō kōk zi y. A tō a t Wosō k'a kōk n yō bi zi. ¹⁷ Kō gōaa lē taa k'a Wosō hōkōhō ba, a y'a dōm kō hōdūndare naa dō, k'a tō a t Wosō zi, gē kō m m u n n a m mim kōk n'a dundare. ¹⁸ Gōaa k'a n'a m u n n a m mim dundam bi, a ka an nawōre a m u n n a m lēbōre ma. Bi, gōaa k'a n'a kam a gōaa k'a a n yō bi lēbōre ma bi, bi bala n sūrazaa. Zambō b'a kō t y. ¹⁹ Moyiisi bēe *lērō kōk ka awōk ra? B'awōk gōaa deem ba t, an ni zum lērō kōk t y. Bō minto, an n'a kam kōk gare ma?» ²⁰ Gōtō kōk n a n y i kō t, n t: «Zinā ni kan lēu k! Nka y'a hi, a t, k'a lēu zē?» ²¹ Yeezuu a hi n u, a t: «Zibāē deem kōk ba *sabaa hinni t, awōk n zē kādē haay! ²² Moyiisi *lē ka awōk t, k'a gōtō gasō ban n t. A tō a t awōk yaabōk zi Moyiisi m u n n a m bēe bōr ni y. Bi, k'a a da sabaa hinni ma, awōk y'a bam. ²³ Bi, k'a i yere i t, kō gōaa gasō ban n t sabaa hinni t, an kō Moyiisi lērō kōk la ni, kō minto m, awōk heer ni busum kan kōk k i gōaa kō kō waa haay sabaa hinni t bi ma? ²⁴ A bi hō k'awōk n'a yūm m u m t bi dōdō ka bala y, k'a dōdō ka kan sira k i.»

²⁵ Zerizalēm gōtō y'a hure, n t: «Gōaa kō n'a kam ma k'a mee kō t bi bēe m naa ra? ²⁶ Ba an ni meer bam n'a mam na, bi n bur hōs i hum ni y! Wōk tara bi lēzanō kōk, a dō n y'a t paan..., n t, *Krista m gē? ²⁷ Kōk gōaa naa dō toji dō, kō *Krista bi bōr, gōs i b'a toji dōre y.» ²⁸ Yeezuu k'a ni hō dundam Wosōce t b'ō b'a hi, a t: «Awōk kō! Awōk kōk toji dō. Bi, kōk n bōr m zi ni y. Sūrazaa m Z i k'a kōk n yō bi m. B'awōk n bi zaa dō y. ²⁹ Mō m u n n a m a dō, m tō kōk t zi, a i kōk n yō.» ³⁰ N n'a kam ma k'a nyasō, bi gōaa ba t, an a wō da ma y. Bala, a wakati n a ku cina y.

³¹ Gōtō nyūnta zamaa bi bire t, n u sira ka t, n'a hure, n t: «Kō *Krista bi bōr, a hōserlo bare an lē da naa n a ba kō kō ra gē?» ³² Kukur kō n n'a bam Yeezuu minto gōtō kōk bire t bi, *farizēenō kōk a ma. A m bi, *wosōcemannūbānō jūtanō kan farizēenō k i n Wosōce dōmazannō kōk kō n'a a n yasō.

³³ Yeezuu n a hi, a t: «M wakati kan awōk k i dōmum poore kō t, kō m bi m kō, m ta Z i k'a kōk n yō bi zi. ³⁴ Awōk zē m b'a ka kōk ma, b'awōk bi kōk yere y. Bala, bōre kō kōk ni tan t bi, awōk b'a dam ma a bōr b'ō y.» ³⁵ Bi jē t bi, zulfōrō kōk y'a hum kō m, n t: «Ta awōk nawōm ka, kōk b'ō yare t a y i? Ta awōk nawōm gōtō kō n hōs i ga da n'a war kō ma kan grekkōrō k i kō kō zi ra? Gē, ta an nawōm k'a yaa hō dūnda grekkōrō m na? ³⁶ Hō k'a hi naa j i lē taa k'a hi, a t lō: Awōk y'a kam kōk ma, b'awōk bi kōk yere y, bi bōre kō kōk ni tan t bi, awōk b'a dam ma, a bōr t y?»

Mūsūrbāa hi kōyāarō

³⁷ Cibsā bi nyare ma bi, dōmum ni n n a n k'ān dōmum gōtō bi, Yeezuu jūm brama, an a leer busu, an n'a hure, a t: «Gōaa kō mūs i n'a zē m k'ān bōr kōk zi, an bi hi mi. ³⁸ Gōaa k'a sira ka kōk t bi, mūsūrbāa hi kōyāarō y'a tom zi, amba *Wosōci a hi bi m.» ³⁹ *Sent-Espri kō gōtō kō n u sira kan t kōk n'a yūm bi mim an n'a hum. Kō sira ni, Yeezuu k'a n lēbōre y i cina bi, Sent-Espri n bōr cina y.

⁴⁰ Gōtō kō n nyūnta, n'a tōr ka Yeezuu meerbaa bi ma gōtō cir bi bire t kōk, gōsūnō y'a hure, n t: «Sira m, ba wosōlesinnūsorazaa bi n na.» ⁴¹ Gōsūnō y'a hure, n t: «*Krista bi n naa.» Gōsūnō a ya, n'a hure, n t: «Krista y'a dam ma, an a tō Galilee kō t ra? ⁴² Wosōci n a hi, a t, kō an nawōm Davīd dō kō t, b'a tō an nawōm tara poore kō Davīd y i t, n'a birm Betelehem b'ō ra?» ⁴³ Naa dō y'a ka, gōtō kōk n a gōngō a minto. ⁴⁴ N gōtō gōsūnō a n n a n yasō, bi gōkō n a wō da ma y.

⁴⁵ Wosōce dōmazannō kōk n a kō, n u bōr wosōce-mannūbānō jūtanō kōk zi kan *farizēenō kōk k i. Bōkō n u n lar, n t: «Kō m awōk n bōr ni?» ⁴⁶ Wosōce dōmazannō kōk n a n y i kō t, n t: «Gōaa ba t an meer kō gōaa naa dō a ba bi kō ba y.» ⁴⁷ Farizēenō kōk n a hi n u, n t: «A tō awōk t, an awōk hōkō da a zi ra? ⁴⁸ Jūtanō kōk kan farizēenō kōk k i barla bi, gōaa deem taan... ta t, an a mim si ra? ⁴⁹ Bi, gōaa cir naa dō n *lērō kōk dō y. N barka ba t y!» ⁵⁰ Nikodēm k'a nyūnta an ta Yeezuu zi bi nyūnta kan n u, an a hi, a t: ⁵¹ «N n gōaa dōdō yar bi n n'a meerbaa ma kan hō k'a ba bi k i y. Wōk lērō kōk n bi hi ra?» ⁵² N n a n y i kō t, n t: «l tō lēu t Galilee t sō ra? Bi, i ka m u n n a m, lēu bi *wosōlesinnūsorazaa yere an bur Galilee gōaa y.»

[⁵³ N haay n a hōr, n u dundoo a harlō t.

Lō jaandōr

8 Yeezuu n a hōr an ta Oliviyee ci mim t. ² Dō k'a bōr an ni mēm bi, a a kō an bōr *Wosōce t b'ō, gōaa haay ni zē m zi, an nyūnta, an ni hō dundare n u. ³ *Wosōcikarūnsaambō kan *farizēenō k i bōr lō m b'ō, n'a da gōtō kōk bire t. Sōr n y'a t ra, an ni jaan dare. ⁴ N n a hi Yeezuu m, n t: «Karūnsaamba, lō naa dō, sōr n y'a t ra, an ni jaan dare. ⁵ *Lērō kō t, Moyiisi a hi, a t, n n lannō kōk duro zē jaarō m. B'lēu, lēu t lō?» ⁶ A hi n nawōre ncinaat k'a nyasō meerbaa kō t, k'a ku

a mim ka ra. Yeezuu a zuutə, an n'a nyɔkɔm wɔn-wɔsum tara ɔ. ⁷ Kɔ ɲ gɔɔta ɲn'a larm bi, Yeezuu a bɔɔta, an a hi ɲ ni, a ɔ: «Gɔaa k'a n'awɔ bire ɔ, b'a n mim-bɔnyaa ba cɔna bi n lɛɛ ka, an a gɔɔɛn.» ⁸ A n a ya, an a zuutə, an n'a nyɔkɔm bi wɔn-wɔsum tara ɔ. ⁹ Kɔ ɲ meerbaa naa do ma bi, ɲ cem deem-deem. Gɔɔɔ marɛrɔ kɔɔ ɩ lɛɛ ka ɲni cem, a poorero kɔɔ n a nya ɲ ɔ. Yeezuu n gɔɔta a deem. Kɔ ɩɔ bi gɔɔta an ni b'ɔ bi, ¹⁰ Yeezuu a bɔɔta, an a hi m, a ɔ: «N bee, ɩ ra? Gɔɔɔ n'ɩbu dɔɔdɔ yar la?» ¹¹ A n a nyi kɔ ɔ, a ɔ: «Ayy..., Zuuba, gɔɔɔ.» Yeezuu n a hi m, a ɔ: «M kɔɔ, kɔɔ b'ɩbu dɔɔdɔ yar lɛ y. Ta, b'ɩbu ɩ ya, ɩ mimbɔnyaa ba y.»]

Yeezuu m durnya lɛɛgure

¹² Yeezuu n a ya, an a hi ɲ ni, a ɔ: «Durnya lɛɛgure m kɔɔ m. Gɔaa k'a ni zum kɔɔ ɔ bi bi tam monsigə ɔ y. A mɔɩrbaa lɛɛgure yim.»

¹³ *Farizɛɛn kɔɔ n a hi m, ɲ ɔ: «L mɔɩɲa kaseti ɩ n'a kam na? lɩbu kaseti bi, ɲsaar m.» ¹⁴ Yeezuu n a nyi kɔ ɲ ɔ, a ɔ: «Sura m, m mɔɩɲa kaseti kɔɔ n'a kam. Bi, kɔɔ kaseti bi sura m, bala, kɔɔ m toɲi dɔ, m m taji dɔ. B'awɔ, awɔ n a dɔ kɔ m to kɔɔ ɔ ka m ni tam ka y. ¹⁵ Dɔɔdɔ kɔɔ n'a kare am gɔɔ kɔ bi m. Kɔɔ bir gɔaa dɔɔdɔ kare y. ¹⁶ Baa kɔ kɔɔ ɔ kɔ m dɔɔdɔ ka, a ka kɔɔ nawɔm kan sura ki, bala, kɔɔ bi m deem ni y. Zi k'a kɔɔ kɔɔ ni ta ɔ kɔ. ¹⁷ Awɔ mɔɩɲa kɔɔ *lɩ kɔɔ kɔ ɔ, n y'a gɔɔsɩra ba, n ɔ, gɔaa hɩya kaseti bi, sura m. ¹⁸ M mɔɩɲa kaseti kɔɔ n'a kam, bi Zi k'a kɔɔ kɔɔ b'ɩ kɔɔ kaseti kam kɔ.» ¹⁹ N n a nyi kɔ ɔ, ɲ ɔ: «lɩbu Zi b'ɩ ka?» Yeezuu n a nyi kɔ ɔ, a ɔ: «Awɔ n kɔɔ dɔ y, b'awɔ n kɔɔ Zi dɔ kɔ y. Kɔ kɔɔ dɔ awɔ ɔ, awɔ kɔɔ Zi bi dɔm kɔ.»

²⁰ Meerbaar kɔɔ duro ba Yeezuu ɔ bɩnce kɔ n ni busoo zari ɔ b'ɩ, bi ma bi, a ɩ dɩdam Wosoce ɔ, gɔɔ n a kɔ da ma y, bala, a wakati n a ku cɩna y.

²¹ Yeezuu n a ya, an a hi ɲ ni, a ɔ: «Cem kɔɔ n nawɔm, awɔ y'a kam kɔɔ ma, bi, gunga awɔ nawɔm a mimbɔnyaa kɔ ɔ. Bɩnce kɔ kɔɔ ni tarɲ ɔ bi, awɔ b'a dam ma, a ta b'ɩ y.» ²² Zɩfɔrɔ kɔɔ n a hi, ɲ ɔ: «A ɲsa an nawɔm k'a mɔɩɲa ze ge? K'a a hi, a ɔ: bɩnce kɔ kɔɔ ni tarɲ ɔ bi, awɔ b'a dam ma a ta b'ɩ bi minto.» ²³ Yeezuu n a nyi kɔ ɲ ɔ, a ɔ: «Tara burə naa gɔɔ kɔ n'awɔ m, bi, m to kɔɔ ɔ brama. Durnya naa gɔɔ kɔ n'awɔ m, bi, durnya naa do gɔaa bɛɛ m kɔɔ ni y. ²⁴ Bi y'a ka, kɔɔ n a hi awɔ m, kɔɔ ɔ, awɔ gungare a mimbɔnyaa kɔ ɔ. K'awɔ n a si, a ɔ: A n ta ɔ bi m kɔɔ m, † awɔ gungare a mimbɔnyaa kɔ ɔ.» ²⁵ N n a hi, ɲ ɔ: «Nka n'ɩbu ni?» Yeezuu n a nyi kɔ ɲ ɔ, a ɔ: «Kɔɔ n'a mim hɩɛ awɔ m tee... bi m. ²⁶ Awɔ minno ta ɔ gɔta, kɔ m ɲ hi awɔ m, kɔ m ɲ dɔɔdɔ ka. Zi k'a kɔɔ kɔɔ bi, sɩrazaa m, bi, kɔ kɔ m ma zi bi, bi kɔɔ n'a hum durnya m.» ²⁷ N n a dɔ, ɲ ɔ, Yeezuu bi, Zi Woso mim a a hi a ni y. ²⁸ Yeezuu n a hi ɲ ni, a ɔ: «Dɔmɔm niɲɲə k'awɔ ni *Gɔaanyi bi busɲ ɔ bi, dɔmɔm bi do awɔ n n'a dɔɔɛ, a ɔ: A n ta ɔ bi m kɔɔ m. Bi kɔɔ bir zi bam ɲ mɔɩɲa paɲɲa ni y. Kɔ kɔ kɔ Zi a dɩnda kɔɔ m bi m kɔɔ

† «A n ta ɔ bi m kɔɔ m» Woso dɔ deem m. A n a hunkare, a ɔ, Woso taure siɲɲida ba ɔ, b'a nyare ba ɔ y.

n'a hum. ²⁹ Zi k'a kɔɔ kɔɔ b'ɩ kan kɔɔ ki. A n kɔɔ to m deem ni y, bala, kɔ k'a ɲsa bi kɔɔ n'a bam dɔmɔm haay.»

³⁰ K'a ni meer bi bare nɩnaaɔ bi, gɔɔ kɔɔ sɩra ka ɔ.

Yeezuu kan Abraham ki

³¹ Yeezuu n a hi zɩfɔrɔ kɔ ɲ sɩra ka ɔ kɔ kɔ m, a ɔ: «K'awɔ gɔɔta kɔɔ lemim bi kɔ ɔ, kɔɔ karundanyɔnɔ paan...kɔ n'awɔ m. ³² Awɔ sɩra dɔm, bi sɩra bi y'awɔ bam soamɔɲaɔzannɔ.» ³³ N n a nyi kɔ ɔ, ɲ ɔ: «Abraham yaɲɲə n kɔɔ m, bi gɔaa n kɔɔ ba a kɔɔ cɩna y. lɩbu ba kɔ, ɩ n'a hɩɛ, ɩ ɔ: kɔɔ nyɩntam soamɔɲaɔzannɔ?» ³⁴ Yeezuu n a hi ɲ ni, a ɔ: «Sura paan... kɔɔ n'a hɩɛ awɔ m, gɔaa k'a ni mimbɔnyaa bare, mimbɔnyaa lɩmbaa kɔ an ta ɔ. ³⁵ Kɔ bi, har kɔ bɛɛ an ta ɔ dɔmɔm haay y. Har nyi b'ɩ har ɔ dɔmɔm haay. ³⁶ Bi minto y'a ka, kɔ Nyl b'awɔ kɔ lɩmbaa kɔ ɔ, awɔ nyɩntam soamɔɲaɔzannɔ.

³⁷ Kɔɔ dɔ *Abraham yaɲɲə kɔ n'awɔ m. Kɔ kɔɔ lemim bi bir gasɔɛ awɔ ɔ bi, bi y'a ka, awɔ n'a kam kɔɔ meeyaa ma. ³⁸ Kɔ kɔ m yɩ m Zi zi bi kɔɔ n'a hɩɛ. B'awɔ, kɔ k'awɔ ma a zi zi b'awɔ n'a bam!» ³⁹ N n a nyi kɔ ɔ, ɲ ɔ: «Wɔ zi m Abraham m.» Yeezuu n a hi ɲ ni, a ɔ: «Kɔ Abraham nyɩn n'awɔ ni, k'a Abraham zi ba. ⁴⁰ Kɛɛɛ bi, awɔ y'a kam ma k'a kɔɔ meeyaa kɔ ɔ, kɔ kɔ m sɩra kɔ kɔ m ma Woso zi bi hi awɔ m bi minto. Abraham n naa ba y. ⁴¹ B'awɔ, a zi zibəə awɔ n'a bam.» N n a nyi kɔ ɔ, ɲ ɔ: «Jaandarenyɩn bɛɛ m kɔ ni y! Kɔ Zi deem bala, a m Woso m.» ⁴² Yeezuu n a hi ɲ ni, a ɔ: «K'awɔ Zi m Woso ni, awɔ kɔɔ ɲsaam, bala, m to kɔɔ ɔ Woso zi, m ɔ. Kɔ n ɔ m mɔɩɲa paɲɲa ni y. A ɩ kɔɔ kɔ. ⁴³ Kɔ minto m, awɔ bir kɔɔ meerbaa bi mare? Bala, awɔ b'a dam ma, a a tɔr ka kɔɔ meerbaa bi ma y. ⁴⁴ Awɔ zi bi n Sɩtaana m. B'awɔ lɛ taa k'a a zi bi kɔ kɔ ba. Gərzer m tee... a sɩɲɲida ɔ. A n gɔɔta sɩra kɔ ɔ y, kɔ sɩra ba a kɔ ɔ bi minto. K'a ɩ ɲsaar bare, meerbaa k'a n'a kɔ ɔ b'a n'a bam, bala, ɲsaarzaa m, bi ɲsaar zi m kɔ. ⁴⁵ Kɔ kɔ ni, kɔ kɔ ni sɩra hum bi y'a ka awɔ bir sɩra kam kɔ ɔ y. ⁴⁶ Awɔ bire ɔ, nka y'a da ma, an a hi, a ɔ: kɔɔ mim-bɔnyaa ba? Bi kɔ kɔ ɩ sɩra hɩɛ, kɔ m, awɔ bir a sire? ⁴⁷ Gɔaa k'an Woso gɔaa bi, Woso lemim an n'a tɔr kam ma. Kɔ Woso gɔɔ bɛɛ n'awɔ m bi y'a ka, awɔ bir a tɔr kam kɔɔ ma y.»

⁴⁸ Zɩfɔrɔ kɔɔ n a hi Yeezuu m, ɲ ɔ: «Kɔ kɔ ɔ, Samarii gɔaa n'ɩbu m, bi zinə ni kan lɩbu ki bi, kɔɔ gumə ba ɔ ra?» ⁴⁹ Yeezuu n a nyi kɔ ɲ ɔ, a ɔ: «Zinə ba kan kɔɔ ki y. Bi kɔ m yɩ m Zi dan ɔ, awɔ n kɔ kɔ an ni kɔɔ ɲ kɔ ɔ! ⁵⁰ Mɔ bir m kare m mɔɩɲa lɛbɔɔɛ ma y. Bi, gɔaa ta ɔ, an ni kɔɔ dan ɔ, an ni dɔɔdɔ kare. ⁵¹ Sura paan... kɔɔ n'a hɩɛ awɔ m, kɔ gɔaa kɔɔ meerbaa bi si, a bi gam fuga y.» ⁵² Zɩfɔrɔ kɔɔ n a hi m, ɲ ɔ: «Wɔ kɔ kɔ kɛɛɛ, ɔ ɔ, zinə ni kan lɩbu ki! Abraham ga kan *wosolesinnɩsorazannɔ ki kɔ, lɩbu n ɔ ɩ n'a hɩɛ, ɩ ɔ: Kɔ gɔaa kɔɔ mim si, a bi gam fuga y. ⁵³ Lɛ lɩbu da kɔɔ yaaba Abraham k'a ga bi ra ra? Wosolesinnɩsorazannɔ gunga kɔ! l mɔɩɲa sa lɩbu ɔ nka?» ⁵⁴ Yeezuu n a nyi kɔ ɲ ɔ, a ɔ: «Kɔ m lɛ kɔ n'a kɔɔ m mɔɩɲa ɔ, kɔɔ lɛbɔɔɛ

ji bu nyuntan y. Mka Zi n'a le koma koma s, awka n'a hum ma, a Woso bu. ⁵⁵ Awka n a d y, bu koma d. Ku koma hu koma s, koma n a d, m ba koma nawom nsaarzaa a n'awka k bu m. Bu koma d, m n'a meerbaa sim. ⁵⁶ Awka yaaba Abraham b'a heer nyca, an a ka koma koma bu yure ma. B'a a yi, a heer nyca.» ⁵⁷ Zulfora koma n a hu, n s: «lbu dndraa n busoor ku y, lbu n bkare i Abraham y!» ⁵⁸ Yeezuu n a nyi k n s, a s: «Sira paan... koma n'a hure awka m: koma ku Abraham n nyunta s bu, koma ta s.» ⁵⁹ N n jaaro gur k'a gungu. Yeezuu n a nyaakom da, an k Wosoc s b's.

Yeezuu gaa k'a yi kan buba ki waa

9 Yeezuu k'a ni cenim bu, a gaa yi, an yi kan buba ki. ² A *karundanyu koma n laaka naa do da han, n s: «Karinsaamba, nka i mimbunya ba an yi kan buba ki? A y'a ba ge, a zura n?» ³ Yeezuu n a nyi k s, a s: «A muna be y, b'a zura be s y. Bu le taa k'a hu, a s, ku Woso zibaa bu n a hunka a gur zi! ⁴ A a ga m, k's Zi k'a koma nyca bu zi ba, ku woso le n koma an bur ta s. Ku gum da, gaa b'a dam ma an zi ba y. ⁵ Ku koma ni durnya k s bu, durnya leegure m koma m.» ⁶ Ku Yeezuu meer ba maam bu, a lihi da tara s, an taa bu yca lihi bu m, an a gur, an a k buba bu mnya bu ma, ⁷ A n a hu m, a s: «Ta i yaa hi da i meer s Silowee koma s.» ⁸ K naa do le taa k'a hu, a s: nyca. Buba bu n ta, an aa hi bu da a meer s. K'a wusiga an ni doom bu, a mum i le yu m. ⁹ A koma koma kan gaa ku n le ka n'a yi biisi an ni koma nyenyem koma koma ki a hu, n s: «Naa be tur nyunta an bur koma nyenyem bu ra?» ¹⁰ Gaa koma n'a hure, n s: «A muna m!» Gaa koma s: «A be y, a koma sraa m.» Buba bu n a hu, a s: «Koma muna m.» ¹¹ N n a hu m, n s: «lbu mnya b'a ba k, an ni le yure?» ¹² A n a nyi k s, a s: «Gaa ku n n'a birm Yeezuu b'i taa koma, an a koma koma bu ma, an a hu koma m, a s: Ta i yaa hi da i meer s Silowee koma s. Koma n ta, m aa hi da m meer s, koma mum ni le yu m.» ¹³ N n a hu m, n s: «Gaa b'i ka?» A n a nyi k s, a s: «Koma n a d y.» ¹⁴ N n gaa k'a nyunta buba bu gaa, n ta m *farizeeru zi. ¹⁵ Yeezuu k'a taa bu koma an a mum bu gom bu, a ba a s *sabaa hinni s. ¹⁶ Farizeeru koma n a lar s, k'a ba a s k, a mum ni le yu m ge? A n a hu n, a s: «Taa a koma, an a koma koma mum ma, koma m hi da m meer s, m ni le yu m.» ¹⁷ Farizeeru koma barla koma y'a hure, n s: «Gaa naa do, Woso gaa be y, a bur zum sabaa hinni lera koma s y.» Gaa koma s: «Gaa mimbunyaabur y'a bam koma an bur hoserlo bare nnaa?» Mim naa do farizeeru koma gungu ku ma. ¹⁸ N n a ya, n'a hu buba bu m, n s: «B'ibu, koma lbu n'a hum gaa k'a lbu waa bu je s?» A n a nyi k s, a s: «*Wosolesinnisorazaa m.» ¹⁹ Bu, zulfora jtanom koma n a si n s, a nyunta buba, an mum n bkare an s y. Pakra m ku n'a zura koma bir, n ta laaka da n han. ²⁰ N n laaka naa do da n han, n s: «Awka nyi m gaa naa do m, awka n a d, a s, yi a s kan buba ki ge? Bu, a a ba k, an ni le yu m keere?» ²¹ A zura koma n a nyi k s, n s, «Wka d paan... s s, koma nyi m, bu yi a s buba. ²² Bu, koma n a d k'a ba a s k, a

mum ni le yu m keere y. Ku nka y'a mum bu g, koma n bu zaa d s y. K'a lar, nyi be m d y. A a da ma, an a mim dunda a zim!» ²³ A zura koma i nyi bam zulfora jtanom koma m. Bu y'a ka, n ta meer ba nnaa. Bala, jtanom koma ku ma, n'a hu, n s: Ku gaa a hu, a s: Yeezuu bu, *Krista m, k'a koma zi. ²⁴ Bu y'a ka, a zura koma n a hu, n s: «Ny i be m d y, k'a lar.» ²⁵ Farizeeru koma n a ya, n ta gaa k'a yi buba koma s bu bir a huya koma ma, n'a hu m, n s: «Ny i ba Woso m, i sira hu! Wka d koma s, gaa naa do mimbunyaabur m.» ²⁶ A n a nyi k n s, a s: «Koma n a d ku mimbunyaabur ni y. Ku deem koma d, bala, koma nyunta buba, bu, koma i le yu m keere.» ²⁷ N n a hu m, n s: «Koma a a ba lbu ni? A ba a s koma an lbu mum bu g?» ²⁸ A n a nyi k n s, a s: «Koma le ka, m a dunda awka m, n'awka n a tur ka ma y, ge koma? Ku minto m, a a ya, an ni koma lar? A hu koma s k'a ba a karundanyu koma ra?» ²⁹ Farizeeru koma n a suna ba, n'a s koma sra, n'a hure, n s: «lbu n a karundanyu! *Moyiisi karundanyu m koma m. ³⁰ Wka d, koma s, Woso meer ba kan Moyiisi ki, bu naa do naa, koma n a d k'a to a s ka y.» ³¹ Gaa bu n a nyi k n s, a s: «Zekada mim n naa! Awka n a toji d, b'a a ka koma mum ni le yu m la! ³² Wka d, koma s, Woso bur a tur kam mimbunyaabur naa ma y. Bu ku gaa i Woso dan s, an n'a koma bare, Woso y'a tur kam bu zaa ma. ³³ Gaa n a ma koma, n s, gaa i gaa k'a yi kan buba ki bu mum g y. ³⁴ Gaa naa do, ku Woso gaa i be, a b'a dam ma, an koma ba y.» ³⁵ N n a nyi k s, n s: «Yu lbu s mimbunya koma s, i bur, i ni karunda dundam koma na?» N n la ra an koma, n'a koma a zi. ³⁶ Yeezuu k'a a ma a s, n la ra bu, a bur zi an b'a hu m, a s: «lbu i sira kam *Gaaanyi b'i ra?» ³⁷ A n a nyi k s, a s: «Nka ni, Zuuba, ku m sira ka s?» ³⁸ Yeezuu n a hu m, a s: «lbu yi, an ni meer bam kan lbu ki naa.» ³⁹ Gaa bu n a hu, a s: «Mka sira ka i s, Zuuba.» A n kukura ze a taa. ⁴⁰ Yeezuu n a hu, a s: «Bur koma s durnya naa koma s d d minto, ku koma s ku n mum bur le yu m koma koma n le yu m, ku koma s ku n mum ni le yu m koma koma n a ba koma s.» ⁴¹ Farizeeru koma n nyunta kan ki koma s ku n naa ma bu, n y'a hu, n s: «A hu lbu s, koma koma m koma s ge?» ⁴² Yeezuu n a nyi k n s, a s: «Ku koma n'awka ni, awka mimbunya bu nyuntan y. Bu naa ma bu, k'awka s, a mum i le yu m bu, awka mimbunya bu koma an ta s.»

Dundor kan a seero ki

10 «Sira paan... koma n'a hure awka m, gaa k'a n gasu seero baku le ni y, an bkare an koma m, an gasu, bu zaa bu, koor m, koma sraa m s. ² Bu, gaa k'a gasu baku bu le m bu, bu zaa m seero koma dundor. ³ Gaa k'a ni koma cele ma bu n'a gom dundor bu m, seero koma n a tur ka a leer ma. A n a seero koma bir deem-deem n ta ma, an koma n ta garga ra. ⁴ K'a koma n ta haay, ka an nawore n le, seero koma n zu a je s, ku n y'a leer d bu minto. ⁵ N bu yere, n ta zu saana je s y. A si n ta nawom, n'a gaa saana bu ma, bala, n n saanara leer d y.»

⁹ Bi ma bi, zulfɔrɔ cir gɔta a ma, η σ, Yeezuu bɔr b'ɔ. N η n bɔr zi, bi η n bɔr a minto bala y, bɔr η y'a σ k'a bi Lazaar k'a mum bɔ σ gəəno bire σ bi yɪ. ¹⁰ *Wosocɛ-mannubənnno jɪtannɔ kɔk a cɪnta k'a Lazaar zɛ gər sɔ, ¹¹ bala, a minto y'a ka, zulfɔrɔ gɔtɔ gɔta n'a gɔrɛ η ma, ηn'l Yeezuu mim sim.

Yeezuu ɪ gasɔm Zerizalɛm σ kan cirbəə kɪ
(Matiyee 21.1-11; Markɪ 11.1-11; Likki 19.28-40)

¹² Dɔ k'a mɛ bi, gɔtɔ gɔta kɔ η bɔr cibsa bi ma rɔ kɔk kɔ η y'a ma, η σ, Yeezuu ɪ zɛm Zerizalɛm σ bi, ¹³ η bɛ gɛ lɛɛ yɪnyar, ηnɪ ta k'a yaa a zɛ σ, ηn'l zee dare, η σ:

«*Hozaana! Gɔaa k'a nɪ zɛm Woso tɔ ma,
*Israyel cir bi n barka yɪ.»

¹⁴ Yeezuu brapoo yɪ, an da σ, amba n y'a gɔrsɪra ba bi m:

¹⁵ *Siyɔn zannɔ, a da bi bɔ σ y.

Ba awɔkɔ cir nɪ zɛm n na.

Da a σ brapoo σ.

¹⁶ Karɪndanyɪnɔ kɔk n lɛɛ ka ηnɪ kɔ k'a nɪ zɛm naa jɪ dɔ hɔk y. Bi, kɔ η Yeezuu lɛbɔkɔrɛ yɪ bi, η kɔ kɔ η y'a gɔrsɪra ba a minto bi tɔ da a nɔ σ, bi naa ba η y'a σ a minto.

¹⁷ Bi, gɔtɔ kɔ η nyɪnta kan Yeezuu kɪ dɔmɪm k'a Lazaar bir yaa σ an bɔ, an a mɪm bɔ σ gəəno bire σ rɔ kɔk a kasetɪ ka. ¹⁸ Bi gɔtɔ gɔta bɔr zi. Kɔ η y'a ma, η σ, a hoser naa dɔ ba bi minto y'a ka, ηnɪ bɔr k'a b'a zɛ σ. ¹⁹ *Farizɛɛnɔ kɔk n'a hum kɔ m, η σ: «Awɔkɔ yɪ, a dɔ a σ, a b'a dam ma, a hɔkɔ ba y. K'a dɪgɔ gɔtɔ haay kɔ η nɪ zure a jɛ σ!»

Grekkrɔ y'a kam Yeezuu ma

²⁰ Cibsa k'a n ta σ bi minto, grekkɔrɔ gɔsɪnɔnɔ der k'a Woso da σ. ²¹ N η n a hɪ Galilee kɔ Betsayɪdaa gɔaa Filipi m, η σ: «Wɔkɔ harzaa, kɔk lɛ n taa k'σ Yeezuu yɪ.» ²² Filipi n ta, an aa hɪ Andɪr m, ηn'a zɛ kɔ ra, ηn'a hɪ Yeezuu m.

²³ Yeezuu n a nyɪ bɔ η nɔ, a σ: «Wakati a ku kɔ *Gɔaanyɪ bi n lɛbɔkɔrɛ yɪ. ²⁴ Sɪra paan... kɔk n'a hɪrɛ awɔkɔ m: kɔ hɔyaa a zo tara σ, a n ga y, gɔkɔta an nawɔrɛ a deem. Bi, k'a ga, nyɪ an n'a dam gɔta. ²⁵ Gɔaa k'a a mɪsɪrbaa ησa, a b'a yɪrɛ y. Bi, gɔaa k'a kaanm a mɪsɪrbaa m durnya naa dɔ nɔ σ, a mɪsɪrbaa yɪm *mɪsɪrbaa k'a nyarɛ ba σ bi nɔ σ. ²⁶ Kɔ gɔaa lɛ taa k'a kɔk zi ba k'an zu kɔk σ, bɪnɛ kɔ kɔk n ta σ bi, kɔk zibəənyɪ bi nyɪntam b'σ sɔ. Gɔaa k'a kɔk zi ba, Zɪ y'a dan σ. ²⁷ Naa ma bi, kɔk heer a zɛ kɔ ma, bi, kɔ m a hɪ kɔk σ kɔ? Kɔ m a hɪ, kɔk σ: M Zɪ, kɔk bɔmbɔ wakati naa dɔ ma gɛɛ? Bi, wakati naa dɔ minto y'a ka, kɔk n bɔr. ²⁸ Zɪ, ɪ lɛ bɔ ɪ tɔ σ.»

Leer n a to brama, an a hɪ, a σ: «Mɔkɔ n lɛ bɔ σ, bi kɔk yɪ m yarɛ, m m lɛ bɔ σ.»

²⁹ Gɔtɔ kɔ η nyɪnta b'σ, ηnɪ leer bi ma rɔ kɔk y'a hɪrɛ, η σ, brama ɪ həən si. Gɔsɪnɔnɔ σ, malɛɛka ɪ meer ba kan kɪ.

³⁰ Yeezuu n a hɪ, a σ: «Leer naa dɔ n bɔ kɔk minto y, bɔ a σ, awɔkɔ minto. ³¹ Durnya naa dɔ dɔdɔ kare n naa kɛrɛ, bi, n lam durnya naa dɔ cir bi ra, an bɔ garga ra. ³² Bi kɔ n kɔk busu brama durnya burɔ σ, kɔk gɔtɔ

haay gaarɛ m zi.» ³³ Meerbaarɔ kɔk duro ba Yeezuu σ, k'a a zɛ zaa hunka. ³⁴ Gɔtɔ kɔk n a nyɪ bɔ nɔ, η σ: «*Lɛrɔ ci b'a dunda kɔk m, a σ: *Krista gɔkɔtam dɔmɪm k'a nyarɛ ba σ bi nɔ σ. lɔbɪ ba ɪ, ɪ n'a hɪrɛ, ɪ σ, n Gɔaanyɪ bi busum brama? Gɔaanyɪ naa dɔ, nka nɪ?» ³⁵ Yeezuu n a hɪ η nɪ, a σ: «Lɛgure gɔkɔta awɔkɔ minto dɔmɪm poore kɔ σ. Bala, lɛgure k'a gɔkɔta an ta σ bi, k'a ta a nɔ σ, a b'a ka monsigɔ bi n zɛ awɔkɔ ra y. Bala, gɔaa k'a nɪ tam monsigɔ σ bi n a dɔ kɔ ta an nawɔm ka y. ³⁶ Kɔ lɛgure bi gɔkɔta an ta σ bi, k'a sɪra ka lɛgure b'σ, k'a a ba lɛgure nyɪnɔ.»

Yeezuu k'a meer ba kan η kɪ nɔnɔaσ bi, a a hɔr an a nyaakɔm da η lɛɛ.

Gɔtɔ gɔta n sɪra ka Yeezuu σ y

³⁷ Baa kan hoserlo k'a η ba η mɪm σ rɔ kɔk kɪ haay, η n sɪra ka σ y, ³⁸ kɔ kɔ kɔ *wosolɛsinnɪsorazaa Ezayii a hɪ n bi n kɔ yɪ: «Zuuba, nka ɪ kɔ kɔ kɔ hɪ bi si? Nka Zuuba a paŋŋa hunka nɪ?»

³⁹ Ezayii deem-deem b'a hɪ kɔ bɔ minto y'a ka, η b'a dam ma, ηn'a si y: ⁴⁰ «A η mɪm ta, an η heer ka, kɔ η mɪm b'a da ma an lɛɛ yɪ, kɔ η heer b'a da ma an a jɪ ma y, kɔ η b'a bɔ a taam, kɔ m η waa y.»

⁴¹ Ezayii naa dɔ hɪ, bala, a Yeezuu lɛbɔkɔrɛ bi yɪ, an a mim dunda.

⁴² Kan bi kɪ haay, jɪtannɔ kɔk barla, gɔta a mim si. Bi, *farizɛɛnɔ kɔk minto, η bur a kasetɪ karɛ y. Bala, η yɪ nyi bam, η y'a la a ra *sokɔmace b'σ. ⁴³ Gɔtɔ lɛbɔkɔrɛ η n'a ησarɛ, η bur a kam Woso kɔ ma y.

⁴⁴ Yeezuu n a leer busu, an a hɪ, a σ: «Gɔaa k'a sɪra ka mɔkɔ σ bi, sɪra bɛɛ a ka kɔk σ y, Zɪ k'a kɔk nyɔ kɔk b'a sɪra ka σ. ⁴⁵ Bi gɔaa k'a nɪ kɔk yɪrɛ, Zɪ k'a kɔk nyɔ kɔk b'a n'a yɪrɛ. ⁴⁶ Kɔk m lɛgure, m bɔr durnya σ, kɔ gɔaa k'a nɪ sɪra kam kɔk σ bi bi gɔkɔta monsigɔ σ y. ⁴⁷ Kɔ gɔaa kɔk lemim ma, b'a n a si y, kɔk bɛɛ n n'a dɔdɔ karɛ y. Bala, kɔk n bɔr kɔ m bi durnya dɔdɔ ka y, bɔr kɔk σ kɔ m bi durnya bɔmbɔ. ⁴⁸ Gɔaa k'a kaanm kɔk m, a n kɔk lemim bi si, a zaa dɔdɔkər ta σ. Lemim kɔ kɔk hɪ bi y'a dɔdɔ kam durnya nyarɛ hinnɪ σ. ⁴⁹ Kɔk n m mɪŋŋa mim dunda y, Mɔkɔ Zɪ k'a kɔk nyɔ kɔk ɪ kɔ kɔ kɔ m ga m, m a hɪ bi hɪ kɔk m, kɔ m a hɪ. ⁵⁰ Mɔkɔ dɔ kɔk σ, a lɛ bi, *mɪsɪrbaa k'a nyarɛ ba σ bi m. Kɔ kɔ kɔ n'a hum bi, a hɪ kɔk nawɔrɛ amba kɔk Zɪ a hɪ kɔk m bi m.»

Yeezuu y'a karɪndanyɪnɔ gannɔ sɔrgɔm

13 *Pakɪ cibsa k'a n a ku cɪna bi, Yeezuu k'a a dɔ a σ a wakati a ku bi, k'a bɔ durnya kɔ σ a a wusigɔ a Zɪ zi bi, a a mɪŋŋa gɔtɔ kɔ η nɪ durnya σ rɔ kɔk ησa kan ησarɛ gɔta kɪ.

² A bɔr an nɪ hɔkɔrɛ bɪm, bi ma bi, Sɔtaana hɔkɔndare da Sɪmɔkɔnɪ Zidas Iskariyɔtɪ kɔ gɔaa bi heer σ, k'an a nyasɔ an a ka. ³ K'a a dɔ a σ, Zɪ bi kɔ haay zar a wɔ σ bi, b'a to a σ Woso zi, a a bɔ an nɪ tam zi bi, ⁴ Yeezuu wuti hɔkɔrɛ bi ra, an a zaba bi bɔ a ra, an a cɪnta, an pɛera sa an a so a σ. ⁵ A n hi tɔ mɔr σ, an a sɪŋŋɪda ba an n'a karɪndanyɪnɔ kɔk gannɔ sɔrgɔm, an nɪ pɛera k'a so a σ bi sɪnɔrɛ η ma.

12 «חַסְטָא ta ט כּכּמ n n'a hure אכּכּ m, b'aw'aw' dam ma, a η si naa ma y. 13 K̄s s̄ra *Espri bi bi b̄s̄r, a y'aw'aw' dam s̄ra haay zaa ra, bala, a b̄e n n'a m̄n̄n̄a meer bare y, bi, a חַסְטָא k'a n'a mam bi hure, a חַסְטָא n̄ z̄em bi d̄undare אכּכּ m. 14 A y'a l̄e כּכּמ ט, bala, a חַסְטָא n̄ כּכּמ ט bi sire, an a h̄i אכּכּ m. 15 חַסְטָא haay k̄s כּכּמ Z̄i n tam bi, כּכּמ חַסְטָא m. Bi y'a ka, כּכּמ n a h̄i, כּכּמ ט, a חַסְטָא כּכּמ n n'a hum bi hure אכּכּ m.»

Heerzar y'a bam heerny

16 «A כּכּמ poore, אכּכּ b'a yare a כּכּמ ȳi m̄m ט y, bi k'a ȳi poore כּ, אכּכּ כּכּמ ȳm.» 17 A kar̄ndanȳn̄ ḡs̄k̄n̄ y'a hum k̄s m, η ט: «כּ a a η̄s̄a k'a h̄i כּכּמ n̄? A כּכּמ poore אכּכּ b'a yare a כּכּמ ȳi a m̄m ט y, b'a כּכּמ poore אכּכּ כּכּמ ȳr̄e, ḡe, ta כּכּמ n̄aw̄s̄r̄e, m Z̄i zi?» 18 N̄ n a h̄r̄e, η ט: «Poore naa do j̄i l̄e taa k'a h̄i, a ט כּ? W̄o כּ bi חַסְטָא k'a n'a h̄m bi j̄i דּכּר̄e y!»

19 Yeezuu k'a a d̄o a ט, kar̄ndanȳn̄ כּכּ l̄e taa k'a a lar bi, a a h̄i η n̄, a ט: «Laaka אכּכּ n'a dam k̄s han k'a כּכּ mim bi j̄i d̄o ra? A כּכּמ poore אכּכּ b'a yare a כּכּמ ȳi a m̄m ט y, poore אכּכּ כּכּמ ȳr̄e. 20 S̄ra paan... כּכּ n'a hure אכּכּ m, אכּכּ nyi kare, a zee da, durnyazann̄ n bur a heer n̄ȳm. Aכּכּ heer y'a zarm, b'aw'aw' heerzar y'a bam heerny. 21 K̄s ט l̄e n̄ȳi ȳr̄e, a l̄e busum ma, a d̄m̄m k'a ku bi minto. Bi k'a n̄ȳi bi ȳi, a fir ȳr̄e bi כּכּ a כּ ט. Heerny כּכּמ ט kan k̄i k'a n̄ȳi ȳi durnya ט bi minto. 22 Bi minto y'a ka, אכּכּ n̄ heerzar כּכּ ט naa ma, bi כּכּמ ȳi m yare, m אכּכּמ ȳi heerny כּכּ ט, bi, heerny כּכּ bi do, ḡs̄aa b'a dam ma, an a zar y. 23 N̄c̄-naas̄, d̄m̄m bi do ט, אכּכּ b'a yare a כּכּ lar חַסְטָא minto y. S̄ra paan... כּכּ n'a hure אכּכּ m, k'aw'aw' ye כּכּ Z̄i han כּכּ כּ ma, a y'a kare אכּכּ ט. 24 A n ta, an dutaa ku, אכּכּ n חַסְטָא ye כּכּ כּ ma y. K'a חַסְטָא ye, a y'a ȳr̄e, k'aw'aw' heerny כּכּ n bur m̄n̄n̄a paan....»

Yeezuu b̄s̄r durnya ra

25 «Naa haay h̄i כּכּמ ט אכּכּ m *חַסְטָא n̄ōm m, bi wakati l̄ z̄em כּכּמ bi m yare, m meer ba kan אכּכּ k̄i n̄c̄naas̄ y. כּכּ Z̄i bi mim hure אכּכּ m paan.... 26 Hinni bi do ט bi, אכּכּ חַסְטָא כּכּמ כּ ma, bi כּכּ n a h̄i אכּכּ m, כּכּ ט, כּכּ yaa dam Z̄i m אכּכּ כּ ma y. 27 Bala, Z̄i b'aw'aw' חַסְטָא. K'aw'aw' כּכּ חַסְטָא, a si כּ, a ט, m to כּכּ ט Woso zi bi minto. 28 M to כּכּ ט Z̄i zi, m b̄s̄r durnya ט. Bi naa ma bi, כּכּ n̄aw̄s̄m durnya ט, m n̄ tam Z̄i zi.»

29 A kar̄ndanȳn̄ כּכּ n a h̄i m, η ט: «Ba ub̄i n̄ meer bam paan... k̄ēr̄e l̄ כּ saa חַסְטָא n̄ōm dare haay ma na. 30 K̄ēr̄e naa, כּכּ כּכּ ט ub̄i חַסְטָא haay כּ, ub̄i l̄e baa k̄s ḡs̄aa n l̄ lar y. Bi y'a ka, כּכּ n a d̄o חַסְטָא ט, l̄ to ub̄i ט Woso zi.» 31 Yeezuu n a n̄ȳi η n̄, a ט: «Dutaa אכּכּ חַסְטָא an n'a hure a ט, אכּכּ s̄ra ka k̄ēr̄e ra? 32 Ba wakati n n̄ z̄em na, b'a lee ku k̄ēr̄e, אכּכּ חַסְטָא ga dam, ḡs̄aa biȳæ n bur tare a l̄e a l̄e, a כּכּ to m deem. Bi כּכּ bi m deem n̄ y, Z̄i l̄ kan כּכּ k̄i. 33 Naa h̄i כּכּ ט אכּכּ m k'a laafu ȳi כּכּ zi. Aכּכּ l̄ furyr̄e כּ ט durnya naa do כּ ט. Bi k'a heer ba kookoo, כּכּ b̄s̄r durnya ra.»

Yeezuu yaadare

17 K̄s Yeezuu meer ba n̄c̄naas̄ bi, a a כּכּמ an d̄i-ga brama, an a h̄i, a ט: «M Z̄i, wakati a ku, l̄ N̄ȳi bi כּכּ busu, k' l̄ N̄ȳi bi n a da ma, an l̄ כּכּ busu כּ. 2 Pan̄n̄a k'ub̄i ka ט ḡs̄aa haay bur̄e ט bi, a *m̄s̄r̄baa k'a nyare ba ט bi kam ḡs̄k̄n̄ haay k'ub̄i η ka ט כּכּ ט. 3 Bala, m̄s̄r̄baa k'a nyare ba ט bi, k̄s η y'ub̄i d̄o bi m, ub̄i k' l̄ m Woso a deem paan... kan ḡs̄aa k'ub̄i n̄ȳm Yeezuu *Krista bi k̄i. 4 כּכּ m l̄e כּכּ ub̄i ט tara bur̄e ט. Zib̄æ k'ub̄i ka כּכּ ט k̄s ma ba bi, כּכּ ba, m a nya. 5 K̄ēr̄e bi, Z̄i, כּכּ da ט l̄ zi, cirb̄æ חַסְטָא כּכּ n ta m l̄ zi, bi ma bi, durnya n n̄ȳnta ט bi m.»

6 «Ḡs̄k̄n̄ חַסְטָא k'ub̄i η כּכּ ט durnya כּכּ ט, l̄ η ka כּכּ ט כּכּ כּכּ, כּכּ ub̄i כּכּ h̄nka η n̄. N̄ȳnta η y'a ט ub̄i כּכּ ט, η ka כּכּ ט, bi η zu ub̄i lemim b'ט. 7 N̄ y'a d̄o k̄ēr̄e, η ט, חַסְטָא haay k'ub̄i ka כּכּ ט bi, a to a ט ub̄i zi. 8 Lemim k̄s כּכּ ח̄i η n̄ bi, ub̄i n a ka כּכּ ט bi m. N̄ y'a si, η n'a d̄o s̄ra paan... η ט, כּכּ ט ub̄i zi, η n'a si, η ט, ub̄i l̄ כּכּ n̄ȳm. 9 כּכּ l̄ yaa dare η minto. M̄m bur yaa dam durnya minto y, yaa כּכּ n'a dam כּכּ k'ub̄i η ka כּכּ ט כּכּ minto. ub̄i כּכּ ט m. 10 Bi, חַסְטָא haay k'an כּכּ חַסְטָא bi, ub̄i חַסְטָא m כּ, amba חַסְטָא haay k'a n'ub̄i חַסְטָא bi, כּכּ חַסְטָא m. M̄m l̄eb̄s̄r̄e ȳi η ḡs̄r̄ zi. 11 Bi, כּכּ bi maas̄r̄e bam durnya כּכּ ט כּכּ y, η כּכּ חַסְטָא η n bur durnya כּכּ ט. Z̄e כּכּ n̄aw̄s̄r̄e ub̄i zi. M Z̄i חַסְטָא, d̄o η ma l̄ to k'ub̄i ka כּכּ ט bi minto, k̄s η n̄ bur deem, amba כּכּ n deem bi m. 12 K̄s כּכּ n̄ȳnta kan η k̄i bi, d̄o כּכּ n̄aw̄s̄r̄e η ma ub̄i כּכּ k'ub̄i ka כּכּ ט bi minto. M̄m ku η la, bi η ḡs̄aa deem n nyaam n̄ y, k̄s n bi m, nyaan-lezaa bi m, k̄s *Wosoci meerbaars̄ כּכּ n ט y.»

13 «Z̄e כּכּ n̄aw̄s̄r̄e ub̄i zi k̄ēr̄e, bi meerbaars̄ חַסְטָא duro ba כּכּ n̄aw̄s̄m durnya כּכּ ט כּכּ η n̄ כּכּ heerny ȳi haay. 14 M̄m ub̄i lemim bi ka η ט, durnya n כּכּ η n̄, k̄s durnya כּכּ b̄e n̄ η m̄, amba durnya חַסְטָא m כּכּ m bi minto. 15 כּכּ n a ye k'ub̄i η n̄ כּכּ durnya ט y, bi, k' l̄ d̄o η ma S̄taana minto. 16 Durnya חַסְטָא b̄e y, amba durnya חַסְטָא m כּכּ m bi m. 17 A ka k' l̄ s̄ra bi n η ba a חַסְטָא. ub̄i lemim bi s̄ra m. 18 Amba ub̄i כּכּ חַסְטָא durnya כּכּ ט, η n̄ כּכּ n̄aw̄s̄m durnya כּכּ ט ט. 19 N̄ minto, כּכּ ȳi m חַסְטָא kam, k̄s η n̄ כּכּ חַסְטָא ka s̄ra minto.»

20 «Yaa b̄e כּכּ n'a dare η minto bala y. Yaa כּכּ n'a dam כּכּ ט η n̄ z̄em bi s̄ra ka כּכּ ט, η meerbaars̄ כּכּ כּכּ ma כּכּ minto כּ. 21 Z̄i, k̄s η haay n bur deem amba ub̄i n̄ kan כּכּ k̄i, כּכּ n̄ kan ub̄i k̄i bi m. K̄s η n̄ n̄ȳnta kan כּכּ k̄i, k̄s durnya n a si, a ט, ub̄i l̄ כּכּ n̄ȳm. 22 Bi כּכּ, כּכּ l̄eb̄s̄r̄e k'ub̄i ka כּכּ ט bi ka η ט, k̄s η n̄ bur deem amba כּכּ n deem bi m. 23 K̄s כּכּ n bur kan η k̄i amba ub̄i n̄ kan כּכּ k̄i bi m. K̄s η n'a z̄e k̄s ra deem k̄s durnya n a d̄o a ט, ub̄i כּכּ חַסְטָא, η חַסְטָא amba ub̄i כּכּ חַסְטָא bi m.»

24 «Z̄i, כּכּ l̄e taa b̄n̄c̄e ט כּכּ n ta ט bi, k̄s כּכּ k'ub̄i η ka כּכּ ט כּכּ n̄ כּכּ n̄ȳnta kan כּכּ k̄i ט, k̄s η n̄ l̄eb̄s̄r̄e k'ub̄i ka כּכּ bi y, bala, ub̄i l̄e ka l̄ חַסְטָא bi ma bi, durnya n n̄ȳnta ט y. 25 M Z̄i k'an t̄urga, durnya k'a n̄ ub̄i כּכּ, ub̄i כּכּ. Bi, n̄aw̄s̄r̄e a d̄o, η ט, ub̄i l̄ כּכּ n̄ȳm. 26 כּכּ ka η n'ub̄i כּכּ, bi כּכּ ȳi m yare m a ka

ηη'λ δ, κτ ησαρε κ'λβλ κκ ησαm βλ m ηyλnta η σ, κτ κκ n βur kan η κλ.»

Yeezuu nyasore

(Matiyee 26.47-56; Marki 14.43-50; Likki 22.47-53)

18 Κτ Yeezuu meer βλ ba ηcλnaaσ βλ, a a ησr kan a *karλndanyλnto κκ κλ, an bra Sedrκn βκrκ βλ ma. Γκsλra ηλ β'σ, an gasσ σ kan a karλndanyλnto κκ κλ.

² Zidas k'a n'a nyasom k'a ka βλ bλnce βλ δ, bala, Yeezuu tλr ta β'σ kan a karλndanyλnto κκ κλ. ³ Zidas ka *Rκm sλrdaar κκ λε kan Wosocε dκmazann κσ *wosocεmannλbεnno jλtann κκ η ka κ κκ κλ, kan *farλzεen κλ, ηηλ βσr γκsλra σ β'σ kan yar κκ κλ, fλtrεr κλ, ηηλ sε gungu.

⁴ Yeezuu k'a κκ k'a ηλ zem β'a yλ βλ δ βλ, a a zκ, an a ηλ η ηλ, a σ: «Nka awκκ n'a kam ma?» ⁵ N η n a ηyλ κκ ησ, η σ: «Nazareti Yeezuu.» A n a ηλ η ηλ, a σ: «A m κκ m.» Βλ, Zidas k'a n'a nyasom k'a ka βλ yλ η barla.

⁶ Yeezuu k'a naa ηλ ηλ βλ, η y'a κκ a kur m, ηη'a dundo. ⁷ Yeezuu n a ya, an η lar, a σ: «Nka awκκ n'a kam ma?» N η n a ηyλ κκ σ, η σ: «Nazareti Yeezuu.» ⁸ Yeezuu n a ηyλ κκ η ησ, a σ: «Mκκ ηλ awκκ m, κκ σ, a m κκ m. K'a ka awκκ nawσm κκ ma, k'a nawκκnκ to, ηηλ cem.»

⁹ Meerbaa κτ Yeezuu a ηλ βλ, κτ an n'a yλre ηcλnaaσ: «Γκσ κ'λβλ η ka κκ σ κκ κκ, κκ n deem to, an nyaam y.»

¹⁰ Sλmκκn Pλyεer ηyλnta kargσ m, an a gaa σ, an wosocεmannλbεr jλtaare βλ zibεanyλ zε an a βλsλ tσr gσ ma. Zibεanyλ βλ do κ m Malkus. ¹¹ Yeezuu n a ηλ Pλyεer m, a σ: «λ κκ, λ λ kargσ βλ du a caan σ. Mκκ βλ fλryλre ηηηθ κσ κκ Zλ a ka κκ σ βλ yλm na?» ¹² Sλrdaar κκ kan a cir βλ κλ kan zλfσrκ Wosocε dκmazann κκ κλ Yeezuu nyasσ, ηη'a κκ sur.

N ta Yeezuu m wosocεmannλbεr jλtaare Hannλ taa

¹³ Λε η y'a ka, ηηλ ta m Hannλ zi. Βλ, Hannλ ηyλm-βσεεε zim m *Kayiifσ m. Kayiifσ βλ, wosocεmannλbεr jλtaare m dκκraa βλ do σ. ¹⁴ Kayiifσ deem-deem βλ do λ zλfσrκ κκ dσndσ, a σ: κσ gσaa deem ga gσaa haay minto, a jλra βλ.

(Matiyee 26.69-70; Marki 14.66-68; Likki 22.55-57)

¹⁵ Sλmκκn Pλyεer kan karλndanyλ vanta κλ zu Yeezuu je σ. Βλ, κτ wosocεmannλbεr βλ karλndanyλ deem βλ δ βλ, a gasσ kan Yeezuu κλ wosocεmannλbεr jλtaare βλ har σ β'σ. ¹⁶ Pλyεer n jλm garga ra, halle ma, karλndanyλ deem κτ wosocεmannλbεr jλtaare β'a δ βλ βλ, an meer ba kan λ κ'a ηλ dκm har βλ λε ma βλ κλ, an Pλyεer gaa, an gasσ m. ¹⁷ Zibεanyλσ k'a ηλ dκm halle ma βλ n a ηλ m, a σ: «Gσaa naa do, a karλndanyλnto κκ gσaa deem βεe n'λβλ m κκ ra?» Pλyεer n a ηyλ κκ σ, a σ: «Ayy..., a βεe m κκ ηλ y.» ¹⁸ Zibεanyλnto κκ kan Wosocε dκmazann κκ κλ sε ηε, ηη'λ ηyλ kam ma, bala, nyεem λ bare. Pλyεer ηyλnta kan η κλ, an ηλ ηyλ kam ma κκ.

(Matiyee 26.59-66; Marki 14.55-64; Likki 22.66-71)

¹⁹ Wosocεmannλbεr jλtaare βλ ηλ Yeezuu larm a karλndanyλnto κκ ma kan a hκdλndare βλ κλ. ²⁰ Yeezuu n a ηyλ κκ σ, a σ: «Mκκ pa da gσaa haay m, κκ κκ dλnda

gκκκ m dκκm haay *sokσmacεrσ σ kan *Wosocε σ κλ, bλnce κτ zλfσrκ haay n'a som κτ ma σ, βλ κκ n κκsλ nyaakσm da, m a ηλ y. ²¹ Βλ minto m, λβλ ηλ κκκ larε? Η κτ κκκ ηλ βλ, gκκκ κτ η y'a tσr ka κκκ ma κ κκκ lar. N κ κτ κκκ ηλ βλ δ κ mηηηa.» ²² Yeezuu k'a naa ηλ βλ, Wosocε dκmazaa deem k'a ηyλnta β'σ β'a κκ ta rε, an n'a ηεr, a σ: «Βλ minto m, λβλ n'a ηyλ κκκ wosocεmannλbεr jλtaare m ηcλnaaσ?» ²³ Yeezuu n a ηyλ κκ ησ, a σ: «Κτ ησαar κκκ ba, k'λ ηλ m m. Βλ κτ sλra κκκ ηλ, κκ minto, λ ηλ κκκ zεrε?»

²⁴ Βλ je σ βλ, Hannλ a ka, ηηλ Yeezuu sur, ηηλ ta m wosocεmannλbεr jλtaare *Kayiifσ zi.

(Matiyee 26.71-75; Marki 14.69-72; Likki 22.58-62)

²⁵ Βλ ma βλ, Sλmκκn Pλyεer λ ηyλ kam sε ma. N n a ηλ m, n σ: «A karλndanyλnto κκ gσaa deem βεe n'λβλ m na?» Pλyεer n βλsλ ka, a σ: «Mκκ βεe y!» ²⁶ Wosocεmannλbεr jλtaare βλ zibεanyλ κτ Pλyεer a tσr gσ ma βλ danyλ n a ηλ m, a σ: «Mκκ n λβλ yλ γκsλra σ β'σ kan κλ ra?»

²⁷ Pλyεer n a ya, an βλsλ ka. Λεem βλ, koo n baa da.

N ta Yeezuu m Pλlatλ taa

(Matiyee 27.1-2,11-14; Marki 15.1-5; Likki 23.1-5)

²⁸ N κκ Yeezuu m Kayiifσ har σ, ηηλ ta m dσdκare bλnce σ. Βλ ma βλ, wutigσta m. Γκσκ κτ η ta m κκ κκκ n gasσ dσdκare bλnce σ β'σ y, a y'a *dintim ka a ma, a n a da ma a *pakκλ cλbsa βλ βλ y. ²⁹ Βλ minto βλ, *Pλlatλ n κκ an ta η zi garga ra β'σ, an a ηλ η ηλ, a σ: «Βλ mim awκκ n'a kam gσaa naa do ra?» ³⁰ N η n a ηyλ κκ σ, η σ: «Κτ gσaa naa do, κτ zibσnyaa βεe a a ba, κκκ y'a nyasore σ a ka λβλ σ ra?» ³¹ Pλlatλ n a ηλ η ηλ, a σ: «K'a gaa a dσdκ ka a zim amba awκκ *λεr κκκ n'a ηm βλ m.» Zλfσrκ jλtann κκκ n a ηλ m, η σ: «N n λε ka κκκ σ k'σ gσr zε y!» ³² Meerbaa κτ Yeezuu a ba, a zε zaa minto βλ, yλ an nawσre ηcλnaaσ, an κτ yλ.

³³ Pλlatλ n gasσ dσdκare bλnce σ β'σ, an Yeezuu bir an a lar, a σ: «Zλfσrκ cir n'λβλ m ηλ?» ³⁴ Yeezuu n a ηyλ κκ σ, a σ: «λβλ ηλ naa ηεr λ zim gε? Γεε, gκσ κκκ ηκκκ κκκ mim ηλ λβλ ηλ?» ³⁵ Pλlatλ n a ηyλ κκ ησ, a σ: «Zλfσ βεe m κκκ ηλ y. λβλ dogσκκ, wosocεmannλbεnno jλtan-κκ y'λβλ nyasσ, ηη'λβλ ka κκκ σ! Βλ λβλ ba?» ³⁶ Yeezuu n a ηyλ κκ σ, a σ: «Mκκ cirbεε βλ, durnya naa do κκ βεe y. Κτ κκκ cirbεε βλ durnya naa do κκ ηλ, κκκ dκmazan-κκ yar bam κτ η βλ κκκ nyasσ, ηηλ κκκ ka zλfσrκ jλtan-κκ κκκ σ y. Βλ κκκ cirbεε βλ, durnya naa do κκ βεe y.»

³⁷ Pλlatλ n a ηλ m, a σ: «K'a maam cir n'λβλ m wa?»

Yeezuu n a ηyλ κκ σ, a σ: «λβλ y'a ηλ, λ zim, cir m κκκ m. Yλ κκκ σ m βσr durnya σ, κτ m βλ sλra kasetλ ka. Gσaa k'a sλra ησα βλ, a y'a tσr kam κκκ leer ma.»

³⁸ Pλlatλ n a ηλ m, a σ: «Βλ m sλra?»

(Matiyee 27.15-31; Marki 15.6-20; Likki 23.13-25)

K'a naa ηλ βλ, a a ya, an ta garga ra β'σ, an aa zλfσrκ κκκ yλ, an a ηλ η ηλ, a σ: «Κτ κκκ ηλ, κκκ n mim κτ gσaa naa do a zar βλ yλ y. ³⁹ K'a mim ka awκκ m, κτ pakκλ cλbsa a zκ, κτ m gσaa κκ, m κκ saa βλ, awκκ λε taa κτ m zλfσrκ cir βλ κκ, m κκ saa gε?» ⁴⁰ N η'λ zee dare, η σ: «Naa do βεe y, k'a Barabas κκ!» A n βκκare, Barabas βλ do, gσrzer m.

Karundanyunt ta yaa ra

(Matiyee 28.1-8; Marki 16.1-8; Likki 24.1-12)

20 *Hatš hinni b'š wutigšta m, bi ma bi dš n me y, Magdala Maarii ta yaa ra b'š, a yaa dıga a, n jaa bi gš yaa bi le re. ² A n bra si, an aa Sımčn Pıyeer yı, kan karundanyı deem kš Yeezuu a rıša bi kı, an a hı rı nı, a ş: «N Zuuba bš yaa b'š, bi wč n a dš kš ta n y'a ş m ka y.»

³ Pıyeer n bš kan karundanyı deem bi kı, rı nı ta yaa ra b'š. ⁴ Nı hıya haay bra si, karundanyı deem bi bra si, an cem Pıyeer han, an le ka yaa ra b'š. ⁵ A n zerga an pıerarc wč yı, rı nı kuntəm b'š. Bi, a n gası y.

⁶ Sımčn Pıyeer k'a zu a je ş bi, a lee ku ş. A n gası yaa bi kš ş, an pıerarc wč yı, rı nı kuntəm b'š, ⁷ kan pıera kš n y'a burgu a mim ma bi kı. Bi, bi n nynta kan pıerarc wč kı y. A huŋŋu n y'a ş, n n a cınta bıncı vanta ş. ⁸ Karundanyı k'a le ka an lee ku bi gası yaa ş b'š keere. A n a yı, an sıra ka. ⁹ Bi rı gčta, rı n *Wosoci bi jı ma y. Bala, a a hı, a ş, Yeezuu y'a mım bč rı gəno bire ş.

¹⁰ Bi kur bi, karundanyunt wč a wusıgə, rı nı doo.

Magdala kš Maarii Zuuba yı

(Matiyee 28.9-10; Marki 16.9-11)

¹¹ Maarii gčta garga ra yaa bi jır ş, an nı nyi kam. K'a nı nyi bi kam bi, a zerga, an dıga yaa b'š, ¹² an malıkarı yı hıya, rı nı huu furo m a ma, rı nı nynta bıncı kš rı Yeezuu gər bi wšta ş b'š. Deem n'a mim ma, deem n'a gannı ma. ¹³ Nı n a hı ş bi m, rı ş: «Bš nyi lı n'a karı?» A n a nyı kš rı nı, a ş: «Mč Zuuba n y'a busu, bi kš ta n y'a ş m ka, wč n a dš y.» ¹⁴ K'a nı meer bi bam bi, a a bš an dıga, an Yeezuu yı an nı jıntı b'š, b'a n a dš, a ş, Yeezuu nı y. ¹⁵ Yeezuu n a hı m, a ş: «Lš, kš minto l nı nyi karı? Nka lı nı kam ma?» Lš bi kčnı ş bi, brikə bi dčmazaa m, a ş: «Zuuba, k'lı nı bıncı hı nka wč m, wč yaa busu.» ¹⁶ Yeezuu n a hı m, a ş: «Maarii». A n a wusıgə, an a hı m *ebree lemim m, a ş: «Rabuni» bi le taa k'a hı, a ş: «Karınsaamba.» ¹⁷ Yeezuu n a hı m, a ş: «L bi wč da jıntı ş y, wč n ta m Zı zı cına y. Bi, ta l yaa hı wč danyunt wč m, l ş, wč l tarı m Zı k'a n'awč Zı bi zı, wč Woso k'a n'awč Woso bi zı.» ¹⁸ Magdala kš Maarii bi n b'a hı karundanyunt wč m, a ş: «Mč Zuuba yı, kš k'a hı wč m bi ba n nı!»

Karundanyunt Zuuba yı

(Matiyee 28.16-20; Marki 16.14-18; Likki 24.36-49)

¹⁹ Hinni bi do yırbə m, k'a nynta *hatš hinni bi, karundanyunt wč cılerı tınta a ma nyi kš rı n'a bam zıfırtı jıtanı wč m bi minto. Yeezuu n bš, an bi jıntı rı bire ş, an a hı, a ş: «Laafı n bı kan awč kı.» ²⁰ K'a nı meer bi bam bi, a a wč wč hı nka rı nı kan a boon bi kı. Kš karundanyunt wč Zuuba yı bi, rı haay heer nyı. ²¹ Yeezuu n a ya, an a hı, a ş: «Laafı n bı kan awč kı. Kš wč Zı wč nyı kš, wč y'awč nyı kš.» ²² K'a meer ba nınaaş bi, a hoon sı rı ma, an a hı rı nı, a ş: «K'a *Sent-Esprı sı. ²³ Gš k'awč n nı rı mim-

bšnyaarı sugur karı rı wč, rı sugur yıre. Gš kš k'awč bı rı mımbšnyaarı sugur karı rı wč, rı bı sugur yıre y.»

Yeezuu kan Toma kı

²⁴ Bi ma bi, buerehıyı wč gšaa deem Toma kš n n'a bırm Didim bi n nynta kan rı kı Yeezuu hınkare dčmı m b'š y. ²⁵ Karundanyunt gšnı wč n a hı m, rı ş: «Wč Zuuba yı!» A n a nyı kš rı nı, a ş: «Kš wč n karı wč yaarı yı a wč wč ş, kš wč n m nyı kš nı nı ka yaa deem ş, kš wč n m wč du a boon b'š, wč b'a sire y.»

²⁶ Dčmı sinnıyə kur bi, karundanyunt wč a ya, rı nı zı kš ra har ş b'š, Toma nı kan rı kı. Yeezuu n bš, bi ma bi, rı cılerı wč tınta, an bi jıntı rı bire ş, an a hı rı nı, a ş: «Laafı n bı kan awč kı.» ²⁷ Bi je ş bi, an a hı Toma m, a ş: «L wč, l l nyı kš nı nı naa ş, k'ı dıga wč wč ma, l wč bi da wč me ma, k'ı nyı wč boon ş, k'ı sıra ka keere, k'ı ba sırakarezaa.» ²⁸ Toma n a nyı kš ş, a ş: «Mč Zuuba, wč Woso.» ²⁹ Yeezuu n a hı m, a ş: «K'lı nı wč yı bi y'a ka, lı nı sıra ka wč ş. Mımbırenıyuntazannı m gš kš rı n a yı, bi rı sıra ka wč m.»

Hı nı rı gə k'a ka n nı cı bi

gšrsıra ba bi

³⁰ Yeezuu hoserlo ba gšta karundanyunt wč mım ş bi n n a gšrsıra ba cı naa do kš ş y. ³¹ Nawčnı gšrsıra ba n y'a ş, k'awč n sıra ka, a ş, Yeezuu m *Krista, a m Woso Nı. Bi, k'awč sıra ka, k'a *mısrıbaa yı a tı ma.

Yeezuu a hı nka a karundanyunt m Tıberıyaadı ş

21 Bi je ş bi, Yeezuu a ya, an a hı nka a karundanyunt m Tıberıyaadı kš le ra. A hınkare bi ba n nı.

² Sımčn Pıyeer kan Toma kš n n'a bırm Didim bi kı, Galılee kš Kanaa gšaa Natanayel kı, Zebedee nyntı kı, kan karundanyunt gšnı kı hıya, rı n'a zı kš ra.

³ Sımčn Pıyeer n a hı rı nı, a ş: «Ta wč nawš kš m aa kč ba.» Nı n a hı m, rı ş: «Wč tam kan lı kı.» Nı nı kš, rı nı gası wč ş b'š, bi gum bi do ş, rı nı nyı nyı y. ⁴ Bi ma bi, dš me. Yeezuu n jıntı kš le ra b'š, bi karundanyunt wč n a dš rı ş, Yeezuu nı y. ⁵ A n a hı rı nı, a ş: «Hey! Nyı, wč kš b'awč ş ra?» Nı n a nyı kš ş, rı ş: «Ayy...» ⁶ Yeezuu n a hı rı nı, a ş: «K'a zı rı nı bi zo wč ş bi bı rı, awč y'a yıre.» Nı n zı rı nı bi zo, an zı gš gšta, bi rı b'a dam ma, rı n'a gaa y. ⁷ Karundanyunt kš Yeezuu a rıša bi n a hı Pıyeer m, a ş: «Zuuba m!» Sımčn Pıyeer k'a a ma, n ş, Zuuba m bi, a hı sa, an a du a ma, nynta a ş dıgı, an a da hı b'š. ⁸ Karundanyunt gšnı wč a kš, rı nı bı bı wč ş bi m, rı nı zı rı nı bi gaam, kč n a han, rı bi laaş kš bi lezi ma y. A gakš ş a ba kan metı rı kı.

⁹ Kš rı zer tara ş bi, rı seına yı zı n ta ra kan bur kı. ¹⁰ Yeezuu n a hı rı nı, a ş: «K'a bš wč k'awč rı gš dıtaa kš wč m.» ¹¹ Sımčn Pıyeer n a kš, an gası

כאכאכא ב'ט, an zaŋŋa bi gaa tara ט, zɔ ɡɔta-ɡɔta n a han zɔk busoor yaa kaakɔ, bi kan bi ki haay zaŋŋa bi n kaansɔ y. ¹² Yeezuu n a hi ŋ ni, a ט: «K'a bɔr a hɔ bi.» Bi karundanyi deem taan... n laaka da han, a ט: «Nka n'ibu m ge y?» N y'a dɔ muŋŋa, ŋ ט, Zuuba m. ¹³ Yeezuu n a zɔ keere, an bur bi sa, an a ka ŋ ט. A n a ba zɔ bi m maam sɔ.

¹⁴ Yeezuu k'a muɔm bɔ ט gəəno bire ט bi, a gallem kaakɔ hɔ a hunka a karundanyi kɔkɔ m naa.

Yeezuu kan Pɔyɛr ki

¹⁵ Hɔbire bi kur bi, Yeezuu a hi Sɔmɔkɔn Pɔyɛr m, a ט: «Sɔmɔkɔn, Zaan nyɔnɔ, ibu kɔkɔ ŋɔa an le da nawɔkɔn ra ra?» A n a nyi kɔ ט, a ט: «lu... Zuuba, ibu dɔ, i ט, kɔkɔ y'ibu ŋɔare.» Yeezuu n a hi m, a ט: «Dɔ kɔkɔ sin-nyɛnnyɔn ma.» ¹⁶ Yeezuu n a hi m a huya hɔ ma, a ט: «Zaan nyɔnɔ, ibu i kɔkɔ ŋɔam na?» A n a nyi kɔ ט, a ט: «lu... Zuuba, ibu dɔ, i ט, kɔkɔ y'ibu ŋɔare.» Yeezuu n a hi m, a ט: «Dɔ kɔkɔ seero ma.» ¹⁷ A kaakɔ hɔ ma bi, a ט: «Sɔmɔkɔn, Zaan nyɔnɔ, ibu i kɔkɔ ŋɔam na?» Pɔyɛr heer a zar kan hɔ kɔ Yeezuu a hi m a kaakɔ hɔ ma bi ki. «I i kɔkɔ ŋɔam na?» A n a nyi kɔ ט, a ט: «Zuuba, ibu k'i hɔ haay dɔ bi, ibu dɔ, i ט, kɔkɔ y'ibu ŋɔare.» Yeezuu n a hi m, a ט: «Dɔ kɔkɔ seero ma. ¹⁸ Sɔra paan... kɔkɔ n'a hire ibu m, k'ibu nyɔnta nyukumbueere bi, ibu y'i bankam, i ni tare i hɔkɔ hɔ bɔnce ט. K'ibu bi gusi, ibu y'i zar hɔm, gɔaa vanta n n'ibu banka, an ibu gaa,

an ta ibu m bɔnce k'ibu le baa ט b'ט.» ¹⁹ Yeezuu bi meer naa do ba a ט k'a ze niŋŋə k'a ni Pɔyɛr zem, an a le bɔ Woso ט bi hunka. K'a meer naa do ba bi, a a hi m, a ט: «Zu kɔkɔ ט.»

Yeezuu kan a karundanyi

k'a ŋɔa bi ki

²⁰ Pɔyɛr k'a a bɔ, an dɔga bi, a karundanyi kɔ Yeezuu a ŋɔa bi yi a je ט. A i nyɔnta hɔbire bire dɔmɔm ט, an zerga Yeezuu ci ra, an a hi, a ט: «Zuuba, nka n n'ibu nyasɔm, k'a ibu ka bi?» ²¹ Pɔyɛr k'a yi bi, a a hi Yeezuu m, a ט: «Bi naa, Zuuba, bɔ n ni zem bi naa yi?»

²² Yeezuu n a nyi kɔ ט, a ט: «Kɔ kɔkɔ ט k'an ɡɔkɔta an ta an kɔkɔ wusigəre ku, kara y'ibu ku? Ibu, zu kɔkɔ ט.»

²³ Meerbaa naa do minto y'a ka, n n so ra danyɔn kɔkɔ barla, ŋ ט, karundanyi naa do bi gare y. Kɔ sɔra ni, Yeezuu n a hi, a ט, a bi gare y. A a hi, a ט: «Kɔ kɔkɔ le taa k'an ɡɔkɔta, an ta an kɔkɔ wusigəre ku, kara y'ibu ku?»

²⁴ Karundanyi bi do ni minno kɔkɔ duro kaseti kam, an ni ŋ ɡɔrsɔra bare, bi kɔkɔ dɔ, kɔkɔ ט, a kaseti bi sɔra m.

²⁵ Yeezuu a ya, an kɔkɔ ɡɔtɔ ba. K'a ɡɔrsɔra n n'a bam deem-deem, kɔkɔ hɔkɔndare kɔ ט, durnya haay b'a dam ma, an ciro kɔ ŋ ni ŋ ɡɔrsɔra bam kɔ kɔkɔ si y.

Zibæezanno Ci

Krista Zibæezanno wakk zibæero Ci bi

gasɔɔɛ

Likki k'a lemim nyunta ci bi ba bi ci huya hɔ m naa do.

Ci bi ba a ɔ, an ni Yeezuu k'a ni kan a gɔɔɔ wakk ki Sent-Espri paŋŋa m bi mim dundam. Bala, Yeezu k'a a busu an ta arzana ɔ bi, Sent-Espri i bɔr an ni kan karɔndanyɔnɔ wakk ki.

Ci b'i kristagɔɔɔ sokɔma siŋŋida hunkam wakk m. A siŋŋida k'a sa Zerizalem ɔ Pɔyɛɛr ni lɛɛ an tolle ba an ta do wantɔɔ kɔrɔ ɔ bi an n'a dundam, kan Pol mɔsɔrbaa kan a zibææ mim ki. Ci b'i zibææ kɔ Krista a to a gɔɔɔ m kɔ ŋ n'a ba bi mim hi m sɔ, a cɔnta k'a ɔ, k'a gɔɔɔ wakk n ta lɛɛ haay ɔ ŋni lemim nyunta pa da bi.

Gasɔɔɛ

1 Teofil, m lɛɛkare ci bi nɔ ɔ, wakk Yeezuu zibææ haay k'a ba kan hɔ haay k'a dɔnda bi da ɔ, an a sa a siŋŋida ɔ, ² an ta, an hinni k'a zibæezanno nɔ ɔ, an a lɛrɔ ka ŋ ɔ, kan *Sent-Espri paŋŋa ki, an ta an a dɔmum k'a der ɔ arzana ɔ bi ku. ³ Brɔɔ a a hunka ŋ ni mɔsɔr a zɛ bi kur, kan makrɔrɔ gɔɔɔ kɔ ŋ biɔkare ba ɔ ki, a ɔ: a a mum nɔ ɔ, a m mɔsɔr. A kaseti nyunta ɔ gɔta. Dɔmum busi nɔ ɔ, a a hunka ŋ ni, an ni Woso cirbææ bi mim dundare ŋ ni. ⁴ A nyunta an ni hɔbɔre bɔm kan ŋ ki hindeem ɔ, an lɛ ka ŋ ɔ, a ɔ: ŋ bi nɔ Zerizalem nɔ ɔ y, bi kɔ ŋ ni gɔɔɔ ŋni dɔ Zɔ Woso lerbɔre bi ma. «Hɔ niŋŋæ k'awakk ma, wakk n a hi m lɛ m bi. ⁵ Zaan hi batem ka denter, b'awakk, naa kan dɔmum poore ki, awakk batem sim Sent-Espri nɔ ɔ.»

Yeezuu i derm arzana ɔ

⁶ ŋ nyunta, ŋn'a zɛ kɔ ra, ŋni laaka naa do da han, ŋ ɔ: «Zuuba, naa ma ubu n ni Israyel cirbææ bi bankarɔ ɔ gɛ?» ⁷ A n a hi ŋ ni, a ɔ: «Awakk n a ga m k'a dɔmunnɔ kan wakatɔrɔ ki kɔ Zɔ Woso a cɔnta a muŋŋa paŋŋa m bi dɔ y. ⁸ Bi, awakk paŋŋa yɛɛ, Sent-Espri hɔ m, an ni zem bi zer awakk mim ɔ, a paŋŋa kare awakk ɔ. Awakk nyuntam wakk kasetizanno Zerizalem ɔ, Zidee haay kan Samarii ki haay, kan tara lɛ cɔnta ji ki.» ⁹ Kɔ Yeezuu minno nɔnɔ duro hi ŋ ni bi, a der ŋ mɔnyaa m, warkɔ bɔr an b'a nyaam ŋ lɛɛ. ¹⁰ Kɔ ŋ gɔɔɔ ŋn'i dɔgam brama ma bi, gɔɔɔ hɔkɔɔ bɔr ŋni huu fu du a ma, ŋni bi jum ŋ jr ɔ. ¹¹ ŋ n a hi ŋ ni, ŋ ɔ: «Galilee gɔɔɔ ra, nɔ minto m, awakk n gɔɔɔ an ni dɔgam brama nɔnɔaɔ? Yeezuu naa do kɔ n y'a nɔ awakk bire ɔ an der brama bi y'a bɔre an bɔr maam, amba awakk yɛ an der brama bi m.»

Kristazibæezanno

¹² Kɔ ŋ zer ci kɔ n n'a birm Oliviye ci bi ra bi, ŋ y'a wusigæ, ŋni ta Zerizalem ɔ. Bi ci bi do, a ga a ɔ *sabaa dɔmum tare m, amba n lɛ ka bi m. ¹³ Kɔ ŋ yaa lee ku bi,

ŋ der cɛ k'a ni mim ɔ b'ɔ, amba ŋ tur a ba biisi bi m. Bɔncɛ bi do, Pɔyɛɛr kan Zaan ki, Zakki ki, Andɔr ki, Filipi kan Toma ki, Bartelemii kan Matiyee ki, Alfee nyl Zakki kan Sɔmɔn kɔ n n'a birm *Zelɔtɔ bi ki, kan Zakki nyl Ziidi ki tur kɔ zɛ ɔ. ¹⁴ ŋ haay a zɛ kɔ ra lɛ deem ŋn'a tɔŋ ɔ kan yaadare ki, kan lannɔ gɔɔɔnɔnɔ ki Yeezuu da Maarii ki, kan Yeezuu danyɔnɔ ki.

Matiyas bɔɔɛ

¹⁵ Dɔmum bi do ɔ, gɔɔɔ a so kɔ ma b'ɔ, ŋ lɛ n a zɔ zɔɔ buhura ma. Pɔyɛɛr n wuti a danyɔnɔ wakk bire ɔ, an a hi, a ɔ: ¹⁶ «M danyɔnɔ, a ga a wɔm kɔ Sent-Espri mim k'a hi David lɛ m Wosoci nɔ ɔ Zidas k'a ka lɛɛ, ŋni Yeezuu nyasɔ bi minto bi n kɔ yɛ. ¹⁷ A nyunta wakk bire ɔ, an a hɔ jirle hɔ yɛ, wakk zibææ bi nɔ ɔ. ¹⁸ Bi, gɔaa bi do, zibææ bɔnyaa k'a a ba bi, a bi busoo bi sa, an tara si m. A do a ɔ a nɔ ra, a nɔ bi n haan, a nɔbaarɔ haay n nɔ, ŋni sur tara ɔ. ¹⁹ Zerizalem gɔɔɔ haay a dɔ. Bi y'a ka ŋn'i tara bi birm a lemim m Hakeldamaa, a lɛ taa k'a hi, a ɔ: Ma tara. ²⁰ Sɔra m, n y'a gɔrsɔra ba nɔnɔaɔ laarɔ ci nɔ ɔ:

K'a har n gɔɔɔ zer, kɔ gɔɔɔ bi nyunta ɔ y. Bi, a a ya an a hi, a ɔ:

Kɔ gɔaa vanta n a zibææ bi sa.

²¹ Gɔɔɔ kɔ ŋ wakk da zaa ɔ lɛɛ haay ɔ dɔmum kɔ Zuuba Yeezuu mɔsɔrbaa ba ɔ wakk bire ɔ bi, ²² an a sa Yeezuu batem k'a a si Zaan zi bi ma, an ta an dɔmum k'a der ɔ arzana ɔ bi ku bi, a a ga m, kɔ ŋ gɔaa deem n a ba kan wakk ki a mumbɔɔɛ kasetizaa.» ²³ ŋ ŋ hunka huya, Zozɛf kɔ n n'a birm Barsabas, n ni so ra, n n'a tɔ ka Zistus bi m kan Matiyas ki. ²⁴ ŋ n yaa da nɔnɔaɔ: «Zuuba, ubu k'i gɔaa haay heer dɔ, dɔga gɔaa huya naa bire ɔ i gɔaa k'ubu nɔ ɔ bi hunka wakk m, ²⁵ k'an nyunta lemim nyunta zibææzaa, bɔncɛ kɔ Zidas a to an ta a bɔncɛ ɔ bi.» ²⁶ ŋ n pɔɛɛga da, an jum Matiyas mim ɔ. Bi y'a da kristazibæezanno bueeredeenno wakk barla.

hōbure bīm, ḡn'l yaa dare. ⁴³ Kristazibæezannō wōkō kō ḡn nū hoserlo bam ḡṣta kan makrarō kī bī, ḡ haay zē kədə. ⁴⁴ ḡṣta haay kō ḡ y'a ba surakarezannō wōkō haay a zē kō ra, ḡn'a hō haay zem kō ra. ⁴⁵ N y'a wōkō hēere kan a arzakarō kī, k'a bī ḡ jir kan kō kī amba ḡṣaa biyəə lē n taa bī m. ⁴⁶ Dōmum haay, ḡ y'a zem kō ra Wosoce ṣ b'ṣ, ḡn'a zem kō ra a harlō ṣ, ḡn'l Yeezuu zekōra hō bure kan heernyō kī, noonhubaa kī. ⁴⁷ N n'l Woso dan ṣ, do bī haay n a lē bōre ḡ ṣ. Dōmum biyəə, Zuuba a ka ḡṣta nū bōmbōre yūre, sokōmagōṣta wōkō lē n'a dam la.

Lōḡg waare

3 Yirbæe deem m wakati kaakō hō ma bī, yaadare wakati m bī, Piyēer kan Zaan kī ta Wosoce ṣ. ² ḡṣaa n nū b'ṣ, an yī lōḡg, n n tūr a busu dōmum haay, n n aa nyūnta Wosoce lē kō n n'a birm «cele ḡṣere-ḡṣere» bī ma, k'an hō yūnye ḡṣta kō ḡ nū gasōm Wosoce ṣ b'ṣ rō wōkō han. ³ K'a Piyēer yī kan Zaan kī, ḡn'l tam k'a gasō Wosoce ṣ b'ṣ bī, a hō yē ḡ han. ⁴ Piyēer kan Zaan kī n dīga a sū... ḡn'a hī m, ḡ ṣ: «Dīga wōkō ma!» ⁵ ḡṣaa bī nū dīgare ḡ ma, bala, dō an nawōre ḡ ma kō ḡ nū hō ka a ṣ. ⁶ Piyēer n a hī m, a ṣ: «Mōkō ba sarma m ḡeē wanzur nū y. Bī, hō k'a nū wōkō ṣ bī, wōkō y'a kare lē ṣ: Yeezuu Krista, Nazareti ḡṣaa bī tō ma, wuti l ta!» ⁷ A n a sa a bī ṣ wōkō ma, an a ka an wuti. Lēem bī, ḡṣaa bī ḡannō kan a ḡankōyēerō wōkō kī a bō kō zi. ⁸ A n wuti brama vugur, an nū tam. A n gasō kan ḡ kī Wosoce ṣ b'ṣ, an nū tam, an nū hinherm, an n'a lē bōm Woso ṣ. ⁹ Zamaa bī haay n a yī an nū tam, an n'a lē bōm Woso ṣ. ¹⁰ N y'a dō: A mūḡḡa l nyūnta Wosoce lē ḡṣere-ḡṣere bī lē ma an nū hō yūnyem bī. ḡṣta wōkō zē kədə, ḡ da n bō ṣ, hō k'a ba ḡṣaa bī m bī tō ma.

Piyēer meerbaa

¹¹ ḡṣaa bī n a ya, an n'a ḡōm Piyēer ma kan Zaan kī y. Zamaa bī haay n a si ḡnū ta ḡ zi lanḡa kō n n'a birm «Salomōn lanḡa» bī taa. Hō k'a ba b'a ka ḡnū zē kədə. ¹² Piyēer k'a naa yī bī, a a hī zamaa bī m, a ṣ: «Israyel zannō, bō m, awōkō nū zem kədə hō k'a ba naa ma? ḡeē bō minto m, awōkō nū dīgam wōkō ma, l ṣ, ḡṣaa naa k'a nū tam bī, wōkō panḡa ḡeē wōkō mūḡḡabaa y'a ka, an nū tare?» ¹³ Abraham, Izakki, kan Zakōkō bī kī Woso k'a m wōkō zūrō Woso bī y'a lē bō a Zibæənyū Yeezuu b'ṣ. Bī, awōkō nyūnta a nyasō a ka Pilati ṣ, an a ḡṣa k'a wō saa, awōkō n a gu bī. ¹⁴ Awōkō, ḡṣaa mūḡḡa k'an tūrḡa bī, awōkō kaanm bī m, a yē kō n nū wō saa ḡərzer bī ma. ¹⁵ Mīsr-baa cir b'awōkō zē, Woso a mūm bō ṣ ḡæno bire ṣ, a kasetzannō m wōkō m. ¹⁶ Surakare minto y'a ka Yeezuu tō ma, wōkō n tō naa do hī, ṣ yaabazaa k'awōkō n nū dīgam ma a dō ṣ naa waa. Bī, surakare k'a a to Yeezuu zi bī y'a ka ḡṣaa naa n a waa awōkō haay bire ṣ.» ¹⁷ «Sura m, m danyūnō, wōkō dō wōkō ṣ badō y'a ka awōkō n a ba nūnaasō haay, awōkō kan a cinno wōkō kī. ¹⁸ Woso mūḡḡa lē ka an a hī a lesinnisorazannō lē m, a ṣ: A Krista bī fur yūre, b'a kō yī maam ṣ. ¹⁹ K'a a bō a mim-bōnyaarō ṣ, k'a a bō a bōr Woso zi, k'a a mim-bōnyaarō sugur yī. ²⁰ Zuuba Woso menyō wōkō munnō kam, an

Yeezuu bōmbōrezaa nūḡḡə k'a banka wōkō minto bī nyō. ²¹ K'a nū arzana ṣ bī, nyūnta an nawōm b'ṣ, an dō hō haay bankare dōmum ma, dōmum nūḡḡə kō Woso a hī a lesinnisorazannō mūḡḡə lē m bīsi bī m. ²² Moyiisi lē ka an a hī, a ṣ: «Zuuba Woso y'a lesinnisorazaa bōḡ ṣ awōkō danyūnō bire ṣ awōkō minto, amba wōkō m. K'a tōr ka hō haay k'a n'a hūm bī ma. ²³ ḡṣaa k'a n a tōr ka wosolesinnisorazaa bī do lemim ma, kō n n a bō do barla, n n'a zē ḡər.» ²⁴ Wosolesinnisorazannō wōkō haay, an a sa Sanwēl ma kan a jezannō kī dōmunnō kō wōkō n ta ṣ rō wōkō wōkō mim hī. ²⁵ Awōkō m wosolesinnisorazannō wōkō kan ḡṣaasibabaa kō Woso a cūnta kan awōkō zūrō kī bī hōyūrezannō, dōmum k'a hī ṣ Abraham m, a ṣ: «lē yāḡḡə minto, do haay k'a nū tara burə ṣ barka yūm.» ²⁶ Woso k'a Zibæənyū bī bō ṣ bī lē ka an a nyō wōkō zi an a barka zer awōkō mim ṣ, an n'a kam awōkō ḡṣaa haay n'a mim-bōnyaarō tore.»

Piyēer kan Zaan kī dōdōkənnō taa

4 Piyēer kan Zaan kī kō ḡṣta ḡn'l meer bam kan zamaa bī kī bī, wosocemannūbənnō kan Wosoce dōmazannō cir bī kī, kan Sadiseēnō kī bōr ḡ zi. ² N heer busu kan ḡ kī, kō ḡ nū karūnda dūndam ḡṣta wōkō m, ḡn'l Yeezuu mim hūm ḡṣta m kan ḡæno mūmbōre kī bī minto. ³ N nū ḡ ḡṣ, ḡnū ḡ du lōnōce ṣ, bala, gum da, ḡn'a tō do n mē. ⁴ ḡṣta kō ḡ n'a tōr kare ḡ ma rō wōkō, ḡṣta a ba surakarezannō. N lē wuti an a zō tisi soor ma. ⁵ Dō k'a mē bī, cinno kō ḡ nū Zerizalem ṣ kan tara bī ḡṣtaḡusinno kī wosocikarūnsaambō wōkō kī a zē kō ra. ⁶ Wosocemannūbər jūtaare Hannū nyūnta ṣ kan *Kayiifō kī, Zaan kan Alesandūr kī, kan wosocemannūbənnō jū-tannō dōḡṣta wōkō kī haay. ⁷ N n a ka, ḡnū Piyēer ḡaa kan Zaan kī, ḡnū bōr ḡ nū a taa, ḡn'l ḡ larle, ḡ ṣ: «Bō panḡa m, ḡeē nka tō awōkō yū ma an nū naa bare?» ⁸ *Sent-Ēspri k'a Piyēer han bī, a a hī ḡ nū, a ṣ: ⁹ «Kō lēezannō kan ḡṣtaḡusinno kī, her naa ṣ bī, wōkō lar awōkō nawōm hō mūḡḡa kō wōkō ba lōḡḡ naa do m bī minto. Kō a hī, k'a ba wōkō ṣ lō ḡṣaa naa do n a waa ḡe?» ¹⁰ K'a dō mūḡḡa a ṣ, awōkō haay kan Israyel do haay kī, Nazareti Yeezuu Krista tō minto m. Awōkō y'a wō ḡdōdark-ōra ma, Woso n a mūm bō ṣ ḡæno bire ṣ, a minto y'a ka ḡṣaa naa do n a waa, an n'awōkō lē naa ṣ. ¹¹ Amba Wosoci a hī bī m, «jaa k'awōkō cēdonno, wōkō a bō ṣ a zō bī, a y'a ba cējūr jaa.» ¹² Bōmbōrezaa vanta ba ṣ būnce vanta ṣ k'a bēe y. Tō vanta ba ṣ durnya bō ṣ n n a ka ḡṣta ṣ k'ṣ ṣ da ma ṣ bōmbōre yī k'a bēe y.» ¹³ Kō ḡ Piyēer kan Zaan kī heerkōdōbaa bī yī bī, ḡn'a dō ḡ ṣ, ḡ n karūnda ba y, targarō m bī, ḡ zē kədə. N y'a dō kēere, ḡ ṣ Yeezuu zukuuzannō m, ¹⁴ ḡn'l dīgam ḡṣaa k'a waa bī ma a jūr ṣ, ḡ n hō k'a n'a hūm bī dō y. ¹⁵ N n lē ka, kō ḡ nū bō ḡ nū dōdōkare būnce ṣ b'ṣ, ḡnū ḡṣta k'a dīga ḡ mim ma. ¹⁶ N n'a hūm kō m, ḡ ṣ: «K'ṣ a ba ḡṣta wōkō duro n lō? Kō sura nū, ḡṣta haay kō ḡ nū Zerizalem bō ṣ rō wōkō a dō, ḡ ṣ, ḡ hoser ba, bī wōkō b'ṣ dam ma, ṣ bī ṣ ka ma y. ¹⁷ Ṭ ḡ meerbaarō wōkō da jūm ṣ, k'a bī lee ku lēe haay ṣ y. Ṭ bō ḡ lēe, kō ḡ b'a ya, ḡnū meer ba kan ḡṣta wōkō kī tō naa do minto y.»

¹⁸ N n a ka, ηnū η bir, ηnū lē ka η σ, kō η b'a ya, ηnū Yeezūu tō hī, gēē, ηn'a mim dūnda y. ¹⁹ Piyēer kan Zaan kī n a nyī kō η nō, η σ: «Bō m mūnēnā Woso mīm σ? Ū σ tōr ka awkō ma gēē, σ σ tōr ka Woso mā? K'a a hōkō da mā, a dīga a. ²⁰ Kō kōkō nū, wōkō b'σ dam mā, σ hō kō kōkō yī, σ a mā bī hīrē tō y.»

²¹ Kō η nū nyī bam zamaa bī m bī, η b'a dam mā, ηnū hōkō bā η nū y. N n a ya, ηnū nyaa bā kan η kī, ηnū η tō. Bala, gūaa haay y'a lē kōm Woso σ hō k'a bā bī mīnto. ²² Bī, gūaa k'a waarē yī hoser naa dō bārē kō σ bī, a dōkōraa lē da busī m.

Srakarezannō kōkō l yaa dam

Woso m

²³ Kō η kō saa η mā bī, Piyēer kan Zaan kī ta a mūno kōkō zī, ηn'aa hō kō wosocemannūbēnno jūtannō kan tara gūkōgusinno kōkō kī a hī bī dūnda η nū. ²⁴ N n a tōr ka η mā. N haay n a zē kō ra deem, ηn'a hī Woso m, η σ: «Karūnsaamba, lūū «brama da kan tara kī, hī kī, kan hō haay k'an a kō σ bī kī.» ²⁵ lūū Sent-Espri pānēnā da l zībāēnyī David kōkō yaaba bī lē σ, minno kōkō duro mīnto:

Bō mīnto kōkō nū hāēn sire nēnāaσ,
zamaa n'a hōkō dam,
hōkōndarē vam-vam nū?

²⁶ Durnya cinno n a zō kō mā,
kōkō cinno n a so kō mā k'a yar bā kan Zuuba Woso kī,
a Krista kī.

²⁷ Sira m, Hūrōkōdī kan Pōns Pilatī kī a zē kō ra tara naa dō kō σ, kan dō vantōkō kī Israyel zannō kī, k'a yar bā kan Yeezūu lūū zībāēzaa mūnēnā k'īlūū kō σ bī kī. ²⁸ Naa bā η y'a σ, k'īlūū pānēnā, l hōkōhō k'īlūū lēē ka l cūnta bī n kō yī. ²⁹ Naa mā kēērē bī, Zuuba, l tōr ka η nyaabārē meerbaa bī mā, k'ī ka k'ī zībāēnyīkō kō n'ī lemīm bī hī kan heerkoodābaa kī. ³⁰ l kō hōr, l ka kō yaabazannō m waarē yī, kō makrārō m bā, kan hoserlo kī lūū Zībāēnyī mūnēnā Yeezūu tō mā.» ³¹ Kō η yaa bī da ηn'a nya bī, buncē nīnēnā kō η nū ta σ bī hīnkō. Sent-Espri gasō η σ an η han haay. N nū Woso lemīm bī pā dam kan heerkoodābaa kī.

Srakarezannō arzaka jirle

³² Zamaa bī kō η y'a bā srakarezannō kōkō, η heer a bā deem, nyī deem, gūaa bā σ an nū hō m, a σ, awkō y'a so σ y. Hō haay bī zē η nawōm kō ra deem. ³³ Kristazibæezannō kōkō l Zuuba Yeezūu mūmbōkōrē kasētī karē kan pānēnā gōta kī. N haay nū zī bam Woso barka gōta kō η y'a yī bī m. ³⁴ Gūaa bā σ η bīrē σ an cīcīrzaa y. Gōkō kō η nū tarārō m kō kō, gēē, η nū harlō m kō kō, η hēē η nawōrē, ηn'ī zērē a busōo kō η y'a yī bī m, ³⁵ ηnū b'a ka kristazibæezannō kōkō σ. Gūaa bīyāē k'a lē taa daahan mā bī, a y'a yīrē amba a lē taa bī m.

³⁶ Amba Zozef kō kristazibæezannō kōkō a tō ka Barnabas bī, a lē taa k'a hī a σ «mūno heeryurezaa» bī n nū hōkōra m. Levīī dō gūaa m, an a tō Siipīr σ. ³⁷ A n a

hōkōra bī hēē, an a busōo bī sa, an b'a ka kristazibæezannō kōkō σ.

Ananyas kan Safura kī ηōaar

5 Gūaa deem n ta σ, a tō m Ananyas, an kō mā kan a lō Safura kī ηn'a tara hēē. ² A n kō mā kan a lō bī kī, an busōo bī kō σ an a cūnta, an a mōsī bī sa an aa a ka kristazibæezannō kōkō σ. ³ Piyēer n a hī, a σ: «Ananyas, bō m Sōtaana n'īlūū heer han? lūū ηōaar bā Sent-Espri m, l tara k'īlūū hēē bī busōo bī kō σ. ⁴ lūū n l da mā l tara bī hēērē tō, l bā l hō ra? Gēē, k'ī hēē, l busōo bī sa l hō k'ī lē n taa bī bam na? A bā lūū σ lō, l naa da l heer σ? Nōaar bēē lūū bā gōkō nū y, a bā lūū σ Woso m.»

⁵ Ananyas k'a naa mā bī, an a dō, an ga. Nyībāē gōta gasō gōkō kō η minno kōkō duro mā rō kōkō σ. ⁶ Gōkō pōoro n bōr, ηnū b'a gōr bī sa, ηnū pēera burgū mā, ηn'aa a bir.

⁷ A maasūrē bā, an a zō wakatī kaakō mā, a lō bī n bī gasō, an a dō kō kō l bā y. ⁸ Piyēer n a lar, a σ: «Tara bī k'awō hēē bī, a lē paan... m naa ra?» A n a nyī kō σ, a σ: «lūū..., a lē n bī bala.» ⁹ Piyēer n a ya, an a lar, a σ: «A bā awōkō lō a a lē bā deem k'a Zuuba Sent-Espri bī makra bā? l tōr ka gōkō kō η yaa lūū zim bī bir lō kōkō gam heer mā hallē mā, η y'īlūū busūm kō.» ¹⁰ Lēēm bī, Safura a dō Piyēer jūr σ, an ga. Kō gōkō pōoro kōkō bōr bī, η bī dīga a a ga, ηn'a busū k'a yaa bir a zim bī jūr σ.

¹¹ Dabōō gōta srakarezannō kōkō nyasō haay, kan gūaa haay k'a minno kōkō duro mā bī kī.

Kristazibæezannō kōkō hoserlo bārē

¹² Kristazibæezannō kōkō l makrārō kan hoserlo kī bam gōta zamaa bī bīrē σ. N haay a zē kō ra deem Sa-lōmōkō lanēnā taa b'σ. ¹³ Bī, gūaa k'a n sira ka Woso σ paan... bī bīr yēm an n'a zēm kō ra kan η kī y. Kan bī kī, zamaa bī n n'a lē kōrē η σ. ¹⁴ Gōkō cir gōta, yaarō kan lannō kī l sira kam Zuuba σ, ηn'a zarlē η la. ¹⁵ N n bōr yaabazannō m zaarō bīrē σ, ηnū η wōta gargōrō σ gēē gōrānēnārō σ, kō Piyēer bōr an nū cenīm b'σ gēē a hīnnī y'a kam nīnēnā ra gē. ¹⁶ Gōkō gōta n a tō yaabazannō m Zerizalēm gōrgārō σ kan gōkō kō zīnārō nū kan η kī rō kōkō kī, ηnū bōr η nū, ηn'a waa haay.

Kristazibæezannō kōkō gōrlē

¹⁷ Dōmōm bī dō σ bī, wosocemannūbār jūtaarē kan a jezannō kī, Sadīsēenō kōkō, wutī kan jūmbaa heerbusū kī. ¹⁸ N n a ka, ηnū kristazibæezannō kōkō gōr gōkō mīm m, ηnū η du lōkōkō σ. ¹⁹ Gunūū σ bī, Zuuba malēēka bōr, an bī lōkōkō bī lē rō kōkō gōngō, an η kō, an a hī η nū, a σ: ²⁰ «K'a ta a yaa jūm Wosoē σ b'σ, a mōsīrbaa daa naa dō minno kōkō duro haay hī zamaa bī m.»

²¹ Kō η naa mā bī, dō k'a mē bī, η ta Wosoē σ b'σ k'a yaa dūnda gōkō kōkō m. Wosocemannūbār jūtaarē bī n lēē ku kan a jezannō kōkō kī. A n a ka ηnū dōdōkōnno kōkō bīr haay, Israyel gōkōgusinno kōkō haay, an nyōkō da kō n aa kristazibæezannō kōkō kō lōkōkō σ, n nū bōr η nū. ²² Gōkō kōkō kō η ta bī, kō η yaa lēē ku b'σ bī, η n η

m buncɛ naa do ɔ.»⁸ A n gɔaaɓɓabaa da kan kɪ banɲɔ-
gasɔrɛ nɔ ɔ. Bi minto y'a ka, Abraham k'a Izakkɪ yɪ bi,
an a gasɔ banɲɔ ɔ a yurɛ dɔmum sinnɲə hɔ ma, Izakkɪ n
a ba maam sɔ kan Zakɔɔɔ kɪ. Zakɔɔɔ n a ba a nyɔntɔ
buerehɪɪɪɪ kɔ ɲ y'a ba kɔɔ zɔrɔ kɔɔ m maam sɔ.»

⁹ «Wɔ zɔrɔ kɔɔ n kɔkɔrɛ ɲɔɔ sɔ Zozef m, ɲɲ'a hɛɛ. N n
a gaa n nɪ ta m Eziptɪ ɔ. Bi, Woso nyɔnta kan kɪ. ¹⁰ A n a
bɔ a fur do haay nɔ ɔ, an hɔɔɔ ka ɔ kan barka kɪ Eziptɪ
cir Farawɔn taa. Bi m Zozef ba Eziptɪ lɛɛzaa, an a so
Eziptɪ ɔ kan a har kɪ haay. ¹¹ Nɔ gɔta n b'a da Eziptɪ kɔ
ɔ haay ɔ, kan Kanaan kɔ kɪ ɔ. Fɪryurɛ bi panɲa nyɔnta
ɔ, kɔɔ zɔrɔ kɔɔ n hɔkɔrɛ yɪ ɲɲ'a burɛ y. ¹² Kɔ ɲ y'a ma, ɲ
ɔ hɔkɔrɛ ɪ Eziptɪ tara ra bi, Zakɔɔɔ a nyɔntɔ, kɔɔ zɔrɔ kɔɔ
nyɔntɔ ɲ lɛɛkɔrɛ hɔ ma. ¹³ A hɪya hɔ ma bi, Zozef a hunka
a danyɔntɔ kɔɔ m. Bi Farawɔn a danyɔntɔ kɔɔ dɔ ma ɔ.
¹⁴ Bi m, Zozef n nyɔntɔ da, ɲɲ'aa a zɪ Zakɔɔɔ gaa kan a
dogɔsɔ kɪ. ɲ y'a zɛ kɔ ra haay gɔaa busaanhɪna a yaa
soor. ¹⁵ Zakɔɔɔ n ta Eziptɪ ɔ, an aa ga b'ɔ kan kɔɔ zɔrɔ
kɔɔ kɪ. ¹⁶ ɲ n ɲ gɔr, ɲɲɔ ta ɲ nɪ Sikem ɔ ɲɲ'aa ɲ bir yaa
kɔ Abraham a si busoo m Emɔɔɔ nyɔntɔ zi, Sikem tara ra
b'ɔ.»

¹⁷ «Woso lerbɔrɛ k'a ba kan Abraham kɪ kan kɔ yɪ bi
dɔmum k'a n'a zɔm bi, zamaa bi lɛ a da ra, ɲɲ'a ba gɔta
Eziptɪ tara ra, ¹⁸ an ta an Eziptɪ cir vanta k'a bi cirbæ
bi, b'a n Zozef dɔ bi ku. ¹⁹ Cir bi do nyɔnta bɔnyaa, an
zambɔ ba kɔɔ do bi ma. A panɲa ba kɔɔ zɔrɔ kɔɔ ma,
an a ka ɲɲ'a a nyɔntɔ poorero gɔr, ɲɲ'aa ɲ lo kɔ ɲ nɪ
gɪnga. ²⁰ Dɔmum bi do Moyiisi yɪ ɔ. A gɔrɛ nyɔnta ɔ
Woso mum ɔ. A tɔr n y'a ɔ mom kaakɔ a zɪ har ɔ. ²¹ Bi
kɔ ɲ y'a zo bi, Farawɔn nyɔntɔɔɔɔɔ bi y'a busu an a
tɔr, an a ba a nyɪ. ²² Moyiisi n Eziptɪ zannɔ kɔɔ hɔɔ
dɪnda haay, a meerbaaɔ kan a zibæro kɪ panɲa nyɔnta
ɔ.»

²³ «K'a dɔɔɔɔɔ busi ku bi, a a hɔɔɔ da a ɔ, k'a dɪga a
danyɔntɔ Israyel zannɔ kɔɔ ma. ²⁴ K'a deem yɪ Eziptɪ
gɔaa nɪ fur kam ma bi, k'a ɔ k'a a da a danyɪ k'a nɪ fur
yɪm bi han a bɔmbɔ bi, an Eziptɪ gɔaa bi zɛ, an ga. ²⁵ A
hɔɔɔ a da a ɔ a danyɔntɔ kɔɔ y'a dɔrɛ ɲ ɔ, Woso y'a bɔ ɔ
k'a bi ɲ bɔmbɔ, bi ɲ n a jɪ ma y. ²⁶ A dɔ k'a mɛ bi, a a
danyɔntɔ hɪɪɪɪ yɪ ɲɲɔ kɔ zɛm, an a zɔ k'a ɲ bɔmbɔ kɔ ɔ,
an n'a hɪrɛ, a ɔ: «M hannɪɪɪ, danyɔntɔ n'awɔɔ m kan kɔ
kɪ, bɔ minto, awɔɔ nɪ kɔ zɛrɛ?» ²⁷ Bɔzaa nɪ fur kɔrɛ a
mim bi ma bi n a kɔ nya Moyiisi cɪ ɔ, an kaanm m, an
a hɪ m, a ɔ: «Nka y'lbɪ ba kɔɔ cir, k'l nyɔnta kɔɔ
dɔdɔkɔrɛzaa? ²⁸ lbɪ lɛ n taa k'l kɔ zɛ amba lbɪ Eziptɪ
zannɔ gɔaa bi zɛ jim bi m na?» ²⁹ Moyiisi k'a naa ma bi,
an a si, an aa a nyaakɔm da kɔ vanta ɔ, Madɪyan tara
ra. B'a nyɔntɔ yɪ ɔ hɪya.»

³⁰ «Dɔɔɔɔɔ busi kur bi, malɛɛka a hunka m Sinayii ci
poohkɔɔ ɔ tutugu ɔ, sɛ nɔ ɔ. ³¹ Moyiisi k'a naa yɪ bi, a
zɛ kɔdɔ, an a zɔ k'a dɪga a. A Zuuba Woso leer ma, an
n'a hɪrɛ, a ɔ: ³² «lbɪ zɔrɔ Abraham kan Izakkɪ kɪ Zakɔɔɔ
kɪ Woso m kɔɔ m.» Moyiisi da n bɔ ɔ, a mɛ nɪ nyɪɲɲɔm,
a n yɛ k'a a ya, a a mum busu a dɪga y. ³³ Zuuba n a hɪ
m, a ɔ: «l kɔɔɔ kɔ ɪ gam ɔ, bala, buncɛ k'lbɪ nɪ nɪ jɔntɔ
ɔ naa, buncɛ mɲɲa m, bala kɔɔ ɪ naa ɔ. ³⁴ Kɔɔ m gɔɔ
kɔɔ cicir yɪ Eziptɪ tara ra, kɔɔ ɲ zeedarɛ ma, kɔɔ n zer

kɔ m ɲ bɔmbɔ. Naa ma kɛrɛ bi, kɔɔ lɛ n taa kɔ m ɪ
nyɔntɔ Eziptɪ kɔ ɔ.»

³⁵ «Moyiisi bi do ɲ kaanm m ɲɲ'a hɪrɛ, ɲ ɔ: «Nka y'lbɪ
ba cir, dɔdɔkɔrɛzaa kɔ?» Bi, Woso a nyɔntɔ k'an bir cir,
bɔmbɔrɛzaa sɔ kan malɛɛka k'a hunka m tutugu nɔ ɔ bi
daahan kɪ. ³⁶ Bi yɪ ɲ gaa, an bɔ ɲ nɪ kan hoserlo bare
kɪ, makrarɔ kɪ Eziptɪ tara ra, higɔta piinɛ buncɛ ɔ,
poohkɔɔ ɔ, dɔɔɔɔ busi. ³⁷ Moyiisi mɲɲa y'a hɪ Israyel
zannɔ m, a ɔ: «Woso y'a lɛsinnɪsorazaa kɔɔ ɔ awɔɔ
danyɔntɔ bire ɔ, amba kɔɔ m, an a ka awɔɔ ɔ.» ³⁸ A
mɲɲa ɪ nyɔnta kan Israyel zannɔ kɔɔ kɪ poohkɔɔ ɔ,
malɛɛka n meer ba kan kɪ Sinayii ci mim ɔ. A n mɪsɪr-
baa lemim si an a ka kɔɔ ɔ. ³⁹ Kɔɔ zɔrɔ kɔɔ n yɛ k'a lɛ si
y. ɲ kaanm m, ɲɲ'a ɲɔa k'a a bɔ a ta Eziptɪ tara ra.»

⁴⁰ «ɲ n a hɪ Aarɔn m, ɲ ɔ: «wosoro ba ɪ ɲ ka kɔɔ ɔ, kɔ
ɲ nɪ bur ɔ lɛɛ. Bala, Moyiisi naa do k'a kɔɔ gaa an bɔ
kɔɔ m Eziptɪ ɔ naa, kɔɔ n a dɔ kɔ ɔ ba nɪ y.» ⁴¹ ɲ n hɔ
ba an bɔ kɔ ɔ kan dinnyɛem kɪ, dɔmum kɔɔ duro ɔ,
ɲɲɔ mannɪ ba ma, ɲɲɔ hɔ kɔ ɲ y'a ba bi cibsa ba kan
heernyɔɔ kɪ. ⁴² Woso n kaanm ɲ nɪ, an ɲ to ɲɲ'l brama
monyaarɔ daɲ ɔ, amba ɲ y'a gɔrsɪra ba wosolesinnɪso-
razannɔ ci ɔ bi m:

Israyel zannɔ, kɔɔ awɔɔ ganwɔrɛ gɛɛ mannɪɪ ka m ɔ
dɔɔɔɔ busi nɔ ɔ, poohkɔɔ ɔ ra?

⁴³ Awɔɔ wosobaawɔm Molok cɛ kɔ n y'a ba huu m bi
busu
kan awɔɔ woso Refan monyaa kɪ,
hɔɔbarɛrɔ, awɔɔ ɲ ba, k'a bir ɲ daɲ ɔ.
Naa kɔ ma bi, kɔɔ tare awɔɔ m
ɪmbaa ɔ laato *Babɪɪɪɪ ma.»

⁴⁴ «Wɔ zɔrɔ kɔ ɲ nyɔnta poohkɔɔ ɔ kɔɔ, ɲ nyɔnta
Woso taɔrɛ kasetɪ cɛ m. Ba a ɔ, amba Woso meer ba
kan Moyiisi kɪ an a hɪ m bi m. A ɔ: «A ba amba hɔ niɲɲɔ
k'lbɪ yɪ bi m.» ⁴⁵ Wɔ zɔrɔ kɔɔ kɔ ɲ y'a si bi, ɲ gasɔ m
tara kɔ Zoziye ka ɲ lɛɛ, ɲɲɔ yar ba ɔ Woso m la do van-
kɔ ra ɲɲ'a so ɔ naa ɔ. Bi, a gɔɔɔ ɔ, an ta, an David
dɔmum ku. ⁴⁶ David barka yɪ Woso taa, Zakɔɔɔ Woso
bi, an zaa yɛ han k'a cɛ dɔ a ka ɔ. ⁴⁷ Salomɔɔɔ ɪ cɛ bi dɔ
an a ka ɔ.

⁴⁸ Bi Woso k'a lɛ da haay bi bir nyɔntam cɛrɔ kɔ gɔɔ
ɲ dɔ kɔ kɔ ɔ y. Amba wosolesinnɪsorazaa a da a ci nɔ
ɔ bi m:

⁴⁹ Zuuba Woso a hɪ:
Kɔɔ nyɔntajɪ buncɛ m arzana m,
tara m kɔɔ gankaraha.
Cɛ kara awɔɔ k'a dɔ a ka kɔɔ ɔ?
Kɔɔ menyɔɔɔɔrɛ buncɛ m kara?
⁵⁰ Kɔɔ kɔ bɛɛ hɔ haay naa ba ra?»

⁵¹ «Tɔrgarɛ zannɔ n'awɔɔ m, awɔɔ heer kan awɔɔ tɔr kɪ
bir Woso mim sire y. Awɔɔ nɪ lbɪ kam Sent-ɛspri ma
dɔmum haay. Awɔɔ kan a zɔrɔ kɔɔ kɪ hɔɔɔɔ.

⁵² Wosolesinnɪsorazaa bi kara ɪ nyɔnta ɔ awɔɔ zɔrɔ kɔɔ
n fur ka ma? ɲ kɲɲɔ ɪ kɲɲɔ kɲɲɔ kɲɲɔ ɲ lɛɛ ka ɲɲɔ
Gɔaa tɪrga bi zɛrɛ bi hɪ kɔ kɔ zɪnzɛ, gɔaa bi do awɔɔ
zambɔ ba ma, a zɛ. ⁵³ Woso malɛɛkarɔ nyɔntɔ bi
Woso lɛrɔ hɪ awɔɔ m, b'awɔɔ n zu ɔ y.»

Etyennu ze

⁵⁴ Minno nōnno duro η heer busu, ηn'a sō sōre Etyennu minto. ⁵⁵ Bī Sent-Espri k'a Etyennu han bī, an a bōkta, an dīga brama, an Woso lebōrē yī, Yeezuu nū junum Woso bīsi ō. ⁵⁶ A n a hī, a ō: «Ba nōnno arzana yī an a gō, nōnno Gōaanyī bī yī an nū junum Woso bīsi ō na.» ⁵⁷ N n zee da, ηn'a wō tūnta a tōrōrē rē. N haay wuti, ηnū Etyennu nyasō, ⁵⁸ ηnū bō m tara bī nō ō, ηn'a gōngōyēm jaa m. Kasetzannō nōnno, a huuro nōnno kunnō η y'a ō gōaa pōo kō n n'a birm Sol bī jir ō. ⁵⁹ Kō η nū Etyennu gōngōyēm bī, a ī yaa dare an n'a hūrē, a ō: «Zuuba Yeezuu nōnno nyī si!» ⁶⁰ A n sōnta, an zee gōta da, a ō: «Zuuba, ī bī η mimbōnyaa naa do taar ka η ō y.» Naa k'a hī bī, an ga.

8 Sol y'a hōnno dare a ō, Etyennu gare bī mūḡa.

Sol ī fur kam sokōma ma

Hinni bī do ō bī, gōnno nōnno fur ka Zerizalem sokōma bī ma. Sokōmagōnno nōnno haay hīsuga da ηnū ta Zidee kan Samarii kī gōrgarō ō, kō bī m, kristazibæezannō nōnno m bala. ² Gōnno kō η sūra ka Krista ō paan... nōnno ī Etyennu busu ηn'a bīr, ηnū nyī ka gōta a minto. ³ Sol bī, sokōma bī wurgō an nawōm, an nū gasōm harlō ō, an nū yaarō gōrm kan lannō kī, an nū η dum lōnno ō. ⁴ Nōnno y'a hīsuga nōnno nōnno ī tam kōrō ō, ηn'l lemim nyūnta bī pa dam.

N yī Woso lemim nyūnta pa dam Samarii ō

⁵ Filipi ta Samarii kō deem nōnno ō, an nū Krista pa dam. ⁶ Zamaa bī haay n a zē kō ra, ηn'a tōr kam Filipi meerbaa bī ma. Bala, η y'a hōserlo k'a nū η bam nōnno nōnno mam, ηn'a yūrē. ⁷ Zināro gōta ī bōm gōnno kō η gasō η ō rō mē ō kan zee gōta dare kī. Lōgōrō kan paḡḡawarzannō kī a waa. ⁸ Heernyōnno nyūnta ō gōta tara bī do nōnno ō.

⁹ Bī, gōaa ī nyūnta kō bī nōnno ō, a tō m Sūmōnno, nyūnsīzaa m, an nū nyībææ dam Samarii zannō nōnno ma. A y'a hūrē a zī m, a ō gōaa gōta naa a mī. ¹⁰ Gōaa haay nū tam zī, gōnno gōnno kan gōnno poorero kī. N n a hūrē, η ō: «Gōaa bī do, Woso paḡḡa kō n n'a birm paḡḡa gōta bī m.»

¹¹ Gōnno nōnno y'a tōr kare a lemim ma, bala, a ka k'a ō gōnno nōnno zēm kēdā a nyūnsīrō nōnno tō ma bī, a dōmōm laato. ¹² Bī, kō η Filipi Woso cirbææ lemim nyūnta padarē bī si kan Yeezuu Krista tō kī bī, η batēm sī, lannō kan yaarō kī. ¹³ Bī kur bī, Sūmōnno mūḡa n a ba sūrakarēzaa sō, an batēm sī, an nū zum kō ō kan Filipi kī. Hōserlo kan makrārō kī k'a nū η yūm bī, a n zē kēdā.

¹⁴ Kō η y'a ma η ō Samarii zannō Woso lemim bī si bī, kristazibæezannō kō η nyūnta Zerizalem nōnno ō nōnno nōnno Pīyēr nōnno kan Zaan kī. ¹⁵ Kō η lee ku b'ō bī, η yaa da Samarii zannō nōnno minto kō *Sent-Espri n zer, kō η n a da ma ηn'a sī. ¹⁶ Sūra m, Sent-Espri n zer η gōaa deem taan... ra cūna y. Batēm η y'a sī Zuuba Yeezuu tō ma bala. ¹⁷ Pīyēr kan Zaan kī n'a nōnno kam Samarii zannō nōnno ra, ηn'l Sent-Espri sim. ¹⁸ Sūmōnno k'a yī kristazibæezannō nōnno n'awōnno kam gōnno nōnno mim la, ηnū Sent-

Espri sim bī, a a cūnta k'a busoo ka η ō. ¹⁹ A n n'a hūrē, a ō: «K'a paḡḡa naa do ka m ō sō, gōnno kō nōnno n nū zēm, kō m bī m nōnno ka η la rō nōnno, kō η nū Sent-Espri sī.»

²⁰ Pīyēr n a nyī nōnno ō, a ō: «K'ībū busoo bī n a zar kan bī mūḡa kī, bī k'ī ī hōnno da ī ō, n y'a dam ma, ηnū Woso ganwōrē sī busoo m bī minto. ²¹ Hō k'a nū bam naa ō naa, bī bī hōsī yūrē a nōnno ō y, bala, bī heer bī tūrḡa Woso taa y. ²² L kō ī taam ī kōsūrabaa bī minto, k'ī yaa da Zuuba m. Hōnno dare k'a bōr bī heer ō bī, n y'a sugur kare ī ō barem. ²³ Sūra m, nōnno yī, jūmbaa heer-busu kan mimbōnyaa lōmbaa kī nōnno bī n ta ō.»

²⁴ Sūmōnno n a nyī nōnno ō, a ō: «K'a yaa da Zuuba m nōnno minto, hō k'awōnno hī nōnno m bī, kō hōsī bī ba nōnno nū y.»

²⁵ Pīyēr kan Zaan kī kō η kasetī bī ka, ηnū Zuuba lemim bī pa da bī, η y'a wusigō Zerizalem ō, ηn'l lemim nyūnta bī pa dam Samarii gōrgarō ō gōta.

Filipi kan Etiyopii gōaa kī

²⁶ Zuuba malēka deem meer ba kan Filipi kī, an a hī m, a ō: «Wuti ī ta jūsa zeezi, ī zaa k'a nōnno Zerizalem ō an nū tam Gazaa ō bī sa. Zaa bī do, pōohōnno m.» ²⁷ Filipi n wuti lēm an ta. Bala, Etiyopii gōaa deem, lannōnno-mazaa, k'a m Etiyopii zannō lōcir Kandasi arzaka dō-mazaa bī ta Zerizalem ō, an aa yaa da, ²⁸ an a bō an nū doom. Nyūnta a ō a tērō nōnno ō, an nū wosolesinnōsorazaa Ezayii ci karūnda bam. ²⁹ Sent-Espri n a hī Filipi m, a ō: «Ta nōnno, ī tērō bī ku.» ³⁰ Filipi n bra sī, an wosolesinnōsorazaa Ezayii ci karūnda bare ma Etiyopii gōaa bī lē ō, an a hī m, a ō: «Hō k'ībū n'a karūnda bam naa, bī y'a jū mam paan... ra?» ³¹ A n a nyī nōnno ō, a ō: «Kō m a ba lō m a jū ma, kō gōaa ba ō an n'a jū dūdam nōnno nū?» A n Filipi bīr, a ō, an bī nyūnta a jir ō. ³² Wosoci bī bōnce naa do an n'a karūnda bare:

Amba, serda kō n bōr m k'a b'a bōkō nōnno ō, amba, sinnnyēm bēatir kō n n'a ka zūnzēm la, nōnno a bīr meer bare y.

³³ Kō n y'a da nyannū ō bī, a n gumō yī dōdōkōnno zī y.

Nka n nū naa do mim dūndarē?

Bala, n y'a mōsūrbaa nōnno durnya ō.

³⁴ Etiyopii gōaa bī n a hī Filipi m, a ō: «Nka wosolesinnōsorazaa bī n n'a mim dūndarē? K'ī hī m m. A hō an n'a dūdam gē, gōaa vanta hō nū?» ³⁵ Filipi n a lē gō, an zu Wosoci bī meerbaa b'ō, an Yeezuu lemim nyūnta bī hī m. ³⁶ Kō ηn'l tam bī, η yaa hī ku, Etiyopii gōaa bī n a hī, a ō: «Ba hī m na. Bō n n'a tam nōnno m tolle kō m bī batēm sī?» [³⁷ Filipi n a hī m, a ō: «K'ībū sūra ka kan ī heer kī haay, bī ī da ma ī batēm sī.» Gōaa bī n a nyī nōnno n'ō, a ō: «Mō sūra ka, nōnno ō: Yeezuu Krista bī, Woso Nyī m.»] ³⁸ A n lē ka, n nū tērō bī da jūm ō. Filipi kan Etiyopii gōaa bī kī, η hūya haay gasō hī b'ō, Filipi n batēm ka ō. ³⁹ Kō η nōnno hī bī nōnno ō bī, Sent-Espri Filipi gaa an cenim, Etiyopii gōaa bī n a ya, an n'a yūrē y, an a zaa sa kan heernyōnno kī. ⁴⁰ Kō Filipi nū, a yī n yaa ō Azōttū kō ō, an nū lemim nyūnta bī pa dam kōrō haay ō an nū cenim, an nū tam Sezaree kō ō.

Sol birdare

(Zibæezannɔ Ci 22.6-16; 26.12-18)

9 Sol k'a gɔɔta an ni fir kam Zuuba karundanyɛnɔ ƙɔɔ ma, a le n taa k'a η zɛnɛe bi, a ta wosoceman- nɔbɛr jitaare bi zi, ² an aa ye han, k'an ciro ba Damas zɛfɔrɔ sokɔmacerɔ ƙɔɔ minto, k'a yaa gɔɔta yi, ηn'i zum zaa daa b'ɔ, ƙɔ lɔ m gɛe yar ni, k'a nyasɔ a sur, a bɔr m Zerizalem ɔ.

³ A zaa sa, an ni tare, an aa a zɔ Damas ma. Lɛem bi, lɛegure a to mim ɔ, an yɔ, an a ku ra. ⁴ A n a do tara ɔ, an a to, an leer ma, an n'a hure, a ɔ: «Sol, Sol, ƙɔ minto, i ni fir kam ƙɔɔ ma?» ⁵ A n a nyi ƙɔ ɔ, a ɔ: «Nka n'ɔbɛn ni, Zuuba?» «Mƙɔ m Yeezuu, gɔɔa k'ɔbɛn ni fir kam ma bi. ⁶ Bi, wuti, i gasɔ tara ƙɔ ɔ b'ɔ, n hɔ k'ɔbɛn i ga m, i ba bi hure ɔbɛn m.»

⁷ Gɔɔta ƙɔ η zu ƙɔ ɔ kan ki rɔ ƙɔɔ jum, dabɔɔ bi n a ka, η n a do ƙɔ ƙɔ an n'a hure y. N yi leer bi mam, bi η bir gɔɔta yure y. ⁸ Sol n wuti tara ɔ b'ɔ, baa kan a mɔnyaa gaa ra bi ki haay, a bir lɛe yure y. A zukuuzannɔ ƙɔɔ n a gaa a wɔ ma, ηnɔ gasɔ m Damas ɔ. ⁹ A n gɔɔta b'ɔ kan mum war bi ki dɔmum kaakɔ, a n hɔsi bi, b'a n hi mi zɔ y.

¹⁰ Karundanyi deem i nyɛnta Damas ɔ b'ɔ, a to m Ananɔyas. Zuuba n a bir hɔhɔnkare ƙɔ ɔ: «Ananɔyas!» A n a nyi ƙɔ ɔ, a ɔ: «Zuuba, ba mƙɔ n na!» ¹¹ Zuuba n a ya, an a hi, a ɔ: «I zaa ƙɔ n n'a birm <Zaa turga> bi sa, i ta Zidas har ɔ, i gɔɔa ƙɔ n n'a birm Sol bi laaka da. Tarsɔ gɔɔa m. A i b'ɔ, an ni yaa dam, ¹² a gɔɔa k'a to m Ananɔyas bi yi hɔhɔnkare ƙɔ ɔ, an gasɔ, an a wɔ ka ra k'a mum n lɛe yi.» ¹³ Ananɔyas n a nyi ƙɔ ɔ, a ɔ: «Zuuba, mƙɔ ma muηηa, gɔɔta ni gɔɔa naa do mim dundam, ηn'a zibæero bɔnyaa rɔ k'a η ba ɔbɛn gɔɔta m bi mim dundam zɔ Zerizalem ƙɔ ɔ. ¹⁴ Bi, wosocemannɔbɛnno jɛtannɔ ƙɔɔ zaa ka ɔ an bɔr naa ɔ, k'a bi gɔɔta haay ƙɔ η ni yaa dare ɔbɛn to ma rɔ ƙɔɔ sur.» ¹⁵ Bi, Zuuba a hi m, a ɔ: «Ta bala, gɔɔa naa do makra hɔ m, mƙɔ n a ƙɔ ɔ k'an mƙɔ to hi ƙɔfɔrɔ kan cinno ki, Israyel zannɔ ki bire ɔ.

¹⁶ Bi, mƙɔ muηηa fɔryure do haay k'a n'a yum mƙɔ to minto bi hunkam ni.» ¹⁷ Ananɔyas n ta, an aa gasɔ har ɔ b'ɔ, an a wɔ ka ra, an n'a hure, a ɔ: «M danyi Sol, Zuuba Yeezuu niηηa k'a hunka ɔbɛn m, i zaa sa, i ni zem b'i mƙɔ nyɛ, ƙɔ m b'a ka k'i mum n lɛe yi, ƙɔ Sent-Espri n'ɔbɛn heer han.» ¹⁸ Lɛem bi, ƙɔ a ƙɔ ɔ i ɔ zɔ kapra y'a to a mum ɔ an sur tara ɔ, a mum ni lɛe yum. A n wuti, an batem si. ¹⁹ Bi, Sol k'a hɔbure bi bi, a a ya, an paηηa yi.

Sol i hɔ dundam Damas ɔ

A gɔɔta an dɔmunnɔ ba kan karundanyɛnɔ ƙɔ η ni Damas ƙɔ ɔ rɔ ƙɔɔ ki poore, ²⁰ bi, a a hi zɛfɔrɔ sokɔ- macerɔ ƙɔɔ lɛem, a ɔ Yeezuu bi Woso Nyi m. ²¹ Gɔɔta haay ƙɔ η n'a tɔr kam ma rɔ ƙɔɔ zɛ kɛdɛ, ηn'a hure, η ɔ: «Gɔɔa naa do bɛe nyɛnta an ni fir kam gɔɔta ƙɔ η ni yaa dam to naa do minto Zerizalem ɔ rɔ ƙɔɔ ma bi ra? Bɔr bɛe a ɔ tɔkƙe k'a bi η gɔr, a η sur a ta η ni wosocemannɔbɛnno jɛtannɔ ƙɔɔ zi ra?» ²² Bi, Sol paηηa y'a dam la, an ni bɔr m zɛfɔrɔ ƙɔ η ni Damas ɔ b'ɔ rɔ ƙɔɔ ra kan a meerbaa bi ki, an n'a hure, a ɔ: Yeezuu bi, a m

*Krista. ²³ K'a maasɔre ba bi, zɛfɔrɔ ƙɔɔ duro a dunda kan ƙɔ ki, k'a Sol zɛ k'an ga. ²⁴ Sol n hɔ ƙɔ η ɔ k'a ba bi do. N ni do tara bi cɛlerɔ ƙɔɔ ma sinuu ɔ kan gunuu ɔ ki, k'a a da ma, a ku a zɛ. ²⁵ Bi, gunuu deem ɔ, karun- danyɛnɔ ƙɔɔ a da kasɔ ɔ, ηn'a busu, ηn'a zer bar m pɔηηa bi kur.

Sol i Zerizalem ɔ

²⁶ Sol k'a lee ku Zerizalem ɔ bi, a a ηɔa k'a a zɛ ƙɔ ra kan karundanyɛnɔ ƙɔɔ ki. Bi, η haay i nyi bam ni, bala η n ye, ηn'a si paan... karundanyi y. ²⁷ Barnabas n a gaa, an ta m kristazibæezannɔ ƙɔɔ zi, an Zuuba k'a hunka m hɔ niηηa zaa bire ɔ bi dunda η ni, kan meerbaa niηηa k'a ba bi ki. A Yeezuu to dunda Damas ɔ kan sɔra ki.

²⁸ Bi kur kɛere bi, Sol i minkare η ni, an ni zum ƙɔ ɔ kan η ki Zerizalem ɔ, an ni Zuuba to hum kan nyeesɔm ki. ²⁹ A tur kan zɛfɔrɔ ƙɔ η ni grekki lemim hum ƙɔ ƙɔɔ ki, ηn'i bir bɔsi kam kan ƙɔ ki. Bɔɔ n bɔkare ηn'a kam ma k'a zɛ gɔr. ³⁰ Danyɛnɔ ƙɔɔ ƙɔ η naa ma bi, η y'a gaa, ηnɔ ta m Sezaree ɔ, b'ɔ bi η y'a ka, an ta Tarsɔ ɔ.

³¹ Sɔrakarezannɔ ƙɔ η ni Zidee ɔ kan Galilee ki, Samarii ki ɔ rɔ ƙɔɔ i mɔsɔrbaa bam kan laafu ki, ηn'i paηηa yum, ηn'i tam kan Zuuba nyibæa ki, Sent-Espri paηηa minto y'a ka, η le n n'a dam la.

Enee waare yi

³² Pɔyɛer k'a ni birm lɛe haay ɔ bi, a ta wosogɔɔta ƙɔ η ni Lida ɔ rɔ ƙɔɔ zi. ³³ A n aa gɔɔa yi b'ɔ a to m Enee. Yɔnyar a ɔ an ni wɔtam kan megare ki a gargɔ burɔ ɔ dɔɔraa sinnyɔ. ³⁴ Pɔyɛer n a hi m, a ɔ: «Enee, Yeezuu Krista y'i waam. Wuti, i wɔtarahɔ bi gɔr i zi m.» A n wuti lɛem zɔ. ³⁵ Lida gɔɔta ƙɔɔ haay kan Sarɔɔn ƙɔ buncɛ fapɔda zannɔ ƙɔ ki bi ƙɔ η naa yi bi, η y'a ƙɔ a taam, ηnɔ zu Zuuba ɔ.

Tabita mumbɔɔre

³⁶ Lɔ i nyɛnta ɔ Zoppee ɔ, karundanyi m, a to m Tabi- ta, a le taa k'a hi, a ɔ: «Dɔrkas» grekki lemim m. (A yi k'a hi a ɔ: «Mee»). A ziro muηηa ba gɔta, an n'a dam ci- cirzannɔ han zɔ. ³⁷ Bala, dɔmunnɔ ƙɔɔ duro ɔ, a yaaba zɛ, an ga. Ƙɔ η y'a gɔr bi zɔr, ηn'a nya bi, η yaa a wɔta cɛ ƙɔ k'a ni mim ɔ b'ɔ. ³⁸ Lida k'an junjeem Zoppee ma bi, karundanyɛnɔ ƙɔɔ a ma η ɔ, Pɔyɛer ta b'ɔ. N ni gɔɔta yaara hɔyɔ nyɛ mƙɔ ƙɔ η n'aa a bir nɔlɔnaaɔ: «I to ɔ i ƙɔɔ zɛ ɔ dutaa-dutaa.» ³⁹ Lɛem bi, Pɔyɛer wuti, an zu ƙɔ ɔ kan η ki. K'a yaa lee ku bi, η y'a ka an ta cɛ k'a ni mim ɔ b'ɔ, zonno ƙɔɔ haay n jum a lɛe, ηn'i nyi kare. N ni huuro kan gɔbgarɔ ki ƙɔ Dɔrkas nyɛnta an ni bam dɔmum k'a nyɛnta ɔ kan η ki rɔ ƙɔɔ hunka m. ⁴⁰ Pɔyɛer n a ka gɔɔa haay n ƙɔ, an sɔnta, an yaa da. A n a wusigɛ an a nya gɔr bi rɛ, an a hi, a ɔ: «Tabita, wuti!» A n a mum gɔ, k'a Pɔyɛer yi bi, a wuti an nyɛnta. ⁴¹ Pɔyɛer n a wɔ do rɛ, an wuti an jum. A n wosogɔɔta ƙɔɔ bir kan zonno ƙɔ ki, an a hunka η ni mɔsɔr. ⁴² Zoppee zannɔ haay a ma, gɔɔta n sɔra ka Zuuba ɔ. ⁴³ Pɔyɛer gɔɔta an maasɔre ba Zoppee ɔ, zappa ƙɔ n n'a birm Sɔmƙɔn bi har ɔ.

Plyeer kan Korney ki

10 Gʊaa ɩ nyunta Sezaree ʊ, a tɔ m Korney. Sɔrdaa zɔɔ lɛzɛaa m. Sɔrdaarɔ zɔɔzɔddɩ zɛkɔra kɔ n n'a birm «Italik» bi barla an ta ʊ. 2 Gʊaa m an sɩra ka Woso ʊ paan..., an nɩ nyi bam Woso m kan a har zannɔ ki haay. A y'a dam zɩfɔrɔ cicirzannɔ gɔtɔɔ han, an nɩ yaa dam Woso m dɔmum haay. 3 Hindeem ʊ, wakati kaakɔ zeezi yirbæ n bi, a Woso malɛɛka yɩ paan... Makra nɔ ʊ, an gasɔ a har ʊ, an n'a birm, a ʊ: «Korney!» 4 Korney n dɩga ma su..., dabɔɔ n a nyasɔ, an a nyɩ kɔ ʊ, a ʊ: «A ɩ, Zuuba?» Malɛɛka bi n a hɩ m, a ʊ: «ɩbu yaadarɛrɔ kan ɩ zibæro mɩŋŋɔ k'ɩbu ba rɔ kɔ ki minto, Woso a hɔkɔ da ɩbu ma. 5 Bi, naa ma bi, gɔtɔɔ nyɔɔ Zoppee ʊ kɔ ŋ n'aa Sɩmɔkɔ, gʊaa niŋŋɔ kɔ n so ra, n n'a tɔ ka Plyeer bi gaa ŋɩ bɔr m. 6 Zer a ʊ Sɩmɔkɔ vanta k'an zappa bi har ʊ higɔta ɩ ra.»

7 Malɛɛka k'a meer ba kan ki bi k'a nyaam bi, Korney a zibænyɩnɔ bir hɩya kan a sɔrdaarɔ gʊaa deem k'a sɩra ka Woso ʊ paan... bi ki, 8 an mim haay k'a ba bi dɩnda ŋ nɩ, an ŋ nyɔɔ Zoppee ʊ.

9 Bi dɔ k'a mɛ bi, kɔ ŋ zaa sa ŋɩ tam bi, ŋ y'a zɔ kɔ bi ma. Bi ma bi, Plyeer der ɔ bi bɛŋŋɔ ra k'a yaa da. Nyɩnta a ʊ sinuu zeezi. 10 Bi jɛ ʊ, nɔ a nyasɔ, an nyɩnta an a ŋɔa k'a hɔkɔre bi. N nɩ hɔkɔre bam k'a ka ʊ. Lɛem bi, a hɔhɩnkare yɩ. 11 A n brama yɩ an a gɔ, hɔ niŋŋɔ n a tɔ brama, an kɔ kɔ ʊ kan pɛera gɔta ki, n n a kɔ kɔ ʊ, an b'a cɩnta tara ʊ. 12 A nɔ ʊ bi, hɔmɩsɩr do haay n ta ʊ: hɔ gam si, kɔ n n'a gaatam tara ʊ, kan kɔ n nɩ werm brama rɔ kɔ ki. 13 Leer n a hɩ m, a ʊ: «Plyeer, aya, ŋ zɩnzɛ, ɩ ŋ bi!» Plyeer n a nyɩ kɔ ʊ, a ʊ: 14 «Ayo Zuuba, mɔmɩsɩrbaa nɔ ʊ, kɔ n hɔ bɔnyaa kan dintim hɔ ki bi cɩna y. Wɔkɔ do sɩhɔ m.» 15 Leer n a ya, an a hɩ m a hɩya hɔ ma, a ʊ: «Hɔ kɔ Woso dintim gɔ ma bi, ɩ b'a bir dintim hɔ y.» 16 Naa do ba galleem kaakɔ, hɔ bi n a kɔ, an ta brama lɛem.

17 Plyeer n a mɩŋŋa lar a hɔkɔ ʊ galleem hɔka hɔhɩnkare naa do jɩ ma. Lɛem bi, Korney zibæazannɔ kɔ ŋ laaka da jɩsa kan bɩsɩ ki Sɩmɔkɔ har ma rɔ kɔ lee ku halle ma. 18 N nɩ bir dare, k'a a dɔ kɔ Sɩmɔkɔ kɔ n so ra, n n a tɔ ka Plyeer bi, zer a ʊ har bi do ʊ gɛ. 19 Plyeer n gɔkɔta an n'a hɔkɔ dam hɔhɩnkare k'a a yɩ bi ma. Sent-Espri n a hɩ m, a ʊ: «Ba gɔtɔɔ kaakɔrɔ n n'a kare ɩ ma na. 20 Zer kɔkɔ-zɔkɔ ɩ zaa sa kan ŋ ki, ɩ bi bɩsɩ ka y. Bala, mɔkɔ yɩ ŋ nyɩ.» 21 Plyeer n zer, an gɔtɔɔ kɔ zɛ ʊ, an a hɩ, a ʊ: «Mɔkɔ ba n nɩ. Mɔkɔ awɔkɔ n'a kare m ma bi. Bɔ minto y'a ka awɔkɔ n bɔr naa ʊ?» 22 N n'a nyɩ kɔ ʊ, ŋ ʊ: «Sɔrdaa zɔɔ lɛzɛaa Korney k'an gʊaa turga, an nɩ nyi bam Woso m, a tɔ n nɩ lɛbɔrɛ yɩm zɩfɔrɔ do barla bi, Woso malɛɛka a hunka m, a ʊ, an a ka, k'ɩbu m bɔr a har ʊ, k'a b'a tɔr ka ɩ ma.» 23 Plyeer n ŋ si, an a ka ŋɩ gasɔ, an wɔtaɔrɛɛ ka ŋ ʊ. Bi, dɔ k'a mɛ bi, a cem kan ŋ ki, kan Zoppee danyɩnɔ gɔsɩnɔ ki. 24 N lee ku Sezaree ʊ, dɔmum hɩya hinni ʊ. Korney n a banka, an nɩ dɔrɛ ŋ ma. A a do gɔtɔɔ bir kan a gʊaasɩbɔ paan...rɔ kɔ ki. 25 Dɔmum kɔ Plyeer lee ku ma bi, Korney wuti, an a zɛ ʊ, an sɩnta a taa, an a da ʊ. 26 Plyeer n a wɔ

dɔrɛ, an a busu brama, an n'a hɩrɛ, a ʊ: «Wuti! Gʊaa m mɔkɔ m sɔ.»

27 N n sɔɔra ba kan kɔ ki, ŋɩ gasɔm. K'a bi sɔr gɔtɔ ma, ŋɩ'a zɛ kɔ ra gɔta bi, 28 a a hɩ, a ʊ: «Awɔkɔ dɔ a ʊ a cisɔ ba kan zɩfɔrɔ ki k'an a zɛ kɔ ra kan saana ki, gɛɛ an gasɔ a har ʊ ra! Bi, Woso a hunka mɔkɔ m, a ʊ, mɔkɔ n m ga m, kɔ m dɩga gɔsɩ ma, m a ba hɔ bɔnyaa gɛɛ dintim zaa y. 29 Bi y'a ka, k'ɩbu mɔkɔ bir bi, mɔkɔ n bɩsɩ ka zere ma y. Bi naa ma bi, mɔkɔ ɩ n taa kɔ m m bɩrle bi jɩ dɔ.»

30 Korney n a nyɩ kɔ ʊ, a ʊ: «A dɔmum kaakɔ her, nɩ-naaɔ nyi m, mɔkɔ n nɩ yaa dare m har ʊ yirbæ wakati kaakɔ ma. Lɛem bi, gʊaa n a hunka mɔkɔ lɛɛ, a huuro n nɩ gum, 31 an a hɩ mɔkɔ m, a ʊ: Korney, n y'ɩbu yaadare si, bi Woso ɩbu ganwɔrɛrɔ k'ɩbu ŋ ka cicirzannɔ ʊ rɔ kɔ da a nɔ ʊ. 32 Bi minto bi, gʊaa nyɔɔ Zoppee ʊ k'an aa gʊaa k'a tɔ m Sɩmɔkɔ n nɩ so ra, n n a tɔ ka Plyeer bi bir, k'an bɔr naa ʊ. Zer a ʊ Zoppee zappa k'a tɔ m Sɩmɔkɔ bi har ʊ, higɔta ɩ ra. 33 Bi y'a ka, mɔkɔ n nyɔɔ da lɛem kɔ n n'ɩbu bir, ɩbu ye sɔ, k'ɩ bɔr kɔ zi. Ba kɔ n'ɩbu taa naa ʊ haay na, k'ɩ ʊ tɔr ka hɔ haay kɔ Zuuba a hɩ ɩbu m k'ɩ hɩ mɔkɔ m bi ma.»

Plyeer meerbaa Korney har ʊ

34 Plyeer n bɔkare, an a ɩ gɔ, an a hɩ, a ʊ: «Sɩra m, mɔkɔ dɔ kɛere mɔkɔ ʊ, Woso bir gɔtɔ jirɛ bɔrɛ y. 35 Bi do haay nɔ ʊ, gʊaa k'a nɩ nyi bam nɩ, an nɩ turgabaa zi bam bi, a y'a sire a jur ʊ. 36 Woso a mɩŋŋa lemim nyɔɔ Israyel zannɔ ma, an Yeezuu Krista k'an gɔtɔ haay Zuuba bi laafɩ lemim nyɩnta bi hɩ. 37 Awɔkɔ hɔ niŋŋɔ k'a ba Zidee kɔ haay ʊ bi dɔ. A sɩŋŋida a sa Galilee ʊ Zaan batem lemim hɩrɛ bi jɛ ʊ. 38 Nazareti Yeezuu bi do, awɔkɔ dɔ a ʊ, bi Woso a kɔ ʊ, an Sent-Espri kan a paŋŋa ki zer a mim ʊ. A kɔ lɛɛ haay ʊ, an mɩŋŋabaa zi ba, an nɩ gɔtɔ kɔ ŋ nɩ Sɩtaana ɩmbaa nɔ ʊ rɔ kɔ waam, bala, Woso ɩ kan ki. 39 A zibæ haay k'a a ba zɩfɔrɔ kɔ ʊ, kan Zerizalem ki ʊ bi, a kasetɩzannɔ m mɔkɔ m. N y'a zɛŋŋɔ gɔ ma, ŋɩ'a zɛ gɔr. 40 Woso a mɩm kɔ ʊ a dɔmum kaakɔ hɔ ma, an ɩ ka ʊ k'an a taɔrɛ hunka. 41 Gʊaa haay bɛɛ a a hunka nɩ y, a hunka a ʊ kasetɩzannɔ kɔ Woso lɛɛ ka an ŋ kɔ ʊ rɔ kɔ m, kɔ k'ɩ hɔ bi, ʊ hɔ mi kan ki a mumbɔrɛ kur gæno bire ʊ rɔ kɔ. 42 A ɩ ka kɔ kɛere k'ɩ a hɩ do bi m, k'ɩ a kasetɩ naa do ka, ʊ ʊ: A mɩŋŋa Woso a kɔ ʊ kan nyɩnta mɩsɩrɔ kan gæno ki dɔdɔkɔr. 43 A mɩŋŋa wosolesinnɩsorazannɔ n'a kasetɩ kam, ŋ ʊ: Gʊaa haay k'a sɩra ka ʊ bi y'a mimbɔnyaa rɔ sugur yɩrɛ, a tɔ ma.»

Sent-Espri zer do vantɔ gɔtɔ ra

44 Kɔ Plyeer gɔkɔta an nɩ meer bi bam bi, Sent-Espri bi zer gʊaa haay k'a nyɩnta an n'a tɔr kam meerbaa bi ma rɔ kɔ ra. 45 Zɩfɔrɔ sɩrakarezannɔ kɔ ŋ Plyeer da zaa ʊ rɔ kɔ zɛ kɔdɔ, kɔ ŋ Sent-Espri ganwɔrɛ yɩ an zer do vantɔ gɔtɔ gɔta ra sɔ bi minto. 46 N gɔtɔ kɔ duro ma, ŋɩ meer bam do y'a hɔhɩ lemim m, ŋɩ'a ɩ bɔm Woso ʊ. Plyeer n a ya, an a hɩ, a ʊ: 47 «Gʊaa y'a dam ma, an a ta tolle, a ʊ, ŋ bi batem ka hɩ m gɔtɔ kɔ hɔkɔ duro ʊ ra? N y'a ba, am mɔkɔ hɔ bi m, ŋɩ Sent-Espri yɩ

a hi m, η σ: «lbυ mim y'a wusigə ra?» A n gɔɔta, an n'a hɔ bi ra, a σ sɪra m. N n a hi, η σ: A malæka bæe ra?
 16 Pɪyɛɛr n gɔɔta, an nɪ cɛlɛ bi zɛm. N n kɔ ηn'a gɔ, kɔ η y'a yɪ bi, η n zɛ kədə. 17 A n meer ba a wɔ m, a σ, ηnɪ zɛ pi. Hɔ kɔ Zuuba a ba, an a bɔ lɔnɔɔɛ σ bi, a bi jɪsa an n'a dɪndarɛ η nɪ, an b'a nyambɔr, a σ: «K'a ta, a yaa hi *Zakkɪ m kan danyɔnɔ kɔɔ ki.» A n bɔ, an ta bɪncɛ vanta σ. 18 Dɔmɪrɛ ma bi, tatɔr gɔta nyɪnta σ sɔrdaarɔ kɔɔ bire σ. N n a dɔ kɔ Pɪyɛɛr a ba lɔ y? 19 Hɪrɔɔdɪ n a ka, ηn'a ka ma, bi η n a yɪ y. A n a ka, ηnɪ sɔrdaarɔ kɔɔ lar, an lɛ ka a σ, ηnɪ η zɪnzɛ. Bi jɛ σ bi, Pɪyɛɛr a tɔ Zidee σ, an ta Sezaree σ, an aa gɔɔta b'σ dɔmɪm poore nɔ σ.

Hɪrɔɔdɪ zɛ

20 Hɪrɔɔdɪ heer wuti kan Tiir zannɔ ki, Sidɔn zannɔ ki. Bɔɔn a lɛ ba deem, ηnɪ bɔr k'a b'a yɪ. N n gɔaasbabaa da cirhar dɪgamazaa Blastus ma, ηn'a zɛ kɔ ra, ηnɪ bɔr k'a bi kɔ ma. Bala, η kɔ bi hɔbɪrɛ bi, bɔ a nawɔm cir bi kɔ b'σ. 21 Dɔmɪm kɔ η y'a bɔ σ bi k'a a ku bi, Hɪrɔɔdɪ a cirbæhɪu da a ra, an nyɪnta duu burə σ, an nɪ gɔtabaa meer bam kan gɔɔɔ kɔɔ ki, 22 ηn'ɪ zee dam Hɪrɔɔdɪ mim σ, η σ: «Woso leer n naa, gɔaa hɔ bæe y!» 23 Lɛɛm bi, Zuuba malæka Hɪrɔɔdɪ zɛ, k'a n a lɛ bɔ Woso σ bi minto. Mukuno n a bi, an ga. 24 Dɔmɪm bi do σ, Woso lemim y'a dam la, karɪndanyɔnɔ kɔɔ lɛ n n'a zum la. 25 Barnabas kan Sol ki kɔ η y'a dɔ, η σ, a zi bi ba an nya Zerizalɛm σ bi, η y'a bɔ ηn'ɪ tam Antɪyɔɔ σ. N Zaan kɔ n so ra ηn'a tɔ ka Markɪ bi gaa kan a ki, ηnɪ ta m.

Barnabas kan Sol ki nyɔɔrɛ

13 Sokɔma kɔ n y'a cɪnta Antɪyɔɔ σ bi, wosolɛsɪnnɪ-sorazannɔ ɪ nyɪnta b'σ kan karɪnsaambɔɔ ki: Barnabas, Sɪmɔnyɔɔ kɔ n n'a birm Nizɛɛr bi ki, Sɪrɛnnɪ Lusiyus ki, kan cir Hɪrɔɔdɪ Antipas nyɪbaa zukuuzaa Manayɛn ki, Sol ki. 2 Hɪndeem σ, kɔ η nɪ yaa dam Zuu-ba m, ηn'a lɛ kɔsum bi, Sent-Espri a hi, a σ: «K'a Barnabas kan Sol ki bɔ σ a hɔ, zibæə kɔ kɔɔ η bir ma bi minto.»

3 Kɔ η y'a lɛ kɔsi, ηnɪ yaa da ηn'a nya bi, η y'a wɔ ka η la, ηnɪ η da zaa ra.

Barnabas kan Sol ki ta Siipur σ

4 Kɔ Sent-Espri η nyɔɔ bi, Barnabas kan Sol ki zer Selɛsɪi σ, ηnɪ da kɔɔkɔ b'σ, ηn'ɪ ta Siipur σ, kɔ m bi, hi m bir ma. 5 Kɔ η lee ku Salamin σ bi, η Woso lemim pa da zɪfɔrɔ sokɔmacɛrɔ σ. Zaan nyɪnta kan η ki, an n'a dare η han.

6 Kɔ η y'a da tara kɔ hi bir ma haay bi zi, ηnɪ lee ku Pafɔs σ bi, η yaa nyɪsɪzaa deem zɛ σ. Nɔaarlɛsɪnnɪ-sorazaa m, zɪfɔ m, ηn'a birm Bar-Yeezuu. 7 A nyɪnta tara bi do lɛzɛaa Serziyus Polus, k'a nyɪnta gɔaa hɔɔnɔzɛa bi jɪrmazannɔ kɔɔ barla. Tara bi lɛzɛaa bi m Barnabas kan Sol ki bir, bala, a nyɪnta an a ηɔa k'a Woso lemim bi ma. 8 Nyɪsɪzaa bi do kɔ n n'a birm Elimas, grekkɪ lemim bɔsɔrɔzɛa, bi n yɛ η nɪ y, an n'a kam ma k'a a ka kɔ tara bi lɛzɛaa bi bi sɪra ka y. 9 Sol kɔ n n'a birm Pol

bi kɔ Sent-Espri a han b'ɪ dɪgam ma sɪl..., 10 an n'a hum nɪ, a σ: «lbυ k'ɪ hɔɔn bɔnyaa ka, kan ηɔaarbaa ki bi, Sɔtaana nyɪ ra, sɪra jɪm naa, lbυ bi Zuuba zaa tɪrga bi zarlɛ tom na? 11 Ba Zuuba wɔ n n'lbυ ra na: lbυ y'ɪ bam bɔsɔ dɔmɪm poore nɔ σ, lbυ b'ɪ yarɛ ɪ woso gure yɪ y.»

Lɛɛm bi, monsigə kan gunuu ki a ku ra, an n'a birm lɛɛ haay σ, an n'a kam gɔaa ma k'an a gaa. 12 Tara bi lɛzɛaa bi k'a naa yɪ bi, a a ba sɪrakarɛzɛa, bala, Zuuba karɪnda bi gasɔ a hɔɔn σ paan...

Pol meerbaa Pɪsidii Antɪyɔɔ σ

13 Pol kan a zukuuzannɔ kɔɔ ki a hɔr Pafɔs σ, ηnɪ da kɔɔkɔ σ, ηnɪ ta Panfilii kɔ Pɛrzee σ. Bi, Zaan a gɔ η ma, an a wusigə Zerizalɛm σ. 14 N n a hɔr Pɛrzee σ, ηn'a zaa sa, ηn'aa lee ku Pɪsidii Antɪyɔɔ σ. N n gasɔ sokɔmacɛ σ *sabaa hinnɪ σ, ηnɪ nyɪnta. 15 Kɔ η lɛrɔ kan wosolɛsɪnnɪ-sorazannɔ ki cɪro karɪnda ba, ηn'a nya bi, sokɔmacɛ cinno kɔɔ a ka, ηn'a hi η nɪ, η σ: «Ū danyɔnɔ, k'awɔɔ ɪ dɔndɔ m k'a ka gɔɔɔ kɔɔ m, zaa ta σ!» 16 Pol n wuti, an a wɔ busu, a σ: «Israyɛl zannɔ kan awɔɔ k'a nɪ nyɪ bam Woso m nɔ kɔɔ ki, k'a tɔr ka kɔɔ ma. 17 Kɔɔ do Israyɛl Woso bi kɔɔ zɪrɔ bɔ σ. Do k'a nyɪnta Eziptɪ σ bi, a a da ra gɔta, bi, kan a wɔ paŋŋa ki, a a ka ηnɪ bɔ, 18 a hɔbɪrɛ ka η σ poohɔɔnɔ σ dɔɔraa busi nɔ σ. 19 Bi jɛ σ bi, a do saanhɪna zɪnzɛ Kanaan kɔ σ, an a ka, ηna so η tararɔ kɔɔ σ. 20 A ga kɔ σ naa haay a ba kan dɔɔraa zɔr-si busoor ki.

Bi kur bi, a dɔdɔkənnɔ ka η σ an ta, an wosolɛsɪnnɪ-sorazaa Sanwel ku. 21 N n cir yɛ, Woso n Benzamɛn do gɔaa Kis nyɪ Sol ka η σ. A cirbæə bɪrɛ dɔɔraa busi ku. 22 Woso n wɔ saa bi ma, an Davɪd bɔ σ, an a ka η σ k'an yɪ cir. A n a kasetɪ ka b'σ, an n'a hɪrɛ, a σ: «M Zesee nyɪ Davɪd yɪ, mɔɔ heer gɔaa m, an nɪ hɔ kɔ kɔɔ lɛ n taa haay bi bam.» 23 Amba Woso k'a ler bɔ bi, a Yeezuu bɔ Davɪd do nɔ σ k'an yɪ Israyɛl bɔmbɔrɛzɛa. 24 K'a n bɔr cɪna bi, Zaan lɛɛ ka an bi mɪmbɔnyaaɔrɔ tore batɛm pa da Israyɛl zannɔ m haay. 25 Zaan zibæə k'a bɔr an nɪ nyam bi, a a hi, a σ: Awɔɔ y'a hɔɔn dam a σ, nka m kɔɔ nɪ? Gɔaa k'awɔɔ nɪ dɔmɪ ma bi bæe m kɔɔ nɪ y. Bi, gɔaa ɪ zɛm kɔɔ kur, bi kɔɔ m m ga m, m a kɔɔrɔ bar hɔr y.»

26 «M danyɔnɔ, Abraham donyɔnɔ, kan kɔɔ nɪ nyɪ bam Woso m awɔɔ bire σ rɔ kɔɔ ki, bɔsɔmbɔrɛ lemim naa do nyɔɔ n y'a σ kɔɔ minto. 27 Zerizalɛm zannɔ kan a cinno ki n Yeezuu dɔ y. N n wosolɛsɪnnɪ-sorazannɔ lemim kɔ n n'a karɪnda bam sabaa biyæə hinnɪ σ bi jɪ ma sɔ y. Bi, kɔ η y'a nyasɔ, ηn'a ka zɛ ma bi, η y'a ka wosolɛsɪnnɪ-sorazannɔ lemim bi n kɔ yɪ. 28 Kɔ η n mim yɪ a gɔr zi an a ga zɛ m bi, η y'a yɛ Pilatɪ han k'an a ka kɔ n n'a zɛ gər. 29 Bi, kɔ η hɔ kɔ n y'a gɔrsɪra ba a minto bi ba an nya bi, gɔɔɔ a zer gɔ bi ma, ηn'a da yaa σ. 30 Bi, Woso a mɪm bɔ σ gæno bire σ. 31 Bi, a a hunka dɔmɪm gɔta nɔ σ gɔɔ kɔ η zu kɔ σ kan ki Galilee σ, ηnɪ ta Zerizalɛm σ rɔ kɔ m, bɔrɔ m kasetɪzannɔ kɛɛrɛ gɔɔɔ lɛɛ.» 32 «Bi kɔɔ sɔ, lemim nyɪnta naa do, kɔɔ n'a pa dare awɔɔ m, ler-bɔrɛ kɔ Woso a bɔ kɔɔ zɪrɔ m bi, 33 Woso a ba kɔɔ mɪm minto, kɔɔ k'σ nɪ η nyɪnta bi minto, a Yeezuu mɪm bɔ σ amb'a n y'a gɔrsɪra ba laarɔ ci σ, laa hɪyɪa hɔ nɔ σ bi m:

Mככ nyl n'ublu m,
her naa, מככ n'ublu Zl.

³⁴Woso a mum ככ ט gæno bire ט, k'a b'a da ma, an vככ y, a mutŋa y'a hl, a ט:

Mככ David חכמחŋŋככ
כט ŋ n ta ט paan... ככ ככ
kare awככ ט.

³⁵Bu minto y'a ka, an n'a hum læe vanta ט laaro ci ט:
A b'a gŋaa mutŋa bu tore, an vככ y.

³⁶Bala, David k'a Woso zi bu ba a dčmum ט bu, a bu ga, ŋn'a bir a zur zi, a mesim n vככ n. ³⁷Bu gŋaa kŋ Woso a mum ככ ט bu, a mesim n vככ n y. ³⁸M danylככ, k'a dč mutŋa a ט, gŋaa bu do minto y'a ka mimbŋnyaarכ sugur pa n nı dam awככ bire ט. ³⁹A mutŋa minto, gŋaa biyæ k'a nı sura kaŋ ט bu, a y'a mimbŋnyaarכ haay sugur yuræ, bu læ kŋ Moyiisi a ka bu b'a dam ma an a ka awככ ט y. ⁴⁰K'a dundo a zi, kŋ hככ bu ba awככ m amba hכ kŋ wosolesinnısorazannכ a hl bu nı y. N y'a hl, ŋ ט:

⁴¹K'a dıga a, ככ כככ m zannכ,
k'a zæ kædæ, k'a nyaam!

Mככ zi bam awככ dčmum ט,
zibæ m, awככ n nı bısl kam ma,
baa kŋ gŋaa a dunda awככ m.»

⁴²Pol kan Barnabas kl kŋ ŋ bŋr ŋn'ı kככ bu, ŋ y'a ye ŋ han gŋta, kŋ ŋ nı so minno kככ duro ra sabaa k'a nı zem bu ma. ⁴³Gŋככ ככ kŋ ŋ hlıga da bu, zıfŋrכ gŋta kan do vantככ ככ kŋ ŋ nı zum zıfŋrככ kככ læ rככ ככ ט rככ kכ kl, Pol kan Barnabas kl da zaa ט. Sŋsra kŋ ŋ n'a bam bu, ŋ yı ŋ dŋndככ, kŋ ŋ nı gככta Woso barka ככ ט.

Pol kan Barnabas k'ı do vantככ zi

⁴⁴Sabaa k'a nya ט bu k'a ku bu, tara bu zannכ haay a zæ kŋ ra k'a a tŋr ka Woso lemim ma. ⁴⁵Zıfŋrכ kŋ ŋ gŋככ kככ yı gŋta nınaaŋ bu, jumbaa ŋ heer han, ŋn'ı Pol meerbaarככ kככ nı bŋmbככ ט, ŋn'a sŋככ sŋræ. ⁴⁶Pol kan Barnabas kl a heer ba kookoo, ŋn'a hl ŋ nı, ŋ ט: «Awככ Woso lemim b'a ga m, an læe ka, an hl awככ m! K'awככ kaanm Woso lemim bu m bu, awככ a mutŋŋככ dŋdכ yar kan mısrbaa k'a nyaræ ba ט bu kl, a hunka a ט: awככ læ baa k'a yı y. Kære naa, ט wusigæ kככ nawŋm do vantככ zi. ⁴⁷Bala, læ kŋ Zuuba a ka kככ bu n naa:

Mככ ublu ככ ט
k'ı yı læegure do gŋta minto,
k'ı bŋmbככ ganŋræ bu sa,
ı ta m durnya læ cınta jı ט.»

⁴⁸Kŋ ŋ minno kככ duro ma bu, do vantככ כככ kככ kככ, kan heernyככ kl, ŋ y'a læ kככ Zuuba Woso lemim ט. Bu, gŋככ haay kŋ ŋ nı mısrbaa k'a nyaræ ba ט bu yım ככ kככ sura ka.

⁴⁹Zuuba lemim bu lee ku læe haay ט. ⁵⁰Zıfŋrככ kככ n bככare ŋn'ı lannכ kככ zannכ ט ŋ nı Woso dan ט paan... rככ kככ nyŋnnyככta kan tara gŋככgusinnכ kככ kl k'a flr ka Pol ma kan Barnabas kl, k'a la ŋ la, kŋ ŋ nı kככ a tara bu ra. ⁵¹Brככ n taanyisi gŋŋgŋ a gannכ ma ŋ minto, ŋnı ta İkonıyככm ט. ⁵²Kŋ karındanylככ kככ nı, Sent-Espri kan heernyככ kl ŋ heer han.

Pol kan Barnabas kl ta İkonıyככm ט

14 İkonıyככm ט bu, ŋ y'a ba am biisi kככ bu m. Pol ta kan Barnabas kl, ŋn'aa gasŋ zıfŋrכ sokŋmace ט. Nı meerbaa b'a ka, gŋככ gŋta kŋ ŋ nı zıfŋrכ kan grekkıru kl n a ba surakarezannכ. ²Bı, zıfŋrכ nıŋŋoo kŋ ŋ n ye surakare bu ma rכ kככ do vantככ gŋככ kככ nyŋnnyככta, ŋ heer nı busum kan danylככ kככ kl. ³Pol kan Barnabas kl gככta b'ŋ tee..., ŋn'ı meer bam kan heerkoodæbaa kl Zuuba minto. Zuuba a kasetı ka ŋ ט. Bala, a mutŋa yı ŋ meerbaa sura hunka, an a ka, ŋn'a da ma, ŋn'ı hoserlo bam kan makrarכ kl. ⁴Tara ככ zannכ kככ n a jir læ hlıya: gŋsŋnכ nı kan zıfŋrכ kככ kl, gŋsŋnכ nı kan kristazibæazannכ kככ kl.

⁵Do vantככ כככ kככ kan zıfŋrכ kככ kl, a cinno kl, læ sa k'a zibæ bŋnyaa ba kristazibæazannכ kככ m, k'a ŋ gŋŋgŋæen jaarכ m. ⁶Kŋ Barnabas kan Pol kl kכ kŋ ŋ ט k'a ba bu dč bu, ŋ y'a si, ŋnı ta Likawonii kŋrכ ט, Listur kan Derbe kl, kan ŋ bככæmarכ kl. ⁷B'ŋ ככ bu, ŋ y'ı lemim nyınta bu pa dare.

Listur kŋ lŋgכ waare

⁸Listur kŋ gŋaa deem n ta ט, a b'a dam ma an jum a gannכ ra y. Yı a ט lŋgכbaa bu m, a n ta fıgaa y. ⁹Hindeem ט, an nyınta an n'a tŋr kam Pol meerbaa ma. Pol nı dıgam ma sı... K'a yı a nı surakare m k'a laafıl yı bu, ¹⁰a a hl kan paŋŋa kl, a ט: «Wuti ı jum, ı gannכ ra!» Gŋaa bu n wuti læ deem, an nı tam. ¹¹Gŋככ kככ kŋ ŋ kכ kŋ Pol a ba bu yı bu, ŋ y'a leer busu brama, ŋn'a hum Likawonii lemim m, ŋ ט: «Wosoro y'a ba gŋככ, ŋnı zer kככ bire ט.» ¹²N n'ı Barnabas birm <*Zes>, ŋn'ı Pol birm <*Hermes>, bala, a ı nyınta meerbaazaa. ¹³Zes yaadarece bu, pæŋŋæ kŋ n y'a bur kŋ bu ma bu læ ma n ta ט. A mannıbær b'a ka ŋnı ta ŋŋannכ m, ŋnı læerכ waa, ŋn'a dunda ŋ wer, ŋnı ta ŋ nı kŋ bu læ ma. A n a zæ kŋ ra kan gŋככ kככ kl, k'a mannı ba. ¹⁴Kristazibæazannכ Barnabas kan Pol kl kŋ ŋ mim naa do ma bu, ŋ heer a zar gŋta, ŋn'a huuro kunkaansŋm, ŋnı bra si, ŋn'ı tam gŋככ kככ zi kan zee kl. ¹⁵N ט: «Gŋככ ra, kכ awככ n'a bam naa? Wככ, gŋככ m kככ m ככ am awככ kכ bu m! Lemim nyınta kŋ kככ n'a pa dare awככ m naa, k'a wכ saa hכbaarכ nıbŋrכ kככ duro ma, k'a zu Woso k'an mısr, an brama da kan tara kl, hıgŋta kl kan kכ haay k'an a kכ ט bu kl b'ŋ. ¹⁶Kŋ biisi bu nı, a do haay to, ŋn'ı zure a zaarכ ט, ¹⁷b'a kכ mutŋa ba awככ m, bala, a lahi ka awככ ט, kan mככ kl, a hכbŋræ ka awככ ט, an n'awככ heer nyככm.» ¹⁸Meerbaarכ kככ duro bŋraama ka gŋככ kככ ט. B'a n nyınta naanaa k'a gŋככ kככ da jum ט kŋ ŋ bu mannı bu ba y.

¹⁹Bı jæ ט bu, zıfŋrכ y'a to Antıyככm ט kan İkonıyככm kl, ŋnı bu gŋככ kככ nyŋnnyככta. Nı n Pol gŋŋgŋæen jaarכ m, ŋn'a gıngaata, ŋnı kכ m tara ככ ט, ŋn'ı dıgam ma, ŋ ט, ga a ט. ²⁰Bı, karındanylככ kככ kŋ ŋ y'a zæ kŋ ra, ŋnı bur ma bu, a wuti, an gasŋ tara ככ ט. Dč k'a mæ bu, a a hŋr kan Barnabas kl, ŋnı ta Derbe ט.

Nj y'a wusigə Siirii Antlycs ɸ

²¹ Kɸ η lemim nynta bi pa da Derbe ɸ ηnu karundanylno yɪ gɸta bi, η y'a bɸ, ηnu bɸ Listur ɸ, Ikoniyɸm kan Pisidii Antlycs kɪ ɸ. ²² Nj karundanylno kɸk heer yo, ηnu η dɸndɸ kɸ η nu gɸkta a sɸrakare nɸ ɸ, ηn'a hɪ, η ɸ: «A a ga m, kɸk n fir yɪ gɸta, k'ɸ bɸkare, ɸ gasɸ Woso cirbæ nɸ ɸ.» ²³ Nj læezannk bɸ ɸ kristagɸk sokɸma biyæ nɸ ɸ, ηnu yaarɸ da ηn'a lɛ kɸsɪ, ηnu yaa da læezannk kɸk tɸ ma, ηnu η da Zuuba kɸ η sɸra ka ɸ bi kɸ ɸ.

²⁴ Nj bɸ Pisidii ɸ, ηnu ta Panfilii ɸ, ²⁵ ηnu lemim nynta bi pa da Perzee ɸ, ηnu cem, ηnu ta Atalyaa ɸ. ²⁶ Nj n a to b'ɸ, ηnu da kɸkɸ ɸ, ηnu ta Antlycs ɸ, tara niηηə kɸ η y'a yɛ ɸ Woso han, k'a nu η barka da ɸ zibæ kɸ η y'a ba naa minto b'ɸ. ²⁷ Kɸ η lee ku bi, η sokɸma bi bir, ηnu kɸ haay kɸ Woso a da η han ηn'a ba bi dɸnda η nu, an lɛ da bi, kɸ kɸ Woso a ba, do vantkɸ ηn'a ba sɸrakarezannk bi. ²⁸ Nj maasɸre ba b'ɸ kan karundanylno kɸk kɪ.

Bakɸmare banηɸ minto Antlycs ɸ

15 Gɸkɸ gɸsɸnno y'a to Zidee ɸ, ηnu bi karunda ba danylno kɸk m, η ɸ: «K'aw kɸk n gasɸ banηɸ b'ɸ, a zu Moyiisi yunnɸbayɪ zibæ b'ɸ, aw kɸk bi bɸmbɸre yɪre y.» ² Mim naa do wuti bɸgɸr gɸta m kan bɸsɸkare kɪ gɸkɸ kɸk kan Pol kɪ Barnabas kɪ bire ɸ. Danylno kɸk n a cɸnta kɸ Pol kan Barnabas kɪ, gɸkɸ gɸsɸnno kɪ n ta Zerizalem ɸ kɸ η n'aa kristazibæazannk kɸk yɪ kan kristagɸk læezannk kɸk kɪ mim naa do minto. ³ Antlycs kristagɸk sokɸma bi n dɸga η zaa sare mim ma. Nj bɸ Fenisii ɸ kan Samarii kɪ, ηn'l do vantkɸ gɸkɸ heerɸrɸ mim dɸdam, b'a yɪ heernyɸk gɸta kan ɸ danylno kɸk kɪ haay. ⁴ Kɸ η lee ku Zerizalem ɸ bi, sokɸma a nya η zi, an η si, kristazibæazannk kan kristagɸk læezannk kɪ, ηnu kɸ kɸ Woso a da η han ηn'a ba bi sa, ηn'a dɸnda η nu. ⁵ Farizænɸ sɸrakarezannk wuti ηn'a hɪ η ɸ, a a ga m kɸ η nu do vantkɸ gɸkɸ kɸk gasɸ banηɸ ɸ, kɸ η nu lɛ ka, kɸ η nu zu Moyiisi lɛrɸ kɸk ɸ.

Bɸsɪ bi kare bɸmbɸ kɸ zi

⁶ Kristazibæazannk kɸk kan kristagɸk læezannk kɸk kɪ a so kɸ ma, k'a dɸga mim naa do ma. ⁷ Kɸ η bɸsɪ bi ka tee... bi, Pɸyɛr wuti an a hɪ, a ɸ: «M danylno, aw kɸk dɸ a ɸ, a sɸηηɸda ɸ bi, Woso kɸk bɸ ɸ aw kɸk bire ɸ, kɸ do vantkɸ gɸkɸ m lemim nynta bi ma kɸk lɛ m, kɸ η n'a si. ⁸ Woso k'a heerɸ kɸk dɸ bi, a kasetɪ ka η ɸ, an Sent-Espri bi ka η ɸ, amba a a ka kɸk ɸ bi m. ⁹ Woso n η gɸ kɸk ma poore tɸkke y, sɸrakare minto y'a ka an η heerɸ kɸk sɸrgɸ. ¹⁰ Kɛere bi, kɸ minto y'a ka, an nu Woso makra bare? A n nu mɸr gorezaa bi kam karundanylno kɸk ra, bi kɸk zɸr kan kɸk kɸkηηɸ kɪ n a da ma, ɸ n'a busure? ¹¹ Bi, kɸk si kɸk ɸ, Zuuba Yeezuu barka minto y'a ka kɸk n bɸmbɸre yɪ, am η kɸ bi m.»

¹² Nj haay n zɛ pi, ηn'a tɸr kam Pol kan Barnabas kɪ ma, bɸkɸ nu hoserlo kan makrɸr kɪ kɸ Woso a ka η nu ba haay do vantkɸ kɸ ɸ bi dɸndare η nu. ¹³ Kɸ η y'a nya bi, Zakki meerbaa bi si, a ɸ: «M danylno, k'a tɸr ka kɸk

ma. ¹⁴ Sɸmɸnyɸ kɸ kɸ Woso a ba a sɸηηɸda ɸ, k'a dɸga a do ma, a bɸ ɸ kɸkɸ kɸ η ba zɸlɸrɸ kɸk barla bi tɸ da wɸ kɸ ɸ. ¹⁵ Bi wosolesinnɸsorazannk yɛ bi ma kɸ, bala, n y'a gɸrsɸra ba Wosoci ɸ, n ɸ:

¹⁶ Bi jɛ ɸ bi, kɸk zɛm bi David har k'a a da bi banka m a dɸ,

zeero kɸ η gɸkɸ kɸ kɸk,

kɸk yɪ m yarɛ, m η dɸ,

m η jum brama.

¹⁷ Kɸ gɸkɸ kɸ η gɸkɸ kɸ kɸk

n a ka Zuuba ma,

kan do vantkɸ haay kɸ η nu mɛm kɸk tɸ ma kɸ kɸ kɪ.

¹⁸ Zuuba ɪ naa hɪ, a y'a ka ηnu kɸk kɸk duro dɸ biisi kɸk tee....

¹⁹ Bi minto y'a ka kɸk m hɸkɸ da, kɸk ɸ, a n a ga m, kɸk n fir ka do vantkɸ gɸkɸ kɸ η yɛ Woso ma kɸ kɸ ma y. ²⁰ ɸ ci ba η ma, ɸ a hɪ η nu, ɸ ɸ, η bi *wosobaawɸnno mannɸbare sim sɸ y, η bi jaan da y, η bi kɸ gɸr sim sɸ, kan ma kɪ kɸ y. ²¹ Sɸra m, a dɸkɸraa laaɸ, gɸkɸ ɪ tara nɸ biyæ ɸ, ηnu Moyiisi lɛrɸ karunda bam *sabaah hinni haay ɸ η sokɸmacɸrɸ ɸ.»

N ci ba, n n a nɸy kɸk gɸkɸ kɸ η bi zɸlɸrɸ kɸk ma

²² Kristazibæazannk kɸk kan kristagɸk læezannk kɸk kɪ, sokɸma bi kɪ, a cɸnta k'a gɸkɸ kɸ ɸ a barla a η nyɸ kan Pol kɪ Barnabas kɪ Antlycs ɸ. Nynta a ɸ Ziidi kɸ n n'a birm Barsabas, kan Silas kɪ, gɸkɸ m, η nu daɸre m danylno kɸk bire ɸ. ²³ Nj n ci naa do ka η ɸ:

«Kristazibæazannk kan kristagɸk læezannk kɪ, ɸ danylno kɪ ɪ yaa dare a danylno do vantkɸ kɸ η nu Antlycs ɸ kan Siirii kɪ, Silisii kɪ kɸ kɸ m. ²⁴ Wɸk ma η ɸ, kɸk gɸkɸ kɸk sɸnno ɪ b'aw kɸk wɸnwar kɸ ma, ηn'aw kɸk heer zar, ηnu dabɸk da aw kɸk ma kan a meerbaarɸ kɪ, bi kɸk n η kɸy y. ²⁵ Wɸk ɸ lɛ ba deem, ɸ a cɸnta k'ɸ gɸkɸ kɸ ɸ, ɸ η kɸy kan ɸ gɸaasɸnno paan...kɸ Barnabas kan Pol kɪ. ²⁶ Gɸkɸ m, ηn'a mɸsɸrbaa ka zɛ ma, Zuuba Yeezuu Krista tɸ ma. ²⁷ Bi minto y'a ka, kɸk n nu Ziidi kan Silas kɪ nyɸkɸ aw kɸk ma, kɸ η nu bi minno kɸk duro hɪ aw kɸk m a lɛ m. ²⁸ Sent-Espri kan kɸk kɸkηηɸ kɪ, kɸk ɸ kɸk da, ɸ ɸ, a n a ga m, k'ɸ ɸ ya, ɸ mɸr gorezaa vanta ka aw kɸk ra, kɸ mim pakrɸr kɸk duro bɛe y: ²⁹ A bi wosobaawɸnno mannɸbare sim sɸ y, kan ma kɪ, kɸk gɸrɸ kɪ, b'a bi jaan da kɸ y. K'aw kɸk zu naa haay ɸ, aw kɸk ba mɸηηa. Woso y'a dare a han.»

³⁰ Gɸkɸ kɸ n yɪ η kɸ ɸ kɸ kɸ, a leer so, ηn'a hɸr, ηnu ta Antlycs ɸ, ηn'aa gɸkɸ kɸk so kɸ ma, ηnu ci bi ka η ɸ.

³¹ Ci bi karunda bi bare η heer nyɸkɸ, kɸ η dɸndɸre nɸnaaɸ yɪ bi minto. ³² Ziidi kan Silas kɪ kɸ η nu wosolesinnɸsorazannk kɸk, η danylno kɸk dɸndɸ kan meerbaarɸ kɪ, ηnu η panηa da ra. ³³ Nj gɸkɸ b'ɸ dɸmum poore, danylno kɸk n bi zaa ka η ɸ, ηn'a kɸ ηnu ta gɸkɸ kɸ η yɪ kɸy kɸ kɸ zi. ³⁵ Kɸ Barnabas kan Pol kɪ nu, η gɸkɸ Antlycs ɸ, ηn'l kɸ dɸndare, ηn'l Zuuba lemim nynta bi pa dam kan gɸkɸ gɸta kɪ bɸ.

† Ci gɸsɸnno ɪ naa dan ɸ: Silas a hɸkɸ da an gɸkɸ, Ziidi n cem a deem.

N Pol kan Silas kɪ nyɔ

³⁶ K'a yɪ poore bɪ kur bɪ, Pol a hɪ Barnabas m, a ɔ: «Ū ɔ wusigə, ɔ aa dɪga ɔ danyɔnɔ wɔɔ ma kɔ biyæ kɔ wɔɔ Zuuba lemim nyunta pa da ɔ b'ɔ. K'ɔ dɪga a kɔ ŋ y'a bam lɔ gɛ.» ³⁷ Barnabas n a ŋɔa k'a Zaan kɔ n n'a birm Markɪ bɪ gaa a ta m. ³⁸ Bɪ, Pol n yɛ k'a gaa y, bala, a nyunta an nɪ zum kɔ ɔ kan ŋ kɪ, an a gɔ ŋ ma Panfillii ɔ, a n a ya, an zi ba kan ŋ kɪ y. ³⁹ Ŋ bɪsɪ ka kan kɔ kɪ maam-maam, bɪsɪ bɪ n bɪ ŋ gɔŋgɔ kɔ ma gɔaa biyæ n ta a lɛ, a lɛ. Barnabas Markɪ gaa, an da kɔkɔsɔ ɔ an ta Siipr ɔ. ⁴⁰ Pol n Silas gaa, danyɔnɔ wɔɔ n yaa da, kɔ Zuuba n a barka ka ŋ ɔ. Ŋ n cem. ⁴¹ Pol bɔ Siirii kan Silisii kɪ kɔrɔ ɔ, an nɪ kristagɔsɔ sokɔmarɔ wɔɔ paŋŋa dam la.

Timote a zɛ kɔ ra kan Pol kɪ Silas kɪ

16 Pol kan Silas kɪ ta ŋn'aa lee ku Derbe ɔ, ŋnɪ cem ŋnɪ ta Listɪr ɔ. Karundanyɪ deem n nɪ b'ɔ, a tɔ m Timote, a da bɪ zɪfɔ m, an a ba sɪrakarɛzaa, a zɪ bɪ grɛkkɪ m. ² A danyɔnɔ kɔ ŋ nɪ Listɪr ɔ kan Ikonɪyɔm kɪ rɔ wɔɔ y'a lɛ bɔrɛ a tɔ ɔ. ³ Pol n a ŋɔa k'a gaa. A n a gaa, an a gasɔ banŋɔsɔ ɔ zɪfɔsɔ kɔ ŋ nɪ b'ɔ rɔ wɔɔ minto, bala, ŋ haay a dɔ, ŋ ɔ, a zɪ bɪ grɛkkɪ m. ⁴ Tara nɔ rɔ kɔ ŋ nɪ bɔrɛ ŋ ɔ rɔ wɔɔ, ŋ yɪ lɛrɔ kɔ Zerizalem kristaz-ibæazannɔ wɔɔ a cɪnta kan kristagɔsɔ lɛzannɔ wɔɔ kɪ bɪ hɪrɛ ŋ nɪ, ŋn'a yɛrɛ ŋ han kɔ ŋ nɪ zu ŋ ɔ mɔŋŋa. ⁵ Kristagɔsɔ sokɔmarɔ wɔɔ sɪrakarɛ paŋŋa n'a dam la, ŋ lɛ n'a dam la dɔmum biyæ.

N Pol bir Masedɔan ɔ

⁶ Pol kan Silas kɪ bɔ Frizii ɔ kan Galasii kɪ, Sent-Esprɪ n a ta ŋ nɪ tolle, kɔ ŋ bɪ lemim bɪ pa da Azii ɔ y. ⁷ Kɔ ŋ lee ku Mizii jireyaa ɔ bɪ, ŋ y'a ŋɔa k'a ta Bitinii ɔ, bɪ, Yeezuu Esprɪ bɪ ŋ da jum ɔ. ⁸ Ŋ n cem, ŋnɪ bra Mizii ɔ, ŋn'aa lee ku Trowas ɔ. ⁹ Gum deem ɔ, Pol Woso hɔhɪnkarɛ yɪ: Masedɔan gɔaa deem y'a hɪnka m, an jum brama, an n'a wɔ zɪnzɛm nɪ, a ɔ: «Bɔr Masedɔan ɔ, lɛɪ lɛ da wɔɔ han!» ¹⁰ Pol hɔhɪnkarɛ bɪ yɪrɛ jɛ ɔ bɪ, wɔɔ wuti zɔkɔ-zɔkɔ k'ɔ ta Masedɔan ɔ, bala, wɔɔ si wɔɔ ɔ Woso n nɪ wɔɔ birm kɔ aa lemim nyunta pa da b'ɔ.

Lidii batem sire Filipii ɔ

¹¹ Da kɔ wɔɔ ɔ kɔkɔsɔ ɔ Trowas ɔ bɪ, wɔɔ ta tɪrga kan Samotrasɪ kɪ. A dɔ k'a mɛ bɪ, wɔɔ ta Neyapolis ɔ. ¹² Ū ɔ tɔ b'ɔ, ɔ ta Filipii ɔ, ɔ gam ma, Masedɔan kɔrɔ haay tara nɔ gɔta m bɪ. A gɔsɔ wɔɔ n a so a mɔŋŋa ɔ am Rɔm zannɔ paan...rɔ wɔɔ kɔ bɪ m. Wɔɔ dɔmum poore ba tara nɔ bɪ do ɔ. ¹³ *Sabaa hinnɪ ɔ, wɔɔ kɔ tara nɔ ɔ, ɔ ta bɔrɔ lɛ ra. Bɪnɛ bɪ do ɔ bɪ, wɔɔ ɔ hɔkɔ da, ɔ ɔ, yaadare bɪnɛ nyuntam b'ɔ. Kɔ wɔɔ nyunta bɪ, wɔɔ Yeezuu mim dunda kan lannɔ kɔ ŋ y'a so kɔ ma b'ɔ rɔ wɔɔ kɪ. ¹⁴ Ŋ gɔaa deem k'a tɔ m Lidii, garhuuro hɛɛrɛzaa m, bɪ nyunta, an n'a tɔr kam wɔɔ ma. Tɪyatɪr kɔ nyɪ m, an nɪ Woso dan ɔ. Zuuba a heer gɔ k'an bɔr a ma, an a tɔr ka Pol meerbaa bɪ ma. ¹⁵ K'a batem si bɪ, a mɔŋŋa kan a har gɔsɔ kɪ bɪ, a a yɛ wɔɔ han, an n'a

hɪrɛ, a ɔ: «K'awɔɔ y'a hɔkɔ dare a ɔ, wɔɔ lɛ zum Zuuba ɔ, k'a bɔr, a bɪ wɔta wɔɔ har ɔ.» A n ma wɔɔ ma, wɔɔ n kɔ ɔ yɛ.

N Pol nyasɔ Filipii ɔ

¹⁶ Hindeem ɔ, wɔɔ nɪ tam yaadare bɪnɛ ɔ, lɔpoo n bɪ wɔɔ zɛ ɔ, lɔ m, bɔsɔzɔzaa m. A wɔ bɪ kure lɛ busoo karɛ a zuubɔ wɔɔ ɔ. ¹⁷ A n nɪ zum wɔɔ jɛ ɔ, Pol kan wɔɔ kɪ, an nɪ zee dare, a ɔ: «Gɔsɔ wɔɔ duro Woso k'a lɛ da haay zibæanyɔnɔ m. Bɔmbɔrɛ zaa ŋ n'a pa dare awɔɔ m.» ¹⁸ A ba a ɔ, nɔlɔnaaɔ dɔmum gɔta nɔ ɔ. Pol n bɪ kɔ, an a bɔ, an a hɪ zɪnə bɪ m, a ɔ: «Yeezuu Krista tɔ ma, wɔɔ lɛ ka lɛɪ ɔ: kɔ lɛ naa do mɛ ɔ!» Lɛɛm bɪ, a bɔ a mɛ ɔ. ¹⁹ A zuubɔ wɔɔ kɔ ŋ y'a yɪ a busoo bɪ yɪrɛ n a zɛ ra bɪ, ŋ Pol nyasɔ kan Silas kɪ, ŋnɪ ŋ gɪngaata, ŋnɪ ta ŋ nɪ daasɪ ɔ, jɪtannɔ taa. ²⁰ Bɔrɔ n ŋ gaa, ŋn'aa ŋ hɪnka dɔdɔkənnɔ m, ŋ ɔ: «Gɔsɔ wɔɔ duro nɪ wɔɔ kɔ naa nyankɔrɛ. Zɪfɔrɔ m. ²¹ Ŋ nɪ hɔ k'a bɪr zum wɔɔ Rɔm zannɔ lɛrɔ ɔ bɪ dundam.» ²² Zamaa n wuti nyaa m kan Pol rɔ kɪ. Dɔdɔkənnɔ wɔɔ n lɛ ka, ŋnɪ ŋ huuro bɔmbɔrɛ ŋ ma, ŋnɪ ŋ zɛ madɔrɔ m. ²³ Ŋ zɛ kɔ ŋ y'a ɔ gɔta bɪ, ŋ bɔkare, ŋnɪ ŋ du lɔnɔkɛ ɔ. Ŋ n lɛ ka lɔnɔkɛ dɔmazaa b'ɔ kan dɪga ŋ ma mɔŋŋa. ²⁴ Gɔaa kɔ ŋ lɛ naa do ka ɔ bɪ, a yɪ ŋ du cɛnɔzaa b'ɔ, an ŋ da kɔ ɔ. ²⁵ Dɪbsɪr k'a da bɪ, Pol kan Silas kɪ lɛ yaa dam, ŋn'ɪ Woso lɛbɔrɛ laa lɔm, lɔnɔkɔ vantɔ wɔɔ n'a tɔr karɛ ŋ ma. ²⁶ Tara n nyɪŋŋə lɛ deem, a nyɪŋŋərə bɪ paŋŋa n cɛ jɪr bɪ yɪnyɪ. Cɛ bɪ lɛrɔ wɔɔ haay n gɔŋgɔ lɛɛm, lɔnɔkɔ wɔɔ haay banŋarɔ wɔɔ n sur paŋŋə bɪ ma. ²⁷ Lɔnɔkɛ dɔmazaa bɪ n wuti hinceem ma, a lɔnɔkɛ lɛrɔ wɔɔ yɪ ŋn'ɪ gɔm, a hɔkɔ ɔ bɪ lɔnɔkɔ wɔɔ a si ŋ y'a ɔ. A n a kargɔ gaa ɔ, k'a a mɔŋŋa zɛ m. ²⁸ Pol n zee da kan paŋŋa kɪ, a ɔ: «lɛ bɪ hɔsɪ ba lɛ mɔŋŋa nɪ y. Wɔɔ haay ta ɔ.» ²⁹ Lɔnɔkɛ dɔmazaa bɪ n sɛ yɛ, an bra si, an gasɔ, an aa sɔnta Pol kan Silas kɪ taa mɛhɪnkə m. ³⁰ A n ŋ gaa, an bɔ ŋ nɪ garga ra, an n'a hɪrɛ ŋ nɪ, a ɔ: «Gɔsɔ ra, wɔɔ y'a bam lɔ kɔ m bɔmbɔrɛ yɪ?» ³¹ Ŋ n a nyɪ kɔ nɔ, ŋ ɔ: «Sɪra ka Zuuba Yeezuu ɔ, lɛ bɔmbɔrɛ yɪm, lɛɪ kan lɛ har gɔsɔ kɪ.» ³² Ŋ n Zuuba lemim bɪ dunda m, kan gɔsɔ haay kɔ ŋ n'a har ɔ rɔ wɔɔ kɪ. ³³ Lɔnɔkɛ dɔmazaa bɪ n ŋ gaa gunuu ɔ b'ɔ lɛɛm, k'a yaa ŋ nyɪnno sɔrgɔ. Wakatɪ bɪ do ɔ kɔ bɪ, a batem si kan a har gɔsɔ kɪ haay. ³⁴ A n ŋ gaa, an ta ŋ nɪ a cɛ ɔ, an hɔbɔrɛ ka ŋ ɔ, an n'a heer nyɔkɔm kan a har gɔsɔ wɔɔ kɪ, k'a sɪra ka Woso ɔ bɪ tɔ ma. ³⁵ Kɔ k'a mɛ bɪ, dɔdɔkənnɔ wɔɔ a dɔmazannɔ nyɔ kɔ ŋ n'a a hɪ lɔnɔkɛ dɔmazaa bɪ m, kan wɔɔ saa gɔsɔ wɔɔ ma. ³⁶ Lɔnɔkɛ dɔmazaa bɪ n mim naa do hɪ Pol m, a ɔ: «Dɔdɔkənnɔ wɔɔ nyɔ da, ŋ ɔ, ŋnɪ wɔɔ saa awɔɔ ma. Nɔlɔnaaɔ bɪ, k'a bɔ a doo kan laafɪ kɪ.» ³⁷ Bɪ Pol a hɪ, a ɔ: «Ŋ y'a ka, ŋnɪ wɔɔ zɛ zamaa bire ɔ, bɪ ŋ n wɔɔ dɔdɔ ka y, wɔɔ ɔ kɔ n Rɔm zannɔ, ŋn'a ka, ŋnɪ wɔɔ du lɔnɔkɛ ɔ. Ŋ n bɔkare, ŋn'a ŋɔsam k'a a kɔna, a bɔ, wɔɔ bɪ bɔ yɪrɛ y. Ŋ n bɔr a zim, ŋnɪ bɪ wɔɔ kɔ.» ³⁸ Gɔsɔ wɔɔ n a wusigə, ŋn'aa naa haay hɪ dɔdɔkənnɔ wɔɔ m, ny-ibæə n gasɔ ŋ ɔ, kɔ y'a hɪ ŋ nɪ, ŋ ɔ Rɔm zannɔ n a mɪ bɪ minto. ³⁹ Ŋ n bɔr, ŋnɪ bɪ sugur yɛ ŋ han, ŋnɪ kɔ, ŋn'a yɛ ŋ han, kɔ ŋ nɪ bɪ tara bɪ tɔ ɔ. ⁴⁰ Kɔ ŋ bɪ lɔnɔkɛ ɔ

b'ɔ bi, Pol kan Silas ki ta, ŋn'aa Lidii yi, ŋnɔ danyɛnɔ
kɔɔ yi ŋnɔ ŋ heer ba kookoo, ŋnɔ cem.

Pol ta Tesaloniki kan Beree ki ɔ

17 N ɔ Anfipolis ɔ kan Apolonii ki, ŋn'aa lee ku
Tesaloniki ɔ. Zɛfɔrɔ kɔɔ sokɔmace n ni b'ɔ.
² Amb'a tɛr a ba biisi bi, Pol ta, an aa ŋ yi, an sɔɔra ba
kan ŋ ki *sabaa hinni ɔ, an a ta kɔ rɛ gallem kaakɔ, an
ni Wosoci bi ³ bɔrɛ ŋ ni kɔ zi, a ɔ Krista a ga m, an fur
yi, an ga, an a mum bɔ ɔ gæno bire ɔ. A n n'a hure, a ɔ:
«Krista kɔ kɔ n'a pa dare awɔ m bi, Yeezuu m.»
⁴ Zɛfɔrɔ gɔsɔnɔ ye, ŋn'a zɛ kɔ ra kan Pol ki Silas ki,
kan grekkɔrɔ kɔ ŋ ni Woso dan ɔ rɔ kɔ ki gɔta, kan
lannɔ tɔzannɔ ki gɔta.
⁵ Zɛfɔrɔ wuti kan jumbaa heerbusu ki, ŋnɔ gɔɔ
nɔ bɔrɔ gaa zaa bire ɔ, ŋn'a ka tara bi gɔɔ kɔ n yar,
ŋnɔ tarannɔ bi nya kɔ rɛ. N ɔ ta Zasɔn har ɔ, ŋn'a kam
Pol ma kan Silas ki, k'a ŋ gaa a ta ŋ ni gɔɔ kɔ taa.
⁶ Kɔ ŋ n ŋ yi bi, ŋ Zasɔn gaa kan danyɛnɔ gɔsɔnɔ ki,
ŋnɔ ta ŋ ni dɔɔɔkænno taa, ŋn'ɔ zee dare, ŋ ɔ: «Gɔɔ
nɔ duro ni durnya bi dam, ŋnɔ cem ŋnɔ bɔr naa ɔ
kɛrɛ, ⁷ Zasɔn n ŋ si a har ɔ. N haay kaanm Rɔm cir le
m, ŋ ɔ, cir vanta n ta ɔ, a tɔ m Yeezuu.»
⁸ Zeero nɔ duro gɔɔ kɔ da bɔ ɔ, kan dɔɔɔkænno
kɔ ki, ⁹ ŋnɔ busoo si Zasɔn kan danyɛnɔ kɔ ki han,
ŋn'a cɔnta, ŋnɔ bɔkare, ŋnɔ wɔ saa ŋ ma.

N Pol kan Silas ki si muŋŋa Beree ɔ

¹⁰ Lɛem bi, danyɛnɔ kɔ a ka Pol kan Silas ki n cem
kan Beree kɔ ki gunuu ɔ. Kɔ ŋ lee ku bi, ŋ ta zɛfɔrɔ
sokɔmace ɔ. ¹¹ Zɛfɔrɔ kɔ ŋ ni b'ɔ rɔ kɔ muŋŋa, an le
da Tesaloniki zannɔ kɔ ra. N ɔ lemim bi si kan a heer ki
haay. Dɔmum haay, ŋ yi dɔgam Wosoci b'ɔ, k'a dɔga a
hɔ kɔ ŋ n'a hum bi sura m gɛ. ¹² Gɔta a ba sɔrakarezan-
nɔ ŋ bire ɔ kan grekkɔ lannɔ tɔzannɔ ki, gɔɔkɔrɔ ki
gɔta. ¹³ Tesaloniki zɛfɔrɔ kɔ kɔ ŋ y'a ma, ŋ ɔ, Pol ɔ
Beree ɔ an ni Woso lemim pa dam bi, ŋ lee ku b'ɔ, k'a
a ya, a gɔɔ nyɛnnyɛnɔ. ¹⁴ Danyɛnɔ kɔ n a ba zɔɔ, ŋnɔ
Pol da zaa ra an ta kan higɔta bi le ra ki, bi ma bi, Silas
kan Timote ki gɔɔ b'ɔ. ¹⁵ Gɔɔ kɔ ŋ Pol da zaa ɔ rɔ
kɔ a gaa ŋnɔ ta m Atennɔ ɔ, ŋn'a wusigɔ kan Pol le ki,
kɔ Silas kan Timote ki n a jɔ sa zɔɔ-zɔɔ.

Pol ɔ Atennɔ ɔ

¹⁶ Pol k'a ni dɔrɛ ŋ ma Atennɔ ɔ bi, a heer a zar kan
*wosobaawɔnɔ kɔ ŋ ni tara bi nɔ ɔ, ŋnɔ ŋ dan ɔ rɔ
kɔ ki minto. ¹⁷ A n gasɔ sokɔmace deem ɔ, an ni
meer bam kan zɛfɔrɔ kɔ ki, kan gɔɔ kɔ ŋ ni Woso
dan ɔ rɔ kɔ ki, dɔmum haay daasɔrɔ ɔ, a y'a bam kan
gɔɔ haay k'a ni zem bi ki. ¹⁸ Hɔnkamazannɔ,
Epikiriyeɛnɔ kan Stoyiseɛnɔ † ki, nyɛnta b'ɔ ŋn'ɔ sɔɔra
bam kan ki. Gɔsɔnɔ n'a hure, ŋ ɔ: «Para-paradarezaa
naa do ɔ kɔ?» Gɔsɔnɔ ɔ: «Wosoro daarɔ an ni ŋ pa

† Epikiriyeɛnɔ: gɔɔ kɔ ŋ n'a kam durnya nyɛntaba ma rɔ kɔ m
bɔrɔ. N n'a hum bɔ, ŋ ɔ, Hɔsɔ bɛe y'a so durnya b'ɔ y. Hɔ haay bi, ba
an nawom bala. Stoyiseɛnɔ: gɔɔ kɔ ŋ ye mim kɔsɔ ma rɔ kɔ m
bɔrɔ. N n'a kam ma, k'a hɔ k'a so durnya ɔ jilli bi dɔ.

dare!» Kɔ sura ni, Pol ɔ Yeezuu pa dam, kan a mum-
bɔrɛ ki.

¹⁹ N n a nyasɔ k'a ta m ci kɔ n n'a birm Arewopaazi bi
mim ɔ. N n a hi, ŋ ɔ: «lbu ɔ da ma, ɔ karɛnda daa k'ɔlbu
n'a bam naa jɔ dunda kɔ n na? ²⁰ Bala, lbu ɔ minno
daarɔ dundam kɔ m, bi y'a ka kɔ le n taa k'ɔ ŋ jɔ dɔ.»
²¹ Atennɔ zannɔ kɔ kan saanarɔ ki bur hɔsɔ bam, kɔ
minno daarɔ dundare kan a tɔr ka ma ki bɛe y.
²² Pol n jum brama Arewopaazi ɔ b'ɔ, a ɔ: «Atennɔ
zannɔ, dɔga kɔ kɔ nawom awɔ ma naa, sɔrakarezan-
nɔ gɔɔ n'awɔ m. ²³ Kɔ kɔ m da awɔ kɔ bi zi bi, hɔ
haay k'a n'awɔ yaadare mɔr bi, kɔ yi. Mɔ kɔ yi, n n a
gɔsɔra ba mannɔduu niŋŋɔ ma nɔnaaɔ: «Woso kɔ
gɔaa n a dɔ minto.» Hɔ k'awɔ n'a dan ɔ, b'awɔ n a dɔ
bi, bi kɔ bɔr kɔ m b'a pa da awɔ m naa. ²⁴ Woso k'a
durnya da, kan hɔ haay k'a n'a nɔ ɔ bi ki, a m brama
kan tara ki Zuuba. A bur gasom wosocɔrɔ kɔ gɔɔ a dɔ
a wɔ nɔ kɔ kɔ nɔ y. ²⁵ Hɔsɔ zibæ ba ma y. A bur a kam
ma kɔ gɔaa n a da a han hɔ niŋŋɔ ma y. Bala, a n ni
mɔsɔrbaa, hoonsi, kan hɔ haay ki kam gɔaa haay ɔ.
²⁶ K'an gɔaa deem mɛ ki, a dɔ haay da kɔ ŋ ni bur tara
bur lɛe haay ɔ. A dɔmum kɔ kɔ zi gɔɔ minto, kan ŋ
tararɔ jirɔ ki, ²⁷ kɔ ŋ n'a da ma, ŋn'a wɔ dunda, ŋn'a ka
Woso ma, gɛe ŋ y'a yum gɛ, an bɔkare a bi laaɔ kɔ
gɔaa biyæ ma y. ²⁸ Bala,
A muŋŋa zi kɔ mɔsɔrbaa n ta ɔ, ɔ ni tare, ɔ ni meeyaa
m.
Amba awɔ gɔsɔrabænno gɔsɔnɔ a hi bi m: «A dogɔɔ
m kɔ m.» ²⁹ Kɔ Woso dogɔɔ m kɔ m bi, kɔ n ɔ ga
m, ɔ ɔ hɔnɔ da, ɔ ɔ, Woso bi sarma ni, gɛe wanzurfu,
gɛe jaa kɔ gɔaa a banka, an a bɔ ɔ a hɔnɔ ɔ bi ni y.
³⁰ Bi, Woso n a ya, an ni dɔgam dɔmum kɔ gɔɔ kɔ n
badɔ kɔ ɔ bi ma y. A y'a hure ŋ ni kɛrɛ, kɔ ŋ haay n a
bɔ a mimbɔnyaarɔ ɔ bɔnce haay ɔ. ³¹ A dɔmum deem bɔ
ɔ, an a cɔnta, kɔ gɔaa k'a bɔ ɔ bi n bi durnya dɔɔ ka
kan sura ki. Bi, a a kaseti hɔnka gɔɔ haay m, an a mum
bɔ ɔ gæno bire ɔ.»
³² Gæno mumbɔrɛ mim kɔ ŋ b'a ma bi, gɔsɔnɔ ɔ
yaa wɔm Pol ma, niŋŋoo n n'a hure, ŋ ɔ: «K'ɔ mim naa
do minto m, kɔ y'ɔ yare, ɔ tɔr ka lbu ma dɔmum van-
ta ɔ.»
³³ A yi nɔnaaɔ, Pol n a gɔ ŋ ma. ³⁴ Gɔsɔnɔ n bɔkare,
ŋnɔ ye a meerbaa bi ma, ŋn'a ba sɔrakarezannɔ. Are-
wopaazɔzaa Denii nyɛnta ɔ, kan lɔ deem kɔ n n'a birm
Damariisi bi ki, kan gɔsɔnɔ ki kɔ.

Korentɔ kristagɔɔ sokɔma cɔntare

18 Bi je ɔ bi, Pol a hɔr Atennɔ ɔ, an ta Korentɔ ɔ.
² B'ɔ bi, a zɛfɔrɔ deem zɛ ɔ, a tɔ m Akilas. Pɔn kɔ
gɔaa m, an a to Italii ɔ lɛem an bɔr kan a lɔ Prisil ki. Kɔ
sura ni, cir Kloodu le ka, kɔ zɛfɔrɔ haay n kɔ *Rɔm ɔ.
Pol n kɔ ma kan ŋ ki, ³ bi, kɔ wɔzibæ deem ŋ n'a bam
bi, (zappabaa m,) a zer ŋ har ɔ, ŋn'ɔ zi bi bam kan kɔ
ki. Huucɔrɔ pɛerarɔ †† ŋn'ɔ ŋ bare. ⁴ *Sabaa hinni haay,
a ɔ karɛnda dundam zɛfɔrɔ sokɔmace b'ɔ, an n'a tɔn ɔ
kan zɛfɔrɔ kɔ ki grekkɔrɔ kɔ ki, kɔ ŋ n'a si. ⁵ Silas
kan Timote ki kɔ ŋ y'a to Masedɔan ɔ, ŋnɔ lee ku bi, ŋ

†† pɛerarɔ kɔ ba ŋ nawom biiri ka m.

bi dɔga a Pol ɩ karɩnda bam, an n'a hum zɩfɔrɔ ɔɔ m, a ɔ Krista bi, Yeezuu m. ⁶ Zɩfɔrɔ ɔɔ biɩ ka kan Pol ki, ŋɩ meerraa bɔnyaa ba. Pol n a huuro zɛ fɛr, an a hi ŋ nɩ, a ɔ: «K'awɔɔ n bɔmbɔrɛ yi, a taar y'awɔɔ mim ɔ. Mɔɔ mim bɛɛ m bi dɔ y. Naa ma kɛɛrɛ bi, ta mɔɔ nawɔm do vantɔɔ zi.»

⁷ A n a hɔr bɩncɛ bi do ɔ, an ta gɔaa kɔ n n'a birm Titiyus Zistus bi har ɔ. Woso daɔrezaa m, a har bi n jɩnjɛem sokɔmace bi ma. ⁸ Krispus k'a m sokɔmace bi cir b'a ba sɩrakarezaa kan a har gɔɔ ki haay. Korenti zannɔ gɔɔɔ, kɔ ŋ n'a tɔr kam Pol ma rɔ ɔɔ, a ba sɩrakarezaannɔ ɔɔ, ŋɩ batem si.

⁹ Gum deem ɔ, Zuuba a hi Pol m, a hɔhɩnkare nɔ ɔ, a ɔ: «ɩ da bi ɔɔ y, ɩ bir a hum, ɩ bi zɛ pi y. ¹⁰ Kɔ sɩra nɩ, mɔɔ ɩ kan ɩbi ki, bi gɔaa ba ɔ, an n'ɩbi nyasɔm k'a fir ka ɩ ma y, bala, mɔɔ gɔɔ ta ɔ gɔta tara naa do nɔ ɔ.» ¹¹ Pol dɔɔraa ba b'ɔ deem kan a kur ki, an nɩ Woso lemim dundare ŋ bire ɔ.

N Pol nyasɔ, n nɩ ta m Galyɔn taa

¹² Dɔmum kɔ Galyɔn nyɩnta ɔ Akayii tara lɛɛzaa bi, zɩfɔrɔ ɔɔ a lɛ ba deem, ŋɩ wuti jumbaa m kan Pol ki, ŋn'a gaa, ŋɩ ta m Galyɔn dɔɔɔkare bɩncɛ ɔ, ŋn'a hɩrɛ, ŋ ɔ: ¹³ «Gɔaa naa do, karɩnda an n'a bam gɔɔ m, a ɔ, gɔɔ n yaa da Woso m kan yaadare k'a n a gaakɔmba kan ɔɔ lɛrɔ ki.» ¹⁴ Pol ɔ k'a nyɩ ɔɔ, Galyɔn n a nyɩ ɔɔ zɩfɔrɔ ɔɔ, a ɔ: «Zɩfɔrɔ ra, kɔ zi niŋŋɛ a ba a bi tɩr-ga, gɛɛ zibæ bɔnyaa a ba, mɔɔ yi m tɔr kare awɔɔ ma, bala, a a ɔɔ. ¹⁵ Bi, k'awɔɔ biɩ bi kare bi, meerraa m, gɛɛ kɔɔ m, gɛɛ awɔɔ mɩŋŋɩ lɛrɔ m bi, pakra a ba awɔɔ m. Mɔɔ lɛ baa kɔ m nyɩnta minno nɔɔɔ duro dɔɔɔkɛr y.» ¹⁶ A n la ŋ la dɔɔɔkare bɩncɛ ɔ b'ɔ. ¹⁷ Ŋ haay n Sɔsten, sokɔmace cir bi nyasɔ, ŋn'a zɛ dɔɔɔkare bɩncɛ ɔ b'ɔ, bi, Galyɔn n a war hɔbaa naa do ma y.

Pol a ɔɔ an ta Antiyɔs ɔ

¹⁸ Pol a ya, an maasure ba Korenti ɔ. Bi jɛ ɔ bi, a a gɔ danyɩntɔ ɔɔ ma, an da kɔɔɔ ɔ, k'a ta Siirii ɔ. Akilas kan Prisil ki zu kɔ ɔ kan ki. Pol a mim zɩnzɛra Senkres ɔ, bala, a ler ɔɔ Woso m. ¹⁹ Ŋ lee ku Efɛɛzi ɔ. B'ɔ bi, Pol a gɔ a zukuuzannɔ ɔɔ ma. A ta, an aa gasɔ zɩfɔrɔ sokɔmace ɔ b'ɔ, an nɩ biɩ kam kan ŋ ki. ²⁰ Brɔɔ n a yɛ han kan a dɔmum bi zu ra, an a gu, ²¹ an a gɔ ŋ ma, an n'a hɩrɛ, a ɔ: «Mɔɔ zem bi bɔr awɔɔ zi dɔmum niŋŋɛ ɔ, kɔ Woso yɛ.» A n da kɔɔɔ ɔ, Efɛɛzi ɔ. ²² K'a lee ku Sezaree ɔ an ɔɔ kɔɔɔ b'ɔ bi, a cem an ta Zerizalem ɔ, an aa yaa da danyɩntɔ ɔɔ m, an cem an ta Antiyɔs ɔ, ²³ an aa maasure ba b'ɔ poore. A n cem, an ta Galasii kan Frizii ki gɔrgarɔ haay ɔ, an nɩ karundanyɩntɔ ɔɔ haay heer bam kookoo.

Apolɔs ta Efɛɛzi ɔ kan Korenti ki ɔ

²⁴ Zɩfɔ deem kɔ n n'a birm Apolɔs, an yi Alesandrii ɔ bi lee ku Efɛɛzi ɔ. Hɔɔɔ zaa m, an mim dɔ. A n Wosoci bi dɔ ɔ. ²⁵ Zuuba zaa b'a dɩnda zɔr-zɔr, a y'a pa dare kan a heer ki haay, an nɩ karɩnda dundam gɔɔ m, an nɩ hɔ haay k'a ba Yeezuu minto bi dundam, an nɩ zure a

zaa ɔ. Bi, batem kɔ Zaan nyɩnta an a kam b'a dɔ bala. ²⁶ A n nɩ meerraa bam kan wɩsɩrabaa ki sokɔmace ɔ b'ɔ. Prisil kan Akilas ki kɔ ŋ y'a meerraa ma bi, ŋ y'a gaa, ŋnɩ Woso zaa bi dɩnda m zɔr-zɔr, ŋn'a paŋŋa da ra. ²⁷ K'a nyɩnta, an n'a ŋsam k'a ta Akayii ɔ bi, danyɩntɔ ɔɔ ɔ: A a ga m. Ŋ n ci ba karundanyɩntɔ ɔɔ ma, kɔ ŋ n'a si mɩŋŋa. K'a lee ku b'ɔ bi, a daahan gɔta ka gɔsɩn-nɔ ɔ, gɔɔ kɔ Woso barka minto ŋ sɩra ka Yeezuu ɔ rɔ ɔɔ. ²⁸ Bala, a meerraa bi paŋŋa bɔr zɩfɔrɔ ɔɔ ra gɔɔ ɔɔ bire ɔ, a ɩ Wosoci bi jɩ hɩrɛ ŋ nɩ sɩrɩ-sɩrɩ, a ɔ: Krista bi, Yeezuu m.

Pol lee ku Efɛɛzi ɔ

19 Dɔmum kɔ Apolɔs nyɩnta ɔ Korenti ɔ bi, Pol ɔɔ kɔ bi gɔrgarɔ kɔ ŋ nɩ cigaarɔ ɔɔ ɔ, an ta Efɛɛzi ɔ, an karundanyɩntɔ ɔɔɔɔ yi b'ɔ, ² an ŋ lar, a ɔ: «K'awɔɔ a ba sɩrakarezaannɔ bi, awɔɔ Sent-Espri si ra?» Ŋ n a nyɩ ɔɔ, ŋ ɔ: «Wɔɔ n Sent-Espri mim ma cɩna y.» ³ Pol n laaka da, a ɔ: «Batem kara awɔɔ si kɛɛrɛ?» Ŋ n a nyɩ ɔɔ, ŋ ɔ: «Zaan batem bi m.» ⁴ Pol n a hi ŋ nɩ, a ɔ: «Zaan nyɩnta, an nɩ heerlɔrɩ batem kam, an n'a hum gɔɔ m kɔ ŋ nɩ sɩra ka gɔaa k'a nɩ zem bi bɔr awɔɔ jɛ ɔ b'ɔ. A lɛ taa k'a hi, a ɔ: Yeezuu.» ⁵ Kɔ ŋ naa ma bi, ŋ batem si Zuuba Yeezuu ɔ ma. ⁶ Pol n a wɔɔ ka ŋ la, Sent-Espri n zer ŋ la, ŋn'ɩ meerraa bam lemimno vantɔɔ m, ŋn'ɩ Woso lɛ si ŋn'ɩ som la. ⁷ Gɔɔ kɔ ŋ nyɩnta b'ɔ rɔ ɔɔ lɛ a zɔ buerehɩya ma.

Pol ɩ karɩnda bam Efɛɛzi ɔ

⁸ Pol tɩr ta sokɔmace ɔ, an bir Woso cirbæ bi mim dundam kan wɩsɩrabaa ki, an ta an mom kaakɔ ku. Kɔ gɔɔ kɔ ŋ n'a tɔr kam nɔ ɔɔ n a si sɩra. ⁹ Gɔsɩntɔ kɔ ŋ heer ka, ŋ bir yem k'a si bi, ŋ nyɩnta, ŋn'ɩ Yeezuu zaa bi sɔnsɔsɔm gɔɔ bire ɔ. Pol n ɔɔ ŋ bire ɔ, an karɩndanyɩntɔ ɔɔ gaa a hɔ, an ta ŋ nɩ Tiranɔsɩ karɩndace ɔ, an nɩ hɔ dundare ŋ nɩ dɔmum haay. ¹⁰ A ba a ɔ nɩnaaɔ an ta, an dɔɔraa hɩya ku, bi minto y'a ka Azii zannɔ, zɩfɔrɔ, kan grekkurɔ ki n a ku, ŋnɩ Zuuba lemim bi ma.

Seva nyɩntɔ

¹¹ Woso n nɩ hoserlo kɔ ŋ ɔɔ ba ɔ bam kan Pol ki. ¹² Baa kɔ n pɛera gɛɛ huu a nɔ a mɛ ma, n a nɔ yaabazannɔ ma, ŋ yi laafɩ yɩrɛ, zinɛro ɔɔ nɩ ɔɔrɛ ŋ mɛ ɔ. ¹³ Zɩfɔrɔ gɔɔ n ta ɔ ŋnɩ bɩmbɩrɩ, ŋn'a dam ma, ŋn'ɩ lam zinɛro ra. Hindeem ɔ ŋ n'a ŋsa k'a la zinɛro ra gɔɔ mɛ ɔ Zuuba Yeezuu ɔ m. Ŋ n'a hɩrɛ, ŋ ɔ: «Mɔɔ y'a hɩrɛ awɔɔ m Yeezuu kɔ Pol n n'a pa dam bi ɔ ma, k'a ɔɔ!» ¹⁴ Zɩfɔrɔ wosocemannɩbɛr jɩtaare deem kɔ n n'a birm Seva b'ɩ nyɩntɔ m saanhɩna, ŋn'ɩ zibæ naa do bare. ¹⁵ Zinɛ n a hi ŋ nɩ, a ɔ: «Mɔɔ Yeezuu dɔ, kɔ nka m Pol m, mɔɔ dɔ. B'awɔɔ, nka n'awɔɔ nɩ?» ¹⁶ Gɔaa kɔ zinɛ n a mɛ ɔ bi n der ŋ ma haay, an a da ŋ ma, an fir ka ŋ ma, ŋnɩ bra si, ŋnɩ ɔɔ har ɔ b'ɔ dɩgi, kan nyinno ki. ¹⁷ Efɛɛzi kɔ jilli, zɩfɔrɔ kan grekkurɔ ki kɔ ŋ nɩ b'ɔ rɔ ɔɔ haay mim naa do ma. Nyibæ n gasɔ ŋ haay ɔ, ŋn'a lɛ ɔɔ Zuuba Yeezuu ɔ ɔ. ¹⁸ Gɔɔ kɔ ŋ sɩra ka ɔ rɔ ɔɔ bar-la, gɔta bɔr, ŋn'a leer busu brama, ŋn'a minno ɔɔrɛ a lɛ

N Pol nyasw Wosoce w

²⁷ Kõ dõmmum saanhuna b'a zõ nyare ma bi, Azii zulfõrõ kã kõ ñ y'a ka a hõkõ zi ñn'a yi Wosoce w b'w bi, ñ gũkã kã nyõnnõkõ, ñnõ Pol nyasw Wosoce w b'w. ²⁸ Ñ n'l zee dare, ñ w: «Israyel zannk, k'a bõr a da kã han! Ba gũaa k'a bumbur læe haay w, an n'a dundam zulfõrõ kã m, a w, ñn'l kaanm a do m kan lãrõ kl, Wosoce naa do kl bi n na. A bõkõla m, an gasw grekkurõ m Wosoce w b'w, an ñ dintim kam bõnce mũñña naa do ma ñcõnaaw.» ²⁹ Bala, ñ nyunta, ñnõ Efæzi kõ gũaa Trofim yi tara kã w b'w kan Pol kl. Ñ n'a hõkõ dare, ñ w Pol bi, a gaa a w, an gasw m Wosoce w b'w. ³⁰ Tara bi n yar jilli, gũkã n bra si, ñnõ bõr yuu.... Ñ n Pol nyasw, ñnõ kã m Wosoce w b'w, ñnõ celerõ kã tũnta læem. ³¹ Ñ n'a kam ma k'a zẽ gõr, sũrdaa tisi læzãa bi n mim naa do ma, ñ w: «Zerizalem haay a zẽ kõ ma.» ³² A n sũrdaarõ kã bir læem, an ñ so kõ ma kan sũrdaa kã læzannk kã kl, an a ka ñnõ la gũkã kã ra ñnõ kã. Kõ gũkã kã sũrdaa tisi læzãa bi yi kan a sũrdaarõ kã kl bi, ñ Pol zere to. ³³ Sũrdaa tisi læzãa bi n a zã, an Pol nyasw, an læ ka, a w, ñn'a sur banña m huuya. A n a lar a w, kõ nka n'awõkõ m, bi, kõ kã a ba kã. ³⁴ Bi, gũkã kã bire w, gũaa biyã ñ zee dare, ñ bir mim zaa deem hure y. Kõ sũrdaa tisi læzãa bi bir hõsõ jõ mam paan... bõgõr bi minto bi, a læ ka a w, ñnõ Pol gaa ñnõ ta m sũrdaarõ wõtaji w b'w. ³⁵ Kõ Pol yaa lee ku derle bõnce bi ra bi, sũrdaarõ kã a busu, gũkã kã kã ñ n'a kã w k'a ku bi minto. ³⁶ Bala, zamaa bi haay ñ zure a jẽ w kan zee kl, ñ w: «K'a zẽ gõr.»

Pol ñ meer bam kan zulfõrõ kl

³⁷ Dõmmum kõ ñ w, k'a gasw m sũrdaarõ wõtaji w bi, Pol a hõ sũrdaa tisi læzãa bi m, a w: «Mõkõ n da ma, m meer ba kan ñbu kl ra?» Sũrdaa tisi læzãa bi n a nyõ kã w, a w: «Ñbu ñ grekkõ lemim mam na?» ³⁸ Ñbu bæe m Eziptõ gũaa ñññã k'a gũkã zũnzere zannk gaa dõmũũkõ kõ ñ cem dutaa-dutaa rõ hõkõ kã w, gũaa tisi si, ñ ta ñ ñ poohõkõ w bi ra?» Pol n a nyõ kã w, a w: «Mõkõ gæe? Zulfõ n kã m, m to kã w Silisii kõ Tarsõ w. Tara gũta nyõ n kã m. ³⁹ K'l sugur ba, ñ zaa ka m w, kõ m meer ba kan zamaa bi kl.» ⁴⁰ A n zaa ka w, Pol n wuti an jum brama zerjõ bi ra, an a wõ busu zamaa bi m, ñnõ zẽ su..., an meerbaa bi sa ebree lemim m, an n'a hure ñ ñ, a w:

22 «M danyũkõ, kan m zũrõ kl, k'a tũr ka, kõ m m gumã mim dunda awõkõ m keere.» ² Kõ ñ Pol ma an ebree lemim sa k'a hõ bi, ñ bõgõr bi to haay. ³ «Zulfõ n kã m, yi kã m Silisii kõ Tarsõ w, bi tũr kã w naa w, tara naa do kã w. Gamalyel ñ kã w zũrõ kã w lãrõ kã w dũnda kã m zũr-zũr. Mõkõ nyunta m Woso zuure nyasw kãkã, amba awõkõ haay m her naa m. ⁴ Mõkõ nyunta, m fur ka gũkã ma karũnda naa do zuure ma, m gõsũũkõ zũnzẽ, m gõsũũkõ sur, m ñ du lõhõkõ w, lannk kan yaarõ kl. ⁵ Wosoemannubãr jũtaare kan do bi jũtannk kã kl a da ma, ñn'a kasetõ ka. Ciro kã ñ si ñ han kã danyũkõ zulfõrõ kõ ñ ñ Damas w rõ kã minto. Bi kã m ñ tam Damas w, kõ m aa surakarezannk kõ ñ nyũnta b'w rõ kã w sur, m bõr ñ ñ Zerizalem w, kõ ñ ñ bi fur ka ñ ma.

Pol y'a mũñña heertõrle mim dundam

(Zibæazannk Ci 9.1-19; 26.12-18)

⁶ Mõkõ m zaa sa, m ñ tare, m m zõ Damas ma. Læem bi, sinuu zeezi, læegure gũta n a to brama an b'a ku kã ra. ⁷ Mõkõ n m do tara w, kã m ñ leer mare, an n'a hure, a w: «Sol, Sol, kã minto ñ ñ fur kam kã ma?» ⁸ Mõkõ n a nyõ kã w, kã m w: «Nka n'ũbu ñ, Zuuba?» Leer bi n a ya, an a hõ, a w: «Nazaretõ Yeezuu m kã m, kã m ñbu ñ ñ fur kare m ma.» ⁹ Mõkõ zukuuzannk kã læegure bi yi mũñña, bi ñ bir leer k'a ñ meer bam kan kã kl bi mare y. ¹⁰ Mõkõ n laaka da: «Kã kã m ga m, m a ba Zuuba?» Zuuba n a nyõ kã kã w, a w: «Wuti, ñ ta Damas w. K'l lee ku b'w, kã k'ũbu ñ ga m, ñ ba bi, n y'a hure ñbu m deem-deem.» ¹¹ Bi, kõ læegure naa do kã m m bi ta bi, kã m zukuuzannk kã a wõ kã m rã, kã m lee ku Damas w. ¹² Gũaa ñññã n ñ b'w, a to m Ananiyas. A nyũnta gũaa mũñña, an ñ lãrõ kã w sim mũñña, zulfõrõ kõ ñ ñ b'w rõ kã n'a læ hõkõ w. ¹³ A n bõr, an bi kã w yi, an a hõ kã m, a w: «M danyũ Sol, k'l mũm n læe yi!» Læem bi, kã m mũm a gũ, m a yi. ¹⁴ A n a hõ kã m, a w: «Wõ zũrõ Woso ñ kã w, k'l hõkõ kã w, k'l Gũaa tũrga bi yi, k'l mũñña læ meerbaa ma. ¹⁵ Sũra m, ñbu ñ ga m, ñ bir kasetzãa a minto gũaa haay taa kan hõ haay k'ũbu yi, ñ ma kã bi kl. ¹⁶ Kõ minto, ñ ñ sunsum kare? Aya! Wuti ñ batem si, k'l kã bir, ñ ñ mimbõnyaarõ dintim gũ ñ ma.» ¹⁷ Kõ kã m wusigã Zerizalem w bi, hindeem w, kã m ñ yaa dam Wosoce w, ¹⁸ kã m Zuuba yi hõhõnkare kã w, an n'a hure, a w: «A ba zã, ñ ñ hõr Zerizalem w, bala, ñ bi kã m kasetõ k'ũbu n'a kam bi sire y.» ¹⁹ Mõkõ n a nyõ kã w, kã m w: «Zuuba, ñ y'a dõ mũñña, ñ w, kã m ñ nyũnta, m ñ tam sokõmacerõ kã w, m ñ kã w kõ ñ sũra ka ñbu w rõ kã w gõrm, m a ka, ñn'l ñ dum lõhõkõ w, ñn'l ñ zem madũrõ m. ²⁰ Ñbu kasetzãa Etyennõ ma k'a bra tara ra bi, kã m mũñña nyũnta b'w kã w, m m zẽ kõ ra kan gũkã kõ ñ n'a zem kã kã kl, m dõ ñ huuro ma.» ²¹ A n a hõ kã m, a w: «Ta, ñbu nyõkõ kã m nawõm do wantõ kõrõ kã w.» ²² Zulfõrõ kõ ñ y'a tũr ka Pol ma, an ta an meerbaarõ kã duro ku bi, ñ wuti, ñn'l zee dam, ñ w: «K'a gũaa ñcõnaaw bi kã durnya w! A n a ga m, an bir mũsr y.» ²³ Kõ ñ ñ zee dam bi, ñ y'a huuro kã ra, ñnõ taa gõr, ñn'a nyõkõ brama, ²⁴ sũrdaa tisi læzãa bi n læ ka, kõ ñ ñ gasw Pol m, sũrdaarõ wõtaji b'w, ñn'a zẽ, k'a laaka da han a dõ, kõ kã minto m zulfõrõ kã w ñ zee dare awõkõ ma gẽ. ²⁵ Kõ ñ n'a bankam k'a Pol wõtã k'a zẽ bi, a a hõ sũrdaa kã læzãa k'a ñ zibã w b'w bi m, a w: «Rõm zannk gũaa kõ ñ n'a dũdõ ka bi, awõkõ a ga m a zẽ madũr m na?» ²⁶ Sũrdaa kã læzãa k'a naa ma bi, a ta an aa hõ sũrdaa tisi læzãa bi m, a w: «Bõ ñbu k'l ba naa? Gũaa bi, Rõm zannk gũaa m!» ²⁷ Sũrdaa tisi læzãa bi n a kã, an bi Pol lar, a w: «Rõm zannk gũaa n'ũbu m paan... ra, k'l hõ m m?» Pol n a nyõ kã w, a w: «Ñn...» ²⁸ Sũrdaa tisi læzãa bi n a hõ m, a w: «Mõkõ busoo kã gũta kõ m bõkare, m m ba Rõm zannk gũaa.» Pol n a hõ m, a w: «Mõkõ naa, yi kã m a kã w.» ²⁹ Læem bi, gũkã kõ ñ nyũnta k'a Pol zẽ rõ kã w a to. Sũrdaa tisi læzãa bi k'a a dõ a w, Rõm zannk gũaa m Pol m, awõkõ n a sur bi, dabõ a nyasw.

gʷngʷrezannō kōk karunda jtaare deem m. ⁶ A a ḡṣa k'a kōk Wosoce bi zar, bi y'a ka kōk n a nyasū. [⁷ Wōkō ṣ kō a dōdō ka, ṣ lero kōk ṣ n ṣ. Sōrdaa tisi lēzāa Liziyas n a ma, an b'a kō kōk bire ṣ kan paḡḡa ḡṣta ki, an lē ka ḡṣtō kō ḡ mim ka ra rō kōk ṣ, kō ḡ nū bōr lbu zi.] ⁸ lbu i da ma, i lar i zim: lbu hō niḡḡḡ k'a ka kōk nū mim kam la bi jū dōm.» ⁹ Zulfōrō kōk n yo meerbaa naa do ra, ḡ ṣ, sūra m.

Pol meerbaa

¹⁰ Tara lēzāa b'a wō busu, an zaa ka Pol ṣ, k'an meer ba. Pol n a nyl kō ṣ, a ṣ: «Mōkō dō kōk ṣ, lbu i so ḡṣrga naa do dōdō kare ṣ a dōkōraa laatō, kōk heer nyūnta kō, kō m m meer ba. ¹¹ K' lbu lē taa, lbu i da ma, i laaka da. Ta kō kōk ṣ Zerizalem ṣ bi, a dōmum n lē da bueerehūya ra y, kōk ta Zerizalem ṣ, kō m aa yaa da. ¹² Ḡōsū n kōk yū m nū būsū kam Wosoce ṣ kan ḡṣaa ki, ḡḡḡ, m nyaa zē m a da sokōmacē ṣ, ḡḡḡ, lēḡ vanta ṣ tara kō ṣ y. ¹³ Ḡōsū kōk n duro b'a dam ma, ḡḡḡ nū hōsū yū ḡḡḡ ka kōk ra, ḡ ṣ sūra nū y. ¹⁴ Ba hō kō kōk dō bi n na: Wōkō zūrō Woso zi kōk n'a bam, m nū zum Zuuba Yeezūu zaa kō ḡ ṣ ḡḡḡrezāa m b'ṣ. Kō zaa bi do nū, kōk i hō haay kō n y'a ḡṣsūra ba lero ci kō ṣ bi sim kan wosolesinnūsorazannō ciro ki. ¹⁵ Mōkō ta Woso taafeerle naa do m, kōk ṣ: Ḡōsū mōḡḡḡ kan ḡṣtō bōsnyaa rō ki y'a mōm hōk ṣ. ḡ mōḡḡḡ maam kō. ¹⁶ Bi minto y'a ka, kōk nū m rōk ṣ dōmum haay kō m bi mim zu ṣ Woso ma kan ḡṣtō ki y. Bi, naa minto bi, dabōs ba kōk ma y. ¹⁷ Mōkō kōk dōkōraa laatō, m m kō, m bōr kēere, kō m bi daahan ka m dogōsōkōkōcizannō ṣ, kō m bi mannū ba kō. ¹⁸ Bi, ḡ bi kōk yū Wosoce ṣ, bi ma bi, kōk dintim ḡṣ m ma. Ḡōsū cir n nyūnta ṣ y, bi bōsṣ n nyūnta ṣ kō y, ¹⁹ kō Azii zulfōrō ḡṣōsōnō bēḡ nyūnta b'ṣ y. Brōkō y'a ḡa m, ḡḡḡ hunka lbu taa, ḡḡḡ mim yū ḡḡḡ ka kōk ra, hō kō kōk ba bi minto. ²⁰ Ḡḡḡ k'a bēḡ m bi, ḡṣtō kō ḡ nū naa ṣ rō kōk a da ma, ḡḡḡ hō kō kōk ba, ḡḡḡ ta kōk m dōdōkōkōnno kōk taa bi hū. ²¹ Hō deem naa kōk jum bra-ma, m zee da, m a hū ḡ bire ṣ: Ḡæno mumbōsere minto y'a ka, ḡḡḡ kōk dōdō kare awōkō taa her.» ²² Bala, Feligsū Zuuba Yeezūu zaa bi mim dō. N ḡṣtō kōk da zaa ra, an n'a hūre, a ṣ: «Kō sōrdaa tisi lēzāa Liziyas bi bōr naa ṣ, kōk y'awōkō mim bi dōdō kare.» ²³ A n lē ka sōrdaa zōkō lēzāa b'ṣ, a ṣ, an dō Pol ma, b'a b'a du y. A b'a ta a ḡṣaasūba sū m tolle, a nyasūm minto y.

Pol i lōnōcē ṣ

²⁴ Dōmum k'a cem poore bi, Feligsū nyūnta kan Drusil a lō kō zulfō m bi ki. A n a ka, ḡḡḡ Pol bir k'an Krista sūrakare mim dūnda a m. ²⁵ Bi, Pol k'a nū meer bi bam an nū tam tūrgabaa, bōraama, dōdō k'a nū zem bi ki buncē ṣ bi, Feligsū da kō ṣ, an Pol meerbaa bi zē ra, a ṣ: «Naa ma bi, i wusigə, i ta i buncē ṣ. Mōkō zem b'i bir dōmum niḡḡḡ ṣ.» ²⁶ Feligsū nyūnta an n'a hōkō dare, a ṣ, Pol busoo kare a ṣ. Bi y'a ka an tūr nyōk da, ḡḡḡḡ bir hallū ḡḡḡḡ ḡṣta k'a bi bōsra ba. ²⁷ Dōkōraa hūya k'a cem bi, Pōrsiyus Festus i Feligsū buncē sa. Feligsū k'a lē n

taa k'a bir mōḡḡa zulfōrō kōk mōm ṣ bi, a Pol tō lōnōcē ṣ b'ṣ.

Pol lē taa a dōdō bi ma Rōm cir taa

25 Bala, Festus k'a lee ku a ḡṣrga ṣ b'ṣ bi, a dōmum kaakō kur bi, a a hōr Sezaree ṣ, an ta Zerizalem ṣ. ² B'ṣ bi, wosocemannūbōnno jūtanō kan zulfōrō ḡṣtō ḡṣtō ki bōr k'a mim ka Pol ra a taa. ḡ n a yē Festus han, k'an sugur ba a m, ³ an zaa ka, kō n nū ta Pol m Zerizalem ṣ. Bala, ḡ y'a dūnda, ḡḡḡḡ zē kan kō ki a minto, k'a bi daata zē ra, a ku a zē ḡḡḡ zaa ra. ⁴ Festus n a nyl kō ṣ, a ṣ, Pol ḡṣtōm Sezaree lōnōcē ṣ. Bi, kan bi ki haay, k'a yū poore, a y'a bōre a ta b'ṣ. ⁵ «A a ya, an a hū a ṣ, ḡṣtō kō ḡ mim bi dō mōḡḡa, awōkō bire ṣ rō kōk, ḡḡḡ zu kō ṣ kan kōk ki, k'ṣ ta Sezaree ṣ, kō hō niḡḡḡ ta an ta ṣ ḡṣaa naa do minto, kō ḡ nū bōr ḡḡḡ mim ka ra.» ⁶ Festus n maasūre ba ḡ bire ṣ y, a n lē da dōmum sin-nyə m ḡḡḡ bu nū y. K'a lee ku Sezaree ṣ bi, a dō k'a mē bi, a yaa nyūnta a dōdōkare buncē ṣ, an a ka n n bōr Pol m. ⁷ Bi k'a lee ku b'ṣ bi, zulfōrō kō ḡ y'a tō Zerizalem ṣ ḡḡḡ bōr kō kōk bir ma, ḡḡḡ ḡṣaar ḡṣta ba, ḡ n'a kam la kan minno ḡṣtō ki, bi ḡ b'a dam ma, ḡḡḡḡ kasetū ka y. ⁸ Pol n a ḡmə mim hū kō, an n'a hūre, a ṣ: «Mōkō n mim zu ṣ zulfōrō lero ma, ḡḡḡ ḡ Wosoce, ḡḡḡ Rōm cir ma y.» ⁹ Kō Festus lē n taa k'a bir mōḡḡa kan zulfōrō kōk bi, a a hū Pol m, «lbu lē taa kō ḡ nū ta lbu m Zerizalem ṣ, kō m aa i dōdō ka ḡḡḡ?» ¹⁰ Pol n a nyl kō ṣ, a ṣ: «Rōm cir dōdōkare buncē kōk n ta ṣ naa, naa ṣ ḡḡḡ kōk dōdō kan ṣ. lbu mōḡḡa a dō paan..., i ṣ, kōk n mim zu ṣ zulfōrō ma y. ¹¹ Kō mim kōk zu ṣ paan..., an a ḡa kōk zē m, kōk bi m bōre m kur y. Bi, kō minno kō ḡṣtō kōk duro a ba, n n'a kam kōk ra b'a jū ba ṣ rō kōk nū, ḡṣaa ba lē m, an n'a dam ma, a n kōk ka ḡ ṣ y. Mōkō lē taa kō m ta Rōm cir taa.» ¹² Festus kō ma kan a ḡṣtō kōk ki an a hū Pol m, a ṣ: «lbu yē k'l ta Rōm cir taa, ta lbu n nū zem b'a ṣ b'ṣ.»

Pol i Agripaa kan Berenisi ki taa

¹³ Dōmum k'a cem poore bi, cir Agripaa kan a danlō Berenisi ki ta Sezaree ṣ, ḡḡḡ ta k'a yaa yaa da Festus m. ¹⁴ Kō ḡḡḡ maasūre bam b'ṣ poore bi, Festus Pol mim bi sa, an a dūnda cir bi m, a ṣ: «Ḡōsū n nū naa ṣ, Feligsū n a tō lōnōcē ṣ. ¹⁵ Dōmum kō kōk ta ṣ Zerizalem ṣ bi, wosocemannūbōnno jūtanō kan zulfōrō jūtanō ki bōr, ḡḡḡ bi mim ka ra, ḡḡḡḡ zere yere. ¹⁶ Mōkō n a nyl kō ḡ ḡṣ, kōk ṣ, Rōm zannō yūnnūbayū zibəə bēḡ k'a ḡṣaa kō a ka kō ḡ n'a zē ḡḡḡ, bi ḡṣtō kō ḡ nū mim kam la rō kōk ba ṣ, k'an aa a ḡmə mim dūnda kan mim kō ḡ y'a ka ra bi ki y. ¹⁷ Bi minto y'a ka, ḡḡḡ bōr naa ṣ, kōk n m ya, m dō hōsū ma y, a dō k'a mē bi, kōk n nyūnta, m dōdōkare buncē ṣ, m a ka, ḡḡḡ bōr ḡṣaa bi m. ¹⁸ Kō ḡ bōr dōdō bi ma bi, ḡṣtō kō ḡ nū mim kam la rō kōk, ḡ n mim sū ḡurezaa yū, ḡḡḡḡ ka ra, amba kōk m hōkō da ma bi nū y. ¹⁹ ḡ Woso zaa zuure minnō m bala, kan ḡṣaa deem kō n n'a birm Yeezūu k'a ḡa Pol n'a hūm a ṣ, a mūsū bi ki. ²⁰ Kō kōk n hō kō kōk n n'a bam bi dō bi, kōk yē han, k'a lē taa k'a ta Zerizalem ṣ, kō m aa mim bi dōdō ka

b'ɔ. ²¹ Bi kɔ Pol a hi a ɔ, a le n taa k'a gɔɔta lɔnɔnɔɔɔ ɔ, an ta an dɔmum kɔ cir gɔta n n'a mim bi dɔdɔ kam ma bi ku bi, kɔ le ka, kɔ n ni dɔ ma, an ta, an dɔmum kɔ kɔ n'a nyɔnɔ ɔ Rɔm cir zi bi ku.» ²² Agripaa n a hi Festus m, a ɔ: «Mɔ le n taa kɔ n gɔaa naa do meerbaa ma ɔ.» Festus n a nyi kɔ ɔ, a ɔ: «Booti m bala, lɔu y'i tɔr kare a meerbaa ma.»

²³ Dɔ k'a mɛ bi, Agripaa kan Berenisi ki lee ku dɔdɔkare bunɔɔ ɔ b'ɔ kan cirbæ gɔta ki, sɔrdaarɔ jɔ-tannɔ yɔ n da zaa ɔ kan tara bi gɔɔta kɔɔta ki. Festus n le ka, nɔ bɔr Pol m. ²⁴ Festus n meerbaa sa, a ɔ: «Cir Agripaa kan awɔɔ haay woo..., k'a ni naa ɔ bi, awɔɔ ɔ gɔaa naa do yɛ. Zɔfɔrɔ kɔ haay bi kɔ yɔ a minto Zerizalem ɔ, an ta an lee ku naa ɔ kan zee ki, n ɔ, n b'a ya, n'a to mɔsɔr y. ²⁵ Kɔ kɔ nɔ, kɔ n zibæ bɔnyaa yɔ, an a ba, an a ga a zɛ ni y. Bi, k'a ɔ, k'a lee ku Rɔm cir zi bi, kɔ cunta, kɔ m a nyɔnɔ b'ɔ. ²⁶ Bi kɔ kɔ ba meerbaa m paan..., kɔ m a gɔsɔra ba cir gɔta ma k'an Pol mim bi dɔ bi, bi minto y'a ka, kɔ n a ka, an bɔr awɔɔ taa, an le da lɔu taa naa ɔ cir Agripaa, kɔ kɔ lar, naa jɛ ɔ, kɔ kɔ hɔɔ yɛ, m a gɔsɔra ba Rɔm cir ma. ²⁷ Kɔ kɔ lɔ nyɔnɔ nɔnaaɔ, bi kɔ n a kɔrɔma k'an a mim ɔ bi yɔ, yarmabaa zibæ m.»

Pol meerbaa Agripaa taa

26 Agripaa n a hi Pol m, a ɔ: «Zaa ta ɔ k'i meer ba keɛɛ, ɔ lɔ mɔnɔ bɔmbɔ.» Pol n a wɔ busu, an a gumæ lemim hi, a ɔ: ² «Mɔ heer nyɔnɔ, cir Agripaa, kɔ kɔ zaa yɔ kɔ m meer ba lɔu taa her, kɔ m m gumæ mim dunda, mim haay kɔ zɔfɔrɔ kɔ a ka kɔ ra bi minto. ³ Bala, lɔu minkæ n bɔɔkare gɔta m kan n yɔnɔ-bayɔ zibæ ki. Bi y'a ka, kɔ n'a yɛ lɔu han, k'i tɔr ka kɔ meerbaa ma kan bɔraama ki. ⁴ Mɔ mɔsɔrbaa k'a nyɔnta kɔ nɔnɔ, m nyɔbaa ma, kan nyɔnta kɔ kɔ ɔ kɔ nɔnɔ, m dogɔɔ bɔre ɔ Zerizalem ɔ bi ki, zɔfɔrɔ kɔ haay a dɔ. ⁵ Kɔ n le taa, n y'a da ma, n'a kasetɔ ka, n y'a dɔ a dɔkɔraa laaɔ, n ɔ, farizen m kɔ m. Gɔɔ nɔnɔ kɔ n ni yɛm kɔ Woso zaa zuure ma paan..., an le da n haay ra kɔ. ⁶ Bi her naa, kɔ kɔ Woso lerbɔre k'a ba kɔ zɔr m bi si bi, bi y'a ba kɔ dɔdɔ her. ⁷ Kɔ do haryaa buerehɔya b'i yaa dam Woso m sinuu ɔ kan a gunuu ɔ ki, n bɔr a tore y. Kɔ n'i dɔm lerbɔre bi do ma bi minto. Kɔ kɔ lerbɔre naa do ta m heer le bi y'a ka, m cir Agripaa, zɔfɔrɔ kɔ n mim kam kɔ ra. ⁸ Kɔ minto m, b'awɔɔ n a si a ɔ, Woso ɔ gæno mum kɔ n ɔ?»

⁹ Kɔ kɔ nɔ, kɔ nyɔnta m a si mɔnɔ kɔ ɔ le m, kɔ m yar ba kan Nazaretɔ Yeezuu bi kɔ bi ki, paɔnɔ do haay m. ¹⁰ Bi, bi kɔ ba Zerizalem ɔ, wosoceman-nɔbænno jɔtannɔ kɔ ɔ le naa do ka kɔ ɔ. Mɔ mɔnɔ srakarezannɔ gɔr gɔta, m m du lɔnɔnɔ ɔ. Gɔɔ kɔ n yɔ n zɔnɔ kɔ kɔ, kɔ hɔ kɔ ɔ, a a ga m. ¹¹ Gallɛm gɔta, kɔ ta sokɔmacɔrɔ ɔ, m fir ka n ma, m paɔnɔ ba n ma, kɔ n ni Yeezuu sɔnɔ wɔ. Bi, kan jumbaa heerbusu gɔta ki, kɔ yɔ n jɔ kɔ tararɔ gɔsɔnɔ ra, m ni fir kare n ma.

Pol y'a heerlɔrle mim dundam

(Zibæazannɔ Ci 9.1-19; 22.6-16)

¹² Bi minto y'a ka, hindeem ɔ, wosocemannɔbænno jɔ-tannɔ kɔ zaa ka kɔ kɔ kan paɔnɔ haay ki, kɔ m ta Damas ɔ mim naa do minto. ¹³ Cir, kɔ kɔ ni tam bi, kɔ sinuu b'a kɔ bi, kɔ lægure yɔ, an a to brama, a gure n le da wosogure ra, an b'a ku kɔ ra kan m zukuuzannɔ kɔ ki. ¹⁴ Wɔ haay, kɔ dundo tara ɔ, kɔ n leer ma, an n'a hum kɔ m ebree lemim m, a ɔ: Sol, Sol, kɔ minto, ɔ ni fir kam kɔ ma? A ba lɔu nawɔɛ, ɔ mɔnɔ m! ¹⁵ Kɔ n a nyi kɔ ɔ, kɔ ɔ: «Nka n'ɔlɔ nɔ, Zuuba?» Zuuba n a ya, an a hi, a ɔ: «Yeezuu m kɔ m, kɔ m ɔlɔ n ni fir kare n ma. ¹⁶ Bi, wuti ɔ jum! Ba kɔ k'a ka kɔ n m hunka lɔu m bi n na: Mɔ lɔu kɔ ɔ k'i nyɔnta kɔ zibænyɔ, kɔ kasetɔzaa kan kɔ nɔnɔ k'i lɔu kɔ yɔ ɔ naa ki, kan a vantɔ kɔ kɔ n ni zem bi m hunka lɔu m kɔ kɔ ki. ¹⁷ Kɔ læ kam m lɔu bɔmbɔ ɔ do kan do vantɔ kɔ kɔ n n'ɔlɔ nyɔnɔ n ma kɔ kɔ kɔ ɔ, ¹⁸ k'i yaa nɔ nɔ mɔm gɔ, k'i n kɔ mɔnsigæ kɔ ɔ, ɔ ta n ni lægure ɔ, k'i kɔ n ni Sɔtaana lɔmbaa kɔ ɔ, ɔ ta n ni Woso zi, kɔ n ni sɔra ka kɔ ɔ, kɔ n'a mimbɔnyaaɔr sugur yɔ, bi, kɔ n ni hɔjɔrle yɔ, kan gɔɔta kɔ n y'a mɔnɔ ka Woso ɔ kɔ kɔ ki.»

¹⁹ Bi tɛkka ma, cir Agripaa, kɔ n bɔɔ ka kɔ Zuuba a hi kɔ m hɔhunkare naa do kɔ ɔ bi ma y. ²⁰ A sa kɔ ɔ Damas zannɔ ma kan Zerizalem zannɔ ki, an le da, Zidee jilli kɔ zannɔ ki, bi jɛ ɔ kan do vantɔ kɔ gɔɔta ki, m a dunda kɔ n'a kɔ a taam, nɔnɔ yɛ Woso ma, kɔ n'a mimbɔnyaaɔr sugur yɔ, kɔ n ni mɔsɔrbaa ba, k'an zu kɔ ɔ kan n heerlɔrle bi ki. ²¹ Bi minto y'a ka, kɔ n Wosoɔ ɔ, zɔfɔrɔ kɔ n bi kɔ nyasɔ, n'a gunga k'a kɔ mee kɔ ɔ. ²² Woso n ku kɔ ra mɔnɔ, an ta an dɔmum naa do ku. Mɔ kɔ kɔ n ni kasetɔ kam gɔɔta poorero kan gɔɔta kɔ kɔ. Wosolesinnɔsorazannɔ kan Moyiisi ki læ ka nɔnɔ k'a k'a ni zem bi hi. Mɔ bɔr kɔ hɔɔ vanta hire, an le da bi ra y. ²³ N ɔ: «Krista fir yɛ, b'a læ kam an a mɔm kɔ gæno bɔre ɔ, an ni lægure pa dam zɔfɔrɔ m kan do vantɔ kɔ ki.»

²⁴ Pol k'a lee ku bunɔɔ naa do ɔ a meerbaa kɔ ɔ bi, Festus a leer busu, an a hi, a ɔ: «Hɔkɔaa n'ɔlɔ naa Pol! lɔu hɔkɔɛ maam-maam bi y'ɔlɔu bam hɔkɔaa!» ²⁵ Pol n a hi, a ɔ: «Hɔkɔaa bɛɛ m kɔ n y, Festus mɔnɔ, sɔra meerbaa kɔ n'a bam, hɔkɔtaɔɛ m. ²⁶ Cir Agripaa bi minno kɔnɔ duro dɔ mɔnɔ haay, bi y'a ka, kɔ m dam ma, m meer ba a læ kan heerkoodɔbaa ki. Mɔ si kɔ ɔ, hɔɔ n ba a mɔm ma sɛɛɛ y. Bala, minno kɔnɔ duro n ba gɔrga k'a nyaakɔm da ɔ y. ²⁷ Cir Agripaa, lɔu wosolesinnɔsorazannɔ mim si ra? Mɔ kɔ kɔ ɔ, lɔu n mim si?» ²⁸ Agripaa n a hi Pol m, a ɔ: «Kan lɔu meerbaa bi ki, kɔ a ɔ poore, k'ɔlɔ n kɔ ba kristagɔaa ra?»

²⁹ Pol n a hi, a ɔ: «K'a a nɔ, an kɔ kɔ poore gɛɛ gɔta, kɔ nɔ, kɔ Woso yɛ, a bi nyɔntare lɔu bala y, kɔ haay kɔ n'a tɔr kam kɔ meerbaa ma her kɔ kɔ, awɔɔ y'a bam amba kɔ m, bi baɔnɔrɔ kɔ n ni kɔ ma kɔ kɔnɔ duro bi nyɔntare awɔɔ kɔ ma y.»

³⁰ Cir bi n wuti kan tara læzaa bi ki, Berenisi ki, kan gɔɔta kɔ n ni nyɔntam kan n ki kɔ kɔ ki. ³¹ Kɔ n'a

hōrm bi, η sōsura ba kan kō ki ηn'a hure, η σ: «Gōaa naa do n hōsi ba, an a ga ze m gēe banḡarō nū y.»³² Agripaa n a hi Festus m, a σ: «Kō gōaa naa do bēe y'a ηḡa k'a ta mim bi m Rōm cir taa, a a ga m, ηnū wā saa.»

Rōm tare

27 Kō η y'a cūnta kō wā n da kōkōsō σ, σ ta Italii σ bi, η Pol kan lōnō kōsōnō ki da sōrdaa zōkō lēzāa k'a tō m Zuliyus bi wā σ, sōrdaarō zōrōkōddi zēkōra kō n n'a birm Ogista zēkōra, bi y'a so σ.² Wā da kōkōsō σ k'a a tō Adramityōm an nū tam Azii kōrō kō η nū hi lē ra rō kō σ. Aristarkū l nyūnta kan wā ki. Masedōan kō Tesaloniki gōaa m.³ Dō k'a mē bi, wā lee ku Sidōn σ, bi kō junlē poore m bi, Zuliyus a ba Pol m mūḡa. A zaa ka σ, k'an aa dūga a gōaasibarō ma, brōkō n nyasō m.⁴ Kō wā kō b'ō bi, wā da kōkōsō b'ō, σ bō Siipr jur σ, k'a n'a ta wā m hūnher bi k'a nya wā rē bi minto.⁵ A m bi, wā n hīgōta k'a nū Silisii kan Panfillii ki jur σ bi zē ra, σ aa lee ku Lisii kō Miir σ.⁶ Sōrdaa zōkō lēzāa bi k'a Alesandrii kōkōsō yū b'ō an nū tam Italii σ bi, a a ka wā n da σ.⁷ Kōkōsō bi n ta poore-poore dōmōm gōta kō σ, σ aa lee ku kan kōrē ki Kinidū σ. Hūnher bi k'a nya wā rē bi, wā b'ō dam ma, σ ta tūrga bi, wā kō Salmonē jur σ, σ aa kō Kretū jur σ, k'a n'a ta wā m hūnher bi minto.⁸ Wā fur yū kan kōkōsō bi ki, σ bōkārē σ aa lee ku bōnce kō n n'a birm Junjū-Mūḡa b'ō, Lazaya kō jur σ.⁹ Dōmōnō cem gōta, kōkōsō bi tare nyibāē n ta σ, bi ma bi, lēkōsūrē dōmōm cem. Pol n η dōndō, a σ: ¹⁰ «M gōaasōkō, wā kō dō kō σ tare naa dō kō zarm gōta, a nyaanōm gōsō gōta m, kōkōsō bi bēe bala kan mōr bi ki y, wā wōḡa ki kō.»¹¹ Sōrdaa zōkō lēzāa bi, a tōr an n'a kam gōaa k'a nū kōkōsō bi bram bi ma kan kōkōsō bi zaa hōkōyū ki ma, an lē da Pol meerbaa bi ra.¹² Bōnce nōḡa kō wā jum σ bi, k'a bi bōnce mūḡa nyēem dōmōm σ bi, η gōsō gōta a zē kō ra, ηn'a lē ba deem k'a zu zaa σ, kō dūga a, k'ō lee kum junjū k'a nū Kretū kō Fenigsi σ b'ō, k'an a ta wā m nyēem hūnher minto. K'ō nyūnta b'ō nyēem dōmōm σ.

Hūnher gōta wuti hīgōta bi burē σ

¹³ Hūnher poore wuti jūsa, bi minto y'a ka, ηn'a hōkō da, η σ, a y'a dam ma, a zaa sa. N kōkōsō bi hōr, ηn'a na Kretū gōm b'ō, ηn'ū tam.¹⁴ K'a yū poore bi, hūnher gōta kō n n'a birm Erakilōn † bi wuti tara bi zeezi, an bōr kan panḡa ki, an b'a ku η la.¹⁵ A n kōkōsō bi gaa an cenim, wā b'ō dam ma, σ a kō y. Wā n a tō an a gaa, an nū tam nū, kō lēe ka m, σ n a dō y.¹⁶ K'a nū tam zōkō zōkō bi, wā yaa lee ku tara poore k'a nū hi bire σ, n n'a birm Koda bi jur σ, an a ta wā m hūnher bi minto. Wā σ tō σ kan kōrē gōta ki, σ σ da ma, σ kōkōsō poore bi gaa, σ a kō hi b'ō, σ a da kōkōsō gōta b'ō.¹⁷ Kō η kōkōsō poore bi gaa ηn'a da kōkōsō b'ō an nya bi, η bar sunso kōkōsō gōta b'ō kēerē. †† Kō η nū nyi bam kōkōsō bi yaa wā Surtū nyūntaa b'ō bi, ηnū kō kōsō kōkōsō bi jē ma, ηn'a

† Erakilōn: a tō bi lē taa k'a hi, a σ: bōsōdōpaasō kan meer ki zeezi.
†† kō hūnher b'a kunkaansō y.

da hi b'ō, k'a n'a tare bi kōrē, ηn'a tō an nū tare a hōkō hō ma.¹⁸ Bi dō k'a mē bi, hūnher gōta bi k'a nū fur kam wā ma tee... bi, η kōrō kō η yū da kōkōsō b'ō kō wā σ, ηnū η zar hīgōta b'ō.¹⁹ A dōmōm kaakō hinni σ bi, kōkōsō bi zibæazannō kōkōsō bi kōdōrō wā zar hi b'ō a zim.²⁰ Wōso kan monyaarō ki n a hūnka dōmōnōnō kō kō σ y, bi hūnher bi hōnre bōnyaaabaa gōkō an nū fur kam wā ma. Wā n a dō kō wā kōrē y.

²¹ A dōmōm laatō, η n hōkōrē bi y. Pol n wuti an jum brama η bire σ, an a hū η nū, a σ: «Awō yū ra, gōsō, kō kō dōndōrē b'awō si, σ n σ hōr Kretū σ, fur kō wā yū naa kan mōr k'a zar naa ki bi wā yūe y.²² Bi naa ma bi, wā y'a yēe awō han, k'a heer ba kookoo. Awō gōaa deem taan... bi gārē y, kōkōsō bi y'a deem n n'a zarm bala.²³ Wōso k'a a so wā σ, wā n'a zi bam bi malēeka a hūnka wā m gum naa σ bala, an a hū wā m, a σ: ²⁴ l da bi kō σ y, Pol. A a ga m, ubū m ta Rōm cir taa, bi Wōso kōsō k'ūbū nū zum kō σ kan η ki rō kō wā meeyaa da ubū wā σ.²⁵ Nōnāasō bi, yaarō, k'a heer ba kookoo! Mō sūra ka Wōso σ, a bam amba a a hū wā m m. ²⁶ Wā yaa nō lo tara nōḡa k'a nū hi bire σ bi ra.»

²⁷ A gunūu bueresi hō, wā nyaam σ hīgōta bi burē σ. Dibsir k'a a zō bi, kōkōsō bi zibæazannō wā a dō a hōkō σ, η σ, wā σ zō tara ma.²⁸ N n hīgōta bi kō makra ba mētūr busi, kō η ta lēe poore bi, η y'a ya, ηn'a makra ba ηn'a yū mētūr bukārku.²⁹ Kō ηn'ū nyi bam kōkōsō bi yaa a zē ci ma bi, η kōyaa gorezannō zō si, ηn'a kōsō banḡarō m jē σ, ηn'a yem kō dō n mē kō.³⁰ Kōkōsō bi zibæazannō hō ba lē σ, a hū η y'a σ k'a banḡarō kōsōnō zō hi bi kō σ, k'an kōkōsō bi nyasō, ηn'a nyaakōm da k'a bra si kan kōkōsō poore bi ki.³¹ Pol n a hū, sōrdaa zōkō lēzāa bi m kan sōrdaarō wā ki, a σ: «Kō kōsō kōnō duro n gōkō kōkōsō bi kō σ, awō, awō bi kōrē y.»

³² Sōrdaarō wā n kōkōsō poore bi barlō wā zūnzē ra, ηn'a tō an ta an cem.³³ Kō ηn'ū dōmōm ma bi, Pol gōaa haay bir, an a yē η han, kō η nū hōkōrē bi, an n'a hūrē, a σ: «Awō dōmōm bueresi her, awō n hō bi y. A n nū dōmōm ma kō hūnher bi n a da jum σ.³⁴ Bi minto bi, wā y'a yēe awō han k'a hō bi, awō laafū minto m. Bala, minkā deem taan... bi nyaanōm gōaa mim σ naa σ y.»

³⁵ K'a naa hū bi, a bur sa, an barka da Wōso m gōaa haay mōm m, an a zē ra, an n'a sōrē.³⁶ N haay heer n ka bi jē σ, ηnū hōkōrē bi bi.³⁷ Wā haay wuti, gōaa zōkōhūra busaanhūna yaa sōrdū kōkōsō bi kō σ.³⁸ Kō hōkōrē bi η ka bi, η hōkōyaa bi wā kōkōsō bi kō σ, ηn'a zar hi b'ō, k'a gore bi n a kōrē.

³⁹ Dō k'a mē bi, kōkōsō bi zibæazannō wā n a ya, ηnū tara bi dō y. Bōnce η y'a yū hi bi lē ra, an zerle bōnce. N lē n taa k'a a da ma, k'a kōkōsō bi da jum σ b'ō.⁴⁰ N n banḡarō wā zūnzē, ηnū kōyaa wā kō to hi b'ō, kō kōkōsō bi n a da ma, an ta. N n kōkōsō bi burē kō bi ba kōkōyōkō, ηnū kōkōsō bi pēera poore bi busu, ηnū kōkōsō bi to, an nū tam bōnce gār zeezi.⁴¹ Kōkōsō bi n aa der nyūntaa dimbir la, lēe bi n wā, a b'a dam ma a n kō bi. Bi ma bi, hikurero wā b'a jē bi zē, an a kunkaansō.

⁴² Sōrdaarō wā n a ηḡa k'a hōkō wā zūnzē, kō η gōsōnō dare dō η yaa a si hi bi burē σ.⁴³ Bi, sōrdaa

zinzæa bu k'a n̄sa k'a Pol b̄umb̄u bu, a n̄ ye k̄u n̄ n̄ n̄ zinzæ y. A l̄e ka ḡūt̄ū k̄u n̄ dare d̄o r̄o k̄a k̄u, k̄u n̄ n̄ l̄e ka, n̄n̄'a da hi b̄'u, k̄u n̄ n̄'aa tara ḡar bu ku. ⁴⁴ Ḡūt̄ū k̄u n̄ ḡōk̄ta r̄o k̄a dam ḡōk̄u ḡe ḡe k̄a k̄a bu k̄æro k̄a k̄u. A ȳi n̄c̄unaas̄, n̄ haay n̄ lee ku tara ū kan laafu ku.

Pol u Maltu u

28 K̄u k̄a k̄u mim pakra bu n̄ ū bu, k̄a ma n̄ ū, tara k'a n̄ hi bire ū bu t̄o m Maltu. ² Tara bu zannu k̄a k̄a si kan daure ḡūta ku. N̄ s̄e ḡūta h̄e, n̄n̄u k̄a gaa, n̄n̄u k̄a z̄o ma, bala, la a s̄ūn̄ida ba, an n̄u bare, nȳem n̄ ta u. ³ Pol n̄ nȳōk̄a ḡar ḡar a zanḡurga u, an b'a da s̄e bu r̄e. K̄u s̄e bu n̄ nȳōk̄a bu bim bu, cirka k̄u s̄e b'u, an a k̄u k̄a Pol k̄u u. ⁴ Tara bu zannu k̄u n̄ cirka bu ȳi, an n̄u z̄en̄ḡam Pol k̄u ma bu, n̄ y'a hum k̄u m, n̄ u: «Ḡūaa naa do nyuntam ḡarzer paan... A k̄u hi bu n̄ ū kan laafu ku, bu Woso turgabaazaa l̄e baa a m̄ūr̄baa ma y.» ⁵ Pol n̄ a k̄u v̄l̄ga z̄e, cirka bu n̄ a da s̄e b'u, b'a n̄ busu ma y. ⁶ N̄ n̄ jum, n̄n̄'u digare a k̄u bu ma, a hanr̄e ḡe, a y'a dore, an ga l̄e n̄? Bu, k̄u n̄ digare bu maas̄r̄e ba, bu n̄ n̄ h̄ōs̄u ȳi an ba bu, n̄ y'a h̄ōndare bu l̄or, n̄ u: «Woso m!» ⁷ L̄e bu do ū bu, tarar̄o nȳunta u, l̄e k̄are d̄ūd̄k̄ar Publiyu y'a so n̄ u. A k̄u si, an nyas̄u k̄a m̄ mūn̄ja d̄ōm̄ūm kaak̄u. ⁸ A z̄i nȳunta an n̄u w̄ōtam kan memare ku, yoor ku. Pol n̄ ta, an aa d̄īga a, an aa a k̄u busu, an a ka ra, an yaa da, an a waa. ⁹ Naa do minto bu, tara bu ḡūt̄ū ḡōk̄u k̄a haay k̄u n̄ yaaba m̄ k̄u k̄u ū z̄em zi, n̄ n'a waam k̄u. ¹⁰ W̄ōk̄u daure ȳi ḡūta, k̄u k̄u ū k̄u, ū n̄ n̄u cenim bu, n̄ h̄ō haay k'a zibæa n̄ ta k̄u ma r̄o k̄u k̄u ka k̄u.

N̄ cem n̄n̄'u tam R̄om u

¹¹ Mom kaak̄u j̄e ū bu, k̄a da k̄a k̄u k'a ḡōk̄ta tara bu do ra b'u nȳem d̄ōm̄ūm u. Alesandrii k̄a k̄u m̄, a t̄o m̄ Diyoskiir. ¹² W̄ōk̄u zer Sirakuzi ū k'u hoon si d̄ōm̄ūm kaak̄u. ¹³ K̄u k̄u cem b'u bu, k̄u ū da h̄īḡūta bu lezi, ū aa lee ku Regiyo u. Bu d̄o k'a m̄e bu, h̄ūn̄her wuti j̄isa, d̄ōm̄ūm h̄ūya h̄inni u, k̄u yaa lee ku Puz̄o u. ¹⁴ W̄ōk̄u ū danyūn̄u ȳi b'u, n̄n̄'a ȳe k̄u han k'u ḡōk̄ta kan a ku d̄ōm̄ūm saanhuna. Nȳunta a ū n̄c̄unaas̄, ū k̄are, ū lee ku R̄om u. ¹⁵ W̄ōk̄u danyūn̄u k̄u n̄u b'u r̄o k̄u k̄u n̄ k̄u z̄er̄e bu ma bu, n̄ b̄u, n̄n̄u bu k̄u z̄e ū bun̄ce k̄u n̄ n'a birm Apiyus-Daas̄u kan Tavernu-Kaak̄u ku u. Pol k'a n̄ ȳi bu, a barka da Woso m, a heer pān̄ja n̄ a da ra.

Pol u R̄om u

¹⁶ K̄u k̄u lee ku R̄om u bu, n̄ zaa ka Pol u, k'an a ka a mūn̄ja har ma, k̄u s̄ur̄daa deem n̄ bu d̄ōm̄ūm ma.

¹⁷ D̄ōm̄ūm kaak̄u k'a cem bu, a R̄om zūf̄ōr̄ū j̄itannu k̄u bir, k̄u n̄u k̄u z̄e u. K̄u n̄ y'a so k̄u ma bu, a a h̄u n̄u, a u: «M danyūn̄u, k̄u n̄ h̄ōs̄u ba m̄ doḡūt̄ū k̄u n̄ y, k̄u k̄u k̄u z̄ūr̄o k̄u ȳūn̄u bayi zibæro zar k̄u y. N̄ k̄u ba ku Zerizalem u, n̄n̄u k̄u da R̄om zannu k̄u u. ¹⁸ K̄u n̄ laaka dunda n̄u mim bu j̄i d̄o k̄eere bu, n̄ y'a n̄sa k'a k̄u saa k̄u ma, bala, n̄ n̄ h̄ōs̄u ȳi k̄u ḡar zi an a ga z̄e n̄u y. ¹⁹ Zūf̄ōr̄ū k̄u k̄u ū, a bu ȳem bu, bu y'a ka k̄u n̄ a ȳe k̄u R̄om cir n̄ k̄u d̄ūd̄u ka. M̄ k̄u b̄e y'a h̄u, k̄u m̄ mim ka m̄ do ra y. ²⁰ Bu y'a ka k̄u n̄ a ȳe k̄u m̄ aw̄ōk̄u ȳi, k̄u m̄ s̄ūra ba kan aw̄ōk̄u ku. K̄u s̄ura n̄u, Israyel̄ taaheerle minto y'a ka, k̄u n̄u ban̄ja r̄o k̄u duro m.» ²¹ N̄ n̄ a n̄ȳi k̄u u, n̄ u: «K̄u k̄u n̄u, k̄u n̄ ci si ȳi, an a to Zidee u, an n̄'u mim dundare y, bu, k̄u danyūn̄u si n̄ a to an b'u mim dunda, ḡe k̄u k̄u n̄ȳaa y. ²² W̄ōk̄u l̄e n̄ taa k'u bu n̄ h̄ō k'u bu n̄ h̄ō k̄u dam ma bu h̄u k'u a ma, bala, l̄e haay u, k̄u k̄u mūn̄ja n̄ bu ȳem ḡūnḡore k'u bu n̄ zūn̄ u naa u y.» ²³ N̄ n̄ d̄ōm̄ūm cunta kan k̄u ku, n̄n̄u b̄u ḡūta, n̄n̄u b'a ȳi a har u. Pol s̄ura ba kan n̄ ku d̄ōḡta m̄ an ta an yirbæa ku. Woso cirbæa bu mim a sa an a dunda, an Moyiisi l̄er̄o kan wosol̄esinn̄u sorazannu k̄u k̄u mim dunda n̄u, k'a a da ma, k̄u n̄ n'a d̄o, n̄ u, Krista bu Yeezuu m. ²⁴ Ḡōk̄u k̄u k'a dunda bu si, nīn̄jōo n̄ a si y. ²⁵ K̄u n̄ b̄u n̄n̄'u cenim bu, n̄ n̄ k̄u ma y: Pol n̄ mim deem h̄u n̄u, a u: «Sent-Espri meer k'a ba kan Ezayii ku aw̄ōk̄u z̄ūr̄o minto bu, s̄ura m. A a h̄u, a u:

²⁶ Ta ū yaa do naa do ȳi, ū h̄u m, ū u: Aw̄ōk̄u y'a t̄ūr̄ kam mūn̄ja, b'aw̄ōk̄u b'a j̄i mare y. Aw̄ōk̄u d̄īgam mūn̄ja, b'aw̄ōk̄u b'a yure y. ²⁷ Bala, do naa do heer b'u monsiḡo u, n̄ t̄ūr̄ ga, n̄ l̄e baa k'a l̄e ȳi a mum n̄u y, n̄ l̄e baa k'a t̄ūr̄ n̄ mim ma y, n̄ l̄e baa k'a heer n̄ a j̄i d̄o y, n̄ l̄e baa k'a a k̄u a taam k'a zū k̄u u, k̄u k̄u n̄ n̄ waa y.

Woso n̄ a h̄u bu n̄ naa. ²⁸ K'a d̄o k̄eere, a u, Woso b̄ūmb̄ore naa do nȳōk̄u n̄ y'a ū do vant̄ō ma, bu n̄ y'a sim.» [²⁹ Pol k'a meer naa do ba bu, zūf̄ōr̄ū k̄u a h̄ūr̄ n̄u bu kam ḡūta kan k̄u ku.] ³⁰ Pol m̄ūr̄baa ba n̄c̄unaas̄ d̄ōk̄u h̄ūya t̄ūr̄ b'u, an a mūn̄ja busoo k̄u, an n'a m̄ūr̄baa ba n̄u. Ḡūt̄ū haay k̄u n̄u z̄em zi r̄o k̄u, a ȳi n̄ sim mūn̄ja, ³¹ an n̄u Woso cirbæa pa dare, an n̄u Zuuba Yeezuu Krista mim dundam kan heerkoodebaa ku, bu ḡōs̄u bu a tam n̄u tolle y.

ga k̄s η y'a σ m, k̄s η n̄i Woso k'a n̄i l̄eb̄s̄r̄e m, an n̄i m̄is̄r̄baa m tee... b̄i da σ b̄i, b̄i t̄o η y'a σ ηn̄'l *wosobaawok̄k̄s̄ k̄s̄ η k̄s̄ σ kan ḡs̄aa k'a n̄i ga m k̄i, b̄enn̄k̄i, h̄ok̄gansiro k̄i, tara bur̄ə k̄k̄ k̄s̄ η n'a gaatam n̄k̄ k̄i dan̄ σ.

²⁴ Naa minto m, Woso n η t̄o ηn̄'l dintim zib̄əro k̄s̄ η l̄e n̄ taa r̄o k̄k̄ bare a h̄ok̄h̄ok̄ ma, ηn̄'a m̄e gore b̄ok̄ σ mim k'a nyann̄ n̄ ta σ bare k̄ σ kan k̄s̄ k̄i. ²⁵ Bala, η Woso s̄ura minno k̄k̄ t̄o ηn̄i ηs̄aar sa, ηn̄'l yaa dam k̄k̄ k̄s̄ Woso η da r̄o k̄k̄ m, ηn̄'l zure η σ, an b̄ok̄are Woso η y'a ga m, ηn̄'a da σ, a m h̄o haay darezaa. Woso n̄ l̄eb̄s̄r̄e ȳi d̄ok̄mum haay! Amina! ²⁶ Naa minto m, Woso n η t̄o, k̄s̄ η n̄i bur a nyann̄ minno letaamar̄o bam. N̄i lann̄ k̄k̄ bur a kam ma s̄o, k'a bur kan yar k̄i y, w̄ota η naw̄om lann̄ kan k̄s̄ k̄i, an b̄ok̄are, naa bare n a ga n̄i y. ²⁷ Yaar̄o k̄k̄ maam s̄o, η bur a kam ma, k'a bur kan l̄s̄ k̄i y, a ηs̄a η naw̄om paan..., k'a bur w̄otam kan a muno yaar̄o k̄i. Yaar̄o kan yaar̄o k̄i n̄i nyann̄ zi bam kan k̄s̄ k̄i, naa n a ka s̄o, ηn̄'a nyaanl̄e zib̄ə firȳr̄e k'a a ga m ȳr̄e a m̄e σ.

²⁸ K̄s̄ η n̄i a ηs̄a k'a Woso d̄o b̄i, Woso n η t̄o a h̄ok̄h̄o dan̄jada b̄i k̄ σ, k̄s̄ η n̄i h̄o k'a n'a ga bare m b̄i ba.

²⁹ Zib̄ə k'a n a ga bare m do haay ba η naw̄om, mim-b̄s̄nyaa do haay, ḡs̄ok̄ letaama b̄s̄nyaa do haay, b̄s̄nyaabaa do haay, jumbaa n η heer han, ḡar̄z̄er̄e ba n̄ n̄i, nyaabare ba n̄ n̄i, zamb̄s̄bare ba n̄ n̄i, zib̄ə dan̄ja-da haay, ³⁰ ηn̄'l t̄o k̄k̄ m, ηn̄'l ḡs̄ok̄ t̄o zaar bare, ηn̄i s̄o Woso m, η bur ḡs̄ok̄ dan̄ σ y, ηn̄'a m̄uηk̄k̄ busum, ηn̄'a l̄e b̄ok̄are a m̄uηk̄k̄ σ, ηn̄'l k̄m̄ mimb̄s̄nyaa daar̄o bare m, η bur yem a z̄ir̄o l̄e ma y, ³¹ η h̄ok̄h̄o ba σ y, η bur junl̄e a l̄e ra y, ḡs̄aa mim bur η k̄r̄e y, ḡs̄aa cicir bur η z̄er̄e y. ³² A n̄ b̄ok̄are, η y'a d̄o m̄uηk̄ η σ, Woso l̄e y'a h̄ir̄e a σ, ḡs̄aa k'a n̄i ziro h̄ok̄ duro bare a ga z̄e m. Kan naa k̄i haay η ḡok̄ta ηn̄'l tam l̄e kan minno h̄ok̄ duro bare k̄i. A n a na ma b̄i, k̄s̄ η ḡs̄aa ȳi s̄o, an n̄i minno h̄ok̄ duro bare, b̄i η k̄o ȳi.

Woso d̄s̄ok̄bare

2 Nc̄unaas̄ b̄i, nka n̄'lb̄u n̄i, lb̄u k'l n'l ḡs̄ok̄ d̄s̄ok̄ yarl̄e? lb̄u b̄i gum̄ə ȳr̄e y, ḡs̄ok̄ d̄s̄ok̄ k'l b̄u n'a yarm b̄i, l̄ m̄uηk̄ d̄s̄ok̄ l̄ n'a yarm, bala, lb̄u ȳi η d̄s̄ok̄ yarm, b'l̄b̄u l̄ zi k̄s̄ η n'a bam b̄i bam s̄o. ² W̄ok̄ d̄o d̄en-ter m, σ σ, ḡs̄ok̄ k̄s̄ η n̄i minno h̄ok̄ duro bam k̄o k̄k̄, Woso ȳm d̄s̄ok̄ yarm s̄ura m, amba η zib̄ə b̄s̄nyaa b'a ga m b̄i m. ³ lb̄u k'l n̄i ḡs̄ok̄ k̄s̄ η n̄i minno h̄ok̄ duro bam k̄o k̄k̄ d̄s̄ok̄ yarm b̄i, b'l̄b̄u y'a bare, am η h̄o b̄i m b̄i, l̄ h̄ok̄h̄o lb̄u da l̄ σ, l̄ k̄m̄ l̄em Woso d̄s̄ok̄yarl̄e b̄i t̄o r̄a? ⁴ Ḡe, lb̄u bur d̄igam Woso ηs̄are ḡs̄ta k'an ta m lb̄u minto, an n̄i b̄s̄rl̄e a ma, k'a m̄uηk̄ ba lb̄u m b̄i ma h̄ok̄ ra? lb̄u n a d̄o l̄ σ, a ba k'a naw̄s̄r̄e lb̄u m m̄uηk̄ ba, a h̄i a σ, k'l̄b̄u m toore ȳi, l̄ l̄ k̄o l̄ taam la? ⁵ B'l̄b̄u da bur h̄ok̄ σ y, l̄ l̄e baa k'l̄ l̄ k̄o l̄ taam y, b̄i, a ba k'l̄b̄u n̄ naw̄s̄r̄e nc̄unaas̄ naa, h̄s̄h̄s̄rl̄e ḡs̄ta lb̄u n'a bankare l̄ minto, d̄ok̄mum k̄s̄ Woso n̄ n'a heerbusu h̄unkaη σ, an d̄s̄ok̄ ka kan s̄ura k̄i b̄i k̄ σ. ⁶ Hinni b̄i do σ b̄i, a ḡs̄aa biȳə zib̄ə nyok̄k̄s̄ kaη σ, amba a a ga m b̄i m. ⁷ Ḡs̄ok̄ k̄s̄ η n'a h̄ok̄ σ, k'a m̄uηk̄ ba tee..., ka Woso k̄o ȳi, ηn̄'a kam Woso l̄eb̄s̄r̄e ma, kan a dār̄e k̄i ma, kan m̄is̄r̄-

baa k'a bur a zaar bam k̄i ma r̄o k̄k̄, Woso m̄is̄r̄baa k'a nyare ba σ kare η σ. ⁸ B̄i, k̄s̄ ḡs̄ok̄ k̄s̄ η n̄i b̄s̄i kam Woso ma, η bur zum s̄ura σ y, ηn̄'a b̄s̄nyaa bam k̄o k̄k̄ n̄i, Woso y'a h̄ok̄maa kan a heerbusu k̄i h̄unkare η n̄i.

⁹ K̄s̄i kan f̄ir̄ k̄i ḡs̄ok̄ k̄s̄ η n'a b̄s̄nyaa bam k̄o k̄k̄ ȳm, zulf̄s̄r̄o n̄ n̄i l̄e kam, do vant̄ok̄ k̄k̄ n a nya η σ. ¹⁰ B̄i, Woso l̄eb̄s̄r̄e, dār̄e, kan laafu k̄i kam ḡs̄aa haay k'a n'a m̄uηk̄ bam b'σ, zulf̄s̄r̄o n̄ n̄i l̄e kam, do vant̄ok̄ k̄k̄ n a nya η σ. ¹¹ Bala, Woso bur ḡs̄ok̄ jir̄ə b̄ok̄e y.

¹² Ḡs̄ok̄ k̄s̄ η n̄i mimb̄s̄nyaa bam, η n̄ Moyiisi l̄er̄o k̄k̄ d̄o k̄k̄, η gungam s̄o, b̄i Moyiisi l̄er̄o b̄e n̄ n̄i nyuntare η d̄s̄ok̄ kare zaa y, b̄i ḡs̄ok̄ k̄s̄ η l̄er̄o k̄k̄ d̄o, ηn̄'a gu ηn̄'l mimb̄s̄nyaa bam k̄o k̄k̄, l̄er̄o k̄k̄ n̄ n̄i nyuntare η d̄s̄ok̄ kare zaa. ¹³ Bala, ḡs̄ok̄ k̄s̄ η n'a t̄or̄ kam l̄er̄o k̄k̄ ma bala r̄o k̄k̄ b̄e m turga Woso m̄um σ y, ḡs̄ok̄ k̄s̄ η n̄i zure η σ r̄o k̄k̄ m. ¹⁴ A a da ma, ḡs̄ok̄ k̄s̄ zulf̄s̄r̄o b̄e n̄ n̄i m̄u y, η n̄ Moyiisi l̄er̄o k̄k̄ d̄o k̄k̄, k̄k̄ m h̄o k̄s̄ l̄er̄o k̄k̄ n'a hum b̄i ba, b̄i η n a d̄o y. A ba k̄s̄ η naw̄s̄r̄e nc̄unaas̄ b̄i η n̄ l̄er̄o k̄k̄ d̄o b̄i, naa y'a h̄unkare a σ, η l̄e nc̄unaas̄ b̄i η n̄i m̄u y, η n̄ Moyiisi l̄er̄o k̄k̄ d̄o k̄k̄, k̄k̄ m h̄o k̄s̄ l̄er̄o k̄k̄ n'a hum b̄i ba, b̄i η n a d̄o y. A ba k̄s̄ η naw̄s̄r̄e nc̄unaas̄ d̄s̄ok̄kare hinni σ, amba lemim nyunta k̄s̄ k̄k̄ n'a pa dam b̄i n'a hum b̄i m, Woso zaa kam Krista Yeezuu σ k'an h̄o haay k'a nyaak̄om da ḡs̄ok̄ heer σ b̄i d̄s̄ok̄ ka.

Zulf̄s̄r̄o kan Moyiisi l̄er̄o k̄i

¹⁷ lb̄u k'l n'a h̄ir̄e l̄ ma zulf̄s̄, l̄ n̄i yom l̄er̄o k̄k̄ ma, l̄ n'l̄ l̄e b̄ok̄are l̄ m̄uηk̄ σ, l̄ σ, l̄ Woso d̄o, ¹⁸ lb̄u k'l h̄ok̄h̄o d̄o, l̄er̄o k̄k̄ t̄o ma b̄i, lb̄u h̄o k'a ga bare m b̄i d̄o l̄ k̄o σ la m. ¹⁹ lb̄u y'l̄ h̄ok̄ dare l̄ σ, zaa h̄unka b̄s̄s̄t̄ m zaa n'lb̄u m, l̄ n̄i l̄e gum monsiḡzann̄ m, ²⁰ l̄ σ, bah̄ok̄donno d̄s̄nd̄rezaa n'l̄ m̄, ḡs̄ok̄ poorero kar̄unsaamba, a gunḡa lb̄u naw̄om l̄ σ, lb̄u h̄o d̄o, l̄ s̄ura d̄o m̄uηk̄ l̄er̄o k̄k̄ minto. ²¹ A l̄o lb̄u n̄i h̄o d̄ndam ḡs̄ok̄ m, l̄ bur a d̄ndare l̄ m̄uηk̄ n̄i? lb̄u y'a hum ḡs̄ok̄ m, η b̄i koor ba y, l̄ b̄ok̄are l̄ n̄i koor bare. ²² lb̄u y'a h̄ir̄e η b̄i jaan da y, l̄ b̄ok̄are l̄ n'a dare, lb̄u s̄o *wosobaawok̄k̄ dār̄e m, l̄ b̄ok̄are l̄ n̄i gas̄r̄e η dār̄e c̄er̄o σ, l̄ n̄i h̄ok̄ m. ²³ lb̄u y'l̄ heer nyok̄k̄ l̄er̄o k̄k̄ k'l̄b̄u η d̄o b̄i t̄o ma, b'l̄b̄u l̄ Woso gore h̄ok̄ σ, k'l̄b̄u n̄i b̄s̄i kam l̄er̄o k̄k̄ ma b̄i t̄o ma. ²⁴ Amba n̄ y'a ḡs̄rs̄ura ba Wosoci k̄ σ b̄i, n̄ σ: «Aw̄ok̄ zulf̄s̄r̄o, aw̄ok̄ y'a kam, do vant̄ok̄ k̄k̄ n̄i Woso s̄s̄n̄s̄ w̄s̄m.»

²⁵ K'l̄b̄u l̄ zum l̄er̄o k̄k̄ σ, gas̄r̄ k'l̄b̄u σ b̄aηk̄σ σ b̄i j̄i ta σ, b̄i k'l̄b̄u y'l̄ gum l̄er̄o k̄k̄ zuure ma, baa k'l̄b̄u gas̄r̄ b̄aηk̄σ σ, a k̄o σ σ, l̄ σ, lb̄u n̄ gas̄r̄ b̄aηk̄σ σ y. ²⁶ B̄i, k̄s̄ ḡs̄aa k'a n̄ gas̄r̄ b̄aηk̄σ σ l̄ h̄o k̄s̄ l̄er̄o k̄k̄ n'a hum b̄i bare, Woso b̄i d̄igare a zaa ma l̄ σ, gas̄r̄ a σ b̄aηk̄σ σ ra? ²⁷ B̄i, ḡs̄aa k'a n̄i zum l̄er̄o k̄k̄ σ b'a n̄ gas̄r̄ b̄aηk̄σ σ b̄i, a y'l̄b̄u dam nyann̄ σ, bala, lb̄u gas̄r̄ b̄aηk̄σ σ, l̄ n̄i l̄er̄o k̄k̄ m, b̄i, lb̄u bur zure η σ y. ²⁸ Zulf̄s̄r̄o paan... b̄i, ḡs̄aa k'a m zulf̄s̄r̄o m̄um σ b̄i b̄e y, mesim gas̄r̄ b̄aηk̄σ σ b̄e m b̄aηk̄σgas̄r̄e paan... y. ²⁹ B̄i, zulf̄s̄r̄o paan... b̄i, heer an ta σ, b̄aηk̄σgas̄r̄e paan... b̄i, heer h̄o b̄i m. A t̄o a naw̄om *Sent-Espri zi, a bur a tom Moyi-

† k'l̄ l̄ kam busoo ma.

isi lero koch koch y. Zulfu bi do lebore bur a tom guch zi y, a to a nawom Woso zi.

3 Ncunaas naa, k'le zulfu, k'le u n'a yure a koch y, banhu-gasore nyochu m koch ni? ² A nyochu ta u guta denter. Bala, a leekare h'bi, zulfu koch Woso a lemim da u koch y. ³ K'le a hi, u u koch? N' guch guchu koch u n' sura ba minto b'a da ma, an a ka Woso bi guchare a surabare koch ra? ⁴ Fuga! Baa, k'le g'aa haay huhaarzaa, Woso guchta an ni sura m, amba n' y'a g'ura ba Wosoci u, n' u:

K'le n' l' d' turga u meerbaa koch y, bi k'le bur u l' h'ra d' d' kare koch y. ⁵ Bi, k'le koch baturgabaa u Woso turgabaa hunkare, koch koch k'le a hi? K'le a hi, u u, Woso gumə ba u kan koch h'nh'le ki a h'ra koch ra? Meer naa do koch ba naa, guch h'ndare meerbaa m. ⁶ A bi ncunaas y, koch n' be m, Woso y'a bam koch k'le durnya d' d' ka? ⁷ Gee, g'aa a da ma, an a hi a u, koch koch huhaarbare y'a kam Woso sura n'a hunkam paan... a lebore minto, koch m' keere, an koch ba mimbunyaazaa, an ni koch d' d' kare? ⁸ A koch koch bur mimbunyaabare, k'le m'ha n' nyunta u? Guch guch u koch koch nyaa hum, n' a h'ra u u, naa koch n'a d'ndam guch m. K'le Woso bi guch koch duro d' d' yar, a gumə ta u.

Woso mum u g'aa haay

mimbunyaabare

⁹ U a nyambur u a hi, u u koch? Woch zulfu, le koch da guch vantoch koch m na? Fuga! Woch le ka u a hunka, u u, g'aa haay, k'le zulfu m, gee zulfu be, u y' mimbunyaabare l'mbaa koch y. ¹⁰ Amba n' y'a g'ura ba Wosoci u bi m, n' u:

G'aa turga ba u y,
baa deem taan... t'kke,
¹¹ Woso mindor ba u y,
baa deem taan... ba u,
an n'a kam Woso ma y.
¹² N' haay, u y'a ny'ny'ny',
u haay jilli, a b'nyaa n' a bam.
N' barla bi, a m'haabarezaa ba u y, baa deem taan... t'kke.
¹³ N' le meerbaa u guch zaar bam.
Bra n' a bumbam guch m,
a le meerbaa m,
u neem u busum am cirka se m.
¹⁴ Ler k'le koch y' u u le han, kan meerbaa k'le ni busum guch ma k'le.
¹⁵ N' kaare kan g'ere ki.
¹⁶ K'le u koch le bi do u,
le zaarbare kan k'le k'le
n' a tore a je u.
¹⁷ N' n' laafu zaar d' y.
¹⁸ N' mum u bi, Woso daore ju ba u y.
¹⁹ A n' kochare, koch d' u, koch haay koch lero koch n'a hum bi, a hi a nawom guch koch lero koch a so u u koch m. K'le guch b'a da ma, an gumə ka a m'ha u y, koch durnya haay m' koch gumə ma Woso taa. ²⁰ Bi y'a ka, <guch b'a

bam turga Woso mum u, lero koch zi k'le u ba minto y, lero koch, g'aa mimbunyaabare n' a hunkam ni bala.

Surakare ni g'aa bam turga

Woso mum u

²¹ Keere naa, Woso koch k'le a ba, an koch ba turga, bi lero koch mim b'a koch u bi hunka, amba lero koch kan wosolesinn'orazannoch koch ki ciro nyunta n' a hi bi m. ²² Woso u guch bam turga, koch u sura ka Yeezuu Krista u minto, a ba a nawore ncunaas, guch haay koch u sura ka Krista u koch m, bala, u h'ndem, a bur u jire koch y. ²³ N' haay mimbunyaabare ba, u y'a do Woso lebore gasore ma. ²⁴ Bi, Woso u ba turga bur, a cicizere koch u, Krista Yeezuu k'le ni u b'ny'ny'ny' mimbunyaabare koch u bi koch ma. ²⁵ A m'ha Woso a koch u, k'le an ga guch koch u ni sura kan u koch koch mimbunyaabare sugur yure minto, k'le turgabaa hunka, bala, a nyunta an bur a ma biisi, a n' guch h'nh'le u mimbunyaabare koch ma y. ²⁶ Bi her naa, Woso u zaar k'le n'a sam, an ni guch bam turga bi hunkam, bala, a le taa k'le guch koch u sura ka Yeezuu u koch koch ba turga, k'le guch a turgabaa koch u koch. ²⁷ Le koch a m'ha u zaar ta u d' ra? Fuga! Koch minto? Bala, a n' ta u keere bi, lero koch zuure be y, surakare m. ²⁸ Sura m, koch d' u u, surakare koch ma m, n' ni g'aa bam turga, bi lero koch zuure koch ma be y. ²⁹ Gee, Woso bi, zulfu Woso m bala ra? Do vantoch koch Woso be koch ra? Lun..., do vantoch koch Woso m koch. ³⁰ Bala, Woso deem taan... n' ta u, an ni zulfu bam turga u surakare koch ma, an ni do vantoch bam turga koch, u surakare koch ma. ³¹ Woch surakare bi, lero koch ba a nawom koch k'le ju ba u ra? A be m bi y, lero koch gore an n'a dan u paan...

Abraham surakare mim

4 Keere naa, koch mim koch n'a hum u yaaba Abraham b'nce u? Koch koch a a y'le a zi ni? ² K'le u yure u u, Abraham ba n' y'a u turga, a zibəe koch ma, a a da ma an a le koch a m'ha u, b'a bi ncunaas y, a b'a dam ma an a le b' a m'ha u Woso taa y. ³ Bala, Wosoci bi y'a h'ra, a u: <Abraham sura ka Woso u, an naa Woso n' a ba turga, a surakare koch ma.> ⁴ K'le g'aa zi ba, a yawora n' a bam, yawora bi do, ganwore be y, koch k'le zaar b'a ga m bi m bi. ⁵ Bi g'aa k'le n' h'ni zi ba y, an sura ka Woso k'le ni mimbunyaabare bam turga b' u bi, Woso u d'gam bi zaar ma turga, a surakare minto. ⁶ David u g'aa koch Woso d'ga a turga b'a zibəe koch ma be b'le heernyunta mim hum koch, a u: ⁷ Mimbirenyuntazannoch m guch koch Woso u koch m'ha sugur ka u u, an u mimbunyaabare g'ng' u ma koch koch m. ⁸ Mimbirenyuntazaa m g'aa koch Woso bur a mimbunyaabare dare a heer u bi m. ⁹ Mimbirenyunta naa do zulfu koch koch m a minto ra, gee do vantoch koch a da ma n' a y'le koch ra? Woch y'a h'ra, u u: <Abraham sura ka Woso u, Woso n' a ba turga, a surakare minto.> ¹⁰ Ba naa a u koch koch m'ha u? Gasu k'le b'a u banhu u bi m gee, gee a le ka a banhu gasore bi

ni? Gasu k'a b'a u banjisu u bi dɔmum beɛ y, a lɛ ka, bi ma bi, a n gasu banjisu u y. ¹¹ Dɔmum ku Abraham n gasu banjisu u bi, Woso a ba turga, bi je ni, Woso n bokare, an a da u, k'an gasu banjisu u. Ku bi m nyinta makra, an a hunka a u, Woso Abraham ba turga, a surakare to ma. Ncunaasu ni, Abraham n a ba gɔɔ ku ni sira kam Woso u haay yaaba, baa ku ni n gasu banjisu u y. Ku Woso n bɔɔ ba turga sɔ, ni surakare minto. ¹² Gɔɔ ku ni gasu banjisu u ku waa yaaba m sɔ, bi gɔɔ ku ni gasu banjisu u ni sira ka Woso u ku waa m, amba Abraham sira ka Woso u, bi ma bi a n gasu banjisu u bi m.

Surakare ni Woso lerbɔre yim

¹³ Woso k'a durnya soore ler ku Abraham m kan a yanjiku waa ku m bi, lɛɔ zuure minto beɛ y, k'a Abraham ba turga, a surakare to ma bi m. ¹⁴ Ku ku Woso a ler ku bi yu n nawum lɛɔ zuure to ma, surakare ju ba u do y, lerbɔre bi nyɔɔɔ ba u sɔ y. ¹⁵ Bala, lɛɔ waa u zem Woso nmaa m, bi, k'a u yɛ u u, lɛɔ ba u y, lɛɔ busika-ma ba u sɔ y.

¹⁶ Naa y'a ka surakare n ni ku Woso a ler ku bi yim, k'an yu Woso ganwɔre k'a n'a kam, ku lerbɔre bi n nyinta Abraham yanjiku haay ku. Yanjiku ku ni lɛɔ waa m ku waa beɛ m a deem ni y, yanjiku ku ni sira ka am Abraham ku bi m ku waa m sɔ, u woo..., u zi m Abraham m. ¹⁷ Denter m, n y'a gɔrsira ba Wosoci u, n u: «lɛɔ cunta waa u, k'u yu dorogɔɔ zi.» Waa zi m Abraham m, Woso k'a sira ka u bi taa. Woso k'a ni gɛno mum ku ni u, an n'a kam ku k'a ba u ni nyintan u m.

¹⁸ Abraham sira ka an a ta a heer lɛ a u, a ku Woso a ler ku bi yim, baa ku hɔɔ ba u, an ni yom ma k'a a do a u, a ku Woso a ler ku bi yim bi, a a gu an sira ka, an b'a ba dorogɔɔ yaaba, amba Woso a hu m, a u: «lɛɔ yanjiku zem bi yu gɔɔ» bi m. ¹⁹ Abraham dɔɔraa k'a bi ta an zɔɔ ku, Saara n gusi sɔ ni b'a dam ma ni yu yu do bi, Abraham surakare panja gɔɔɔ a n a bokare y. ²⁰ A n sunsum ka Woso lerbɔre bi ma y, bi, surakare bi panja ka u, an a lɛ ku Woso u. ²¹ A n a nyasu a heer u waa ku u, ku Woso ku ler ku, a u panja m sɔ, k'a ka k'an ku yu.

²² Naa minto m, Woso n Abraham ba turga, a surakare to ma. ²³ Ku n y'a gɔrsira ba Wosoci u, n u: «Woso Abraham ba turga» bi, Abraham y'a deem to ma beɛ y.

²⁴ Waa to ma n sɔ, bala, n waa bam turga, waa ku waa ni sira kam, Woso k'a waa Zuuba Yeezuu mum ku u b'u.

²⁵ Woso a ka n n'a ze gɔr waa mimbɔnyaaɔ to ma, an a mum ku u, k'a waa ba turga.

Woso waa ze ku ra kan a muɔɔa ku Yeezuu to ma

5 Woso waa ba turga, waa surakare minto, waa n laafu yu kan Woso ku, waa Zuuba Yeezuu Krista to ma. ² Yeezuu Krista minto m, waa n b'u dam ma, u Woso cicirzere yu surakare ku u, cicirzere bi do waa jum u waa ku, bi waa y'u heer nyɔɔm, ku waa ni taaheerle m, u u, u zem bi nyinta Woso lerbɔre ku u bi to ma. ³ A n lɛ da bi, waa y'u heer nyɔɔre u fuyure ku u, bala, waa do, u u, fuyure n ni zem tɔntɔre m, ⁴ tɔntɔre n ni zem mim

dama m, mim dama n ni zem taaheerle m. ⁵ Taaheerle naa do bi waa dam nyannu u y, bala, Woso a nyɔre k'an ta m waa minto bi da waa heer u an a han, Sent-Espri k'a ka waa u bi m.

⁶ Sira m, dɔmum ku Woso a cunta bi k'a ku bi, waa n ni panjawar ku u, u b'u dam ma, u u ku bi, Krista ga waa mimbɔnyaaɔɔ waa to ma. ⁷ A wer ta u, ku gɔɔa n ye, an ga gɔɔa turga to ma. A a da ma gɔɔa n ye, an ga gɔɔa muɔɔa to ma bare m. ⁸ Ku Woso a ba k'a waa ku k'a nawum bi hunka bi ba n ni: Waa nyinta mimbɔnyaaɔɔ, Krista n a gu an ga waa to ma.

⁹ Woso k'awaa ba turga, Krista k'a ga waa to ma bi minto bi, an lɛ da haay bi, a waa ku lɛ m Woso heer-busu ku u. ¹⁰ Bala, nyinta ku waa u Woso juntu bi, a zu ku u kan a Nyi bi gare ku, an waa ze ku ra kan a ku. K'a waa ze ku ra kan a ku keere bi, an lɛ da bi, a waa bɔm-bɔm sɔ a Nyi bi musirbaa m. ¹¹ Naa beɛ n'a deem ni y, waa y'u heer nyɔɔm sɔ Woso ku u, waa Zuuba Yeezuu Krista to ma, a u waa ze ku ra kan Woso ku.

Adam kan Krista ku

¹² Gɔɔa deem taan... y'a ka mimbɔnyaa n gasu durnya u, Adam m. Mimbɔnyaa bi do m buɔ ze m. Yu a u, ncunaasu, ze n a kɛrgu gɔɔɔ haay ra, bala, ni haay mimbɔnyaa ba. ¹³ Mimbɔnyaa lɛ ka an ni durnya u, Woso n bokare an lɛɔ waa ka Moyiisi u, bi, dɔmum ku lɛɔ waa ba u bi, Woso buɔ gɔɔ mimbɔnyaa taar kare ni la y. ¹⁴ Kan bi ku, an a sa Adam dɔmum bi ma, an ta Moyiisi dɔmum ra bi, ze a so gɔɔ u, baa gɔɔ ku ni Adam mimbɔnyaa bi ku ba ku waa, ze bɔɔ ze sɔ. Adam nyinta Krista k'a a ga m, an buɔ bi bokɔɔzeɔa.

¹⁵ Bi, Woso ganwɔre k'a n'a kam vam bi n ku u kan Adam kuɔɔma bi ku y. Sira m, gɔɔa deem kuɔɔma u buɔ gɔɔa cir ze m, bi Woso ganwɔre bi gɔtabaa lɛ da, Woso ganwɔre bi do ka gɔɔ u, gɔɔa deem taan... to ma, Yeezuu Krista m, bi to ma m, Woso n barka ka gɔɔa cir u gɔɔa. ¹⁶ Ku Woso ganwɔre bi n ni zem ni bi bi hɔdeem kan ku u gɔɔa deem kuɔɔma n ni zem ni bi ku y. Bala, Adam deem taan... kuɔɔma ku Woso a doɔɔ yar b'a ka, gɔɔa haay ni mimbɔnyaa ku ku u. A n bokare, mimbɔnyaaɔ ku ni yu ni ba gɔɔa bi kur bi, Woso ganwɔre bi ni ba turga. ¹⁷ A yu sira, gɔɔa deem mimbɔnyaa y'a ka, ze n a so gɔɔa haay u gɔɔa deem bi to ma, bi Yeezuu Krista deem to ma, gɔɔɔ u ku yim Woso zi gɔɔa, a y'a ganwɔre gɔɔa bi kare ni u buɔ, an ni ni bam turga. Krista to ma, ni musirbaa bare, ni cir-bɛ bi.

¹⁸ K'a yu ncunaasu, gɔɔa deem kuɔɔma k'a a ka, gɔɔa haay ni mimbɔnyaa ku ku u bi, maam sɔ bi, gɔɔa deem turgabaa zibɛ gɔɔa haay bɔm an ni ba turga, ku ni musirbaa ba. ¹⁹ Gɔɔa deem busikare k'a ka gɔɔɔ haay n a ba mimbɔnyaaɔɔ Woso mum u bi, maam sɔ bi, gɔɔa deem k'a ye Woso hɔɔhɔ ma b'a ka, gɔɔɔ gɔɔa n a ba turga Woso mum u. ²⁰ A n bokare, buɔ ku lɛ b'u bi, a a ka mimbɔnyaa n a ba gɔɔa, bi, lɛ ku mimbɔnyaa pasu u bi, Woso barka nyinta u gɔɔa an lɛ da. ²¹ Ncunaasu bi, amba mimbɔnyaa a so gɔɔ u ze to ma bi, maam sɔ bi, Woso barka y'a som gɔɔ u turgabaa to

ma, k'a ka, k'u k'w n m'urbaa k'a nyare ba u yu k'w Zu-uba Yeezuu Krista t' ma.

Woso u k'w mim'onyaa lombaa n' a cicirzere t' ma

6 K'w k'w k'u a hu keere? U g'wta u bur mim'onyaa bam, k'u Woso cicirzere n a da ra ge? ² Ayy..., fuga! K'u mim'onyaa mim bunce nu, g'ano m k'w m, k'w y'a bam lo keere k'u m'urbaa ba mim'onyaa n' a? ³ Awk'w n a d' a u, batem k'u k'w si bu, u ba k'w u deem kan Krista Yeezuu ku a gare bu n' a ra? ⁴ Batem bu sire n' a u bu, k'w bir n' y'a u kan ku a ze bu n' a, k'an bur yure u, k'u Krista a mum k'w g'ano bire u Zi panja m bu, maam k'w bu, k'u k'w n m'urbaa daa ba.

⁵ Bala, u ba k'u k'w u deem kan ku a ze n' a u bu, k'w y'u bam deem kan ku k'w a mumbure n' a. ⁶ U a d' a mutja, u u, m'urbaa k'u k'w n ta m biisi bu, n' y'a w' g'odarkura ma kan Krista ku. K'u mim'onyaa k'a nu k'w u bu panja n a da, k'u bu nyunta mim'onyaa k'w d' y. ⁷ Denter m, g'aa k'a ga bu, mim'onyaa panja ba zi d' y. ⁸ Bala, k'u k'w ga kan Krista ku bu, k'w sura ka, u u, u m'urbaa bam kan ku k'w. ⁹ Bala, Krista k'a a mum k'w u g'ano bire u bu, a bu gam d' y, ze panja ba zi d' y.

¹⁰ Krista ga galleem deem, an a g'u k'u ma kan mim'onyaa ku, d'um haay minto. Dutaa naa, a m'ur, bu m'urbaa bu ba a nawom Woso t' ma. ¹¹ Awk'w k'w, k'a d' a u, awk'w gunga, a a g'u k'u ma kan mim'onyaa ku, bu awk'w u m'urbaa bam keere Woso t' ma, Yeezuu Krista zekura n' a.

¹² A b'a ya, a ka k'u mim'onyaa n a so a me k'a nu zem bu ga b'u y, a yaa a ka awk'w n zu a mesim letaamaro u.

¹³ A b'a me w'wero sa, a n ka mim'onyaa u, k'an n sa an n ba a zib'eo m' y. Awk'w n'a bam bu, k'a mutja sa a ka Woso u, a mum awk'w k'w g'ano bire u, k'a me w'wero k'w sa, a n ba zi mutja bare m'w. ¹⁴ Mim'onyaa be y'a so awk'w u d' y, bala, awk'w ba le n' a u, Woso barka n' a awk'w n ta u.

Woso zib'enyu m k'w m

¹⁵ Naa ju m k'w nu? K'u le be y'a so k'w u d' y, bu Woso barka k'w n'a n' a u bu, k'w y'a nam bu le m, k'u mim'onyaa ba ra? Ayy..., fuga! ¹⁶ Awk'w n a d' a u, k'awk'w a mutja sa, a ka g'aa u k'a zu a k'w h' h' u, g'aa k'awk'w nu zure a k'w h' h' u bu k'w n'awk'w m na? A u yure u, k'u mim'onyaa k'w n'awk'w nu, bu mim'onyaa a ka awk'w n gunga, ge k'u Woso k'w h' h' u awk'w nu zu u u, bu Woso m'urbaa k'an turga ka awk'w u. ¹⁷ Bu, u Woso barka da. Nyunta k'awk'w u biisi mim'onyaa k'w n' a, k'w, awk'w bu zu h' d' u d' a k'w n' y'a d' u d' a awk'w m b'u kan a heer ku haay. ¹⁸ Awk'w k'w k'u n' y'a u mim'onyaa k'w u bu, awk'w a ba turgabaa k'w n' a. ¹⁹ Makrar' yargar' k'w n' sa meerbaa bu n' a, k'awk'w n' a k'w k'w n' a hum bu ju ma, bala, awk'w bur a dam ma, an nu minno k'w ju mare y. Amba awk'w nyunta biisi, a a mutja ba dintim kan zib'onyaa do haay ku zib'eo k'w n' a, a ba Woso busika-mazannu bu, keere naa, k'a mutja ba turgabaa zib'eo k'w n' a, k'a m'urbaa mutja ba Woso mum m.

²⁰ Nyunta k'awk'w u mim'onyaa k'w n' a, k'w, turgabaa zib'eo mim n nyunta awk'w ma y. ²¹ Bu awk'w u, zib'eo k'w duro n' a? N nyannu ta awk'w m her, bala, n nyamb'urle bu, ze m. ²² Bu keere naa, n y'awk'w k'w mim'onyaa k'w u, a a ba Woso k'w n' a, k'w k'awk'w n'a yure a n' a u bu, m'urbaa k'a Woso k'w u m, a nyamb'urle bu, m'urbaa k'a nyare ba u bu yure m. ²³ Bala, mim'onyaa yawura bu, ze m, bu ganw'ere k'u Woso n'a kam nu bur bu, m'urbaa k'a nyare ba u bu m, k'w Zuuba Yeezuu Krista zekura n' a u.

Moyiisi lero be y'a so kristag'aa u y

7 M danyu, awk'w k'w k'u k'w n' a n' a g'wam k'u m a hu awk'w m naa d' a mutja, bala, awk'w lero d' a. Ba g'aa g'wta an m'ur bu le tur a so u. K'a zaa bu ga, le n a so u d' y. ² U makra sa: lero k'w n' a u, n' y'a cunta k'u u b'a g'w a zim ma k'a zim bu be bu ga y, bu k'a zim bu ga, le k'a so u b'u k'an g'wta an bur kan a zim bu ku a m'urbaa d'um u bu n a ya, an a so u b'u d' y. ³ Bu, k'u u bu g'aa vanta sa a zim bu nu meeyaa m, u bu bir n nawom jaand' y. Bu k'a zim bu bu ga, le bu n a ya, an a so u d' y, a a da ma an g'aa vanta sa, bu n b'a dam ma n a hu ma jaand' y. ⁴ M danyu, a maam k'w, lero k'w y'a so awk'w u biisi. Keere naa, a ze awk'w u k'u ra kan Krista k'a ga k'w k'w ma bu ku, le n a ya, an a so awk'w u d' y, awk'w gunga k'w. G'aa vanta y'a so awk'w u keere, g'aa k'a mum k'w u g'ano bire u bu m, k'u k'w n' a da ma u zib'eo mutja ba Woso t' ma. ⁵ Bala, nyunta k'u k'w u biisi, u nu m'urbaa bam mesim letaamaro k'w u bu, lero k'w minto bu, letaamaro bunyaaru nyunta n' a k'w me jilli bu dam zi bunyaaru bare u, n' a tam k'w m ze bunce u. ⁶ Biisi bu, lero k'w, k'w ba n' y'a u a k'w n' a, n' a so k'w u, keere naa, lero k'w bunce u, gunga k'w u, Woso k'w k'w n' a u. Keere naa, k'w u da ma, u Woso zi ba zaa daa n' a u, Sent-Espri zaa m, lero zaa gusire k'a nu Moyiisi ci u bu be d' y.

Lero k'w bur g'aa m'w

mim'onyaa k'w u y

⁷ Naa ju m k'w nu? Mim'onyaa m, lero k'w m na? Ayy..., fuga! Bu, k'u lero k'w be m, k'w b'a k'w k'w k'w m mim'onyaa y. Bala, k'w bu g'aa k'w letaamaro d' a, k'u lero k'w be y'a cunta, n' a: < l' b'a ka u le m bur g'aa k'w zi y. >

⁸ A m naa, mim'onyaa n a na lero k'w n' y'a cunta k'w k'w ma, an zaa yu k'w g'w zi, an k'w le ka g'aa k'w letaama do haay zi. Bala, k'u lero k'w ba u, mim'onyaa bu, k'w g'w m. ⁹ Biisi bu, lero k'w u n' a u bu, k'w m'ur. Bu, lero k'w u bu bu, mim'onyaa n a mum k'w u, k'w m ga. ¹⁰ Ncunaas bu, k'w mutja mim bu n' a u bu, lero k'w n' a u m'urbaa ler k'w k'w m, k'w a ka k'w n ga. ¹¹ Bala, a na mim'onyaa b'u lero k'w le m, an bra ba k'w m, an a ka, lero k'w n' a k'w ze g'w.

¹² Bu k'u lero k'w a to n' y'a u Woso zi, le biy'eo mutja, a turga, k'w mutja m. ¹³ Bu, k'w k'an mutja bu y'a ka k'w n ga ra? Ayy..., fuga! Mim'onyaa u k'w ze, k'w mutja a a sa, an k'w ze m g'w. Yu a u, ncunaas, k'u mim'onyaa

bstnyaa n a hunka. Lerokk y'a ka, mimbstnyaa bstnyaa gstabaa n a hunka paan....

Mimbstnyaa k'a a so gtaa s mim

14 Kk s, s, s, lerokk a to n y'a s Woso zi. Bi k s k n, gtaa m k m bala, mimbstnyaa n k si, an k ba a l. 15 M bur m zi k k n'a bam ju d r e y, k k n n taa k m a ba b, k bur b bare y, k k n n l baa k m a ba b, k n'a bam. 16 B, k'a n y e r e s, k k n n l baa b, b k n'a bam b, k k y e k e e r e m s, lerokk m n. 17 A l y e r e s, k bstnyaa k k n'a bam b, k b e e n'a bare y, mimbstnyaa k'a n k n b n'a bam. 18 Bala, k k d k s, k g r z i, (b' s k'a h a s: k m e s i m n s b) k n n n a b a s y. M k l z i m n n a b a r e l e t a a m a m, b k k b a a b a r e p a n n a n y. 19 M bur zi m n n'a n s a m b i b a r e y, z i b s t n y a a k k b u r a n s a m b i k n'a b a m. 20 K k k k n n l b a a b i k n'a b a m b, k m n n n a b a r e y, m i m b s t n y a a k'a n k s b i m.

21 K k t i r a y u m, k k m z u l e r o k k s, k k b a a p a n n a n y. Z i b s t n y a a b a r e p a n n a m t a m b a l a. 22 A l y e r e s, k k h e e r n s, k k W o s o l e r o k k n a, 23 b, k k l e v a n t a y e r e a n n z i b a m k k m u s u r b a a n s, a n n z o o b a m k a n l e r o n i n n s o k k n k n n k a n n k l. L e v a n t a b i d o k'a n k s b n'a k a m, k n m b a m m i m b s t n y a a p a n n a k'a n k s b l. 24 C i - c i r z a a m k k m! N k a n k m k m e k'a n t a m k k m z e b u n c e s b k s? 25 W o s o m, Y e e z u u K r i s t a k k Z u u - b a b i t a, W o s o m l e b s t e r e y!

Naa haay k ma, a l y e r e s, k k m n n n, k k b a W o s o l e r o k k k, k k m e s i m n b a k a r e a n k k b a m i m b s t n y a a l.

Yeezuu Krista minto bi, Sent-Espri y'a so kristagokk s

8 K e e r e n a a, W o s o b'a y a r e a n g s k s n n K r i s t a Y e e z u u n s k k d s t d a r y. 2 B a l a, Y e e z u u K r i s t a n s, l e k s * S e n t - E s p r i a s a k'a m u s u r b a a k a k k b i, a m k k b m b s t l e k'a n n i m b s t n y a a m k'a n y u n t a k'a k k g a a a t a k k m z e n s b l k s. 3 K k s M o y i i s i l e r o k k n a d a m a n n'a b a, g s k s n n'a d a m a n n z u s b i m i n t o b i, W o s o k b i d o b a. W o s o k'a a N y l b i n y k m e s i m n s, a n b s r m i m b s t n y a a b a n n o m e s i m m k'a b i n y k m i m b s t n y a a k s b i, a m i m b s t n y a a d s t d a r y. 4 N a a d o b a W o s o s, k t u r g a b a a k s l e r o k k a c u n t a b i n k s y l, k k g r z i. K k k' s b u r m u s u r b a a b a m d k m e s i m n s b i, S e n t - E s p r i p a n n a n s m. 5 B a l a, g s k s n n m e s i m m u s u r b a a b a m k k k, k k s m u s u r b a a b i d o l e n t a a n n'a k a m m a, b i g s k s n n m u s u r b a a b a m S e n t - E s p r i p a n n a m u s u r b a a n s k k, k k s S e n t - E s p r i l e n t a a b i n n'a k a m m a. 6 M e s i m k k k k a m a b i, t a a n a w s o m g s a a m z e b u n c e s, b i, S e n t - E s p r i k k k k a m a b i, t a a n a w s o m g s a a m m u s u r b a a k a n l a a f u k l b u n c e s. 7 B a l a, W o s o j u n t a m m e s i m k k k k k k m, b a l a, m e s i m b u r z u m W o s o l e s y, a b'a d a m m a s a n z u s y. 8 M a a m s b i, g s k s n n y e m m e s i m k k k k m a r k k, b'a d a m m a, n n W o s o n y l y.

9 K'awokk n, mesim bee y'a so awokk s y, Sent-Espri y'a so awokk s, bala, Woso Espri b'l y'awokk n s. K s g s a a b a K r i s t a E s p r i b i n, K r i s t a g s a a b e e n'a z a a n y. 10 B i, K r i s t a y' a w o k k n s, s u r a m, a w o k k m e b i z e m b i g a m i m - b s t n y a a k m a. B i, k s n y' a w o k k b a t u r g a m i n t o b i, S e n t - E s p r i m u s u r b a a y' a w o k k n s. 11 K s W o s o k'a Y e e z u u m u m k s s g a e n o b i r e s b i E s p r i y' a w o k k n s, W o s o b i d o, k'a Y e e z u u K r i s t a m u m k s s g a e n o b i r e s b i z u m k s s k a n a E s p r i b i k l, a n m u s u r b a a k a a w o k k m e k'a n l z e m b i g a b' s.

12 N c u n a a s b i, m d a n y u n, p a k r a b e e m, k s k k n z u m e s i m k k k h k b' s d s y, S e n t - E s p r i n'a n s a m b i k k s g a m, s a b a. 13 B a l a, k' a w o k k y' a m u s u r b a a b a m a m e s i m k k k h k n s, a w o k k g u n g a r e, b i k' a w o k k a m e s i m k k k h k n s z i b a e r o k k d a j u m s S e n t - E s p r i p a n n a n s, a w o k k m u s u r b a a b a m. 14 B a l a, g s k s h a a y k s W o s o E s p r i n n k a r e n l e e r k k, k k m W o s o n y u n. 15 E s p r i k s W o s o a k a a w o k k s b i b u r a w o k k b a m k k n n, k' a w o k k n a y a a b u r n y i b a e n s y, E s p r i b i d o, a w o k k b a a n a w s o m W o s o n y u n, a n n'a k a m k k n n W o s o b i r m, s s: «Aba», a j u k'a h i a s: «Baaba». 16 E s p r i b i d o n n'a k a m k k n n'a d r e s h e e r s m n n, s s, W o s o n y u n m k k m. 17 K s W o s o n n n k k m b i, k k n n l z e m b' s s o h k n t a k'a c u n t a k k m b' s, k k z e m b' s s o s k a n K r i s t a k l, b a l a, k s k k f u r y l k a n k l, k k n y u n t a m k a n k l a l e b s t e r e n s k s.

Woso le taa k s k k m b i n y u n t a a l e b s t e r e n s

18 K k y' a g u n g a m k k s, f u r k' s n'a y u m h e r n a a b'a d a m m a f u g a a, a n a m a k r a b a k a n l e b s t e r e k s W o s o n n l z e m b'a h u n k a k k m b i k l y. 19 N c u n a a s n, d u r n y a n n d k m W o s o n y u n h u n k a r e d k m m a, k a n a h e e r k l h a a y. 20 D u r n y a b i h a a y a b a h v a m, a b e e y' a n s a m a a m n y, W o s o k'a a d a v a m b a a m a b i m i n t o m, b i d u r n y a g s k a n n'a g u n g a m k'a b i v a m b a a b i k n s. 21 B a l a, W o s o d u r n y a b i y k v a m b a a l o m b a a b i k s s k' a n z e k s t a y l k a n W o s o n y u n k k s o a m n n n k l, k a n n l e b s t e r e b i k l k s. 22 A n b a k a r e k k d, s s, d u r n y a b i j i l l i l f u r y u m, a n n l k a r e n s d u t a a, a m b a s k'a n n y - o o s i b a m b i m. 23 D u r n y a b i b e e n'a d e e m n y, k k l f u r y u m s h e e r s, d k s k k n a w s o m d k m k s W o s o n n l z e m b i k k b a a n y u n p a a n...r, a n k k m e k k b m b s t b i m a. W o s o S e n t - E s p r i k a k k s l e k a r e g a n w s o r e, k' s b a k a r e s b i g a n w s o r e r s k s n k k k y l. 24 B a l a, k k b s t m b k r e y l, b i g u n g a n s m. K s g s a a l k'a k'a n'a g u n g a m k'a b'a y l b i y e r e a m u m m, g u n g a b e e m b i d s y, n k a n'a y a r e a n k k'a n'a y e r e a m u m m g u n g a? 25 B i, k s k k l k s k k b u r a y e r e s m u m m b i g u n g a r e, d k k k n a w s o m m a k a n b s r a a m a k l.

26 M a a m s b i, S e n t - E s p r i l z e m s, a n n'a d a m k k h a n, s p a n n a w a r n s. B a l a, k s k k n y a a d a r e d s a n a g a k s s b a b i, S e n t - E s p r i m n n y a a d a m k k k m a, h o o n s i b k k r e k s g s a a b'a d a m m a a n a j u h u n s. 27 B i, W o s o k'a k k'a n n g s a a h e e r s d b i, a k s S e n t - E s p r i l e n t a a b i d. B a l a, y a a k s S e n t - E s p r i n'a d a m w o s o g s k k k k k k m a b i, a d a a n a w s o m a m b a W o s o n l e n t a a b i m.

28 K k d k s, s s, W o s o n n'a k a m m i m h a a y w o o... n n k s z e n s, n n' l y u m m n n n g a g s k s h a a y k s n n W o s o

ηsam k' a η bir amba a a cunta bi m. 29 Bala, g' a Woso l' e ka, an η k' a r' a, a a cunta s' a η n' u bi k' a s' a kan a Nyi bi ki, k' a Nyi bi m y' i Nyi j' itaare dany' u cir bireyaa s'. 30 G' a Woso l' e ka an η k' a r' a, a η bir s' a, η bir k' a s' a, a η ba t' urga, k' a η ba t' urga bi, a η t' busu a l' ebs' e k' a s' a.

Woso ηsare g' otabaa

31 B' a k' a n' s' yare s' a h' l? K' u Woso i kan k' a ki, nka m n' u s' m k' a ra? 32 Woso n' a m' u η η Nyun' u bi k' a l' e m y, a a ka η n' a z' e k' a haay t' ma. K' a a y' o an y' e naa do ma bi, a h' a haay kam k' a s' kan a Nyi bi ki. 33 Nka m n' u mim kam g' a Woso η k' a r' a k' a ra? G' a, bala, Woso n' u η bam t' urga. 34 Nka m n' u η d' s' t' yar l' e? G' a, bala, Yeezuu Krista i ga, an l' e da bi, a a m' u k' a s' a, an n' u ny' u tam Woso b' i s' t' s' a, an n' u yaa dam k' a t' ma. 35 Nka m n' u k' a s' m η s' are k' u Krista n' ta m k' a minto bi ma? F' y' u r' e m g' e e heer z' e k' u ma n' u, g' a k' u η n' u cicir kam k' a ma r' m g' e e k' a n' u, ta d' i g' u baa m g' e e mim k' u s' u n' u, g' e e z' e n' u? 36 Amba n' y' a g' u s' u r' a ba Wosoci s' bi m, n' s' :

l' u t' ma m, n' u k' a z' u n' z' e m wakati haay k' a s' a, n' y' i d' i g' a m k' a ma, am seero k' u η n' u tam k' a yaa n' η z' u n' z' e k' a k' a bi m.

37 B' i, naa haay k' a s' a, damazannk paan... r' m k' a m, a zaa k' a k' a η s' a bi t' ma. 38 Bala, k' a d' kan heerkood' abaa ki, m s' : z' e, g' e e m' u s' u r' baa, mal' e e k' a r' g' e e p' a η η a s' u r' e z' a n' n' k' s' u η n' u ta s' a, h' a k' a n' ta s' her, g' e e an n' u z' e m booti m, p' a η η a z' a n' n' k' haay, 39 mim s' p' a η η a z' a n' n' k' g' e e p' a η η a z' a n' n' k' s' u η n' u tara s' a, g' e e h' a k' u Woso a da haay, s' i b' a dam ma an k' a s' m η s' are k' u Woso n' ta m, k' a t' ma, k' a Zuuba Yeezuu Krista z' e k' u r' a bi k' a s' a ma y.

Woso i Israyel g' a k' a k' a s' a

9 S' u r' a k' a m n' a h' u m, Krista z' e k' u r' a k' a s' a, k' a k' a b' u r' η s' a a r' b' a r' e y, S' e n' t' - E s' p' r' i a z' e k' u r' a kan k' a k' a heer ki, η n' u k' a s' u r' a bi h' u r' e k' a s' e t' i k' a r' e. 2 K' a k' a i heer z' a a r' b' a r' e g' u t' a m, m heer n' u busum d' o m' u m haay. 3 M' a k' a y' a η s' a m k' a n' b' u r' y' u r' e i s' a, Woso kaanm k' a m, m b' u r' laatu Krista ma, m d' a n' y' u n' t' a m, m z' u r' a k' a k' a, m do g' a k' a k' a t' ma, k' a i y' u r' e, i s' a, naa y' u m η s' u m b' o k' a r' e. 4 N' η m' u η η m Israyel zannk, Woso n' η k' a s' a η ba a n' y' u n' t' a m, an a l' e b' s' e r' e ka η s' a kan a g' u a a s' u b' a b' a a z' a a r' k' i, a l' e r' k' i, a Woso d' a s' t' e z' a a k' i, l' e r' b' o k' e r' e k' i. 5 N' η y' a a b' k' a m Abraham m, Izakki kan Zak' k' a k' i m. K' u y' u r' e k' a s' a n' u, Krista bi, η do g' u a a m. Krista m' u η η a n' u h' a haay b' u r' e s' a. A m Woso, a t' a m l' e b' s' e r' e y' i d' o m' u m haay k' a s' a. Amina! †

6 A b' u r' y' u r' e i s' a, j' u r' a Woso s' l' e r' k' a b' i r' a w' a, bi, Israyel y' a η η k' a k' a haay b' e e m Israyel do g' a k' a k' a paan... r' y, 7 Abraham y' a η η k' a k' a haay b' e e n' a n' y' u n' t' a m paan... r' y, bala, Woso a h' u Abraham m, a s' : <Izakki n' u' l' n' y' u n' t' a m k' u k' a k' a η l' e r' k' a s' a m k' a k' a y' u r' e.> 8 Naa k' a h' u, a s' : n' y' u n' t' a m k' u g' u a a n' u η y' u r' e, am g' u a a haay h' a bi m bi, b' r' k' b' e e m Woso n' y' u n' t' a m, bi n' y' u n' t' a m s' a n' y' u η l' e r' k' a k' a r' a k' a k' a n' u

† N' y' a da ma, n' n' a w' u s' i g' a s' a, n' s' : <K' u Woso t' a n' l' e b' s' e r' e y' i d' o m' u m haay k' a s' a! Amina!>

d' i g' a r' e η ma y' a η η k' a k' a paan... r' . 9 L' e r' k' u Woso a k' a bi ba n' n' u: <K' u d' o m' u m k' u k' a k' a c' u n' t' a b' a k' u, k' a k' a y' i m y' a r' e m b' u r' , Saara m n' y' i y' a r' y' u.>

10 Naa b' e e n' a d' e e m n' u y, c' i r' g' a r' e n' y' u n' t' a m k' u Rebeka η y' i r' a k' a k' a z' i d' e e m, k' a k' a y' a a b' a I z a k k i m. 11 A n' b' o k' a r' e, Woso y' a m' u η η a z' a a m, an n' a g' u a a h' o k' η s' a h' a k' a h' o ma, a b' u r' d' i g' a m z' i k' u g' a k' a b' a bi ma y, d' i g' a a n' a w' s' o m a m' u η η a l' e t' a a m a, an n' u g' u s' t' k' b' i r' m. Woso k' a l' e n' t' a a k' u z' a a n' a a d' o n' g' o k' t' a an b' u r' t' a s' a, an a t' o n' y' u n' t' a m k' a m y' i y. Maam bi, η n' a d' a m a η n' u h' a m' u η η a, g' e e h' o b' s' t' n' y' a a b' a y. 12 A n' l' e e k' a n' y' u n' t' a m k' a k' a y' u r' e m a bi, a a h' u Rebeka m, a s' : <N' y' u n' t' a m k' a k' a p' o o r' e bi n' n' a s' o m j' u t' a a r' e b' i s' a.> 13 Amba n' y' a g' u s' u r' a ba Wosoci s' a, n' s' : <M' a k' a k' a k' a b' o k' a s' a, m E s o k' a m j' e m > bi m.

14 B' a k' a k' a s' a h' l? K' u a h' u, s' s' a, Woso b' u r' a z' i bam t' u r' g' a r' a? A y y... , f' u l' g' a! 15 Bala, Woso a h' u M' o y' i i s' i m, a s' : <G' u a a k' u k' a k' a l' e n' t' a a bi, k' a k' a n' u m η s' a r' e z' i bam kan ki, g' u a a k' u k' a k' a l' e n' t' a a bi, k' a k' a n' a c' i c' i r' z' e m.> 16 Woso m' u η η a b' a a b' u r' z' u m k' u s' a kan g' u a a h' a k' a h' a k' i y, b' a b' a a z' i b' e a m a s' a y. Woso d' e e m an t' a m a, k' u n' k' a a l' e n' t' a a b' a b' i z' a a c' i c' i r' z' e. 17 Naa minto m Wosoci bi n' a h' u E z' i p' t' i c' i r' m, a s' : <M' a k' a k' a y' u l' u b' u c' u n' t' a c' i r' k' u m m p' a η η a bi h' u n' k' a, b' i s' t' k' u l' n' a k' a m k' a m a bi k' a s' a, k' u k' a k' a t' m k' a b' u r' n' y' a l' e e haay s' a.> 18 N' c' u n' a a s' bi, k' u n' k' a Woso l' e n' t' a a, b' a c' i c' i r' z' e, k' u n' k' a a l' e n' t' a a s' a, b' a k' a s' a z' a a n' a b' a b' u s' i k' a r' h' e e r' k' a r' e k' a s' a.

Woso i g' a k' a k' a s' a a h' a k' a h' o m a

19 G' u a a a d' a m a an a h' u, a s' : <K' a i y' u r' e n' c' u n' a a s' a, k' a m Woso n' a y' a, an n' u h' e a n' s' i m g' a k' a k' a m a? Bala, nka n' a dam ma an b' i s' t' k' a a h' a k' a h' o m a?> 20 B' i, l' e u k' u l' m g' u a a, k' a z' a a n' u b' u m k' u l' u b' i k' a kan Woso ki? T' a a n' m y' a h' u m a d' o r' e z' a a bi m, a s' : <K' a m, l' e u m k' a k' a d' o n' c' u n' a a s' a g' e?> 21 M' o r' d' o r' y' a s' o j' i k' a n' u z' i bam n' u b' i s' a, a a d' a m a, an j' i d' e e m - d' e e m bi k' a k' a an m' o r' d' o m' c' i b' s' a t' a m a, an m' o r' d' o m' s' a, d' o m' u m haay z' i b' e a t' a m a.

22 Woso a η s' a k' a a n' o m a a h' u n' k' a, a a η s' a s' a k' u s' n' n' a p' a η η a d' o, an b' o k' a r' e, g' a k' a k' a s' u η y' a g' a d' u s' t' y' a r' l' e m Woso k' a k' a m a s' a kan η ki bi minto r' a k' a k' a, Woso a g' u an b' u r' a m' u η η a m a, an η d' u s' t' y' a r' y. 23 K' a l' e b' s' e r' e g' u t' a b' a a h' u n' k' a g' a k' a k' a n' u η c' i c' i r' z' e m k' a k' a m. L' e e a k' a an k' a k' a b' a n' k' a k' a l' e b' s' e r' e k' a η s' a. 24 B' i, g' a k' a k' a k' a d' u r' o m k' a k' a m, a n' k' a k' a b' i r' z' u f' o r' s' b' a r' l' a b' a l' a y, k' a k' a b' i r' a s' a s' a d' o r' o v' a n' t' a m k' a k' a k' a b' a r' l' a. 25 Naa Woso a h' u w' o s' o l' e s' i n' n' i s' o r' a z' a a O z e e c' i s' a, a a h' u, a s' :

Do k' u k' a k' a d' o b' e e m bi, k' a k' a y' a h' u m m a, m d' o, d' o k' u k' a k' a b' u r' a η s' a m b' i i s' i bi, k' a k' a y' a h' u m m a, m η s' a r' e d' o.

26 L' e e k' u s' n' y' a h' u m n' u k' a k' a, n' s' : <M' a k' a d' o b' e e n' a w' a k' a m b' i,>

l' e e bi do n' η b' i r' η s' a, n' s' : <Woso k' a n' m' u s' u r' bi n' y' u n' t' a m.>

27 E z' a y' i i Israyel do bi mim h' u s' a, a s' : <Baa k' u Israyel g' a k' a k' a p' a s' t' , an h' i g' u t' a l' e r' a n' y' u n' t' a a y' a a m bi, g' a k' a k' a s' u η n' u b' u s' t' o b' o k' e r' e y' u r' e η b' a r' l' a k' a k' a k' a, bi y' u m g' u t' a y. 28 Bala, Zuuba h' a k' a n' y' u n' t' a an a h' u haay bi bam tara b' u r' e s' a z' a a k' a k' a.>

29 Amba E z' a y' i i a y' a, an a h' u, a s' :

Ku haa Zuuba bi bee yanjaka to kaka m poore y, kaka nawom ku s kan Sodoma ku ki, s s ba am Gomora ku haa bi m. †

Sura ka Yezuu Krista s n ni gaa bam turga

30 Naa ji m ba ni? Do wanto kaka ku n ni nyunta n'a ka turgabaa ma kaka, n turgabaa yi, turgabaa k'a a to surakare ka s m. 31 A n bakare, Israyel guska ku n'a kam lero ku n ni turgabaa kare n s kaka ma bi, n a da ma, n n zu lero kaka duro s y. 32 Ba minto ni? A yiye i s, Israyel n a ka ma k'a yi muna Woso mum s surakare ka s y, a ka a s ma, k'a yi muna zibaeo muna bare ka s. Ncnaas ni, n'a gam ze, genzere jaa bi ma, 33 amba n y'a gusura ba Wosoci s bi m, n s:

K'a diga a, kaka i genzere jaa cuntam *Siyon s, jaa m, an ni gaa dom. Bi ku gaa sura ka s, a bi nyanni bure y.

Zufora kan do wanto kaka ki Zuuba deem

10 M danyon, ka ku kaka le n taa, m n'a yem Woso han bi, a ye kaka nawom ku zufora kaka n bumbore yi. 2 Bala, kaka m da ma, m a hi, m s, n y'a tuntun s Woso kama ka s, bi hokore i jura tuntunre bi do ka s. 3 Ku n Woso k'a ni gaa bam turga bi zaa ji do bi, a muna kaka m turgabaa zaa n y'a cunta, naa do a ka n zu zaa ku Woso ni gaa bam turga b's y. 4 Bala, Krista ka Moyiisi lero kaka a cunta bi ba haay an a nya, keere naa, gaa haay k'a sura ka Yezuu Krista s bi, Woso i bi zaa bam turga.

5 Moyiisi turgabaa k'a n'a tom lero ka s bi mim hi, a s: <Gaa k'a ni zum lero kaka haay s bi misurbaa bam lero kaka ka s. > 6 Turgabaa ku surakare n'a kam bi mim ba n ni: <l b'a hi i heer s, i s, nka n ni tam brama? > Naa do naa, a hi lbi s, k'i s, nka n ni tam brama an a ka Krista m zer? 7 l b'a hi s, i s, <nka n ni zerm tara noom s? > Ncnaas naa, a hi lbi s, k'i s, nka n ni zerm an a ka Krista m ka gaeno bire s? 8 Lemim nyunta bi y'a hure a s l keere? A y'a hure, a s: <Lemim bi y' l jur s, lbi le kan i heer ki an ta s. > A n bakare, surakare lemim bi do kaka n n'a pa dam naa. 9 K' lbi ka i le ma gaa haay le, i s, Yezuu Krista m Zuuba, k' lbi sura ka i heer s, i s, Woso a mum ka s gaeno bire s, lbi bumbore yre.

10 Bala, ku gaa sura ka a heer s, bi Woso a ba turga. Ku gaa a surakare ka i le ma gaa haay le, bi Woso a zaa bumbore. 11 Bala, Wosoci a hi, a s: <Ku gaa sura ka s, a bi nyanni bure y. > 12 Naa minto bi, zufa kan do vanta gaa ki b'a hunka y, n haay Zuuba deem, an ni ka muna bam guska haay ku n ni yaa dam ni ka kaka m.

13 Bala, gaa biyae k'a ni Zuuba ka birm bi, a bumbore ym. 14 Bi, n y'a bam l n'a bir, ku n n sura ka s? N y'a bam l n'a sura ka s, ku n n a mim ma? N y'a bam l n'a mim ma, ku gaa n a pa da n ni? 15 Bi, gaa y'a bam l k'a mim pa da, ku n n'a nyaka? Amba n y'a gusura ba Wosoci s, n s: <Guska ku n ni zem k'a bi lemim nyunta bi pa da ka kaka leekure i heernyunta kam. > 16 Bi, guska kaka

† K'a diga Surjida Ci 19 bunce s.

haay bee lemim nyunta bi si y. Amba wosolesinnurazaa Ezayii a hi, a s: <Zuuba, nka i sura ka lemim ku kaka pa da b's? > 17 Naa minto bi, ka surakare n nawom lemim ku gaa n'a tor kam ma bi ka s, bi lemim bi do k'a n'a mam bi, Krista lemim m.

18 Bi, kaka laaka dam keere wa, Israyel do bi n lemim bi ma ra? N y'a ma sun! Bala, n y'a da Wosoci s, n s: <N leer lee ku tara burae haay ra, n meerbaa m ta durnya lezoji s. > 19 Maka yi m yare m laaka da ka, Israyel do bi, an lemim bi ji ma ra? A leekare ka, Moyiisi a hi, a s: <Maka y'a kare awaka m jum ba do ku kaka do paan... bee m bi minto, kaka y'a kare awaka ka n ma s, do k'a hunka ba s ka ma. > 20 Ezayii n a ya, an a hi, a s: <Guska ku n bur a kam kaka ma ka kaka i kaka yi, kaka m hunka guska s n n haka ye kaka han ka kaka m. > 21 Ku Israyel mim ni, Woso a hi, a s: <Domum haay, kaka m ka nyaka do k'a bur yere y, an ni bisi kam bi zi. >

Woso n a ka Israyel do b's y

11 Ku m m ya, m laaka da wa, Woso bi a ka a s, a do b's ra? Ayy..., fuga, kaka n a gunga y! Bala, Israyel gaa m kaka muna m, Abraham yanja m kaka m, m to kaka s Benzamen do bi barla. 2 <Woso n a ka a do k'a le ka an a ka s b's y. > Awaka ka ku Wosoci bi n'a hum *Elii k'a bur an bi Israyel mimbunyaara k'a n ka ka kaka dunda Woso m bi do. 3 A a hi, a s: <Zuuba, n y' lbi lesinnurazannaka zunze, n' lbi mannjaaraka wurgae, kaka i kaka m deem, n'a kam ma k'a kaka mee ka s. > 4 Bi, ka Woso a hi ni? A a hi, a s: <Maka m guska ka s tisi saanuna, m ka, n n kukura ze, n n yaa da *wosobaawaka Baal ni y. > 5 Ncnaas bi, her domum naa ka s ka naa, guska ta s poore, Woso n n ka s a hunka n'a nsa ka ma. 6 N ka a s, a hunka n'a nsa ka ma, n zibaeo to ma bee y, ku m bee m, Woso hunka s bi bi ym hunka s s paan... y.

7 Ku a hi, s s ka? Ka ku Israyel n'a kam ma bi, an a yi y, bi guska ku Woso n ka s ka kaka a yi. Guska ku n guska ka kaka heer kare ba, k'a bi haka ji ma y. 8 Amba n y'a gusura ba Wosoci s, n s: <Woso a ka n hunka n a ta, n mum n ta s, bi n bur le ye yre y, n tor n ta s, bi n bur mim mare y, an ta an her domum ku. >

9 David a hi ka, a s: <Ku n hunka n nyunta n ma am banja k'a ni ka sam bi m, am yanja ka bi m, ku n n'a dundo, n' l hunka yre a n'a gaku s kan n zibaeo ki.

10 Ku monsigae n ka n mum la, ku n bi le ye yi do y, ku n ni bur kuntam tee... > ††

11 Maka m ya, m ni laaka dam, zufa kaka ku n y'a gam ze naa, a do n y'a s fuga ra? Ayy..., fuga, kaka n a gunga y! Bi, n kaka m minto bi, do wanto kaka s bumbore yi, ku bi n a ka ku zufa kaka m jum ba n ma. 12 A n bakare, k'a i ye i s, n kaka m a ka durnya m hunka yi, ku n terma b'a ka do wanto kaka s kaka m hunka yi, ku n bi bumbore yi, bi bee ni zem ka m an le da ra?

†† a m l k'a kuntae, an mcr busu an n'a yre a taa bi ka bi m.

Do vant ככט ככט ככט bumbore

¹³ Kεere bi, do vant ככט ככט ככט y'a hire awככ m, m ט: kristazibææzaa m כככ m, an כככ nyככ do vant כככ כככ ma. Maam bi, כככ yi m zibææ bi כככ busure. ¹⁴ A gunga כככ nawom maam, k' m do gכככ כככ m jum ba, k'an bur yure י ט, כככנט כככ bumbore yi. ¹⁵ N כככ k' Woso ט a re b'a ka durnya n a zε k' ra kan Woso ki, k'a a ya, an η gaa, כככ n ni nyuntan ט? Nyunta a nawom misurbaa, gכככ k' η gunga כככ כככ ma.

¹⁶ K'a י yure י ט, Woso חכ m lεbiisi bur bi ni, bur bi haay Woso חכ m ככ. K' Woso חכ m gככ bi nyim ni, Woso y'a so gככ bi vεηηero haay ט ככ. ¹⁷ Israyel gכככ כככ כככ ט kan gככ k' n'a bankam mηηηa ki, n'a vεηηero gכככנט כככ ra. K' zulf' bεε n'ubli m bi, כככ ubli ט k' rε kan pooyaa gככ vεηηε k' n' y'a sa, n' n'a naas' gככ mηηηa bi vεηηero כככ bince ma ki. Maam bi, gככ k' n' y'a banka bi nyinno כככ y'ubli t'orm ככ. ¹⁸ Naa minto bi, ubli n' ga m, י k' bi vεηηero gכככנט k' n' yi η zכככ ra כככ gore כככ ט y. ubli y'a bam כככ k' lε כככ m mηηηa ט? ubli bεε m ta gככ bi nyinno כככ ni y, gככ bi nyinno כככ m ta ubli m.

¹⁹ A a da ma, ubli n a hi כככ m, י ט: «Bi, gככ bi vεηηero zכככ n' y'a ט ra, k' כככ n η bince sa wa.» ²⁰ Sira m, n zכככ n' y'a ט ra k' n' y'a do s'arakare ma bi כככ ma, ubli n η bince sa, י s'arakare minto. Bi, dundo י zi, י bi י mηηηa busu y, nyi ba. ²¹ Bala, zulf' ככככ m gככ bi vεηηero paan...ככ, bi Woso n η to gככ bi ma y, a a da ma an a ba ubli m maam ככ, a b'ubli tore y. ²² Diga Woso ηsare kan a nyaa ki zaa ma. A nyaa ta ט kan gכככ k' η s'arakare to כככ כככ ki, an b'akare an mηηηa kan ubli ki. Bi, pakra m k'ubli m gכככ a ηsare bi כככ ט, k' m bεε m, n' y'ubli zem la, am vεηηero כככ כככ bi m. ²³ K' zulf' ככככ a b'is'akare bi to, n' y'a yare, n ni η cunta a bince gusire b'ט. Bala, Woso a da ma, an a ya an η cunta lεε k' η nyunta ט כככ b'ט. ²⁴ ubli k' zulf' bεε n'ubli m bi, כככ ubli ט k' ט kan pooyaa gככ vεηηε k' n' y'a zε ra n' n'a naas' har gככ k' n' n'a bankam bi ki ma, an b'akare a n a ga m y. Zulf' ככככ, har gככ bi vεηηero m, a naanaa an cem k' n' n'a ya, n ni η naas' gככ k' η ni kan ki כככ bi ma.

Israyel do bumbore

²⁵ M danylככ, כככ lε baa k' mim k'a nyaakom da naa n nyunta awככ ma yirgu y, k'awככ bi diga a mηηηככ ma mind'ezannככ y. A י yure י ט, Israyel gככככנט ככככ y'a ba heerkarezannככ, bi nyunta a nawore ncunaas, k' do vant ככככ ככככ haay k' η ni bumbore yum ככככ m tolle ba ηni bumbore yi. ²⁶ Ncunaas bi, Israyel gככככ ככככ haay η zem bi bumbore yi, amba n' y'a g'orsira ba Wosoci ט, n ט:

Bumborezaa bi y'a tom Siyככ ט,
a Zakכככ yanhכככ כככ mimbonyaar' g'ung'ore η ma,
²⁷ g'aaas'ababaa k' ככככ n'a dare η ma bi n naa.

D'omum k' ככככ ni zem bi η mimbonyaar' g'ung'ore η ma bi m.

²⁸ K' g'aa k'a diga Israyel gכככככ k' η y'a gu lemim nyunta bi ma bi ma, a a da ma an a hi a ט, Woso junnככ

ni η ni, bi, awככ daahan m bi, bi k' Woso g'aa ככככ bi כככ ni, Woso η ηs' a η yaabככככ ככככ ma. ²⁹ Bala, Woso bur כככ k'a a ka bi sire y, a bur a חכככ l'orm ככככ k'a η bir כככ mim bince ט y. ³⁰ Biisi bi, awככ nyunta b'is' ka Woso ma zannככ, bi her naa, Woso awכככ c'icir zε, k' zulf'ככככ ka ma bi כככ ma. ³¹ Her כככ naa, ככככככ ka Woso ma, k'an bur yure י ט, awכככ c'icir k' n' y'a zε bi je ט, k' n ni η c'icir zε כככ. ³² Bala, Woso a ka gככככ haay ni b'is'akare כככ ט, k'a η haay c'icir zε.

Woso g'atabaa

³³ Woso חכככ, a mind'ore kan a חכככככ ki nyaa ta ט g'ata maam-maam! Gכככ b'a dam ma, an חככ k'a a cunta ככככ y, gכככ b'a dam ma, an a zaarככככ y. ³⁴ Wosoci y'a hire, a ט:

Nka י Zuuba חככככככככככ? Gεε, nka י nyunta a d'und'ezaa?

³⁵ Gεε, nka י lεε ka an חכככ k' a ט, k'an a zככככ k' a zaa ט?

³⁶ Bala, חכככ haay bi, a to a ט a zi, an ta ט a panηa כככ ma, an ta ט a mηηηa כככ ma. Woso m lεbככככככ yi d'omum haay! Amina!

Misurbaa k'a Woso כככ yi

12 M danylככ, k'a yo Woso n a ηsare zi ba kan awכככ ki ncunaas bi, a ye ככככ nawore awכככ han k'a mηηηכככ ka Woso ט, amba mann' k'an misur, Woso n a so ט, an mηηηa ma bi m. D'ore naa do ni Woso ככככ yum. ² A bi zu her durnya naa misurbaa zaarככככ ט y, bi k'a ye a zu Woso zaarככככ ט, k'awככככ חכככככ n a l'or jilli, an awככככ banka. Maam bi, awככככ Woso חכככככ, חכככ k'an mηηηa, an a כככ yi, an mηηηa paan... bi כככ.

³ Woso barka bi כככ ma, ככככ m da ma m a hi awכככ g'aa biyæ m, m ט: a b'a mηηηכככ m busu a heer ט y. Bi, g'aa biyæ n diga a mηηηa ma, amba Woso s'arakare חכככ jir a n'a חכככ ט bi m. B'a b'a ka an bra ba a mηηηa m y. ⁴ G'aa mε vεηηε bi deem ni y, η g'ata, ηn'a h'othכככ כככ, ככככ mε vεηηero bur zi deem bare y. ⁵ Ncunaas ככככ bi, ככככ k' ככככ m g'ata bi, mε deem m ככככככ m Krista zεk'ora bi כככ ט, ט ni zεk'ora m kan k' ki, g'aa biyæ kan a bince ki. ⁶ G'aa biyæ ni ganwore do m a h'othכככ, an a ga k' ט kan barka k' Woso a ka ט bi ki m. K' wosolesinn'isora ganwore ni, k'a zaa m bur zi bam ni, k'an a ga k' ט kan s'arakare ki. ⁷ K' g'aa vanta י daa-han ganwore ni, k'an bur a daahan zi bam, k'a vanta י חככככככככככ ganwore ni, k'an a חככככככככככ zi ba. ⁸ K' g'aa vanta י d'und'ore ganwore ni, k'an a zi ba. G'aa k'a ni חככ kam, k'an a ka kan a heer ki haay. K' lεεzannכככ n a zi ba mηηηa-mηηηa, k' g'aa c'icirzεzεzaa n a c'icirzεre zi ba kan heernyunta ki.

⁹ K'a k' ηs' a sira m. K'a כככ חכככככ m, a zi mηηηa bare nyas' ככככככ. ¹⁰ K'a bur a kam k' ηsare ma kan a heer ki haay, amba danylכככ ni k' ηs'am bi m. K'a bur lε zem k' d'ore ma. ¹¹ K'a yak' to, a Zuuba zi ba kaare-kaare. ¹² K'a heernyככככ ba taaherle כככ ט, a bur a ma c'icir כככ ט, k'a a yo ט yaadare כככ ט. ¹³ K'a da wosogכככככ k' חכככ jura η ma ככככ han, k'a bi ככככככככככ sire ma y.

¹⁴ G̃s̃a k̃s̃ ŋ ñl c̃icir kare awk̃ ma r̃ k̃k̃, k'a ỹe Woso han k'an h̃k̃ m̃uŋa ba ŋ ñl. K'a l̃e nỹlnta da g̃s̃a ñs̃, a b'a b̃s̃nyaa da ŋ ñs̃ y. ¹⁵ K'a heer nỹk̃ kan g̃s̃a k̃s̃ ŋ n'a heernỹk̃ k̃k̃ k̃k̃ k̃l, k'a nyi ka kan g̃s̃a k̃s̃ ŋ ñl nyi kam k̃k̃ k̃k̃ k̃l. ¹⁶ K'a k̃s̃ ma m̃uŋa, a b'a m̃uŋa k̃k̃ busu y. «A b'a gu zib̃æ̃ poore bare ma y, a b̃l d̃lga a m̃uŋa k̃k̃ ma mindonno y.»

¹⁷ A b̃l zi b̃s̃nyaa ba a sompi g̃s̃aa ñs̃ y. «K'a a ka ma k'a m̃uŋa ba g̃s̃a haay m̃m̃ s̃.» ¹⁸ K'a l̃ ỹl̃e l̃ s̃, awk̃ an ta a ma, k'a a yo s̃ k'a b̃l laafu m̃ kan g̃s̃a haay k̃l. ¹⁹ M̃ danỹl̃ ŋs̃ar̃e, a b'a z̃m̃ k̃ a z̃m̃ ñl y, b̃l k'a to k̃s̃ Woso ñ a ñmaa zi ba, bala, ñ y'a g̃s̃s̃ra ba Wosoci s̃, ñ s̃: «M̃k̃ m̃ Zuuba, k̃k̃ ñl z̃m̃ k̃m̃, k̃k̃ ñ ñl g̃s̃aa biỹæ̃ h̃ k'a a ga m̃ kan s̃.» ²⁰ Ñ y'a ya ñ a g̃s̃s̃ra ba, ñ s̃: «B̃l k̃s̃ k̃ y' l̃ j̃m̃ z̃e, k' l̃ h̃b̃ure ka s̃ k'an a b̃l. K̃s̃ m̃s̃l̃ y'a z̃em̃, k' l̃ hi ka s̃ k'an a mi. Bala, a ba k' l̃b̃u naw̃s̃m̃ maam̃ b̃l, sekuna l̃b̃u n'a kare a mim̃ la b̃l.» ²¹ l̃ b'a to mimb̃s̃nyaa m̃ b̃s̃ l̃ ra y, b'a m̃uŋa ba k' l̃ b̃s̃ a b̃s̃nyaa ra.

Krista g̃s̃aa a ga m, an ỹe k̃s̃ j̃tanñ l̃e ma

13 G̃s̃aa haay a ga m, an zu l̃ezanñ k̃s̃ ŋ ñl d̃lgam̃ k̃s̃ b̃l ma r̃ k̃k̃ l̃e s̃. Bala, l̃ezaa ba s̃, k'a a to b̃e s̃ Woso zi y. K̃s̃ l̃ezanñ k̃s̃ ŋ ñl ta s̃ haay r̃ k̃k̃m̃, Woso ỹl̃ ŋ c̃l̃c̃l̃nta. ² Ñc̃l̃naas̃ b̃l, k̃s̃ g̃s̃aa b̃l̃s̃ ka l̃ezanñ ma, b̃l̃s̃ a ka l̃e k̃s̃ Woso a c̃l̃nta b̃l ma. G̃s̃a k̃s̃ ŋ ñl b̃l̃s̃ kare ŋ ma r̃ k̃k̃ d̃s̃d̃ỹar̃l̃e ỹl̃e. ³ Bala, g̃s̃a k̃s̃ ŋ n'a m̃uŋa bam̃ k̃k̃ b'a dam̃ ma, ŋñl nyi ba l̃ezanñ ñl y, b̃l, a b̃s̃nyaab̃enno k̃k̃ nyi bare ŋ ñl. K' l̃e baa k' l̃ nyi ba l̃ezanñ m, k' l̃ zi m̃uŋa ba, ŋ y'a l̃e b̃k̃e l̃ s̃, ⁴ bala, Woso zi ŋ n'a bam̃, k'a ka k' l̃b̃u ñ a m̃uŋa ba. B̃l k' l̃b̃u y'a b̃s̃nyaa bare, k' l̃ nyi ba ŋ ñl. Bala, paŋŋa k̃s̃ ŋ ñl ta m̃ k'a g̃s̃aa h̃s̃h̃s̃ b̃l, a b̃l vam̃ ñl y. Woso zi ŋ n'a bam̃, k'a Woso ñmaa h̃nka a b̃s̃nyaab̃arezaa m. ⁵ B̃l m̃into ñl, g̃s̃aa ñ a ga m, an zu k̃s̃ l̃ezanñ k̃k̃ l̃e s̃. K̃s̃ Woso ñmaa ñ b'a ỹl̃ m̃into b̃e n'a deem̃ ñl y. K̃s̃ heer k̃k̃e b̃l nỹlnta s̃ k̃ y. ⁶ Naa t̃ ma m̃ k̃, awk̃ ñ ñl yaw̃s̃r̃l̃ kam, bala, a sirezanñ k̃k̃, Woso ỹl̃ ŋ da s̃ k̃s̃ ŋ n'a ba m̃uŋa. ⁷ K'a g̃s̃aa biỹæ̃ h̃ k' awk̃ m̃ ta m̃ ka s̃. K̃s̃ yaw̃s̃ m, k'a ka a zaa s̃. K̃s̃ h̃k̃e g̃e a sire yaw̃s̃ m, k'a ka k̃. K̃s̃ g̃s̃aa k' awk̃ a ga m̃ a l̃e si b̃l ñl, k'a l̃e si. A ñ a ga m̃ awk̃ ñ a da s̃ b̃l, k'a da s̃.

K̃s̃ ŋs̃are mim

⁸ Awk̃, a b'a ka k̃s̃ g̃s̃aa z̃m̃ m̃ b̃l ta awk̃ ra y, k̃s̃ b̃l m̃ k̃s̃ ŋs̃are m. G̃s̃aa k'a mim̃ ŋs̃a b̃l, a zaa h̃ k̃s̃ l̃e r̃ k̃k̃ a c̃l̃nta b̃l ba haay. ⁹ Bala, l̃e r̃ k̃s̃ ŋ n'a h̃r̃e ŋ s̃: «l̃ b̃l jaan da y, l̃ b̃l g̃e z̃e y, l̃ b̃l koor ba y, l̃ b'a ka l̃e m̃ b̃l g̃s̃aa h̃k̃ zi y.» Naw̃k̃ñ haay kan l̃e r̃ k̃s̃ ŋ k̃k̃ta r̃ k̃k̃ k̃l haay, a z̃e ŋ yaa s̃ k̃s̃ ra l̃e naa do k̃ s̃: «l̃ mim̃ ŋs̃a amba l̃ l̃ m̃uŋa ŋs̃a b̃l m̃.» ¹⁰ G̃s̃aa k'a n'a mim̃ ŋs̃am̃ b̃l, a b̃l h̃k̃s̃ b̃s̃nyaa bam̃ ñl y. B̃l y'a ka, k̃s̃ g̃s̃aa l̃ ŋs̃are m, a zu l̃e r̃ k̃k̃ s̃ haay. ¹¹ K' awk̃ k̃m̃ k̃s̃ k̃k̃ m̃ ta s̃ naa mim̃ d̃ b̃l, wakatu m, an a ga m̃ k' awk̃ ñ gu h̃nceem̃ ma. Her naa, b̃s̃mb̃k̃e b̃l junj̃eem̃ k̃k̃ ma, an l̃e da d̃k̃m̃ k̃s̃

awk̃ s̃uŋŋida sa s̃, s̃ s̃ra ka s̃ b̃l ma. ¹² Gum da g̃s̃ta, d̃m̃ure a z̃, b̃l m̃into b̃l, s̃ monsig̃e zib̃æ̃ro to, s̃ l̃e g̃ure yarm̃r̃ da s̃ ma. ¹³ Ū ta s̃ra k̃ s̃, amba a a ga m̃ ñ ñl ta sinsebir̃ s̃ b̃l m. Ū b' s̃ z̃e k̃s̃ ra k' s̃ h̃k̃ b̃l maam-maam y, k' s̃ h̃k̃ mi maam-maam s̃ y. Ū b̃l jaan da y, s̃ b̃l mesim̃ zi danŋad̃k̃ ba y, s̃ b̃l nyaa ba kan k̃s̃ k̃l y, s̃ b̃l jumbaa da k̃s̃ ma y. ¹⁴ K'a m̃s̃r̃baa daa k̃s̃ Zuuba Yeezuu Krista m̃s̃r̃baa m̃ b̃l ba, a b'a ya, a a h̃k̃ñ da a m̃uŋa m̃ mesim̃ m̃s̃r̃baa g̃s̃ire b̃l ma, k'a l̃etaa-mar̃ ba y.

Ū b̃l k̃s̃ d̃s̃d̃ ka Woso zaa b̃l ra y

14 K'a g̃s̃aa k̃s̃ paŋŋawarzaa m̃ s̃rakare k̃ s̃ b̃l si, b'a ba h̃k̃ndar̃e mim̃ d̃nda b̃s̃nyaa y. ² Makra ba ñ ñl, g̃s̃aa deem̃ y'a g̃ngare a s̃, a a da ma a h̃k̃ haay b̃l, deem̃ ñ b̃k̃are, a s̃rakare paŋŋawar m̃into b̃l, d̃s̃e r̃ an ŋ b̃r̃e. ³ G̃s̃aa k'a ñl h̃k̃ haay b̃m̃ b̃l ñ a ga m, an g̃s̃aa k'a b̃l a b̃m̃ b̃l gore k̃ s̃ y, b̃l g̃s̃aa k'a b̃l a b̃m̃ b̃l, a b̃l g̃s̃aa k'a n'a b̃m̃ b̃l d̃s̃d̃ ka y, bala, Woso a zaa si a zi. ⁴ Nka n' l̃b̃u m, k' l̃ g̃s̃aa vanta zib̃æ̃nyl̃ d̃s̃d̃ ka? K'a j̃m̃ k̃k̃k̃, g̃e k'a do, a zuuba b̃l mim̃ m̃ b̃l. B'a j̃m̃ k̃k̃k̃ k̃, bala, Zuuba l̃ paŋŋa m̃ k'a ka k'an j̃m̃.

⁵ Makra vanta ba ñ ñl k̃: G̃s̃aa niŋŋe zi, d̃m̃ñ k̃k̃ l̃e da k̃s̃ m, a vanta zi, d̃m̃ñ k̃k̃ h̃k̃deem̃. A a ga m̃ k̃s̃ g̃s̃aa biỹæ̃ ñ h̃k̃ an ta m̃ a heer s̃ b̃l d̃k̃ m̃uŋa. ⁶ G̃s̃aa k'a ñl d̃lgare a s̃, d̃m̃ñ k̃k̃ l̃e da k̃s̃ m̃ b̃l, a ba a naw̃s̃m̃ Zuuba t̃ ma, g̃s̃aa k'a ñl h̃k̃ haay b̃m̃ b̃l, Zuuba t̃ ma m̃ k̃, bala, a l̃ Woso barka dare. G̃s̃aa k'a b̃l h̃k̃ haay b̃m̃ b̃l, Zuuba t̃ ma m̃ k̃, an ñl Woso barka dare. ⁷ Bala, k̃k̃ g̃s̃aa deem̃ ba s̃, an ñl m̃s̃r̃baa bam̃ a m̃uŋa m̃into y, b̃l g̃s̃aa ba s̃ k̃, an ñl gam̃ a m̃uŋa m̃into s̃ y. ⁸ Bala, k̃s̃ k̃k̃ m̃s̃r̃, Zuuba t̃ ma m̃ k̃k̃ ñl m̃s̃r̃baa bam̃, k̃s̃ k̃k̃ g̃ng̃a, g̃ng̃a k̃k̃ s̃ Zuuba t̃ ma k̃. K̃s̃ k̃k̃ m̃s̃r̃ g̃e k̃s̃ k̃k̃ g̃ng̃a, Zuuba l̃ g̃k̃ta an a so k̃k̃ s̃. ⁹ Bala, a h̃l̃ Krista s̃ k'a nỹlnta g̃æ̃no kan m̃s̃r̃ k̃l̃ Zuuba, b̃l m̃into m̃ an ga an a ya an a m̃m̃ k̃ s̃. ¹⁰ B' l̃b̃u, k̃ m̃ l̃ n' l̃ danyl̃ d̃s̃d̃ kare? B' l̃b̃u, k̃ m̃into m̃ k̃, l̃ n' l̃ danyl̃ gore k̃k̃ s̃? W̃k̃ haay naa, Woso k̃k̃ birm̃ a d̃s̃d̃kare duu b̃l taa, k'a b̃l k̃k̃ d̃s̃d̃ ka. ¹¹ Bala, ñ y'a g̃s̃s̃ra ba Wosoci s̃, ñ s̃:

Amba k̃k̃ m̃uŋa Zuuba m̃ m̃s̃r̃ denter naa m, k̃k̃ y'a h̃l̃ m̃ s̃:

G̃s̃aa haay kukur̃e z̃e m̃ taa, g̃s̃aa biỹæ̃ yaa dare, an a leer busu an a h̃l̃, a s̃, k̃k̃ m̃ Woso.

¹² Maam̃ b̃l, k̃k̃ g̃s̃aa biỹæ̃ y'a m̃uŋa mim̃ nỹl̃ k̃k̃ s̃ Woso taa.

Ū s̃ ka a m̃uŋa ma, s̃ danyl̃ m̃into

¹³ Ū b' s̃ ya, s̃ k̃s̃ d̃s̃d̃ yar y. B̃l, k'a ka ma k'a b̃l h̃k̃s̃ ba f̃lga k'an a ka, k'a danyl̃ ñ a do, g̃e an mimb̃s̃nyaa ba y. ¹⁴ Zuuba Yeezuu zek̃ra k̃ s̃, k̃k̃ d̃k̃ m̃uŋa m̃ heer s̃, m̃ s̃, h̃k̃s̃ ba s̃ an dintim̃ ñl y. B̃l, k̃s̃ g̃s̃aa a h̃k̃ñ da, a s̃, h̃k̃ naa do dintim̃ m, a ba a naw̃s̃m̃ dintim̃ a m̃uŋa ma. ¹⁵ K' l̃b̃u ka l̃ danyl̃ heer ñ a zar h̃k̃b̃ure t̃k̃ke k' l̃b̃u n'a b̃m̃ t̃ ma, l̃b̃u b̃l tam̃ ŋs̃are k̃ s̃ d̃k̃ y. l̃ b'a ka k̃s̃ g̃s̃aa k̃s̃ Krista ga a t̃ ma b̃l m̃ nyaam̃ l̃ h̃

k'li n'a bum bi to ma y. 16 A b'a ka ho k'an mutjha awoko ma bi m bor to kore m awoko je o y. 17 Bala, Woso cirbae bi, hokure kan komire ki mim be y, turgabaa kan laafu ki, heernyunta ku Sent-Espri n'a kam bi ki mim m.

18 G'aa k'a ni Krista zi bare ncinaas bi, Woso ko i yim la, g'as n'a n'ham so.

19 Naa to ma bi, o o ka ho k'a ni zem laafu m kan woko haay surakare tale ki bi ma. 20 I bi Woso zibae zar hokure to ma y. Ho haay mutjha, sura m, bi, ku g'aa ho niqha k'a ni zem g'aa vanta dore m bi bi, a b'nyaa.

21 Ho k'an mutjha bi ba n ni: Ku sim sore, gee be mire, gee ho vanta bare y'a kare ubi danyi n'a do, i b'a ba y.

22 I surakare k'li n ta m ho bi do minto bi to i zi, Woso lee. Heernyuntaza m g'aa k'a n'a n'ham k'a mim ba b'a heer bur a d'od yarm bi m. 23 Bi, g'aa k'a ni ho bum an bokare a heer ni sunsum kam ho bi do ma bi, Woso a d'od yar, bala, a zibae bi n a to heer surakare ko o y. A n bokare ho haay k'a n a to heer surakare ko o bi, mim-b'nyaa m.

O zu Krista ju o

15 Woko ku woko panja m ta o ro k'as, o b'o ka o hokho letaama bare ma y. Bi, k'o o da g'as ku o ba panja bi do m ko k'as han a panjawar bi ko o. 2 A a ga m ku g'aa biyae n a ka ma k'a yi mutjha a mim to ma, a daahan kan a surakare ki dara minto. 3 Bala, Krista n a ka ho k'a mutjha ko yi ma y, bi, n y'a g'orsura ba Wosoci b'o, n o: «ubi sokosokos ku g'as n'a w'om ko k'as a ba w'om sokosokos.» 4 A n bokare, ho ko n lee ka n n'a g'orsura ba haay bi, a ba n y'a o ku woko m ho do, k'an bur yure i o, b'raama kan heerwotare ku Wosoci bi n'a kam bi to ma, woko o da ma o nyas' taaheerle m. 5 A ye woko naw'om, ku Woso k'a a so b'raama o kan heerwotare ki bi n a ka k'awoko m bur hokondare deem m kan ku ki, amba Krista Yeezuu le n taa bi m, 6 k'a a da ma, a a le ko k'as Zuuba Yeezuu Zi ku Woso m b'o, zekora deem ko o, leer deem m.

7 K'a bur ku sim mutjha, amba Krista awoko si bi m, Woso lebb'ore to ma. 8 A hi woko naw'ore awoko m paan... Krista bi, a ba a o zulf'oro zib'anyu, k'a a da ma a ka ku Woso lerbokore ni yaaboko m ko ko ni ku yi, k'a Woso sura hunka maam. 9 Bor a o ko, ku do wantoko g'as ko k'as a le ko Woso o, a mutjhabaa to ma, amba n y'a g'orsura ba Wosoci o, n o:

Naa minto bi, woko yi m le kore ubi o dorobire o, moko laa m m i to da o.

10 Wosoci b'a ya, an a hi, a o: Dorowantoko, k'a a heer nyoko kan Zuuba do bi ki.

11 A n a ya, an a hi, a o: Dorohaay, k'a a le ko Zuuba o. Koro haay g'as, k'a le ko o ko.

12 Ezayii ci a hi ko, a o: Yese yanja bi zem, a wutire an ka dorolee, doroko n yo ma.

13 A ye woko naw'om, ku Woso k'a so taaheerle o bi n a ka, k'awoko n'a mutjha ka o, bi k'a n'a ka ko, ku heernyoko kan laafu ki n'awoko han g'ota, Sent-Espri panja to ma.

Pol zibae

14 M danyu, woko do mutjha m o, awoko i mutjhabaa m g'ota, a ho k'a a ga dore m haay do, an n'a dam ma a ku d'ond. 15 A n bokare, ci naa do ko o naa, woko lee niq'oo g'orsura ba kan heerkood'abaa ki, k'an bur yure i o, woko ko niq'oo to da woko ko o. A ba woko o ncinaas, barka niq'ha ku Woso a ka woko o bi minto.

16 Woso a k'a woko n Krista Yeezuu zi ba, amba wosomann'ubar ho bi m. Bi zibae bi do, lemim nyunta bi padare m. Ncinaas bi, ku woko i do wantoko g'as ka ni o manni ganwore, ku bi n Woso ko yi, ku Sent-Espri n zer la, k'an yi mutjha. 17 Krista Yeezuu zekora bi ko o, woko m da ma, m m heer nyoko, Woso zi ku woko n'a bam bi to ma. 18 Ku woko ku m ho niq'ha mim hi, ho ku Krista a ka woko n a ba ku do wantoko g'as ko k'as m zu Woso o bi m. Naa ba a o, meerbaaro kan zib'ero ki ko o, 19 hoserlo kan makraro panja ki, Sent-Espri panja ki ko o. Yi a o, ncinaas, woko m lemim nyunta bi pa da lee haay o mutjha, an a sa Zerizalem ma an ta Iliiri koro o. 20 Bi, leero ku n ni Krista mim ma o cuna ro k'as, woko lemim nyunta bi pa da ni o. A ba woko o ncinaas, ku woko n a n'ha ku m zi ba lee ku g'aa lee ka an zibae s'nyuda sa o to ma. 21 Ho ku n y'a g'orsura ba Wosoci b'o bi ko ba, n o:

G'as ko n n'a mim dunda ni ro k'as y'a yim, g'as ku ni n'ha ma a mim ko o ro k'as y'a mim ju dore.»

22 Naa do i tur a nya woko o, woko bur m dam ma m ni zere awoko zi y. 23 Bi, keere naa, woko zibae nya koro woko duro o.

Pol gungaro

A woko laatu woko n n'a n'ham ku m bor woko zi. 24 Ku woko bor m ni tam Espanyu o, woko moko b'o. A n'ha woko naw'om ku m bi d'ga woko ma. Ku woko bi zer awoko ra, m nyunta kan woko ki m a ga m tekka m, k'awoko m d'ga woko zaa bi sare mim ma, ku m cem. 25 Her-her naa, ta woko naw'om Zerizalem o, daahan m, wosog'as ku ni n'ha ko ko to ma. 26 Bala, Mased'an ku bi kan Akayii ku bi ki wosog'as ko le sa, k'a busoo z'nze ku ra, a ka Zerizalem wosog'as n'azannoko woko o. 27 Ni mutjha i le bi sa a zim, bi sura ko o, cicirzannoko duro a ga ko naa do yure m ni zi, bala, Krista g'as ku zulf'oro n ni Zerizalem o ko k'as a Woso d'oreh' jir kan do wantoko g'as ko k'as ki. Naa to ma bi, do wantoko g'as ku Krista g'as m ko k'as a ga m ni'a da ni han kan hokta ku ni tam bi ki ko. 28 Ku woko zi naa do ba m a nya, m z'nzekora busoo bi ka ni o, woko kore awoko zi, m cem m ta Espanyu o. 29 Moko do woko o, ku woko bor m ni zere awoko zi, ze woko naw'om kan Krista barka g'ota ki.

30 M danyu, a ye woko naw'ore awoko han, woko Zuuba Yeezuu Krista to ma, kan n'ore ku Sent-Espri n n'a kam bi ki minto, k'a yar ba kan woko ki a yaadare ko o. 31 K'a

yaa da, kɔ basurakarezann kɔ η nɔ Zidee ɔ rɔ kɔ b'a da ma y. Bi, kɔ wosogɔ kɔ η nɔ Zerizalem ɔ rɔ kɔ m daahan kɔ nɔ tam nɔ bi si muɔɔ. ³² K'a nɔ bir yɛ ɔ, kɔ Woso yɛ sɔ, mɔ lee kure awɔ zi heernyɔ gɔta m, m hoon si awɔ bire ɔ. ³³ Kɔ Woso k'a nɔ laafu kam bi m bir kan awɔ haay ki. Amina!

Leersore

16 Wɔ danɔ Febe k'a nɔ zi bam Sankre kristagɔ sokɔma bi nɔ ɔ bi, mɔ n'a hi m, a kaseti muɔɔ. ² K'a si a zi Zuuba tɔ ma, amba a a ga bare m wosogɔ kan kɔ ki bire ɔ bi m, k'a bɔr a lɛ n taa awɔ daahan ma, k'a a da han a mim haay nɔ ɔ. A muɔɔ a da gɔta han gɔta, a a da mɔ muɔɔ han sɔ.

³ K'a yaa da Priska kan Akilas ki m, mɔ zibæakɔ m Krista Yeezuu zibæa bi nɔ ɔ. ⁴ N y'a muɔɔ mee ka ze ma, k'a mɔ kɔ lem. Mɔ yɔ m deem bæ nɔ η barka dare y, do wantɔ kɔ kristagɔ sokɔmarɔ kɔ haay yɔ η barka dam sɔ. ⁵ K'a yaa da surakarezann kɔ η n'a som kɔ ma η har ɔ rɔ kɔ m. K'a yaa da mɔ gɔaastba Epayineti bi m, a lɛ ka an sɔra ka Krista ɔ Azii kɔrɔ kɔ ɔ. ⁶ K'a yaa da Maarii k'a zi ba gɔta awɔ tɔ ma bi m. ⁷ K'a yaa da Andronikus kan Zuniyas ki m, mɔ danyɔ m, bi, n nyɔnta n nɔ η du loɔnɔ ɔ kan mɔ ki. Kristazibæazann kɔ wɔrɔ m, η lɛ ka mɔ η n'a ba kristagɔ.

⁸ K'a yaa da Ampliyatus m, mɔ ηsarezaa m Zuuba zuure nɔ ɔ. ⁹ K'a yaa da Urbem m, mɔ zibæakɔ m Krista zibæa bi nɔ ɔ, kan mɔ ηsarezaa Sitakis ki m. ¹⁰ K'a yaa da Apeles m, a a sɔra ka Krista ɔ hɔnka hɔ gɔta nɔ ɔ. K'a yaa da Aristobul hargɔ m. ¹¹ K'a yaa da Herodinyɔ m, mɔ danyɔ m. K'a yaa da Narsis hargɔ kɔ η sɔra ka Zuuba ɔ rɔ kɔ m. ¹² K'a yaa da Trifen kan Trifozi ki m, Zuuba zi η n'a bam. K'a yaa da Perzidi m muɔɔ, a zi ba gɔta Zuuba tɔ ma. ¹³ K'a yaa da Rufus m, Zuuba zibæanyɔ wɔrɔ m. K'a yaa da a da bi m, mɔ da m sɔ. ¹⁴ K'a yaa da Asinkriti m, Flegon m, Hermes m, Patrobas m, Hermas m, kan danyɔ wantɔ kɔ η nɔ kan η ki rɔ kɔ m. ¹⁵ K'a yaa da Filolɔg kan Zuli ki m, Neere kan a danɔ ki m, Olumpas kan wosogɔ kɔ η nɔ kan η ki rɔ kɔ m haay.

¹⁶ K'a yaa da kɔ m muɔɔ danyɔbaa nɔ ɔ, kan kɔ daɔre ki, ηsare ki. Krista sokɔmarɔ kɔ haay l yaa dare awɔ m.

¹⁷ M danyɔ, a ye mɔ nawɔre awɔ han k'a dundo a zi, kan gɔta kɔ η nɔ gɔta gɔngɔ kɔ ma zi bam nɔ kɔ ki, η nɔ surakarezann nyɔnnyɔ m, bi kɔ η n'a kam hɔndare k'awɔ yɔ bi ma. K'a gɔ η ma laaɔ. ¹⁸ Bala, gɔta nɔnaaɔ rɔ kɔ, Zuuba Krista zi bæ η n'a bare y, a muɔɔ nɔ zi η n'a bam. Bra η n'a bam bahdonno m, meerbaa nyɔnta kan a ηsaa mindandarɔ ki nɔ ɔ.

¹⁹ Gɔaa haay a dɔ, a ɔ, awɔ l yem Zuuba ma. Mɔ heer nyɔnta kan awɔ ki naa tɔ ma, bi mɔ lɛ n taa k'awɔ m yɔ mindarezann, zi muɔɔ bare nɔ ɔ. K'a yɔ gɔta kɔ mim bir zar dare η ma zann, mimbɔnyaa nɔ ɔ.

²⁰ Woso k'a a so laafu ɔ bi Sɔtaana hɔnnyɔre awɔ gan-nɔ taa dutaa.

Bi kɔ Zuuba Yeezuu barka m bir kan awɔ ki.

²¹ Mɔ zibæakɔ Timote l yaa dare awɔ m, mɔ danyɔ Lusiyus, Zasɔn, kan Sosipateer k'l yaa dare awɔ m.

²² Bi, mɔ muɔɔ Teertiyus, kɔ Pol a da ci naa do bare ɔ bi, mɔ l yaa dare awɔ m Zuuba k'a nɔ kɔ zem kɔ ra bi nɔ ɔ.

²³ Gayus k'a mɔ si a har ɔ, kristagɔ sokɔma bi haay nɔ kɔ zɛɔ ɔ a har ɔ b'l yaa dare awɔ m. Erasti, kɔ bi busoocɔntɔr bi, kan Kaartus ki l yaa dare a m.

[²⁴ A ye mɔ nawɔm, kɔ kɔ Zuuba Yeezuu Krista barka m nyɔnta kan awɔ haay ki. Amina!]

²⁵ Woso l paɔɔ m k'awɔ surakare paɔɔ da ra, amba lemim nyɔnta kɔ mɔ n n'a pa dam bi n n'a hum bi m, Yeezuu Krista lemim kɔ mɔ n'a pa dam, Woso hɔ k'a nyaakɔm da gɔsɔ n a dɔ y, an a hɔnka mɔ, ɔ a dɔ bi m. Hɔ bi do Woso nyɔnta an a nyaakɔm da biisi tee... bi, ²⁶ kɛere naa, wosolesinnɔsorazann ciro kɔ a hɔnka lɛegure nɔ ɔ gɔaa haay m, amba Woso k'a nyare ba ɔ lɛ ka bi m, a lɛ ka kɔ n nɔ ta m doro haay zi kɔ η n'a dɔ, η nɔ sɔra ka, η nɔ zu ɔ.

²⁷ Kɔ Woso y'a deem k'an ta mindɔre m bi m lɛbɔre yɔ, Yeezuu Krista tɔ ma, dɔmɔm haay! Amina!

1 Korenti zannɔ

Ci lɛɛkare hɔ kɔ Pol a ba Korenti zannɔ ma bi

gasɔɔɛ

Pol ɩ ci bi ba, ciro si a η ba Korenti zannɔ wɔ ma, gɛɛ, η ɩ da naa m, bi, huɩɩɩ nɩ gɔaasɩbabaa daa ci b'ɔ, huɩɩɩ vantɩɩ wɔ, a bɩɩ mim dɩnda, bi bɩɩ nyaam. Ci bi ba a ɔ Korenti kristagɩɩ wɔ ma. Pol muηa ɩ lemim nyɩnta pa da b'ɔ an bɩɩ sokɔma bi cɩnta.

Korenti nyɩnta kɔ gɔta biisi, an nɩ zamaa m gɔta, busoo kɔ m dɔmɩm bi do ɔ sɔ. Korenti zannɔ wɔ nyɩnta ηn'ɩ zum hɔdɩndare do haay ɔ, kan yaadare do haay kɩ, mɩsɩrbaa bɔnyaabɛnno m sɔ.

Ci bi ba a ɔ, bala kristagɩɩ wɔ nyɩnta, ηn'ɩ nyaabam kan kɔ kɩ, ηn'a gɔngɔm. A hɩ a ɔ, k'a η zɛ kɔ ra, k'a mɩsɩrbaa kɔ η n'a bam Woso nɩ n yɩ η la bi dɩnda η nɩ sɔ. Ci bi nɩ ɔ bi, a yɩ m nɩ zaa ɔ kan mimbɔnyaabare mim kɩ, an n'a hɩnkare η nɩ, a ɔ, η nɩ ma Woso zaa bi ra. A ɩ harɩntare mim hum sɔ kan wosobaawɩɩ mannɩ hɔbɩrɩrɩ mim kɩ kan Sent-Espri ganwɔrɩrɩ mim kɩ, kristagɩɩ mumbɔɩrɩ mim kɩ, a muno ηɔare mim bi ka lɛɛ gɔta ci bi nɩ ɔ.

Pol ɩ yaa dam Korenti kristagɩɩ m

1 M muηa Pol, Woso ɩ wɔ bir a hɩnkɩ nɩ ɔ kɔ m yɩ Krista Yeezuu zibɛɛzaa, wɔ m kan wɔ danyɩ sɔsten kɩ m nɩ ci bi bam. ² A ba wɔ nawɔm Woso gɩɩ sokɔma k'a nɩ Korenti ɔ bi ma, gɩɩ wɔ Woso η kɔ ɔ a hɩ Krista Yeezuu zekɔra nɩ ɔ kɔ, an η bir kɔ η nɩ mɩsɩrbaa muηa ba nɩ wɔ, kan gɩɩ wɔ η nɩ lɛɛ haay ɔ, ηn'ɩ yaa dam wɔ Zuuba Yeezuu Krista m nɩ wɔ kɩ, Yeezuu muηa m bɩɩ Zuuba, a m wɔ Zuuba sɔ. ³ A ye wɔ nawɔm wɔ wɔ Zɩ Woso, kan wɔ Zuuba Yeezuu Krista kɩ m barka kan laafɩ kɩ ka wɔ sɔ.

⁴ M ɩ yaa dam Woso m barka dɩmɩm haay wɔ ma, barka k'a ka wɔ sɔ Krista Yeezuu nɩ ɔ bi minto.

⁵ Bala, a nɩ ma bi, wɔ Woso ganwɔrɩrɩ do haay yɩ, an ɩ da bi, wɔ ɩ lemim, kan hɩnkɩ kɩ ganwɔrɩrɩ m. ⁶ A n ta ɔ sɔ bi, Krista kasetɩ bi paηa yɩ wɔ zi, ⁷ bi n a ka *Sent-Espri ganwɔrɩrɩ sɩ n jɩra wɔ ma y, wɔ k'a nɩ dɩm wɔ Zuuba Yeezuu Krista hɩnkare dɩmɩm ma nɩ wɔ. ⁸ A muηa nɩ paηa kare wɔ sɔ k'an ta an dɩmɩm nyare ku, k'an bɩr yɩɛ ɩ ɔ, hinni kɔ wɔ Zuuba Yeezuu Krista nɩ zɛη ɔ bi, kɔ hɩnsɩ mɩnsɩ bi nyɩnta wɔ sɔ zi y. ⁹ Woso k'a wɔ bir, k'awɔ m zekɔra yɩ kan a Nyɩ Yeezuu Krista kɔ wɔ Zuuba m bi kɩ bi, taalɛzaa m.

Gɔngɔɛ k'a nɩ Korenti kristagɩɩ sokɔma nɩ ɔ

¹⁰ M danyɩ, a ye wɔ nawɔrɩ wɔ han, wɔ Zuuba Yeezuu Krista nɩ ma, k'a kɔ ma, a b'a ka gɔngɔɛ n nyɩnta wɔ bire ɔ y, k'a zɛ kɔ ra a bɩr hɩnkɩ deem m, kan hɩnkɩ deem kɩ m. ¹¹ Bala, m danyɩ, Kolowe gɩɩ a dɩnda wɔ m, η ɔ, wɔ bɩr wɔ mare y. ¹² Hɩ kɔ wɔ sɔ m a hɩ bi ba nɩ nɩ: Awɔ gɩɩ biyɛ y'a hɩrɛ a ɔ: «Pol gɩɩ nɩ m, naa zaa a ɔ, Apolɩs gɩɩ nɩ m

m, naa ɔ, Sefas gɩɩ nɩ m m. Naa a ya, a ɔ, Krista gɩɩ nɩ m m.» ¹³ Krista a gɔngɔ ra? Pol n y'a wɔ gɔdarkɔra ma wɔ minto ra? Pol nɩ minto m nɩ batem ka wɔ sɔ ra? ¹⁴ M ɩ yaa dam Woso m barka, bala wɔ batem ka wɔ sɔ wɔ sɔ, kɔ Krispus kan Gayus kɩ bɛɛ y. ¹⁵ Nɩnaa sɩ bi, wɔ wɔ b'a dam ma an a hɩ a ɔ, wɔ batem ka a ɔ, m nɩ ra y. ¹⁶ M batem ka Stefanas har wɔ sɔ sɔ, kɔ naa bɛɛ y, wɔ nɩ batem ka gɩɩ vantɩɩ m a dɩ y. ¹⁷ Bala, Krista nɩ wɔ kɔ sɔ m bi batem ka y, wɔ wɔ sɔ sɔ m bi lemim nyɩnta pa da. M nɩ yo mindɩrɩ ma m n'a pa bi dare y. A ba wɔ sɔ maam kɔ Krista gɔdarkɔra bi bi wɔ vam y.

Mindɩrɩ kan hɩnkɩbaa kɩ

¹⁸ Gɩɩ wɔ η nɩ nyaanɩm nɩ wɔ dɩgam lemim kɔ wɔ n'a pa dam, ɔ n'a hum, ɔ ɔ, Krista ga gɔdarkɔra ma bi ma hɩnkɩbaa lemim. Bi, kɔ wɔ sɔ wɔ sɔ bɩrɩrɩ yɩ nɩ wɔ, Woso paηa m gɔdarkɔra lemim bi m.

¹⁹ Bala, n y'a gɩrɩra ba Wosoci ɔ, n ɔ: «Mɩ mindɩrɩzannɩ mindɩrɩ zaar bam, m hɩnkɩntaɩrɩzannɩ hɩnkɩ zaar ba.» ²⁰ Mindɩrɩzaa ɩ ka? Lɛrɩ karɩnsaamba ɩ ka? Her durnya naa do meerbaawaasɩzaa ɩ ka? Woso a ka durnya mindɩrɩ n a ba hɩnkɩbaa mim. ²¹ Bala, Woso hɩnkɩ ɔ a muηa mindɩrɩ nɩ ɔ, kɔ durnya b'a da ma an a dɩ durnya mindɩrɩ nɩ y, bi, k'a wɔ sɔ η nɩ sɩra kam nɩ wɔ sɔ hɩnkɩbaa lemim padare bi m. ²² Zɩfɩrɩ wɔ, a ka bɩr nɩ nawɔm hoserlo ma, grekkɩrɩ wɔ n'a kam mindɩrɩ ma, ²³ bi wɔ, Krista kɔ n y'a wɔ gɔdarkɔra ma bi wɔ n'a pa dam, zɩfɩrɩ ɩ dɩgam naa ma nyannɩ, do vantɩɩ wɔ nɩ dɩgam ma hɩnkɩbaa.

²⁴ Bi, kɔ wɔ sɔ Woso η bir nɩ wɔ, kɔ zɩfɩrɩ m, gɛɛ grekkɩrɩ nɩ, Krista kɔ wɔ n'a pa dam b'ɩ yɩɛ ɩ ɔ, Woso paηa m, bi Woso mindɩrɩ m sɔ. ²⁵ Bala, hɩ k'a wɔ sɔ ɔ, ɩ ɔ, Woso hɩnkɩbaa m bi, hɩ bi do hɩnkɩntaɩrɩ ɩ da

mindɔre m, sɔ bi, hɔ k'a bɔ kɔ tɔ, ɪ tɔ, Woso paŋŋawar m bi, a paŋŋa le da gɔtɔ paŋŋa m.

²⁶ M danyɔ, k'a dɔga a mutɔ ma mutɔ k'a dɔ a tɔ, awɔ kɔ Woso a bir kɔ awɔ, awɔ barla, gɔtɔ ba tɔ gɔta ŋɔ mindɔrezannɔ durnya mum tɔ y, ŋɔ paŋŋazannɔ sɔ y, ŋɔ har wɔtɔ gɔtɔ y. ²⁷ Bi, hɔ kɔ hɔkɔzaabaa m durnya tɔ bi, Woso bi sa, k'a nyannɔ da mindɔrezannɔ ma, hɔ kɔ paŋŋawar m durnya kɔ tɔ bi, Woso bi sa, k'a nyannɔ da hɔ k'a nɔ paŋŋa m bi ma. ²⁸ Hɔ k'a bi zore an yaarsɔ durnya tɔ bi, hɔ k'a nyɔkɔtɔ ba tɔ bi, Woso hɔ bi do sa, k'a nyaam hɔ kɔ gɔtɔ nɔ dɔgam ma hɔ bi m, ²⁹ kɔ gɔtɔ b'a da ma an a mutɔ busu Woso leɛ y. ³⁰ Woso mutɔ tɔ ma m, awɔ m zekɔra yɔ kan Krista Yeezuu kɔ, a mutɔ y'a ba wɔ mindɔre k'a a to Woso zi, a ɪ wɔ ba turga Woso mum tɔ, an n'a kam wɔ nɔ mɔsɔrbaa bam Woso tɔ ma, an nɔ wɔ bɔmbɔm mimbɔnyaa kɔ tɔ. ³¹ Kɔ hɔ kɔ n y'a gɔrsɔra ba Wosoci b'tɔ bi n kɔ yɔ, n tɔ: «Gɔaa k'a tɔ, k'a le bɔ a mutɔ tɔ, a b'a le bɔ a mutɔ tɔ y, an a le bɔ hɔ kɔ Zuuba a ba b'tɔ.

Lemim kɔ Pol a pa da Korenti tɔ

² M danyɔ, bɔtɔ kɔ wɔkɔ tɔ awɔkɔ zi bi, wɔkɔ n bɔtɔ le-mindɔre m gɛɛ mindɔre m kɔ m bi Woso kaseti bi ka awɔkɔ tɔ y. ² Bala, wɔkɔ hɔkɔ bɔ tɔ, kɔ m bi hɔsɔ mim dunda awɔkɔ zi b'tɔ, kɔ Yeezuu Krista mim bɛɛ y, an le da bi a wɔ kɔ n y'a tɔ gɔdarkɔra ma bi mim m. ³ Nɔnaasɔ nɔ, wɔkɔ n nyɔnta awɔkɔ bire tɔ, paŋŋawar kɔ tɔ, dabɔkɔ n tɔ, kan mɛhinkɔre kɔ. ⁴ Mɔkɔ meerbaa kan wɔkɔ pa bi dare kɔ n nyɔnta lemindɔre meerbaa kɔ tɔ y, bi nyɔnta tɔ Sent-Espri paŋŋa zibɛɛ hunkare kɔ tɔ. ⁵ Nyɔnta a tɔ nɔnaasɔ k'awɔkɔ sɔrakare bi bi yo gɔtɔ mindɔre ma y, bi k'an yo Woso paŋŋa ma.

Woso mindɔre

⁶ A n bɔkare, mindɔre paan... wɔkɔ n'a dundam kristagɔtɔ kɔ ŋ sɔrakare yaa ka kɔ wɔkɔ m. Mindɔre naa do n a to durnya naa do kɔ tɔ, b'a n a to durnya paŋŋazannɔ kɔ ŋ nɔ b'a zaar bam kɔ wɔkɔ zi y. ⁷ Woso mindɔre wɔkɔ n'a dundam, hɔ k'a n dɔ biisi m, n n a nyaakɔm da, Woso mutɔ ɪ nyɔnta an a cɔnta, bi ma bi durnya ba tɔ y, kɔ wɔkɔ n bi nyɔnta a leɔkɔre kɔ tɔ. ⁸ Durnya naa do paŋŋazannɔ gɔtɔ n nyɔnta an a dɔ y, bala, k'a dɔ ŋ y'a tɔ, ŋ bi Zuuba k'a a so leɔkɔre tɔ bi wɔkɔ gɔdarkɔra ma y. ⁹ Bi, amba n y'a gɔrsɔra ba Wosoci tɔ, n tɔ: «Hɔ kɔ gɔaa mum n a yɔ cɔna y, a tɔr n a ma cɔna y, hɔ kɔ gɔaa n a hɔkɔ da ma cɔna y, hɔ bi do haay Woso a cɔnta gɔtɔ kɔ ŋ n'a ŋɔam kɔ wɔkɔ m.» ¹⁰ Denter m, wɔkɔ, Woso hɔ bi do hɔnka wɔkɔ m Sent-Espri kɔ tɔ. Bala, Sent-Espri ɪ hɔ haay taa zɛm, baa hɔ kɔ Woso a nyaakɔm da paan... haay, a y'a taa zɛm kɔ. ¹¹ Nka m nɔ gɔtɔ barla, an gɔtɔ mim dɔ? K'a maam, hɔkɔ k'a nɔ kan kɔ bi m. Maam sɔ bi, hɔ k'a nɔ Woso gɔr zi bi, gɔtɔ b'a dam ma an a dɔ kɔ Woso Espri bɛɛ y. ¹² Kɔ wɔkɔ nɔ, wɔkɔ n durnya espri yɔ y, bi, Woso Espri wɔkɔ yɔ, kɔ wɔkɔ n'tɔ da ma tɔ Woso barka ganwɔrɛrɛrɛ wɔkɔ dɔ. ¹³ Bi, kɔ wɔkɔ yɔ ŋ mim dundam, wɔkɔ bir a dundam gɔaa mindɔre nɔ y, bi, a dunda wɔkɔ nawɔm Sent-Espri

mindɔre m, tɔ nɔ Woso hɔkɔ jɔ dundam, Sent-Espri hɔkɔndare m. ¹⁴ Gɔaa k'a nɔ mesim hɔkɔ m bala bi, a bir yɛm hɔ k'a a to Woso Espri zi bi ma y. Hɔkɔzaabaa m kan kɔ, a b'a dam ma an a jɔ ma y, bala, Woso Espri n'a dam ma an a ka gɔaa n a dɔ. ¹⁵ Bi gɔaa k'a nɔ Woso Espri m bi, a ɪ hɔ haay dɔdɔ kam bi gɔtɔ b'a dɔdɔ kare y. ¹⁶ Bala, n y'a da Wosoci tɔ, n tɔ: «Nka ɪ Woso hɔkɔndare dɔ, k'a hɔ dunda nɔ?» A n bɔkare, wɔkɔ, Krista hɔkɔndare wɔkɔ n ta m.

Woso lemim padanno zibɛɛ

³ M danyɔ, kɔ wɔkɔ nɔ, wɔkɔ n wɔ tɔ m meer ba kan awɔkɔ kɔ amba n tɔr a ba kan gɔtɔ kɔ ŋ nɔ Woso Espri m kɔ wɔkɔ kɔ nɔ y, bi meer bi ba wɔkɔ tɔ kan awɔkɔ kɔ amba gɔtɔ kɔ ŋ gɔkɔ ŋɔ durnya mɔsɔrbaa bam kɔ wɔkɔ m, bala, awɔkɔ gɔkɔ a m banfinnirɔ Krista sɔrakare kɔ tɔ. ² Nyonhi wɔkɔ ka awɔkɔ tɔ, hɔkɔ bire gorezaa bɛɛ y, bala, awɔkɔ b'a dam ma cɔna a hɔkɔ bire gorezaa bi y. Baa kan dɔta dɔmɔm kɔ, awɔkɔ b'a dam ma a hɔkɔ bire gorezaa bi y. ³ Bala, awɔkɔ gɔkɔ an nɔ durnya mɔsɔrbaa bam. Jɔmbaa kan nyaa kɔ y'awɔkɔ bire tɔ, naa bir a hunkare a tɔ, awɔkɔ gɔkɔ an nɔ durnya mɔsɔrbaa bam, an nɔ tam am gɔaa k'an Woso dɔ m naa? ⁴ K'awɔkɔ gɔaa deem tɔr a hɔ, a tɔ: «Pol gɔaa m wɔkɔ m», gɔaa vanta tɔ: «Apolɔs y'a so wɔkɔ tɔ», naa k'awɔkɔ n'a bam naa, gɔaa k'an Woso dɔ zibɛɛ bɛɛ awɔkɔ n'a bam naa? ⁵ Nka m Apolɔs nɔ? Nka m Pol nɔ? Zibɛɛnyɔnta m, Woso nɔ ŋ nyɔnta awɔkɔ ma, k'awɔkɔ n sura ka Krista tɔ, n gɔaa biyɛɛ a zi ba amba Zuuba a da tɔ bi m. ⁶ Apolɔs kan wɔkɔ kɔ, kɔ wɔkɔ tɔ kɔ tɔ kan danwunno kɔ. Mɔkɔ ɪ Woso lemim bi duu, Apolɔs n hi da ra, Woso y'a ka an ma. ⁷ Nɔnaasɔ bi, hɔsɔ bɛɛ m gɔaa k'a n'a duum bi nɔ y, hɔsɔ bɛɛ m gɔaa k'a nɔ hi dam la bi m kɔ y, Woso k'a ka hɔ bi nɔ mam b'tɔ le da haay. ⁸ Gɔaa k'a n'a duum kan gɔaa k'a nɔ hi dam la bi kɔ, ŋ hɔkɔdeem, bi, gɔaa biyɛɛ y'a yawɔra yɔm an a ga kɔ tɔ kan a mutɔ zibɛɛ kɔ. ⁹ Bala, zi wɔkɔ n'a bam kan kɔ kɔ Woso zibɛɛ bi kɔ tɔ, b'awɔkɔ m hɔsɔra kɔ Woso n'a wɔm. ¹⁰ Awɔkɔ m ɛɛ kɔ Woso n n'a dɔ m. ¹⁰ Amba ɛɛdɔrezaa mutɔ m bi, wɔkɔ ɛɛ bi jɔr cɔnta an a ga kɔ tɔ kan ganwɔre kɔ Woso a ka wɔkɔ tɔ bi kɔ, gɔaa vanta m bɔkare an n'a dɔm le. Bi, kɔ gɔaa biyɛɛ n dundo a zi kan zaa k'a sa an nɔ ɛɛ bi dɔm nɔ m bi kɔ. ¹¹ Kɔ ɛɛ bi jɔr bi nɔ, gɔaa b'a dam ma, an ɛɛjɔr vanta da fɔga y, ɛɛjɔr k'an ta tɔ wɔkɔ tee... bi nɔ gɔkɔtɔre a bɔnɛɛ tɔ, ɛɛjɔr bi do, Yeezuu Krista m. ¹² Bi, kɔ gɔaa ɛɛ dɔ ɛɛjɔr bi rɛ sarma mɔr m, gɛɛ wanzurfu m, gɛɛ jaa tɔzannɔ m, gɛɛ gɔ m, gɛɛ bur m, gɛɛ haasɔ m, ¹³ Woso y'a zaa zibɛɛ makra bare an dɔga a dɔdɔkare hinnɔ tɔ. Woso gɔaa biyɛɛ zibɛɛ makra bam sɛ m, sɛ nɔ gɔaa biyɛɛ zibɛɛ k'an lɔntɔ hunkare, bi gɔaa biyɛɛ n n'a zibɛɛ mutɔnabaa gɛɛ a bɔnyaaabaa dɔm ma. ¹⁴ Gɔaa kɔ sɛ bi b'a zibɛɛ bɔm bi, bi zaa y'a zibɛɛ ganwɔre yɔm. ¹⁵ Bi gɔaa kɔ sɛ bi n'a zibɛɛ bɔm bi, a b'a zibɛɛ ganwɔre yɔre y, a mutɔ bɔmbɔre yɔm, bi, kɔ a nawɔm kɔ tɔ, ɪ tɔ, kɔ a tɔ sɛ kɔ tɔ. ¹⁶ Awɔkɔ n a dɔ a tɔ, Wosocɛ n'awɔkɔ m, Woso Espri bi nɔ kan a kɔ ra? ¹⁷ Kɔ gɔaa Wosocɛ bi zaar ba, Woso bi zaa

zaar bam so. Bala, Wosoce bi Woso ho m, bi ce bi do bi n'awo m.

¹⁸ Goo bi bra ba a muhha ni y. K'awoo g'aa deem s, a hoka ka amba durnya naa do ho bi ni, k'a n'a ba hokkaa k'an hokare an hoka ka. ¹⁹ Bala, durnya naa do mindre bi, hokzaabaa m Woso muu s. Amba n y'a g'orsura ba Wosoci b's s, n s: «Woso i mindrezannu kum hoknkare zi s' n'a bam bi ho s.» ²⁰ N y'a ya, n n a g'orsura ba so, n s: «Zuuba mindrezannu hokndare s do. A a do a s, n g'okoo ba s y.» ²¹ N'inaas bi, g'oo b'a le ba a muhha s, g'oo do ma y, bala, awoo ho m ho haay m. ²² Ku Pol m, gee Apoloo m, gee Sefas m, awoo hoka m, ku durnya m gee musurbaa m, gee ze m, ku her-her do muu naa m, gee bootiro hokntu m, woo... naa awoo ho m. ²³ Bi, k'awoo ni, Krista y'a so awoo s, Woso n a so Krista s.

Kristazibæzannu mim

4 A a ga m, ku g'oo n a do n s, hoka kan Apoloo ki bi, Krista zibænyu m hoka m, Woso n a minno k'a n nyaakoo da biisi bi da hoka s, ku hoka n n dunda g'oo m. ² Ku n ho da g'aa ho s k'a n d'uga a mim ma, ho ku n'a kam ma k'a zaa bi n a ba keere bi, strabare m. ³ Bi ku hoka ni, hoka bee m kan hoka ki k'awoo hoka do yar, gee g'oo vantoo hoka do yar y. M'ur m muhha do yar le m zim so y. ⁴ Sura m, hoka s'oma yu m heer s an ni hoka ho y, bi naa bee n'a hunkare a s, mim ba hoka ma wa. G'aa k'a ni hoka do kam bi, Zuuba m. ⁵ Bi minto bi, a bi le ka a g'oo do ka y, k'a to ku Zuuba n a ba an s, k'a b'a ba an s, a ho gaam ho k'a nyaakoo da monsigæ s ra, an ho haay ku g'oo n ta n a ho s ho m garga ra. Maam bi, Woso y'a le hoka g'aa biyæ s, amba a a ga m bi m.

Korentu zannu muhhabusure mim

⁶ M danyu, awoo daahan do ma m, hoka n naa dunda, m makra sa Apoloo kan hoka ki ma, k'awoo hoka hokbaa sa, a b'a muhha busu a cem ho ku n y'a g'orsura ba Wosoci b's bi han y. Awoo g'oo bi yo g'aa vanta ma k'a a muhha busu, a g'aa vanta gore ho s y. ⁷ Bala, g'aa ra, nka y'a ka ubu m le da i muno ni? Ho ubu yu i zim k'a ka bee n y'a s ubu s? Bi k'a ka n y'a s ubu s, ho m, i n' muhha busure i s, a yu i s i zim ni? ⁸ Un'h'us... awoo i ho haay m kaka an s, hoknylannu n'awoo m, awoo a ba cinno, bi cinno bee m hoka ni y. A g'aa hoka nawoo k'awoo n'a ba cinno paan... s, ku hoka m nyunta cinno so kan awoo ki. ⁹ M'okoo hoka s, hoka s hoka m kristazibæzannu hoka, Woso bi, hoka da s g'aa haay je s, g'oo ni d'uga hoka ma. Ho hoka s ku s kan g'oo s n yu n do yar ni ta n a y'a g'aa n zinze ho ki. I s hoka hoka n y'a s saa, am hokoo ho bi m durnya haay muu s, maleekar ni d'uga hoka ma, g'oo ni d'uga hoka ma so. ¹⁰ Hokannu hoka m, Krista ku hoka n'a pa dam bi minto. B'awoo, mindrezannu n'awoo m k'awoo a ze ku ra kan Krista ki bi do ma. Muhhabarannu n hoka m, awoo m muhhabannu, n y'awoo gore dan s, bi n yu hoka gore hoka s. ¹¹ A n ta an wakati naa do ku naa, hoka

g'oo s ni fur yu, ho m kan muu ki m, huu jura hoka ma, g'oo i fur kam hoka ma, hoka ba s hokoo har ni y, le hoka n'a sam tee.... ¹² Zi hoka n'a bam hokoo k'oo le-maa ho yu, s a bi. Ku g'oo hoka s'oo s, bi hoka n bar-ka da s. Ku g'oo i fur kam hoka ma, bi hoka ye furye bi ma. ¹³ Ku g'oo y'a honyaa hu m hoka ma, bi hoka meerbaa nyunta ba kan n ki. Kan a her ki naa, n g'oo n ni d'uga hoka ma i s, durnya gumæ m hoka m, i s, durnya dintim m hoka m.

Le ku Pol n ta m

¹⁴ M'okoo n ho ku hoka g'orsura ba naa s naa ba, ku m awoo da nyantu s y. A ba hoka s, ku m awoo ho zaa s, bala, hoka nyu n'awoo m, m n'awoo h'oo m. ¹⁵ Baa k'awoo karunsaambu yu tisi-tisi Krista ho s, awoo zi bi hoka y, a deem. M'okoo n'awoo zi, bala, hoka i le ka m lemim nyunta bi pa da awoo m, awoo n sura ka Yeezuu Krista s. ¹⁶ Naa minto bi, awoo do hoka nawoo, k'a hoka hoka sa. ¹⁷ M'okoo le taa k'awoo hoka hoka sa, bi minto m, hoka n Timote hoka awoo ma, k'an bi musurbaa ku hoka n'a bam Krista zuure ho s bi zaar do da hoka ho s, amba hoka n'a dundam le haay s, kristag'oo sokoo haay m bi m. K'a do a s, Timote bi hoka nyu m am awoo ho bi m ho, hoka n'a h'oo m, an a s'oo hoka ma. ¹⁸ Awoo g'oo hoka a muhha busu, n'a g'oo n s, hoka bi zem bi s'oo zi b's y. ¹⁹ Bi, ku Zuuba ye, hoka zere awoo zi b's, ho muhhabusurezannu hoka meerbaa hoka ho m kam ma s m a ma y, bi, m ka hoka nawoo ma ku m a do s yu muhha m ge. ²⁰ Bala, Woso cirbae bi, meerbaa mim bee y, zi muhhabaa k'a n'a bam bi mim m. ²¹ N kara awoo le n taa? Awoo le n taa ku hoka n s'oo a zi bara m m ho s ku m nyaa ba kan a ki gee, ku m s'oo a zi h'oo m kan nyuntabaa ki ni?

Jaandare mim

5 M'okoo ma n n'a dundam le kar s, n s, g'aa i jaan da awoo barla, bi g'oo s kristag'oo bee m ho hoka bi ye n' jaandare naa do ho da y, k'an honyaa maam-maam bi do ma. A dunda n nawoo, n s, awoo g'aa deem ni kan a zi s ki. ² A ga a s'oo k'awoo heer n a zar, a nyi ka mimbonyaa k'an awoo bire s bi minto, a g'aa k'a naa ba bi ho a zi, an hoka, awoo bi to an n'a muhha busum. ³ M'okoo ba b's kan awoo ki y, bi hoka heer i kan awoo ki, n'inaas bi, hoka g'aa k'a mim naa do ba bi do do yar, i s'oo hoka n ta s kan awoo ki. ⁴ K'awoo b'a so ku ma k'a mim naa do dunda, hoka heer nyuntam kan awoo ki, wakati bi do s bi, k'a g'aa bi do do yar Zuuba Yeezuu do kan a muhha ki m. ⁵ K'a g'aa bi do da Sutaana ho s, k'a mesim n a zaar ba, k'a nyi bi n a da ma an h'oo yu hinni ku Zuuba n ni zen s'oo s. ⁶ Awoo n a ga m hoka, a a muhha busu y. N s: «Nyoo poore hoka i nyisi derm haay.» Awoo n hoka naa do do ra? ⁷ Naa do ma bi, k'a mimbonyaa haay k'oo s nyoo g'oo m bi ho a bire s, k'a a da ma, a yu muhha-muhha i s, nyisi daa ku n n nyoo da ma bi m. Bala, sura ho s, Woso awoo hu ho, Yeezuu Krista ze

muttun ma, ku yaar ko n lann ka ce u, ku zonno ko n zino sa. Ku n y'a ba ncinaasu a jura, ku lu gee zim yure letaama n a so n u, an bur bure am se ko bi m.

¹⁰ Le ku ko u m a cunta lannko zann ko m kan zinzann ko ku m bi ba n nu: «Lu b'a gu a zim ma y.» M ko muttun bee le bi cunta y, Zuuba m. ¹¹ Ku lu a gu a zim ma, a b'a ya an zim sa y, k'a le taa zim ma k'an a ko an aa ku ma kan a zim bi ku, an nyunta kan ku. Lu zim n a ga m ko an la a lu ra y.

¹² Ku gudu ku n gudu ko ko nu, ko nu meer bam kan n ku, Zuuba bee y, ko ku ko u m a hu n bi ba n nu: «Ku kristagusa ta lu m, bi surakarezaa bee m lu bi nu, lu bi m bakare an ye k'a nyunta kan ku, a bi la lu bi ra y.»

¹³ A n ta u ko bi, ku lu ku kristagusa m zim ta u, bi surakarezaa bee y, an bakare an ye k'a nyunta kan lu bi ku, lu bi b'a ko u y. ¹⁴ Bala, zim ku surakarezaa bee b'a ba Woso ko a lu bi to ma, lu ku surakarezaa bee b'a ba Woso ko ko a zim bi to ma. Ku ncinaasu bee, ko an nawum ku u, u, n nyunta ko ko, dintim nyunta m Woso mum u, an bakare n y'a ba wosogudu. ¹⁵ Ku basrakarezaa bi le taa k'a gu a mim bi ma, k'an a gu ma. Zim ku kristagusa m bi, gee lu ku kristagusa m bi, a so a muttun u mim naa do ko u. A n bakare, Woso k'a awko bir bi, awko bir a u, k'awko n murbaa ba laafu ko u. ¹⁶ Bala, lu, lu k'l m kristagusa bi, a a da ma lu n a ka u zim bi n bumbure yu, b'lu y'a ko na? Gusa yar bi, lu k'l m kristagusa bi, a a da ma, lu n a ka u lu bi n bumbure yu, b'lu y'a ko ra?

Gusa biyaa n jum ko ku Woso

a ka u ko u

¹⁷ Ko u m ko vanta naa do hu awko m ko, ko naa do ko n'a dundam kristagusa sokumar m lee haay u, a u yure u, gusa biyaa a ga m an murbaa muttun ku Woso a ka u ko u k'a a bir ma kan bi zu a u bi ba.

¹⁸ Ku Woso gusa bir, bi ma bi a zaa gasu muttun u, a b'a muttun gasu bi nyaakum da y. Ku gusa vanta Woso a bir, bi ma bi, a zaa n gasu muttun u, a b'a ka ma k'a gasu muttun u y. ¹⁹ Ku gusa gasu muttun u, gee k'a n gasu muttun u, ko u bee n bi y. Woso le ko ko zuure n ko. ²⁰ Gusa biyaa n gudu murbaa ku Woso a ka u, a birle ko u m u bi m. ²¹ Ku nyunta u ko, ko u m ku Woso u bir u bi ma, u bi u ko ko a to ma y, bi ku zaa ta u k'l u da ma u ko mbaa bi ko u, k'l zaa bi do sa. ²² Bala, ko Woso a bir k'an bi zu Zuuba u bi, a ba b'u soamuttagaza Zuuba ko u. Bi, soamuttagaza ku Woso a bir ko bi, a ba b'u Krista ko. ²³ Woso ko ko gu ta an awko bumbum m, a b'a ya a ye, a a ba gu ko ko y. ²⁴ M danyun, amba ko lee ka m a hu bi, gusa biyaa a ga m, an gudu an bur murbaa ku Woso a ka u ko u k'a a bir u bi bam Woso mum u.

Bazann kan nyumboko ku mim

²⁵ Ku bazann ko mim nu, ko ku ko u m a hu naa, Zuuba bee y'a cunta a u, ko n a hu y, m ko ndare ko u m a hu, bi Zuuba barka ma bi, gusa ku n n'a dam

ma, n n a mim si sura bi m ko m. ²⁶ M ko yu m ko ko dam ko u, her-her ko u naa ko minto bi, a muttun ku baza n gudu maam. ²⁷ K'l u jaan m ko, lu ka ma k'l u ko u y, k'l ba jaan m, lu ka ma k'l u jaan ze y. ²⁸ Bi, k'l u jaan bi sa, mimbunya bee u ba y, ku nyumbure a jaan sa ko, an mimbunya ba ko y. Bi, ku m a hu a m, gu ko n lann ka ce u, kan nyumboko ku n zino sa ko ko, n fir yure a murbaa ko u gu ta, ko le baa k'awko n fir bi do yu y, bi minto m ko nu meerbaa naa do bam.

²⁹ M danyun, ku m a hu a m denter, ko u m n gudu ko ko gu ta y. Bi ko ma bi, an a sa naa ma, gu ko u n lann ko ko ko n a murbaa ba u u, n ba lann nu y.

³⁰ Gu ko u n nyi kam ko ko, u u, n heer n a zar y. Gu ko u n'a heer nyun ko ko, u u, n heer n nyun y. Gu ko u n ko sim ko ko, u u, n ba ko u y. ³¹ Gu ko u n lu durnya naa ko yu ko ko, u u, n bur a yure y. Bala, durnya naa do k'a n yu naa, cem an nawum naa. ³² M ko le baa k'awko ko ko bur ko y. Gusa k'a n lu sa bi, a ko ko an n'a dam Zuuba ko ko ma, an n'a kam ma ku Zuuba ko n yu a ra. ³³ Bi gusa k'a lu n ta u bi, a ko ko nu ko durnya minno ma, a ka a nawum ma k'a laare ko n yu a ra, ³⁴ a ko ko m huya-huya. Maam ko bi, lu k'a ba zim nu y, kan nyumbure k'a n zim sa ku, a ko ko n'a dam Zuuba ko ko ma. N n'a kam ma ku Woso n a so a u jilli, a me, kan a nyi ko ko u. Bi lu k'a zim n ta u bi, a ko ko an n'a dam durnya minno ma, a ka a nawum ma k'a zim ko n yu a ra. ³⁵ Naa hu ko nawure awko muttun daahan minto. M ka bee ko nawum ma ku m awko ko ko y. A gu ko nawum k'awko m ko k'an muttun an le da bi ba, k'a ko ko nyunta huya-huya y, k'a ko Zuuba ma bala.

³⁶ Ku gusa jaan ta u, a ko ko nu gasu u gu ta, b'a bur a da ra a muttun ma y, an a ko ko da a u, a yaa a ko ma an yu mim, a a da ma, an a jaan bi sa. K'a naa ba, a n mimbunya ba y, ku n ku sa. ³⁷ Bi gusa k'a a ko ko da, an ko ko ko u a zim, bi pakra bee m kan ku, an a da a muttun letaama ma, an a cunta a heer u a zim, a u, a bi lu sare y, a a ba muttun. ³⁸ Ncinaasu bi, gusa k'a nyumbure sa bi, a a ba muttun, bi gusa k'a n a sa bi, a a ba muttun an le da.

³⁹ Ku lu zim ta u, gudu a nawum an bur gusa bi do lu tee..., gusa bi murbaa tekka ma. Bi, k'a zim bi lu ga, a a so a muttun u keere, a a da ma, an ko an gusa vanta sa, bi kristagusa an n'a sam bala. ⁴⁰ Bi, ko ko ndare ko u, k'a gudu a n a ya an zim sa, a heer nyun an le da, ko sura ka ko u, Woso Espri u kan ko ku ko, bi minto bi, k'a ko meerbaa bi si.

Mannun sim sure wosobaawoko ce u

8 U wosobaawoko mannun sinno ko mim dunda keere. Awko y'a hure, a u: «U haay u ta ko ko m.» Denter m, bi ko ko u gusa dam muttunabure ma. A n bakare nure y'a kam gu surakare n'a dam la. ² Ku gusa y'a ko ko dare a u, a ko ko, k'an a ko a u, a n ko ko amba a a ga m bi nu y. ³ Bi, ku gusa Woso nure, Woso bi zaa ko a gusa.

⁴ Kεεε naa, kɔkɔ ɔ ga m ɔ wosobaawɔkɔkɔ mannurɔ kɔkɔ sim sɔ gεε? Wɔkɔ dɔ ɔ ɔ, wosobaawɔkɔkɔ deem taan... ba ɔ an mɪsɪr durnya ɔ y, bi Woso vanta ba ɔ, kɔ Woso k'an ta ɔ deem bi bεε y. ⁵ Bala, baa kɔ gɔsɔ ɪ kɔkɔ niŋŋoo kɔ ŋ ni brama gεε tara ɔ birm wosoro, ŋŋŋ ŋ ba denter sɔ wosoro kan zuubɔ kɪ, ⁶ a bi nɔnɔaasɔ kɔkɔ zi y, kɔkɔ n a dɔ bi, Woso deem taan..., Zi bi m, a tɔ hɔ haay ɔ a muŋŋa zi, kɔkɔ n ta ɔ a tɔ ma. Bi Zuuba bi deem sɔ, Yeezuu Krista m, a muŋŋa tɔ ma m hɔ haay woo... n ta ɔ, a tɔ ma m sɔ kɔkɔ n ta ɔ.

⁷ Bi, kristagɔsɔ haay bεε naa dɔ y. Gɔsɔkɔ kɔ ŋ mim ka wosobaawɔkɔkɔ mannurɔ sinno kɔkɔ m bi, ŋ gɔkɔka ŋŋ'ɪ ŋ sɔm, ŋŋ'a hɔkɔ dare ŋ ɔ, mannurɔ kɔkɔ ka n nawɔm wosoro paan...rɔ ɔ. Naa minto bi, kɔ ŋ sɪrakare paŋŋa ba ɔ bi, ŋ y'a hɔkɔ dare ŋ ɔ, a kɔrɔ ma Woso mɔm ɔ, mannurɔ kɔkɔ sinno kɔkɔ sɔrɛ tɔ ma. ⁸ Wɔkɔ, ɔ ɔ, sɔ bɔrɛ bεε nɔ kɔkɔ zɔkɔ Woso ma y, kɔ kɔkɔ n a bi, a b'a dam ma an kɔkɔ ba laatɔ Woso ma y, kɔ kɔkɔ bi sɔ a bεε n n'a dam ma an kɔkɔ zɔ Woso ma sɔ y. ⁹ Bi, k'a dundo a zi, awɔkɔ ɪ soamɔŋŋasɔ m k'a a hɔkɔ bi, b'a ba ka k'awɔkɔ soamɔŋŋasɔ bi n a ka kɔ kɔkɔ kɔ ŋ ba paŋŋa m cɔna Woso zuure bi kɔ ɔ kɔkɔ rɔ a dɔ mimbɔnyaa kɔ ɔ y. ¹⁰ Bala, ubu k'ɪ hɔ dɔ bi, kɔ gɔaa kɔ paŋŋawarzaa m Woso zuure kɔ b'ɪbu yɪ ɪ nɪ nyuntam wosobaawɔkɔkɔ ɔ ɔ, ɪ n'a mannɪ sim sɔrɛ, naa y'a dam han denter la? A bi mannurɔ kɔkɔ sim sɔm, bi n a heer kɔ ra? ¹¹ Yɪ a nawɔrɛ nɔnɔaasɔ, ubu k'ɪ hɔ dɔ bi minto, paŋŋawarzaa n a dom Woso ma, b'ɪbu danyɪ m, Krista muŋŋa n ga a tɔ ma. ¹² K'awɔkɔ ɪ naa bam, a bɔnyaa awɔkɔ n'a bare a danyɪ kɔ paŋŋawarzaanɔ kɔkɔ m, an nɪ ŋ heer warm kɔ ma, bi mimbɔnyaa naa do ba awɔkɔ nawɔm Krista m sɔ. ¹³ Naa minto bi, kɔ kɔkɔ dɔ kɔkɔ ɔ, kɔ danyɪ y'a dom mimbɔnyaa kɔ ɔ, hɔ kɔ kɔkɔ n'a bɪm tɔ ma, k'a maam kɔkɔ bi n yarɛ m sim sɔ fulga y, kɔ m danyɪ b'a do y.

Pol y'a mɪsɪrbaa kan a zibæ kɪ mim dundam

⁹ Mɔkɔ n m so m muŋŋa ɔ ra? Kristazibæzaa bεε m kɔkɔ m na? Mɔkɔ n kɔkɔ Zuuba Yeezuu yɪ m mɔm m na? Zi kɔ kɔkɔ ba Zuuba kɔ ɔ, bi bεε n'awɔkɔ m na? ² Kan gɔsɔkɔ kɔkɔ kɪ, kɔ kristazibæzaa bεε m kɔkɔ nɔ, kan awɔkɔ kɪ, kristazibæzaa m kɔkɔ m. Bala, hɔ k'a n'a hunkam, a ɔ, kristazibæzaa m kɔkɔ m bi, awɔkɔ m, Zuuba kɔ ɔ.

³ Kɔ kɔkɔ n'a hɪrɛ m nɔ m gumə dundam, gɔsɔ kɔ ŋ nɔ mim kam kɔkɔ ra kɔ kɔkɔ lɛɛ bi ba n nɔ: ⁴ Mɔkɔ n m ga m, kɔ kɔkɔ m hɔkɔ kan hɔmire kɪ ka m ɔ, m zibæ bi tɔ ma ra? ⁵ Mɔkɔ n m ga m, m lɔ sɪrakər sa k'an bur kan kɔkɔ kɪ, m zaakɔrɔrɔ kɔkɔ kɔ ɔ, amba kristazibæzannɔ kɔkɔ, Zuuba dannɔ kɔkɔ kan Plyeɛr kɪ n'a bam bi m na? ⁶ Gεε, kɔkɔ kan Barnabas kɪ, kɔkɔ y'ɔ ga m ɔ minto kɔ zi ba, ɔ ɔ kɔkɔ tɔr m na? ⁷ Awɔkɔ ma cɔna, n ɔ, sɪrdaa tɪr a muŋŋa tɔr a zim k'a bur sɪrdaabaa bam na? Gεε kɔ gɔaa dɪvɛn gɔ hɔkɔ a ba zaa m k'a dɪvɛn gɔ bi nɪ bi ra? Gεε hɔkɔ dundor b'a lɛ m k'a hɔkɔ k'a nɔ dɔrɛ ŋ ma kɔ kɔkɔ nyonhi mi ra? ⁸ A b'a hɔkɔ da a ɔ, yo kɔkɔ nawɔm hɔ kɔ kɔkɔ n'a bam tee... bi makrarɔ ma y. Bala, Moyiisi lɛrɔ kɔkɔ ɪ hɔ kɔ kɔkɔ n'a hum naa hum sɔ.

⁹ Bala, n y'a da lɛrɔ kɔkɔ duro ɔ, n ɔ: «l bi hɔ du der k'a nɔ hɔkɔyaa zɔkɔ bi lɛ ma y.» A hɔ awɔkɔ ɔ, Woso bi kɔ a nawɔm dono ma, ¹⁰ gεε meer naa do ba a ɔ kɔkɔ tɔ ma ra? Sɪra m, kɔkɔ minto m n nɔ hɔ naa do gɔsɪra ba. Bala, a a ga m, kɔ gɔaa k'a nɔ dam wɔm bi kan gɔaa k'a nɔ hɔkɔyaa zɔkɔ bi kɪ n bur a gungarɛ ŋ ɔ, a y'a hɔ yɪm hɔkɔyaa bi jirle kɔ ɔ sɔ. ¹¹ Amba danwur nɔ hɔkɔyaa duum bi, kɔkɔ lemim nyunta duu awɔkɔ m. Amba gɔaa k'a nɔ hɔkɔyaa zɔkɔ bi, an n'a hɔkɔjirle yɪm bi, a hɔ awɔkɔ ɔ kɔkɔ ɪ durnya hɔkɔnyɪ yɪrɛ awɔkɔ zi, a bɔnyaa ra? ¹² K'awɔkɔ ɪ nyasɔm gɔsɔkɔ vantɔkɔ m, k'a a ga m bi minto bi, kɔkɔ bεε awɔkɔ nɔ nyasɔm kɔkɔ m an lɛ da ra?

Bi, kɔ kristazibæzannɔ kɔkɔ m bi, hɔ kɔ kɔkɔ ɔ ga m bi m bi. Bi kɔkɔ n'ɔ ka ma k'awɔkɔ m naa ba kɔkɔ nɔ y. Yɛ kɔkɔ ɔ kɔrɔ do haay ma, kɔ hɔkɔ b'a ta Krista lemim nyunta bi padarɛ m toore y. ¹³ Awɔkɔ dɔ, a ɔ, gɔsɔ kɔ ŋ nɔ Wosoɔ gɔta bi zi bam kɔkɔ, hɔ kɔ kɔkɔ nɔ zɛm nɔ Wosoɔ ɔ b'ɔ bi nɔ hɔkɔrɛ. Gɔsɔ kɔ ŋ nɔ Wosoɔ man-nurɔ zi bam kɔkɔ, mannɔkɔkɔ nɔ hɔkɔrɛ. ¹⁴ Maam sɔ bi, Zuuba lɛ ka kɔ n nɔ nyasɔ gɔsɔkɔ kɔ ŋ nɔ lemim nyunta pa dam kɔkɔ m.

¹⁵ Bi, kɔkɔ nɔ m ka ma kɔ kɔkɔ n a ba m m nɔnɔaasɔ y. Mɔkɔ n ci naa do ba kɔ ŋ nɔ hɔ ka m ɔ y. Kɔ kɔkɔ ga, a jura kɔkɔ m kɔ kɔkɔ n hɔ yɛ, m zi kɔ kɔkɔ n'a bam naa minto. Gɔsɔ bi kɔkɔ muŋŋa lɛbɔrɛ naa do mɔkɔ kɔkɔ nɔ y. ¹⁶ Bala, kɔ kɔkɔ m, lemim nyunta bi pa dare bi, lɛbɔ a muŋŋa ɔ hɔ bεε y. Pakra m kɔ kɔkɔ n a pa da, bi, kɔ kɔkɔ n a pa da, kɔ kɔsɪ n m yɪ. ¹⁷ Kɔ kɔkɔ ɪ hɔkɔ kɔ ɔ m zim, kɔ m zi naa do ba, kɔkɔ ba n tɪr m mɔm dam kɔ Woso m ganwɔ m ma. Bi, kɔ kɔkɔ da n y'a ɔ bi, zi kɔ n kɔkɔ da ɔ bi kɔkɔ n'a bam, kɔkɔ bur dɔm hɔkɔ ma y. ¹⁸ Kɔ kɔkɔ n'a yɪrɛ a kɔ ɔ kεεrɛ? Lemim nyunta bi kɔ kɔkɔ n'a pa dam vam bi m kɔkɔ hɔ. Mɔkɔ bur m kam ma kɔ nɔ lemim nyunta bi padarɛ hɔ kɔ kɔkɔ m ga m ka m ɔ y.

M tɔ kɔkɔ nawɔŋ ɔ

kɔ gɔsɔ n bɔmbɔrɛ yɪ

¹⁹ Soamɔŋŋasɔzaa m kɔkɔ m, gɔsɔ kɔ bεε m kɔkɔ nɔ y. Bi, kɔkɔ m muŋŋa ba gɔaa haay kɔ, kɔ m m da ma m a ka, kɔ gɔsɔkɔ gɔta n bɔmbɔrɛ yɪ sɪra ka Krista ɔ kɔ ɔ. ²⁰ Kɔ kɔkɔ ta m nɔ zi bam zɪfɔrɔ barla, bi kɔkɔ zɪfɔrɔ mɪsɪr-baa sa, kɔ m a ka kɔ ŋ nɔ sɪra ka Krista ɔ. Baa kɔ kɔkɔ bur zum Moyiisi lɛrɔ ɔ bi, m mɪsɪrbaa bi ba kɔkɔ nawɔm ɪ ɔ, zu kɔkɔ nawɔrɛ ŋ ɔ. Kɔ kɔkɔ ɪ zi bam gɔsɔ kɔ ŋ nɔ zure ŋ ɔ kɔkɔ bireyaa ɔ, a ba kɔkɔ nawɔm maam, kɔ m m da ma m sɔr ŋ nɔ Krista sɪrakarɛ kɔ ɔ. ²¹ Kɔ kɔkɔ ɪ kɔkɔ kɔ ŋ nɔ Moyiisi lɛrɔ kɔkɔ kɔ kɔ barla, bi kɔkɔ m ba am ŋ hɔ bi m, kɔkɔ bur zum Moyiisi lɛrɔ kɔkɔ ɔ y, kɔ m a ka kɔ ŋ nɔ sɪra ka Krista ɔ. A bur yɪrɛ ɪ ɔ, kɔkɔ ɪ bur zum Woso lɛrɔ kɔkɔ ɔ y, kɔkɔ ɪ zure ŋ ɔ, bala, kɔkɔ ɪ zum Krista lɛ ɔ. ²² Kɔ kɔkɔ ɪ kɔkɔ kɔ paŋŋawarzaanɔ m sɪrakarɛ kɔ ɔ kɔkɔ barla, bi kɔkɔ m ba am ŋ hɔ bi m, ɪ ɔ, paŋŋawarzaa m kɔkɔ m, kɔ m a ka kɔ ŋ nɔ sɪra ka Krista ɔ. Nɔnɔaasɔ bi, kɔ kɔkɔ m, bi kɔkɔ m ba am ŋ hɔ bi m, kɔ m a ka, baa kɔ kɔ m, kɔ ŋ

gcsunnc n bumbore yl. ²³ Naa woo... naa ba mka nawsm lemim nyunta bi minto, kst m m h y. ²⁴ Awka d a s, kst gsta i bra sim brasire zayha s, n haay i bra bi sim, bi deem taan... ni bra bi sire ganwore ym. Bi t ma bi, k'a bra bi si muha k'a a ganwore yl. ²⁵ Brasinno haay y'a me tontom gsta, k'a a da ma a yl leekarezaa, a ganwore yl. Bi, n ganwore bi, h m an n'a zarm. Bi, kst kka ni, kst kka s tont s, kka ganwore bi nyuntam h k'a bur a zaar bare y. ²⁶ Bi minto bi, kka i bra bi sim, bi kka bur a sim yaars y. Mka k s s, kan zoobor ki, bi kka bur zoo bi bam kan lee tu ki y. ²⁷ Bi, m me bi kka n'a tontom, m n'a dam bar s kaka, bala, kka le baa kst m lemim nyunta pa da gsta ni, kst Woso n bakare an bi kka k a je m, m k vam ni y.

A bi wosobaawokh da s y

10 M danynt, kka le taa k'awka n mim k'a kka zulfors, kka yaabok yl, domum kst n nyunta s poo s n' l zum Moyiisi s bi t da a n s. Awka d a s, Woso a ka warkst n d n ja illi, n bra higsta ma s, ² a k s s i s, n haay batem si warkst bi kan higsta bi ki s, k'a zu Moyiisi s. ³ N haay hokore k'a a to Woso zi bi bi. ⁴ N ni hi k'a a to Woso zi s bi mi, bala, ci deem i nyunta s, ci bi do hi n y'a mi. Ci bi, Woso y'a ka n s, an ni zure n je s. Bi, ci bi do bi, Krista m. ⁵ Baa kan naa ki haay, n gsta nyunta s gsta Woso n n yl n la y, bala, n gunga, n bir poo b's. ⁶ Ba minno kka duro s, k'a kka dunda kka m, kst kka bi nyunta kka bonyaaars letaama ni, amba n nyuntam bi ni y. ⁷ A bi yl wosobaawokh daurezann amba n gsta kst n n y, bala, n y'a gstsira ba Wosoci s, n s: «Gsta kka nyunta k'a h bi, k'a h mi, n ni bi wuti k'a sar ba.» ⁸ Amba n gsta kst n jaan da bi, s bi jaan da y. Bala, jaan bi dare a ka, n gsta bam tisi-tisi buhura a yaa n kaakst n gunga hindeem taan... kst. ⁹ Amba n gsta kst n Zuuba makra ba bi, s bi Zuuba makra ba y. Bala, naa kst n y'a ba b'a ka mnt m sakst dunda n s, n n gunga. ¹⁰ Amba n gsta kst n kukur ba bi, s bi kukur ba y. Bala, naa kst n y'a ba bi, Woso maleeka k'a ni gsta kka zunze m bi, bsr an bi n zunze. ¹¹ Minno kka duro kka yaabok yl, k'an nyunta makra, bi y'a ka n n da ci s, kst kka m kka yl n s t ma, kka s kka s' n musurbaa bam je domum s kka. ¹² Naa minto bi, gsta k'a n'a kka dare a s, a b'a bare am n h bi m bi, k'an dundo a zi k'a b'a do y. ¹³ Makrar s n gsta m y kka k'awka yl bi, bi taalerazaa m Woso m, a b'a tore kka n makra yl k'an cem kka panha han y. Kst makra kka yl, a y'a kare kka m k s, k'a a da ma a bsr la.

A b'a ze kst ra kan zinero ki y

¹⁴ M danynt, naa minto bi, k'a ba wosobaawokh daure ma laats. ¹⁵ Mka d kka s, kka kka kka n'awka m, bi t ma m kka ni meer bam kan kka ki, k'a a kka da h kst kka hi bi ma a diga a. ¹⁶ Ba kka tur s so kst ma kst Zuuba tdaans hokore bi bi bi, kka tur barka hokore bi barka da s, s a d s a mi, barka

hokore bi kst kka n'a mim bi, kka i zekora ym kan Krista ki a ma bi t ma. Kst kka bur bi jinjir s a bi, kka i zekora ym s kan Krista ki a me bi t ma. ¹⁷ Kst bur bi n deem bi, kka haay, me deem zann kka m s, bala, bur deem bi kka s da kst s haay s n'a bum. ¹⁸ K'a diga Israyel gsta kka ma, n tur kka zunze k'a manni ba n ni Woso ma, gsta kst n ni manni kka duro sim s m kka, a ze n nawsm kst ra kan Woso ki. ¹⁹ Bi, kka meerbaa bi ni n k ni? A hi kka s, hka m wosobaawokh kan a manni sim ki n na? ²⁰ Ayy...! Kka s kst m a hi m s, basrakanno kka, manni kka ba n nawsm zinero ma, a ka bse n nawsm Woso s y. Mka le baa k'awka n'a ze kst ra kan zinero ki y. ²¹ A n a ga m, k'awka n Zuuba hokore mi, k'a a ya, a zinero h mi y. A n a ga m s, k'awka n Zuuba hokore bi, k'a a ya, a zinero h bi y. ²² Gee, a nsa kka nawsm kst Zuuba da kka ma ra? A hi kka s kka panha le da m na?

Wosobaawokh manni sim

²³ Gsta kst n y'a hire n s: «Zaa ta s, k' s h haay ba.» Denter m, bi h haay bse n'a dam kka han wa. Kst n bi to n'a hire n s: «Zaa ta s, k' s h haay ba», kst n n'a d n s, h haay bse n'a kam kka n ta lee Woso zuure k s wa. ²⁴ Kst gsta biyee n bur a kam h k'a n'a dam a mim han bi ma, a b'a ka a muha daahan ma y. ²⁵ Awka a da ma a h haay k'a ni daas s si a bi, b'a bi laaka da a mim ma y, k'a b'a heer k y. ²⁶ Bala, Zuuba y'a so tara bur s kan h haay k'a n a k s ki s. ²⁷ Kst basrakakristaazaawokh bir a har s k'a bi h bi, k'awka ye a birle ma k'a ta, k'a yaa lee ku, kst k n y'a ka a s, k'a bi bala, a bi laaka da ma y, a yaa n'a heer k. ²⁸ Bi kst gsta a hi a m, a s: «Sim naa do manni sim m», a ba s y, gsta k'a naa hi kka m bi minto, kst heer kore bi yl s y. ²⁹ Bi, kka heer kore bse kka n'a hum ma y, gsta k'a sim bi mim hi kka m bi heer kka n'a hum ma. Bala, a n a ga m, kst gsta vanta heer m kka kst yar y. ³⁰ Kst kka i Woso barka dare m ni h n' n' b're, k m gsta vanta ni kka t zarle an bakare kka Woso barka da, m n'a b're?

³¹ Ncunaas bi, kst kka kka n'a b're, gee kka kka n'a mire, baa kst kka kka n'a bare, k'a h haay ba Woso lebsore minto. ³² A b'a ka, k'awka t ma kst gsta n a do mimbonyaa k s y. Kst zulf m, gee grekk m, gee kristagsta kst Woso y'a so n s kka m, a b'a ka kst gsta n a do y. ³³ Ncunaas ni, kka muha ni m n' s, kst m yl muha gsta haay ma, h haay k s. A ba kst kka nawsm ncunaas bi, kka bur m kam m muha daahan ma y. M ka kka nawsm ma kst gsta cir gsta n daahan yl, kst n bumbore yl.

11 Amba kka ni Krista hokore dundam bi, k'a kka hokore sa s.

Woso gsta muhazerle

² Mka yl m le kka kka s, bala, kka i kka t dare a k s h haay k s, an ni zum kka kka dundarers haay s, amba kka dunda kka m bi m. ³ Bi, kka le taa k'awka n mim naa do d: Yeezuu Krista m gsta yar haay leezaa,

gɔaa yar m lɔ lɛɛzaa, Woso m Krista lɛɛzaa. ⁴ Gɔaa yar haay k'a hɔ ku a mim ma, k'a yaa da, gɛɛ an nɩ Woso lɛ sim k'a so ra bi, a lɛɛzaa kɔ Krista m bi an n'a bɔŋ ɔ. ⁵ Bi, lɔ niŋŋɛ k'a n hɔ ka a mim la, an bɔkare a ɔ k'a yaa da, gɛɛ Woso lɛ an n'a sim k'a so ra bi, a lɛɛzaa an n'a gore bɔŋ ɔ, bala, bɔ a ɔ kɔ ɔ, ɩ ɔ, a mim a a bɔ. ⁶ Kɔ lɔ lɛ baa k'a hɔ ka a mim la, k'a n'a minkɛ zunzera. Bi k'a ɩ yurɛ ɩ ɔ, nyannu m kɔ lɔ n a minkɛ zunzera gɛɛ an a mim bɔ, k'a maam, k'an hɔ ka a mim la. ⁷ Gɔaa yar bi n a ga m an hɔ ka a mim la y. Bala, Woso bɔkɔsɛrezaa m, a m Woso lɛbɔsɛre sɔ, bi gɔaa yar lɛbɔsɛre m lɔ m. ⁸ Bala, gɔaa yar n a to lɔ mɛ ɔ y, lɔ n y'a bɔ gɔaa yar mɛ ɔ. ⁹ Bi, Woso n gɔaa yar da lɔ tɔ ma y, lɔ a a da gɔaa yar tɔ ma. ¹⁰ Naa minto nɩ, lɔ n a ga m, an hɔ ka a mim la k'a hunka a ɔ, a zim n'a lɛɛzaa, malɛkarɔ tɔ ma. ¹¹ Kan naa kɩ haay, gɔaa b'a dam ma an a hɩ a ɔ, lɔ zibɛɛ ba gɔaa yar ma y, b'a b'a dam ma sɔ an a hɩ a ɔ, gɔaa yar zibɛɛ ba lɔ ma, Zuuba mɩm ɔ y. ¹² Bala, k'a nɩ yurɛ ɩ ɔ, lɔ bɔ n y'a ɔ gɔaa mɛ ɔ bi, lɔ nɩ gɔaa yɩm. Bi naa haay a to a ɔ Woso zi. ¹³ K'a hɔŋŋ da ma a zim a dɩ-ga a, a a ga m kɔ lɔ n yaa da Woso m b'a n hɔ ka a mim la ra? ¹⁴ Awkɔ n a dɔ a ɔ, nyannu m kɔ gɔaa yar minkɛ n bur jintɛ ra? Gɔaa woo... naa dɔ. ¹⁵ A n bɔkare kɔ lɔ minkɛ jintɛ bi n a lɛbɔsɛre, bala, minkɛ jintɛ bi ka n y'a ɔ lɔ ɔ, k'a mim bi gɔŋŋa vam y. ¹⁶ Kɔ gɔaa a ɔ, k'a bɩsɩ ka hɔndare naa do ma, k'an a dɔ a ɔ, kɔ kan kristagɔŋŋ sokɔmarɔ kɔ kɩ, kɔ n minkɛ hɔ vanta m kɔ yɩnnɩbayɩ naa do bɛɛ y.

Zuuba tɔdaanɔɔ hɔbure mim

¹⁷ Hɔ k'a gɔŋŋa kɔ kɔ m a hɩ bi, kɔ bi m lɛ bɔre kɔre kɔre ɔ y. Bala, k'awɔ tur a so kɔ ma k'a yaa da Woso m, hɔ k'awɔ n'a bam sokɔmarɔ kɔ kɔ ɔ bi bur a dare awɔ han y, awɔ kɔ a nawɔre a jɛ m. ¹⁸ Mim lɛɛkare hɔ bi, n y'a hɩ kɔ m, n ɔ, k'awɔ a so kɔ ma, b'awɔ a gɔŋŋa a hɔŋŋa. Kɔ y'a gungam kɔ ɔ, a a da ma an yɩ sɩra. ¹⁹ Denter sɔ, k'awɔ a gɔŋŋa a hɔŋŋa, bi n n'a kam n nɩ gɔŋŋa kɔ taalerazannɩ m kɔ kɔ dɔ. ²⁰ Bi, k'awɔ a so kɔ ma, Zuuba hɔbure bi bure tɔ ma bɛɛ y. ²¹ Bala, sokɔma bi wakati ɔ, gɔaa biyɛɛ nɩ lare a mɩŋŋa hɔbure ra, maam bi, kɔ ɩ kɔŋŋa kɔŋŋa zɛre, gɔŋŋa kɔŋŋa n bɔkare ŋŋ'ɩ bɛɛ mire an nɩ ŋ zɛm. ²² Awɔ har ba ɔ, awɔ nɩ hɔŋ ɔ, a nɩ hɔŋ mɩŋ ɔ ra? Gɛɛ a hɩ awɔ ɔ, k'a Krista gɔŋŋa kɔ gore bɔ ɔ, k'a a ya a nyannu da gɔŋŋa kɔ ŋ ba hɔŋ m kɔ kɔ ma ra? Bɔ kɔ n'a hure awɔ nɩ, kɔ yɩ m lɛ bɔre awɔ ɔ ra? Fulgaal! Mɔ bi m lɛ bɔre awɔ ɔ naa kɔ ɔ y. ²³ Hɔ kɔ kɔ nyɩnta m a dunda awɔ m bi, a ma kɔ m ɔ Zuuba Yeezuu zi: Gum niŋŋɛ kɔ n'a bam k'a Zuuba nyasɔ a ka kɔ n a zɛ bi, gunuu ɔ bi do ɔ, a mɩŋŋa bur sa, ²⁴ an barka da Woso m, an bɔkare an a zunze an a jinjir, an a hɩ a ɔ: «Naa do naa, kɔ mɛ m, kɔ n a ka awɔ tɔ ma, k'a tur naa ba, a kɔ tɔ da a kɔ ɔ.» ²⁵ Hɔbure bi jɛ ɔ bi, a a ba maam sɔ hɔmire bi m, an a hɩ a ɔ: «Hɔmire naa do gɔaastɔbabaa daa k'an ta ɔ kɛɛre kɔ ma minto bi m. K'awɔ bɔ an nɩ hɔmire bi mim, k'a tur a ba, a kɔ tɔ da a kɔ ɔ.» ²⁶ Bala, wakati haay, k'awɔ nɩ Zuuba tɔdaanɔɔ bur bi bur ɔ, an nɩ tɔdaanɔɔ hɔmire

bi mim bi, Zuuba mɩŋŋa zɛ awɔ n'a pa dare, k'an tolle ba an bɔr.

²⁷ Bi y'a ka gɔaa k'a nɩ Zuuba tɔdaanɔɔ hɔbure bi bɩm, gɛɛ an n'a hɔmire bi mim, an Zuuba kɔ ɔ bi, mim ɩ kan kɩ, bala, a n dɩga Zuuba mɛ bi kan a ma bi kɩ ma, hɔŋŋa y. ²⁸ Gɔaa biyɛɛ a ga m, an a mɩŋŋa lar an dɩga a k'a jɩ dɔ mɩŋŋa gɛ, k'an a dɔ an bur bi bi, an hɔmire bi mi. ²⁹ Bala, kɔ gɔaa bur bi bi, an hɔmire bi mi, b'a n a hɔŋŋa da mɩŋŋa an a dɔ a ɔ, Zuuba mɛ nɩ, a bi k'a ɔ, an a mi bi, a mɩŋŋa dɔdɔ yar lɛ a ka ma bi. ³⁰ Naa tɔ ma m, awɔ barla gɔŋŋa n ta ɔ gɔta, ŋ bi laafu y, gɔŋŋa n a ba yir, hɔŋŋa n gungu. ³¹ Kɔ kɔ y'ɔ mɩŋŋa m heer daasɛre ɔ zim, Woso bi kɔ dɔdɔ kare y. ³² Bi kɔ Woso kɔ dɔdɔ ka, a hɩ a ɔ, k'awɔ kɔ zaa ɔ, kɔ kɔ bi nyɩnta durnya gɔŋŋa k'a nɩ zɛm bi ŋ dɔdɔ yar, an ŋ da kɔre ɔ kɔ kɔ barla dɔdɔkare hinni ɔ y.

³³ Nɩnaasɔ bi, m danyɩnta, k'awɔ a so kɔ ma k'a Zuuba tɔdaanɔɔ hɔbure bi bi, k'a dɔ kɔ ma. ³⁴ Kɔ kɔ ɩ gɔaa zɛm, k'an lɛɛ ka an hɔ bi a har ɔ, k'a b'a so kɔ ma, a a ka a mɩŋŋa kɔdɔdɔ yar lɛ ma y.

Kɔ minno kɔ ŋ gɔŋŋa kɔ kɔ nɩ, kɔ kɔ bi bɔr, kɔ kɔ bɔ kɔ kɔ zɩ.

Sent-Espri ganwɔreɔ mim

12 M danyɩnta, kɔ *Sent-Espri ganwɔreɔ kɔ mim bɩnce nɩ, kɔ lɛ taa k'awɔ n hɔ k'an ta a kɔ ɔ bi dɔ mɩŋŋa. ² Awɔ dɔ a ɔ, nyɩnta k'awɔ ɔ basɩrakɛnno biisi bi, wosobaawɔŋŋa dɔre y'a so awɔ ɔ, awɔ n a da ma an n'a bɔre ŋ ɔ y. ³ Naa minto bi, kɔ lɛ taa k'awɔ n a dɔ mɩŋŋa, a ɔ, kɔ Woso Espri a so gɔaa ɔ, a zaa nɩ meer bam, a zaa b'a dam ma an a hɩ, a ɔ: «Ler-bɔre kɔŋŋa ɩ kan Yeezuu kɩ y.» Bi gɔŋŋa b'a dam ma sɔ an a hɩ, a ɔ: «Zuuba m Yeezuu m,» kɔ Sent-Espri bɛɛ y'a ka y.

⁴ Sent-Espri ganwɔreɔ kɔ y'a hɔŋŋa, bi Espri deem-deem bi nɩ ŋ kare. ⁵ Zibɛɛro y'a hɔŋŋa n ta ɔ Zuuba nɩ gɔŋŋa dare ŋ bare ɔ, bi Zuuba deem-deem bi zibɛɛ m. ⁶ Zibɛɛro zaarɔ y'a hɔŋŋa ta ɔ, bi Woso deem-deem bi n'a kam gɔŋŋa n'a dam zibɛɛro kɔ duro bare ma. ⁷ Sent-Espri ɩ zi bam kan gɔaa biyɛɛ kɩ ganwɔreɔ y'a hɔŋŋa m, bi naa ba an nawɔm k'a a da gɔŋŋa haay han. ⁸ Sent-Espri ɩ mindɔre meerbaa ganwɔre kam gɔaa deem ɔ. A n hɔŋŋa meerbaa ganwɔre ka gɔaa vanta ɔ. ⁹ Sent-Espri deem-deem bi do ɩ sɩrakare ganwɔre kam gɔaa ɔ, a ɩ waare ganwɔreɔ kam gɔaa vanta ɔ sɔ. ¹⁰ A ɩ hoserlo bare ganwɔre kam gɔaa vanta ɔ, an nɩ Wosolesinnɩsora meerbaa ganwɔre kam gɔaa vanta ɔ sɔ. A ɩ esprirɔ dɔ n a bɔ kɔ zi ganwɔre kam gɔaa vanta ɔ, an nɩ leminno y'a hɔŋŋa hure kam gɔaa vanta ɔ, a ɩ leminno kɔ duro wusigere ganwɔre kam gɔaa vanta ɔ sɔ. ¹¹ Bi, naa woo... naa, Sent-Espri deem-deem bi zibɛɛ m, an nɩ ganwɔreɔ kɔ jinjirm gɔaa biyɛɛ m, a hɔŋŋa ma.

Kristagטכט ככ y'a חטחכ,

בי, η deem

¹² ככ דכ ככ ט גטא מע deem, an בככאε a vεηηεרו m חכא, בי, גטא מע vεηηεרו k'a בי to an חכא naa, מע deem m bala, Krista maam סכ. ¹³ Bala, ככ haay woo... naa, Zuuba batεm ka ככ ט Sent-Espri deem-deem בי ככ ט, k'ט yι מע deem zannk, כט zιfט m ככ m, גεε do vantככ m ככ m, כט כחככ ככ m, גεε soamυηηεszannk m ככ m, ט ט ba deem, Sent-Espri deem-deem בי n y'a ka ככ ט, an ככ han an bra ככ ra.

¹⁴ גטא מע vεηηε בי deem y, η חכא. ¹⁵ כט גטא gam a חι, a ט: «כט ככ בεε m ככ m בי, ככ ba מע בי barla y,» naa do a da ma an a ka, a בי nyuntam מע בי barla דכ ra? ¹⁶ כט גטא טר a חι a ט: «כט mυnyaa בεε m ככ m בי, ככ ba מע בי barla y,» naa a da ma an a ka a בי nyuntam מע בי vεηηε דכ ra? ¹⁷ K'a ι yιε ι ט, גטא מע בי jilli, mυnyaa חι, גטא טר nyuntam lεε ka ra ט? כט גטא מע בי jilli, טר חι, גטא meeyaa nyuntam lεε ka ra ט?

¹⁸ בי sιra ככ ט, Woso גטא מע vεηηεרו haay cιncιnta a bιnce ט, a חככחכ ma. ¹⁹ כט גטא מע vεηηεרו ככ jilli, vεηηε deem חι, מע בי nyuntam ka? ²⁰ Ncιnaaט בי, גטא מע vεηηεרו ככ חכא בי מע deem m.

²¹ גטא mυnyaa b'a dam ma an a חι a ככ m a ט: «לבי zibεε ba ככ ma y.» גטא mim b'a dam ma an a חι a gannk m סכ a ט: «Awככ zibεε ba ככ ma y.» ²² A n lε da בי, גטא מע vεηηεרו k'ι ט, η nyככדט ba ט fιlgaa רכ ככ, ככ zibεε n ta ט gטa kare. ²³ ככ מע vεηηεרו כט ככ חι dιgare η ma ι ט, η בי wιsι רכ ככ, ככ ככ חι nyasטre η חι gטa, nιηηoo k'ι ט nyannι bιnceרכ m ככ ככ, ככ ככ חι nyasטre η חι paan.... ²⁴ ככ מע vεηηεרו כט η חι ta daטre m ככ ככ bur a kam nyasטre בי do ma y. Woso k'a גטא vεηηεרו da בי, a zi בי ba a ט, כט vεηηεרו כט η ba daטre m ככ ככ n daטre yι gטa.

²⁵ A ba a ט maam, כט gטngטre בי nyιnta מע b'ט y, בי כט vεηηεרו ככ n bur nyasטm כט m. ²⁶ כט מע vεηηε deem ι fur yιm, vεηηεרו mιsιrכ ככ haay ι fur yιm kan חι. כט vεηηε deem daטre yι, vεηηεרו mιsιrכ ככ haay y'a heer nyככm kan חι סכ.

²⁷ A n בככאε, Krista מע n'awככ m, a מע בי vεηηε n'awככ גטא biyεε m, גטא biyεε kan a bιnce חι. ²⁸ Ncιnaaט חι, Woso n gטככ ככ ט an zibεε ka η ט, kristagטכט ככ barla. lεεkare ma בי, kristazibεεzannk a η cιnta. A חιya חכ ma בי, wosolεsιnnιsorazannk a η cιnta. A kaakט חכ בי, חכdιndagטככzannk a η cιnta. בי jε ט, gטככ כט η חι hoserlo bare ganwטre m ככ ככ m, kan yaabarכ waare ganwטrεrכ zannk חι, kan daahanzannk חι, kan lεezannk חι, kan gטככ כט η חι leminno y'a חטחכ חιm zannk חι. ²⁹ K'awככ dιga a naa, awככ n a דכ a ט, η woo... בεε m kristazibεεzannk ra? N woo... בεε m wosolεsιnnιsorazannk סכ y. N woo... בεε m חכdιndagטככzannk y. N woo... בεε חι hoserlo bare y.

³⁰ N woo... בεε חι yaabarכ waare ganwטrεrכ חι y. N woo... בεε חι leminno y'a חטחכ חιre y. N woo... בεε חι leminno ככ wusιgare y. ³¹ K'a ka ganwטrεrכ כט η חι mυηηa an lε da רכ ככ ma, kan a heer חι haay.

בי, כט m zaa k'an mυηηa an cem haay בי חιnka a m כεεε.

נטאε k'a a ga m an nyιnta ט kristagטכט barla

13 Baa כט ככ ι leminno haay חιm, gטככ חכ kan malεεkarכ חכ חι, כט ככ ba ηטאε m, חכsι bεε m ככ חι y. ככ ככ ט כט ט kan lכmbur k'a nyι חι ככm חι, גεε ככ ככ ט כט ט, kan sιsaka k'a nyι חι ככm חι.

² A a da ma ככ m wosolεsιnnιsora meerbaa ganwטre yι, m bur חככrε m haay, m חכ k'a a nyaakטm da haay דכ, a a da ma ככ m bur sιrakare m haay, m m dam ma m n'a kam cιro n'a gaare a bιnceרכ ט, lε meerbaa טכke ma, כט ככ ba ηטאε m חכsι bεε m ככ חι y.

³ כט ככ בי to m m חכnyι haay jιr cιcιrzannk m, m m da ma סכ m yε fur ma, n m da sε rε, כט ככ ba ηטאε m, naa woo... naa, vam m.

⁴ כט גטא ι ηטאε m, a ι bטrle a ma, a ι חכ mυηηa bam gטככ m, a bur jum bare y,

a bur a lε ככrε a mυηηa ט y, a bur a mυηηa busure y.

⁵ כט גטא ι ηטאε m, a bur zi daηηada bare y, a bur a kare a mυηηa daahan ma y, a ככ bur maη ט zככ-zככ y, a bur mim cιntare a heer ט kan gטא חι y,

⁶ כט גטא ι ηטאε m, a bur a heer nyככm zibטnyaa bare ma y, a heer a n'a nyככm sιra ma.

⁷ כט גטא ι ηטאε m, a ι sugur bam חכ haay ככ ט, a ι sιra kam דכmιm haay, a ι taahεerle m tee..., a ι yem kכrε do haay ma.

⁸ Nטאε nyare ba ט y. Wosolεsιnnιsora meerbaarכ ganwטre nyare, leminno y'a חטחכ רכ ככ חιre nyare, חככrε nyam סכ.

⁹ Bala, ככ n חכ haay דכ y, wosolεsιnnιsora zibεε כט ככ n'a bam סכ בי, ככ bur a bare an n'a gam כט ט haay y.

¹⁰ בי, כט חכ k'an mυηηa paan... בי בי bטr, חכ k'a jιrε n ta ט בי nyare.

¹¹ Nyιnta כט ככ ט nyι חι, nyιnzεεmbaa meer ככ n'a bare, m חι m חככ dare am nyι חכ בי m, m חι nyιbaa חככ m.

בי כט ככ בי m ba gטא burgu בי, ככ nyιbaa zibεεro wככ ט.

¹² Her-her naa, ככ a ט כט ט, ι ט, dιga ככ nawטm jεttιg a ט,

חכ כט ככ חι dιgam ma בי bur yιm fast y, בי דכmιm ι zεm ככ m b'a yιm garga ra haay.

Her-her naa, ככ חככrε jιrε ta ט, בי חιnι חι do ט, ככ חכ haay ככm, amba Woso ככ דכ mυηηa בי m.

¹³ Kεεε naa, ככ kaakטrכ חככ duro n ta ט, בי η nyare ba ט y:

Strakare m, bi taaheerle m kan n̄sare ki,
bi n̄sare i le da η ni haay.

Sent-Espri ganw̄rers k̄w̄ zibæ zaa

14 K'a a ka k̄w̄ n̄sare ma paan..., a a ka *Sent-Espri ganw̄rers k̄w̄ ma s̄w̄ kan a heer ki haay, an le da bi, k'a a ka wosolesinnisora meerbaa ganw̄rere bi ma. ² Bala, ḡsaa k'a ni lemim y'a h̄st̄h̄ hum bi, a hi bæe a naw̄sm kan ḡst̄w̄ ki y, meer bi ba a naw̄sm kan Woso ki. Ḡst̄w̄ bur h̄w̄ k'a n'a hum bi ju mare y, h̄w̄ k̄w̄ n y'a nyaak̄um da, an ni η hum Sent-Espri paŋŋa m. ³ Bi ḡsaa k'a ni Woso le sire an ni som la bi, meer bi ba a naw̄sm kan ḡst̄w̄ ki, an ni η paŋŋa dam la, an ni η heer yom, an ni η heer w̄tam. ⁴ Ḡsaa k'a ni lemim y'a h̄st̄h̄ hum bi, a muŋŋa paŋŋa an n'a dam la, bi ḡsaa k'a ni Woso le sire an ni som la bi, sok̄maḡst̄w̄ k̄w̄ an ni η paŋŋa dam la.

⁵ M̄w̄ le taa k'aw̄w̄ haay n bur lemim y'a h̄st̄h̄ hum, bi m̄w̄ n a n̄s̄a an le da bi, k'aw̄w̄ i Woso le sire an ni som la, bi m̄w̄ jura. Ḡsaa k'a ni Woso le sire an ni som la bi, a le da ḡsaa k'a ni lemim y'a h̄st̄h̄ hum bi m, k'a maam lemim bi wusiḡe a σ, sok̄maḡst̄w̄ k̄w̄ n a ju ma, an η paŋŋa da ra. ⁶ M danyuŋ, k'a h̄w̄ da a d̄ga a. K̄w̄ m̄w̄ b̄st̄ aw̄w̄ zi, m ni lemimno y'a h̄st̄h̄ h̄re, bi Woso n h̄w̄ h̄nka m̄w̄ m, m̄w̄ n a ju d̄nda aw̄w̄ ni y, bi m̄w̄ n aw̄w̄ h̄w̄ h̄re da ra y, bi m̄w̄ n Woso le si m so ra y, bi m̄w̄ n h̄w̄ d̄nda aw̄w̄ ni y, n̄c̄naaσ bi lemimno y'a h̄st̄h̄ k̄w̄ m̄w̄ n'a hum bi nȳc̄k̄σ y'aw̄w̄ ma ka?

⁷ A do m naa s̄w̄ kan sarbare m̄w̄ ki. K̄w̄n̄ ḡe hir, k̄w̄ η nyi bur m̄w̄ muŋŋa, ḡsaa y'a bam lo k'a a t̄w̄ ka k̄w̄n̄ bi, ḡe hir bi ma? ⁸ K̄w̄ n huure h̄e k̄w̄ ḡst̄w̄ n b̄w̄ ηu ta yar ma, k̄w̄ huure bi nyi bur m̄w̄ zore, ḡst̄w̄ y'a bam lo ηn'a d̄w̄ η σ, a bir n naw̄sm yarbare ma, k'a ban-ka a ta? ⁹ A do m bi s̄w̄ kan aw̄w̄ ki. K'aw̄w̄ lemim y'a h̄st̄h̄ hi, bi lemim bi do ju bur mare y, η y'a bam lo k'a h̄w̄ k'aw̄w̄ n'a hum bi d̄w̄? A b̄w̄ k̄w̄ σ, i σ, meer aw̄w̄ n'a bam vam. ¹⁰ Lemimno i durnya naa σ ḡsta ηn'a h̄st̄h̄, bi η w̄o... naa, η ju ta σ. ¹¹ Bi, k̄w̄ m̄w̄ bur lemim k̄w̄ ḡsaa n'a hum kan m̄w̄ ki bi mare, a zaa i d̄gam m̄w̄ ma saana kan a ki, m̄w̄ ni d̄gare a zaa ma saana s̄w̄. ¹² N̄c̄naaσ bi, k'aw̄w̄ ni Sent-Espri ganw̄rers k̄w̄ n̄s̄am paan... bi, k'a ka ganw̄rers k̄w̄ η n'a kam kristaḡst̄w̄ sok̄ma bi n ta l̄e strakare k̄w̄ σ k̄w̄ ma, k'aw̄w̄ n η y ḡsta.

¹³ Bi y'a ka, ḡsaa k'a ni lemim y'a h̄st̄h̄ hum b'a ga m, an a ye Woso han, k̄w̄ Sent-Espri n lemimno k̄w̄ wusiḡere ganw̄rere ka a σ s̄w̄. ¹⁴ K̄w̄ m̄w̄ i yaa dam Woso m lemim vanta m, m̄w̄ heer i yaa bi dare k̄w̄ σ, bi m̄w̄ bur h̄w̄ k̄w̄ m̄w̄ n'a hum bi ju mare y.

¹⁵ N̄c̄naaσ naa, k̄w̄ m̄w̄ n'a bare? M̄w̄ yaa dam lemim y'a h̄st̄h̄ bi m, bi m̄w̄ yaa dam lemim k̄w̄ ḡst̄w̄ n'a mam bi m s̄w̄. M̄w̄ laa m̄w̄ lemim y'a h̄st̄h̄ bi m, bi m̄w̄ laa m̄w̄ lemim k̄w̄ ḡst̄w̄ n'a mam bi m s̄w̄. ¹⁶ Bala, k'ub̄u i yaa dam Woso m barka lemim y'a h̄st̄h̄ ni, ḡst̄w̄ k̄w̄ η ni nyuntam sok̄maḡst̄w̄ k̄w̄ barla, bi η n h̄w̄ d̄ naa k̄w̄ σ k̄w̄ y'a bam lo k'a hi a σ «Amina» i barka yaa bi dare ma? Bala, η bur h̄w̄ k'ub̄u n'a hum bi ju mare y. ¹⁷ A a da ma, ub̄u barka yaa bi dare bi m bur

muŋŋa ḡsta, b'a bur a dam ḡst̄w̄ vant̄w̄ k̄w̄ han strakare k̄w̄ σ y, k̄w̄ η bur h̄w̄ k'ub̄u n'a hum bi mam bi t̄w̄ ma.

¹⁸ M̄w̄ i Woso barka dam, k̄w̄ m̄w̄ n ni lemimno y'a h̄st̄h̄ hum ḡsta, an cem aw̄w̄ haay han bi minto. ¹⁹ Bi, k̄w̄ m̄w̄ ta m ni kristaḡst̄w̄ sok̄ma barla, k̄w̄ m̄w̄ meerbaanȳ ba soor ḡst̄w̄ n a ma an a da η han, a jura k̄w̄ m̄w̄ n meer ba k̄w̄w̄ lemim vanta m.

²⁰ M danyuŋ, a bi t̄w̄ a h̄w̄ da am nyunz̄ennyuŋ h̄w̄ bi ni y, k'a t̄w̄ a h̄w̄ da am ḡst̄w̄ burgur̄ h̄w̄ bi m. Bi k̄w̄ mimb̄onyaa b̄nce ni, k'a ȳ am nyunz̄ennyuŋ h̄w̄ bi m. ²¹ N y'a ḡst̄w̄ ba Wosoci bi k̄w̄ σ, n σ:

Do k'a ni lemim vanta hum m̄w̄ n'a sare, m meer ba kan Israyel do bi ki, saan̄w̄ m̄w̄ n η sare, m meer ba kan η ki, baa kan naa ki haay η b'a t̄w̄ kam m̄w̄ ma y.

²² Naa minto bi, lemimno y'a h̄st̄h̄ h̄re bi, makra a n'a hunkam basrak̄anno k̄w̄ m, a bur h̄w̄ hunkam strak̄anno k̄w̄ ni y, bi, wosolesinnisora meerbaa ganw̄rere bi, makra a n'a hunkam strak̄anno k̄w̄ m, b'a bur h̄w̄ hunkam basrak̄anno k̄w̄ ni y.

²³ K'aw̄w̄ a so k̄w̄ ma haay, a a da k̄w̄ σ haay an ni lemim y'a h̄st̄h̄ h̄re, k̄w̄ ḡst̄w̄ k̄w̄ η ni h̄w̄ d̄w̄ a k̄w̄ σ k̄w̄ ḡe basrak̄anno bi gas̄w̄ aw̄w̄ zi, η b'a h̄re η σ, h̄w̄z̄ann̄ n'aw̄w̄ m na? ²⁴ Bi k'aw̄w̄ haay i Woso le sire an ni som la, k̄w̄ basrak̄er, ḡe ḡsaa k'a n h̄w̄ d̄w̄ naa k̄w̄ σ bi, gas̄w̄ aw̄w̄ zi, a y'a d̄w̄e a heer σ a σ, a y'a b̄onyaa bam, h̄w̄ k'a n'a mam bi y'a kare an a d̄w̄ a σ, a k̄w̄ ma, ḡsaa haay n'a d̄w̄d̄ yarm. ²⁵ H̄w̄ k'a n'a heer σ haay m̄w̄ garga ra, bi n a ka an kukur̄e z̄e Woso taa, an Woso da σ, an kaset̄i ka, a σ, Woso y'aw̄w̄ bire σ, denter.

H̄w̄ haay a ga m an ba an a ga k̄w̄ σ kristaḡst̄w̄ sok̄ma k̄w̄ σ

²⁶ B̄w̄ y'a ga bare m k̄eere? K'aw̄w̄ t̄w̄ a so k̄w̄ ma, k̄w̄ ḡsaa σ k'a laa lo, ḡsaa vanta k'a h̄w̄ d̄nda, Woso n h̄w̄ hunka ḡsaa vanta m k'a n'a hi, k̄w̄ ḡsaa vanta i lemim y'a h̄st̄h̄ h̄re m s̄w̄, deem ni lemim bi wusiḡere ni, naa w̄o... naa, a a ga m an ba sok̄maḡst̄w̄ k̄w̄ haay strakare tal̄e t̄w̄ ma. ²⁷ K'aw̄w̄ t̄w̄ meer ba lemim y'a h̄st̄h̄ ni, k̄w̄ ḡsaa h̄ȳa ḡe kaak̄w̄ bala n meer bi ba lemim y'a h̄st̄h̄ bi m, deem-deem, k̄w̄ ḡsaa deem n a si an bur a wusiḡere. ²⁸ K̄w̄ ḡsaa ba σ an ni lemim y'a h̄st̄h̄ bi wusiḡem sok̄ma bi k̄w̄ σ, k̄w̄ lemim y'a h̄st̄h̄ h̄re z̄ann̄ k̄w̄ n ze pi, ηu bur a h̄re a heer σ, ηu bur meer bam kan Woso ki. ²⁹ K̄w̄ wosolesinnisora meerbaa ganw̄rere bi ni, k̄w̄ ḡsaa h̄ȳa ḡe kaak̄w̄ m Woso le bi si, ηu so ra. K̄w̄ ḡst̄w̄ k̄w̄ η ḡst̄w̄ k̄w̄ n a t̄w̄ ka η meerbaa k̄w̄ ma muŋŋa, ηu d̄ga a Woso meerbaa m denter ḡe. ³⁰ K̄w̄ Woso h̄w̄ hunka ḡsaa vanta m ḡst̄w̄ k̄w̄ barla k'a n'a hi, k̄w̄ ḡsaa k'a l̄e ka an ni meer bam bi n ze pi, k̄w̄ bi n a h̄w̄ hi. ³¹ Aw̄w̄ a da ma a Woso le si a so ra haay, bi k'a bur a bam deem-deem, k̄w̄ ḡsaa haay m daahan ȳ a k̄w̄ σ, ηu paŋŋa ȳ ηu ta l̄e. ³² Wosolesinnisora z̄ann̄ k̄w̄ a da ma, ηn'a da a muŋŋa ma, ³³ amba kristaḡst̄w̄ sok̄mar̄w̄ haay n'a

bam bi m. Bala, Woso le baa warkuma ma y, ho haay n ba laafu an a ga ku s bi an n'a nsum.

³⁴ K'aww tur a so ku ma, ku lannk w n ze pi, n ba le m k'a meer ba sokuma n s y, nu nyunta su... nu bur a tor kam amba Moyiisi ler a hi bi m. ³⁵ Ku n le taa k'a laaka da ho niyha ma k'a ju d, ku n'a to n'aa laaka da a zino han har s. A bi zore ku l m meer ba sokuma n s y. †

³⁶ A hi awk s Woso lemim bi, a to a s, awk zi ra? Gee, a gunga awk s, awk n ta m a minto ra? ³⁷ Ku gaa y'a gungare a s, wosolesinnisorazaa n a m, gee a l m surbaa bam Sent-Espri panha n s, k'a n'a d a s, ho ku w gursura ba awk ma naa, Zuuba maha le m. ³⁸ Ku gaa a s, a bi yem ho ku w hi naa ma, k'a d a s, Woso n a zaa d Sent-Espri panha m surbaa bare zaa y.

³⁹ Ncunaas bi, m danyu, k'a ka wosolesinnisora meerbaa ganwore bi ma kan a heer ki haay, b'a b'a ta gusk s n lemim y'a hshh h m n k w m toore y.

⁴⁰ Bi k'a ka ma, ku ho haay woo... n ba an a ga ku s, warkuma bi y s y.

Krista mumbure mim

15 M danyu, lemim nyunta ku w pa da awk m, awk n a si, a gusk a sura ka s k w k bi, k w n'a to dare a n s. ² Lemim nyunta bi do n'aww bumb, k'aww nyasum amba k w pa da awk m bi m. Bi k'aww n nyasum maha, sura k'aww ka bi wam. ³ Lee k w ka m ho ku n y'a dunda k w m bi dunda awk m. A l yre l s, Krista ga w mimbunyaar to ma, amba n y'a da Wosoci s bi m. ⁴ N y'a bir, an a m m s a d m kaak hinni s, amba Wosoci a hi bi m. ⁵ A a hunka Sefas m, bi je s an a hunka buerehu k'a n s k w m. ⁶ D m vanta s, an a hunka k w danyu kristagusk bam zorsoor m le deem, gusk k w duro gusk gunga, gsta gsk n m. ⁷ Naa je s, a a hunka Zakki m, an b'a hunka kristazibazann k w m haay. ⁸ Naww woo... je s, an b'a a hunka k w m k, k w ku w k s s kan ny l k'a y l b'a d m n a ku bi ki bi. ⁹ Bala, k w m kristazibazann k w haay poore, k w n m ga m, ku n m bir kristazibazaa y, bala, k w fur ka Woso gusk sokuma ma. ¹⁰ Bi, m ba ku w s gaa niyha her naa, Woso barka bi to ma m, b'a barka bi n k w vam k w s zi y. Bi k w zi ba, m le da n haay ra, bi k w maha b e y, Woso barka k'a n kan k w ki bi m. ¹¹ Bi, ku w n lemim nyunta bi pa dare, gee zibazan k w vant k w n, bi b e pakra ba y. Lemim deem k w n'a pa dam, bi lemim bi do awk sura ka s bi.

Gaeno mumbure mim

¹² K w y'a pa dam s s, Krista a m m s gano bire s, b'a a ba k w gusk gusk n'a hure n s, gano b'a m m k w s? ¹³ Ku gano mumbure ba s, k'a maam, Krista n a m m s wa. ¹⁴ Bi k'a l yre l s, Krista n a m m s, k w pa bi dare ju ba s wa. B'aww sura bi kare

† *Ciro gusino niyha n s, buncer k w duro l sapitr 14 bi nyare ma.*

vam s wa. ¹⁵ Bi, ku ncunaas m, nhaar kaseti zannk m k w m Woso mim bi n s. Bala, k w hi s s, Woso Krista m m s gano bire s, bi ku w bur a m m k w s, k'a maam Woso n Krista m m s y. ¹⁶ Ku gano bur a m m k w s, k'a maam Krista n a m m s y. ¹⁷ Bi ku Krista n a m m s, sura awk ka n m, awk gsk an n'a mimbunyaar n s tee.... ¹⁸ Naa k'a hi s a s, gusk ku n sura ka Krista s, nu kare nu gunga k w l nyaanle n s. ¹⁹ K'a l yre l s, her m surbaa naa daahan to ma m bala k w n sura ka Krista s, yaanda bare paan... zannk m k w m, an cem gusk haay han.

²⁰ B'a bi ncunaas y, Krista a m m s gano bire s paan.... Lee a ka an a m m s, ku w ku n gunga k w k w n b'a m m s. ²¹ Bala, gaa deem y'a ka ze n surnya s, gaa deem to ma m s, gano n'a m m k w s. ²² Adam minto y'a ka gusk n ta s, bi y'a ka gusk n gungam s. Bi gusk s n y'a ze ku ra kan Krista ki k w haay y'a m m k w s, Krista to ma s.

²³ Bi mumbure bi bnce s, y l a nawore ncunaas: Krista m leekarezaa, a lee ka an a m m s gano bire s. K'a b'a k an surn keere, gusk k'a s n s k w y'a m m k w s. ²⁴ Naa je s, Yeezuu Krista zinero k w kan a cinno ki panha zaar bam, a panhazann ku n durnya s haay panha zaar bam. K'a n panha zaar ba, bi je s, durnya nyare, an kare an cirbae ku Woso a ka s bi da Zi Woso k w s. ²⁵ Bala, a a ga m, k'an a so cirbae s, ku Woso n tolle ba, an a ka an surn a junta ra, an tnt n la. ²⁶ Jum k'a n gusk je s, n n'a zaar bam bi n ze m. ²⁷ Bala, n y'a da Wosoci s, n s: «Woso a ka ho woo... n'a gannk taa.»

Bi Wosoci bi k'a hi a s, ho haay woo... y'a taa bi, a ba Woso maha bur s wa, bala, Woso maha y'a ka an n ho haay woo... bur s. ²⁸ Bi, ku Woso b'a ka Krista n ho haay bur s, Krista maha k'a m Woso Ny l bi y'a maha zerm Woso taa, bala a y'a ka an n ho haay bur s. Y l a nawore ncunaas, Woso maha m bi nyntam ho haay soorezaa, gusk haay bur s.

²⁹ Ku gano mumbure ba s, k w gusk s n batem sim gano to ma k w n'a bare? Ku gano mumbure ba s denter, k w to ma m nu batem sire n minto? ³⁰ Bi k w k w k w maha, k w yem k w zibae bi n k w dam mim k w le s? ³¹ K w maha, d m biyae k w l ze le s. M danyu, naa hi k w nawore awk m, ku w heer n nykre awk minto Zuuba Krista n s bi to ma. ³² Gusk fur ka k w ma Efezi s naa s, l s k w n n n, k w m zoo ba kan n k w k w. Ku naa ba k w s durnya naa do ho yre to ma, a nykre m k w n? Ku gano mumbure ba s, k'a maam k'a ba amba k w naa do a hi bi m: «S s da hure bure le s bala, k's bur b e mim bala, bala, booti m, s gungam.»

³³ A bi bra bumba a maha n y. Bala, n s: «Ku gaa l kan zukuuro bnyaar ki, a ba a nawum gaa bnya s.» ³⁴ K'a a k w danhada k'aww n ta m b's, k'a mimbunyaabare to fast. Awk gusk gusk n Woso d cuna y, awk nyann n bi.

Gæno kakk y'a mum kank s

me vanta m

³⁵ A a da ma gʊaa n laaka da a s, gæno y'a bam lɔ
 ŋn'a mum kank s? Kʊ ŋ y'a mum kank s, ŋ me bi yim lɔnɔ?
³⁶ Hɔkɔnwarzaa ra, kɔ k'ɔbu n'a duum bi, k'an ga a bɔm
 na? ³⁷ Bi kɔ k'ɔbu n'a duum bi, kɔ yɔryaa m gɛɛ kɔ van-
 ta m, kɔ bi yaa lɔbu n'a duum, a gɔ bɛɛ lɔbu n'a kɔkɔ wa.
³⁸ Ba lɔbu duu bi, bi Woso a ka an kɔ, a do n a kɔ kan
 hɔyaa do vantɔki, amba Woso mɔŋŋa lɛ n taa bi m,
 hɔyaa do biyæ y'a kɔ. ³⁹ Kɔ mɔsɔr haay kɔ ŋ nɔ ta s
 rɔ kɔkɔ, biyæ me y'a kɔ. Gɔkɔ mɛrɔ y'a hɔnɔkɔ, pɔo
 kan harhɔki, bɛnɔki, kɔkɔki mɛrɔ y'a hɔnɔkɔ kɔ.
⁴⁰ Hɔkɔ kɔ ŋ nɔ brama rɔ kɔ kan kɔkɔ kɔ ŋ nɔ tara burə s
 rɔ kɔkɔki y'a hɔnɔkɔ, ŋ gɔrɛ y'a hɔnɔkɔ kɔ. ⁴¹ Wosogure
 lɛgure y'a kɔ, mom kɔ y'a kɔ, monyaarɔ lɛgure y'a
 hɔnɔkɔ kɔ, monyaarɔ mɔŋŋa lɛgure lɛ dɔnda kɔ m.
⁴² Yɔ a nawɔrɛ nɔnaasɔ kɔ gæno mumbɔrɛ ma. Kɔ n
 ta k'a yaa gər bir, a do m ba n tɔr hɔyaa duu bi m. Gər
 bi kɔkɔnrezaa m, bi k'a b'a mum kank s, a bi kɔkɔm dɔ y.
⁴³ Gər l yɔrɛ s, kɔ nyɔkɔkɔwarzaa m, paŋŋawarzaa m
 sɔ n n'a birm maam, an bɔkare an n'a mum kank s an nɔ
 lɛbɔrɛ m kan paŋŋa ki m gɔta. ⁴⁴ Gər birle l yɔrɛ s,
 tara burə kɔ n n'a birm bala, an bɔkare k'a b'a mum kank
 s, a me b'a ba arzana mɛ. K'ɔ n nɔ tara burə s naa s
 naa, kɔ me ta s, arzana s, me nyɔntaŋ s kɔ. ⁴⁵ Naa tɔ
 ma m, n y'a gɔrsɔra ba Wosoci b'ɔ, n s: «Gʊaa
 lɛkarezaa Adam a ba gʊaa mɔsɔr. Bi Krista kɔ kɔ s l s,
 Adam hɔyaa m, bi bɔr a s, jɛ s, b'a m Espri k'a nɔ
 mɔsɔrbaa kare.» ⁴⁶ Bi lɛkare me k'an ta s bi, me kɔ
 Woso Espri a ka bi bɛɛ m bi, durnya kɔ m bi. Woso
 Espri n'a kam bi, zɛ bi n nawɔm jɛ s. ⁴⁷ Gʊaa lɛkarezaa
 bi, durnya gʊaa m bi, a kɔ n y'a s taa s. Gʊaa hɔyaa
 bi, a tɔ b'ɔ arzana s. ⁴⁸ Gʊaa kɔ durnya gʊaa m bi,
 durnya gʊaa kɔkɔ kɔ bi rɛ, gʊaa kɔ arzana gʊaa m bi,
 arzana gʊaa kɔkɔ kɔ bi rɛ kɔ. ⁴⁹ Dɔta naa, kɔkɔ
 durnya gʊaa bi rɛ, Bi, dɔmɔm l zɛm, kɔkɔ n bi zɛm bi kɔ
 arzana gʊaa bi rɛ kɔ.
⁵⁰ M danyɔm, kɔkɔ s kɔ m a hɔ m s, gʊaa b'a dam ma
 an gasɔ Woso cirbæ b'ɔ, a mɛsim nɔ y. Kɔ k'a nɔ kɔkɔm
 bi b'a dam ma an kɔ k'a bɔr kɔkɔm bi yɔ y.
⁵¹ K'a dɔga a, kɔ m kɔ kɔ kɔ n a dɔ hɔ a m. Ŭ woo...
 naa, s bi gungam haay y, bi s da s nawɔm kɔ s haay s
 s lɔr. ⁵² Ba naa do n nawɔm, huure jɛzaa bi herɛ ma, s
 lɔr s n nawɔm lɛm-lɛm, am mum nɔfɔ zɛrɛ m. Bala, kɔ
 n bi huure bi hɛ, gʊaa kɔ ŋ gunga rɔ kɔkɔ y'a mum kank s
 me k'a bi kɔkɔm dɔ m, kɔkɔ n'ɔ lɔr. ⁵³ Bala, kɔkɔ k'ɔ nɔ
 gungam, s nɔ kɔkɔm naa, pakra m kɔ kɔkɔ n me k'a bi
 gam fɔga y, b'a bi kɔkɔm kɔ sa. ⁵⁴ Kɔ kɔ mɛrɔ b'a lɔr
 nɔnaasɔ, kɔ kɔ n y'a gɔrsɔra ba Wosoci b'ɔ bi kɔ yim, n
 s:
 Zɛ ba s dɔ y, n bɔr zɛ ra.
⁵⁵ Zɛ ra, l dama bii?
 l paŋŋa bii?
⁵⁶ Zɛ paŋŋa bi m mimbɔnyaa m, mimbɔnyaa paŋŋa bi
 m Moyiisi lɛrɔ m. ⁵⁷ Ŭ yaa da Woso m barka, an n'a

kam kakk nɔ bɔrm kɔ haay ra, kakk Zuuba Yeezuu Krista
tɔ ma.

⁵⁸ Nɔnaasɔ bi, m danyɔm ŋɔarɛrɔ, k'a jum kakk a, a
b'a ka kɔkɔ n a da a ma y, k'a bɔr tam lɛɛ tee... Zuuba
zibæ kɔ s, bala, awkɔ dɔ a s, kɔ k'awɔkɔ nawɔm Zuuba
zuure kɔ s bi, a bi zɛm bi kɔ vam nɔ y.

Busoo zunzekɔra n a ka Zerizalem kristagɔkɔ s

16 Kɔ busoo zunzekɔra n a ka kristagɔkɔ s bi bɔnce
nɔ, k'a kɔ kɔ kɔ hɔ Galasii kɔrɔ kɔkɔ kristagɔkɔ
sokɔmarɔ kɔkɔ m bi ba kɔ. ² Kɔ k'awɔkɔ n'a bam bi ba n
nɔ: Hatɔ hinni biyæ s, k'awɔkɔ gʊaa biyæ n dɔga busoo
k'an ta m ma an a kɔ s an a cɔnta a kɔ, k'an bɔr yɔrɛ s,
kɔ kɔkɔ bi lee ku, k'awɔkɔ b'a ya a ka ma k'a busoo zunze
kɔ ra y. ³ Kɔ kɔkɔ bi lee ku, kɔkɔ ci bam m a ka gʊaa
k'awɔkɔ nɔ ŋ kank s kɔ ŋ nɔ ta a ganwɔrɛrɔ kɔkɔ m ŋn'aa ŋ
ka Zerizalem kristagɔkɔ kɔkɔ s kɔkɔ s, kɔ ŋ nɔ ta m
kan busoo bi kɔ. ⁴ K'a bɔr an nɔ yɔrɛ s, a a ga m kɔ
kɔkɔ mɔŋŋa n ta, ŋ tam kan kɔkɔ ki.

Pol l zaakɔrɔrɔ gungam

⁵ Ta kɔkɔ nawɔm Masedɔan kɔ s, m a dɔ m lee ku
awkɔ zi, bra kɔkɔ nawɔm b'ɔ, m bɔr awkɔ zi. ⁶ A a da
ma, kɔkɔ n nyɔnta awkɔ zi b'ɔ poore, gɛɛ m nyɔnta b'ɔ
nyɛem dɔmɔm s, k'awɔkɔ n a da kɔkɔ han, m zaa bi sare
ma, baa kɔ ta kɔkɔ nawɔm ka. ⁷ Naa do ma naa, kɔkɔ lɛ
baa kɔ m dɔga awkɔ ma cenle ma y, kɔkɔ lɛ taa kɔ m bi
gɔkɔta kan a ki poore, kɔ Zuuba yɛ. ⁸ Bi, kɔkɔ gɔkɔtam
Efɛzɔ kɔ s naa s, an ta an pantkɔki cibsa dɔmɔm ku.
⁹ Bala, Woso a ka kɔkɔ nɔ m dam ma m zi ba naa s gʊ-
ta, bi jɔnɔ kɔkɔ gɔta kɔ. ¹⁰ Kɔ Timote bi lee ku awkɔ zi
b'ɔ, k'a nyasɔ m mɔŋŋa, k'a heer n nyɔ, bala, Zuuba zi
an n'a bam kɔ am kɔkɔ kɔ bi m. ¹¹ Gɔsɔ b'a gore kɔ s y.
K'a a da han k'an a kɔ an bɔr kɔkɔ zi laafɔ, bala, kɔkɔ y'a
mum dam, kan danyɔm kɔkɔ ki. ¹² Kɔ kɔkɔ danyɔ Apolɔs
nɔ, kɔkɔ hɔ m gallem hɔka k'an bɔr awkɔ zi kan s
danyɔm kɔkɔ ki, b'a lɛ baa fɔga k'a ta awkɔ zi b'ɔ dɔ-
taa y, k'a bi toore yɔ, a zɛm.

Meerbaa nyambɔrɛ kan leersore ki

¹³ K'a dundo a zi, a jum kakk sɔrakare kɔ s, a bɔr
heer koodə m, a bɔr paŋŋa m. ¹⁴ K'a kɔ haay woo... ba
ŋɔarɛ kɔ s. ¹⁵ M danyɔm, awkɔ dɔ a s, Stefanas kan a
hargɔkɔ ki l lɛ ka ŋn'a ba sɔrakənno Akayii kɔrɔ kɔkɔ s.
Ŋ y'a tɔntɔ s paan... ŋn'a da kristagɔkɔ kɔkɔ han Woso
zibæ lɔ kɔ s. Kɔkɔ s kɔ m a hɔ a m, ¹⁶ k'a yɛ gʊaa nɔ-
naasɔ rɔ kɔkɔ ma, kan gʊaa kɔ ŋ nɔ zi bam, ŋn' l kɔrɛ yim
kan ŋ ki rɔ kɔkɔ ma kɔ.
¹⁷ Kɔkɔ heer l nyɔkɔ gɔta, Stefanas k'a nɔ naa s, kan
Fortunatus ki, Akayikus ki bi kɔ ma, s ŋ nɔ naa s bi, kɔ
a s s s s, awkɔ nɔ kan kɔkɔ ki. ¹⁸ Bala, ŋ minto bi,
kɔkɔ heer koodə yɔ, ŋ y'awɔkɔ heer ba kookoo kɔ. Gʊaa
nɔnaasɔ rɔ kɔkɔ a ga dɔrɛ m paan... ¹⁹ Azii kɔrɔ kɔkɔ
kristagɔkɔ sokɔmarɔ kɔkɔ l yaa dare awkɔ m. Akilas kan
Priska ki l yaa dare awkɔ m danyɔbaa Zuuba kɔ s
minto. Kristagɔkɔ s ŋ n'a som kɔ ma ŋ har s rɔ kɔkɔ l
yaa dare awkɔ m kɔ. ²⁰ Wɔkɔ danyɔm kɔkɔ haay l yaa dare

awkk m. K'a yaa da kɔ m muḡḡa-muḡḡa kan daɔrɛ ki.
²¹ Mkk muḡḡa Pol ni leersore naa do gɔrsura bam. ²² Kɔ
gɔaa n Zuuba ḡsa y, Woso lerbɔrɛ bɔḡyaa i kan a zaa

ki. «Maranata» a ji k'a hi a ɔ, Zuuba n bɔr. ²³ A ye mkk
nawɔm kɔ Zuuba n'awkk barka da ɔ. ²⁴ Mkk y'awkk
woo... ḡsam Yeezuu Krista nɔ ɔ.

2 Korenti zanno

Ci huya ho ko Pol a ba Korenti zanno ma bi

gasore

Pol ci huya ho naa do ko to bi, koo y'a yim, bakomare i nyinta to Pol kan Korenti zanno koo ki bire to. Korenti kristagoo gogoo i nyinta ho'a to zarle ho to kristazibaezaa bee y. A m naa Pol n ci bi ba k'a ko ho lee, k'a ka ma ko zekora n nyinta to so. Ci bi ko to, a y'a zibae kan a fuyure ki mim dundam. A y'a hunkare a to, kristazibaezaa n a mi paan... denter. A a ya, an ko ma kan Korenti zanno koo ki. A n ho dundo ko ho'a to to, kan busoo zunzekora bi ki, k'a a da m Zidee kristagoo han.

Pol i yaa dam Korenti gogoo m

1 Mko mutya Pol, Woso hokoko ma m, koo ni m ba Krista Yeezuu zibaezaa, koo kan koo danyi Timote ki m ni ci bi bam, a ba koo nawom Woso gogoo sokoma k'a ni Korenti to bi ma. A ba koo nawom wosogoo to ho ni Akayii ko vantoo to ko ma haay so. 2 A ye koo nawom koo Zi Woso, kan Zuuba Yeezuu Krista ki han, ko ho ni barka kan laafu ki ka a to.

Woso ni koo heer wotam

to fuyure ko to

3 To to lee ko Woso to, koo Zuuba Yeezuu Krista Zi bi, koo Zi m, an n'a mutya bam gogoo m tee..., an ni ho heer wotam mim haay ko to. 4 A i koo heer wotam koo fuyure ko haay ko to, ko koo n'to da ma, to koo to ho ni fur do haay yim ko koo heer wota so, heerwotare ko koo yu a mutya zi bi m. 5 Denter m, ko koo ni fur yim gota amba Krista fur yu bi m bi, maam so bi, Woso i koo heer wotam gota Krista to ma. 6 Ko koo i fur yim, fur bi yu koo nawom k'awoo n heerwotare yu, a bumbare yu. Ko koo i heerwotare yure, a yu koo nawom k'awoo n a da ma a jum koo fuyure ko koo ni ho yim ko koo ko koo so. 7 Naa to ma m koo heer n kookoo koo mim buncu to, bala, koo ko koo to k'awoo ni fuyure ko koo ni ho yim ko koo yim bi, koo i heerwotare ko koo n ta m bi m so. 8 Ko lee taa k'awoo n'a do a to, koo fur yu gota Azii ko koo to, koo fur yu maam-maam an cem koo pa'ya han. Woo n a gunga, to to, to lam fur naa do ko to y. 9 I... yu a to n'cunaa kare, a gunga koo to, to to, koo ko koo n y'a yar k'a koo meeyaa ko to. Yu a to n'cunaa, koo n to da ma do, to yo to koo ma y, koo n yo Woso ma, bala, an ni gaotho m to ho to. 10 A koo ko kare fuyure ko maam-maam ko ho y'a yo k'a koo meeyaa ko to ko koo ko to. Woo ko, to to, a ba n ni koo ko tee... ho ko to. 11 A koo y'a dam koo han so, yaa k'awoo n n'a dam koo ko ma bi

minto. Yu an nawore ncunaa, koo n daahan yu Woso zi gota, gogoo cir ko ho yaa da koo to ma bi minto. Naa n'a kam so gogoo gota n yaa da m barka.

Pol gungo

12 Ho k'a ni koo heer bam nyinta kan to mutya ki bi, koo noom k'an fu an ni koo kaseti kam mutya bi m. Bala, koo to murbaa ba kan gtaa haay ki, an lee da bi, kan awoo ki sira ko to, kan to heer ki haay. Woso y'a da koo han, a barka bi to ma m koo n ko to, to naa ba, koo mutya mindore bee y. 13 Ho ko koo n'a gura bare awoo ma biyee bi, a ba koo nawom k'awoo n ko to, a karunda ba, a ju do mutya. Bi, koo y'a gungam, m to, awoo ko ko to k'oo a hu naa ju mam mutya fast. 14 Duta naa, awoo y'a ju mam poore a to, koo ni yim awoo heernyoo, b'awoo yim koo heernyoo ko koo Zuuba Yeezuu wusigore hinni to. 15 Mko naa n'yaas m heer to koo koo m, m a cinta ko m lee ka m ko awoo zi b'to, m awoo heernyoo da ra gallem huya. 16 Ko m to awoo zi b'to m ta Maseduan to, ko m bi m to Maseduan to, m bur awoo zi b'to k'awoo n b'a da m han ko m ta Zidee to. 17 A hu koo to gunga naa do ko koo so bi, do koo ka ra? Gee a hu koo to, m gungo koo so koo nawom amba durnya gogoo ko bi m na? M n'a hum m to, un... koo naa bam, m m ya m jum b'to, m to, ayy... koo bi naa bare y. 18 Srazaa m Woso m, a m koo kaseti, meer ko koo ba kan awoo ki bi, a n nyinta hoko huya-huya ko to y. 19 Bala, Yeezuu Krista ko Woso Nyi m bi lemim ko koo pa da awoo m bi, koo kan Silas ki, Timote ki bi, lemim bi do n nyinta «I... kan Ayy... ko to y. Nyinta a to, sira ko to. 20 Bala, Yeezuu mutya to ma m, Woso n ni ko k'a ler ko haay bare. Bi y'a ka koo ni «Amina» dam Yeezuu to ma, to n'to lee ko Woso to. 21 Woso ni koo pa'ya dam la, awoo kan koo ki Krista zuure ko to. A i koo to, to to, 22 an a koo da koo to a Sent-Espri m, k'a hunka a to, a zem bi ko k'a ler ko koo m haay ka koo to.

בי נל ככ טרמ כט ככ ט כן קל. Ncunaas m ככ לעכטע בי n'a dam la tee... zi כט Zuuba n'a bam בי n naa. A m Sent-Espri.

Zi כט Woso n'a bam ככ גטר זי

4 Woso a ba ככ m מוהגא, a zibæh naa do da ככ כ ט, בי y'a ka ככ bur ט heer zaar bare y. ² ככ bur yem kutim-kutim kan nyannu zibæro ככ kl ma y. ככ bur bra bumbam גטט נל y, בי ככ bur הוואר warm Woso lemim בי ma ככ y. Bl, sira ככ n'a hum garga ra Woso mum m, כט gtaa haay n a דכ a heer ט a ט, strazann m ככ m. ³ K'a ל yre ל ט, lemim nynta כט ככ n'a pa dam בי jl a nyaakum da kan גטט ככ n'nynta kl, k'a maam, גטט ככ duro, גטט כט η נל nyaanum ככ ככ m. ⁴ Durnya naa do woso כט Sutaana m בי yl η ככ ta, כט η בי lemim nynta בי jl ma, η נל sira ka ט y. η ככ a ta כט η בי ככ ט כ, η נל Krista לעכטע k'a נל כמ lemim nynta בי ככ ט בי yl y. ⁵ K'a דכ a ט, ככ bur ט מוהגא mim pa dare y, בי Zuuba Yeezuu Krista ככ n'a pa dare. בי ככ נל, ככ y'a hure ט מוהגא ma awככ zibæhnyntu Yeezuu דכ ma. ⁶ Bala, Woso k'a הl a ט, כט lægure n nynta monsigə ככ ט בי, Woso בי do y'a ka a מוהגא lægure n gu ככ heerl ט, k'a ka ככ n לעכטע k'an ta m, an נל כמ Krista meer ma בי yl. Bl, כט Woso לטל Krista maam ככ.

⁷ בי, ככ, a ככ גטא naa do ka ככ ט, k'a a hunka גטט m, an bokare, ככ ככ ט ט kan gedre tkke kl, ט נל ככ גטא naa do m ט גטר זי. Ncunaas m כט gtaa woo... n a דכ a ט, panha גטא naa do n a to ככ zi y, a to a ט Woso zi. ⁸ ככ ל fur do haay yum, בי בי n a da ככ ma y, ככ ככ ל כמ minno גטט ma, בי ככ ככ n a zar y. ⁹ כט ל fur kam ככ ma גטא, בי Woso n a ככ ט y. η yl ככ nam tara ma, בי η bur ככ ט η נל ככ zaar bare y. ¹⁰ דכ mum haay, ככ ל זע m ט mum la, ל ט ga ככ nawore am Yeezuu ככ בי m, ncunaas m, כט Yeezuu musrbaa בי n a hunka ככ גטר זי. ¹¹ ככ גטט ט m musr, בי דכ mum haay n y'a kam ma k'a ככ meeyaa ככ ט Yeezuu דכ ma, בי ככ דכ ט ט, ככ zem בי gunga. בי kan naa kl haay, Krista musrbaa y'a hunkam ככ גטר זי. ¹² Ncunaas נל, ככ זע le ט דכ mum haay, בי n a ka awככ נל musrbaa bam.

¹³ N y'a gursura ba Wosoci b'ט, n ט: «Sira ככ ka, בי y'a ka ככ n meer ba.» Surakare deem-deem naa do ככ n ta m ככ, בי y'a ka ככ נל meer bam. ¹⁴ ככ דכ denter m, ט ט, Woso Zuuba Yeezuu mum ככ ט gæno bire ט, a ככ mum ככ ט ככ kan kl. A n a ka ככ kan awככ kl, ט nynta kan kl læ deem ט. ¹⁵ ככ ככ duro haay ba ככ nawom awככ daahan דכ ma, כט גטט cir n Woso barka בי ככ טכט yl ככ, maam בי, גטט cir גטא Woso barka dare, η n'a le ככ ט.

ט digā booti hinni ככ ככ ma

¹⁶ Naa דכ ma m, ככ bur ט heer zaar bare y. Bala, ככ דכ ט ט, כט ככ מע בי panha y'a ככ ט poore-poore k'a בי nya, ככ nyi בי panha y'a dam la דכ mum haay. ¹⁷ Bala, furyrers כט ככ נל η yum dutaa naa, η zem בי nya, ככ n לעכטע גטא yl, η דכ ma. לעכטע בי do guta

maam-maam, a nyare ba ט ככ y. כט ככ digā lebore בי do ma, ככ דכ ט ט ככ בעע m furyrers ככ duro נל y. ¹⁸ כט גטא n'a yre a mum m בי בעע ככ n'ט kam ma y, ככ כט גטא bur a yre a mum m בי ככ n'ט kam ma. Bala, ככ k'a נל yum mum m בי, cenlezaa m, בי ככ k'a bur yum mum m בי, a nyare ba ט y.

5 ככ מע naa do ככ ט ט kan peerace kl. ככ דכ ט ט, k'a b'a zaar ba, Woso מע vanta kam ככ ט arzana ט. Me בי do gare ba ט y, gtaa wazibæh בעע m בי y. ² בי dutaa naa, ככ ל pen wsm, ל ט, ככ ככ busu, bala, a ηטא ככ nawom paan... k'an bur yre ל ט, ככ y'ט מע daa b'ט, מע כט Woso n b'a kam ככ ט arzana ט בי. ³ Bala, כט ככ מע בי do sa, ככ בי nyntam digl fulga y. ⁴ כט ככ גטט ט n'ט מע naa do ט naa, ככ ל pen wsm, ל ט ככ ככ busu, בי, a ηטא בעע ככ nawom k'ט מע naa do to wa, ככ le n taa k'ט מע daa בי ka a gusire naa ra, כט מע k'a gare ba ט בי n nyaam מע k'a נל gam בי m. ⁵ Woso מוהגא ל ככ banka k'a בי naa woo... ka ככ ט. A Sent-Espri ka ככ ט, k'a hunka a ט, a zem בי ככ k'a ler ככ ככ m naa ba.

⁶ Ncunaas נל, ככ heer n kookoo דכ mum haay, בי ככ דכ ט ט, כט ככ גטט, ט n'ט מע naa do ט, ככ n'ט מע daa בי yl cuna בי, ככ ba Zuuba har ט b'ט cuna ככ y.

⁷ Bala, ט musrbaa בי ba ככ nawom surakare ט ככ, ככ כט munyaa n a yum בי בעע ככ נל yom ma y. ⁸ Sira m, ככ heer kookoo, כט ככ ט ככ ט מע naa do ט, ט ta ט נל kan Zuuba kl, a jura ככ m. ⁹ Naa דכ ma בי, כט ככ y'ט מע naa do ט, געע כט ככ ט ככ ט, a בי mim y, ט ka ככ nawom ma k'ט musrbaa bare n a ככ yl. ¹⁰ Bala, pakra m כט ככ haay n בי jum Krista dtdkare duu בי taa, כט gtaa biyæh n zi k'a nynta an a ba a musrbaa ככ ט tara burə ט naa ט בי ככ טכט yl, k'a מוהגא ל ba ל ככ טכט yl, k'a bshyaa נל a maam ככ.

Krista נל ככ zem כט ra

kan Woso kl

¹¹ Naa דכ ma m, כט ככ Zuuba nyi ba m דכ בי, ככ n'ט kam ma כט גטט n sira ka ככ meerbaa ט, בי Woso ככ דכ מוהגא, ככ y'a gungam ככ m ט, awככ ככ דכ ככ מוהגא a heerl ט ¹² A b'a הl a ט, a ηטא ככ nawom k'ט ט le ככ ט מוהגא ט ko y. ט ka ככ nawom ma, k'awככ n a heer ככ ככ ככ דכ ma, k'a a da ma a mim yl a nyl ככ גטט ט η n'a le ככ a מוהגא ט ככט m mum m bala ככ ככ ט, ככ zore ba η heer ט y, η leer ba b'ט y. ¹³ כט ככ zann m ככ נל, Woso דכ ma m, בי כט ככ ntaurezan- ככ m ככ נל, awככ daahan דכ ma m. ¹⁴ Krista ηטא y'a so ככ ט. כט ככ ט ככ da, ט ט, gtaa deem כט Krista m ga gtaa haay bnce ט, בי ככ דכ, ט ט, k'a maam, גטט ככ woo... gunga ככ. ¹⁵ בי ga a ט denter gtaa haay bnce ט, כט גטט k'a η bnce sa ככ b'a musrbaa ba a מוהגא דכ ma דכ y, כט η n'a musrbaa בי ba a דכ ma, a ל ga an a mum ככ ט η bnce ט.

¹⁶ Ncunaas בי, ככ bur digam גטט ma גטט digare m bala y, biisi בי, ככ digā Krista ma ncunaas, בי keere naa, ככ bur digam ma maam y. ¹⁷ בי, כט gtaa a ba kristagtaa, a ba a zaa musrbaa בי n nawom musrbaa

daa. A mīsurbaa k'a n'a bam biisi bi cem, hō woo... a ba daa. ¹⁸ Naa haay naa, a to a ō Woso zi, a l kka zē kō ra kan a kl Krista tō ma, an a ya, an gōō zekōra zibəə bi da kka kō ō. ¹⁹ Hō k'an ta ō bi, Woso mōŋŋa l nyunta an zu kō ō kan Krista kl an nō gōō haay zem kō ra kan a mōŋŋa kl. A bur ŋ mimbōnyaaar kare ŋ la y, a y'a ya an gōō zekōra lemim bi da kka kō ō kō kka n a pa da.

²⁰ Ncīnaaō bi, Krista l kka kō ō, kō kka n meer ba a bñce ō, Woso mōŋŋa l zu kō ō kan kka meerbaa kl, an nō gōō birm kō ŋ nō b'a zē kō ra kan a kl. Ō kō kka n'a zinzere awkka m Krista tō ma, k'a to kō Woso n awkka zē kō ra kan a mōŋŋa kl. ²¹ Krista mōŋŋa n mimbōnyaa ba fulga y, Woso n a ka an a ba l ō mimbōnyaa n a mōŋŋa m kka tō ma, a ba a ō ncīnaaō, kō kka n yī turga Woso mum ō, Krista tō ma.

6 Kō zi kka n'a bam kan Woso kl bi, kka y'a yere awkka han, ō ō, a b'a to Woso barka k'a yī bi n ta vam y. ² Bala, Woso a hī, a ō:

Dōmum kō kka nō barka kam bi, kka ubu yaadare si, hinni k'ubu nō bōmbōre ŋōŋŋ ō bi, kka bōr m bi m da l han.

Dōmum kō Woso n'a barka kam bi n naa. Dōmum k'a n'a bōmbōre kam bi n naa kō.

Pol zibəə

³ Kka lē baa k'ō hō bi ba k'an yī gōō ma bōnyaa y, bala, kka lē baa kō gōō n kka zibəə bi sōnsō ō y. ⁴ A n ta ō bi, hō haay kō kka n'a bam bi, a ba kka nawōm ō n'a hunkam ō ō, Woso zibəənyū m kka m. Bi tō ma bi, kka l ō mōm kka fur do y'a hōhō ō ō, mim mōsōrō ō ŋ n' l kka yū m kō ō, cīcīr ō ō, dabōō ō ō.

⁵ Gōō kka zē madīr m gōō, ŋŋ kka du, ŋŋ'a zē kō ra ŋŋ zee da kka ma, kka nyunta kōrē ō ō, hinceem bur bam kka nō y, hōbōre bur bōm kka nō y.

⁶ Wō l heer fu zi bam, Woso hōkōre zi kka n'a bam, ō nō bōraama zi bam. Ō nō mōŋŋabaa bam, ō nō tam Sent-Espri paŋŋa m, ō nō ŋōare zi bam noom fu m.

⁷ Ō nō sūra lemim hūm, ō nō tam Woso paŋŋa kō ō, ō nō turgabaa yar kōrōk sam ō nō yar bare ŋ nō, k'kka jūm kka ō.

⁸ Gōō gōō kka l kka dāŋ ō, nōŋŋōō nō kka ō ō, kka y'a lē kka ō ō, kka ō nō kka ō ō. N yī dīgām kka ma ŋōarēbōnno, an akare sūrazannō m kka m.

⁹ Gōō l dīgām kka ma, l ō, gōō n kka kō y, an akare gōō kka kō. N y'a gūngare n ō,

gūngā kka nawōm, bi kka gōō ō m mōsūr, n yī fur kam kka ma gōō, bi kka n gūngā y.

¹⁰ N yī kka heer zaar bare, bi kka gōō ō nō heernyō m, n yī dīgām kka ma ŋōazannō, an akare kka y'a kam gōō n'a bam hōzannō, n yī dīgām kka ma l ō, hōō ba kka ō y, an akare kka nō hō haay m.

¹¹ Awkka Korēnti zannō, kka ō heer gō ō meer ba kan awkka kl fast, ō ō ŋōare hūnka awkka m. ¹² Wō awkka si ō heer ō, awkka n kka si a heer ō y. ¹³ Awkka ba kka ō m nyū, m nō meer bi bam kan awkka kl, k'a a heer gō kka m, a kka ŋōō kō, amba kka n'awō ŋōōm bi m.

Lēegure kan monsigə kl b'a dam ma ŋ n a zē kō ra y

¹⁴ A bi yē a a zē kō ra kan basīrakēnno kl y. A n a ga m, awkka n a ba deem kan ŋ kl y. Hō turga y'a dam ma an a zē kō ra kan hō bōnyaa kl ra? Lēegure y'a dam ma an a war kō ma kan monsigə kl ra? A n a ga nō y.

¹⁵ Krista y'a dam ma an kō ma kan Sōtaana kl ra? Gēē sūrakarezaa y'a dam ma an a ba deem kan basīrakarezaa kl ra? ¹⁶ Wosoē b'a dam ma an kō ma kan *wosobaawōnno kl y. Bi, kka m Woso k'an mōsūr bi cē, amba a mōŋŋa a hī bi m, a a hī, a ō:

Kka mōsūrbāa bare ŋ bire ō, m bur kan ŋ kl, kka nō yūre ŋ Woso, ŋŋ yī kka gōō.»

¹⁷ Naa tō ma bi, Zuuba a ya, a ō: K'a kō gōō kka bōre ō, a a gō a hō. A b'a kō da dintim hō ma y, maam bi, kka y'awō sire m zi.

¹⁸ Mō yūre awkka, awkka nō yī kka nyū yaarō kan kka nyūmbōnno kl, Zuuba k'a paŋŋa jīrə ba ō y'a hū.

7 M danyū, k'a a yō Woso n lerbōrēro kka duro kka m bi, ō mim haay k'a nō dintim kam kka mē kan kka nyī kl ma gō ō ma, ō ō ō gōō k'ō bur mōŋŋa fast Woso lē sire kō ō.

Pol heernyō

² K'a yē a kka ŋōō, kka n a bōnyaa ba gōō nō y, kka n gōō mim zaar ba y, kka n ō da gōō bir y. ³ Mō bur meer bare ncīnaaō ō m awkka kōō yar y, amba kka hī dūtāa bi, kka y'awō ŋōōm gōō, hōō b'a dam ma an kka gō awkka ma y, baa zē, baa mōsūrbāa. ⁴ Mō sūra ka awkka ō gōō, kka heer l kka awkka kō ma gōō. Kka furyūre haay kō ō, kka l heer kōōō m gōō, m nō m heer nyōōm paan....

⁵ Bala, lee kō kka ku Masedōan ō bi, kka n hoonsire yī baa poore kka y. Jūsa kan bōō kl a n yī kka ma naanaa y, gōō l nyaa bam kan kka kl, kka nō dabōō m ō heer ō kō. ⁶ Bi Woso nō gōō ō ŋ hōō kaanm a mōŋŋa m kō paŋŋa dam la, a a ka Tiiti n bōr, naa n

gʊta. ²³ Kʊ Tiiti nu, kʊm zukuu m, kʊm zibæakʊm m sɔ
 awkʊ zi b'ʊ, kʊ kʊ danyɔn kʊm nu, kristagʊt sɔkʊ-
 mar kʊm yɔ kʊ sɔ, η zibæa bi y'a lɛ kʊm Krista sɔ.
²⁴ Naa tɔ ma bi, k'a ηʊsare hunka η nu paan..., kʊ
 kristagʊt sɔkʊmar kʊm n a dɔ η sɔ, sɔ lɛ kʊ kʊm n'a
 bɔre awkʊ ηʊsare gʊtabaa sɔ bi, sɔra m.

Busoo zɔnzekʊra bi bankare

9 Pakra bæe m kʊ kʊm nu m ya m ci ba awkʊ ma, kʊ
 m daahan kʊ kʊm sɔ kʊ a ka Zidee gʊt kʊ kʊ sɔ bi
 mim hi y. ² A ηʊsare k'awʊm nawʊm paan... k'a a da η han
 bi, kʊm dɔ, bi y'a ka kʊm nu m lɛ kʊ awkʊ sɔ Masedʊan
 gʊt kʊ lɛ, m a hi η nu, m sɔ: «Akayii kʊ wosogʊt
 kʊ a banka zu sɔ kara, k'a a da Zidee kʊ wosogʊt kʊ
 han.» Naa kʊ kʊm hi η nu bi, a a ka η kʊ gʊt nu lɛ-
 taama m, k'a a da Zidee gʊt kʊ kʊm han sɔ. ³ Bi kʊ
 danyɔn kʊ kʊm η kʊm awkʊ ma kʊ m, η kʊm kʊ sɔ
 k'awʊ n busoo k'awʊ lɛ n taa k'a ka bi zɛ kʊ ra, amba
 kʊm hi kʊm kʊm m kʊm sɔ, awkʊ a banka a nya bi
 m. K'awʊ ba nɔnaas kʊ kʊm bi lee ku, gʊtaa woo... y'a
 dɔre a sɔ, kʊ kʊm hi awkʊ mim bɔnce sɔ bi, sɔra m. ⁴ Bi
 kʊ kʊm bi lee ku awkʊ zi b'ʊ kan Masedʊan gʊt kʊ kʊ
 sɔ bi dɔga a awkʊ n a banka a nya y, nyannu gʊt kʊ
 nyasʊm, bala, kʊm sɔra ka awkʊ sɔ b'a n yɔ maam y. Bi,
 nyannu y'awʊ nyasʊm sɔ gʊt an lɛ da. ⁵ Naa tɔ ma m
 kʊm n a gʊnga kʊ sɔ, a a ga m kʊ m a yɛ kʊm danyɔn
 kʊm han sɔ η nu lɛ ka kʊm m awkʊ zi b'ʊ. K'awʊ n bu-
 soo k'awʊ sɔ k'a ka kan a heer kɔ haay bi zɔnzɛ kʊ ra a
 nya. Awkʊ busoo bi do ler kʊ kara. Nɔnaas bi kʊm zɛm
 bi dɔga a awkʊ busoo bi zɔnzɛ kʊ ra a nya, naa y'a
 hunkam sɔ a sɔ, a ka awkʊ nawʊm kan a heer kɔ haay,
 awkʊ bur a kam pakra nu y.

⁶ K'a mim naa do tɔ da a kʊ sɔ:
 Gʊtaa k'a kʊ duu poore bi,
 kʊ poore an n'a yɔm sɔ,
 gʊtaa k'a duu gʊt bi,
 kʊ gʊt an n'a yɔm sɔ.

⁷ Naa tɔ ma bi, a a ga m kʊ gʊtaa biyæ n kʊ k'a gʊnga
 k'a ka bi ka, a b'a ka pakra nu, gʊe paŋŋa n y'a ba a ma
 tɔ ma y. Bala, gʊtaa k'a nu kʊ kam kan heernyɔnta kɔ bi,
 Woso lɛ bi zaa ηʊsam. ⁸ Bi, Woso a da ma an kʊ ηʊŋa
 do y'a hʊt kʊ kʊm sɔ gʊt, kʊ hɔkʊ bi jura awkʊ ma y,
 bi sɔ kʊ n bur ta awkʊ sɔ gʊt, k'a zi kʊŋŋa do haay ba
 m. ⁹ Yɔ a nawʊre nɔnaas, amba n y'a gʊrsɔra ba Woso-
 ci b'ʊ bi m, n sɔ:

A lɛ kʊ kam ηʊsazann sɔ gʊt,
 a ba k'a nawʊm gʊt m ηʊŋa
 bi nyare ba sɔ y.

¹⁰ Woso nu kʊ kam hɔduurezaa sɔ an n'a duum, an nu
 hɔkʊ kʊ an sɔ an n'a bɔm. Woso bi do nu kʊ kare awkʊ sɔ
 gʊt amba awkʊ lɛ n taa bi m, an a ka an pasɔ kʊ kʊ,
 k'awʊ n kʊ sɔ a ba gʊt m ηʊŋa gʊt. ¹¹ A y'a kam
 awkʊ n kʊ yɔ gʊt m m haay, k'awʊ n bur a bam
 gʊt m ηʊŋa tee.... K'a yɔ nɔnaas, gʊt cir gʊt y'a lɛ
 kʊm Woso sɔ, awkʊ ganwʊre kʊ kʊ kʊ n'a kare η sɔ
 tɔ ma. ¹² Bala, busoo zɔnzekʊra bi zibæa bi, a da bæe a
 nawʊm wosogʊt kʊm han bala y, a ka a nawʊm sɔ
 kʊm nu Woso barka dam gʊt maam-maam. ¹³ Zi naa

do bare n'awʊ taalera zaa bi zuure kʊ sɔ bi hunkam. A a
 hunka a sɔ, awkʊ sɔra ka Krista lemim nyɔnta b'ʊ denter,
 an nu yɛm ma kare. Gʊt gʊt y'a lɛ kʊm Woso sɔ naa tɔ
 ma, η y'a lɛ kʊ sɔ kʊ k'awʊ n'a bare η nu ηʊŋa, an n'a
 hɔkʊ jirm kan η kɔ kan gʊtaa haay kɔ bi tɔ ma. ¹⁴ N yaa
 dare awkʊ tɔ ma, η n'awʊ ηʊsare gʊt, kʊ Woso a barka
 ka awkʊ sɔ gʊt nɔnaas bi minto. ¹⁵ Bi kʊ Woso tɔ n
 lɛbɔre yɔ, a ganwʊre gʊt k'a kʊ ba sɔ bi tɔ ma.

Pol y'a dare a nyaa ma

10 Awkʊ y'a hum kʊm ηʊŋa Pol ma, a sɔ, kʊ kʊm
 y'awʊ bire sɔ, nyibæzaa m kʊm m, bi kʊ kʊm
 laato bi kʊm nu m dare m nyaa ma kan awkʊ kɔ. Bi, a yɛ
 kʊm nawʊre awkʊ han Krista bɔgʊt-bɔgʊtdabaa m kan a
 ηʊsare kɔ m, m sɔ: ² A b'a ka kʊ kʊm bi lee ku awkʊ bire
 sɔ, kʊ m m da m nyaa ma wa! Bala, gʊt kʊ η n'a gʊn-
 gare η sɔ, sɔ zi woo... ba kʊm nawʊm gʊtaa hɔkʊndare m
 bala kʊ kʊm dɔ kʊm sɔ kʊm m da ma, m m da m
 nyaa ma kan η kɔ. ³ Sɔra m, kʊm mɛ sɔ kʊ n ta m sɔ n'ʊ
 m sɔrbaa bam nu naa, mesim m. Bi kʊm bur Woso zuure
 zoo bi bam gʊtaa hɔkʊndare nu y. ⁴ Yar kʊm kʊ n ta
 m, sɔ nu yar bi bare η nu kʊ kʊ, durnya gʊt n ta η nu
 kʊ bæe y. Woso kʊ kʊ, Woso yar kʊm paŋŋazann
 m η n'a dam ma η nu sɔ kʊm kʊm ra. Woso lɛ
 hɔkʊndare kʊm daŋŋa kʊm zaar bam. ⁵ Woso lɛ kʊ kʊ
 sa m η n'a ta m Woso dɔre m toore kʊ
 kʊ zaar bam, kʊ hɔkʊndare haay dam m sɔ, sɔ n'a
 kare a zann nu yɛm Krista ma. ⁶ Bi, k'awʊ hunka a sɔ,
 awkʊ lɛ yɛm kʊ kʊ n'a hum haay ma fasi, k'a dɔ a sɔ,
 kʊ sɔ banka sɔ a nya k'ʊ gʊt haay kʊ η bur yɛm kʊ
 hʊt hʊt.

⁷ Gʊe dɔga awkʊ nawʊm kʊ sɔ gʊt n'a yɛre a m m m
 bi ma bala ra? Nɔnaas bi, kʊ gʊtaa sɔ Krista kʊ n a m
 fasi, k'an a hɔkʊ da an a dɔ sɔ a sɔ, Krista y'a sɔ kʊ sɔ,
 amba a a sɔ a zaa sɔ bi m. ⁸ Baa kʊ kʊm m lɛ kʊ m
 ηʊŋa sɔ gʊt, lɛ kʊ Krista a ka kʊ sɔ bi tɔ ma bi, a
 nyannu ba kʊm nu y. Bi, lɛ kʊ kʊm m ta m naa, a ka
 Woso sɔ kʊ sɔ, k'awʊ n sɔ a ta lɛ, a sokʊma bi kʊ sɔ,
 awkʊ zaarbare tɔ ma bæe y. ⁹ Mɔ lɛ baa k'awʊ n a gʊn-
 ga a sɔ, m ka kʊm nawʊm ma kʊ m awkʊ da kʊ sɔ m ciro
 kʊ meerbaar nu y. ¹⁰ Bala, n y'a hɔre, n sɔ: «Mɔ ciro
 kʊ meerbaar kʊm nyaa meerbaar m sɔ, bi kʊ kʊ
 sɔ m nu kan awkʊ kɔ, paŋŋawarzaa n kʊm m, bi kʊ n
 meerbaa dɔ kʊ y.» ¹¹ Bi gʊtaa k'a nu naa hum bi, kʊ kʊ,
 sɔ m a hi m, m sɔ: Kʊ sɔ kʊ n'a gʊrsɔra bare sɔ ciro
 sɔ kʊ kʊ ba awkʊ bire sɔ bi tɔ ma bi, kan kʊ kʊ n'a
 bam sɔ kʊ kʊ kan awkʊ kɔ bi, η hɔkʊ, η jiræ ba sɔ y.

¹² Sɔra m, kʊ b'ʊ dam ma sɔ sɔ ga sɔ sɔ gʊe sɔ sɔ makra
 ba gʊt sɔ η n'a hɔkʊ dare η sɔ, a lɛ da gʊt m kʊ kʊ
 ma y. Hɔkʊwarzann m kʊm m. Bi y'a ka η n'a dɔgare a
 kʊ kʊ ma k'a a makra ba kan gʊt kɔ, η n'a makra
 bare a kʊ kʊ ma. ¹³ Bi kʊ kʊ, nu kʊ yɛre sɔ sɔ lɛ kʊ
 sɔ kʊ kʊ, an cem jiræ kʊ Woso a ka bi han y, kʊ y'ʊ
 lɛ kʊ kʊ kʊ kʊ zibæa sɔ Woso a ka kʊ sɔ k'ʊ a ba bi
 tekka ma, a ka k'a sɔ kʊ n'ʊ da ma sɔ lee ku awkʊ zi
 bi kʊ sɔ. ¹⁴ Bala, ta sɔ kʊ sɔ kʊ zi b'ʊ bi, cem bæe sɔ
 sɔ jiræ han y. Woso lɛ lɛ ka, sɔ bi Krista lemim nyɔnta pa da
 awkʊ m. ¹⁵ Woso bur sɔ lɛ kʊ sɔ ηʊŋa sɔ kʊm vantɔk

zibæa tɔ ma y. Bi, kɔk ta ʃ heer lɛ k'awɔk sɪrakarɛ n a da ra, kɔ kɔk zibæa n paŋŋa yɪ gɔta awɔkɔ barla sɔ, zibæa kɔ Woso kɔk da ʃ bi m naa, kɔk bi bɔkɛ a jirɛ la nɪ y. ¹⁶ Wɔkɔ ʃ nɔɪnaaʃ ʃ lemim nyɪnta bi pa da kɔtɔ ʃ nɪ laaʃ awɔkɔ kɔ bi ma rɔ kɔk ʃ, bi kɔk b'ʃ lɛ bɔkɛ ʃ mɔŋŋɔ ʃ zi kɔ gɔtɔ vantɔ a ba tɔ ma y, zi kɔ Woso a ka bɔkɔ ʃ kɔ ŋ n'a ba bi n bi.

¹⁷ Wosoci b'a hi, a ʃ: «Gɔaa k'a ʃ k'a a lɛ bɔ a mɔŋŋa ʃ, a b'a lɛ bɔ a mɔŋŋa ʃ y, an a lɛ bɔ kɔ Zuuba a ba b'ʃ.» ¹⁸ Bala, gɔaa k'a n'a lɛ bɔkɛ a mɔŋŋa ʃ a zim bi bæɛ Woso nɔ nɪ yɪm ma y. Gɔaa kɔ Woso mɔŋŋa n'a lɛ bɔŋ ʃ bi m.

Pol l ɪ ŋsaar zibæazannɔ mim hum

11 Kɛɛɛ naa, kɔk hɔkɔzaabaa meer bam kan awɔkɔ kl, k'a yɛ ma. lɪn... a yɛ kɔk nawɔrɛ awɔkɔ han k'a yɛ kɔk hɔkɔzaabaa meerbaa bi ma. ² Awɔkɔ ŋsa kɔ kɔk nawɔm bi, jumbaa n ta kɔk m, a to a ʃ Woso zi. Bala, awɔkɔ banka kɔk ʃ amba nyɪlmbɔɛɛɛ k'a n yar dɔ bi m, kɔ m a ka Krista ʃ, k'a n yɪ awɔkɔ zim. ³ Bi, kɔk da nɪ bɔŋ ʃ, kɔk ʃ, a a da ma gɔtɔ n bra ba awɔkɔ m ŋsaarlɔ m awɔkɔ n a bɔ Krista zuure ʃ paan..., amba mim bi bra ba ɛɛnɪ m ŋsaarlɔ meerbaa m bi m. ⁴ Meer bi ba kɔk nawɔrɛ nɔɪnaaʃ, bala, kɔ gɔaa bɔr an nɪ Yeezuu Krista vanta mim hire, an nɪ meer bi bam ɛspri kɔ Sent-ɛspri bæɛ m bi nɪ, an nɪ lemim vanta pa dare awɔkɔ m, bi lemim nyɪnta k'awɔkɔ zu ʃ biisi bi bæɛ y, awɔkɔ tur a gu a yɛ ma.

⁵ Gɔtɔ k'awɔkɔ n'a hɔkɔ dare ŋ ma a ʃ, zibæazannɔ kɔ ŋ lɛ da rɔ nɪ ŋ mɔ rɔ kɔk, kɔk y'a gɪngam m ʃ ŋ n lɛ da kɔk nɪ y. ⁶ A a da ma kɔk bi wɔkɔ ʃ, m meer ba wɔrɛ am ŋ kɔ bi nɪ y, bi kɔ Woso hɔkɔkɛ mim nɪ, ŋ bi jɪra kɔk nɪ y. Kɔk m hɔkɔkɛ bi hunka kɔ haay kɔ ʃ, mim haay kɔ ʃ.

⁷ Kɔ kɔk bi Woso lemim nyɪnta pa da awɔkɔ m bi, a pa bi da kɔk ʃ awɔkɔ m vam, kɔk n hɔkɔ si awɔkɔ han y. M mɔŋŋa kɔk zer, kɔ m awɔkɔ gore da ʃ. A hi awɔkɔ ʃ, a ba kɔ kɔk ʃ nɔɪnaaʃ naa, kɔtɔ kɔk ʃ ma ra? ⁸ Nyɪnta kɔ kɔk ʃ awɔkɔ zi b'ʃ bi, kristagɔtɔ sokɔmarɔ vantɔ l kɔk yawɔra ba, kɔk bɔrɔ kɔ nya, kɔ m m da awɔkɔ han. ⁹ M da kɔ kɔk nawɔrɛ awɔkɔ han b'ʃ bi, kɔ busoo mim ta kɔk ma, kɔk bɔr awɔkɔ m k'a hɔkɔ kan ʃ y. Wɔkɔ danyɪnta ʃ ŋ nɪ Masedɔan ʃ rɔ kɔk ʃ, ŋnɪ kɔ kɔk lɛ n taa haay bi ka kɔk ʃ. Mɔk n yɛ fɪlgaa k'awɔkɔ n kɔ kɔk mim ma y, naa kɔk nɪ gɔtɔkɛ m bur a bam. ¹⁰ Naa m kɔk goredaʃrɛ, sɪra kɔk n'a hum Krista k'a nɪ kɔk ʃ bi tɔ m, kɔk b'awɔkɔ busoo sire y, m lɛ kɔk n'a bɔkɛ m mɔŋŋa ʃ naa tɔ ma, bi gɔkɔ b'a dam ma Akayii kɔtɔ kɔk ʃ jilli an a ta kɔk m toore naa kɔ ʃ y. ¹¹ Bɔ m kɔk n naa hi? Kɔk bɔr awɔkɔ ŋɔam gɛ? Ayy..., Woso a dɔ a ʃ kɔk y'awɔkɔ ŋɔam.

¹² Kɔ kɔ kɔk n'a bam naa, kɔk gɔtɔkɛ m bur a bare nɔɪnaaʃ can, kɔ m a ka kɔ gɔtɔ ʃ ŋ lɛ n taa k'a a lɛ bɔ a mɔŋŋa ʃ, a ʃ, a lɛ zi bam, am kɔk kɔ bi m kɔk n a da jɪm ʃ, kɔ ŋ b'a da ma ŋnɪ naa hi y. ¹³ Kɔtɔ kɔk duro, zibæazannɔ paan...rɔ bæɛ nɪ ŋ mɪ y, ŋsaar ŋn'a bam gɔtɔ m a zibæa bi kɔ ʃ, ŋn'a kɔ bare l ʃ, Krista zibæazannɔ m. ¹⁴ Bi naa do naa, zekædæ mim b'a kɔ ʃ y, bala, Sɔtaana mɔŋŋa a da ma an a mɔŋŋa ba l ʃ,

lɛɛgure malɛɛka m. ¹⁵ K'a yo Sɔtaana mɔŋŋa kɔ ʃ an naa ba bi, k'a maam kɔk b'a hum ʃ ʃ, a zibæanyɪnta kɔk b'a mɔŋŋa bare l ʃ zibæaʃrɔgazannɔ n a mɪ wa. Bi, ŋ nyambɔrɛ bi, kɔ a nawɔm kɔ ʃ kan ŋ zibæa bi kl, a yɪrɛ ŋ ma bɔŋyaa.

Pol furyerɔ mim

¹⁶ Kɔ m m ya, m so ra, awɔkɔ gɔkɔ bi dɪga kɔk ma l ʃ, hɔkɔzaa n kɔk nɪ y. Gɛɛ k'awɔkɔ ʃ hɔkɔzaa n kɔk nɪ, k'a maam k'a yɛ kɔk ma amba awɔkɔ nɪ yɛm hɔkɔzannɔ ma bi m, kɔ m kɔ ʃ m m lɛ bɔ m mɔŋŋa ʃ poore. ¹⁷ Kɔ kɔ kɔ kɔ m a ba naa, Zuuba hɔkɔkɔ bæɛ m kɔ kɔk n a ba nɔɪnaaʃ y. Kɔ kɔk ʃ kɔ m m lɛ bɔ m mɔŋŋa ʃ naa, hɔkɔzaabaa zibæa m. ¹⁸ K'a a yo gɔtɔ gɔta n'a lɛ bɔkɛ a mɔŋŋa ʃ durnya minno ma bi, kɔk yɪ m lɛ bɔkɛ m mɔŋŋa ʃ kɔ. ¹⁹ Awɔkɔ kɔ mindɔrɛzannɔ n'a mɪ rɔ kɔk, awɔkɔ l yɛm hɔkɔzannɔ ma naanaa. ²⁰ Awɔkɔ l yɛm gɔtɔ n'a sore awɔkɔ ʃ am kɔk kɔ bi m, ŋn'ɪ kɔ yɔrɛ a m, ŋn'ɪ ŋsaar bare a m, ŋn'awɔkɔ gore wɔkɔ ʃ, ŋn'awɔkɔ sɔtɔkɔ wɔm. ²¹ Nyannɪ l kɔk zɛm, bala, kɔk n kɔ ʃ, ʃ naa ba awɔkɔ nɪ y.

Bi kɛɛɛ naa, kɔk meer bi bare am hɔkɔzaa kɔ bi m, gɔtɔ kɔ ŋ n'a lɛ bɔkɛ a mɔŋŋa ʃ kɔk nɔŋŋɔ m kɔ kɔk, kɔk yɪ m lɛ bɔkɛ m mɔŋŋa ʃ kɔk kɔk duro m kɔ. ²² Gɔtɔ kɔk duro ʃ ebree gɔtɔ kɔk n'a mɪ, bi, ebree gɔaa n kɔk m kɔ. N ʃ, Israyel gɔtɔ kɔk n'a mɪ, kɔk maam kɔ. N ʃ, Abraham yaŋŋa kɔk n'a mɪ, bi kɔk maam kɔ. ²³ N ʃ, Krista zibæanyɪnta n'a mɪ, sɔhɔsɔn..., kɔk hɔkɔzaabaa meer bam fasti kɛɛɛ,

Krista zibæanyɪ m kɔk m an lɛ da ŋ la.

Mɔk zi ba an lɛ da ŋ kɔ ra.

N kɔk du kɔkɔkɔ ʃ an lɛ da ŋ la,

n kɔk zɛ mawɔr m an lɛ da ŋ la kɔ,

kɔk m mee ka zɛ ma gallem hɔka.

²⁴ Zɪfɔrɔ lɛɛzannɔ kɔk nyasɔ gallem soor ŋnɪ kɔk zɛ mawɔr m, kɔk zɛ n tur a ʃ mawɔr bi m gallem bukɔrku a yaa n nɛɛhɔ. ²⁵ Rɔm gɔtɔ kɔk nyasɔ gallem kaakɔ ŋ nɪ kɔk zɛ bannɔ m,

hindeem ʃ gɔtɔ kɔk bumba jaarɔ m k'a kɔk meeyaa kɔ ʃ.

Kɔk m yo kɔ m ga kɔkɔkɔ nyoobare kɔ ʃ gallem kaakɔ,

hindeem ʃ kɔk kɔkta higɔta ʃ dɔmum deem, dɔ n mɪ n nɪ kɔk kɔ lem.

²⁶ Mɔk zaakɔ gɔta,

kɔk zaakɔrɔrɔ kɔk kɔ ʃ,

pergɔrɔ kɔ ŋ tur yar kɔ kɔk a yo k'a kɔk bi,

dazaamazannɔ a yo k'a kɔk zɛ kɔ,

kɔk dogɔtɔ a ŋsa k'a kɔk meeyaa kɔ ʃ kɔ.

Doro vantɔkɔ gɔtɔ a yo k'a kɔk zɛ gɔr kɔ.

Minno a yo k'a kɔk yɪ kɔkɔkɔ ʃ, kan poohkɔkɔ kl ʃ,

higɔtɔ burɔ ʃ kɔ,

ŋsaar kristagɔtɔ barla kɔ.

²⁷ Mɔk zi kɔsɔrɔ ba, m makra kɔsɔrɔ yɪ, hinceem tur jura

kɔk ma, kɔ n tur kɔk zɛ kan mɔsɔ kl, m tur m lɛ kɔsɔ

pakra m, nyɛɛm kɔk zɛ, huu jura kɔk ma kɔ. ²⁸ Mɔk bi

m kɔk m minno vantɔkɔ hɪ y, dɔmum biyæa kɔk heer l

kɔm kristagɔtɔ sokɔmarɔ kɔk mim tɔ ma. ²⁹ Kɔ

ט, בי כֶּעֶרֶ נָא, כִּטְ כֹכּ בַּ ב'טְ נָא, כֹכּ y'a hure m ט, כִּטְ כֹכּ m ya m טִרְ אַכְכּ zı b'טְ, כֹכּ בִּי גִכְסִי tֹרֶ y, כֹכּ hִטְחִטְרִלֶּ kֹרֶ הַּ haay ט. ³ אַכְכּ לֶ taa k'a a dֹ a ט, Krista a meerbaa da כֹכּ לֶ ט כֹכּ n'a bam, גֶּעֶ לֹ? K'a maam אַכְכּ y'a dֹרֶ. Paṅṅawarzaa bֶּעֶ m Krista m אַכְכּ גִּטְרִ zı y. A y'a paṅṅa bִּי hunkarֶ אַכְכּ bִּירֶ ט. ⁴ Sira m, a זֶעֶ כִּטְ n y'a ט גִּדֹּkֹטֹרֶ ma bִּי, a nyunta paṅṅawar כֹכּ ט, bִּי, a y'a mִּטְרִbaa bam כֶּעֶרֶ Woso paṅṅa tֹ ma. Kִּטְ כֹכּ ט זֶעֶ kִּטְ ra kan kִּי bִּי, כֹכּ לִּי paṅṅawar כֹכּ ט כֹכּ, bִּי, ט mִּטְרִbaa bִּי ba כֹכּ nawִטְm kan kִּי, ט n'טְ zı bִּי bam kan אַכְכּ kִּי Woso paṅṅa m.

⁵ K'a כֹכּ a dִּיga a mִּטְרִbaa ma a zim, אַכְכּ לִּי mִּטְרִbaa bam sִּrֹּkֹרֶ כֹכּ ט גֶּעֶ. אַכְכּ dֹ a ט, Yeezuu Krista y'אַכְכּ bִּירֶ ט, גֶּעֶ לֹ? K'אַכְכּ n a dֹ, k'a maam, k'אַכְכּ bִּי כֹכּ ט a a sִּrֹּkֹרֶ zıbֶּּrֹּ hunka bִּי tֹ ma m. ⁶ Bִּי, כֹכּ y'a gִּlֹּgֹm כֹכּ ט, אַכְכּ dֹ a ט, כֹכּ bִּי jura m sִּrֹּkֹרֶ zıbֶּּrֹּ hunkarֶ ra wa. ⁷ Yaa כֹכּ n'a dam Woso m, k'אַכְכּ bִּי mimbִּטְnyaa ba y. טְ ka bֶּעֶ כֹכּ nawִטְm ma, k'טְ a hunka אַכְכּ m, ט ט, ט gumֶּ ta ט wa. טְ ka כֹכּ nawִטְm ma k'אַכְכּ n a mִּטְרִba, baa k'a לִּי yִרֶ לִּי ט, כֹכּ bִּי gumֶּ yִטְm mim kִּטְ כֹכּ dִּnda naa כֹכּ ט

y. ⁸ Bala, כֹכּ ba paṅṅa m k'טְ sira da jִּטְ ט y. Paṅṅa כֹכּ n ta m k'טְ a ka, kִּטְ sira n ta lֶּעֶ. ⁹ Kִּטְ כֹכּ לִּי paṅṅawar כֹכּ ט, אַכְכּ nִּי paṅṅa m denter, כֹכּ y'טְ heer nִּיכְכּ. כֹכּ n'a yֶּm Woso han bִּי n naa kֹרֶ. A yֶּ כֹכּ nawִטְm k'an a ka k'אַכְכּ n yִּי mִּטְרִbaa fasִּי. ¹⁰ Naa tֹ ma m, kִּטְ כֹכּ גִּכְכּta m m laaִּטְ אַכְכּ ma bִּי, כֹכּ nִּי naa haay gִּטְrִsira bare אַכְכּ ma. K'an bִּירִ yִּרֶ לִּי ט, kִּטְ כֹכּ bִּי lee ku אַכְכּ bִּירֶ ט, m bִּי m da m nyaa ma kan אַכְכּ kִּי, לֶּ kִּטְ Zuuba a ka כֹכּ ט bִּי nִּי y. Bala, לֶּ kִּטְ Zuuba a ka כֹכּ ט bִּי, a ka a ט כֹכּ ט גִּטְכֹּ bankarֶ tֹ ma, a n a ka כֹכּ ט kִּטְ m הַּ zaar ba y.

¹¹ כֶּעֶרֶ נָא, m danyִּטְ, m leer כֹכּ n'a sore אַכְכּ m. K'a bִּירִ a heer nִּיכְכּ. A bִּירִ a tֹ הַּ ט k'a yִּי mִּטְרִbaa fasִּי. K'a bִּירִ kִּטְ heer yom. A bִּירִ kִּטְ marֶ. A bִּירִ a mִּטְרִbaa bam laafִּי kan kִּטְ kִּי כֹכּ ט. Maam bִּי, kִּטְ הַּטְrִzaa kan laafִּיzaa kִּי m Woso m bִּי, a nyuntam kan אַכְכּ kִּי.

¹² K'a yaa da kִּטְ m mִּטְרִba danyִּטְbaa כֹכּ ט. Wosogִּטְכֹּ kִּטְ הַּ nִּי naa ט haay כֹכּ לִּי yaa darֶ אַכְכּ m.

¹³ Bִּי kִּטְ Zuuba Yeezuu Krista barka, kan Woso הַּטְrִ kִּי, Sent-Espri zֶּkֹּrֶ kִּי n bִּירִ kan אַכְכּ haay kִּי.

ku Tiitu n gasu banjisa. A da n y'a s kaka zi k'a soamunghasu ku Krista Yeezuu a ka kaka s bi sunsu, a nsa n y'a s k'a a ya, a kaka da lombaa ma. ⁵ Woso n ye n ma y, kaka n's ka ma k's ku ma kan n ku baa poore takke y, a ba kaka s ncunaas, ku sura k'a nu lemim nyunta bi ka s bi m bur a bunce s. ⁶ Ku leezann kaka m, n leezaabaa mim n pakra ba kaka ma y, bala, Woso bur gosa jire baka y. Ncunaas nu, leezann kaka n kaka da haka vanta bare ma lemim nyunta bi pa dare ka s y. ⁷ Bi, n ye n n'a da n s, Woso kaka da s ku m lemim nyunta pa da do vant kaka m, amba Woso Piyee da s k'an a pa da zulfu m bi m. ⁸ Bala, Woso k'a Piyee ka s, an a kaka zulfu ma bi, Woso bi do i kaka ka s ka, an kaka do vant kaka zi. ⁹ Kristagosa kaka nyunta n n' digam Zakki kan Sefas ku Zaan ku ma a leezann, baka ye n n'a da n s Woso a barka ka kaka s, ku kaka n zi bi ba denter. A m naa, n n' kaka nyasa, k'a hunka a s, kumare i kaka bire s, ku kaka m ta do vant kaka zi, ku n kaka n ta zulfu kaka zi. ¹⁰ Bi, ka ku n y'a cunta bi, n s, s da n gasann han, bi ku ka bi do nu, kaka ba denter.

Pol kan Piyee ku mim Antyaka s

¹¹ Bi, Sefas k'a bi bur Antyaka s bi, kaka ba kan ku gosa haay lea, k'a kaka ma bi ka ma. ¹² Bala nyunta a s, an nu ka bim kan do vant kaka ku, bi ma bi, Zakki gosa kaka bi n n' lee ku cuna y. Ku n bi lee ku bi, an a da a ra, an a gosa n ma an jum a ka, nyi k'a n'a bam zulfu s n s, do vant kaka m gasu banjisa s kaka m bi minto. ¹³ Zulfu ku kristagosa m n n' nyunta b's kan ku ka kaka n a haka sa ka, naa n a ka Barnabas mutaha n gasu n kaka huya-huya zibaa b's. ¹⁴ Ku kaka n yu n bur zum sura k'a nu lemim nyunta b's turga bi, kaka hi Sefas m gosa haay lea kaka s: «bi ku n zulfu bi, k'ublu n' m surbaa bam am do vant kaka ka bi m bi, i bur a bam am zulfu ka m bi, a a ba ka ublu n'a nsa k' mutaha ba do vant kaka kaka ma s n n'a m surbaa ba am zulfu ka n?»

¹⁵ Zulfu m kaka m, kaka zulu i nyunta maam, do vant kaka s n n' Woso ler ka ka bea n kaka n y. ¹⁶ Bi, kaka da s s, gosa b'a dam ma an yu turga Woso mum s Moyisi ler zibaa bare minto y, sura ka Yeezuu Krista s nu gosa bam turga bala. Sura kaka ka Krista Yeezuu s ka ku Woso n's ba turga a ka ma, bi ler zibaa to ka ma bea y, bala, n bi gosa bam turga ler zuure ka ma y. ¹⁷ Waka, s ka kaka nawum ma ku n n's ba turga Krista ka ma, an baka an nu yu i s, s ba kaka s mimbunyaabanno ka am do vant kaka m. K'a maam Krista bi mimbunya zi an n'a bam na? Ayy... fuga! ¹⁸ Bala, ku kaka ler zuure to k'a b'a dam ma an gosa ba turga Woso mum s bi minto, ku kaka n ya m m ka s m zu s, kaka nu m bam ler bukamazaa keere. ¹⁹ Bi ku kaka mutaha m, ler kaka minto bi, kaka bur m m surbaa bam ler kaka ka da y, ku m m da ma m m surbaa bi ba Woso ka ma. Ku n Krista ka gdarkora ma bi, kaka ga kan ku. ²⁰ M surbaa ku kaka n ta m naa, kaka bea m ta nu y, Krista n a m surbaa bam kaka s. M surbaa ku kaka n'a bam her-her naa, a ba kaka nawum sura ka Krista s ka s, a m Woso Nyl, an kaka nsa an ye an ga kaka ka ma.

²¹ M bur Woso barka bi bam ka nbur y, bala, k'a i yu i s, ler kaka ka ma gosa a da ma an yu turga Woso mum s, k'a maam, Krista bi ga a s vam.

Zaa ku Woso a sa k'a gosa bombu

3 Aba! Galasii zannk, kaka nwarzannk. Nka i ka s an kaka kaka wusiga ncunaas? A n baka n y'a hunka kaka m mutaha, a ka a s, Yeezuu Krista ga gdarkora ma. ² Ku m laaka da a han wa: Ler kaka zuure minto y'a ka Woso n a Espri bi ka kaka s ra, gosa zu k'awaka s surakare lemim b's bi minto nu? ³ Ka yarmabaa m naa? Woso zuure bi mutaha sa kaka s Woso Espri mutaha m, a baka an n'a nsa keere k'a nyambur a mesim mutaha m na? ⁴ Ziro ku Woso n ba kaka m surbaa ka s ka kaka ka, ka n y'a s vam kan kaka ku ra? Kaka y'a gungam kaka s, n bi vam kan kaka ku sun! ⁵ Ku Woso y'a Espri kaka kaka s, an nu hoserlo bare kaka bire s, naa ba an nawum ler kaka k'awaka nu zure n s bi ka ma ra? Gosa zu k'awaka s surakare lemim b's bi ka ma nu?

⁶ K'a a yo Abraham n sura ka Woso s, Woso n digu ma turga a mum s bi, ⁷ k'a maam, k'a ka mutaha a s, surakanno kaka n Abraham nyunta. ⁸ A n ta s ka bi, Wosoci bi lea ka an a hi ka a s, Woso do vant kaka kaka bam turga a mum s n surakare ka ma, bi minto m Woso n lemim nyunta naa do hi Abraham m, a s: «Tara bure gosa do haay barka yu i ubu ka ma.» ⁹ Ncunaas nu, gosa ku surakanno m ka kaka nu barka yu m kan surakarezaa Abraham ku. ¹⁰ Bi gosa s n n' yom ler kaka ma ka kaka, lerbare kaka i kan n' ku, bala, n y'a gosa sura ba Wosoci b's, n s: «Gosa k'a bur ka haay ku n y'a da ler kaka ci bi ka s bi bam tee... bi, lerbare kaka i kan ku.» ¹¹ Sura ka s, gosa b'a dam ma an yu turga Woso mum s, ler kaka zuure ka ma y, bala, n y'a gosa sura ba, n s: «Gosa k'an turga Woso mum s surakare ka ma bi, a m surbaa bam.»

¹² Ler kaka zaa bi y'a ka kan surakare zaa bi ku, bala, n s: «Gosa k'a nu zum ler kaka s haay bi nu m surbaa yu m.» ¹³ Krista a mutaha ka n a ze kaka ka ma, a ba a s maam k'a kaka kaka lerbare kaka s ka s, a mutaha i sompi kaka bunce s an lerbare kaka s bi yu, bala, Wosoci bi ka s, n s: «Lerbare kaka i kan gosa ku n y'a zenja gosa ma bi ku.» ¹⁴ Nyunta s ncunaas, ku do vant kaka kaka m barka ku Abraham a yu bi yu Krista Yeezuu ka s, k'an bur yu i s, kaka *Sent-Espri ku Woso a ler ka bi yu surakare ka ma.

Woso lerbare kan ler kaka ku mim

¹⁵ M danyu, s makra sa gosa minkam zibaa ka s, ku gosa a kaka ka da ci s an a cunta, amba a a ga m bi nu, ku n a ba a ze kur, gosa bur ka k'a hi bi zaar bare, b'a bur ka nam ma ka y. ¹⁶ A do m bi ka, lerbare kaka ka Woso s Abraham m kan a nyu bi ku m. N n a hi, n s: «A nyunta y,» i s a hi n y'a s nyunta haka ma y, ayy..., nyu bi deem, bi nyu bi, Krista m, bi n s, k'a hi ma. ¹⁷ Ka ku kaka s ku m a hi bi ba n nu: Woso lea ka an a kaka hi an a cunta, daka zorsi bukaku kur bi, n nu baka n nu ka ler kaka m, ncunaas naa, ler kaka b'a dam ma n n' ka ku Woso lea ka an a hi bi zaar ba, n n' ler ku Woso a ka bi

zaar ba so wa. ¹⁸ Bala, ku lero kaka zuure to ma m gaa nu hojirle yim Woso zi, k'a maam Woso lerbore to ma bee do y. A n bokare ler ku Woso a bo bi y'a ka Woso n a barka ka Abraham u.

¹⁹ Ku ncunaasu m lero kaka zibaa n bo m keere? Lero kaka ka Woso to ku n bur kaka mimbunyaaru hunkam kaka m, ku nyi ku Woso ler bi bo a to ma bi n tolle ba an yi. Maleekaru u bur lero kaka m, gaa deem u nyunta maleekaru kaka kan zulfuru kaka ki bire u. ²⁰ Lero kaka kare bunce u, a yi pakra ku gaa n nyunta u ku kare ma, bi ler bi bore bunce u, Woso muna mim m bi a deem.

²¹ Naa k'a hi a u, ko? Lero kaka buru n'a kam Woso lerbore kaka ma ra? Ayy..., a bee m naa y. Bala, ku yi an nawore u u, le nuna n ta u, guu kaka dam ma nuna murbaa yi a to ma, k'a maam le bi do n'a kam guu n yi turga Woso mum u so. ²² Bi, Wosoci b'a hi a u, mimbunyaaru panja y'a so durnya guu to jilli. Maam bi, guu ku n sra ka ro kaka ku Woso a ler bo bi yi, sra ku n y'a ka Yeezuu Krista u to ma.

²³ Dumu ku surakare zaa bi n bur cuna bi, Moyiisi lero kaka u ba a kaka nuna n'ni kaka ma, ku Woso n tolle ba an surakare zaa bi hunka. ²⁴ Ncunaasu bi, lero kaka, do n y'a u kaka ma, ku Krista n tolle ba an bur, ku Woso n kaka ba turga a mum u surakare to ma. ²⁵ Bi, keere naa, sra ka Krista u dumu m, lero kaka ku n nyunta n'ni do kaka ma bi, n bee y'a so kaka u do y. ²⁶ Bala, kaka woo... naa, Woso nyuntu n'awu m, sra k'awu ka Krista Yeezuu u to ma. ²⁷ Denter m, kaka haay k'a batem si Krista to u bi, a murbaa n n'awu murbaa u jilli.

²⁸ Naa to ma keere bi, ku zulu n'ni mi, gee do vanta gaa n'ni mi, minsi bee n bi y, ku lo n'ni mi, gee soamunjaazaa n'ni mi, minsi bee n bi so y, ku yar n'ni mi, gee to n'ni mi minsi bee so y. Bala, kaka woo... naa, kaka a ba deem Krista Yeezuu to u. ²⁹ Ku Krista y'a so kaka u bi, k'a maam Abraham nyuntu n'awu m, kaka nu hojirle ku Woso a ler bo bi yim.

Lero kaka bee y'a so kaka u do y

4 Ku ku kaka u to m a hi bi ba n nu: Nyi k'a nu zem b'a so a zu nyi u u bi, a nyuba kaka u u, bo a u ku to kan lo ki, an bokare a y'a so nyi u b'u jilli. ² A nyuba kaka u u, guu nu nyasum nu, nu digare a mim woo... ma, ku kaka k'a zu b'a cuna k'an a so a nyi u b'u bi n tolle ba an a ku. ³ A do m bi so kan kaka ki, kaka ku Krista do cuna bi, bo kaka u u kan nyuntu ki, kaka u do u bi, durnya panjazannu ku gaa bur n yim kaka y'a so kaka u, nu kaka ba kaka. ⁴ Bi, kaka ku Woso a cuna bi k'a b'a ku bi, a a Nyi bi kaka u, to y'a yi. Yi a u, kaka ku Israyel guu kaka nu lero kaka zuure to u to ma. ⁵ K'a a da ma a guu to kaka m lero kaka kaka minto ro kaka u, ku Woso n kaka ba a nyuntu. ⁶ Ku Woso nyuntu m kaka m bi y'a ka, an a Nyi bi Espri bi zer kaka heer to u, kaka n'ni dam ma Espri bi to ma, u Woso birm, u u: «U Zi.» ⁷ Ncunaasu bi, kaka bee n'awu m do y, Woso nyuntu n'awu m, bi k'a nyuntu n'awu m bi, kaka n nu zem b'a so a hojirle b'u, Woso n nu naa bare.

Pol kaka u kam Galasii zannk minto

⁸ Nyunta k'awu u biisi kaka n Woso do bi, zu kaka nawum kaka ku n n'a hure n ma wosoro, a a ba n kaka, bi kaka duro, Woso bee nu n mu y. ⁹ Bi, keere naa, kaka Woso do, an le da bi, Woso kaka do, b'a a ba lo keere, a a ya, a a bo k'a zu durnya panjazannu ku gaa bur n yim kaka u, k'a a ya, a a ba n kaka? Bi kaka nu buru nu n mu, n ba panja nu y. ¹⁰ Kaka u digam dumu nu nungoo ma dumu wuru a yaadare to u, an n'a bam maam so kan monno nungoo ki, kaka nungoo dumu ki, doraaru ki. ¹¹ Awu mim naa u kaka da kaka u, u b'a ka zi kaka ba kaka minto vam wa?

¹² M danyu, a ye kaka n nawore kaka han gaa, amba kaka m ba kaka gaa deem bi, k'a kaka haka sa so. A zar bee kaka u kaka ma y. ¹³ Awu do muna a u, kaka yaaba zere sabaabu y'a ka kaka n lemim nyunta pa da kaka m, m leekare zere ma kaka zi b'u. ¹⁴ K'awu bi to a ka kaka yaaba bi to ma bi, kaka n kaka u u, b'awu n a si kaka le y. Bi kaka si kaka u u, Woso maleeka deem kaka si, u u, Krista Yeezuu muna kaka si.

¹⁵ Heernyu k'awu n ta m biisi b'u ka? Kaka do muna m u, k'awu n'a dam ma, kaka y'a munaaru waan u a n kaka u dumu bi do u. ¹⁶ Bi keere naa, m ba kaka u kaka jum sra ku kaka n'a hure kaka m bi minto ra?

¹⁷ Guu to n nu nu dunder kaka, tontore ku n nu ta m kan kaka ki naa, tontore paan... bee y, a ka nawum ma k'a kaka u kaka ma, k'awu n a to u kan a ki. ¹⁸ A muna ku guu n bur ta tontore m kaka muna to ma, b'a ga a u m ku tontore bi do n bur tam le tee..., baa ku kaka u kan kaka ki, gee ku kaka ba kan kaka ki b'u y. ¹⁹ M nu nyuntu n'awu m, kaka m ya m nu fur yim paan... m heer u kaka to ma, m nu nyoo si bam am to juszaa kaka m, ku m a ka k'awu n Krista murbaa yi paan.... ²⁰ A nu kaka nawum paan... ku m bur kaka bire u b'u dutaa, ku m m meerbaa bi to m a ba, bala, kaka n a do ku kaka meer bi bam kan kaka ki kaka u.

Gaaababaa huuy kaka kaka mim

²¹ Awu k'a n'a nuna ku lero kaka n a so a u kaka k'a hi m m wa. Awu n kaka ku lero kaka a hi bi ma ra? ²² N y'a gura ba Wosoci b'u, n u, Abraham nyuntu yi huuya, deem yi a u kan Akaar ki, lo m bi, an deem yi kan Saara ki soamunjaazaa m bi. ²³ Bi to ku lo m bi nyi bi, yi b'u amba gaa haay nu yim bi m, an bokare, nyi ku soamunjaazaa b'a yi bi, Woso u le ka an a yure ler bo. ²⁴ Mim naa do naa, kaka u k'a dunda kaka m, a ba n nu: Lannu huuy kaka, gaaababaa huuy ku Woso n da ro kaka makra nu n mu. Leekare gaaababaa makra m Akaar m. Gaaababaa ku Woso a da Sinayii ci buru u bi m, guu ku gaaababaa bi do a so n ro kaka, kaka nu n mu. ²⁵ Bala, Akaar bi, bo a u ku u, u u, Sinayii ci bi m, Araaru ku ci bi do n ta u, a bo ku so u u, Zerizalem kaka n ta u her-her naa m, bala, a u lombaa to kan a guu kaka ki so. ²⁶ Bi arzana Zerizalem bi, soamunjaazaa m bi, kaka kaka bi m bi, bo a u ku u, u u, kaka da m. ²⁷ Bala, n y'a gura ba Wosoci u, n u:

lbu k'li n cuna bi, i heer nyck,
bala, lbu bur nyntu yum biisi y,
heernyck zee da,
lbu k'li n nyoosibare fur yi biisi bi,
bala, l'k n kaanm m bi nyntu yum g'ota,
an le da l'k a zim n ta t' bi nyntu ra.
²⁸ B'awck, m danyntu, amba Izakki m bi, ler k'woso a
k' bi nyntu n'awck m. ²⁹ Biisi bi, amba nyi k'a yi am
g'otaa haay k' bi m bi ni fur kam nyi k'woso Espri a ka
an yi bi ma bi, her k' naa, a maam k'. ³⁰ Bi, k' n y'a hi
Wosoci b'it? N t: «La l'k k' m bi ra kan a nyi bi ki,
bala, a n a ga m k' l' bi nyi bi n h'jirle yi kan
soamunghaazaa bi nyi bi ki y.» ³¹ Ncunaat bi, m danyntu,
l' bi nyntu b'ee m k'woso n y, l'k k' soamunghaazaa n bi
nyntu m k'woso m.

A b'a ya, a a ba l'ero k'woso k'woso y

5 Krista bi, k'woso k' y a t, k'woso n'it so t mut'k' t
paan.... Naa t' ma bi, k'a jum k'woso, a b'a ya a to
g'ot' n'a ba k' h' n'gh' l' k'woso y.
² K'woso mut'k' Pol, k'woso t' k' m a hi a m, m t, k'awck t
k' n a gas' ban'gh' t, k' k' Krista a ba awck t' ma bi
nyck'it' bi nyntu t' t' y. ³ K' m m ya m so ra paan...,
k' g'otaa a k' an gas' ban'gh' t, k'an a d' a t, pakra m
k'an zu l'ero k'woso t' haay. ⁴ Awck k'a n'a kam ma k'a yi tur-
ga Woso mum t, l'ero k'woso zuure t' ma bi, awck a g'ot
Krista ma, a do awck t' Woso barka bi ma k'. ⁵ K'woso k'woso
n, a ta k'woso t' heer l' k' Woso n'it ba turga a mum t
srakare t' ma. K'woso n'a mum dam Sent-Espri pan'gha m
bi n naa. ⁶ Bala, k'woso k'woso z'ee k' ra kan Krista Yeezuu ki,
k'woso gas' ban'gh' t, g'ee k'woso n gas' ban'gh' t, h'ck'
b'ee m bi y, k' k'a a ga m bi, srakare m, an ni zi bam
gh'are k' t.
⁷ Biisi bi, awck t' tam l'ee mut'k' Woso zaa bi ra, nka
y'a ta awck m toore k'awck bi zu sira t' t' y? ⁸ Woso
k'awck bir bi b'ee ni naa bare awck ni y. ⁹ K'woso deem y'a
hure a t: «Nyntu poore t' nyisi derm haay.» ¹⁰ K'woso k'woso
n, k'woso heer kookoo Zuuba t' ma awck mim bi b'nce
t. M'k'woso k'woso t, awck h'ck'ndare yum deem kan k'woso
h'ck'ndare bi ki. Bi, g'otaa k'a n'awck warm k'woso ma bi,
Woso bi zaa h'nt'orm, baa k'woso nka m.
¹¹ M danyntu, k'woso k'woso n, k'woso bur ban'gh'gas'ore mim
pa dam d' y, k'a pa k'woso n'a dam, g'ot' bi fur kam k'woso
ma d' y, bi n' bi kaanm Krista g'odark'ura z'ee bi m k' y.
¹² G'ot' k'woso n'awck warm k'woso ma k'woso k'woso h'ck'ndare
m, k'woso n' l' taa k'woso ni ta n'aa mut'k' k'woso am h'ck'ndare
bi m, a pakra ba n' ma.

Mesim m'urbaa kan Sent-Espri m'urbaa ki

¹³ M danyntu, k'awck ni, awck bir Woso t' k'awck n a
so a mut'k' t, b'a bi yo soamungha' bi do ma k'a
mesim letaamar' zi ba y. Bi k'a yi k'woso zib'ean'ntu gh'are
k' t. ¹⁴ Bala, lemim k'a so l'ero k'woso t' haay bi ba n ni: «l'
mim gh'aa amba t' t' mut'k' gh'aa bi m.» ¹⁵ Bi k'awck y'a h'
bare t' t' pooh'ck' n'a m, an ni k' dundam k' t, an ni k'
kunkans'ore, k'a dundo a zi, k' n b'ee a k' nyam.

¹⁶ K'woso k'woso n'a hure awck m bi ba n ni: K'a to k'woso
Sent-Espri n ka a l'ee a m'urbaa k' t, maam bi, awck
b'a mesim letaamar' bare y. ¹⁷ K'woso k'woso mesim letaamar'
n'a gh'am bi bur yem Sent-Espri ma y, Sent-Espri n'a
gh'am k' bi bur yem mesim letaamar' k'woso ma k' y, jun-
k' ni n' m' kan k'woso ki, maam bi awck b'a dam ma a a
mut'k' h'ck'ndare ba y. ¹⁸ Bi, k'woso Sent-Espri t' kare awck l'ee
a m'urbaa k' t, k'a d' a t, l'ero k'woso b'ee y'a so awck t'
d' y.

¹⁹ Mesim zib'ero t' yum garga ra, n' ba n ni: Jaandare
m, lann' kan yaar' bare ki m, dintim zib'ee haay m,
²⁰ yaa da *wosobaaw'ck' m, nyntu b'ure m, k'woso m,
bak'omare m, jumbaa m, kan k'woso ki, ka a mut'k'
daahan ma m, g'ung'ore m, bazek'ura m, ²¹ kan mum bur
g'ot' k' ma ki, b'ee mire waast ki, kan k' bi maam-
maam ki, kan zib'ero k'woso n' k'woso t' kan naw'ck'ndare ki. K'woso
m m ya m so ra, amba k'woso l'ee ka m awck k'woso zaa t' bi
m, g'ot' k'woso n' ni k'woso duro bam k'woso k'woso, n' bi gas'um
Woso cirb'ee b'it y.

²² Bi nyi k'woso Sent-Espri n'a dam g'otaa m'urbaa t' bi ba
n ni: gh'are m, kan heernyck ki, laafu ki, b'uraama ki,
mut'k'abaa ki, bamut'k' ki, taalera ki, ²³ kan b'ug-
b'ug'dabaa ki, kan da a mut'k' ma ki. L'ero k'woso bur
nyaa bam h'ck'ndare duro ma y. ²⁴ G'ot' k'woso Krista a so n'
t' k'woso, n' y'a mesim letaamar' k'woso kan a h'ck'ndare ki
k'woso dark'ura ma. ²⁵ Sent-Espri t' m'urbaa ka k'woso t, bi
minto bi, a a ga m k'an ka k'woso l'ee, t' m'urbaa k' t. ²⁶ t'
b'it mut'k' busu y, t' bi k'woso da k'woso ma y, t' bi jum ba
k'woso ma y.

t' k' k'woso ma

6 M danyntu, k'awck g'otaa yi an ni mim'bn'nyaa
bam, awck k'woso Sent-Espri ni kare a l'ee k'woso k'woso,
k'awck n dundo zi a k'woso zaa t, bi k'woso m a hi awck g'otaa
biy'ee m, g'otaa biy'ee n dundo a zi k'a bi gas' k'woso ma bi
do t' k' y. ² K'a bur k'woso ma, a bur a dam k'woso han,
k'awck y'a bare ncunaat, l' k'woso Krista a cunta b'awck ni
z'ug' t. ³ K'woso g'otaa y'a h'ck'ndare a t, h'ck'ndare n' a m, an
k'woso h'ck'ndare b'ee n'a zaa ni, bra an n'a bare a mut'k' m.
⁴ Bi k'woso g'otaa biy'ee n a h'ck'ndare da a mut'k' zib'ee ma an d'ig-
a, k'woso l'eb'ore y'a k'woso t, k'a n'a heer nyck kan a mut'k'
ki, b'a ba gunga g'otaa ma k'a heer nyck y. ⁵ Bala, g'otaa
biy'ee n'a mut'k' mim nyi h'ck'ndare t' Woso taa.

⁶ G'otaa k'woso n ni Woso lemim dundam ni b'a ga m, an
h'ck'ndare k'woso n' ta m bi k'woso t' an a ka h'ck'ndare zaa b'it.

⁷ A bi bra bumba a mut'k' ni y, Woso bi yem g'otaa n
yaa w' a ma y, bala, k'woso g'otaa a duu b'a n'a dam. ⁸ K'woso
g'otaa a mut'k' letaamar' b'nyaa' zib'ero duu, k'woso k'a
n'a dam bi n z'ee m. Bi g'otaa k'a ni Sent-Espri h'ck'ndare
zib'ero duum bi, k'woso k'woso Sent-Espri n'a kam bi an n'a
yum, m'urbaa k'a nyare ba t' m. ⁹ Ncunaat bi, t' bi k'woso
kan zi mut'k' bare ki y, t' bur tam l'ee tee..., bala, k'woso k'woso
n k' y, k'woso y'it' zib'ee bi nyck'ndare yum, a d'um t. ¹⁰ Naa
t' ma bi, k'woso k'woso ni toore n naa, t' zi ba g'otaa haay daa-
han minto, an l' da bi, t' a mut'k' ba t' danyntu
srakare zann' k'woso m.

Meerbaa nyambõrle kan leersore ki

¹¹ Kεεε naa, mɔɔ nɪ ɔʊrsɪra bɪ barɛ m zim, bɪ minto m ɔʊrsɪranyɪ bɪ n ɔʊta-ɔʊta. ¹² Ɔʊɔɔ kʊ ɲ n'a hɪrɛ awɔɔ m, ɲ ʊ, a ɔʊsɔ bɔɲɲɔ ʊ rɔ kɔɔ, a ka ɲ nawɔm ma kʊ ɔʊɔɔ n'a yɪ, mɛsim hɔɔhɔɔ tɔ ma. Ɔ lɛ baa k'a fɪr yɪ Krista ɔɔdarkʊra bɪ pa dɔrɛ tɔ ma y. ¹³ Bala, ɔʊɔɔ kʊ ɲ nɪ ɔʊsɔm bɔɲɲɔ ʊ rɔ kɔɔ mɔɲɲɔɔ bɪr zum lɛrɔ kɔɔ ʊ y. Ɔ nɪ kɔkɛrɛ, ɲn'a ɲɔam k'awɔɔ n ɔʊsɔ bɔɲɲɔ ʊ, k'a a da ma a a lɛ kɔ a mɔɲɲɔɔ ʊ k'awɔɔ yɛ a ɔʊsɔ bɔɲɲɔ ʊ. ¹⁴ Kʊ kɔɔ nɪ, mɔɔ lɛbɔrɛ ba ʊ kʊ kɔɔ Zuuba Yeezuu Krista ɔɔdarkʊra bɪ bɛɛ y. Kan mɔɔ kɪ durnya bɪ hɔɔr

m Krista ɔɔdarkʊra bɪ tɔ ma, kan durnya bɪ kɪ kɔ, ɔr m mɔɔ m Krista ɔɔdarkʊra bɪ tɔ ma kɔ. ¹⁵ Bala, kʊ ɔʊaa ɔʊsɔ bɔɲɲɔ ʊ, ɔɛɛ k'a n ɔʊsɔ bɔɲɲɔ ʊ, hɔɔ bɛɛ n bɪ y, an lɛ da bɪ, yɪrɛdaa kʊ Woso n'a kam bɪ m. ¹⁶ Ɔʊɔɔ kʊ ɲ nɪ zum hɔ kʊ mɔɔ hɪ naa do ʊ rɔ kɔɔ, kan Woso ɔʊɔɔ kɔɔ haay kɪ, kʊ Woso n laafɪ kan cɪcɪrɛrɛ kɪ ka ɲ ʊ.

¹⁷ A n a sa naa ma, ɔʊɔ b'a ya an mɔɔ da kɔrɛ ma y, bala, mɔɔ ɪ fɪryɪrɛ jɪrɔ m m mɛ ma, an n'a hɪnkɛrɛ a ʊ, Yeezuu y'a so mɔɔ ʊ.

¹⁸ M danyɪrɛ, bɪ kʊ kɔɔ Zuuba Yeezuu Krista barka n bɪr kan awɔɔ kɪ. Amina.

Efɛɛzɪ zannɔ

Ci kɔ Pol a ba Efɛɛzɪ zannɔ ma bi

gasɔɔɛ

Pol ɪ ci bi ba. A ba a ɔ Kolɔɔɪ zannɔ ci bi bare dɔmum ɔ. Bi ma bi, a ɪ loɔɔɛ ɔ Rɔm ɔ. A ba a ɔ, kristagɔɔɪ sokɔ-marɔ ma Efɛɛzɪ ɔ kan a bɔlɛɛmarɔ ki ɔ.

Hɔ kɔ lemim nyɪnta bi n'a hɪnkam kɔ m Krista bɔmbɔɛ k'a bɔrm bi zibæ nɔ ɔ b'a n'a dɪndam ci b'ɔ. A n a hɪnkare a ɔ, gɔɔɪ kɔ η nɪ Krista zuure nɔ ɔ kɔ kɔ, η bɔmbɔɛ yɪ, ηnɪ mɪsɪrbaa paan... m, bala η y'a zɛ kɔ ra kan Woso ki. A y'a hɪnkam ci bi nɔ ɔ kɔ a ɔ, kristagɔɔɪ haay deem, a n a ga m gɔngɔɛ n nyɪnta ɔ η gaa ma y. Bala, Krista mɛ n a gɔɔɪ kɔ m haay. Zɪfɔɔɪ kan do vantɔɔɪ gɔɔɪ kɔ.

A y'a hɪnkare a ɔ, a a ga m kɔ lemim nyɪnta hɔdɪndare bi n nyɪnta kristagɔɔɪ mɪsɪrbaa nɔ ɔ. A a dɪnda ci bi nɔ ɔ, a ɔ, zoobare kɔ kristagɔɔɪ n ta m bi, a ba bɛɛ η nawɔm kan gɔɔɪ ki y, a ba η nawɔm kan zinɛro ki Sɪtaana ki.

Pol ɪ yaa dam Efɛɛzɪ zannɔ m

1 Mɔ mɔηηa Pol nɪ ci bi bare awɔɔ ma. Woso ɪ kɔ kɔ kɔ m yɪ Krista Yeezuu zibæzaa. Ci bi ba kɔ kɔ nawɔɛ awɔɔ ma, awɔɔ kɔ wosogɔɔɪ n'a mɪ, [an nɪ Efɛɛzɪ ɔ,] an nɪ yɛm Krista Yeezuu ma, an nɪ zɛkɔra m kan ki kɔ kɔ. ² A yɛ mɔ kɔ nawɔm kɔ kɔ Zɪ Woso kan Zuuba Yeezuu Krista ki n barka kan laafɪ ki ka awɔɔ ɔ.

Barka kɔ Woso a ka kɔ ɔ

Krista nɔ ɔ

³ ɔ Woso barka da, a m Zuuba Yeezuu Krista Zɪ. A *Sent-Espri barka do haay ka kɔ ɔ arzana ɔ, Krista zɛkɔra nɔ ɔ.

⁴ Woso lɛɛ ka an kɔ kɔ ɔ Krista zɛkɔra nɔ ɔ, bi ma bi, a n durnya da y, kɔ kɔ a ɔ maam k'ɔ yɪ a gɔɔɪ, kɔ minsi bi nyɪnta kɔ gɔɔɪ zi a mɪm ɔ y.

⁵ K'a nɪ kɔ η sɔm bi minto bi, a a cɪnta kɔ tee...

kɔ kɔ n b'ɔ ba a nyɪnta Yeezuu Krista tɔ ma, naa a lɛ n taa a η sɔɛ bi tɔ ma.

⁶ ɔ ɔ lɛ kɔ Woso ɔ, a barka k'an ta lɛbɔɛ m bi tɔ ma, a ka an nawɔm kɔ ɔ vam, kɔ kɔ nɪ zɛkɔra m kan a Nyɪ η sɔɛzaa bi ki bi tɔ ma.

⁷ Bala, Krista ma bi tɔ ma bi, Woso kɔ kɔ mɔ, an kɔ mimbɔnyaaɔ sugur ka kɔ ɔ. A barka bi gɔtabaa tɔ ma m.

⁸ A barka bi k'a ka kɔ ɔ gɔta bi minto bi, a a ka kɔ nɪ mindɔɛ m kan hɔkɔ ki m.

⁹ A a ka kɔ n a hɔkɔ k'a nyaakɔm da bi dɔ,

hɔ k'a cɪnta biisi tee... k'a ba Krista nɔ ɔ bi m.

¹⁰ Hɔ kɔ Woso a cɪnta k'a ba a nyambɔɔ dɔmum k'a kɔ ɔ bi ma bi,

a ɪ yɪɛ ɪ ɔ, hɔ k'a nɪ brama haay kan hɔ k'a nɪ tara burɛ ɔ haay ki bi,

an n'a som kɔ ma kɔ Krista deem taan... n yɪ η sɔsɛzaa.

¹¹ Hɔ woo... ba Woso n nawɔm a hɔkɔ ma, bi y'a ka an lɛɛ ka an kɔ kɔ ɔ, amba a lɛ n taa bi m, kɔ kɔ n yɪ a gɔɔɪ.

Kɔ kɔ nɪ zɛkɔra m kan Yeezuu Krista ki bi tɔ ma m. Nɔnaaɔ nɪ, an kɔ hɔjirle ka kɔ ɔ.

¹² Naa ba a ɔ, kɔ gɔɔɪ n a lɛ kɔ a gɔtabaa ɔ kɔ kɔ ma, kɔ kɔ kɔ lɛɛ ka ɔ Krista ta ɔ heer lɛ kɔ kɔ.

¹³ A do n naa kɔ kan awɔɔ ki.

Krista nɔ ɔ, awɔɔ sɪra lemim bi ma, lemim nyɪnta k'a n'awɔɔ bɔmbɔɛ bi m.

Awɔɔ n sɪra ka Krista ɔ, a m bi Woso n Sent-Espri k'a ler kɔ bi ka awɔɔ ɔ.

¹⁴ Sent-Espri bi ka a ɔ kɔ ɔ,

k'a hɪnka a ɔ, a hɔ haay, k'a ler kɔ bi kam kɔ ɔ, kɔ kɔ kɔ duro yɪm, dɔmum kɔ kɔ n bi n lɛm yɪ η ɔ fast b'ɔ.

Naa tɔ ma bi, ɔ ɔ lɛ kɔ Woso gɔtabaa ɔ.

Pol yaadare

¹⁵ Naa tɔ ma m, kɔ kɔ sɪra k'awɔɔ ka Zuuba Yeezuu ɔ bi mim ma bi, m a ma kɔ, n ɔ, awɔɔ ɪ wosogɔɔɪ kɔ haay η sɔm bi, ¹⁶ kɔ kɔ ɪ yaa dam Woso m awɔɔ tɔ ma, bi kɔ n'a barka dam awɔɔ minto dɔmum haay.

¹⁷ A yɛ mɔ kɔ nawɔm kɔ Zuuba Yeezuu Krista Woso bi han, kɔ Zɪ k'a nɪ lɛbɔɛ m gɔta bi, k'an mindɔɛ ka awɔɔ ɔ, k'awɔɔ n a da ma a bur Woso dɔm, k'a b'a dɔ paan.... ¹⁸ A yɛ mɔ kɔ nawɔm han kɔ, k'a n'awɔɔ hɔkɔ gu a lɛɛgure bi m, k'awɔɔ n a da ma a taaheerlɛ k'awɔɔ bir

ma bi dɔ, k'awɔ n a da ma a hɔɔɔ k'an a lɛbɔɔɔ nɔ ɔ bi dɔ ɔ, hɔɔɔ k'awɔ nɔ zɛm b'a yɔ kan a gɔɔɔ kɔ bi m. ¹⁹ A yɛ nawɔm ɔ, k'a n a ka k'awɔ n a paɔɔ gɔta k'a zi bam kɔ ma bi dɔ, kɔ sɔ sɔrakare zannɔ m kɔ m kɔ. K'awɔ n a paɔɔ bi gɔtabaa k'a cem haay dɔ. ²⁰ Paɔɔ bi do Woso zi ba m an a hunka, Yeezuu Krista mɔm k'a a ɔ bi dɔ mɔm ɔ, an a ka an nyɔnta a bɔɔ ra arzana ɔ. ²¹ A n a ka Yeezuu nɔ paɔɔ zannɔ do haay burɔ ɔ, lɛ zannɔ do haay, lɛ sɔɔrezannɔ haay, cirbɛ do haay kɔ burɔ ɔ. A a ka an nɔ hɔ k'an ta ɔ her durnya naa ɔ gɛɛ booti m haay burɔ ɔ. ²² A a ka Krista n a so hɔ haay ɔ. A a ka an nɔ hɔ haay burɔ ɔ, an a ka an a ba a gɔɔ kɔ sokɔma minzaa. ²³ Kristagɔɔ sokɔma bi m Krista mɛ. A mɔɔ n'a mɔsɔrbaa bare a gɔɔ zi jilli, Woso mɔɔ n'a mɔsɔrbaa bam Krista mɔɔ gɔɔ zi jilli ɔ.

Woso kɔ mɔm kɔ ɔ Krista nɔ ɔ

2 Biisi bi, gɛɛnɔ n'awɔ m, awɔ kɔ mɔm kɔ kan a mimbɔnyaar kɔ kɔ ma. ² A mɔsɔrbaa bi ba awɔ nawɔm am durnya gɔɔ kɔ bi m. A n nɔ zum paɔɔ zannɔ ɔ nɔ warkɔ nɔ ɔ kɔ cir b'ɔ. Cir bi do bi, zinɛro cir k'a nɔ zi bam kan gɔɔ ɔ nɔ bɔɔ kam Woso ma kɔ bi m. ³ Kɔ haay, kɔ nyɔnta n barla ɔ, ɔ nɔ mɔsɔnyaar kɔ kɔ mesim lɛ n taa kɔ bam. ɔ nɔ zure ɔ mesim lɛtaamar kɔ mɔsɔnyaar kɔ ɔ, kan ɔ hɔɔndarɛ kɔ mɔsɔnyaar kɔ kɔ kɔ. Kɔ kɔ n maam bi, gɔɔ kɔ Woso mɔma n n'a kɛrgure n la kɔ m kɔ m, amba gɔɔ kɔ m.

⁴ Bi, Woso cicirzɛɛ bi gɔta maam-maam, k'a nɔ kɔ nɔ sam gɔta bi dɔ ma. ⁵ Bi y'a ka, gɔngɔ kɔ kɔ ɔ, ɔ mim-bɔnyaar kɔ ma bi, a mɔsɔrbaa ka kɔ ɔ Krista zekɔra tɔ ma. Denter m, Woso barka bi dɔ ma m, awɔ n bɔm-kɔɔ yɔ. ⁶ Kɔ kɔ ɔ zɛ kɔ ra kan Krista Yeezuu kɔ bi, Woso kɔ mɔm kɔ ɔ kan kɔ, an kɔ nyɔnta kan kɔ arzana ɔ, ɔ nɔ cirbɛ bɔm kan kɔ. ⁷ A ba a ɔ kɔ m mɔɔ nɔ nɔ Krista Yeezuu kɔ ɔ, k'a barka gɔtabaa hunka gɔɔ m, wakati haay k'a nɔ zɛm kɔ ɔ. ⁸ Bala, Woso barka bi dɔ ma m, awɔ n bɔm-kɔɔ yɔ sɔrakare nɔ ɔ. Awɔ kɔ mɔm kɔ minto bɛɛ y'a ka awɔ n bɔm-kɔɔ yɔ y, Woso ganwɔɔ m an a ka awɔ ɔ vam. ⁹ Awɔ zibɛɛro tɔ ma bɛɛ y, nɔ nɔ bɔ, gɔɔ b'a dam ma an a lɛ kɔ a mɔɔ ɔ y. ¹⁰ Bala, Woso lɛ kɔ da, kɔ da a ɔ, Krista Yeezuu zekɔra kɔ ɔ, kɔ kɔ n'ɔ mɔsɔrbaa ba zibɛɛro mɔm kɔ bare kɔ ɔ gɔta, Woso mɔɔ nɔ lɛ ka an zibɛɛro kɔ duro banka kɔ kɔ n bi n ba.

Kɔ ɔ ba deem Krista zɛ bi dɔ ma

¹¹ Naa tɔ ma bi, k'a tɔ da a kɔ ɔ, a ɔ: awɔ, kɔ zɔfɔɔ bɛɛ n'awɔ m kɔ kɔ, biisi bi, awɔ zɔfɔɔ kɔ n'a hɔɔ a ma n ɔ, awɔ n gasɔ bɔnɔɔ ɔ y. Nɔ n'a hɔɔ a mɔm kɔ ma n ɔ, a gasɔ bɔnɔɔ ɔ, kɔ nɔ makra n a mɛ ma bi tɔ ma. ¹² Dɔm kɔ nɔ nɔ naa hɔɔ awɔ ma bi, awɔ laaɔ Krista ma, awɔ ba gɔɔ kɔ Woso n ɔ kɔ kɔ barla y, nyɔnta awɔ ɔ saanɔ. Gɔaasɔbabaar kɔ Woso n da a gɔɔ kɔ ma, an ler kɔ nɔ bi, awɔ n nyɔnta n ɔ y. Nyɔnta k'awɔ ɔ n'a mɔsɔrbaa bi bam durnya kɔ ɔ bi,

awɔ ba taaherle nɔ, b'awɔ n Woso dɔ ɔ y. ¹³ Kɛɛɛ naa, awɔ k'a nyɔnta laaɔ Woso ma bi, Krista Yeezuu zekɔra bi kɔ ɔ, awɔ a kɔ Woso ma, Krista ma bi tɔ ma. ¹⁴ Bala, Krista mɔɔ lɛ bɔɔ laafu m an ba ka kɔ ɔ, a zɔfɔɔ kan do vantɔ gɔɔ kɔ zɛ kɔ ra an n ba do deem. K'a yɛ an ga gɔdarkɔra ma bi tɔ ma bi, a sɔkɔm k'a nɔ nɔ bɔɔ ɔ am pɔnɔ kɔ bi m, an nɔ nɔ gɔngɔm kɔ ma bi zaar ba. ¹⁵ A zɔfɔɔ ler kɔ kɔ, kan n damarɔ kɔ, n sɔfɔɔ kɔ ci zɛ, k'a ka kɔ do hɔɔ kɔ n a ba do deem taan... a mɔɔ zekɔra kɔ ɔ. A ba a ɔ nɔ naa, an n zɛ kɔ ra laafu kɔ ɔ. ¹⁶ Krista sɔkɔm zaar ba, ga k'a ɔ gɔdarkɔra ma bi dɔ mɔm ɔ. A zɛ bi dɔ ma bi, a do hɔɔ kɔ zɛ kɔ ra, an n ba mɛ deem, an n zɛ kɔ ra kan Woso kɔ. ¹⁷ Nɔ nɔ nɔ, Krista n bɔɔ an laafu pa da awɔ m, awɔ kɔ zɔfɔɔ bɛɛ n'a mɔ, an laaɔ Woso ma biisi kɔ kɔ. Bɔɔ a ɔ kɔ k'a laafu bi pa da zɔfɔɔ m, kɔ kɔ nɔ junjɛem Woso ma kɔ kɔ. ¹⁸ Krista mɔɔ barka tɔ ma m, zɔfɔɔ kan do vantɔ gɔɔ kɔ, kɔ n'ɔ dam ma, ɔ ɔ kɔ Woso ma Sent-Espri deem kɔ ɔ.

¹⁹ Bi y'a ka awɔ kɔ zɔfɔɔ bɛɛ n'awɔ m kɔ kɔ, saanɔ bɛɛ n'awɔ m dɔ, bi lɛ laaɔɔ gɔɔ bɛɛ n'awɔ m kɔ y. Awɔ lɛ wosogɔɔ kɔ barla, Woso hargɔɔ n'a mɔ. ²⁰ Awɔ kɔ, awɔ kɔ kɔ ɔ kan ɛ kɔ n'a dɔm kɔ, n n'a dɔm ɛɛɔ kɔ kristazibɛɛ zannɔ kɔ kan wosolesinnɔ-sorazannɔ kɔ kɔ n a cɔnta bi ra, ɛ bi jur jaa wɔɔ bi m Yeezuu Krista mɔɔ m. ²¹ A mɔɔ n'a kam ɛ bi jaar kɔ kɔ nɔ kɔ nyasɔm kɔ kɔ, ɛ bi nɔ derm tee... an bi zɛm b'a ba Wosocɛ, Zuuba zekɔra kɔ ɔ. ²² Zekɔra k'awɔ n ta m kan Yeezuu Krista kɔ b'a ka, ɛ kɔ n'a dɔm bi, awɔ n kɔ, k'a b'a ba ɛ kɔ Woso n a kɔ ɔ a Sent-Espri m.

Zibɛɛ kɔ Woso Pol da ɔ

3 Naa tɔ ma m kɔ nɔ yaa dare awɔ tɔ ma. Mɔm mɔɔ Pol, awɔ kɔ do vantɔ gɔɔ n'a mɔ kɔ kɔ, mɔm du n y'a ɔ Krista tɔ ma awɔ daahan minto. ² Zibɛɛ kɔ Woso kɔ da ɔ a barka tɔ ma, kɔ kɔ n a ba m m da awɔ han k'a hɔɔ n kɔ yɔ awɔ gɔɔ zi bi, awɔ zibɛɛ bi do mim ma mɔɔ. ³ Gɔngɔ kɔ Woso n ta m an a nyaakɔm da bi, a a hunka kɔ m kɔ n a dɔ. A mim kɔ dɔnda awɔ m ci bi kɔ ɔ poore m cem bi. ⁴ K'awɔ ci kɔ kɔ ba awɔ ma naa karɔnda ba, awɔ y'a dɔɔ a ɔ, kɔ Krista mim k'a nyaakɔm da bi dɔ mɔɔ. ⁵ Biisi bi, Woso n Krista mim k'a nyaakɔm da bi hunka gɔɔ nɔ y, bi kɛɛɛ naa, Woso mim bi do hunka a zibɛɛ zannɔ m, kan a lesinnɔ sorazannɔ kɔ kɔ m Sent-Espri m. ⁶ Krista mim k'a nyaakɔm da Woso n a hunka bi ba n nɔ: A lɛ yɛ lɛ ɔ, do vantɔ gɔɔ kɔ nɔ y'a zɛ kɔ ra kan Krista kɔ lemim nyɔnta bi dɔ ma bi, bɔɔ hɔɔ kɔ Woso a cɔnta zɔfɔɔ kɔ m bi yɔm kɔ kan n kɔ. Nɔ y'a ba hɔɔdeem kan zɔfɔɔ kɔ kɔ, ler kɔ Woso a kɔ Krista n ɔ bi, n woo... kɔ.

⁷ Woso barka bi dɔ ma m, kɔ m ganwɔɔ yɔ, m m ba lemim nyɔnta bi zibɛɛ nɔ, Woso y'a paɔɔ zi ba an yɔ kɔ ma nɔ nɔ. ⁸ Mɔm wosogɔɔ kɔ poorerɔ kɔ poore, baa kan naa kɔ haay, Woso gan wɔ kɔ ma. Kɔ kɔ m kɔ kɔ nɔ Krista n ɔ, bi n tekka ba ɔ kɔ pa da do vantɔ gɔɔ kɔ kɔ m. ⁹ Kɔ m a ka, kɔ kɔ m kɔ kɔ Woso a nyaakɔm da biisi bi kɔ yɛ zaa

dɔ. Woso mɔŋŋa ɪ hɔ haay da, a ɪ hɔ naa do nyaakɔm da sɔ biisi tee....¹⁰ Woso bi, naa do ba a ɔ, kɔ paŋŋazannɔ kan paŋŋasɔɔrezannɔ haay kɔ ŋ nɪ brama rɔ kɔ kɪ n Woso mindɔɛ k'a zaa n hɔka bi dɔ kɛɛɛ kristagɔɔ sokɔma bi tɔ ma.¹¹ Naa ba Woso ɔ, bala, a a cɪnta kɔ laaɔ, bi ma bi durnya ba ɔ y, k'a hɔhɔ naa do ba kɔ Zuuba Yeezuu Krista tɔ. ¹² Kɔ kɔ ɔ zɛ kɔ ra kan Krista kɪ ɔ sɪra ka ɔ bi, kɔ ɪ lɛ m k'ɔ zɔ Woso ma kan heerkoodɔbaa kɪ. ¹³ Naa tɔ ma bi, a yɛ kɔ nawɔɛ awɔkɔ han k'a b'a heer zar kɔ kɔ nɪ furyɛ kɔ ɔ awɔkɔ minto bi tɔ ma y. Mɔ kɔ fir bi yɛ bi, a ka a nawɔm awɔkɔ m lɛbɔɔɛ yɪ.

Krista ŋɔɔɛ dɔɛ

¹⁴ Naa tɔ ma m, kɔ nɪ kukurɔ zɛm Zɪ Woso taa. ¹⁵ A mɔŋŋa har haay a tɔ zi brama kan tara burɔ ɔ kɪ. ¹⁶ A yɛ kɔ nawɔm han, a lɛbɔɔɛ gɔtabaa tɔ ma bi, k'a n'awɔkɔ paŋŋa da ra Sent-Espri m, k'a a da ma a bur paŋŋa m a heer kɔ. ¹⁷ K'an a ka sɔ, kɔ Krista n nyɪnta awɔkɔ heer ɔ sɪrakare kɔ. A yɛ kɔ nawɔm sɔ, k'awɔkɔ m mɛsi da a jɔm kɔkɔ sɔ ŋɔɔɛ kɔ. ¹⁸ Maam bi, awɔkɔ wɔŋ ɔ kan wosogɔɔ kɔ kɪ haay, a Krista ŋɔɔɛ gɔtabaa kan a jintɔbaa kɪ, a he kɪ, kan a nɔyaa kɪ jɪ dɔ. ¹⁹ A yɛ kɔ nawɔm k'awɔkɔ n a ŋɔɔɛ bi dɔ, baa kɔ gɔsɔ b'a dam ma an a dɔ haay bi kɪ bi, k'awɔkɔ n a dɔ, kɔ Woso mɔsɪrbaa jilli n'awɔkɔ heer han. ²⁰ Woso mɔŋŋa a da ma an hɔ wɔɔ... ba, an lɛ da hɔ haay kɔ kɔ n'a yɛm, gɛɛ ɔ n'ɔ hɔkɔ dam ma bi ra, naa ba a nawɔm kan paŋŋa k'a nɪ zi bam kɔ gɔr zi bi kɪ m. ²¹ Bi k'a tɔ m lɛbɔɔɛ yɪ, kristagɔɔ sokɔma bi gɔr zi, Krista Yeezuu tɔ ma, wakati haay kɔ ɔ, dɔmɔm haay. Amina!

Ɔ ɔ yo ɔ, ɔ bur deem

Krista zɛkɔra kɔ

4 Hɔ kɔ kɔ ɔ kɔ m a yɛ awɔkɔ han kɛɛɛ bi, ba n nɪ: awɔkɔ dɔ a ɔ, kɔ du n y'a ɔ kɔ kɔ nɪ Krista zi bam bi tɔ ma. K'a mɔsɪrbaa ba amba Woso mɔŋŋa lɛ n taa, an awɔkɔ bir ma bi m. ² K'a bur a mɔŋŋa zerm tee..., a bur bɔgɔ-bɔgɔ, a bur bɔraama m, k'a yɛ kɔ ma ŋɔɔɛ kɔ. ³ K'a a yo ɔ, a bur deem Sent-Espri zɛkɔra bi tɔ ma, laafu kan kɔ kɔ. ⁴ Krista mɛ bi deem, Sent-Espri bi deem, taaheerlɛ kɔ kɔ Woso kɔ bir ma, k'ɔ b'a yɪ bi deem sɔ. ⁵ Kɔ Zuuba bi deem, sɪrakare bi deem, batɛm deem kɔ n'a sim, ⁶ Woso deem, a m gɔaa haay Zɪ, a y'a sɔ hɔ haay ɔ, an nɪ zi bam kan gɔaa haay kɪ, an nɪ gɔaa haay heer ɔ. ⁷ Bi Woso barka ka kɔ gɔaa biyɔ ɔ, Krista n a jir a hɔhɔ ma. ⁸ Naa do Wosoci b'a hɪ ma, a ɔ:
 K'a der mim ɔ bi,
 a lɔhɔ gaa an ta ŋ nɪ,
 an gan ɔ gɔkɔ ma.
⁹ N ɔ: «A der.» Naa jɪ n kɔ nɪ? Naa ɔ k'a hɪ, a ɔ, lɛɛ a ka an zer tara noom ɔ paan.... ¹⁰ Gɔaa k'a zer bi, a mɔŋŋa ɪ der brama laaɔ, k'a nyɪnta hɔ haay kɔ ɔ, a ka kɔ ŋ nɪ yɪ mɔŋŋa fasi. ¹¹ A ɪ gan ɔ gɔkɔ ma. A a ka gɔsɔnɔ n

a ba a zibɔɔzannɔ, an a ka gɔsɔnɔ m wosolesinnɔso-razannɔ. A n a ka kɔ m lemim nyɪnta padɔnno, an kɔkɔ ba a gɔkɔ dundonno, hɔdɪndagɔkɔnzannɔ m sɔ. ¹² A ba a ɔ nɔnaaɔ, kɔ wosogɔkɔ kɔ n a da ma ŋnɪ Woso zuure zibɔɔ bi ba, kɔ Krista mɛ bi m ta lɛɛ sɪrakare kɔ. ¹³ Maam bi, kɔ tam lɛɛ haay. Ɔ sɪrakare, kan Woso Nyɪ bi dɔɛ kɔ kɔ n ta m bi kɪ n yɪ deem. Ɔ ma Woso zaa bi kɔ ɔ, ɔ bi kɔ kɔ kan Krista mɔŋŋa kɪ fasi. ¹⁴ Nɔnaaɔ bi, kɔ bi nyɪntam nyɪntɔ dɔ, ɔ ɔ mɔŋŋa tɔ gɔkɔ n bur ɔ yɔŋŋɔm jɪsa kan bɪsɪ kɪ a hɔdɪndare haay nɪ y, ŋɔaaɔzannɔ m, bi ŋ bi wɔŋ ɔ dɔ ŋnɪ ŋɔaaɔ ba kɔ m, kɔ n fɔ y. ¹⁵ Bi, kɔ kɔ ɪ sɪra hum ŋɔɔɛ kɔ ɔ, kɔ mam hɔ haay kɔ ɔ Woso zuure bi kɔ ɔ, ɔ tolle ba ɔ ɔ ba amba Krista m, a m minzaa. ¹⁶ A mɔŋŋa tɔ ma m, mɛ bi vɔŋŋɔro kɔ jilli n kɔ nyasɔ ŋnɪ deem. Gɔaa mɛ kunɔro n'a kam mɛ bi vɔŋŋɔro kɔ nɪ kɔ nyasɔm, mɛ bi n deem. Maam bi, kɔ mɛ bi vɔŋŋɔ biyɔ y'a zi bam, bi n'a kam mɛ bi n bur tam lɛɛ tee... an bur mam ŋɔɔɛ kɔ ɔ.

Mɔsɪrbaa daa kɔ Krista a ka kɔ ɔ

¹⁷ Hɔ kɔ kɔ n'a hɔɛ awɔkɔ m, m n'a yɛɛ awɔkɔ han Zu-uba tɔ ma bi ba n nɪ: A b'a ya a mɔsɪrbaa bi ba am gɔkɔ kɔ ŋ n Woso dɔ kɔ kɔ hɔ bi nɪ y, zu ŋ nawɔɛ a hɔkɔdarɛɔ ɔ, ŋ bi hɔkɔ yɪm naa bare kɔ ɔ y. ¹⁸ Monsigɔ y'a sɔ ŋ hɔkɔ ɔ, ŋ laaɔ mɔsɪrbaa kɔ Woso n'a kam bi ma. Bala, ŋ n hɔkɔ dɔ y, kɔ ŋ y'a heer ta bi tɔ ma. ¹⁹ Nyannɪ bur ŋ zɛm fɪga y, a da ŋ y'a ɔ jaandare lɛ ɔ, ŋnɪ dintim mɔsɪrbaa do haay bam, b'a nyannɪ ba ŋ nɪ y.
²⁰ B'awɔkɔ, mɔsɪrbaa naa do bɛɛ Krista a dɪnda awɔkɔ nɪ y. ²¹ A mɔŋŋa mim n y'a dɪnda awɔkɔ m bi, kɔ kristagɔkɔ n'awɔkɔ m bi, n nɪ sɪra k'a nɪ Yeezuu kɔ ɔ bi dɪnda awɔkɔ m. ²² Naa minto bi, awɔkɔ a ga m, a a biisi mɔsɪrbaa bi tɔ, a a kɔ a mesim k'a letaamarɔ bɔnyaaɔ nɪ bra bɪm-bare awɔkɔ m k'awɔkɔ zaar ba b'ɔ. ²³ K'a ɔrlɛ yɪ a heer kan a hɔkɔ kɔ. ²⁴ K'a mɔsɪrbaa daa kɔ Woso a ka awɔkɔ ɔ bi ba. Woso ɪ mɔsɪrbaa bi do da an kɔ a mɔŋŋa rɛ, bi y'a ka mɔsɪrbaa bi do n tɪrga, an Woso kɔ yɪ, an sɪra sɔ. ²⁵ Naa tɔ ma bi, a b'a ya, a ŋɔaaɔ ba y. Gɔaa biyɔ n sɪra hɪ a mim m, bala mɛ deem vɔŋŋɔ n kɔ m. ²⁶ K'awɔkɔ kɔ ma ɔ, a b'a ka a mimbɔnyaa ba y. A b'a kɔ-maa bi tɔ a kɔ ɔ gum n da nɪ y. ²⁷ A bi zaa ka Sɔtaana ɔ, an bɔr a ra y. ²⁸ Gɔaa k'a nɪ koor bam biisi bi, an a kɔ kɔ koorbaa b'ɔ k'an zi ba an a lɛɛmaa hɔ yɪ, maam bi, a y'a dam ma an hɔ yɪ, an n'a dam gɔaa k'a lɛ n taa daahan ma han. ²⁹ Meerbaa bɔnyaa sɪ n a ga m an kɔ awɔkɔ lɛ ɔ y, k'a meerbaa k'a n'a dam gɔkɔ han, ŋnɪ ta lɛɛ sɪrakare kɔ ɔ bi ba. K'a meerbaa mɔŋŋa ba, k'an a da gɔkɔ kɔ ŋ n'a tɔr kare awɔkɔ ma rɔ kɔ han. ³⁰ A b'a ka a Sent-Espri heer zɛ ma y, Woso bi, a ka a ɔ awɔkɔ ɔ, k'a a jɪ da kɔ ɔ, bi n'a hɔnkare a ɔ, Woso y'a sɔ awɔkɔ ɔ, an n'a hɔnkam sɔ a ɔ, dɔmɔm ɪ zɛm Woso n bi kɔ yɔkɔ fasi-fasi. ³¹ A b'a tɔ mim n bur a heer ɔ kan gɔaa kɪ y, a bi yɪ heerbusuzannɔ y, a bi nɔkmaa ba y. A bi yɪ hany-hany zannɔ y, a bi sɔnsɔ ɔ y, k'a zi bɔnyaaɔ do haay tɔ. ³² Bi, k'a bur mɔŋŋa kan kɔ kɪ, a bur kɔ ŋɔam

gɔta, a bir sugur kam kɔ ɔ, amba Woso sugur ka awɔɔ ɔ Krista nɔ ɔ bi m.

K'a mɔsrbaa ba leegure nɔ ɔ

5 K'a Woso hɔbaa dunda, bala, a nyɔnɔ n'awɔɔ m, an n'awɔɔ ŋɔam. ² K'a mɔsrbaa ba ŋɔare nɔ ɔ amba Krista m. A ɔ kɔ ŋɔa, an a meeyaa ka kɔ nɔ ma, a mɔŋŋa a ka amba n tɔr hɔ zɛ n a ka Woso ɔ, an Woso nɔ yɔ bi m.

³ Wosogɔɔ n'awɔɔ m, bi tɔ ma bi, an a ga m kɔ jaan-dare mim, dintim do haay mim, lɛ n bir gɔaa hɔ zi mim n nyɔnta awɔɔ bire ɔ y, a bi sɔɔra ba ŋ ma sɔ fulga y. ⁴ A n a ga m sɔ, kɔ meerbaaɔ yaarsɔɔ n bɔ a lɛ ɔ y, hɔɔn-war kan dɔkarɔɔ meerbaaɔ kɔ y. A ga a ɔ m k'awɔɔ n bir barka yaa dam Woso m. ⁵ K'a dɔ mɔŋŋa a ɔ, jaandɔnno, lannɔ gɛɛ yaarɔbɔnno, mɔnyɔɔzaa. Mɔnyɔɔzaa bi, wosobaawɔm yaadɔr m, bala, a hɔnyɔ ŋɔa an lɛ da Woso ra. Nawɔɔnɔ haay, ŋ gɔɔ bi gasɔm Krista kan Woso kɔ cirbɛɛ b'ɔ fulga y.

⁶ A n a ga m kɔ gɔaa n bra bumba awɔɔ m meerbaa vanvannɔ nɔ y. Naa woo... tɔ ma m, Woso nɔmaa n'a kɔrgum gɔɔ kɔ ŋ bir yem ma kɔ kɔ ra. ⁷ Nɔnaaɔ bi, a b'a zɛ kɔ ra kan ŋ kɔ y. ⁸ Biisi bi, awɔɔ ɔ monsigɔ ɔ, bi kɛɛɛ naa, awɔɔ ɔ leegure nɔ ɔ, k'awɔɔ a zɛ kɔ ra kan Zuuba kɔ bi tɔ ma. Nɔnaaɔ naa, kɔ leegure gɔɔ n'awɔɔ m bi, k'a leegure mɔsrbaa ba. ⁹ Bala, hɔ kɔ leegure nɔ zem nɔ bi, bamɔŋŋa m, kan tɔrgabaa zibɛɛ kɔ, kan sɔra kɔ. ¹⁰ K'a a yɔ ɔ, a hɔ kɔ Zuuba lɛ n taa bi dɔ, a bɔ kɔ zi. ¹¹ A bi monsigɔ zibɛɛro kɔ ba sɔ y, ŋ nyɔɔɔɔ ba ɔ y, k'a ŋ bɔnyaabaa bi hɔ garga ra. ¹² Hɔ kɔ gɔɔ kɔ duro n'a bam sɛɛɛ bi, a hɔɛ mɔŋŋa nyannɔ ta ɔ. ¹³ Bi, hɔ haay k'ɔ n nɔ bɔɛ a mim n garga ra bi, hɔ bi do ɔ yɔm fastɔ, ɔ n'a mim dɔm. ¹⁴ Bala, hɔ haay k'a nɔ bɔm garga ra bi, a ba a nawɔm leegure. Bi y'a ka n a hɔ, n ɔ:

lɔ bi k'ɔ nɔ hinceem bam bi,
gu hinceem ma, wuti gɛɛno gaa ɔ,
kɔ Krista n lɛ gu ɔ m.

¹⁵ Naa tɔ ma bi, k'a dundo mɔsrbaa k'awɔɔ n'a bam bi zi mɔŋŋa. A b'a mɔsrbaa bi ba hɔɔnwar nɔ ɔ y, bi k'a mɔsrbaa bi ba hɔɔntaɔɛ nɔ ɔ. ¹⁶ Bɔnyaabaa y'a so her dɔmɔnɔnɔ kɔ gɔta, bi tɔ ma bi, k'a a yɔ ɔ, a bir hɔ k'a ga bare m bi bam wakati haay nɔ ɔ. ¹⁷ A bi yɔ hɔɔn-warzannɔ a mɔsrbaa bare nɔ ɔ y, bi k'a a ka ma a hɔ kɔ Zuuba lɛ n taa k'awɔɔ n a ba bi dɔ.

¹⁸ A bi dɔven mi an a mum durgɔ y. Awɔɔ mɔsrbaa an n'a zaar bam. Bi, k'a tɔ kɔ Sent-Esprɔ n a a han. ¹⁹ K'a kɔ paŋŋa da ra Woso lɛbɔɔɛ laarɔ m: K'a laa lɔ laarɔ ciro kɔ ɔ, kan mim ma laarɔ kɔ kɔ, kan laa haay kɔ Sent-Esprɔ a da a heer ɔ kɔ. K'a laarɔ kɔ lɔ a Zuuba da ɔ kan a heer kɔ haay. ²⁰ Wakati haay kan mim haay kɔ nɔ ɔ, k'a Zi Woso barka da, kɔ Zuuba Yeezuu Krista tɔ ma. ²¹ K'a yɛ kɔ ma, k'awɔɔ nɔ Krista dan ɔ bi tɔ ma.

Lɔ kan a zim kɔ mim

²² Lannɔ kɔ, k'a yɛ a zino kɔ ma, amba awɔɔ nɔ yem Zuuba ma bi m. ²³ Bala, lɔ minzaa n'a zim m, amba

Krista n'a gɔɔ kɔ sokɔma bi minzaa bi m, Krista mɔŋŋa mɛ n'a gɔɔ kɔ sokɔma bi m, an a mɛ bi bɔm-bɔɛzaa. ²⁴ Bi, amba kristagɔɔ kɔ sokɔma bi nɔ yem Krista mɔŋŋa ma bi, lannɔ kɔ k'a yɛ a zino kɔ ma sɔ hɔ haay nɔ ɔ.

²⁵ Yaarɔ kɔ, k'a lannɔ kɔ ŋɔa, amba Krista a gɔɔ sokɔma bi ŋɔa an yɛ an a mɔŋŋa ka zɛ ma a tɔ ma bi m. ²⁶ A a ba ɔ nɔnaaɔ, k'a ka k'a gɔɔ kɔ sokɔma n yɔ mɔŋŋa fastɔ Woso mum ɔ. A gɔɔ kɔ sokɔma hu a bɔ hi m kan a lemim kɔ m. ²⁷ A ŋɔa a ɔ, k'a gɔɔ kɔ sokɔma bi n bi jum a lɛ lɛbɔɔɛ nɔ ɔ, hubɔɛ nɔ ɔ, mɔŋŋabaa fastɔ nɔ ɔ, kɔ sɔɔra sɔ, gɛɛ hɔ bɔnyaaa sɔ bi yɔ ɔ a gɔr zi y, k'an bir Woso sɔɔhɔ fastɔ, minsi bi yɔ ɔ a gɔr zi y. ²⁸ Yaarɔ kɔ a ga m sɔ, n n'a lannɔ kɔ ŋɔa nɔnaaɔ, amba ŋn'a mɛ ŋɔam bi m. Gɔaa k'a n'a lɔ ŋɔam bi, a mɔŋŋa a n'a ŋɔam. ²⁹ Gɔaa ba ɔ an nɔ bɔɛ a mɔŋŋa mɛ nɔ y, nyasɔ a nawɔm nɔ, an n'a tɔrm, amba Krista n n'a bare a gɔɔ sokɔma bi m bi m. ³⁰ K'a mɛ bi vɔŋŋɔro n kɔ m bi tɔ ma m, an nɔ nyasɔm kɔ m maam. ³¹ N y'a da Wosoci ɔ, n ɔ: «Naa tɔ ma m, gɔaa n n'a gɔɛ a zi kan a da kɔ ma, an a na a lɔ ma, ŋ gɔaa hɔyaa haay n a ba gɔaa deem.» ³² Mim naa do nɔyaa ta ɔ gɔta, mɔ ɔ kɔ m a hɔ m ɔ, Krista kan a gɔɔ kɔ sokɔma bi kɔ mim n y'a hɔ. ³³ Bi, a hɔ n nawɔɛ awɔɔ ma sɔ, gɔaayar biyɛɛ n a lɔ ŋɔa amba a a mɔŋŋa ŋɔa bi m, kɔ lɔ biyɛɛ n a zim da ɔ sɔ.

Nyɔnɔ kan a zɔr kɔ mim

6 Nyɔnɔ kɔ k'a a zɔr kɔ lɛ si, amba Zuuba lɛ n taa bi m, a ga a ɔ m. ² Lɛɛkare lɛ kɔ Woso ler bɔ an a na ma bi ba n nɔ: «L zi kan ɔ da kɔ da ɔ. ³ Maam bi, ɔ mɔsrbaa nyɔnta yɔm, ɔ meeyaa jintɛ yɔm tara burɛ ɔ.» ⁴ Awɔɔ k'a m nyɔnɔ kɔ zɔr kɔ, kɔ bi nyɔnɔ kɔ da nɔmaa ma y, bi k'a ŋ tɔr, a ŋ bɔ zaa ɔ, dɔndɔ kɔ ŋ y'a tɔ Zuuba zi m.

Lɔnɔ kan a zuubɔ kɔ mim

⁵ Awɔɔ kɔ nɔnɔ n a mɔ kɔ kɔ, k'a zu a sɔɔrezannɔ kɔ lɛ ɔ daɔɛ gɔta m, kan a heer kɔ m haay, amba awɔɔ nɔ yem Krista ma bi m. ⁶ A bi ŋ zi ba kɔ ŋ nɔ dundore awɔɔ zi bi tɔ ma y, ɔ a ka awɔɔ nawɔm ma kɔ gɔɔ kɔ nɔ yɔ a ra y. Bi k'a ŋ zi bi ba, kɔ Zuuba zibɛɛnyɔnɔ n'awɔɔ m a n nɔ zum Woso hɔɔnɔ ɔ bi tɔ ma. ⁷ K'a a zuubɔ kɔ zi ba kan a heer kɔ haay, ɔ, Zuuba zi awɔɔ n'a bam gɔɔ kɔ hɔ bɛɛ y. ⁸ Awɔɔ dɔ a ɔ, zi mɔŋŋa kɔ gɔaa n'a bam haay, Zuuba y'a zibɛɛ bi nyɔɔɔ kare a zaa ɔ, baa k'a zaa bi lɔ m gɛɛ soamɔŋŋaɔzaa m.

⁹ Awɔɔ kɔ nɔnɔ sɔɔrezannɔ n'awɔɔ n kɔ kɔ, k'a ba maam sɔ a nɔnɔ kɔ m, a bi nyaa ba kan ŋ kɔ y. Awɔɔ dɔ a ɔ, awɔɔ kan a nɔnɔ kɔ kɔ bi, awɔɔ Zuuba bi deem an nɔ brama, b'a bir kɔɔ jirɛ bɔɛ y.

Sɔtaana bɔrla zaa

¹⁰ Meerbaa kɔ kɔ n'a nyambɔrm nɔ bi ba n nɔ: k'a a paŋŋa da ra Zuuba zekɔra nɔ ɔ, a paŋŋa gɔta bi nɔ ɔ. ¹¹ K'a yarmɔkɔ kɔ Woso nɔ ŋ kare a ɔ bi da a ma, k'a a da ma a jum kɔ kɔ Sɔtaana hɔɔnkarɛɔ zibɛɛ bi lɛ ɔ.

¹² Gɔɔ bɛɛ kɔɔ nɛ yar bɛ bam kan ŋ kɛ y. A ba kɔɔ nawɔm kan zinɛro kɛ, kan lɛɛzannɔ kɔ ŋ nɛ paŋŋa bam, ŋ n'a so lɛɛro ɔ, ŋ n'a so durnya naa do kɔɔ monsigɛ n b'ɔ, ŋ nɛ brama kɔ kɔ kɛ. ¹³ Naa tɔ ma bɛ, k'a Woso yar mɔdɔ kɔ da a ma. K'a kɔ ɔ, a jum kɔ kɔ dɔmɔm bɔnyaa hinni ɔ, a a da jum bɛ lɛ ɔ, a yar ba paan... a a da ma, k'a gɔɔta a jum a gam la.

¹⁴ K'a a banka a jum kɔ kɔ. K'a sɪra so a mɔ ɔ, am hɔ-soaɔ hɔ bɛ m, k'a bɪr tɪrgabaa m, gɔŋŋo kɔ n n'a dure a ma n bɛ, k'a du a ma. ¹⁵ Lemim nyɪnta bɛ nɛ laafɪ kam, k'a pa da kaare-kaare, kɔ kɔ n bɛ awɔ n'a daŋ ɔ. ¹⁶ K'a bɪr sɪrakare m, gɔŋŋo kɔ n n'a tare a m n bɛ kɔ, awɔ nɛ bɔnyaaabarezaa bɛ karɔ kɔ sɛwɔrɛ n ta ŋ ma kɔ kɔ linlihim nɛ. ¹⁷ Bɔmbɔrɛ kɔ Woso a ka awɔ ɔ bɛ, yarbare firgɔ m, k'a ku a mim ma. K'a Woso lemim bɛ sa kɔ, yarbare kargɔ m Sent-Espri n'a kare awɔ ɔ. ¹⁸ K'a yaa da wakati haay. K'a yaadare do haay da Sent-Espri daahan kɔ ɔ. A bɛ kɔ kan yaa bɛ dare kɛ y, k'a bɪr tam lɛɛ tee.... K'a yaa da wosogɔ kɔ kɔ haay tɔ ma kɔ. ¹⁹ K'a

yaa da kɔ kɔ ma kɔ, kɔ Woso n a lemim da m lɛ ɔ, kɔ m a pa da kan heerkoodɔbaa kɛ, kɔ m hɔ k'a nyaakɔm da lemim nyɪnta kɔ ɔ bɛ hi fast-fast. ²⁰ Mɔ kɔ Woso ɔ kɔ m lemim nyɪnta bɛ pa da, baa kɔ kɔ nɛ kɔ kɔ ɔ naa. Naa minto bɛ, k'a yaa da Woso m kɔ kɔ ma, kɔ m lemim nyɪnta bɛ pa da amba a a ga m bɛ m.

Leersore

²¹ Tisikkɛ kɔ mim dundare awɔ m, k'awɔ n hɔ kɔ kɔ n'a bam bɛ dɔ. Wɔ danyɪ m, ɔ n'a ŋɔam, an nɛ Zuuba zi bam mɔŋŋa. ²² A ŋyɔ kɔ kɔ nawɔrɛ awɔ ma tɔkke, k'an bɛ kɔ mim dunda awɔ m, an awɔ heer yo.

²³ Bɛ kɔ Zi Woso, kan Zuuba Yeezuu Krista kɛ m laafɪ kan ŋɔare kɛ, kan sɪrakare kɛ ka ɔ danyɪ kɔ kɔ haay ɔ. ²⁴ Gɔɔ kɔ ŋ nɛ kɔ Zuuba Yeezuu Krista ŋɔam, ŋɔare k'a nyare ba ɔ bɛ m kɔ kɔ, kɔ Woso n ŋ barka da ɔ.

18 ƙƙa n taa bi la m. Ƙƙa k'awƙa ka Epafroditu ƙƙa an
 b'a ka ƙƙa ƙƙa bi, ƙƙa yi, hƙa n jura ƙƙa ma da y. Gan-
 wƙaƙa k'awƙa n ka ƙƙa ƙƙa bi, ƙƙa n y'a a ƙƙa re kan
 manni k'a ji n nyanta Woso ma, an a nƙa an a si ki.
 19 Bi, ƙƙa Zi Woso hƙa yi gatabaa cem haay, a ƙƙa k'a
 jura awƙa ma haay kare awƙa ƙƙa gata, Krista Yeezuu ta
 ma. 20 Bi, ƙƙa Zi Woso n lƙa yi da mumi haay.
 Amina.

Leersore

21 K'a yaa da wosogƙa ƙƙa n yi yem Krista Yeezuu ma
 ta ƙƙa m. Wƙa danyuƙa ƙƙa n yi kan ƙƙa ki ta ƙƙa yi yaa
 dare a m. 22 Wosogƙa ƙƙa haay yi yaa dare a m, an lƙa
 da bi, Rƙa cir hargƙa ƙƙa yi yaa dare awƙa m.

23 Bi, ƙƙa Zuuba Yeezuu Krista barka n bir kan awƙa ki.

Kolokosi zannu

Ci ku Pol a ba Kolokosi zannu ma bu

gasɔɔɛ

Pol ɩ ci bu ba. A ba a ɔ Efɛzi zannu ci bu bare dɔmum ɔ. Kolokosi ku bu, Pol mutɔɔa n ta b'ɔ y, a zibæakɔɔn deem k'a tɔ m Epafra ku m, b'l lemim nyɩnta bu pa da ɔ sɔ. Ci bu ba Pol ɔ, bu ma bu, a ɩ loɔɔɔɔ ɔ Rɔm ɔ. Ci bu ba a ɔ, k'a Kolokosi gɔɔɔ kɔ kɔ zaa ɔ ɔ, ku ŋ bu zu ŋɔaarkɔɔndɔ-dare ɔ y, bala, gɔɔɔ ɩ ba hu ŋ nu, ŋ ɔ, pakra m ku ŋ nu fir ka a mutɔɔɔ ma ziro ba, kan banɔɔɔgasɔɔɛ ki, minno vantɔɔ ki. Bu y'a ka Pol n ci ba k'a hu ŋnu a ɔ, Yeezuu Krista bala nu gɔaa bɔmbɔm fasti. Ci b'l mɩsɩbaa ku kristagɔɔɔ a ga m ŋn'a ba bu hɩnkam. Bu, Krista kɔɔ ɔ ga m ɔ yo ma, ɔ gɔɔta kan ki dɔmum haay, an nu kɔɔ yɔm loɔmbaa do haay kɔ ɔ.

Pol ɩ yaa dam Kolokosi zannu m

1 Mɔ mutɔɔɔ Pol, Woso ɩ kɔ kɔ ɔ ku m yɩ Krista Yeezuu zibæzaa. Mɔ kan kɔɔ danyɩ Timote ki m nu ci bu bare awɔɔ ma. 2 Awɔɔ, ku wosogɔɔɔ n'a mɩ, an nu Kolokosi ɔ kɔ kɔ, kɔɔ danyɩ kɔɔ n'a kɔ m Krista kɔ ɔ, awɔɔ ɩ tare a ɩ ra. A ye kɔɔ nawɔm ku kɔɔ Zi Woso n barka kan laafu ki ka awɔɔ ɔ.

Pol ɩ Woso barka dam Kolokosi zannu tɔ ma

3 Ku kɔɔ ɩ yaa dam Woso m awɔɔ tɔ ma, kɔɔ Zuuba Yeezuu Krista Zi bu, kɔɔ ɩ yaa dam nu barka dɔmum haay. 4 Wɔɔ ma denter n n'a kɔɔ sɩra ka Krista Yeezuu ɔ mim hu, kan ŋɔare k'awɔɔ n ta m wosogɔɔɔ kɔɔ haay tɔ ma bu mim ki. 5 Awɔɔ ɩ sɩrakare m, a n nu ŋɔare m, bala, Woso hu cɩnta awɔɔ m arzana ɔ, awɔɔ n a ta a heer ɩ. Bu lemim nyɩnta ku n y'a pa da awɔɔ m, a m sɩra lemim b'l taaheerɩ bu do ka awɔɔ ɔ. 6 Lemim nyɩnta bu do ɩ tam durnya ɩɛ haay ɔ, an nu nyl dam, an n'a kɔɔgum ɩɛ ra, amb'a a ba kɔɔ zi, Woso barka mim k'awɔɔ ma bu dɔmum ɔ saa..., a b'a dɔ a ɔ, barka paan... m bu. 7 Wɔɔ zibæakɔɔn Epafra naa do dɩnda awɔɔ m, kɔɔ gɔaaɩba m, Krista zibænyɩ m, a m taalarazaa, zi bu ba a nawɔm kan awɔɔ ki kɔɔ bɩnce ɔ. 8 A ɩ ŋɔare ku *Sent-Espri a da awɔɔ heer ɔ bu mim hu kɔɔ m.

9 Bu y'a ka, hinni ku kɔɔ naa ma ɔ bu tekka ma, kɔɔ ɩ yaa dare awɔɔ tɔ ma dɔmum haay. A ye kɔɔ nawɔm Woso han, k'an a ka k'awɔɔ n a hɔɔɔ dɔ mutɔɔɔ, a bu Sent-Espri mindɔɔɔ m kan a hɔɔɔ ki m. 10 Maam bu, awɔɔ y'a dam ma, a mɩsɩbaa k'a Zuuba kɔ yɩ bu ba, a hɔɔɔ bare kɔ ɔ. Naa n'a kam awɔɔ n zi mutɔɔɔ do haay ba, a ta ɩɛ Woso dɔɔ kɔ ɔ. 11 Wɔɔ y'a yem han sɔ k'an awɔɔ panɔɔ da ra, a mutɔɔɔ panɔɔ k'a cem hu haay han bu m. K'awɔɔ n a da ma a bu a tɔntɔɔ ɔ, a bɔɔ a ma hu haay kɔ ɔ. 12 K'a Zi Woso barka da kan heernyɩ ki, a ɩ zaa ka k'awɔɔ n hɔjirle yɩ kan a gɔɔ kɔɔ ki ɩɛgure kɔ ɔ. 13 A kɔɔ kɔ mɔnsigɔ panɔɔ kɔ ɔ, an ta

kɔɔ m a Nyl k'a n'a ŋɔam bu cirbæ kɔ ɔ. 14 A Nyl bu tɔ ma m, Woso kɔɔ bɔmbɔ, an kɔɔ mimbɔnyaarɔ sugur ka kɔɔ ɔ.

Yeezuu zɛ kɔɔ zɛ ku ra kan Woso ki

15 Gɔɔ bu Woso yɩɛ y, bu ku gɔaa Yeezuu yɩ, k'a loɔɔ Woso maam. A m ɩɛkarezaa an nu hu haay ku Woso a da bu burɔ ɔ.

16 Bala, zu Woso ɔ ku ɔ kan ki an hu haay da, brama ɔ kan tara burɔ ɔ ki, hu ku ŋ nu yɩm mɩm ɔ kan hu ku ŋ bu yɩm ki, cirbæro, kan ɩɛsɔɔrezannu ki, ɩɛzannu ki, panɔɔzannu ki. Zu Woso ɔ ku ɔ kan ki an hu haay da, an a ka ɔ, an a so ɔ.

17 A ɩ ɩɛ ka an ta ɔ, hu haay ɩɛ, a tɔ ma m hu haay n gɔɔta an a bɩnce ɔ.

18 A mutɔɔɔ n a gɔɔ kɔɔ sokɔma bu minzaa. A m ɩɛkarezaa, a ɩ ɩɛ ka an a mɩm kɔ ɔ gæno bire ɔ, k'a gɔɔta a bu hu haay ɩɛ, hu haay kɔ ɔ.

19 Bala, Woso mutɔɔɔ y'a ŋɔa k'an yɩ an a mutɔɔɔ m jilli.

20 Woso a cɩnta, k'a hu haay zɛ ku ra kan a ki a Nyl bu tɔ ma, hu ku ŋ nu brama kan tara burɔ ɔ ki, ga k'a ɔ gɔdarkɔra ma bu tɔ ma.

21 B'awɔɔ, awɔɔ nyɩnta biisi a m laato Woso ma, zibæ bɔnyaarɔ k'awɔɔ n'a hɔɔɔ dare ŋ ma, a nu ŋ bam kɔ kɔɔ

a ka, a kawa n a ba a junta. ²² Keere naa, Woso a kawa ze ku ra kan a ki a Nyi bi k'a ga mesim na bi ta ma. A ba a ta maam, k'awawa n bi jum a lee, k'awawa n bur mutunjabaa na ta, ku minsi bi nyunta a kawa gur zi y. Ku gwa bi mim yi k'a hi a kawa ma y. ²³ Bi, a y'awawa ma k'awawa n gwa a bur sira kam, a jum kawa, a b'a to ku hwa n a kawa gur taaheerle ku lemim nyunta k'awawa ma b'a ka a kawa ta bi ma y. N lemim nyunta bi do pa da gaa haay m durnya na ta, bi bur mutunja Pol, m ba kawa ta a zibaenyi.

Zi ku Pol n'a bam

²⁴ Keere naa, kawa yi m heer nyawa fur ku kawa n'a yum k'awawa n daahan yi a na ta bi ta ma. Bi, mwa gwata m ni Krista fuyure bi yure m me ta, a me bi ta ma, naa k'a hi a ta, a gwa kawa so ku ma. ²⁵ Ziba ku Woso a da kawa kawa ta m a ba k'awawa n daahan yi bi ta ma m, mwa ni m ba kristagwa sokoma bi zibaenyi, ku m Woso lemim bi pa da jilli, gaa haay m. ²⁶ Lemim bi do bi, ha ku Woso a nyaakom da biisi tee... bi m. Bi keere naa, Woso a hunka a gwa kawa m. ²⁷ A gwa a ta, k'a gwa kawa m ha k'a a nyaakom da, am gwa, a gore n ta ta, k'a ka do wanta haay ta bi do. Ha bi do ba n ni: Krista y'awawa heer ta, k'a maam, a kawa ta taaheerle m, a ta, a nyuntam Woso lebaere na ta. ²⁸ Ncuna ta, kawa ni Krista pa dam gaa haay m. U ni gaa biyaa na za ta, ta ni ha dunda gaa biyaa m, mindere haay na ta. K'a ka ku gaa biyaa n yi amba Woso le n taa bi m Krista zekora na ta. ²⁹ Naa kawa ni m kam ma, bi y'a ka kawa ni zi bam, m ni zoo bam Krista panja k'a ni kan kawa ki, an ni zi bam kawa murbaa ta bi m.

2 Mwa le taa k'awawa n zoo kawa ku kawa n'a bare a kawa ta ma, kan Lawodisee zannu ki ta ma, kan gwa cir ku ni n kawa yi a mum m fugga na kawa ki ta ma bi do. ² Zoo bi ba kawa nawom, ku ni heer kooda yi, ku ni le n bur deem gwaere na ta, ku ni sira do fasti, ni heer kooda yi a na ta. Maam bi, ni ha ku Woso a nyaakom da biisi bi mwa. Ha bi do bi, Krista m. ³ A mutunja n ta mindere hwa haay woo... kan hwa haay woo... ki m.

⁴ Naa hi kawa nawom, ku gwata bi bra bumba a kawa m meera nyunta ni y. ⁵ Sira m, kawa ba b'a kan a kawa ki y, bi kawa heer ta kan a kawa ki, m ni m heer mwa k'awawa ni junta kan ku ki kawa a sira ka Krista ta na ta bi ta ma.

U gwata surakare hwa dundare na ta

⁶ Ncuna ta, k'awawa Krista Yeezuu si k'an yi a Zuuba bi, k'a bur tam lee tee... kan ki a zekora na ta. ⁷ K'a jum kawa a yaa ka a na ta, a a murbaa bi do ra am ce ha bi m. A nyasa a surakare bi m kawa, amba n y'a dunda a kawa n bi m, a bur yaa dam Woso m barka kan a heer ki haay.

⁸ K'a a dundo a zi, ku gwata bi bra bumba a m, gwa hwa yaarsu ni y. Gwa minkam hwa m, durnya panjazannu ku ni bur yum na kawa ha m, a n a to Krista zi y. ⁹ Bala, Woso k'an lona haay bi, Krista maam na ta mesim na ta. ¹⁰ K'awawa a ze ku ra kan ki bi, a kawa ta ha

haay m, a mutunja ni lee zannu kan panjazannu ku ni bur yum mum m na kawa bur ta.

¹¹ K'awawa a ze ku ra kan ki bi, n y'awawa gwa panja ta, bi gwa panjagwaere bi be y, Krista y'awawa gwa panja bi do ta, a kawa y k'a ta mesim k'an a kawa dam mimbunya bare ma bi kawa ta m. ¹² Batem ku ni y'a ka a kawa ta, a kawa bir n y'a ta kan Krista ki, a kawa n a mum na ta kan ki na, k'awawa sira ka Woso panja k'a mum na ta gwa bire ta bi ta ma m. ¹³ Biisi bi, gwa n'awawa m a mimbunya kawa ta ma, k'awawa ba zure do barla bi ta ma na.

Bi, keere naa, Woso a kawa mum na ta kan Krista ki, an kawa mimbunya haay sugur ka kawa ta.

¹⁴ Biisi bi, kawa ta kawa na ta, ku kawa n zu Woso lera kawa ta bi ta ma,

bi Krista bi, a mim k'a ni kawa yum kawa kawa kawa ta ma bi ciro kawa zaar ba, a kawa ta gwa dora ma.

¹⁵ A lee zannu kan panjazannu ku gwa bur ni yum na kawa panja da,

an nyantu da ni ma garga ra, ku gwa ni ni y, a bur ni la, an ni gungata a je ta, an yirba si ni ni.

¹⁶ Ncuna ta, a b'a to gwata n'awawa dora y, hwa, gwa hwa, gwa cibara bur mim ma, gwa mom daara kan *sabaa hwa ki mim ma y. ¹⁷ Hwa hwa duro haay bi, ha ku ni y'a ga m ni bur na kawa ni hunkam, ha paan... be ni ni y. Ha paan... bi, Krista m. ¹⁸ A b'a to gwata n a ka a ter bura bi ma y. Gwa ku ni n'a me dam kawa ma, ni yaa dam malekara m, ni hwa hwa m.

Mutunjabu zannu ni ni mwa, a hwa ni n'a dare am gwa ha bi m. ¹⁹ Ni gwata n a kawa Krista ma y, an hwa, bi m minzaa. Krista ta ma m, me bi jilli ni ta yum, an n'a kam me bi n deem, me bi mero kan a kunoro ki ta ma, an ni mam amba Woso le n taa bi m.

²⁰ K'awawa gungu kan Krista ki bi, durnya panjazannu ku ni bur yum na kawa n a so a kawa ta do y, na m keere a kawa n'a murbaa bam ta, durnya gwa n'awawa ni? Na m a kawa ni yere gwa n'awawa dam lera zuure ta? ²¹ N n'a hwa a kawa m, ni ta: l bi ha naa do sa y, ta bi naa da ta le ma y, ta b'a kawa da naa do ma y. ²² Lera hwa duro haay gwa kawa m, ha ku gwa ta ni bare ni ni, ni nyam mim ni dunda. ²³ Sira m, ku gwa dora lera hwa duro ma, b'a ta hwa hwa m, bala, ni y'a hwa ni ta, gwa ni yaa da, ni mutunja zer, ni fur ka a mutunja ma, an hwa, nawom haay naa, ni bur a dam gaa han k'an bur a mesim letaama ma y.

U ta ka arzana kawa ma

3 K'awawa a mum na ta kan Krista ki gwa bire ta bi, k'a ka kawa ta mim ta hwa m na kawa ma, lee ku Krista ni ta ta Woso bur ta bi ha kawa. ² K'a bur a hwa dam arzana kawa ma, a b'a hwa da durnya kawa ma y. ³ Bala, a kawa gungu, a kawa murbaa n'a nyaakom da Woso zi kan Krista ki. ⁴ Ku Krista n'awawa murbaa bi, k'a b'a hunka, a y'awawa hunkam na kan a ki, a nyunta a lebaere na ta.

⁵ Ncunaas bi, k'a hɔ kɔ tara burə hɔ m an awɔ mɔsɔrbaa ɔ bi zɛ. Hɔ kɔ duro ba n nɔ: Jaandare m, lannɔ gɛɛ yaarɔ bare m, letaamarɔ bɔnyaaɔ kɔ ŋ n'a som gɔtɔ m, mesim hɔhɔ kama m, mɔnɔ m, mɔnɔ kɔ bi, *wosobaawɔ yaadare do vanta m bi. ⁶ Hɔ kɔ duro nɔ zem Woso mɔmaa m gɔtɔ [kɔ ŋ bur yem Woso ma kɔ] zi. ⁷ Naa awɔ n'a bam biisi a mɔsɔrbaa hɔ ɔ.

⁸ Kɛɛɛ naa, k'a a hɔ hɔ duro ɔ haay. A bi hɔmaa ba y, a b'a heer der y, a bi bɔnyaaaba ba y, a bi sɔnsɔ wɔ y, a bi dintim meerbaarɔ ba y. ⁹ A bi ŋaar ba kɔ nɔ y, bala, awɔ a hɔ a mɔsɔrbaa gusire b'ɔ, kan a zibəəro bɔnyaaɔ kɔ kɔ. ¹⁰ Mɔsɔrbaa daa awɔ n ta m kɛɛɛ, mɔsɔrbaa bi do, a lɔr a nawɔm tee... an nɔ hɔ kɔ ɔ kan a darezaa bi kɔ. Yɛ a nawɔrɛ ncunaas awɔ n Woso bi do fast. ¹¹ Ncunaas bi, jirəbɔrɛ ba ɔ hɔ, zulfɔrɔ bire ɔ kan do vantɔ gɔtɔ kɔ y, gɔtɔ kɔ ŋ gasɔ banɔɔ ɔ kan gɔtɔ kɔ ŋ n gasɔ banɔɔ ɔ kɔ bire ɔ y, jirebɔrɛ bahɔ-donno kan pooyaa gɔtɔ kɔ bire ɔ hɔ y, b'a ba hɔ kan soamŋaasɔzannɔ kɔ bire ɔ y. Bala, Krista ɛ lɛ da haay, an nɔ gɔtɔ k'a so ŋ ɔ hɔ kɔ haay heer ɔ.

¹² K'awɔ nɔ wosogɔtɔ kɔ barla bi, Woso y'awɔ ŋa, an awɔ hɔ kɔ k'a a so awɔ ɔ. Bi do ma bi, k'a bur kɔ ŋsare m, a bur mɔŋjabaa bam kɔ m, a bur mɔŋjazerle m, kan bɔgɔ-bɔgɔdabaa kɔ m, bɔraama kɔ m. ¹³ K'a bur yem kɔ ma, bi kɔ gɔaa ɛ mim m kan a mim kɔ, k'a sugur ka kɔ ɔ. Amba Zuuba sugur ka awɔ ɔ bi, k'a ba maam hɔ. ¹⁴ A n cem woo... bi, k'a bur ŋsare m, bala, ŋsare nɔ hɔ haay nam kɔ ɔ paan.... ¹⁵ K'a ka kɔ heer laafu kɔ Krista n'a kam bi n a so awɔ heer hɔ kɔ ɔ. Awɔ bir Woso ɔ naa do ma, k'awɔ n yɛ deem. K'a bur yaa dam Woso m barka. ¹⁶ K'a Krista lemim bi da a heer ɔ jilli. K'a bur hɔ dundam kɔ m, a bur kɔ hɔ zaa ɔ, hɔhɔtaurɛ m. K'a bur laa lom, laarɔ ciro hɔ hɔ ɔ, kan mim ma laarɔ hɔ kɔ, laa kɔ *Sent-Espri a da a heer ɔ haay kɔ. A laa bi hɔ ncunaas, a Woso barka da kan a heer kɔ haay. ¹⁷ Kɔ hɔ awɔ n'a bam, gɛɛ kɔ hɔ awɔ n'a hum, k'a ba Zuuba Yeezuu do ma, a bur Woso barka dam a do ma.

Kristagɔtɔ mɔsɔrbaa kan kɔ kɔ

¹⁸ Lannɔ hɔ kɔ, k'a yɛ a zino hɔ ma, amba a ga m Zuuba zuure hɔ ɔ bi m.

¹⁹ Zino hɔ kɔ, k'a a lannɔ hɔ ŋa, a bi nyaa ba kan ŋ kɔ y.

²⁰ Nyɔ hɔ kɔ, k'a a zɔrɔ hɔ ɛ si hɔ haay hɔ ɔ, hɔ kɔ Zuuba n'a ŋsare awɔ gɔr zi bi n naa.

²¹ Awɔ k'a m zɔrɔ hɔ, a b'a nyɔ hɔ da mɔmaa ma y, ŋ heer y'a a zar.

²² Hɔ hɔ, k'a zu a sɔsɔrezannɔ hɔ ɛ ɔ, hɔ haay hɔ ɔ. A bi ŋ zi ba dundo kɔ ŋ nawɔrɛ a zi do ma, kɔ ŋ n'a ɛ hɔ a ɔ y. Bi, k'a ŋ zi ba kan a heer kɔ haay, k'awɔ nɔ Zuuba gore dan ɔ bi do ma. ²³ Kɔ hɔ zi awɔ n'a bam, k'a ba kan a heer kɔ haay, ɛ ɔ, Zuuba zi awɔ n'a bam, gɔtɔ hɔ bɛɛ y. ²⁴ Awɔ hɔ a ɔ, Zuuba nɔ ganwɔrɛ awɔ ma, awɔ hɔ k'a cɔnta a gɔtɔ m arzana ɔ bi yum. Awɔ Min-

zaa bi n Krista m, a zi awɔ n'a bam. ²⁵ Gɔaa k'a n'a bɔnyaa bam bi, Zuuba y'a zi bɔnyaa bi yawɔra bam nɔ, a bur gɔtɔ jirə hɔ y.

4 Awɔ, kɔ hɔ sɔsɔrezannɔ n'awɔ n hɔ kɔ, k'a turgabaa kan sɔra kɔ zi ba kan a hɔ hɔ kɔ, a do a ɔ, awɔ hɔ hɔ kɔ, awɔ sɔsɔrezaa ta ɔ, an nɔ arzana ɔ.

Dɔndɔ kan meerbaa nyambɔrɛ kɔ

² K'a bur yaa dam tee... a b'a zu a ɔ y, k'a bur Woso barka dam. ³ K'a yaa da hɔ do ma hɔ, kɔ Woso n a ka k'ɔ toore mɔŋja yɛ, ɔ a lemim bi pa da gɔtɔ m. K'ɔ Krista mim k'a n do biisi bi pa da, bi do ma m hɔ nɔ hɔ hɔ ɔ. ⁴ Kɔ m a pa da kɔ n a ju ma paan..., amba m m ga m, m a ba bi m.

⁵ K'a dundo a mɔsɔrbaa bare zi gɔtɔ kɔ kristagɔtɔ bɛɛ n ŋ mɔ hɔ hɔ bire ɔ. K'a a do ɔ kan hɔ k'a a ga bare m kɔ wakati haay. ⁶ K'a ka k'a meerbaa n bur mɔŋja, yɛ n bur ta ma. Kɔ laakarɔ gɔtɔ n'a dare a han, k'a nyɔbɔrɛ do a hɔ ŋ hɔ, amba a ga m bi m.

Leersore

⁷ Kɔ hɔ mim bɔnce nɔ, hɔ danyɛ ŋsarezaa Tisikkɔ zem b'a dunda awɔ m haay. Zuuba zi a n'a bam taalera m, hɔ zibəə hɔ m Zuuba zibəə bi hɔ ɔ. ⁸ A hɔ hɔ hɔ nawɔrɛ awɔ ma hɔ kɔ k'a an bi hɔ hɔ mim dunda awɔ m, an awɔ heer yo. ⁹ Wɔ hɔ danyɛ Onezim, awɔ gɔaa deem m, a zem kan Tisikkɔ kɔ hɔ. Taalerazaa m, hɔ n'a ŋsam. Nɔ nɔ hɔ k'a nɔ naa ɔ haay dundare awɔ hɔ.

¹⁰ Aristarkɔ k'a nɔ kan hɔ hɔ hɔ naa ɔ b'ɔ yaa dare awɔ m. Barnabas danyɛ Markɔ b'ɔ yaa dare a m hɔ. Hɔ kɔ ka m a hɔ awɔ m m ɔ, k'a lee ku awɔ zi b'ɔ k'a si mɔŋja, k'a ba maam denter. ¹¹ Yeezuu kɔ n so ra n n'a birm Zistus b'ɔ yaa dare a m. Gɔtɔ kaakɔ hɔ m y'a minto n zulfɔrɔ, k'ɔ zi bam kan hɔ kɔ Woso cirbəə bi do ma. Zulfɔrɔ kɔ ŋ sɔra ka Yeezuu ɔ hɔ hɔ barla, ŋ yɛ hɔ heer wɔtam gɔta.

¹² Awɔ hɔ gɔaa Epafras ɛ yaa dare a m. Krista Yeezuu zibəənyɛ m an nɔ zoo bam awɔ do ma yaadare hɔ ɔ. K'awɔ nɔ hɔ hɔ, a ma Woso zaa bi ra, K'a Woso hɔ hɔ haay do a ba. ¹³ Hɔ sɔra bi, m a do m ɔ, a ɛ mɔ gɔta awɔ do ma, kan Lawodisee zannɔ kɔ, Hierapolis zannɔ kɔ do ma hɔ. ¹⁴ Wɔ hɔ gɔaasɔba Likki k'a m hɔ hɔ, kan Demas k'ɔ yaa dare a m.

¹⁵ K'a yaa da hɔ hɔ hɔ Lawodisee ɔ hɔ hɔ m, kan Nunfa kɔ m, kan kristagɔtɔ kɔ ŋ n'a som kɔ ma a har ɔ hɔ hɔ m. ¹⁶ K'awɔ hɔ hɔ ci bi karɔnda ba, k'a ka Lawodisee kristagɔtɔ sokɔma b'ɔ, kɔ ŋ n'a karɔnda ba hɔ. K'awɔ n ci k'a n'a tom Lawodisee ɔ bi karɔnda ba hɔ. ¹⁷ K'a hɔ Arsip m a ɔ, an dundo a zi kan zibəə kɔ Zuuba a ka ɔ bi kɔ, an a do ɔ an zi bi ba mɔŋja.

¹⁸ Hɔ mɔŋja Pol nɔ leersore yaa bi dare gɔrsɔra nyambɔrɛ m zim, a ba n nɔ: K'a do da a hɔ ɔ, a do a ɔ, hɔ hɔ hɔ hɔ hɔ.

Bi kɔ Woso barka n bur kan a kɔ.

1 Tesaloniki zannō

Ci lɛɛkare hō kō Pol a ba Tesaloniki zannō ma bi

gasɔɔɛ

Pol ɪ ci bi ba. Ci naa do m lɛɛkare ci Pol n a ba kristagɔɔɛ ma, an nɪ ɔsaaɪbabaa daa ci bi nɔ ɔ. A ba a ɔ, kristagɔɔɛ kɔ η nɪ kɔ kɔ n'a hum ma Tesaloniki ɔ nɔ kɔ ma. Kɔ bi do Masedɔanɪ kɔ an ta ɔ. Ci bi ba a ɔ, k'a Tesaloniki sɪrakareɔzannō kɔ paŋŋa da ra, bala, a ɪ Woso lemim pa da η nɪ, an yɪ ma pakra k'a n'a hɔr jɔnnɔ kɔ η nyɪnta b'ɔ nɔ kɔ ma. (Zibəɛzannō Ci 17.1-10) Ci bi nɔ ɔ, a y'a heer nyɔnm Tesaloniki sɪrakareɔzannō kɔ minto, bala, η yɪ dɔm Yeezuu zere hɪya hɔ bi ma. N y'a hɔnɔ dare a ɔɔɔ kɔ η gɪnga nɔ kɔ mim ma, a yɪre η ma ɪnɔlɔ ɔ. Pol ɪ kristagɔɔɛ mɔmbɔɔɛ bi mim nɔ dare η nɔ ɔ, kɔ η b'a heer zar y.

Pol ɪ yaa dam Tesaloniki kristagɔɔɛ m

1 M kɔm ŋŋa Pol, kan Silas kɪ Timote kɪ, kɔ nɪ ci naa do bare awɔ ma. Awɔ k'a m Tesaloniki kristagɔɔɛ kɔ, Zɪ Woso kan Zuuba Yeezuu Krista kɪ n'a so awɔ ɔ nɔ kɔ, a ye kɔ nɔwɔm kɔ Woso m barka, kan laafu kɪ ka awɔ ɔ.

Tesaloniki ɔɔɔ sɪra ka Woso ɔ kasetɪ

2 Kɔ yaa dare nɔ ɔ haay, kɔ ɪ yaa dam awɔ nɔ ma, ɔ nɪ Woso barka dam dɔmɔm haay awɔ minto. 3 Wɔ y'awɔ sɪrakare zibəɛ nɔ dare ɔ nɔ ɔ tee... kɔ Zɪ Woso lɛɛ, kan ηɔare k'awɔ n ta m bi tɔntɔɔ zibəɛ kɪ, kan taaherɪ k'awɔ n ta m kɔ kɔ kɔ Zuuba Yeezuu Krista nɔ ɔ bi kɪ. 4 ɔ danyɔ, kɔ kɔ Woso awɔ ηɔ, an awɔ nɔ k'a a so kɔ ɔ. 5 Bala, kɔ kɔ bi lemim nyɪnta pa da awɔ m bi, a n yɪ lɛ meerbaa m bala y, yɪ a ɔ, kan *Sent-Espri paŋŋa kɪ kɔ n'a kasetɪ m ɔ heer ɔ, ɔ ɔ sɪra lemim m. Awɔ mɔsɪrbaa kɔ kɔ ba awɔ bire ɔ awɔ daahan minto bi dɔ. 6 Awɔ kɔ hɔbaa sa, kɔ kan Zuuba kɪ, bala, awɔ nyɪnta fɪyɪre ɔɔɔ nɔ ɔ, a a gu a Woso lemim bi si heernyɔ kɔ Sent-Espri n'a kam bi nɔ ɔ. 7 Nɔnaaɔ nɪ, Masedɔan kan Akayii kɪ sɪrakareɔzannō kɔ haay n a ba awɔ hɔbaa dɪndare zannō. 8 Bala, Zuuba lemim b'a to awɔ zi an ta Masedɔan kan Akayii kɪ kɔ ɔ, bi, kɔ duro bɛ m bala y, sɪra k'awɔ ka Woso ɔ bi mim ta lɛ haay ɔ, an nɪ yɪre ɪ ɔ, pakra bɛ m dɔ kɔ n'ɔ ya ɔ a dɪnda η nɪ y. 9 Bala, ta ɔ kɔ ɔ awɔ zi awɔ m kɔ si mɔŋŋa bi, ɔɔaa haay ɪ bi mim dɪndam, a kɔ k'awɔ ɔ *wosobaawɔnɔ yaadare ɔ, a a kɔ a taam k'a zu Woso k'a m mɔsɪr a m sɪra b'ɔ bi, n yɪ bi mim dɪndam kɔ. 10 A n nɪ dɔre a Nyl Yeezuu kɔ Woso mɔŋŋa a mɔm kɔ ɔ ɔ gəəno bire ɔ, an n'a tom brama k'a bɔr bi ma, an nɪ kɔ m Woso mɔma k'a nɪ zɛm bi kɔ ɔ.

Hɔ kɔ Pol a ba Tesaloniki ɔ

2 ɔ danyɔ, awɔ dɔ a zim a ɔ, ta ɔ kɔ ɔ awɔ zi bi, a n kɔ vam y. 2 Awɔ dɔ kɔ a ɔ, fur kɔ η y'a ka kɔ ma, η nɔ kɔ sɔstɔ ɔ Filipii ɔ bi kɔ ɔ hɔr ma lɛ m, ɔ bɔr awɔ zi. Bi Woso heerkoodəbaa ka kɔ ɔ, baa kɔ jɔnnɔ nyɪnta ɔ ɔɔɔ bi, kɔ ɔ da ma, ɔ lemim nyɪnta k'a a to zi bi pa da awɔ m. 3 Nyɔnnɔ pa bɛ kɔ n'a dare y, gɪnga bɔnyaa bɛ kɔ n ta m kɔ ɔ nɪ pa bi dare y, kɔ bur ɔ kam ma kɔ ɔ'ɔ ηɔaar ba ɔɔɔ nɪ y. 4 Bi, kɔ Woso kɔ ka lɛ an dɪga kɔ ma, an a dɔ a ɔ, kɔ ɔ ga m bi, an a lemim nyɪnta bi da kɔ kɔ ɔ. Naa y'a ka kɔ kɔ ɪ meer bam, kɔ bur ɔ kam ma kɔ ɔɔɔ nɔ n yɪ ɔ ra y, ɔ ka kɔ nɔwɔm ma kɔ Woso nɔ n yɪ ɔ ra, bala, a mɔŋŋa nɪ hɔ k'a nɪ heer ɔ mɔ. 5 Awɔ dɔ mɔŋŋa a ɔ, kɔ ye fugaa k'ɔ bra bumba ɔɔɔ nɪ y, kɔ n meer ba ɔ n'a gungam k'awɔ m hɔ ka kɔ ɔ y, naa wɔo... naa, Woso m kɔ kasetɪzaa. 6 Kɔ n'ɔ ka ma fugaa kɔ ɔɔɔ m kɔ da ɔ y, kɔ n'ɔ ka ma awɔ zi, kɔ n'ɔ ka ma ɔɔɔ vantɔ zi kɔ y. 7 A n kɔare, a ga k'a ɔ m ɔ kɔ m daɔre kɔ Krista zibəɛzannō a ga m, η n'a yɪ bi yɪ bi, kɔ n ɔ ka ma k'an yɪ nɔnaaɔ awɔ ɔɔ zi y. Bi, nyɪntaba kɔ ba awɔ m ɔɔɔ, amba nyɪnta da tɪr nyasɔre a nyɪnta m nyɪnta bi m. 8 Awɔ ηɔ ɔ kɔ ɔ bi minto bi, kɔ n a ηɔ k'an bur yɪre ɪ ɔ, lemim nyɪnta bi kɔ ka awɔ ɔ a minto y, kɔ ηɔ kɔ k'ɔ mɔsɪrbaa ka awɔ nɔ ma. Bala, kɔ awɔ ηɔ maam-maam. 9 ɔ danyɔ, ziro kɔ kɔ η ba, ɔ kɔre yɪ bi, η nɔ y'awɔ nɔ ɔ, kɔ zi ba sinuu ɔ kan gunuu ɔ kɪ, k'awɔ kɔ bi kɔ kɔ hɔbɔre mim nɔ ma y, a ba kɔ nɔnaaɔ, ɔ Woso lemim nyɪnta bi pa da awɔ m. 10 Awɔ kɔ kasetɪ bi kan Woso kɪ kɔ, a dɔ a ɔ, nyɪnta kɔ kɔ ɔ kan awɔ kɪ bi, awɔ k'a m sɪrakareɔzannō kɔ, mɔsɪrbaa kɔ kɔ ba awɔ zi bi, nyɪnta a ɔ mɔŋŋaba kɔ tɪrgaba kɪ nɔ ɔ, mim n nyɪnta kɔ ɔɔ zi y. 11 Awɔ a ya a dɔ kɔ a ɔ, kɔ nyasɔ awɔ ɔɔaa biyə m, amba nyɪnta zɪ tɪr nyasɔ η nɪ bi m: 12 ɔ a dɔndɔ, ɔ awɔ heer yo, ɔ a hɪ awɔ m kare,

paan... ט ט, a mɪsrbaa k'a Woso כּוּכּוּ בּוּ בּוּ, a y'awכּוּ bir k'awכּוּ n nynta kan a kɪ a cirbæθ kan a lɛbכּוּרɛ kɪ כּוּ ט.

¹³ כּוּכּוּ ɪ yaa dam Woso m barka כּוּכּוּ dɔmɪm haay, bala, Woso lemim כּוּכּוּ pa da awכּוּ m בּוּ, awכּוּ si a dɔ a ט, Woso lemim m, gʊaa lemim bɛɛ y, בּוּ Woso lemim m denter paan..., an n'a zi bam awכּוּ כּוּכּוּ k'a sɪra ka כּוּכּוּ heer ט. ¹⁴ ʊ danyכּוּ, mim כּוּ Woso כּוּכּוּ sokʊmɑrɔ כּוּ η nɪ Krista Yeezuu כּוּ ט, Zidee כּוּכּוּ כּוּכּוּ ט כּוּכּוּ a yɪ בּוּ, awכּוּ yɪ כּוּ. Bala, awכּוּ danyכּוּ fɪr ka awכּוּ ma כּוּ, amba כּוּכּוּ danyכּוּ כּוּ η nɪ zɪfʊr fɪr ka η ma כּוּ כּוּכּוּ m. ¹⁵ Zɪfʊr כּוּכּוּ duro ɪ Zuuba Yeezuu zɛ gəθ, η yɪ wosolɛsɪnnɪsɔrazannכּוּ כּוּכּוּ zɪnzɛ, η yɪ fɪr ka כּוּכּוּ ma כּוּ. Woso heer בּוּ nynta kan η kɪ y, gʊכּוּ haay jʊnח n η mɪ. ¹⁶ N y'a tam כּוּכּוּ m toore, כּוּכּוּ בּוּ lemim nynta pa da do vantכּוּ כּוּכּוּ m כּוּ η n bʊmכּוּrɛ yɪ y, a ba כּוּ η nawʊrɛ nɪnɑnaʊ naa, a mɪmbʊnyaa ηn'a dam la tee... בּוּ naa haay jɛ ט, Woso a kɔma kərgu η la.

Pol lɛ taa k'a a ya, a Tesaloniki zanno yɪ

¹⁷ בּוּ, m danyכּוּ, כּוּכּוּ nɪ, כּוּכּוּ ט ba awכּוּ ma laaʊ, a maasɪrɛ ba poore. ʊ n ט ya, ט n nɪ כּוּ yɪrɛ y. בּוּ כּוּכּוּ heer כּוּכּוּ an nɪ kan awכּוּ kɪ, כּוּכּוּ ηʊ paan... k'ט ט ya, ט awכּוּ yɪ, naa כּוּ ma בּוּ, כּוּכּוּ ט כּוּכּוּ ט gʊta k'ט ט da ma, ט awכּוּ yɪ. ¹⁸ Nɪnɑnaʊ nɪ, כּוּכּוּ n a ηʊ k'ט ט wusigɛ ט ta awכּוּ zi. כּוּכּוּ Pol, כּוּכּוּ m כּוּ ט gallem hɔka כּוּ m ta כּוּכּוּ zi, בּוּ Sʊtaana כּוּכּוּ zaa tii, כּוּכּוּ n'ט da ma y. ¹⁹ Sɪra כּוּ ט, awכּוּ כּוּ, awכּוּ n'a kam כּוּכּוּ nɪ taaheerɛ m, awכּוּ כּוּ ma m כּוּכּוּ nɪ zɛm בּוּ heernyכּוּ yɪ, ט ט da ma ט lɛbכּוּrɛ yɪ כּוּכּוּ Zuuba Yeezuu taa, a zɛrɛ hinni ט. ²⁰ Denter m, awכּוּ m כּוּכּוּ lɛbכּוּrɛ kan כּוּכּוּ heernyכּוּ kɪ.

Timote ta Tesaloniki ט Pol kan a zukuuro kɪ כּוּ ra

3 Yɪ a ט nɪnɑnaʊ, כּוּכּוּ n'a ηʊam כּוּ awכּוּ yɪ, בּוּ כּוּכּוּ bur ט dam ma בּוּ, כּוּכּוּ n כּוּ ט lɛ sa, ט ט k'ט ט כּוּכּוּ ט minto Atennɪ ט. ² A m בּוּ, כּוּכּוּ n'ט danyɪ Timote nyכּוּ, כּוּכּוּ zibæθakכּוּ m an nɪ Woso zi bam Krista lemim nynta בּוּ padarɛ כּוּ ט. A nyכּוּ כּוּכּוּ ט awכּוּ ma k'an כּוּכּוּ paηηa da ra, an awכּוּ heer yo a sɪrakarɛ כּוּ ט, ³ k'an bur yɪrɛ ɪ ט, כּוּכּוּ כּוּכּוּ b'a כּוּ a jɛ m fɪr k'awכּוּ n'a yɪm naa minto y. Bala, awכּוּ כּוּ a ט, Woso zaa בּוּ כּוּ ט, pakra m כּוּכּוּ n fɪr yɪ. ⁴ Nynta כּוּכּוּ ט awכּוּ zi b'ט בּוּ, כּוּכּוּ ser ka ט a hɪ awכּוּ m, ט ט, pakra m כּוּכּוּ n fɪr yɪ, b'awכּוּ כּוּ, a ט, hɔ כּוּכּוּ hɪ b'ɪ ba בּוּ. ⁵ Naa כּוּ ma m, כּוּכּוּ n m da ma כּוּ, m bʊr m ma כּוּ m כּוּכּוּ mim כּוּ בּוּ, כּוּכּוּ n Timote nyכּוּ, k'an awכּוּ sɪrakarɛ mim כּוּ, k'an b'a hɪ m m. Bala, כּוּכּוּ da כּוּ ט, כּוּכּוּ ט, ɪ b'a ka Sʊtaana n awכּוּ makra ba, awכּוּ m sɪrakarɛ to, zi כּוּכּוּ ba awכּוּ zi בּוּ n כּוּ vam y.

⁶ בּוּ kɛrɛ naa, Timote a to awכּוּ zi b'ט an bʊr, a lemim nynta hɪ כּוּכּוּ m, awכּוּ sɪrakarɛ kan awכּוּ ηʊarɛ kɪ mim bɪnɛ ט, a a hɪ, a ט, כּוּכּוּ כּוּכּוּ an awכּוּ כּוּ ט nynta, בּוּ amba כּוּכּוּ lɛ n taa k'ט ט ya, ט awכּוּ yɪ בּוּ, awכּוּ lɛ taa k'a a ya, awכּוּ yɪ כּוּ. ⁷ ʊ danyכּוּ, yɪ a ט nɪnɑnaʊ כּוּכּוּ sɪrakarɛ minto בּוּ, כּוּכּוּ n heerkoodəbaa yɪ, ט furyɪrɛ kan ט makrarɛ kɪ כּוּ ט. ⁸ Bala, כּוּכּוּ ɪ heernyכּוּ m kɛrɛ ɪ ט, mɪsrbaa daa כּוּכּוּ yɪ, k'awכּוּ nɪ jʊnח כּוּכּוּ

Zuuba zuure כּוּ ט בּוּ minto. ⁹ Awכּוּ כּוּ ma, כּוּכּוּ b'ט dam ma ט Woso barka da, ט a nya y, heernyכּוּ gʊta k'awכּוּ n'a kam כּוּכּוּ ט a taa בּוּ minto. ¹⁰ Sinuu ט kan gunuu ט kɪ כּוּכּוּ y'a yem han gʊta, k'an a ka k'ט ט da ma, ט awכּוּ yɪ k'ט ט k'a jɪra כּוּכּוּ sɪrakarɛ ma בּוּ na כּוּכּוּ m ma.

¹¹ כּוּכּוּ כּוּכּוּ ט n'a yem כּוּכּוּ Zɪ Woso mʊηηa kan כּוּכּוּ Zuuba Yeezuu kɪ han, כּוּ η nɪ כּוּכּוּ zaa banka k'ט ט da ma, ט bʊr כּוּכּוּ zi. ¹² כּוּכּוּ y'a yem כּוּכּוּ Zuuba n a ka k'awכּוּ ηʊarɛ kan כּוּכּוּ kɪ kan כּוּכּוּ haay kɪ בּוּ n a da ra an bur tam lɛɛ tee..., amba כּוּכּוּ n'awכּוּ ηʊam בּוּ m. ¹³ K'an a ba maam, an awכּוּ heer yo, k'awכּוּ m bur mʊηηa, mim ba awכּוּ gʊr zi כּוּכּוּ Zɪ Woso taa y, hinni כּוּכּוּ Zuuba Yeezuu n nɪ zɛη ט kan a gʊכּוּ kɪ haay בּוּ כּוּ ma.

Mɪsrbaa k'a Woso כּוּכּוּ yɪ

4 M danyכּוּ, כּוּכּוּ k'a כּוּכּוּ n'a hɪrɛ awכּוּ m, ט awכּוּ כּוּכּוּ m כּוּכּוּ Zuuba Yeezuu כּוּ ma בּוּ ba n nɪ: Biisi בּוּ, כּוּכּוּ mɪsrbaa k'awכּוּ n'a bam an Woso כּוּכּוּ yɪ בּוּ dunda awכּוּ m, בּוּ mɪsrbaa בּוּ do awכּוּ n'a bam, בּוּ k'a ta lɛɛ tee... kan mɪsrbaa בּוּ do kɪ a da ra. ² Awכּוּ כּוּכּוּ כּוּכּוּ awכּוּ כּוּכּוּ m כּוּכּוּ Zuuba Yeezuu כּוּ ra בּוּ כּוּ. ³ Hɔ כּוּכּוּ Woso lɛ n taa בּוּ ba n nɪ: A lɛ taa k'awכּוּ n mɪsrbaa k'an mʊηηa a mɪm ט ba, k'a a gʊ jaandare do haay ma. ⁴ Awכּוּ gʊaa biyæθ a ga m, an a da a mesim ma כּוּ, k'an a da ma, an mɪsrbaa mʊηηa ba kan daʊrɛ kɪ. ⁵ K'a b'a mʊηηa to כּוּ lɛtaamarɔ bʊnyaarɔ n a so awכּוּ ט, amba כּוּכּוּ ט η n Woso כּוּ כּוּכּוּ כּוּ בּוּ nɪ y. ⁶ Mim naa do כּוּ ט, a b'a ka כּוּכּוּ n kʊrɔma kan a danyɪ kɪ an zambʊ ba ma y, bala, Zuuba כּוּכּוּ ט η nɪ minno כּוּכּוּ duro bam כּוּכּוּ כּוּכּוּ hʊrɔm, amba כּוּכּוּ lɛɛ ka ט a hɪ awכּוּ m, ט ט ya, ט so ra paan... בּוּ m. ⁷ Sɪra כּוּ ט, Woso n כּוּכּוּ bir כּוּכּוּ n mɪsrbaa ba lannכּוּ gɛɛ yaarכּוּ bare כּוּ ט y, בּוּ כּוּכּוּ n mɪsrbaa ba mʊηηaba כּוּ ט. ⁸ Naa minto בּוּ, gʊaa k'a nɪ kaanɪm hɔdɪndare naa do m בּוּ, gʊaa bɛɛ a nɪ kaanɪm nɪ y, Woso k'a n'a *Sent-Espri karɛ awכּוּ ט b'a kaanm m.

⁹ M danyכּוּ Krista כּוּ ט, כּוּכּוּ ηʊarɛ mim bɪnɛ nɪ, pakra bɛɛ m kan awכּוּ kɪ כּוּכּוּ n ci ba awכּוּ ma, m a mim dunda awכּוּ nɪ y. Bala, Woso mʊηηa כּוּכּוּ dunda awכּוּ m k'awכּוּ m bur ט ηʊam. ¹⁰ בּוּ, amba n ηʊarɛ mim dunda awכּוּ m בּוּ, awכּוּ ɪ danyכּוּ haay ט η nɪ Masedʊan כּוּכּוּ b'ט jilli כּוּכּוּ ηʊarɛ. בּוּ, כּוּכּוּ a ye כּוּכּוּ han k'a ta lɛɛ tee... kan η ηʊarɛ kɪ a da ra. ¹¹ K'a a yo ט כּוּכּוּ laafu n nynta awכּוּ kan כּוּכּוּ kɪ bire ט, gʊaa biyæθ n a zerga a mʊηηa mim lɛ, an zi ba an a mɪsrbaa ba m, amba כּוּכּוּ lɛɛ ka, ט a hɪ awכּוּ m בּוּ m. ¹² K'awכּוּ ba nɪnɑnaʊ כּוּכּוּ כּוּכּוּ kristagʊכּוּ bɛɛ nɪ η mɪ כּוּכּוּ y'awכּוּ gore dan η ט, awכּוּ בּוּ כּוּכּוּ mɪm kam כּוּכּוּ y.

Hɔ k'a nɪ nyntaη ט Yeezuu zɛrɛ hinni ט

¹³ M danyכּוּ, כּוּכּוּ כּוּכּוּ ט η gungu כּוּכּוּ mim bɪnɛ nɪ, כּוּכּוּ lɛ baa k'awכּוּ n כּוּכּוּ badכּוּ כּוּ ט, a bur heerzarɛ m amba כּוּכּוּ ט η ba taaheerɛ m כּוּכּוּ nɪ y. ¹⁴ Kʊ כּוּכּוּ sɪra ka, ט ט Yeezuu ga an a mɪm כּוּכּוּ ט בּוּ, maam כּוּכּוּ בּוּ, כּוּכּוּ ט η sɪra ka Yeezuu ט ηnɪ kʊkarɛ ηnɪ gungu כּוּכּוּ, Woso כּוּכּוּ mɪm כּוּכּוּ ט ηnɪ mɪsrbaa ba kan Yeezuu kɪ.

¹⁵ חכ כט כככ כט a hu keere naa, Zuuba i nyunta an a dunda. A i yire i ט, כככ כטכט כ'ט'כככ ט m musir naa, Zuuba zere hinni ט, כככ בל לט kam כטכט כט η gunga רכ כככ נל y. ¹⁶ Bala, כט Woso בל zaa ka, maleeka jitaare deem n a leer busu, n נל Woso huure בל he, Zuuba Yeezuu Krista מוהה y'a tom arzana ט, an zer. כטכט כט η sira ka Krista ט ηח בכככ ηח gunga רכ כככ n לט ka ηח'a mim ככ ט. ¹⁷ בל je ט כטכט, כככ כט כככ כטכט ט m musir hinni בל do ט בל, n כככ nam כט ט kan η kl n נל כככ busu warkט ככ ט, כט aa Zuuba זט ט brama, yu a nawט nclnaaט כככ n nyunta kan Zuuba kl דכמum haay. ¹⁸ K'a meerbaarc כככ duro ba kan כט kl, a bur כט heer yom.

ט ב'ט zu ט y

5 ט danyntu, pakra בט m כט n נל ci ba אככ ma n נל דכמum גט wakati כט minno כככ duro n נל bar ט בל mim dunda אכככ נל y. ² Bala, אכככ מוהה a do a zim a ט, hinni כט Zuuba n נל זט ט בל, nyunta a nawט amba koor tur טר gunuu ט גטaa n a wakati do בל m. ³ כט כטכט טר ηח'a hure η ט: «Laafu דכמum כככ n ta ט כטכט, minsi ba ט y.» דכמum בל do fuyire n נל daata zere η la amba nyoosibare טר daata זט ט juszaa ra בל m, η כככ בל כככ le נל y. ⁴ בל k'awככ נל, ט danyntu, monsigə בט אכככ n ta ט, כט דכמum בל do n בל daata זט אכככ ra, amba koor tur daata זט גטaa ra בל נל y. ⁵ Bala, אכככ haay, lεεgure כטכט n'awככ m, sinuu כטכט n'awככ m. Gunuu כטכט בט m כככ נל, בל monsigə כטכט בט m כככ m ככ y. ⁶ Naa כט ma בל, ט בל hinceem ba am כטכט כככ כככ נל y, ט ב'א to כט חככ n'ט zu ט y, ט ט da ט מוהה ma. ⁷ Hinceem zannככ אככ a ba η nawטm gunuu ט, gunuu ט ηח בט miη ט ככ an נל η zem. ⁸ בל, כככ ט sinuu כטכט m כככ m כככ ט, ט ט da ט מוהה ma, k'ט'כככ ט sira ka, ט bur ηטare m, i ט כככ yaa goηηo כככ ka ט ma, ט bur טככככט כט כככ n נל zem ba yu בל taaherle m, i ט, כככ yaa firgə כככ ku ט mim ma. ⁹ Bala, Woso n כככ ככ ט k'a בל fur ka כככ ma a כככ ככ ט y, בל כככ a ט, ט כככ n טככככט yu כככ Zuuba Yeezuu

Krista כט ma. ¹⁰ Yeezuu Krista מוהה i ga כככ כט ma, k'an bur yire i ט, כט כככ כטכט ט m musir, גט gunga כככ ט, כט כככ m musirbaa ba kan kl a zere hinni ט. ¹¹ Naa minto בל, k'a כט heer yo, a כט sarakare da ra, amba אכככ n'a bam kara בל m.

Dטndrcrcr kan leersore kl

¹² M danyntu, כטכט כט η נל Woso zi bam אכככ barla ηח karε אכככ לט, ηח'awכככ כככ zaa ט Zuuba zaa ככ ט רכ כככ, a ye כככ nawטε אכככ han k'a η gore da ט. ¹³ K'a η da ט guta kan ηטare kl, η zibəə בל minto. Aכככ haay, k'a bur laafu kan כט kl.

¹⁴ ט danyntu, כט a ye a han, k'a həən si כטכט כט η bur musirbaa zore bam כככ ma, k'a heerkoodəwarzannככ heer yo, k'a a da panηawarzannככ han, k'a bur bτraa-ma m kan gτaa haay kl. ¹⁵ K'a dundo a zi כטכט b'a bτnyaa sompi gτaa n'ט y, בל k'a bur a karε a מוהה bare ma tee..., אכככ kan כט kl, kan כטכט haay kl bire ט.

¹⁶ K'a bur heernyכככ m דכמum haay, ¹⁷ k'a bur yaa dam tee.... ¹⁸ Mim woo... ככ ט, k'a Woso barka da, bala, naa Woso le n taa אכככ טר zi Krista Yeezuu zuure בל ככ ט.

¹⁹ A b'a ta Sent-Espri zibəə m toore y, ²⁰ a בל wosolεsinntora ganטεε meerbaarc gore ככ ט y. ²¹ בל, mim haay ככ ט, k'a a חככ da ma, a diga חככ k'an מוהה a ככ ט בל ma, a nyasט חככ בל do m. ²² K'a a גט mim-bτnyaa do haay ma laaט.

²³ A ye כככ nawטm, כט כככ Woso כט laafu karεzaa m בל n'awככ hu ככ jilli, k'an do אכככ חככ ma, kan אכככ nyi kl a mε kl ma haay, כט minsi בל nyunta אכככ טר zi כככ Zuuba Yeezuu Krista zere hinni ט y. ²⁴ Woso מוהה y'awככ bir, junalεrazaa m, an נל ככ ט כככ ye naa bare.

²⁵ ט danyntu, k'a yaa da Woso m כככ minto ככ.

²⁶ K'a yaa da danyntu כככ haay m, amba a a ga m בל m.

²⁷ Zuuba כט ma, a ye כככ nawטε אכככ han paan.... K'a ci naa do karnda ba danyntu כככ haay לט.

²⁸ A ye כככ nawטm כט כככ Zuuba Yeezuu Krista barka n bur kan אכככ kl.

2 Tesaloniki zannō

Ci huyaa hō kō Pol a ba Tesaloniki zannō ma bi

gasōre

Pol ɿ ci bi ba. Ci naa do ɿ lɛkare ciro kō Pol ŋ ba rō kōw barla. A ba a ɔ kristagōō kō ŋ nɿ Tesaloniki ɔ rō kōw ma. Ci bi ba a ɔ, an a ya an nɿ Yeezuu zere huyaa hō bi mim dundam, bala, mim naa do gōōta an nɿ Tesaloniki gōō kōw kōm. Brōō gōōnō ɔ, Yeezuu lee ku kara, kōw ɔ a bi zi bam dō y, bala, Yeezuu wusigōre dōmum a zō. Naa haay tō ma m an ci bi ba k'a ŋ kō zaa ɔ.

Pol ɿ yaa dam Tesaloniki kristagōō m

1 Mōō mōō Pol, kan Silas kɿ Timote kɿ, kōw nɿ ci naa do bare awōō ma, awōō k'a m Tesaloniki kristagōō kōw, kōw Zɿ Woso kan Zuuba Yeezuu Krista kɿ n'a sō awōō ɔ kōw rō. ² A ye kōw nawōōm kō Zɿ Woso kan Zuuba Yeezuu Krista kɿ n barka kan laafu kɿ ka awōō ɔ.

Barka yaadare kan heeryore kɿ

³ M danyōō, a a ga m, kō kōw n yaa da Woso m bar-ka, awōō tō ma tee.... A ga a ɔ m, kō kōw n a ba nɿ- naa, bala awōō sarakare y'a dam la, awōō kō ŋōare nɿ tam lɛ tee.... ⁴ Naa minto m, kō kōw y'awōō mim dundam Woso kōō sokōmarōō vantōō lɛ, a dunda kōw nawōōm ɔ n'ɔ mim kam brama, bala, gōō kō kōw m, ŋnɿ fur kare awōō ma, awōō nɿ yem naa haay ma, an n'a tōōtōō ɔ a gōōta an nɿ sarakare m.

⁵ Naa woo... n'a hunkare a ɔ, dōō kō Woso n nɿ zem b'a ka bi yim turga, furyrōō kōō duro k'awōō nɿ yere ŋ ma naa n n'a kare awōō n'a ga Woso cirbāō gasōre m, Woso cirbāō bi do tō ma m awōō nɿ fur yim. ⁶ Sura m, hō k'an turga bi Woso n n'a bam, a y'awōō zim kōō gōō kō ŋ nɿ fur kare awōō ma rō kōw ma, an furyre ka ŋ ɔ. ⁷ Bi, awōō k'a nɿ fur yim kō kōw, a menyōō kare awōō ɔ kan kōw kɿ, naa ba a nawōōm hinni kō Zuuba Yeezuu n'a tom brama an zer kan a malɛkarōō paŋŋazannō kɿ bi ma. ⁸ Zer a nawōōm sewurōō kō ɔ, k'a bi fur ka gōō kō ŋ n Woso dō, bi ŋ bɿr yem kōw Zuuba Yeezuu lemim nyunta bi ma rō kōw ma. ⁹ Furyre kō ŋ n'a yim bi, zaar- bare k'a nyare ba ɔ m, n nyōō n nawōōm laatō Zuuba taōre kan a cirbāō paŋŋa kɿ ma. ¹⁰ Ze k'a nawōōm dōmum gōōta bi do hinni ɔ bi, naa n nɿ baŋ ɔ. Ze a nawōōm k'a bi nyunta lɛbōōre m a gōō kōw zi, kō gōō kō ŋ sɿra ka ɔ haay rō kōw n a lɛ kō a ɔ. Awōō nyuntam gōō kōw duro barla, bala, awōō sɿra ka lemim kō kōw pa da awōō m b'ɔ.

¹¹ Bi y'a ka, kōw nɿ yaa dam Woso m awōō tō ma tee..., k'an a ka k'awōō n a ga mōōsɿbaa k'a mōōŋŋa awōō bir k'awōō m b'a ba bi m. K'an a ka, a paŋŋa bi minto bi,

k'awōō n a da ma, a hō mōōŋŋa haay k'awōō lɛ n taa k'a ba bi ba, kō zi k'awōō n'a bam sɿra k'awōō ka bi tō ma bi m nyɿ da. ¹² Naa n'a kam kōw Zuuba Yeezuu n lɛbōōre yɿ awōō gōō zi, awōō m lɛbōōre yɿ a gōō zi, kōw Woso kan Zuuba Yeezuu Krista kɿ barka tō ma.

Hō k'a nɿ nyuntaŋ ɔ Yeezuu n bōōkare an bōō

2 M danyōō, kō kōw Zuuba Yeezuu Krista zere hinni bi nɿ, kan ba kōw n'ɔ som kō ma kan kɿ bi mim nɿ, hō kō kōw ɔ k'ɔ a ye awōō han bi ba n nɿ: ² A a da ma, n ɔ, wosolesinnōōsora ganwōōre meerbaa niŋŋō, gɛe Woso lemim padare niŋŋō, gɛe ci niŋŋō y'a tō kōw zi an n'a hure a ɔ, Zuuba zere hinni bi lee ku, a b'a hōō war kō ma a nyi ba naanaa, naa do tō ma y. ³ A b'a tō kō gōō n bra bumba a m fuga y. Bala, pakra m kō gōō cir gōōta m wuti ŋnɿ bɿs ka Woso ma, kō gōō bōōnyaa kō Woso n n'a dam sehar ɔ bi n a hunka, bi je ɔ, Zuuba dōmum bi n n'a kuŋ ɔ. ⁴ Gōō bōōnyaa bi do bi yem, gōō kōw n yaa da hōō m dō y, baa Woso mōōŋŋa, a y'a mōōŋŋa cɿntam hō haay burō ɔ, baa Woso burō ɔ. A gasōm Wosoce gōōta mōōŋŋa ɔ, an aa nyunta an a hɿ a ɔ, Woso n'a mɿ.

⁵ Nyunta kō kōw ɔ kan awōō kɿ bi, kōw naa mim dunda awōō m, a tō ba awōō kō ra? ⁶ Dutaa naa, hō n'a tam gōō bōōnyaa bi m toore, k'a b'a da ma, an a hunka k'a dōmum bɛe y'a ku y, awōō hō bi do dō. ⁷ Denter m, gōō bōōnyaa bi paŋŋa a nyaakōōm da an nɿ zi bam kara, bi pakra m kō gōō k'a n'a tam gōō bōōnyaa bi m toore bi n'a gaa toore. ⁸ Bi je ɔ, gōō bōōnyaa bi y'a hunkam kɛere, bi Zuuba Yeezuu y'a zem gōō a lɛ hoonsire m, an a hōōnɿ a hunkare leegure paŋŋa gōōtabaa m. ⁹ Gōō bōōnyaa bi, a hunka a nawōōm kan Sōtaana paŋŋa kɿ, a zi paŋŋazannō do haay bam, an makrōō ba kan hoserlo kɿ, k'a gōō nyōōnyōō. ¹⁰ A yom zi bōōnyaa do haay ma, an gōō kō ŋ nɿ nyaanum kō kōw nyōōnyōō, brōō nyaanum, bala, sɿra k'a n'a dam ma an ŋ bōōm bi, ŋ n a ŋō, bi, ŋ n ye ma y. ¹¹ Bi y'a ka, Woso n a ka nyōōnyōōre paŋŋa nɿ zi bam kan ŋ kɿ, kō nɿ sɿra ka ŋōaar ɔ. ¹² Yɿ a nawōōre nɿnaa, Woso m bi zem bi gōō kō ŋ n ye sɿra ma y, bi zibōōnyaa bare ŋn'a ŋōam kō kōw dōō yar.

ፀ jum ነጋጋጋጋ sarakare ነጋ ፀ

¹³ M danyntu, ነጋ ፀ ga m, ፀ yaa da Woso m barka
awwaw taw ma tee..., awwaw kፀ Zuuba n'a ስገጠጠ ነጋ ነጋ.
Bala, Woso awwaw ነጋ ፀ, ነጋ ma ነጋ, durnya ba ፀ cuna y.
*Sent-Espri zibəə taw ma, kan ye k'awwaw ፀ sira ma ነጋ ነጋ
mintu, k'awwaw n bፀmbፀre ye, a ye Woso sፀፀre ነጋ.
¹⁴ Bፀmbፀre ነጋ taw ma m, an zu kፀ ፀ kan lemim nynta kፀ
kፀ pa da awwaw m ነጋ ነጋ, an awwaw bir, k'awwaw m ነጋ nynta
taw kፀ Zuuba Yeezuu Krista lebbፀre ነጋ ፀ. ¹⁵ Naa taw ma
ነጋ, danyntu, k'a jum ነጋጋጋጋ, a ነጋ haay kፀ ነጋ dunda
awwaw m meerbaa ነጋ ፀ ሸፀ ci ፀ ነጋ nyasፀ ጠጣጣ.
¹⁶ ነጋ Zuuba Yeezuu Krista ጠጣጣ, kan ነጋ Zፀ Woso
ነጋ ነጋ ስገጠጠ, ስገጠጠ heerwፀtare k'a nyare ba ፀ, kan taa-
heerle ጠጣጣ ነጋ ka ነጋ ፀ. ¹⁷ A ye ነጋ nawፀre ስገጠጠ han, kፀ
ገ n'a ka kፀ heerwፀtare n'awwaw heer han, kፀ ስገጠጠ ጠጣጣ
ka awwaw ፀ k'a bur ነጋ k'an ጠጣጣ haay bam tee..., zibəə
kan meerbaa ነጋ ነጋ ፀ.

Yaadare mim

3 M danyntu, ነጋ k'a ሸጋጋጋ ነጋ n'a hure awwaw m ነጋ ba
n ነጋ, k'a yaa da ነጋ taw ma, kፀ Zuuba lemim n ሸጋጋጋ-
ta an bur tam leፀ tee..., k'an daፀre ye amba a nynta ፀ
awwaw zi b'ፀ ነጋ m. ² K'a yaa da ነጋ taw ma ነጋ, kፀ Woso n
ነጋ ነጋ ሸጋጋጋ ሸጋጋጋ kፀ ስገጠጠ ነጋ ነጋ ፀ, bala, ሸጋጋጋ
haay bፀre nፀ sira kare y. ³ ነጋ, jinalerazaa m Zuuba m, a
y'awwaw ጠጣጣ dam la, an dፀ awwaw ma kan a
bፀnyaaabarezaa ነጋ ነጋ. ⁴ K'awwaw mim bፀnce nፀ, Zuuba a
ka ነጋ heer n kookoo ፀ a dፀ, ፀ ፀ, awwaw ነጋ ነጋ ነጋ n'a
hure awwaw m bam b'awwaw ሸጋጋጋ a ta leፀ kan a bare ነጋ.
⁵ ነጋ, kፀ Zuuba n a ka k'awwaw n Woso ስገጠጠ kan a heer ነጋ,
k'a a da ma ነጋ, a bur tam leፀ tee..., baa kፀ ነጋ m, amba
Krista a ba ነጋ m.

Zibəə mim

⁶ ፀ danyntu, a ye ነጋ nawፀre awwaw han, ነጋ Zuuba
Yeezuu Krista taw ma, danyntu haay kፀ yakፀzannu m ነጋ
ነጋ, k'a ሸጋጋ ስገጠጠ ma laaፀ, bur ye m ነጋ haay kፀ ነጋ
dunda awwaw m ነጋ ma y. ⁷ Awwaw ጠጣጣ, awwaw ነጋ k'a n'a
bam a ነጋ ነጋ dunda ነጋ dፀ. Bala, nynta kፀ ነጋ ፀ
kan awwaw ነጋ ነጋ, ነጋ nynta yakፀzannu y. ⁸ ነጋ n ሸጋጋ
ነጋ ነጋ vፀm y. ነጋ, zi ነጋ ba ፀ ነጋ, ነጋ zi ba sinuu ፀ
kan a ሸጋጋጋ ፀ ነጋ, k'awwaw ሸጋጋ ነጋ ነጋ ነጋ ነጋ mim taw
ma y. ⁹ Sira ነጋ ፀ, ነጋ ፀ ga m, ፀ daahan ye awwaw zi, ነጋ,
ነጋ y'a ስገጠጠ ፀ zim k'ፀ leፀmaa ነጋ ነጋ, k'awwaw n zu ነጋ
ነጋ ba ፀ. ¹⁰ Bala, nynta kፀ ነጋ ፀ awwaw zi b'ፀ ነጋ, ነጋ
awwaw m, ነጋ ፀ: «Kፀ ሸጋጋ ፀ, a le baa zibəə ma, k'a ነጋ ነጋ
ነጋ ነጋ y.» ¹¹ A n ነጋጋጋ, ነጋ y'a mare n n'a hure n ፀ, awwaw
ፀፀፀፀፀፀ n ta ፀ, ስገጠጠ yakፀ bam, ስገጠጠ zi bare y, a
war ስገጠጠ ፀፀፀፀ minno ma. ¹² Le kፀ ነጋ n'a cፀntam
ፀፀፀፀፀፀ duro m, ፀ nፀ ስገጠጠ ነጋ Zuuba Yeezuu
Krista taw ma ነጋ ba n nፀ: K'a a da a ጠጣጣ zibəə le ፀ
zeny..., a a leፀmaa ነጋ ነጋ.

¹³ ፀ danyntu, k'awwaw nፀ, a ነጋ kፀ kan zi ጠጣጣ bare ነጋ y.
¹⁴ Kፀ ሸጋጋ n zu ነጋ ነጋ dunda ci naa do ነጋ ፀ b'ፀ, k'a
zaa da le ፀ, a b'a ya, a a ze kፀ ra kan ነጋ y, kፀ nyannu n a
nyasፀ. ¹⁵ ነጋ, a b'a zaa ba a jum y, k'a dፀndፀ, amba n tur
a danyntu dፀndፀ ነጋ m.

Leersore

¹⁶ ነጋ, kፀ Zuuba ጠጣጣ k'a nፀ laafu kam ነጋ n laafu ka
awwaw ፀ dፀmum haay, ነጋ haay m. ነጋ, kፀ Zuuba m bur
kan awwaw haay ነጋ.

¹⁷ ነጋ ጠጣጣ Pol nፀ leersore yaa kፀ ነጋ n'a dare
awwaw m naa ሸጋጋጋ bare m zim, ciro haay kፀ ነጋ tur ስገጠጠ
ነጋ ነጋ, m ነጋጋጋ tur a dan ፀ nፀnaaፀ. ነጋ
ጠጣጣ ሸጋጋጋ n naa.

¹⁸ ነጋ kፀ ነጋ Zuuba Yeezuu Krista barka n bur kan
awwaw haay ነጋ.

1 Timote

Ci lɛɛkare hɔ kɔ Pol a ba Timote ma bi

gasɔɔɛ

Pol ɛ ci bi ba. A ba a ɔ Timote ma. Bi ma bi, b'l Efɛzi ɔ. Timote bi, a zi bi grekki m, a da bi m zuɔfɔ, an a ba srakarezaa. (Zibɛɛzannɔ ci 16.1-3) Pol karɔndanyɛ m Timote m, bi m zibɛɛro ka ɔ gɔta Tesaloniki ɔ kan Korenti ki ɔ. (1 Timote 1.3)

Ci bi ba a ɔ, bala kristagɔɔɛ kɔ barla, gɔɔɛ kɔ sɔnno ɛ hɔɔndare bɔnyaarɔ dɔndam. Nyɔnta Pol ɔ lɔnɔnɔ ɔ, an ci bi ba k'a srakarezannɔ kɔ kan wosogɔɔɛzannɔ kɔ ki dɔndɔ.

A y'a hum nɛ a ɔ, an hɔɔndare k'an turga nyasɔ kɔ kɔ, an bɔr Woso zi bam lemim nyɔnta padare nɔ ɔ. K'an zɛ kɔ ra n nɛ yaa da dɔnda gɔɔɛ kɔ m, an gɔɔɛ tɔrgɔ kɔ ɔ, an ɛ ka wosogɔɔɛ kɔ lɛɛ.

Pol ɛ yaa dam Timote m

1 Mɔɔɛ muɔɔa Pol nɛ ci naa do bare. Woso kɔ kɔ bɔmbɔrezaa m bi kan Krista Yeezuu k'an kɔ taa-heerɛ bi k'l zaa ka, mɔɔɛ nɛ m ba Krista Yeezuu zibɛɛzaa. ² Ci bi ba kɔ nawɔɛ ɛ bi ma, Timote, mɔɔɛ nyɛ paan... srakare nɔ ɔ, a yɛ kɔ nawɔɛ kɔ Zi Woso kan kɔ Zuuba Krista Yeezuu ki n barka, kan cicirzere ki, kan laafu ki ka ɛ ɔ.

Dɔndɔɛ zambɔ karɔnsaambɔ kɔ ma

³ Amba kɔ yɛ ɛ han, m hɔɔɛ ma, kɔ m ta Masedɔan ɔ bi, gɔɔɛ ɛ nyɔnta Efɛzi ɔ, k'l gɔɔɛ kɔ ɛ nɛ nɛ hɔɔɛ hɔ dɔndam nɔ kɔ da jum ɔ. ⁴ A hɛ ɛ nɛ kɔ ɛ nɛ biisi minno kan yaabɔ kɔ gaandarɔ sɔɔɛ jintoo kɔ ki to. Minno kɔ duro, bɔsɔkare ɛ nɛ zɛm nɛ bala, ɛ bɔr a dam Woso hɔɔɛ bare kɔ kɔ n'a dɔm srakare nɔ ɔ bi han y. ⁵ Meerbaa naa do ba ɛ bi nawɔm kan ɛ ki, kɔ ɛ n'a da ma, ɛ nɛ heer hu yɛ, kɔ ɛ nɛ nyɔnta ɛ heer ɔ, kɔ ɛ nɛ hɔɔndare muɔɔa yɛ, ɛ nɛ sɔra ka paan... ⁶ Gɔɔɛ kɔ sɔnno a gɔ zaa kɔ kɔ hɔnka naa ma, ɛ nɛ nyaam, meerbaa yaarsɔ kɔ ɔ. ⁷ N ɔ, Woso lɛrɔ hɔɔndɔnno n a mɛ, an bɔkare hɔ kɔ ɛ muɔɔa n'a hum, ɛ nɛ som la kan paɔɔa ki bi, ɛ nɛ jɛ dɔ y.

⁸ Kɔ dɔ kɔ ɔ Moyiisi lɛrɔ kɔ muɔɔa, k'a ɛ yɛ ɛ ɔ, gɔɔa ɛ zuɔ ɔ amba a a ga m bi m. ⁹ Ɔ a ɔ da ɔ nɔ ɔ, ɔ n nɛ lɛrɔ kɔ ka gɔɔɛ tɔrgɔ kɔ ma y, a ka n y'a ɔ bayerezannɔ kɔ ma, kan bɔsɔkanno ki, gɔɔɛ kɔ bɔnyaarɔ ki, mimbɔnyaabɔnno ki, kan gɔɔɛ kɔ bɔr Woso dan ɔ kɔ kɔ ki, kan gɔɔɛ kɔ ɛ nɛ Woso hɔ gɔɔɛ kɔ kɔ kɔ ki, gɔɔɛ kɔ ɛ n'a zuɔ kan a dɔ ki meeyaa kɔ kɔ kɔ ki kan gɔɔɛ kɔ, ¹⁰ jaandɔnno ki, kan gɔɔɛ kɔ yaarɔ wɔta kan kɔ ki zannɔ ki, kan gɔɔɛ kɔ sɔna ɛ nɛ hɛ zannɔ ki, ɛ nɛ sɔarannɔ ki, kan ɛ nɛ sɔarkasetɔzannɔ ki. Lɛ bi ka n y'a ɔ kɔ mim haay k'a nɛ hɔɔndare muɔɔa bi zarm kɔ ma. ¹¹ Hɔɔndare naa do a ga kɔ ɔ kan lemim nyɔnta kɔ

Woso a da kɔ kɔ ɔ bi ki. Lemim bi do nɛ Woso k'a a so heernyɔ ɔ bi lɛbɔɔɛ hɔnkare.

Yeezuu barka dare a muɔɔabaa

ɔ ma

¹² Mɔɔɛ ɛ yaa dam kɔ Zuuba Krista Yeezuu m barka, k'a paɔɔa ka kɔ kɔ ɔ m a zi ba bi minto. Mɔɔɛ ɛ yaa dam nɛ barka k'a gunga a ɔ, mɔɔɛ n ga a zibɛɛ bi m an mɔɔɛ da ɔ bi minto. ¹³ A n bɔkare biisi bi, mɔɔɛ nyɔnta n meerbaa bɔnyaarɔ ba ma, m fur ka a gɔɔɛ ma, m a sɔnsɔ wɔ. Bi, a kɔ cicir zɛ, bala, badɔ ɛ kɔ da naa haay bare ma, kɔ kɔ n sɔra ka bi kɔ ma. ¹⁴ Wɔ Zuuba bi barka ka kɔ kɔ gɔta, an a ka kɔ n sɔra ka, m nɛ ɛ nɛ m Krista Yeezuu nɔ ɔ. ¹⁵ Meerbaa kɔ kɔ kɔ ma ba naa, sɔra m, gɔɔa haay a ga m, an a si muɔɔa: «Krista Yeezuu bɔr durnya ɔ, k'a bi mimbɔnyaabɔnno bɔm-kɔ.» Bi, mɔɔɛ mimbɔnyaarɔ bare ɛ lɛ da. ¹⁶ Bi, Woso kɔ cicir zɛ, k'an bɔr yɛ ɛ ɔ, Krista Yeezuu a bɔraama gɔta hunka kɔ gɔɔɛ zi kɔ kɔ m mimbɔnyaabɔr gɔta k'a lɛ da bi, kɔ kɔ m yɛ makra gɔɔɛ kɔ ɛ nɛ zɛm bi sɔra ka ɛ nɛ mɔsɔrbaa k'a nyare ba ɔ yɛ kɔ kɔ kɔ ma.

¹⁷ Bi, kɔ gɔɔɛ n a a lɛ kɔ Woso ɔ, ɛ nɛ da ɔ dɔmɔm haay, an cir an nɛ cirbɛɛ m dɔmɔm haay, an nɛ mɔsɔrbaa m tee..., gɔɔa bɔr a muɔɔa yɛ y, a deem m Woso. Amina.

Pol ɔ Timote n a yɔ ɔ

¹⁸ M nɛ Timote, ɛ b'l dɔndɔ kɔ nawɔm, amba wosolesinnɔsɔra ganwɔɛ meerbaa zannɔ nyɔnta ɛ nɛ nɛ mim hɛ bi m, hɔ kɔ ɛ y'a hɛ bi kɔ da ɛ nɔ ɔ, ɛ sa ɛ zoobare muɔɔa bi bam. ¹⁹ Zoo bi ba srakare m, kan hɔɔndare muɔɔa ki m. Hɔɔndare muɔɔa bi do, gɔɔɛ kɔ sɔnno a to, a tore bi n a ka ɛ srakare n a zar.

²⁰ Yimene kan Alesandr k'l gɔɔɛ kɔ duro barla, mɔɔɛ

כּוּ דאָא ןַּמָּא סׁטָאָאנָא כּוּ ךּ, כּוּ ןַּ ןֹל חֹכְמָא כּא, כּוּ ןַּ ב'א יאָ ןַּ ןֹל װֹסוּ סׁטָנֹס ךּוּ ךּ.

Dʊndɔre kʊ gʊkʊ n yaa da Woso m

2 חֹכְמָא כּוּ כּוּכָא לֶּעָא מָּא נ'א יֶעֱמ בִּל, א יֶעֱמ כּוּכָא נאװֹרֶע, כּוּ גׁטָאָא נ יאָא דא װֹסוּ מ גׁטָאָא חֶאָא תַּּמָּא, א ןַּ ןֹל מִיִּם חֶאָא דא װֹסוּ כּוּ ךּ, א יאָא דא מ בָּרְכָא ןַּ תַּּמָּא.

2 K'a yaa da cinno kʊkʊ tʊ ma, kan lʊezannʊ haay kʊ tʊ ma sʊ, k'ʊ nyunta laafu kʊ tʊ, tʊ bʊr zum Woso tʊ zeny... mʊsʊrbaa zore kʊ tʊ kan daʊre kʊ.

3 Naa m mʊtʊŋa, an Woso kʊ kʊkʊ bʊmbʊkʊrezaa m bʊ kʊ yʊ, 4 a lʊ taa kʊ gʊkʊ haay n bʊmbʊkʊre yʊ, kʊ ןַּ n'a da ma, ןַּ ןֹל sʊra dʊ.

5 Bala, Woso deem n ta tʊ, gʊaa deem taan... ןֹל גׁטָאָא זֶעֱמ כּוּ רָא קָאן װֹסוּ קִל, Kʊrista Yeezuu m.

6 A tʊ yʊ an a mʊtʊŋa ka zʊ ma, kʊ gʊkʊ haay n bʊmbʊkʊre yʊ.

Dʊkʊm kʊ Woso a cʊnta bʊ k'a b'a ku an naa ba bʊ, a yʊ kasetʊ, an a hʊnkare a tʊ, Woso lʊ taa k'a gʊaa haay bʊmbʊkʊ. 7 Naa mʊtʊŋa tʊ ma m Woso n kʊkʊ kʊ tʊ kʊ m yʊ a lemim padʊr, an kʊkʊ ba kʊristazibʊʊzaa, sʊra kʊkʊ n'a hʊm, kʊkʊ bʊr ןַּטָאָאָר בָּרֶע י, kʊkʊ cʊnta a tʊ, kʊ m sʊrakare kan sʊra kʊ dʊnda dʊ vantʊkʊ gʊtʊ kʊkʊ m.

8 Naa minto bʊ, kʊkʊ lʊ taa kʊ gʊkʊ yaarʊ kʊkʊ n yaa da Woso m, lʊe haay tʊ, ןַּ n'a kʊkʊ busu brama kʊ mim-bʊtʊnyaa bʊ nyunta ןַּ גׁטָאָא זֶעֱמ י, ןַּ בִּל ןֹל kʊmaa kan nyaa kʊ tʊ a heer tʊ ןַּ ןֹל yaa bʊ da y.

Lannʊ mim

9 Kʊ lannʊ kʊkʊ ןֹל, kʊkʊ lʊ taa, kʊ ןַּ ןֹל huu k'a ga kʊ tʊ ba du a ma, ןַּ ןֹל bʊr sappʊ, mʊtʊŋahʊnkare ba ןַּ זֶעֱמ י, ןַּ ב'א קָא מִיִּם כׁסִּירֶע װָאָסִּל מָּא, גֶּעֶ sarma nyʊenʊkʊ ma y, גֶּעֶ busoo gʊta huu ma, גֶּעֶ mʊtʊŋabankare waasʊ ma y.

10 Bʊ, kʊ ןַּ n'a ka zi mʊtʊŋa bʊr ma, bala, lannʊ kʊ ןַּ tʊ, a tʊ zum Woso tʊ kʊkʊ, a ga a wʊm kʊ ןַּ n'a ba nʊ-naaʊ. 11 Hʊkʊndare wakati tʊ, lannʊ kʊkʊ a ga m, ןַּ ןֹל zʊ sʊ... ןַּ ןֹל yʊ kʊ haay ma.

12 Kʊkʊ bʊ yʊm kʊ lannʊ n hʊ dʊnda gʊkʊkʊ yaarʊ m, ןַּ n'a so ןַּ tʊ y, a a ga m, ןַּ ןֹל zʊ sʊ... 13 Bala, Adam Woso lʊe ka an a da, ʊʊvʊ n bʊkare an a nya tʊ. 14 Adam bʊe Sʊtaana bra ba nʊ y, ʊʊvʊ a bra ba m, an yʊ, an bʊsʊ ka Woso lʊ ma.

15 Bʊ, k'a yʊ nyʊ-dazaambaa ma an a tʊntʊ tʊ sʊrakare kʊ tʊ, kan ןַּטָאָאָר kʊ, mʊtʊŋabaa kʊ, mʊtʊŋazerle kʊ, a bʊmbʊkʊre yʊm.

Kʊristagʊkʊ lʊezannʊ mim

3 Sʊra m, meerbaa kʊ kʊkʊ tʊ kʊ m a ba naa m, kʊ gʊaa lʊ taa k'a ka wosogʊkʊ lʊe, zibʊʊ mʊtʊŋa a tʊ k'a ba.

2 Bʊ, kʊristagʊkʊ lʊezaa a ga m, an bʊr gʊaa kʊ n bʊ mim yʊrʊ n a hʊ ma y, a lʊ m bʊr deem, an bʊr gʊaa k'a a da a mʊtʊŋa ma zaa, hʊkʊndamimmazaa, nyasʊ a mʊtʊŋa m zaa, an bʊr saanʊkʊ sim mʊtʊŋa a har tʊ, an n'a dam ma an hʊ dʊnda gʊkʊkʊ m.

3 A bʊ yʊ bʊemirezaa waasʊ y, a bʊ yʊ kʊkʊarezaa nyaa bʊnce tʊ y, bʊ k'an yʊ kʊmarezaa, laafʊkamazaa, a bʊ yʊ busooןsarezaa y.

4 K'an dʊga a har mim ma mʊtʊŋa, an a da a nyʊntʊ ma, ןַּ ןֹל bʊr zʊtʊ tʊ, ןַּ ןֹל bʊr a dʊŋ tʊ hʊ haay kʊ tʊ. 5 Bala, kʊ gʊaa n a da ma an nyasʊ a har mim m mʊtʊŋa, a y'a

bam kʊ k'a a da ma, a nyasʊ Woso gʊkʊ sokʊma nʊ?

6 Kʊ gʊaa k'a yʊ kʊristagʊkʊ lʊezaa, a n a ga m, an yʊ sʊrakarezaa daa y, kʊ m bʊe m, a y'a mʊtʊŋa busum, an dʊtʊdyarʊ kʊ Sʊtaana a yʊ bʊ yʊ.

7 A a ga m sʊ, k'a kasetʊ m bʊr mʊtʊŋa gʊkʊkʊ kʊ ןַּ bʊr zum Kʊrista tʊ kʊkʊ zi, kʊ n b'a da ma, n a gore kʊ tʊ y, k'a b'a da Sʊtaana bʊŋŋa tʊ y.

Daahanzannʊ mim

8 Daahanzannʊ kʊkʊ a ga m sʊ, ןַּ ןֹל yʊ mʊsʊrbaa zore zannʊ, sʊrazannʊ, ןַּ בִּל yʊ bʊemirezannʊ waasʊ y, ןַּ בִּל yʊ zambʊ hʊkamazannʊ y.

9 Nʊ y'a ga m, ןַּ ןֹל jum kʊkʊkʊ sʊra kʊ sʊrakare a hʊnka bʊ kʊ tʊ, hʊkʊndare mʊtʊŋa m.

10 K'a lʊe ka a ןַּ ka lʊe, a dʊga ןַּ ןֹל ma, kʊ mim ba ןַּ גׁטָאָא זֶעֱמ י, k'a bʊkare a ןַּ da daahanbaa zibʊʊ b'ʊ.

11 Daahanzannʊ kʊ lannʊ m kʊkʊ a ga m sʊ, ןַּ ןֹל bʊr mʊsʊrbaa mʊtʊŋa m, ןַּ בִּל yʊ meerbaa bʊtʊnyaa ba gʊkʊkʊ ma zannʊ y, ןַּ n'a da a mʊtʊŋa ma, ןַּ ןֹל yʊ jʊnalʊezannʊ hʊ haay kʊ tʊ.

12 Daahanzaa biyʊʊ lʊ a ga m an bʊr deem, an a da a nyʊntʊ ma mʊtʊŋa, an dʊga a har mim ma mʊtʊŋa.

13 Bala, gʊkʊkʊ kʊ ןַּ ןֹל daahanbaa zi bam mʊtʊŋa kʊ kʊkʊ, ןַּ gore daʊre yʊrʊ ןַּ ןֹל heerkoodebaa gʊta yʊ sʊra ka Kʊrista Yeezuu tʊ zekʊra kʊ tʊ.

14 Kʊkʊ y'a gʊngam kʊ m bʊr tʊ bʊ zi kʊkʊ, bʊ naa haay gʊsʊsʊra kʊkʊ ba tʊ bʊ ma, k'an bʊr yʊrʊ tʊ, 15 kʊ kʊkʊ bʊr m bʊr zʊm kʊkʊ, k'ʊ bʊ mʊsʊrbaa k'a a ga m, an bʊr bam Woso gʊkʊkʊ gʊtʊ zi bʊ dʊ. Wosogʊkʊkʊ kʊ duro, kʊristagʊkʊ sokʊma bʊ m, Woso k'an mʊsʊr bʊ y'a so tʊ, sokʊma bʊ dʊ n ta hʊkʊndare k'a m sʊra bʊ m, an n'a kam gʊkʊkʊ n'a dʊkʊ.

16 Kʊ sʊrakare hʊ gʊta k'a nyaakʊm da Woso n a hʊnka bʊ, gʊkʊ b'a dam ma an bʊsʊ ka ma y. A a hʊnka mesim kʊ tʊ, Sent-ʊspri n a hʊnka gʊaa tʊrga, maleʊkarʊ m dʊga a. N n'a mim pa da dʊ vantʊkʊ zi. Gʊkʊkʊ sʊra ka tʊ durnya kʊ tʊ jilli. Woso n a busu an a nyʊnta lʊebʊtʊre kʊ tʊ arzana tʊ.

ןטָאָאָר חֹכְמָאָרֶרֶכְּ ןַּ ןֹל nyʊntaן tʊ dʊmʊntʊ jezannʊ tʊ

4 Sent-ʊspri a hʊ paan... a tʊ, jʊ dʊmʊntʊ tʊ, gʊkʊ gʊkʊntʊ sʊrakare tore, ןַּ ןֹל yʊ brabagʊkʊkʊ m zinʊro ma, kan hʊkʊndarʊrʊ kʊ zinʊro kʊkʊ n ta ןַּ ןֹל, gʊkʊkʊ ןֹל ןַּ dʊdam kʊ kʊkʊ kʊ ma.

2 Gʊkʊkʊ kʊ ןַּ n'a hʊ bam tʊ, gʊkʊkʊ mʊtʊŋa n ןַּ ןֹל, ןַּ n'ʊ ןַּטָאָאָר bam kʊ kʊkʊ n'a kare ןַּ n'a nyʊntʊkʊkʊ, gʊkʊkʊ kʊ duro heer ga, amba sʊ tʊr na hʊ ma bʊ m, nyannʊ ba ןַּ ןֹל fʊga y.

3 Nʊ y'a hʊrʊ ןַּ tʊ, gʊkʊkʊ bʊ lʊ ka ʊ tʊ dʊ y, bʊ lannʊ bʊ ʊ ka sʊ y, ןַּ hʊkʊbʊrʊrʊ nʊŋŋoo bʊrʊ cizem, an bʊkare Woso tʊ kʊkʊ kʊ duro da sʊrakare zannʊ tʊ ma, bala, bʊkʊ sʊra dʊ, kʊ ןַּ ןֹל barka yaa da Woso nʊ, ןַּ n'a dʊ ןַּ ןֹל ןַּ bʊ.

4 Bala, hʊ haay kʊ Woso a da bʊ mʊtʊŋa, kʊ gʊkʊkʊ tʊ yaa dam Woso m barka ןַּ n'a dʊ ןַּ n'a sare, tʊ n'ʊ ga m, tʊ dʊga deem taan... ma hʊ bʊtʊnyaa y.

5 Bala, Woso lemim bʊ kan kʊkʊ yaadare kʊ y'a hu kʊm.

Yeezuu Krista zibænyl muŋŋa mim

6 Naa dunda surakarezannh k'w m, k'ubu ba n'cunaas, ubu yum Krista Yeezuu zibænyl k'an muŋŋa, bi n'a hunkam s'w a s, ubu y'l t'orm surakare lemim bi m, kan sra h'cundare k'l ni yem ma muŋŋa bi kl. 7 l bi ye biisi minno yaarsur k'w dundare ma y, ŋ bur a dam g'aa han surakare n'w s y. l bur i t'ont'w s kan m'usurbaa k'a Woso n'w yi bi bare kl. 8 Bala, k'w g'aa y'a me paŋŋa dam la t'ont'w n'w s, daahan m, b'a g'aa bankare bi g'ata y, an b'akare, k'w g'aa i m'usurbaa k'a Woso n'w yi bi bare, a y'a dam g'aa han h'w haay n'w s. Woso ler b'w, k'a zaa m m'usurbaa paan... yi tara bur'w s naa s, kan booti hinni s kl. 9 Meerbaa naa do, s'ra m, g'aa haay n'a ga m, an a si muŋŋa. 10 Naa minto m, k'w ni yem k'wre ma, s n'w s yon s, bala, Woso k'a m m'usur bi k'w ta s heer l. A m g'aa haay b'umb'wrezaa, bi g'w k'w ŋ s'ra ka r'w k'w an ni ŋ b'umb'w. 11 Naa, ubu i ga m, i hi paan..., i dunda g'w k'w m.

12 l b'a ka g'w n i gore b'w s, k'l m g'aa poo bi t'w ma y. Bi, a ka k'l yi makra muŋŋa surakarezannh k'w mim s, i meerbaa n'w s, i tare n'w s, i ŋsare n'w s, i surakare n'w s, i m'usurbaa k'an muŋŋa Woso mim s bare n'w s. 13 l bur i t'w s, kan Woso lemim bi kar'unda bare kl, g'w sok'w ma n'w s. l t'w s kan g'w k'w d'und'wre kl, kan h'w dunda g'w k'w m kl, k'an ta an k'w b'wre kl. 14 l bi gan'wre k'w Woso a ka i s, k'l zi bam bi to y. A ka k'a s ubu s bi, nyunta s kan wosolesinnisora gan'wre meerbaa zannh kl, kristag'w l'ezannh k'w ŋ y'a k'w ka ubu ra kl s. 15 Naa ubu ga m, i nyas'w k'w k'w i heer s, i t'ont'w s kan a zibæ kl, g'aa woo... n a d'w ŋ s i y'l yon s, i ni tam l. 16 Dundo i muŋŋa zi, i dundo h'w k'l n'a dundam g'w k'w m bi zi, i bur i t'w s kan naa haay kl, k'ubu ba n'cunaas, ubu y'l muŋŋa k'w, i g'w k'w ŋ n'a t'w kare i ma r'w k'w s.

D'und'w zaar'w surakarezannh k'w

t'w ma

5 l bi hæen si g'aa gusire ma kan paŋŋa kl y, bi, d'w ga ma i z, i d'und'w. Nyukumbonno k'w d'und'w danylbaa n'w s. 2 l lannh gusinno k'w d'und'w, i s, i k'w m, lannh pooro k'w d'und'w kan heer hu kl, i s, i dan'w m.

Zonno mim

3 Zonno k'w ŋ g'w ba s r'w k'w, nyas'w ŋ ni kan d'wre kl. 4 Zoro k'a nyunta n ta s g'w a yaŋŋ'w, k'w nyunta k'w, g'w yaŋŋ'w k'w y'a ga m, ŋn'a y'wrezannh nyas'w dunda. Naa ŋ y'a ga m, ŋn'a ba, a Woso zuure bi n'w s. K'w ŋ y'wrezannh k'w nyas'w ŋ ni bi, ŋni nyas'w ŋ ni s. Woso n'a ŋsam bi m naa. 5 K'w zoro k'an zoro paan... an g'w a deem bi ni, yo b'w Woso ma, an ni yaa dam tee... sin-u s kan gunuu s kl, an ni daahan yem Woso han. 6 Bi, k'w zoro k'a n'a kam mesim letaamar'w ma bi ni, a m'usur m'nyaa d'wre n'w s, bi, s'ra n'w s, g'w m Woso mim s. 7 N'w zaa s meerbaar'w k'w duro m, k'w g'w bi mim y

ŋ g'w zi k'a dunda y. 8 K'w g'aa bur nyas'wre a harg'w ni, an l'w da bi, a j'wrezannh ni y, a zaa surakare b'w a j'w m, a b'nyaaaba l'w da basurakarezaa m.

9 K'l s k'l zoro t'w da zombaa daahan ci b'w, a a ga m, k'w zoro bi do d'wraa m bus'rdi ku, bi nyunta a s, g'aa deem taan... l'w s. 10 A a ga m s, g'w n a zibæro muŋŋ'w bare kaseti ka, ŋn'a d'w ŋ s, a a nyunta t'w muŋŋa, a saannh si muŋŋa a har s, an wosog'w k'w gannh s'wrg, † an a da cicirzannh han, an zi muŋŋa do haay ba.

11 K'w zonno pooro k'w ni, i bi ŋ t'w da ci b'w y, bala, k'w g'aa yar s'ra b'w an ta ŋ ni, bi ŋ y'a g'w Krista zuure ma, ŋn'a ŋsam k'a a ya a zim sa. 12 A ba k'w ŋ naw'wre n'cunaas bi, n yi ŋ d'w yarle, bala, ŋ n jum a l'w ra l'wre ler k'w ŋ y'a b'w Krista m bi n'w s y. 13 A n ta s s'w bi, mim ŋ y'a ka nyunta vam m, ŋn'l g'w harle'w sam, an l'w da bi, a l'w n'a zum g'w k'w minno s, ŋ bur dundore a zi y, h'w k'a n'a ga h'wre m bi, bi ŋn'a hum. 14 Naa t'w ma bi, k'w l'w taa k'w zonno pooro k'w n'a ya ŋni c'w ka, ŋni nyunta y, ŋni d'w a j'w mim ma muŋŋa, k'w ŋ bi zaa ka k'w n'w k'w s, ŋn'a da ma, ŋn'a b'nyaa hu k'w ma y. 15 Bala, zonno pooro k'w k'w a b'w zaa t'wrga b'w kara, ŋn'l zum S'wtaana s. 16 K'w l'w surakarezaa i zonno m a har g'w barla, k'an nyas'w ŋ ni, a b'a to k'w kristag'w sok'wma n k'w ŋ t'w ma y, k'an a da ma, an a da zonno k'w ŋ g'w ba s r'w k'w han.

Kristag'w l'ezannh mim

17 G'w k'w kristag'w l'ezannh m ŋn'a zi bam muŋŋa r'w k'w, ŋ y'a ga d'wre m gallem hu ya, an l'w da bi, niŋŋoo k'w ŋ ni k'w kan Woso lemim padare zibæ kl, h'cund'w g'w k'w m zibæ kl r'w k'w. 18 Bala, Wosoci b'a hu a s:

l bi h'w du der k'a n'l y'w z'w m bi l'w ma y. ††
A a ya, an a hu s, a s:
Zibæzaa a ga m,
an a zibæ ny'w k'w y.

19 K'w g'aa a hu a s, l'wzaa mim ba, k'w g'aa hu ya g'w kaak'w n a hu ŋ s, a mim bi do ba denter y, i bi mim bi do si s'ra y. 20 G'w k'w ŋ ni mimb'nyaa bam n'w k'w, hæen si ŋ ma g'w k'w woo... l'w, k'w g'w k'w ŋ g'w r'w k'w m nyi ba, ŋni dundo a zi.

21 A ye k'w naw'wre ubu han, Woso kan Krista Yeezuu kl, Woso mal'wkar'w k'w kl l'w, k'l zu h'w k'w hu ubu m haay naa s, i bi j'w b'w k'l z'w g'aa m gum'w ma y, g'w k'l gum'w ka s y. 22 l b'l k'w ka g'w mim la nyagura m, k'an zi ba wosog'w k'w barla y, i bi gas'w g'aa mim-b'nyaa s y. Dundo i muŋŋa zi, k'a b'nyaa b'a n'w l'w ma y.

23 l bi g'w i bur hi mire a minto bala y, d'w mi poore, i k'w a t'w busum an t'w i dam k'wre ma bi t'w ma.

24 G'w niŋŋoo mimb'nyaar'w i yum garga ra, bi n ŋ d'w ka cuna y, g'w k'w bur d'w k'w y, ŋ mim-b'nyaar'w k'w d'w n t'w a s j'w s. 25 Zibæro muŋŋ'w bare do m bi s, g'w g'w k'w t'w y'w garga ra, k'w zibæ bur yum garga ra l'wre ni y, bi ŋ z'w m bi b'w garga ra.

† K'w g'w ta zulf'w har s, naa ŋ t'w a ba ŋ ni. †† Dono i t'w zulf'w k'w h'wzaa z, g'w gaatare m a j'w s.

לכחכא kan a soorezannכ ki

6 גטכא haay כט ה נל לכמבאא ככרע ככ ט ככ א ga m, הן'א דכ ה ט, a soorezannכ ככ a ga daure m. כט ככטכ בל Woso תכ zar y, כט ה בל כככ חכדנדארע בל תכ zar ט y. ² לכחכא כט ה soorezannכ כככ surakare zannכ m ככ כככ, ה ב'א הל ה ט, a hכdeem kan ה ki Krista danyubaa ככ ט, הןל ה gore ככ ט y. A ga a ט m, הןל ה zi ba מוהנה-מוהנה denter an לֵע da, כט surakarezannכ m, ה כככ m הןל ה הטam, הן'ל ה zi bam בל תכ ma.

הטאר חכדנדארעזאנכ kan חכנל denter ki mim

חכ k'לבל ga m, ל dunda גטככ m, ל ה דטנדכ m בל n naa. ³ כט גטאא ל חכ vanta dundam, a bur yem כככ Zuuba Yeezuu Krista sira meerbaarc כככ ma y, b'a bur yem חכדנדארע k'a ga כט ט ba kan מלסרבאא k'a Woso ככ יל בל ki ma ככ, ⁴ גטאא בל do בל, מוהנהabusurezaa m. A n חככל דכ y, בלסכארע waasi yaaba n ta m, an n'a kam ma k'a nyaa ba meerbaanyl כככ תכ ma. Naa נל zem letaama בטניאא m kan כטmarewar ki, כט תכ zarle ki, חכככ da כט ma בטניאא ki m. ⁵ A ל גטככ כט ה חכככ m danhadא ככ כככ dam בלסכארע jintoo ma, bala, ה n sira דכ y, הן'א gungare ה ט, surakawosט בל, חכנל yure zaa m.

⁶ Denter m, surakawosט בל, חכנל גטא m, k'a ל yure ט, ל y'ל zergam חכ k'ל m ta m בל רֵע. ⁷ Bala, בטר כט כככ ט durnya ט בל, כככ n בטר חככ נל y, כככ y'ט כככ ט כככ m vam. ⁸ Naa תכ ma בל, כט כככ ל חכככ m kan huu ki m, naa a ga m, an כככ ככ. ⁹ בל, גטככ כט ה n'a kam ma k'a ba חכנלזאנככ כככ, a do ה nawטm makra ככ ט, הן'ל gasטm letaamarכ כככ כט ה נל בטניאא באנהא ככ ט. Letaamarכ כככ duro נל גטככ dam zaarbארע kan nyaanle ki ma. ¹⁰ Bala, mimבטניאארכ do haay məsi m busoo הטארע m. גטככ גטכטנחכ a nyטחנככ הן'א ba surakare ma laatט, הן'ל fir do y'a חטחכ yum a מלסרבאא ככ ט, busoo הטארע כט ה gasט ט בל תכ ma.

דטנדכ Timote minto

¹¹ B'לבל, Woso גטאא n'ל מל, ל ba laatט naa woo... ma, ל ל תכ ט kan turgabaa zibəə ki, מלסרבאא k'a Woso ככ יל ki, kan surakare ki, הטארע ki, טטנטטארע ki, nyuntabaa ki. ¹² Zoo מוהנהא כט surakare zoo m בל ba, מלסרבאא k'a

nyare ba ט בל nyasט כככככ. לבל bir Woso ט בל תכ ma, לבל m nyunta ל ye ma, ל ל surakare ככ ל לֵע ma מוהנהא גטככ cir לֵע. ¹³ כט m לֵע cunta ל m, Woso k'a נל מלסרבאא kam חכ haay ט בל taa, kan Krista Yeezuu ki taa, בל nyunta an a surakare kasetl ka מוהנהא פֿכֿנס Pilatl taa. ¹⁴ לֵע כט כככ n'a kare לבל ט בל ba n נל: Zu חכ כט כככ הל לבל m haay b'ט, ל nyasט m כט dintim b'a כככ ma y, כט minsi בל nyunta ל גטר zi ככ y, כט כככ Zuuba Yeezuu Krista n tolle ba an a כככ an בטר. ¹⁵ A zem דכממ כט Woso a cunta k'an b'טr ma b'ט,

Woso מוהנהא ל לֵע da haay, a y'a so heernyככ ט, a m cinno haay Cir, a m zuubarכ haay Zuuba, ¹⁶ a מוהנהא y'a deem taan... ל bur gare y, לֵעגורע כט גטככ b'a dam ma an a כככ ma כככ an נל nyuntan ה ט, גטככ n a yl y, בל גטככ b'a dam ma an a yl y. A y'a so לֵעכטארע ט kan panנהא k'a nyare ba ט ki! Amina.

דטנדכ חכנלזאנכ תכ ma

¹⁷ A הל גטככ כט ה נל חככ m durnya naa do ככ ט כככ כככ m, ל ט, ה ב'א מוהנהככ busu, בל ה בל yo חכנל ma y, bala חכ cenlezaa m. בל, כט ה נל yo Woso ma, a m נל חכככ woo... kam כככ ט גטא, כט כככ m בל ta ה נל, ט ט heer נכככ ה נל. ¹⁸ A הל ה נל ל ט, הןל zi מוהנהא ba, הן'א ba zi מוהנהא barezannככ גטככ, הןל yl חכככארעזאנככ, הן'א da גטככ vantכככ han a חכנל בל m. ¹⁹ כט ה y'a bare נכככאט, חכנל מוהנהא k'a b'a zarle, הן'א cuntare a מוהנהככ m booti hinnl תכ ma, k'a בל מלסרבאא paan... yl.

Leersore

²⁰ Timote ra, nyasט חככ כט Woso a da ל ככ ט בל m, ל b'ל לֵע zu meerbaarc yaarsl כט בלסכאכוסמא meerbaarc m כככ כככ ט y, kan בלסכארע כט n n'a hum ma חכככרֵע, בל הטאר חכככרֵע m b'ט y. ²¹ גטככ גטכטנחככ surakare to הן'א nyטחנכככ, כט ה ט, a ta חכככרֵע naa do m בל תכ ma. בל, כט Woso barka n nyunta kan ל ki!

2 Timote

Ci huya ho kɔ Pol a ba Timote ma bi

gasɔɔɛ

Pol i ci bi ba. A ba a ɔ, Timote ma. Bi ma bi, a a zo a gare kan a zibæ nyare ki ma. Lɔnnɔɔɛ a nyɔnta ɔ an ci bi ba, a yi ma kɔkɔ gɔta.

Ci bi ba a ɔ, k'a Timote heer yo, fɔyɔɔɔɔ kɔ bi ni η yim to ma. K'an dundo a zi sɔ kan gɔkɔ kɔ η ni bɔɔ nɔɔɔɔ kam lo kɔ ki. K'an a to ɔ kan Wosoci bi ho dundare ki con. A y'a zε mim dundam ci b'ɔ, a ɔ, a zoo ba a a da ma.

Pol i yaa dam Timote m

1 Mɔmɔmɔ Pol i ci naa do ba, Woso i kɔkɔ kɔ ɔ, kɔ kɔ n yi Krista Yeezuu zibæzaa, kɔ m mɔɔɔɔba kɔ Woso a ler kɔ, kɔ n'a yim Krista Yeezuu kɔ ɔ bi pa da. ² Ci bi ba kɔkɔ nawɔɔɛ lɔɔ ma, Timote, kɔkɔ nyl n'ɔɔ m, m n'ɔ ηɔam, a ye kɔkɔ nawɔɔɛ kɔ Zi Woso, kan kɔ Zuuba Krista Yeezuu ki n barka, kan cicirzere ki, kan laafu ki ka i ɔ.

Pol i Timote paŋŋa dam la

³ Kɔkɔ i yaa dam Woso m barka, a zi kɔkɔ n'a bam kan noom hu ki, amba kɔkɔ yaabɔ zu ɔ bi m. Sinuu ɔ kan gunuu ɔ ki kɔkɔ yaadare kɔ ɔ haay, kɔkɔ i yaa dare lɔɔ to ma, m n'a barka dare. ⁴ Nyi k'ɔɔ ka bi to i kɔkɔ kɔ ɔ, kɔkɔ n'a ηɔam paan... kɔ m m ya, m i yi, kɔ m heer n nyɔ gɔta. ⁵ Sɔra k'ɔɔ ka denter bi, a to i kɔkɔ kɔ ɔ, lɔɔ yaabalɔ Loyis i nyɔnta sɔrakare bi do m, i da Enis nyɔntam kɔ. Bi, kɔkɔ do kɔkɔ ɔ, lɔɔ ta sɔrakare bi do m kɔ.

⁶ Naa minto m, kɔkɔ ni m ya, m n'a hɔɔ lɔɔ m, m ɔ, ganwɔɔɛ kɔ Woso a ka i ɔ k'ɔ zi ba m, kɔkɔ ni m kɔ ka lɔɔ ra lɔɔ n a yi bi, zi ba m. ⁷ Bala, Espri kɔ Woso a ka kɔ ɔ bi bɔ kɔkɔ dam nyibæ ma y, bi, paŋŋa kan ηɔare ki, daamɔŋŋama ki an n'a kam kɔkɔ ɔ.

⁸ Naa to ma bi, i bi nyannu zε kɔkɔ Zuuba kaseti kare ma y, i bi nyannu zε kɔkɔ to ma kɔkɔ ni lɔnnɔɔɛ ɔ a to ma bi minto kɔ y. Bi, yo Woso paŋŋa ma, i ye fur ma lemim nyɔnta bi to ma am kɔkɔ ho bi m. ⁹ Woso mɔmɔmɔ kɔ, kɔ bir a ɔ, kɔ kɔ n yi a gɔɔɔ. A n naa ba, kɔkɔ zibæro mɔmɔmɔ to ma y, a mɔmɔmɔ kɔkɔ kan barka k'a n'a kam bi ki to ma m. Barka bi do ka a ɔ kɔkɔ ɔ, Krista Yeezuu kɔ ɔ, bi ma bi, durnya n a sɔŋŋɔ da ba y. ¹⁰ Bi kεɔɔ naa, kɔkɔ sɔmbɔɔɔzaa Krista Yeezuu k'a bɔɔ bi, barka bi do a hunka garga ra. Bala, a zε paŋŋa zaar ba, an mɔɔɔɔba k'a nyare ba ɔ hunka lemim nyɔnta bi m.

¹¹ Lemim nyɔnta bi do padare to ma m, Woso n kɔkɔ kɔ ɔ, kɔ m yi a padarezaa, kristazibæzaa, a hoɔndarezaa. ¹² Bi to ma m, kɔkɔ ni fur naa yim, bi fur bi yɔɔ nyannu ba kɔkɔ ni y, bala, gɔaa kɔ kɔkɔ sɔra ka ɔ bi, kɔkɔ bi zaa do mɔmɔmɔ, bi kɔkɔ heer kookoo kɔ, m a do m ɔ, a

i paŋŋa m k'a do ho k'a a da kɔkɔ kɔ ɔ bi ma, k'an ta an a zεɔ hinni ku. ¹³ Yo sɔra meerbaa kɔ kɔkɔ η ba kan i ki kɔ kɔ ma, i jim sɔrakare kan ηɔare kɔ kɔkɔ n ta η ni Krista Yeezuu kɔ ɔ bi kɔ kɔ kɔkɔ. ¹⁴ Do hoɔndare mɔmɔmɔ kɔ n y'a da i kɔ ɔ bi ma, i do ma Sent-Espri paŋŋa k'a ni kan kɔkɔ ki bi m.

Onezifɔɔ a da Pol han

¹⁵ Lɔɔ do i ɔ, kristagɔkɔ kɔ η ni Azii kɔ b'ɔ kɔkɔ haay a kɔ kɔ ɔ, Fizeɔ kan Hermozennu ki yi η barla kɔ. ¹⁶ A ye kɔkɔ nawɔɔm kɔ Woso n'a cicirzere kɔrgu Onezifɔɔ hargɔkɔ ra, bala, a tɔr kɔkɔ heer ba kookoo kɔmɔmɔ niŋŋoo ɔ, nyannu n a nyasɔ kɔkɔ dure bi to ma y.

¹⁷ Bala, bɔɔ k'a ɔ Rɔm ɔ naa ɔ bi, a a ka kɔkɔ buncɛ ma paan..., an aa kɔkɔ yi. ¹⁸ A ye kɔkɔ nawɔɔm kɔ Zuuba n a ka, k'an Woso ba mɔmɔmɔ yi, Zuuba mɔmɔmɔ zεɔ hinni ɔ. Lɔɔ do mɔmɔmɔ kɔ i ɔ, nyɔnta kɔ kɔkɔ ɔ Efεɔɔ ɔ bi, a a da kɔkɔ han gɔta.

Yeezuu Krista yarbær mɔmɔmɔ zibæ

2 K'ɔɔ ni, m nyl, i paŋŋa da ra, barka kɔ kɔkɔ n ta m Krista Yeezuu kɔ ɔ bi m. ² Mɔkɔ hoɔndare k'ɔɔ ma gɔkɔ cir lεɔ bi, a dunda gɔkɔ kɔ η ni nyasɔm ni mɔmɔmɔ kɔ kɔkɔ m, kɔ η n'a da ma, η n'a dunda gɔkɔ van-to kɔ m kɔ.

³ Ye fɔyɔɔɔ ma am kɔkɔ ho bi m, ho kɔ Krista Yeezuu yarbær mɔmɔmɔ a ga m, an a ba bi m naa. ⁴ Kɔ yarbær ta yar ma, k'a lε taa kɔ yarbænno cir bi kɔ n yi a ra, a bɔɔ a kam gɔkɔ kɔ η gɔkɔ har ɔ kɔ kɔ mɔɔɔɔba bare ma y.

⁵ A do kɔ i ɔ, kɔ n brasire ganwɔɔɛ cunta, kɔ gɔaa n zu bra bi sire zaa ɔ, n bi ganwɔɔɛ bi kaŋ ɔ y. ⁶ Danwur k'a kɔ dam lε ra bi n ni lεɔ kam an aa dam bi wɔɔɔ ho yi. ⁷ L hoɔkɔ da ho kɔ kɔkɔ n'a hum naa ma k'ɔ jɔ ma, bala, Zuu-ba hoɔkɔ kare i ɔ, k'ɔ i da ma, i jɔ ma haay.

⁸ Yeezuu Krista to da i kɔ ɔ, David do gɔaa m, a a mɔmɔmɔ kɔ gæno bire ɔ, amba lemim nyɔnta kɔ kɔkɔ n'a pa dam bi n'a hum bi m.

dɔmum naanaa, gɛɛ k'a kɔsi, k'ɪ gɔɔta ɪ bur som la, hɛɛn si gɔɔta ma, ɪ bɔ ɪ lɛɛ kɔ ɪ n'a mimbɔnyaa to, ɪ heer yo kɔ ɪ n'a mɪnɪnɪ ba, naa haay ba bɔraama gɔta nɔ ɔ, ɪ bur hɔ dɪndare ɪ nɪ. ³ Bala, dɔmum zɛm, gɔɔta kɔ bɪ yɛrɛ ɪn'a tɔr ka sɪra hɔdɪndare bɪ ma y, bɪ zu ɪ nawɔrɛ a mɪnɪnɪ lɛtaamarɔ ɔ, ɪn'a ka a hɔhɔhɔ karɪn-saamba ma ɪn'a bur a ma yɔɔɔɔ, bɔrɔ n bur hɔ k'an nyɪnta ɪ ma dɪndare ɪ nɪ. ⁴ Nɪ bɪ yɛrɛ ɪn'a tɔr ka sɪra ma dɔ y, ɪn'aar minno ɪn'a tɔr kare ɪ ma. ⁵ B'ɪnɪ, bɔr ɪ ma hɔ haay nɔ ɔ, yɛ fir ma, lemim nyɪnta padarezaa zi ba, zibɛɛ kɔ Woso a ka ɪ ɔ bɪ ba mɪnɪnɪ.

Pol zɛ a zɔ

⁶ Bala, kɔ kɔ nɪ, wakati a ku kɔ m yɛ zɛ ma. Mɔ kɔ zɛ bɪ bɔ kɔ ɔ kan mannɪ kɪ, kɔ hɔrɛ wakati a ku. ⁷ Mɔ zoo mɪnɪnɪ ba, kɔ brasire a tekka ku, kɔ nyasɔ sɪrakarɛ m. ⁸ Kɛɛrɛ naa, Woso dama ganwɔrɛ cɪnta kɔ m, ganwɔrɛ bɪ do bɪ, tɪrgabaa m, an b'a kam kɔ ɔ, dɔdɔkare hinni ɔ b'ɔ. A mɪnɪnɪ m dɔdɔkarezaa tɪrga. Mɔ bɛɛ an n'a kare m ɔ m deem nɪ y, a y'a kam gɔɔta haay kɔ ɪ n'a ɪnɔam k'an bɔr nɔ kɔ ɔ.

Pol ɪ taa kɔ Timote n bɔr a zi

⁹ ɪ ɔ, k'ɪ bɔr kɔ zi zɔ. ¹⁰ Bala, Demas a bɔ kɔ ɔ, k'a nɪ her durnya naa ɪnɔam bɪ nɔ ma. A a hɔr an ta Tesaloniki ɔ, Gresans ta Galasii ɔ, Tiiti ta Dalmasi ɔ. ¹¹ Likki y'a deem ɪ gɔɔta kan kɔ kɪ. K'ɪ bɔr ɪ nɪ zɛm

k'ɪ Markɪ gaa ɪ bɔr m, bala, a y'a dam kɔ han gɔta m zibɛɛ bɪ nɔ ɔ. ¹² Mɔ Tisikkɪ nyɔɔ Efɛzɪ ɔ. ¹³ K'ɪ zɛm, kɪ bɔ Trowas kɔ ɔ Karpus zi, ɪ nyɛɛm huu kɔ kɔ to b'ɔ bɪ sa ɪ bɔr m, ciro kɔ bɔr ɪ bɔr ɪ nɪ nɔ, an ɪ da bɪ, n nɪ ɪ ba hɔbɔsi ci m nɔ kɔ.

¹⁴ Alesandɪr, saar bɪ, a zi bɔnyaa ba kɔ m gɔta, Zuuba y'a zibɛɛ zɪm kan ɔ. ¹⁵ Dundo ɪ mɪnɪnɪ zi kan kɪ nɔ, bala, a bɔsi ka kɔ meerbaarɔ ma gɔta. ¹⁶ Mɔ lɛkare dɔdɔ bɪ kare ma bɪ, gɔsi n nyɪnta ɔ k'a a da kɔ han y, a bɔ ɪ n'a kɔ ɔ haay. A yɛ kɔ nawɔm Woso han, k'a b'a taar ka ɪ la y. ¹⁷ Bɪ, Zuuba a da kɔ han an paɪnɪ ka kɔ ɔ, yɪ a ɔ nɔnɔnɔ kɔ n zi kɔ n y'a ka kɔ ɔ lemim nyɪnta padare nɔ ɔ bɪ ba haay, do vantɔ gɔɔta haay n a ma. Bɪ, Zuuba kɔ yɔ taatii bɪ ɪ ɔ! ¹⁸ Zuuba gɔɔtare an kɔ yɔ zi bɔnyaa haay kɔ ɔ, an dɔ kɔ ma, kɔ n gasɔ a cirbɛɛ kɔ ɔ arzana ɔ. A nɔ n ɪ lɛbɔrɛ yɪ dɔmum haay! Amina.

Leersore

¹⁹ Yaa da Priska kan Akilas kɪ m, yaa da Onezifɔr har gɔɔta m nɔ. ²⁰ Erastɪ gɔɔta Korentɪ kɔ ɔ. Trofim yaaba zɛ, kɔ n a to Mile kɔ ɔ. ²¹ ɪ ɔ ɪ bɔr, kɔ nyɛɛm dɔmum n bɔkare an a ku. Ebulus kan Pudens kɪ, Linus kɪ, Klodɪya kan danyɔnɔ kɔ ɪ nɪ naa ɔ haay nɔ kɔ k'ɪ yaa dare ɪ m. ²² Bɪ, kɔ Zuuba n bur kan ɪ kɪ. Woso barka n bur kan awɔ haay kɪ.

Tiitu

Ci kɔ Pol a ba Tiitu ma bi

gasɔɔɛ

Pol ɩ ci bi ba. A ba a ɔ Tiitu ma, Tiitu zi bi grekki m. Pol karɩndanyi m an zi ba kan Pol ku lemim nyɩnta padare no ɔ. (Galasii zannɔ 2.1-3) Nyɩnta Tiitu ɔ Kreti kɔ ɔ, an n'a dam sɩrakarezannɔ kɔ han, bi ma bi, Pol ɩ lonkɔɔ ɔ, an a to b'ɔ an ci bi ba.

Ci bi k'a a ba bi, a hi a ɔ, k'a wosogɔɔkɔɔlezannɔ mɩsɩrbaa k'an lɔnɩ tɔ da Tiitu nɔ ɔ. K'a dɔndɔ ka sɩrakarezannɔ kɔ ɔ, an ɛ da bi, gɔɔgɩsinno kɔ kan lannɔ pooro kɔ ku, nyukumbonno kɔ ku, lonkɔ kɔ ku. K'a mɩsɩrbaa kɔ ɩ y'a ga m, ɩn'a ba an Woso nɔ yi bi tɔ da ɩ nɔ ɔ. Kɔ ɩ nɩ jum kɔkɔ a nɔ ɔ.

Pol ɩ yaa dam Tiitu m

1 Mɔn muɩɩa Pol, Woso zibæanyi m kɔ m, Yeezuu Krista zibæzaa m kɔ m, kɔ m a ka kɔ gɔɔkɔ Woso ɩ kɔ ɔ kɔ n sɩra ka, ɩnɩ sɩra dɔ, an a ga mɩsɩrbaa k'a Woso nɔ yi m, ² kɔ ɩ nɩ mɩsɩrbaa k'a nyare ba ɔ bi ta a heer ɛ. Woso ɩ mɩsɩrbaa bi do ler kɔ kɔ m, bi ma bi, durnya ba ɔ y. Bi, Woso bur ɩsaar bare y. ³ Dɔmum kɔ Woso a cɩnta bi k'a b'a ku bi, a mɩsɩrbaa bi do hunka, lemim k'a ka kɔ gɔɔkɔ n a pa da bi m. Woso muɩɩa, k'an kɔ bɔmbɔrezaa bi, a ɛ ka kɔ ɔ, an lemim bi do da kɔ kɔ ɔ, kɔ m a pa da. ⁴ Tiitu, ci bi ba kɔ nawɔɛ ɩbu ma, kɔ nyɩ paan... n'ɩbu m, sɩrakare deem kɔ kɔ m ta m bi nɔ ɔ. A ye kɔ nawɔm kɔ kɔ Zi Woso kan kɔ bɔmbɔrezaa Krista Yeezuu ku n barka, kan laafu ku ka ɩ ɔ.

Zibæ kɔ Pol Tiitu da a bare ɔ

Kreti kɔ ɔ

⁵ ɩbu tɔ kɔ ɔ Kreti kɔ ɔ b'ɔ, k'ɩ gɔɔkɔ ɩ kɔ k'a n bankare yi cɩna bi banka, k'ɩ gɔɔkɔ nyɩkɔ ɔ, ɩ ba kristagɔɔkɔ leezannɔ Kreti kɔ kɔ kɔ biyæ nɔ ɔ, amba kɔ kɔ kɔ hɩ ɩbu m bi m. ⁶ K'ɩ ɔ k'ɩ leezaa kɔ ɔ, a a ga m, an yi gɔɔa kɔ n bi mim yɩɛ n a hi ma y, a ɩ m bur deem, a nyɩnta m sɩrakarezannɔ, ɩ bur mɩsɩrbaa bɔnyaa bare y, balesire zannɔ bæ nɩ ɩ mɩ sɔ y. ⁷ Bala, kristagɔɔkɔ leezaa bi, wosogɔɔkɔ nyasɔnzaa m, bi minto bi, a a ga m, k'an bur gɔɔa kɔ n bi mim yɩɛ n a hi ma y, a n a ga m, an yi muɩɩabusurezaa, nɔmaazaa, gɛ bæemirezaa waasi y, a n a ga m, an yi wakaarezaa nyaa bunce ɔ, gɛ zambɔ kɔ kamazaa y. ⁸ A a ga m, an bur saannɔ sim a har ɔ muɩɩa, an bur zi muɩɩabare ɩsare, an bur kɔndamimmazaa, an bur gɔɔa turga, gɔɔa k'a nɩ mɩsɩrbaa k'a Woso nɔ yi bam, bɔraamazaa. ⁹ A a ga m, k'an jum kɔkɔ Woso lemim paan... kɔ ɩ y'a dundam bi nɔ ɔ. Ncɩnaaɔ bi, a y'a dam ma, an gɔɔkɔ dɔndɔ sɩra hɔndare bi nɔ ɔ, an bɩsɩkɔnno da jum ɔ.

Nɔsaarhɔndarezannɔ mim

¹⁰ Gɔɔkɔ kɔ nyɩkɔ ɔ amba kɔ hɩ bi m, bala, gɔɔkɔ ta ɔ gɔta, an ɛ da bi, zuɩɩɔ kɔ ɩ gasɔ banyɩ ɔ kɔ kɔ barla, ɩ bur yem k'a zu sɩra ɔ y. ɩ nɩ bra bumbam gɔɔkɔ m meerbaa yaarsɩ m. ¹¹ A ka kɔ ɩ n'a meerbaa kɔ bare to, bala, ɩ yi hadɩ gɔɔkɔ gɔɔkɔ zaar bam, ɩn'ɩ k'a n a ga m dundam gɔɔkɔ m k'a kɔ yi, zambɔ kɔ yɩɛ m. ¹² Kreti zannɔ kɔ muɩɩa gɔɔa deem, kɔ ɩ nɩ dɩgam ma a lesinnɩsorazaa nyɩnta an a hi, a ɔ: «Kreti zannɔ kɔ, ɩsaarzannɔ m tee..., poohkɔ nɩ ɩ mɩ, yakɔzannɔ nɩ ɩ mɩ, ɩ n kɔ vanta dɔ kɔ hɔbɩɛ bæ y.»

¹³ Kɔ kɔ gɔɔa b'a hɩ naa, sɩra m, naa minto bi, hænn si ɩ ma paan..., kɔ ɩ sɩrakare n yi muɩɩa. ¹⁴ Kɔ ɩ nɩ zuɩɩɔ hɔndare k'ɩ ɩ noondare m bi to, ɩ bi zu ɩɛɔ kɔ gɔɔkɔ ɔ ɩ sɩra tɔ kɔ kɔ a cɩnta kɔ kɔ ɔ y. ¹⁵ Kɔ gɔɔa heer hu ta ɔ, kɔ haay hu ta ɔ sɔ kan ku. Bi kɔ gɔɔkɔ kɔ dintinzannɔ m, ɩ bur sɩra kam nɔ kɔ nɩ, dintim m kɔ haay m kan ɩ ku. Bala, ɩ hɔndareɩ bɔnyaa, kɔ ɩ y'a bɔnyaa bam sɔ, nyannɩ ba ɩ nɩ y. ¹⁶ ɩ y'a hɩɛ ɩ ɔ, a Woso dɔ, bi ɩ zibæ bɔnyaa kɔ kɔ y'a hunkare ɩ ɔ, ɩ n Woso dɔ y. Kɔ bɔnyaa nɩ ɩ mɩ Woso mum ɔ, bayerezannɔ m, ɩ b'a dam zi muɩɩa sɩ bare ma y.

Wosozuurezannɔ mɩsɩrbaa

2 K'ɩbu nɩ, kɔ kɔ ɩ y'a ga kɔ ɩ kan hɔndare k'an sɩra bi ku dunda gɔɔkɔ m. ² A hɩ gɔɔkɔ gusinno kɔ kɔ m ɩ ɔ, ɩn'a da a muɩɩa ma, ɩnɩ bur daɔɛ m, ɩnɩ bur a hɔkɔ dam mim ma muɩɩa, ɩnɩ bur sɩrakare m paan..., ɩnɩ bur ɩsare denter m, ɩnɩ bur a tɔntɔn ɔ tee.... ³ A hɩ lannɔ gusinno kɔ kɔ m sɔ ɩ ɔ, ɩnɩ bur mɩsɩrbaa muɩɩa k'a Woso nɔ yi bam, ɩ bi yi gɔɔkɔ kɔzarlezannɔ y, ɩ bi yi bæemirewaasɩzannɔ y, ɩnɩ zi muɩɩa bare dunda gɔɔkɔ m. ⁴ ɩ n'a ba ncɩnaaɔ, kɔ lannɔ pooro kɔ n hɔkɔtaɔɛ

dunda a zino kan a nynta ki nysare minto, ⁵ k'u n' ni bur hokndamimmazannok, n'ni bur misurbaa zore bare, n'ni bur nyasore a j'eer m mut'ha, n'ni bur nyintabaa m, n'ni bur yere a zino le ma, k'u g'as bi Woso lemim bi s'nsok w' y.

⁶ Nyukumbonno k'ok d'ondok maam sok i s, n'ni bur a hokndam mim ma mut'ha h' haay h' s. ⁷ A ka k'l mut'ha n' y' makra mut'ha, zi mut'ha bare h' s, h' dunda g'ok m sira m kan i heer ki haay, a ka k'l h'okndare h' s, k'u n' n'l gore da s. ⁸ A ka k'l meerbaa n' bur mut'ha, k'u g'aa bi h'ok y' k'a h' i ma y, k'u k'ok j'ok k'ok b'a da ma, n'ni h'ok b'onyaa h' k'ok ma y, k'u n' ni nyannok bi.

⁹ Lok h'ok k'ok d'ondok i s, n'ni y' a s'osrezannok k'ok ma h' haay h' s, n' n'a ka ma k'a n' heer n' y, n' bi b'ok ka n' ma y. ¹⁰ N' bi h'ok k'ona y, n'ni bur a mut'ha bam tee..., k'u n' n'a d'ok n' s, a i sira bam. N'oknaas bi, Woso k'u k'ok b'omborezaa m bi, h'ok k'u n' n'a dundam bi d'are y'om h' haay h' s.

¹¹ Bala, Woso a barka hunka g'aa haay b'ombore h' ma. ¹² Woso barka bi n'a n'sam bi, k'u k'ok n' s'ok k'ok misurbaa b'onyaa haay s, kan durnya naa do letaamarok haay ki s. K' s' da ma, s her-her misurbaa naa ba mut'han'nyasore h' s, kan turgabaa ki, Woso h'ok h'ok misurbaa ki h' s. ¹³ U' bur s misurbaa bare n'oknaas, s bur d'ok d'ok m'um nynta k'u k'ok ta s heer le, k'ok b'omborezaa Yeezuu Krista le b'ok n' n'a hunka n' s bi ma, a m k'ok Woso a m g'ok. ¹⁴ A a mut'ha ka ze ma k'ok h' ma, k'a a da ma, a k'ok b'ombok mimb'onyaa haay h' s, k'awok hu b'ok, a k'ok ba a mut'ha dog'ok, k' s' bur zib'ero mut'ha k'ok bare n'sam tee....

¹⁵ Naa haay dunda, i g'ok k'ok heer yo, i n' h'ok s' le k'u Woso a ka i'ok s' bi m. I b'a to k'u g'ok n' l' gore h' s y.

Sarakarezannok misurbaa

3 A h' sarakarezannok k'ok m haay, i s, n'ni y' k'u leezannok haay ma, n'ni n' le si, n'ni bur zib'ero mut'ha k'ok do haay bare n'sare. ² N' bi g'ok s'nsok w' s' y, n' bi nyaa ba y, n'ni bur mut'habaa bam, n'ni bur nynta kan g'ok haay ki. ³ Bala, k'ok nynta biisi sok, s n' ni

h'ok h'ok zi bam, s m bayerezannok, s nyaam, mesim letaamarok do haay kan a h'ok h'ok ki n'a so k'ok s, s n' ni b'onyaaaba bam, s n' n' s' kam ma k' s' y' am g'ok vantok m, s a ka g'ok m sok s m, s sok k'u m. ⁴ Bi, Woso k'ok b'omborezaa bi, k'a b'a mut'habaa kan a n'sare k'an ta m g'ok haay h' ma bi hunka bi, ⁵ a k'ok b'ombok vam, a n' k'ok b'ombok zib'ok turga k'u k'ok ba bare m h' ma y, k'ok b'ombok a s, k'awok cicir ze bi h' ma. K'ok b'ombok a s, an k'ok mimb'onyarok s'rgok, *Sent-Espri n' y' daa ka k'ok s, an misurbaa daa ka k'ok s. ⁶ Bala, Woso a ka Sent-Espri n' zer k'ok ra g'ok k'ok b'omborezaa Yeezuu Krista h' ma. ⁷ A ba a s n'oknaas, k'awok ba turga a m'um s, a barka h' ma, k'u k'ok n' y' misurbaa k'a nyare ba s bi h'ok h'ok leezannok, k'ok taaherle bi m bi s.

⁸ Meerbaa k'u k'ok ba naa, sira m, k'ok le taa k' i'ok m bur a hum paan..., i bur som la, k'u g'ok k'u sira ka Woso s'ok k'ok n' bur a s'ok n' n'ni bur le, kan zib'ero mut'ha k'ok bare ki tee.... Zi mut'ha bare bi, h'ok mut'ha m, a y'a dam k'ok han sok. ⁹ Bi, i bi y' b'okare yaarsok ma y, yaabok k'ok gaandarok s'ok ma y, Moyiisi le'ok nyabare kan n' bak'omare h'ok k'ok y, n' n'ok h'ok ba s, bi n' bur a dam g'aa han sok y. ¹⁰ K'u g'aa i g'ok g'ok k'u ma zi bam, k' l' h'ok si ma, k'a g'ok an n' tam le, k' l' i ya i h'ok si ma, k'a a gu an n' tam le k' l' h'ok i zi. ¹¹ I'ok h'ok s, g'ok n'oknaas h'ok k'ok, n' za turga bi to, n' mimb'onyarok k'ok n' ni nyaanle hunkare.

Leersore meerbaar

¹² K'ok Artemas g'ee Tisikk'ok n'ok i'ok zi. K'a bi lee ku, k' l' h'ok s' i'ok Nikopolis s'ok k'ok zi. Bala, k'u bi do k'ok h'ok h'ok s, k'u m nynta s' ny'eam d'ok m'um s.

¹³ I'ok h'ok s, k' l' i'ok da le'ok kar'nsaamba Zenas han, kan Apolok ki, k'u h'ok bi jura n' ma, n' za'okare bi d'ok m'um s y. ¹⁴ K'ok g'ok k'ok a ga m sok, n'ni bur a kam ma k'a bur le kan zib'ero mut'ha k'ok bare dundare ki, k'u n' n'a da ma, n' n'a da g'ok s'ok h'ok jura n' ma h'ok k'ok han. N'oknaas bi, n' bi misurbaa k'a n'ok h'ok ba s bare y.

¹⁵ G'ok s'ok n' ni kan k'ok ki haay h'ok k'ok i'ok yaa dare i m. Yaa da g'ok s'ok n' ni k'ok n'sam sarakare h'ok s'ok h'ok k'ok m. Bi, k'u Woso barka n' bur kan a k'ok haay ki.

Filemōn

Ci kō Pol a ba Filemōn ma bu

gasōre

Pol i ci bu ba, a ba a ō Filemōn ma, gōaa wōsu m, an nū Kolokōsi kō ō, kristagōkō sokōma barla. Pol i Woso lemim dūnda m an a ba kristagōaa.

Filemōn nyūnta lō m, a tō m Onezim, an b'a si, an ta Rōm ō, an Pol zē ō b'ō, an a ba sarakarezaa. A m naa, bu n ci bu ba Filemōn ma, k'a Onezim da m zaa ra, k'an a si ḡōare n ō.

Bala, Krista zuure n ō, k'l lō gēe soamūḡaōzaa, mim bēe y, ō hōdeem Krista tō ma. Pol n hōsi yē Filemōn han paḡḡa nū y. A dōndō a ō, k'an a hōkō da hōdōndare k'a a yū a sarakare n ō bu ma, an a sa an zi ba m Onezim mim bu n ō.

Pol i yaa dam Filemōn m kan a dōrēri kī m

1 Mōmūḡa Pol, kōkō kō m nū lōhōkōe ō Krista Yeezuu tō ma, kōkō kan kōkō danyl Timote kī m nū ci bu bam. A ba kōkō nawōre ubu ma, Filemōn, kōkō gōaaſuba n'ubu m, kōkō zibēākōkō n'ubu m sō. ² A ba kōkō nawōm kristagōkō sokōma k'a n'a som kō ma ubu har ō bu ma sō, kan kōkō danſō Apīya kī ma, kan lemim nyūnta zoobarekōkō Arsip kī ma sō. ³ Bu kō kōkō Zi Woso kan Zuuba Yeezuu Krista kī n barka kan laafu kī ka a ō.

Filemōn sarakare kan a ḡōare kī mim

⁴ Filemōn, kō kōkō i yaa dam Woso m, bu kōkō ubu tō da m n ō, m n'a barka dam tee... ubu tō ma. ⁵ Bala, kōkō i ḡōare k'ubu n ta m wosogōkō kōkō haay tō ma bu mim mam, kan sarakare k'ubu n ta m Zuuba Yeezuu n ō bu mim kī. ⁶ A yē kōkō nawōm Woso han, k'ubu sarakare k'awōkō zē kō ra kan ubu kī bu n zi ba, an hō mūḡa haay kō kōkō n'ō dam ma ō a ba Krista zibēā tō ma bu hūka. ⁷ M danyl, zi k'ubu ba i ḡōare bu tō ma bu, a kōkō heer nyō gōta, an kōkō heer wōta, bala, ubu wosogōkō kōkō heer ba kookoo.

Pol y'a yēm kō Filemōn n Onezim si

⁸ Naa minto nū, kō kōkō bu tō m nū lē m Krista tō ma, kō m lē ka i ō, k'l hō kō kō lē n taa ubu ḡō zi bu ba bu, ⁹ kō kōkō hō bu do yē ubu han ḡōare tō ma, a jura kōkō m lē kō kōkō n'a kare ubu ō bu m. lū... kōkō mūḡa m Pol, gōaa gūsi m kōkō m, m nū lōhōkōe ō kēere, Krista Yeezuu tō ma. ¹⁰ M kō kōkō n'a zūzere ubu m, Onezim tō ma, a a ba kōkō nyūntō sarakare n ō lōhōkōe ō naa ō. ¹¹ Biisi bu a zibēā ba ubu ma y, bu kēere naa, a zibēā ta ubu ma, a zibēā n ta kōkō ma sō.

¹² A da kōkō nawōre ubu m zaa ra, a mūḡa a ba hōdeem kan kōkō kī kēere. ¹³ Kō kōkō hōkōkō m, kōkō ḡōa k'an kōkōta kan kōkō kī naa ō, k'an bur kōkō ziro bam ubu būnce ō, lōhōkōe kō kōkō n ta ō lemim nyūnta bu tō ma naa n ō. ¹⁴ Bu, kōkō n a ḡōa kō m hōsi ba k'ubu n zaa ka y. Kōkō lē baa k'ubu n zi mūḡa ba kōkō m paḡḡa nū y, kōkō lē n taa k'ubu n a ba i hōkōkō ma.

¹⁵ A a da ma Onezim bu, a ḡō a ō ubu ma dōmōm poore n ō, k'an b'a kō an bu kōkōta kan i kī dōmōm haay n ō. ¹⁶ Dūtāa naa, lō bēe m bala dō y, a lē da lō m ḡōta kēere, a ba a ō kōkō danyl kōkō n'a ḡōam karī paan.... Mōkō y'a ḡōam ḡōta paan..., bu ubu i ga m i ḡōa an lē da, bala, gōaa m, bu kōkō danyl m sō Krista n ō. ¹⁷ K'ubu i dūgam kōkō ma i danyl, k'a maam k'l si, amba ubu nū kōkō sim bu m. ¹⁸ Bu, k'a kōsō ma kan i kī, gēe ubu zūm an ta m, k'l ba kōkō mūḡa mim. ¹⁹ Mōmūḡa Pol nū ḡōsōra naa do bam: «K'a zūm bu wuti karō, kōkō n n'a kare,» bu pakra bēe m kō m a hū i m sō m ō, kōkō zūm ta ubu ra y, ubu mūḡa mōsurbāa bu m. ²⁰ lū... m danyl, m kō kōkō n'a zūzere i m, naa ba m m denter Zuuba tō ma. Kōkō heer ba kookoo Krista ḡōare bu tō ma.

²¹ Ci bu kō kōkō n'a bare ubu ma naa, a dō kōkō ō paan... m ō, ubu hō kō kō n'a yēm bu bam, bu kōkō dō sō m ō, ubu y'a bare an cem hō kō kō n'a yēm bu han. ²² Kō m a yē i han lēem k'l cē banka i cūnta m m, bala, kōkō y'a ḡōam mūḡa awōkō yaadarōkō kōkō tō ma, m ō, n kō daam kōkō ma kōkō n ōsō awōkō zi b'ō.

Leersore yaadare

²³ Epafraſ i yaa dare a m, a du n y'a ō lōhōkōe ō naa ō kan kōkō kī Krista Yeezuu tō ma. ²⁴ Mōkō zibēākōkō, Markū kan Aristarkū kī, Demas kī, Likki kī i yaa dare a m sō.

²⁵ Bu kō Zuuba Yeezuu Krista barka n bur kan a kī.

Ebree gɔɔk

Ci kɔ n y'a ba Ebree gɔɔk ma bi

gasɔɔɛ

Wɔɔ n gɔɔa k'a ci bi ba bi dɔ y. Bi gɔɔa m, an gɔɔasɔbabaa gusire ci bi dɔ mɔɔɔɔ. A a da ma ci bi ba k'a ɔ bi, Rɔm zannɔ n Zerizalem Wosoɛ bi dɔ y, bala n gɔɔka n ni manni bam Wosoɛ b'ɔ.

A ba a ɔ kristagɔɔk kɔ zɔfɔɔ m, ɔɔn'ɔ fur yum sɔrakare bi dɔ ma ɔ wɔɔ ma. Brɔk nyɔnta ɔɔn'a heer zaar bam, kɔkɔ n'a ɔsam k'a a ɔ sɔrakare ɔ. A n bi, an a hi ɔ nɔ a ɔ, kɔ ɔ y'a ɔ Krista ɔ nyaanɔ zaa ɔɔn'a sam. A m naa, an ni Yeezuu gɔɔtabaa kan a zibɔɔ gɔɔtabaa kɔ mim dundare ɔ nɔ, kɔ nka m Yeezuu kɔ ɔ n'a dɔ paan..., an ni kɔ dundare ɔ nɔ ɔ kɔ ɔ sɔrakare n yaa ka.

Ci bi ɔ ɔ bi, a y'a hɔnkare ɔ nɔ a ɔ, gɔɔasɔbabaa gusire bi yaadare zaarɔ wɔɔ haay kan a manniɔbare zibɔɔ bi kɔ haay bi, Yeezuu mim ɔɔn'a dɔndam kɔ bi n tolle ba an bɔr. Bala, Yeezuu Woso a ɔ k'an yɔ gɔɔasɔbabaa daa bi zekɔrazaa, bi gɔɔasɔbabaa naa do ɔ lɛ da haay, bala, Yeezuu ga an a mɔɔɔɔ ka Woso ɔ, a m manni k'an mɔɔɔɔ an lɛ da haay m. A dɔ ma gɔɔa haay a da ma an a zɔ Woso ma, an yɔ Woso sɔɔre kɔ.

Kɔ Krista dogɔɔk kaanm m bi, pakra m ɔ kɔ wɔɔ n yɛ fur ma a dɔ ma.

Woso meer ba kan wɔɔ kɔ a Nyɔ bi lɛ m

1 Biisi bi, Woso meer ba kan wɔɔ yaabɔkɔ wɔɔ kɔ a lɛsinnɔsɔrazannɔ lɛ m, gallem hɔka, zaa y'a hɔnhɔ m. ² Bi, keere naa, je dɔmɔm kɔ wɔɔ n ta ɔ naa ma bi, Woso meer ba kan wɔɔ kɔ a nyɔ bi lɛ m. A Nyɔ bi dɔ ma y'a ka an durnya bi da, a Nyɔ bi ɔ k'a a ɔ sɔ k'an a so hɔ haay ɔ. ³ Nyɔ bi nɔ Woso mɔɔɔɔ lɛbɔɔɔ hɔnkam, kɔ Woso lɔhɔn bi, a mɔɔɔɔ maam, an n'a kam durnya bi nɔ gɔɔkare a bɔnce ɔ, a lɛ meerbaa paɔɔɔ m. K'a gɔɔk mimbɔnyaaɔ gɔ ɔ ma zi ba an a nya bi, a a hɔr an aa nyɔnta Woso k'a nɔ cirbɔɔ m bi bɔsɔ ra arzana ɔ. ⁴ Woso Nyɔ bi dɔ bi lɛ da maleɛkarɔ wɔɔ dɔ m soyy.... Naa n'a hɔnkam wɔɔ m, ɔ a dɔ ɔ ɔ, a lɛ da maleɛkarɔ wɔɔ m gɔ-ta maam-maam.

Woso Nyɔ bi lɛ da maleɛkarɔ m

⁵ Woso n meer ba kan maleɛka kɔ cɔna, a ɔ:
lɛ m mɔɔ Nyɔ,
an a sa her ma,
mɔɔ n'ɔ lɛ Zɔ y.

A n a hi maleɛka ma ɔ cɔna, a ɔ:

Mɔɔ yɔɔɔ a Zɔ,
an yɔ mɔɔ Nyɔ y.

⁶ Bi, Woso k'a bɔr k'a Nyɔ lɛkarezaa bi nyɔkɔ durnya ɔ bi, a a hi, a ɔ:

Bi kɔ Woso maleɛkarɔ haay
n kukurɔ zɛ a taa.

⁷ Kɔ kɔ Woso a hi maleɛkarɔ mim ɔ ɔ bi ba n nɔ:

Maleɛkarɔ wɔɔ, ɔ ba a ɔ,
ɔ hɔnhɔ nɔ ɔ mɔ,
a zibɔɔnyɔkɔ m,
am sɛ nɛɛnɔ m.

⁸ Bi meerbaa k'a a ba a Nyɔ bi mim ɔ ɔ bi ba n nɔ, a ɔ:
lɛ m Woso,

ɔ cirbɔɔ nyare ba ɔ y.

ɔ so lɛ m nawɔɔɔ

ɔ cirbɔɔ kɔ b'ɔ tɔrgabaa ɔ ɔ.

⁹ lɛ m kɔ k'an tɔrga ɔɔɔ,

ɔ n'ɔ kɔ kɔ bɔnyaa m.

Bi y'a ka, Woso,

ɔ Woso bi n'ɔ kɔ ɔ,

an heernyɔkɔ nyɔkɔ dɔ ɔ mim ɔ.

A lɛ m ɔɔɔ an cem ɔ muno wɔɔ han,

bi dɔ ma m an ɔ kɔ ɔ.

¹⁰ A a ya, an a hi ɔ kɔ, a ɔ:

Zuuba, durnya sɔɔɔɔɔ ɔ bi,

lɛ m ɔ tara burɔ da,

bi, brama k'an ta ɔ naa,

lɛ m kɔ zibɔɔ m.

¹¹ Brɔkɔ cenim,

b'ɔ lɛ m gɔɔkɔ tam tee....

Brama kan tara bi kɔ zarm

am huu kɔ bi m,

¹² lɛ m yɔ ɔ hɔɔɔɔɔ

am huu kɔ bi m,

denter m, lɛ m yɔ ɔ ɔɔɔ

am huuro m.

Bi, lɛ m bur ɔ lɔɔɔ y,

lɛ m cenle ba ɔ y.

¹³ Woso n a hi maleɛka m cɔna, amba a a hi a Nyɔ bi m, a ɔ:

Bɔr ɔ nyɔnta mɔɔ bɔsɔ ra,

kɔ m a ka k'ɔ junɔn n bi nyɔnta ɔ taa y.

¹⁴ Maleɛkarɔ wɔɔ, nyiro m, ɔɔn'ɔ Woso zi bam, Woso n ɔ

nyɔkɔ kɔ ɔ nɔ bi ziro ba ɔɔn'a da gɔɔk kɔ ɔ nɔ zɛm bi

bɔmbɔɔɔ hɔjirle yɔ ɔ wɔɔ han.

Bombore kʻ n n'a pa dam kʻ m bi gore ta ʻ

2 K'a a yo Woso n meer ba kan kʻ kʻ kl a Nyl bi le m bi, ʻ kʻ k'a hi kʻ kʻ m bi n yasʻ kʻ kʻ kʻ gʻta, kʻ n bʻe m, kʻ kʻ nyaanum. 2 Lemim kʻ malʻekarʻ nyunta nʻu b'a pa da bi, a a zi ba fast, gʻ kʻ kʻ n yʻ ma y, nʻu bʻi ka ma kʻ kʻ, kʻ kʻ a bʻi bi kare fur yʻ amba a a ga m bi m. 3 Bi, kʻ kʻ, kʻ kʻ n n yasʻ bombore gʻta maam-maam naa do nʻ, Woso kʻ kʻ dʻ kʻ kam kʻ, kʻ kʻ bi kʻ m le nʻ y. Zuuba mʻ nʻ lʻ lʻ ka an bombore bi pa da, bi jʻ e, gʻ kʻ kʻ n y'a ma kʻ kʻ n a mʻ nʻ gʻbaa kʻ an ta ʻ hinka kʻ kʻ m. 4 Woso mʻ nʻ nʻ n kaseti bi kare gore da ʻ, hoserlo panʻazann kʻ bare n ʻ, kan makra do y'a hʻ nʻ kʻ m. A *Sent-Espri ganwʻerʻ jir amba a le n taa bi m.

Yeezuu m gʻ kʻ bomborezaa

5 Durnya daa kʻ kʻ n'a mim dʻ dam bi, malʻekarʻ bʻe Woso n da ʻ, kʻ n n'a so ʻ y, a Nyl b'a da ʻ. 6 Bi, Wosoci bi lʻ nʻ nʻ ʻ, n y'a hi, n ʻ:

Woso ra, kʻ m gʻaa m,
 lʻ n' l' kʻ kʻ dam ma?
 Gʻaa nʻ kʻ kʻ n kʻ m,
 lʻ n nʻ n yasʻ m nʻ?

7 lʻ ka an nʻ malʻekarʻ taa
 dʻ mʻ m poore kʻ ʻ,
 l' kʻ kare l' b'a gore da ʻ,
 l' lʻ kʻ kʻ ka ʻ gʻta.

8 lʻ ka an a so kʻ haay ʻ,
 an nʻ kʻ haay burʻ ʻ.
 Kʻ n y'a hi, n ʻ: «Woso a ka gʻaa nʻ kʻ haay burʻ ʻ bi,
 naa k'a hi, a ʻ, a y'a so kʻ haay ʻ, hʻ n n gʻ kʻ a bʻe
 y'a so ʻ y.» A n kʻ kare, dʻ taa naa, dʻ gare kʻ ʻ, gʻaa
 bʻe y'a so kʻ haay ʻ y.

9 Bi kʻ kʻ kʻ n'a yʻ m bi n naa do: Woso a ka Yeezuu
 n a ba poore malʻekarʻ taa dʻ mʻ m poore kʻ ʻ, kʻ an bir
 yʻ lʻ ʻ, Woso barka bi kʻ ma, a ga gʻ kʻ haay minto. Bi
 kʻ kʻ y'a yʻ m kʻ eʻ an nʻ lʻ kʻ kʻ kan dʻ gʻ gʻta kl m, fur
 k'a yʻ a zʻ bi kʻ ʻ bi kʻ ma. 10 Woso l' kʻ haay da, nʻ a
 bʻ nʻ cʻ ʻ, a a nʻ a kʻ gʻ kʻ gʻta n yʻ a nyunta, nʻ nʻ nyunta
 a lʻ kʻ kʻ ʻ. A ga a ʻ m denter, kʻ an a ka kʻ Yeezuu n
 fur yʻ, kʻ an kʻ ʻ an yʻ gʻ kʻ kʻ bomborezaa k'a a ga m.
 Bala, Yeezuu nʻ kare n lʻ kʻ nʻ bombore bi yʻ.

11 Yeezuu nʻ gʻ kʻ mimbʻnyaarʻ gʻ nʻ ma, a mʻ nʻ gʻ
 kan gʻ kʻ a nʻ nʻ mimbʻnyaarʻ gʻ nʻ ma kʻ kʻ kl, nʻ
 Zi deem. Bi y'a ka, Yeezuu nʻ nʻ bʻ rle a danylʻ nʻ b'a
 nyannʻ ba nʻ y. 12 A a hi denter, a ʻ:

Woso ra, kʻ kʻ yʻ l' mim dʻ dare
 m danylʻ m,
 m m lʻ kʻ ʻ,
 sokʻ magʻ kʻ haay lʻ e.

13 A a hi kʻ, a ʻ:
 M kʻ yom Woso ma.
 A n a ya, an a hi kʻ, a ʻ:
 M kʻ ba n nʻ kan nyunta
 kʻ Woso n ka kʻ kʻ kʻ kʻ kl.

14 Nyunta k'a n'a hure n ma kʻ kʻ, gʻ kʻ m, nʻ nʻ yʻ mesim
 kan ma kl kʻ ʻ, Woso Nyl bi mʻ nʻ a ba am nʻ kʻ bi m
 an nyunta gʻaa kʻ am nʻ kʻ bi m. A ba a ʻ, nʻ nʻ aʻ, k'a
 Sʻtaana zaar ba, bi k'a a so zʻ panʻ a ʻ bi kʻ ma. 15 K'a
 a da ma, a gʻ kʻ kʻ kʻ nʻ nʻ nʻ, nʻ yʻ kʻ nʻ a bam zʻ m
 a mʻ sʻ rbaa tekka ma kʻ kʻ kʻ. 16 Bala, Yeezuu bi,
 malʻekarʻ bʻe an n'a dare n han y, Abraham nyunta kʻ kʻ
 an n'a dare n han. 17 Bi y'a ka, an yʻ pakra kʻ an a ba am
 a danylʻ kʻ kʻ m kʻ haay kʻ ʻ, k'a kʻ ʻ, a yʻ nʻ man-
 nʻ bʻ jʻ taare kʻ taalerazaa m, a m cʻ iʻ zʻ ezaa, a zibʻ e
 bi kʻ ʻ Woso lʻ e. K'a gʻ kʻ mimbʻnyaarʻ sugur yʻ, a ka
 nʻ ʻ. 18 Bi, kʻ eʻ naa, a a da ma an a da gʻ kʻ kʻ nʻ
 makra lʻ e kʻ kʻ han, bala, a mʻ nʻ gʻ makra yʻ, an fur yʻ.

Yeezuu le da Moyiisi ra

3 Naa kʻ ma bi, m danylʻ wosogʻ kʻ, Woso y'aw kʻ
 bir kʻ kʻ aʻ n yʻ a gʻ kʻ. K'a a hʻ kʻ da Yeezuu ma
 mʻ nʻ gʻ, bala, Woso y'a nʻ kʻ an bi yʻ sʻ rakare kʻ kʻ
 n'a pa dam bi mannʻ bʻ jʻ taare. 2 Sʻra m, Yeezuu zi kʻ
 Woso a kʻ ʻ kʻ an a ba bi ba taalera kʻ ʻ, amba Moyiisi
 nyunta an a ba bi m, n n a da Wosoci ʻ, n ʻ: «Moyiisi yʻ
 taalerazaa zibʻ e kʻ Woso a ka ʻ haay a gʻ kʻ kʻ barla
 bi kʻ ʻ.» 3 Gʻaa k'a cʻ dʻ b' l' dʻ e yʻ m an lʻ da cʻ bi
 mʻ nʻ gʻ m. Nʻ nʻ aʻ bi, Yeezuu a ga lʻ kʻ kʻ gʻta m an
 lʻ da Moyiisi lʻ kʻ kʻ ra. 4 Cʻ kʻ an ta ʻ haay, gʻ kʻ kʻ nʻ
 dʻ, an bʻ kare, Woso l' kʻ woo... da. 5 Kʻ Moyiisi nʻ,
 zibʻ e nʻ m, ta a ʻ lʻ ra zi kʻ Woso a ka ʻ haay a gʻ kʻ
 kʻ barla bi kʻ ʻ, a zibʻ e bi, kʻ kʻ Woso ʻ k'a hi bi
 kaseti a a ka. 6 Bi, kʻ Krista nʻ, a m Woso Nyl an nʻ d-
 gare a Zi bi har bi n yasʻ m ma, taalera kʻ ʻ. A har bi,
 kʻ kʻ m, kʻ kʻ kʻ sʻ rakare kʻ ʻ, ʻ n' ʻ heer nʻ kʻ kʻ hʻ
 kʻ kʻ ta ʻ heer lʻ bi kʻ ʻ.

Woso hoonsire kare a gʻ kʻ kʻ ʻ

7 Naa kʻ ma m, amba Sent-Espri n'a hʻ m bi, a ʻ:
 K'aw kʻ Woso leer ma her dʻ mʻ m naa ʻ,
 8 a b'a gu ma, amba aw kʻ nyunta a bʻ i ka ma biisi bi
 nʻ y,
 amba hinni k'aw kʻ nyunta a makra ba poo ʻ bi nʻ y.
 9 Nʻ nʻ aʻ m Woso n a hi, a ʻ:
 Poo ʻ b' ʻ bi, aw kʻ yaab kʻ kʻ kʻ kʻ k'a dʻ ga kʻ kʻ
 kʻ n'a bam bi ma,
 bi, nʻ kʻ kʻ kʻ ba bi yʻ, kʻ kʻ bam busi.
 10 Naa y'a ka kʻ kʻ n ma ʻ kan gʻ kʻ kʻ duro kl,
 m a hi, m ʻ:
 A nyʻ nʻ nʻ nʻ nʻ a hʻ kʻ dʻ e kʻ ʻ tee...,
 nʻ nʻ kʻ kʻ lʻ n taa nʻ gʻ zʻ i bi jʻ dʻ y.
 11 Naa y'a ka kʻ kʻ n ma ʻ, kʻ kʻ n m wer si, m ʻ:
 Nʻ bi hoonsire kʻ kʻ kʻ m a ka nʻ ʻ bi yʻ m fʻ ga y.
 12 M danylʻ, k'a dundo a zi, k'aw kʻ kʻ bi nyunta heer
 bʻ nya m a n a gu sʻ rakare ma, a n a kʻ Woso kʻ an
 mʻ sʻ r b' ʻ y. 13 Bi, an ta ʻ bi, k'a bir kʻ heer yom dʻ mʻ m
 biyʻ e, a b'a hi a ʻ k'a dʻ booti ma y. K'a bir a bare nʻ cʻ
 naaʻ, kʻ kʻ b'a mʻ nʻ gʻ to kʻ mimbʻnyaarʻ n bra ba nʻ
 y. 14 Bala, Krista hʻ jʻ rlezann kʻ kʻ m, bi, kʻ kʻ kʻ kʻ
 sʻ ra kʻ kʻ ka a sʻ nʻ gʻ da ʻ bi m kʻ kʻ kʻ, an ta an a tekka
 ku.

Melkisedekki hı ki y. Mannıber bi do bi, Aarın yanrıa bεε dı y. ¹² Bala, kı manrıberbaa b'a lısr, pakra m kı lε k'a nyınta tı bi n lısr sı. ¹³ Bi, manrıber vanta kı wıch mim hi bi, wıch Zuuba Yeezuu m. A ba Levii dogıtıch bar-la y, do k'a a to tı bi gıtsı n nyınta manrıber Wosoε b'ı y. ¹⁴ Gıtaa haay a dı, a tı, Ziida do gıtaa m, Moyiisi n do naa do mim hi manrıberıno wıch mim bınce tı y.

¹⁵ Hı k'a n'a kam wıch n mim naa do jı ma fastı bi ba n nı: Manrıber vanta n ta tı kεεre, Levii dogıtıch wıch bınce tı, bı b'ı kı tı kan Melkisedekki kl. ¹⁶ Lerı k'a nı gıttı yanrıch mim dıdam nı wıch tı ma bεε m an a ba manrıber y, a ba a tı manrıber a mısrıbaa k'a nyare ba tı panrıa tı ma. ¹⁷ Denter sı, Wosoci bi y'a hıre, a tı:

l ba lbı nawıom manrıber dımmı haay nı tı, amba Melkisedekki m.

¹⁸ Ncınaas nı, n nı lε k'a nyınta tı bıisi bi ci zε, bala, a panrıa ba tı, b'a b'a dam ma an a da gıtaa han y.

¹⁹ Bala, Moyiisi lerı wıch n a da ma, nı'a ka gıttı n yı tır-ga fastı Woso mı m tı y. Bi kεεre naa, taaherle k'a lε da haay n ta tı, a tı ma m wıch n'ı dam ma, tı n'ı wıch Woso ma.

²⁰ A n a na ma bi, Woso mırııa a wer sı kı Yeezuu n yı manrıber jıtaare. Levii dogıtıch wıch yı manrıberıno, bi wersire naa do bı n nyınta tı y. ²¹ Bi kı Yeezuu nı, Woso a cınta manrıber, an a hı a tı: «Zuuba a wer sı, b'a b'a bıre a taa nı y. A tı, lbı yı manrıber dımmı haay nı tı.» ²² Ncınaas nı, Yeezuu tı ma bi, wıch nı gıtaasıbaa k'a lε da bıisi hı bi ra bi m kan Woso kl.

²³ Hı vanta n ta tı sı, a lı yıre lı tı, Levii dogıtıch manrıberıno wıch, nı nyınta gıttı, kı nı gıngam nı'a zıbεε bi tom bi tı ma. ²⁴ Bi, kı Yeezuu nı, a gare ba tı y, a b'a manrıber zıbεε bi tom gıtaa nı y. ²⁵ Naa tı ma m, an n'a dam ma an gıttı kı nı yom ma, k'a a zı Woso ma kı wıch bımbı, dıtaa kan dımmı haay kl nı tı. Bala, k'a nı mısrıbaa m dımmı haay bi, a lı yaa dam Woso m dımmı haay nı tı ma.

²⁶ Naa y'a hınkare a tı, Yeezuu n manrıber jıtaare kı wıch tı ga m tı a yı. A tır-ga fastı, kırtıma sı kan mım-bınyaa sı kl ba a gırtı zı y. A mısrıbaa y'a hı kan mım-bınyaberıno hı kl, Woso a busı, an nı hı haay bıre tı. ²⁷ A n bı kı tı kan bıisi manrıberıno jıtannı wıch kl y, pakra bεε m k'an manrı ba dımmı bıyεε a mım-bınyaarı tı ma, k'a bıkarε a gıttı wıch wıch hı ba y. Ga k'a tı gıdarkıra ma bi, a mırııa a ka am manrı hı bi m, gallem deem taan... dımmı haay mıntı. ²⁸ Moyiisi lerı wıch manrıberıno jıtannı wıch, gıttı m, bi tı ma bi, nı yı kırtıma bam. Bi ler kı Woso a bı, an a wer sı lerı wıch cenle jε tı bi, a Nyı k'a mırııa a ka an a ba mırııa fastı dımmı haay tı ma b'a cınta manrıber jı-taare.

Yeezuu n wıch manrıber jıtaare

8 Hı kı wıch tı k'ı a hı bi ba n nı: Manrıber jıtaare kı wıch mim hi bi, wıch n ta m denter, a lı nyıntam cırbεε nı tı, Woso k'a a so hı haay tı bi jırtı arzana tı. ² A manrıber jıtaare zı an n'a bam b'ı Woso taıre nı tı, pεεraε paan... kı Woso a dı, gıttı bεε y'a dı bi nı tı.

³ Manrıber haay zıbεε n ganwırerı kan manrı kı ka Woso tı m, a a ga m sı, kı wıch manrıber jıtaare bi n bırtı hı m k'a ka Woso tı sı. ⁴ Kı dırnıa naa do gıtaa nı, a b'a dam ma an yı manrıber y. Bala, manrıberıno ta tı kara, nı'l manrı kam Woso tı amba Moyiisi lerı a hı bi m. ⁵ Bi, manrıberıno wıch duro zıbεε bi, manrıber zıbεε paan... k'a nı arzana tı bı bıkarε m, a makra m. A do m ba Moyiisi nyınta k'a pεεraε dı a ka Woso tı bi m. Woso a hı m, a tı:

l tı tı k'l pεεraε bi dı k'an yı hıdeem kan wıch n a hınkı lbı m ci bi bıre tı bi kl.

⁶ Bi kεεre naa, manrıber zıbεε k'a lε da bırtı hı bi ra gıta bi Yeezuu n n'a bam. Bala, am gıtaasıbaa k'an mırııa an lε da bı zεkırzaa, gıtaasıbaa bi do jırtı bi, lerırtı mırııa kı nı lε da a yo ma.

Gıtaasıbaa gııre kan a daa kl mim

⁷ Kı nyınta lεkare gıtaasıbaa b'ı zıre, a bı yım pakra kı gıtaasıbaa k'an mırııa an lε da n sompı a yaa tı y. ⁸ Bi, Woso nyaa ba kan a gıttı wıch kl, n kırtımarı tı ma, a tı:

Dımmı lı zem, wıch m bi gıtaasıbaa daa dam Israyel gıttı wıch ma, kan Ziida gıttı wıch kl.

⁹ Gıtaasıbaa bi do bı bırtı yıre, am gıtaasıbaa kı wıch da nı zırtı ma bi nı y,

hınnı kı wıch nı gaa nı wıch ma, m bı nı Eziptı tı bi, nı nı ta a lε ra gıtaasıbaa bi do bı tı y, bı tı ma m, wıch nı m bı nı tı y.

Wıch m Zuuba, wıch lı meer bi ba.

¹⁰ Dımmı kırtıma duro jε tı, gıtaasıbaa kı wıch n n'a dam Israyel gıttı wıch ma bi, ba n nı:

Wıch yı m lerı wıch dare nı kırtıma tı, m nı gırtıra ba nı heer tı.

Wıch yıre nı Woso, nı nı yı wıch gıttı.

¹¹ Nı gıtsı bi nyıntı tı k'a a ka ma k'a hı dında a mim nı y,

gıεε a dınyı m an bırtı a hıre a tı, a ka k'l Zuuba dı.

Bala, nı haay wıch dımmı, an a sa nı poore ma an ta m nı gıttı ma.

¹² Wıch yı nı kırtımarı sugırtı kare nı tı, wıch bı nı mım-bınyaarı tı dare m bı tı y.

¹³ Woso k'a bırtı an nı gıtaasıbaa daa mim dıdam bi, naa tı k'a hı a tı, lεkare gıtaasıbaa bi ba a tı hı-gııre. A n bıkarε hı k'a gıı, b'a zıbεε ba tı bi, a nyaanım wıch.

Gıtaasıbaa gııre bı manrıberıno zıbεε

9 Lεkare gıtaasıbaa bi nı tı bi, lerı nyınta tı nı'l yaa bı dare zaarı hınkam, gıttı wıch ce dı sı k'a bırtı yaa bı dırtı tı. ² Ce bı ba nı y'a tı pεera m, a nı nı hıya, lεkare hı bı bırtı nı nawıom lεε k'an jırtı Woso ma. Lεε bı do nı fırtı bı kan mırtıtarıhı bı kl, bırtı kı nı n'a kam Woso tı bi kl kıntı tı. ³ Ce nı hıyazaa bı, pεera nı y'a ta a lε ma, ce bı do Woso taıre bınce m. ⁴ Lεε bı do tı bi, manrıduu nı y'a ba sarıma m, nı'a cınta b'ı,

lbu le baa mannu ma, bi ganwore nu y, bi y'a ka lbu n mesim ka כּכּ ט.

⁶ חבּוּסוּ כּוּ הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ ק'א הַקַּל ט כּכּ בּוּר לְבִי כּוּ יוּרֵי y, mimbonyaa כּוּ sugur yurē mannur כּכּ בּוּר לְבִי כּוּ יוּרֵי כּוּ y.

⁷ Naa tō ma m כּכּ n a hu, m ט, Woso ra, כּכּ ba n nu, zē כּכּ nawōm כּוּ m b'l חכּח ba,

amba חכּ כּוּ n y'a gōrsura ba כּכּ mim bunce ט לֵרֹכּ ci בּוּ כּוּ ט בּוּ m.

⁸ Lēē a ka an a hu a ט:

lbu le baa mannur ma, b'lbū le baa ganwōrē ma y, lbū le baa חבּוּסוּ כּוּ הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ כּכּ ma כּוּ y, b'lbū le baa mimbonyaa כּוּ sugur yurē mannur כּכּ ma כּוּ y, lbū bur הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ y.

A n חכּכּ, mannur כּכּ duro bare a ga m, lēro ci בּוּ כּוּ ט. ⁹ A n a ya an a na ma, a ט:

Woso ra, כּכּ ba n nu, zē כּכּ nawōm כּוּ m b'l חכּח ba.

Yi a ט ncuāā, Woso n biisi mannur כּכּ haay ci zē, an Krista mannu bi sompi הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ. ¹⁰ Kō Yeezuu Krista Woso חכּח ba, an a muḡa sa an a ba mannu gallem deem taan... bi y'a ka, כּכּ n'ט ba turga Woso m m ט.

¹¹ Zulōrō mannubōno כּכּ, jum הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ m m biyāo הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ zi bi bam, הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ mannur deem-deem כּכּ bam, an חכּכּ mannur כּכּ duro b'a dam ma fulga הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ mimbonyaa כּוּ הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ ma y. ¹² Bi kō Krista nu, mannu deem taan... a a ba כּכּ mimbonyaa כּוּ ma, mannu naa do bare nyōkō bur nyam fulga y, bi jē an ta an aa nyunta cirbāo כּוּ ט Woso jur ט. ¹³ Kēere naa, do a nawōm ma, kō Woso n a junno da a כּוּ ט. ¹⁴ Ncuāā nu, mannu deem taan... tō ma, an a ka כּכּ k'a הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ mimbonyaa כּוּ כּוּ הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ ma כּוּ כּכּ n a ba turga fast dōmum haay כּוּ ט.

¹⁵ Sent-Espri i naa hum כּכּ m paan... denter. Bala, a y'a hure ncuāā, a ט:

¹⁶ Zuuba y'a hure a ט, gūaasibābaa כּוּ כּכּ n n'a dare הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ ma dōmum כּכּ jē ט בּוּ ba n nu,

כּכּ yu הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ dare הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ heer ט, m a gōrsura ba הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ חכּח ט.

¹⁷ A n a ya an a na ma, a ט:

כּכּ bi הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ mimbonyaa כּוּ kan הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ kōmaro kī tō dare m כּוּ ט y.

¹⁸ A n חכּכּ, kō Woso mimbonyaa כּוּ sugur ka bi, a n a ga m do kō כּכּ n mannu ba k'a mimbonyaa כּוּ sugur yu y.

טּוּ כּכּכּ sarakare כּוּ ט

¹⁹ Naa tō ma bi, m danyu, כּכּ heer kookoo kēere k'ō gasō lēē kō Woso n ta ט b'ō, Yeezuu ma bi mannu bi tō ma. ²⁰ A pēera k'a ta Woso taōre bunce bi rē bi kaansō kō כּכּ n gasō. A zaa daa gō כּכּ m, zaa mōsur m. Pēera k'a kaansō bi, a muḡa mē bi m. ²¹ כּכּ i man-lbār jitaare m, a m Wosoce bi nyasōm minzaa. ²² K'a

† «da a כּוּ ט» zulōrō zi bi, junno nyō a gam taa i tō הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ la bi, k'a hu a ט, bōr a ט הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ la.

maam, k'ō ט כּוּ Woso ma kan ט heer kī haay, heerkoodābaa m sarakare denter כּוּ ט, heer kō zi bōnyaa haay כּוּ ט Yeezuu ma tō ma, kan mē k'a sōrgōre yu hi muḡa m kī. ²³ Ū taāheerle kō כּכּ n ta m, ט n'a pa dam bi nyasō כּכּכּ, bala, כּכּ do denter m, ט ט, כּכּ kō Woso הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ כּכּ m כּוּ כּכּ, a yu הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ kam כּכּ ט. ²⁴ Ū bur ט dam kō han, zi muḡa הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ kan הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ bare kī כּוּ ט. ²⁵ Ū b'ō gō ט sokōmaro tare ma y, ט bi yu am כּכּ כּכּ kō minkō yarle n כּוּ כּכּ nu y. Bi, an ta ט bi, ט bur kō heer yom, ט bur a bare ncuāā, bala, awō do a ט, Zuuba dōmum y'a כּכּ.

²⁶ Bala, kō כּכּ sura do, ט tō ka, ט ט gu ט nu mim-bōnyaa bare, mannu vanta ba ט do an nu mimbonyaa כּוּ כּכּ ma y. ²⁷ Kō כּכּ ba ncuāā, חכּ k'a gōkō kō m bi, nyibāo כּכּ nu ba n bur a כּוּ ט, ט bur dōm mim k'a nu כּכּ yu bi ma, mim bi do bi, dōdōyarle k'a nu כּכּ yu, ט gasō sē gōta k'a nu Woso junno m m m.

²⁸ Kō gōaa bōsi ka Moyiisi le bi ma, a bōsi bi kare kasetzannō n ta ט huya, gēē kaakō, a zaa bi zē n nawōm gōr, cicirzere ba ט y. ²⁹ Bi, kō gōaa Woso Nyi bi gore כּוּ ט, bi zaa n a ga furyre m an le da ra? Bala, naa zaa bi, dīga a ט, ma kō Woso a sa an gōaasibābaa da an a muḡa sōrgō m bi ma חכּח. Sent-Espri k'a nu barka kam כּכּ ט b'a n'a sōnsō m m. ³⁰ Bala, כּכּ Woso k'a hu, a ט: «Mō nu zum כּכּ, כּכּ n'a sompim gōaa n'ō» bi do. A a hu כּוּ ט: «Zuuba y'a כּכּ dōdō kam.» ³¹ Kō Woso k'an mōsur bi gōaa ku, k'a dōdo ka, a yurē a zaa ma kōsi maam-maam.

³² Nyunta k'awō ט biisi, a sarakare daa baa ma, a Woso lēegure yu, a fur yu gōta, a a gu a jum כּכּכּ zoo bi bare כּוּ ט bi, k'a tō da a כּוּ ט. ³³ Dōmum bi do ט bi, כּכּ tur awō כּכּ ט, הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ fur ka awō ma כּכּ gaa ט, awō tur a dam כּכּ ט הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ fur yurē ncuāā כּכּ כּוּ han. ³⁴ Awō כּכּ, כּכּ ט n yu הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ du Krista tō ma כּוּ כּכּ minto, כּכּ awō חכּח yō awō m, awō n yē a tō kan heernyō kī. Bala, awō do a ט, awō i חכּח k'a muḡābaa le da bi m, bi nyare ba ט y. ³⁵ Naa tō ma bi, a bi heerkoodābaa k'awō n ta m sarakare כּוּ ט bi to y, awō zēm bi ganwōre gōta yu. ³⁶ Pakra m k'awō n bōr a ma k'a a da ma, a חכּ k'a Woso כּוּ yu bi ba, k'a חכּ k'a ler כּוּ bi yu. ³⁷ Naa y'a ka Wosoci bi n a hu, a ט:

A gōkō poore, poore tōkē,
gōaa k'a nu zēm bi n bōr,
a bi maasurē bare y.

³⁸ Bi, gōaa k'an turga כּכּ m m ט bi, a mōsurbaa bi ba a nawōm sarakare כּוּ ט.

Bi, k'a zaa a כּוּ a jē m, כּכּ heer bi yu nyunta kan kī do y.

³⁹ Gōtō ט הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ tur a כּוּ a jē m, הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ nyaam כּכּ כּכּ m כּכּ nu y. Sura כּכּ n'a kam, ט nyiro כּכּ bōre tō ma.

כּטוּ כּוּ הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ sura ka biisi כּוּ כּכּ zibāero

11 Sarakare bi, kaseti m gōaa n ta m a heer ט, a ט, a חכּ k'a ta a heer le bi yu, an a do paan... a heer ט a ט, חכּ k'a bur yu m m m bi ta ט denter. ² Gōtō ט הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ nyunta biisi כּוּ כּכּ, הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ sarakare y'a ka Woso כּוּ הַנּוּ הַדַּם שֶׁ רֵעַ la.

³ Surakare y'a ka k'aa n a d'aa s'aa, Woso i durnya da a lemim m. Ncunaas bi, h'aa k'a ni yim mum m haay naa, a to a s'aa h'aa s'aa mum bir a yim k'aa s'aa.

⁴ Abel surakare y'a ka an manni k'a murehabaa cem Kayen h'aa han ba an a ka Woso s'aa. A sira bi kare y'a ka Woso n a hi a s'aa, a turga a mum s'aa, bala, Woso mureha ye a ganwore k'aa ma. Abel ga, bi, a surakare to ma bi, a g'aa an ni meer bam.

⁵ Enok surakare y'a ka Woso n a busu a zi, b'a n ga y. G'aa n a ka ma bi n a yi y, k'aa Woso a busu a zi bi to ma. Wosoci bi y'a hure a s'aa, k'aa Woso n bakare an Enok busu a zi bi, Woso k'aa yi ra. ⁶ Woso k'aa b'a dam ma an yi g'aa ra, k'a zaa n sira ka y. Bala, g'aa k'a n'a z'aa Woso ma b'a ga m an sira ka a s'aa Woso ta s'aa, an sira ka s'aa s'aa, Woso gan w'aa g'aa k'aa n a kam ma k'a a d'aa k'aa ma.

⁷ Surakare y'a ka Nowee n zu h'aa k'aa Woso a hi m b'aa. Minno k'aa n'aa z'aa bi ba k'aa a l'aa ka an a hi m. Nowee n k'aa k'aa duro yi a mum ni y, b'a gu an zu h'aa k'aa Woso a hi b'aa. A k'aa g'aa ba an gas'aa kan a harg'aa ki, n'aa k'aa yi. Yi a s'aa ncunaas, an a hunka a s'aa, a zamaana g'aa k'aa b'aa, a sira bi kare to ma, Woso n d'aa a g'aa turga.

⁸ Woso k'a Abraham bir bi, surakare y'a ka, an ye Woso ma, an ta tara k'aa Woso n'a kan s'aa k'an yi a h'aa bi ra. A n a h'aa a k'aa b'aa, b'a n a d'aa k'aa ta a naw'aa ka y.

⁹ A sira bi kare y'a ka an nyunta k'aa k'aa Woso a ler k'aa m b'aa, am saana h'aa bi m. Nyunta a s'aa p'aa s'aa, Izakki kan Zak'aa ki nyunta p'aa k'aa s'aa. Lerbae deem deem bi Woso a k'aa k'aa m. ¹⁰ Bala, Abraham bi, d'aa a naw'aa k'aa jur p'aa n ta s'aa bi ma, k'a nyunta s'aa. Woso mureha n k'aa bi do d'aa zaa.

¹¹ Abraham surakare y'a ka an k'aa s'aa an n'aa yi, bi ma bi, a gusi an cem nyure d'aa han, a l'aa Saara maam s'aa. Bi, a a gu an sira ka a s'aa, Woso h'aa k'a ler k'aa m bi bam. ¹² Yi a s'aa ncunaas, g'aa deem taan... naa to ma, baa k'a gusi an a z'aa ze ma bi, p'aa n nyunta s'aa g'aa, am monyaar h'aa bi m, am nyuntaayaa k'a ni h'aa le ra bi m.

¹³ G'aa k'aa duro haay, g'aa n y'a s'aa surakare k'aa s'aa. N n k'aa k'aa Woso a ler k'aa n'aa bi yi y, bi, n y'a to n'aa h'aa k'aa duro yi laas, n'a heer ny'aa n'aa ma, n'a hi n'aa s'aa, saan k'aa n'aa m, bi zaak'aa n'a m'aa s'aa tara bur'aa s'aa naa s'aa. ¹⁴ G'aa k'aa n'aa meer bare ncunaas k'aa k'aa, a hunka n'aa naw'aa n'aa s'aa, a ka a naw'aa a mureha k'aa ma. ¹⁵ K'aa k'aa n'aa y'a k'aa k'aa k'aa n'aa ta n'aa, n'aa toore yure n'a k'aa n'aa ta n'aa s'aa. ¹⁶ Bi, ncunaas b'aa y, a ka n'aa naw'aa k'aa k'an mureha an l'aa da ma, arzana n'a kam ma. Naa to ma ni, nyanni bir Woso zem k'aa n'aa bir a g'aa y, bala, a k'aa banka, k'aa n'aa bi nyunta s'aa.

¹⁷ Abraham surakare y'a ka an ye k'a Izakki ze Woso m manni, d'aa k'aa Woso a ka l'aa k'a d'aa ma bi ma. Woso mureha i ler k'aa Abraham m k'a n'aa ni ka s'aa, an bakare Abraham ye k'aa k'aa k'a n'aa ni deem taan... bi ka s'aa manni. ¹⁸ Woso nyunta an a hi m, a s'aa:

Izakki n'aa n'aa k'aa k'aa ler k'aa m'aa k'aa yim.

¹⁹ A d'aa Abraham s'aa a heer s'aa s'aa, Woso i p'aa m k'a Izakki mum k'aa s'aa, denter s'aa, Woso a ya an Izakki ka Abraham s'aa s'aa, a mum a a k'aa s'aa.

²⁰ Surakare to ma m, Izakki n Zak'aa kan Eso ki barka da s'aa n'aa mim k'aa s'aa.

²¹ Surakare to ma m s'aa, Zak'aa ze k'a b'a z'aa bi, a Zozef nyunta k'aa barka da s'aa. A n'aa yo a b'aa ma an zerga, an a l'aa k'aa Woso s'aa.

²² Surakare y'a ka, Zozef n Israyel g'aa k'aa k'aa k'aa n'aa zem bi k'aa Ezipti s'aa bi mim hi, bi ma bi, a g'aa a z'aa. A n a hi n'aa k'aa n'aa yaar'aa s'aa, n'aa k'aa n'aa k'aa bi ma.

²³ Surakare to ma m, Moyiisi zur'aa k'aa n'aa nyaak'aa da a yure d'aa s'aa, mom bam kaak'aa. D'aa k'aa n'aa nyi bi g'aa ma bi y'a ka, n'aa nyi ba cir bi l'aa k'a ka bi bi ka ma ni y.

²⁴ Surakare y'a ka Moyiisi k'a b'a ba g'aa burgu bi, a n'aa ye k'aa n'aa bir Farawon nyumb'aa nyi y. ²⁵ A ye k'a fir yi kan Woso dog'aa k'aa ki, an a gu mim b'aa heerny'aa k'a ni cenim bi ma. ²⁶ A d'aa a s'aa a heer s'aa, a s'aa, k'aa fir yi amba Krista ni, a ny'aa ta s'aa an l'aa da Ezipti h'aa haay yure m. Bala, d'aa a naw'aa ganwore k'aa Woso n'aa zem b'a ka a g'aa s'aa bi ma.

²⁷ Surakare to ma m, Moyiisi n a h'aa Ezipti k'aa b'aa, a n'aa nyi ba cir bi k'aa m'aa ni y, an jum k'aa k'aa, amba g'aa k'a ni Woso k'aa g'aa b'a dam ma an a yi a mum m bi yim.

²⁸ Surakare y'a ka an pakki b'aa bi ba, an a hi g'aa k'aa m'aa k'aa n'aa ma zaas'aa a hall'aa, kan a sig'aa ki ma, k'aa ze maleeka bi bi Israyel l'aa k'aa nyunta k'aa z'aa y.

²⁹ Surakare y'a ka Israyel g'aa k'aa n'aa bra h'aa piina bi ma, a tara n'aa g'aa. Bi, Ezipti g'aa k'aa k'aa k'aa n'aa k'a bra ma s'aa bi, hi bi ni n'aa bi.

³⁰ Surakare to ma m, Zeriko p'aa k'aa n'aa d'aa, Israyel g'aa k'aa k'aa k'aa n'aa ma d'aa saan'aa bi to ma.

³¹ Surakare to ma m, Rahab n'aa ga kan buskawoso-mazann'aa k'aa ki y, a ye an dundol'aa z'aa si a har s'aa an a mureha ba n'aa.

³² M'aa m'aa h'aa? Toore ba s'aa k'aa ni Zedeny'aa mim dundare y, kan Barakki h'aa ki, Sams'aa ki, Zefte ki, Davi ki, Sanwel ki wosolesinn'aa s'aa k'aa h'aa ki y. ³³ N'aa surakare to ma, n'aa k'aa s'aa, n'aa yar ba n'a so k'aa s'aa, n'aa turgabaa zi ba, n'aa k'aa k'aa Woso a ler k'aa n'aa yi. N'aa ka poozann'aa n'aa s'aa, n'aa n'aa y. ³⁴ N'aa surakare to ma, n'aa s'aa g'aa lihi, g'aa n'aa n'aa k'a n'aa z'aa henn'aa m, n'aa k'aa l'aa m. N'aa nyunta p'aa n'aa s'aa, n'aa bi p'aa yi, n'aa nyunta yarb'aa w'aa, n'aa s'aa k'aa vant'aa yarb'aa ra, k'aa n'aa si. ³⁵ Lann'aa ni g'aa surakare to ma, n'aa g'aa k'aa n'aa g'aa a mum k'aa s'aa. G'aa k'aa fir yi, n'aa g'aa surakare to ma, n'aa n'aa n'a k'aa taa m k'a bi ga y, a ba n'aa y'a s'aa ncunaas, k'a k'aa s'aa, a mumb'aa k'an mureha an l'aa da yi.

³⁶ Surakare to ma m, g'aa k'aa n'aa ye g'aa n'aa yaa w'aa n'aa ma, n'aa n'aa maw'aa m, n'aa k'aa k'aa k'aa m, n'aa n'aa du. ³⁷ N'aa k'aa k'aa m'aa jaar'aa m, n'aa n'aa meeyaa k'aa s'aa, n'aa k'aa ze kumbir sii m, g'aa n'aa ze karg'aa m. Surakare to ma m k'aa k'aa k'aa ce ma, n'a dam l'aa zi, seero ci g'aa biiro ciro i nyunta n'aa huuro, n'aa n'aa z'aa k'aa k'aa s'aa, g'aa ni nyanni dare n'aa ma, n'aa fir kare n'aa ma. ³⁸ A n'aa bakare g'aa w'aa m Woso mum s'aa, durnya naa do

gust n kach n a ga m kust kach duro n nynta kan n kl y. N surakare to ma m, n ba lee nu y, nch' l' poo sam kan ciro gaa kl, nch' l' wotam yaar t kan ciro yaar kl t.

³⁹ Gust kach duro haay, Woso n kach n la n surakare to ma. A n bakare n n ch k Woso a ler ch n kl y.

⁴⁰ Bala, Woso h' n' n' k' a le da ch k n' a hach dam ma bl cunta k' a b' a ba kach m, a n' a t k' a ka kust kach duro kan kach kl, k' t' t' dakust t, t y amb a Woso n le n taa kust kach n y kl m fast.

U gust t bur t nch t fuyure

haay n t

12 Bl kust kach nu, gust kach duro haay kust n sira ka Woso t kach, kasetzann m, nch bur kach ma. U mch haay k' a nu kach tare dam jum t bl to, kan mim-b' tnyaa k' a n' a som kach t kach-bl kl. K' t' gust t ta lee tee... ch kust Woso t kach n a ba bl ch t k' an ta an a nyare ku. ² U t m' m ka Yeezuu zi, a m kach sira bl kare s' n' n' da kan a nyamb' t' kl. A ye n n a ze g' d' k' t' r' a ma, a n nyannu ze k' a ga g' d' k' t' r' a ma y, bala, d' ga an naw' t' m heerny' n' n' k' a nu zem ba y kl ma. Bl keere naa, nynta an naw' t' m Woso jur t cirbae ch t.

³ K' a a hach da ma a d' ga a, a ye an fur y kl mim-b' tnyaa b' nno ch t, k' a a hach da ma denter k' a b' a m' t' n' to heerzar ch t, a pan' n a da y. ⁴ Bala, zoo k' aw' k' n' a bam kan mimb' tnyaa kl bl, aw' k' n a ba c' na an ch t a n aw' k' meeyaa ch t y. ⁵ Woso nynta n' aw' k' m, meerba' r' k' a n ba k' aw' k' heer yo bl, n t ba aw' k' ch t ra? A a hl, a t:

M nyntu, l bl h' t' h' t' r' e kust Zuuba n' a kare t' u t bl ba h' t' h' t' y,

l b' l' heer zar ch l k' a naw' t' m zaa t bl to ma y.

⁶ Bala, g' t' aa kust Zuuba a n' t' a, bl zaa an n' a h' t' h' t' r' m, g' t' aa k' a nu d' gam ma a ny l bl, bl zaa an nu maw' t' s' n' t.

⁷ K' a ye fur k' aw' k' n' a y' m bl ma, l t, h' t' h' t' r' e m. Bala, aw' k' fur bl y' r' e y' a h' n' k' a r' e a t, Woso l d' ga r' e aw' k' ma a nyntu. Ny l ka n ta t, a zi bur a h' t' h' t' r' e? ⁸ K' aw' k' bur h' t' h' t' r' e y' r' e amb a a nyntu haay n' a y' m bl nu, k' a maam, a nyntu paan... ch b' e n' aw' k' nu y, g' s' t' m' a r' ch n' aw' k' m. ⁹ U ch kust kach z' r' k' n' a bam kach m bl to da t ch t, kach h' t' h' t' r' n' a w' t' m, kach nu n da n t. Bl, kach t ga m, t ye t Z l Woso ma an le da, maam bl a m' s' r' b' a a k' a nyare ba t kam kach t. ¹⁰ W' k' z' r' k' kach, kach h' t' h' t' r' n' a w' t' m d' m' m poore ch t bala, amb a a ga m n hach t bl m. Bl, Woso bl, kach h' t' h' t' r' an naw' t' m k' a kach banka kust kach n y' m' n' t' n' a fast amb a a n' t' n' m. ¹¹ Kust kach l fur y' m, kach heer t' r' a zaar ba fur bl y' r' e d' m' m t, heerny' n' ba t y. Bl, k' a bl maas' r' e ba fur bl y' r' e j' e t, gust kust n ch d' unda fur bl ch t k' a w' k' n' y' a nyntu y' m, laafu m kan m' s' r' b' a a t' r' ga kl.

D' t' n' d' r' k' kan b' z' a a t mim kl

¹² Aw' k' ka kan Woso hach h' t' bl bare kl, k' a a ya, a bur a bam paan..., a b' a to y, aw' k' ka kan m' s' r' b' a a k' a

Woso n y kl bl kl, k' a banka a ta lee kan kl. ¹³ K' a zaar t' r' g' k' sa, kust g' t' aa k' a n' a bam k' a do bl b' a do y, bl k' a n' a banka an jum kach kl.

¹⁴ K' a a t t, a bur laafu m kan g' t' aa woo... kl. A bur m' s' r' b' a a k' a Woso n y kl bam, bala, kust g' t' aa bur m' s' r' b' a a k' a Woso n y kl bare a bl Zuuba y' r' e y. ¹⁵ K' a dundo a zi k' aw' k' g' t' s' t' b' a do Woso barka bl ma y. K' a dundo a zi k' aw' k' g' t' s' t' bl ch kust t kan g' n' y' m' k' s' t' kl y. Kust n b' e m a lee warm kust ma an a k' s' r' a b' a a bl da gust g' t' a ma. ¹⁶ K' s' t' bl y kl jaand' r' t aw' k' barla, b' a bl y kl Woso ch gore b' t' e z' a a am Eso ch bl nu y. Bl ye an a j' t' a m' b' a a h' j' i r' l' e h' e a dam han k' an h' b' u r' e ka a t poore k' a bl. ¹⁷ Aw' k' d' a t, maas' r' e k' a bl ba bl, a a n' t' a k' a zi n a barka da t, bl n a gu. A n nyi ka k' a zi bl n a barka da t n' t' s' t' ..., k' an bl kl haay, an ch t an ch k' a ba bl t' o r' y.

¹⁸ K' a d' a t, b' u n' c' e k' aw' k' n' ta t Woso taa naa, a do b' e e m Israyel kust kust n' ynta Sinayii ci jur t, n n a da ma, n' n' a w' da ma bl nu y. S' e w' u r' e l' nynta ci bl ma, m' o n' s' i g' e n bur ma bid' a, kan h' u n' h' e r' g' t' a kl. ¹⁹ N huure kan leer kl ma b' t' s' t' . Israyel gust kach kust n leer bl do ma bl, n n a n' t' a k' a a ya a t' o r' ka ma y. ²⁰ Bala, n n w' t' n' ch l' e kust leer b' a c' unta naa do si y. Leer b' a hl, a t:

G' t' aa k' a n' a n' m' ci bl ma bl, baa kust h' b' l' m, a zaa b' u m' b' a n naw' t' m jaar m an ga.

²¹ Kach kust n y' a y kl b' t' r' kach n da b' t' s' t' g' t' a, baa Moyiisi m' t' n' a, nyib' a a nyas' t' an k' an a hl, a t: «Nyib' a e l' m' k' z' e m, m' k' m' e nu h' i n' k' a m' maam-maam.»

²² Bl k' aw' k' nu, a z' a w' k' t' *Siy' n' ci bl ma, Woso k' an m' s' r' bl kust bl aw' k' a z' a ma, arzana Zerizalem bl m, kan a mal' e k' a r' t' i s' i - t' i s' i r' k' kach kl. ²³ Woso lee k' a r' e nyntu kust n' h' e e r' n' y' n' k' a m' k' a w' k' a z' a n' ma, Woso b' r' k' z' k' z' g' t' s' t' r' a ba arzana t. A z' a w' k' t' Woso ma, a m gust haay d' d' k' a r' , a z' a w' k' t' gust t' r' g' k' kust Woso a ka n' ch y kl amb a a le n taa r' k' kach ma fast. ²⁴ A z' a w' k' t' Yeezuu ma, a m g' t' a a s' i b' a b' a a daa bl z' e k' r' a z' a a, a z' a w' k' t' a ma zaas' t' e t' t' bl ma, a ma bl nu mimb' tnyaa g' t' m gust ma, an nu meer bam kach daahan to ma, an le da Abel ma bl ra.

²⁵ Naa minto bl, k' a dundo a zi. Woso k' a nu meer bam kan aw' k' kl bl, a b' a t' o r' ta a meerbaa bl r' e y. Aw' k' yaab' k' kust n' nynta n' n' a t' o r' ta a zaa k' a nu n' ch m' k' zaa t tara bur' a t bl meerbaa bl r' e r' k' kach, n fur y kl. Bl kach, Woso y' a to brama an nu kach m' k' zaa t, kust kust t' o r' ta a meerbaa bl r' e, t t' gu ma, kach fur y' m an le da paan.... ²⁶ Biisi bl, Woso bl leer a ka tara n h' i n' k' a, bl keere naa, a ler ch kach m, a t:

M' k' y kl m yare m tara h' i n' k' a, bl, bl b' e e nu y' r' e a deem nu y, m' k' brama h' i n' k' a m ch.

²⁷ K' a a hl a t: «M' k' y kl m yam» bl, naa t k' a hl, a t, kach k' a n' da n' ch h' i n' k' a m' k' a w' k' h' i n' k' a r' e n' ch n' y' a a m, kust kach kust n' b' a dam ma n' ch h' i n' k' a r' k' a w' k' n' gust n' ch bur ta t.

²⁸ N' c' u n' a a t' bl, t y kl Woso barkadare z' a n' n' k' a, k' a cirbae kust k' a bl h' i n' k' a m' ka kust t bl to ma. W' k' barka bl dare ba n nu: U bur Woso dan t amb a a n' t' a bl m, ye a le

† jaand' r: G' t' a a s' i b' a b' a a Gusire bl n t, k' l' b' l' bur ye m Woso ma b' a a t' s' t' jaand' r' e m. †† K' a d' ga Ebree gust 9.19; 10.22 b' u n' c' e t.

Zakki

Ci kɔ Zakki a ba bi

gasɔɔɔɔ

Zakki bi, Yeezuu danzaa m, n y'a gungare n ɔ, a ɪ ci bi ba. A bur a ɛ bɔɔɔ a mɪŋŋa ɔ danyɪbaa naa do k'an ta m kan Yeezuu ki bi nɔ ɔ y. Zakki nyɪnta gɔɔa wɪsɪ, a ɪ nyɪnta Zerizalem kristagɔɔɔɔ kɔɔ ɛɛzaa.

Ci bi ba a ɔ, wosogɔɔɔɔ kɔ ŋ nɪ ɛɛ haay ɔ ɔ kɔ ma, bi ci bi nɔ ɔ a y'a hɪɛ a ɔ, a ba a ɔ, Israyel do bueerehɪɪɪɪɪɪ kɔɔ ma. Kristagɔɔɔɔ sokɔma bi makra a ba bɔɔɔ ma. Ci bi ba a ɔ, k'a minno y'a hɔnɔ dɪnda kristagɔɔɔɔ kɔɔ m, an nɪ sore ŋ la, k'a ŋ dɔndɔ kɔ ŋ n'a mɪsɪrbaa bi ba k'an a ga kɔ ɔ kan sɪrakare bi ki. Bala, kɔ sɪrakare n zu kɔ ɔ kan zibæɔɔo ki, hɔ vam m.

Minno kɔɔ ba n nɪ: fɪryɪɛ kan tɔntɔɔɔɔɔɔ ki, mindɔɔɔɔɔɔ kan yaadare ki, hɔntazannɔ kan ŋɔɔazannɔ ki, makrarɔ kan ɛtaamarɔ bɔnyarɔ ki, Woso lemim kan a zuure ki.

Zakki ɪ yaa dam Woso dogɔɔɔɔ m jilli

1 Mɔɔ mɔɔŋŋa Zakki, Woso kan Zuuba Yeezuu Krista ki zibæɔɔɔɔ m kɔɔ m. Yaa mɔɔ n'a dam Woso dogɔɔɔɔ kɔ ŋ y'a kərgu ɛɛ haay ra durnya nɔ ɔ kɔ m.

Fɪryɪɛ kan mindɔɔɔɔɔɔ ki mim

² M danyɪnɔ, k'awɔɔ ɪ fur do haay yɪm k'a a heer nyɔɔ, ³ bala, awɔɔ dɔ a ɔ, fɪryɪɛ bi nɔ ɔ, k'awɔɔ jɪm kɔɔɔ sɪrakare nɔ ɔ, awɔɔ bɔraama yɪm. ⁴ Bi, pakra m, k'awɔɔ bɔraama bi n a hɪnka fasi, k'awɔɔ n yɪ mɔɔŋŋa fasi, hɔɔ bi jɪra a ma y.

⁵ Bi, kɔ gɔɔa y'awɔɔ barla mindɔɔɔɔ n jɪra ma, k'an a yɛ Woso han, a y'a kan ɔ, bala, Woso ɪ hɔ kam gɔɔa haay ɔ an ɛ da a zaa n'a yɛm bi ra, b'a bur meer bam ma y.

⁶ A n ta ɔ bi, pakra m, k'a zaa n a yɛ sɪrakare nɔ ɔ, a bi sɪnsɪm ka y. Bala, gɔɔa k'a nɪ sɪnsɪm kam bi nɔ kɔ ɔ, kan hɪgɔta kure ki, hɪnhɛr n'a yəŋŋəm jɪsa kan bɪsɪ ki.

⁷ Gɔɔa naa do kɔ n a ga m an a gɪngɔ a ɔ, a hɔ yɪm Zuuba zi y. ⁸ Bala, hɔnɔ hɪya-hɪya zaa m, a heer n sɪra ka kan hɔɔ barɛ ki y.

Ŋɔɔzaa kan hɔntazaa ki mim

⁹ Kristagɔɔɔɔ k'an ŋɔɔzaa bi n a heer nyɔɔ, bala, Woso a busu. ¹⁰ Kɔ kristagɔɔɔɔ kɔ hɔntazaa m bi, n a heer nyɔɔ kɔ, bala, Woso a ka an zer. Sɪra nɔ ɔ, hɔntazaa cenim amba burvu tɪr sur bi m. ¹¹ Bala, kɔ woso haan, b'a gu kan paŋŋa ki an na bur bi ma, bur bi n ga, a vu bi n sur, a gɔɔɔɔ k'an ta ɔ bi n nyaam. Yɪ a nawɔɔɔɔ nɔɔnaaɔ, hɔntazaa n cem kɔɔ-kɔɔ a zibæɔɔɔo dɔmɪm ɔ.

Hɔ k'a nɪ zem makra m

¹² Mimbirenyɪntazaa m gɔɔa k'a nɪ jɪnɪm kɔɔɔ makra nɔ ɔ bi m. Bala, k'a kɔ makra b'ɔ an nɔ ɔ, a

mɪsɪrbaa k'a nyare ba ɔ bi yɪm, ganwɔɔɔɔ kɔ Woso a ler bɔ k'a ka gɔɔɔ kɔ ŋ n'a ŋɔɔam nɔ kɔɔ ɔ bi n bi. ¹³ Kɔ gɔɔa ɪ makra ɛɛ, a b'a hɪ, a ɔ: «Woso nɪ mɔɔ makra bare y.» Bala, mimbɔnyaa b'a dam ma an Woso makra ba y, bi Woso mɔɔŋŋa bur gɔɔɔ makra bam k'an mimbɔnyaa ba y. ¹⁴ Bi, gɔɔa ɛtaama bɔnyaa ɪ tɪr a zaa gaa an kɔ ɔ an a da makra ɔ, k'an mimbɔnyaa ba. ¹⁵ Kɔ ɛtaama bɔnyaa bi paŋŋa yɪ a zaa zi, b'a a ka a zaa n mimbɔnyaa ba. Kɔ mimbɔnyaa bi ba an nya, b'a zaa ga.

¹⁶ M danyɪnɔ ŋɔɔare nɔ ɔ, a b'a nyɔnnyɔɔ y. ¹⁷ Hɔ mɔɔŋŋa haay kɔ kɔ n'a yɪm, ganwɔɔɔɔ k'an mɔɔŋŋa fasi haay, a to a nawɔɔm Woso zi, brama, a ɪ ɛɛgurehɔɔ kɔ ŋ nɪ brama kɔ kɔ da. A mɔɔŋŋa bur a ɪɔrm fɪlgaa y, bi monsigə ba zi y. ¹⁸ A mɔɔŋŋa ɪ hɔnɔ kɔ ɔ a zim, an mɔɔɔbaa ka kɔɔ ɔ a lemim k'an sɪra bi m. A ba a ɔ nɔɔnaaɔ kɔ kɔ n yɪ ɛɛkareɔannɔ kɔɔ daaɔ k'a nɪ ŋ dam nɔ kɔɔ barla.

Ɔ zi ba hɔ kɔ kɔ n'a mam bi m

¹⁹ M danyɪnɔ ŋɔɔareɔ, k'a tɔ da a nɔ ɔ, a ɔ, gɔɔa biyæ a ga m an bur a tɔr kam mɔɔŋŋa, b'a bi nyagura ba k'a meer ba, a bi nyagura ba kɔ k'a nɔɔmaa ba y. ²⁰ Bala, nɔmaa kɔ gɔɔa n'a bam bi bɛɛ n'a kam an hɔ k'an tɪrga Woso mɪm ɔ bi ba y. ²¹ Naa tɔ ma bi, k'a hɔ k'an bɔnyaa a heer ɔ haay to, a a gɔ mimbɔnyaa haay ma.

²² A bi ŋɔɔaar ba a mɔɔŋŋa m a ɔ, a y'a tɔr kam Woso lemim bi ma y, k'a sa a zi bam paan.... ²³ Bala, gɔɔa k'a n'a tɔr kam lemim bi ma b'a bur zi bam nɪ bi, bɔ a ɔ kɔ ɔ, kan gɔɔa k'a nɪ dɪgare a meer ma jɛtɪga ɔ ki, ²⁴ dɪga k'a ɔ a ma an a hɔr bi, a meer bi k'an ɪnɔnɔ bi, an bi tɔ bɔ a nɔ ɔ ɛɛm. ²⁵ Bi, gɔɔa k'a nɪ Woso ɛ bi k'an mɔɔŋŋa fasi bi karɪnda bam k'a zu ɔ bi, a kɔsɪ a nawɔɔm ma taalera nɔ ɔ, a bur a tɔr kam ma bala k'a b'a tɔ bɔ a nɔ ɔ y, bi, zi an n'a bam nɪ, Woso bi zaa bi barka daŋ ɔ, a zibæɔɔ haay nɔ ɔ.

²⁶ Kɔ ɔ̄saa ɔ̄, zu a nawɔm Woso ɔ̄ b'a bir bɔrle a nɛem ma kan meerbaaɔ̄ bɔnyaaraɔ̄ ki, bra an n'a bare a muɔɔa m, wosozuure bɛɛ m bi y. ²⁷ Wosozuure k'an muɔɔa, dintim ba ma Zi Woso mum ɔ̄ bi ba n ni: Ɔ̄ nyasɔ̄ sɔ̄nɔ̄ m, kan zɔnno kɔ̄ ɔ̄ ni fur yum ɔ̄ ki m, ɔ̄ dundo ɔ̄ zi kɔ̄ durnya hɔ̄ bɔnyaaraɔ̄ b'ɔ̄ da mimbɔnyaaa bare ma y.

Ɔ̄ bi kɔ̄ jirɔ̄ bɔ̄ y

2 M danyɔ̄nɔ̄, kɔ̄ Zuuba Yeezuu Krista n ni lɛbɔ̄re m ɔ̄ta, awɔ̄ n sira ka ɔ̄. Naa tɔ̄ ma bi, a n a ga m k'awɔ̄ n ɔ̄ta kɔ̄ jirɔ̄ bɔ̄ y. ² Ɔ̄ makra sa, a a da ma, ɔ̄ta huu kɔ̄ n bi gasɔ̄ awɔ̄ sokɔ̄ma ɔ̄, deem n huu muɔɔa du a ma an sarma tollɛɔ̄ɔ̄ dɔ̄nda a nyɔ̄kɔ̄nɔ̄ ma, deem n bir ɔ̄saa an huu yaarsɔ̄ du a ma. ³ K'awɔ̄ ɔ̄ta k'a huu wɔ̄sɔ̄ du a ma bi nyaast ka muɔɔa, a bɔ̄kaɛ a hi m a ɔ̄: «lɔ̄, bɔ̄r i nyɔ̄nta bɔ̄nce muɔɔa naa do ɔ̄», a bɔ̄kaɛ a hi ɔ̄saa bi m, a ɔ̄: «lɔ̄, jum brama» ɔ̄ɛɛ, a hi m, a ɔ̄: «Bɔ̄r i nyɔ̄nta tara ɔ̄ naa ɔ̄, mɔ̄ gam taa». ⁴ K'awɔ̄ ba nɔ̄naast, jirɔ̄ bɛɛ awɔ̄ bɔ̄ a barla ra? Bi, naa k'awɔ̄ n'a bam naa, a ba bɛɛ awɔ̄ ɔ̄ dɔ̄dɔ̄kɔ̄nno hɔ̄ndare bɔnyaaraɔ̄ m na?

⁵ M danyɔ̄nɔ̄ ɔ̄saa ɔ̄, k'a tɔ̄r ka muɔɔa! Woso ɔ̄ta kɔ̄ ɔ̄saa nɔ̄ m durnya naa do ɔ̄ rɔ̄ kɔ̄ bɔ̄ ɔ̄, kɔ̄ ɔ̄ ni hɔ̄nta paan... kɔ̄ sɔ̄rakare m bi yɔ̄, kɔ̄ ɔ̄ ni Woso cirbɛɛ bi yɔ̄, Woso i cirbɛɛ bi do ler kɔ̄ bɔ̄ ɔ̄ ɔ̄ n'a ɔ̄sam ɔ̄ kɔ̄ m. ⁶ B'awɔ̄, awɔ̄ n ɔ̄saa nɔ̄ gore bɔ̄ ɔ̄. A n bɔ̄kaɛ, hɔ̄ntazannɔ̄ kɔ̄ ni fur kare awɔ̄ ma, ɔ̄ n'a tare awɔ̄ m dɔ̄dɔ̄kɔ̄nno taa. ⁷ N muɔɔa nɔ̄ tɔ̄ muɔɔa kɔ̄ Woso a ka awɔ̄ ma bi sɔ̄nɔ̄.

⁸ N y'a da Wosoci b'ɔ̄, n ɔ̄: «l i mim ɔ̄saa amba i muɔɔa m», Woso cirbɛɛ bi wɔ̄sɔ̄baa zaa n naa do. K'awɔ̄ i zuɔ̄ ɔ̄, awɔ̄ y'a bam muɔɔa. ⁹ Bi, k'awɔ̄ i ɔ̄ta jirɔ̄ bɔ̄ɛ, mimbɔnyaaa awɔ̄ n'a bam bi, b'awɔ̄ i kɔ̄mɔ̄ kɔ̄ ɔ̄, bala awɔ̄ n zu Woso lɛ b'ɔ̄ y. ¹⁰ Bala, kɔ̄ ɔ̄ta i zum lɛr kɔ̄ ɔ̄ haay, k'a bi kɔ̄ deem la m, bɔ̄ a ɔ̄ ɔ̄ haay la m. ¹¹ Bala, Woso y'a hi, a ɔ̄: «l bi jaan da y,» a a ya an a hi kɔ̄, a ɔ̄: «l bi ɔ̄saa meeyaa kɔ̄ ɔ̄ y.» Bi kɔ̄ ɔ̄saa n jaan da y, an bɔ̄kaɛ an ɔ̄r zɛ, bɔ̄sɔ̄ a a ka lɛr kɔ̄ ma. ¹² Kɔ̄ meer awɔ̄ n'a bam, kɔ̄ zi awɔ̄ n'a bam, k'a dɔ̄ a ɔ̄, lɛ k'a ni soamuɔɔa kam bi, Woso n ni zem b'a sa an awɔ̄ dɔ̄dɔ̄ ka m. ¹³ Bala, ɔ̄saa k'a n a mim cicir zɛ bi, Woso b'a cicir zem dɔ̄dɔ̄kaɛ ɔ̄ ɔ̄ y, bi kɔ̄ ɔ̄saa y'a muno cicir zem, a bi nyi bam dɔ̄dɔ̄kaɛ ni y.

Sɔ̄rakare paan... mim

¹⁴ M danyɔ̄nɔ̄, kɔ̄ ɔ̄saa ɔ̄, a sira ka Woso ɔ̄, an bɔ̄kaɛ a bir sɔ̄rakare zibɛɛro sɔ̄ bare y, sɔ̄rakare k'a ɔ̄, a ta m bi y'a dam ma an a bɔ̄mbɔ̄ ra? ¹⁵ A a da ma krista ɔ̄saa n ta ɔ̄ yar ɔ̄ɛɛ lɔ̄, ɔ̄ b'a huuro m k'a du a ma, bi ɔ̄ ba hɔ̄sɔ̄ m k'a bi y. ¹⁶ K'awɔ̄ ɔ̄saa deem a hi ɔ̄ ni, a ɔ̄: «K'a doo laafu, a huu du a ma, k'a hɔ̄ bi muɔɔa.» B'awɔ̄ n hɔ̄ k'a jira ɔ̄ ma bi ka ɔ̄ y, meerbaa naa do nyɔ̄kɔ̄ ta ɔ̄ ra? ¹⁷ Nɔ̄naast kɔ̄ bi, sɔ̄rakare k'a bir zi bam bi, hɔ̄gɔ̄r m fast.

¹⁸ A a da ma ɔ̄saa n a hi, a ɔ̄, lɔ̄ i sɔ̄rakare m, mɔ̄ ni zibɛɛro m. Mɔ̄ y'a hɔ̄r a zaa m, m ɔ̄, i sɔ̄rakare bi hɔ̄n-

ka m m, zibɛɛbare war ɔ̄ ɔ̄, kɔ̄ m m zibɛɛro kɔ̄ bare hunka a i m, k'i dɔ̄ i ɔ̄, mɔ̄ i sɔ̄rakare m. ¹⁹ lɔ̄ sira ka i ɔ̄, Woso deem taan... n ta ɔ̄, i y'a bam muɔɔa, bi, zinɛro naa dɔ̄ kɔ̄, ɔ̄ n'a nyi bam. ²⁰ Yarma ra, a dɔ̄ i ɔ̄, sɔ̄rakare k'a bir zi bam bi vam. ²¹ Wɔ̄ yaaba Abraham bi, a zibɛɛro tɔ̄ ma bɛɛ y'a ka Woso n a ba turga ra, k'a yɛ k'a manni ba a nyi Izakki m bi bɛɛ ra? ²² lɔ̄ dɔ̄ kɛɛrɛ i ɔ̄, Abraham sɔ̄rakare bi, zu a ɔ̄ kɔ̄ ɔ̄ kan a zibɛɛro ki, a zibɛɛro kɔ̄ y'a ka a sɔ̄rakare bi n yɔ̄ paan.... ²³ Nɔ̄naast m, hɔ̄ kɔ̄ Wosoci b'a hi bi n kɔ̄ yɔ̄, a a hi, a ɔ̄: «Abraham sira ka Woso ɔ̄, am naa, Woso n dɔ̄ga a ɔ̄saa turga.» Woso n a bir a ɔ̄saa turga kɔ̄. ²⁴ Awɔ̄ dɔ̄ kɛɛrɛ a ɔ̄, Woso bi, ɔ̄saa ba a nawɔm turga a zibɛɛro tɔ̄ ma, a sɔ̄rakare y'a deem tɔ̄ ma bɛɛ y.

²⁵ Yɔ̄ a ɔ̄ nɔ̄naast kɔ̄ kan lɔ̄muɔɔaheɛɛɛɛzaa Rahab ki, a zibɛɛro y'a ka Woso n turgabaa ka ɔ̄, Israyel dundolɛɛz-izannɔ̄ k'a ɔ̄ si a har ɔ̄, an zaa vanta hunka ɔ̄ ni ɔ̄ n'a sa ɔ̄ n'a hɔ̄r bi tɔ̄ ma m. ²⁶ Denter m, amba ɔ̄saa nyi ni bɔ̄ɛ a mɛ ɔ̄, a zaa ni gam bi, sɔ̄rakare k'a n zu kɔ̄ ɔ̄ kan zibɛɛro ki bi, hɔ̄ gɔ̄r m kɔ̄.

ɔ̄saa nɛem zibɛɛ mim

3 M danyɔ̄nɔ̄, a b'a ka ma k'a yɔ̄ hɔ̄ndagɔ̄kɔ̄zannɔ̄ woo... y. Awɔ̄ dɔ̄ a ɔ̄, kɔ̄ kɔ̄ ɔ̄ ni hɔ̄ dɔ̄dam ɔ̄ta kɔ̄ kɔ̄, n kɔ̄ dɔ̄dɔ̄ kam kɔ̄sɔ̄ an lɛ da. ² Bala, kɔ̄ haay, kɔ̄ i kɔ̄mɔ̄ ma. ɔ̄saa k'a bir kɔ̄mɔ̄ ma a meerbaa kɔ̄ ɔ̄ bi, ɔ̄saa turga m fast, a a da ma an bɔ̄r a muɔɔa ma jilli. ³ Kɔ̄ kɔ̄ tɔ̄r sarbur da sisiro lɛ ɔ̄ kɔ̄ ɔ̄ ni zu kɔ̄ ɔ̄ bi, kɔ̄ y'ɔ̄ sɔ̄ ɔ̄ mɛ b'ɔ̄ jilli kɔ̄ ɔ̄ n'a hɔ̄nta hɔ̄nta bam. ⁴ K'a dɔ̄ga kɔ̄kɔ̄ ɔ̄ta kɔ̄ ma kɔ̄, kɔ̄ ɔ̄ bi tɔ̄ ɔ̄ ni ɔ̄ta maam-maam, hɔ̄ntɛ ɔ̄ta kɔ̄ ɔ̄ ni nyɔ̄kɔ̄m bi, ɔ̄ hɔ̄ poore n ta ɔ̄, an a ka ɔ̄ n'a tam lɛɛ haay k'a brarezaa bi lɛ n taa b'ɔ̄. ⁵ A maam kɔ̄ kan ɔ̄saa nɛem ki, vɔ̄ɔ̄ɔ̄ poore m ɔ̄saa mɛ ɔ̄, an bɔ̄kaɛ an n'a muɔɔa busum hɔ̄ ɔ̄ta bare mim kɔ̄ ɔ̄. Awɔ̄ dɔ̄ a ɔ̄, sɛ poore a da ma, an poo ɔ̄ta bi.

⁶ ɔ̄saa nɛem bi do m bi, sɛ m kɔ̄, an ta hɔ̄ bɔnyaaa haay m, kɔ̄ mɛ b'an ta ɔ̄, an ni dintim kam kɔ̄ wɔ̄sɔ̄baa ma jilli, an ni sɛ dam kɔ̄ ma haay, sehar sɛ y'a sɔ̄ a muɔɔa ɔ̄. ⁷ ɔ̄ta a da ma, ɔ̄ n'a kɔ̄mɔ̄ haay tɔ̄ntɔ̄rɛ, poohɔ̄ kan bɛnɔ̄ ki, hɔ̄nta kɔ̄ ɔ̄ n'a gaatam kan zɔ̄nɔ̄ ki, ɔ̄ kɔ̄ ɔ̄ denter. ⁸ Bi kɔ̄ b'a dam ma an nɛem tɔ̄ntɔ̄ y. Hɔ̄ bɔnyaaa m, an ni lɛɛ sam, ɔ̄ta meeyaa bɔ̄re nyɔ̄ y'a han. ⁹ Ɔ̄ nɛem kɔ̄ sa, ɔ̄ n'a lɛ kɔ̄m Zuuba ɔ̄, ɔ̄ Zi b'ɔ̄, ɔ̄ n'a sam kɔ̄, ɔ̄ ni lɛ kɔ̄sɔ̄ dam ɔ̄ta kɔ̄ n'ɔ̄, an bɔ̄kaɛ Woso yɔ̄ ɔ̄ da ɔ̄ n'a kɔ̄ a muɔɔa rɛ. ¹⁰ M danyɔ̄nɔ̄, a n a ga m kɔ̄ kɔ̄ lɛ deem-deem bi n bir ler muɔɔa kɔ̄, an bir a bɔnyaaa kɔ̄ kɔ̄ y. ¹¹ Hiyɛ ba ɔ̄, an ni kɔ̄ hi nyɔ̄nta m kan hi kɔ̄sɔ̄ ki ni y. ¹² Sɔ̄nɔ̄ b'a dam ma an tɔ̄gɔ̄ nyi da y, ɔ̄ɛɛ dɔ̄vɛn ɔ̄ n kɔ̄ nyi da y. Yehiyɛ b'a dam ma, an bɔ̄ hi nyɔ̄nta ni y.

Mindɔ̄rɛ k'a a to Woso zi

¹³ ɔ̄saa y'awɔ̄ barla an mim dɔ̄ ra? K'an a hunka wɔ̄sɔ̄baa turga kɔ̄ ɔ̄, bɔ̄raama zibɛɛ kɔ̄ ɔ̄. ¹⁴ Bi, kɔ̄ jumbaa kan heer kɔ̄sɔ̄ ki, lɛzaabaa kama ki y'awɔ̄ heer han, a b'a lɛ kɔ̄ a muɔɔa kɔ̄ ɔ̄ y, b'a bi sira gore kɔ̄ ɔ̄ a

ησααρλ nι y. ¹⁵ Bala, mindɔrɛ naa do n a to Woso zi y, durnya hɔ m, a to a σ γστɔ zi, bɔ a σ Sɔtaana zi. ¹⁶ Sira nɔ σ, lɛɛ kɔ jumbaa n ta σ, γστɔ n'a hɔnɔ dare a muηηa ma con bι, lɛɛ bι do σ bι, hɔ haay woo... yum bɔrga, ziro bɔnyaarɔ n nyɔnta σ sɔ. ¹⁷ Bι, mindɔrɛ k'a a to Woso zi bι y'a hɔ, a muηηa, laafu kama m, a bɔγɔ-bɔγɔ, kɔmarɛ kama m, cicirzɛrɛ m γɔta, zi muηηa bare m γɔta, jumbaa b'a nɔ σ, bι zambɔ b'a nɔ σ sɔ y. ¹⁸ Gɔsɔ kɔ η n'a kam ma kɔ laafu n bur ta σ rɔ kɔ, tɔrgabaa mɔsɔrbaa bι ba η nawɔm laafu kama nɔ σ, a nyɔkɔ bι, tɔrgabaa mɔsɔrbaa ηn'a yum.

Ɔ bι durnya hɔ ηsa y

4 A a ba lɔ awɔkɔ bur kɔ marɛ, an nι nyaa bam kan kɔ kι tee...? K'awɔkɔ lɛtaamarɔ bɔnyaarɔ nι zoo bam awɔkɔ heerlɔ kɔ σ bι tɔ ma m. ² Awɔkɔ lɛ taa hɔnɔ nιηηoo ma, b'awɔkɔ bur η yɔrɛ y, bι tɔ ma bι, awɔkɔ y'a kam ma k'a gɔr zɛ, awɔkɔ ι jum bam bι hɔsɔ bur kɔyɔrɛ awɔkɔ nι y, bι n a ka awɔkɔ nι zoo bam an nι nyaa bam kan kɔ kι. Awɔkɔ bur hɔsɔ yem Woso han y, bι y'a ka awɔkɔ ba hɔ k'awɔkɔ lɛ n taa bι nι y. ³ Awɔkɔ y'a yem b'awɔkɔ bur a yɔrɛ y, k'awɔkɔ bur a yem han muηηa bι tɔ ma, bala, a ye awɔkɔ nawɔm k'a sa, a a hɔnɔ ba m. ⁴ Taalerazannɔ bɛɛ n'awɔkɔ nι y! Awɔkɔ n a dɔ a σ, k'ι ι durnya jɛ σ, Woso jum n'ι mι ra? Gɔaa k'a lɛ n taa durnya ma bι, a ba a nawɔm Woso jum. ⁵ A hɔnɔ awɔkɔ n'a dare a σ, hɔ kɔ Wosoci b'a hι bι vam m na? A a hι a σ, Woso ι jum bam k'a a Espri ka kɔ σ, an nι kan kɔ kι bι tɔ ma. ⁶ Bι, a y'a barka kam kɔ σ γɔta, bι tɔ ma m Wosoci bι n a hι a σ, Woso y'a gum muηηabusurezannɔ ma, b'a ι barka kam muηηazerlezannɔ σ. ⁷ Naa tɔ ma bι, k'a muηηa zer a ye Woso ma. K'a a gu Sɔtaana ma, a y'a sire an a γɔ awɔkɔ ma laatɔ. ⁸ K'a zɔ Woso ma, a y'a zɔrɛ awɔkɔ ma sɔ. Awɔkɔ k'an kɔrɔmazannɔ, k'a zi bɔnyaa bare to! K'a heer hu bɔ hɔnɔ hɔya-hɔya zannɔ ra! ⁹ K'a heer zaar ba a kɔrɔmarɔ kɔ kɔ ma! K'a zɛ heerzar ba a nyi ka! K'a yaawɔrɛ to a nyi ka, k'a a heernyɔkɔ bι to, a a heer zar! ¹⁰ K'a a muηηa zer Zuuba taa, k'an awɔkɔ busu.

Ɔ b'σ muno dɔdɔ ka y

¹¹ M danyɔnɔ, a ba bɔnyaa hι kɔ ma y. Gɔaa k'an a bɔnyaa hɔrɛ a mim ma, gɛɛ an a dɔdɔ kare, a bɔnyaa an n'a hum Woso lɛ ma, an nι Woso lɛ bι dɔdɔ kam. Bι, k'ι bι ι Woso lɛ bι dɔdɔ kam, ι ba ι σ, a dɔdɔkɔr, a zuurezaa bɛɛ n'ι mι dɔ y. ¹² A n bɔkare, Woso y'a deem taan... nι lɛ bι kam, a y'a deem taan... m dɔdɔkɔr sɔ. A n n'a dam ma an γστɔ bɔmbɔ, an n'a dam ma an η zaar ba sɔ. Nka n'ι bι m, ι n'ι mim dɔdɔ kare?

A bι yι muηηabusurezannɔ y

¹³ K'a tɔr ka mɔkɔ ma kɛrɛ, awɔkɔ k'a n'a hɔrɛ a σ: «Her, gɛɛ booti m, kɔkɔ tam kɔ na σ gɛɛ kɔ na σ, σ γστɔ b'σ dɔkɔraa deem, σ ter ba σ busoo yι,» ¹⁴ awɔkɔ n a dɔ k'awɔkɔ mɔsɔrbaa bι yum lɔ booti nι y, bala, awɔkɔ kɔ tɔ kan sebtur kι, k'a kɔ b'a nyaam lɛɛm. ¹⁵ A ga awɔkɔ σ m, a hι a σ: «Kɔ Zuuba ye, kɔkɔ mɔsɔrbaa bare, σ na ba kan

na kι.» ¹⁶ A n bɔkare a lɛ awɔkɔ n'a bɔrɛ a muηηa σ a dɔndare nɔ σ. Lɛbɔsɔ naa do kɔ bɔnyaa. ¹⁷ Gɔaa k'a hɔ k'a ga bare m dɔ, b'a n a ba y, a zaa mimbɔnyaa ba.

A yum kɔkɔ hɔntazannɔ ma

5 Hɔntazannɔ kɔkɔ, k'a tɔr ka mɔkɔ ma, k'a nyi ka a baa da, bala, awɔkɔ fur yum γɔta. ² Awɔkɔ hɔnta bι, hɔ vɔm m, bɛɛ y'awɔkɔ huuro bum sɔ. ³ Tankampiisi y'awɔkɔ sarma kan awɔkɔ busoo kι zaar bam, η zaarbare bι nι nyuntam kaseti an awɔkɔ bι, am sɛ hɔ bι m. Awɔkɔ hɔnta γɔr a kuntɔ jɛ dɔmɔnɔnɔ kɔkɔ nɔ σ. ⁴ Awɔkɔ n γστɔ kɔ η zi ba awɔkɔ hɔsɔrɔrɔ σ rɔ kɔ yawɔra ba y, k'a a tɔr ka, η yι zee dam, bι, η zee bι dare lee ku Zuuba k'a paηηa jirɔ ba σ bι zi. ⁵ Awɔkɔ mɔsɔrbaa nyunta yι tara burɔ σ, a a hɔnɔ hɔ yι, awɔkɔ hɔ bι γɔta a mɛ ka am hɔbɔsɔrɔ m, bι awɔkɔ zɔnzɛrɛ dɔmɔm y'a kum. ⁶ Awɔkɔ gɔaa tɔrga dɔdɔ yar, a meeyaa kɔ σ, a n kɔ σ an jum awɔkɔ lɛɛ y.

Ɔ bɔr σ ma, Zuuba zem

⁷ M danyɔnɔ, σ bɔr σ ma, kɔ Zuuba n tolle ba an bɔr. K'a makra sa danwur ma, bɔr a nawɔrɛ a ma an nι dɔmɔ mɔsa ma, k'a a tara zibɔɔ hɔ yι, an nι mɔm lɛɛkare labarɛrɔ, kan jɛ labarɛrɔ kι ma. ⁸ Awɔkɔ, k'a bɔr a ma sɔ, a bur heer koodɔ m, bala, Zuuba wusigɔrɛ dɔmɔm a zɔ. ⁹ M danyɔnɔ, a bι kukur ba kɔ ma y, kɔ Woso b'a dɔdɔ ka y. K'a dɔga a, ba dɔdɔkɔr bι nι cɛɛ ma na. ¹⁰ M danyɔnɔ, wosolesinnɔsorazannɔ kɔ η nyunta ηnι meer ba Zuuba tɔ ra rɔ kɔ, η fur yι, bι η bɔr a ma fur bι nɔ σ. K'a η hɔbaa sa. ¹¹ K'a dɔga a, γστɔ kɔ η nι jum kɔkɔ kɔ fɔyɔrɛ nɔ σ rɔ kɔ, kɔkɔ y'a hum kɔ σ, η mimbirenyuntɔ. Awɔkɔ zɔkɔ k'a jum kɔkɔ fur nɔ σ bι mim ma, awɔkɔ hɔ kɔ Zuuba a ba m fur bι yɔrɛ jɛ σ bι dɔ sɔ, bala, Zuuba ι γστɔ cicir zem γɔta, an n'a muηηa bare η nι. ¹² M danyɔnɔ, an lɛ da bι, a b'a wer si y, a b'a wer si brama tɔ nι, b'a ba si tara tɔ nι y, a b'a wer si fɔga y. K'awɔkɔ ye mim ma, k'a σ un... bala. K'awɔkɔ n ye, k'a σ ayy.... A bι hɔsɔ na ma y, kɔ Woso b'awɔkɔ dɔdɔ ka y.

Yaadare mim

¹³ Kɔ gɔaa y'awɔkɔ barla an nι fur yum k'an yaa da. Kɔ gɔaa nι heernyɔkɔ m, k'an laa lɔ an a lɛ kɔ Woso σ. ¹⁴ K'awɔkɔ gɔaa deem bι laafu, k'an kristagɔsɔ lɛɛzannɔ kɔ bir, kɔ η nι nɔkɔ nɔ ma Zuuba tɔ ra, ηnι yaa da a tɔ ma. ¹⁵ Kɔ η yaa bι da kan sɔrakare kι, yaabazaa bι laafu yum, Zuuba y'a waam, k'a mimbɔnyaarɔ ba sɔ, Zuuba sugur kaη σ. ¹⁶ Naa tɔ ma bι, k'a mimbɔnyaarɔ kɔ a lɛ ma, a hι kɔ m, k'a yaa da kɔ tɔ ma, kɔ Woso n a waa. Gɔaa tɔrga yaadare ι zi bam kan paηηa γɔta kι. ¹⁷ Awɔkɔ dɔ a σ, *Elii nyunta gɔaa am kɔkɔ m, a yaa da Woso m ηsɔ..., kɔ la bι ba y, denter sɔ, la a γsɔ dɔkɔraa kaakɔ kan a kur kι. ¹⁸ A n a ya an yaa da, kɔ la bι n ba, Woso n a ka la bι n ba, hɔbɔrɛ n nyunta σ tara burɔ σ.

Ɔ σ da kɔ han Woso zuure nɔ σ

¹⁹ M danyɔnɔ, k'awɔkɔ gɔaa deem nyaam, an Woso zaa k'an sɔra bι to, kɔ gɔaa a ka an a ya an bɔr zaa bι ra,

²⁰ k'a dɔ a ɔ, gɔaa k'a ka mimbɔnyaabɔr n a bɔ a mim- a bɔmbɔ, an a ka sɔ, baa k'a mimbɔnyaarɔ gɔta, Woso
bɔnyaabareε zaa ɔ, k'a zu Woso ɔ bi, a zaa bi meeyaa a n ɲ sugur ka ɔ haay.

1 PLYEER

Ci lëekare hɔ kɔ PLYEER a ba bi

gasɔɔɛ

Yeezuu karundanyi PLYEER ɩ ci bi ba. Ci bi ba a ɔ kristagɔɔɛ sokɔmarɔ kɔ η nyunta Azii minëer kɔɔ ɔ kɔ kɔ ma. Zɩfɔɔ nyunta kristagɔɔɛ kɔ duro barla, bi, gɔɔɛ kɔ η gɔɔɛ kɔ kɔ, doro vantɔɔ gɔɔɛ m.

Ci bi ba a ɔ, kristagɔɔɛ kɔ η nɩ fur yɩm a sɩrakare tɔ ma, η heer n'a zarm kɔ kɔ minto. Kɔ η nɩ jum kɔ kɔ, η nɩ gɔɔɛ η nɩ hɔ k'a Woso kɔ yɩ bi ba mim haay kɔ ɔ. Kɔ η nɩ lëbɔɔɛ kɔ Woso n nɩ zem b'a ka η ɔ bi nyasɔ a heer ɔ kɔ kɔ.

N PLYEER zɛ gɔdarkɔra ma a sɩrakare tɔ ma, Rɔm zannɔ kɔ η wuti η n'ɩ fur kam kristagɔɔɛ ma bi dɔmum ɔ. Pol nyunta kristagɔɔɛ fɩryɩɛ bi do kɔ ɔ kɔ.

PLYEER ɩ yaa dam kristagɔɔɛ m

1 Mɔɔ mɩŋŋa PLYEER nɩ ci bi bam, Yeezuu Krista zibæzaa m kɔ m. A ba kɔ nawɔm awɔɔ kɔ Woso a kɔ ɔ k'a yɩ a gɔɔɛ a hɩstga da, a m saanɔ Pɔn kɔ ɔ kan Galasii kɔ kɩ ɔ, Kapadɔs kɔ kɩ ɔ, Azii kan Bitinii kɔ kɩ ɔ kɔ kɔ ma. ² Zɩ Woso y'awɔɔ kɔ ɔ, amba a lëɛ ka an a cɩnta a hɔkɔ kɔ ɔ k'a ba bi tɔ ma, a y'a so awɔɔ ɔ, a Espri k'a a ka awɔɔ ɔ bi tɔ ma, k'awɔɔ n yɛ Yeezuu Krista ma, k'a ma bi n'awɔɔ hu kɔ. A yɛ kɔ nawɔm, kɔ Woso n a barka, kan a laafu kɩ ka awɔɔ ɔ gɔta.

Woso barka dare bɔmbɔɛ bi tɔ ma

³ ɔ ɩ lɛ kɔ Woso ɔ, kɔ Zuuba Yeezuu Krista Zɩ bi, bala, a cicirzere gɔta bi kɔ ɔ, a a ka kɔ n yɩredaa yɩ, k'ɔ taaheerle paan... yɩ, Yeezuu Krista k'a a mɩm kɔ ɔ gæno bire ɔ bi tɔ ma. ⁴ A ba a ɔ maam kɔ kɔ n hɔjirle k'a b'a dam ma an kɔ gɛ an dintim ka, gɛ a paŋŋa n a kɔ ɔ yɩ, hɔjirle bi do Woso a cɩnta awɔɔ m arzana ɔ.

⁵ Awɔɔ kɔ Woso paŋŋa nɩ dɔɛ a ma sɩrakare tɔ ma, k'awɔɔ n bi bɔmbɔɛ k'an b'a hunkam lëɛm jɛ dɔmum ɔ bi yɩ.

⁶ Bi tɔ ma m, awɔɔ n'a heer nykɔm gɔta, baa kɔ pakra m k'awɔɔ n fur yɩ dutaa, makrarɔ y'a hɔhɔ kɔ η n'awɔɔ heer zarm dɔmum poorero kɔ kɔ duro kɔ ɔ. ⁷ Fur bi yɩɛ bi, awɔɔ sɩrakare makra an n'a bam, kɔ sɩrakare paan... m gɛ. Awɔɔ sɩrakare bi mɩŋŋabaa lɛ da sarma m, hɔ-cenlezaa m bi, an bɔkare n tɩr a makra ba sɛ ɔ, k'a mɩŋŋabaa kɔ. Ncɩnaaɔ bi, awɔɔ sɩrakare bi makra jɛ ɔ, awɔɔ lëbɔɔɛ kan cirbæ kɩ, daɔɛ kɩ yɩm dɔmum kɔ Yeezuu Krista n b'a hunkan ɔ b'ɔ. ⁸ Awɔɔ ɩ Yeezuu Krista mɩŋŋa η sam b'awɔɔ n a yɩ a mɩm nɩ y, awɔɔ sɩra ka ɔ, b'awɔɔ n a yɩ cɩna y. Naa tɔ ma m, awɔɔ n'a heer nykɔm heerny kɔ gandaa ɔ m, gɔsɩ b'a dam ma an heerny kɔ gɔta bi do kɔ an a hɩ y. ⁹ K'awɔɔ nɩ zem b'a nyiro kɔ bɔmbɔɛ yɩ bi, bi y'a ka Woso ɔ awɔɔ n sɩra ka.

Hɔ kɔ Sent-Espri a ba Krista tɔ ma biisi

¹⁰ Woso lesinnɩsorazannɔ kɔ η nyunta biisi η nɩ so Woso lɛ ra, η nɩ barka kɔ Woso ɔ k'a ka awɔɔ ɔ bi mim hɩ bi, η bɔmbɔɛ k'awɔɔ n nɩ zem b'a yɩ bi daasɩ η n'a a ka. ¹¹ A ka η y'a ɔ ma, k'a minno kɔ Krista Espri b'a hunka η nɩ bi kɔyɩɛ dɔmum kan η zaarɔ kɩ dɔ, bala, Espri bi do k'a nyunta kan η kɩ bi lɛ ka an fɩryɩɛ kɔ Krista n'a yɩm bi mim hɩ, kan lëbɔɔɛ k'a n'a yɩm, fur bi yɩɛ jɛ ɔ bi kɩ. ¹² Bi, Woso a hunka a lesinnɩsorazannɔ kɔ duro m, a ɔ, lemim k'a ka kɔ η nɩ so ra bi, a n a ka η kɔ kɔ tɔ ma y, awɔɔ hɔ m. Lemim nyunta bi do padænno kɔ a hɩ awɔɔ m, bi, a pa η y'a da awɔɔ m *Sent-Espri paŋŋa kɔ Woso a ka η ɔ bi m. Malëkarɔ mɩŋŋa n lɛ taa k'a lemim bi do kɔ gɔta.

Mɩsɩrbaa zore bare mim

¹³ Naa tɔ ma bi, k'a a banka, k'a ta lɛ kan zibæ kɩ, a b'a zu a ɔ y, k'a barka kɔ Woso n'a kare awɔɔ ɔ Yeezuu Krista hunkare ma bi ta a heer lɛ kɔ kɔ. ¹⁴ Amba nyɩnɩ nɩ yɛɛ a zɩrɩ ma bi, k'a yɛ Woso ma, a b'a ya a zu lɛtaamarɔ bɔnyaaɔ k'awɔɔ n ta η nɩ biisi badɔ kɔ kɔ kɔ ɔ y. ¹⁵ Bi, amba Woso k'awɔɔ bir bi n mɩŋŋa bi, awɔɔ kɔ k'a bur mɩsɩrbaa mɩŋŋa bam a tare haay kɔ ɔ. ¹⁶ Bala, Woso a hɩ a ci b'ɔ, a ɔ: «K'a yɩ mɩŋŋa, bala, kɔ mɩŋŋa.»

¹⁷ Woso k'a nɩ gɔɔɛ dɔdɔ kam b'a bur η jirɛ kɔ m bi, awɔɔ nɩ yaa dam nɩ a ɔ, a Zɩ m, gɔaa biyæ dɔdɔ an n'a kam amba a zaa zibæ a ga m bi m. Bi tɔ ma bi, k'a mɩsɩrbaa k'a gɔɔɛ awɔɔ m, awɔɔ n'a bam tara burɔ ɔ bi ba, Woso mɩŋŋa daɔɛ kan a nyibæ kɩ kɔ ɔ. ¹⁸ Awɔɔ dɔ a ɔ, mɩsɩrbaa k'a nyɩnɩ ba ɔ, awɔɔ zɩrɩ n a tɔ awɔɔ m bi, Woso awɔɔ kɔ b'ɔ. Bi, hɔ k'a n'a zaar bam, gɛɛ wanzurfu gɛɛ sarma bɛɛ a a sa, an awɔɔ kɔ nɩ y. ¹⁹ Awɔɔ kɔ a ɔ, Krista ma kɔ n b'a dam ma n a lɛ hɩ bi m, kɔ b'ɔ kɔ ɔ kan sinnyɛem k'a m mɩŋŋa, hɔ bɔnyaa sɩ ba ma bi kɩ. ²⁰ Woso lɛ ka an a kɔ ɔ, bi ma bi, durnya ba ɔ y.

KεERE naa, a a hunka je dɔmɔnɔn σ, awɔɔ daahan tɔ ma.
²¹ A tɔ ma m, awɔɔ n sɔra ka Woso σ, bi y'a mɔm bɔ σ
 gæno bire σ, an lɛbɔrɛ ka σ, yɛ a σ nɔnnaaσ, k'awɔɔ
 sɔrakarɛ kan awɔɔ taaheerɛ ki n yo Woso ma.

K'a mɔsɔrbaa ba ηsare n σ

²² Ye k'awɔɔ σ sɔra ma b'a ka, awɔɔ nyiro kɔɔ hu n bɔ,
 k'a a da ma, a kɔ ηsɔ paan... danyɔbaa n σ. K'a kɔ ηsɔ
 gɔta noom hu m. ²³ Bala, yɛredaa awɔɔ yɛ, b'a n a to
 gɔaa zi y, gɔaa ɛ gam, bi Woso y'awɔɔ yɛ, a gare ba σ y.
 A lemim k'an mɔsɔr a cenle ba σ b'a sa an awɔɔ yɛ m.

²⁴ Amba Wosoci n'a hum bi m bi:

Gɔɔ haay bɔ kɔ σ kan bur ki,
 lɛbɔrɛ kɔ η nɛ tam haay bi
 bɔ kɔ σ kan burvu ki,
 kɔ bur bi ga, b'a vu bi sur.

²⁵ Bi Zuuba lemim b'ɛ gɔɔtam
 dɔmɔm haay.

Bi, lemim bi do bi, lemim nyɔnta kɔ n y'a pa da awɔɔ m
 bi m.

2 K'a bɔnyaabaa do haay to kan ηsɔar do haay ki,
 noombakɔma ki, a bi jum ba y, b'a b'a bɔnyaɔ hu
 gɔɔ ma y. ² Amba nyɔnɔ poorerɔ nɛ nyonhi ηsɔam bi,
 k'a Woso lemim k'an mɔηηa bi ηsɔ tee... k'a a da ma a
 ma Woso zaa bi n σ, a bɔmbɔrɛ yɛ. ³ Bala, Wosoci bi
 y'a hum denter, a σ:

Awɔɔ b'a dɔ a σ, Zuuba mɔηηa.

Woso gɔɔ m kɔɔ m

⁴ K'a zɔ Zuuba ma, jaa mɔsɔr m, gɔɔ n kaanm m, bi,
 Woso dɔga a jaa tɔzɔa m, an a bɔ σ. ⁵ K'a a zɔ ma, bala,
 awɔɔ bɔ kɔ σ kan jaa mɔsɔr ki n σ, kɔ Woso n awɔɔ sa
 an awɔɔ ba Sent-Espri cɛ. Awɔɔ yɛrɛ a mannɔbɔnno kɔ
 η y'a mɔηηa ka σ, k'a mannɔr kɔ η y'a to Sent-Espri zi
 rɔ kɔ ba a η ka Woso σ, a yɛ η ηsɔam Yeezuu Krista tɔ
 ma.

⁶ Bala, Wosoci bi n σ, n σ:

K'a dɔga a, kɔɔ ɛ jaa paηηazaa cɔntam *Siyɔn σ,
 mɔɔ y'a bɔ σ, jaa tɔzɔa m gɔta,
 gɔaa k'a sɔra ka σ bi, a bi nyannɔ bire y.

⁷ Awɔɔ k'a sɔra ka σ rɔ kɔɔ,
 jaa naa do tɔ ma awɔɔ ɛ lɛbɔrɛ m,
 bi kɔ bɔsɔkɔnno kɔɔ nɛ, Wosoci b'a hu, a σ:
 Jaa kɔ cedonno kɔɔ kaanm m bi y'a ba cɛ bi jurjaa
 paηηazaa.

⁸ Wosoci b'a y'a an a hu n σ, a σ:

Jaa bi do a ba gɔɔ gɔnzɛrɛ jaa, η dore jaa.
 Kɔ η n sɔra ka Woso lemim b'σ bi y'a ka ηn'a gɔm zɛm
 ma, Woso lɛɛ ka an a cɔnta k'an yɛ nɔnnaaσ.

⁹ B'awɔɔ, gɔɔ kɔ Woso η bɔ σ rɔ kɔɔ n'awɔɔ m, cir m
 Woso m, a mannɔbɔnno n'awɔɔ m, gɔɔ kɔ Woso a so
 η σ rɔ kɔɔ n'awɔɔ m, Woso mɔηηa y'awɔɔ ba a hɔ,
 k'awɔɔ n a zibæro gɔtɔ kɔɔ pa da, a y'awɔɔ bir an bɔ
 awɔɔ m monsigæ σ, an bɔr awɔɔ m a lɛgure k'an
 mɔηηa gɔta b'σ. ¹⁰ Biisi bi, Woso bi gɔɔ bɛɛ n'awɔɔ nɛ
 y, bi kɛERE naa, a gɔɔ kɔɔ n'awɔɔ m. Biisi bi, Woso n a ci-
 cirzɛrɛ hunka awɔɔ nɛ y, bi kɛERE naa, a awɔɔ cicir zɛ.

Kristagɔɔ mɔsɔrbaa mim

¹¹ M danyɔnɔ ηsare n σ, k'a dɔ a σ, cenlezannɔ
 n'awɔɔ m tara burɔ σ naa σ, saannɔ n'awɔɔ m, bi tɔ ma
 bi, k'a gɔ letaamarɔ bɔnyaarɔ kɔɔ ma, a ka η nawɔm
 ma k'a awɔɔ zaar ba. ¹² K'awɔɔ nɛ gɔɔ kɔ kristagɔɔ
 bɛɛ nɛ η mɔ bire σ bi, k'a mɔsɔrbaa k'an zore ba, k'an bur
 yɛrɛ ɛ σ, kɔ η y'awɔɔ tɔ zaar bare, ηn'a hɛrɛ η σ, gɔɔ
 bɔnyaarɔ n'awɔɔ nɛ, kɔ η n'awɔɔ zibæro mɔηηa kɔɔ
 yɛ, maam bi, η y'a lɛ kɔm Woso σ, hinni k'a n'a hunkarɛ
 η nɛ b'σ.

¹³ K'a yɛ lɛzannɔ kɔ η nɛ durnya σ naa σ haay rɔ kɔɔ
 ma Zuuba tɔ ma. Kɔ cir nɛ, k'a yɛ ma k'a m cir bi tɔ ma.

¹⁴ Kɔ gɔɔ kɔ cir n cɔncɔnta kɔ η n a so lɛrɔ σ kɔɔ nɛ,
 k'a yɛ η ma n σ, η cɔncɔnta a σ, kɔ η nɛ kɔɔ kɔ η n'a
 bɔnyaɔ bam n σ kɔ hɔnhɔr, ηn'a lɛ kɔ gɔɔ kɔ η n'a
 mɔηηa bam n σ kɔ σ. ¹⁵ Bala, Woso lɛ taa k'awɔɔ n bur a
 mɔηηa bam, kɔ gɔɔ kɔ η nɛ hɔn ba σ, η n hɔn dɔ rɔ kɔɔ
 b'a da ma ηnɔ hɔn hu y. ¹⁶ K'awɔɔ a so a mɔηηa σ bi,
 k'a mɔsɔrbaa ba, b'a bi yo soamɔηηaσ bi do ma, k'a
 bɔnyaɔ ba y. Bi k'a mɔsɔrbaa bi ba, kɔ Woso
 zibænyɔnɔ n'awɔɔ m bi tɔ ma. ¹⁷ K'a gɔɔ haay da σ, k'a
 danyɔnɔ Krista n σ rɔ kɔɔ ηsɔ, k'a nyi ba Woso m, k'a
 cir da σ n σ.

σ Krista hɔbaa sa

¹⁸ Awɔɔ kɔ zibænyɔnɔ n'a mɔ rɔ kɔɔ, k'a yɛ a
 sɔsɛzannɔ kɔɔ ma daɔrɛ gɔta n σ, k'a ba nɔnnaaσ
 kan kɔ n nyɔnta kan awɔɔ ki, ηn'a mɔηηa bare awɔɔ m
 n σ kɔ ki. K'a ba nɔnnaaσ n σ, kan kɔ n kɔ rɔ kɔɔ ki.

¹⁹ Bala, kɔ gɔaa ɛ yem fir ma Woso tɔ ma, bi kɔrɔ bɛɛ a
 σ ma an nɛ fir bi do yɛrɛ, Woso n ɛ yɛm bi zaa ra. ²⁰ Bi,
 k'awɔɔ bɔnyaɔ ba, ηnɔ fir kare awɔɔ ma, nka n'a lɛ kɔrɔ
 awɔɔ σ naa tɔ ma? Bi, k'awɔɔ mɔηηa ba, n nɛ kɔkare n
 nɛ fir kare awɔɔ ma, awɔɔ nɛ yem ma bɔraama n σ,
 Woso n ɛ yɛrɛ awɔɔ ra naa n σ. ²¹ A n kɔkare Woso bi,
 awɔɔ bir a σ, naa tɔ ma. Bala, Krista fir yɛ awɔɔ tɔ ma,
 an n'a ηsɔam k'awɔɔ n a hɔbaa sa.

²² A mɔηηa n mimbɔnyaɔ sɛ ba y,

a n ηsɔar ba fulga y,

²³ n y'a sɔns σ,

b'a n a sompi gɔaa n'σ y,

gɔɔ fir ka ma,

b'a n nyaa ba kan η ki y,

a mɔηηa to a σ, Woso kɔ σ,

bi n nɛ dɔdɔ kam turga.

²⁴ A mɔηηa ɛ yɛ an kɔɔ mimbɔnyaarɔ kɔɔ sa
 an fir yɛ η nɛ, an ga gɔdarkɔra ma, k'an bur yɛrɛ ɛ σ,
 gæno n kɔɔ m kɔɔ mimbɔnyaarɔ kɔɔ lɛɛ,
 k'σ mɔsɔrbaa ba turgabaa n σ.

A mɔηηa sampkɔrɔ kɔɔ tɔ ma m, awɔɔ n laafɛ yɛ.

²⁵ Bala, biisi bi, awɔɔ nyaam am seero hɔ bi m, bi kɛERE
 naa, awɔɔ a bɔ a bɔr a dundor bi zi, an nɛ dɔrɛ awɔɔ
 ma n σ.

padare ganwore ni, k'an Woso lemim pa da. Gsaa k'a ni daahan zi bam bi, k'an a ba panja ku Woso a ka s bi m. K'a ba ncunaas, ku Woso n lebere yi haay woo... ko s, Yeezuu Krista to ma. Woso mutja y'a so lebere s, kan panja ki dumum haay, Amina.

Heernyoo fuyure ko s

¹² M gsaasuboo, a bi diga fur k'awoo n'a yim a srakare to ma naa ma, i s, mim danjada ni, a ze kadə y. ¹³ K'a a heer nyoo, bala a na awoo s Krista ma a fuyure ko s, maam bi, k'a lebere b'a hunka, awoo nyuntam heernyoo ko s s. ¹⁴ Ku gsoo y'awoo sotoo som Krista to ma, mimbirenynta m kan awoo ki, bala, Woso Espri ku lebere Espri m b'i kan awoo ki. ¹⁵ A b'a ka, awoo goo n fur yi, k'a gər ze, gee k'a kom ba, gee k'a zi bonyaa ba, gee k'a a le zu gsoo minno s to ma y. ¹⁶ Bi, k'awoo gsoa i fur yim, ku kristagsoa m bi to ma, nyantu b'a ze y, k'an a le ko Woso s denter, ku n n'a birm kristagsoa bi to ma. ¹⁷ Dumum ku Woso n ni doo kam b'a ku, a sa a nawoom a gsoo ko ma. Bi, k'a sa a nawoom ko ma, gsoo ku n n'ura ka Woso lemim nynta b'i ko ko, ku doo bi n ku, a yure n ma ko? ¹⁸ Wosoci b'a hi, a s: Gsoo turgoo bembere yim, B'a wer nynta s. K'a maam, a nyuntam gsoo bonyaaroo kan mim-bonyaabonno ki ma to? ¹⁹ Ncunaas bi, gsoo ku n ni fur yim Woso ko ko ma ko ko, ko ko, to a darezaa Woso ko s, ni bur a mutja bam. Taalerazaa m Woso m.

Dundoo kristagsoo leezanno ko ma

5 Leezanno ku n kan awoo ki ko ko, ko s ku m n dundoo. Leezaa m ko m ko am n ko bi m, bi Krista fuyure ko ko kasetizaa m ko m ko, ko nyuntam lebere k'a n'a hunkam b'i s. Ko s ko s ku m a hi n ni ba n ni: ² K'a nyasoo bakoo s Woso a da awoo ko s bi m mutja. A bi do ma pakra ni y, k'a do ma heernynta m, amba Woso le n taa bi m. A bi do bakoo bi ma ko, k'a busoo yi y, bi k'a do ma kan a heer ki

haay. ³ A b'a so gsoo ku Woso n da a ko s ko ko s panja ni y, bi k'a a to s k'a hobaaroo n bur mutja, ku gsoo n a da ma ni n sa. ⁴ K'awoo ba ncunaas, ku dun-donno jtaare bi bi s, a y'a kam awoo n nynta a lebere k'a bur a zarm bi to s.

Dundoo kristagsoo ko ko to ma

⁵ Gsoo ku n gsoo ko ko, k'a ye leezanno ko ko ma. Awoo haay k'a bur mutjazerle m kan ku ki, bala, Wosoci b'a hi, a s: Woso bur yem mutjabusurezanno ko ko ma y, b'a y'a barka bi kam mutjazerlezanno s. ⁶ K'a mutjoo zer Woso taa, a panja i le da haay, maam bi, a y'awoo gore dan s a dumum s. ⁷ K'a minno ku n n'awoo ko ko ko ko haay da a ko s, bala, a mutja i nyasore awoo m. ⁸ A b'a zu a s y, k'a dundo a zi. Sotaana awoo jum b'i kumkum lee ma am poozaa ko bi m, an ni baa dam, an n'a kam gsoa ma k'a nyasoo a bi. ⁹ K'a a da a le s ko ko, srakare ko s, a do a s, awoo fuyuresoo ko ko y'awoo danyoo yim ko durnya b'i jilli. ¹⁰ Awoo i fur yim dumum poore ko s, bi, Woso k'a a so barka do haay s, an awoo bir, k'awoo n nynta a lebere k'a nyare ba s ko s, Krista zuure ko s bi y'awoo bankam fast, an awoo panja da ra, an a ka awoo n jum ko ko, ko ko b'a dare awoo ma y. ¹¹ A y'a so panja s dumum haay. Amina.

Meerbaa nyambore kan leersore ki

¹² Ko ko danyoo Silas ko ko da s, an ci poore naa gursura ba, ku m a nyoo awoo ma. Ko ko i digam ma srabarezaa srakare bi ko s. Ci bi ba ko s awoo ma, ku m awoo heer yo, ku m a hi a m paan... m s, Woso barka denter b'awoo n a ko s naa, k'a gsoo a ko s ko ko. ¹³ Gsoo ku Woso n ba a gsoo ko ko sokoma k'a ni *Babiloonoo s naa s b'i yaa dare a m. Ko ko nyoo Marki i yaa dare awoo m ko. ¹⁴ K'a yaa da ku m mutja-mutja danyoo ba ko s. Bi, ku Woso laafu n bur kan awoo haay k'a ni Krista ko s ko ko ki.

2 PLYEER

Ci huya hɔ kɔ PLYEER a ba bi

gasɔɔɛ

Plyeer ɛ ci bi ba, bi gɔɔɔ niŋŋoo y'a hure ŋ ɔ, a karɔndanyi m, ci naa do ba n y'a ɔ, gɔaastɔbabaa daa ciro wɔɔ haay jɛ ɔ, bi, a n lɛɛ ka hunkare ci bi ni y. Ci bi ba n y'a ɔ, kristagɔɔɔ kɔ ŋ y'a kɛrgu lɛɛ haay ra ɔ wɔɔ ma. Ci bi ba n y'a ɔ, k'a ŋsaarhɔɔɔndarezanɔɔ wɔɔ hɔɔndare da jim ɔ, bala, bɔɔɔ ɛ hɔɔ kɔ ŋ n'a ga m ŋɔɔ bur kristagɔɔɔ mɔsɔrbaa ɔɔ ɔ bi dundam ɔɔ. Kɔ ŋ lɛ n taa k'a mɔsɔrbaa ba mimbɔnyaa ɔɔ ɔ bi y'a ka ŋn'a dundam gɔɔɔ m kɔ ŋ n'a ba maam ɔɔ.

Plyeer ɔ kristagɔɔɔ wɔɔ n a gɔ ŋ ma, ŋn'a ba mimbɔnyaa ma laatu. Kɔ ŋn'a gu gɔɔɔ kɔ ŋ ni yaa wɔm Woso ler- bɔɔɛ k'a ɔ Yeezuu y'a yare an bɔɔɔ ɔ wɔɔ ma. Ci bi k'a a ba bi, bi ma bi, a gusi gɔta an a zɔ zɛ ma.

Plyeer ɛ yaa dam kristagɔɔɔ m

1 Mɔɔ mɔŋŋa Simɔn Plyeer, mɔɔ ni ci bi bam, Yeezuu Krista zibɛɔnyɛ m mɔɔ m, a zibɛɛzaa m mɔɔ m ɔɔ. Ci bi ba mɔɔ nawɔm awɔɔ ma, awɔɔ k'a sɔrakare n hɔɔdeem kan wɔɔ hɔ kɔ ɔ wɔɔ ma. Yeezuu Krista m mɔɔ Woso, a m mɔɔ Bɔmbɔɔɔzaa ɔɔ, a tɔrgabaa y'a ka, awɔɔ n sɔra ka.

² A yɛ mɔɔ nawɔm k'awɔɔ n bur Woso dɔm, kan wɔɔ Zuuba Yeezuu kɔ, k'a a da ma a barka kan laafu kɔ yɛ gɔta.

Kristagɔa mɔsɔrbaa zaa

³ Woso zi ba a paŋŋa bi m, an a ka wɔɔ ni hɔ haay kɔ wɔɔ ɔ ga m ɔ a yɛ, k'ɔ ɔ da ma, ɔ mɔsɔrbaa ba a zuure ɔɔ ɔ mɔŋŋa bi m. A ka k'a ɔ wɔɔ n Krista dɔ bi ɔɔ ɔ. Bi mɔŋŋa ɛ wɔɔ bir a lɛbɔɔɔɛ kan a paŋŋa kɔ m. ⁴ Yɛ a ɔ, nɔɔnaaɔ, an hɔɔ mɔŋŋa kɔ ŋ ni gɔɔɔ Woso n ŋ ler ɔɔ ɔ wɔɔ ka wɔɔ ɔ, ŋ ka a ɔ, k'awɔɔ n a da ma a a yɛ lɛtaa- marɔ bɔnyaaɔ kɔ ŋ ni durnya ɔ, ŋn'l gɔɔɔ zaar bam ɔ wɔɔ m. K'a wɔɔ ɔ, a Woso mɔŋŋa mɔsɔrbaa ba. ⁵ Naa ɔ ma bi, k'a a ɔ paan... a mɔsɔrbaa zore na a sɔrakare bi ma, a Woso dɔɔɛ na mɔsɔrbaa zore bi ma.

⁶ A a ɔ gɔta, a a da a mɔŋŋa ma, k'a tɔntɔɔɛ na daamɔŋŋama bi ma, k'a mɔsɔrbaa k'a Woso ɔɔ yɛ na tɔntɔɔɛ bi ma, ⁷ k'a a ɔ ɔ, a bakɔmmɔŋŋa na mɔsɔrbaa k'a Woso ɔɔ yɛ bi ma, k'a ŋsare na bakɔmmɔŋŋa bi ma. ⁸ K'awɔɔ ɛ hɔɔ hɔɔ duro bam tee..., ŋ y'a kare awɔɔ n ziro ba gɔta a bur wɔɔ Zuuba Yeezuu Krista dɔm tee.... ⁹ Bala, gɔaa kɔ hɔɔ hɔɔ duro ba zi bi, bɔɔ n a zaa m, an n'a wɔ dundam, a ɔ ba a ɔ dɔ, a ɔ, n y'a mimbɔnyaaɔ gɔngɔ a ma biisi y.

¹⁰ Naa ɔ ma bi, m danyɔ, Woso y'awɔɔ ɔ ɔ, k'a a ɔ ɔ, a gɔɔɔ a zuure ɔ hɔɔ hɔɔ. K'awɔɔ ba nɔɔnaaɔ, awɔɔ b'a dom fulga y. ¹¹ Yɛ a nawɔɔɛ nɔɔnaaɔ, Woso n zaa ka awɔɔ ɔ fastɔ, awɔɔ n gasɔ wɔɔ Zuuba Yeezuu Krista kɔ wɔɔ Bɔmbɔɔɔzaa m bi cirbɛɛ kɔ k'a nyare ba ɔ b'ɔ.

Ū nyasɔ hɔ kɔ n y'a dunda

wɔɔ m bi m

¹² Naa ɔ ma m, mɔɔ n'a ŋsam kɔ m bur hɔɔ hɔɔ duro ɔɔ dare awɔɔ ɔ ɔ, baa k'awɔɔ ŋ dɔ kara, an ni zum sɔra naa do ɔ hɔɔ hɔɔ kɔ. ¹³ Bi, mɔɔ y'a gɔngam m ɔ, a a ga m kɔ m bur hɔɔ hɔɔ duro ɔɔ dare awɔɔ ɔ ɔ tee..., kɔ wɔɔ gɔɔɔ m m mɔsɔr naa dɔm ɔ, k'awɔɔ b'a zu a ɔ y. ¹⁴ Mɔɔ dɔ wɔɔ ɔ, mɔɔ hɔɔɔ a zɔ durnya naa ɔ, amba wɔɔ Zuuba Yeezuu Krista nyɔnta an a hɔ mɔɔ m bi m. ¹⁵ Bi, mɔɔ yɛ m hɔɔ ɔ, k'an bur yɛ ɛ ɔ, mɔɔ baɔɔɛ jɛ ɔ, awɔɔ a da ma dɔm ɔ haay ɔ a hɔɔɔndareɔ hɔɔ hɔɔ duro ɔ da a ɔ ɔ.

¹⁶ Bala, yo bɛɛ wɔɔ ɔ ŋsaar dɔɔɛ noonno ma, ɔ wɔɔ Zuuba Yeezuu Krista k'a ni zem kan paŋŋa gɔta kɔ bi dunda awɔɔ ni y. A mɔŋŋa yɛ wɔɔ ɔ zim a lɛbɔɔɔɛ gɔta ɔ ɔ. ¹⁷ Wakatɔ kɔ Zɛ Woso daɔɔɛ kan lɛbɔɔɔɛ kɔ ka ɔ bi, wɔɔ nyɔnta b'ɔ. Woso mɔŋŋa nyɔnta a lɛbɔɔɔɛ gɔta ɔ ɔ, an meer ba kan kɔ, a ɔ: «Mɔɔ Nyɛ m naa do, mɔɔ n'a ŋsam gɔta.» ¹⁸ Nyɔnta kɔ wɔɔ ɔ kan kɔ ci mɔŋŋa bi burɔ ɔ bi, wɔɔ leer naa do k'a a tɔ brama bi ma ɔ zim.

Ū nyasɔ Woso lemim bi m

¹⁹ Nɔɔnaaɔ bi, wɔɔ sɔra ka gɔta, ɔ ɔ, lemim kɔ wosolesinnɔsɔrazannɔ wɔɔ a hɔ bi, sɔra m. A a ga m, k'awɔɔ n lemim bi si mɔŋŋa, bala, future m, an ni yɔm monsigɔ ɔ, k'a gɔɔɔ a lemim bi si kɔ lɛgure dɔm ɔ n a ku, kɔ Krista k'a ɔ ɔ kɔ ɔ kan dɔgta monyaa kɔ bi n bɔɔ, an lɛɛ gu wɔɔ heerlɔ wɔɔ ɔ. ²⁰ A n cem haay bi, k'a dɔ a ɔ, gɔɔ b'a dam ma an wosolesinnɔsɔrameerbaaɔ kɔ ŋ ni Wosoci b'ɔ ɔ wɔɔ jɛ dunda a zim ni y. ²¹ Bala, gɔaa bɛɛ hɔɔ ɔ a zim, k'a wosolesinnɔsɔra meer ba y, fulga. Bi, *Sent-Espri y'a ka gɔɔɔ n wɔ ɔ, ŋnɔ Woso lɛ si, ŋnɔ so ra.

U dundo u zi kan njaar hndundarezannu kaku ki

2 Biisi bi, njaarlesinnisorazannu nyinta u zulfuru dogu kaku barla. Keere su naa, njaarhndundarezannu nyintare awaku barla. N gasum hndundarero bonyaar m awaku bire u kaku..., nju bi su ka Zuuba k'a n bumbi bi ma. Naa nja'a bam hnthurle n bi daata ze n ja, an n zar. 2 Gaku guta zure n je u, n jaandare bi ku u, nja'a kam gaku n sura zaa bi sunsu wu. 3 Busoo letaama guta y'a sore n u, bi n a ka, nju bra ba awaku m meerbaaru nyintu m, k'a hu yu awaku gur zi. Bi, Woso lee ka an a cunta tee... k'a n dudu yar, n zaarbare u zem k'a bi n ku.

4 Makraru ba n nu: Woso n maleekaru ku n kuru ma ru kaku to y, n naku a u, an n da sehar u, nju banjaru n'a ma monsigu u, nju duku dudyarle hinni ma. 5 Woso n durnya k'a nyinta u biisi bi to y, a a ka hi guta n bur an bi gaku kaku zaar ba, nyinta buru u gaku bonyaar. Bi, Woso Nowee bumbi, kan gaku wantu ki saanhuna. Bi nyinta an nu zi mutya bare pa dam.

6 Woso Soduku ku kan Gomaru ku ki dudu yar an a kase n bi n zar. A ba a u maam, k'a hu k'a nu gaku bonyaar yu bi hunka. 7 A Lattu ku, nyinta b'u gaa turga, an nu gaku ku nju murbaa bonyaa bam a zamaana ku u kaku bire u, a heer n'a zarm. 8 Bala, k'a mutya n turga, an nu n ku b'u bi, a yu n zibaa bonyaar kaku yu, an nu n mim mam, naa n a ka k'an turga bi, a heer nu kaku, gaku kaku zibaa bonyaar kaku tu ma. 9 Ncunaasu bi, kaku y'a yu minno kaku duro haay ku u, u u, zaa ku Zuuba n'a sam, an n'a gaku bumbi bi, a a du. K'a y'a bam ku an gaku bonyaar kaku to, k'a bi n dudu ka dudyarle hinni u, a fur ka n ma, a a du ku. 10 A fur kam gaku ku nju zure a letaamaru bonyaar kaku u kaku ma, an le da. Buru yem Woso ma y. Njaarhndundarezannu ku kaku n mim hu awaku m kaku, n heer ka, mutyabusurezannu m ku, n leer ba maleekaru u y, buru sunsu n n'a sum a kaku ma.

11 Baa maleekaru mutya ku n le da njaarhndundarezannu kaku m a panja kan a leburu ki ku u bi, n bur maleekaru wantu kaku dudu yarle y, bi n bur n sunsu sum Zuuba lee y. 12 Bi gaku kaku duro ku u ku kan poohaku ki, n kaku ba u y, ta n nawu u, ku n nu bi nju gur banjaru u, an nju zunze. Hu ku n n a du bi n n'a sunsu sum. N zem bi nju zunze am poohaku hu bi m. 13 Ku n y'a ka gaku nju fur yu bi, fuyuru n nu nyintare n yawura ku. A letaamaru bonyaar kaku nja nju tur a u, nju n ba sinsebir ma. A so k'awaku u tur a u ku ma, k'a ku njaru hburu bi bi, nyinta ku nju tur a u kan awaku ki nju bur a heer nyaku a njaar zibaa ku u bi, n ture awaku bire u b'u nyannu dare awaku ma. 14 N ba zibaa m ku daga lannu ma, k'a mim bonyaa ba kan nju ki be y. N bur kaku kan mim-bonyaa bare ki y, nja'a kam ku gaku ku n panja ba u Woso zaa bi ru ku, kaku nja'a dam mim-bonyaa u kan nju ki. Busoo yure letaama y'a so nju heer u jilli. Woso lerburu sunsu u kan nju ki. 15 N zaa turga bi to, nja'a nyunnyaku. Bozaku nyu Balam † zaa bi nju y'a sa, bi ye an a bonyaa ba k'a busoo yu. 16 Bi, Woso haen si ma a kuruma bi tu ma.

† K'a daga Hunkare Ci 2.14 bince u.

Bra bur meer bare y, bi, hinni bi do u bi, bra meer ba kan ki am gaa hu bi m. Yu a u, ncunaasu bra bi n wosolesinnisorazaa bi hndundarezannu kaku ku da jum u.

17 Njaarhndundarezannu kaku ku u ku, kan hiyaa gero ki. N ku ku u ku kan waku ku hnhur guta nu cenim nu ki, Woso lee banka nju nu monsigu guta u, ku nju bi ku ku u. 18 A le nja'a buru a mutya u meerbaa vannu m, nju njaar bam gaku ku nju nyaanlezannu bire u leem ku kaku m. Naa ba nju nawum a jaandare letaamaru bonyaar kaku m, ku buru n jaan da ku.

19 Soamutya ler nja'a kaku gaku kaku duro m, an bakare mim-bonyaa kaku nu nju mutya m. Bala, ku hu a so u u, hu bi do ku n'u m. 20 Gaku ku nju kaku Zuuba Yeezuu Krista, ku kaku Bumburezaa m bi ku ku, kaku nju leem yu durnya zibaa bonyaar ku nju dintim kam gaa ma ru kaku ku u. Bi, ku nju y'a ya, nju gasu minno kaku duro bare u, kaku kaku duro bare n'a so nju u, a yure nju ma bonyaa guta, an le da biisi m. 21 Ku jura nju y'a u zaa k'an turga bi buru ra, k'a jura kaku. Bi, nju y'a ku nja'a du, nju bakare nja'a ku Woso laru ku nju y'a dunda ku ku kaku u.

22 Mim nju nja'a k'a nju yu naa y'a hunkare a u, hu ku kaku naa do a hu naa, sura m, a a hu, a u: «Ji b'a ku, an aa hu k'a ku a ru bi bi.» A a y'a an a hu ku, a u: «Kurkur ku nju y'a sargu leem-leem b'a ya an ta, an n'a birmim bite u.»

Zuuba Yeezuu y'a yare an bur

3 M gaaasuku, kaku ci huyazaa m naa, kaku n'a bare awaku ma. Ci huyaku kaku haay ku u bi, m ya kaku u, m nu som kaku k'awaku nju ku ku kaku ra, ku nju nju bur awaku ku u, k'a bur a kaku dare nju ma, amba a a ga m bi m. 2 Kaku le taa k'awaku n meerbaaru ku wosolesinnisorazannu nyinta nja'a ba biisi ru kaku ku da a ku u. K'a kaku Zuuba Yeezuu Krista, ku kaku Bumburezaa m bi le bi tu da a ku u. A zibeezannu kaku a nju da u, nja'a dunda awaku m. 3 K'a ser ka a du a u, je kaku kaku u, gaku nyintanju u, nju bur a murbaa bam a letaamaru bonyaar ku ma bala. 4 N yaa wure awaku ma, nju bur a hure, nju u: «Yeezuu a hu a u, a zem, gee ku? Bi ku m, an bur? Bala, kaku zuru gunga laatu, bi durnya bi ku ku an n'a bince u, amba a nyinta u a dare kaku u bi m.» 5 Meerbaa naa do ku gaku kaku n'a bam naa, a tu nja'a buru a ku u, nju u, biisi-biisi bi, Woso nyinta an meer ba, an a ka, brama kan tara ki n nyinta u. Tara bi banka a u hi m, zu a u ku u kan hi ki tara bi n ta u. 6 Bi, durnya k'a nyinta u biisi bi, hi a a zaar ba m ku. 7 Bi, Woso leem leem deem-deem bi do a hu ku, a u, ku se n bi brama kan tara ku nju ta u her ku kaku zaar ba. Nju to Woso u, k'a bi nju zaar ba hinni k'a nu gaku ku nju bur yem ma ru kaku dudu yarm, an nju zaar ba b'u.

8 Bi, m gaaasuku, hu deem n ta u, a n a ga m k'awaku n a tu ku a ku u y. A u yure u u: Zuuba muu u, kaku deem deem ku u u u, u, daku tisi m, daku tisi n ku u u u, kaku deem deem m. 9 Gaku y'a kaku dare nju u, Zuuba bur hu k'a ler ku bi bam kaku y. A bi ncunaasu y. A u yure u u, bur a nawure a ma kan awaku ki, k'a le baa, k'awaku ku n nyaam bi tu ma. A nja a nawum ku gaa haay n a ku a taa m, an sugur ye. 10 A n bakare, hinni ku Zuuba nju zenu u bi, yu a nawure am koor hu bi m. Hinni bi do u bi,

brama nyaanum b̄irga guta maam-maam כֹּחַ טְ, שֶׁנְּ
 חֹכֵם טְ הַן נִלְּ בְּרָמָה הָאָיִ בִּלְ. Tara burə kan חֹכֵם טְ הַן נִ'א
 כֹּחַ טְ הָאָיִ כִּלְ מִימְ כֹּחַמְ גָּרְגָּרָא.

¹¹ K'a yo se n ni zem bi hi haay bi bi, awk a ga m a
 musirbaa k'aw a ga m, a ba bi do. Awk a ga m, a a
 musirbaa ba zorebaa כֹּחַ טְ, a bur hi k'a Woso כֹּחַ יֵלְ bam
 hi haay כֹּחַ טְ. ¹² A bur do m Woso do m m bi ma, a bur a
 tohtoh טְ ḡta, k'an b̄ir z̄. Hinni bi do טְ, se n ni bra-
 ma zaar ban טְ, hi k'at h̄ ni brama כֹּחַ טְ הָאָיִ n faan
 sewurəro כֹּחַ sebtur כֹּחַ טְ. ¹³ Bi, Woso brama kan tara
 daa ki ler כֹּחַ, turgabaa nyintam durnya daa bi do טְ.
 Naa כֹּחַ ta טְ heer l̄, טְ ni do m ma.

טְ טְ טְ טְ Woso חֹכֵם חֹכֵם ba

¹⁴ Naa to ma bi, m ḡtaas l̄, כֹּחַ do כֹּחַ nawom
 do m m naa do ma bi, k'a a to טְ paan... a bur m̄, k'at
 minsi bi nyunta a ma Woso m m טְ y, k'a bur laafu m

kan ki. ¹⁵ K'a d̄iga כֹּחַ Zuuba b̄irraama bi ma, a do a טְ,
 toore an n'a kare awk טְ, k'aw n a da ma a b̄irraama
 y. Wok danyl Pol כֹּחַ כֹּחַ n'a h̄ am bi, a ci ba awk ma
 an a hi n̄ naa טְ. Ci bi ba a טְ, mindore כֹּחַ Woso a ka
 טְ bi m. ¹⁶ Ciro k'a h̄ ba haay, k'a hi naa do mim dunda
 bi, naa do an n'a hum tee.... Ciro k'a h̄ ba כֹּחַ כֹּחַ טְ bi,
 l̄ ni h̄ ta טְ h̄ ni mare wer n ta טְ. Ḡ k'at h̄ ni hi
 do, bi h̄ bur junum כֹּחַ כֹּחַ כֹּחַ tur h̄ ni bi b̄ir, amba h̄
 m̄ n'a bam Wosoci bi l̄ vant m m bi m. A ba כֹּחַ h̄
 nawore n̄ naa, a m̄ n'a zaar bare a zim.

¹⁷ Bi, m ḡtaas l̄, k'aw m, m l̄ ka, m hi k'a n ta
 טְ hi awk m. Naa to ma bi, k'a dundo a zi, כֹּחַ ḡ
 b̄irraama nyntam zibəro b'a nyntam y, k'a b'a
 gaa junj k'a h̄ ta טְ כֹּחַ naa טְ y. ¹⁸ Bi, k'a ḡta a bur
 tam l̄ כֹּחַ Zuuba Yeezuu Krista כֹּחַ כֹּחַ b̄irraama
 m bi barka kan a do ki כֹּחַ טְ tee.... A to n l̄ bi
 dutaa kan do m m haay ki כֹּחַ טְ. Amina!

1 Zaan

Zaan ciro wɔk

gasɔɔɛ

Lɛkare kristagɔk wɔk y'a hɛɛ, η ɔ: ciro kaakɔɔ kɔk duro, Yeezuu Krista karundanyi deem k'a tɔ m Zaan yɛ η gɔrsura ba, a bur a mɔŋŋa tɔ hum ciro wɔk ɔ y, a hɛ a nawɔɛ a mɔŋŋa ma Gɔaagɔsire ciro wɔk nɔ ɔ. Ciro wɔk ba a ɔ, a gusimbaa dɔmum ɔ. l ɔ, Efɛzi Zaan nyɔnta ɔ an ciro wɔk ba ɔ.

Ci lɛkare hɔ kɔ Zaan a ba bi

gasɔɔɛ

Zaan bi, lɛkare ci bi ba a ɔ, kristagɔk ma. A lɛ n taa k'a η paŋŋa da ra kɔ η nɛ mɔsɔɔbaa ba Woso kan Krista kɛ zɛkɔra nɔ ɔ, kɔ mɔsɔɔbaa bi do n nyɔnta kɔ ηɔare zibæ nɔ ɔ. Kɔ η nɛ dundo a zi sɔ kan ηɔaar hɔdɔndarɛɔ kɛ, bala, gɔkɔk ɛ nyɔnta ηn'l ηɔaar hɔ dundam lɛ haay ɔ. Mim k'a n'a hɛɛ an lɛ da b'l yɛɛ ɛ ɔ, lemim nyɔnta bi sɔra k'a n'a hum bi bur a nɔkɔɛ y, b'a kɔ yum haay.

Kasetɔzaa paan... mindindɔ

1 Hɔ k'a nyɔnta ɔ a sɔŋŋɔda ɔ, wɔk n a ma, wɔk n a yɛ, ɔ mɔm m. Wɔk n dɔga a sɔ... ɔ ɔ wɔ da ma, an nɛ mɔsɔɔbaa Lemim dundam bi, ² bala, mɔsɔɔbaa bi do a hunka wɔk n a yɛ, ɔ n'a kasetɔ kare, ɔ nɛ mɔsɔɔbaa k'a nyare ba ɔ bi mim hɛɛ awɔk m. A ɛ nyɔnta Zi zi, an b'a hunka wɔk m. ³ Hɔ kɔ wɔk yɛ, ɔ a ma sɔ bi, wɔk y'a pa dare awɔk m sɔ, k'awɔk n a da ma, a a zɛ kɔ ra kan wɔk kɛ. Bi wɔk ɔ zɛ kɔ ra kan Zi kɛ kan a Nyl Yeezuu Krista kɛ. ⁴ Naa wɔk n'a gɔrsura bare awɔk ma, kɔ wɔk heernyɔk bi n yɛ gɔta.

ɔ ta Woso lɛgure nɔ ɔ

⁵ Lemim kɔ wɔk ma zi, ɔ n'a pa dare awɔk m bi ba n nɛ. Woso bi, lɛgure m. Monsigɔ ba zi fɔgaa y. ⁶ Kɔ wɔk hɛ, wɔk ɔ: «Wɔk ɔ zɛ kɔ ra kan kɛ», ɔ wɔkare, ɔ nɛ tam monsigɔ ɔ, ηɔaar wɔk n'a bare, bi wɔk bur sɔra bare y. ⁷ Bi, kɔ wɔk ɛ tam lɛgure ɔ, amba a mɔŋŋa nɛ lɛgure nɔ ɔ bi nɛ, wɔk ɔ zɛ kɔ ra kan ɔ muno kɛ, b'a Nyl Yeezuu bi ma bi nɛ wɔk hubmɔk wɔk mimbɔnyaaɔ haay nɔ ɔ. ⁸ Bi kɔ wɔk ɔ: «Mimbɔnyaa ba wɔk ma y», bra wɔk n'a bare ɔ mɔŋŋa m, sɔra bi wɔk nɔ ɔ y. ⁹ Kɔ wɔk ɔ mimbɔnyaaɔ kɔ ɔ lɛ ma Woso taa, a wɔk mim-ɔnyaaɔ sugur kam wɔk ɔ, an turgabaawar haay gɔ wɔk ma, bala, sɔrazaa m b'a turga sɔ. ¹⁰ Kɔ wɔk hɛ, wɔk ɔ: «Mimbɔnyaaabɛnno bɛɛ m wɔk nɛ», a ba wɔk ɔ ηɔaarzaa, b'a meerbaa ba wɔk nɔ ɔ y.

2 M nyɔnzɛɛnyyɔ, naa gɔrsura ba wɔk ɔ awɔk minto, k'a bi mimbɔnyaa ba y. Bi, kɔ gɔaa mim-ɔnyaa ba, wɔk mimbankarezaa ta ɔ Zi taa, Yeezuu Krista k'an turga bi m. ² Bala, a mɔŋŋa ɛ nyɔnta man-

nɔk wɔk mimbɔnyaaɔ minto. Bi wɔk hɔk wɔk minto bɛɛ m bala y, durnyazannɔ haay hɔk minto m sɔ.

K'a zu muno ηɔare lɛ b'ɔ

³ Kɔ wɔk zu a lɛɔ wɔk ɔ, wɔk dɔ wɔk ɔ, wɔk Woso dɔ. ⁴ Gɔaa k'a hɛ, a ɔ: «Mɔkɔ», b'a bur zure a lɛɔ wɔk ɔ, ηɔaarzaa m, sɔra b'a nɔ ɔ y. ⁵ Bi kɔ gɔaa a meerbaa bi si, kan sɔra kɛ, a zaa Woso ηɔa paan.... Bi minto bi, wɔk dɔ wɔk ɔ, ɔ ɛ kan kɛ. ⁶ Kɔ gɔaa a ɔ, a ɛ gɔkɔk kan kɛ, pakra m k'a mɔŋŋa m zu zaa kɔ Yeezuu a sa b'ɔ.

⁷ M gɔaaɔbɛɛ, lɛ daa bɛɛ wɔk n'a gɔrsura bare awɔk ma y, lɛ gusire m, awɔk n ta m a sɔŋŋɔda ɔ. Lɛ gusire naa do, meerbaa k'awɔk ma bi m. ⁸ Bi kan bi kɛ, lɛ daa wɔk n'a gɔrsura bare awɔk ma. Bi naa sɔra, kan Krista kɛ, kan awɔk kɛ sɔ. Bala, monsigɔ ɛ cenim, lɛgure denter paan... b'l mɔk kaka. ⁹ Gɔaa k'a ɔ, a ɛ lɛgure nɔ ɔ, an wɔkare, an sɔ a danyɛ m bi, a gɔkɔk, an nɛ monsigɔ ɔ tee.... ¹⁰ Gɔaa k'a danyɛ ηɔa b'l lɛgure ɔ, bi hɔk ba zi an b'a dam ma, an a ka an a gɔm zɛ y. ¹¹ Bi gɔaa k'a sɔ a danyɛ m bi, monsigɔ nɔ an ta ɔ. A n nɛ tam monsigɔ ɔ, b'a n a dɔ kɔ ta an nawɔm ka y. Bala, monsigɔ b'a mɔm ta.

¹² A gɔrsura wɔk n'a bare awɔk ma, m nyɔnta ηɔarɛɔ, bala, awɔk a mimbɔnyaaɔ sugur yɛ, Yeezuu Krista tɔ minto. ¹³ Zirɔ, a gɔrsura wɔk n'a bare awɔk ma, bala, awɔk Gɔaa k'a nyɔnta ɔ a sɔŋŋɔda ɔ bi dɔ. A gɔrsura wɔk n'a bare awɔk ma gɔkɔk pooro, bala, awɔk ɔɔ *Bɔnyaaabarezaa ra. ¹⁴ A gɔrsura wɔk ba awɔk ma, m nyɔnta ηɔarɛɔ, bala, awɔk Zi dɔ. A gɔrsura wɔk ba awɔk ma, zirɔ, bala, awɔk Gɔaa k'a nyɔnta ɔ a sɔŋŋɔda ɔ bi dɔ. A gɔrsura wɔk ba awɔk ma, gɔkɔk pooro, bala, awɔk paŋŋa ta ɔ, bi Woso lemim gɔkɔk awɔk ɔ, a ɔɔ *Bɔnyaaabarezaa ra.

¹⁵ A bi durnya ησα, kan hɔ k'a n'a nɔ ɔ bi ki y. Kɔ gɔaa durnya ησα, Zi ησαε b'a nɔ ɔ y. ¹⁶ Bala, hɔ haay k'a ni durnya nɔ ɔ bi, mesim letaama, mum letaama bɔnyaa, muηηabusure arzaka nɔ ɔ, naa haay n a to Zi zi y. A to a ɔ durnya nɔ ɔ. ¹⁷ Durnya i cenim kan a letaamarɔ ki. Bi, gɔaa k'a ni Woso hɔhɔnɔ bam bi gɔɔtam dɔmum k'a nyare ba ɔ bi nɔ ɔ.

Krista jum

¹⁸ M nyɔnɔ ησαεɔ, dɔmum jezaa a ku. Awkɔ ma, n n a pa da, n ɔ, Krista jum b'l zem. A n a sɔηηida sa naa ma, Krista junta kɔɔ a hɔnka gɔta. Naa minto y'a ka, kɔɔ n'a dɔ kɔɔ ɔ, dɔmum jezaa a ku. ¹⁹ A to η y'a ɔ kɔɔ zi, bi η n nyɔnta kɔɔ kɔɔ y. Kɔ nyɔnta η y'a ɔ kɔɔ kɔɔ, η kɔɔ-tam kan kɔɔ ki. Bi, pakra m, kɔ gɔaa haay n a dɔ paan... a ɔ, kɔ kɔɔ kɔɔ bɛɛ m gɔaa haay ni y. ²⁰ K'awɔ nɔ, Krista bi *Sent-Espri ka awɔ ɔ, b'awɔ haay, awɔ sɔra dɔ kɛɛɛ. ²¹ M n a gɔrsɔra ba awɔ ma, kɔɔ ɔ, awɔ n sɔra dɔ y, awɔ dɔ. B'awɔ dɔ kɔ, a ɔ, ησαar n a to sɔra nɔ ɔ y. ²² Nka m ησαarzaa? Kɔ bi m gɔaa k'a ni bɔsi kare, a ɔ, Yeezuu bi Krista bɛɛ ni y. Krista jum bi, gɔaa k'a bɔsi ka Zi kan Nyi ki ma m. ²³ Gɔaa niηηə haay k'a bɔsi ka Nyi bi ma, a ba kan Zi bi ki kɔ y. Gɔaa k'a a kɔ a lɛ ma, a ɔ, a Nyi bi dɔ bi, a i kan Zi bi ki kɔ. ²⁴ Bi k'awɔ nɔ, kɔ lemim niηηə k'awɔ ma a sɔηηida ma bi n gɔɔta awɔ heer ɔ. Kɔ lemim niηηə k'awɔ ma bi gɔɔta awɔ heer ɔ, awɔ kɔɔta kɔ, an ni Nyi kan Zi ki nɔ ɔ. ²⁵ Lerbɔkɛ niηηə kɔ Zi a kɔ kɔ m bi m mɔsɔrbaa k'a nyare ba ɔ bi m.

²⁶ Naa gɔrsɔra ba kɔɔ ɔ awɔ ma gɔɔ kɔ η lɛ n taa k'awɔ nyɔnɔ kɔ kɔ minto. ²⁷ K'awɔ nɔ, Sent-Espri k'awɔ si Krista bi zi bi, a gɔɔta awɔ heer ɔ. Pakra bɛɛ m kɔ n ni hɔ dunda a m dɔ y. Sent-Espri ni hɔ haay dɔndare awɔ m. A hɔdɔndare bi sɔra m, ησαar bɛɛ y. K'a gɔɔta Krista nɔ ɔ, amba a hɔ dunda awɔ m bi m.

²⁸ Ncɔnaaɔ bi, m nyɔnɔ ησαεɔ, k'a gɔɔta Krista nɔ ɔ, k'a b'a hɔnka, k'ɔ heer n bur kookoo, kɔ kɔɔ bi nyannu yi a taa, ɔ ɔ ba ma laaɔ a zɛɛ hinnu ɔ y. ²⁹ K'awɔ dɔ, a ɔ, Krista tɔrga bi, k'a dɔ kɔ a ɔ, gɔaa k'a ni tɔrgabaa zi bare, Woso nyi m paan....

Woso nyɔnɔ

3 K'a dɔga ησαε gɔta kɔ Woso a ka kɔɔ ɔ, an ni kɔɔ birm a nyɔnɔ bi ma. Bi, sɔra m, Woso nyɔnɔ m kɔɔ m. Bi y'a ka, durnya b'a dam ma, an kɔɔ dɔ y. Bala, durnyazannɔ kɔɔ n Woso dɔ y. ² M gɔaaɔbɔkɔ, naa ma kɛɛɛ bi, Woso nyɔnɔ m kɔɔ m. Bi, nyɔnta kɔ kɔɔ n ni zem b'a ɔ hɔ niηηə bi, bi n a hɔnka cɔna y. Kɔɔ dɔ kɔɔ ɔ, k'a b'a hɔnka, kɔɔ zem bi kɔ kɔ ɔ kan ki. Bala, k'a lɔ, kɔɔ y'a yɛɛ. ³ Gɔaa niηηə k'an ta taaheerlɛ naa do m Krista nɔ ɔ bi, a i dintim gɔɛ a ma, k'a yi muηηa amba Yeezuu m muηηa bi m. ⁴ Gɔaa niηηə haay k'a mim-bɔnyaa ba, kaanm a nawɔm Woso lɛ m, bala, mim-bɔnyaa bi, kaanm lɛ m m. ⁵ Awɔ dɔ a ɔ, Yeezuu bɔr k'a bi mim-bɔnyaaɔ gɔngɔ kɔɔ ma, bi mim-bɔnyaa ba ma y. ⁶ Gɔaa niηηə haay k'a gɔɔta kan ki, a bur mim-bɔnyaa

bam dɔntɔ y. Gɔaa niηηə haay k'a ni mim-bɔnyaa bam, a n a yi, b'a n a dɔ kɔ y.

⁷ M nyɔnɔ ησαεɔ, k'a bi yɛ kɔ gɔɔ n'awɔ nyɔnɔ nyɔnɔ y. Gɔaa k'a ni tɔrgabaa zi bam bi tɔrga, amba Yeezuu n tɔrga bi m. ⁸ Gɔaa k'a ni mim-bɔnyaa bam, Sɔtaana gɔaa m. Bala, mim-bɔnyaaabɔr m Sɔtaana m a sɔηηida ɔ. Bi minto y'a ka Woso Nyi bi n bɔr k'a bi Sɔtaana zibəəro zaar ba. ⁹ Gɔaa niηηə haay kɔ Woso a yi bi bur mim-bɔnyaa bam dɔntɔ y, a mɔsɔrbaa hɔdɔ bi y'a nɔ ɔ, a b'a dam ma, an mim-bɔnyaa ba dɔntɔ y, bala Woso y'a yi. ¹⁰ Naa minto y'a ka n ni Woso nyɔnɔ dɔ, n ni η bɔ kɔ zi kan Sɔtaana hɔ ki. Gɔaa k'a bur tɔrgabaa zi bare y, b'a bur a danyɔ ησαam kɔ y, Woso gɔaa bɛɛ y.

Muno ησαε

¹¹ Kɔ sɔra m, lemim niηηə k'awɔ ma a sɔηηida ma bi n naa: Ɔ kɔ ησα. ¹² A b'a ba am Kayɛn hɔ bi ni y, kɔ *Bɔnyaaabarezaa gɔaa m bi, a a danyɔ zɛ gɔr. Bi, kɔ minto an a zɛ? K'a zibəəro kɔɔ nyɔnta bɔnyaa, a danyɔ bi zibəəro kɔɔ n nyɔnta tɔrga bi m. ¹³ Kɔ durnya kɔ awɔ m, m danyɔnɔ, a bi zɛ kədə y. ¹⁴ Kɔ dɔ kɔɔ ɔ, kɔ kɔɔ zɛ nɔ ɔ, ɔ bɔr mɔsɔrbaa nɔ ɔ, kɔ kɔɔ danyɔnɔ ησα bi minto. Gɔaa k'a bur a danyɔ ησαam bi gɔɔta zɛ nɔ ɔ. ¹⁵ Gɔaa niηηə haay k'a kɔ a danyɔ m bi, gɔrzer m. B'awɔ dɔ a ɔ, gɔrzer deem taan... ba mɔsɔrbaa k'a nyare ba ɔ bi ni a zi y. ¹⁶ Hɔ k'a a ka kɔɔ n ησαε k'an hɔ niηηə bi dɔ ba n ni: Yeezuu a mɔsɔrbaa ka kɔɔ minto. A a ga m kɔ, kɔɔ n ɔ mɔsɔrbaa ka, ɔ danyɔnɔ minto. ¹⁷ Kɔ gɔaa i durnya naa do arzakarɔ m, an a danyɔ yi cicir nɔ ɔ, b'a n a da han y, Woso ησαε bi y'a bam lɔ k'a bur a zaa ɔ?

¹⁸ M nyɔnɔ ησαεɔ, ɔ bi ησαε ba lemindɔ m kan meerbaa ki nɔ ɔ y. Ɔ kɔ ησα, zibəə bare kan sɔra ki nɔ ɔ. ¹⁹ Naa minto, kɔɔ y'a dɔkɛ ɔ ɔ, ɔ i sɔra nɔ ɔ, bi kɔɔ heerkoodəbaa yɔm zi. ²⁰ Bala, kɔ kɔɔ heer i mim kam kɔɔ ra, Woso gɔtabaa lɛ da kɔɔ heer la, a hɔ haay dɔ. ²¹ M gɔaaɔbɔkɔ, kɔ kɔɔ heer bur mim kam kɔɔ ra, kɔɔ heer koodə Woso zi. ²² Kɔ kɔɔ hɔ yɛ han, kɔɔ y'a yɛɛ, bala, kɔɔ a lɛɔ kɔɔ si, ɔ ni hɔ k'a nɔ yɔ bi bare. ²³ Ba a lɛ n na: K'ɔ sɔra ka a Nyi Yeezuu Krista bi nɔ ɔ, k'ɔ kɔ ησα amba a lɛ ka kɔɔ ɔ bi m. ²⁴ Gɔaa k'a n'a lɛɔ kɔɔ sire, a i kan Woso ki, Woso ni kan ki kɔ. Kɔɔ dɔ kɔɔ ɔ, a i kan kɔɔ ki, Sent-Espri k'a ka kɔɔ ɔ bi minto.

Sent-Espri kan zinə k'a ni Krista junta ɔ bi ki

4 M gɔaaɔbɔkɔ, a bi sɔra ka gɔɔta haay kɔ η ɔ, a i Sent-Espri m nɔ kɔɔ ɔ y. K'a η ka a lɛɛ a dɔga η ma, kɔ Sent-Espri η ni ta m paan... gɛɛ hɔ vanta m gɛ. Bala, ησαarlesinnisorazannɔ gɔta y'a kərgu durnya ra. ² Hɔ niηηə k'a n'a kare awɔ m Sent-Espri bi dɔ bi ba n ni: Gɔaa k'a kɔ a lɛ ma, a ɔ, Yeezuu Krista a ba gɔaa bi, a i Sent-Espri m. ³ Bi gɔaa haay k'a bur Yeezuu Krista kaseti kare ncɔnaaɔ bi, bi zaa b'a Sent-Espri ni y. Zinə k'a ni Krista jum nɔ ɔ bi m, awɔ n a ma, n n'a hɛɛ n ɔ, a i zem bi. B'a lee ku durnya nɔ ɔ kaka. ⁴ Awɔ kɔ Woso nyɔnɔ n'awɔ m bi, m nyɔnɔ ησαεɔ, awɔ paηηa bɔr ησαarlesinnisorazannɔ kɔɔ duro ra. Bala, Sent-Espri k'a

nu kan awככ kl bi paןהּ le da zinə k'a nu kan durnyazannככ kl bi ra. ⁵ Durnyazannככ n η ml, ηח'ל durnya mim dundam, durnya n'a tər kare η ma. ⁶ Wככ, Woso גטט m ככ m. Gʷaa k'a Woso dכ bi, a tər an n'a kam ככ ma. Gʷaa kʷ Woso gʷaa bɛɛ bi bur a tər kam ככ ma y. Bi, ככ nu Sent-Espri k'an sira bi dɔm ma kan zinə k'a nu Krista jum ככ ʷ, an nu ηʷaar bam bi kl.

ηʷare bi, a to a ʷ Woso zi

⁷ M gʷaaʷככ, ʷ kʷ ηʷa, bala, ηʷare bi, a to a ʷ Woso zi. Gʷaa niηηə haay k'a a mim ηʷa Woso y'a y, a Woso dכ. ⁸ Gʷaa k'a bur a mim ηʷare, a n Woso dכ y, bala, Woso bi ηʷarezaa m. ⁹ Woso ηʷare k'a hɪnka ככ bire ʷ bi ba n nu: Woso a Nyl deem nyככ durnya ʷ, kʷ ככ n mɪsɪrbaa ba a minto. ¹⁰ Ba a ηʷare bi n na: Wככ bɛɛ ʷ Woso ηʷa y, a ʷ ככ ηʷa. A y'a Nyl nyככ, k'an bi nyɪnta mannחככ ככ mimbʷnyaaככ minto. ¹¹ M gʷaaʷככ, kʷ Woso ככ ηʷa nɪnaʷ, ככ ככ ʷ ga m, ʷ kʷ ηʷa. ¹² Gככ n Woso y, a ʷ n a y. Kʷ ככ kʷ ηʷa, Woso ʷ kan ככ kl, b'a ηʷare b'ʷ kan ככ kl paan....

¹³ Sent-Espri k'a a ka ככ ʷ bi minto, ככ dכ ככ ʷ, ככ ʷ kan kl, an nu kan ככ kl. ¹⁴ Bi ככ y, ככ n'a kaseti kare, ככ ʷ, Woso a Nyl bi nyככ k'an bi y, durnya bʷmbɔrezaa. ¹⁵ Gʷaa niηηə haay k'a bכ a le ma, a ʷ, Yeezuu Krista bi Woso Nyl nu, Woso ʷ kʷtam kan kl, an nu kan Woso kl. ¹⁶ Bi ככ, ככ Woso ηʷare k'an ta m ככ minto bi dכ, ככ sira ka naa ʷ ככ. Woso bi, ηʷarezaa m. Gʷaa k'a kʷta ηʷare ככ ʷ, a zaa ʷ kʷtam kan Woso kl, Woso nu kʷtam kan kl. ¹⁷ Bi minto y'a ka, ηʷare nu ככ ככ ʷ paan..., ככ n n'ʷ dam ma, ʷ heerkoodəbaa y, dʷdכkare hinni ʷ. Bala, Yeezuu k'an חכ niηηə bi, ככ maam ככ durnya naa do ככ ʷ.

¹⁸ Dabככ ba ηʷare ככ ʷ y. Bi ηʷare paan... ʷ lam nyibəə ra. Bala, nyibəə ʷ kan booti furyre kl. Bi, gʷaa k'a nu nyi bare, ηʷare paan... b'a ככ ʷ y.

¹⁹ Kʷ ככ nu, ככ ʷ kʷ ηʷam, bala, Woso ʷ le ka an ככ ηʷa. ²⁰ Kʷ gʷaa a hɪ a ʷ: «Mככ ʷ Woso ηʷam», an bכkare, an ככ a danyɪ m, ηʷaarzaa m. Sira m, gʷaa k'a bur a danyɪ k'a n'a yɪm bi ηʷare, a b'a dam ma, an Woso k'a bur a yɪm bi ηʷa y. ²¹ Ba le kʷ Krista a ka ככ ʷ bi n na: Gʷaa k'a nu Woso ηʷam, k'an a danyɪ ηʷa ככ.

Kaseti kʷ Woso a ka

5 Gʷaa niηηə haay k'a sira ka a ʷ, Yeezuu bi Krista m, Woso nyɪ m. Gʷaa niηηə haay k'a Zi ηʷa, a a Nyl ηʷa ככ. ² חכ k'a n'a hunkare a ʷ, ככ Woso nyɪnככ

ηʷa bi ba n nu: Kʷ ככ Woso ηʷa, ʷ nu zure a leככ ʷ.

³ Ba ככ ηʷare kan Woso kl bi n na: Kʷ ככ n a leככ si. B'a leככ ככ, ככ gorezaa bɛɛ y. ⁴ Bala, gʷaa haay kʷ Woso y'a y, bi bʷ durnya ra. חכ k'a bʷ durnya ra bi, ככ sɪrakare m. ⁵ Nka ʷ bʷ durnya ra? Kʷ bi m, gʷaa k'a sira ka, a ʷ, Yeezuu bi, Woso Nyl m.

⁶ Yeezuu Krista ʷ bʷ durnya ʷ, an a hunka hi m kan ma kl. Hi bɛɛ m bala y, hi m kan ma kl. Bi, Sent-Espri n'a kaseti kam, bala, Sent-Espri m sira. ⁷ N kaakʷ, η n'a kaseti kare: ⁸ Sent-Espri, hi kan ma kl. Bi η kaakʷ ככ ככ kaseti deem η n'a kare. ⁹ Kʷ ככ ʷ kʷ kaseti sire, Woso kaseti bi gʷtabaa le da. Ba Woso kaseti bi n na: A kaseti ka a Nyl b'ʷ. ¹⁰ Gʷaa k'a sira ka Woso Nyl b'ʷ, a ʷ kaseti naa do m a heer ʷ. Gʷaa k'a n sira ka Woso ʷ bi, Woso ba an nawʷm ηʷaarzaa. K'a n sira ka kaseti kʷ Woso a ka a Nyl b'ʷ bi minto. ¹¹ Ba kaseti bi n na: Woso mɪsɪrbaa k'a nyare ba ʷ bi ka ככ ʷ, bi mɪsɪrbaa bi do ʷ Nyl bi zi. ¹² Gʷaa k'a nu kan Nyl bi kl, a ʷ mɪsɪrbaa m. Gʷaa k'a ba kan Woso Nyl bi kl, a ba mɪsɪrbaa bi do nu y.

Mɪsɪrbaa k'a bur nyam bi dכɛ

¹³ Naa haay gʷsɪra ba ככ ʷ awככ ma, awככ k'a nu sira kam Woso Nyl b'ʷ bi, k'awככ n a dכ a ʷ, a ʷ mɪsɪrbaa k'a nyare ba ʷ bi m. ¹⁴ חכ k'a nu ככ heer bam kookoo Woso zi bi ba n nu: Kʷ ככ חכ niηηə yɛ han an zu a hכככ ʷ, a y'a tər kam ככ ma. ¹⁵ Bi kʷ ככ dכ, ʷ ʷ, kʷ ככ ככ yɛ han a y'a tər kam ככ ma bi, ככ dכ ככ ʷ, ככ ʷ ככ kʷ ככ yɛ bi m.

¹⁶ Kʷ gʷaa a danyɪ y, an nu mimbʷnyaa bare, mimbʷnyaa bi do bur tam ze bɪnɛ ʷ, k'an yaa da. Woso mɪsɪrbaa kan ʷ, kʷ mimbʷnyaa bi do bur tam ze bɪnɛ ʷ paan... y. Bala, mimbʷnyaa ta ʷ, an nu tam ze bɪnɛ ʷ. Mimbʷnyaa bi do minto bɛɛ ככ ʷ, a yaa da y. ¹⁷ Zibəə bʷnyaa haay bi, mimbʷnyaa m. Bi, mimbʷnyaa haay bɛɛ nu tam ze bɪnɛ ʷ y. ¹⁸ Wככ dכ ככ ʷ, gʷaa niηηə haay kʷ Woso a y, bi bur mimbʷnyaa bam dʷntככ y. Bala, Woso Nyl b'ʷ kכ ma, *bʷnyaaabarezaa bur heer bam ma y. ¹⁹ Wככ dכ ככ ʷ, Woso גטט m ככ m, bi durnya haay jilli ʷ *bʷnyaaabarezaa ככ ʷ. ²⁰ Bi ככ dכ ככ ʷ, Woso Nyl bʷ, an bi ככ חכ gu, k'ʷ Woso paan... bi dכ. Bi Woso paan... Nyl Yeezuu Krista ככ ככ n ta ʷ. A m Woso paan..., a m mɪsɪrbaa k'a nyare ba ʷ bi. ²¹ M nyɪnככ ηʷareככ, a b'a ka a *wosobaawככ ככ da ʷ y.

2 Zaan

Ci huuya hɔ kɔ Zaan a ba bi

gasɔɔɛ

Zaan k'a n'a hure a miŋɔa ma Gɔaagusire ci bi nɔ ɔ b' ɩ ci huuya hɔ naa do ba, an a nyɔɔ ɩ kɔ Woso a bɔ ɔ kan a nyɔɔ ki ma, a ɩ yure ɩ ɔ, kɔ deem kristagɔɔɔ sokɔma m. K'a ŋ dɔndɔ kɔ ŋ ni kɔ ŋɔa, kɔ ŋ ni dundo a zi kan ŋɔaahɔɔɔndarezannɔ ki sɔ.

Gasɔɔɛ

1 Kɔɔ, *Gɔaagusire, kɔɔ ɩ ci naa do nyɔɔ ɩ kɔ Woso a bɔ ɔ bi ma kan a nyɔɔ ki, kɔɔ ni ŋ ŋɔam paan.... Kɔɔ bɛɛ bala y, bi kɔɔ kan gɔɔɔ haay kɔ ŋ sira dɔ kɔ kɔ ki sɔ. ² Sira ɩ kan kɔɔ ki, b'a nyɔntam kan kɔɔ ki dɔmɔm k'a nyare ba ɔ bi nɔ ɔ. ³ Kɔɔ Zɩ Woso kan Yeezuu Krista, Woso Nyɩ bi ki barka nyɔntam kan kɔɔ ki, kan a cicirzere ki, a laafu ki, sira kan ŋɔaɛ ki nɔ ɔ.

Danyɔɔ ŋɔaɛ

⁴ Kɔɔ heernyɔɔ gɔta yi, kɔ kɔɔ ɩ nyɔɔ kɔɔɔɔ yi, ŋn'ɩ tam sira zaa ra, amba ɩ kɔ kɔɔ Zɩ Woso a ka kɔɔ ɔ bi m. ⁵ Naa ma kɛɛɛ bi, ɩ, kɔɔ y'a yere ɩ bi han, ɔ kɔ ŋɔa. Mɔɔ bur ɩ daa gɔrsira bare ɩ bi ma y, ɩ kɔ kɔɔ yi halli a sɩŋɩda ɔ bi m. ⁶ Ba ŋɔaɛ n na: k'ɔ ta a ɩɛɛ kɔɔ zaa bi ra. ɩ naa do awɔɔ nyɔnta a ma a sɩŋɩda ɔ,

k'awɔɔ n ŋɔaɛ zaa bi sa. ⁷ Bala, braba gɔɔɔ m zannɔ a kɛrgu durnya ra. Nj bur kaseti kare ŋ ɔ, Yeezuu Krista a ba gɔaa y. Gɔaa k'a ni naa bam bi, ŋɔaarzaa m, Krista jum m. ⁸ K'a dundo a zi, a b'a ka awɔɔ zibəə bi nyɔɔɔɔ bi n nyaam y, bi k'a ganwɔɛ haay k'an ta ɔ yi. ⁹ Gɔaa haay k'a bur gɔɔɔtam Krista hɔɔɔndare nɔ ɔ, an n'a hɔɔɔn-hɔ zum la bi, a zaa ba kan Woso ki y. Gɔaa k'a gɔɔɔta a nɔ ɔ, a ɩ kan kɔɔ Zɩ Woso ki, a Nyɩ ki. ¹⁰ Kɔ gɔaa bɔɔ awɔɔ zi, b'a ba hɔɔɔndare naa do nɔ ɔ, a b'a si a har ɔ y, a b'a nyaasi ka y. ¹¹ Bi gɔaa k'a nyaasi ka, a zɛ a ɔ kɔ ra kan ki a mimbɔnyaaɔ nɔ ɔ. ¹² Minno ta ɔ gɔta kɔɔ ni ŋ ci bare awɔɔ ma, bi kɔɔ n a ŋɔa kɔ m ŋ ba, ci m kan gar hi ki ni y. A ŋɔa kɔɔ ɔ kɔ m bɔɔ awɔɔ zi, kɔ m bi meer ba, m ɩ m kan awɔɔ ki, kɔ kɔɔ heernyɔɔ n yi gɔta paan.... ¹³ ɩ danɔ kɔ Woso a bɔ ɔ sɔ bi nyɔɔ ɩ yaa dare ɩ bi m.

3 Zaan

Ci kaakɔ hɔ kɔ Zaan a ba bi

gasɔɔɛ

Ci kaakɔ hɔ naa do ba Zaan ɔ a gɔaasɩba paan... kɔ n n'a birm Gayus ma. Nyɩnta b'ɔ kristagɔɔɛ lɛɛzaa kɔ niŋŋɛ ɔ, a zibɛɛ m muŋŋa kan kristagɔɔɛ kɔ kɩ. Zaan n'a lɛ bɔŋ ɔ, an a dɔndɔm sɔ k'an dundo a zi kan Diyotrefɛs kɩ, bi zibɛɛ bi zore y.

Gasɔɔɛ

1 Mɔkɔ, *Gɔaagusire, mɔkɔ ɩ ci naa do nɔyɔ m ŋɔarɛzaa paan... Gayus ma. ² M gɔaasɩba muŋŋa, mɔkɔ y'a yem Woso han k'ɩbɩ n bur muŋŋa hɔ haay hɔ ɔ, k'ɩbɩ laafɩ bi n bur muŋŋa, amba ɩ nyi hɔ bi m. ³ Mɔkɔ heer yɩ nyɩnta gɔta, bala, danyɩntɔ bɔr naa ɔ, ŋɩ'ɩbɩ muɩrbaa kasetɩ kare, ŋ ɔ, ɩbɩ ɩ tam sɩra hɔ ɔ. Bi denter m, ɩbɩ ɩ tam sɩra hɔ ɔ. ⁴ Mɔkɔ heernyɩnta gɔta k'a lɛ da haay bi, kɔ mɔkɔ ma, ŋ ɔ, mɔkɔ nɔyɔ m ɩ tam sɩra hɔ ɔ bi m. ⁵ M gɔaasɩba muŋŋa, ɩbɩ hɔbaa muŋŋa kan danyɩntɔ kɔ kɩ, baa kan saanarɔ kɔ kɩ sɔ bi, sɩrakare zibɛɛ m. ⁶ N y'ɩbɩ muŋŋabaa kasetɩ ka Krista gɔɔɛ taa. K'ɩbɩ ɩ da ŋ han amba Woso hɔhɔ m, ŋ zaa sare minto bi, a muŋŋa gɔta. ⁷ Krista tɔ minto y'a ka, ŋɩ wuti, ŋɩ'ɩ tam, bi ŋ n hɔsɩ si gɔɔɛ kɔ ŋ n Krista dɔ hɔ kɔ zi y. ⁸ Bi kɔkɔ, kɔkɔ ɔ ga m, ɔ daahan ka gɔɔɛ kɔkɔ duro ɔ, k'ɔ ɔ da ma, ɔ zi ba kan kɔ kɩ sɩra tɔ ma.

Diyotrefɛs kɔɔɔma kan Demetrus sɩrabaa kɩ

⁹ Mɔkɔ ci ba Krista gɔɔɛ kɔkɔ ma. Bi, Diyotrefɛs k'a nɩ lɛɛzaabaa ŋɔam ŋ barla bi, a bur yem hɔ hɔ ma y.

¹⁰ Bi, kɔ mɔkɔ bi bɔr, mɔkɔ hɔ hɔ niŋŋɛ k'a a ba mɔkɔ m haay kan a meerbaa bɔnyaa kɩ bi m. Bi, a n a ba naa n a hɔ y. A lɛ baa k'a danyɩntɔ kɔ si sɔ y, gɔɔɛ kɔ ŋ lɛ n taa k'a ŋ si rɔ kɔkɔ a y'a tare ŋ nɩ tolle, an nɩ ŋ hɔm Krista gɔɔɛ kɔ barla. ¹¹ M gɔaasɩba muŋŋa, ɩ bi gɔaa k'a bɔnyaa ba tar sa y, gɔaa k'a muŋŋa ba tar sa. Gɔaa k'a n'a muŋŋa bare, Woso gɔaa m, gɔaa k'a n'a bɔnyaa bare, a n Woso yɩ y. ¹² Kɔ Demetrus nɩ, gɔaa haay y'a kasetɩ muŋŋa kare. Sɩra muŋŋa y'a kasetɩ kam. Wɔkɔ y'a kasetɩ kam, b'ɩbɩ dɔ, ɩ ɔ, kɔkɔ kasetɩ bi, sɩra m.

Leersore

¹³ Minno ta ɔ gɔta, mɔkɔ n a ŋɔa kɔ m ŋ ci ba ɩbɩ ma, bi mɔkɔ lɛ baa kɔ m ŋ ba gɔrsɩrabarehɔ m kan gar hi kɩ nɩ y. ¹⁴ A ŋɔa mɔkɔ ɔ, kɔ m b'ɩ yɩ dɔmum niŋŋɛ ɔ, k'ɔ sɔsɔra ba kan kɔ kɩ. ¹⁵ Kɔ laafɩ n bur kan ɩbɩ kɩ! Gɔaasɩba kɔkɔ ɩ yaa dare ɩbɩ m, k'ɩ yaa da gɔaasɩba kɔkɔ m, gɔaa biyɛɛ m.

Ziidi

Ci kɔ Ziidi a ba bi

gasɔɔɛ

Ziidi bi, Yeezuu danzaa m, a ɩ ci bi ba. K'a n'a hure a ma Zakki danyi bi tɔ ma m, kɔ Yeezuu danzaa m. Ci bi ba a ɔ, kristagɔɔɛ haay ma. Hɔ k'a n'a dɩdam ci b'ɔ bi a yo k'a bur hɔdeem kan Pɩyɛɛ ci hɩya hɔ bi mim ki. Nɔ̄saarhɔdɩndarezannɔ kɔ, a ɔ, k'a ŋ da jum ɔ. A n n'a hum kristagɔɔɛ kɔ, kɔ ŋ nɩ jum kɔkɔ sɩra hɔdɩndare bi kɔ ɔ. A ɩ makrarɔ sam biisi minno ma k'a hunka a ɔ, gɔɔɛ kɔ ŋ sɩra mim ma, ŋnɩ bɔkare ŋ n zu ɔ kɔ, Woso zem bi ŋ dɔdɔ ka.

Ziidi ɩ yaa dam kristagɔɔɛ kɔ m

1 Mɔ̄mɔ̄ŋɔ̄ Ziidi m nɩ ci bi bam, Yeezuu Krista zibænyɩ m kɔ m, Zakki dam m kɔ m sɔ. Ci bi ba kɔ nawɔɛ awɔ ma, awɔ kɔ Zi Woso a ŋɔ, an kɔ bir k'a yɩ a gɔɔɛ, an nɩ dɔɛ awɔ ma Yeezuu Krista tɔ ma kɔ kɔ.

² Bi, kɔ Woso n a cikirzere kan a laafɩ ki, a ŋɔɛ ki ka awɔ ɔ gɔɔɛ.

Woso ŋsaarhɔdɩndarezannɔ kɔ dɔdɔ yarm

³ M gɔ̄aasɩkɔɔɛ ŋɔɛ kɔ ɔ, kɔ ŋɔ gɔɔɛ kɔ m ci ba awɔ ma, kɔ m bɔmbɔɛ kɔ kɔ ɔ da kɔ ɔ, ɔ n ta m bi mim dɩnda. Bi, kɔ dɩga a, pakra m kɔ m ci bi ba awɔ ma dɩtaa, kɔ m a ye a han k'a zoo ba sɩrakare kɔ Woso a ka a gɔɔɛ kɔ gallem deem taan... dɔmum haay minto bi tɔ ma. ⁴ Bala, gɔɔɛ bɔɔnyaa a da kɔ zi, Woso barka lemim bi ŋ n'a nɩsɩm, k'a a da ma a mɩsɩbaa ba a hɔkɔ ma mimbɔnyaa bare kɔ ɔ, bɩsɩ ŋn'a kam Yeezuu Krista ma, an bɔkare a mɔŋɔ y'a deem n sɔɔrezaa, a m kɔ Zuuba sɔ. Bi, Wosoci bi lɛ ka an gɔɔɛ kɔ duro dɔdɔyarɩ kɔ ŋ n'a yum mim hɩ laatɔ.

⁵ Hɔ kɔ kɔ n'a ŋɔam kɔ m a hɩ kɛɛɛ naa, awɔ dɔ mɔŋɔ, bi, kɔ lɛ n taa kɔ m a tɔ da a kɔ ɔ. Zuuba k'a gɔɔɛ kɔ bɔmbɔɛ kɔ Eziptɩ kɔ ɔ bi, a a ya an so ra an gɔɔɛ kɔ ŋ n ye ŋnɩ sɩra ka ɔ kɔ kɔ zunze. ⁶ Bi, maleekarɔ kɔ ŋ y'a buncɔ to, ŋn'a zerga paŋŋa kɔ Woso a ka ŋ ɔ bi re kɔ kɔ, awɔ dɔ a ɔ, Woso bɔkɔ da baŋŋarɔ ɔ monsigə kɔ dɔmum haay minto, k'a bi ŋ dɔdɔ ka dɔdɔkare hinni gɔɔɛ b'ɔ. ⁷ Kɔ Sodɔm kan Gomkɔ ki, kan kɔ kɔ ŋ nɩ ŋ jur ma kɔ kɔ ki mim nɩ, awɔ kɔ kɔ. Kɔ kɔ duro a mɔŋɔ sa, ŋn'a ka dintim zibæro kɔ ɔ kɔ, ŋn'ɩ jaandare k'an bɔnyaa maam-maam bam. Naa tɔ ma m, Woso n ŋ dɔdɔ yar, ŋn'ɩ se k'a lihire ba ɔ furyɛ kɔ ɔ, ŋ furyɛ bi, makra m sɔ, k'a gɔaa haay ze kəbə.

⁸ Kan naa ki haay, gɔɔɛ kɔ ŋ y'a da kɔ zi kɔ, a ba ŋ nawɔɛ am kɔ kɔ duro kɔ bi m. A hɔkɔ ŋ n'a dam mim danŋadɔ ma, bi n'a kam ŋn'ɩ jaan dam, ŋ bur yem Zuuba ma y, maleekarɔ paŋŋazannɔ ŋn'ɩ ŋ sɔnsɔ wɔm sɔ. ⁹ A n bɔkare, Maleekarɔ haay cir Misel mɔŋŋa, bɔ k'a ɔ, an nɩ bɩsɩ kam kan Sɔtaana ki Moyiisi gər sare ma bi, a n ye an meerbaa bɔnyaa ba Sɔtaana ma y. A hɩ a ɔ bala, a ɔ: «Zuuba fur kare ɩ ma.» ¹⁰ Bi, gɔɔɛ kɔ duro, kɔ kɔ ŋ n a dɔ bi ŋn'a sɔnsɔ wɔm. Kɔ ŋ y'a kɔ ɔ kan poohkɩ, ŋ ba hɔndare zore nɩ y, kɔ k'a bɔ ŋ heer ɔ bi n'a bam, kɔ bi do bɔkare an nɩ nyaanɩ ŋ n. ¹¹ Kɔ ɩ kan ŋ ki, bala, zu ŋ y'a ɔ Kayen hɔbaa ɔ, zi bɔnyaa ŋn'a bam k'a busoo yɩ am Balam † kɔ bi m. A mɔŋŋa ŋ n'a zarm, bala, ŋ y'a da a nyaa ma kan Woso ki, amba Kooree a ba bi m. ¹² B'awɔ tur a so kɔ ma k'a kɔ bi danyɩbaa zekɔra kɔ ɔ bi, kɔ ŋ y'a kɔ barla nyan-nɩ m, nyannɩ ba ŋ mɔŋŋa nɩ kan kɔ bi bi maam-maam ki y, a hɔkɔ ŋn'a dare a mɔŋŋa ma bala. Kɔ ŋ y'a ɔ kɔ ɔ, kan warkɔ kɔ hɩnher n'a gaam, bi la bi bam bi ki. ŋ kɔ kɔ kɔ kan gɔ k'a bur nɩ dare y, baa a nyɩdare dɔmum ɔ, kɔ ŋ y'a ɔ kɔ ɔ kan kɔ kɔ ŋ yɩ ŋ wɔnwɔ ŋnɩ gunga fulgaa kɔ ki. ¹³ Amba higɔta kurəro tur a fur kɔ a re bi, a nyannɩ zibæro kɔ kərgu ŋ nawɔm lɛ ra maam sɔ. Kɔ ŋ y'a ɔ kɔ ɔ kan monyaarɔ kɔ ŋ n a taji dɔ kɔ ki, Woso n ŋ tɔ kɔ ŋ nɩ gɔkɔ monsigə gɔta maam-maam kɔ ɔ dɔmum haay.

¹⁴ Adam yaŋŋa kɔkɔema saanhɩnaza a Enkɩ lɛ ka an gɔɔɛ kɔ mim hɩ laatɔ kɔ, Woso lɛsinnɩsora meer-baa kɔ ɔ, a ɔ: «A ba n nɩ, Zuuba ɩ zem kan maleekarɔ ki miliyɩn bam hɔka, ¹⁵ k'a bi durnya jilli dɔdɔ ka. A gɔɔɛ kɔ ŋ n Woso kɔ kɔ kɔ dɔdɔ yarm, ŋ zibæ bɔnyaa kɔ ŋ yɩ ŋ ba haay bɩsɩ ka Woso ma kɔ ɔ kɔ kɔ ma. A yɩ ŋ dɔdɔ yarm sɔ meerbaarɔ bɔnyaa kɔ ba-wosodɔrezannɔ hɔkɔ ŋ ba Woso ma kɔ kɔ tɔ ma.»

¹⁶ Gɔɔɛ kɔ duro kɔ bur nɩkɔ fulga y, kukur ŋn'a bam can, a mɩsɩbaa bi ba ŋ nawɔm a letaamarɔ bare kɔ ɔ bala. Mɔŋŋabusure meerbaarɔ ŋn'ɩ ŋ bam, ŋn'ɩ bra bumbam gɔɔɛ kɔ m k'a hɩ yɩ.

† K'a dɩga Hɩnkare Ci 2.14 buncɔ ɔ.

Hunkare Ci

Hunkare Ci bi

gasɔɔɔɔ

N y'a gungare n ɔ, Zaan kɔ Yeezuu karundanyi m an Yeezuu Krista lemim nyinta ci ba an ciro kaakɔɔ wɔɔ ba b'i Hunkare Ci bi ba ɔɔ.

A ɔ kɔɔta Kristazibæzannɔ buerehuɔɔɔɔ kɔɔɔ barla an gusi. N n a nyasɔ Krista kaseti bi kare tɔ ma n ni ta m kɔ k'a ni hi bire ma n n'a birm Patmɔɔ ɔ b'ɔ. Woso n hɔ k'an ta ɔ an ni zem bi bɔr bi hunka m k'a n a da ci ɔ, an a nyɔɔ surakanno sokɔmarɔ kɔ ɔ ni fur yum Krista tɔ ma am a hɔ bi m nɔ kɔɔ ma, kɔ ɔ ni kɔɔta ɔ ni jum kɔɔɔɔ ɔ ni h'a tɔ ɔ, bala, kristagɔɔɔɔ kɔ ɔ ni kɔɔ kɔ Rɔm a ga m, an a so ɔ ɔ ni kɔɔ haay ɔ ni fur yum gɔta Krista tɔ ma. Nyinta Zaan ɔ Azii minɛɛɔ ɔ. Kristagɔɔɔɔ sokɔmarɔ k'a ci bi nyɔɔ ɔ ni ma ɔ kɔɔ saanhuna, nyinta ɔ ni y'a ɔ kɔ bi do ɔ ɔ. Ci bi, Krista k'a paɔɔa bɔr a jɔɔɔ ra an ni zem bi ɔ ni da an a ka a surakanno kɔɔ m menyɔɔ yɔ, ɔ ni cirbæɔ bi kan a ki heernyɔɔ kan laafu ki nɔ ɔ bi mim an a dɔndam makrarɔ nɔ ɔ.

N n ci bi ba k'a nyibæɔ da surakanno kɔɔ ma y, bi k'a ɔ ni heer yɔ durnya bi dɔmɔnɔ kɔsɔɔ nɔ ɔ. Hunkare Ci bi makrarɔ kɔɔ, a da ɔ ni nawɔm kɔɔ han kɔ Krista zɛ bi kan a mumbɔɔɔɔ ki zibæɔ bi nyɔɔɔɔ k'an ta ɔ her kan booti ki bi dɔ mɔɔɔ.

Gasɔɔɔɔ

1 Yeezuu Krista bi, Woso y'a ka ɔ, k'an hɔ k'a ni zem bi nyinta ɔ dutaa bi hunka a zibæɔnyɔɔ m. A maleka a nyɔɔ k'an b'a hi a zibæɔnyɔɔ Zaan m. ² A n ni Woso lemim bi hɔɔ, an Yeezuu Krista kaseti ka kan hɔ haay k'a a yɔ bi ki. ³ Mimbirenyuntazaa m gɔaa k'a ni karunda bam, kan gɔɔɔ kɔ ɔ ni n'a tɔr kam wosolesinnu-sora meerbaa ma ɔ kɔɔ ki, ɔ ni zum hɔ kɔ ɔ ni y'a gɔrsura ba b'ɔ. Bala, wakati b'a ɔ.

Yaadare kristagɔɔɔɔ kɔ ɔ ni Azii ɔ

⁴ Mɔɔ mɔɔɔ Zaan m ni gɔrsura naa do bam kristagɔɔɔɔ sokɔmarɔ saanhunarɔ kɔ ɔ ni Azii kɔ ɔ ni kɔ ma:

K'a barka kan laafu ki yɔ, gɔaa k'an ta ɔ, an nyinta ɔ, an ni zem bi zi, kan ɛspri saanhunarɔ kɔ ɔ ni a duu jur ɔ ni kɔ kɔ ki zi, ⁵ kan Yeezuu Krista, kasetzaa paan..., k'a læɛ ka an a mɔm kɔ ɔ gæno bire ɔ, a m durnya cinno kɔɔ cir bi ki zi.

⁶ Ba ni kɔɔ ɔ sam, an kɔɔ mimbɔnyaaɔ sɔrgɔ a ma m, an a ka, kɔɔ n ɔ ba a cirbæɔ mannubænno a Zi Woso zibæɔ minto. A y'a ga læbɔɔɔ m kan paɔɔa ki dɔmɔm k'a nyare ba ɔ. Amina!

⁷ Ba n ni, a ɔ zem warkɔ nɔ ɔ, bi gɔaa haay y'a yum, baa gɔɔ kɔ ɔ ni y'a zɛ ɔ kɔɔ y'a yum ɔ. Tara burɔ gɔɔ heerzarle nyi kare a minto. In..., k'an yɔ maam!

⁸ Zuuba Woso a hi, a ɔ: Mɔɔ m lækarezaa, mɔɔ m jezaa. Mɔɔ n ta ɔ, m nyinta ɔ, m n ni nyintan ɔ, hɔ haay Zuuba.

Zaan Gɔaanyi bi makra yɔ

⁹ Mɔɔ mɔɔɔ Zaan, awɔɔ danyi awɔɔ zukuuzaa, fɔyɔɔ, cirbæɔ kan tɔntɔɔɔ ki Yeezuu zuure nɔ ɔ, nyinta mɔɔ ɔ, m ni tara deem kɔ hi bur ma, n n'a hum ma Patmɔɔ ɔ, Woso lemim kan Krista kaseti kare ki minto. ¹⁰ *Sent-Espri zer mɔɔ ra Zuuba dɔmɔm deem hinni ɔ, mɔɔ n leer paɔɔazaa ma m je ɔ, ɔ, huure n n'a hem, an n'a hɔɔ, a ɔ: ¹¹ Hɔ k'ibu n'a yum bi gɔrsura ba ci ɔ, ɔ nyɔɔ kristagɔɔɔɔ sokɔmarɔ saanhunarɔ kɔɔ ma: Efɛɛɛɛ ɔ, Simurnu ɔ, Pergam ɔ, Tɔyatɔɔ ɔ, Sardɔ ɔ, Filadelfii ɔ, kan Lawodisee ki ɔ.

¹² Mɔɔ n kɔ kɔ m dɔga gɔaa k'a ni meer bam kan mɔɔ ki bi ma. Bi kɔ mɔɔ m wusigɔ bi, mɔɔ sarma fitrɛɔ yɔ saanhuna. ¹³ Fitrɛɔ kɔɔ bire ɔ bi, mɔɔ gɔaa yɔ, an kɔ kɔ ɔ ɔ, Gɔaanyi m, an huu jintɔ da a ra, an sarma hɔsoaɔ so a ci ɔ. ¹⁴ A mim bi kan a minkɔ bi ki nyinta fu fittu ɔ ɔ, ser ka m, gɛɛ lajaa m, a munyaarɔ kɔɔ ni yɔɔ ɔ, sɛwura m. ¹⁵ A gannɔ kɔ kɔ ɔ kan zaan kɔ n y'a sɔr, an ni yɔm bi ki. A leer ni yɔɔ ɔ hiro gɔɔɔ susur m, ¹⁶ an ni monyaa saanhuna m a bɔɔ ɔ. Kargɔ læ huɔa ni bɔɔ a læ ɔ. A meer ni yɔɔ ɔ ɔ, woso ni gum kan paɔɔa ki. ¹⁷ Kɔ kɔ yɔ bi, mɔɔ m do a taa ɔ ɔ ga kɔɔ ɔ. A n a bɔɔ kɔ ka mɔɔ ra, an a hi, a ɔ: l da bi kɔ ɔ y, mɔɔ m lækarezaa, mɔɔ m jezaa, ¹⁸ mɔɔ n mɔsɔ. Mɔɔ nyinta, m ga, bi ba n ni, mɔɔ mɔsɔ dɔmɔm k'a nyare ba ɔ nɔ ɔ, bi kɔ ɔ zɛ cɛɛnyɔnɔ m kan gænokɔ kɔ ki. ¹⁹ Hɔ k'ibu yɔ bi gɔrsura ba, kan hɔ kan ta ɔ ki, kan hɔ k'a ni zem bi bɔr bi ki. ²⁰ Ba monyaa saanhunarɔ k'ibu ɔ ni yɔ kɔɔ bɔɔ wɔ ɔ kan sarma fitrɛɔ saanhunarɔ kɔɔ ki jɔ n na: Monyaa saanhunarɔ kɔɔ, kristagɔɔɔɔ sokɔmarɔ saanh-

naro koch maleekaro m. Futurero saanhunaro koch kristagoch sokomaro saanhunaro koch m.

Lemim Efexi kristagoch sokoma minto

2 Gursura ba Efexi kristagoch sokoma maleeka bi ma ncinaas:

Gsaa k'an ta monyaa saanhunaro koch m a bisu s, an nu tam sarma future saanhunaro bire s, 2 bi y'a hu, a s: Moch ubu kore kan u tontore ki do, ubu bur yem goch bonyaroo ma y. lbu goch ku n'a hure a ma kristaz-ibazannoch, bi kristazibazannoch bex nu n mu ro koch ka lex. lbu bi n do gsaarannoch. 3 Tontore ta lbu s: lbu fur yu koch to ma, b'ubu n u ko u je nu y. 4 Bi mim ku koch n ta m kan lbu ki bi, lbu woch saa u lexare gure kan koch ki bi ma. 5 Bince k'ubu nyunta s, u u ko s bi to da u ko s. l u ko u taam k' biisi zibero koch kochta. Ku n bex nu, koch zere lbu zi. Bi k'ubu n u ko u taam, koch y'ubu future bi sare a bince s. 6 Koch niro k'ubu n ta m bi, lbu nyi so Nikola goch koch zibero m, amba koch ko bi m.

7 Gsaa k'a le n taa, k'an ko ku Sent-Espri n'a hum kristagoch sokomaro koch m bi ma.

Damazaa bi, koch musurbaa go k'a nu arzana s nyi kan s an a bi.

Lemim Simuru kristagoch sokoma ma

8 Gursura ba Simuru kristagoch sokoma maleeka bi ma ncinaas:

A m lexarezaa, a m jezaa. A nyunta an ga, an a ko an bur musurbaa ko s, bi n nu meer naa do bare: 9 Moch ubu furye do kan u gura ki. Bi arzakazaa n'ubu m, koch goch ku n s zufuro n'a mu, nu ko kare zufuro bex nu n mu ro koch koch zibero ku n ta m bi do, Sutaana sokomace nu n mu. 10 l bi nyi ba ko k'a n'a kam k' u fur yu bi ma y. Sutaana y'ubu goch koch dum loko s, k'a a gunga awoch ma, b'awoch fur yu m ko m bu. Jum koch koch k'an ta an u ze ku. Moch musurbaa firge kare u s.

11 Gsaa k'a le n taa, k'an ko ku Sent-Espri n'a hum kristagoch sokomaro koch m bi ma.

Damazaa bi bi fur yu m ze huya ko ma fuga y.

Lemim Pergam kristagoch sokoma ma

12 Gursura ba Pergam kristagoch sokoma maleeka bi ma ncinaas:

A n nu kargu le huyazaa m bi nu meer naa do bare: 13 Moch bince k'ubu n ta s bi do. Sutaana cirbaeduu bince m. lbu goch u nu nyasom koch to m, lbu n sira ka koch s to y, baa ko m niro ku n koch kasetizaa paan... Antipas ze s gure awoch zi bince ku Sutaana n ta s b's. 14 Bi koch u mim m kan lbu ki. Goch koch koch y'awoch bire s, nu ye Balam † mim ma. A u dore bonyaa ka Balak s k'an Israyel nu ko nyonnyochta ku n u *wosobaawoch mann sim s kan jaandare do haay ki. 15 lbi zi ko bi, goch koch ta s, nu ye Nikola goch ko dundare ma. 16 Bi minto bi, u ko u taam, ku n bex koch zere lbu zi dutaa, m bi yar ba kan n ki, m le kargu bi m.

† K'a daga 2 Plyer 2.15-16; Ziidi 11 bince s.

17 Gsaa k'a le n taa, k'an ko ku Sent-Espri n'a hum sokomaro koch m bi ma.

Damazaa bi, koch *mann k'a nyaakom da kan s, m jaa fu ku n tdaa gursura ba ma bi ka s. Goch n to bi do do ku gsaa k'a a si bi bex y.

Lemim Tiyatur kristagoch sokoma ma

18 Gursura ba Tiyatur kristagoch sokoma maleeka bi ma ncinaas:

Woso Nyi k'a monyaro ko ku s kan sewure ki, a ganoch m ko ku s kan zaantooa ki bi nu meer naa do bare: 19 Moch ubu zibero, lbu gure, u srakare, u zibero kan u tontore ki do. l zibero k'ubu n ba je s ro koch le da biisi ko koch ra. 20 Bi, koch heer bi nyunta kan lbu ki y. lbu k' u ye Zezabel ma. Lu naa do n'a hure a ma wosolesinnu-sorazaa, an nu koch zibonyu nyonnyoch, an nu ko dundare n nu ku n jaan da, ku n wosobaawoch mann sim s. 21 Moch toore ka s k'an a ko a taam, b'a le baa k'a a ko taam a jaandare ko s y. 22 Daga! Moch y'a kare an wota yaaba m, an fur yu, a muno jaandanno koch maam ko, ku n n a ko a taam a zibero koch ko s y. 23 Moch y'a nyu koch zunzem. Bi kristagoch sokomaro koch haay y'a dore n s: koch m gsaa k'a gsaa haay letaa-ma do kan a heer ki. Bi koch y'awoch gsaa biyero ko kan s, an a ga ku s kan a zaa zibero ki.

24 B'awoch goch k'a nu Tiyatur s, a gochta a n ye ko dundare naa do ma bi, awoch n ye ko ku n'a hum ma Sutaana minno ku n y'a nyaakom da ro koch ma y, awoch n a ka ma k'a n do y. Maam bi koch bi m yar m ko gorezaa ka awoch m la y. 25 Bi, k'a nyas ko k'awoch n ta m bi m bala koch, k'an ta an koch zere ko m ku. 26-28 Damazaa bi, gsaa k'a nyas koch zibero bi m an ta an a nyare ku, koch panpa ku koch niro a yu m Zi zi bi kan s: koch y'a kare an a so do gura s, a y'a sore n s koch-koch, a yu n ko amba nu gedro ko m bi m. Moch ko mure monyaa kan s.

29 Gsaa k'a le n taa, k'an ko ku Sent-Espri n'a hum kristagoch sokomaro koch m bi ma.

Lemim Sardu kristagoch sokoma

ma

3 Gursura ba Sardu kristagoch sokoma maleeka bi ma ncinaas:

Gsaa k'a nu Woso espri saanhunaro m kan monyaa saanhunaro ki bi nu meer naa do bare: Moch ubu zibero do, n y'a le ko lbu s n s, u musur, bala gure n' u mu. 2 l to s, u b'a ka an gochta an n'a gure k'a ga bi n a nyambur y, a mu ko s. Bala, koch yu, lbu zibero bi nyonnyoch bi gura koch Woso mu s y. 3 Koch k'ubu yu, u ma ko bi to da u ko s. Nyas m k' u ko u taam. K'ubu n dundo u zi, koch zere am koch ko bi m. B'ubu bi wakatu ku koch n nu zem bi daata ze lbu ra bi dore y. 4 Bi kan bi ki, lbu goch koch koch Sardu s, n dintim ka a huuro ma y. N zum ku s kan koch ki, huu furo n a ma, bala, n y'a ga m. 5 Damazaa bi, huu fu dure a ma ncinaas, koch b'a to

בכח מוסרbaa ci b'ט y. מכח y'a kasetu kam m Zi kan a maleekaru ki taa, מכח ט, מכח gšaa m.

⁶ Gšaa k'a le n taa, k'an hč kš Sent-Espri n'a hum kristagטטט sokumar מכח m bi ma.

Lemim Filadelfii kristagטטט sokuma ma

⁷ Gšura ba Filadelfii kristagטטט sokuma maleeka bi ma ncuuaט:

Gšaa מוהנה, surazaa bi, k'a ni David celenyi m, an a gšm bi gכס b'a dam ma a n a ta y, an n'a tam bi gכס b'a dam ma an a gš y bi ni meer bare, a ט: ⁸ מכח lbu zibəəro d: Ba n ni, מכח cele gš, l le, bi gכס b'a dam ma an a ta y. lbu panəa bi bi gšta y, bi kan bi ki, lbu gככta l zu מכח lemim ט, lbu n lbi ka מכח t ma y. ⁹ S-taana sokumace gטכט kš η ט, zulfur n'a m r ככח, ηšaar ηn'a bare, zulfur bεe n η m y. מכח y'a kare, ηn bšr, ηn bi kukurə ze lbu taa, bi ηn'a dčm ma η ט, מכח lbu ηša. ¹⁰ Bala, lbu l zum מכח lemim ט kan tšntštrε ki, מכח dכre lbu ma sč fuyrε k'a ni zem bi bšr durnya jilli nč ט k'a bi durnyazannč makra ba bi dčm m ט.

¹¹ מכח zem ככח, nysš hč k'ibu ta m bi m ככככ, kš gכס b'ibu firgε bi y l ni y. ¹² Damazaa bi, מכח y'a bam מכח Zi Wosoε bi sagč, a bi kčm dč fuga y. Bi מכח y l m Woso tč gšura bam ma, kan מכח Woso kš tč ki, Zerizalem daa k'a a to brama מכח Woso zi an ni zerm bi ki, kan מכח tč daa bi ki.

¹³ Gšaa k'a le n taa, k'an hč kš Sent-Espri n'a hum kristagטטט sokumar מכח m bi ma.

Lemim Lawodisee kristagטטט sokuma ma

¹⁴ Gšura ba Lawodisee kristagטטט sokuma maleeka bi ma ncuuaט:

Ba hč kš Amina, kasetizaa paan..., surazaa, an a ze kš ra kan Woso ki hč haay dare suηηuda ט bi n'a hum na:

¹⁵ מכח lbu zibəəro d. lbu bi nyככre, b'ibu bi kaare y. A ηša מכח ט k'ibu n bur nyככre gεε kaare. ¹⁶ Bi k'ibu n zaarככ, lbu bi nyככre, b'ibu bi kaare bi, מכח y'ibu kכre m le. ¹⁷ Bala, lbu y'a hure, l ט: Hčnyzaa n' l m, מכח m ba hčnyzaa, מכח bur m kam hכס ma dč y, bi k'ibu n a dč l ט, l l fur nč ט, cicir nč ט, l m ηšazaa, l m bšš, l m dıgı bi. ¹⁸ lbu dšndכ מכח nawšm k' l sarma kš η y'a šr bi si מכח zi k' l ba hčnyzaa, k' l huuro furo si, k' l du l ma, k' l nyannu nyaakšm da m. l hč si l tč l m m la k' l l da ma l le y. ¹⁹ Gšč haay kš מכח ηša r ככח, מכח ni η kčm zaa ט, m ni η hšnhšrm. Ncuuaט bi, l tč ט, k' l l kč l taam! ²⁰ Ba מכח jum cele ma, m n'a zem na. Kš gšaa מכח leer ma, an ce bi le gš, מכח gasšm zi. M hč bi kan ki, an a bi kan מכח ki. ²¹ Damazaa bi, מכח y'a kare, an nynta kan מכח ki, m cirbəəduu ra, amba מכח m da ma sč, m ta m aa nynta kan m Zi ki a cirbəəduu ra bi m.

²² Gšaa k'a le n taa, k'an hč kš Sent-Espri n'a hum kristagטטט sokumar מכח m bi ma.

Woso dašre Arzana ט

⁴ Bi je ט bi, מכח m ya m a y l cele n a gš brama, bi leer kš מכח leε ka m a ma, an meer ba kan מכח ki an bč kš ט kan huure leer ki b'a hi מכח m, a ט:

Der naa ט, kš m hč k'a ni zem bi nynta ט bi hunka l m.

² Leem bi, Sent-Espri zer מכח ra. Bi, מכח duu y l bra ma b'ט, gšaa ni nyntam la. ³ Gšaa k'a ni nyntam la bi, kč a kš ט kan jaa kš n n'a birm zaspi, n n'a birm sardšannu bi ki. Bramahכwosšre k'a kč kš ט kan jaa kš n n'a birm emerodı bi n bur duu bi ma. ⁴ Duuro buhura a yaa si l bur duu bi ma, bi duuro מכח duro burə ט, gטככgusinno buhura a yaa si l nynta η la, ηn huuro furo du a ma, sarma firgəro ni η mim ma. ⁵ Bra ma nyaki ni kčm duu bi nč ט kan leerlo ki, kan bramahəənsire ki. Fıtrε saanhunaru ni cirbəəduu bi jur ט, ηn' l yčm kan panəa ki, brככ m Woso espri saanhunaru ככח. ⁶ Duu bi leε bi, kč a kš ט, l ט, higšta hi k'a ni yčm pekš-pekš am kristal hč bi m bi m.

Hčmכmšur si l bur duu bi ma. N ni mnyaar m a me ma jilli leε kan je ki. ⁷ Leεkare hčmšur bi, kč a kš ט kan poozaa ki. A hıya hč bi, kč a kš ט kan ηšaapoo ki. A kaakš hč bi meer l kč kš ט kan gšaa hč ki. A si hč bi bč a kš ט kan caa gšta k'a wer bi ki. ⁸ Hčmכmšur ככח za sčrdı-sčrdı, mnyaar n bur η ma jilli, kan η nč ט ki. Sinuu ט kan a gunuu ט ki, a hi nawšm ncuuaט bi η bur a tore y, η ט:

«מוהנה, מוהנה, מוהנה, Zuuba, Woso panəa k'a jirə ba ט, a l nynta ט, an ta ט, an ni zem bi.»

⁹ Bi kš hčmכmšur ככח bšr ηn' l laa mכm ηn'a le kčm bč ni nyntam duu bi ra an mšur dככraa k'a nyare ba ט nč ט b'ט, ηn'a dan ט, ηn' l yaa dam ni barka, ¹⁰ *gטככgusinno buhura a yaa si r ככח l kukurə zεε kč ni nyntam duu burə ט an mšur dככraa k'a nyare ba ט nč ט bi taa, ηn'a dan ט, ηn'a firgəro ככח zom duu bi leε, ηn'a hure, η ט:

¹¹ «Zuuba ככח Woso, lbu l ga lebכšre, dašre kan panəa ki m. Bala, lbu l hč haay da: lbu y l η ηša, kš η ni bur ta ט, bi y'a ka, l η da.»

Ci kan sinnyεem ki

⁵ מכח ci y l gšaa k'a ni nyntam duu bi ra bi lbi kč ט, n n a gšura ba a nč ט kan a burə ki, n n a kš l kššre saanhuna m. ² מכח maleeka panəazaa y l, an n'a hum kan panəa ki, a ט:

Nka y'a ga m, an ci bi gš, an a kššrεr ככח cincer?

³ Bi gšaa ba ט an ni brama gεε, tara burə ט gεε, tara noom ט, an n'a dam ma, an ci bi gš, gεε an dıga a y. ⁴ Bi, מכח heer a zar kš n n gšaa y l an a ga m an ci bi gš, gεε, an dıga a bi tč ma. ⁵ Gטככgusinno ככח gšaa deem n a hi מכח m, a ט:

l b' l heer zar y. Ba n ni, Ziida do poozaa k'an David panəa bi, k'a y l damazaa bi, an ni ci bi gšm kan a kššrεr saanhunaru ככח ki.

⁶ Keεε bi, מכח sinnyεem y l an jum, l ט, a ze n y'a ט, duu bi bire ט, hčmכmšur ככח kan gטככgusinno ככח ki

m bur ma. A munno saanhuna kan a munyaarɔ ki saan-
huna, η mutɔɔɔ n Woso espri saanhunarɔ k'a η nyɔɔ tara
burə ɔ kɔ kɔ. ⁷ A a zɔ k'a ci bi si kɔ nɔ nyuntam duu bi
burə ɔ bi bɛɛ kɔ ɔ. ⁸ K'a ci bi si bi, hɔɔɔɔɔ si kɔ kɔ
kan gɔɔɔgusinno buhura yaa si kɔ kɔ ki kukurə zɛ sin-
nyɛɛm bi taa. Gɔaa biyɛə nɔ kɔnɔ m kan sarma laa-
garɔ ki, tidəər nyisi nɔ η hunhan. Wosogɔɔɔ yaadare m.

⁹ N nɔ laa daa lɔrɛ, η ɔ:

«Lbu y'l ga m ɔ ci bi si,
ɔ kɔsɔrɛrɔ kɔ cincer,
bala, n y'lbɛ zɛ lbɛ n gɔɔɔ bɔmbɔ do haay kɔ ɔ,
lemim biyɛə kɔ ɔ,
kɔrɔ y'a hɔnhɔ ki kɔ ɔ,
tara y'a hɔnhɔ ɔ ma bi m,
ɔ η ka Woso ɔ.

¹⁰ Lbu η ba cinno,
mannɔbɛnno kɔ Woso minto,
bi η cirbɛə bɔm tara burə ɔ.»

¹¹ Mɔɔ dɔga, m maleɛkarɔ cir leer ma, η lɛ tisi-tisi kan
tisi-tisi k'a lɛ ba ɔ y, ηnɔ bur duu bi ma kan hɔɔɔɔɔ
ki, gɔɔɔgusinno ki. ¹² N n a leer busu kan paɔɔa ki,
ηn'a hɔrɛ, η ɔ:

«Sinnyɛɛm kɔ η y'a zɛ b'a ga m an paɔɔa yɔ kan arza-
ka ki, mindrɛ ki, kan dama ki, daɔrɛ ki, cirbɛə ki,
lɛbɔrɛ ki.»

¹³ Hɔɔɔɔrɛ haay k'a nɔ brama, an nɔ tara burə ɔ, tara
noom ɔ kan hi burə ki hɔɔɔɔɔrɛ haay kɔ η nɔ ta η ɔ rɔ
kɔ, mɔ ma ηn'a hɔrɛ, η ɔ:

«Kɔ nɔ duu burə ɔ kan sinnyɛɛm bi ki m lɛbɔrɛ,
daɔrɛ, cirbɛə kan paɔɔa ki yɔ dɔɔraa k'a nyarɛ ba ɔ kɔ
ɔ.»

¹⁴ Hɔɔɔɔrɛ siro kɔ n'a hɔrɛ, η ɔ: «Amina!» Gɔɔɔ-
gusinno kɔ n kukurə zɛ, ηn'a dan η.

Lɛɛkarɛ kɔsɔrɛrɔ sɔrdɔrɔ kɔ hɔnhɔrɛ

6 Kɔ sinnyɛɛm bi lɛɛkarɛ kɔsɔrɛrɛ bi hɔr saanhunarɔ
kɔ bar la bi, mɔ yɔ, m a ma hɔɔɔɔɔrɛ siro kɔ kɔ
lɛɛkarɛzaa bi hɛən si bramahɛənsire m, a ɔ: «Bɔr!»

² Bi, mɔ sisi fu yɔ. Gɔaa k'a da ɔ bi n sa nyasɔ a kɔ ɔ.
N n cirbɛə firgə ka ɔ, an ta k'a yaa yar ba, a ɔ dama m,
b'a dama yɔm.

³ K'a kɔsɔrɛrɛ hɔyɔ kɔ bi hɔr bi, mɔ ma hɔɔɔɔrɛ hɔyɔ
kɔ bi n hɛən si, a ɔ: «Bɔr!» ⁴ Sisi vanta n a hunka piin...:
N lɛ ka gɔaa k'a da ɔ b'ɔ k'an laafɔ kɔ durnya ɔ kɔ
gɔɔɔ n bur kɔ zɔnzɛm, n kargɔ jintə ka ɔ kɔ.

⁵ K'a kɔsɔrɛrɛ kaakɔ kɔ bi hɔr bi, mɔ ma, hɔɔɔɔrɛ
kaakɔ kɔ bi hɛən si, a ɔ: «Bɔr!» Bi, mɔ sisi kundə yɔ.
Gɔaa k'a da ɔ bi nɔ kɔ n nɔ mɔr gore makra bam nɔ
bi n'a kɔ ɔ. ⁶ Bi, mɔ kɔ nɔ ηnɔ ma an kɔ kɔ ɔ kan leer
ki hɔɔɔɔɔrɛ siro kɔ kɔ bire ɔ, an n'a hɔrɛ, a ɔ: «Yɔryaa
makra ba deem, hindeem zibɛə busoo ma, naanyaa
makra kaakɔ, hindeem zibɛə busoo ma. K'a gɔɔɔ nyɔɔ
bi ma kan dɔvɛn bi ki, ɔ b'ɔ kɔ da ma y.»

⁷ K'a kɔsɔrɛrɛ si kɔ bi hɔr bi, mɔ ma hɔɔɔɔrɛ si kɔ bi m
hɛən si, a ɔ: «Bɔr!» ⁸ Bi, mɔ sisi wɔnnɔmɛzaa yɔ. Gɔaa
k'a da ɔ bi bir n nawɔm «zɛ» gɛənokɔ n zu a jɛ ɔ. N
paɔɔa ka η ɔ kɔ η n'a so tara burə zɛkumbir si kər bi

deem ɔ, kɔ η nɔ gɔɔɔ zɔnzɛ kargɔ m, kɔ m, yaaba
bɔnyaa m kan poohɔɔ ki m.

⁹ K'a kɔsɔrɛrɛ soor kɔ bi hɔr bi, mɔ kɔ gɔɔɔ kɔ η yɔ η
zɔnzɛ Woso lemim kan kasɛɔ kɔ η y'a ka bi minto kɔ
kɔ nyiro yɔ, mannɔduu bi lɛtaa. ¹⁰ N n'ɔ zɛ dam kan
paɔɔa ki, η ɔ: «Zuuba mutɔɔa, sɔrazaa, lbɛ maasɔrɛ
barɛ an ta an dɔmɔm kara ku k'ɔ kɔkɛ ɔ dɔɔ ka, ɔ kɔ
ma bi zɔm kɔ durnyazannɔ ma?» ¹¹ N n huu fu ka η
gɔaa biyɛə ɔ, n n a hɔ η nɔ, kɔ η n'a ya, ηnɔ bɔr a ma
poore, k'an ta, an η zibɛəkɔɔɔ kan η danyɔnɔ kɔ η nɔ
zɛm bi η zɔnzɛ am η kɔ bi m kɔ kɔ lɛzɛrɛ dɔmɔm ku.

¹² Bi, k'a kɔsɔrɛrɛ sɔrdɔrɔ kɔ bi hɔr bi, mɔ taranyɔnɔ
gɔta yɔ. Woso n a ba kundə ɔ ɔ pɛɛra kɔ n y'a ba
hɔɔɔrɛ ka kundə m, mom bi jilli n a ba ɔ ɔ ma m.

¹³ Monyaarɔ n sur tara ɔ, ɔ ɔ, hunher gandaara ɔ kɔ
jungɔr sur. ¹⁴ Brama n a gɔr ɔ ɔ, wɔtaa n y'a gɔr. Ciro
haay kan tararɔ kɔ η nɔ hi bire ɔ kɔ kɔ kɔ n'a gaa a
bɔncɛrɔ ɔ. ¹⁵ Tara burə cinno, gɔɔɔ gɔɔɔ, yarbɛnno cin-
no, arzakazannɔ kan paɔɔazannɔ ki, ηnɔ kan

soamutɔɔzannɔ ki, η haay, a nyaakɔm dunda ciyaarɔ
kan cigɛəziro ki ɔ. ¹⁶ N n a hɔ ciro kan jaarɔ kɔ ki m, η
ɔ: «K'a dunda kɔ ra, k'a kɔ nyaakɔm da laatɔ gɔaa
k'a nɔ nyuntam cirbɛəduu burə ɔ bi meer ma, kan sin-
nyɛɛm bi nɔmaa ki. ¹⁷ Bala, η nɔmaa dɔmɔm gɔta ɔ bɔr,
nka n n'a dam ma an bɔlɛ n?»

Gɔɔɔ kɔ η Woso makra yɔ kɔ kɔ

7 Bi jɛ ɔ bi, mɔ maleɛkarɔ yɔ si, ηnɔ jum tara gɔrga
si bi kɔ ɔ. N nɔ tara burə hunher si bi nyasɔ, kɔ
hunher si b'a da ma an hɔn tara burə ɔ, higɔta burə ɔ,
gɛɛ gɔ deem taan... burə ɔ y. ² Mɔ maleɛka vanta yɔ,
an a to dɔgɔr ɔ, an Woso mɔsɔr bi kɔ makra sa a kɔ ɔ.
A n a leer busu gɔta an a hɔ maleɛkarɔ siro kɔ η nɔ
paɔɔa m, ηn'a dam ma, ηn'a bɔnyaa ba tara kan higɔ-
ta ki m kɔ kɔ m, a ɔ: ³ «A bi hɔɔ ba tara m kan higɔta
ki, kɔ kɔ kɔ ki m, kɔ kɔ n makra da kɔ Woso
zibɛənyɔnɔ kɔ tusə ɔ y.» ⁴ Bi, mɔ gɔɔɔ kɔ η Woso
makra bi yɔ a tusə ma kɔ kɔ lɛ ma: N tisi-tisi zɔkɔ busi
yaa si, ηnɔ makra bi yɔ, Israyɛl nyɔnɔ paryaa bueere-
hɔyɔ bi kɔ ɔ. ⁵ Ziida paryaa ma, gɔaa tisi-tisi bueere-
hɔyɔ, η makra bi kɔ η tusə ma. Ruben paryaa ma, η
tisi-tisi bueerehɔyɔ; Gaad paryaa ma, η tisi-tisi bueere-
hɔyɔ; ⁶ Aseɛr paryaa ma, η tisi-tisi bueerehɔyɔ; Neftalii
paryaa ma, η tisi-tisi bueerehɔyɔ; Manase paryaa ma,
η tisi-tisi bueerehɔyɔ; ⁷ Simunyɔnɔ paryaa ma, η tisi-tisi
bueerehɔyɔ; Levii paryaa ma, η tisi-tisi bueerehɔyɔ;
Isakaar paryaa ma, η tisi-tisi bueerehɔyɔ; ⁸ Zabɔnɔ
paryaa ma, η tisi-tisi bueerehɔyɔ; Zozɛf paryaa ma, η
tisi-tisi bueerehɔyɔ; Benzamen paryaa ma, η tisi-tisi
bueerehɔyɔ, ηnɔ makra bi m a tusə ma.

Gɔɔɔ cir k'a lɛ ba ɔ

⁹ Bi jɛ ɔ bi, mɔ gɔɔɔ cir gɔta yɔ, gɔaa b'a dam ma, an
η lɛ sa y. Tara y'a hɔnhɔ, do y'a hɔnhɔ, kɔrɔ y'a hɔnhɔ,
lemim y'a hɔnhɔ gɔɔ kɔ m. N n jum brama cirbɛəduu bi
kan sinnyɛɛm bi ki taa, ηnɔ zaba huuro du a ma, ηn'ɔ
bɛ lɛɛrɔ m a kɔ ɔ. ¹⁰ N n a leer busu brama, ηn'a hɔrɛ, η

σ: «Bumbore bi, a to a σ kach Woso k'a ni nyintam cir-bædduu ra kan sinnyeem bi ki zi!» ¹¹ Malækarɔ haay kɔ η y'a ze kɔ ra ηni bur cirbædduu bi ma rɔ kach kan gɔɔgusinno kach ki, hɔmɔsur siro kach ki kukuræ ze ηn'a meer ku tara ma duu bi le σ, ηn'l Woso dan σ. ¹² N n'a hure, η σ: «Amina! Woso n daɔre yi kan lebcɔre ki, mindɔre, barka yaa, cirbæ kan paŋŋa ki yi dɔɔraa k'a nyare ba σ kɔ σ. Amina!»

¹³ Gɔɔgusinno kach gɔaa deem meerbaa sa, an a hi kach m, a σ: Gɔɔ kach duro kɔ η zaba furo du a ma rɔ kach, nka, nɔ? A to η y'a σ ka?

¹⁴ Mɔ n a nyi kɔ nɔ, kach σ: Mɔ Zuuba, lɔ y'a dɔ! A n a hi kach m, a σ: Bɔ η y'a σ fir gɔta bi kɔ σ. A huuro kach sɔrgɔ η y'a σ, sinnyeem ma bi kɔ σ, η fu n kɔ. ¹⁵ Bi minto y'a ka, ηn'l junum Woso cirbædduu bi le σ, ηn'l daɔre zi bam sinuu σ kan a gunuu σ ki a ce σ b'σ. Bi, bɔ ni nyintam a cirbædduu bi ra bi dɔre η ma. ¹⁶ Kɔ bi η zem dɔ, mɔ bi η nyasum dɔ y, wosogure kan sunseem ki bi nare η ma dɔ y. ¹⁷ Bala, sinnyeem k'a ni junum cirbædduu bi buræ σ bi n ni yure η dunder. A kare η lee, an ta η ni mɔsurbaa himinyaarɔ bince σ. Bi Woso yi η nyifeer do haay gɔngɔm ma.

Kɔsɔre saanhuna hɔ hɔrle

8 Kɔ sinnyeem bi kɔsɔre saanhuna hɔ bi hɔr bi, lee ze sɔ... brama σ, an ta, an miniti bukærku ku. ² Bi, kach malæka saanhunarɔ kɔ η ni Woso taa rɔ kach yi. N n huurero gɔɔkɔ ka η σ saanhuna.

³ Malæka vanta n bɔr an bi jum mannijaa bi le σ. A n tidæar nyisi laaga kɔ n y'a ba sarma m bi sa a wɔ σ, n n tidæarlo ka σ gɔta k'an a ze kɔ ra kan wosogɔɔkɔ haay yaadarɔrɔ ki k'a ni η ka Woso σ sarma mannijaa k'a ni cirbædduu bi le σ bi buræ σ. ⁴ Tidæar siŋŋa bi n a to malæka bi kɔ σ kan wosogɔɔkɔ kach yaa dare ki, an der an ta Woso taa. ⁵ Malæka bi n tidæar nyisi mɔr bi sa, an mannɔduu bi se sa an a da σ, an a han, an a zo tara buræ σ. Bramahænsirero, leerlo ki, brama nyaki kan taranyihjære ki nyinta σ.

Lækarɔ huurero sɔrdɔrɔ kach

⁶ Malæka saanhunarɔ kɔ η ni huurero saanhunarɔ kach m bi, η y'a banka ka η hɔ.

⁷ Lækarɔzaa b'a huure bi hɔ: Lajaa kan se ki an a war kɔ ma kan ma ki sur tara buræ σ. Se n tara buræ zekumbir kaakɔ bi deem sa kan tara buræ zekumbir kaakɔ bi deem gɔrɔ ki, burbutur do haay ki.

⁸ Malæka hɔya hɔ bi n a huure bi hɔ: Hɔ m, an kɔ kɔ σ kan ci gɔta kɔ se a sa, n n a nyɔkɔ n a da higɔta σ ki. Higɔta bi zekumbir kaakɔ bi deem a ba ma. ⁹ Higɔta bi hɔmɔsurɔ kach zekumbir kaakɔ bi deem n n gunga, kɔkɔ gɔta-gɔtarɔ kach zekumbir kaakɔ bi deem n a zar.

¹⁰ Malæka kaakɔ hɔ bi n a huure bi hɔ: Monyaa gandaa n a to brama an a da an ni bure, i σ sɔwure m. A da a σ kɔyaarɔ zekumbir kaakɔ bi deem kan himinyaarɔ kach ki ra. ¹¹ Monyaa bi do tɔ m «kɔsɔ-kɔsɔ». Hiro kach

zekumbir kaakɔ bi deem n a ba «kɔsɔ-kɔsɔ», gɔɔkɔ n gunga gɔta hiro kach kɔ η y'a ba kɔsɔ-kɔsɔ minto.

¹² Malæka si hɔ bi n a huure bi hɔ: Wosogure zekumbir kaakɔ bi deem kan mom zekumbir kaakɔ bi deem ki, monyaarɔ zekumbir kaakɔ bi deem ki n a ba monsigə. Sinuu zekumbir kaakɔ bi deem n a ba monsigə, gunuu maam sɔ.

¹³ Mɔ n dɔga, m ceda yi werle ma brama kɔyaa σ, m a ma, an n'a hum kan paŋŋa ki, a σ: «A yɔm kɔsɔ! A yɔm kɔsɔ! A yɔm kɔsɔ, tara buræ gɔɔkɔ kach ma huurero kɔ malækarɔ kaakɔrɔ kach n ni zem k'a b'a hɔ bi minto.»

9 Malæka soor hɔ bi n a huure bi hɔ: Mɔ n monyaa yi, an a to brama σ, an b'a da. N n yaa gandaa k'a kɔ tekka ba σ bi celenyi ka σ. ² A n yaa gandaa k'a kɔ tekka ba σ bi le gɔ, siŋŋa n kɔ σ, i σ, se gandaa siŋŋa m. Siŋŋa bi n a ka woso kan hunher ki n a ba kundə. ³ Bɔsɔn n kɔ siŋŋa bi do kɔ σ, ηn'a kərgu tara buræ ra. N n paŋŋa ka η σ, am tara buræ kɔkɔkɔ hɔ bi m. ⁴ N n le ka η σ: Kɔ η bi hɔsɔ ba tara buræ bur ni, bi η bi hɔsɔ ba gɔ m, gɔe hɔ k'a ni lee dam tara buræ σ bi ni y. Bi kɔ η n nyaa ba kan gɔɔkɔ Woso makra ba η tuse σ rɔ kach ki bala. ⁵ N zaa ka η σ kɔ η n fir ka gɔɔkɔ kach ma mom soor tɔr, bi kɔ η bi η zinze y. Bi fir kɔ η n'a kam gɔɔkɔ ma bi kɔ σ kan kɔkɔ k'a ni gɔaa hanm bi ki. ⁶ Bɔmɔnno kach duro σ bi, gɔɔkɔ ze birm, bi η b'a yure y. N y'a ηsam k'a gunga, bi ze bi y'a sire η lee.

⁷ Bɔsɔn kach duro kɔ η y'a σ kɔ σ kan sisiro kɔ η mɔr da η ma k'a ta η ni yar σ rɔ kach ki. N minno kach ra bi, a k'an naa i σ, sarma firgəro m. N meerlɔ kach n kɔ kɔ σ kan gɔɔkɔ kach ki. ⁸ N minkəro n kɔ kɔ σ kan lannɔ hɔkɔ ki, η kɔkɔ n kɔ kɔ σ kan poozaa kɔkɔ ki. ⁹ N kɔrɔ kach k'an naa i σ, kɔyaa gɔŋŋoro η yi η ka a ma, η zarɔ kach bɔgɔr bi n kɔ kɔ σ kan sisiro terkɔr kɔ η bra si ηn'l tam yar σ rɔ kach bɔgɔr ki. ¹⁰ N monno kach n kɔ kɔ σ kan kɔkɔkɔ monno ki, η karɔ n ta σ. N monno kach η paŋŋa bi n ta σ, k'a fir ka gɔɔkɔ ma mom soor tɔr. ¹¹ N cir bi m yaa gandaa k'a kɔ tekka ba σ malæka kɔ n n'a birm *ebree lemim m «Abadɔn», n n'a birm grekku m «Apoliyoŋ» bi m.

¹² Lækarɔ kɔsɔ bi cem: Ba kɔsɔ vantɔ hɔyɔ n ni zem k'a b'a nya σ na.

¹³ Malæka sɔrdɔ hɔ bi n a huure bi hɔ: Bi, kach leer ma an a to sarma mannijaa kach siro k'a ni Woso lee bi zeezi. ¹⁴ A n n'a hum malæka sɔrdɔ hɔ k'a ni huure bi m bi m, a σ: «Bar ze malækarɔ siro kɔ η yi η sur Efrati kɔ gɔta buræ σ rɔ kach ma.» ¹⁵ N n bar ze malækarɔ siro kɔ η y'a banka ηn'l dɔm wakati, dɔmum, mom kan dɔɔraa ki minto, k'a bi zamaa zekumbir kaakɔ deem ze rɔ kach ma. ¹⁶ Bi, kach sisiro zannɔ kach le ma: N miliyoŋ kɔkɔhura. ¹⁷ Siirozannɔ kɔ η y'a hunka kach m makra bi kɔ σ rɔ kach ba n ni: Gɔŋŋoro η yi η ka a ma, ηn' n kɔ kɔ σ kan se ki, bɔrame ki, kidibirme ki. Sisiro kach minno kach n kɔ kɔ σ kan poozannɔ minno ki, se n ni kɔre η le σ kan siŋŋa ki, kidibir ki. ¹⁸ Kɔsɔ kaakɔrɔ kach m, se, siŋŋa kan kidibir kɔ η ni kɔre η ler σ, gɔɔkɔ zekumbir kaakɔ deem ze. ¹⁹ Bala, sisiro kach paŋŋa bi, η ler an ta σ kan η monno ki sɔ. Kɔ sɔra ni, η monno kach kɔ η y'a σ kɔ σ

kan minno n tunta σ, bi n'a kare ηn'a dam ma, ηn'l fur kam gɔtɔ ma.

²⁰ Kɔ gɔtɔ kɔ η gɔtɔarɔ kɔ nɔ, gɔtɔ kɔ η n gɔnɔa fɔrɔrɔrɔ kɔnɔ duro kɔ σ kɔ kɔ, η n a bɔ a taam ηn'a wɔbɔmbɔ a zibæro kɔ σ y. N gɔtɔ, ηn'l zinæro, *wosobaawɔnɔ kɔ η yɔ η ba sarma m gɛɛ wanzur m, gɛɛ zaan m, gɛɛ jaa m, gɛɛ gɔ m, kɔ η b'a dam ma, ηnɔ lɛɛ yɔ, ηnɔ mim ma, ηnɔ ta kɔ kɔ dan σ y. ²¹ N n a bɔ a taam ηn'a wɔbɔmbɔ a gærzɛɛ, a wɔkurero, a jaandare kan a kombaarɔ kɔ kɔ σ y.

Maleeka kan ci poore ki

10 Bi jɛ σ bi, mɔ maleeka paŋŋazaa deem yɔ, an a to brama, an nɔ zerm, warkɔ n a kurɔ ɔ σ, huu m. Brama hɔwasɔrɔ n a bur a mim ma, a meer nɔ yɔrɛ ɔ σ wosogure m. A gannɔ nɔ yɔrɛ ɔ σ sɛ y'a zaa da. ² Ci poore n'a kɔ σ, an gɔ. A n a bɔsi gam tɔ higɔta ra, an a jɔsa gam tɔ tara ra. ³ A n zee gɔta da, an bɔ kɔ σ kan poozaa baadare ki. K'a zee bi da kan paŋŋa ki bi, bramahænsire saanhɔarɔ kɔ baa da. ⁴ Kɔ bramahænsire saanhɔarɔ kɔ baa da bi, mɔ nyɔnta kɔ m a gɔrsɔra ba, mɔ leer ma an a to brama, an n'a hum mɔ m, a σ: Bramahænsire saanhɔarɔ kɔ leer nyaakɔm da, ɔ bi η da ci σ y.

⁵ Maleeka kɔ mɔ nyɔnta m a yɔ, an nɔ junum higɔta kan tara ki burɔ σ bi, a a bɔsi kɔ busu brama, an a wer si ⁶ k'an kɔ m mɔsrɔ dɔkraa nyare ba σ bi kɔ σ, an brama da kan tara ki kan kɔ haay kɔ η n η kɔ σ kɔ kɔ ki, an higɔta da kan kɔ k'a n'a kɔ σ bi ki m, a σ: Dɔmum dare ba σ dɔ y. ⁷ Dɔmum kɔ maleeka saanhɔa hɔ bi n n'a huure bi heŋ σ bi, Woso mim k'a nyaakɔm da bi kɔ yɔrɛ, amba a hi a zibænyɔnɔ lɛsinɔsorazannɔ padare m bi m.

⁸ Leer kɔ mɔ ma an a to brama b'a ya an a hi mɔ m, a σ: Ta, ɔ ci kɔ n y'a gɔ maleeka k'a nɔ junum higɔta burɔ σ kan tara ki kɔ σ bi si.

⁹ Mɔ nɔ m kɔ maleeka bi ma, m a ye han k'an ci poore bi ka m σ. A n a hi mɔ m, a σ: A si, ɔ sɔ. A nyɔntam kɔsrɔ-kɔsrɔ lɔn kɔ σ. Bi, a nyɔntare am kɔnɔ kɔ bi m lɔn lɛ σ.

¹⁰ Mɔ n ci poore bi si maleeka bi kɔ σ, m a sɔ. Mɔ lɛ σ bi a nyɔnta am kɔnɔ kɔ bi m. Bi kɔ mɔ sɔ bi, mɔ kɔ a ba kɔsrɔ-kɔsrɔ.

¹¹ N n a hi mɔ m, n σ: A a ga m k'ɔlɔn ɔ ya, ɔ Woso lɛ si ɔ so ra kɔrɔ gɔta minto, tararɔ gɔta minto, lemim gɔta kan cinno gɔta ki minto.

Kasetizannɔ hɔyɔ

11 Bi jɛ σ bi, n n niigə gɔ ka mɔ σ, an bɔ kɔ σ kan hɔ makra bare gɔra ki, n n'a hi mɔ m, n σ: wuti, ɔ Wosoce bi makra ba kan mannijaa bi ki, k'l gɔtɔ kɔ η nɔ Woso dan σ b'σ kɔ kɔ lɛ sa. ² Bi kɔ Wosoce jɛer bi nɔ, k'l to maam, ɔ b'a makra ba y. Bala, a da n y'a σ doro vantɔ kɔ η nɔ zem bi tɔntɔ tara miŋŋa bi ra mom busi a yaa hɔyɔ kɔ σ kɔ kɔ σ. ³ Bi mɔ y'a kam mɔ kasetizannɔ hɔyɔ kɔ m yɔrgɔrɔ huuro du a ma, ηnɔ

Woso lɛ si ηnɔ so ra dɔmum tisi kan a zɔkɔra a busɔrdɔ ki kɔ σ.

⁴ Kasetizannɔ hɔyɔ kɔ, oliviyee hɔyɔ kɔ m kan fiture cuntarahɔ hɔyɔ kɔ η nɔ junum durnya Zuuba taa kɔ kɔ ki m. ⁵ Kɔ gɔaa σ k'a bɔnyaa ba η nɔ, sɛ n nɔ bɔrɛ η lɛ σ, an η junum kɔ bi. Denter, kɔ gɔaa σ k'a hɔ bɔnyaa ba η nɔ, a a ga m, k'an ga nɔnaaσ. ⁶ Bala, η y'ɔ lɛ m k'a brama ta, bi la b'a dam ma, an tɔkɔ η wosolesinnɔsora meerbaa dɔmum σ y. N y'a da ma, ηn'a ka hi n a lɔr ma. N y'a da ma ηn'a ka fur do haay n bɔr durnya σ, dɔmum kɔ η y'a ηsa ma.

⁷ Bi kɔ η kasetɔ bi ka ηn'a nya, hɔnyaazaa k'a n'a tom yaa gandaa k'a kɔ tɛkka ba σ b'σ bi wutim yarm kan η ki, an bɔr η la, an η zinɛ. ⁸ N gæro kɔ gɔtɔam kɔ gɔta kɔ n n'a birm makra kɔ σ Sodɔm kan Eziptɔ ki bire ma. Buncɛ bi do n yɔ η Zuuba bi kɔ σ gɔdarkɔra ma bi. ⁹ Kɔrɔ y'a hɔnhɔ, do y'a hɔnhɔ, lemim y'a hɔnhɔ, kan tararɔ y'a hɔnhɔ ki zem bi dɔga η gæro ma dɔmum kaakɔ kan a kur ki, bi, η bi yeɛ η birle ma y.

¹⁰ Durnyazannɔ y'a heer nyɔkɔ η mim ma, η nyɔntam heer nyɔ kɔ σ, η ganwɔrɛ nyɔkɔm kɔ ma, kɔ wosolesinnɔsorazannɔ hɔyɔ kɔnɔ duro fur ka η ma gɔta bi minto. ¹¹ Bi dɔmum kaakɔ kan a kur ki kɔnɔ kɔnɔ duro jɛ σ bi, Woso a ka mɔsrɔbaa hoonsi n gasɔ η σ, ηnɔ wuti, ηnɔ junum. Bi, nyibæ gɔta gasɔ gɔtɔ kɔ η nɔ dɔgarɛ η ma kɔ kɔ σ. ¹² N leer gɔta ma an a to brama, an n'a hure η nɔ, a σ: «K'a der naa σ!» Bi η der brama warkɔ n σ, η junum kɔ mɔm m. ¹³ Wakatɔ bi do σ bi, taranyinŋərə paŋŋazaa nyɔnta σ. Tara bi do kɔ σ, cɛ bu barla, cɛ deem wurgə haay, bi gɔaa tisi saanhɔa ɔ gɔnɔ tara bi nyinŋərə kɔ σ. Nyibæ gasɔ gɔtɔ kɔ η gɔtɔ kɔ kɔ σ, ηn'a lɛ kɔ brama Woso σ.

¹⁴ Kɔsrɔ hɔyɔ hɔ bi cem. Ba «kɔsrɔ» kaakɔ hɔ n nɔ zem lɛem na.

Huure saanhɔa hɔ

¹⁵ Maleeka saanhɔa hɔ b'a huure bi he: Leer gɔtɔ n a to brama, ηn'a hure, η σ: «Wɔ Zuuba Woso kan a Krista ki y'a so durnya cirbæ b'σ keɛrɛ. A cirbæ bɔm dɔkraa k'a nyare ba σ kɔ σ.» ¹⁶ Gɔkɔgusinno buhɔra a yaa si rɔ kɔ η nɔ Woso taa kɔ kɔ, ηn'l nyɔntare a cirbæduuro ra kɔ kɔ kukurɔ zɛ, ηn'a meer ku tara ma, ηn'a dan σ, ¹⁷ ηn'a hure, η σ:

«Wɔ ɔ barka dare lɔn m Zuuba Woso paŋŋa k'a jire ba σ, lɔn n ta σ, ɔ nyɔnta σ. Bala, lɔn ɔ paŋŋa gɔta hɔnka ɔ cirbæ cunta. ¹⁸ Tara cinno wuti nɔmaa m, b'ɔnɔ nɔmaa ɔ bɔr. Gæno dɔdɔkare dɔmum m naa, lɔn zibænyɔnɔ lɛsinɔsorazannɔ ganwɔrɛ yɔrɛ dɔmum m naa, kan wosogɔtɔ kɔ kɔ, gɔtɔ kɔ η nɔ nyi bare lɔn tɔm kɔ kɔ kɔ, gɔtɔ poorerɔ kan gɔtɔ kɔ kɔ. Gɔtɔ kɔ η nɔ durnya zarm kɔ kɔ zinɛrɛ dɔmum m naa.»

¹⁹ Bi jɛ σ bi, Wosoce k'a nɔ arzana σ b'a gɔ, *gɔaaσbabaa daka bi n a hunka Wosoce σ b'σ. Keɛrɛ bi, brama nyakɔrɔ, leerlo kan bramahænsirero ki, taranyinŋərə ki lajaa paŋŋazannɔ ki nyɔnta σ.

Lɔ kan munda gandaa ki

12 Makra gandaa a hunka brama. Lɔ m, an wosogure du a ma, mom n'a gannɔ taa, an monyaa buerehuya ku a mim ma, ɪ ɔ, firgə m. 2 A n ni jisi m, an ni zee dare a nyoosibare nɔbusu nɔ ɔ.

3 Makra vanta n a hunka brama. Munda gandaara m bɔmbɔɛɛda yoyy... A mim saanhuna, a munno bu, firgəro saanhuna n a minno wɔɔ ma. 4 A mom bi n brama monyaaro zekumbir kaakɔrɔ wɔɔ deem waa, an a sur tara ɔ. Munda bi n a da lɔ k'a ni nyi yim bi lɛ ɔ, kɔ nyi bi bi bɔ k'a a da ma a mom. 5 Lɔ bi n nyi bi yi yar. A n n'a so tara burə kɔrɔ haay ɔ kɔsi-kɔsi. Bi, n y'a nyi bi busu, n n der m Woso zi a cirbæduu bi jir ɔ. 6 Kɛere bi, lɔ bi bra si an ta poohɔɔn ɔ. Poohɔɔn bi do Woso bunce banka ɔ a tɔ ma, kɔ n n'a tɔr ɔ dɔmum tisi zɔɔhura busɔrdi nɔ ɔ.

7 Yar nyunta ɔ brama b'ɔ: Misel kan a maleɛkarɔ ki yar ba kan munda bi ki. Munda bi kan a maleɛkarɔ ki ni yar bam ɔ. 8 Bi, Misel kan a maleɛkarɔ ki bɔr η la. Munda kan a maleɛkarɔ ki ba bunce m brama dɔ y. 9 N n munda gɔta bi bra n n a da tara ɔ. A m mum gusire, n n'a birm minkagɔaraazaa gɛɛ Sɔtaana, a lɛ taa k'a hi, a ɔ, jum, a m ni bra bam durnya haay m bi. N y'a bra n n a da tara ɔ kan a maleɛkarɔ ki.

10 Mɔɔ n leer paŋŋazaa ma brama, an n'a hure, a ɔ: «Wɔɔ Woso bɔmbɔɛɛ dɔmum a ku. Wɔɔ Woso paŋŋa kan a cirbæ ki dɔmum n a ku, a Krista paŋŋa dɔmum a ku. Bala, bɔ ni mim kam wɔɔ danylɔ ra Woso taa sinuu ɔ kan a gunuu ɔ ki bi, n bi bra n n a da tara ɔ: 11 Bi wɔɔ danylɔ wɔɔ bɔr la sinnyɛem bi ma paŋŋa m, kan η mutŋŋ kaseti kare ki m. Bala, η ye ηni kaanm a mɔsɔrbaa m, ηni ye zɛ ma. 12 Arzana kan a gɔɔ ki k'a heer nyɔɔ, tara kan higɔta ki kɔsi ɪ kan awɔɔ ki. Bala, Sɔtaana zer awɔɔ zi nɔmaa n a heer ɔ, bala, a a dɔ a ɔ, a dɔmum n gɔɔta hɔsi y.»

13 Munda bi k'a bi dɔga a, η y'a bra ηn'a dam bi, a a da a ra, an ni lam lɔ k'a nyi yi yar bi ra. 14 Bi, n cɛda za hɔɔ wɔɔ ka lɔ b'ɔ kan wer an ta poohɔɔn ɔ bunce kɔ n y'a ka ɔ, k'an nyunta ɔ kɔ n n'a tɔr ɔ b'ɔ dɔɔraa kaakɔ kan a kur ki nɔ ɔ, laatɔ munda bi ma. 15 Kɛere bi, munda bi hi bɔ a rɛ gɔta am kɔyaa hɔ bi m, lɔ bi jɛ ɔ, k'an a gaa an cenim. 16 Tara n bɔr an b'a da lɔ bi han, an yar ɔ, an kɔyaa kɔ munda b'a bɔ a rɛ bi mom. 17 Munda bi k'a heer ni busum kan lɔ bi ki bi, a yar bi lɛ bir kan lɔ bi yaŋŋ kɔ η gɔɔta ηn'ɪ zum Woso lɛrɔ ɔ, ηni gɔɔta Yeezuu kaseti nɔ ɔ wɔɔ ki. 18 A m bi, an gɔɔta higɔta nyuntaa bi ra.

Hɔɔturmɔ hɔɔɔ

13 Kɛere bi, mɔɔ hɔɔturma yi an wuti an ni nɔm higɔta b'ɔ. A munno bu, a mim saanhuna. A munno wɔɔ, firgəro bu ni η la. A minno wɔɔ ra bi, Woso sɔnsɔ nɔ ta η ma. 2 Hɔɔturma kɔ mɔɔ yi bi, bɔ a kɔ ɔ kan bɔnla ki. A gannɔ n bɔ kɔ ɔ kan *ursi gannɔ ki, a lɛ n bɔ kɔ ɔ kan poozaa hɔ ki, munda bi n a paŋŋa ka ɔ kan a cirbæ ki, lɛ gɔta ki. 3 A minno wɔɔ deem ni yure ɪ

ɔ, a sakɔ n y'a ɔ, k'an ga, b'a sakɔre maam-maam bi nyim bi nya. Durnya haay n a lɛ bɔ ɔ, ηni zu a jɛ ɔ. 4 N n munda bi da ɔ, bala, a ɪ paŋŋa ka hɔɔturma b'ɔ, ηn'a da ɔ, η ɔ: «Nka n'a makra bam kan hɔɔturma bi ki? Nka y'a da ma, an zoo ba kan ki?»

5 N n a da meerbaa ma k'an a lɛ bɔ a ɔ, k'an Woso sɔnsɔ ɔ. N lɛ ka ɔ k'an zi ba mom busi a yaa hɔɔɔ. 6 A n a lɛ gɔ, an ni Woso sɔnsɔ wɔre an n'a tɔ kan a har bi ki sɔnsɔ wɔre, kan gɔɔ kɔ η ni arzana ɔ rɔ wɔɔ ki. 7 N lɛ ka ɔ k'an yar ba kan wosogɔɔ wɔɔ ki, k'an bɔr η la. N paŋŋa ka ɔ do y'a hɔnɔ, kɔ y'a hɔnɔ, lemim y'a hɔnɔ kan tara y'a hɔnɔ ki burə ɔ. 8 Kɔ durnya gɔɔ haay n a da ɔ kan gɔɔ niŋŋoo kɔ η n η tɔ gɔsɔra ba sinnyɛem kɔ n y'a zɛ bi mɔsɔrbaa ci b'ɔ hal durnya sɔŋŋɔda ma rɔ wɔɔ ki.

9 «Gɔaa k'a lɛ n taa bi k'an a ma! 10 Kɔ n y'a cɔnta kɔ gɔaa m ta lɔmbaa ɔ, ta an nawɔm lɔmbaa ɔ. Kɔ n y'a cɔnta kɔ kargɔ n gɔaa zɛ, kargɔ n n'a zem. Wosogɔɔ tɔntɔre wakati m naa kan η sɔrakare ki.»

11 Mɔɔ m ya, m hɔɔturma vanta yi, an ni nɔm tara ɔ. A munno hɔɔɔ, an bɔ kɔ ɔ kan sinnyɛem munno ki. A n ni meer bare am munda bi hɔ bi m. 12 A n ni lɛkare hɔɔturma bi paŋŋa m haay, an ni zi bam lɛkare hɔɔturma bi mum m. A n a ka durnya kan gɔɔ kɔ η ni durnya nɔ ɔ rɔ wɔɔ ki ni lɛkare hɔɔturma kɔ n y'a sakɔ maam-maam, a nyi m n nya bi dan ɔ. 13 A ɪ makraro gɔta bam. A a ka sɛ n'a tom brama ɔ an ni zerm tara burə ɔ, gɔaa haay mum ɔ. 14 Bra an n'a bam tara burə gɔɔ m kan makraro gɔɔ kɔ n yi η ka ɔ k'a ni η ba lɛkare hɔɔturma bi mum ɔ rɔ wɔɔ ki. A a hi durnyazannɔ wɔɔ m, a ɔ, ηni hɔɔturma kɔ n y'a sakɔ kargɔ m, a nyim n nyɔɔ bi bɔkɔre ba. 15 N paŋŋa ka hɔɔturma hɔɔɔ hɔ b'ɔ k'an meeyaa ka hɔɔturma bi bɔkɔre b'ɔ, k'a n'a da ma an meer ba ɔ. Gɔaa haay k'a bir hɔɔturma bi bɔkɔre bi dan ɔ bi, k'an a ka kɔ η ni η zɔnzɛ. 16 Hɔɔturma b'ɔ paŋŋa bam gɔɔ ma, gɔɔ poorero gɛɛ gɔɔ gɔɔ, arzazannɔ gɛɛ ηsazannɔ, soamɔŋŋaɔzannɔ gɛɛ lɔnɔ, an ni gɔsɔra bare η bɔsi wɔ ma gɛɛ η tusə ma.

17 Gɔaa b'a dam ma an hɔ hɛɛ gɛɛ an hɔ si k'a ba hɔɔturma bi makra m, a tɔ gɛɛ a tɔ bi lesarenyi m a mɛ ma y.

18 Mindɔre bunce n naa: Bala, gɔaa k'a hɔnɔ ta ɔ k'an lesarenyi kɔ hɔɔturma bi n ta m bi jɪ hi. Gɔaa makra m lesarenyi bi m. Lesarenyi bi zɔrɔɔddi busɔrdi yaa sɔrdi.

Sinnyɛem kan gɔɔ kɔ η bɔmbɔɛɛ yi rɔ ki

14 Bi, mɔɔ m ya, m dɔga, m sinnyɛem bi yi, an jum *Siyɔ ci bi burə ɔ, gɔaa tisi-tisi zɔrɔ busi a yaa siro kɔ η y'a tɔ kan a zi tɔ ki gɔsɔra ba η tusə ma rɔ wɔɔ ni kan ki. 2 Mɔɔ leer ma, an a tɔ brama an bɔ kɔ ɔ kan higɔɔ susur bunce ki, an bɔ kɔ ɔ kan bramahænsire paŋŋazaa ki. Bi, leer kɔ mɔɔ ma bi, bɔ a kɔ ɔ kan kɔnno zenno kɔ η n'a kɔnno zem nɔ laa leer ki. 3 N n'ɪ laa daa lɔre cirbæduu kan hɔnɔmɔsɔro siro wɔɔ ki, gɔɔgusinno wɔɔ ki taa. Bi gɔaa ba ɔ, an b'a dam ma an laa bi do dunda kɔ gɔaa tisi-tisi zɔrɔ busi a yaa siro kɔ η bɔmbɔɛɛ yi tara burə ɔ rɔ wɔɔ bɛɛ y.

4 Gɔɔ m, η n a mutŋŋ zar kan lannɔ ki y, η n dintim zi ba kan lannɔ ki y. Zu η nawɔm kɔ ɔ kan sinnyɛem bi

ki bince haay k'a ni tanj o b'u. Nj bumbore yi goco bire o, nni leekare goco, n ni n ka Woso o kan sinnyem bi ki o. ⁵ Njaar n nyinta n le o y, bala, koroma ba n gor zi y.

Maleeka kaakoro lemim

⁶ Moko maleeka vanta yi an wer brama yaa o, an ni lemim nyinta k'a nyare ba o bi m, k'a pa da goco ko n ni tara burə o ro koo m, tara y'a hōnhō ki, do y'a hōnhō ki, lemim y'a hōnhō ki, ko y'a hōnhō ki m. ⁷ A n n'a hum leer panjaza m, a o: «K'a nyi ba Woso m, k'a a le ko o, bala, a dookare wakati a ku. K'a ko i brama da kan tara ki, higota kan himinyar ko bi da o!»

⁸ Maleeka vanta n zu leekarezaa bi je o, an n'a hure, a o: «A a da! A a da! *Babilonni ko gota b'a da! A y'a ka tarar haay n a jaandare bonyaabaa diven bi mi!»

⁹ Maleeka kaako hō n zu maleeka huyoko koo je o, an n'a hure kan leer panjaza ki, a o: «Ko gōaa hōturma bi bokore bi da o kan a mureja ki, k'a a makra bi yi a tuse ma gee a ko ma, ¹⁰ a zaa Woso komaa diven bi mire. A heerbusu diven paan..., diven k'a a to komaa laaga o bi, a bi mim ko. B'a fuyire dokm se o kan kidibir se ki maleekaro murejoko koo kan sinnyem bi ki mim o. ¹¹ N fuyire se siroja bi derm dokraa k'a nyare ba o ko o. Bi, goco ko n hōturma bi da o kan a bokore bi ki, nni ye a to makra ma ro koo bi menyoko yim sinuu o kan a gunuu o ki y.»

¹² Goco ko n ni zum Woso lero o, nni sira ka Yeezuu o ro koo tontore dokm m naa.

¹³ Moko leer ma brama, an n'a hure, a o: naa gōrsira ba: «Mimbirenyuntazann m goco ko n gunga Zuuba zaa zuure ko o ro koo m dutaa.» «Sent-Espri a hi, a o: sira m, ko n n a kore menyoko da. Bala, n zibəro murejoko koo i zure n je o.»

Hodare durnya o

¹⁴ Moko m ya, m warko yi fu. Warko bi burə o bi, gōaa ni nyintam, an ko ko o kan gōaa nyi ki. Sarma firgə n'a mim ma, gore lezaa n'a ko o. ¹⁵ Bi je o bi, maleeka vanta n ko Wosoce o b'u, an a leer busu, an a hi gōaa k'a ni nyintam warko burə o bi m, a o: «l gore bi sa, i hō dam, bala, hodare dokm y'a ku. Bala, hō ma tara burə o.» ¹⁶ Gōaa k'a ni warko burə o bi n a gore bi sa, an a nyoko tara burə o, an hō k'a ni tara burə o bi da.

¹⁷ Moko m ya, m maleeka deem yi, an ko Wosoce o arzana o. Guere lezaa n'a ko o ko.

¹⁸ Maleeka vanta n a ya, an ko mannijaa bi bince o. A panja n bō se ra. A n a leer busu kan panja ki an a hi maleeka k'a ni gore lezaa bi m, a o: «l gore lezaa bi nyoko, i tara burə diven ko bi nyi bi ko m. Bala, a nyi bi ma.» ¹⁹ Maleeka bi n a gore bi sa, an a nyoko tara burə o, an tara burə diven ko nyi bi ko m, an a nyoko an a zar Woso komaa kor gōta o. ²⁰ N n tonto ra kor gōta b'u ko bi toore ma. Ma n ko an der an b'a dam ma an sisi mom an a sarbur ku, an bra, an yar an a zo cilo zochira buneeho ma.

Maleeka saanhunaro kan kurma kosuro ki

¹⁵ Moko m ya, m makra vanta yi brama gōdaa o, a digama sōra n ta o. Maleekaro saanhunaro ni kosuro saanhuna m a ko o. Kosuro jezann m, bala, boko ni Woso heerbusu bi zibəro nyambore.

² Moko m higota hi k'a ni kom pekō-pekō an ko ko o kan kristal ki yi, an a war ko ma kan se ki. Moko yi ko goco ko n bō hōturma bi ra kan a bokore bi ki, kan a to bi lesarenyu bi ki ra ro koo n jim higota hi k'a ni kom pekō-pekō am kristal hō bi m bi jur ma, nni Woso kōnuro m. ³ N n' l laa ko Moyiisi, Woso zibəro a ko bi lre, sinnyem bi hō ki, n o:

«Zuuba Woso panja k'a jire ba o zaa, i bu zibəro koo gōta, nni mureja paan..., n'a ga digama m. Tarar haay cir, i bu n'a bam haay bi turga, sira m ko, Zuuba! ⁴ Nka i bi nyi bare i bu to m, an a le ko o? Bala, i bu y' l deem n mureja. Tarar haay zere nni b' i bu da o. Bala, i bu dookare b'a hunka.»

⁵ Bi je o bi, moko yi Wosoce ko gōasibabaa kaseti peerace bi n ta o bi n a gō brama. ⁶ Maleeka saanhunaro ko n ta ko saanhuna ro koo n ko Wosoce o b'u. N n huu furo ko n ni kom ko koo du a ma, nni sarma hōsooko so a ki o. ⁷ Hōkomuro siro koo deem n sarma laaga saanhunaro ka maleekaro saanhunaro koo o, Woso k'an muro dokraa k'a nyare ba o bi komaa ni n hunhan. ⁸ Siroja n Wosoce bi han, Woso lebokore kan a panja gōta bi ki minto. Bi gōaa b'a dam ma, an gaso Wosoce b'u ko ko saanhunaro ko maleekaro saanhunaro koo bō n ni ro ko n nya y.

Laaga saanhunaro

¹⁶ Moko leer gōta ma an a to Wosoce bi zeezi, an n'a hum maleeka saanhunaro koo m, a o: «K'a ta, a Woso komaa k'a ni laaga saanhunaro koo o ro koo lo tara burə o!»

² Leekare maleeka bi n ta, an aa a laaga hō bi lo tara burə o. Nyim bōnyaa k'a ni busum gōta y'a da goco ko n ni hōturma bi makra m, n'a bokore bi danj o ro koo o.

³ Maleeka huya hō bi n a laaga hō bi lo higota burə o. Hi bi n a ba am gōr ma hō bi m. Hōkomuro ko n ni hi bi ko o ro koo n gunga.

⁴ Maleeka kaako hō bi n a laaga hō bi lo kōyaro o, himinyar ko o, n'a ba ma. ⁵ Moko maleeka k'a so hi o bi leer ma, an n'a hure, a o: «l bu k' l n ta o, i nyinta o bi, i bu turga. I bu mureja, bala, i bu i dook ka kan turgabaa ki. ⁶ Ko n y'a ka wosogoco ma n bra kan i lesinnisozann hō ki bi, keere bi, i bu ma ka n o ko n n'a mi ko, naa n y'a ga m.» ⁷ Moko ma mannijaa bi n'a hure, a o: «Sira m, Zuuba Woso panja k'a jire ba o zaa, i bu dookare ro koo sira m, bi n turga ko.»

⁸ Maleeka si hō bi n a laaga hō bi lo wosogore burə o. N n panja ka o k'a se n goco bi. ⁹ Furfur gōdaara n na goco koo ma. N n Woso k'a so kosuro kōko duro o bi sōnsō. N le baa k'a ko a taam, k'a a le ko Woso o y.

¹⁰ Maleeka soor hɔ bi n a laaga hɔ bi lo hɔturma bi cirbæduu bi ra. A cirbæ buncɛ bi n a ba monsigæ bimm... Gʊɔɔ n'a nɛɛm sɔm furyɛ nɔ ɔ. ¹¹ N n arzana Woso bi sɔnsɔ wɔ, η furyɛ kan η nyinno wɔ ki minto, bi η heer n a lɔr a zibæ bɔnyaarɔ wɔ minto y.

¹² Maleeka sɔrdi hɔ bi n a laaga hɔ bi lo Efrati kɔ gɔta b'ɔ. Hi bi n gaan k'a zaa to cinno kɔ η n'a tom dɔjɔr ɔ rɔ wɔ cenle minto. ¹³ Bi jɛ ɔ bi, mɔɔ zinɛro yi kaakɔ, ηnɔ kɔ kɔ ɔ kan ηɔɔkannɔ ki, ηnɔ kɔ munda bi lɛ ɔ kan hɔturma bi lɛ ki, ηɔaarlesinnɔsorazaa lɛ ki. ¹⁴ Zinɛro wɔ duro nɔ hoserlo bare. Ta η nawɔm durnya haay cinno wɔ zi k'a yaa η so kɔ ma yar k'a nɔ nyuntanɔ ɔ Woso paŋŋa k'a jire ba ɔ zaa dɔmum gɔta hinni ɔ bi tɔ ma.

¹⁵ «Ba n na: Zɛ mɔɔ nawɔrɛ, am koor hɔ bi m. Mim-birenyuntazaa m gɔaa k'a nɔ dɔrɛ a huuro ma, a n a zu a ɔ y, a yaa ta dɔgɔ, a a nyanno hunka bi m.»

¹⁶ Zinɛro wɔ cinno wɔɔ so kɔ ma buncɛ kɔ n n'a birm *ebree lemim m Armagedɔn b'ɔ.

¹⁷ Maleeka saanhuna hɔ bi n a laaga hɔ bi lo hunher nɔ ɔ. Leer paŋŋazaa n a to cirbæduu bi zeezi Wosoɛ ɔ b'ɔ, an n'a hɛrɛ, a ɔ: «A ba an nya!» ¹⁸ Keerɛ bi, bramanyakɔ, leerlo kan bramahænsirero ki, taranyinɔrɛ paŋŋazaa ki nyunta ɔ. Hɔ kɔ gɔaa bɔr durnya ɔ, taranyinɔrɛ naa do lɔɔ n nyunta ɔ cuna y. ¹⁹ Kɔnɔ gɔta bi n a zɛ kumbir lɛ kaakɔ, tararɔ kɔnɔ n wurgæ. Woso *Babilɔnnɔ gɔta bi tɔ da a nɔ ɔ, k'a nɔmaa diven laaga k'a nɔ hirm bi kunka ma. ²⁰ Kɔrɔ kɔ hi bur η ma rɔ wɔ haay n nyaam, n n a ya, n n ciro yi sɔ y. ²¹ Lajaa gan-daarɔ η cilo n a zɔ busi-busi ma n a to brama, ηnɔ b'a da gɔɔ wɔ ra. Gɔɔ wɔ n Woso sɔnsɔ wɔ, kɔsɔ lajaa k'a nyɔ bi minto, bala, kɔsɔ m, a paŋŋa n ta ɔ gɔta.

Jaandər gɔta

17 Maleeka saanhunarɔ wɔ deem k'a nɔ laaga saanhunarɔ wɔ n b'a zɔ, an a hɔ mɔ m, a ɔ:

«Bɔr kɔ m hɔnhɔrɛ niŋŋɛ kɔ jaandər gɔta bi n'a yum bi hunka ɔ m. Jaandər bi do, kɔ gɔta k'a nɔ kɔrɔ lɛ ra bi m. ² Durnya cinno wɔ jaan da ma, durnyazannɔ n a jaandare diven mi an η zɛ.»

³ Espri n gasɔ wɔ, maleeka bi n mɔ gaa, an ta mɔ m poohɔnɔ ɔ. Bi, mɔ lɔ yi an nɔ nyuntam hɔturma piin... ra. Hɔturma bi mim saanhuna, a munnɔ bu. N n Woso sɔnsɔrɔ gɔrsɔra ba a mɛ bi ma. ⁴ Lɔ bi n huu pi-inɛ wɔ du a ma, kan sarma mɔrɔ ki, jaa tɔzannɔ ki, nyɛnɔnɔ ki da a ma. Sarma laaga n'a wɔ ɔ, hɔ bɔnyaan a han: a jaandare bi dintim m. ⁵ Tɔ k'a jɔ n dɔ n'a tusɛ ma: «*Babilɔnnɔ gɔta, jaandənnɔ kan durnya hɔ bɔnyaarɔ ki da.» ⁶ Bi mɔ lɔ bi yi, an wosogɔɔ ma kan Yeezuu kasetizannɔ ma ki mi, an n'a zɛrɛ.

Kɔ mɔ yi bi, mɔ n zɛ kədə. ⁷ Maleeka bi n a hɔ mɔ m, a ɔ: «Kɔ minto lɔ bi n zɛ kədə? Mɔ lɔ bi kan hɔturma k'a da ɔ a minno saanhuna, a munnɔ bu bi jɔ k'a nyaakɔm da bi hɛrɛ lɔ bi m. ⁸ Hɔturma k'ɔlɔ yi bi nyunta ɔ, b'a ba ɔ dɔ y. A mɔ yaa gɔta k'a nɔ tekka ba ɔ b'ɔ an ta nyaanlɛ buncɛ ɔ. Bi durnyazannɔ kɔ η n tɔ gɔrsɔra ba mɔsɔrbaa ci b'ɔ hal durnya siŋŋɔda ɔ rɔ wɔ zɛm kədə hɔturma bi yɛrɛ tɔ ma. Bala, a nyunta ɔ biisi, b'a ba ɔ dɔ y, b'a y'a bɔrɛ an bɔr.

⁹ Naa ɔ bi, mimpɔnɔ kan mindɔrɛ ki buncɛ m. Mim saanhunarɔ wɔ lɛ taa k'a hɔ a ɔ, ciro saanhunarɔ kɔ lɔ bi nɔ nyuntare η burɛ ɔ rɔ wɔ m, cinno saanhunarɔ m sɔ. ¹⁰ Cinno soorɔ wɔ cirbæ nya, a sɔrdi hɔ bi gɔta an nɔ cirbæ ɔ, a saanhuna hɔ bi n bɔr cuna y, bi k'a bi bɔr, a bi maasɛ bare y. ¹¹ Hɔturma k'a nyunta ɔ, b'a ba ɔ dɔ bi, a mɔŋŋa m cir sinnyɛ hɔ. A nyunta cinno saanhunarɔ wɔ barla, b'a ɔ tam nyaanlɛ buncɛ ɔ.

¹² Munnɔ buro k'ɔlɔ yi rɔ wɔ, cinno bu kɔ η n cirbæ bi cuna rɔ m. Bi, wakati deem nɔ ɔ, η yirm cirbæ ma ηn'a bi kan hɔturma bi ki. ¹³ Cinno buro wɔ haay lɛ bi deem: N y'a paŋŋa kan a cirbæ ki sam, ηn'ɔ zi bam hɔturma bi minto. ¹⁴ N yar bam kan sinnyɛem bi ki, bi sinnyɛem bi bɔrɛ η la. Bala, a m zuubarɔ haay Zuuba, cinno Cir. A kan a gɔɔ wɔ ki bɔrɛ η la. Gɔɔ kɔ n yi η bir, n η nyɔɔ ɔ, a lesirezannɔ m.»

¹⁵ Maleeka bi n a ya, an a hɔ mɔ m, a ɔ: «Hiro k'ɔlɔ yi buncɛ kɔ jaandər bi n ta ɔ bi, do y'a hɔnhɔ m, gɔɔ ciuro m, tararɔ m kan lemɔnno ki m.

¹⁶ Munnɔ buro kan hɔturma bi ki k'ɔlɔ yi rɔ wɔ, η sɔm lɔ jaandər bi m, η hɔ k'an ta m mɔ nɔ, ηn'a to dɔgɔ. N y'a nyasɔrɛ ηn'a sɔ, ηn'a mɔsɔ zar sɛ ɔ. ¹⁷ Bala, Woso hɔndare da η heer ɔ, hɔndare deem ηn'ɔ zi bam nɔ: kɔ η n'a cirbæ bi sa ηnɔ zi ba m hɔturma bi minto, k'an ta an Woso meerbaarɔ wɔ kɔyɛrɛ dɔmum ku.

¹⁸ Bi, lɔ k'ɔlɔ yi bi, kɔ gɔta k'a a so durnya cinno wɔ bi m.»

Babilɔnnɔ dare

18 Bi jɛ ɔ bi, mɔ maleeka vanta yi an a to brama an nɔ zerm. Paŋŋa gɔta an ta m, a gure n tara bɔ a ɔ jilli. ² A n zee da kan paŋŋa ki, a ɔ: «A da, *Babilɔnnɔ gɔta b'a da. A a ba zinɛro buncɛ. A tara b'a ba espri bɔnyaarɔ haay buncɛ keerɛ. Bennɔ bɔnyaarɔ do haay kɔ η dɔgama sɔra ba ɔ rɔ buncɛ. ³ Bala, a a jaandare waasi bi diven kunka tararɔ haay ma. Durnya cinno jaan da ma, durnya terbənnɔ n a ba arzakazan-nɔ a hɔnta paŋŋa minto.»

⁴ Mɔ m ya, m leer vanta ma, an a to brama, an n'a hɛrɛ, a ɔ: «Mɔ gɔɔ wɔ, k'a kɔ kɔ naa do bire ɔ a mimbɔnyaarɔ wɔ yaa zar da a ma, kɔsɔ k'a nɔ zem la bi yaa a ku. ⁵ Bala, a mimbɔnyaarɔ wɔ a sonso kɔ ra an ta an brama ku. Bi, Woso a zibæ bɔnyaarɔ wɔ tɔ da a nɔ ɔ. ⁶ K'a ba m sɔ, amba a a ba awɔ m bi m. Hɔ k'a ba awɔ m bi, k'a suutɛ gallem hɔya. Diven k'a tɔ a laaga ɔ an a ka awɔ ɔ bi, k'a diven k'a paŋŋa lɛ da a hɔ bi ra gallem hɔya bi tɔ nɔ. ⁷ K'a hɔnhɔrɛ kan kɔsɔ ki k'a ka a mɔŋŋa ɔ tɔkama kan gɔrɛ ki m bi ka ɔ maam sɔ. A y'a hɛrɛ a mɔŋŋa m, a ɔ: Nyunta mɔ nawɔrɛ m cirbæ nɔ ɔ naa ɔ, zoro bɛɛ m mɔ nɔ y, mɔ bi zɛheerzar dɔrɛ y. ⁸ Bi y'a ka, kɔsɔrɔ kɔ n yi η banka awɔ minto bi zem hindeem ɔ, an b'awɔ zɛ: zɛ, zɛheerzar, nɔ ki. Sɛ n n'a bum. Bala, Zuuba Woso k'a n'a dɔdɔ kam bi, paŋŋa gɔtazaa m.»

⁹ Durnya cinno wɔ kɔ η jaan da ma kan a hɔ mɔŋŋa wɔ kɔ ki rɔ wɔ baa dare, η y'a wɔnɔwɔnɔ ɔ kɔ η bɔr ηn'ɔ sɛ k'a n'a bum bi siŋŋɛ bi yum. ¹⁰ N junum laatɔ,

a h  nh  rl   bi nyib  a minto. Nj y'a hure,      : «Waay... waay... Babilonni tara g  ta ra, Babilonni g  ta k'a paŋŋa n ta   ! Wakati deem taan...   bi h  nh  rl   b   ra?»

¹¹ Bi durnya terb  nno   k    baa dam s   ŋn'a zenyi da   , k   g  si bur    ŋ m  dr   k sim d   bi minto. ¹² Sarma kan wanzur ki, jaa t  zann kan ny  enn ki, p  eraro k   ŋ y   ŋ ba pannu mutŋŋa furo m kan p  eraro mutŋŋa piinoo ki, s  a ki, g   mutŋŋa k'a ji n ta    k'a yure wer n ta    kan m  dr do haay k   n y'a ba y  bur s   m n    k   ki, g  k mutŋŋa, zaan kan p  yaa m  dr ki, jaa mutŋŋa m  dr n    k   ki. ¹³ Kanel kan d  r ki, tid  ar, miir kan tid  ar nyisi ki, d  ven, ny  , nyisi kan ble ki, dono kan seero ki, sisiro kan terk  r ki, l  n kan g  k k   ŋ y   ŋ g  r yar    r ki. ¹⁴ Mal  eka bi n a ya, a   : «M  dr mutŋŋa k'  bu ŋsa k'   y   r    k   nyaam   bi l  .   bi arzaka bi haay kan   bi h   mutŋŋa bi ki a zar, b'  bi       yare,    ŋ y   fulga y!» ¹⁵ Terb  nno k'a ŋ ba arzakazann terbare naa do j      r    k      junum laatu a furyure nyib  a minto. Nj baa dare ŋni zenyi da   , ¹⁶ ŋ   : «Waay... waay..., b   h  nh  rl      k   g  ta y! A pannu mutŋŋa huu da a ra, kan p  eraro piinoo mutŋŋa ki, sarma m  dr n a b   mutŋŋa, jaa t  zann ki, ny  enn ki! ¹⁷ Wakati deem taan...   bi h  nh  rl   b  , k'  bu arzaka haay n a zar!»

K  k    g  t   k k  nno haay, g  k haay k   ŋ ni zi bam higota bur      bi zeezi, kan   k k   ŋ ni zi bam k  k    g  t    bur      ki, kan g  k k   ŋ n'a l  h   m higota zib  a minto r    k   jum laatu, ¹⁸ ŋn'   zee dare a s   siŋŋa k   ŋ y'a y   bi minto: «K   kara    nyunta an k   g  ta naa do ku?» ¹⁹ Nj taapu g  r, ŋn'a lore a mim la, ŋn'   baa dare, ŋn'   zenyi dan   , ŋ   : «Waay... waay..., b   h  nh  rl      k   g  ta y! A arzaka minto y'a ka higota k  k zann a ba arzakazann haay. Wakati deem taan... n    a do h   haay ma!»

²⁰ Brama,    heer ny   a dare minto! K'a heer ny   wosog  k, kristazib  zann kan wosolesinnisorazann ki! Bala, Woso a d  d ka, k'a zib  a b  nyaa ba aw  k m bi minto.

²¹ Mal  eka paŋŋazaa deem jaa busu an b   k      kan jenlajaa g  ta ki, an a ny   an a da higota   , an n'a hure, a   : «K   g  ta Babilonni bi busu n naw  re n n a da n  naa    paŋŋa ki, bi n b'a yare, n a y   fulga y. ²² N b'a yare, n n k  nuzenno, kan h  zenno ki leer ma   bi zi y. Hirhenno kan huurehenno ki leer b'a yare, an b     bi zi y. N b'a yare n n zib  asizaa y   bi zi y. N b'a yare n n jaal  re nyi ma   bi zi y. ²³ Fitire l  egure b'a yare an y     bi zi fulga y. N b'a yare n n l  daa kan a zim ki leer ma   bi zi y.   bi terb  nno   k    nyunta terb  nno paŋŋazann durnya naa n   , bi kan   bi ŋsaar zib  aro k   ki,   bi bra ba g  k k   m haay.»

²⁴ Babilonni fir y  , bala, n wosolesinnisorazann ma kan wosog  k ki ma, kan g  k haay k   n y   ŋ zunze tara bur      ma r    k   ki ma y   tara naa do n   .

Babilonni dare b  r heerny  k m arzana   

19 Bi j      bi, m  k g  a cir g  ta leer paŋŋazaa ma brama   , an n'a hure, a   : «K'a Woso da   ! B  m- b  re, kan cirb  a ki, paŋŋa g  ta ki bi, k  k Woso k  k m.

² A d  dkarero mutŋŋa, ŋni turga. Bala, a jaand  r g  ta bi d  d ka, k'a g  k zar g  ta tara bur      a jaandare bi minto, n bi d  d ka. Woso h  nh  rl   ka    an a zib  anyu k'a ŋ zunze r    k   zim b   ma.» ³ Nj n a ya, ŋn'a hi, ŋ   : «K'a Woso da   ! Bi k   g  ta bi s   siŋŋa bam bur derm d  kraa k'a nyare ba    n   .» ⁴ Bi, g  k- gusinno buhura a yaa si r    k   kan h  k m  suro siro k   ki kukur   ze ŋni Woso k'a ni nyuntare cirb  duu ra bi da   , ŋn'a hure, ŋ   : «*Amina, Aleluya!» †

Sinny  m l  sare cibs   h  bure

⁵ Leer n a to cirb  duu bi ra, an n'a hure, a   : «Aw  k haay k'an Woso zib  anyu, aw  k k'a ni nyi bam ni, g  k poorerero kan g  k g  k ki, k'a k  k Woso bi da   !» ⁶ M  k m ya, m a ma      , g  a cir g  ta leer m,      , higota surle m,      , bramah  nsire paŋŋazaa leer m. Nj n'a hure, ŋ   : «K'a Woso da   ! Bala, Zuuba, k  k Woso paŋŋa k'a jire ba    b'a cirb  a hunka. ⁷    heer ny   k'   sarŋŋa ba, k'      l   b     , bala, sinny  m bi l  sare cibs   m. A l   b'a banka, ⁸ ŋ zaa ka    k'an huu fu k'a ni m  k bi du a ma, a fu n ta   .» Bala, huu fu bi, wosog  k k   zib  a mutŋŋa m.

⁹ Mal  eka deem n a hi m  k m, a   : A g  rsura ba! Mimbirenyuntazann m g  k k   ŋ y   ŋ bir sinny  m l  sare h  bure ma r    k   m.

A n a ya, an a hi m  k m, a   : Woso mutŋŋa leminno m.

¹⁰ M  k n kukur   ze a taa k   m a da   , an a hi m  k m, a   :

   b'a ka    naa ba y.    zib  ak  k m m m,   bi kan    danyu k   ŋ ni sira zi bam Yeezuu zuure n    r    k   ki. Woso   bi    ga m,    da   , bala,

Yeezuu kaseti bi ni wosolesinnisorazann k   k  k gum.

G  a k'a da sisi fu   

¹¹ Keere bi, m  k brama y   an a g  : sisi fu n b  , g  a k'a da    bi t   m, g  a paan... sirazaa, d  d an n'a kam, an ni zoo bam kan turgabaa ki. ¹² A m  nyaa bi, b   a k      kan sewur   ki. A mim la bi, cinno firg  ro g  ta ta ma, n n t   k'a deem y'a d   bi ba a m   ma. ¹³ A n huu g  ta k   n y'a g  k ma    du a ma b'a t   m: «Woso lemim».

¹⁴ Brama yarb  nno n da sisi furo   , ŋni huu furo k   ŋ fu n ta    r du a ma, ŋn'   zure a j     . ¹⁵ Karg   lezaa ni b  re a l      k'a tarar ze m. A y'a sore ŋ    k  s-  s, b'a Woso k'a paŋŋa jire ba    bi n  maa g  ta lom tara bur   g  k ra. ¹⁶ A huu g  ta bur   kan a ganda bur   ki ma, n t   g  rsura ba ŋ ma n  naa: «Cinno k  k Cir, zuubar   k  k Zuuba».

¹⁷ M  k mal  eka deem y  , an ni junum wosogure n   . A n zee da kan paŋŋa ki b  n k   ŋ ni werm brama yaa    r    k   m, a   : «K'a b  r, a a ze k   ra h  bure g  ta k   Woso a ka aw  k    bi t   ma. ¹⁸ K'a b  r a cinno mesim   , kan yarb  nno l  zann mesim ki, paŋŋazann mesim ki, k'a sisiro sim    kan g  k k   ŋ ni dare ŋ    r    k   mesim ki. K'a g  k haay mesim   , l  n k   mesim

† «Aleluya» a l   taa k'a hi, a   : «K'a Woso da   !».

¹⁵ Malæka k'a ni meer bam kan makk ki bi ni makra ba ho m a wo s, sarma bänkə m, k'a kə bi kan a celer, a pəŋŋəro ki makra ba m. ¹⁶ Kəŋ bi pəŋŋə bi gərga si, b'a jintəbaa kan a he ki hodeem. Malæka bi kə bi makra ba a bänkə bi m. A jintəbaa bi cilometur tisi huya kan a zochura ki. A he kan a jintəbaa burə ki hodeem s. ¹⁷ Malæka bi n pəŋŋə bi makra ba. A jintəbaa burə bi metur busaanhuna a yaa huya. Makra bi ba a s gəŋ makra bare m. ¹⁸ Pəŋŋə bi d n y'a s jaa kə n n'a birm zaspi bi m. Kə bi mutŋa d n y'a s sarma paan... m, an ni yure i s jaa pekə-pekəda firr... m. ¹⁹ Kəŋ bi pəŋŋə bi jur banka n y'a s *jaa tzaa do haay m. A jur bi lækare jaa bi, zaspi m, a huya ho bi, safur, a kaakə ho bi, agati, a si ho bi, emerodi, ²⁰ a soor ho bi, oniksi, a sordu ho bi, sardəanni, a saanhuna ho bi, kri-zoliti, a sinnyə ho bi, beril, a neehə ho bi, topaazi, a bu ho bi, krizopraazi, a buereedeem ho bi, turkəaazi, a buereehuya ho bi, ametisti m. ²¹ Cəle buereehuya rə wakk nyeynyaa buereehuyaw m. Cəle biyəə bi ba n y'a s nyeynyaa deem m. Kə bi bire ma bi, sarma n y'a wəta ra, an ni yure am jaa pekə-pekəda ho bi m.

²² Makk n Wosocə yi kə bi do kə s fuga y, bala, a Wosocə bi m Zuuba Woso k'a paŋŋa jire ba s bi m, kan sinnyəem bi ki m. ²³ Kə bi bur a kam wosogure ma, a bur a kam mom gure ma s kə ŋ ni læ gu a ni y. Bala, Woso læbocəre bi ni guŋ s, a sinnyəem bi m futre.

²⁴ Tararə tare a lægure bi kə s, durnya cinno zere a arzakarə m. ²⁵ N bi kə bi celerə wakk tuntam sinuu s fuga y, buncə bi do s gunuu bi nyuntan s d y. ²⁶ N zem tararə arzaka m kan a daure ki m kə b's. ²⁷ Bi dintim s bi gasəm kə bi do s y. Gəŋ kə ŋ ni dintim zi bam kan ŋsaar ki rə wakk bi gasəŋ s kə y. Gəŋ kə n yi ŋ tə gərsura ba sinnyəem bi m surbaa ci s rə wakk, bəŋ bala n ni gasəŋ s bala.

22 Malæka b'a ya, an m surbaa kəyaa hi hunka makk m, an ni kəŋ am jaa kristal ho bi m, an ni kəŋ Woso cirbæduu kan sinnyəem bi ki buncə s. ² Hi bi ni bram kə bi bire s. Kəyaa bi gəŋ biyəə ra bi, m surbaa gəŋ ni b's, an ni nyl dam gallem buereehuya dəkəraa deem kə s. Mom biyəə, a i nyl dam. A læ bi, yaaba nyisi m tararə minto. ³ Ler kəŋ bi nyuntan s d y.

Woso kan sinnyəem bi ki cirbæduu nyuntam kə b's, a zibəənyun y'a dan s. ⁴ N y'a meer yure, bi, a tə nyuntare ŋ tusə ma. ⁵ Gunuu bi nyuntan s d y. Gəŋ b'a kam futre lægure ma gəe woso gure ma d y. Bala, Zuuba Woso y'a lægure kərgure ŋ la. Bi ŋ cirbæə bım dəkəraa k'a nyare ba s kə s.

Yeezuu a bə an ni zere

⁶ Malæka bi n a ya, an a hi makk m, a s: «Meerbaarə paan... rə n'awakk m, n a ga m, n ŋ si sira m s. Woso k'a m Zuuba, k'a n'a lesinnisorazannə həkə

gum Sent-Espri m bi, a malæka nyəkə k'an ho k'a ni zere an a zə bi hunka a zibəənyun m.»

⁷ Yeezuu a hi, a s: «Makk zem dutaa. Mimbirenyuntazaa m gəŋ k'a ni ci naa do meerbaarə kə ŋ ni Woso həkə həkə hunkam sim an ni zun s bi m.»

⁸ Makk mutŋa Zaan həkə həkə duro ma, m ŋ yi s. Kə makk həkə həkə duro ma, m ŋ yi s bi, makk kukurə ze malæka k'an ŋ hunka makk m bi taa. ⁹ Malæka bi n a hi makk m, a s:

«l b'a ka i naa ba y. l zibəəkəŋ n makk m kan i bu danyun wosolesinnisorazannə kan gəŋ kə ŋ ni ci naa do meerbaarə sim ŋ n' l zun s rə wakk ki. Woso i bu l ga m i da s.»

¹⁰ A n a ya, an a hi makk m, a s:

«l bi ci naa do wosolesinnisora meerbaarə to i kə s y, bala, dəmm b'a z. ¹¹ Kə gəŋ bənyaa n gəŋ an bur a bənyaa bam, kə dintinzaa n gəŋ, an bur a dintim zi bam. Kə surazaa n gəŋ an bur a sira ra, kə gəŋ mutŋa n bur a mutŋabaa dam la.»

¹² «K'a tər ka, makk zem dutaa. Bi, makk i zere m gəŋ-wore m, m n'a kam gəŋ biyəə s, amba a a ga a zibəə m. ¹³ Makk m Alfa, makk m Omega. Makk m lækarezaa, makk m jezaa. Makk n'a sŋŋuda, makk n'a nyare.»

¹⁴ Mimbirenyuntazannə m gəŋ kə ŋ n'a huuro sərgəŋ k'a b'a da ma a zaa yi, a m surbaa gəŋ ni nyl bi, k'a b'a da ma, a gasə kə b's a celerə rə wakk m. ¹⁵ Bi jino, wəkunno kan jaandəŋno ki, gerzenno kan wosoro ba a wəŋ m kə daurezannə wakk ki, kan gəŋ k'a ŋsaar ŋsa gəe an n'a zi bam bi ki, bəŋ haay gəŋ tam garga ra.

¹⁶ «Makk mutŋa, Yeezuu, m malæka bi nyəkə makk s k'an bi kaseti naa do ka makk gəŋ sokəmarə wakk s. David yanŋa m makk m. Dəŋta Monyaa k'a ni kəŋ bi m makk m.»

¹⁷ Sent-Espri kan i tdaa bi ki y'a hure, ŋ s: «Bər!»

Kə gəŋ k'a n'a mam bi na hi, a s: «Bər!» Kə gəŋ kə m m n'a zem bi n bər!

Kə gəŋ k'a læ n taa m surbaa hi ma bi n a yi vam!

Nyare

¹⁸ Makk mutŋa Zaan, awakk haay k'a n'a tər kam wosolesinnisora meerbaarə həkə həkə duro ma ci naa do kə s bi n'a hure awakk m, makk s: Kə gəŋ kə zu kə kə Woso a hi bi ra, Woso kəŋ kəŋ n yi ŋ gaa da ci naa do kə s rə wakk zure a zaa m la. ¹⁹ Bi kə gəŋ kə kə kə kə Woso a hi ci naa do kə s b's, Woso m surbaa gəŋ bi, kan kə mutŋa kə n yi ŋ hunka ci naa do s ki bi, həkəŋ k'a zaa n n'a yım bi kəŋ ni.

²⁰ Gəŋ k'a ni naa haay kaseti kam bi n'a hure, a s:

«Denter m, Makk zem dutaa.»

Amina, Zuuba Yeezuu, bər!

²¹ Kə Zuuba Yeezuu barka n nyunta awakk haay mim s.